BIBLIOTECA CENTRALA
A
UNIVERSITAŢII
DIN
BUCUREŞTI

No. 7199 1

Inv. 10742 No.

S. D. R.

ISTORIA ROMÂNILORŬ

CURSŬ FĂCUTŬ LA FACULTATEA DE LITERE DIN BUCURESCI,

DUPE DOCUMENTE INEDITE,

DE

D. PROFESORŬ V. A. URECHIĂ

MEMBRU ACADEMIEI ROMÂNE, PREȘEDINTE SECȚIUNEI ISTORICE, MEMBRU CORESPONDINTE
ALŬ ACADEMIEI SPANIOLE, ALŬ INSTITUTULUI ETNOGRAFICŬ DIN PARIS ȘI ALŬ ALTORŬ
DIVERSE SOCIETĂȚI ȘI CONGRESE LITERARE ȘI ISTORICE, MEMBRU FUNDATORŬ
ALŬ ATENEULUI ROMÂNŬ, PREȘEDINTELE LIGEI PENTRU UNITATEA
CULTURALĂ A ROMÂNILORŬ, PREȘEDINTELE COMITETULUI
DIRIGINTE AL SOCIETĂȚEI DE CULTURĂ
MACEDO-ROMÂNĂ, ETC.

BIBLIOTECA CENTRALĂ
UNIVERSITARA
BUCUREȘTI

PUBLICATŬ

SUB DIRECȚIUNEA PROFESORELUI,

DE

COMITETULŬ DE STUDENȚI AI FACULTĂȚEI DE LITERE DIN BUCURESCI.

SERIA 1774-1800

TOMULŬ VII.

CU DIVERSE ILUSTRAȚIUNI

FUNDAȚIUNEA UNIVERSITARĂ CAROL I

BUCURESCI

TIPOGRAFIA ȘI FONDERIA DE LITERE THOMA BASILESCU
29, CALEA VICTORIEI, 29
1895

Prețulŭ în librărie 12 leĭ. *În abonament și la autor str. Brezoianu, 28, cu 10 leĭ.*

Inv. A. 34.318
Inv. 7198.
BIBLIOTECA D. A. TEODORU 1866-1910
BIBLIOTECA D. A. TEODORU 1866-1910
BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ BUCUREȘTI
ATOC

ISTORIA ROMÂNILORŬ

CURSŬ FĂCUTŬ LA FACULTATEA DE LITERE DIN BUCURESCĬ,

DUPE DOCUMENTE INEDITE,

DE

D. PROFESORŬ V. A. URECHIĂ

MEMBRU ACADEMIEĬ ROMÂNE, PREȘEDINTE SECȚIUNEĬ ISTORICE, MEMBRU CORESPONDINTE ALŬ ACADEMIEĬ SPANIOLE, ALŬ INSTITUTULUĬ ETNOGRAFICŬ DIN PARIS, ȘI ALŬ ALTORŬ DIVERSE SOCIETĂȚĬ ȘI CONGRESE LITERARE ȘI ISTORICE, MEMBRU FUNDATORŬ ALŬ ATENEULUĬ ROMÂNŬ, PREȘEDINTELE LIGEĬ PENTRU UNITATEA CULTURALĂ A ROMÂNILORŬ, ETC.

PUBLICATŬ

SUB DIRECTIUNEA PROFESORELUI,

DE

COMITETULŬ DE STUDENȚĬ DIN FACULTATEA DE LITERE DIN BUCURESCĬ.

SERIA 1774-1800

TOMULŬ VII. (ALŬ V^lea ALŬ SERIEĬ 1786-1800)

CU DIVERSE ILUSTRAȚIUNĬ

10742.
DONAȚIUNE
FUNDAȚIUNEA UNIVERSITARĂ CAROLI

BUCURESCĬ

TIPOGRAFIA ȘI FONDERIA DE LITERE THOMA BASILESCU

111, BULEVARDUL ELISABETA, 111

1894

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ BUCUREȘTI

1961
CONTROL 1953
BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ
BUCUREȘTI
COTA f 198
RC 162/04

VOLUMELE PUBLICATE

Volumulŭ I seria 1774—1786
» II » » »
» III séŭ I din seria 1786—1800.
» IV » II » » 1786—1800.
» V » III » » 1786—1800.
» VI » IV » » 1786—1800. (este sub presă).
» VII » V » » 1786—1800. (este celŭ de faţă, cu care se termină seriile 1774--1786 şi 1786--1800).

B.C.U.Bucuresti
C10742

ISTORIA ROMÂNILORŬ

TOMUL VII ALŬ SERIEĬ 1774—1800

ALŬ VLEA ALŬ SERIEĬ 1786–1800

CĂTRE SPRIJINITORIÏ ACESTEÏ PUBLICATIUNÏ

Dămŭ aci alŭ VII^lea volum alŭ publicaţiuneï nóstre. Credémŭ că în optŭ volume se va putea cuprinde perióda istorică dintre 1774—1821.

Tipografulŭ şi eŭ ne-amŭ înşelatŭ! Materialulŭ adunatŭ şi pusŭ în ordine, va da, nu 8, ci celŭ puţin 12 volume.

Cu volumulŭ de faţă terminámŭ secolulŭ alŭ XVIII^lea. Inainte de a păşi maï departe, consultŭ respectuosŭ pre sprijinitoriï lucrăreï, décă socotŭ utilŭ să mergemŭ înainte cu volumele 8—12, orï décă oprindu-ne deocamdată la 1800, să ne întórcemŭ a publica volume din o serie maï dinainte de 1774, bună-óră acea de la 1700—1774, séŭ să descindemŭ şi maï adânc în secolulŭ alŭ XVII^lea?

Dupĕ cum va fi dorinţa majorităţeï subscriitorilorŭ noştriï, aşia se va face.

V. A. Urechiă

ISTORIA ROMÂNILORŬ

I

Isvóre. Scriitorii anteriorĭ despre a II-a Domnią a luĭ Alexandru Ipsilant

In anteriorul nostru volumŭ amŭ terminatŭ Domnia luĭ Alexandru Moruzi, pênĕ la revenirea luĭ Alex. Ipsilante în a doua Domnie, la Munteni, şi din Istoria Moldoveĭ amŭ strĕbătutŭ pênĕ la mazilirea luĭ Mihaĭ-Vodă Suţu şi înlocuirea luĭ prin Alexandru Calimah.

Principalele isvóre de consultatŭ pentru Domnia a II-a la Muntenĭ a luĭ Alexandru Ipsilante, le aflămŭ tot în documentele interne române, mult maĭ importante decât cele ce ni le oferă colecţiunea, de altmintrelea admirabilă, ce publică Academia Română, sub numele luĭ Hurmuzachi.

In primulŭ locŭ, la documentele interne, staŭ tot codicele Domnescĭ conservate la Archiva Statuluĭ.

Aceste codice sunt cele cu numerile XXXII—XXXVIII[1].

Condica XXXII, folio, hârtie, coprinde 155 file.

1. Cod. XXXIII folio, hârtie 3 capele fără tablă de materiĭ, 470 de file.

Avemŭ de observatŭ însă că Cod. XXXIV. (în folio, de 267 file) coprinde, cu începere de la pag. 168, câte-va documente străine Domnieĭ luĭ Alexandru Ipsilant, fiindŭ din Domnia luĭ Ión Gh. Caragea din 1813.

Condica XXXV în folio de 439 file, hârtie tricapelă, scrisă de maĭ multe condeie, coprinde maĭ multe acte relative la justiţie, din 1797 Aprile 6 până la Noembre 20. In urma tableĭ de materiĭ maĭ urmézĕ unŭ documentŭ din 1797, Iunie 2.

Cod. XXXVI (în folio, lacunar la început, căcĭ îĭ lipsescŭ 17 file şi de rea conservaţiune) coprinde diverse acte de la Alexandru Ipsilant, pênĕ la fila 109 şi verso; apoĭ acte de la Ión Constantin Gheorghe Hangerliu, începând de la fila 110 şi verso, după care condica nu maĭ e numerotată, fiind foile albe.

Condica XXXVII este cu totul impropriŭ înregistrată la Archivă, pe numele luĭ Alexandru Ipsilant, căcĭ de la acestŭ Domnŭ nu coprinde decât primulŭ actŭ, după fila 1 şi verso; restulŭ, de 218 file, coprinde acte de la 1803 la 1805.

Cod. XXXVIII, tot asemenea este rĕŭ înregistrată pe numele luĭ Alexandru Ipsilant, de óre-ce de la fila 1 până la 12 nu coprinde de cât acte din Domnia luĭ Constantinŭ Gheorghe Hangerliu, 1798.

Singurele codice în adevĕr ale luĭ Alexandru Ipsilant sunt decĭ cele cu N-rile XXXII, XXXIII XXXIV, şi XXXV.

Cătrĕ aceste se adaogŭ o serie de precióse documente, multe din ele originale, fie din propria nóstră colecţiune, fie din a Academieĭ române, de la maĭ multe persóne bine-voitóre, carĭ ni le-aŭ împrumutatŭ, fie în fine de la Ministerulŭ Domeniilorŭ şi din colecţiunea diverselorŭ Monăstirĭ din Muntenia, carĭ se vor cita treptatŭ cu utilisarea lorŭ. Nu vomŭ trece cu vederea, de bună sémă, nicĭ puţinele documente, deja publicate în colecţiunĭ speciale.

Importante informaţiunĭ vomŭ afla în câte-va inscripţiunĭ dupĕ la Biserică şi morminte.

Bibliografia externă ne va procura un contingentŭ importantŭ de informaţiunĭ istorice. In prima linie vomŭ utilisa pre Albert Sorel (L'Europe et la Révolution française), Albert Vandal. (Napoléon et Aléxandre I-er), Serge Tatitscheff, arhivele rusescĭ, vieneze şi franceze, aceste douĕ din urmă maĭ ales dupĕ colecţiunea Humurzache.

Scriitorĭ maĭ vechĭ şi maĭ importanţi, despre Domnia a II-a a luĭ Alexandru Ipsilant, de cât cronica luĭ Fănuţă (Zilot Romanulŭ) nu avemŭ. Vomŭ utilisa totuşĭ versurile adresate de D-rulŭ Caracaş, diverşilorŭ Domnitorĭ sub carĭ elŭ a servitŭ, între carĭ şi Ipsilant. [1]

La fila 17 [2] Fănuţă nu aduce personală apreciare a Domnieĭ luĭ Alex. Ipsilant, ocupându-se numaĭ cu enararea evenimentelorŭ ocasionate de Pasvantoglu şi amintindŭ intrigile luĭ Const. Hangerliu, pentru a lua locululŭ luĭ Ipsilant.

Aaron Florian, în manualulŭ sĕŭ de Istoria Principatuluĭ Romănieĭ, face şi elŭ Istoria luĭ Al. Ipsilant în Domnia a II-a, în 11 rènduriĭ [3] în carĭ iarăşĭ amintesce de Pasvantoglu şi adaogă că « urândŭ o viaţă rĕsboinică şi preferindŭ tot-déuna pre una de pace, a intrigatŭ la Pórtă ca să'lŭ chieme din principatŭ, putèndŭ fi folositorŭ maĭ multŭ în trebile cabinetuluĭ. Intorcèndu-se la Constantinopole a primitŭ dregătoria de Dragomanŭ mare alŭ Porţeĭ.»

Laurian, *Istoria Românilorŭ, Bucurescĭ 1873*, nu amintesce nicĭ atât cât Aaron Florian din Domnia a II-a a luĭ Alex. Ipsilant, ci dice numaĭ, că la 1797 a fostŭ depusŭ din principatŭ. [4]

Dionisie Fotino este celŭ care maĭ pe largŭ amintesce despre a

1. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΚΑΡΑΪΣΚΑΣΣΗ ΓΑΤΡΟΦΙΛΟΣΟΦΟΥ etc. ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΓΑΤΡΙΚΑ. 8° Viena 1795.

2. Ediţia Hasdeŭ.

3. Pag. 169.

4. Pag. 560.

doua Domnie a luĭ Alex. Ipsilant. Acestŭ scriitorŭ ḑice, că Ipsilant a recăpătatŭ Domnia dându mulţĭ banĭ pe la ómenii influenţĭ; că de astă dată nu putu să iconomiséscă lucrurile ţĕreĭ ca maĭ nainte şi că «nevoit, ca să-şĭ plătéscă datoriile, ce făcuse pentru ca să capete Domnia, a trebuitŭ să immulţéscă şi dările în ţéră.» In fine amintesce de rĕscóla luĭ Pasvantoglu şi de mazîlirea luĭ Ipsilant după unŭ anŭ şi treĭ lunĭ numaĭ de Domnie. [1]

D. A. Xenopol parafraséză pe Dionisie, şi împrumutând aprópe tóte informaţiunile de la Fotino le agravéză mult. Aşĭa unde Fotino ḑisese că Alex. Ipsilant recăpătase domnia dându *mulţĭ banĭ*, D. Xenopol scrie, că «îşĭ cheltuise ce avuse şi ce nu avuse, îndatorindu-se până în grumajĭ la bancherii Constantinopolitanĭ, spre a pune mâna pe doritulŭ scaunŭ. Firea luĭ se schimbă cu totulŭ din acéstă pricină. [2] Tot aşĭa, unde Fotino scrisese că «de astă dată (Ipsilante) nu putu să iconomiséscă lucrurile ţĕreĭ ca maĭ nainte, D. Xenopol scrie: «El (Ipsilante) nu maĭ *căuta după reforme, ca în prima luĭ Domnie* în ţéra muntenéscă, ci a face banĭ era străduinţa bĕtrânelorŭ sale puterĭ. Elŭ stórse ţéra ca unŭ moşnégŭ cu inima împetrită, care nu maĭ asculta nicĭ de plânsulŭ vĕduveĭ, nicĭ de lacrămile orfanuluĭ, şi deveni adevĕratŭ biciŭ pentru ţéra pe care elŭ altă dată încercase să verse unŭ balsamŭ tămăduitorŭ.»

Şi aci cu unŭ astericŭ * D. Al. Xenopol trămite lectorulŭ sĕŭ la Dionisie Fotino II p. 183, unde nimica din aşĭa prăpastiĭ nu se află!

Avemŭ, la rêndulŭ nostru a face istoria, dar *istoria adevĕrată, documentată*, a Domnieĭ a doua a bĕtrânuluĭ Domn Alex. Ipsilant.

*

Din nota representanteluĭ Franciеĭ de la Constantinopole, către Ministrulŭ din Paris Delacroix, cu data de 2 Septembre (stilŭ noŭ) 1796, vĕḑurămŭ, [3] că încă în Augustŭ acelŭ anŭ (stilŭ noŭ) A. Moruz fusese mazîlitŭ şi Alex. Ipsilante numitŭ din noŭ Domnŭ alŭ Munteniеĭ. Incă înainte de 15 Augustŭ, stilŭ vechiŭ, avemŭ de a pune data acesteĭ mazîliriĭ. Intemeemŭ acéstă aserţiune pe unŭ actŭ din codulŭ XXXV (fila 56 verso), unde se aduce o anafora, datată din 16 Augustŭ 1796, cu resoluţiunea luĭ Alex. Moruzi. Acesta la acea dată nu scia că era mazîlitŭ, de aceea hotăria spânzurarea unuĭ Ianculŭ sin Bogdan Sèrbulŭ. In curêndŭ, precum vĕḑurămŭ, sosesce mazîlirea, şi Divanulŭ opresce

1. Dionisie Fotino tom. I, pag. 182 şi 183.
2. Pag. 310, tom. V.
3. Pag. 512, tom. V alŭ nostru.

esecutarea sentinței de mórte, până la sosirea nouluĭ Domnitorŭ, notându-se pe anafora, că «întêmplându-se mazîlia, s'aŭ popritŭ.»

Totuși neîndoios, că nu din ḑioa de $^{16}/_{28}$ Augustŭ nu maĭ domnesce în Muntenia Alex. Moruzi, ci din 30 Augustŭ.

In decursulŭ luneĭ Septembre și câte-va ḑile din Octombre, până la sosirea în Bucurescĭ a luĭ Alex. Ipsilante, țéra e administrată de *boeriĭ caimacamĭ*. [1]

II

Primul Divan.—Boeriĭ lui Alex. Ipsilante.

Alexandru Ipsilante găsesce la sosirea sa în Bucurescĭ Divanulŭ ultimŭ alŭ luĭ Al. Moruzi, compusŭ din boĭerĭ carĭ eraŭ maĭ toțĭ bine cunoscuțĭ și chiar prietenĭ aĭ primeĭ luĭ Domniĭ. Elŭ păstrézĕ în Divanulŭ sĕŭ pe credinciosulŭ sĕŭ amicŭ Enache Văcărescu, pênă la mórte'ĭ, în calitate de Banŭ și mare Vistiernicŭ. In primele ḑile din Iuliu 1797, trece ca vel Banŭ Dumitrașcu Racoviță, fiind-că murise Enache Văcărescu, [2] pe Stefanŭ Văcărescu, fratele luĭ Enache, încă

1. *Vedĭ la cod. XXXV fila 45 verso. Aci se spune că în trecuta lună Septembre 1796, eraŭ boerĭ caimacanĭ, carĭ aŭ datŭ porunci în sensulŭ otărîreĭ ce apucase Moruzi a da, în Augustŭ, cu referința la perceperea* a câte 2 ḑeciuelĭ din vinăriciulŭ mônăstirilorŭ: „aŭ datŭ poruncă de obște către ispravnicĭ și către tacsildarĭ, ca până se va hotărî de Măria ta, cum să urmeze, toțĭ banĭĭ milelorŭ să se strângă deplinŭ și să se trimită la Mitropolie.“ Anaforaua luĭ vel Log. C. Filipescu din 14 Iunie 1797 amintesce tóte aceste și adaoge a spune, că hotărîrea caimacamilorŭ nu s'aŭ pusŭ în lucrare, de óre-ce Alexandru Ipsilant a sositŭ înainte de culegerea viilorŭ și de perceperea vinăriciuluĭ: „Acésta ne apucându să se urmeze, după buna venire a Mărieĭ tale, s'aŭ datŭ luminatele poruncile Mărieĭ tale, ca numaĭ 2 ḑeciuelĭ să se oprésscă, iar ceĭ-l'alțĭ banĭ, deplinŭ să se dea Mônăstirilorŭ.“

2. D-l Al. Odobescu în biografia ce ne-aŭ datŭ despre Enache Văcăressu (Revista română, T. I. 1861, pag. 530) nu ne dă anulŭ morțeĭ luĭ Enache Văcărescu. D-luĭ scie numaĭ că Banulŭ Enache Văcărescu a muritŭ „în ceĭ de pe urmă aniĭ aĭ secoluluĭ trecutŭ“; și că a fostŭ îmmormântatŭ în biserica Sf. Iónŭ, alături cu casele sale. D-l Odobescu maĭ aduce informațiunea, că Moruzi ținea casă rea cu Enache Văcărescu. Adevĕrul este, că în Martŭ 1796 a fostŭ numitŭ ca mare Spătarŭ Dimitrie Manu în locŭlŭ luĭ En. Văcărescu; decât, Enache Văcărescu e departe de a fi căḑutŭ în urgie, de vreme ce trece ca marĕ Banŭ. Din actele descoperite de noĭ în diverse codicĭ, puturămŭ deduce, cu mare aproapiere, data morțeĭ ilustruluĭ bărbatŭ. In adevĕrŭ, la 10 Iulie 1794, Enache Văcărescu sĕ găsea încă în viață, în postulŭ de mare Vistierŭ alŭ luĭ Al. Ipsilant, precum acésta resultă din Cod. XXXIV fila 101 verso; iar peste 10 ḑile, adică la 20 Iuliu 1797, găsimŭ subsemnându ca vel Vistierŭ pe Scarlat Ghica (acelașĭ Cod. fila 95 verso). Deci în acestŭ rĕstimpŭ de 10 ḑile s'a întêmplatŭ mórtea luĭ Enache Văcărescu. Unŭ altŭ documentŭ, din 19 Iulie 1797, unŭ pitacŭ către Mitropolitulŭ, către biv. vel Banŭ D. Ghica, vel Banŭ Dumitrașco Racoviță, vel Spătarŭ Mavrocordat, biv. vel Paharn. Ionŭ Hagi Moscu, ordonă să mérgă aceștia la casa rĕposatnluĭ biv. vel Vistierŭ Enache Văcărescu, ca în presența fiuluĭ sĕŭ, Clucerulŭ Alexandru Văcăressu, și a luminateĭ Domnițe, să facă catagrafia avereĭ, deja pecetluită maĭ nainte de Mitropolitŭ și Hagi Moscu. Biv. vel Banulŭ Ghica și Banulŭ

ilŭ ié în Ministerŭ Alex. Ipsilant, în postulŭ de vel Logofĕtŭ de ţéra de jos, în loculiŭ luĭ Scarlat Ghica ce trece Vistiernicŭ. Cu tóte aceste Racoviţă nu semnéză, nicĭ e citatŭ ca martorŭ în hrisóve decât în urma luĭ Nicolae Brâncovénu, mare Logofĕtŭ de ţéra de sus, care se bucură de maĭ mare considerare, fie prin vrĕstă, fie prin avere şi nume. Asemenea iscălise în fruntea Divanuluĭ Enache Văcărescu, de şi era numaĭ vel Vistierŭ. Din Divanulŭ luĭ Moruzi nu maĭ aflămŭ în acelŭ alŭ luĭ Ipsilant pe Enache Moruzi şi explicaţia e uşóră de găsitŭ în numele ce purta. Nicolae Filipescu este înlocuitŭ de Constantinŭ Filipescu ca mare Logof. de ţéra de sus. Nu maĭ găsimŭ la Ipsilant pe Costache Ghica, dar păstréză pe Scarlat Ghica, care, din Logof. de ţéra de jos, cum era sub Moruzi, devine mare Visternicŭ sub Ipsilant. Dimitrie Manu Postelnicŭ, ce sub Moruzi fusese Spătarŭ, e înlocuitŭ în slujba Spătărieĭ, prin Gheorghe Mavrocordat. Unŭ boĭerŭ, care la Moruzi era numaĭ mare Clucerŭ, devine sub Al. Ipsilant mare Logof. alŭ obiceiurilorŭ, slujbă nouă, fórte importantă, despre care maĭ departe vomŭ vorbi; acestŭ boĭer e Isaac Ralet. Ca mare Clucerŭ, în loculiŭ luĭ Ralet, aflămŭ pe Teodorache Iuliano. Iónŭ Damaris rĕmâne în Ministerŭ, ca Vornicŭ alŭ ţĕreĭ de jos.

Dintre boĭeriĭ de mâna a doua, vedemŭ înlăturaţi câţĭ-va cu nume grecescĭ şi anume D. Schina mare Comisŭ, înlocuitŭ prin Iancu Negre; pe Dumitrache Costandache mare Pitarŭ, înlocuitŭ prin Şerbanŭ Racovicénu. Radu Golescu devine mare Stolnicŭ şi maĭ apoĭ vel Vornicŭ alŭ obştirilorŭ, slujbă despre care avemŭ iarăşĭ maĭ departe a ne ocupa. Const. Viişorénu este mare Slugerŭ sub Alex. Ipsilante. Din Vornicia a treia Manolache Creţulescu înaintéză, sub Al. Ipsilante, ca vel Vornicŭ de ţéra de sus, în loculiŭ luĭ Costache Ghica, care, precum vĕdurămŭ, nu maĭ este în Divanŭ.

Către aceştĭ boieriĭ avemŭ de adăogitŭ pe Iónŭ Rusetŭ în calitate de vel Hatmanŭ, dupĕ exemplulŭ Moldovenescŭ, dar cu deosebire că,

---

Racoviţă sunt numiţĭ de Domnitorŭ în comisiune, pentru că rĕposatulŭ i-aŭ rugatŭ să'ĭ fie epitropĭ caseĭ luĭ Pe vel Spătarŭ Mavrocordatŭ l'a numitŭ în comisiune „ca unulŭ ce eştĭ orânduitŭ pentru catastişe şi sineturĭ ale Visterieĭ Domnieĭ mele, ce se vorŭ fi aflândŭ închise în sipeturile rĕposatuluĭ, ca să le primescĭ". Acéstă comisiune are însărcinarea de a face împărţirea clironomieĭ.—1797, Iulie 19. (S'a repetitŭ acestŭ ordinŭ la 22 Iuliu 1797).

A muritŭ dar între 11 şi celŭ mult 17 Iulie.

Dupĕ tóte probabilităţile, Enache Văcărescu a fostŭ îmmormântatŭ în biserica caseĭ sale, ce cuprindea loculiŭ ocupatŭ astădĭ de casa D-luĭ Prager, loculiŭ caseĭ de Depuneri şi Consemnaţiuni şi a Curţeĭ cu juraţĭ, împreună cu cimitirulŭ biserieeĭ Văcărescilorŭ, Sf. Iónŭ, care adĭ se dărîmă în interesulŭ noueĭ construcţiuni a Caseĭ de consemnaţiuni. N'amŭ aflatŭ cu tóte aceste mormîntulŭ luĭ Enache Văcărescu, ci numaĭ alŭ luĭ Damaris. E probabilŭ, că mormîntulŭ se va fi aflândŭ sub străni unde-va, şi arŭ fi utilŭ să se facă cercetări cu ocasiunea dărîmăreĭ vecheĭ bisericĭ. Dupĕ îndemnul meŭ, celŭ puţin s'aŭ scăpatŭ de nimicire mormîntulŭ poetuluiŭ Alecu Văcărescu, care era aprópe ruinatŭ, în cimitirulŭ bisericeĭ. Monumentulŭ şi osĕmintele aŭ fostŭ strămutate la cimitirulŭ Belu, sunt vr'o 2 anĭ.

tot Spătarulŭ păstréză la munteni atribuţiunile militare rĕmânêndŭ hătmănia mai multŭ o sinecură, căci nu are în atribuţiunile sale de cât menzilurile. Ca mare Postelnicŭ Ipsilant, alege pre Costache Suţu, ast-fel că, pre când în Divanulŭ luĭ Ipsilant intra maĭ mulţi boieri pămênteni de cât în alŭ luĭ Alexandru Moruzi, elŭ încredinţa însă posturile de încredere personală, Spătăria şi Postelnicia, la 2 grecĭ: Mavrocordat şi Suţu. Ca Paharnicŭ avu, când pe Iordache Slătinénu, când pe Ión Hagi Moscu.

Din vechia opositiune boierésc contra luĭ Moruzi, încă culege Alex. Ipsilant vr'o câţi-va. Aşía Fălcoianu este nu numaĭ chiămatŭ în slujbă, dar chiar i se creiază slujba, şi anume postulŭ de Ispravnicŭ de politie alŭ Bucurescilorŭ, care nu este a se confunda cu acelŭ de Agă [1]). Nu e vorbă, nu mulţĭ, din ceĭ nemulţămiţi de Alex. Moruzi, sunt îndulciţi cu slujbe de către Alexandru Ipsilante.

La 17 Martie 1797, Divanulŭ era compusŭ din:

Ienache Văcărescu vel Vist.
Dumitraşcu Racoviţă vel Banŭ
Manolache Creţulescu vel Vornicŭ de ţéra de sus
Ionŭ Damaris vel Vornicŭ de ţéra de jos
Radu Golescu vel Vornicŭ al obştirilorŭ
Gh. Mavrocordat vel Spătarŭ
C. Suţu vel Postelnicŭ
Teodorache Iuliano vel Clucerŭ
Iordache Slătinénu vel Paharnicŭ
Grigore Paleologu vel Stol.
Nicolache vel Comis
C. Viişorénu vel Sluger
C. Filipescu vel Logofĕtŭ de ţéra de sus.

In definitivŭ, Divanulŭ constituitŭ de Alexandru Ipsilante este în compositiunea sa mult mai românescŭ de cât chiar al lui Moruzi. Apoĭ mare Visternic este Enache Văcărescu. Décă, precum susţine Domnulŭ Xenopol, Alexandru Ipsilante a asupritŭ ţéra cu biruri şi n'a maĭ fostŭ Domnulŭ reformatorŭ de altă dată, rĕspunderea nu se cuvine s'o împartă deopotrivă şi boierimea?

Şi nu este locului de a ne repeta refrenul: *Códă de toporŭ?*

De alt-felŭ lectorulŭ va judeca întru cât aserţiunea Domnului Xenopol este întemeiată, din actele ce vomŭ studia în capitolele urmĕtóre.

1) Vedĭ cod. XXX*II* I fila 55 verso actul din 30 Decembrie 1796.

Compunerea Divanului tot din vechii boieri, nu mulţămesce pre tótă boierimea. Şătrarul Ioniţă Oteteleşianu este în rĕsboĭ cu Banulŭ Craiovei, Iancu Caragea. Este surghiunitŭ la Monăstirea Bistriţa, apoĭ se'mpacă şi el. [1]

III

Biserica.

Amŭ vĕdutŭ grija deosebită ce Alexandru Ipsilant a avutŭ pentru Biserică în prima Domnie. Şi în a doua Domnie, vedemŭ din partea acestuĭ Domnitorŭ aceaşĭ tragere de inimă pentru biserică. Aşia simţimênte ne probézĕ o serie de acte. Iată bună óră pitaculŭ ce Domnitorulŭ adresézĕ Mitropolituluĭ, în 27 Octombre 1797:

Domnitorulŭ a fostŭ în ţiua de Sf. Dumitru la biserica cu acestŭ nume, unde este mitohulŭ Episcopieĭ Buzĕuluĭ. «Amŭ vĕţutŭ acéstă biserică fără de nicĭ o podóbă cuviincióşă şi făr' de nicĭ o curăţenie, atât la cele din lăuntru eĭ, cât şi la cele din afară împrejmuirĭ, pentru care ne-amŭ miratŭ de atâta neîngrijire a Sf. Sale Episcopuluĭ, cum aŭ părăsitŭ şi aŭ lăsatŭ acéstă Sf. biserică fără de nicĭ unŭ felŭ de peripiisis, în vreme ce datoria îndémnă pe fieş-care de obşte a se osârdui către orĭ-ce Sfântŭ locaşŭ Dumneţeescŭ..... cu cât maĭ vêrtosŭ S. Sa Episcopulŭ la acéstă Sf. biserică, ce o are ca unŭ mitoh, alăturea lângă casele Episcopescĭ, unde este conaculŭ şedereĭ S. Sale, i se cade cu deosebită datorie a face îngrijire de o bună podóbă şi orênduiala eĭ.» Domnitorulŭ cere Mitropolituluĭ, ca acesta să îndatoréscă pe Episcopulŭ de Buzĕŭ să îngrijéscă de biserică şi să chiverniséscă casele şi împrejmuirile, ca să le aducă la bună stare «şi să avemŭ rĕspunsulŭ P. S. Tale, cum că aŭ urmatŭ porunca Domnieĭ mele.» [2]

1. Sătrarulŭ Ioniţă Oteteleşianu s'aŭ fostŭ arĕtatŭ cu nesupunere către Caimacamulŭ Iancu Caragea. Acum Vodă scrie Caimacamuluĭ la 21 Septembrie 1797, că dupĕ ce pe Ioniţă Oteteleşanu l'aŭ trimisŭ la Mônăstirea Bistriţa, ca să se pocăiască şi să-şĭ vie în simţire, acum tot la cererea luĭ Caragea, care arĕtă că Oteteleşianu şi-aŭ cunoscutŭ greşala şi că promite a nu maĭ comite acte de nesupunere, ordonă a fi liberatŭ de la Monăstirea Bistriţa.

Cod XXXVI, fila 92 verso.

2. Iată încă 2 acte relative la întreţinerea materială a bisericelorŭ:

Cu pitaculŭ din 1 Augustŭ 1797, Alex. Ipsilante însărcinézĕ pe Paharn. Alex. Cocorĕscul, Ispravnicŭ din Ialomiţa, să mérgă la satulŭ Uluiţiĭ să védă ce reparaţiunĭ trebuescŭ la biserica de acolo? câtă şindrilă, cherestea? Cărţile bisericescĭ sunt pe deplinŭ tóte, séŭ lipsescŭ din ele, şi care anume? Vasele,

Necesitatea de biserică pentru poporŭ, o constatămŭ simţită de Alex. Ipsilant şi din următórele acte ale înfiinţăreĭ uneĭ nouĕ biserici, în mahalaua Popa Ivaşcu şi a înzestrăreĭ eĭ cu odóre:

Jalba preotuluĭ şi mahalagiilorŭ din mahalaua Popiĭ Ivaşco, prin care arĕtă Domnitoruluĭ că rĕposatulŭ Ioniţă Rachierulŭ, ce a fostŭ epitropŭ la biserica Popiĭ Ivaşco, dăruindŭ, între altele, bisericeĭ acesteia şi nisce sfinte odóre de argintŭ şi întêmplându-se mórtea şi a luĭ şi a soţieĭ luĭ, înainte ca să fi apucatŭ a le da, Epitropia, în lipsă de moştenitorĭ, deveni stăpână pe tot avutulŭ luĭ Ioniţă, şi între altele a luatŭ şi acele odóre; eĭ s'aŭ jăluitŭ luĭ Vodă Al. Moruzi, dér acesta n'a pututŭ termina afacerea «din pricina mazilieĭ.» Eĭ cerŭ ca Domnitorulŭ să ordone restituirea odórelorŭ la numita biserică, «ce acum s'a făcutŭ nouă.»

Domnitorulŭ la 5 Ianuarŭ 1797, rênduesce pe Vorniculŭ obştirilorŭ, să cerceteze afacerea. Acesta, la 15 Ianuarŭ 1797, aduce anafora, prin care dice că cererea preotuluĭ şi a mahalagiilorŭ sus numiţĭ este să aibă biserica odóre peste cele trebuincióse, şi că maĭ bine ar fi să se dea la unŭ locaşŭ unde adevĕratŭ e lipsă de ele, «căcĭ alăturea cu uliţa Ferèstrăuluĭ fiind mahalale depărtate de bisericĭ, maĭ tot-déuna petrecŭ dobitocesce, şi maĭ vîrtosŭ că pe vremurĭ urîte, ploióse şi viforîte, când se întêmplă mórte la uniĭ din mahalagiĭ, séŭ la copiiĭ lorŭ, nóptea, până să alerge la preoţĭ şi până să vie, fiindŭ depărtate bisericele, îşĭ dă acelŭ bolnavŭ sufletulŭ, nespovĕduitŭ şi negrijitŭ. Aşĭa vĕdêndŭ aceĭ mahalagiĭ, unia dintre dênşiĭ şi-aŭ datŭ locululŭ ce'lŭ avea, ca să se facă biserică şi cerêndŭ voie de la P. S. Sa Părintele Mitropolitulŭ şi ajutorŭ de la M. Sa Alex. Vodă Moruzi, le-aŭ datŭ M. Sa tal. 250 şi voie să zidéscă biserică şi strîngêndŭ milă dupe la creştinĭ aŭ începutŭ a lucra până aŭ isprăvit'o de cărămidă, şi acum se isprăvesce.» Hramurile noueĭ bisericĭ vorŭ fi Sfântu Visarion, Sf. Dimitrie Basarabov şi Sf. Haralambie, carĭ sunt rugătorĭ şi ajutătorĭ la bóla ciumeĭ. Radu Golescu propune a se da potirulŭ şi cele-l'alte odóre acesteĭ bisericĭ, trecêndu-se numele luĭ Ioniţă Rachierulŭ între ctitoriĭ eĭ.

Domnitorulŭ la 18 Februarŭ 1797 aprobă propunerea.

Cod XXXIII, fila 244.

---

odăjdiile de sunt bune? «Către acestea, fiind-că nu póte fi de ajunsŭ la acéstă biserică numaĭ unŭ preotŭ, să arĕţĭ protopopuluĭ de judeţŭ, că este porunca Domnieĭ mele, să se maĭ rênduéscă unŭ preotŭ, negreşitŭ.»—1797 Augustŭ 1

Cod. XXXVI, fila 78. verso.

Pitacŭ către Egumenulŭ mônăstireĭ Mărgineniĭ din Prahova. Boeriĭ ctitorĭ aŭ arĕtatŭ luĭ Vodă că din cutremurŭ aŭ crăpatŭ zidurile înconjurătóre ale mônăstireĭ şi că Egumeniĭ n'aŭ maĭ făcutŭ reparaţiunea. Domnitorulŭ ordonă repararea, sciindŭ că mônăstirea, are venituri. Cere devizŭ de lucrărĭ «ca să vedemŭ câtă cheltuélă urmézĕ a se face şi să chibzuiescŭ Domnia mea mijloculŭ celŭ căduţŭ, ca să 'ţĭ poruncimŭ în ce chipŭ să urmezĭ.»—1797 Sept. 22.

Cod. XXXVI, fila 93.

Relativ la hirotonii, Alexandru Ipsilante, referindu-se la regulamentele din prima sea Domnie, adresézĕ la 22 Martie 1797, următorul Pitac către Prelaţii Bisericeĭ:

P. S. Ta Părinte Mitropolitŭ alŭ Unguro-Vlahieĭ, i Sfinţiilorŭ vóstre Părinţi Episcopi, vĕ facemŭ Domnia mea în scire, că în cea-l'altă Domnie a nóstră cerêndu-se de la Părinţiĭ Arhiereĭ numĕrulŭ preoţilorŭ din tóte Eparhiile, ne-aŭ arĕtatŭ Sfinţia lorŭ suma cea cuviinciósă de preoţi, chibzuită pentru tótă vremea, pe trebuinţă a tóte părţile şi locurile, de a nu fi lipsă nicăiri, care sumă s'aŭ legatŭ şi s'aŭ hotărît prin hrisovulŭ, ce s'aŭ făcut pentru veniturile Epitropieĭ, de a fi sciută şi a se păzi orânduiala acésta, ca alţiĭ adecă, ce va fi trebuinţă în urmă, dupĕ vreme, a se maĭ hirotonisi în loculŭ celorŭ ce se va întâmpla a muri séŭ a slăbi, să intre la numĕrul acela pentru care nu suntemŭ la îndoială că cu câţi alţi peste acea sumă din hrisovŭ amŭ făcutŭ Domnia mea musaadea, atuncĭ părinţiĭ Arhiereĭ, de nu s'aŭ pus la ajutorulŭ cutieĭ, şi cu câţi alţi în urmă dupĕ vreme s'aŭ maĭ hirotonisitŭ s'arŭ puté împlini loculŭ celorŭ ce vor fi muritŭ, séŭ a îmbĕtrânitŭ, séŭ a fostŭ trebuinţă la vre-o biserică nouă, ce se şi sporescŭ îndestul; vedemŭ însă pe tóte ţilele jalbă şi cereri de la multe locurĭ, că sunt fără' de preotŭ, că aŭ lipsă făr'de a ne arĕta că aŭ muritŭ dóră preotulŭ ce-aŭ fostŭ; care acésta ne aduce la mirare, în vreme ce, dupĕ cum amŭ ţisŭ maĭ sus, nu numaĭ lipsă din suma acésta trebuinciósă nu póte să fie, ci urmézĕ pênĕ la acéstă vreme cu multŭ să fie maĭ îmmulţită, cu care putea a se împlinĭ tóte locurile cele cu trebuinţă de preotŭ; dér dupĕ însciinţările ce avemŭ, pricina este că la unele locurĭ sunt cu îndestulare făr'de trebuinţă şi făr'de slujbă, iar la altele, unde aŭ muritŭ séŭ aŭ slăbitŭ din bĕtrâneţe, orĭ s'aŭ isvoditŭ vre-o biserică nouă, nu se face iconomia aceea, ca din ceĭ ce sunt de prisos, la locurile cele îndestulate, să se orânduiască pentru slujbă, ci urmézĕ a fi acele lipsite şi siliţi locuitoriĭ, de lipsa ce aŭ, a cere hirotonie, şi a se îmmulţi fără cuviinţă numĕrulŭ preoţilorŭ din vreme în vreme, care acésta este tréba Sfinţieĭ Vóstre, Părinţiĭ Arhiereĭ, a cerceta adică unde este îndestularea la unŭ locŭ de preoţi, cu prisos şi unde este lipsa şi trebuinţa, orĭ că aŭ muritŭ, orĭ că aŭ îmbĕtrânitŭ, séŭ s'a izvoditŭ vre-o biserică nouă, să împliniţi trebuinţa din numĕrul ce sunt pênĕ acumŭ cu îndestulare, ca să nu fie norodulŭ lipsitŭ de preoţi. 1797 Martie 22. [1]

Cod. XXXVI, fila 38.

1. Asupra jalbeĭ luĭ Iacobŭ Streinulŭ, Constantinŭ Filipescu vel Logofĕtŭ cercetézĕ şi presintă anafora Domnitoruluĭ, în 5 Februarie 1797, că dupĕ ce ispravniciĭ de Buzĕŭ vorŭ dovedi că jăluitorulŭ este făr'de pricină de dajdie să i se asculte cererea, de a fi preotitŭ, şi să se mijlocéscă la Episcopulŭ de Buzĕŭ, să nu'ĭ ia havaetulŭ obicinuitŭ, fiindŭ omŭ scăpătatŭ.

Domnitorul aprobă.

Ipsilante fixă, în 12 Iuliu 1797, bugetulŭ Bisericelorŭ Domnescĭ, în modulŭ urmĕtorŭ:

Budgetul Bisericelorŭ Domnescĭ

Ceĭ ce sunt orânduiţĭ în slujba Bisericelor Domnescĭ, cărora aŭ a li se, da simbriĭ fieştecăruia, pe anulŭ acesta leat 1797, precum se cuprinde maĭ jos dupĕ slujbă şi dupĕ vrednicie, din veniturile, ce prin deosebitŭ hrisovulŭ Domnieĭ mele este orânduitŭ, şi cu mila privilegiuluĭ ce aŭ:

La biserica de sus

Tal.	
550	Părintele Arhimandritŭ
250	Popa Dionisie
250	Popa Zaharia
250	Popa Spirea
250	Diaconulŭ Paisie
450	Protopsaltulŭ Dimcea
300	Deftereul Ioniţă
100	Mihalache Canonarh
50	Gheorghe Canonarh
40	Eftimie Canonarh
40	la 2 copiĭ
2530	

La biserica de jos

Tal.	
250	Eclesiarhulŭ Toma
200	Popa Antonie
150	Popa Ionŭ
150	Popa Preda
250	Protopsaltŭ Constantinŭ proin
100	Dascălulŭ Dumitru
120	Dascălulŭ Şerbanŭ
50	Neculaĭ Paraclisiarhul
50	Neculaĭ Canonarhulŭ
50	Constantinŭ Canonarhul
50	Enache Grămăticulŭ
Total 3950	adică treĭ miĭ nouĕ sute şi cinci-decĭ.

Cod. XXXIV, fila 80. *Procit. Vel Logof.*

Décă Ipsilante nu îngăduia hirotoniile inutile, elŭ însă ajuta preoţiĭ cu bună inimă şi nu numaĭ pre ceĭ de la oraşe, ci şi pre ceĭ de la sate, acordându-le scutirĭ şi miluirĭ. [1]

In contra abuzurilorŭ preoţilorŭ, de altă parte, aflămŭ pe Alex. Ipsilante, şi de astă dată, neînduplecatŭ. Unŭ exemplu găsimŭ în pitaculŭ următorŭ:

Sătenii din Cioroiŭ, judeţulŭ Doljŭ, se jăluescŭ că preoţiĭ le iéŭ pentru cununie havaetŭ pentru Episcopŭ câte tal. $2^1/_2$, pe când în trecutŭ unŭ feciorŭ care se însura, dedea numaĭ tal. 1 şi parale 4, iar popeĭ, care'lŭ cununa, 20 de parale, «şi câte unŭ săracŭ care nu'l ajunge puterea să facă nuntă, fuge cu câte o săracă de fată şi este silitŭ apoĭ să plătéscă Păr. Episcopŭ taleră 5 şi popeĭ tal. 2. Omulŭ care'lŭ córcă Dumneḑeŭ cu a doua cununie plătea maĭ nainte tal. 2, iar acum tal. 5 şi popeĭ tal. 2».

Domnilorulŭ, la 6 Decembre 1796, orânduesce afacerea în cercetarea Logofĕtuluĭ de ţéra de sus.

Acesta întrébă pe Episcopulŭ de Rômnicŭ şi elŭ descuviinţézŭ avaeturile denunţate, că nu sunt cu scirea Sf. Séle, şi că protopopilorŭ li s'aŭ datŭ nizamŭ că de la cununia dintêiŭ preotulŭ să nu iéă decât unŭ talerŭ vechiŭ, de la a doua 2 zloţĭ vechĭ şi de la a treia 2 leĭ vechĭ. Acestŭ tarifŭ a fostŭ încuviinţatŭ de Al. Moruzi.

Domnitorulŭ, la 14 Dec. 1796, dă Domnéscă întărire la mâna jăluitorilorŭ, ca să fie apĕraţĭ de a da maĭ mult la cununiĭ decât tarifulŭ hotărîtŭ, şi Ispravniciĭ să oblige pe preoţĭ a le întórce ce le va fi luatŭ maĭ mult.

Cod. XXXIII, fila 31.

Décă de bună starea bisericelorŭ şi de moralitatea preoţilorŭ, avemŭ probe că Alexandru Ipsilante se interesă şi în Domnia acésta, nu maĭ puţin elŭ fu veghetorŭ şi asupra purtăreĭ Episcopilorŭ şi Călugărilorŭ. Aşĭa vedemŭ că pe Episcopulŭ de Rômnicŭ nu'lŭ cruţă în

1. Cartea luĭ Alexandru Ipsilante din 1797, Noembre 21, prin care preotuluĭ Popa Dumitru, i Preotuluĭ Popa Toma şi Popa Vitanŭ, i Popa Dinu dela Biserica dupĕ moşia Uluiţiĭ (Ialomiţa), le-am dat Domnia nóstră carte, ca dupĕ cum alţĭ preoţĭ sunt priveligiaţĭ aĭ bisericeĭ Domnescĭ şi dupĕ cum şi aceştia încă din cea-l'altă Domnie a Domnieĭ mele aŭ fostŭ scutiţĭ, asemenea întărimŭ Domnia mea, ca şi de acum înainte să fie apăraţĭ aceştĭ 4 preoţĭ, ce slujesc la bisericile Uluiţiĭ, de tóte dările şi orânduelile ce vor eşi pe cinul preoţescŭ ,ca să pótă sluji napristan. Pentru care scriem şi Prea Sfinţieĭ Tale Părinte Mitropolite alŭ Ungro-Vlahieĭ, ca să-ţĭ fie sciuţĭ de preoţĭ Domnescĭ, şi să li se păzéscă privilegiul acesta. — 1797, Noembre 21.

Cod. XXXIV. fila 151.

BIBLIOTEÇA Centrală

criticele séle, şi-lŭ îndémnă la multe îndreptări, în interesulŭ bisericeĭ. [1]

Şi pe când în actulŭ acesta Ipsilante cere Episcopuluĭ o maĭ bună administraţiune, pe dealtă parte menţine în tótă vigórea privilegiulŭ, ce Episcopia de Rômnicŭ avea, de a ţine o fabrică de luminărĭ de céră albă. [2]

---

1. Prin cartea din Augustŭ 1797, Alex. Ipsilant recunósce calităţile alese ale Episcopuluĭ de Rômnicŭ, «el nu are nicĭ o defăimare, păzindŭ şi buna cuviinţă, cum se cade unuĭ arhiereŭ şi purtându-se cu cinste şi înţelepciune, dupĕ cum şi Domnieĭ mele este sciutŭ şi cunoscutŭ maĭ dinainte..... Din neideea însă a lucrurilorŭ, făr'de sciinţă, fiind şi streinŭ, dupĕ ce aŭ găsitŭ Episcopia din rĕzmeriţele ce aŭ fostŭ latastasis (aceea ce şi tóte alte mônăstirĭ aŭ pătimitŭ, rĕmâindŭ góle din văpaia rĕsboiuluĭ.....) şi dupĕ ce aŭ găsit'o şi cu datoriĭ vechĭ, l'aŭ maĭ însărcinatŭ şi cu alte datoriĭ nouĕ «ocrotitoriĭ carĭ l'aŭ precedatŭ. Domnitorulŭ amintesce, că pentru plata unorŭ asemene datoriĭ şi guvernele predecesóre aŭ tot dispusŭ să fie ajutată Episcopia *cu din Eparhie şi cu de la mônăstirĭ*. Domnitorulŭ constată că nu s'a făcutŭ acésta spre a mulţămi lăcomia Episcopuluĭ, ci spre a se uşura Episcopia, precum aŭ vĕdutŭ acésta şi din socotéla ce aŭ presentatŭ. «Decât, ómenĭ Episcopieĭ ce aŭ avutŭ rênduiţĭ la Eparhiĭ, nefiindu'ĭ cunoscuţĭ maĭ dinainte de netrebnicĭ (fiindŭ, precum amŭ ţisŭ maĭ sus, strĕinŭ, făr'de sciinţă) aŭ făcutŭ de la sineşĭ relele lorŭ urmărĭ, purtându-se rĕŭ.» Domnitorulŭ cunoscêndŭ tóte acestea şi aprecĭindŭ virtuţile Episcopuluĭ, declară că «n'amŭ găsitŭ vină, dupĕ canónele bisericescĭ, de a lua pricină să facemŭ la acésta vre-o urmare de îndreptare, ci l'amŭ îndatoritŭ pe Sf. Sa: ca cu din bună iconomie ce va face şi cu din cele drepte şi obicĭnuite venitурĭ» să se siléscă a maĭ plăti din datoriĭ, păzindŭ buna orênduială a Eparhieĭ, dupĕ povĕţuirile Mitropolituluĭ: «rênduindŭ ómenĭ cinstiţĭ, cuviosĭ şi credincioşĭ, de a se purta bine în Eparhiĭ, pe care înşine Domnia mea o îngrijimŭ ca o a nóstră datorie, dupĕ cum amŭ şi ocrotit'o şi îmbunătăţit'o, precum sciţĭ, în cea-laltă Domnie a nóstră.» Elŭ adauge că tóte aceste le face cunoscute boĭerilorŭ: biv. vel Post. Iancu Caragea şi divanţilorŭ de acolo, «ca să aveţĭ cu toţiĭ de obşte cuviinciósa evlavie, dupĕ datorie, ca către unŭ arhiereŭ şi păstorŭ bisericescŭ alŭ Eparhieĭ aceleia, şi ca către unŭ ipochimen, ce se pórtă întru epangelma sa cu cuviinţă, cu cinste şi cu înţelepctune, precum şi Sf. Sa aseme către D-vóstră va avea iubirea şi dragostea cea părintéscă şi bună voire, ca spre nisce fiĭ bisericescĭ aĭ Eparhieĭ Sf. Sóle...» Vodă ordonă să se citéscă astă carte în Divanŭ şi apoĭ să se dée la Episcopie în păstrare. — 1797, Augustŭ 9.

Cod. XXXVI, fila 79 verso.

1. *Pitacŭ la vel Aga din 6 Octombre 1797*

«Fiind-că chelhanéua lumînărieĭ de céră albă este a mitoculuĭ Episcopieĭ Rômnicŭ, intocmită cu Domnéscă hotărîre prin hrisóve şi cărţĭ, ca toţĭ ceĭ-lalţĭ din pămêntulŭ ţĕreĭ să fie opriţĭ a ţine cherhanea, séŭ a lucra lumînărĭ de céră albă, şi de vreme ce făcu arĕtare Domnieĭ mele iubitorulŭ de Dumneđeŭ Episcopulŭ Rômniculuĭ, că uniĭ din prăvăliaşiĭ politieĭ ar fi lucrându lumînărĭ de céră albă şi vêndŭ pe la prăvăliile lorŭ, poruncimŭ Domnia mea D-tale,

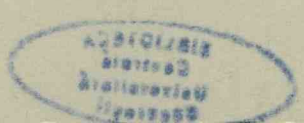

Marĭ abuzurĭ făcéŭ egumenii de mônăstirĭ, şi la aceste abuzurĭ nu pentru puţin eraŭ vinovaţi înşiĭ Episcopiĭ, carĭ dădéŭ Mônăstirile pe mâna celorŭ ce le ofereaŭ maĭ multŭ câştigŭ. Din actele ce publicămŭ in notă se póte vedea acésta, cum şi dispositiunea Domnitoruluĭ de a nu îngădui asemene jafurĭ a mônăstirilorŭ. [1]

---

pe nimenĭ să nu îngăduescĭ a lucra lumînărĭ de céră albă, séŭ a vinde la prăvăliile lorŭ; şi orĭ câtă céră albă séŭ lumînărĭ de aceste se va găsi la cinevaşĭ din pământenĭ, să se iée şi să se dée la cherhanéua Episcopieĭ, de unde 'şĭ va lua preţulŭ celŭ cuviinciosŭ. — 1797, Octombre 6.

In aceeaşĭ ḑi de 6 Octombre Al. Ipsilant a datŭ o carte de volnicie unuĭ Zapciu spătărescŭ, ca împreună cu omulŭ Episcopuluĭ de Rômnicŭ, care a denunţatŭ casulŭ, să mérgă la Buzĕŭ să închidă o cherhanea, ce lucréză lumînărĭ de céră albă şi să ridice pe fabricantŭ, prin marifetulŭ Ispravnicilorŭ, împreună cu tóte ergaliile şi cu tótă céra ce se va fi aflándŭ, să'lŭ aducă la vel Spătar. 1797, Octombre 6.

Cod. XXXVI, fila 94, verso.

1. Cartea luĭ Alexandru Ipsilant din 15 Noembre 1797, prin care reînoesce milele Mônăstireĭ Délulŭ (Dâmboviţa) «care este zidită şi dupĕ putinţă înzestrată de rĕposatulŭ Radu-Vodă sin Vlad-Vodă Călugărulŭ, fiindŭ pusă la locŭ naltŭ şi neîndemânatecŭ, unde necum a drege şi a preface de ale Monastireĭ nu se póte fără grea cheltuială, ce şi ale hrăneĭ le suie cu mare discolie, fiindŭ lipsită şi de apă (lucrulŭ celŭ maĭ trebuinciosŭ), din care pricină ajungêndŭ la próstă stare şi derăpănare, maĭ vêrtos şi din adesea schimbărĭ a egumenilorŭ încăpêndŭ şi la datoriĭ; P. S. părintele Mitropolitŭ Ungro-Vlahieĭ Chir Dositeĭ, la leatŭ 1795, făcênd arĕtărĭ selefuluĭ nostru Al. Moruzi Vodă pentru acésta, aŭ găsitŭ cu cale şi s'aŭ orânduitŭ egumenŭ la acéstă Mônăstire Dionisie Eclesiarhŭ Mitropolieĭ, dândŭ Sfinţia sa făgăduiala, că de se va purta cu orânduială şi se va arĕta vrednicŭ, economŭ şi cu stăruinţă la acéstă Mônastire, prefăcêndŭ şi reînoindŭ cele stricate, plătindŭ şi datoria, i se va face şi Domnescŭ sinetŭ, spre a nu se strămuta din acé egumenie în viaţa luĭ. Pentru care, fiind-că acum prin anafora aŭ făcutŭ şi Domnieĭ mele arĕtare, că numitulŭ egumenŭ aŭ gătitŭ materiile cele trebuincióse pentru dregere şi aŭ plătitŭ şi din datoriĭ, şi deosebit pliroforisindu-ne Prea sfinţia sa şi de ipochimenŭ, că este cuviosŭ şi cu urmărĭ bune, dupĕ orânduiala Cinuluĭ călugărescŭ, aflându-se şi feciorŭ de boierŭ pământénŭ, fiindŭ cercatŭ cu orânduiala bisericéscă, atâtŭ de reposatulŭ Cozma cum şi de Sfinţia sa, atâtŭ în câtă vreme s'aŭ aflatŭ Episcopŭ, cât şi de când se află Mitropolitŭ. Decĭ dér, dupĕ pliroforia ce amŭ luatŭ, nevrêndŭ Domnia mea a trece cu vederea ticăloşia acesteĭ pré vechĭ Mônăstirĭ. . . . .» dă de iznóvă Monastirea Délulŭ în desĕvârşita purtare de grijă a numituluĭ Eclesiarhŭ Dionisie pe cât va trăi, «ca printr'acésta răzemându-se să se îndemne (dupĕ făgăduiala ce-aŭ datŭ) spre a drege şi a preface cele dărăpănate şi să plătéscă şi datoria câtă se află, purtându grijă, dupĕ netăgăduita sa datorie, de a avé Mônăstirea împodobită cu părinţĭ cuvioşĭ spre sĕvârşirea sfinteĭ slujbe, pentru pomenirea rĕposaţilorŭ titorĭ şi a Domnieĭ mele; iar când cine-va, cu vre-un mijlocŭ, va cerca de a'lŭ lipsi din acéstă egumenie, atunci să-ĭ plătéscă tótă cheltuiala, câtă se va dovedi că aŭ făcutŭ

Nicĭ monăstirile închinate nu sunt lăsate în administraţiunea fără controlŭ a egumenilorŭ lorŭ.

---

la acéstă Monastire de la sineşĭ. Şi apoĭ, dupĕ cercetarea, ce cu amănuntulŭ se va face, de se va dovedi cu vre-o vină vrednică de lipsirea din egumenie, atuncĭ să se lipséscă, iar într'altŭ chipŭ nimenĭ să nu se îndrăznéscă a strica coprinderea hrisovuluĭ Domnieĭ mele. Şi am adeveritŭ hrisovulŭ acesta cu însăşĭ credinţa, etc..

Cod. XXXIV, fila 154 verso.

Iosif Episcopulŭ de Argeşŭ, prin anafora de la 15 Februarŭ 1797, arétă Domnitoruluĭ că de către Sandu Bucşănescu biv. vel Paharnicŭ se află ziditŭ şi înzestratŭ *schitulŭ Berislăveseĭ*. Ctitorulŭ, care a fostŭ Epistatŭ la zidirea spitaluluĭ Sf. Pantelimon de către Gr. Ghica Vvd., a dispusŭ, ca de la numitulŭ schitŭ alŭ sĕŭ să se dea câte 25 tal. pe anŭ la spitalulŭ Sf. Pantelimon; şi fiind-că de Gr. Ghica aŭ fostŭ daţĭ schituluĭ nisce munţĭ, Bucşănescu a dispusŭ să se maĭ dea pe tot anulŭ la spitalŭ câte tal. 75 şi 12 oĭ şi prisosulŭ de venitŭ de la munţĭ să rĕmâe alŭ schituluĭ, care să-şĭ aibă egumenulŭ sĕŭ deosebitŭ, călugărŭ de la Cozia séŭ de la Argeşŭ. Acelŭ venitŭ de la munţĭ s'aŭ datŭ la spitalŭ, până cândŭ aceĭ munţĭ s'aŭ luatŭ în stăpânirea Austrieĭ, şi acum schitulŭ dă la spitalŭ câte tal. 50. In trecuta rezmeriţă schitulŭ a arsŭ, ca şi mônăstirea Cozia, rĕmânêndŭ zidurile góle. După ce s'aŭ făcutŭ pace, s'aŭ rênduitŭ egumenŭ de la mônăstirea Argeşŭ, care aŭ restauratŭ schitulŭ. In anulŭ trecutŭ, puindu-se pe mitócele Sf. Panteleimon o sumă de banĭ şi embatichiulŭ îndoitŭ, cu cuvîntŭ ca să se plătéscă datoria, «şi aflându-mĕ şi eŭ aice şi nesciindŭ încă ce aşeḑămênturĭ are schitulŭ acesta cu spitalulŭ, neputêndŭ nicĭ face într'altŭ chipŭ, fiind-că tréba sta cine va da maĭ multŭ, amŭ făgăduitŭ tal. 500 şi apoĭ de la schitŭ să'ĭ iaŭ cu încetulŭ, ca să nu se zăticnéscă meremeturile.» S'aŭ găsitŭ însă unŭ individŭ care a promisŭ spitaluluĭ câte tal. 750 de i se va da egumenia schituluĭ. Supraveni mazîlirea luĭ Vodă Moruzi şi se născu pricină mare pentru acestŭ schitŭ cu spitalulŭ Panteleimon şi Episcopulŭ, care învoca testamentulŭ ctitoricescŭ. Noulŭ Domnitorŭ a îndemnatŭ pe Episcopŭ să se împace cu Epistatulŭ spitaluluĭ. Impăcarea nu era posibilă, căcĭ Episcopulŭ vroia întocmaĭ aplicarea vechilorŭ acte, «iar să nu stea lucrulŭ *cine va da maĭ multŭ, că mulţĭ apilipsiţĭ sunt, carĭ daŭ făgăduelĭ marĭ, ca să încapă la igumenic, şi la urmă prăpădescŭ tot*, neavêndŭ ce lua de la dênşiĭ, rĕmânŭ schiturile prăpădite». Episcopulŭ promite totuşĭ ceĭ 500 de tal., măcar că schitulŭ e sĕracŭ, numaĭ să nu se facă cu acésta obiceiŭ, şi să nu înceteze nicĭ o dată supĕrările deasupra schituluĭ.

Domnitorulŭ recunósce că după aşeḑĕmêntulŭ ctitoruluĭ, schitulŭ nu este închinatŭ mitocŭ al Pantelimonuluĭ, ca de acolo să orânduiască egumenulŭ la schitŭ, ce are datoria de a da ajutorŭ spitaluluĭ câte 25 tal. pe anŭ; decĭ este făr de cuvîntŭ cererea Epitropuluĭ de a numi schitulŭ metoh al Sf. Pantelemon. Prin urmare Domnitorulŭ ordonă vel Log. de ţéra de sus, ca Epitropulŭ de la Pantelimon să'şĭ primească numaĭ ajutorulŭ, iar ceĭ 500 leĭ de la Episcopulŭ de Argeşŭ se cădea să'ĭ dée în interesulŭ obştescŭ, fiind-că pe atuncea mônăstirea Pantelimonuluĭ era încărcată cu datoriĭ, dér pe viitorŭ n'are să'ĭ maĭ dée nicĭ se va face acésta obiceiŭ pentru schitŭ, care va rĕmâne liber. — 1797, Martie 7.

Cod. XXXIII, fila 234.

Cu Pitaculŭ de la 9 Aug 1797, ordonă luarea socotelilorŭ Arhimandritului Ghenadie de la Mônăstirea Sf. Iónŭ din Bucurescĭ, prin vel Vorn. Niculae Filipescu, biv. vel Vorn. C. Ghica, vel Log. de ţéra de sus, şi biv. vel Spăt. Caragea. Să fie faţă la astă luare de socotelĭ şi egumenulŭ noŭ.[1]

Cod. XXXIV, fila 31 verso.

Mitropolitulŭ, la 1 N-brie 1796, presintă luĭ Al. Ipsilante anaforaoa următóre:

«Insciinţămŭ Mărieĭ tale pentru Sf. mônăstire Toţĭ Sfinţiĭ, de aicĭ din Bucurescĭ, că fiindŭ zidită de rĕposatulŭ Mitropolitŭ Antim, nu aŭ apucatŭ nicĭ să o isprăvéscă, nicĭ să o puie în orênduéla, ce se găsesce făcută în scrisŭ; şi câţĭ Mitropoliţĭ aŭ stătutŭ după vremĭ, de aŭ şi avutŭ vre-unulŭ bunulŭ proerisis, însă nu se vede cevaş adaosŭ séŭ meremetisitŭ; şi aşia aŭ mersŭ starea acesteĭ mônăstirĭ tot spre scădere, nefiindŭ nicĭ orênduiţiĭ egumenĭ cu vre-o statornicie. In ḑilele rĕposatuluĭ Vodă Gehan Racoviţă, după anaforaua ce aŭ fostŭ făcutŭ rĕposatulŭ Păr. Mitropolitulŭ Grigorie, s'aŭ fostŭ orênduitŭ, ca să fie conacŭ egumenilorŭ mônăstirilorŭ ţĕreĭ, când vorŭ veni aice cu trebuinţe, şi fieştecarele să'şĭ pórte grija a'şĭ drege conaculŭ séŭ; însă nicĭ cu acésta nu s'aŭ folositŭ nimicŭ, că nicĭ s'aŭ urmatŭ acéstă orênduială în multă vreme. Iar în Domnia Mărieĭ tale dintâiŭ s'aŭ orênduitŭ a fi orfanotrofie, şi acésta iarăş s'aŭ urmatŭ numaĭ cât aĭ stătutŭ Măria ta în Domnie; iar după aceea din schimbarea adesea a egumenilorŭ pămêntenĭ, aŭ ajunsŭ nu numaĭ la datorie de a nu se putea plăti, ci şi la dărăpănare, după cum este vĕḑută; şi altŭ mijlocŭ de a'şĭ putea veni la vre-o stare bună n'aŭ rĕmasŭ. Decĭ, fiind-că din voia luĭ Dumneḑeŭ s'aŭ maĭ adaosŭ ţĕreĭ încă o Episcopie la Argeşŭ, dându-i-se 2 judeţe din Eparhia Mitropolieĭ, amŭ socotitŭ a fi cu cale ca să se dée acéstă mônăstire sub purtarea de grijă a Sfinteĭ Episcopiĭ să'ĭ fie metoh, fiind-că nicĭ altŭ conacŭ nu are aicĭ; şi să fie şi **şcólă**, pentru ceĭ ce vorŭ fi ca să intre în trépta preoţieĭ, din tóte Eparhiile, orênduindu-se unŭ dascălŭ ca să fie pentru catihisis alŭ acestora; şi aşia nădăjduimŭ că se va iconomisi maĭ bine, şi maĭ ales acum, în vremea fratelŭĭ Episcopuluĭ chir Iosif, fiindŭ cunoscută osîrdia frăţieĭ séle din meremeturile ce aŭ făcutŭ şi face la Sfânta Episcopie, fiindŭ şi aceea dărăpănată din trecuta rezmeriţă. Pentru care ne rugămŭ, ca să binevoiască firéscă bunătatea Mărieĭ tale a se pleca la acéstă alegere a smereniei nóstre, şi a se întări prin luminatŭ hrisovŭ, ca în fericitele ḑile ale Mărieĭ tale dór îşĭ va veni Sf. casă acésta la vre-o bună stare, şi nesăvîrşită pomenire va fi Mărieĭ tale în vecĭ, împreună cu fericiţiĭ ctitorĭ aĭ acesteĭ sfinte mônăstirĭ şi a Sf. Episcopiĭ. De acésta ne rugămŭ, şi cum Domnulŭ Dumneḑeŭ va lumina pe Inălţimea ta. — 1796 Noembrie 1.

Domnitorulŭ dă resoluţiunea la 12 Noembrie 1796, aprobândŭ mijlocului propusŭ de Mitropolitŭ «carele fiindŭ cuviinciosŭ» de a se aduce mônăstirea în întregimea eĭ «cât şi *scólă pentru ceĭ carĭ prin porunca Domnieĭ mele se va da slobozenie a se hirotonosi*, va fi întrânsa, şi neîndoindu-ne că şi Iubitorulŭ de Dumneḑeŭ Episcopŭ de Argeşŭ va pune tótă silinţa, prin osîrdia ce are, de a întregi acéstă Sf. mônăstire şi de a iconomisi tóte ale eĭ cum se cade. Primimŭ anaforaua P. S. Sale de alegerea ce face, pe care o şi întărimŭ şi poruncimŭ Dumitale, cinstitŭ şi credinciosŭ boerule alŭ Domnieĭ mele vel Log. de ţéra de sus, să facĭ şi hrisovulŭ Domnieĭ mele de urmare.» Cod. XXXIII, fila 5.

1. Din acestŭ actŭ se vede că Domnitoriĭ luaŭ socotelile şi de la Mônăstirile închinate, de óre-ce sf. Iónŭ era închinată la Monastirile din Giosŭ.

Aducemŭ în notă un actŭ relativŭ la réua purtare a unuĭ călugărŭ, care, ca egumenŭ de mônăstire, aŭ ajunsŭ a exaspera şi pe înşiĭ maĭ mariĭ luĭ, de altmintrelea fórte îngăduitorĭ, când din abuzurile egumenieĭ se folosĕŭ şi eĭ. [1]

---

1. Mitropolitulŭ Dositheĭ, cu anaforaua din 11 Iulie 1797, raportézăDomnitoruluĭ, că în Mitropolie se află un călugărŭ, care din mica luĭ vĕrstă aŭ avutŭ o viaţă desfrânată, şi, măcar că de mulţĭ vor fi sciute netrebnicile luĭ fapte, totuşĭ îlŭ face cunoscutŭ şi luĭ Vodă, arĕtândŭ numaĭ pe cele puţine, căcĭ mintea omenéscă nu póte coprinde nenumĕratele luĭ urâte fapte. Acelŭ călugărŭ pe unde aŭ fost egumenŭ séŭ purtătorŭ de grijă aŭ adusŭ dărăpănare acelorŭ case, şi defăimare cinuluĭ călugărescŭ cu ale luĭ neruşinate urmărĭ. Mitropolitulŭ Grigore, vrêndŭ a'l chivernisi, l'aŭ orânduitŭ maĭ întâĭ dichiu pe tótă casa Mitropolieĭ, la Cucueţĭ, şi în 2, 3 anĭ aŭ prăpăditŭ şi tot venitulŭ şi aŭ scosŭ şi datóre Mitropolia cu o sumă de banĭ să'ĭ întórcă luĭ. Apoĭ, rânduindu-se egumenŭ la Snagovŭ, şi acolo aŭ urmatĭ asemenea; apoĭ egumenŭ la Monastirea Déluluĭ, şi la ce halŭ a adusŭ Monastirea, este sciutŭ, căcĭ datoria se trage şi pênĕ acum pe urmă-ĭ, măcar că tot atuncĭ aŭ avutŭ şi Mitropolia Tèrgovişteĭ asupră-şĭ, şi în locŭ să maĭ dea Mitropolieĭ ceva sporŭ din venitŭ, elŭ a scos'o datóre cu vre-o 2000 de tal. Apoĭ fu orânduitŭ egumenŭ la Glavaciocŭ, şi ce prăpădenie aŭ făcutŭ şi acolo este iarăşĭ sciutŭ, lăsând-o datóre peste 7 pungĭ de banĭ, şi prăpădi şi minunata móră ce avea Monastirea pe apa Argeşuluĭ, care acum nu se póte face cu 30 pungĭ dĕ banĭ. Fu orânduit apoĭ egumenŭ la Vieroşŭ, Monastire îndestulată cu de tóte, vinŭ, rachiŭ, bucate şi altele, elŭ în vre-o 6 lunĭ cât aŭ statŭ egumenŭ, le-aŭ vêndutŭ, le-aŭ mâncatŭ, le-aŭ prăpădit. In câte rânduriĭ şi în câtă vreme s'aŭ aflatŭ economŭ aicĭ la Mitropolie, se credea că nicĭ singurŭ nu va tăgădui, că măcar din socotéla de venit şi cheltuélă nu şi-aŭ dat, şi încă aŭ vêndut şi o sumă de rîmătorĭ aĭ Mitropolieĭ fără scirea rĕposatuluf Mitropolitŭ Cosma şi aŭ mâncatŭ baniĭ. Apoĭ în vremea luĭ Alexandru Vodă Moruzi, rĕposatulŭ proin Mitropolitŭ Filaretŭ, maĭ nainte sciindu-lŭ ce vasŭ este, pentru ca să'l separe de ómeniĭ Mitrepolieĭ şi spre a'l îndrepta, pe deoparte aŭ înduplecatŭ pe Dositeĭ arhimandritulŭ, egumenŭ la Monastirea Câmpu-Lungŭ, de şi-aŭ datŭ demisia, pe altă parte, cu încuviinţarea luĭ Alexandru Moruzi, l'aŭ pusŭ pe numitulŭ călugărŭ egumenŭ, dându-lŭ sub ascultarea Arhimandrituluĭ Dositheĭ; într'unŭ anŭ cât aŭ statŭ acolo egumenŭ, aŭ adusŭ cu totulŭ la dărăpănare Monastirea şi cinulŭ călugărescŭ la defăimare; şi aflându se de acésta, Vodă Alexandru Moruzi aŭ trimis ómenĭ domnescĭ şi de aĭ Mitropolieĭ, ca să cerceteze la faţa loculuĭ; iar aicĭ în Bucurescĭ subscrisulŭ Mitropolitŭ Dositheĭ, cu sinodŭ de archiereĭ şi egumenĭ şi cu vel Logofĕt, aŭ cercetatŭ; şi s'aŭ adeveritŭ jălbile date atuncĭ pentru dênsulŭ şi dupĕ canóne, fu despreoţitŭ; şi Vodă poruncise să fie şi bĕtutŭ şi apoĭ trimisŭ surgunŭ, dar prin mijlocirea sa (a Mitropolituluĭ) a fostŭ ertatŭ de bătae, «pentru că nu maĭ multŭ să se defaimeze cinulŭ călugărescŭ, şi fu trimisŭ surgun la Monastirea Bistriţeĭ; şi câte aŭ făcutŭ şi pe acolo sunt sciute şi de alţiĭ, măcar că era la închisóre; şi s'aŭ jăluitŭ egumenulŭ şi părinţiĭ, şi fu mutatŭ la Monastirea Tismana. De aicĭ nu înceta cu scrisorĭ la Mitropolitulŭ, rugându-se ca să fie liberatŭ şi făgăduindu-se că se va îndrepta; Mitropolitulŭ s'a înduplecatŭ şi mijlocindŭ cu rugăciune la Vodă, l'aŭ ertatŭ. Cât

Nu numaĭ în administraţiunea bisericeĭ se amestecă Alexandru

timp aŭ lipsitŭ din Mitropolie, Părinţiĭ aŭ fostŭ odihniţĭ, în linisce, iar de când aŭ venitŭ, ce aŭ pătimitŭ şi pătimescŭ de dênsulŭ, tóte nu se potŭ arĕta; pentru că nu'ĭ fu deajuns numaĭ cu ale sale fapte a defăima cinulŭ călugărescŭ, ci defaimă pe fieşcare din călugăriĭ Mitropolieĭ, cu feliurĭ de categoriĭ, nelăsândŭ pênĕ la celŭ maĭ micŭ, neocărît, neinjuratŭ şi în odihna sa; s'aŭ jeluitŭ tot pensonalulŭ Mitropolieĭ, ca orĭ elŭ să rĕmâie în Mitropolie, séŭ eĭ cu toţiĭ să lipséscă. Mitropolitulŭ tot a aşteptatŭ să se îndrepte, iar el tot maĭ spre rĕŭ merge, căcĭ aŭ ajunsŭ să se certe şi cu ţiganiĭ Mitropolieĭ. Unŭ frate al numituluĭ călugărŭ pretindea o sumă de banĭ de la Monăstirea Glavacioculuĭ; dupĕ porunca luĭ Vodă Ipsilante, Mitropolitulŭ l'a chematŭ de faţă cu orânduitulŭ Zapciŭ şi aŭ poruncitŭ călugăruluĭ să stea în chilia sa închisŭ şi să-şĭ ia séma la jurământŭ, ca să nu'şĭ vateme sufletulŭ, neeşindŭ nicăirĭ din chilie afară; dér dênsulŭ nicĭ măcarŭ 2 ţile n'a păzit acésta, ci mergêndŭ din chilie în chilie, din călugărŭ în călugărŭ, rĕzvrătindŭ şi certându-se cu fieşcare, strigândŭ cu gura mare ponosluirile fieşcăruia, fără nicĭ o ruşine. Aceste aŭ rĕmasŭ pênĕ alaltăeriĭ séră, cândŭ aŭ săritŭ la unŭ ţiganŭ vizitiŭ, ca să'lŭ bată, care ţiganŭ jăluindu-se, Mitropolitulŭ a chiămatŭ pe numitulŭ călugărŭ, ca să'lŭ sfătuéscă şi îndrepte, elŭ fără a se sfii, séŭ a'şĭ mărturisi greşala, împotrivă aŭ începutŭ a ne mustra. Decĭ dér l'amŭ certatŭ cu vre o 20 de beţe la picióre, nu dór spre pedépsă, ci spre pocăinţă; şi în locŭ de a se îndupleca cevaşĭ, după ce l'amŭ lăsatŭ aŭ începutŭ în gura mare a ne ocărî cu prea marĭ próste cuvinte, de faţă lăudându-se şi în veleagŭ strigândŭ, că creştinŭ să nu móră de nu va face mórte în Mitropolie. Iar în cea după urmă aŭ ţisŭ, că negreşitŭ o să dea focŭ Mitropolieĭ. Noĭ audindŭ una ca acésta şi temêndu-ne, ca nu cumvaşĭ să o şi facă, fiindŭ slobodŭ, l'amŭ mutatŭ din odaia sa la altă chilie şi amŭ ţisŭ de l'aŭ pusŭ şi în fére de picióre, pênĕ a doua ţi. Luminate Dómne, singurŭ elŭ de a sa voie mergêndŭ la Duhovniculŭ Mitropolieĭ, în taină i-aŭ arĕtatŭ, că rĕŭ şi făr'de cale *pretendirisesce* frate-sĕŭ aceĭ banĭ de la Glavaciocŭ, nefiindŭ nicĭ unŭ banŭ datóre dintr'aceia, *ci numaĭ o iconomie la mijloc*, şi l'aŭ rugatŭ să vie să ne arĕte, cumcă să mijlocimŭ către Măria Ta, să i se dea vre-o Mônăstire pentru chivernisélă şi să se lase de acea *pretenderimă*. Iar acum cu totulŭ primesce a face jurămêntŭ cumcă sunt banĭ buniĭ aĭ luĭ Gheorghe. Insă maĭ sus numitulŭ sĕŭ Duhovnicŭ ne-aŭ arĕtatŭ, că nicĭ într'unŭ chipŭ nu póte lăsa să facă jurămêntŭ şi să-şĭ prăpădéscă sufletulŭ, ci pentru de a fi sciute Mărieĭ Tale unele ca acestea, ce se urméză în Mitropolie de unulŭ, ca acesta nerusinatŭ şi netemĕtorŭ de Dumneţeŭ şi de al sĕŭ sufletŭ, nu lipsirămŭ a arĕta cele maĭ puţine dintru ale séle urmărĭ, rugându-ne cu fierbinţélă Marieĭ Tale, ca să te milostivescĭ, atâtŭ asupra Mitropolieĭ i asupra călugărilorŭ ce sunt într'ènsa, cum şi asupra ticălosuluĭ sĕŭ sufletŭ, şi cum Duhulŭ sfântŭ te va lumina pe Măria Ta, să se ridice numitulŭ din Mitropolie şi să se trămiţă undevaşĭ spre plângerea greşalelorŭ şi a pĕcatelor séle, de unde cu hotărîre să nu fie slobodŭ a eşi nicĭ odată.— 1797, Iulie 11.

Dositeiŭ al Ungro-Vlahieĭ

Al. Ipsilant îl surghiuni la Tismana, fără timp determinatŭ de rĕmânere acolo. — 1797, Iulie 12.

Cod. XXXV, fila 96 verso.

Ipsilant, dér chiar şi în judecăţile consistorielorŭ şi ale Prelaţilorŭ, carĭ atingeaŭ vre-unŭ laicŭ. Aşĭa chiar şi în acte de despărţenie, hotărirea Episcopuluĭ de Rômnicŭ Nectarie, într'unŭ casŭ de divorţŭ pentru adulterŭ, este reformată prin hotărîrea Domnitoruluĭ. [1]

La finea acestuĭ volumŭ, lectorulŭ va afla o serie de documente, complectândŭ lucrarea luĭ Ipsilant cu referinţă la biserică, la milĭ şi ajutóre acordate acestora, la vinăriciurile lor şi la reînoire, orĭ acordare de nouĕ ajutóre la diverse mônăstirĭ din orientŭ. Aci ne vomŭ mărgini să menţionămŭ actele luĭ reînoite în favórea bisericilorŭ catolice din Bucurescĭ şi Târgovişt̆ea, cum şi unŭ actŭ, din 15 Iunie 1797, în favórea bisericeĭ Saşilor din capitala ţĕreĭ. [2]

---

1. Nectarie Episcopŭ de Rômnicŭ, prin anaforaua de la 4 Maiŭ 1797, raportézăluĭ Vodă în pricina luĭ Neculaĭ Curelaru din Craiova, cercetată la Divanŭ. Episcopulŭ a căutat la pravilă şi aŭ găsitŭ stipulatŭ, că muierea ce a făcutŭ precurvie, nu numaĭ că'şĭ va perde zestrea, ci şi darurile ce le-aŭ primitŭ de la bărbatŭ neavêndŭ dreptulŭ a cere de la acesta, măcar cât de puţinŭ pentru hrană. «Decĭ, dupĕ acéstă poruncă a Sf. Pravile, găsimŭ cu cale, ca să fie despărţiţĭ unulŭ decătre altulŭ, fiindŭ slobodŭ numitulŭ jăluitorŭ de acea muĭere, şi pentru pedépsa ce i se cuvine, dupĕ faptele eĭ, găsim cu cale, ca să fie luminata M. Tale poruncă către D. Caimacanul Craioveĭ, ca să o trimiţă la vre-o Mônăstire de maice acolo în partea loculuĭ, unde să-şĭ plângă pĕcatele.» — 1797, Maiŭ 4.

Domnitorulŭ ordonă Caimacanuluĭ Iónŭ Caragea, să trămiţă acéstă muere la vre o mônastire de maice, *cu sorocŭ maĭ îndelungatŭ*, «ca să-şĭ plângă pĕcatele, şi când dupĕ acésta nu se va înţelepţi şi va fi tot in năravurile eĭ, atuncĭ sfiinţia sa iubitorulŭ de Dumneẓeŭ părintele Episcopŭ de Rômnic va da carte de despărţenie, rĕmâindŭ jăluitorulŭ slobodŭ de către dênsa. Iarŭ zestrea şi darurile, fiindŭ copilŭ la mijlocŭ, să le aibă bărbatulŭ acesta în zapstulŭ luĭ, ca să se păstreze, avêndŭ şi pre copilŭ în chiverniséla luĭ, pênĕ va veni în vêrstă, ca să i se dea.» — 1797, Maiŭ 11.

Cod. XXXIII, fila 393 verso.

2. Eată acele acte:

Cartea luĭ Alex. Ipsilant, din 23 Octombre 1797. «Find-că în oraşulŭ Domnieĭ mele Târgovişt̆ea (sud. Dâmboviţa) din vechime Domniĭ şi oblăduitoriĭ ţĕreĭ acesteia aŭ datŭ voie şi sloboẓenie la câţĭ de ritulŭ Catolicilorŭ se află locuindŭ şi adăpostindu-se acolo, cu diréptă muncă şi hrană a neguţitorilorŭ de şi-aŭ făcutŭ unŭ locaşŭ de închinăciune, *care s'aŭ aflatŭ şi se află sub protecsia* (προτέκσια) *Domnieĭ, iar nu sub alta strĕină stăpânire, şi pre Domnulŭ ţĕreĭ cunoscŭ de protectorŭ întru rugăciunile şi pomenirile ce facŭ către milostivulŭ Dumneẓeŭ*, la slujbele lorŭ, care locaşŭ cu acéstă orênduială fiindŭ sub a Domnieĭ ocrotire şi *protecsie*, aŭ avutŭ şi cărţĭ Domnescĭ vechĭ cu óreşicare milă Domnéscă, cu carĭ cărţĭ viindŭ Baraţiĭ de acolo, cu smerenie si plecăciune la Domnia mea, încă din cea-l'altă Domnie, dupĕ ce ne amŭ pliroforisitŭ Domnia mea ântêiŭ de acéstă orênduială şi amŭ vĕdutŭ înşine şi cărţile

IV

Cultura publică. — Şcóle

Nu putea Alexandru Ipsilante, reorganisatorulŭ învĕţămêntuluĭ în Muntenia, să nu'şĭ pórte atenţiunea asupra şcólelorŭ. Aşĭa, punemŭ sub ochiĭ lectoruluĭ, înainte de tóte, următorulŭ importantŭ pitacŭ, din primele ḑile ale intrăreĭ luĭ Ipsilante în Bucurescĭ:

Pitacŭ la Mitropolitulŭ şi la ceĭ 3 Episcopĭ.

«Fiind-că dupĕ buna orênduială, ce s'aŭ fostŭ întocmitŭ şcólelorŭ de învĕţătura copiilorŭ, încă din cea-l'altă Domnie a nóstră, **urmézĕ a fi pe la tóte judeţele şcóle** şi dascălĭ cu plată de léfă într'adins, pentru a învĕţa

---

Domnescĭ ce aŭ avutŭ, ne-amŭ milostivitŭ şi le-amŭ înoitŭ milele ce aŭ avutŭ, pe care şi fraţiĭ Domnĭ din urmă le-aŭ întĕritŭ. Decĭ şi acum întru a doua Domnie a Domnieĭ mele, arĕtându-se cu jalbă de rugăciune, ca să le înoimŭ acestŭ privileghiu; amŭ bine-voitŭ de ne-amŭ milostivitŭ asuprăle, pentru ca să fie rugătorĭ către milostivulŭ Dumneḑeŭ pentru viaţa şi bună starea Domnieĭ mele şi a fraţilorŭ Domnĭ din urma nóstră, oblăduitorĭ aĭ ţĕreĭ şi pentru îndestularea şi fericirea acestuĭ pământŭ, în care trăescŭ şi se ocrotescŭ. Şi le-amŭ înnoitŭ mila ce aŭ avutŭ, ca să aibă a lua de la Ocniţa ce este din josulŭ târguluĭ Târgovişte, 50 bolovanĭ sare pe tot anulŭ. Pentru care să aibă a merge părinţiĭ Baraţĭ la cămăraşiĭ de acolo, ca să'şĭ iée acéstă milă de sare, în toţĭ aniĭ.—1797, Octombre 23.

Procit. Vel Log.

Cod. XXXIV. Fila 144 verso.

NB. Cu cartea din 25 Octombre 1797, acordă Baraţilorŭ din Câmpuluug (Muscel), reînoire de milĭ: scutire de 2 luḑĭ ómenĭ strĕinĭ; scutirea bucatelorŭ bisericeĭ: 100 oĭ de oĭeritŭ, 200 litre de dijmăritŭ, 12 pogóne de pogonărit în délulŭ Topolovenilorŭ. Vorniculŭ de vinăriciŭ, i unŭ vierŭ, omŭ strĕinŭ, 2 buţĭ cu vinŭ ce vorŭ aduce din délŭ în Câmpulung.

Cod. XXXIV, Fila 145

Cu aceiaşĭ dată, a sloboḑitŭ carte Baraţilorŭ din Rômnicu-Vêlceĭ: 4 luḑĭ ómenĭ strĕinĭ, scutirea bucatelorŭ bisericeĭ, 150 oĭ de oĭeritŭ, 200 litre de dijmăritŭ, 1 vierŭ scutitŭ, omŭ strĕinŭ.

Cod. XXXIV, fila 145 verso.

Asemenea a datŭ Alex. Ipsilant, tot la 25 Oct. 1797, hrisovŭ de reînoire a milelorŭ Baraţilorŭ din Bucurescĭ: 2 vierĭ, ómenĭ strĕinĭ, la viile din délulŭ Bucurescilorŭ i la Târgovişte, 2 argaţĭ ómenĭ strĕinĭ. Să scutéscă ale bisericeĭ drepte bucate: 150 oĭ de oĭeritŭ, litre 200 de dijmăritŭ, 15 vite de văcăritŭ, 1 pivniţă în Bucurescĭ, în mahalaua Sf. George vechiŭ.

copiĭ sĕrmanĭ, carĭ nu potŭ avea altŭ mijlocŭ pentru procopséla lorŭ; şi de vreme ce aŭ venitŭ însciinţare Domnieĭ mele, acum, dupĕ la unele judeţe, cumcă rĕŭ s'arŭ fi păzindŭ acéstă orênduială, căcĭ lipsesce dascălulŭ la unele, la altele că şi de este dascălŭ, dér nu s'ar fi epimelisind la învĕţătura copiilorŭ; unde vrêndŭ Domnia mea ca să dămŭ îndreptare şi la acésta, poruncimŭ ca să ne arĕţĭ P. S. Ta pentru judeţele din Eparhie'ţĭ, care dascălŭ este auume? Unde şi la ce locŭ este şi şcóla cea orênduită şi locuinţa dascălilorŭ? Şi câţĭ copiĭ are dascălulŭ la şcólă? anume? şi aĭ cuĭ sunt? Asemenea şi cum se pórtă dascălulŭ? Este cu silinţă la slujba datorieĭ sale? Care acéstă scire o aşteptămŭ Domnia mea făr' de zăbavă. Precum şi pentru 2 dascălĭ aĭ Craioveĭ, Elinulŭ şi Slovanulŭ, să ne facĭ arĕtare, carĭ sunt? şi ce copiĭ aŭ la învĕţătură? Asemene şi la Rômnicŭ din Vêlcea, cine este dascălulŭ elinesc? şi aĭ cuĭ copiĭ învĕţă.» — 16 Sept. 1797.

Cod. XXXVI, fila 90 verso.

La mônăstirea Tuturorŭ sfinţilorŭ, cea zidită de Mitropolitulŭ Antim, devenită metohŭ alŭ Episcopieĭ de Argeşŭ, în interesulŭ restaurăreĭ séle şi a conservăreĭ în bună stare, o destină Al. Ipsilante,

---

Se aducŭ ca martorĭ boĭerĭĭ: Pan Nicolae Brâncovénulŭ, vel Logof. de ţéra de sus; Pan Dumitraşco Racoviţă, vel Banŭ; G. Mavrocordat, vel Spăt. Manolache Creţulescu, vel Vornicŭ de ţéra de sus; Iónŭ Damaris vel Vornicŭ de ţéra de josŭ; Radu Golescu, vel Vorn. alŭ obştirilorŭ; Pan Scarlat Ghica, vel Vist.; Stefanŭ Văcărescu, vel Log. de ţéra de jos; Isac Ralet, vel Logof. alŭ obiceiurilorŭ; *Ionŭ Rusett vel Hatmanŭ*; Const. Suţu, vel Post.; Teodorache Iuliano vel Clucerŭ; Iordache Slătinénu, vel Paharn.; N. Golesou, vel Stoln.; Ianache Negre, vel Comisŭ; Ispravnicŭ N. Brâncovénu.

Cod. XXXIV, fila 146.

Hrisovulŭ din 15 Iunie 1797, prin care Alex. Ipsilant acordă Saşilorŭ, carĭ aŭ năzuitŭ sub *protecţia*, ocrotirea şi sprijinéla luĭ, dupĕ «obiceiulŭ ce se urmézĕ la cetăţile şi politiile marĭ, unde sunt scaune de Domnie şi stăpânirĭ, ce sunt împodobite cu mulţimea norodului, de pământenĭ şi streinĭ, carĭ aŭ fieş-care, dupĕ ritulŭ sĕŭ, diferite case de închinăciune», acordă preotuluĭ şi la câţĭ-va din ritulŭ săsescŭ «voĭe şi slobodenie, prin hrisóve, de a'şĭ face numaĭ o bisericuţă de închinăciune, fără altă prejmuire de zidŭ, nefiindŭ de vre-o stricăciune séŭ de vre-o supĕrare politieĭ, cum şi 6 pogóne de vie să aibă acéstă bisericuţă aice în ţéră» şi bucatele bisericuţeĭ scutite, adică vinulŭ de vinăriciu şi 100 stupĭ i râmătorĭ de dijmăritŭ şi 100 oĭ de oĭeritŭ şi 2 ludĭ ómenĭ streinĭ. Al. Moruzi la 1793, Oct. 29, aŭ maĭ adaosŭ milă de 6 ludĭ scutiţĭ şi de 30 bolovanĭ sare de la ocnele Domnescĭ. Acum viindŭ la Alex. Ipsilant Iónŭ Cloconorulŭ, preotulŭ numiteĭ bisericuţe, acestŭ Domnitorŭ înoesce şi întăresce milele acesteĭ bisericuţe, care este sub protecţia Domnieĭ, «iar nu sub altă strĕină stăpânire şi pre Domnulŭ ţĕreĭ îlŭ cunósce protectorŭ». Urmézĕ mărturiile.

Cod. XXXIV, fila 86 verso.

după propunerea Mitropolitului Dositeiŭ, precum mai sus vĕdurămŭ, *„să fie şcólă de învĕţătură, pentru ceĭ ce vorŭ fi ca să intre în trépta preoţieĭ din tóte Eparchiile ţĕreĭ.“* Decĭ étă celŭ mai vechiŭ seminarŭ alŭ ţĕrilorŭ române, afară de Ardélŭ.

Domnitorulŭ dispune, ca «pentru orênduiala celorŭ ce vorŭ veni la chirotonie, să fie dascălŭ orênduitŭ, ca să-ĭ înveţe şi să ĭ cerceteze, carele să dée adeverinţă că s'aŭ cercetatŭ, s'aŭ deprinsŭ la cele bisericescĭ şi s'aŭ alesŭ vrednicŭ de hirotonie şi atunci părintele Mitropolitulŭ, séŭ iubitorĭĭ de Dumneḑeŭ Episcopĭ, să facă Domnieĭ mele anaforale, după cuprinderea Domnescilorŭ nóstre porunci, ce amŭ datŭ pentru acésta. [1]

---

1. Iată acestŭ documentŭ în tótă coprinderea luĭ:

Hrisovulŭ mônăstireĭ Tuturorŭ Sfinţilorŭ, metohŭ alŭ mônăstireĭ Argeşŭ. Zemle Vlahscoe. Dómne iubit-amŭ podóba caseĭ Tale şi locului lăcaşuluĭ caseĭ Tale, ḑice prooroculŭ Impĕratŭ David, căruia următorŭ fiindŭ fiulŭ sĕŭ prooroculŭ şi prea înţeleptulŭ Impĕratŭ Solomon, aŭ ḑiditŭ casă de rugăciune luĭ Dumneḑeŭ, Sfântă şi Prea Infrumuseţată, în Ierusalim, Sion Sfânt numind-o; asemenea şi după cea prin trupŭ iconomie a fiuluĭ luĭ Dumneḑeŭ, spre a doua Nascere duhovnicéscă a ómenilorŭ şi maĭ ales, după ce schiptrurile împĕrătescĭ s'aŭ încredinţatŭ de la Dumneḑeŭ Impĕraţilorŭ creştinĭ, multe Sfinte locaşurĭ, mônăstirĭ şi bisericĭ, de enorie s'aŭ ḑiditŭ, nu numaĭ de către Impĕraţĭ, Arhiereĭ şi boerĭ, ci şi de obşte, de către pravoslavnicĭ creştinĭ, precum şi aicĭ, într'acéstă de Dumneḑeŭ păzită ţéră, după ce s'aŭ intemeeatŭ creştinătatea, cu oblăduire de stăpânitorĭ pravoslavnicĭ, multe mônăstirĭ şi bisericĭ s'aŭ ridicatŭ din temelie, de către aceĭ Domnĭ ce aŭ stătutŭ după vremĭ, după cum se şi vĕdŭ, cărora următorĭ făcêndu-se şi unia din Părinţiĭ Mitropoliţĭ şi Episcopĭ, şi din blagorotnicĭ boerĭ, multe aŭ ḑiditŭ şi eĭ, unele din temelie, altele prefăcêndu-le, séŭ ajutorându-le cu cele de trebuinţă. Unulŭ din sfintele locaşurĭ fiindŭ şi Sf. mônăstire a Tuturorŭ Sfinţilorŭ, de aicĭ din Bucurescĭ, după iscusinţa ḑidireĭ bisericeĭ ce se vede, şi după urzéla curţiĭ împrejurŭ, póte cunósce fieşte-cine câtă osârdie şi dragoste fierbinte aŭ avutŭ rĕposatulŭ Kir Antim Mitropolitulŭ Ungro-Vlahieĭ, ctitorulŭ acesteĭ mônăstirĭ. Insă fiind-că aŭ apucatŭ sfârşitulŭ vieţeĭ sale, maĭ înainte de a o isprăvi şi a o pune în bună orênduială, ce se găsesce făcută în scrisŭ, aŭ ajunsŭ ca unŭ lucru de arendă de către ceĭ ce după vremĭ aŭ stăpânit'o, egumenĭ orênduiţĭ orĭ de către Domnie, orĭ de către Mitropolitŭ; a cărora fiindu-le schimbarea adese, de ar fi şi avutŭ gândŭ a o drege séŭ a adăoga cevaşĭ din agoniséla mônăstireĭ, n'aŭ pututŭ, ci încă aŭ şi risipitŭ din cele găsite gata, însărcinând'o şi cu datoriĭ, nefiindŭ nicĭ venitŭ deajuns ca să se pótă chivernisi, precum se cuvine uneĭ mônăstirĭ. Pentru care próstă stare şi dĕrăpănare de totŭ a acesteĭ Sfinte case, acum după ce Domnulŭ Dumneḑeŭ ne-aŭ miluitŭ cu a doua Domnie a ţĕreĭ Românescĭ, P. S. Sa Părintele Mitropolitŭ alŭ Ungro-Vlahieĭ Kir Dositheiŭ, după netăgăduita datorie ce are pentru Sfintele locaşurĭ, ne-aŭ făcutŭ arĕtare prin anafora, cu cuprinderea acésta, că aŭ ajunsŭ mônăstirea la dĕrăpănare şi grea datorie şi cum că macar că în ḑilele rĕposatuluĭ Vodă Cehan, după arĕtarea

Funcţionarea şcóleĭ slavono-române de la Sf. Gheorghe vechiŭ continuă sub Alexandru Ipsilantĭ, avêndŭ şcolarĭ nu numaĭ din ţéră,

---

rĕposatuluĭ Mitropolitŭ Grigorie, s'aŭ fostŭ orênduitŭ, ca să fie conacŭ egumenilorŭ ţĕreĭ, când vorŭ veni aicĭ cu trebuinţe, şi fieste-care să'şĭ pórte grijă de conacŭlŭ sĕŭ a'lŭ acoperi şi a'lŭ îngriji, dér din întêmplarea vremilorŭ şi nestatorniciile ce aŭ fostŭ, nu s'aŭ urmatŭ; precum şi în Domnia nóstră dintâiŭ, măcar că s'aŭ orênduitŭ a fi orphano-trophie, dér şi acésta s'aŭ urmatŭ numaĭ cât amŭ stătutŭ noĭ în Domnie, şi apoĭ aŭ ajunsŭ iarăş la starea dintâiŭ, cu schimbarea adese a egumenilorŭ, şi cum că într'altŭ chipŭ nu se póte a'şĭ veni la o stare lăudată fără numaĭ să lipséscă orênduiala de egumenatŭ, şi să se dea sub purtarea de grijă a Sfinteĭ Episcopiĭ, ce s'aŭ făcutŭ de curênd la mônăstirea Argeşuluĭ, unde acum episcopesce iubitorulŭ de Dumneḑeŭ Kir Iosif, a căruia osârdie este cunoscută P. S. Sale Părinteluĭ Mitropolitŭ, din meremeturile ce aŭ făcutŭ şi face acolo la Episcopie, fiind-că şi aceea aŭ fostŭ dĕrăpănată din vremea trecuteĭ rezmeriţe, ca să'ĭ fie acéstă mônăstire metoh, neavêndŭ altŭ conacŭ aicĭ şi să fie şi *scólă de învĕţătură, pentru ceĭ ce vorŭ fi ca să intre în trépta preoţieĭ, din tóte Eparhiile ţĕreĭ,* care provlimă a P. S. Sale primind'o Domnia mea, ca pe una ce este şi pentru întemeerea mônăstireĭ şi pentru buna-cuviinţă a Sfintelorŭ biericĭ, cu învĕţătura celorŭ ce vorŭ veni la hirotonie, prin sloboḑenia ce se va da de către Domnia mea; iată printr'acestŭ cinstitŭ şi bine închipuitŭ hrisovŭ, dămŭ numiteĭ mônăstire cu tóte ale sale, mişcătóre şi nemişcătóre, ca să fie metoh Sfinteĭ Episcopiĭ de la Argeşŭ, şi întru nimicŭ să nu fie supĕrată de orĭ ce cereriĭ ce se vorŭ face de la celelalte mônăstirĭ ale ţĕreĭ şi a nu o face nimene conacŭ de a locui ómenĭ căsătoriţĭ cu femeile lorŭ, nicĭ a o face magazie pentru orĭ ce, şi numaĭ ómeniĭ ceĭ trebuincioşĭ să'şĭ aibă locuinţa în mônăstire, şi S. Sa Părintele Episcopŭ Kir Iosif să aibă datorie a iconomisi tóte cu bună orênduială. Maĭ întâiŭ să plătéscă datoria şi după acea să meremetiséscă cele stricate, după putinţă. Să ţie preoţĭ cuvioşĭ şi alţĭ ómenĭ câţĭ vorŭ fi trebuincioşĭ bisericeĭ, spre sĕvîrşirea Sfintelorŭ slujbe, neîncetat, după orênduiala ctitoruluĭ; însă atât Părintele Episcopŭ, cât şi alţiĭ ce vorŭ fi după S. Sa, să aibă adecă conacŭ acéstă mônăstire şi să iconomiséscă ale eĭ, iar zestrea eĭ să nu o înstrăineze séŭ să o mute la Episcopie, séŭ la alte părţĭ, ce deosebit de ale Episcopieĭ să se chiverniséscă după orênduiala ctitoruluĭ. Iar pentru orênduiala celorŭ ce vorŭ veni la chirotonie, să fie dascălŭ orênduitŭ, ca să'ĭ înveţe şi să'ĭ cerceteze, carele să dea adeverinţă că s'aŭ cercetatŭ, s'aŭ deprinsŭ la cele bisericescĭ şi s'aŭ alesŭ vrednicŭ de hirotonie şi atuncea Părintele Mitropolitulŭ séŭ iubitoriĭ de Dumneḑeŭ Episcopĭ să facă Domnieĭ mele anaforale, după cuprinderea domnescilorŭ nóstre porunciĭ, ce amŭ datŭ pentru acésta.»

Domnitorulŭ acordă apoĭ reînoire de mile: 100 bolovanĭ sare de la ocne şi lude 10 strĕinĭ. Apoĭ, după rugămintea Episcopuluĭ de Argeşŭ, arĕtându că nu găsesce 10 ómenĭ strĕinĭ, Alex. Ipsilante, în interesulŭ reparaţiuneĭ mônăstireĭ, ordonă Visterieĭ să se dée 10 ómenĭ dintre dajniciĭ, carĭ să fie scutiţĭ şi să li se dée pecetluiturĭ domnescĭ. Urmézĕ mărturiile boeriloru din Divan şi curteniĭ, iar Ispravnicŭ este Const. Filipescu vel Log. de ţéra de sus. Hrisovulŭ e scrisŭ de Răducanu Poenaru biv. alŭ III Log. Condicarŭ, la 22 Martie 1797

Cod. XXXIV Fila 29 verso. Veḑĭ maĭ sus anaforaoa Mitropolituluĭ, din 1 Noembrie 1796, şi resoluţia Domnitoruluĭ de la 12 Noembre acelaşĭ an.

ci și din alte țĕrĭ, strĕinĭ veniți. Acésta o probézĕ următorulŭ documentŭ :

Zemli Vlahscoe. «De vreme ce școla slavonéscă este aședată aicĭ în orașulŭ Domnieĭ mele Bucureșcĭ, la Sf. Gheorghe celŭ vechiŭ, care este de învĕțătura cărțeĭ slavonescĭ i rumânescĭ, *unde nu numaĭ din copiiĭ pămênteni se află la acéstă școlă, ci și din alte țĕrĭ strĕine sunt veniți*, care școlă este trebuinciósă la tótă obștea acesteĭ țĕrĭ pentru învĕțătură, fiindŭ metahirisitŭ tot norodulŭ la acéstă învĕțătură, la tóte trebuințile : spre a cărora dare de învĕțătură de vechiĭ și bĕtrâniĭ rĕposațĭ Domnĭ sunt orênduițĭ cu platĕ Domnéscă dascălĭ, ca să învețe în tótă vremea copiiĭ ; la care școlă se află cuviosulŭ Isaia singhel Ierokirika, dascălulŭ slovenescŭ, cu unŭ ipodidascălŭ alŭ sĕŭ, carĭ fiindŭ pămêntenĭ, socotitu-le-amŭ Domnia mea trebuința ce arŭ avea și nu i-amŭ lăsatŭ să fie de totŭ lipsițĭ, a nu fi atinșĭ de óreșĭ-ce milă Domnéscă, maĭ vîrtos că fiindŭ în linisce, pururea să fie cu mintea slobodă și să pótă pune tótă nevoința *a se sîrgui și a sta napristcn spre învĕțătura i procopséla copiilorŭ scholasnicĭ, și pentru strĕinĭ și pentru pămênteni ;* a cărora dĕr nevoință și strădanie nu le-amŭ trecutŭ nicĭ Domnia mea cu vederea, nicĭ i-amŭ lăsatŭ întru uitare, ci și acum întru a doua Domnie a Domnieĭ mele, m'amŭ milostivitŭ, și, printr'acéstă carte a Domnieĭ mele, hotărîmŭ, ca eĭ și tótă casa lorŭ, în tótă vremea să fie apĕrate de tot felulŭ de dăjdiĭ, de nimicŭ nicĭ odinióră valŭ și supĕrare să nu aibă. Așișderea și drepte bucatele lorŭ să fie scutite și nedajnice : stupiĭ i râmătoriĭ de dijmuitŭ și vinulŭ de vinăriciŭ și să ție și câte o pivniță aicĭ în Bucurescĭ apĕrată de fumăritŭ, de căminăritŭ, de vamă, de vinŭ domnescŭ, de ortulŭ vătafuluĭ, de . . . . . și de tóte orĭ-ce alte angariĭ vorŭ eși pe pivnițe, orĭ în credință de va fi vinăriciulŭ, séŭ dijmăritulŭ, orĭ dările pivnițelorŭ, orĭ de se vorŭ vinde séŭ măcar vre o dată de s'arŭ întêmpla ca să plătéscă și ceĭ ce vorŭ avea cărțĭ și hrisóve Domnescĭ, iar maĭ sus numitulŭ dascălŭ nicĭ atuncĭ să nu dée, ci tot-déuna să fie scutitŭ. Asemene pentru ajutorulŭ caseĭ lorŭ să aibă și lude 5, strĕinĭ scutițĭ și apĕrațĭ de tot felulŭ de dăjdiĭ și orênduelĭ, ce vorŭ eși pe ceĭ-l'alțĭ scutelnicĭ, de la Visteria Domnieĭ mele peste anŭ în țĕră, de nicĭ unele nicĭ un valŭ și supărare să nu aibă. Cum și la vremea oerituluĭ să aibă a scuti oĭ 150. Incă să aibă pe tot anulŭ a lua câte 1000 oca sare de la ocna Telega (Prahova) ; deosebit, să fie casa numituluĭ dascălŭ apĕrată de orĭ ce musafirĭ și de tóte alte beilicurĭ, din vel portarŭ séŭ alțiĭ din boerĭ și slujbașĭ, de către nimenĭ supĕrare să nu aibă. Pentru care poruncimŭ Domnia mea și D-vóstre Ispravnicilorŭ i D-vóstre boerilorŭ séŭ slugĭ, carĭ după vremĭ veți fi orênduițĭ cu orĭ-ce felŭ de dăjdiĭ séŭ slujbe, de tóte câte scrie maĭ sus să aveți a vĕ feri și nimenea întru nimica valŭ séŭ supĕrare să nu le facă, pentru că dascălulŭ de la numita școlă, pururea aŭ avutŭ aceste milĭ, și de maĭ naintę, de la frațiĭ Pravoslavnicĭ Domnĭ

ce aŭ stătutŭ oblăduitorĭ acesteĭ creştinescĭ ţĕrĭ, şi de la Domnia mea din cea-l'altă Domnie, cum şi de la fraţiĭ Domnĭ din urmă, precum ne-am adeveritŭ Domnia mea din hrisóvele Domnielorŭ lorŭ, ce se vĕḑură de noĭ. Decĭ şi acum, întru a doua Domnie a Domnieĭ mele, întărimŭ şi înoimŭ, printr'acéstă carte a Domnieĭ mele, ca să se păzéscă acéstă mila neclintitŭ şi nestrămutatŭ. — 1797 Octombre 13.

Procit. vel Logof.

Cod. XXXIV, fila 150.

Despre acéstă şcólă Domnéscă de la Sf. Gheorghe, maĭ dămŭ în notă unŭ documentŭ, care menţionézĕ şi de existenţa şcóleĭ de la Colţea. [1]

Şcóla dela Dómna Bălaşa încă continuă, cum dovedesce, bună

1. Anaforaua în dosulŭ jălbeĭ luĭ Dimitrie Vătafulŭ ot. şcóla Domnéscă, pentru simbria luĭ, a i se plăti de la dascălŭ. Vătafulŭ Dimitrie s'a jăluitŭ, că dascălulŭ de la şcóla Domnéscă nu i-a plătitŭ léfa. Domnitorulŭ a orânduitŭ să facă cercetare, pe D. vel Vornicŭ alŭ Obştirilorŭ Radu Golescu şi pe vel Logofĕtŭ de ţéra de sus C. Filipescu. Aceştia aŭ chiămatú înaintele şi pe jăluitorŭ şi pe părâtulŭ dascălŭ (călugărŭ-Arhimandritŭ); părâtulŭ dascălŭ s'a apĕratŭ, că elŭ, (cuviosia sa), «fiindŭ orânduitŭ de curêndŭ la acéstă şcólă, n'aŭ sciutŭ obiceiurile ce aŭ avutŭ, şi la cercetarea ce aŭ făcutŭ, n'aŭ pututŭ să afle un adevĕrŭ, iar la ceea ce este cu cale nu se împotrivesce a nu urma». Decĭ întrebândŭ pe jăluitorŭ ce'ĭ este cererea? elŭ ḑice, că se află vătafŭ, slujindŭ mereŭ, silindu-se pentru învĕţătura copiilor, şi că de la celă-l-altŭ dascălŭ Constantinŭ, aŭ avutŭ câte 3 tal. pe lună, şi nefiindŭ mulţămitŭ cu acéstă léfă, aŭ vrutŭ să fugă, şi atuncĭ i-aŭ maĭ măritŭ léfa încă cu 1 talerŭ pe lună; iar dupĕ ce acela a muritŭ, sub noulŭ dascălŭ slujesce cu făgăduelĭ, nimicŭ nu i-aŭ datŭ, şi aduse mărturie pe Chiriţă dascălulŭ de la Mônăstirea Colţea; acesta adeveri cele spuse de Vătafulŭ de şcólă; apoĭ maĭ aduse o mărturie în scrisŭ de la Sf. Gheorghe vechiŭ; asemenea maĭ fu adusŭ martorŭ şi Dragomirŭ biv. III-lea Logofĕt, care a fostŭ maĭ înainte ipodidascălŭ la acea şcólă. «Decĭ acéstă şcólă a Sf. Gheorghe vechiŭ, fiindŭ veche şcólă Domnéscă, are şi léfa de la cutie po 39 talerĭ pe lună şi alte milĭ, prin hrisóve Domnescĭ, şi de la M. Ta din cea-l-altă Domnie, şi lângă dascălŭ este şi unŭ ipodidascălŭ, carele atâtŭ din simbrie, câtŭ şi din cele-l-alte milĭ se împărtăşesce, precumŭ şi Vătafulŭ iarăşĭ se împărtăşasce cu maĭ puţin».

Părâtulŭ dascălŭ rĕmase mulţămitŭ cu cercetarea şi, încredinţatŭ de drépta cerere a luĭ Dimitrie Vătafulŭ, ĭĭ promise că'ĭ va plăti şi lunile din anulŭ trecutŭ, câte 3 talerĭ pe lună. şi de acum înainte asemenea. Şi pentru a evita pe viitorŭ asemenea nemulţămirĭ orĭ abusurĭ, să fie stabilitŭ, ca din tot venitulŭ ce are şcóla, să ia dascălulŭ 2 părţĭ şi ipodidascălulŭ a treia parte şi din acéstă a treia parte să ia ipodidascălulŭ 2 părţĭ şi să dea a treia parte Vătafuluĭ. — 1797, Iulie 21.

Domnitorulŭ, la 9 Augustŭ acelaşĭ anŭ, întăresce hotărîrea anaforaleĭ acesteia, a se urma întocmaĭ.

Cod. XXXV, fila 201 verso.

óră şi anaforaua mareluĭ Logofĕtŭ C. Filipescu, de a se da unuĭ jăluitorŭ, ce are 4 copiĭ de învĕţătură, 20 de talerĭ de la cutie, pe lună, ca să-şĭ pótă ţine copiiĭ la şcóla de la Dómna Bălaşa. «Amŭ chiămatŭ şi pe dascăliĭ şcóleĭ de le-amŭ dişŭ, ca să se siléscă pentru învĕţătura acestor copiĭ.»

Domnitorulŭ aprobă acéstă pensionare a 4 copiĭ spre a învĕţa la şcóla de la Dómna Bălaşa.

Acelaşĭ lucru dovedescŭ şi alte acte analóge [1].

In şcólele din Craiova, limba elenă este, negreşitŭ, în onóre, ca şi la Dómna Bălaşa din Bucurescĭ. In 25 Septembre 1797, Alexandru Ipsilant îndepărtézĕ pe dascălulŭ elin de la şcóla din Craiova, ca incapabilŭ şi'lŭ înlocuesce cu unŭ arhimandritŭ Pahomie, «carele are putere de învĕţătură, fiindŭ cercatŭ şi alesŭ de D-luĭ Epistatulŭ şcóleĭ, Chir *Manasi Dohtorulŭ.*» [2]

---

1. Radu Golescu Vorniculŭ Obştirilorŭ, cu anaforaua din 1797 Iunie 7, arĕtă luĭ Alexandru Ipsilante, că copiiĭ orfanĭ aĭ rĕposatuluĭ Băjescu biv. vel Sărdarŭ, «dupĕ halulŭ şi sĕrăcia în care se află, de nu se va revărsa mila Mărieĭ Tale asupra lor, rĕmânŭ cu totulŭ în periciune şi muritorĭ de fóme, căcĭ cu óreşce venitŭ al caseĭ, ce se agonisesce, nicĭ dobânḑile banilorŭ nu se potŭ lupta, fiindŭ casa datóre peste 3000 tal.» Golescu cere să li se orânduiască «o lefşóră, măcar câte 30 tal. pe lună şi deosebit să li se dea o odaie de cătră vel Vorniculŭ Manolache Brancovénulŭ, în Mônăstirea Domniţeĭ Bălaşa unde sunt de învaţă la şcólă, ca să le fie şederea neplisitŭ acolo la şcólă, căcĭ elŭ fiindŭ epitropŭ maĭ nainte, sunt acum vre-o treĭ lunĭ de când a fostŭ gătitŭ o odae pentru dênşiĭ şi că... «din luminata porunca M. Tale aŭ pus într'acé odae pre alţĭ copiĭ».

Alexandru Ipsilante ordonă luĭ biv. vel Manolache Brancoveanu, să dea în lăuntru Mônăstireĭ Domniţeĭ Bălaşa o odae «acestorŭ copiĭ, carĭ aŭ trebuinţă a fi lângă şcólă, pentru învĕţătură.» — 1897, Iulie 12.

Cod XXXV, fila 99 verso.

2. Cinstitŭ şi credinciosŭ boerule alŭ Domnieĭ mele, D-nóta biv. vel Post. Iancule Caragia, Caimacamule alŭ Craioveĭ, sănătate! Amŭ vĕḑutŭ Domnia mea arĕtarea ce ne facĭ, pentru dascălulŭ de la şcóla elenéscă de aicĭ din oraşulŭ Craioveĭ, că este fără de sciinţă de învĕţătură şi nedestoinicŭ, care iată spre a nu face zăticnire la învĕţătura copiilorŭ, orênduimŭ Domnia mea altŭ dascălŭ în loculŭ celuĭ ce aŭ fostŭ, pe acestŭ Pahomie arhimandritulŭ, carele are putere de învĕţătură, fiindŭ cercatŭ şi alesŭ de D-luĭ Epistatulŭ şcóleĭ Domnescĭ Chir Manasi Dohtorulŭ. Ci dar să'l aşeḑĭ D-ta la şcóla de acolea şi să'şĭ aibă léfa cea orênduită, precum a avut-o şi cel-l-altŭ, de la Epitropia obştieĭ, îngrijindŭ D-ta a privighea ca să pue, după datorie, numitulŭ dascălŭ, silinţa cea cuviincióşă la învăţătura copiilorŭ, spre a se cunósce în faptă folosulŭ şi procopséla ucenicilorŭ şcóleĭ, după care să pótă dobândi pururea mila Domnieĭ mele. — 1797 Septembre 25.

Cod. XXXIV, fila 121.

Şcólele din judeţe şi chiar pe la unele sate, nu mai puţin funcţionézĕ, sub Alex. Ipsilant. Dămŭ aci în notă o serie de acte, din care se vede că la Caracalŭ, în Romanaţi, continuă şcóla întreţinută cu dania boerului Const. Filipescu. [1]

Asemenea există şcóla din Cerneţi. Alex. Ipsilant reînoiesce documentele anteriorilorŭ Domnĭ. [2]

Alexandru Ipsilant reînoesce egalmente documentele anterióre ale şcólelorŭ din Tărtăşescĭ, Agescĭ, Grecii (Ilfovŭ) şi de la Préjba a

1. Fiind-că, după rugăciunea ce a făcutŭ Domnieĭ mele cinstitŭ şi credinciosulŭ boerulŭ Domnieĭ mele D-luĭ vel Log. de ţéra de sus Const. Filipescu, ca să întărimŭ şi Domnia mea acestŭ harŭ, ce aŭ făcutŭ D-luĭ la locuitoriĭ din Caracalŭ sud Romanaţi, şi vĕdêndŭ acestŭ harŭ alŭ D-luĭ cu bună orênduială, amŭ bine-voitŭ Domnia mea, de întărimŭ ca, după cum se orênduesce într'acestŭ hrisovŭ alŭ D-sale selefuluĭ nostru Alexandru Moruzi Vvd. să urmeze întocmaĭ şi întru tóte. — 1797 Maiŭ 5.

Urmézĕ apoĭ citatŭ în întregime hrisovulŭ luĭ Alex. Moruzi, din 14 Iunie 1793, prin care întăresce dania ce aŭ făcutŭ boerulŭ Const. Filipescu biv. vel Vistierŭ orăşenilorŭ din Caracalŭ, care era moşia D-sale boerului Filipescu, ce i-aŭ fostŭ dăruită luĭ, ca unŭ lucru slobodŭ ce era, de Vodă M. Suţulŭ, cu îndatorirea, ca orăşeniĭ să pórte grija, cu a lorŭ cheltuélă, atât de biserica din Caracalŭ, cât şi de *„şcóla de învĕţătura copiilorŭ*, a se întemeia cu dascălŭ vrednicŭ şi pururea în tótă vremea.» Alex. Moruzi întăresce acéstă hărăzire de moşie făcută orăşenilorŭ din Caracalŭ de boerulŭ Const. Filipescu, dar «după ce amŭ lăudatŭ maĭ întâiŭ iubirea de ómenĭ, şi facerea de bine, şi rîvna creştinéscă, cu care, printr'acéstă faptă plăcută luĭ Dumnedĕŭ şi vrednică de pomenire, s'aŭ arĕtatŭ» ; apoĭ acordă locuitorilorŭ din Caracalŭ presenţi şi celorŭ ce «după vremĭ se vorŭ maĭ îndeletnici a se da locuinţeĭ la acelŭ locŭ,» scutirile următóre : toţi să fie sloboḑi de clacă pe moşie, scutiţi de dijma bucatelorŭ, de otaştina viilorŭ, şi să o stăpânéscă orăşeniĭ şi biserica de acolo cu pace, numaĭ să pórte şi eĭ grijă a fot pentru biserică, a'şĭ avea tótă îndestularea cea trebuinciósă, cât şi şcóla de învĕţătura copiilorŭ, pe deplinŭ. — Alexandru Ipsilant, cum amŭ vĕḑutŭ, a întăritŭ şi elŭ acestŭ hrisovŭ la 5 Maiŭ 1797.

Cod. XXXIV, fila 57.

2. Cartea luĭ Alex. Ipsilant din 13 Maiŭ 1797, prin care bisericeĭ Domnescĭ vechĭ de la Cerneţi (Mehedinţi), «unde se cinstesce şi se prăznuesce hramulŭ cinstiteĭ şi Dumnedeescĭi Troiţe, la care biserică, vrêndŭ D-sa fratele Mihaiŭ V. Suţu, de a se aşeḑa şi a *se întocmi o şcólă cu dascălŭ*, pentru învĕţătura şi luminarea copiilorŭ oraşuluĭ, şi împrejuireĭ luĭ, carĭ sunt depărtaţĭ de şcólă, pentru trebuinciósa învĕţătură, cum şi pentru trebuinţa cântărilorŭ în Sf. biserică; şi să aibă Sf. biserică unŭ ajutorŭ de obşte; care venitŭ, pentru cele ce sunt de trebuinţa, cinstea şi podóba eĭ, ca o zidire Domnéscă vechiă, ce este făr 'de altŭ ajutorŭ de vre-unŭ venitŭ, s'aŭ milostivitŭ D-sa şi i-aŭ datŭ privileghiulŭ D-sale, ce'lŭ vĕḑumŭ, cu lĕtŭ 1782, Nombre 2, ca să aibă a ţine lude 22 scutiţi» ; acéstă milă aŭ întărit'o şi Alex. Moruzi la 5 Maiŭ 1795. Alexandru Ipsilant în 13 Maiŭ 1797, întăresce şi elŭ astă milă de 22 liuḑi ;

rĕposatului Hagi Stanŭ Jianu. Se scie că acéstă şcólă era întreţinută şi prin contribuţiune voluntară de la ţĕranii dupe moşie carĭ, ocupându-se cu meseria, tăbăcărie de peĭ de capră, se hotărîră să dea pentru şcólă câte 10 tal. la 100 din comăndile ce primiaŭ. [1]

---

apoĭ, pentru că boerulŭ Alexandru Farfara aŭ făcutŭ în Cerneţĭ o casă de piatră pentru şederea dregătorilorŭ, Ispravnicĭ, Alex. Ipsilant poruncesce, ca orĭ care Ispra nicŭ va sta în numita casă, să dea pe lună câte tal. 6 la numita biserică şi şcólă, «ca şi aceştĭ banĭ să se cheltuéscă iarăşĭ la trebuinţa bisericeĭ, de unt-de-lemnŭ, tămâe şi făcliĭ, şi la simbria dascăluluĭ şcóleĭ şi a cântăreţuluĭ.«

Cod. XXXIV, fila 93.

1. Hrisovulŭ luĭ Alex. Ipsilant din 17 Maiŭ 1797, prin care reîntăresce hrisovulŭ luĭ Moruzi, de a se face târgŭ pe tótă sĕptămâna, Duminecele, şi bâlciurile obicinuite peste anŭ şi de a ţine unŭ scaunŭ de carne scutitŭ, pe moşia Tărtăşeşcĭ (Ilfovŭ) a Cluceresei Smaranda Bujorénca, carĭ veniturile acestea, să fie *pentru ajutorulŭ bisericeĭ şi şcóleĭ de la Tărtăşeşcĭ.*

Cod. XXXIV, fila 163, verso.

Cartea luĭ Alex. Ipsilant, de la 16 Aprilie 1797, Dumneḑeesceĭ bisericĭ Dobroşescĭ, de la satulŭ Tărtăşescĭ (Ilfovŭ), unde se prăznuesce hramulŭ Adormireĭ P. S. Născĕtóreĭ de Dumneḑeŭ şi a Sf. Erarh Nicolae, şi **şcóleĭ ce se află la numita biserică,** ca să aibă milă de la Domnia mea»... Iĭ dă pentru poslușania bisericeĭ şi şcóleĭ lude *12* strĕinĭ, câte 6 de fie-care, milă ce aŭ avutŭ de la altŭ anteriorŭ Domnŭ, şi de la Alex. Moruzi prin hrisovulŭ de la Martie 20, anulŭ 1795 şi pentru şcólă, de la Augustŭ 1794.

Cod. XXXIV, fila 45.

Cartea luĭ Alex. Ipsilant, din 4 Iulie 1797. «La Domnia mea aŭ datŭ jalbă boĭerulŭ Domnieĭ mele Grigorie Bujorénu al treilea Post., cumcă în jud. Ilfov are moşie, ce se numesce Tărtăşescĭĭ, cu biserică de piatră, unde în vremile trecute aŭ fost şi şcólă pentru învĕţătura copiilor sĕrmanĭ, întocmită de moşu sĕŭ Şerbanŭ Bujoreanu biv. vel Vist., cu dascălŭ şi cu platĕ de la sineşĭ, şi din întêmplarea vremilor, scăpătând némulŭ sĕŭ, aŭ rĕmasŭ şi acea şcólă la pustiire, care şcólă aŭ întocmit'o acum, aşeḑêndŭ dascălŭ de învaţă copiĭ, de pomană, cu platĕ de la sineşĭ. La biserică aŭ aşeḑatŭ 2 preoţĭ şi un grămăticŭ, de a se afla slujindŭ în tótă vremea.» Aŭ rugatŭ pe Domnitorŭ să ajute şcóla şi biserica. Al. Ipsilant scutesce ceĭ 2 preoţĭ şi, fiind-că dupĕ raportulŭ Logof. de ţéra de jos, Domnitorulŭ află că sunt la acea şcólă 32 de copiĭ învĕţândŭ de pomană şi dintr'aceĭ 2 preoţĭ încă unulŭ este scutitŭ cu pecetea Sf. Séle Părinteluĭ Mitropolitŭ, Domnitorulŭ acordă scutirea preoţilorŭ de tóte dările, ce vorŭ ieşi pe preoţĭ şi de ploconulŭ Vlădicescŭ şi de alte angariĭ şi să ţie şi 10 luḑĭ, ómenĭ strĕinĭ, scutiţĭ.

Cod. XXXIV, fila 90 verso

In 2 Septembre 1797, Alex. Ipsilant a maĭ miluitŭ şcóla şi biserica cu scutirĭ de stupĭ, râmătorĭ, vinŭ şi 100 oĭ. Dascălulŭ şcóleĭ şi gramaticulŭ să fie şi eĭ sculiţĭ de tóte angaralele şi dăjdiile. *(Cod. XXXIV fila 121 verso).*

Trebuința de carte se manifestă și prin următorulŭ documentŭ în care vedemŭ cum țĕraniĭ, cu tótă greutatea vremilorŭ, sub carĭ trăiaŭ, totuși *cerŭ, cu lacrămĭ, școlă*:

Insciințămŭ Mărieĭ tale, că pe lângă schitulŭ Nămăesciĭ ot sud. Muscelŭ, împrejuru'ĭ, *este câte-va sate*, și copiĭ lorŭ pătimescŭ despre învĕțătura cărțeĭ, și părinții lorŭ nu aŭ puterea de a ține dascălŭ cu plată, și cu lacrămĭ toți se rógă bunătățeĭ Mărieĭ tale, ca să reverși bogată milă asupra ticăloșilorŭ lorŭ copiĭ, de a li se orêndui unŭ dascălŭ românescŭ spre învĕțăture-le, care dascălŭ

«Fiind-că biserica și școla de la Ageștĭ, care este a Luminăției séle beizadea Grigorie Sutulŭ, prin hrisóve Domnescĭ are milă de vinăriciŭ la sud. Oltŭ, de la toți ceĭ ce aŭ viĭ și plătescŭ vinăriciŭ, dintr'aceste popóre, adică: Rogózele, Ostra, Nănésă, Slăbesciĭ, Bărsesciĭ, Cretescĭ, Crângeniĭ, Oltulŭ-de-sus, Vedea, de la aceste să iée vinăriciulŭ tot câte 5 banĭ de vadră și părpărulŭ dupĕ obiceiŭ», de aceea Alex. Ipsilant, la 7 Septembre 1797, dă cartea de întărire la mâna unuĭ orênduitŭ alŭ caseĭ beizadeleĭ, «carele luându cotulŭ pecetluitŭ de la Visteria Domnieĭ mele, să ămble să scrie vinăriciulŭ, dupĕ tóte aceste popóre, mĕsurându vasele pe dreptate fieș-căruia, și să ié și baniĭ, urmându dupĕ cuprinderea ponturilorŭ vinăriciuluĭ, de estimpŭ, de a nu năpăstui și a încărca pe nimenĭ măcar cu o vadră, că, ca nisce nemulțămitorĭ mileĭ Domnescĭ, fórte strașnic se va pedepsi; iar vinăriceriĭ Domnescĭ să nu aibă nimenĭ a se amesteca, fiind-că așĭa se coprinde în ponturile vinăriciuluĭ de estimpŭ, ce li s'aŭ datŭ la mânĭ. Pentru care poruncimŭ, tacsildarilor aceluĭ județŭ, împotrivă urmare să nu faceți.»

Cod. XXXIV. fila 107 verso.

Cu alte 3 cărțĭ, din aceeași ți mai dă vinăriciulŭ și de la alte popóre, aceleași școlĭ și bisericĭ. *(Cod. XXXIV fila 108 și 108 verso).*

Carte din 13 Septembre 1797. «De vreme ce rĕposatulŭ Dumitrache Locusténu Slugeru, în viéță fiindŭ, din rîvnă creștinéscă, aŭ pusŭ cheltuélă și ostenélă de aŭ preînoitŭ și aŭ dresŭ o sfântă biserică de la mônăstirea, ce se numesce Grecĭ (din Ilfov), la care, dupĕ ce aŭ datŭ zestrea eĭ cea trebuinciósă și aŭ pusŭ preotŭ de slujbă, *aŭ aședatŭ și dascălŭ de învĕțătura sermanilorŭ copiĭ, făr' de plată, cu simbrie de la sineși* ...» Alex. Ipsilant renoesce hrisovulŭ, ce a datŭ Mihaĭ Vodă Sutu de milĭ, bisericeĭ și școleĭ: 100 bolovanĭ sare de la Telega; 10 ludĭ ómenĭ strĕinĭ scutițĭ; scutire de stupĭ și vinŭ din viile bisericeĭ; 400 oĭ scutite de oĭeritŭ și 1 salașŭ de țiganĭ din ceĭ Domnescĭ. Alex. Moruzi încă aŭ fostŭ reînoitŭ aceste milĭ, cu cartea sa din 1793, Iulie 6.

Cod. XXXIV fila 113 verso.

Hrisovulŭ luĭ Alex. Ipsilant din 30 Martŭ 1797. «Fiind-că rĕposatulŭ Hagi Stanŭ Jianu biv. vel Paharn., cu cheltuială din strădania sa, aŭ făcutŭ biserică de piatră pe moșia sa Préjba din Dolj, întru cinstea și pomenirea Sf. și ânțeiuluĭ mucenicŭ Archidiaconŭ Ștefanŭ, și a sfântuluĭ mareluĭ mucenicŭ și de biruință purtătărŭ, Gheorghie, cu câte cevașĭ chiliĭ pentru monachĭ și altĭ ómenĭ sĕracĭ și neputincioșĭ, carĭ sĕ'șĭ aibă hrana și chiverniséla lorŭ,

l'aŭ şi gătitŭ şi se află în numitulŭ schitŭ, făcêndu'lŭ de aŭ primitŭ léfă pe anŭ tal; 30, şi cu din bucate, cu ce le va da îndămână satelorŭ, îlŭ vorŭ maĭ ajuta. Acéstă cerere a lorŭ, fiindŭ cu orênduială, să bine-voiescĭ Măria ta a revĕrsa milostivire asupra lorŭ, ca să se rênduiască acelŭ dascălŭ, şi să'ĭ plătéscă Epitropia taleriĭ 30 pe anŭ din iraturele şcólelorŭ, legându'lŭ şi cu zapisŭ, ca să fie sîrguitorŭ şi cu tótă silinţa spre învĕţătura şi procopséla copiilorŭ, şi deosebit i se va face şi cercetare de 2 orĭ pe anŭ, de urmarea silinţeĭ luĭ şi va fi Mărieĭ tale vecînică pomenire.»—1797, Iunie 17.

Radu Golescu, vel Vornicŭ alŭ obştirilorŭ.

Asupra acesteĭ anaforale Alexandru Ionŭ Ipsilantŭ Voevodŭ hotărăsce: «Cinstitŭ şi credinciosŭ boĭerule alŭ Domnieĭ mele, vel Vornicŭ alŭ obştirilorŭ, Golescule, amŭ vĕdutŭ Domnia mea anaforaoa ce ne facĭ şi poruncimŭ D-tale, ca să daĭ de la Epitropie aceştĭ câte tal. 30 pe anŭ. Să grijescĭ însă de a se orêndui acestŭ dascălŭ şi de a'şĭ urma învĕţătura copiilorŭ, spre a nu se cheltui acéstă léfă în zadar.»—1797 Octombre 26.

întocmindŭ la acéstă biserică şi un chipŭ de *şcólă românéscă*, pentru a se învĕţa copiĭ de pomană; şi fiind-că locuitoriĭ de la numita moşie, carĭ lucréză meşteşugulŭ tăbăcieĭ la pieĭ de capre neguţitorescĭ, de la carĭ iéŭ plată la sută câte tal. 10, vĕdêndŭ acéstă bună faptă a Paharniculuĭ, s'aŭ îndemnatŭ şi eĭ pentru pomenirea lorŭ, şi pentru că nicĭ Paharn. altŭ adetŭ pentru cherchanele nu le-aŭ luatŭ, şi din câştigulŭ ce iéŭ de la acele pieĭ, de bună voĭe aŭ primitŭ şi aŭ făcutŭ aşeḑământŭ, ca să dée ajutorŭ sfinteĭ bisericĭ, de suta de pieĭ ce lucréză câte parale 10. nu numaĭ aceia câţĭ se află, ci şi alţiĭ ce în urma lorŭ vorŭ lucra acestŭ meşteşugŭ, pe numita moşie Préjba, dându zapisŭ iscălitŭ de dênşiĭ ot létŭ 1783 Octombre 15, adeveritŭ fiindŭ şi de rĕposatulŭ Paharn. Manolache Romanet Caimacamŭ şi de D-lorŭ ceĭ-l'alţĭ boĭerĭ aĭ Divanuluĭ Craioveĭ, întru care scrie, că viindŭ eĭ de faţă în Divanŭ, cu zapisulŭ acesta şi întrebându'ĭ, aŭ rĕspunsŭ că cu a lorŭ bună-voinţă, nesiliţĭ de nimenĭ, aŭ făgăduitŭ şi s'aŭ legatŭ a da bisericeĭ ajutorulŭ acesta . . . . . Mihaĭ Vodă Suţulŭ, în cea-l'altă Domnie, aŭ întăritŭ zapisulŭ, prin hrisovulŭ din 14 Martŭ 1784, şi aŭ făcutŭ şi milă, ca din venitulŭ bâlciuluĭ, ce se face la Préjba, de Sf. Gheorghe, să aibă vameşiĭ de la Craiova a da tal. 100 din orĭ-ce venitŭ s'arŭ strânge de la acelŭ bâlciŭ, pentru chiverniséla bisericeĭ. Aŭ maĭ scutitŭ 3 preoţĭ şi 1 diaconŭ, de orĭ-ce dăjdiĭ vorŭ ĭeşi pe alţĭ preoţĭ; şi aŭ maĭ datŭ şi 10 luḑĭ ómenĭ strĕinĭ. Aşişderea să scutéscă de vinăriciŭ şi dijmăritŭ, şi 200 oĭ de oĭeritŭ, drepte bucatele mônăstireĭ. In Domnia din urmă Mihaiŭ Suţu a datŭ voĭe a se face têrgŭ la acea moşie, pe tótă sĕptĕmâna, Duminica. Aceste milĭ s'aŭ întăritŭ şi de Al. Moruzi, în 8 Noembre 1794. Alex. Ipsilant, încredinţându-se că biserica se ţine în bună stare şi de fiiĭ rĕposatuluĭ Jianŭ, nu numaĭ aŭ confirmatŭ milele anterióre, ci încă aŭ maĭ adaus, «ca să se facă şi altŭ têrgŭ tot în acelŭ locŭ, la 9 Martŭ, de ḑiua celorŭ 40 de mucenicĭ, de la care bâlciŭ să aibă asemenĭ câte tal. 100, cu orênduiala ce este şi la Sf. Gheorghe, a-ĭ lua pe fieşcare anŭ, din venitulŭ vămeĭ aceluĭ bâlciŭ, ca să fie sf. bisericĭ şi şcóleĭ de ajutorŭ şi de întărire. Scrisŭ de Chiriţă, Logofeţelŭ de Divanŭ.

Cod. XXXIV, fila 46.

Intreţinerea şcólelorŭ publice, întemeiată mai cu sémă prin contribuţiunea impusă mônăstirilorŭ, a ocasionatŭ reclamaţiunĭ de la egumeniĭ acestora, carĭ se jăluirà la începutulŭ anuluĭ 1797, că sunt încărcaţi la cisla banilorŭ de şcóle, ceea ce aŭ motivatŭ unŭ Pitacŭ la Mitropolitulŭ, la Spătarŭ, la biv. vel Vornicŭ C. Ghica, vel Vornicŭ alŭ obştirilorŭ Golescu, şi la vel Log. de ţéra de sus Filipescu, din 6 Maiŭ 1797, prin care li se spune că s'aŭ jăluitŭ unĭi din egumenii mônăstirilorŭ că sunt încărcaţi şi năpăstuiţi la cisla banilorŭ şcólelorŭ. Domnitorulŭ ordonă celorŭ de mai sus să se adune la unŭ locŭ, «să vedeţi cisla ce este făcută, să cercetaţi apoi cu scumpĕtate starea şi puterea fiecăreĭ mônăstirĭ, dupĕ care să urmaţi cu dréptă analoghie a întocmi cisla de baniĭ şcólelorŭ, din care acéstă întocmire, ce veţi face cu dreptate, nădăjduimŭ a spori şi a se mai adăoga suma banilorŭ şcólelorŭ, iar nu a scădea, şi să ne arĕtaţi în scrisŭ, prin catastih cu anafora, întocmirea şi îndreptarea ce veţi face.» [1]

Nu prea aveaŭ dreptate egumeniĭ de mônăstirĭ, carĭ multŭ timpŭ, mai ales în vremea rĕzmeriţeĭ, n'aŭ datŭ parale de şcóle; aceste nu eraŭ puse în orênduială pênă la venirea luĭ Al. Moruzi, precum acésta se póte vedea şi din documentele ce dămŭ în notă, relative la reclamaţiuea dascălului Dimitrie din Craiova. In adevĕrŭ, cunóscemŭ mai multe reclamaţiunĭ de la diverşi dascălĭ, cărora nu li se plătise lefile. Domnitorulŭ interveni în favórea dreptăţeĭ dascăluluĭ Dragnea. [2]

1. Cod. XXXVI, fila 47.

2. Carte din 30 Aprilŭ 1798, prin care Alex. Ipsilant ḑice că «fiind-că Dragne dascălulŭ de aicĭ, dupĕ a sa strădanie şi silinţă ce a pusŭ şi pune cu învĕţătura de latina-gramata la o sémă de copiĭ, încă din cea-l'altă Domnie a Domnieĭ mele, a avutŭ milă a fi apĕratŭ de rêndulŭ dăjdieĭ Visterieĭ şi de alte podveḑĭ, a scuti şi drepte bucatele luĭ de dijmăritŭ i vinăriciu, i o pivniţă în Bucurescĭ. . . . . a ţine şi lude 1 scutelnicŭ, omŭ strĕinŭ.» Al. Moruzi a mai adăogatŭ încă 2 luḑĭ şi Al. Ipsilant aŭ întăritŭ şi acestŭ adaosŭ.

Cod. XXXIV, fila 47 verso.

Mitropolitulŭ Dositheiŭ, în 22 Decembre 1796, presintă Domnitoruluĭ anafora, provocată de petiţiunea dascăluluĭ Dimitrie de la Craiova. Acesta aŭ fostŭ reclamatŭ să i se dée léfa, fiind-că a fostŭ rênduitŭ dascălŭ şi dupĕ rĕzmeriţă şi înainte de rĕzmeriţă. Intêmplându-se apoĭ bóla ciumiĭ, nu şi-aŭ luatŭ leafa. Viindŭ Alex. Moruzi, «s'aŭ arĕtatŭ şi numitulŭ cu *engomion* în scris»; Moruzi l'aŭ îndreptatŭ către Filaret Mitropolitulŭ, care l'a învĕţatŭ, că de vreme ce nu şi-a luatŭ leafa la timpŭ de la cutie, să facă o jalbă către Vodă Moruzi şi P. S. Sa se va face mijlocitorŭ de a i se scóte leafa pe anulŭ ciumiĭ. Aşĭa aŭ făcutŭ, dar zăbovindŭ resultatulŭ, Episcopulŭ Nectarie de Rômnicŭ l'a îndemnatŭ să se ducă la Craiova să nu piardă timpulŭ şcóleĭ, că va căta dênsulŭ (Episcopulŭ) să scótă baniĭ; dar dupĕ aceea Episcopulŭ, dus la Eparhie şi

Protecţiunea luĭ Alexandru Ipsilante n'a lipsitŭ pentru învĕţătoriĭ buniĭ, precum se póte vedea acésta din actele, în urmă aduse, la note, câtŭ şi din urmĕtórea carte, din 8 Septembre 1797, prin care luĭ Dumitru sin Vladŭ, Vameşulŭ Craiovénŭ, dascălulŭ de la Mônăstirea

---

dascălulŭ cerêndu'ĭ léfa, i-aŭ rĕspunsŭ, că pênă nu va aduce poruncă Domnéscă deosebită, nu'ĭ dă nimic, «iar pentru ceea ce ni se poruncesce să cercetămŭ cum se găsesce în catastişele cutieĭ pentru léfa dascăluluĭ de Craiova, arĕtămŭ Mărieĭ tale că ne-am adeverit, că pênă la venirea Mărieĭ sale Al. Vodă Moruzi *nu s'a fostŭ pus în orênduială nicĭ şcólele de aicĭ din Bucuresci*, şi pentru aceea nicĭ şcóla de la Craiova nu se găsesce cum că să i se fi dat leafa, dér nainte aşia s'aŭ urmat de a i se da léfa prin Episcopulŭ de Rîmnic şi se descărca la cutie, atât cu léfa acésta, cât şi cu *ale altor dascălĭ ce era pe la judeţe*, precum se urmézĕ şi la cele-lalte eparchiĭ.«

Domnitorulŭ pune resoluţiunea către Mitropolitŭ: «De vreme ce pênă la venirea selefuluĭ nostru, şcólele nu se pusese la orânduială şi pentru acea nicĭ şcóla Craioveĭ nu se găsesce pusă la léfă, însă venitulŭ şcólelorŭ, de la preoţĭ, tot s'aŭ luatŭ, şi atuncĭ şi tot-déuna, de care acésta nu'mĭ face P. S. ta nicĭ o arĕtare, cine aŭ luatŭ venitulŭ şcólelorŭ şi unde s'aŭ datŭ, décă lefile, nu s'aŭ plătitŭ? Pentru că jăluitorulŭ acesta, ca unulŭ ce aŭ slujitŭ, cum ne arĕţĭ, trebue, de la cine aŭ strânsŭ venitulŭ şcólelorŭ şi unde, să i se plătéscă dreptulŭ sĕŭ.» 1797 Ianuarie 28.

Mitropolitulŭ din noŭ raportézĕ luĭ Ipsilant, la 4 Februarŭ 1797: «Dupĕ cât este sciinţa nóstră, arĕtămŭ că, în vremea rezmireţeĭ nefiindŭ şcólele în orênduială, nicĭ banĭ pentru şcóle nu s'aŭ luatŭ; fără numaĭ dupĕ ce aŭ venitŭ Măria Sa Mihaiŭ Vodă, într'acelŭ anŭ s'aŭ luatŭ, când şi jăluitorulŭ ḑice că aŭ fosŭ orânduitŭ dascălŭ, pentru care găsimŭ . . . . . în condică, din vremea rĕposatuluĭ proin Mitropolitŭ Filaret, trecutŭ unŭ pitacŭ alŭ Mărieĭ Sale Mihaiŭ Vodă, de la lét 92 Noembre 5, întru care scrie aşia, pentru banĭ ceĭ orânduiţĭ prin pitaculŭ Domnieĭ Sale, încă de la luna luĭ Augustŭ, ca să dea atât ceata preoţéscă cât şi mônăstirele pentru cutia milostenieĭ şi pentru şcóle. Findcă nu s'aŭ pusŭ în lucrare de atuncea şi s'aŭ întâmplatŭ, cu schimbarea bisericescĭ stăpâniriĭ, atât Sf. Mitropoliĭ cât şi Episcopieĭ Rîmniculuĭ, cheltuelĭ obicinuite; pentru ca să se ajute dîn aceste doue numite Eparchiĭ obicinuitele cheltuelĭ, ce li s'aŭ întâmplatŭ, amŭ poruncitŭ să se strângă numiţiĭ banĭ pe séma lorŭ. Iar vre o altă sciinţă nu avemŭ.»

La acéstă ultimă anafora Alex. Ipsilant, în 5 Martŭ 1797, dă resoluţiunea urmĕtóre: «Fiind-că jăluitorulŭ acesta aŭ slujitŭ pe anulŭ cu leatŭ 1792, dascălŭ la Craiova, unde se afla Episcopŭ rĕposatulŭ Filaret, şi fiind-că banĭ şcólelorŭ şi aĭ cutieĭ s'aŭ luatŭ, atât de la preoţĭ cât şi de la mônăstiriĭ, şi în socotelele Epitropieĭ n'aŭ intratŭ, după cum ni s'aŭ arĕtat cu pricina că s'aŭ lăsatŭ pentru ajutorulŭ cheltuelilorŭ Eparhiilorŭ, la schimbarea ce aŭ făcutŭ, când se cădea ca rĕposatulŭ orĭ să'ĭ dée aceluia rĕspunsulŭ că nu este leafă pe acelŭ anŭ, ca să'şĭ fi căutatŭ séŭ să grijească de simbria luĭ. Rĕmâne dar îndatorată averea rĕposatuluĭ Filaret a plăti simbria luĭ din baniĭ şcólelorŭ şi aĭ cutieĭ ce aŭ luatŭ, ca unuia ce aŭ slujitŭ, pentru care poruncimŭ vătafuluĭ de aproḑĭ, ca de la clironomiĭ, ce stăpânescŭ averea rĕposatuluĭ Filaret, să'ĭ împlinéscă dreptulŭ luĭ.»

Cod. XXXIII, fila 247, verso.

Motruluĭ din Mehedinţĭ, *pentru ostenéla ce va face cu învĕţătura ucenicilorŭ la acéstă Mônăstire*, ĭi acordă, dupĕ cererea Mitropolituluĭ reînoirea cărţeĭ luĭ Alexandru Moruzi din 1793, Martie 5, dupĕ carĕ sunt scutiţĭ de dărĭ elŭ şi casa luĭ, şi drepte bucatele luĭ.

Insemnătatea învĕţământuluĭ este simţită îndestul, aşia în cât uniia din bărbaţiĭ cu iubire pentru binele omenireĭ, testézĕ averĭ în folosulŭ şcólelorŭ. Vomŭ cita între alţiĭ pe Hagi Dumitru Papazolu, carele zidesce nu numaĭ Biserică, dar prin dieta sa dispune să se întreţină şi şcólă cu învĕţătură românéscă, fără'de plată [1].

Dascălulŭ Dragne cere de la Vodă să i se plătéscă léfa de Dascăl. Radu Gol. vel Vornicŭ alŭ obştirelorŭ, la 20 Noembre 1796, face anafora asupra jalbeĭ luĭ Dragne:

«Amŭ făcutŭ cercetare şi m'amŭ îndestulatŭ, că aŭ fostŭ la Epitropie pusŭ la leafă, între ceĭ scăpătaţĭ, pe tal. 20 pe lună, ĭar nu între dascălĭ. Amŭ cerutŭ să aréte şi sineturile, ce ḑice prin jalbă că are, şi văḑumŭ luminată cartea Mărieĭ tale din cea-laltă domnie, cu létŭ 1775 Aprile 28, prin care se coprinde, că s'aŭ aşeḑat numitulŭ jăluitorŭ, ca să ţie şi să inveţe 25 copiĭ *latina-gramata*, aicĭ în Bucurescĭ, prin scirea P. S. Părinteluĭ Mitropolitŭ, fără'de plată, şi pentru a luĭ silinţă, care o va arĕta pentru învĕţătura şi procopséla copiilorŭ, aĭ revărsatŭ Măria ta milostivire asupra'ĭ, dându acestŭ privilegiŭ ca să fie în pace şi iertatŭ de tóte dările ţĕreĭ şi să aibă a scuti şi drepte bucatele luĭ, stupĭ, rîmătorĭ de dijmăritŭ, şi vinulŭ ce'lŭ va face în viile luĭ de vinăriciŭ, cum şi o pivniţă aicĭ în Bucurescĭ; să ţie şi unŭ străinŭ fără'de pricină ca să'ĭ fie pentru poslușania caseĭ luĭ, ĭar alta nimic; numaĭ şi elŭ să aibă a face totŭ felulŭ de silinţă pentru învĕţătura copiilorŭ; ĭar când Măria ta veĭ lua însciinţare că nu face nicĭ un felŭ de silinţă pentru procopséla copiilorŭ, va fi lipsitŭ de acéstă milă. Iar peste 25 copiĭ, căţĭ va maĭ puté să maĭ adune, de la aceia să'şĭ ia plata luĭ. Acestŭ luminatŭ privilegiŭ al Mărieĭ tale l'a innoitŭ şi Măria sa rĕposatulŭ întru fericire Nicolaĭ Vodă Caragea şi de Măria sa Mihaĭ Vodă Suţul; ĭar Măria sa Moruzi Vvod îĭ maĭ face prostichiŭ încă de 2 ómenĭ străinĭ poslușnicĭ. Decĭ amŭ făcutŭ cercetare, ca să vĕḑŭ de urméză dupĕ poruncă, a avea copiĭ 25 spre învĕţătură fără'de plată şi aflaiŭ că are 8 copiĭ pênă acum de'ĭ învaţă, şi pricina de nu'ĭ are pe toţĭ aŭ fostŭ acésta, că la trecuta lună Iulie, vĕḑendŭ Măria sa Alex. Vodă Moruzi că nu maĭ póte birui Epitropia cu rĕspunderea lefurilorŭ, fiindŭ *daturile* maĭ marĭ de cât veniturile, aŭ rênduitŭ pe D-lorŭ veliţiĭ boerĭ, şi aŭ teorisitŭ catastihŭ lefurilorŭ şi între alţĭ mulţĭ ce i-aŭ lipsitŭ de la catastihŭ, aŭ scosŭ şi pe jăluitorulŭ acesta, carele ne maĭ avêndŭ altŭ mijlocŭ, fiindŭ omŭ scăpătatŭ, n'aŭ pututŭ a maĭ ţine copiĭ, ĭar acum aŭ începutŭ a'ĭ ridica iarăşĭ.»—1796 Dec. 30.

Domnitorulŭ dă resoluţiunea, că dascălulŭ Dragnea să capete de la cutie câte 20 tal. pe lună pentru învĕţătura fără'de plată a 25 copiĭ. I se reînoesce şi privilegiile de maĭ sus. Cod. XXXIII fila 400, verso.

1. *Hisovulŭ din 26 Octombre 1797 a luĭ Alexandru Ipsilant.*

Hagi Dumitrache Papazoglu, prin jalbă aŭ arĕtatŭ, că din strădania luĭ, zidindŭ hanulŭ din faţa Sf. Gheorghe vechiŭ, pe loculŭ ce'lŭ are luatŭ cu

Tóte documentele, maĭ sus aduse, sunt dealtmintrelea de o importanță secundară, pe lângă următorulŭ actŭ, care ne-a păstratŭ întregulŭ budgetŭ alŭ veniturilorŭ și cheltuelilorŭ pentru instrucțiunea publică, întocmitŭ pe începutulŭ anuluĭ 1797. Iată acestŭ documentŭ :

Iratulŭ cutieĭ școlelorŭ pe lĕtŭ 1797, Ghenarŭ.

Talerĭ

9.310 Sf. Mitropolie cu Episcopia Argeșuluĭ, însă:

5.710 Baniĭ mônăstirilor, cu talerĭ 30 a mônăstireĭ Glavaciocŭ, din Eparhia Argeșuluĭ.

3.600 Baniĭ preoțilorŭ, lude 1.800, po tal. 2, șfertul Sf. Gheorghe.

9.310

---

schimbŭ și tot cu din agonisita sa, cumpĕrândŭ 28 pogóne de vie, în valea Negovanilorŭ (Saac.), și alte 17 pogóne vie în valea Meilorŭ, tot dintr'acestŭ județŭ, cu pĕmêntulŭ lorŭ, și fiind-că și-aŭ petrecutŭ viața întru necasătorie și n'are clironomĭ directĭ, ci numaĭ o soră, Smaranda, în vêrsta bĕtrânețelorŭ, care are 6 copiĭ, 3 băețĭ și 3 fete, aŭ trasŭ lângă sine pe ceĭ 3 băieți anume Constantinŭ, Apostolŭ și Baharŭ, frațĭ sin Atanasie, și pe aceștia îĭ lasă esecutorĭ testamentarĭ, cât și pe urmașiĭ lorŭ, «asupra cărora lasă și purtare de grijă a Smarandeĭ, mumeĭ lorŭ, ca s'o caute pênĕ la sfârșitu vieței eĭ; iar pe nepótele sĕle, fiicele Smarandeĭ, 2 anume: Lambrini și Geneta, fiindŭ căsătorite la locŭlŭ lorŭ», îndatorește pe clironomĭ să le dée câte 500 talerĭ dupĕ mórtea sa; iar pe a treia fată, Anastasia, aŭ adus-o Hagiu aci și aŭ înzestrat'o și căsătorind'o dupĕ Apostolŭ sin Velico, pe carele, «cu tóte că'lŭ hotărîse încă de la căsătoria luĭ a fi și elŭ unulŭ din Clironomĭ, împreună cu ceĭ 3 nepoțĭ, asupra căruia lăsase și Epitropia purtăreĭ de grijă, ca din venitulŭ acestorŭ acareturĭ, dupĕ ce vorŭ da *legaturele* (sic), apoĭ ce va prisosi să împarță deopotrivă; dar în urmă, cunoscêndŭ pe Apostolŭ de nevrednicŭ la acéstă Epitropie, nefiindŭ mulțămitŭ de dênsulŭ și neputêndu'lŭ lăsa cugetulŭ să'lŭ véță clironomŭ cu ceĭ-l'alțĭ, ca să nu pricinuiască în urmă vre-o *scandelă* între clironomĭ și să adichiséscă pe ceĭ-l'alțĭ, cum și cele legate, când nu se vorŭ păzi, arĕtându se de acum din viéță Apostolŭ către Hagiu cu multe împotriviri la scopulŭ sĕŭ, ce are a face spre mântuirea sufletuluĭ sĕŭ, și maĭ întêiŭ Apostolŭ fugindŭ de lângă Hagiu, apoĭ puindŭ mijlocitorĭ ca să'lŭ desfacă și să'ĭ dea de acum dreptulŭ de cliromie ce i se va cădea. Și dintr'aceste fiindŭ Hagiulŭ silitŭ ca prin judecată să se desfacă, s'aŭ făcutŭ amĕrunte cercetărĭ din porunca Domnieĭ mele, maĭ întêiŭ la Departamentŭ, apoĭ și la Divanulŭ Domnieĭ mele, în doue rênduri, și cu tóte că Apostolŭ se întorsese în urmă și cerea a nu fi scosŭ din Clironomie, dar Hagiulŭ neputêndŭ primi pentru pricinile ce maĭ sus s'aŭ dișŭ, și hanulŭ cu cele-l'alte fiindŭ legate la locurĭ sfinte și cu neputință de a se desghina, s'aŭ făcutŭ cercetare veniturilorŭ a tóte acareturilorŭ ce are Hagiu, dupĕ starea ce are acum și aŭ venitŭ în partea luĭ Apostolŭ a patra parte tal. 300 pe anŭ, și maĭ încărcându-se Hagiulŭ cu alțĭ tal. 50, aŭ venitŭ a lua partea luĭ Apostolŭ din Clironomie, dupĕ suma venituluĭ tal. 350. Pentru care acésta ne-aŭ arĕtat P. S. Sa Părintele Mitropolitŭ și cu D-lorŭ velițiĭ boĭerĭ

4.820 Episcopia Râmniculuĭ, însă:
2.300 Baniĭ mônăstirilorŭ.
2.440 Baniĭ preoţilor, liude 1.220 po tal. 2, şfertul Sf. Gheorghe.
4.820
1.460 Episcopia Buzĕuluĭ, însă:
500 Baniĭ mônăstirilor.
960 Baniĭ preoţilor, liude 480, po tal. 2., şfertul Sf. Gheorghe.
1.460
15.590.

---

la Divanŭ că „*unŭ părinte are putere pe alŭ sĕŭ avutŭ, nu numaĭ prĕ unŭ nepotŭ alŭ sĕŭ să'lŭ îndepărteze din clironomia sea, ci încă şi pre fiu-sĕu ce'lŭ adevĕratŭ, ce'lŭ cunósce de nevrednicŭ şi cu pricină de vinovăţie, iarăşĭ are putere a'lŭ depărta*“. Şi aceste acareturĭ fiindŭ drepte ipostatică ale Hagiuluĭ şi ca alŭ sĕŭ, avêndŭ putere a'lŭ lăsa acolo unde îşĭ încredinţézăă căutarea sufletului sĕŭ, amŭ hotărîtŭ Domnia mea de aŭ datŭ Hagiu acum aceĭ taleri 300 aĭ luĭ Apostolŭ, peste zestrea ce are dată ca la tal. 2000, şi să fie desfăcutŭ, făr' de a avea să maĭ facă la vre-o clironomie a Hagiuluĭ. Şi amŭ poruncitŭ ca să se ridice de la mijlocŭ orĭ-ce engrafa vorŭ fi asupra acesteĭ pricinĭ, şi aşa cu acestú mijlocŭ, impărtăşindŭ pe rudele sóle şi socotindŭ a'şĭ pune la orênduială cuviinciósă cele ce din ostenelile vieţeĭ aŭ agonisitŭ, ca şi sufletulŭ sĕŭ să se pomenéscă dupĕ petrecanie'şĭ şi să se folosésca din strădania vieţeĭ luĭ, şi rudele luĭ să aibă dreptatea şi folosulŭ acela ce li se cuvine. Şi ântêiŭ aŭ legatŭ ca din venitulŭ hanuluĭ i alŭ viilorŭ să se dée unŭ etision pe anŭ de tal. 410 la ostrovulŭ Patmos, carele l'aŭ pusŭ în faptă de'lŭ urmézăă cu trimiterea acestorŭ banĭ pe tot anulŭ de rêndŭ, încât va avea viéţă, precum şi dupĕ petrecania séa, asemenea să se urmeze, însă: tal. 100 la mônăstirea sf. Iónŭ Teologulŭ de la Patmos, unde are să se facă leturghiĭ cu colivă, cu chierodosie şi *masă pentru ucenicii carĭ învéţă la şcólă*, în ḑiua Sf. mareluĭ mucenicŭ Dimitrie. . . . . Şi tal. 250 la şcóla de la Patmos, cari să se dée la 5 ucenicĭ, obraze strĕine din alte ţĕrĭ, lipsiţĭ şi scăpătaţĭ, pentru înlesnirea cheltueleĭ procopseleĭ lorŭ, de fieş-care câte tal. 50; şi tal. 50 la Zoodohulŭ Pighi, tot de la Patmos, unde sunt călugărie, din care să iée tal. 5 preotulŭ de acolo efimerion şi tal. 10 preotulŭ de la Apocalipsis alŭ Sf. Iónŭ, ca să se pomenéscă în tóte Sâmbetele numele ce i se vorŭ trimete.»

Maĭ departe testamentulŭ încuviinţatŭ de Domnitorŭ dispune, că pe câtva trăi Hagiulŭ va stăpâni însuşĭ hanulŭ cu viile. Când din întâmplare s'ar strica hanulŭ séŭ o parte din elŭ şi va fi trebuinţă de multă cheltuială, atuncĭ moştenitoriĭ să'lŭ repare şi până se va repara, nu vorŭ lua nicĭ eĭ, nicĭ locurile maĭ sus arĕtate nimic din venitŭ până se va repara. Meremeturile maĭ micĭ le vorŭ face clironomiĭ din venitulŭ lorŭ. Să ţie şi unŭ portarŭ la hanŭ cu simbrie. Chiriaşiĭ să'şĭ scóţă gunoiulŭ şi să'şĭ măture coşurile pe tótă sĕptĕmâna. Venitulŭ hanuluĭ să nu aibă voĭe a'lŭ vinde în totalŭ. Odăile nu se potŭ închiria pênă mult pe unŭ anŭ. «Şi fiind-că aŭ cugetatŭ şi aŭ făgăduitŭ luĭ Dumuedeŭ cu hotărîtŭ gând, să zidéscă o sfîntă biserică cu a sea cheltuială pe locŭlŭ ce'lŭ are cumpĕratŭ aicĭ în Bucurescĭ în mahalaua Broştenilorŭ, pe

Cheltuielile cutiei pe acestaşi leatŭ 1797

10,296 leĭ lefile dascălilorŭ elinescĭ şi a altorŭ dascălĭ de aicĭ din Bucurescĭ şi de pre afară, de prin judeţe, ce se propescŭ de la Sfânta Mitropolie, cu Episcopia Argeşuluĭ, i de Episcopia Râmniculuĭ, i Buzĕŭ, i alte cheltuelĭ precum maĭ jos arĕtă, însă:

4.850 leĭ léfa dascălilorŭ elinescĭ de la mônăstirea D-na Balaşa, pe unŭ anŭ deplinŭ, adecă de la 1 Ianuarŭ 1797 şi până la sfîrşîtul luĭ Decembre 1797, împreună cu emiclicul, însă:

---

numele Sf. Apostolŭ Iónŭ Bogoslovulŭ şi a cuviosuluĭ Christodorŭ, amŭ făcutŭ şi pentru acésta orênduială, ca iarăşĭ din venitulŭ hanuluĭ şi alŭ viilorŭ să se aşeḑe de a fi tot-déuna 2 preoţĭ mirenĭ, unulŭ pământénŭ şi altulŭ grec, *i unŭ dascălŭ cu învĕţătură românéscă*, şeḑĕtorŭ de apurarea acolo, ca să înveţe copiiĭ mahalagiilorŭ, făr'de plată, care să fie şi cântăreţŭ în numita biserică, dimpreună cu altŭ cântăreţŭ grecŭ, cărora acestora să li se dée plată de simbrie pe anŭ, precum se vorŭ tocmi, unde să se facă de 2 orĭ pe anŭ parastas cu arhiereŭ, şi masă pentru sĕracĭ. . . . . .» Testatorulŭ lasă pe proistoşiĭ cumpanieĭ de neguţitorĭ din Bucurescĭ, privighietorĭ asupra clironomilorŭ, şi când aceia nu vorŭ urma întocmaĭ dupĕ testament, proistoşiĭ să aibă a le lua séma şi a urma cele orênduite. Acestŭ testamentŭ a fostŭ întăritŭ de Mihaĭ Suţu, de Al. Moruzi, carĭ aŭ scutitŭ de fumăritŭ prăvăliile hanuluĭ şi aŭ dispusŭ ca Epitropia obştireĭ să nu se atingă de acéstă danie şi numitulŭ Hagiu nu numaĭ să aibă privileghiulŭ némurilorŭ, fiindŭ aşeḑatŭ la orênduiala boĭerilorŭ de némŭ, ci incă şi când dupĕ trebuinţă se va întêmpla a se pune pe boĭerĭ şi pe némurĭ împrumutărĭ séŭ ajutorinţe séŭ orĭ-ce, elŭ şi atuncĭ întru nimicŭ să nu fie supĕratŭ; şi clironomiĭ luĭ şi hanulŭ să fie nedajnicĭ şi să scutéscă şi drepte bucatele hanuluĭ şi ale celorŭ 3 clironomĭ, de dijmăritŭ şi de vinăriciŭ; asemenea să fie scutiţĭ şi purtătoriĭ de grijă aĭ hanuluĭ, Christea Gheorghiu şi Dimitrie Petcu, eĭ şi bucatele lor. Asemene şi 2 pivniţe ale hanuluĭ să fie scutite; să aibă şi 2 hangiĭ, 2 zidarĭ, 2 dulgherĭ, ómenĭ străinĭ scutiţĭ. Asemenea şi la biserica, ce va să zidéscă, să aibă 10 străinĭ dărvarĭ scutiţĭ. La aceste orênduelĭ ale hanuluĭ să nu se amestece nicĭ parte bisericéscă, nicĭ parte mirenéscă; maĭ îndatoréză hagiulŭ pe clironomiĭ luĭ, că dupĕ mórtea luĭ să dée la cutia milostenieĭ de aice tal. 2500 şi altă supĕrare séŭ cerere cu vre-unŭ chipŭ să nu maĭ facă, ca să pótă clironomiĭ împlini tóte orênduelile séle, atât aceste maĭ sus numite, cât şi pomenirile i altele ce va maĭ orêndui prin dieta sa, pe care îĭ îndatorésce a le urma. Decĭ aflându că hanulŭ şi viile sunt drepte ale luĭ; apoĭ că aşeḑământulŭ ce face este cu bună orênduială întocmitŭ, şi nefiindŭ împotrivitorŭ pravileĭ nicĭ vre-unuĭ obiceiŭ al pământuluĭ, şi vĕḑêndŭ şi hrisovulŭ altorŭ Domnĭ, Al. Ipsilant întăresce şi elŭ printr'acestŭ hrisovŭ alŭ luĭ, atât aşeḑămênturile maĭ sus numite, cât şi milele să le aibă nestrămutate. Urméză credinţa Domnitoruluĭ şi a fiuluĭ sĕŭ şi mărturia boĭerilorŭ divaniţĭ, cu observarea că Brâncovénu e pusŭ în frunte de şi e numaĭ Logof. de ţéra de sus; acésta pe consideraţia ranguluĭ, etăţeĭ, avereĭ, etc.

Deja sub Moruzi, N. Brâncovénu fiindŭ Vistiernicŭ păşia în fruntea boĭerilorŭ de Divanŭ, a Banuluĭ Racoviţă, etc.

Cod. XXXIV, fila 156 verso.—

1.880 la dascălulŭ Lambru, pe unŭ anŭ, de lună po tal. 150.
1.500 la dascalulŭ Constantin filosofŭ, pe lună tal. 135.
350 la dascălulŭ al III-le, Gheorghe, pe lună tal. 29,20.
1.200 Emicliculŭ acestorŭ dascălĭ, pe lună tal. 100.
500 Léfa dascăluluĭ Iosif Misiadacos, pe 10 lunĭ, însă de la Martie şi pênă la sfîrşitul luĭ Decembre, pe lună po tal. 50 dupĕ poronca gospod.
160 Léfa dascăluluĭ Dragnea, ce învată pe copiĭ la latina, [1] pe 8 lunĭ de la Maiŭ şi până la sfîrşitulŭ luĭ Decembrie, pe lună tal 20, dupĕ porunca gospod.
360 Léfa dascaluluĭ slavon cu ipodidascălulŭ i cu vatafulŭ, pe unŭ anŭ deplin, pe lună, po tal. 30
60 La dascălul de la Zimnicea, ĭar pe unŭ anŭ, pe lună tal. 5,
525 la ucenicĭĭ din şcóla elinéscă, cu porunca gospod., însă :
120 leĭ pe lună lnĭ Manolache Tenedos.
200 la 4 copiĭ aĭ postel. Nicolaĭ Budişténu, de la Marte pênă la sfîrşitul luĭ Decembre, pe lună po tal. 20.
105 luĭ Grigore sin Pah. Gheorghe Fjlipopolitul, pe 7 lunĭ po tal. 15, de la Iunie pênă la sfîrşitul luĭ Decembre.
70 luĭ Serghîe Andreiŭ Metovitul, pe 7 lunĭ, po tal 10.
30 la 3 copiĭ aĭ Clucereseĭ Maria Petrescu, pe 2 lunĭ Noembre şi Decembre, po tal. 15 pe lună.

525

1.400 S'aŭ datŭ de la Episcopia Râmniculuĭ la ceĭ maĭ jos arĕtaţĭ, carĭ banĭ i-aŭ ţinut Epitropia în sémă la socotélă, însă :
500 leĭ dascălulŭ elinŭ din Craiova, pe unŭ anŭ deplinŭ, de la 1 Ianuar până la sfîrşitul luĭ Decembre 1797.
300 la 5 dascălĭ din 5 judeţe, po dascăl tal. 60.
120 la dascălulŭ slovénŭ din Craiova.
240 la altŭ dascălŭ elinŭ la Râmnicŭ (Vâlcea)
140 la unŭ ciracŭ ĭar la Râmnicŭ, tot pe unŭ anŭ deplinŭ.

1.400

670 leĭ s'aŭ datŭ de la Episcopia Buzĕuluĭ la aceştĭ maĭ jos arĕtaţĭ, tot pe unŭ anŭ deplinŭ, şi i-aŭ ţinutŭ Epitropia în sémă la socotélă, însă :
250 leĭ la dascălulŭ grecescŭ, ce ţine şcólă în Buzĕŭ.
180 la 3 dascălĭ din 4 judeţe, po tal. 60.
240 Banĭ, ce sunt orênduiţĭ de se daŭ ajutorŭ pe tot anulŭ la spitalulŭ ce s'aŭ făcutŭ la Gărlaşĭ, jud. Buzĕŭ.

670

1. Clasa de gradulŭ I unde se învĕţa citirea, scrierea, etc.

371 leĭ s'aŭ maĭ datŭ şi făcutŭ cheltuială la aceste maĭ josŭ arĕtate, însă :

88 Imbrăcăminte uneĭ case, în şcóla elinéscă la dascălulŭ Lambru, dupĕ pitaculŭ domnescŭ.

130 cu pitaculŭ gospod., cheltuiala hrisovuluĭ Depertamentuluĭ Epitropieĭ, care hrisovŭ s'aŭ făcutŭ acum.

250 La meremetulŭ şcóleĭ slovenescĭ de la Sf. Gheorghe Vechiŭ, cu porunca gospod.

3 la legătorulŭ de cărţĭ, ce a făcutŭ toc pentru hrisovŭ. [1]

371.

Şcólele din orientŭ primescŭ ajutóre de la Alex. Ipsilant, care le renoesce hrisóvele anteriorilorŭ Domnĭ. Dămŭ în note câte-va din asemenea hrisóve. [1]

1. Originalul acesteĭ semĭ este în mâinele nóstre şi o vom dona Bibliotecеĭ Urechiă din Galaţi.

1. Hrisovulŭ luĭ Alex. Ipsilant din 5 Noembre 1797. E în favorulŭ şcóleĭ elenice de la Ţarigradŭ :

«Tótă facerea de bine şi ajutorŭ, în tot locŭlŭ şi pretutindenea este bine primită de Dumneḑeŭ, ĭar ceea ce se face la locurĭ pricinuitóre bineluĭ şi folosuluĭ de obşte, cum şcolĭ de învĕţătură, carĭ împodobesce pre ómenĭ cu înţelepciunea, cu cuvêntul şi cu luminarea credinţeĭ şi a cunoscinţeĭ de Dumneḑeŭ şi altele asemene folositóre obştieĭ, acele cu totul sunt maĭ cuviincióse şi plăcute luĭ Dumneḑeŭ, în cât cu deosebire aŭ datoria Domniĭ şi oblăduitoriĭ, ce aŭ câştigatŭ de la Dumneḑeŭ puterea de a face bunătăţĭ, a se osîrdui spre întărirea şi întemeiarea lor, şi a le ajuta din harurile ce aŭ dobânditŭ pentru folosulŭ ce ḑicemŭ, şi binele ce pricinuesce de obşte, ĭar nu numaĭ în parte. Dreptŭ aceea, fiind-că *şcóla elinéscă* din prea cinstita politie a împĕrătesciĭ şi din tótă lumea prea vestiteĭ cetăţĭ a Ţarigraduluĭ, care este cea d'ântêiŭ stăpânitóre tuturorŭ politiilorŭ şi oraşelorŭ, este isvorulŭ celŭ d'ântêiŭ alŭ învĕţĕtureĭ grecescĭ şi elinescĭ, de unde se începe şi isvoresce la toţĭ, marĭ şi micĭ, alŭ neamuluĭ nostru celŭ creştinescŭ, lumina credinţeĭ, podóba procopsiriĭ şi a înţelepcîuniĭ şi cunoscinţa de Dumneḑeŭ, socotit-am Domnia mea, că precum alte şcóle, mônăstirĭ şi biserică din multele părţĭ, aŭ milĭ şi ajutoruri dintr'acéstă creştinéscă ţĕră, prin hrisóvele şi cărţile fraţiilorŭ Domnĭ ; cu atâta maĭ deosebitŭ se cuvine a avea acéstă numită şcólă a Ţarigraduluĭ vre unŭ ajutorŭ de aicĭ, la curgĕtórele cheltuelĭ, cele de peste tot anulŭ ; şi nefiind cu cale a se afla numaĭ acéstă şcólă a Ţarigraduluĭ isterisită lângă alte atâtea şi atâtea milĭ şi ajutóruri ce se revarsă dintr'acéstă ţĕră, în alte asemenea locurĭ, şi fiindŭ sciută trebuinţa cheltuelilorŭ curgĕtóre ce are pe anŭ, maĭ vêrtosŭ acum, când cu deosebire este de a intra la maĭ bună orênduială şi întocmire spre folosulŭ învĕţătureĭ şi a luminăreĭ de obşte, amŭ bine-voitŭ Domnia mea şi amŭ datŭ acestŭ Domnesculŭ nostru hrisovŭ, prin care orênduimŭ şi hotorimŭ: Să aibă a lua vinăriculŭ câte 2 banĭ de vadră, cu părpărul, precum iaŭ şi alte mônăstirĭ, însă : la sud Argeşŭ din norodulŭ Săpata, Pădurai uluĭ, Sămara, Groşiĭ

Diverşi şcolarĭ strĕinĭ, din Orient, întreţinea Al. Ipsilante şi la

---

Bălana, Bărbătescĭ, Codmenĭĭ, Udas, (din plasa Sepegiĭ); i din poporul Corbiĭ, Bărsoiul, Stoelescii, Crêmenariĭ, Urşiĭ (din plasa Cremenariĭ); i din poporulŭ Cuca, Scheia Argeşuluĭ, Dobrescii, Bădeniĭ, Dăniceĭ, Vitormirescĭ, Ciomăgescĭ (din plasa Oltuluĭ de josŭ); i din poporulŭ Blidarĭ, din Bliscĭ, din Goleşcĭ, Valea Babeĭ, din Feţenĭ, (din plasa Oltulŭ de susŭ); i Vlădesciĭ (din plasa Topologuluĭ); din poporulŭ Teişuluĭ, ot Bunescĭ, i Bărbătescĭ, i Mălurenĭ (din plasa Pitescilor i Vălsanul). Şi la Sudŭ Oltŭ din poporulŭ Dănesciĭ.—Decĭ să aibă orênduitulŭ Epitropilorŭ a scrie vinăriciulŭ dintr'aceste numite popóre, dimpreună cu vinăriceriĭ Domnescĭ, şi să ia orânduitulŭ Epitropilorŭ aceĭ câte 2 banĭ de vadră cu părpărulŭ, la care să n'aibă vinăriceriĭ întru nimic a se amesteca, ĭar 3 banĭ, să ia vinăriceriĭ. Aşijdere orânduimŭ ca să aibă numita şcólă a lua de la Ocna Slăniculuĭ pe anŭ câte 50 bolohanĭ sare şi de la Carvasaraua Domnéscă pe anŭ câte tal. 250.— Care aceste milĭ le-aŭ avutŭ şcóla şi de la D-sa seleful nostru, Alexandru Vodă Moruzi, prin hrisovulŭ ce'lŭ vĕdumŭ cu létŭ 1793. Iar pentru purtarea de grijă şi epistasia atât a strînsuluĭ vinăriciuluĭ i a primireĭ banilorŭ sĕreĭ de la ocnă, şi a banilorŭ de vămĭ, cât şi a trimitereĭ lorŭ cu siguranţie, în vreme, pe tot anulŭ la şcóla din Ţarigradŭ, orênduimŭ Domnia mea Epitropĭ pe P. S. Sa alesul de Dumneḑeŭ Mitropolitŭ Ungro-Vlahieĭ, ce va fi dupĕ vremĭ, şi pe D-nélorŭ cinstiţĭ şi credincioşi boeriĭ Domnieĭ mele, vel Vist. şi vel Post., ca să grijască de acéstă şi să aibă asupra-le acéstă datorie....» Urméză credinţa Domnitoruluĭ şi a fiuluĭ seŭ, şi mărturia boerilorŭ Divaniţĭ. Nec. Brancoveauu, sub nume de Neculaĭ Basarab, păşesce şi acum în fruntea boerilorŭ, chiar a luĭ vel Ban Dumitaşco Racoviţă, de şi nu e de cât vel Log. de ţéra de susŭ. Scarlat Ghica e vel Vist.

Cod. XXXIV, fila 162.

Hrisovŭ de la Alex. Ipsilant din 20 Iunie 1797, prin care acordă şcóleĭ elenice de la biserica, care este în lăuntru vestiteĭ cetăţĭ a Ţarigraduluĭ, ce se numesce *Maguliotisa*, unde se prăznuesce hramul Adormireĭ P. S. Stăpâneĭ nóstre de Dumneḑeŭ Născătóre şi pururea Fecióreĭ Marieĭ, care scolă se află la lipsă, neavîndŭ alte milĭ după cum aŭ şi alte şcolĭ . . . «după rîvna ce avemŭ către şcóle, a le întemeia şi a le aduce în stare bună, din cât ne este putinţa, de unde nascŭ rodurile învĕţătureĭ, a buneĭ credinţĭ şi a cunoscinţeĭ de Dumneḑeŭ, şi maĭ alesŭ pentru dragostea şi evlavia ce avemŭ către P. S. Născătórea de Dumneḑeŭ, sciindŭ că şi acestuĭ darŭ, căruia ne-amŭ învrednicitŭ, aŭ fostŭ însăşĭ solirea eĭ către fiul sĕŭ şi Dumneḑeulŭ nostru. Pentru aceea.....» dă şcóleĭ aceste milĭ anuale: 100 talerĭ de la cămărăşia ocnelorŭ, milă ce a fostŭ acordată de Alex. Ipsilante din întêia Domnie. Hrisovulŭ este scrisŭ de Răducanu Poenarulŭ biv 3-lea Logofĕtŭ.

Cod. XXXIV, fia 76.

Carte de la Al. Ipsilant, din 7 Sept. 1797, prin care acordă şcóleĭ Elinescĭ de la Ţarigrad (dupĕ hrisóve anterióre) vinăriciŭ câte 2 banĭ de vadră şi părpărulŭ de la maĭ multe popóre.

Cod. XXXIV, fila 109 verso.

şcólele din ţéră. Unulŭ din aceştia, Manolache Tenedos, primea câte

Hrisovulŭ luĭ Al. Ipsilant, din 3 O-bre 1797, alŭ *şcóleĭ şi spitaluluĭ de la Terapia.*

«Primită este înaintea luĭ Dumneḑeŭ tótă facerea de bine şi ajutorulŭ la tot locŭlŭ şi pretutindenea, iar ceea ce se face la locurĭ pricinuitóre bineluĭ, şi folosuluĭ obştescŭ, cum spitaluriĭ de bolnavĭ sĕracĭ, căcĭ odihnescŭ pe ceĭ ce n'aŭ stare şi putere a se căuta pe sineşĭ la patimele lorŭ, şi şcóle de învĕţătură, carĭ împodobescŭ pe ómenĭ cu înţelepciune, cu cuvêntulŭ şi cu luminarea credinţeĭ şi a cunoscinţeĭ de Dumneḑeŭ, şi alte asemenea folositóre de obşte. Cu atâta maĭ mult este cuviinciosŭ ajutorulŭ acestora, încât şi Mântuitorulŭ nostru la cuvêntulŭ Evangheliei ḑice: «bolnavŭ amŭ fostŭ şi m'aţĭ căutatŭ, străinŭ şi m'aţĭ primitŭ.» Şi iarăşĭ: «Ceea ce aţĭ făcutŭ unuia dintre aceştĭ fraţĭ maĭ micĭ aĭ meĭ, mie aţĭ făcutŭ». Drept aceea dar, fiind-că toţĭ locuitoriĭ de obşte de la Terapia, prin jalbă de rugăciune aŭ făcutŭ arĕtare selefuluĭ nostru Domnŭ Alex. Vodă Moruzi, cumcă mila ce are orênduită de vinăriciŭ, de aicĭ din ţéră i spitalulŭ şi şcóla de acolo de la Terapia, fiindŭ cuprinḑétóre tot într'unŭ hrisovŭ cu mônăstirea Vlachseraĭ, nu şĭ-aŭ pututŭ avea spitalulŭ şi şcóla, dintr'acéstă amestecare, folosulŭ şi ajutorulŭ de aceeaşĭ milă; de când s'a orênduitŭ, încă din Domniaântĕia a Domnieĭ séle fratéluĭ Domnŭ Mihaĭ Vodă Suţulŭ şi dintr'acéstă pricină nu numaĭ póte a se istérisi, în vremĭ, spitalulŭ şi şcóla, de acéstă milă, nefiindŭ despărţită prin deosebit sinetŭ Domnescŭ alŭ lorŭ, ci şi vre-o prigonire şi scârbă, care nu o pohtesc, póte pricinui între amêndouĕ părţile cu părinţiĭ de la *Megaspilion*, care este într'uua cu Vlachseraĭ. De aceea şi aŭ făcutŭ rugăciunĭ Domnieĭ séle cu toţiĭ de obşte ca să despărţéscă spitalulŭ şi şcóla cu mila lorŭ prin hrisovulŭ Domnieĭ séle deosebitŭ, ca să fie volnicĭ pe alŭ sĕŭ şi să se pótă ajuta la cheltuelile ce are spitalulŭ şi şcóla.» A. Moruzi aŭ rênduitŭ cercetare prin vel Logof. de ţéra de sus, a hrisóvelorŭ numitelorŭ mônăstirĭ. Acesta a raportatŭ că mônăstirea Vlachseraĭ este datóre a rĕspunde mila spitaluluĭ şi a şcóleĭ de la Terapia din vinăriciulŭ ce are aicĭ în ţéră la sud. Gorjŭ şi Romanaţĭ, din acele 126 popóre ce i s'aŭ datŭ. Al. Moruzi aŭ primitŭ a deosebi mila spitaluluĭ şi a şcóleĭ de a bisericeĭ, dând din popóre anume pentru ele «a cărora milă chibzuind'o Domnia sea (Al. Moruzi), dupĕ trebuinţa ce aŭ, că este cu cale de a li se face cu ajutorŭ, ca la unŭ lucru vrednicŭ, cuviinciosŭ şi de folosŭ la mulţĭ, cheltuindu-se acéstă milă la spitalulŭ de bolnavĭ sĕracĭ şi la şcóla de învĕţătură, unde la acestŭ satŭ se află locuindŭ atâtea şi atâtea familiĭ cinstite şi de bunŭ némŭ, maĭ vêrtos că mônăstirea Vlachseraĭ, fiindŭ precum maĭ susŭ s'aŭ ḑisŭ, într'una cu Megaspilion, carĭ aŭ îndestulatŭ vinăriciŭ de aicĭ din ţéra acésta, atât Vlahseraĭ cât şi Megaspilion deosebitŭ să se ajute una cu alta. De aceea dar aŭ hotărîtŭ Domnia sa şi, dupĕ fóia ce s'aŭ arĕtatŭ din condica Divanuluĭ, de suma şi numirea popórelorŭ, ce sunt în hrisovulŭ mônăstireĭ Vlachseraĭ, carĭ se adună peste tot 126, cele-l'alte 94 să rĕmână ale mônăstireĭ Vlahseraĭ, iar 32 popóre din plasa Jiuluĭ (Gorj) le-aŭ deosebitŭ şi le-aŭ datŭ, ca să fie spitaluluĭ şi şcóleĭ ot Terapia . . . . . câte 2 banĭ de vadră şi părpărulŭ.» Aşişderea a maĭ făcutŭ spitaluluĭ şi şcóleĭ milă anuală de 200 tal. din venitulŭ ocnelorŭ ţĕreĭ. Banĭĭ din vinăriciŭ şi sare să se adune prin D-luĭ Vel Logof. de ţéra de sus şi vel Post. să'ĭ trămiţă cu *siguranţie* la spitalŭ şi şcóla ot. Terapieĭ. Despre acésta urméză hrisovulŭ luĭ Al. Moruzi din 1795 Maĭ 11.

Al. Ipsilant maĭ adaogă de la ocnă încă taleriĭ 100, şi din vămĭ, de la Carvasara, taleriĭ 200. — 1797 Octombre 3. Cod XXXIV, fila 142 verso.

10 taleri pe lună şi aŭ continuatŭ a primi acéstă bursă şi sub Domnia urmĕtóre a luĭ Hangerlău.[1]

*

Din respectulŭ culturalŭ avemŭ de notatŭ o nouă constatare, ce face Alexandru Ipsilant, despre importanţa tipografiieĭ, care dice că: «*este cea maĭ ântêiŭ trébă spre folosirea sufletéscă*» şi protege reînfiinţarea şi miluirea tipografieĭ din Râmnic-Vêlcea, prin urmĕtorulŭ actŭ:

«Fiind-că tipografia sfinteĭ Episcopiĭ Rômnicŭ, pentru ajutorulŭ şi înlesnirea tipoprafieĭ, aŭ avutŭ milă prin cărţĭ Dnmnescĭ a ţine lude şése, scutiţĭ şi apĕraţĭ de tóte dările şi angariile, cu pecetluiturĭ Domnescĭ; pentru care ne arétă iubitorulŭ de Dumneḑeŭ Sf. Sa Părintele Episcopŭ de Rômnicŭ, că puindŭ în faptă acestŭ lucru alŭ tipografieĭ în oraşulŭ Rômnicŭ sud. Vêlcea, la Episcopie, *unde din vechime aŭ fostŭ*, ne făcu rugăciune ca să înoimŭ acéstă milă. Decĭ fiind-că tipografia **este cea maĭ ântêiŭ trébă spre folosirea sufletéscă**, întru slujbele sfintelorŭ bisericĭ, ne-amŭ milostivitŭ şi, prin acéstă Domnéscă a nóstră carte, înnoimŭ mila ce aŭ avutŭ de lude 6 scutiţĭ....» — 1797, Oct. 27.

Cod. XXXIV fila 123 verso.

Tot din respectulŭ culturalŭ să notămŭ şi protecţiunea ce A. Ipsilant acordă luĭ Stanciu, tipografulŭ Mitropolieĭ, apĕrându-lŭ şi scutindu-lŭ de dărĭ.[2] Dar maĭ cu sémă să înregistrămŭ protecţiunea acordată luĭ *Ioniţă Inginerulŭ* (apĕrare de dajdiĭ şi angariĭ, scutirea bucatelorŭ de dijmăritŭ, vinăriciŭ, o pivniţă în Bucurescĭ, apĕrată de fumăritŭ, căminăritŭ, etc. şi 2 ludĭ, străinĭ scutelnicĭ). Alex. Ipsilant acordă asemene folóse, «*pentru că din părţĭ streine viindŭ numitulŭ inginerŭ, cu sciinţa meşteşuguluĭ acesta desĕvêrşitŭ, aicea în oblastia Domnieĭ mele, ca unŭ trebuinciosŭ ce este cu meşteşugulŭ luĭ, a-lŭ avea Domnia mea.....*»[3]

*

Doctoriĭ, ca agenţĭ nu numaĭ sanitarĭ, dar încă şi culturalĭ, continuă a fi protegiaţĭ de Al. Ipsilant. Ca şi sub Moruzi, şi sub Alex. Ipsilant, doctorĭ ca Dimitrie Caracaş, nu putéŭ să împartă numaĭ lécurĭ fisice, lécurĭ numaĭ pentru sĕnătate, ci şi lumină.[4]

1. Vedĭ cod. XXXVI fila 32 este pitaculŭ din 2 Martŭ 1797, către Vorniculŭ obştilorŭ, prin care i se ordonă de a da câte 10 tal. pe lună luĭ Manolache Tenedos, ucenicŭ de la şcóla elinéscă din Bucurescĭ.

2. Cod. XXXIV, fila 6—12.

3. Pitacŭ din 31 Martŭ 1797, Cod. XXXIV fiia 13.

4. Deja în 1795, Caracaş tipărise la Viena cartea sa Ποέματα Μαδικά, care coprinde versurĭ, ce însuşĭ le-a tradusŭ şi în limba latină. In versurile care servă de prefaţă ne

Décă Alex. Ipsilant favorisa pe doctorii buni, elŭ destituia lesne pe ceĭ rĕĭ:

Cartea luĭ Alex. Ipsilant, din 24 August 1797, la Caimacamulŭ Craioveĭ Iancu Caragea, prin care, dupĕ cererea Caimacamuluĭ, incuviinţézĕ a se orêndui ca doctorŭ la Craiova Iosif, cunoscutŭ ca bunŭ încă de pe când era la spitalulŭ Colţea din Bucurescĭ. Caimacamulŭ a arĕtatŭ luĭ Ipsilant că actualulŭ doctorŭ alŭ Craioveĭ «este prostŭ şi nevrednicŭ a se numi doctorŭ, fiind-că nicĭ n'aŭ învĕţatŭ a epistimi, a dohtori, fără numaĭ slugă la unŭ spiţerŭ s'aŭ aflatŭ» şi decĭ aŭ cerutŭ îndepărtarea acestuia şi numirea în locŭ a luĭ Iosif, cu léfa ce aŭ avut-o fostulŭ doctorŭ.

Cod. XXXIV, fila 102 verso.

V

Administraţiunea

In scurta Domnie a doua, pe Alexandru Ipsilant îlŭ aflămŭ, ca şi în prima Domnie, grijiliv de administraţiunea ţĕreĭ. Primulŭ actŭ, în sensulŭ acesta, îlŭ întâlnimŭ cu data din 20 Martŭ 1797. Este o circulară scurtă, prin care ordonă Ispravnicilorŭ, ca «să vĕ urmaţĭ tréba şi datoria isprăvnicieĭ cu osîrdie, primindŭ pe fieş-care cu iubire de ómenĭ, să căutaţĭ pricinile şi păsurile lorŭ, şi grijindŭ pururea de buna petrecere a locuitorilorŭ». Acéstă circulară, pe care o dămŭ jos în notă, este adresată cu deosebire la judecătorĭ.[1]

spune că aŭ învĕţatŭ maĭ întêiŭ la Hâle şi apoĭ la Viena, si că dupĕ aceea aŭ venitŭ în *Dacia*, unde, mergêndŭ în trăsură pe la bolnavĭ, „per amplam urbem Dacorum", şi-a scrisŭ versurile sale, pe carĭ le-a editatŭ, avêndŭ peste 60 de anĭ. Lucrarea luĭ Dimitrie Caracaş, deşi în versurĭ, este unŭ tratatŭ de medicină. La finea volumului adaoge o serie de poeme adresate dearêndul tuturorŭ Domnilorŭ sub carĭ a servit, punênd la finea acestorŭ poeme data exactă a înscăunăreĭ fie-căruia. Aceste poeme de la finea volumuluĭ nu sunt traduse în latinesce.

1. *Circulară către Ispravnicĭ şi către toţĭ judecătoriĭ, din 20 Martŭ 1797*

«Vĕ facemŭ Domnia mea în scire, că pentru a slujbeĭ vóstre datorie, cu care trebue să vĕ purtaţĭ atât D-vóstrĕ, Ispravnicilorŭ, în tréba isprăvnicieĭ, cât şi tu, judecătorule, în tréba judecătorieĭ, vi s'aŭ datŭ poruncile şi învĕţăturile Domnieĭ mele, atât prin cuvêntŭ cât şi în scrisŭ, de a le păzi şi a le urma; vedemŭ însă mulţime de jăluitorĭ dupĕ afară, cu jălbĭ necurmate viindŭ la Divanulŭ Domnieĭ mele, care acésta ne dă bănuială, că la D-vóstrĕ acolo nu le căutaţĭ pricinile şi păsurile ce aŭ, orĭ că nu se caută cum se cade şi neputêndŭ afla vre-o îndreptare de acolo, sunt siliţĭ a veni cu jălbĭ pe aice pentru fieşce puţin lucru. Pentru care iată într'adins vĕ poruncimŭ Domnia mea, ca

Cu mult mai pe largŭ, din noŭ se adreséză Alexandru Ipsilant, în 26 Iunie 1797, către Ispravnicĭ, şi în genere către toţi aceĭ carĭ deţinŭ vre-o sarcină, ce'ĭ pune în contactŭ cu locuitoriĭ; le dă povĕţuirĭ fórte umanitare şi cu totulŭ departe de a justifica acusaţiunea, ce D-lŭ profesorŭ Xenopol, parafrasându pe unŭ scriitorŭ maĭ vechiŭ şi nedreptŭ, aduce luĭ Alex. Ipsilant, că: «elŭ nu maĭ căuta dupĕ reforme, ca în prima luĭ Domnie în ţéra Muntenéscă, ci a face banĭ ĭera tótă străduinţa bătrânelorŭ séle puterĭ. Elŭ stórse ţéra ca unŭ moşnégŭ cu inima împietrită, care nu maĭ asculta nicĭ de plânsetele vĕduvei, etc.....» Departe de a face aşĭa ceva, îlŭ vedemŭ în actulŭ urmĕtorŭ cu aceleaşĭ simţimênte ce i le-amŭ cunoscutŭ în prima luĭ Domnie, simţimênte generóse, de bunŭ administratorŭ, de încercatŭ justiciarŭ, maĭ cu sémă faţă cu ţĕranulŭ:

Ponturĭ din condicele Divanuluĭ. Pentru Ispravnicĭ

1. Ispravniciĭ, ca uniĭ ce sunt ocărmuitorĭ judeţelorŭ, nu aŭ voie să facă nicĭ de cum alişverişurĭ şi tovărăşie cu locuitoriĭ, în vreme când sunt ispravnicĭ, căcĭ ceĭ ce vorŭ călca pravila acésta, se vor pedepsi fórte greŭ pentru nesupunere. Asemene nicĭ condicariĭ, nicĭ zapciiĭ şi slujbaşiĭ isprăvni escĭ, in cât sunt în trébă, nu aŭ a face alişverişurĭ séŭ tovărăşiĭ.

---

atât D-vóstrĕ, Ispravnicilorŭ, să vĕ urmaţĭ tréba şi datoria isprăvnicieĭ cu osîrdie, primindŭ pe fieş-care cu iubire de ómenĭ, a căuta pricinile şi păsurile lorŭ şi grijindŭ pururea de buna petrecere a locuitorilorŭ, ca să fie feriţĭ de orĭ-ce nedreptăţĭ şi nebântuiţĭ uniĭ de către altiĭ, verĭ în ce felŭ de pricinĭ, dupre cum aveţĭ povĕţuirile Domnieĭ mele date pe largŭ. Cât şi voĭ judecătorilorŭ maĭ vêrtos, trebue să sciţĭ că judecătoriile prin judeţe nu le avemŭ orênduite Domnia mea pentru milă, ci într'adins pentru trébă, ca şi locuitoriĭ ceĭ depărtaţĭ dupĕ afară să nu fie siliţĭ pentru fieş-ce pricină mică de judecată a se trepăda şi a veni pe la Bucurescĭ. Dreptŭ aceea dar, sunteţĭ datorĭ a vĕ afla pururea lângă isprăvnicatŭ, căutândŭ tréba judecătorieĭ napristanŭ, unde să primiţĭ pe fieş-care cu bună-voire şi făr'de a'ĭ zăbovi şi a'ĭ prelungi cu cuvêntŭ că nu este vreme acum, séŭ du-te azĭ şi veĭ veni mâne, séŭ altă dată, séŭ de a arĕta fire de vre-o mândrie; să căutaţĭ judecata fieş-căruia cu osîrdie şi cu bună cercetare, pentru care fórte să vĕ feriţĭ de nedreptate, a nu căuta hatârŭ séŭ interes de vre-unŭ darŭ, spre a face cu acésta năpăstuire vre-unuia, séŭ pentru căcĭ aŭ dobênditŭ judecata celŭ ce aŭ avut dreptatea să'ĭ cereţĭ vre-unŭ peşcheşŭ séŭ vre-unŭ havaetŭ, peste ceea-ce este obicĭnuitŭ alŭ lorŭ, că acésta ne turbură fórte, şi când, orĭ în vre-o faptă ca acésta vĕ vomŭ dovedi, séŭ că nu căutaţĭ tréba judecătorieĭ cum se cade, să sciţĭ că unulŭ ca acela, nu numaĭ va fi lipsitŭ, şi altă dată nu va maĭ fi rênduitŭ în trébă, ci încă îlŭ vomŭ şi pedepsi; precum şi D-vóstră Ispravnicilorŭ, la tréba isprăvnicieĭ, când nu veţĭ fi cu destoinicie, asemene veţĭ petrece.» — 1797, Martŭ 20.

Cod. XXXVI, fila 37.

2. Când ispravniciĭ âmblă prin judeţulŭ sĕŭ, să nu ia de la locuitorĭ caĭ, ci cu caiĭ lorŭ să âmble şi cu tocméla lorŭ, făr'de a supĕra pe locuitorĭ. Asemene şi ceĭ-lalţĭ, sĕŭ pentru trebuinţa lorŭ mergêndŭ la unŭ locŭ, sĕŭ trimiţêndu-se de către Domnie, boierĭ şi alţĭ, orĭ de ce tréptă vorŭ fi, să se pórte tot cu acestŭ felŭ de mijlocŭ, că într'alt chipŭ se vinuesc şi la pedépsa nesupunereĭ şi la plata pagubeĭ.

3. Asemene şi ceĭ ce âmblă după ispravnicĭ, sĕŭ slujitorĭ, sĕŭ logofeţĭ, sĕŭ zapciĭ şi ceĭ ce se trimitŭ de aicĭ cu porunci şi cu slujbe, şi maĭ în scurtŭ toţĭ, şi înşiĭ tacsildariĭ şi polcovniculŭ şi căpitaniĭ şi ceĭ-l-alţĭ toţi, să cheltuiască de la dênşiĭ şi să âmble cu caiĭ lorŭ, făr'de a supăra pe locuitorĭ cătuşĭ de cât; carĭ aceste de nu se vorŭ păzi într'acest chip, nu numaĭ ceĭ ce vor călca porunca negreşit se vorŭ pedepsi fórte greŭ şi vorŭ plăti îndoitŭ, ci şi ispravniciĭ, ca uniĭ ce aŭ datorie să cerceteze şi să îndrepteze unele ca aceste, vorŭ fi invinovăţiţĭ.

4. Să nu se îndrĕznéscă cinevaşĭ, din ceĭ ce sunt pe lângă ispravnicĭ, a lua de la locuitorĭ mulţĭ sĕŭ puţinĭ banĭ, cu cuvêntŭ de a'ĭ ajuta, sĕŭ pentru alte pricinĭ, fiind-că însuşĭ ispravniciĭ aŭ a rĕspunde locuitorilorŭ acea pagubă, ce o vorŭ face ómeniĭ lor, iar slujbaşulŭ acela se va pedepsi.

5. Ispravniciĭ sunt datorĭ şi pentru zapciiĭ lor, ce sunt orênduiţĭ prin plăşĭ, când se vor dovedi că aŭ făcut cătuşĭ de cât asuprire locuitorilorŭ, sĕŭ că n'aŭ urmatŭ poruncile domnescĭ, să rĕspundă şi să îndeplinéscă tótă paguba acelorŭ locuitorĭ. Asemene de vorŭ strica din banĭ Visterieĭ, iarăşĭ Ispravniciĭ aŭ să respundă.

6. Ispravniciĭ să păzéscă dréptă cumpănire a locuitorilorŭ cu scumpĕtate, într'o orênduelile şi poruncile domnescĭ, şi pururea în tótă vremea să asculte şi să caute dreptăţile lor şi să grijéscă cu priveghere de cele ce se urméză în judecăţĭ, ca tóte satele să fie într'o dréptă stare, într'o linişte; nicĭ să lase pe locuitorĭ a se năpăstui eĭ între sineşĭ, la facerea cislelorŭ, uniĭ pe alţiĭ, ci cu dréptă cumpănire să se cisluéscă între dênşiĭ, după starea şi puterea fieşcăruia, ca nu numaĭ unulŭ să se îngreuieze, şi alţiĭ să fie uşuraţĭ, că acésta este tótă datoria şi ingrijirea unuĭ ispravnicŭ, ferindŭ şi de alte jăfuirĭ pe toţĭ, şi silindu-se pururea pentru intregimea judeţuluĭ, prin urmărĭ de oblăduire dréptă, precum este voinţa Domnieĭ mele.

7. Ispravniciĭ sĕŭ judecătorulŭ să nu ţie închisŭ în pricinĭ de judecată pe celŭ ce ḑice că are apelaţie, ci să fie slobodŭ a veni la Divanulŭ Domnieĭ mele; iar pe ceĭ cu bănuială de a dosi sĕ'ĭ dée pe chezăşie; nicĭ să vêndă averea cuĭvaşĭ făr'de scirea şi porunca Domnieĭ mele în scrisŭ, cu socotélă a se folosi cu ḑeciuială din împlinire.

8. In vremea arăturilorŭ de primăvĕră şi în vremea secerişuluĭ şi a cóseĭ, véra, cum şi in vremea culesuluĭ de porumbŭ şi de viĭ, care sunt ḑile rânduite cu soróce, să nu îngăduiască a se trage locuitoriĭ în pricinĭ de judecată, precum

nicĭ în cele 12 ḑile ale Crăciunuluĭ, nicĭ în sĕptĕmâna postuluĭ cea dintêiŭ, nicĭ în sĕptĕmâna patimelorŭ, nicĭ în sĕptĕmâna cea luminată ; întru care aceste ḑile, adică ale Patimelorŭ şi ale sĕptĕmâneĭ luminate, nicĭ dajdie nu se cere de la locuitorĭ séŭ alte angarii.

9. Iar tâlhariĭ şi făcĕtoriĭ de rele, în tótă vremea şi însuşĭ într'aceste numite ḑile, se cercetéză neoprit.

Pentru judecătorĭ

Vrêndŭ Domnia mea, ca şi în pricinele de judecăţĭ să'şĭ aĭbă locuitoriĭ ceĭ dupĕ afară înlesnirea şi repaosulŭ lorŭ, a nu se trepăda şi a se cheltui pentru fieşce-ce pricină pe la Divanŭ, de aceea într'adins amŭ orênduitŭ la fieşcare judeţŭ câte unŭ judecătorŭ, care nu sunt pentru milă, ci intr'adins pentru trébă, a urma cum se coprinde maĭ josŭ :

1. Judecătorul are a căuta judecăţile norodului, necontenit, dimpreună cu ispravniciĭ, atât cele ce vinŭ cu poruncile Domnieĭ mele de aicĭ, cât şi a celorŭ ce de sineşĭ se vor arĕta la judecătorŭ şi la isprăvnicatŭ, cariĭ judecătorĭ aŭ a cerceta pricinile ce sunt, de lucrurĭ i de datŭ şi de luat, şi ale plugarilorŭ. Iar pricinile cele vinovăţescĭ, adică de ucideriĭ, de preacurviĭ, de hrăpiriĭ de fete şi de ceĭ hainĭ către obşte, de furĭ de sfinte, de hoţĭ şi de alte asemenea vinovăţiĭ marĭ, n'aŭ volnicie să le judece, ci uniĭ ca aceştia, ce se vorŭ prinde cu acestŭ felŭ de vinovăţiĭ, să se trimiţă aicĭ la Domnie de către Ispravnicĭ, impreună cu ecsamenele lorŭ.

2. Judecătorulŭ să aibă condică pentru tóte pricinile ce se caută, întru care să se trécă tóte, şi pentru fiteş-care pricină de judecată, ce va căuta, mică séŭ mare, să dée în scrisŭ carte de judecată séŭ anafora celuĭ ce aŭ dobânditŭ dreptatea ; iar celuĭ neodihnitŭ să'ĭ dée deosebită adeverinţă de sorocŭ în scrisŭ, orênduindŭ ḑiua la care se vorŭ înlesni amêndouĕ părţile de a se afla la Divanŭ, care acestŭ sorocŭ să'lŭ aréte şi înaintea celuĭ ce aŭ câştigatŭ dreptatea.

3. Lângă judecătorĭ să fie orênduiţĭ pururea câte 2 slujitorĭ de aĭ judeţuluĭ, să se afle slujindŭ la orĭ-ce trebuinţă se va întêmpla.

4. Judecătorulŭ să nu aibă închisórea luĭ, nicĭ împlinire a face, ci împlinirea să o facă Ispravniciĭ, dupĕ hotărîrea judecăţeĭ, luândŭ şi ḑeciuială, iar judecătorulŭ să se mulţăméscă cu léfa ce este orênduită de la Domnie.

5. Când este cinevaşĭ sub vre-o vină maĭ uşóră, care judecătorulŭ are voĭe să o judece, să hotăréscă în scrisŭ cercetarea luĭ, care cercetare să o facă Ispravniciĭ, iar judĕcătorulŭ să aréte în scrisŭ vina şi osânda luĭ.

6. Când Ispravniciĭ vorŭ lipsi în judeţŭ pentru pricinĭ şi poruncĭ Domnescĭ, are voĭe judecătorulŭ să caute pricinĭ de judecăţĭ şi singurŭ ; iar când Ispravniciĭ sunt în locŭlŭ lorŭ, judecătorulŭ să judece împreună cu Ispravniciĭ.

7. Judecătorulŭ fórte să fie feritŭ de nedreptăţĭ şi curatŭ de orĭ-ce dobândire şi ruşfetŭ séŭ darŭ în pricina judecăţilorŭ. Aşişderea să primésc̆ă pe jăluitorŭ

în tótă vremea, făr'de a nu ţice jăluitoruluĭ că nu este vremea acum, séŭ du-te şi veĭ veni mâne, poimâne, ci pururea să fie primiţĭ cu faţă blândă şi să caute judecata locuitoruluĭ făr'de lenevire şi pregetare şi făr'de vre-o pizmuire; că pentru nisce urmărĭ ca acestea nu numaĭ va fi lipsitŭ, ci încă se va şi pedepsi foarte. Pe celŭ ce rĕmâne de la judecată datorŭ, care este în adevĕr neputinciosŭ de a plăti, să nu'lŭ *sugrume* de o dată cu hotărîrea de plată, ci să'ĭ dée sorocul celŭ cuviinciosŭ dupĕ pravilă.

8. Judecătorulŭ nu este slobodŭ a lipsi din loculuĭ judecătorieĭ, de lângă Ispravnicĭ, la judeţulŭ ce este orênduitŭ, nicĭ să âmble încóce şi încolo, ci pururea să se afle nelipsit lângă Isprăvnicatŭ, a căuta pricinele judecăţilorŭ norodului, că pentru aceea este orênduitŭ.

9. Toţĭ boĭerinaşiĭ pe la judeţe, afară, de se vorŭ trage de cine-vaşĭ pentru vre-o pricină orĭ de datŭ séŭ de luatŭ, să nu se împotrivéscă a merge la Ispravnicĭ séŭ la judecătorŭ, ca să se judice cu jăluitorulŭ, ci să se supuie la dreptatea judecăţeĭ; afară numaĭ de boieriĭ ceĭ marĭ a cărora judecăţĭ se vorŭ orêndui de Domnia mea, unde se cuvine; iar de se va cunósce acelŭ boĭerŭ că se năpăstuesce, va face apelaţie aicĭ.

10. Judecătorulŭ (dimpreună şi cu Ispravniciĭ), să fie datorŭ a trimite pe tótă luna condică la Domnia mea, de orĭ-ce pricinĭ de judecăţĭ caută, cu mijloculŭ ce le-aŭ cercetatŭ şi le-aŭ hotărîtŭ.

Pentru condicarĭ

1. Condicarulŭ va ţine condica judeţuluĭ, întru care să scrie tóte domnescile nóstre porunci, câte se trimitŭ séŭ câte s'aŭ trimesŭ către Ispravnicĭ séŭ către judecătorŭ, pentru chivernisirea locuitorilorŭ, pentru paza şi buna orênduiala judeţuluĭ, pentru judecăţĭ şi orĭ-ce pricinĭ de trebĭ ale Divanuluĭ, cu povĕţuirĭ şi învĕţăturĭ ce li se dă. Maĭ vêrtos cele ce sunt următóre în tótă vremea să aibă a le trece în condică, de rêndŭ, cu vremea lorŭ, ca, şi schimbându-se Ispravniciĭ séŭ judecătorulŭ şi viindŭ alţiĭ, să găséscă acele porunci în condică, ca să le energhiséscă şi să le păzéscă.

2. Condicarulŭ să fie datorŭ, la schimbarea Ispravnicilorŭ séŭ judecătoruluĭ, a arĕta celorŭ noĭ Ispravnicĭ şi judecătorŭ câte porunci sunt maĭ dinainte date; iar să nu ţie uitată porunca Domnieĭ mele, ce s'aŭ datŭ odată, nesciută şi de celŭ ce vine în urmă, cu pricină că aŭ rĕmas cărţile de acele porunci la Ispravniciĭ ce aŭ fostŭ. Aşişderea şi urmarea ce facŭ Ispravniciĭ dupĕ poruncile nóstre, şi cărţile ce scriŭ în judeţŭ, prin plăşĭ, să fie tóte trecute în condică.

3. Orĭ-ce pricină, mică séŭ mare, de judecată s'aŭ căutatŭ de Ispravnicĭ şi de judecătorŭ, să se trécă în condică; şi de s'aŭ isprăvitŭ pricina, să'ĭ scrie hotărîrea întreagă; iar de aŭ rĕmasŭ la vre-unŭ sorocŭ, séŭ la aducere de dovedĭ, să se însemneze pricina la ce aŭ rĕmas.

4. Vênḑĕrile de moşiĭ i de venitŭ şi de orĭ-ce lucrurĭ, şi zălogirile, prin cercetările Ispravnicilorŭ şi judecătoruluĭ, dovedindu-le că sunt adevĕrate şi drepte, făr'de vre-o iconomie, să se trécă în condică şi să se adevereze de condicarŭ; ca cu acestŭ chipŭ să aibă acelŭ sinetŭ de vênḑare séŭ zălogire, credinţă de adevĕratŭ, la întêmplare de vre-o judecată; iar făr'de a se trece în condica judeţuluĭ, nu va avea statornicie nicĭ unŭ felŭ de vênḑare, séŭ zălogire. Care acésta să o facă Ispravniciĭ sciută în tot judeţulŭ. Aşişderea şi orĭ-ce alte aşeḑămênturĭ, ca să aibă credinţă de adevĕrate, să se trécă în condică, precum şi ecsamenele fieş-căruia vinovatŭ şi căḑutŭ în hoţie.

5. Să se feréscă acestŭ Logofĕtŭ condicarŭ alŭ judeţuluĭ de orĭ-ce mituire séŭ ruşfetŭ, orĭ ploconŭ a cere, séŭ a lua de la cinevaşĭ cât de puţin, că pentru aceea are leafă de la Visteria Domnieĭ mele, osebit de mila scutelnicilorŭ şi osebit de avaetulŭ ce-ĭ este orênduitŭ maĭ jos; nicĭ să facă necazurĭ jăluitorilorŭ şi meşteşugirĭ cu prelungire de ḑile şi zăbavă, de a fi silitŭ jăluitorulŭ să'ĭ dée darurĭ, séŭ a cere ruşfet, pentru a mijloci să i se facă judecata în parte, a se năpăstui celŭ ce are dreptate; că nu numaĭ va fi lipsitŭ, ci aducêndu-lŭ, se va pedepsi de către Domnia mea cumplit.

Avaetulŭ Condicaruluĭ: 1. De la pricină de judecată hotărîtă, pentru scrisŭ i trecutŭ în condică, de la parale 20 până la parale 60.

2. De la vênḑĕrile ce se facŭ de soróce de către Ispravnicĭ, de la parale 2 pênă la parale 4.

3. De la rĕvaşele i zălogirĭ de moşiĭ, viĭ, ţiganĭ, séŭ alte aşeḑĕmênturĭ, i vênḑĕrĭ de veniturĭ de moşiĭ, pentru trecutulŭ în condică, de moşie mare parale 30, de moşie mică parale 15, de ţiganĭ, pentru unŭ sufletŭ banĭ 15.

4. Acestŭ avaetŭ să'lŭ însemneze Ispravniciĭ séŭ judecătorulŭ însuşĭ într'aceeaşĭ anafora, carte de judecată séŭ zapisŭ, ca să nu se cuteze a lua maĭ mult.

Pentru Zapciĭ

1. Zapciulŭ ce este orênduitŭ pe plasă, nu are a cere gătire de conacŭ pentru dênsulŭ la sate, nicĭ a face locuitorilorŭ alte cheltuelĭ, precum nicĭ calŭ de călărie n'are a cere de prin satŭ, nicĭ să siléscă pe locuitorĭ cu cele ce n'aŭ, ci din cele ce li se întêmplă. Iar de va trebui pentru dênsulŭ ceva, acele cu plată de banĭ le va cumpăra, că pentru aceea li se dă simbrie.

2. Nu este volnicŭ Zapciulŭ a închide pe cinevaşĭ, făr'de scirea şi porunca Ispravnicilorŭ, nicĭ a bate pe cinevaşĭ, nicĭ a globi şi a geremetisi pe cinevaşĭ cu cât de puţin, nicĭ parte bărbătéscă, nicĭ parte femeiască, că fórte cumplit se vorŭ pedepsi.

3. Zapciiĭ nu sunt sloboḑĭ a purta cu dênşiĭ calabalâcurĭ de ómenĭ mulţĭ şi slugĭ, cari aducŭ greutate şi supĕrare locuitorilorŭ, ci cu 2 séŭ celŭ mult 3 slujitorĭ are a ămbla în plasă, care şi elŭ şi slujitoriĭ luĭ să nu înjure, să

nu ocărască pe cinevaşĭ, ci să se pórte cu omenie, cu cuvinte bune şi făr'de mândrie, feritŭ de orĭ-ce netrebnicii şi urmărĭ, că, după cum amŭ ḑisŭ maĭ sus, nu numaĭ Zapciulŭ se va pedepsi ci şi Ispravniculŭ va fi răspunḑătorŭ, urmândŭ şi locuitoriĭ datoria lorŭ cu osîrdie şi cu supunere. Iar când vre-unulŭ din locuitorĭ va fi împotrivitorŭ şi neurmătorŭ datorieĭ luĭ, Zapciulŭ să'lŭ înscriinţeze Ispravniculuĭ şi Ispravniculŭ va face cercetare şi de va fi adevĕrată arĕtarea Zapciuluĭ, va face Ispravniculŭ îndreptarea aceluĭ locuitorŭ la nesupunerea şi împotrivirea luĭ; iar de va dovedi arĕtarea Zapciuluĭ neadevĕrată, pentru vre-o pismă orĭ pentru vre-unŭ interesŭ alŭ luĭ şi rĕutate, va veni de hacŭ aceluĭ Zapciŭ pentru mincinósa arĕtarea luĭ.

4. Să nu se cuteze Zapciulŭ a deosebi pe vre-unŭ locuitorŭ din drépta cisla satuluĭ, şi a'lŭ ţine scutitŭ, orĭ pentru dînsulŭ, ca să'lŭ mănânce elŭ, orĭ pentru altulŭ, verĭ de faţă, verĭ pe sub cumpĕtŭ, că dovedindu-se se va pedepsi, urmândŭ şi păḑindŭ întru tóte poruncile Domnieĭ mele, ce prin Ispravnicĭ sunt date, pentru bună petrecerea locuitorilorŭ.

Pentru Polcovnicĭ

1. Polcovniciĭ sunt orînduiţĭ pentru paza şi străjuirea locuitorilorŭ judeţuluĭ şi a călătorilorŭ, pentru a petrece odihniţĭ şi făr'de grijă de către hoţĭ şi făcătorĭ de rĕŭ şi pentru alte trebĭ de paza Nizamuluĭ, iar nu pentru a aduce greutate şi supĕrare locuitorilorŭ.

2. Niciĭ Polcovniciĭ, niciĭ ómeniĭ luĭ, nu aĭ a cere conace şi a face cheltuelĭ locuitorilorŭ prin sate; precum niciĭ caĭ de călărie, că pentru aceea Polcovniculŭ are lófă, iar slujitoriĭ sunt scutiţĭ.

3. Fórte să se ferésca Polcovniculŭ cu ómeniĭ luĭ a nu prepune pe cine-va cu pricină de hoţĭ, séŭ gazdă de hoţĭ, făr'de a fi adevĕratŭ, pentru vr'o pizmă veche séŭ pentru interesŭ de dobândă nedréptă, ca să'ĭ ridice şi să'ĭ pórte de colo pênă colo; precum şi la âmbletele lorŭ să se pórte cu bună orînduială printre locuitorĭ, că împotrivă dovedindu-se, se va pedepsi cumplit şi Polcovniculŭ şi slujitoriĭ luĭ.

Acestea tóte câte sunt numite maĭ sus, sunt arĕtate şi hotărîte prin condicile Divanuluĭ, de a le urma şi de a le păzi fieş-care în parte.—1797, Iunie 26.»

Vel Logof.

Pecete gospod.

Cod. XXXVI, fila 65.

In privinţa ocupaţiunilorŭ de peste ḑi a diverşilorŭ slujbaşĭ, Al. Ipsilant le fixéză din noŭ óra de venire la slujbă:

Pitacŭ la vel Post., ca veliţiĭ boerĭ să vie la curte pentru căutarea judecăţilorŭ de la 12 césurĭ din ḑi pênă $2^1/_2$ şi când vor fi trebĭ maĭ multe, atuncĭ

să se strîngă şi dupĕ prânzŭ la vre o casă a D-lorŭ să cate pricinile. Asemenea şi ceĭ-l-alţĭ, ce aŭ trebĭ dupĕ prânzŭ, să se afle toţĭ la 10 césurĭ şi $^1/_2$ la curte, ca pênă la 2 césurĭ din nópte să se isprăvéscă tóte trebile.—20 Aprilŭ 1797.

Cod. XXXVI, fila 43.

Pitacŭ la vel Post.: «să aréţĭ porunca Domnieĭ mele la toţĭ câţĭ sunt în *ofichiĭ* şi în tréba curţiĭ, de la celŭ maĭ ântĕiŭ pênă la celŭ maĭ micŭ, fără osebire, să grijéscă a se afla diminéţa la 2 césurĭ, mult la $2^1/_2$, la curte; asemene şi séra la 11 césurĭ din ţi, şi acésta să se păzéscă de rândŭ în tóte ţilele, afară numaĭ de Joĭ ce este orênduită a fi *tatilŭ*; pentru că orĭ care nu va urma Domnesceĭ nóstre poruncĭ, să scie că dupĕ ce i se va orêndui mumbaşirŭ cu trépĕdŭ, ne va da şi pricină a ne turbura asupră'ĭ.» Domnitorulŭ adaogă că dupĕ prânzŭ la 11 césurĭ vorŭ veni numaĭ ceĭ ce aŭ a căuta trebĭ. Postelniculŭ să aréte Domnitoruluĭ pre ceĭ ce nu vorŭ fi următorĭ.—1797 Oct. 13.

Cod. XXXVI, fila 96

*

Douĕ maĭ importante hrisóve posedemŭ de la Al. Ipsilant, cu referinţă la organisarea uneĭ noue autorităţĭ «*Logofeţia obiceiurilorŭ*» şi reorganisarea, pe unŭ piciorŭ maĭ mare, a Epitropieĭ Obştireĭ, pe care o transformă în Departamentŭ.

Logofeţia obiceiurilorŭ a fost decretată de Al. Ipsilant în 20 Iulie 1797, dar încă de la începutulŭ anuluĭ, cam de la începutul luĭ Martŭ aflămŭ pe Isac Ralet figurândŭ în Divanŭ ca vel Log. alŭ Obiceiurilorŭ. [1]

Dionisie Fotino scrie că acéstă dregătorie este opera luĭ Al. Ipsilant în timpulŭ domnieĭ sale a II-a. [2]

Noĭ credemŭ că se datoresce acéstă creaţiune inspiraţiuneĭ luĭ Enache Văcărescu. Ţicemŭ acésta pentru că dintre toţĭ boĭeriĭ Divanuluĭ era singurulŭ care înţelegea însemnătatea istorieĭ, ca unulŭ ce era şi însuşĭ istoricŭ. Nu putemŭ, ce'ĭ dreptulŭ, documenta acéstă aserţiune a nóstră, cu atât maĭ mult, că la data când se înfiinţéză formal logofeţia de obiceiurĭ, Enache Văcărescu e mortŭ de câte-va ţile.

Exemplul Moldoveĭ, unde aflăm urme de o instituţiune analogă, putea să fie împinsŭ şi pe Al. Ipsilant la creaţiunea logofeţieĭ de obiceiurĭ. [3]

1. Vedĭ hrisovulŭ Mônăstireĭ Mărcuţa din 9 Martŭ 1797 în cod. XXXIV, fila 7. Asemene hrisovulŭ Mônăstireĭ Mihaiŭ-Vodă din 2 Martŭ 1797, cod. XXXIV, fila 15 verso.

2. Tomŭ III, pag. 285. Trad. Sion.

3. Gheorgache al II logof. dăduse deja la 5 Noembrie 1762 lucrarea sa cu titlulŭ: „Condica ce are în sine obiceiurĭ vechĭ şi nouĕ a prea înalţilorŭ domnĭ, care s'aŭ făcut din porunca prea înălţatuluĭ, luminatuluĭ şi iubitoruluĭ de Christos, Domnuluĭ şi oblăduitorul a tótă Moldavia Io Grigore Ión Voevod“ (Letop. t. III p. 287).

Hrisovulŭ Logofeţieĭ de obiceiurĭ, de care amŭ făcutŭ deja menţiune la capit. Culturеĭ publice, dă nouluĭ logofĕtŭ mare o adevĕrată cancelarie ministerială şi vel Logofĕtuluĭ ĭĭ asigură în Divanŭ scaunŭ cu rîndŭ dupĕ vel log. de ţéra de jos şi toiagŭ de argintŭ, împreună cu dreptulŭ de a judeca alături cu ceĭ-l-alţi boĭerĭ din Divanŭ. Frumósele atribuţiunĭ *academice* ale logofeţieĭ de obiceiurĭ sunt deja aduse maĭ susŭ şi se potŭ vedea în documentulŭ ce integralŭ îl dămŭ maĭ jos în notă. E de observatŭ, că Isaac Ralet, primulŭ logofĕtŭ alŭ obiceiurilorŭ, este şi elŭ citatŭ ca martorŭ la hrisovulŭ constitutivŭ alŭ logofeţieĭ obiceiurilorŭ, ba chiar copistulŭ acestuĭ hrisovŭ este Constantin logofiţelŭ de obiceiurĭ.

Din preambululŭ documentuluĭ notămŭ scopulŭ urmăritŭ de noua creaţiune, scopulŭ ca în evoluţiunea ţĕreĭ să se ţină pururea sémă de starea eĭ anterióră, iar nu să se maĭ urmeze ca pênă atuncĭ «de câte se făcéŭ, uneorĭ se făcéŭ într'unŭ chipŭ, alteorĭ într'unŭ altŭ chipŭ, adecă fără nicĭ o orênduială întocmită». [1]

---

1. *Hrisovulŭ Logofeţieĭ de obiceiurĭ.*

«Zemb. Vlahscoe. O rîvnă desăvârşită avêndŭ Domnia mea, de a pune în faptă câte sunt de folosulŭ, trebuinţa şi podóba acesteĭ de Dumneḑeŭ păzite ţĕrĭ a nóstră, nu amŭ lipsitŭ şi acum într'adoua Domnie, de cum amŭ ajunsŭ, cu ajutorulŭ luĭ Dumneḑeŭ, la scaunulŭ acesta, a chibzui şi cele ce sunt de lipsă spre bună orênduială şi podóba eĭ; unde vĕḑêndŭ la orênduiala şi obiceurile politicescĭ o nestatornicie, pricinuindŭ dintr'acésta o defăimare ţereĭ şi stăpânireĭ eĭ şi socotindŭ mijloculŭ celŭ cuviinciosŭ, de a se pune şi acésta la îndreptare, amŭ găsitŭ că este de mare trebuinţă şi de folosŭ a avea ţéra o *Cantalarie*, séŭ cămară osebită, adunătóre de tóte obiceiurile şi orênduelile politicescĭ şi de privileghiurile pămêntuluĭ acesta, câte maĭ josŭ le vomŭ numi, în care să se scrie tóte dupĕ rênduiala lorŭ, ca să fie cunoscute şi ca să sepăzéscă deapururе şi în tótă vremea, cu cuviinţă şi cu statornicie, ca unŭ lucru ce neavêndu'lŭ ţéra până acum, câte se făcea, une orĭ se făcea într'unŭ chipŭ alteorĭ într'unŭ altŭ chipŭ, adecă fără nicĭ o orênduială întocmită. De aceea dar, socotit-amŭ Domnia mea pentru îmbunătăţarea şi deplinirea ţĕreĭ, şi acum, cu ajutorulŭ luĭ Dumneḑeŭ, să întocmimŭ acestŭ bine într'ânsa şi într'adins pentru acesta amŭ aşeḑat *Logofĕt mare de obiceiurĭ séŭ Rednic* şi sub dênsulŭ al II şi al III şi al IV logofeţeĭ micĭ, ca prin îngrijirea, nevoinţa şi strădania numiţilor, **să se scrie istoria**, orênduiala politicéscă, şi dregătoriile ţĕreĭ nóstre ceĭ de Dumneḑeŭ păzite. Şi să se păstreze la acéstă cămară, una ca să fie cunoscute pe deplin cele de cuviinţă, atât ale tuturor împreună, cât şi ale fieşcăruea *oroşan* în parte. Şi alta, ca să se alcătuiască şi să fie deapururе în ţéră o întocmélă necurmată, fără greşală, care este vĕrfulŭ bunătăţilorŭ la tóte lucrurile şi la tótă însoţirea politicéscă a ómenilorŭ. Şi Redniculŭ avêndŭ rândŭ dupĕ vel Log. de ţéra de jos, şi ţiindŭ toiagŭ, să şéḑă împreună cu ceĭ-l-alţĭ boerĭ aĭ Domnieĭ mele la domnesculŭ nostru Divanŭ şi la cele-l-alte adunărĭ, şi să judece împreună cu ceĭ-l-alţĭ. Şi când se face înălţare de dregătoriĭ, séŭ

Alŭ doilea uricŭ importantŭ este acelŭ reorganisatorŭ Departamentuluĭ Epitropieĭ, compusŭ din unŭ mare Vornicŭ alŭ obştirilorŭ ca şefŭ alŭ acestuĭ Departamentŭ, ca Epistatŭ şi Nazirŭ alŭ trebilorŭ obştescĭ, avêndŭ sub dênsulŭ: 4 din boĭeriĭ epitropĭ, de la vel Clucerŭ pênă la vel Stoln.; şi alţĭ 4 boĭerĭ de alŭ II-lea rangŭ, şi de o cancelarie specială. Marele Vornicŭ alŭ Departamentuluĭ Epitropieĭ este ridicatŭ

---

se daŭ boĭeriĭ şi se săvîrşescŭ alte obiceiurĭ i ţeremoniĭ, atât politicescĭ cât şi bisericescĭ, să se afle faţă pentru îndreptarea şi povaţa, în ce chipŭ se cuvine a se face dupĕ obicinuita lorŭ orênduială. Să aibă acéstă dregătorie a logofeţieĭ de obiceiurĭ léfa aceia ce aŭ şi D-lorŭ veliţiĭ logofeţĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele de la visterie, cum şi logofeţiĭ al II, III şi IV aĭ logofeţieĭ de obiceĭurĭ să aibă asemene léfă de la Visterie, dupĕ cum aŭ şi aĭ Divanuluĭ. Şi împărţind trebile acesteĭ cămărĭ în 5 capete:

1. *In Istoria Domnilor Valahieĭ*, adecă să se facă adunare de tóte letopiseţele, ce s'aŭ scrisŭ dupĕ vremĭ de ómenĭ cu sciinţă, pentru oblăduirea ţĕrieĭ, cu schimbările şi prefacerile eĭ, împreună şi chronologhia Domnilor şi ocărmuitorilor, pe scurt.

2. *In Gheografia ţĕreĭ*: Cum se hotăresce cu cele de afară ale eĭ, adecă cu Pré Puternica Impĕrăţie şi cu pământŭ strĕinŭ, pre cum hotărnicia ţĕreĭ despre partea Banatuluĭ, şi cu Transilvania, ce s'aŭ făcutŭ prin ómenĭ împĕrătescĭ la 1792, dupĕ pacea de la Şiştovŭ, i sinetulŭ ce s'aŭ datŭ nemţesce şi turcesce pentru cercetarea hotarĕlorŭ de către comisariĭ Austrieĭ, la mâna Efendilorŭ Hududcĭĭ a Prea Inalteĭ Porţĭ, şi hotârnicia hasurilorŭ a 3 cetăţĭ, ce s'aŭ făcutŭ din poruncă împĕrătéscă cu mumbaşir, în Domnia luĭ Stefan Voevodŭ, cum şi cercetările ce s'aŭ făcut maĭ în urmă şi privileghiurile ţĕreĭ i hatişerifurile se s'aŭ datŭ dupĕ vremĭ, pentru privileghiurile eĭ, şi câte se vor maĭ da, să se scrie în condicele acesteĭ canţelariĭ, iar cele adevĕrate să se păstreze la Mitropolie, de unde să se ia adeverinţă în scrisŭ, cum că s'aŭ datŭ acolo, care adeverinţă să se trécă la condică.

3. In cele ce se cuvinŭ la Domnĭ, de la inceputulŭ Domnieĭ până la sfîrşitŭ, adecă venirea Domnieĭ de la Ţarigradŭ pênă să aşéḑă pe scaunulŭ Domnieĭ, ţeromoniile ce se obicĭnuescŭ a se face maĭ des séŭ maĭ rar, precum alaiurĭ, serbărĭ, felurimile ieşirĭ ale Domnilorŭ din curtea domnéscă afară, cununiĭ şi botezurĭ domnescĭ, întâmpinărĭ de soli şi de alţĭ mosafirĭ.

4. In bisericésca orênduială şi acésta în doue: în deobşte cum se urméză parisiile bisericescĭ, şi în parte cum se urméză? Cele de cuviinţă a fiteşcăruia din ceĭ de cinulŭ bisericescŭ, şi cum se face aşeḑare de Mitropolit, de Episcopŭ, de Egumenĭ pe la mônăstirĭ marĭ şi micĭ? Să fie scrise tóte acestea la acéstă canţelarie şi la tóte aceste, când se facŭ, să se afle, dupĕ trebuinţă, Rednicul de faţă, spre a areta orênduiala lor.

5. In orênduiala politicéscă, şi acésta în 2: în de obşte, pentru care se coprinde în parisiile domnescĭ? şi în parte, care sunt boieriile şi veniturile lorŭ, de carĭ cuvêntămŭ aice la acestŭ capŭ, adecă meseriile tutulorŭ dregătorilorŭ marĭ şi micĭ, veniturile lor, şi datoria ce are fieşcare a săvêrşi? Tóte aceste să fie trecute în condica de obiceiurĭ, şi acéstă canţelarie, când se înalţă cinevaş la vre-o boĭerie, să fie datóre să dea la celŭ ce ia boĭerie, însemnare în scrisŭ, care să coprindă orênduiala aceĭ boĭerimĭ, şi datoria ce are a urma,

CAROLI I UNIVERSITAS

la demnitatea de boïerŭ de Divanŭ, luându scaunŭ dupĕ vel Vornicul ţĕreï de jos şi luându parte la judecăţile ce se facŭ la Divanŭ «ca într'acestŭ chipŭ să se afle deapururе faţă dinaintea Domnieï mele, la poruncile ce vomŭ avea a da pentru întêmplătóre pricinï obştescï, cum şi pentru a ne arĕta adese de pricinile şi trebile Epitropieï, ca să curgă cu înlesnirea lorŭ.»

Atributele reorganisateï Epitropiï aŭ a fi: *a)* podurile din oraşŭ împreună cu pavelele, constituindŭ *polcovnicia podurilorŭ*. Acésta e pusă sub îngrijirea vel Vorniculuï obştirilorŭ, împreună cu polçovniculŭ acestuï serviciŭ. *b)* Milosteniile şi facerile de bine împreună cu cutia relativă. *c)* Scólele ţĕreï. *d)* Podurile cele mariï domnescï. *e)* Crescerea pruncilorŭ sĕrmanï şi orphanotrophia. *f)* Indestularea oraşuluï cu apă, grija de cişmele. *g)* Orênduiala rufeturilorŭ şi paza

---

cum şi havaeturile séŭ bacşişulŭ ce este orânduitŭ a da acea boïerie la îmbrăcatulŭ caftanuluï, verï cuï; iarăşï de la logofeţie să se arĕte şi să se dea fóie anume şi lefile acelorŭ ce sunt în dregătoriï şi în orï ce slujbă séŭ boïerie, cu tóte că sunt scrise la Visterie, fiind-că de dênsa se şi daŭ, să fie însă şi la condica acesteï logofeţiï scrise, şi de la acéstă canţelerie să se facă arĕtare fiteşcăruia dregătorŭ orênduita lĕfă, împreună cu cea l-altă orênduială, de urmarea datorieï boïerieï şi a slujbeï luï. Iar altele ce vomŭ maï chibzui Domnia mea că sunt de cuviinţă a se da pe séma acesteï dregătoriï, pentru deplinire, le vomŭ orêndui şi le vomŭ tocmi, prin deosebita carte a Domnieï mele, în care se va arĕta anume, şi ce alt venitŭ are acéstă logofeţie şi din ce. Decï întărimŭ aceste capete, printr'acestŭ domnescŭ al nostru testamentŭ şi voimŭ ca să se păzéscă cele ce se coprindŭ într'ânsulŭ, precum le orênduim, şi să se urmeze nestrămutat, spre întărirea şi podóba, cum amŭ ţisŭ, a ţĕreï acesteia, de Dumneţeŭ păzită; şi nu suntemŭ la îndoială, că şi la ceï din urma nóstră luminaţï fraţï Domnï, va fi plăcută acésta şi vor bine voi şi D-lorŭ a întări aceste obiceiurï, carï măcar de s'aŭ şi isvoditŭ dupĕ vremï, orï cum s'aŭ întêmplat, iar acum şi-aŭ luatŭ întărire pe deplin, cu cuvêntŭ dreptŭ şi cu sfatŭ de obşte. Şi amŭ întăritŭ hrisovulŭ acesta cu însăşï credinţa Domnieï mele Io Al. Ion Ipsilant Voevod şi cu credinţa prea iubituluï Domnieï mele fiŭ Constantin Voevod; martorï fiind Dumnélor cinstiţï şi credincioşï veliţï boïerï aï Divanuluï Domnieï mele: Pan Dumitraşco Racoviţă vel ban, Pan Gh. Mavrocordat vel Spatarŭ, Pan Manolache Creţulescu vel vornicŭ de ţéra de sus, Pan Ion Damaris vel vornicŭ de ţéra de jos, Pan Radu Golescu vel Vornic alŭ Obştirilorŭ, Pan Scarlat Ghica vel Vist., Pan Const. Filipescu vel log. de ţéra de sus, Pan Stef. Văcăreccu vel log. de ţéra de jos, *Pan Isaac Ralet vel log. alŭ obiceiurilorŭ*, Pan Cons. Suţu vel Post, Pan Ión Roset vel Hatmanŭ, Pan Teodorache Iuliano vel Cluc., Pan Iordache Slătinénu vel Pah., Pan Neculae Golescu vel Stolnic, Pan Iancu Negre vel Comis., Pan Const. Viişorénu vel Slugerŭ, Pan Şerban Racovicénu vel Pit şi Ispravnicŭ . . . . . , Şi s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta întru întêiulŭ anŭ dintru a II Domnie a Domnieï mele, aicï în oraşulŭ scaunuluï Domnieï mele, Bucurescï, la anï de la Nascerea luï Hristosŭ 1797 Iulie 20, de Constantin logofĕţelulŭ de obiceiurï.

Cod. XXXIV, fila 94.

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ

nizamului lorŭ. *h)* Tutela orfanilorŭ şi administraţiunea avereĭ lorŭ. *i)* Spitalurile. *j)* Fixarea narturilorŭ şi grija de ieftenirea articolelorŭ de consumaţiune şi de îmbrăcăminte. *k)* Legile somptuariĭ contra luxuluĭ [1]. *l)* Grija pentru nestrâmtorarea orĭ închiderea uliţelorŭ şi a drumurilorŭ şi pentru hotarul Bucurescilor. *m)* Poliţia carelorŭ pe stradele Bucurescilorŭ, prin rĕspântiaşĭ. *n)* Intreţinerea în bună stare a zidirilorŭ Mônăstirescĭ, obligându-le acésta pe Egumenĭ. *o)* Conservarea domnescilorŭ poruncĭ în afacerile de competinţa Epitropieĭ.

Unulŭ din ceĭ 4 Epitropĭ este însărcinatŭ cu grija podurilor şi a cişmelelorŭ, altulŭ cu scólele, alŭ III-lea are în grijă cutia milosteniei şi alŭ IV-lea cu orphanotrophia; însă toţĭ aceştia obligaţĭ pentru orice trébă «să facă arĕtare la D-nealuĭ vel Vorniculŭ şi împreună să chibzuiască; cheltuelĭ să nu fie volnicĭ a face fără scirea Vorniculuĭ».

Cancelaria se va ţine orĭ la vre una din odăile scólelorŭ, orĭ la vre una din Mônastirĭ, séŭ la casa D-nealuĭ vel Vorniculuĭ, «unde la acelŭ locŭ alŭ Adunăreĭ să se păzéscă şi condicile şi tóte catastişele şi sineturile în bună păstrare».

Ceĭ 4 Epitropĭ aŭ datoria a se presenta şi eĭ la Curte în fie-care Sâmbătă.

Afacerile maĭ grave le va supune Vornicul la chibzuirea întregului Divan.

Socotelile Departamentuluĭ Epitropieĭ se vorŭ cerceta în fie-care anŭ, la începutulŭ luĭ Septembre de către veliţiĭ boĭerĭ de obşte, şi resultatul se va supune cu raportŭ la Domnitorŭ. [2]

Se fixéză léfa mareluĭ Vornicŭ din veniturile Epitropieĭ la talere 600 la o trimenie. Iar din Visterie va primi talere 1000 la 3 lunĭ, ca divanistŭ.

---

1. Pitacŭ din 9 Ianuarie 1797, reînoindŭ pitaculŭ luĭ A. Moruzi de a se opri importul de carete şi butcĭ fără de poruncă domnéscă înscrisŭ sub pedépsă, pentru vameşĭ şi vătafĭ de plaiŭ, de amendă de 500 talere la cutia milosteniei. Totuşĭ Al. Ipsilant însuşĭ calcă acestŭ decretŭ, în favórea Boĭeruluĭ Clucerŭ Gligoraşco Ghica. Cod. XXXVI, fila 23 verso.

La Maiŭ 2 şi 15, 1797, Domnitorulŭ a datŭ Pitacŭ învoindŭ importulŭ în ţéră a 2 butce şi 2 carête alŭ Banuluĭ Ghica. Asemenea la 20 Maiŭ acelaşŭ anŭ s'a învoitŭ aducerea uneĭ butce pentru Clucerulŭ Gligoraşcu Ghica. Cod. XXXVI, fila 50.

2. Cu Pitaculŭ de la 4 Noembre 1797 Domnitorul cere vel Vorniculuĭ obştirilorŭ să'ĭ presinte socotelile de venitурĭ şi cheltuelĭ, carĭ după hrisovul de întocmirea *Departamentuluĭ Epitropieĭ*, sunt a se face la începutulŭ luĭ Septembre. Domnitorulŭ va trimite apoĭ socotelile prezintate, în cercetarea boĭerilorŭ hotărîţĭ. Cod. XXXVI, fila 106.

Ceĭ 4 Epitropĭ primescŭ fie-care câte 120 talere pe lună, iar ceĭ 4 de alŭ II-lea câte 50 talere pe lună.

4 boĭerinaşĭ din cancelaria Departamentuluĭ vorŭ primi câte 20 talere pe lună.

Iar la 4 logofeţeĭ, cu cheltuiala hârtieĭ împreună, li se vorŭ da câte 60 talere pe lună.

Polcovniculŭ de poduri va avea câte 20 talere pe lună [1].

---

1. *Hrisovulŭ pentru Departamentulŭ Epitropieĭ*

Vrêndŭ Domnia mea, ca printru o silinţă şi osîrdie de bărbaţĭ vrednicĭ şi credincioşĭ, să se lucreze şi să se urmeze deapururea în buna orênduiala lorŭ, atât acelea ce ne-am truditŭ cu multă rîvnă şi ostenélă, de le-am izvodit din nefiinţă, şi le-am pusŭ în faptă, cu ajutorulŭ luĭ Dumneḑeŭ, întru acéstă pravoslavnică ţéră, încă din cea-l-altă Domnie a nóstră, spre folosulŭ şi ajutorulŭ bineluĭ de obşte şi spre bună orênduiala şi lauda Patrieĭ şi a politieĭ, îmbunătăţîndŭ pe supuşiĭ Domnieĭ mele cu cele ce nu era, şi să se păzéscă totdéuna în starea lorŭ, precum le-am aşeḑatŭ, ca şi obştea să aibă folosulŭ lorŭ, şi ostenelele nóstre să nu rĕmâe zadarnice, cât şi altele carĭ privescŭ la folosulŭ obştescŭ, să le îngrijéscă, am fostŭ întocmitŭ încă de atuncĭ, din Domnia nóstră cea dintêiŭ, într'adins, unŭ Departamentŭ deosebitŭ, cu adunare de *4 dregătorĭ din alŭ doilea tréptă, cu nume de Epitropĭ aĭ trebilorŭ de obşte,* şi sub dênşiĭ alţiĭ maĭ micĭ, cărora le-am datŭ ponturile cele cuviincióse de urmare, cum se coprinde pe largŭ la hrisovul Domnieĭ mele, ce am fostŭ datŭ pentru acestŭ *Departamentŭ, care Departamentŭ urmându-se pênă acum,* când, cu ajutorulŭ luĭ Dumneḑeŭ, am venitŭ cu alŭ doilea Domnie, şi făcându-se cunoscutŭ cât este trebuinciosŭ, în vreme ce printr'însulŭ se lucrézăşi se sĕvêrşescŭ facerile de bine, către ceĭ scăpătaţĭ de obşte, şi de la dênsulŭ se aştéptă îngrijirea, urmarea şi sĕvêrşirea a trebilorŭ celorŭ de obşte ale Politieĭ şi ale buneĭ orênduelĭ; la care Departamentŭ, fiind multe feliurĭ de trebĭ şi de pricinĭ, orênduite a se căuta, am găsitŭ Domnia mea cu cale şi de trebuinţă *a'lŭ întregi desĕvêrşit,* a'lŭ maĭ îmbunătăţi, şi a'lŭ cinsti ca unŭ lucrătorŭ spre cele de folosulŭ şi binele obştescŭ, şi am făcutŭ într'adins pentru acésta *o dregătorie nouă ţĕreĭ, numindu-o, dupĕ asemĕnarea trebiĭ, vel Vornicŭ alŭ obştirilorŭ,* dândŭ rêndulŭ cinsteĭ aceştiĭ dregătoriĭ, dupĕ vel Vornicŭ alŭ ţĕreĭ de jos, carele să fie *Epistat şi Nazir alŭ trebilorŭ obştescĭ,* a căuta pricinile şi trebile numituluĭ Departament, dimpreună cu *4 orênduiţĭ Epitropĭ,* precum maĭ jos vomŭ orêndui. Să'şĭ aibă însă scaunŭ Vornicului obştirilorŭ şi la Divanulŭ Domnieĭ mele, căutândŭ dimpreună cu Dumnealor veliţiĭ boĭerĭ pricinile de judecăţĭ ale norodului de obşte, ca într'acestaşŭ chipŭ să se afle deapururea faţă înaintea Domnieĭ mele, la poruncile ce vomŭ avea a da, pentru întêmplătóre pricinĭ obştescĭ, cum şi pentru a ne arĕta adesea de pricinile şi trebile Epitropieĭ, ca să curgă cu înlesnirea lorŭ. Decĭ dupĕ ce am pus'o acésta în faptă, făcêndŭ şi hrisovulŭ Domnieĭ mele, care amŭ fostŭ datŭântêiŭ pentru acestŭ Departamentŭ întocmire, cu îndreptarea unora, şi cu adăogirea altora, precum maĭ jos vomŭ arĕta, am întăritŭ în cinste, printr'acestŭ de iznóvă alŭ nostru Domnescŭ hrisovŭ, atât aşeḑarea a 9 dregătoriĭ, cât şi starea şi orênduiala acestuĭ Departamentŭ, ca să se păzéscă deapururea, adică:

Vel Vornic obştirilor numesce A. Ipsilant pe Radu Golescu. Acestŭ boĭerŭ era omŭ de mare încredere alŭ luĭ A. Ipsilant, care la 6 Maĭ 1797 îlŭ face şi Epistatŭ peste moşiile sale Domneştĭ din Rômnicul-Săratŭ. Negreşit nu Golescu administră direct acele moşiĭ, ci avu rênduitŭ Ispravnicŭ pe unŭ Tudorache Gornlat. (Cod. XXXVI, fila 48 verso).

---

1. Patru Epitropĭ dintre boĭeriĭ Domnieĭ mele, de la vel Clucerŭ pênă la vel Stolnicŭ, aleşĭ practicoşĭ şi cu fricĭ de Dumnedeŭ, orênduimŭ să fie la acestŭ Departamentŭ, carĭ dimpreună cu Dumnealuĭ vel Vornicĭ alŭ obştirilorŭ, să lucreze şi să îngrijéscă cu osârdie de tóte trebile obştescĭ ale Epitropieĭ la acestŭ Departamentŭ, ca cu mijlocŭlŭ adunăreĭ a maĭ multorŭ chibzuirĭ de obraze vrednice, să se sĕvêrşéscă cele maĭ bune mijlóce, drepte şi folositóre obşteĭ. Alţĭ patru din boĭeriĭ de alŭ doilea, dupĕ ceĭ maĭ sus numiţĭ, orênduimŭ, ca să fie următorĭ şi ascultătorĭ trebilorŭ, ce li se vorŭ orêndui lorŭ de la acestŭ Departamentŭ, carĭ să'şĭ mérgă unde va socoti Dumnealuĭ vel Vornicŭ alŭ obştirilor că este trebuinţă a se trimite, şi să'şĭ dea sóma, la întórcere, de sevêrşirea trebiĭ. Şi pentru ca să împlinimŭ maĭ multŭ curgerea trebilorŭ acestuĭ Departament, ca să pótă ajunge şi a sĕvêrşi, în vreme, orĭ ce pricinĭ trebuincióse, orânduimŭ şi alţĭ 4 boĭernaşĭ, din ceĭ maĭ de jos, carĭ să slujéscă deapururea acestuĭ Departamentŭ, la trebile ce vor fi orânduiţĭ şi trimişĭ de către Dumnealuĭ Vornicŭlŭ obştirilorŭ cu ceĭ patru Epitropĭ. Carĭ toţĭ aceştica, alegêndu-se şi hotărîndu-se de către Domnia mea să se scrie anume în deosebită fóie pecetluită; orênduimŭ la acestŭ Departamentŭ şi patru logofeţĭ, carĭ să aibă a fi nelipsiţĭ de la locŭlŭ celŭ orênduitŭ al adunăreĭ, scriindŭ şi ţiindŭ condicĭ curate, şi socotelĭ ale acestuĭ Departamentŭ. Aşişderea şi *polcovnicica podurilorŭ*, fiind-că este făcută de Domnia mea numaĭ şi numaĭ pentru trebuinţa podurilorŭ, carĭ poduri, fiind-că sunt date subt îngrijirea şi datoria Dumnealuĭ vel Vorniculuĭ obştirilor, are a fi dupĕ cuviinţă şi dupĕ hotărîrea ce dintru începutŭ s'aŭ făcutŭ pentru dênsulŭ, sub ascultarea şi supunerea Dumnealuĭ Vorniculuĭ obştirilor, urmândŭ slujba şi datoria luĭ întocmaĭ dupĕ cuprinderea maĭ sus numituluĭ Domnesculuĭ hrisovŭ.

2. Tréba milostenieĭ şi a facerilorŭ de bine să o caute Dumnealuĭ vel Vornicŭ alŭ obştirilorŭ, dimpreună cu orênduiţiĭ 4 Epitropĭ, cu tótă osêrdia şi scumpĕtatea strîngêndŭ veniturile cutieĭ şi a slujbelorŭ Epitropieĭ, şi grijindŭ cheltuelile, dupĕ cum sunt îndatoraţĭ, atât în hrisovulŭ Domnieĭ mele dintru întêia Domnie, care este datŭ pentru acestŭ Departamentŭ, la cap. întêiŭ, cum şi în deosebitulŭ hrisovŭ, care avemŭ datŭ, în parte, pentru cutia milosteniei de obşte.

3. *Tréba şcólelorŭ ţĕreĭ să o îngrijéscă iarăşi dimpreună,* dupĕ orênduiala şi povĕţuirea ce avemŭ dată pe largŭ Domnia mea, atât în hrisovulŭ acestuĭ Departamentŭ la capul al II-lea, cât şi în deosebitŭ hrisovulŭ, care avemŭ datŭ, în parte, pentru întocmirea ai aşeţământulŭ şcólelorŭ în limba elinéscă.

4. Ingrijirea podurilorŭ celorŭ marĭ domneştĭ, şi a celorŭ micĭ ale Politieĭ, să o aibă deapururea, strîngêndŭ veniturile lorŭ, şi căpuindŭ de bună starea şi întregimea lorŭ, şi chibzuindŭ a găsi mijlóce pentru caldarâmurĭ, unde va fi cu putinţă, séŭ drumurĭ aşternute cu pământ şi nisipŭ, dupĕ orênduiala şi povĕţuirea ce avemŭ datŭ pe largŭ, atât în hrisovulŭ acestuĭ Depar-

Inainte de Golescu, Alexandru Ipsilante avusese alţi administratorĭ, încă în timpulŭ Domnieĭ luĭ Moruzi. Dar din cauza releĭ lorŭ administraţiunĭ, silitŭ fusese Ipsilant a se desface de unele din moşiele sale şi póte şi în scopulŭ de a avea banĭ, cu carĭ să recapete Domnia.

---

tamentŭ, cât şi în deosebitulŭ hrisovŭ, care avem datŭ, în parte, pentru tréba podurilorŭ.

5. Hrana şi chivernisirea pruncilorŭ sĕrmanĭ, făr'de părinţĭ, adică orphanotrophion, să o îngrijéscă cu durere, spre a nu se lăsa făr'de nicĭ o căutare, întru o politie ca acésta, cu stăpânire pravoslavnică, fiindŭ şi neciste şi păcatŭ.

6. Tréba izvórelorŭ de apă şi a cişmelilorŭ să le îngrijéscă cu tótă luarea aminte, de a fi îndestulare de ape curate pururea norodulurĭ, strîngêndŭ veniturile lorŭ, şi făcêndŭ cheltuelile cele orênduite la suiulgiĭ, dupĕ orênduiala şi povĕţuirea a deosebitelorŭ hrisóve şi cărţĭ, ce sunt date în parte pentru acestea.

7. Orênduiala rufeturilorŭ şi a tuturorŭ meşteşugurilorŭ să o îngrijéscă, ca să se păzéscă întru tóte Nizamulŭ acela ce este cuviinciosŭ, pentru dreptatea obşteĭ, dupĕ cum se coprinde în hrisovulŭ Domnieĭ mele la capulŭ alŭ şaselea.

8. Pricinile sĕrmanilorŭ copiĭ, carĭ sunt făr'de părinţĭ, şi ale averilorŭ lorŭ, lucrurĭ mişcătóre şi nemişcătóre, să le caute, după pravilă, Dumnealuĭ Vorniculŭ obştirilorŭ, dimpreună cu 4 Epitropĭ, dupĕ cum se coprinde în hrisovulŭ Domnieĭ mele, la capulŭ alŭ VII-lea.

9. Să aibă Dumnealuĭ Vorniculŭ obştirilorŭ a cerceta pururea şi în tótă vremea pentru spitalurile săracilorŭ bolnavĭ, de se grijescŭ bine de către iconomiĭ lorŭ, precum se coprinde în hrisovulŭ Domnieĭ mele la capulŭ alŭ VIII-lea.

10. Să grijéscă Dumnealuĭ Vorniculŭ, dimpreună cu 4 Epitropĭ, pururea şi în tótă vremea pentru preţulŭ nartuluĭ lucrurilorŭ de mâncare, şi a lucrurilorŭ de pŭrtatŭ şi a orĭ-ce felurimĭ trebuincióse, şi să facă Domnieĭ mele arĕtare, ca să se dée porunca cea cuviinciósă de urmare la Dumnealuĭ vel Agă, precum se coprinde în hrisovulŭ Domnieĭ mele la capul alŭ IX-lea. Aşişderea să cerceteze şi să chibzuiască bine, dimpreună cu orênduiţiĭ 4 Epitropĭ, mijlócele cele maĭ bune, pentru maĭ multă eftinătate a colorŭ trebuincióse lucrurĭ, atât de ale mâncărelĭ şi de ale portuluĭ, cât şi de altele trebuincióse obşteĭ, câte s'arŭ putea a se izvodi şi a se lucra prin fabrice, meşteşugurĭ iscusite, şi s'arĕte la Domnia mea, ca, găsindu-se cu cale, să se pue în faptă. Către acésta să se popréscă, *séŭ măcar să se maĭ împuţineze, acelea, câte se aducŭ din ţĕrĭ streine, lucrurĭ zadarnice şi pricinuitóre de cheltuelĭ zadarnice şi deşarte şi de pagubă unora şi altora, pentru a se împotrivi uniĭ altora, şi a face nebunescĭ arĕtărĭ*, cum şireturĭ de multe cheltuelĭ, lipscăniĭ netrebuincióse, sevaiurĭ şi alte *metahurĭ* asemenea, de la Ţarigrad; de care pentru tóte să se aréte la Domnia mea, ca să se dée trebuincióselе porunci.

11. *Să grijéscă pentru nestrîmtorarea, micşorarea şi închiderea uliţelorŭ şi a drumurilorŭ* colorŭ de obşte, de prin tóte mahalalele, cât şi pentru hotarele de jurŭ împrejurulŭ Bucurescilorŭ, dupĕ cum se coprinde în hrisovulŭ Domnieĭ mele, la capulŭ alŭ XI-lea.

12. Să grijéscă şi să aibă ómenĭ orênduiţĭ, a nu sta carele, ce vinŭ dupĕ afară, pe podurile uliţelorŭ Bucurescilorŭ, ci să mérgă la locurile, ce într'adins sunt orênduite pentru acésta.

Din respectulŭ administraţiuneĭ, se cuvine a maĭ aduce unele documente, propriĭ a ne arĕta, că dênsulŭ departe de a fi acelŭ bĕtrânŭ jacaşŭ alŭ ţĕreĭ, şĭ-a datŭ ostenéla să împedice jăfuirile.

Aşia este casulŭ cu abuzurile ce se făcéŭ la slujba Vornicieĭ,

---

13. Dumnealuĭ Vornicul şi cu orânduiţiĭ 4 Epitropĭ să aibă luare aminte şi băgare de sémă tot-dé-una pentru *zidirile Mônăstiresci*, la cele din lăuntru şi la cele din afara lorŭ, de urméză igumeniĭ şi iconomiĭ a face meremeturile cele trebuincióse, şi de ţinŭ buna orênduială şi podóba lorŭ, dupre cum se coprinde în hrisovulŭ Domnieĭ mele la capulŭ alŭ XIII-lea.

14 La condicile acestuĭ Departamentŭ să se scrie şi tóte domnescile porunciĭ, hotărîrĭ, cărţĭ şi hrisóve, carĭ s'aŭ datŭ pentru acestŭ felŭ de priciniĭ, cum şi hrisóvele rufeturilorŭ şi anaforale de asemenea madele.

15. Unulŭ dar din 4 Epitropĭ să aibă asupră'şĭ, în parte, purtarea de grijă a podurilorŭ şi a cişmelelor; altulŭ iarăşĭ din 4 Epitropĭ să aibă asupră'şĭ, în parte, a veniturilorŭ şi a cheltuelilorŭ, adică simbriĭ şi cele-l-alte a *şcólelorŭ;* altulŭ însă din 4 Epitropĭ să aibă asupră'şĭ, în parte, îngrijirile cutieĭ de milostenie; şi altulŭ din 4 Epitropĭ să aibă îngrijirea de orphanotrophie; fieşcarele însă dintr'ênşiĭ pentru orĭ-ce trébă are rênduită asupră'şĭ în parte, să facă arĕtare la Dumnealuĭ vel Vornicŭ alŭ obştirilorŭ şi împreună să chibzuiască; iar, dupĕ datorie, toţĭ dimpreună, să se siléscă cu îngrijire pentru acestea şi pentru cele-l-ate tóte, puindŭ toţĭ o osîrdie împreună şi dimpreună să caute socotelile, care iscălindu-le Dumnealuĭ vel Vorniculŭ obştirilor, să le iscăléscă şi eĭ câteşĭ 4. Iar fără scirea Dumnealuĭ vel Vorniculuĭ cheltuelĭ să nu fie volnicĭ a face. Adunarea pentru lucrarea şi împreună chibzuirea tuturorŭ maĭ sus numitelor trebĭ, să se facă *orĭ la vre una din odăile şcólelorŭ*, orĭ la vre una din Mônastirĭ, séŭ la casa Dumnealuĭ Vorniculuĭ obştirilorŭ, unde la acelŭ locŭ alŭ Adunăreĭ să se păzéscă şi condicile şi tóte catastişele şi sineturile în bună păstrare.

16. Osebitŭ de D-luĭ Vorniculŭ obştirilor, căruea i s'aŭ datŭ locŭ de şedere la Domnesculŭ nostru Divanŭ, şi are tot déuna voie a se înfăţişa înaintea Domnieĭ mele, spre arĕtarea trebuincióselorŭ priciniĭ ale Epitropieĭ, aŭ voie şi orânduiţiĭ 4 Epitropĭ, când vorŭ avea vre-o trebuinciósă pricină, să se aréte înaintea Domnieĭ mele, *iar după datorie în tóte sĕptĕmânile, Sâmbătă.*

17. Când se va întêmpla vre-o deosebită şi maĭ mare trébă obştéscă, care să aibă trebuinţă de maĭ multă chibzuire, să se sfătuéscă şi să se chibzuéscă şi cu D-lor cinst. şi credinc. boeri veliţĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele, carĭĭ şi D-lorŭ, ca nisce iubitorĭ aĭ Patrieĭ, aŭ datorie, pentru orĭ ce trébă vor socoti folositóre obşteĭ, să aréte Domnieĭ mele, şi maĭ sus numituluĭ Departamentŭ alŭ Epitropieĭ.

18. Fiind-că spitalurile şi lazareturile nouĕ sunt lucrurĭ obşteşcĭ, şi fiind că, pentru purtarea de grijă şi epistasia lucrurilorŭ şi a trebilorŭ obştescĭ, avem Domnia mea orânduită într'adins *dregătoria acésta a D-luĭ vel Vorn. alŭ obştirilor şi cu 4 orânduiţĭ epitropĭ,* am datŭ, dupĕ cuviinţă, asupra Vorniculuĭ obştirilorŭ cu 4 Epitropĭ aĭ acestuĭ Departamentŭ şi *purtarea de grijă şi epistasia spitalurilorŭ şi lazareturilorŭ nouĕ,* ca să urmeze orânduiala lorŭ, dupĕ cum se cuprinde în hrisovulŭ ce este datŭ pentru acestea.

19. Socotéla acestuĭ Depertament, al Epitropieĭ trebilor obştescĭ, orênduimŭ

adecă la perceperea amenţeĭ pentru vitele de pripasŭ. Acéstă dare, care era unŭ *iratŭ* alŭ Cutieĭ, se vindea la cochiĭ-véchĭ, adecă la licitaţiune. Maĭ de ordinarŭ cumpăraŭ asemine venitурĭ, orĭ Ispravnicĭ, séŭ ómenĭ înţeleşĭ cu eĭ. Maĭ adese cumpărătoriĭ sub-arendaŭ iratulŭ luându

---

să se caute în fieş-care anŭ la începutulŭ luĭ Septembre, duprĕ cum se caută şi socotelile Visterieĭ de către D-lorŭ veliţiĭ boĭerĭ de obşte, când, spărgêndu-se pitacurile şi rĕvaşele de daturĭ şi iscălindŭ catastichulŭ veniturilorŭ, dupĕ hrisóve i cărţĭ, i al cheltuelilorŭ, să se aréte Domnieĭ mele, scriindu-se şi în condica Epitropieĭ.

20. Iar pentru ostenéla şi îngrijirea cea de-apururea, ce aŭ de-a face D-luĭ vel Vornicŭ alŭ obştirilorŭ, dimpreună cu ceĭ 4 Epitropĭ şi cu ceĭ-l'alţĭ slujbaşĭ aĭ acestuĭ Depertament, orênduimŭ Domnia mea fieş-căruia léfă pe lună, dupĕ cuvîntul ce ḑice, că, de unde slujăsce şi ostenesce cine-vaşŭ, de acolo i se cuvine şi plata ostenelieĭ, adică *D-luĭ vel Vornicŭ, din veniturile Epitropieĭ, tal. 600 la o triminie; iar alţĭ tal. 1000 pe triminie, să aibă de la Visteria Domnieĭ mele,* precum este orênduitŭ, fiind-că şi la Divan slujasce, precum amŭ ḑisŭ, dimpreună cu D-lorŭ ceĭ l'alţĭ boĭerĭ veliţĭ. Aşişderea şi *orênduiţiĭ 4 epitropĭ,* de la vel Clucerŭ şi pênă la vel Stolnicŭ, *să aibă pe lună fieş-carele câte tal. 120.* Aşijderea şi *ceĭ 4 din boĭeriĭ de al doilea, să aibă fieş-care pe lună câte tal. 50.* Iar *ceĭ 4 boĭerinaşi slujitorĭ* acestuĭ Depertament, *să aibă fieş-care pe lună câte tal. 20.* La *4 logofeţĭ* aĭ acestuĭ Depertament, cu cheltuéla hârtieĭ împreună, *pe lună câte tal. 60.* şi *polcovniculuĭ de podurĭ* pe lună tal. 20. Care aceste lefĭ să se dée din suma a tóte veniturilorŭ Epitropieĭ. Indatorimŭ dar pe toţĭ orênduiţiĭ boĭerĭ aĭ acestuĭ Depertament, şi straşnic le poruncimŭ, să se pórte cu tótă credinţa, fierbinţéla Patrieĭ şi sîrguinţa vrednicieĭ, spre a lucra şi săvêrşi tóte câte poruncimŭ maĭ sus, şi câte alte obştescĭ trebĭ caută la a lorŭ datorie şi îngrijire, făr' de a nu face cât de puţină lenevire séŭ vre-unŭ hatârŭ, ca să se cunóscă rodŭ din slujba lorŭ, şi să dobândéscă maĭ multă milă, ca nisce credincioşĭ, vrednicĭ şi osîrduitorĭ spre folosul de obşte şi al Patrieĭ. Iar când nu vorŭ păzi acestea câte maĭ susŭ le poruncimŭ şi vorŭ face vre-o urmare împotrivă, séŭ lenevire, se va osîndi în adevĕr vinovatulŭ acela cu lepădare din cinste şi cu cădere în urgie; dar cu deosebire va fi în vină Vorniculŭ obştirilorŭ, ca unulŭ ce esteântêiulŭ acestuĭ Depertament, şi ca unulŭ ce este îndatoratŭ a priveghia cu deşteptare pentru tóte, şi a epistasi pentru sĕvârşirea a tuturor orênduitelorŭ trebĭ şi a bunelorŭ orênduelĭ, precum şi a strîngereĭ veniturilorŭ in vreme şi a buneĭ economieĭ lorŭ, ca să dée tótă adevĕrata idee şi pliroforie Domnuluĭ. Şi amŭ întăritŭ hrisovulŭ acesta cu însăşĭ iscălitura şi pecetea Domnieĭ mele şi cu credinţa pré iubituluĭ Domnieĭ mele fiiŭ Costandin Voevodŭ, marturĭ fiindŭ şi D-lorŭ cinstiţĭ şi credincioşĭ boĭerĭ veliţĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: Pan Nicolae Brâncoveanu vel Log. de ţéra de sus, Pan Dumitraşcu Racoviţă vel Banŭ, Pan Gheorghie Mavrocordat vel Spăt., Pan Manolache Creţulescu vel Vornicŭ de ţéra de sus, Pan Ion Damaris vel Vornicŭ alŭ ţereĭ de jos, Pan Radu Golescu vel Vornicŭ al obştirilorŭ, Pan Scarlat Ghica vel Vist, Pan Ştefan Văcărescu vel Log. de ţéra de jos, Pan Isaac Ralet vel Log. al ohiceĭurilorŭ, Pan Ión Ruset vel Hatmanŭ, Pan Costandin Suţul vel Post., Pan Theodorache Iuliano vel Clucerŭ, Pan Iordache Slătineanu vel Pah., Pan Nicolae Golescu vel Stolnicŭ,

preţŭ maĭ mare de la sub-arendatorŭ. Sub-arendarea o făcéŭ nu numaĭ pe judeţe, dar chiar şi pe sate. Alex. Ipsilante se sili să împiedice asemine sub-arendărĭ, căcĭ ceĭ ce le cumpĕraŭ, ca să'şĭ scoată baniĭ de cumpărătură îndoitŭ şi întreitŭ, destul că eraŭ înţeleşĭ cu Ispravniciĭ, făcéŭ din Vornicii, însărcinaţĭ cu perceperea amenḑilorŭ, nisce agenţĭ cumpliţĭ de jăfuire a satelorŭ, luându vitele din bătătura caseĭ omuluĭ, cu numele de pripasŭ şi vênḑêndu-le chiar, décă nenorocitulŭ săténŭ nu voia să plătéscă amenḑile impuse pentru vitele luĭ.

Prin circularea adresată la Ispravniciĭ din judeţe, Domnitorulŭ le spune că a aflatŭ cum că ceĭ ce aŭ cumpĕrat slujba Vornicieĭ pe anulŭ acesta facŭ năpăstuirĭ locuitorilorŭ. Ispravniciĭ sunt datorĭ să fie cu luare aminte pentru orĭ câte se mişcă şi se facŭ în judeţe. «Cum dar treceţĭ cu vedere o rea urmare ca aceasta, la care şi înşivĕ vĕ învinovăţiţĭ, şi nu veţĭ putea avea cuvîntŭ de îndreptare?» Vodă pe lângă acéstă carte deschisă alătură şi *ponturile* slujbeĭ Vornicieĭ şi ordonă să fie citite prin tóte satele, ca să nu maĭ pótă abuza ceĭ cu slujba Vornicieĭ şi să nu îngăduie Ispravniciĭ a se vinde slujba pe sate la alţiĭ, ci înşiĭ cumpĕrătoriĭ să'şĭ cate slujba, dupĕ ponturĭ. Domnitorulŭ ameninţă cu grea pedépsă pe Ispravniciĭ, în judeţulŭ căruia se vorŭ afla Vorniceĭ abusivĭ.

Ponturile de slujba Vornicieĭ

1. Tóte vitele de pripasŭ să le facă zaptŭ de la verĭ-care se vorŭ afla şi când se va arĕta stăpânulŭ dobitocului, dupĕ dovada ce va avea, să i-lŭ dée plătindu-şĭ colaculŭ, însă: de calŭ po tal. 1 şi $^1/_2$ şi baniĭ 20, şi de bivolŭ, de boŭ, de vacă: po baniĭ 100; de rîmătorĭ po baniĭ 50, şi de óĭe i capră po baniĭ 10. Aşişderea şi de unde se va face stricăciune de vite la sĕmănăturĭ, la viiĭ, să ispăşéscă, şi lândŭ în scrisŭ stricăciunea, pe câtŭ va fi cu dreptate, s'o plătéscă celŭ cu vitele la stăpânulŭ bucatelorŭ, făcêndŭ împlinire. Şi deosebit spre înfrânare şi de a'şĭ păzi fieş-care vitele, să plătéscă la numitulŭ cumpărătorŭ glóba dupĕ obiceiŭ: de cal po baniĭ 40, de bivolŭ po baniĭ 40, de boŭ, de vacă po baniĭ 20, de óĭe, de capră, po baniĭ 10, de rîmătorŭ po baniĭ 50. Insă să fie datorŭ orênduitulŭ cu slujba Vornicieĭ, ca pentru tóte vitele de pripasŭ să facă fóĭe în scrisŭ pe tótă vremea, s'o dée la D-lorŭ Ispravniciĭ, în care să

Pan Iancul Negre vel Comisŭ, Pan . . . . . vel Slugerŭ, Pan . . . . . vel Pit., şi Ispravnicŭ Pan Nicolae Brâncoveanu vel Log. de ţéra de sus. Şi s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta la alŭ doĭlea anŭ dintru a doua Domnie a Domnieĭ mele, aicĭ în oraşulŭ scaunuluĭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, la aniĭ de la zidirea lumeĭ 7305, iar de la Domnulŭ Dumneḑeŭ şi Mântuitorulŭ nostru Isusŭ Christosŭ 1797, Octombre 5.

Cod. XXXIV, Fila 127.

însemneze ḑiua ce-aŭ prinsŭ pripasulŭ, cu pĕrulŭ şi semnele ce-aŭ avutŭ dobitocului, şi D-lorŭ Ispravniciĭ să puĭe să strige la ḑile de tîrgŭ, ca cu acéstă înlesnire să'şĭ pótă găsi păgubaşului dobitocului sĕŭ;

2. Să n'aibă voĭe cumpĕrătorulŭ nicĭ a vinde, nicĭ a schimba, séŭ a dosi dobitoculŭ. Să se ferésca orênduitului de a nu băga vitele din câmpŭ în holdele bucatelorŭ, c'apoĭ straşnic se va pedepsi. Iar pentru herghelĭĭ întregĭ, turme de vite multe, când se va întêmpla a se pripăşi, fiindŭ perdute cu adevĕratŭ, de furturĭ întêmplătóre, iar nu trase cu vre-un meşteşugŭ alŭ vorniceilorŭ, şi va fi numaĭ ale unuĭ stăpânŭ, atuncĭ de la acelŭ stăpânŭ să iée pentru fieşcare felurime de vită colacul ca glóbă, ce se ia când se face stricăciune de bucate, adecă de boŭ, de vacă po banĭ 20; de calŭ, de bivolŭ po banĭ 40; de óĭe, de capră po banĭ 10.

Acestŭ nizamŭ să aibă a se urma la tóte satele de obşte, afară din plaiurĭ la care cumpĕrătorĭĭ de la Epitropie nu aŭ amestec — 13 Aprile 1797.

Cod. XXXVI fila 40 verso.

Se cuvine să amintimŭ, că asupra acestorŭ sub-arendărĭ a venitului Vornicieĭ aŭ atrasŭ atenţiunea Domnitorului Radu Golescu, însă cu scopŭ tocmaĭ de a se aproba:

Radu Golescu vel Vornicŭ alŭ obştirilorŭ, la Aprilie 28, 1797, prin anafora vestesce luĭ Ipsilant, că 5 cumpĕrătorĭ aĭ slujbeĭ Vorniciilorŭ, fiind şeḑĕtorĭ în Bucureşcĭ, nu potŭ merge să le caute înşiĭ, ci le vêndŭ pe la alţĭ pământenĭ pe plăşĭ séŭ sate, şi acum se jăluescŭ că Ispravniciĭ din judeţe împiedică pe ceĭ ce aŭ cumpĕratŭ Vorniciile într'a doua mână de a percepe acestŭ venitŭ, ḑicêndŭ că acésta o potŭ face numaĭ înşiĭ cumpĕrătorĭĭ de la *cochiĭ-veachĭ*. Radu Golescu nu încuviinţéză asemine urmare a Ispravnicilorŭ şi arétă, că se pricinuesce pagubă Epitropieĭ, că nu vorŭ maĭ veni muştereĭ la anulŭ viitorŭ, sa dée preţŭ bunŭ, vĕḑêndŭ împiedicarea ce se aduce cumpĕrătorilorŭ de mâna a doua. Golescu cere ordine la Ispravnicĭ, descuviinţătóre urmăriĭ lorŭ.

A. Ipsilante nu este de părerea luĭ Radu Golescu, în resoluţiunea sa de la 23 Maiŭ 1797. Elŭ amintesce că însuşĭ a stabilitŭ regula, să nu se pótă sub-arenda veniturile luate la Cochiĭ veachĭ. Déca nu potŭ înşiĭ a se presenta la licitaţiĭ (cochiĭ veachĭ), aŭ dreptulŭ să liciteze prin vechilĭ şi aceia sunt învoiţĭ să caute slujba prin judeţe. Cod XXXIII, fila 419 verso.

Radu Golescu vel Vornicŭ obştirilorŭ, prin anafora din 9 Maiŭ 1797, arétă că cumpĕrătorĭĭ Vorniciilorŭ nu daŭ câştiurile, sub pretextŭ că ceĭ ce aŭ cumpĕratŭ de la eĭ venitulŭ, nu sunt îngăduiţĭ de Ispravnicĭ să'lŭ percépă.

Vodă, la 23 Maiŭ 1797, ḑice că pe deosebită anafora (cea de sus) a datŭ buiurdisma Domnéscă. «Ci dar să orênduescĭ de la Epitropie pe . . . . . ca de la fieşcare cumpĕrătorŭ să împlinéscă şferturile ce sunt datorĭ.»

Cod. XXXIII, fila 420.

Publicaţie la tóte judeţele pentru slujba Vornicieĭ, din 7 Iulie 1797. Domnitorulŭ repetă ordinele date a nu îngădui «să se facă catahrisis cu precupia vênd̆ereĭ Vornicieĭ din mână în mână, séŭ cu vênd̆are pe sate şi pe plăşi, ci însuşĭ cumpĕrătorulŭ de la Epitropie, séŭ prin vechilulŭ sĕu să caute slujba.» Domnitorulŭ ordonă Ispravnicilorŭ să privighieze ca nicĭ aceştia să nu facă jafurĭ şi năpăstuirĭ locuitorilorŭ, «din meşteşugurĭ ale Vorniceilorŭ, precum urma de făcea maĭ înainte. Şi unde aşteptamŭ de la Dumnévóstră urmare a acelorŭ îndestulate poruncĭ, făr' de nădejdea nóstră audimŭ érăşĭ cele împotrivă, că nu numaĭ îndreptare nu aŭ făcutŭ, ci încă la maĭ multŭ catahrisis şi pricină de jafurĭ aŭ venit tréba, cu a fi cumpĕrătorĭ zapciiĭ plăşilorŭ de Vornicia pe plăşĭ. Decĭ, fiind-că la atâtea poruncĭ straşnice înţelegĕtorĭ nu sunteţĭ şi de urgia care póte să vĕ vie dintr'acéstă neîngrijire nu socotiţĭ, nu rĕmâne altă decât să vĕ facemŭ dar a cerca în faptă urgia ce vi se cade, ca să vĕ învĕţaţĭ altă dată când vĕ vinŭ poruncĭ să le păziţĭ, că ni s'aŭ urîtŭ a vĕ scrie maĭ mult. Şi étă acésta va fi cea din urmă tuturorŭ poruncă care maĭ trimitemŭ, prin care vĕ hotărîmŭ, că de nu veţĭ face îndreptare acestuĭ catachrisis, ce se urméză în slujba Vornicieĭ, spre a nu avea zapciiĭ Vornicia asupră-le şi a nu se precupi din mână în mână şi a nu se vinde pe plăşĭ şi pe sate şi a nu fi locuitoriĭ jăfuiţĭ şi supĕraţĭ, împotriva ponturilorŭ, să sciţĭ că fără de veste vĕ va veni urgia aceea care nu o socotiţĭ, fiind-că nu maĭ putem suferi atâta neîngrijire şi nebăgare de sémă, cu care vĕ purtaţĭ la poruncile Domnieĭ mele.» — 1797, Iulie 7.

Cod. XXXVI, fila 72 verso.

Cu referinţă la acéstă *slujbă* a Vornicieĭ, maĭ urméză, în 20 Septembre 1797, următórele:

Dumitrache şi Hristodor se jăluescŭ luĭ Vodă, că pe acestŭ anŭ cumpărândŭ de la Cochiĭ-veachĭ slujba Vornicieĭ în jud. Buzĕŭ, nu i-aŭ ajutatŭ vremea a câştiga şi eĭ cevaşŭ, ci şi din capete perdŭ, şi dobânda o plătescŭ pe de-asupra; afară de acésta, avêndŭ de pripasŭ câte-va vite le ţinŭ de vr'o 5 séŭ 6 lunĭ şi nu le reclamă nimenĭ; şi dupĕ poruncile anterióre Domnescĭ, trebue a le ţinea unŭ anŭ şi pênă atuncĭ presentându-se stăpânulŭ vitelorŭ, va plăti cheltuéla întreţinereĭ şi şi-le va lua; dar eĭ aŭ vrutŭ să le vêndă la locuitorĭ, şi când se va presenta reclamantulŭ ca să plătéscă cheltuéla, eĭ să'ĭ dée cusurulŭ pênă la preţulŭ viteĭ. Dar Epitropia nu îngădue acésta. Jăluitoriĭ arĕtă că fênurile sunt scumpe, şi nu le dă mâna a erna vitele, câcĭ i-arŭ costa îndoitŭ şi întreitŭ câtŭ facŭ pripasurile. Se rógă ca să le acorde să vênd̆ă vitele cum s'a d̆isŭ maĭ sus. Domnitorulŭ, la 12 Septembre, orênduesce pe Radu Golescu, Vornicŭ alŭ obştirilorŭ, ca să cerceteze jalba.

Acesta, la 13 Septembre, raportéză, că dupĕ lege eĭ sunt datorĭ a le ţine

unŭ anŭ; dar fiind-că eĭ nu sunt şeḑĕtorĭ în Buzĕŭ ci în Bucurescĭ, şi fênurile sunt scumpe şi apoĭ eĭ aŭ datŭ zapisŭ la Epitropie, că nu vorŭ vinde vitele la bâlciŭ sĕŭ aiurea, ci chiar la locuitoriĭ din satele Buzeuluĭ şi că de se va presenta reclamantulŭ pênă 'n tr'unŭ anŭ elŭ le ve da cusurulŭ preţuluĭ vitelorŭ. Decĭ Radu Golescu, găsindŭ cererea reclamanţilorŭ cu bună orênduială, se rógă de Domnitorŭ, să le acorde vênḑarea vitelorŭ, sub condiţiunile maĭ sus citate.

Domnitorulŭ, la 26 Septembre acelaşŭ anŭ, întăresce anaforaoa, ca să fie volnicĭ numiţiĭ cumpărătorĭ aĭ Vornicieĭ, să vênḑă acele pripasurĭ, prin scirea Ispravnicilorŭ şi cu condiţiunile de maĭ sus.

Cod. XXXV, fila 293 verso.

Unŭ altŭ abuzŭ alŭ Ispravnicilorŭ de judeţe, abuzŭ semnalatŭ încă sub Domnia luĭ Al. Moruzi, era pretenţiunea acelora, ca fie-care potecaşŭ şi plăiaşŭ, maĭ ales în judeţele de peste Oltŭ, să dee Ispravniculuĭ câte unŭ jderŭ, sĕŭ maĭ bine preţulŭ luĭ încărcatŭ, de 5 tal. [1]

Alexandru Ipsilant apĕră satele şi de nedrépta aplicare la ele a căminărituluĭ. [2]

---

1. Vel Vornicŭ Manolache Creţulescu, la 27 Noembre 1796, arétă Domnitoruluĭ, care i-aŭ trimisŭ în cercetare jalba potecaşilorŭ şi plăiaşilorŭ din plaiurile judeţelorŭ de peste Olt, că din urma rĕzmeriţeĭ Nemţilorŭ încóce, Ispravniciĭ judeţelorŭ aŭ făcutŭ unŭ obiceiŭ de iéŭ de la plăeşĭ şi potecaşĭ *câte 1 jderŭ*, sĕŭ câte tal. 5. Manolache Creţulescu constată din condicile Divanuluĭ, că asemenea havaetŭ n'a existatŭ în trecut, dar că în ḑilele luĭ Alex. Moruzi, s'aŭ încuviinţatŭ să iée jderulŭ, iar în lipsă câte tal. 3, iar nu 5. Opiniunea luĭ Creţulescu este că acestŭ havaetŭ este nedreptŭ.

Domnitorulŭ, la 29 Noembre 1796, îlŭ ridică cu totulŭ, dându la mâna plăeşilorŭ şi potecaşilorŭ Domnesc sinetŭ de apĕrare pentru jderŭ, orĭ de banĭ pentru jderŭ.

Cod. XXXIII, fila 19 verso.

2. Plăiaşiĭ din plaiulŭ despre Buzĕŭ, jud. Secuienĭ, se jăluescŭ că li se ia căminăritŭ pe la micile bâlciurĭ prin munţĭ. Acestŭ obiceiŭ n'a fostŭ în trecutŭ «iar în ḑilele Nemţilorŭ viindŭ nisce Grecĭ căminarĭ, mare jafŭ ne-aŭ făcutŭ luându de tot omulŭ cu marfă de calŭ câte 1 zlotŭ. Mihaiŭ Suţu a fostŭ opritŭ acésta, dar acum iarăşĭ îĭ amenință să le iée acéstă plată, şi cerŭ decĭ poruncă, să nu fie supĕraţĭ».

Domnitorulŭ, la 1 Martŭ 1797, ordonă nesupĕrarea locuitorilorŭ cu căminăritŭ.

Cod. XXXIII fila 204 verso.

Pitacŭ-circulară către toţĭ Ispravniciĭ, dupĕ jalba locuitorilorŭ, că ceĭ cu slujba căminărituluĭ, împotriva cărţilorŭ Domnescĭ, îndrăznescŭ a lua căminăritŭ şi de prin sate şi de pe la cârciume din drumurĭ, şi de la morĭ, cum şi vameşiĭ, împotriva ponturilorŭ şi a cataloguluĭ, facŭ urmărĭ cu cererĭ de vamă necuviincióse. Aşişderea şi beşliiĭ zabiţilorŭ în feluri de chipurĭ facŭ supĕrărĭ cu cererĭ de havaeturĭ.

Apĕrarea satelorŭ mărginaşe cu Dunărea, în conformitate cu nizamulŭ relativŭ la Turcĭ, stabilitŭ în puterea păceĭ de la Kuciuc-Kainargi, încă a fostŭ o constantă preocupaţiune a luĭ Al. Ipsilant. De aceea în 7 Septembre 1797 elŭ trimite copilŭ de casă din Divanŭ cu volnicie, ca prin scirea luĭ vel Spăt., să aducă în fiare pe Gheorghe Căpitanulŭ din jud. Oltŭ, care împotriva nizamuluĭ, întovărăşindu-se cu Turcii, aŭ cumpĕratŭ venitурĭ de moşiĭ şi la vremea dijmuitului aŭ adus şi Turcĭ pentru strînsulŭ dijmeĭ.

Domnitorulŭ vrea să nu se facă supĕrărĭ locuitorilorŭ séŭ neguţitorilorŭ, iar maĭ cu sémă de beşliĭ. Decĭ ordonă oprirea slujbaşilorŭ căminăritului de a ămbla prin sate şi a lua căminăritŭ de pe la cârciume, morĭ, ci numaĭ prin tĕrgurĭ, oraşe şi bâlciurĭ marĭ. Asemenea ordonă oprirea vameşilorŭ de a vămui peste catalogulŭ şi ponturile ce li s'aŭ datŭ. Acestea să se vestéscă locuitorilorŭ prin sate, dându-se şi vameşilorŭ nizamŭ; aşişderea şi pentru beşliĭ şi zabiţĭ; aceştia aŭ léfă de la Domnie, decĭ să nu céră havaeturĭ. Pe căminarulŭ orĭ vameşulŭ abuzivŭ, care aŭ jăfuitŭ pe cineva cu cât de puţin lucru, să'lŭ prindă şi dupĕ ce Ispravniciĭ vorŭ împlini de la dênsulŭ dreptulŭ celuĭ păgubaşŭ, să'l trimită la Domnie să'şĭ ia pedépsa.

Domnitorulŭ termină apelându la ţĕranĭ, că de câte orĭ vre-unŭ căminarŭ vameşŭ orĭ beşliŭ vorŭ face abuzŭ, să arĕte la Ispravniciĭ judeţuluĭ pe unŭ asemenea «şi când de la Ispravnicĭ îndestulare nu veţĭ avea, atuncĭ să veniţĭ cu jalbă la Domnia mea, şi nu numaĭ aceluĭ jăfuitorŭ veţĭ vedea pedépsa luĭ, ci şi Ispravnicilorŭ judeţuluĭ aceluia le vomŭ face Domnia mea osînda cea cuviinciósă, pentru neîngrijirea dreptăţeĭ şi a îngrijireĭ vóstre.—1797, Ianuar 30.

Cod. XXXVI, fila 24 verso.

Plăeşiĭ din plaiulŭ Ialomiţeĭ (Dâmboviţa) se jăluescŭ luĭ Vodă, că căminariĭ iéŭ căminăritŭ câte tal. 1 şi 4 parale pe câte unŭ butoĭ de vinŭ, ce dupĕ vechiulŭ obiceiŭ luaŭ pentru prăznuirĭ şi casele lorŭ. «Apoĭ dupĕ ce ne facemŭ pomenirile şi cele trebuincióse, vinulŭ ce ne prisosesce îlŭ scótemŭ de'lŭ vindemŭ, când se întêmplă de se face bâlciurĭ,» şi li se maĭ ié deosebit şi vama câte parale 17, «care acestŭ obiceiŭ în cea-l-altă Domnie a Mărieĭ tale nu ni s'aŭ urmatŭ şi ne vine, ca dintr'acéstă pricină, să ne părăsimŭ şi pomenirile.» 1796, Noembre 15.

Vodă ordonă Logofĕtuluĭ de ţóra de jos cercetarea *ponturilorŭ Divanuluĭ* şi-ĭ cere raportŭ.

Vel Logof. chiar a doua ḑi raportéză, că atât ponturile date de A. Moruzi, cât şi acele date de Al. Ipsilant în prima Domnie, ḑicŭ, că căminăritulŭ să se strîngă din tèrgurĭ, oraşe şi bâlciurĭ marĭ, afară de sf. Mitropolie, Episcopiile şi mônăstirile cele marĭ şi veliţiĭ boĭerĭ, de la vel Banŭ până la vel Clucerŭ de arie şi de la jupânesele vĕduve ce aŭ stătutŭ boĭeriĭ D-lorŭ veliţĭ şi de la ceĭ cu hrisóve şi cărţĭ Domnescĭ de scutélă.... «iar prin sate şi pe la cârciumile de prin drumurĭ şi pe la cârciumile morilorŭ, *căminăritŭ* nu este....» Divanulŭ propune decĭ să se scrie Ispravnicilorŭ de a opri perceptoriĭ căminăritului a supĕra satele din plaiŭ.

Vodă aprobă, la 18 Noembre 1796.

Cod. XXXIII, fila 9 verso.

In privinţa poliţieĭ oraşuluĭ Bucurescĭ, Domnitorulŭ menţinêndŭ vechile sale nizamurĭ, reînoesce pe unulŭ lăsatŭ în desuetudine, cu referinţă la paza barierelorŭ oraşuluĭ, în scopŭ de a sci cine intră şi ĭese din elŭ, de orĭ-ce naţionalitate şi de orĭ-ce tréptă socială. Elŭ împiedică găzduirea de streinĭ pe la mahalale, ci numaĭ pe la hanurĭ. Hangiiĭ aŭ a declara imediat sosirile de strĕinĭ, la Spătărie şi respective la Aga. Hatmanuluĭ încă ĭĭ scrie Domnitorulŭ să privigheze strĕiniĭ ce vinŭ cu poşta, să scie cine sunt şi pentru ce trébă aŭ venitŭ. De sigurŭ că o parte din asemenea mĕsurĭ le luă Alex. Ipsilant în interesulŭ proprieĭ sale apĕrărĭ de surprise neplăcute din partea de peste Dunăre. [1]

---

1. Pitacŭ din 16 Septembre la vel Aga, să dée poruncă pe la tóte hanurile, ca să fie orênduiţĭ hangiĭ ómenĭ de credinţă, într'adins, chiar pentru tréba hanuluĭ, care hangiŭ făr'de a'lŭ maĭ metahirisi stăpânulŭ hanuluĭ şi la alte trebĭ, să aibă purtare de grijă a sci pe toţĭ chiriaşiĭ odăilorŭ, ce ómenĭ sunt? şi cine intră şi iese din hanŭ? Iar séra dupĕ 12 césurĭ să se inchidă porţile cele marĭ ale hanuluĭ şi să rĕmâie numaĭ portiţa cea mică, care să maĭ zăbovéscă deschisă óreşĭ-ce până la o $^1/_2$, mult pênă la 1 césŭ din nópte, pentru ceĭ ce din întêmplare nu vorŭ proftaxi. Cum şi nóptea, orĭ în ce vreme de trebuinţă, să deschidă celorŭ ce vorŭ să iésă, séŭ să intre, dar să scie cine intră şi iese şi pentru ce trébă, ca să pótă da séma orĭ în ce vreme se va întreba. Şi acésta bună orênduială poruncimŭ să se păzéscă de apurure şi să grijescĭ D-ta ca să se puie în urmare îndată.

Cod. XXXVI, fila 89.

Pitacŭ la vel Spătarulŭ şi la vel Aga pentru nizamulŭ streinilorŭ ce vinŭ în Bucurescĭ, din 3 Noembre 1797.

Fiind-că, pentru a se păzi buna orânduială şi nizamulŭ ce se cuvine politieĭ, aŭ fostŭ date poruncile Domnieĭ mele şi în cea l-altă Domnie către zabiţiĭ Politieĭ şi amŭ avutŭ şi staroste de streinĭ într'adins orânduit pentru a îngriji pururea de câţĭ streinĭ vinŭ în Bucureşcĭ, ca să cerceteze ce ómenĭ sunt? de unde aŭ venitŭ? cu ce trebuinţă? unde sunt conăciţĭ? cât aŭ a şede? Atât pentru ca să fie sciuţĭ . . . . . cât şi pentru ca să nu se pótă cu acest mijloc a se mistui vre-un furŭ şi făcĕtorŭ de rĕŭ, maĭ vêrtos lângă scaunulŭ Domnieĭ în mijlocŭlŭ oraşuluĭ, unde sunt atâtea străjĭ îndestulate, şi ca să se pótă cu acésta a se vădi furiĭ şi făcĕtoriĭ de rĕŭ dintre neguţătorĭ şi călĕtoriĭ ceĭ bunĭ; care acestŭ nizamŭ vĕdêndŭ Domnia mea că s'aŭ *amelisit* şi fiindŭ mult trebuincios de a se urma, şi de a se păzi în faptă cu scumpĕtate de către fieş-care zapciŭ, iată poruncimŭ Dumitale, ca maĭ întâiŭ pe la străjile de marginea Bucurescilorŭ să daĭ straşnică poruncă . . . . . », ca să vegheze ḑiua şi nóptea, să vaḑă cine aŭ intrat în Bucurescĭ, ce fel de ómenĭ şi «să *răportuéscă* la spătărie». De altă parte Domnitorulŭ ordonă, să îndatoréscă pe hangiĭ, şi Spatarŭ şi Aga, fie-care în circumscripţiunea luĭ, cum şi pe portariĭ de pe la mŏnăstirĭ, ca să dea de scire la spătărie şi la Aga, despre or ce streinŭ ar veni pe la hanurĭ séŭ mŏnăstirĭ, fie creştinŭ, fie turcŭ, neguţĕtorŭ séŭ altŭ călĕtorŭ «ca să'ĭ cercetezĭ D-ta cine este? de unde aŭ venit? cu ce trebuinţă?

VI

Ţèranii

Din capitolele anterióre s'a putut vede că Alex. Ipsilant aŭ acordatŭ óre-care protecţiune locuitorilorŭ din sate. Aci voim a aduce o serie de documente relative la acéstaşĭ protecţiune şi în genere cu referinţă la situaţiunea ţĕranuluĭ.

Din respectulŭ munceĭ dupĕ pontŭ, vedemŭ pe ţĕranĭ reclamândŭ adese la Domnitorŭ în contra abuzivei obligaţiunĭ de a munci, peste ḑilele hotărîte, la moşieriĭ, orĭ la arendaşiĭ lorŭ. Aşĭa în 17 Aprilŭ 1797, Domnitorulŭ reamintesce egumenuluĭ Mŏnăstireĭ Bradul din jud. Sĕcuieniĭ, ce drepturĭ are Mŏnăstirea a cere de la locuitoriĭ de pe moşiile eĭ din jud. Buzeŭ, numite Galbenii, Văceniĭ şi Albesciĭ:

Ţĕraniĭ să'şĭ facă claca, însă numaĭ ceĭ ce vorŭ fi casnicĭ şi vrednicĭ de muncă, ér nu şi holteiĭ. Claca s'o facă 3 ḑile primăvéra, 3 véra, 3 tómna şi 3 iarna, nu tóte de-o dată. Când stăpânulŭ moşieĭ nu va avea nevoie de muncă,

---

cât are a şedea? Aşişderea şi pe vătăşeiĭ din mahalale să'ĭ îndatoriscĭ D-ta să arĕte îndată la Spătărie, ce streinĭ aŭ venitŭ pe acolo ca să-ĭ cercetezĭ. Iar maĭ vêrtosŭ găzdaşilorŭ cârciumarĭ, carĭ ţinŭ gazde şi conace de mosafirĭ să le daĭ straşnică poruncă, ca streiniĭ să nu fie primiţĭ în mahalale, ci să mérgă să conăcéscă la hanurĭ, afară de ceĭ ce aŭ a se sălăşlui cu locuinţa lorŭ aice, care are a'ĭ arĕta îndată la D-luĭ Ispravniculŭ Bucurescilorŭ, să urmeze dupĕ orânduiala ce are.

Pentru care amŭ datŭ de acésta porunca Domnieĭ mele prin cuvêntŭ şi D-sale baş-beşli-aga şi ca şi pentru Turcĭ să aibă acéstă purtare de grijă deapurure «să cerceteze: cine şi de unde aŭ venitŭ şi cu ce trebuinţe? spre a da de scire la Spătărie». Slujbaşiĭ carĭ nu vorŭ păzi acestŭ nizamŭ vorŭ fi pedepsiţĭ straşnic.

In aceeaşĭ ḑi de 3 Noembre şi în sensulŭ pitaculuĭ de sus, Domnitorulŭ ordonă şi luĭ biv. vel Vist. Mateiŭ Fălcoianu, Ispravniculŭ Bucurescilorŭ, ca şi prin zapciiĭ luĭ, ce ămblă prin mahalale, să afle de orĭ-ce strĕinŭ, verĭ de ce limbă va fi şi să dée de scire la Spătărie ca să'lŭ cerceteze. Iar pentru ceĭ ce aŭ a se sălăşlui în Bucurescĭ, să'ĭ cerceteze Ispravniculŭ politieĭ, cu deamĕruntul, ce ómenĭ sunt? De unde aŭ venitŭ? Unde se sălăşluescŭ? Şi în ce chezăşie se daŭ? ca să fie purure sciuţĭ.

Hatmanuluĭ încă i se scrie, la 3 Noembre, ca să privegheze strĕiniĭ, carĭ vinŭ cu menziluri cu plată, să scie ce ómenĭ sunt? ce trébă aŭ? de unde aŭ venitŭ? şi cât aŭ a şedé? Şi să raporteze Domnitoruluĭ tot-déuna «cum asemene îngrijire să aibĭ şi cuĭ daĭ menzilurile, ce omŭ este? Unde merge? Şi cu ce trebuinţă.»

Cod. XXXVI, fila 105 şi verso.

fie-care casă va plăti câte 1 zlotŭ. Dijmă va lua din tóte sĕmănăturele, din 10 una, iar nu maĭ mult. Grădinele cu legumĭ sunt scutite de dijmă. Vinŭ şi rachiŭ nu vêndŭ locuitoriĭ decât cu voia stăpânuluĭ moşieĭ, dupĕ anume aşeḑare. Acestŭ stăpânŭ va lua de capră câte 2 banĭ pe anŭ, de matcă de stup câte 3 banĭ pe anŭ. Pentru vitele de tréba caselorŭ locuitorilorŭ, de suhat să nu se supere. La moşiile cu bălţĭ locuitoriĭ aŭ dreptŭ de pescuitŭ, dândŭ ḑeciuială din 10 pescĭ un pesce, séŭ 1 banŭ din 10. Domnitorulŭ ordonă Ispravnicilorŭ să oblige pe locuitorĭ la aceste ponturĭ, afară numaĭ décă locuitoriĭ nu vorŭ fi avêndŭ unŭ deosebitŭ aşeḑămêntŭ cu stăpânulŭ moşieĭ, care să se fi urmatŭ şi păzitŭ, în care cazŭ să însciinţeze de Domnitorŭ.

Cod. XXXVI, fila 42, verso.

Locuitoriĭ de la Vladaia din Mehedinţĭ se jăluescŭ că sunt năpăstuiţĭ de stăpânulŭ moşieĭ la clacă şi dijmă.—1797 Martŭ 12.

Domnitorulŭ asupra anaforaleĭ luĭ C. Filipescu vel Log. ordonă Ispravnicilorŭ, ca să nu se céră de la locuitorĭ peste ponturile clăceĭ.

Cod. XXXIII, fila 296 verso.

Locuitoriĭ ţĕranĭ din satulŭ Căzănesciĭ (Ialomiţa) al răpos. Vist. Enache Văcărescu, s'aŭ jăluitŭ că «li s'aŭ păzitŭ orânduiala clăciĭ până la rezmeriţa acésta dupĕ urmă, de lucra câte 12 ḑile pe anŭ tot casniculŭ, dupĕ cuprinderea condiceĭ Divanuluĭ; iar atuncĭ prin învoire cu purtătoriĭ de grijă aĭ caseĭ luĭ Enache Văcărescu, aŭ făcutŭ aşeḑămêntŭ şi da în locul clăceĭ câte 3 baniţe de bucate: una de grâŭ, una de orzŭ şi alta de meiŭ, care aşeḑămêntŭ în urmă nu numaĭ că li s'aŭ strĕmutatŭ, maĭ încărcându'ĭ făr de voinţa lorŭ şi cu alte maĭ multe bucate, ce încă acum dupĕ mórtea luĭ, sunt supĕraţĭ de către orânduiţiĭ caseĭ a da şi acele bucate cu încărcătură şi a face şi clacă. A. Ipsilante hotăresce, că locuitoriĭ să fie datorĭ a face claca numaĭ dupĕ pont, adecă câte 12 ḑile pe an, în 4 vremĭ; iar primindŭ casa răpos. Văcărescu a lua acele câte 3 baniţe de bucate în locŭ de clacă, locuitoriĭ nu vor fi supuşĭ şi la clacă. El ordonă Ispravnicilorŭ, să nu îngădue ca locuitoriĭ să fie supĕraţĭ peste acéstă poruncă.—1797 Octombre 22.

Cod. XXXVI, fila 97 verso.

Locuitoriĭ din Creţulescĭ jud. Ilfovŭ se jăluescŭ luĭ A. Ipsilante că sunt asupriţĭ cu claca. S'a făcutŭ cercetare şi la 14 Februarie 1797, ambiĭ logof. marĭ Cost. Filipescu şi Ştefan Văcărescu raportézĕ Domnitoruluĭ rezultatul cercetăreĭ. Domnitorul ordonă păzirea întocmaĭ a ponturilor clăceĭ.

Cod. XXXIII, fila 174.

*

O mare secetă întêmplându-se în unele judeţe, maĭ cu sémă în alŭ Buzeuluĭ, locuitoriĭ nu avură nutreţ pentru vite pe timpŭ de iarnă. A Ipsilantŭ veni în ajutorulŭ lorŭ împedicându pre egumenĭ,

şi în genere pre moşieri, carĭ aveaŭ fânŭ, de a lua de la ţĕrani preţurĭ exorbitante. Asemene fênŭ se dispune a fi împărţitŭ pe la ţĕranĭ cu preţŭ moderatŭ, oprindu'i însă de a'l specula la rândulŭ lorŭ. Preţulŭ fênuluĭ va fi plătitŭ cu îngăduială. Iată încă o ocasiune pentru A. Ipsilante de a face parale, şi el acésta nu o făcu, ba încă pedepsi pe egumenulŭ care ceruse de la ţĕrani preţurĭ exorbitante pentru fênŭ. [1]

Drepturile locuitorilorŭ la pĕscuitŭ, la păduri şi la *protimisis* de arendare, încă sunt apĕrate cu vigóre de însişĭ eĭ, ţĕranii, cari ţinŭ cu tenacitate a'şĭ reclama drepturile, iar Alex. Ipsilante le este destulŭ de bine-voitorŭ. De altă parte Domnitorulŭ opresce şi încălcările din

1. Anafora din 1797 Iunie 17, arĕtândŭ Domnitoruluĭ, dupĕ provocarea luĭ vel Spătarulŭ cu carte domnéscă, că aŭ chibzuitŭ pentru lipsa de fênŭ de care sufere judeţulŭ Buzeŭ din causa seceteĭ. Divanulŭ propune să se dea locuitorilorŭ fênŭ din părţile unde s'aŭ făcutŭ, ca să'şĭ ţină vitele peste iarnă. Să se rânduiască unŭ boier destoinicŭ, să mérgă la părţile locurilor ce pătimescŭ de lipsa fênuluĭ, ca să vadă însuşĭ cu ochiĭ luĭ ce trebuinţă este şi apoĭ mergêndŭ în judeţele unde s'aŭ făcutŭ fênŭ să ia atâtŭ cât să nu aducă lipsă şi în acelŭ locŭ şi să'l împartă la satele unde este lipsă, de la care orânduitulŭ boierŭ să aibă pe lângă sine câte unul—duoĭ, ca să'ĭ spună de cât fênŭ aŭ trebuinţă conlocuitoriĭ lorŭ. Divanulŭ amintesce, că şi la 1794 totŭ aşia s'aŭ făcut. Intru câtŭ privesce preţurile exorbitante ce aŭ începutŭ a cere ceĭ ce aŭ fênŭ, câte 20—30 leĭ carulŭ de mĕsură «cerêndŭ unŭ egumenŭ 10,000 leĭ pentru 10 care de fênŭ vechiŭ; pentru aceştia găsimŭ cu cale să fie luminată poruncă a Mărieĭ tate către D-lor ispravniciĭ judeţuluĭ, să facă cercetare în totŭ judeţulŭ, veri la cine s'arŭ găsi că are fênŭ vechiŭ de anŭ, adică atâtŭ la egumenŭ i la boieri, i boierinaşĭ, i arendaşĭ şi la alţiĭ ce vorŭ fi avêndŭ fênŭ vechiŭ de prisosŭ pentru negoţŭ, să facă catastihŭ cu arĕtare anume la cine se găsesce fênŭ vechiŭ şi la fieşce-care câte câtŭ fênŭ, care catastihŭ trimiţêndu-se aicĭ şi vĕdêndu-se atâtŭ obrazele pe la carĭ se află fênŭ cum şi suma aceluĭ fênŭ, apoĭ prin chibzuială vorŭ arĕta Înălţimeĭ tale preţulŭ câtŭ este să se plătéscă carulŭ de mĕsură de acestŭ felŭ de fênŭ vechiŭ de către ceĭ ce vorŭ avea lipsă. Asemene fênŭ să nu se dea la ţĕraniĭ ce aŭ, şi âmblă numaĭ să facă comerţŭ de fênŭ». Mĕsura propusă de Divanŭ cere «să se urmeze numaĭ estimpŭ pentru lipsa cunoscută, iar să nu rĕmână canonŭ a se ridica şi în alţĭ anĭ».

Ipsilante orânduesce pe Polcov. Cost. Lupea conform propunereĭ de maĭ sus şi poruncesce ispravnicilorŭ de Buzeŭ, ca unulŭ din eĭ să mérgă cu Lupea în catagrafiarea fênuluĭ împreună cu unulŭ—duoĭ sătenĭ. Pentru plată vênzĕtoriĭ fênuluĭ vorŭ fi îngăduitorĭ până la fixarea preţuluĭ fênuluĭ vechiŭ «iar pe acelŭ egumenŭ ce aŭ cerut 10,000 leĭ pentru 10 care fênŭ vechiŭ, ridicându'l orânduitulŭ acesta, să'l aducă la Domnia mea.» Tot-o-dată fiind-că pentru târgulŭ Drăgaiceĭ Domnitorulŭ a fostŭ trimisŭ pe Vorniculŭ C. Ghica »iată dămŭ asupra D-tale *naziretuluĭ* acesteĭ trebĭ, ca ducêndŭ pe ispravnicĭ înaintea D-tale dimpreună şi cu orânduitulŭ acesta Polcovnicŭ, să puĭ în fapte urmarea acesteĭ trebĭ, dupĕ cum poruncimŭ maĭ sus.» 1797, Iunie 17.

Cod. XXXIII, fila 449.

partea ţĕranilorŭ asupra drepturilor proprietăţeĭ, dupĕ reclamaţiunile ce i se adreséză [2].

2. Archimandritulŭ şi igumenulŭ mônăstireĭ Cotrocenĭ, chir David, s'a jăluitŭ, că locuitoriĭ de pe moşia mônăstireĭ, Lunca şi Căşciórele, contra obiceiuluĭ tuturorŭ moşiilorŭ de obşte, vêndŭ vinulŭ şi rachiulŭ lor în silnicie, aducêndŭ pagubă Mônăstireĭ; mônăstirea i-aŭ opritŭ, şi igumenulŭ aŭ datŭ jalbă luĭ Vodă; Vodă a orênduitŭ pe Ştefan Văcărescu vel Log. ca să cerceteze ; acesta la 22 Martŭ 1797 raportéză, că sătenii n'aŭ maĭ aşteptatŭ resultatulŭ cercetăriĭ şi aŭ şi plecat.

S'a trimisŭ un mumbaşirŭ cu 2, 3 vechilĭ, ca să aducă pe părinţi la Bucurescĭ; mumbaşirulŭ i-a adusŭ şi înfăţişându'ĭ cu Archimandritulŭ, i-a întrebatŭ vel Log. cu ce aşeḑămêntŭ séŭ voie vêndŭ eĭ rachiŭ şi vinŭ? eĭ rĕspunseră că cu nicĭ o voie séŭ obiceiŭ, ci aşia de la sineşĭ ; în cele dupĕ urmă aŭ recunoscut şi eĭ că aŭ urmatŭ împotriva condiceĭ şi a obiceiuluĭ ; decĭ vel Log. cere de la Domnitor Volnicie către igumenŭ, ca să pótă popri pe ţĕranĭ orĭ când, de a vinde vinŭ şi rachiŭ. 22 Martŭ 1797.

Domnitorul, la 9 Septembre acelaşŭ anŭ, întăresce anaforaoa acésta şi porunceşce ispravnicilorŭ, ca să nu îngăduie pe nimenĭ a vinde vinŭ şi rachiŭ, fără numaĭ stĕpânulŭ moşieĭ.

Cod. XXXV. Fila 250 verso.

Popa Gheorghe, Popa Petru de la Smârdiósa din Teleormanŭ aŭ cerutŭ dreptulŭ de a avea cârciumă pe moşia lorŭ, care este învecinată cu moşia Buzoianca a pah. Herĕscu. Judecata în anaforaoa către Domnitorŭ din 10 Iunie 1797 ḑice: «i-amŭ întrebatŭ de aŭ satŭ pe moşie, de este drumŭ mare unde aŭ făcutŭ cârciumă, şi de aŭ avutŭ din vechime cârciumă statornică, şi rĕspunseră că satŭ nu aŭ, nicĭ cârciumă statornică din vechime n'aŭ avutŭ, fără numaĭ că înaintea rĕzmeriţeĭ Ruşilorŭ, când era şi pe moşia lorŭ vr'o câte-va case, aŭ avutŭ cârciumă, care aŭ stătutŭ, cât aŭ stătutŭ şi acele case, cariĭ s'aŭ risipitŭ dupĕ rezmeriţă, iar de atuncĭ încóce nu aŭ maĭ avutŭ. Dar pentru drumŭ pricinuiră, că cu tóte că nu este drumŭ mare, dar nicĭ tocmaĭ micŭ nu este, căcĭ âmblă pe dênsul ómeniĭ la morĭ, şi vinŭ la Bucurescĭ, şi mergŭ la Ruşiĭ-de-Vede». Justiţia ḑice că jăluitorilorŭ le lipsescŭ 3 dreptăţĭ, ce dupĕ obiceiulŭ ţĕreĭ se păzescŭ, pe puterea cărora nescine póte a'şĭ face cârciumă fără oprire, adică «satŭ pe moşie, cârciumă statornică pe moşie din vechime, şi drumŭ mare la moşie.» Decĭ justiţia respinge cererea şi solicită de la A. Ipsilant poruncă către ispravniciĭ judeţuluĭ, să oblige pe jăluitorĭ a'şĭ ridica vinulŭ din cârciumă, iar cârciuma fiindŭ unŭ bordeiŭ să o strice.

Domnitorulŭ, la 2 Iulie 1797, aprobă anaforaoa Departamentuluĭ, dupĕ ce şi Divanulŭ Domnescŭ respinge reclamaţiunea ca neîntemeétă pe cele 3 dreptăţĭ.

Cod. XXXV. fila 74 verso.

Isprăvniceiĭ moşiilor din Futóia şi Isvórele, a Mitropolieĭ, jud. Vlaşca, se jăluescŭ, că locuitoriĭ de prin alte sate aŭ intratŭ cu sila în pădure de aŭ tăiatŭ lemne de cherestele pentru comerţŭ. Totŭ asemenea reclamă contra locuitorilorŭ de pe moşie, că vêndŭ vinŭ şi rachiŭ de alŭ lorŭ, şi cerŭ poprirea.

Domnitorulŭ, în 14 Ianuarie 1797, ordonă oprirea acestorŭ încălcărĭ a dreptuluĭ proprietăţeĭ.

Cod. XXXIII, fila 71 verso.

In contra abuzurilorŭ vinăricerilorŭ, de asemine apĕră Alexandru Ipsilant, pe cât maĭ mult, pe ţĕraniĭ podgoreni, precum se póte vedea din documentulŭ ce aducemŭ în notă. Chiar şi dreptulŭ de a vinde vinŭ şi rachiŭ numaĭ proprietarulŭ şi nu şi ţĕraniĭ, este ştirbitŭ de Alex. Ipsilant în favórea locuitorilorŭ din Drăgăşanĭ, şi în paguba Episcopieĭ de Rômnicŭ, proprietara moşieĭ [1].

1. Procesŭ între locuitoriĭ de la Drăgăşanĭ cu proprietara pămêntuluĭ, Episcopia de Rômnicŭ. Domnitorulŭ nu acordă têrgoveţilorŭ dreptulŭ de a vinde alt vinŭ de cât vinulŭ Episcopieĭ.

Cod. XXXIII, fila 66.

Anaforaua luĭ C. Filipescu vel Log. asupra jalbeĭ locuitorilorŭ din satulŭ Crăsaniĭ cu Vlădica Stavropoleos, reclamândŭ dreptulŭ de protimisis. Locuitorĭ fiindŭ şeţĕtorĭ pe moşia arendată, aŭ protimisis asupra strĕinilorŭ, dupĕ rânduiala făcută de Mihaĭ Vodă Suţul, de la Martŭ până la ţi 1 Maiŭ. Dar fiind-că vînţarea făcută de Stavropoleos nu s'a făcutŭ în condiţiile nizamuluĭ dat de M. Suţu, «ni se pare că dupĕ dreptate jăluitoriĭ aŭ protimisis, să întórcă baniĭ, aceştĭ tal. 300 şi să ţină eĭ venitulŭ» Ţĕraniĭ şi numĕrară baniĭ, şi Ipsilant la 6 Maiŭ 1797, recunoscu şi elŭ acest protimisis al ţĕranuluĭ.

Cod. XXXIII, fila 382 verso.

Se jăluescŭ locuitoriĭ din satulŭ Micescĭ (Muscelŭ) moşie a mônăstireĭ Văcărescĭ, că s'aŭ vîndutŭ venitulŭ acestuĭ anŭ arhimandrituluĭ proin-Câmpu-Lungeanŭ, «şi eĭ ca nisce locuitorĭ avêndŭ protimisis încă de la trecuta lună Aprilŭ» cerŭ luĭ Vodă ca mônăstirea Văcărescĭ să întórcă baniĭ arhimandrituluĭ numit şi venitul să rămăe pe séma lorŭ. Pricina s'a judecatŭ, din porunca Domnéscă, de către ispravnicĭ; dar arhimandritulŭ a spusŭ, că acestŭ venitŭ l'aŭ luat ca să facă cercare, căcĭ vrea să facă unŭ schimbŭ cu acéstă moşie, aşa că ţĕraniĭ «n'aŭ aflatŭ dreptate;» eĭ s'aŭ jăluitŭ din noŭ şi Vodă orêndui pe Ştefan Văcărecu vel Log. ca să facă cercetare; acesta la 8 Augustŭ 1797 raportézĕ: că a întrebatŭ pe egumenulŭ Văcărescénŭ sĕ'ĭ explice pricina şi acela ţise, că adevĕratŭ, prin zapisulŭ sĕŭ, aŭ vîndutŭ venitulŭ moşieĭ dreptŭ tal. 80 Arnimandrituluĭ proin Câmpu-Lungénŭ, dar aŭ avutŭ şi vorbă prin graiŭ să facă schimbŭ cu numita moşie, care vorbă nu e coprinsă în zapisŭ, şi Sf. sa ca unŭ vînţĕtorŭ primindu'şĭ baniĭ, nu are nicĭ unŭ amestecŭ; din acésta ţice vel Log. Văcărescu, se vede că vênţarea este bună, de şi ţice că aŭ avutŭ vorbă de schimbŭ; şi fiind-că locuitoriĭ aŭ făcutŭ cerere de protimisis in vreme, aŭ dreptate la cererea ce facŭ. Vel Log. Stefan Văcărescu cere de la Domnitor porunca către ispravnicĭ, ca locuitoriĭ să întórcă Arhimandrituluĭ ceĭ 80 tal. şi să rămâie venitulŭ pe séma lorŭ, de óre-ce ţĕraniĭ i-aŭ spusŭ, că deja aŭ strânsŭ venitulŭ eĭ, neîngăduindŭ pe omulŭ Arhimandrituluĭ; iar décă Arhimandritul nu se va mulţămi cu acésta, să se judece pricina la Divanŭ.— 1797 Augustŭ 8.

Domnitorulŭ la 11 Augustŭ acelaşĭ anŭ hotărésce: «Dupĕ anaforaua D-luĭ vel Logof., poruncimŭ D-stre Ispravnicilorŭ, aĭ judeţuluĭ, să urmaţĭ întocmaĭ.»

Cod. XXXV, fila 194.

O clasă de sătenĭ, care, mărturisim, că e o surprindere pentru noĭ, este acea a aurarilorŭ românĭ, lucrândŭ alături cu aurarĭĭ ţiganĭ domnescĭ şi stândŭ sub ascultarea mareluĭ Armaşŭ:

Toţĭ aurarĭĭ băiaşĭ Românĭ din Vălcea se jăluescŭ Domnitoruluĭ împotriva luĭ vel Armaşŭ, ḑicêndŭ că eĭ sunt aurarĭĭ M. Sale cu pecetluiturĭ domnescĭ la mână, prin care sunt obligaţĭ a da pe anŭ 4 dramurĭ de aur netopitŭ şi pentru ostenéla isprăvnicelulŭĭ Zapciŭ banĭ 60 şi Logofĕtuluĭ puşcărieĭ banĭ 30, iar luĭ vel Armaşŭ să nu'ĭ dée ploconŭ, fiind-că din suma auruluĭ ce se dă pe anŭ, s'aŭ rênduitŭ suma câtă s'o ia pe séma Cămărilorŭ domnescĭ, iar prisosulŭ să fie pentru avaetulŭ luĭ vel Armaşŭ. Acesta, din contra, preste ceĭ 3 tal. ce

---

Carte domnéscă din 6 Februarie 1797, autorisândŭ pe Ión Pascal «de a face prinsóre de pesce cu lésă la satulŭ Măgurenĭ (Ialomiţa), în ruptura de apă ce este din Dunăre care se chiamă Borcea, pe moşia mônăstireĭ Raduluĭ-Vodă i a mônăstireĭ Vieroşulŭi şi a mônăstireĭ Mărcuţa, avêndŭ venitulŭ acestorŭ moşiĭ cumpĕrătŭ». Vel Logol. a arĕtat luĭ Vodă că Pascal a datŭ chezaşŭ la Divanŭ «cum că acéstă lésă nu va aduce nicĭ o împotrivire la nizamulŭ Margineĭ, nicĭ este împotrivitóre, séŭ pricinuitóre de scandelă şi Pascal se va păzi, de orĭ ce care ar aduce împotrivire la nizamŭ.» Domnitorulŭ încuviinţézăă facerea acesteĭ lese, fiindŭ şi spre alişverisulŭ locuitorilorŭ.—1797 Februarie 6.

Cod. XXXVI, fila 25 verso.

Costache Popescu se jăluesce Domnitoruluĭ, că are moşia Curmătura i Bojunulŭ din Ilfovŭ învecinatŭ cu satulŭ Căsciórele a Mitropolieĭ şi cu moşia Cătăluiŭ a Cotrocenilorŭ. Locuitorĭĭ dupĕ Cătăluiŭ tótă hrana şi-o facŭ pe moşia jăluitoruluĭ, acolo aŭ viĭ, prind pesce din bălţĭ, îşĭ pascŭ vitele vara şi iarna fără a plăti vre-unŭ suhatŭ, ba încă vîndŭ în silnicie vinŭ şi rachiŭ şi tae lemnu din pădurea dupĕ mosia, împreună cu alţĭ locuitorĭ de prin alte sate, şi nu vorŭ să plătéscă pentru vênarea pesceluĭ dupĕ obiceiulŭ pămêntuluĭ, nicĭ otaştina din 20 de vedre una, la viĭ, şi dijma de la sĕmănăturĭ. Popescu cere dar supunerea locuitorilor dupĕ pravilnicésca condică.

In urma cercetăreĭ luĭ Stefan Văcărescu log., Ipsilant ordonă supunerea locuitorilorŭ la dările cuvenite, «iar când la vre una din aceste vorŭ maĭ ave a rĕspunde şi vorŭ ḑice, că aŭ *apelaţie*, să'ĭ trimiţĭ la Divanulŭ Domnieĭ mele pe 2, 3 vechilĭ şi cu ḑi de soroc.—1797 Februarie 17.»

Cod. XXXIII, pag. 117.

Pitacŭ la tóte jud., din 18 Septembre 1797, să veghieze ispravniciĭ, ca slusbaşiĭ vinăriceră să nu facă încărcăturĭ şi năpăstuirĭ locuitorilorŭ peste 5 banĭ de vadră. Astă poruncă e provocată de jalba locuitorilorŭ, care cerŭ la Divanŭ, să li se dea la mână cărţĭ prin care să li se fixeze vinăriciulŭ ce aŭ a da. Domnitorulŭ amenińţă pe acelŭ Ispravnicŭ ce va îngădui abuzul vinăriceruluĭ, nu numaĭ că'l va obliga să restitue suma îndoită, luată cu nedreptŭ, ci încă vorŭ fi şi pedepsiţĭ făr'de milostivire. Mĕsurarea vinuluĭ să se facă cu cotulŭ domnescŭ înfierat, ce s'a datŭ tacsildaruluĭ de la Visterie. Tacsildariĭ nu aŭ dreptulŭ a cere mâncare fără plată.

Cod. XXXVI, fila 92.

dupĕ vechiulŭ obiceiŭ aŭ să dée aurariĭ, când li se dă la mână pecetluitulŭ Domnescŭ, maĭ cere acum pentru acestaşŭ lucru încă 3 tal. şi banĭ 30, şi le maĭ cere încă şi ploconŭ de tot omulŭ câte 6 tal., şi încă alţĭ 6 tal. cu nume de scăderea auruluĭ, şi 100 tal. havaetŭ la 2 cărţĭ de vătăjie a 2 vătafĭ de băiaşĭ aurarĭ, orênduiţĭ peste 100 de băiaşĭ, în locŭ de 8 tal., ce dădeaŭ vătaşiĭ pentru cartea de vătafŭ în prima Domnie a luĭ Ipsilante, carĭ aceştĭ banĭ nu se cereaŭ de la aurarĭ. «Iar noĭ nu eramŭ supĕraţĭ, şi birulŭ de aurŭ, când ni se cerea, îlŭ damŭ odată la Sf. Maria cea mică, iar acum nu ne lasă să'lŭ dămŭ la vreme, ce ni'lŭ cere la Sf. Petru, când nu putemŭ să'lŭ agonisimŭ.» S'aŭ maĭ jăluitŭ aurariĭ şi la Sf. Niculaĭ trecutŭ, cerêndŭ dreptate şi uşurare la aceste încărcăturĭ.

Domnitorulŭ a trimisŭ jalba lorŭ la vel Spătarŭ şi acesta la Ispravnicĭ, ca să cerceteze. Şi eĭ aŭ cercetatŭ şi li s'a făcutŭ anafora de la vel Spătar către Vodă, dar pênă acum nu s'a întăritŭ şi din causa acésta vel Armaşulŭ îĭ supĕră; decĭ cer dreptate la Domnitorŭ dupĕ pecetluirele ce aŭ la mână.

Ipsilant trimite din noŭ casulŭ în cercetarea Spătaruluĭ.

Acesta, la 18 Martŭ 1797, presintă anafora, prin care repetă cele spuse maĭ sus de aurarĭ, dar adaoge că de câte orĭ aurarulŭ nu putea presinta cele 4 dramurĭ de aurŭ, era datorŭ să plătéscă dramulŭ pe 3 talerĭ. Acestŭ aşedĕmêntŭ li s'aŭ păzitŭ pênă sub Al. Moruzi, «când atuncĭ Dumnealuĭ Spătarŭ Slugearoglu, fiindŭ fostŭ epistatŭ Armăşieĭ, făr'de poruncă gospod. aŭ luatŭ de pecetluitŭ câte tal. 4, banĭ 30, şi cu nume de ploconŭ de tot ludele câte tal. 6 şi unŭ dramŭ de aurŭ cu nume de focŭ, care luărĭ în leat 1796 s'aŭ întăritŭ şi cu pecetea luĭ A. Moruzi... şi aşia s'aŭ urmatŭ pênă în anulŭ trecutŭ; iar într'acestŭ anŭ următorŭ aŭ maĭ adaosŭ Dumnealuĭ Căminarulŭ unŭ *prostichiŭ*, adecă tal. 2 peste tal. 4, banĭ 30, de pecetluitŭ, şi tal. 1 de tot ludele, cu nume de ploconulŭ vătăjieĭ, afară de tal. 12, baniĭ cărţeĭ de vătăjie. Căminarul n'a tăgăduitŭ aceste adăogirĭ, sub pretextŭ că aşia s'aŭ urmat şi'n alţĭ anĭ. Anaforaoa propune suprimarea acestuĭ prostichiŭ, nefiindŭ acesta unŭ obiceiŭ vechiŭ şi să nu le céră adetulŭ lorŭ, de câtŭ de la Augustŭ pênă la Septembrie, şi când nu vorŭ da aurŭ, să dée câte 6 tal. de dramŭ, cum se cuprinde în testamentulŭ lorŭ celŭ întăritŭ cu pecetea luĭ A. Moruzi; iar pentru dramŭ cu numele de focŭ, să'lŭ dée, «că nicĭ eĭ nu şĭ-aŭ păzitŭ testamentulŭ, dândŭ aurŭ necurăţitŭ de metale. Asemene să dée şi ploconul armăşieĭ câte 6 tal. fiind-că acésta este regulatŭ sub pecete Domnéscă».

Domnitorulŭ, la 22 Martŭ 1797, întăresce anaforaoa, cu astă deosebire: «ca şi de acelŭ tal. 1, şi de aceĭ tal. 2, şi de aceĭ tal. 6 să fie jăluitoriĭ nesupĕraţĭ» fiindŭ luaţĭ aceştĭ banĭ fără nicĭ unŭ cuvêntŭ dreptŭ, «în vreme ce obiceiŭ n'aŭ fostŭ, şi în vreme ce nicĭ ţiganiĭ rudarĭ, carĭ aŭ asemene datoriĭ, de'şĭ daŭ dajdia în aurŭ, nu plătescŭ acestŭ ploconŭ».

Cod. XXXIII, fila 299 verso.

Să nu încheiămŭ acestŭ capitolŭ fără' de a aminti încà următórele 2 pitace, prin care justiţia este ţinută să nu urmăréscă pe ţĕrani în timpulŭ lucruluĭ viilorŭ şi a arăturilorŭ, afară de procese criminale.

Publicaţie la tóte judeţele, pentru oprirea judecăţilorŭ de la 15 Iunie pênă la finea luĭ Iulie, afară de pricinile de vinovăţie.

Cod. XXXVI, fila 60 verso.

Pitacŭ-circularŭ la Ispravnicĭ, ca de la 15 Aprilĭŭ pênă la 15 Maiŭ să nu fie chiamaţĭ locuitorĭĭ în judecăţĭ, ci să'şĭ cate de arăturĭ de porumb, de meiŭ şi de lucrulŭ viilorŭ. Numaĭ pricinile de vinovàţie urmézà a se căta înainte. 14 Aprilŭ 1797.

Cod XXXVI, fila 43.

Cunóscemŭ încă unele acte, din care se vede că sub Alex. Ipsilant s'a urmăritŭ unŭ funcţionarŭ care jăfuia ţĕranii:

Clucerulŭ Alexandru Farfara a datŭ în judecată pe Dumitrache Lupşan, ceauşŭ de aproḑĭ, pentru jăfuirĭ de la locuitorĭ şi mâncătorie de banĭ. Departamentulŭ l'a condamnatŭ pe Dumitrache Lupşan să întórcă înapoĭ banĭĭ luaţĭ de la locuitorĭ; vinovatulŭ făcu apelaţie la Divanŭ. Aicĭ Lupşan, ca şi la Departamentŭ, nu tăgădui că n'aŭ făcutŭ luare de banĭ de pe la locuitorĭ, însă ḑise că nu jafurĭ a făcutŭ, ci de la cine elŭ a luatŭ glóbă 1 leŭ orĭ 2 de capŭ spartŭ, Dumnealuĭ Clucerulŭ l'a pusŭ de i-aŭ întorsŭ înapoĭ. — Clucerulŭ însă ḑise că va dovedi la faţa loculuĭ jafurile acestuĭ Lupşan asupra locuitorilor din satele plăşeĭ Olteţuluĭ de jos (Romanaţĭ), unde aŭ fostŭ zapciŭ, neîntorcêndŭ înapoĭ nicĭ unŭ banŭ la nimenĭ, fiind-că aŭ fugitŭ de acolo, şi Clucerulŭ făcu prinsóre înaintea judecăţeĭ, că de se va dovedi că acusarea luĭ e nedréptă, atuncĭ el se obligă a da luĭ Lupşan nu numaĭ banĭĭ câţĭ ḑice că 'ĭ-aŭ datŭ în mâna sa, ci încă deosebitŭ îĭ va plăti şi cheltuiala de judecată de tal. 50. Şi spre a dovedi că Lupşan e în adevĕrŭ jăfuitorŭ, aduse Clucerulŭ o adeverinţă în scrisŭ de la Serdarulŭ Ioniţă Jianulŭ, Ispravnicŭ de Romanaţĭ, ce găsi zapciŭ în plasa Olteţu de jos pe Lupşan, şi acestŭ Lupşan, tóte scăḑĕmênturile, scutirile, ertările de birŭ, ce se făcea pe la sate, el le dosea de locuitorĭ şi poprea banĭ la el; de la salahorĭ şi de la ceĭ cu carĕ, ceea-ce era rênduială să se ié dare pe 5 lunĭ, el o lua pe o lună; s'a trimisŭ omŭ de la Ispravnicŭ să'lŭ prindă şi să'lŭ cerceteze, el fugi la Bucurescĭ; căutându'lŭ şi aci mumbaşirulŭ, elŭ fugi înapoĭ la jud. Romanaţĭ şi căḑu cu mare rugăciune la Dumnealuĭ Clucerulŭ ca să'lŭ erte de aceste greselĭ, dar Clucerulŭ l'aŭ datŭ în mâna mumbaşiruluĭ şi zapciuluĭ plăşeĭ, de l'aŭ purtatŭ prin sate întorcêndŭ tóte jafurile. Dupĕ acéstă încredinţare a Serdaruluĭ Ioniţă Jianu, Divanul confirmă sentinţa Departamentuluĭ. 1797 Augustŭ 11.

Vodă, la 7 Sept. 1797, întăresce anaforalele judecăţilorŭ Divanuluĭ şi Departamentuluĭ, şi dă poruncă Caimacanuluĭ Craioveĭ, ca să rênduéscă mumbaşirŭ de acolo, care să ia pe Lupşan şi pe unŭ omŭ alŭ Clucerulŭĭ Farfara, cu baniĭ ce ĭ-aŭ luatŭ Clucerulŭ ca amanetŭ de la Lupşan, şi mergêndŭ prin satele jăfuite, să întórcă baniĭ la locuitoriĭ jăfuiţĭ.

Cod. XXXIV Fila 243 verso.

VII

Oastea

Mişcarea luĭ Pasvantoglu din Vidin puse în necesitate pre Alex. Ipsilant să gândéscă ceva maĭ mult şi la oştirea ţĕreĭ. Enache Văcărescu, pe cât trăi, el, care sub Mavrogheni nu creduse în valórea oşténuluĭ românŭ, acum, ca mare Spătarŭ, şi maĭ apoĭ ca Vistiernicŭ, se arĕtă susţinĕtorŭ oştireĭ. L'amŭ vĕdutŭ sub Domnia luĭ A. Moruzi provocând crearea Flotileĭ române. Ca Vistiernicŭ sub Alex. Ipsilant, el presintă Domnitoruluĭ o anafora, care, de şi numaĭ indirect, dar totuşĭ atinge interesele oştireĭ şi ale Visterieĭ. Fănuţă (Zilotŭ Românulŭ) ne spune că deocamdată Ipsilant căută să nu se strice cu Pasvantoglu, dându'ĭ într'ascuns de Pórtă, orzŭ, făină, untŭ şi alte trebuincióse. [1] Maĭ apoĭ însă vĕdêndŭ exigenţele luĭ Pasvantoglu şi jăfuirile ce începuse a face pe marginea ţĕreĭ, Alex. Ipsilant a socotit să facă străjuire mărgineĭ despre Vidin şi a trimis de la Bucureşcĭ câţi-va ostaşĭ, pe carĭ i-a pusŭ sub comanda luĭ Beşli-aga din Mehedinţi. Aceste oştirĭ fură destulŭ de numeróse, se vede, ca să pótă momentan fugări cetele luĭ Pasvantoglu.

Cu tóte acestea ţéra e departe de a avea oştirea, cu care o înzestrase Nicolaĭ Mavrogheni şi în curênd se va simţi nevoia uneĭ asemenea oştirĭ sub Constantin Ipsilant, fiul luĭ Alexandru, după 1800. Iată documentulŭ menţionatŭ maĭ sus:

Anaforaoa luĭ vel Vistierŭ Enache Văcărescu, din 29 April 1797, prin care arétă luĭ Ipsilant, că în urma jălbilor deosebite a căpitanilorŭ spătărescĭ şi agiescĭ către Vodă, fiindŭ de acesta orânduitŭ ca să cerceteze aceste jălbĭ ale căpitanilorŭ, carĭ se jăluiră că sunt supĕraţĭ de dajdie, ceea ce altă dată nu a fostŭ, el s'a conformatŭ ordinuluĭ de a cerceta cum a fostŭ obiceiulŭ pentru aceştia şi cum s'arŭ cuveni ca să se urmeze. Dintru începutŭ acestŭ obiceiŭ a fost: că atâtŭ căpitaniĭ spătărescĭ cât şi agiescĭ se orânduescŭ din ómenĭ de

1. Ultima cronică a Românilorŭ din epoca Fanarioţilorŭ, 1884 p. 18.

verĭ-ce bréslă, şi decĭ se orânduiaŭ şi din boierinaşĭ mazilĭ, şi din ruptaşĭ, şi din ómenĭ, carĭ până a nu intra în slujba Căpitănieĭ, nu eraŭ la dajdie. Cât privesce pentru mazilĭ, aceştia avênd a da 5 talerĭ la Visterie ca dajdie «şi suma ce rĕmâne maĭ multă până la suma ce pórtă, îĭ plătesce Căpitanul la Visterie şi slujindŭ». Breslaşiĭ dajnicĭ daŭ 3 talerĭ la Visterie, şi restulŭ îl daŭ iarăşĭ slujindŭ. Iar ceĭ ce n'aŭ apucatŭ să intre în dajdie, până a se face căpitan, în câtă vreme slujescŭ, Visteria nu le cere nimicŭ, iar când ieşiaŭ din slujba căpitănieĭ, pe care putea găsi Visteria, atuncĭ, dintr'aceştia, îl aşeda la bréslа căpitanilorŭ mazilĭ, dupĕ puterea luĭ. Aşĭa s'a urmatŭ din vechime şi la Spătărie şi la Agie, dar maĭ vêrtos la Spătărie şi la căpitănиile de afară; iar la căpitănиile din Bucurescĭ (şi Spătărescĭ şi Agiescĭ), fiind-că se rânduesc ceĭ maĭ mulţĭ şi maĭ tot-d'a-una din ómenĭ ce iesŭ din ciohodarĭ Domnescĭ, séŭ din slugĭ boierescĭ, decĭ nedajnicĭ, câtă vreme slujiaŭ, nu eraŭ supĕraţĭ, «şi décă lipsea din dajdie, nesciindu-lŭ Vistierulŭ că este mazilŭ-căpitanŭ» şi sta ascunsŭ, ast-fel se păgubea Vistieria. Iar omŭ dajnicŭ, la căpitănia din Bucurescĭ pré rar se orânduia, şi pentru uniĭ ca aceştia totŭ ca la ceĭ de maĭ susŭ se urma. Acum Ispravniculŭ politieĭ, ca să nu se păgubéscă Vistierulŭ de dajdia căpitanuluĭ, le-a pus dajdie că pe câtă vreme slujescŭ «să le aridice Vistierulŭ câte 3 talerĭ şi cusurulŭ ce se face până la suma ce l'a aşedat, dupĕ puterea luĭ, să 'lŭ plătéscă, pentru ca, când va eşi din slujbă să plătéscă toţĭ baniĭ. Şi de aceea, de acel cusur se supĕră acum eĭ.» Vel Vist. găsesce că şi Ispravniculŭ politieĭ are dreptate, căcĭ feresce vistieria de a perde acel puţin cusurŭ, şi pentru ca căpitanul dupĕ ieşirea din slujbă să fie la dajdie; dar şi «căpitaniĭ aŭ dreptate să se păsuiască, căcĭ slujind şi ḑi şi nópte, neavêndŭ altă plată afară de scutélă numaĭ, vĕḑêndu-se că şi slujesc şi li se cere şi dajdie, nu potŭ să înţelégă dreptatea ce are vistierulŭ»; Vel. Vist. pentru a împăca pe ambele părţĭ, rógă pe Domnitorŭ, să se dea acestŭ nizam, adică: «Atât Dumnealuĭ vel Spătarŭ cât şi Dumnéluĭ vel Agă să dea catastihŭ la Visterie de totĭ căpitaniĭ ce slujescŭ la aceste bresle în oraşulŭ Bucurescĭ, şi dajdia acestora să se *aridice* tótă cu pecetluiturĭ în câtă vreme se va afla slujindŭ, şi orĭ când se va întâmpla ca să lipséscă vre unulŭ din slujbă să îndatoreze amêndouĕ aceste dregătoriĭ, ca să însciinţeze Visteria că a lipsit pe căpitanĭ din slujbă, pentru ca să 'şĭ céră Vistierulŭ dajdia lor».

Domnitorulŭ aprobă acestŭ nizamŭ, ca căpitaniĭ Spătărescĭ şi Agieşcĭ din Bucurescĭ să fie scutiţĭ de dajdie pe câtă vreme se află în slujbă.—1797 Iunie 26

Cod. XXIII, fila 468 verso.

VIII

Finanţe.—Privilegiĭ de scutélă.

Cu tóte acusaţiunile de jafŭ, aduse luĭ Al. Ipsilant în Domnia a II-a, noĭ n'amŭ aflatŭ în nicĭ una din condicele sale domnescĭ,

niscaĭ aşeḑărĭ de biruri noue, séŭ adăogirĭ la birurile existente. Singurulŭ actŭ, atingêndŭ finanţele, este acelŭ din cod. XXXIII (fila 271 verso), prin care Hagi Moscu, care a cumpĕratŭ pe unŭ anŭ sărăria, adecă ocnele, este obligatŭ să priméscă de la vechiulŭ întreprinḑĕtorŭ 80—100 de miĭ oca de sare, ceea-ce elŭ refusă, ḑicêndŭ că obiceiulŭ era pênă acum, ca noulŭ întreprinḑĕtorŭ alŭ ocnelorŭ să nu fie datorŭ a primi de la celŭ anteriorŭ, decât de la 20—30 de miĭ oca de sare. Al. Ipsilant, constatând că în cele din urmă, vechiulŭ întreprinḑĕtorŭ a fostŭ obligatŭ să primească unŭ depositŭ de 70 miĭ oca, obligă pe Hagi Moscu a primi depositulŭ de sare, «dupĕ fiatulŭ ocneĭ» şi în plus chiria. Acésta devine regulă şi pentru viitorŭ. [1]

Organisarea Departamentuluĭ Epitropieĭ, nicĭ ea nu ocasionéză sporire de birurĭ. Cutia acesteĭ instanţe continuă a se întreţine din veniturile séŭ iraturile, despre carĭ amŭ adusŭ deja informaţiunĭ la anterióre Domniĭ.

Avaetulŭ datoritŭ de noiĭ slujbaşĭ, la 22 Noembrie 1797, este anume arĕtat în lista, pe care o dămŭ întrégă în notă, căcĭ este propie a arĕta lectoruluĭ, carĭ fură schimbările de slujbaşĭ, introduse în diversele ramurĭ. [2]

---

1. Hagi Moscu a cumpĕratŭ pe unŭ anŭ *Sărĕria* şi refuză de a primi 80—100.000 oca sare, ce aŭ rĕmasŭ fostuluĭ antreprenorŭ. Obiceiulŭ era până erĭ, că noulŭ cumpĕrătorŭ să primească până la 20—50.000 oca sare de la vechiulŭ întreprinḑĕtor. Dar acel vechiŭ aŭ probatŭ, că la 1795, când a cumpĕratŭ sărĕria, vechiulŭ cumpĕrătorŭ i-a datŭ în sémă 70.000 oca şi fieru ce s'aŭ aflatŭ în sărĕrie, «dupĕ fiatŭ şi chiria ce ămbla». S'aŭ cercetatŭ şi la vechiĭ săraraĭ şi dupĕ mărturia lorŭ se vede că are dreptate vechiulŭ întreprinḑĕtorŭ, a da în sarcina luĭ Hagi Moscu 20.000 oca de sare, ce i-a rĕmasŭ ne strecurată şi acesta să i-o plătéscă «dupĕ fiatulŭ ocneĭ» în plus chiria. Acésta va fi regula şi pentru viitorŭ.—1797 Martŭ 16.

Cod XXXIII, fila 271 verso.

2. Avaetulŭ ce sunt datorĭ, dupĕ hrisovŭ, boieriĭ numiţĭ în slujbe. Domnitorulŭ ordonă luĭ vel Vist. să oprésca din lefile acestorŭ boierĭ şi din răsura Ispravnicilorŭ şi din baniĭ scutelnicilorŭ ce aŭ, baniĭ datoriţĭ de următoriĭ slujbaşĭ, la 22 Noembre 1797:

Talerĭ	
250	D-luĭ vel Spătarŭ
250	» vel Vist. Scarlatŭ Ghica
150	» vel Vornicŭ Iónŭ Damaris
320	« biv. vel Vist. Mateiŭ Fălcoianu Ispravn. politieĭ Bucurescilorŭ
80	» biv. vel Vornicŭ Nic. Filipescu, judecândŭ cu D-lorŭ veliţiĭ boierĭ
30	» biv. vel Medel. Paclica
60	» al douilea Vist. Costache

Perceperea acestuĭ avaetŭ de la slujbaşiĭ nouĭ nu se făcea cu mare înlesnire, de acea adese sumele datorite de nouiĭ slujbaşĭ eraŭ

20	D-luĭ	vel Ceauşŭ agiescŭ Neculae	
20	»	Polcovnicŭ de vênătorĭ sin Crăciunŭ Logofĕtŭ	
30	»	alŭ douilea Log. de obiceiurĭ Ienache Hafta	
10	»	alŭ treilea Log. de obiceiurĭ Teodorache	
10	»	alŭ treilea Vist. Nicola sin Pitarulŭ Velcea.	
10	»	biv. vel Serdarŭ Antonie Fotino	La Departamentulŭ de 7
50	»	biv. vel Paharnicŭ Const. Filipescu	
10	»	Toma de la Depart. de Criminalion	
10	»	biv. Ceauşŭ de Aproḑĭ Nicolae, ce e judecătorŭ la jud. Ilfovŭ	
80	»	vel Armaşŭ Iacovache	
20	»	biv. vel Şatrarŭ Dumitrache Capuchehaia la Silistra	
30	»	vel Cuparŭ	
30	»	biv. vel Serdarŭ Mehtupciĭ	
25	»	Vorniculŭ Mărieĭ Séle Dómneĭ	
15	»	Grămăticulŭ M. S. Dómneĭ	
10	»	alŭ treilea Portarŭ Pandele sin archi-iatros	
10	»	alŭ douilea Armaşŭ Iane	
20	»	alŭ douilea Cămăraşŭ	
25	»	alŭ douilea Grămăticŭ	
20	»	Becerulŭ	
10	»	Rahtivanulŭ	
15	»	Muhurdarulŭ	
10	»	Divictarulŭ	
15	»	Ici—Ciohadarŭ	
10	»	vel Cahfegiŭ	
10	»	alŭ douilea Portarŭ zed Dingirioglu	
50	»	Ispravniculŭ de Curte	
10	»	Logofĕtu politieĭ Panaite	
10	»	Polcovniculŭ de politie Radu	
1535			

De la Ispravnicĭ.

Talerĭ			
80	D-luĭ	biv. vel Medel. Manolache cu tal. 30 aĭ caftanuluĭ	Ialomiţa
80	»	biv. vel Şătrarŭ Ioniţă sin Neacşu. Idem	Odaia Vizirului
50	»	Clucerulŭ Oteteleşanu	Mehedinţĭ
50	»	biv. vel Medel. Cârlova	Buzĕŭ
50	»	biv. vel Clucerŭ Manu	Saacŭ
50	»	biv. vel Serdarŭ Dumitrache Brezoianu	Prahova
50	»	biv. vel Pitarŭ Dincă Socotónu	Gorjŭ
50	»	biv. vel Clucerŭ Farfara	Doljŭ
50	»	biv. vel Slugerŭ Mihaiŭ Ştiucă	Romanaţĭ
2045			

sequestrate din lefí directŭ, prin Visterie, precum probézĕ şi documentulŭ adusŭ în notă şi acestŭ urmĕtorŭ :

Pitacŭ către Enache Văcărescu vel Vist., de la 15 Martŭ 1797. «Fiind-că D-luĭ vel log. de ţéra de sus ne aŭ făcutŭ arĕtare, cum că judecătoriĭ şi Zapciiĭ de peste Oltŭ de la Craiova, care este obiceiŭ de se facŭ cu cărţile Domnieĭ mele, dupĕ ce li s'aŭ făcutŭ cărţile şi li s'aŭ datŭ prin D-luĭ vel Banŭ, n'aŭ fostŭ urmĕtorĭ a plăti obicĭnuitulŭ havaetŭ alŭ logofeţieĭ, poruncimŭ D-tale, ca din lefile lor să primescĭ havaetulŭ şi să se dea la logofeţie.»

Cod. XXXVI, fila 36.

Nicĭ avaetulŭ de la mŏnăstirĭ şi sfertulŭ preoţilorŭ, nu intra regulatŭ la cutia Epitropieĭ, şi adese Radu Golescu, marele Vornicŭ, se vedea silitŭ a cere Domnitoruluĭ pitacŭ specialŭ pentru incasarea acestuĭ avaetŭ. [1]

Incă la 21 Noembrie 1797 Domnitorulŭ a ordonatŭ Vătafuluĭ de copiĭ de Divanŭ, să împlinéscă următórele sumĭ datorite cutieĭ, dupĕ hrisovŭ :

Talerĭ		
120	D-luĭ	biv. vel Logofĕtu Const. Filipescu
100	»	vel Căminarŭ Costache
30	»	biv. vel Slugerŭ Dumitrache Fotigioglu
40	»	vel Vameşŭ Vasilache
40	»	Vătafulŭ de aprozĭ
20	»	Ceauşulŭ de aproḑĭ Dumitrache
20	»	Vătafulŭ de Păhărnicie Iorgache
30	»	Ştefanŭ biv. vel Med. nepotŭ Vlădică'ĭ Zihno
10	»	biv. alŭ treilea Vist. Scarlatŭ Chiţoranu
10	»	biv. alŭ treilea Log. Ghiţă Palada
30	»	Serdaru Alecu Niculescu
20	»	Clucerulŭ za arie Dinu Orĕscu.
470		

Cu fila 109 şi verso se termină actele de la A. Ipsilant din condica XXXVI, maĭ urmândŭ unŭ pitacŭ în greceşte, din 20 Iunie 1797, relativŭ la vel cămăraşulŭ pentru avutulŭ luĭ Teodosie Grămaticulŭ. Urmézĕ apoĭ acte de la Constantin Gheorghe Hangeri Voivodŭ.

Cod. XXXVI, fila 108.

1. Radu Golescu vel Vornicŭ alŭ obştirilorŭ, la 22 Februarie 1797, cere Domnitoruluĭ, pentru apropierea Paşteluĭ, când Epitropia are trebuinţă de banĭ, să ordone a i se plăti banĭ mŏnăstirilorŭ şi şfertulŭ preoţilorŭ de Sf. Gherghe. Domnitorulŭ să ordone Păr. Arhiereĭ şi Mitropolituluĭ pentru acésta, fiind-că este a se plăti milele «ce se obicĭnuescŭ de se împartŭ pe la sĕracĭ şi femeĭ vĕduve şi bolnavĭ».—Domnitorulŭ a aprobatŭ în Martŭ 8.

Cod. XXXIII fila 241 verso.

In interesulŭ îmmulţireĭ veniturilorŭ cutieĭ, tacsildariĭ vinăriciuluĭ sunt obligaţi a strânge de la tóte mŏnăstirile câte 1 banŭ, ḑeciuială din vinăriciul fiecăreia şi să'l trimiţă la Epitropia obştirilorŭ, cu anume catastifŭ. Tacsildariĭ vor asista la tóte măsurătoarele de vinŭ, ca să nu se păgubéscă cutia. [1]

Tacsele dupĕ clironomiĭ sunt cu multă stăruinţă urmărite. In interesulŭ biografieĭ luĭ Enache Văcărescu, vom spune aci, că murindŭ, el a lăsatŭ dispositiune, ca, din clironomiă, urmaşiĭ seĭ să dée talerĭ 2000 Bisericeĭ din Giulescĭ. Domnitorulŭ A. Ipsilantŭ scrie boierilorŭ, ce i-aŭ rânduitŭ să facă catagrafia avereĭ, în 13 Augustŭ 1797, că Ienache Văcărescu s'aŭ aflatŭ maĭ înainte în trebile moşieĭ de la Giulescĭ, administratorŭ, «de care la sfîrşitulŭ vieţeĭ sale, mustrându-lŭ cugetulŭ, aŭ lăsatŭ să se dea din a sa periusie tal. 2000 ajutorŭ Bisericeĭ din Giulescĭ». Ipsilantŭ ḑice că «dupĕ firescŭ cuvêntŭ se cădea să fi datŭ o sumă maĭ mare, să se împărtăşiască obştirea norodului», adecă la cutia de milostenie să fi datŭ banĭ maĭ mulţĭ. Domnitorulŭ impută chiar Mitropolituluĭ, că n'aŭ sfătuitŭ pe rĕpos. Văcărescu, «pentru chiar folosulŭ luĭ sufletescŭ» să dée maĭ mult la cutie, dupĕ cum era şi obligatŭ să dée, prin hrisovulŭ acesteĭ cutiĭ. Decĭ Alex. Ipsilant ordonă, ca aceĭ 2000 de leĭ să nu se dée Bisericeĭ de la Giulescĭ, care acum n'are nevoie de banĭ, ci «împreună şi cu altă adăogire, dupĕ analogulŭ avutuluĭ, să se dée la cutie.» In urma acestuĭ pitacŭ domnescŭ, clironomiĭ luĭ Ienache Văcărescu, în înţelegere cu vorniculŭ obştirilor, aŭ hotărît suma la 4000 talerĭ. Domnitorulŭ ordonă, în 4 Noembrie 1797, vĕrsarea acesteĭ sumĭ la cutia Epitropieĭ. [2]

1. Cod XXXIV fila 114. Publicaţiune din 7 Septembre 1797.

2. Cod. XXXVI fila 106. — Iată şi analisa pitaculuĭ domnescŭ menţionat maĭ sus:

Pitacŭ din 13 Augustŭ 1797 către Mitropolitulŭ şi boieriĭ rânduiţĭ a face catagrafia rĕpos. Ienache Văcărescu, şi către clironomiĭ luĭ. «Fiind-că rĕpos. s'aŭ aflatŭ maĭ înainte în trebile moşieĭ de la Giulescĭ, avêndŭ asupră'ĭ acea îngrijire, atât pentru venituri cât şi pentru cheltuelĭ ce s'aŭ făcutŭ, de care la sfîrşitulŭ vieţeĭ sa'e, mustrându'lŭ cugetulŭ, aŭ lăsatŭ să se dée din a sa periusie tal. 2000 ajutorŭ la Biserica din Giulescĭ, precum acésta ne-aĭ arĕtat'o însuşĭ P. S. Ta, Păr. Mitropolite, că şi-aŭ ḑis'o rĕpos. la ispovedania ce şi-aŭ făcutŭ, unde dupĕ firescŭ cuvîntŭ era datorŭ şi se cădea să fi datŭ o sumă maĭ mare, să se împărtăşéscă obştirea norodului, care loc ca acela este însăşĭ cutia de milostenĭĭ şi trebuia însuşĭ P. S. Ta să'ĭ facĭ aducere aminte şi creştinesce să'l sfătuescĭ şi să'l îndemnĭ, pentru chiar folosulŭ sufletescŭ, cu care acésta se putea păzi şi acea *diataghi*, ce este întocmită pentru orânduiala cutieĭ de milostenĭĭ, ca fie-care sĕ aibă paradigmă şi sĕ o păzéscă, dupĕ datoria cea firéscă. Cu tóte acestea, fiind-că biserica de la Giulescĭ, într'acéstă vreme

Numeróse şi, relativŭ la timpulŭ cât a domnitŭ, maĭ numeróse de cât sub anteriorul Domnŭ, sunt pitacele, prin carĭ A. Ipsilantŭ acordă privilegiĭ şi scutirĭ şi diverse miluirĭ la slujbaşĭ şi feţe simandicóse, începêndŭ cu banulŭ Neculaĭ Brâncovénu [1] şi mergênd până la simpli logofeţeĭ de Divanŭ.

Dămŭ în note o serie de diverse pitace de milĭ, privileghiĭ şi scutirĭ, şi semnalămŭ, dintre ele, atenţiuneĭ lectoruluĭ, hrisovulŭ din 10 Octombre 1797, în favórea caseĭ rĕposatuluĭ Clucerŭ Dumitrache, cunoscutulŭ istoricŭ alŭ evenimentelorŭ de la 1769—1775.

Maĭ semnalămŭ şi o serie de cărţĭ de miluire de Turcĭ şi de persóne locuindŭ peste Dunăre. [2] In fine vomŭ da informaţiunea că Al.

---

nu are trebuinţă de ajutorŭ, poruncimŭ Domnia mea, ca aceĭ tal. 2000, împreună şi cu altă adăogire, după analogulŭ avutuluĭ . . . . . să se dea la cutie, cu care nu numaĭ se póte crede că este pentru sufletulŭ rĕpos., ci şi aceaşĭ diataghi a întocmireĭ ce are Cutia, se dă paradigmă de a se păzi de fieşcare, după proerisis ce va avea, fără deosebire.

Cod. XXXVI. fila 82.

1. In 5 Martŭ 1797, Domnitorulŭ întăresce Banuluĭ Brâncovénu scutirea a 2 scaune de măcelărie în Bucurescĭ.

Asemene întăresce scutirea de 4 scaune de carne de la Obilescĭ, ale aceluiaş boierŭ.

Asemene recunósce acestuĭ boierŭ dreptulŭ de târgŭ la moşia Obilesciĭ.

Asemene recunósce aceluiaş boierŭ dreptul de scutire a 7 scaune de la moşia Găgeniĭ.

Asemene şi dreptulŭ de târgŭ la Moşia Găgeniĭ, câte o săptĕmână pe anŭ, de la ḑiua Sf. Apostolŭ Thoma, cu oborŭ de vite şi bucate şi dreptulŭ de a lua el vama şi de a vinde singurŭ vinulŭ şi rachiulŭ.

Asemene i se recunósce dreptulŭ a face sborŭ la moşia Obilesciĭ, odată pe anŭ, la Blagoviştenĭ, o săptĕmână întrégă, vama de la sborŭ şi vînḑarea vinuluĭ şi rachiuluĭ e dreptŭ alŭ proprietaruluĭ.

Cod. XXXIV fila 4—6.

2. *Cărţile de milă la Turcĭ şi persóne de peste Dunăre.*

1797 Aprilie 24. Alex. Ipsilant a datŭ luĭ Osman Baba-Techezi de la Nicopole să ié de la Cămărăşia ocnelorŭ câte 25 bolovanĭ sare, de câte 100 oca, după cărţile Domnescĭ anterióre.

1797 Aprilie 24. Dervişilorŭ de la Tekéua Alicoci-Baba, de la Nicopole să ia de la ocna Telega pe anŭ 40 bolovanĭ sare, după hrisóve vechĭ.

1797 Maiŭ 4. Luĭ Husein Baba-Salihler de la Tekéua Razgrad, să ia pe anŭ de la Telega 150 bolovanĭ, a câte 100 oca.

1797 Iunie 10. Luĭ Dimir-Baba Thekesî 150 bolovanĭ sare de la Telega, a câte 100 oca.

1797 Augustŭ 13. Luĭ Ali-Baba de la Despotag 20 bolovanĭ sare de la Telega.

Ipsilante aŭ ajutatŭ în maĭ multe rânduriĭ persóne carĭ aŭ trecutŭ la

Luĭ Stanŭ de la Drăgo-chioiŭ. Idem, idem.
Luĭ Nicoli de la Drago-chioiŭ. Idem, idem.
Luĭ Sahpalt de la Salihleriĭ. Idem. Idem.
Luĭ Hasan sin Mehmet-başa de la Zaviţa. Idem, idem.
Luĭ Velcea sin Stamati de la Boularĭ-chioiŭ 10 bolovanĭ de la Telega.
Luĭ Bosco, gazda de la Boularĭ, 15 bolovanĭ, de la Telega.
Velcea grămăticul de la Cealâc-Cavac i s'aŭ înoitŭ mila de 20 bolovanĭ sare de la Telega, ce aŭ avut-o Mitrea ce aŭ murităŭ.
1797 Sept. 28. Luĭ Hagi Mehmet Iazagiu de la Imbrucul Turtucaieĭ, gazda călătorilorŭ ce mergŭ la Ţarigrad, câte 20 bolovanĭ sare, pe anŭ, de la Telega.

Cod. XXXIV, fila 1.

Pitacŭ din 17 Martŭ 1797, prin care Al. Ipsilant acordă femeeĭ Maria, «care de la legea ovreiască aŭ trasŭ la pravoslavnică credinţă, scutirea uneĭ cârciume şi o pivniţă ce este sub acéstă prăvălie.» Asemenea bărbatulŭ eĭ să fie nesupĕratŭ de dăjdiĭ. Aceste privilegiĭ le-aŭ avutŭ de la Al. Moruzi.

Cod XXXIV, fila 29.

Hrisovulŭ de la Alex. Ipsilant, din 10 Octombre 1797, alŭ caseĭ rĕposatuluĭ Clucerŭ Dumitrache, care «din tinereţele séle şi pênă la cea maĭ dupĕ urmă vêrstă a slăbiciuneĭ bĕtrâneţelorŭ, când şaŭ datŭ obştésca datorie, s'aŭ aflatŭ slujindŭ cu dréptă credinţă şi cu fierbinte supunere întru poruncile Domnilorŭ şi oblĕduitorilorŭ, carĭ dupĕ vremĭ aŭ stăpânitŭ ţéra acésta şi în trebĭ obştescĭ ale ţĕreĭ, la vremĭ de trebuinţă cu trămiteriĭ pe la ordiĭ împĕrătescĭ; a căruia slujbe din viéţa sa, osebitŭ că de toţĭ D-nélorŭ boĭeriĭ şi arhiereiĭ ne-aŭ fostŭ mărturisite, dar şi în vremea Domnieĭ mele în cea-l-altă Domnie, cercatŭ fiindŭ, l'amŭ aflatŭ şi l'amŭ cunoscutŭ în adevĕrŭ dreptŭ şi credinciosŭ, feritŭ şi curatŭ de orĭ-ce interesŭ şi folosŭ alŭ sĕŭ şi depărtatŭ de orĭ-ce strâmbătate, atât la felurimele de pricinĭ şi judecăţĭ ale norodului şi obiceiurile pământuluĭ, ca un practicos desĕvêrşitŭ şi pământénŭ vechiŭ alŭ ţĕreĭ acesteia, cât şi la Epitropia mônăstireĭ Sf. Pantelimon, la care s'aŭ aflatŭ orênduitŭ, cu multă durere chivernisindŭ şi iconomisindŭ cum se cade mônăstirea şi spitalurile săracilorŭ bolnavĭ, pênă s'aŭ sfîrşitŭ; dupĕ cum pentru acésta ne-amŭ pliroforisitŭ Domnia mea din hrisovulŭ Domnieĭ sale selefuluĭ nostru Alexandru Vodă Moruzi, dupĕ ale căruia bune slujbe cu care s'aŭ aflatŭ trudindu-se în viéţa sa, căţêndu-se a avea soţia şi copiĭ luĭ mila şi ajutorulŭ Domnieĭ, amŭ bine-voitŭ Domnia mea de amŭ întăritŭ privileghiulŭ, ce aŭ datŭ caseĭ sale Domnia sa selefulŭ nostru Alex. Vodă Moruzi, ca unuia ce este sciutŭ şi Domnieĭ mele de slujbele ce aŭ slujitŭ. Dreptŭ aceea, pentru rĕsplătirea ce i se cade a slujbelorŭ bune şi ostenelilorŭ, cu carĭ s'aŭ aflatŭ pênă la sfîrşitulŭ vieţeĭ sale, şi pentru ca să dămŭ pildă şi altorŭ asemenea de credinţă şi de slujbe bune întru poruncile Domnilorŭ şi stăpânilorŭ sĕĭ, hotărîmŭ să aibă 30 lude scutelnicĭ în catastihulŭ Visterieĭ, lângă care aceia, le dămŭ voĭe să'şĭ găséscă şi alţĭ 10 streinĭ.... fără de nicĭ unŭ felŭ de pricină... Aşişderea şi ridicătura de oĭeritŭ oĭ 400 ce aŭ avutŭ soţia şi copiĭ nestrămutat, cum şi 2 pivniţe să scutéscă în Bucureścĭ de tóte orênduelile. Dreptŭ aceea

Biserica ortodoxă, precum se póte vedea tot în notele de mai sus.

---

le întărimŭ acestŭ privileghiŭ cu Domnesculŭ nostru hrisovŭ, ca să li se păzéscă nestrămutatŭ în tótă vremea. Şi amŭ adeveritŭ hrisovulŭ acesta cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele Io Alex. Ion Ipsilant Vvd. şi cu credinţa prea iubituluĭ Domnieĭ mele fiŭ Constantinŭ Vvd., martorĭ puindŭ şi pe D-lorŭ cinstiţĭ şi credincioşĭ boĭerĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: Pan **Nicolae Brâncovénu** vel Log. de ţéra de sus (Const. Filipescu vel Log. de ţéra de sus, era în Iunie 12. Cod. XXXIV, fila 132 verso. In locuiŭ acestuia acum e N. Brâncovénu, dar în Divanŭ sémnéză chiar maĭ nainte de Banulŭ de Craiova Dumitraşco Racoviţă); Pan Dumitraşco Racoviţă vel Banŭ; Pan Gheorghe Mavrocordat vel Spăt.; Pan Manolache Creţulescu vel Vorn. de ţéra de sus; Pan Ionŭ Damaris vel Vorn. de ţéra de jos; Pan Radu Golescu vel Vornicŭ alŭ obştilorŭ; Pan Scarlat Ghica vel Vist. Pan Ştefanŭ Văcărescu vel Log. de ţéra de jos; Pan Isac Ralet vel Log. alŭ obiceiurilorŭ; Pan Ionŭ Ruset vel Hatmanŭ. (Acestŭ postŭ nu există în primele lunĭ ale Domnieĭ luĭ Alecsandru Ipsilant). Pan Const. Suţu vel Post.; Pan Theodorache Iuliano vel Clucerŭ; Pan Iordache Slătinénu vel Pah.; Pan Neculaĭ Golescu vel Stoln.; Pan Iancu Negre vel Comis; Pan . . . . . vel Slugerŭ (La 12 Iunie era Slugerŭ Const. Viişorénu. Cod. XXXIV fila 1320), Pan . . . . . vel Pitarŭ şi Ispravnicŭ Pan N. Brâncovénulŭ vel Log. de ţéra de sus. Şi s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta întru alŭ doilea anŭ dintru a doua Domnie a Domnieĭ mele, aicĭ în scaunulŭ Domnieĭ mele, oraşulŭ Bucurescĭ, la létŭ 1797 Octombre 10.

Cod. XXXIV, fila 141 verso.

Anaforaua vel Spătaruluĭ Mavrocordat, din 26 Maiŭ 1797, prin care arétă Domnitoruluĭ, că în adevĕrŭ a aflatŭ că Gheorghe Căpitanulŭ, ce s'a botezatŭ din ovreiŭ, încă din întêia Domnie a luĭ Ipsilant, este la scăpătăciune mare şi datorŭ cu 1334 tal. şi are 4 copile, iar câştigulŭ luĭ nu este altŭ de cătŭ, în sĕptĕmâna când nu e în slujbă, vinde véra şerbetŭ şi érna salepŭ, şi chiar i s'a fostŭ acordatŭ unŭ moratorium pentru datoria luĭ de 1334 tal. la Ianuarie 1796, de către Depertamentulŭ de 8; decĭ meritä, precum prin jalbă a cerutŭ, a fi scutitŭ de dajdiĭ şi podvóde.

Domnitorulŭ la 25 Iulie 1797, poruncesce luĭ vel Vistierŭ, ca să'ĭ dée carte de scutire de birŭ, şi pentru acum şi dupĕ ce va ieşi din slujbă.

Cod. XXXV, fila 158 verso.

Cod. XXXIV filele 6 verso, 10 verso, 11, 11 verso, 12 coprindŭ cârţĭ Domnescĭ din 1797 de la A. Ipsilant, pentru scutirĭ şi privilegiĭ de liuḑĭ şi drepturĭ la pivniţe scutite, în favórea luĭ: Teodosie Palade biv. alŭ treilea Log; a Cluceruluĭ Const. Predescu biv. vel Clucerŭ za arie; a luĭ Caloian Pleşoianu; a luĭ Vasile Poenaru Postelnicelŭ; a luĭ Nica Logof. Musceleanu; a luĭ Neculaĭ fostŭ Ceauşŭ de aproḑĭ; a luĭ Deftul Logofiţelułŭ de la Mitropolie, a luĭ Tudor, Neculae, Logofeţeĭ aĭ Mitropolieĭ; a luĭ Mihalache şi Mihaiŭ cântăreţĭ aĭ Mitropolieĭ (câte unŭ lude); a luĭ Stanciu tipografu Mitropolieĭ (apĕrarea luĭ prin scutéla de dijmăritŭ şi vinăriciŭ); a luĭ Vel ceabiv. vel Pitarŭ.

Asemene la 1797 Martie 27, Domnitorulŭ a dat milă 2 liuḑĭ luĭ Anton Şufarul din Bucurescĭ; cu cartea de la 15 Martie 1797, aŭ miluitŭ pe Şerban Andronescu biv. vel Serdarŭ, pentru slujbele séle credincióse, cu unŭ scaunŭ

Şi cu uniia din ţiganĭ a fostŭ îndurătorŭ Alex. Ipsilante, aşia pre

de carne din poporulŭ Lipieĭ, de la Tufele Mereuluĭ din Buzeŭ şi vinăriceriĭ să n'aibă amestecŭ la acestŭ scaunŭ, ce i s'a acordatŭ de Moruzi la Iulie 1793; asemene la 16 Martie 1797 aŭ întăritŭ luĭ Neculaĭ, fostŭ alŭ treilea Logofĕtŭ, privilegiulŭ de o pivniţă scutită în Bucurescĭ, însă ḑidire dréptă a sa şi cu drepte bucatele séle.

Totŭ asemene la 17 Martie 1797 aŭ scutitŭ luĭ Neculae Vasile din Bucurescĭ o pivniţă şi unŭ scaunŭ de carne, deja scutite de Moruzi la 25 Iulie 1793. (fila 15). Se maĭ află o sumă de asemene cârţĭ de scutire personală, de pivniţe, de cârciume, de scaune de carne, acordărĭ de liuḑĭ, scutirĭ maĭ tóte reînoite dupĕ acte de la A. Moruzi (veḑĭ fila 17 şi verso, 18, 21).

Asemene soţieĭ luĭ Iordache Sefendache biv. vel Paharnicŭ, unŭ scaunŭ scutitŭ în mahalaua Gorganiĭ (1796 Aprilie 7, fila 23).

Carte din 11 Maiŭ 1797, prin care A. Ipsilant întăresce anaforaua luĭ Răducanu Clucerescu, ce aŭ muritŭ, pe numele luĭ Const. Serdarul Clucerescu privilegiulŭ la 2 scaune scutite, pe moşia Trestieniĭ din jud. Sĕcuienĭ.

Ursachi Cupeţul, nepotulŭ luĭ Tudor Slugerulŭ, i popa Şerban i Négoe Mazîlul, cu părtaşiĭ lorŭ moşnenĭ Şoimescĭ, i Radu Logofĕţelulŭ şi Simion Zet Radu, nepoţi luĭ Mihaiŭ Clucerulŭ Netoţónul, cu părtaşiĭ lorŭ, moşnenĭ Bobescĭ, şi Ión Diaconul Cocoescu cu părtaşiĭ luĭ, moşnenĭ Mucoşi, din jud. Sĕcuienĭ, aŭ privileghiurĭ Domnescĭ de la Domniĭ anteriorĭ, şi de la A. Moruzi din 20 Iulie 1793, şi de a ţine pe moşia lorŭ Dobroteniĭ 3 scaune de carne, apĕrate de dajdiĭ. Asemene şi de la carele cu pesce, şi de la dogariĭ ce se vorŭ aşeḑa pe acéstă moşie să iée totŭ obicinuitulŭ venitŭ şi să nu aibă voie măcelariĭ, ceĭ ce ţinŭ scaunele, a le muta pe altă moşie străină. «Care pivileghiŭ de scutélă li s'aŭ păzitŭ în tótă vremea, făr' de numaĭ în Domniaântĕia a D-nieĭ-séle Mihaiŭ Vodă Suţul, fiind prigonire între eĭ şi fiind orênduiţĭ în cercetare la Dumnéluĭ vel Logofĕtŭ de ţéra de jos, s'aŭ învoitŭ înaintea D-luĭ, ca să ţie Ursachi cu părtaşiĭ luĭ unŭ scaunŭ, pe partea luĭ de moşie, şi Ión Diaconul cu părtaşiĭ luĭ alt scaunŭ, pe partea luĭ de moşie, cum şi Răducanu, cu părtaşiĭ luĭ celalaltŭ scaunŭ, iar pe partea luĭ; iar pentru câte care cu pesce, dogăriĭ, cârciume se vorŭ face pe aceste 3 părţĭ, să le iée *venitulŭ de Fraţĭ.*» Acéstă învoire s'aŭ aprobatŭ de M. Suţul la 1785 Septembre 23. A. Ipsilant întăresce şi elŭ mila acésta.

Cod. XXXIV, fila 50.

Cartea luĭ A. Ipsilant, de la 20 August 1797. «Dumneeĭ cinstită Drăgomăneseĭ Elenco Moruzina» ca să stăpânéscă 10 sălaşe de ţiganĭ Domnescĭ, «pentru că făcêndu-ne Dumneeĭ rugăciune ca sĕĭ dăruimŭ pe aceste sălaşe de ţiganĭ, amŭ bine-voitŭ Domnia mea, şi dupĕ volnicia şi slobozenia ce aŭ Domniĭ asupra lucrurilorŭ Domnescĭ carĭ aŭ datŭ şi aŭ afierositŭ la obrazele ce aŭ voitŭ, şi acele haruri aŭ fostŭ şi sunt bine păzite şi nestrămutate; cu aceiaş dar volnicie şi putere, amŭ hărăzitŭ şi Domnia mea pe aceştĭ maĭ sus numiţĭ ţiganĭ.»

Cod. XXXIV. Fila 102.

Cartea luĭ Al. Ipsilant din 8 Noembre 1797, prin care întăresce anterióre cărţĭ ale Domnilorŭ, care s'aŭ sucedatŭ de la 1774, în favórea luĭ biv. vel

Radu, bucătarulŭ sĕŭ şi pre soţia acestuia Păuna i-a rĕscumpĕrat de

Paharnicŭ Stanciul, care aŭ slujitŭ 30 anĭ la tréba calemuluĭ, în Divanul ţĕreĭ, de care aŭ venitŭ şi la patemă de *sacatlic;* slujindŭ «de rêndŭ, ḑiua şi nóptea nelipsitŭ, *la tréba condeiuluĭ în Divanŭ,* păzindŭ dréptă credinţă, cu ferbinte supunere, ferit de urmărĭ împotrivă, lăsându-se pe sineşĭ numaĭ la mila şi drépta judecată a Domnieĭ şi a stăpânireĭ...»

A. Ipsilant hotăresce «ca să aibă casa luĭ acestŭ privileghiŭ de 10 liude străinĭ pe carĭ i-aŭ avutŭ şi pênă acum şi alte 25 liude să-ĭ aibă scutelnicĭ, pământeni din catastihulŭ Visterieĭ, şi să scutéscă şi oĭ 300 şi unŭ scaunŭ de carne în Bucurescĭ.»

Cod. XXXIV. fila 153.

Carte de la Al. Ipsilant din 20 Maiŭ 1797, prin care luĭ Păun Creţeanul, Ceauşŭ de păharnicĭ îĭ acordă scutire luĭ şi caseĭ luĭ de tot felulŭ de dajdiĭ; asemenea scutesce bucatele luĭ, stupĭ, râmătorĭ, vinulŭ, şi o pivniţă în Bucurescĭ. Şi să aibă a ţine şi lude *unulŭ* omŭ strĕinŭ. Este o întărire a unorŭ milĭ anterióre date de Domnĭ.

Cod. XXXIV, fila 144.

Carte din 21 August 1797, prin care A. Ipsilante acordă Zoiţiĭ Şătrăriasa, soţia Şătraruluĭ Mareş, ca să aibă a ţine unŭ scaunŭ de care scutitŭ, supt pólele viilorŭ, pe moşia sa Bĕtrâna (judeţulŭ Sĕcuienĭ), căcĭ acéstă milă aŭ avut'o Şătrarulŭ Mareş încă din întêia Domnie a luĭ Ipsilant, cât şi de la ceilalţĭ Domnĭ, pênă la rezmeriţă, când atuncĭ călcându-se casa de hoţĭ, pe lêngă altele, aŭ furatŭ şi acele sineturĭ Domnescĭ. Dându jalbă la A. Moruzi, acesta a orênduit cercetare, şi dovedindu-se adevĕratŭ, i-aŭ acordatŭ mila aceluĭ scaunŭ de carne. A. Ipsilant reîntăresce şi elŭ cartea luĭ Moruzi.

Cod. XXXIV, fila 106.

Cartea din 9 Aprilie 1797 în favórea Postelniceluluĭ Staicu Baloténu, căruia pentru slujbele ce aŭ săvêrşitŭ, i-aŭ acordatŭ anterioriĭ Domnĭ 3 liuḑĭ. A. Ipsilant reînoesce acestă milă.

Cod. XXXIV, fila 113.

Cartea din 12 Martŭ 1797, prin care acordă boeruluĭ Teodosie Palade, biv. III-le log., pentru slujbele ce aŭ făcutŭ Domnilorŭ şi ţĕreĭ, mila de 7 ómenĭ străinĭ scutiţĭ, o pivniţă în Bucurescĭ scutită şi unŭ scaunŭ de carne, de asemenea.

Cod. XXXIV, fila 65, verso.

Cartea din 26 Ianuarie 1797 prin care Al. Ipsilant întăresce luĭ Vasile Isvoranu, fostŭ vătafŭ de păhărniceĭ, dreptulŭ de o pivniţă scutită, în Bucurescĭ.

Cod. XXXIV, fila 65, verso.

Cartea luĭ Al. Ipsilant din 3 Iunie 1797, scutindŭ bucatele de dijmăritŭ, i vinăriciŭ şi să fie nedajdnic Gheorghe sin Mănăilă Perieţénu şi să aibă unŭ omŭ străinŭ nedajdnicŭ, ca rĕsplătire pentru slujbele luĭ.

Cod. XXXIV, fila 75.

la mŏnăstirea Mărcuța, aĭ căreia eraŭ robĭ, dându acesteĭ mŏnăstirĭ maĭ mulțĭ țiganĭ, în loculuĭ acestora pe carĭ i-aŭ liberatŭ.[1]

Cartea luĭ Alex. Ipsilant din 22 Iulie 1797, prin care, dupĕ jalba luĭ Gheorghe biv. III log., încuviințézĕ redeschiderea unuĭ scaunŭ de măcelărie scutitŭ, pe pămêntuluĭ vieĭ sale din județuluĭ Secuenilorŭ, din vadulŭ Negovanilorŭ, la loculŭ unde a maĭ fostŭ înainte.

Cod. XXXIV, fila 79, verso.

Cartea luĭ Al. Ipsilant, din 1 April 1797, prin care acordă postelniceluluĭ Ștefan Palade, pentru slujbele domnescĭ, mila ca să fie iertatŭ de tóte dările și a scuti de dijmăritŭ drepte bucatele luĭ, stupĭ i rîmătorĭ, și vinulŭ de vinăriciŭ, să ție și liude 3, ómenĭ străinĭ.

Cod. XXXIV, fila 103 verso.

Hrisovulŭ luĭ Al. Ipsilant, din 1797 Septembrie 2, prin care reîntăresce mila de unŭ scaunŭ de carne, tómna la culesulŭ viilorŭ, luĭ Ilie Mazilul din jud. Secuenĭ, pe moșia sa Tohani, tot dintr'acelŭ județŭ.

Cod. XXXIV. fila 105.

Carte de Logofĕt de taină. «Fiud-că boĭerulŭ Domnieĭ mele s'aŭ aflatŭ slujindŭ logof. de taină în Divanulŭ Domnieĭ mele, l'amŭ miluitŭ printr'acéstă domnésca nóstră carte, ca în tótă vremea, atât însușĭ cât și tótă casa luĭ, să fie apărată de tot felulŭ de dăjdiĭ și orênduelĭ.» Asemene și drepte bucatele luĭ, stupĭ i rîmătorĭ să fie scutite de dijmăritŭ, și vinulŭ de vinăriciŭ, de vamă, de vinŭ domnescŭ, de fumăritŭ și de căminăritŭ să'ĭ fie scutită o pivniță în Bucurescĭ, precum și de ortulŭ vatafuluĭ de cărciumarĭ și de tóte dările pe pivnițe. Asemene și 4 liude, ómenĭ străinĭ, să ție. — 1797 April 15.

Cod. XXXIV, fila 56, verso.

Carte din 11 Martŭ 1797 de scutirĭ și milĭ luĭ Mănăilă biv. vel Serd pentru slujbele în tréba Visterieĭ. Milĭ acordate luĭ de M. Vodă Suțul la 1791 Decembre 16, și întărite și de Moruzi Al. «Decĭ fiind-că și acum se află slujindŭ cu trudă și cu credință Domnieĭ mele, ĭĭ întărescŭ mila de unŭ scaunŭ de carne scutitŭ, în Bucurescĭ.

Cod. XXXIV, fila 146, verso.

Find-că boĭerulŭ Domnieĭ mele Grigorie Asan biv. 3 log. s'aŭ aflatŭ slujindŭ Divanuluĭ și visterieĭ precum și acum se află slujindŭ ca 3-le log. la departamentulŭ de șépte, ĭĭ acordă milĭ, la de 3 ómenĭ străinĭ. Așișderea să țină o pivniță în Bucurescĭ, scutită și apĕrată de fumăritŭ, de căminăritŭ, de vamă, de vinŭ domnescŭ și de ortulŭ vătășescŭ.—1797 Oct. 9.

Cod. XXXIV, fila 147.

Domnitorulŭ ordonă mŏnăstireĭ Radu-Vodă să dée odaie și hrană unuĭ omŭ sĕracŭ cu 4 copiĭ. Acésta dupĕ raportulŭ luĭ vel log. C. Filipescu.

Cod. XXXIII, fila 26.

1. Cod. XXXIV fila 427. Pitacŭ din 10 Aprilŭ 1797.

IX

Justiția

Amŭ vĕdutŭ marea reformă întreprinsă în ramul justiției de către Alex. Ipsilantŭ în prima Domnie. Negreșit că de astă dată nu o să aibă lucrarea luĭ aceaș importanță. Totuși merită a fi cunoscute de istoricŭ unele din actele luĭ Ipsilantŭ într'a II Domnie, relative la justiție.

Carte din 14 Augustŭ 1797. «Popiĭ Hriso de aicĭ din Bucurescĭ, ca să aibă scutită și apĕrată de vinăriciŭ o viișóră in marginea Bucurescilor, despre Dudescĭ, pe pământulŭ mônăstireĭ Radu-Vodă, pentru că numitulŭ preotŭ aflându-se efimenios la Sf. Biserică Dómna Balașa, unde este și școla domnéscă și fiindŭ scăpătatŭ și cu casă grea,» îĭ acordă scutirea vieĭ de vinăriciŭ.

Cod. XXXIV, fila 111.

Carte din 16 Maiŭ 1797, prin care Al. Ipsilant întărește luĭ Gheorghe logofĕtul sin Eclesiarch Dumitru, pentru slujbele sale ca logofețelŭ la Divanŭ, anterióre cărți Domnescĭ și de la A. Moruzi din 1793 Sept. 19, a fi apĕrat de dajdie și a'șĭ scuti drepte bucatele luĭ de dijmăritŭ și vinăriciŭ și a ține o pivniță în Bucurescĭ, a sa drĕptă, scutită, și a avea și unŭ lude, om streinŭ.

Cod. XXXIV. fila 44 verso.

Cartea luĭ Alexandru Ipsilant din 19 Iulie 1797. «Un Petic de loc, ce era Domnescŭ, la pórta din sus a Curțeĭ vechĭ, de pe Dâmbovița, l'am afierosit Domnia mea Sfinteĭ Mănăstirĭ Mărcuța, locul ce este între 2 poduri, unul ce vine și intră în Domneasca curte, și altulŭ ce trece peste Dâmbovița, care mĕsurându-se s'aŭ găsitŭ în latŭ stânjenĭ $4^1/_2$, iar lungul până în apa Dâmbovițeĭ; pe care locŭ încă din cea-l-altă Domnie, prin scirea nóstră, și cartea Domnieĭ mele de sloboḑenie, cu leat 1781 August 7, a făcut Ștefan Anton, baș alaiu-ciauș, prăvălie, cafenea, stăpânind-o în pace, cu hotărîre să dea chirie la Mănăstirea Mărcuța câte 10 talerĭ pe an». A. Ipsilant încuviințézĕ nevesteĭ și copiilor luĭ Ștefan, care a murit, să stăpânéscă numita prăvălie, cu locŭlŭ acesta «plătindŭ chiria ce se arĕtă maĭ susŭ, la Mănăstire, rĕmâindŭ însă slobodă ulicióra de alăturea, dupe lângă zidulŭ Curțeĭ, precum se află acum, pentru trecerea norodului la apă».

Cod. XXXIV, fila 70 verso.

Carte de la 14 Maiŭ 1797, prin care A. Ipsilant recunósce luĭ Iordache Mavrodoglu Filipopolitul biv vel Paharniculŭ, de a stăpâni 60 de pogóne vie, pusă de acela pe locŭ Domnesc, de la Pitescĭ din Argeș, «împotriva cătunuluĭ Prundul, pe dealul Gemeniĭ, în marginea orașuluĭ Pitescĭ, pentru că numitul boerŭ așeḑându-se cu șederea în orașul Pitescĭ, și neavêndŭ vre-unŭ acaretŭ, s'a apucatŭ, cu a sa cheltuélă și ostenélă, pe locŭ slobodŭ, domnescŭ, care era

Aşĭa este următórea publicaţiune către tóte judeţele.

«Avem Domnia mea însciinţărĭ, cum că judecătoriĭ dupĕ afară nu se află la judeţul unde este rânduitŭ, ca să caute tréba judecăţilorŭ, ci împotriva Domnieĭ mele şi a cuprindereĭ cărţilorŭ, ce aŭ în mânele lorŭ, prin care se îndatorescŭ ca să nu lipséscă de lângă isprăvnicatŭ, căutându tréba judecăţilorŭ

nelucratŭ de nimenĭ, şi plin de mărăcinĭ, de l'a curăţatŭ, l'a îngrăditŭ şi a sădit vie». A. Ipsilant ḑice că hărăzesce acest loc «dupĕ volnicia ce aŭ Domniĭ asupra lucrurilorŭ Domnescĭ slobode, cum şi dupĕ pilda altor fraţĭ Domnĭ, carĭ aŭ hărăzitŭ din lucrurile Domnescĭ, pe la obrazele ce aŭ vroitŭ, şi s'aŭ păzitŭ».

Cod. XXXIV, fila 48.

Cod. XXXIV fila 23 verso. Carte de la 16 Martŭ 1797, ca Gheorghe biv alŭ doilea Vist. să scutéscă o pivniţă din Bucurescĭ, conform cărţeĭ luĭ A. Moruzi de la 19 Aprilŭ 1793.

Carte din 17 Martŭ 1797 în favórea Cristineĭ soţia luĭ Iordache iuzbaşa de puşcărie, ce aŭ muritŭ, să fie scutite bucatele eĭ de vinăriciŭ, conform cărţiĭ luĭ A. Moruzi de la 3 Sept. 1793.

Fila 24. Luĭ Neculaĭ Lămotescu biv al treilea Log. Alex. Ipsilant, la 15 Ianuarŭ 1797, îĭ confirmă scutirea uneĭ cârciume în Bucurescĭ.

Fila 24 verso. Asemene luĭ Const. Drăgucescu biv alŭ doilea Vist. scutire de pivniţă în Bucurescĭ şi 4 liuḑĭ, pentru slujbele Părinţilorŭ luĭ şi ale luĭ (1797 Martŭ 13).

Fila 25 verso. Luĭ biv vel Spăt. Costache Slugearoglu reîntăresce hrisovulŭ de la A. Moruzi din 18 Februarŭ 1795, prin care ĭ-aŭ dăruitŭ 10 sălaşe de ţiganĭ «dupĕ volnicia şi sloboḑenia, ce aŭ Domniĭ asupra lucrurilorŭ Domnescĭ, dându harulŭ pe la obrazele ce aŭ voitŭ şi acele s'aŭ păzitŭ şi s'aŭ ţinutŭ în sémă.»

Fila 25 verso. Carte din 19 Martŭ 1797, prin care A. Ipsilant recunósce şi reînoesce cartea luĭ Moruzi din 7 Sept. 1793, în favórea luĭ Gheorghe Postelnicelu Dêmbovicénu, acordâdu'ĭ unŭ liude şi o pivniţă scutită în Bucurescĭ.

Fila 26. La 30 Aprilŭ 1797 A. Ipsilant dă carte luĭ Neculaĭ Doicescu Postelnicelu, «fiind-că s'aŭ aflatŭ slujindŭ Curţeĭ între postelniceĭ, şi fiindŭ cu casă grea» să aibă liude 2, ómenĭ străinĭ scutiţĭ.

Fila 31. Carte din 1 Maiŭ 1797 luĭ Răducanu Log. Tocilescu de scutélă pentru elŭ şi pentru bucatele luĭ, şi a ţine liude 1, omŭ străinŭ, pentru rĕsplătirea slujbelorŭ luĭ în trebile Divanuluĭ.

Fila 31 verso. Carte din 9 Aprilŭ 1797 luĭ Ioniţă Pandovinul Postelnicelŭ pentru 3 liuḑĭ.

Asemene, carte din 23 Martŭ 1797, luĭ Ión Hristodulo Postelnicelŭ, reînoirea cărţeĭ luĭ A. Moruzi din 19 Maiŭ 1793, ca să fie scutitŭ elŭ şi bucatele luĭ, şi să ţină 1 liude.

Fila 32. Asemene luĭ Neculaĭ biv vel Şiătrarŭ, carte din 16 Martŭ 1797, reînoirea cărţeĭ luĭ A. Moruzi din Decembrie 1793, ca să scutéscă unŭ scaunŭ de carne din Bucurescĭ, pentru slujbele sale.

Asemene luĭ Nicola Saegiu Gelep-başa să scutéscă 19,000 oĭ ce strânge pentru Ţarigradŭ. Este o reînoire a cărţeĭ luĭ A. Moruzi. 1797 April 11.

nelipsit, se află uniĭ prin Bucurescĭ, alţiĭ prin alte judeţe; care acéstă urmare să sciţĭ că cu totulŭ este neprimită Domnieĭ mele, în vreme ce judecătoriile le avemŭ rânduite pentru trébă, ca să caute judecăţile norodului . . . . . iar nu pentru milă, şi D-tre eraţĭ datorĭ a ne înşciinţa pentru judecătorulŭ acela ce nu urméză slujbeĭ şi datorieĭ luĭ şi lipsesce în cóce şi în colea, ca să lipsimŭ pe unul ca acela . . . . . » Domnitorulŭ ordonă ispravnicilorŭ să vestéscă judecătorilorŭ, ca să fie toţĭ la postulŭ lorŭ «căutândŭ judecăţile locuitorilorŭ dimpreună cu D-tre şi iscălindŭ dimpreună cu D-tre, ca să vedemŭ dintr'acésta de urméză porunceĭ». 1797 Maiŭ 12.

Cod. XXXVI, fila 50 verso.

La 28 Iunie 1797 s'aŭ trimişs, prin vel Log., cu poruncă, la Craiova, ponturile aşeḑate de Mihaiŭ Vodă Suţu în Domnia întêia de la létŭ 1784, pentru Polcovniculŭ Craioveĭ şi venitulŭ luĭ, pentru alŭ doilea Armaş alŭ Craioveĭ, pentru alŭ treilea Log. cu logofeţeiĭ Divanuluĭ Craioveĭ, şi pentru avaeturile Logof. alŭ treilea şi alŭ logofeţeilorŭ, pentru Iz-başa, pentru Polcov. de Cerneţĭ şi avaetulŭ luĭ, pentru judecătorĭ (cap. de la 1—9 şi alŭ 11), pentru vechilĭ (cap. 1 şi 2), pentru ceĭ ce se judecă, pîrîşĭ şi pîrîţĭ (cap. 1, 2 şi 3).

Despre aceste se póte vedea tomulŭ cu Domnia întêia a luĭ M. Suţu în Muntenia. La 3 Iuliŭ 1797, prin carte legată la Caimacamŭ, s'aŭ trimisŭ pitacŭ gospod cu ponturile judecătorilorŭ, de la ambele Departamenturĭ, întocmite în întêia Domnie a luĭ A. Ipsilant «pentru buna orênduélă, care sunt îndatoraţĭ a o păzi judecătoriĭ Departamenturilorŭ». Cu acéstă ocasiune Domnitorulŭ recomandă păzirea ponturilorŭ şi pentru alŭ treilea Log. cu logofiţeiĭ Divanuluĭ Craioveĭ şi ceĭ-l-alţĭ funcţionarĭ maĭ sus arĕtaţĭ. «Găsimŭ Domnia mea în condicile Divanuluĭ ponturĭ întocmite, de la létŭ 1784, după însăşĭ arĕtarea, ce aŭ fostŭ făcutŭ Dumnélorŭ Caimacamiĭ aceĭ vremĭ şi cu Dumnélorŭ boieriĭ pămêntenĭ aĭ Divanuluĭ Craioveĭ, pentru datoria şi obiceiul fieştecăruea, atât la orênduiala slujbeĭ lorŭ, cât şi pentru venitulŭ ce are fieşte-care; care ponturĭ, cetindu-se înaintea Domnieĭ mele şi găsindu-le a fi cuviincióse şi bune, iată le trimitemŭ D-tale, ca dimpreună cu boieriĭ Divanuluĭ, să le citiţĭ cu luare aminte, să le chibzuiţĭ şi de se urméză pênă acum acéstă orînduélă precum s'aŭ întocmitŭ, séŭ de s'aŭ făcutŭ vre-o schimbare în urmă şi de este trebuinţă a se îndrepta vre-unulŭ dintr'aceste séŭ altele a se maĭ adăoga, care vorŭ fi cuviincióse acum într'acéstă vreme, să aveţĭ a înşciinţa Domnieĭ mele, ca să se puie în orânduélă.

Cod. XXXVI fila 69 verso.

Judecătoriĭ de la 1797 Februarie 4: Varlam Dimitrie, Bănică Greceanu Serdariŭ, Antonie Fotino, C. Filipescu, Ion Brătăşénu şi Const. Slugerulŭ.

Cod. XXXIII fila 371.

Tot cu aceeaşĭ dată, Ipsilant dă pitacŭ către ispravniciĭ celor 17 judeţe şi la Caimacanŭ, împreună cu ponturile de maĭ sus, poruncindu-le de a le face

sciute şi judecătoruluĭ şi condicaruluĭ şi polcovniculuĭ şi zapciilor şi la toţĭ slujbaşiĭ, şi amintindu-le mereŭ de a se feri de urmărĭ împotrivă. Domnitorul le maĭ aminteşte, că încă din I Domnie a sa a fost dat aceste ponturĭ, dar ca să nu aibă cuvîntŭ de îndreptare la vre-unŭ abuzŭ, le maĭ trimite încă acele ponturĭ, căcĭ «nu vi se cădea de a le maĭ aştepta, ca să vi-le maĭ înoimŭ, şi să vi-le maĭ poftorim» şi măcar că chiar şi acum în acéstă a doua Domnie le-a maĭ arĕtat prin cărţĭ, «şi din înseşĭ povăţuirile, ce şi prin cuvêntŭ v'amŭ datŭ, când v'aţĭ rânduitŭ Ispravnicĭ». «Dar pentru că audim cele împotrivă urmărĭ, maĭ vêrtosŭ cu deosebire de zapciĭ, că jăfuescŭ pe locuitorĭ» . . . . şi de Domnia-voastră sunt trecute cu vederea» ; de aceea Vodă le poruncesce să privighieze de aprópe pe zapciĭ şi să'ĭ înlocuiască cu alţiĭ pe ceĭ ce se vor dovedi abuzivĭ. Le maĭ poruncesce Ispravnicilorŭ, ca să scrie şi eĭ din partea lorŭ locuitorilorŭ, ca să aréte pe Zapciulŭ ce i-ar fi jăfuitŭ cu cât de puţinŭ, Ispravniculŭ să cerceteze şi să facă îndestulare locuitoruluĭ «şi zapciuluĭ să veniţĭ de hacŭ. «Că neurmândŭ a le face D-tre acestea, se vorŭ trimete apoĭ şi cărţile Domnieĭ mele de obşte către locuitorĭ, deschise, de a avea voie să vie cel jăfuitŭ să aréte la Domnia mea, şi atuncĭ când se va dovedi jalba luĭ adevĕrată, socotiţi-vĕ în câtă vină căderţi, dupĕ atâte poruncĭ ce vĕ avemŭ date». Le maĭ poruncesce apoĭ să privigheze la orânduiala dărilorŭ, ca nicĭ locuitoriĭ să nu se asupréscă, nicĭ Visteria să nu păgubéscă, pentru care li s'aŭ trimisŭ şi anume ponturĭ de la Visterie. — Pentru a îndemna pe Ispravnicĭ să urmeze cu grijă întru stricta aplicaţiune a ponturilorŭ, Ipsilante le grăiesce ast-felŭ: «Şi când vĕ veţĭ purta cu mijlocŭ cum poruncimŭ maĭ sus, la bună cumpĕnirea judeţuluĭ, şi la îngrijirea de urmările Zapciilorŭ şi ale slujbaşilorŭ, spre a fi locuitoriĭ feriţĭ de orĭ ce nedreptăţĭ, şi vom cunósce slujbă plăcută de la D-v. să sciţĭ că veţĭ dobândi şi Dumnóvóstră bun ipolipsis şi veţĭ câştiga milă de la Domnia mea»; la dimpotrivă însă îĭ ameninţă cu destituirea, cu luarea milelorŭ ce aŭ şi cu grea urgie domnéscă. Domnitorulŭ aştéptă rĕspunsulŭ lorŭ cum că l'aŭ urmatŭ şi făcutŭ cunoscut fie-căruia.

La 27 Iunie 1797 şi la 28 Iunie, s'a scris şi Caimacamuluĭ de Craiova, biv vel Postelniculŭ Iancu Caragea, trimiţêndu-i-se ponturile de maĭ sus, ca să fie citite înaintea tuturorŭ judecătorilorŭ, condicarilorŭ, zapciilorŭ şi polcovnicilor, şi să fie trimise cu omŭ înadinsŭ şi la Ispavnicĭ, carĭ să le citéscă la rândulŭ lor impiegaţilorŭ ce atârnă de eĭ. Domnitorulŭ atrage atenţiunea Caimacamuluĭ asupra zapciilor de pe la Departamenturĭ şi Divan, precum şi asupra judecătorilor dupĕ la departamenturĭ, de a nu face nedreptăţĭ şi luărĭ de ruşfeturĭ, orĭ de logofeţĭ séĭ de judecătorĭ, nicĭ să prelungească jăluitoriĭ şi să 'ĭ învăluéscă cu meşteşugurĭ într'adinsŭ, ca să fie siliţĭ de nevoe a da daruri séŭ avaeturĭ pentru scrisulŭ anaforalelorŭ şi a cărţilorŭ de judecată, peste ceea ce 'ĭ este orânduit. Pentru a evita asemenea abuz, Vodă ordonă ca însuşi Caimacanul să însemneze pe cărţĭ, anaforale şi pitacurĭ avaetul cuvenit, şi acelaşŭ lucru să'lŭ

facă Departamenturile pentru actele eşite de la ele. Să ordone asemenea şi luĭ Iuz-başa să nu jăfuéscă peste paralele orânduite. S'aŭ trimisŭ pitacele către Ispravnicĭ prin mumbaşir înadins, iar la Craiova le-a dus însuşĭ vel Postelniculŭ.

Cod. XXXVI, fila 67 şi 68 verso.

O dispositiune luată de Alex. Ipsilant, cu Pitaculŭ din 14 Augustŭ 1797, merită să fie adusă la cunoscinţă, dupĕ Codulŭ XXXVII (fila 1—2) [1].

Maĭ menţionămŭ aci următórele acte:

Departamentulŭ de criminalion arétă Domnitoruluĭ, prin anafora, la 24 Febr. 1797, că individulŭ Gheorghe Buba Sin Mateiŭ de la Vulturescĭ din Oltŭ, aŭ fostŭ osânditŭ la ocnă pe 1 anŭ şi că acelŭ sorocŭ încă din Ianuarie trecutŭ s'aŭ împlinitŭ. (Ienache Mavrodin, Nec. Cuzi Serdariu, Şerban Andronescu, Toma, etc.)

Domnitorulŭ la 28 Febr. pune resoluţiunea: «poruncimŭ Domnia mea, ca dândŭ chizaşŭ vrednicŭ, cum că nu se va maĭ afla în fapte netrebnice, să se slobódă de la ocnă».

Cod. XXXIII fila 204.

1. Acestŭ Codŭ de şi este înscrisŭ la archivă sub numele luĭ Alex. Ipsilant, nu coprinde de la fila 3 înainte, de cât acte începêndŭ cu 1803.
Iată acestŭ documentŭ:

Cât pentru ceĭ ce sunt datorĭ, carĭ cu hotărîre de judecată şi cu poruncă Domnéscă li se daŭ lucrurile nemişcătóre spre vêndare la mezatŭ, pentru împlinirea datorieĭ lorŭ, ce aŭ a respunde, mezatulŭ acelora are a se face în soroculŭ celŭ orênduitŭ de 40 ḑile şi la îndeplinirea soroculuĭ are a se vinde lucrulŭ acela, din care să ia telalîculŭ dupĕ obiceiŭ. Să nu se cuteze însă telaliĭ într'acestŭ sorocŭ a face vre-o meşteşugire, pentru vre unŭ interesŭ alŭ vre unuĭ muşteriŭ, de a nu'şĭ găsi lucrulŭ acela preţulŭ luĭ celŭ maĭ bunŭ, ci să facă strigarea mezatuluĭ la toţĭ întru auḑulŭ tuturorŭ, făr'de nicĭ o viclenie. Iar ceĭ carĭ din sineşĭ vorŭ să'şĭ vêndă lucru nemişcătorŭ şi s'aŭ făcutŭ musaadea, la rugăciunea luĭ, de la Domnie, de i s'aŭ datŭ poruncă Domnéscă a se face mezatŭ, acela nu este silitŭ, când va vrea a maĭ prelungi mezatulŭ, şi peste soroculŭ celŭ orênduitŭ, séŭ când va cere de a se amâna mezatulŭ, orĭ pentru a nu'şĭ vinde lucrulŭ, séŭ pentru că aŭ găsitŭ muşteriŭ osebitŭ cu preţŭ maĭ bunŭ, ca să o dée făr'de mezatŭ. Telalîculŭ însă sunt datorĭ, dupĕ dreptate, a'lŭ plăti şi aceia, fiind-că telaliĭ s'aŭ ostenitŭ şi aŭ făcutŭ strigarea lucruluĭ aceluia. — 1797 Aug. 14.

Cod. XXXVII fila 1.

Este repetatŭ la fila 1 verso, cu data 1798 Ghenar 29, cu acéstă schimbare că la vêndare de bună voie, telalîculŭ să se plătéscă numaĭ pe jumĕtate, *„adică câte o para de leŭ.“*

La 1799 Iulie 14, Al C. Moruzi modifică iarăşĭ, şi dă telalîcŭ (la vêndare de imobile de bună voe) la leŭ doĭ banĭ.

Cod, XXXVII fila 2.

Publicaţie la tóte judeţele să nu ţină Ispravniciĭ pe vinovaţĭ la grosurĭ maĭ mult de 4 ḑile, nicĭ să'ĭ căznéscă séŭ să'ĭ bată, orĭ să'ĭ globéscă şĭ-apoĭ să'ĭ slobódă. Indată dupĕ ce ispravniciĭ aŭ făcutŭ *examenulŭ* vinovăţieĭ, să trimiţă pe celŭ închisŭ la Bucurescĭ, dimpreună cu tóte ale lorŭ «fiind-că numaĭ aicĭ este puşcărie de vinovaţĭ». 1797, 18 Aprilŭ.

Cod. XXXVI fila 43 verso.

Pitacŭ la Spăt. şi la Aga, din 17 Iunie 1797. Domnitorulŭ ḑice că pentru aceea are rênduiţĭ judecătorĭ la spătărie şi la agie, ca să caute pricinile din politie «prin cercetare de judecătorĭ, iar nu de vătăjeiĭ şi zapciiĭ D-vóstrĕ, care nicĭ tréba lorŭ nu este, nicĭ suferimŭ a auḑi acésta maĭ mult». Domnitorulŭ ordonă să înceteze asemene abuzŭ şi pricinile să fie căutate de judecătorulŭ orênduitŭ.—17 Iunie 1797.

Cod. XXXVI fila 62 verso.

Pitacŭ din 2 Iulie 1797, către boïerĭĭ Divanuluĭ din Bucurescĭ, că se jăluescŭ adese ceĭ ce aŭ pricinĭ de judecăţĭ înaintea Divanuluĭ, că li se face multă prelungire şi se zăbovescŭ anaforalele, de li se pricinuescŭ cheltuelĭ şi pagube. Domnitorul întrébă cine e de vină? Zapciulŭ, că nu'şĭ face datoria slujbeĭ de a înfăţişa înaintea Divanuluĭ pre *davagiĭ* (împricinaţiĭ)? séŭ din ce altă pricină curge astă întârḑiere?

Cod. XXXVI, fila 70 verso.

Cu pitaculŭ din 6 Septembre 1797, către tóte judeţele şi către Caimacamŭ, se ordonă vacanţie la Tribunale pe timpulŭ culesuluĭ viilorŭ, a porumbuluĭ şi a facereĭ arăturilorŭ de tómnă. Numaĭ pricinile de vinovăţie se vorŭ căuta.

Cod. XXXVI, fila 87 verso.

Cunóscemŭ dispositiunile cu referinţă la lucrurile găsite în proprietate de hoţĭ:

Polcovniculŭ Alexandru de la Argeşŭ şi căpitanulŭ sĕŭ Enache, rógă pe Spătarulŭ să'ĭ împărtăşéscă din lucrurile de la hoţĭ, «fiind-că şi noĭ, sciutŭ este Dumitale, că îndestulŭ trépĕdŭ avemŭ şi de câştigŭ numaĭ unulŭ. Dumneḑeŭ scie . . . . . ce de nu ne veĭ împărtăşi şi pe noĭ de la aceştĭ hoţĭ, nu scimŭ de unde să ne scótemŭ şi noĭ cheltuéla nóstră, ce amŭ făcutŭ şi o facemŭ.»

Spătarul Mavrocordat trimite jalba la Criminalion, în 28 Iulie 1797. Judecătoriĭ recunoscŭ, că din lucrurile rĕmase nedate la păgubaşĭ dintr'ale hoţilorŭ se cuvine să se dée ḑeciuială şi zapciilorŭ carĭ aŭ ostenitŭ la prinderea hoţilorŭ. — 1797, August 5.

Cod. XXXII, fila 109 verso.

Încă nu sunt cu totulŭ stinse urmările resboiuluĭ dintre Mavrogheni şi Austriacĭ:

Anaforaua luĭ C. Filipescu, vel Logof. de ţéra de sus, din 27 August 1797, pusă în dosulŭ jălbiĭ luĭ Iorga din satulŭ Rădăcinesciĭ (Argeşŭ), de pricina ce

are cu Mateiŭ Tigvénu pentru jafurĭ din vremea rezmeriţeĭ. Anaforaua constată din condica Divanuluĭ, că la 8 Iunie acelaşŭ anŭ, părâtulŭ Mateiŭ Tigvénu aŭ datŭ jalbă luĭ Vodă, că la trecuta rezmeriţă a Nemţilorŭ călcându-lŭ hoţiĭ, l'aŭ jăfuit de totŭ «şi fiind-că acum aceĭ hoţĭ se află acum pe la casele lorŭ», a cerutŭ poruncă către Ispravnicĭ, ca să se facă împlinire, după care s'a datŭ poruncă a se cerceta. Vel Logofĕtŭ C. Filipescu a cercetatŭ şi pe jăluitorŭ, şi arĕtă, «că eĭ din prostimea minţiĭ aŭ intratŭ în vremea rezmeriţeĭ la slujba ostăşéscă, între volintirĭ, şi într'acea vreme, în *pornire ostăşéscă*, s'aŭ călcatŭ şi casa jăluitoruluĭ; decĭ pentru acéstă pricină, la 1791 Decembre 10, după încheerea păciĭ, M. Suţu Voevodŭ a datŭ poruncă «că cele, ce s'aŭ făcutŭ şi s'aŭ urmatŭ de către ceĭ ce aŭ fostŭ în slujba ostăşéscă, din partea celorŭ maĭ marĭ aĭ lorŭ, sunt ertate şi n'aŭ a se maĭ căuta; iar cele ce s'aŭ urmatŭ în hoţie, cu nume de volintirĭ, şi aŭ prădatŭ pe uniĭ şi pe alţiĭ, acelea să se caute. Jăluitorulŭ arĕtă o poruncă de la A. Moruzi, 1794, Decembre 5, prin care se poruncesce slujbaşilorŭ, Zapciilorŭ, etc. că pentru acestŭ felŭ de pricină să nu se ţie în sémă nicĭ o acusare adusă asupra acestuĭ jăluitorŭ, făr' de prealabilă poruncă Domnéscă. C. Filipescu cere ca pîrîtuluĭ Mateiŭ Tigveanu (şi în urmă jăluitorŭ) să nu fie Ispravniciĭ volnicĭ a'ĭ face vre-o silă, făr' de poroncă Domnéscă. Domnitorulŭ, la 28 August 1797, pune resoluţia: «După anaforaua Dumnéluĭ vel Logofĕtŭ, poruncimŭ Domnia mea D-tre Ispravnicilorŭ aĭ judeţuluĭ, să urmaţĭ întocmaĭ.»

Cod. XXXV, fila 206 verso.

Dămŭ în note o alegere de câte-va procese, carĭ, unele din ele, pot oglindi societatea de sub Alexandru Ipsilante. Aşĭa este procesulŭ Caliţeĭ Călinésca cu Ioniţă Racotă, care i-a promisŭ să se căsătoréscă cu fata eĭ, şi apoĭ refusă; iar Domnitorulŭ îlŭ osândesce a plăti feteĭ 1300 taleriĭ.

De asemene procesulŭ luĭ Tudosie, ce ţine 2 muieriĭ cu cununie.

Divorţulŭ clucerului Alex. Văcărescu de Elena Dudescu.

Cununia Safteĭ Podénca cu unŭ finŭ alŭ clucereseĭ Maria Leurdénu făr'de învoirea mameĭ băiatuluĭ.

Rânduirea de comisiune pentru împărţirea clironomieĭ rĕpos. Ienache Moruzi.

Jncărdăşirea soţieĭ rĕposatuluĭ Pitarŭ Băjescu cu Iónŭ, fiulŭ luĭ clucerŭ Apostolŭ.

Procesŭ pentru închiderea de lumină a caseĭ Păhărniceseĭ Hrisanthia.

Diverse *moratoriĭ*.

Procesŭ pentru o furare de fétă de la Ioniţă Dascălulŭ.

Procesulŭ celorŭ 2 traiste de banĭ furate din hazneaua luĭ Hotin Valesi. [1]

1. Caliţa Călinésca arétă că Ioniţă Racotă nu s'a ţinutŭ de ierologhia făcută de a se căsători cu fata eĭ. Racotă pretinde că e om scăpătatŭ şi nu póte ţine casă, dar că va da feteĭ 500 tal. şi unŭ rând de haine. Mitropolitulŭ însă a stăruitŭ pe lângă Racotă, şi i-a promisŭ că de se va căsători îĭ va da Vodă şi o slujbă. Acum, după ce s'a cheltuitŭ cu pregătirea nunţeĭ, Racotă iarăşĭ refusă. Deci Mitropolitulŭ propune să fie osânditŭ a da feteĭ *prostimon*, zestrea câtă pe fóie i s'aŭ datŭ, în valóre de tal. 1300.

Racotă a făcutŭ apelaţie la Divanŭ contra sentinţeĭ Mitropolituluĭ, dar Vodă aprobă anaforaua acestuea şi ordonă să implinéscă de la dênsulŭ prostimonulŭ hotărîtŭ, séu neîmplinindu-l, să ducă pe Racotă la Mitropolitulŭ, ca în cursulŭ séptămâneĭ să'lŭ cunune negreşit cu fata.—1797 Februarie 7.

Vel. Logofĕt.

Cod. XXXIII, fila 134.

Pitacŭ la Ispravniciĭ din Argeşŭ, din 25 Octombre 1797, să trimiţă la judecata Divanuluĭ pe unŭ Tudosie, ce ţine 2 mueriĭ cu cununie, împreună cu aceste mueriĭ. Acésta s'a maĭ cerut şi la 3 Septembre; de aceea Domnitorulŭ impută ispravnicilorŭ întârdierea «prin care curatŭ se cunósce că âmblaţĭ să acoperiţĭ tréba pentru vre-unŭ interesŭ,» de aceea Domnitorulŭ trimite mumbaşirŭ un Zapciŭ armăşescŭ, ca să dea cursŭ afacereĭ.

Cod. XXXVI, fila 99 verso.

Pitacŭ la Mitropolitulŭ «âncĕiŭ şi maĭ mare Epitropŭ şi ingrijitorŭ» şi la vel Vornicu obştirilorŭ Golescu şi la biv. vel Pah. Hagi Ión Moscu, din 27 Aprilŭ 1797, ca să priméscă de la clucerulŭ A. Văcărescu zestrea soţieĭ, de care se desparte, Elena Dudescu, spre păstrare; «unde la acéstă adunare, ce aveţĭ a face pentru primirea zestrelor, veţĭ cerceta şi provlimele ce va avea a face D-nia eĭ de darurile şi cheltuiala Dumneeĭ până la deslegarea cununiilorŭ, ca după pravilĭ să le chibzuiţĭ . . . . . Aşijderea să chibzuiţĭ şi trebuinciósa cheltuială de acum înainte, ce se cade a se orêndui a o avea Dumnéeĭ Clucerésa pe lună.»

Cod. XXXVI, fila 45.

Maria Leurdénca clucerésa se jăluesce luĭ Vodă, că pre unŭ fiŭ alŭ sĕŭ, de 22 de anĭ, l'aŭ scosŭ din fire Safta Podénca, vecina sa de casă «şi ducêndŭ o fată a eĭ, unde era fiu-meŭ cu vinărĭciŭ, l'aŭ cununatŭ nóptea, făr'de scirea protopopuluĭ şi făr'de a mea voie şi blagoslovenie, după creştinésca datorie.» Reclamanta arétă, că acéstă femee a maĭ fostŭ măritată, dar din pricina relelorŭ séle purtărĭ bărbatul a lăsat'o şi a fugitŭ. Se rógă să priméscă Mitropolitulŭ ca să desparţă pe fiul eĭ «ca unŭ lucru netrebnicŭ ce s'aŭ făcutŭ şi fără a mea voinţă şi scire.»—1797 Ianuarie 15.

Cod. XXXIII, fila 106.

La 18 August 1797, averea repos. Enache Văcărescu încă nu se împărţise după cuviinţă la clironomĭ. Dositheiŭ Mitropol., vel. Ban Racoviţă şi vel

X

Comerţŭ. — Târguri. — Industrii. — Bresle şi căile de comunicaţiune.

Alex. Ipsilante şi în acéstă Domnie, ca în prima, protege comerţulŭ şi industria, de şi aceste continuă a fi în grea luptă din causa tratatelorŭ Turcieĭ cu Rusia şi Austria, tratate care favoriséză pe sudiţiĭ acestorŭ puterĭ, scutindu'ĭ şi apĕrându'ĭ maĭ mult de cât puteaŭ fi apĕraţĭ comercianţiĭ şi industriaşiĭ românĭ.

Spatarŭ cerŭ de la Domnitorŭ ca să maĭ numéscă, între ceĭ ce facŭ împărţirea, şi pe biv. vel Vornicu N. Filipescu şi pe biv vel Vist. Barbu Văcărescu «ca cu toţiĭ să dămŭ săvêrşire trebiĭ, după poruncă.»

Domnitorulŭ aprobă aceste numirĭ, la 19 Augustŭ 1797.

Cod. XXXV, fila 195 verso.

Pitacŭ la Vorniculŭ obştireĭ şi la Spatarulŭ. Find-că soţia rĕpos. Pitar Băjescu s'a încărdăşitŭ cu Ión sin Clucerulŭ Apostolu şi metahirisesce urmărĭ netrebnice şi a prăpăditŭ multe din ale zestreĭ şi din periusia soţuluĭ sĕŭ, Vodă ordonă Vorniculuĭ Golescu, lasatŭ Epitropŭ de rĕpos. Băjescu, să'ĭ prezinte fóie de lucrurile ce lipsescŭ din avere, iar Spat. să închidă la Spătărie pe Apostol, şi Băjasca să fie în străjuire să nu iasă din casă afară până la al II-le poruncă. 1797, Aprilŭ 23.

In 13 Maiŭ 1797, Băjésca este trimisă surghiunŭ la mŏnăstirea Viforîta din Dâmboviţa. Vel medel. Brezoianu, la aceeaşĭ dată, este orênduitŭ Epitropŭ alŭ avereĭ şi a copiilorŭ Băjesculuĭ, cu care Brezoianu era rudă.

Cod. XXXVI, fila 44.

Păhărnicésa Hrisantha s'a jăluitŭ de Vasile Cojocaru, ambiĭ din mahalaua Sf. Ión, ḑicêndŭ, că Vasile, care vrea să'şĭ înalţe casa, închide lumina şi vederea caselorŭ eĭ, Domnitorulŭ rêndui, să facă cercetare, pe ceĭ 2 vornicĭ, Manolache Creţulescu şi Ión Damaris. Aceştia, la 9 Iunie 1797, presintă anafora, prin care constată că casele ce cojocarul îşĭ înalţă şi lungesce către ale Păhărniceseĭ, lasă destulŭ locŭ între ele şi decĭ n'are cuvîntŭ a se plânge Păhărnicésa, şi decĭ Vasile Cojocaru să fie slobdŭ a'şĭ face binaua sea, cu 2 caturĭ, în pace.

Domnitorulŭ, la 26 Augustŭ 1797, confirmă în totulŭ anaforaua marilorŭ Vornicĭ, căcĭ «neavêndŭ Păhărnicésa nicĭ unŭ cuvêntŭ de împotrivire la acéstă anafora *«precum nicĭ apelaţie n'aŭ datŭ, în ḑilele ce sunt trecute de la anafora pênă acum»*, întăresce şi elŭ acéstă anafora, ca să aibă Vasile buna pace».

Cod. XXXV, fila 208 verso.

Domnitorulŭ acordă luĭ Avram ovreiulŭ, care declară că are datoriĭ la maĭ multe feţe, un moratorium de 2 anĭ.—17 Decembre 1796.

Cod. XXXIII, fila 48 verso.

Un fórte însemnatŭ hrisovŭ alŭ luĭ Al. Ipsilant este acel din 9 Maiŭ 1797, prin care, ca şi altă dată Neculaĭ Mavrogheni, desrobesce oraşulŭ *Ploescĭ*, aĭ căruĭ orăşenĭ «cu necontenite jălbĭ şi plânsorĭ, ḑice hrisovulŭ, arĕtându-ne că Dumnéluĭ rĕpos. boier Ban Ienache Moruzi, prin hrisóvele celorŭ din urma nóstră fraţi Domnĭ, aŭ luatŭ oraşulŭ Ploescĭĭ în stăpânirea Dumnéluĭ. . . . . .», aŭ cerutŭ să fie reintegraţĭ în vechile lorŭ drepturĭ, ca oraşŭ domnescŭ, şi aŭ cerutŭ acésta «cu o gură şi cu unŭ glasŭ plinŭ de lacrimĭ». E de observatŭ, că prima donaţiune a oraşuluĭ Ploescĭ la familia Moruzi a fostŭ făcută

Moratoriu de 4 anĭ, acordatŭ luĭ Arthenie Bogasieru, în 13 Martŭ 1797, dupĕ anafora luĭ vel Log. C. Filipescu, constatatorŭ că şi creditorĭĭ aŭ primitŭ la departamentulŭ justiţieĭ, să'lŭ aştepte acestŭ timpŭ.

Cod. XXXIII, fila 256 verso.

Jalba şi anaforaua luĭ Ioniţă Dascălulŭ, în pricina fieseĭ cu Radu Măciucă.

Se jăluesce Ioniţă Dascălulŭ, că mergêndŭ cu fiică-sea Gherghiţa să vênḑă 4 pogóne de vie, aŭ statŭ în gazdă la cumpĕrătorulŭ Radu Grosu şi acesta s'aŭ pusŭ de i-aŭ furat féta, de aŭ dus'o la Ciumaţĭ la rudele luĭ; ḑice că aŭ reclamatŭ la Protopopulŭ, care a pusŭ în fiare pe vinovaţĭ. Radu Grosu a furatŭ féta pentru ca s'o mărite cu fiu sĕŭ Radu Măciucă, dar Ioniţă Dascălulŭ nu vrea a'lŭ avea de ginere «că şi elŭ şi tată-sĕŭ aŭ fostŭ văcarĭ».

Alex. Ipsilant trimite zapciŭ armăşescŭ, să aducă pre pîrîţĭ la judecata Departamentuluĭ de Criminalion, în 23 Ianuarŭ 1797.

O lună dupĕ aceea, Judecătoriĭ de la Criminalion (Neculai Cuzi Serdariŭ, Şerbanŭ Serdariŭ, Toma..... şi Enache), la 23 Februarŭ 1797, raportézĕ Domnitoruluĭ rezultatulŭ cercetăreĭ; féta însăşĭ declară că tată-sĕŭ a căḑut în patima beţieĭ şi aŭ zălogitŭ tótă zestrea mumeĭ-séle şi că aŭ fostŭ globitŭ mereŭ pentru fapte rele «şi avêndŭ pĕrŭ şi barbă, s'aŭ spusŭ că este popă şi boteza, şi prinḑêndu-se de D-luĭ Medelniceru Movilă, care era ispravnicŭ, l'aŭ rasŭ; apoĭ s'aŭ dusŭ la Buzĕŭ şi lua câte puţinŭ grâŭ în basma de unde spăla ómeniĭ şi ducea pe la brutarĭ probă de lua arvonă, până aŭ fostŭ prinsŭ şi isgonitŭ de acolo.» Şi alte acusărĭ de asemine natură aduce féta contra tată-sĕŭ, care a luat'o la drumŭ numaĭ cu cămaşa şi aŭ vrutŭ să vênḑă şi cele 6 pogóne de vie ce maĭ rĕmăsese din zestrea mame-seĭ şi féta nevrêndŭ să iscăléscă zapisulŭ, aŭ speriat'o că o să'ĭ iae şi cămaşa, şi de aceea a fugitŭ singură şi s'aŭ învoitŭ cu Saiḑă ponosluitŭ de văcarŭ. Acesta i-aŭ cumpĕratŭ îndată 2 cămăşĭ, rochie, tivilichie, încingĕtóre, încălţăminte, şi s'aŭ şi cununatŭ cu ea. Tribunalulŭ dă rĕmasŭ pe tatălŭ feteĭ şi'l obligă să restitue zestrea mumeĭ.

Cod. XXXIII, fila 46 verso.

Din căruţa de olacŭ s'aŭ pierdutŭ 2 trăiste cu banĭ din Haznaua luminatuluĭ Hotin Valesi (tal. 6750). S'aŭ cercetatŭ d'alungulŭ drumuluĭ menziluluĭ şi s'aŭ hotăritŭ, ca căpitaniĭ cu surugiĭ lorŭ să plătéscă aceste 2 trăiste de banĭ.—Noembrie 4, 1797.

Cod. XXXII, fila 134 verso.

tocmaĭ de Alexandru Ipsilante în I-a Domnie ; de astă dată însă Alex. Ipsilante, neavêndŭ interesŭ să îmmulţéscă mijlócele bănescĭ ale familieĭ luĭ A. Moruzi, protivniculŭ sĕŭ, se grăbi să facă dreptate ploeştenilorŭ, scusându-se că ântêia óră, aceştia nu i-aŭ arĕtat hrisóvele, carĭ le constituia dreptulŭ de oraşŭ liberŭ. «Dupĕ ce amŭ vĕdutŭ în urmă hrisóvele şi sineturele orăşenîlorŭ, carĭ ântêiŭ nu ni-aŭ fostŭ vĕdute, înşine amŭ strămutatŭ hotărîrea nóstră cea d'ântêiŭ şi amŭ lăsatŭ pe orăşenĭ întru slobozenia aceea ce aŭ avut'o din vechime, care slobozenie a le o opri acum, dupĕ atâta sumă de anĭ, întru care aşĭa s'aŭ pomenitŭ şi aŭ trăitŭ eĭ şi părinţiĭ şi moşiĭ şi strămoşiĭ lor, păzindu-li-se şi întărindu-li-se acelŭ privileghiŭ de toţi rĕposaţiĭ Domnĭ şi stăpânitorĭ câţĭ aŭ fostŭ dupĕ vremĭ, până la Domnia nóstră d'ântêiŭ, şi a face o mulţime de norodŭ, din slobozĭ, supuşĭ, nu numaĭ este o faptă şi unŭ lucru cu totulŭ nedreptŭ, nemilostivŭ, fără de iubire de ómenĭ şi vrednicŭ de jale, ce încă şi de mare pĕcatŭ şi împotriva pravileĭ aceea, care îndémnă pe stăpânitoriĭ de noróde a

---

Aŭ peritŭ 2 traiste cu banĭ din haznaua luĭ Hotin Valesi, în mergerea cu olacul. S'aŭ dovedităŭ că aŭ fostŭ furate de surugiiĭ de la 3 poşte : Sinesciĭ, Bărbulesciĭ şi Mărgineniĭ. Vinovaţiĭ aŭ promisŭ a plăti baniĭ în 10 ţile, dar acum aŭ începutŭ a se arĕta cu pricinuiriĭ fără nicĭ unŭ cuvîntŭ. Domnitorulŭ ordonă luĭ vel Armaş, ca pe toţĭ surugiiĭ acestorŭ 3 poşte şi pe Căpitanŭ să'l ridice la închisórea puşcărieĭ, şi dupĕ zapisulŭ lorŭ, pe deoparte fără zăbavă să facă împlinire banilorŭ hazneleĭ, tal. 6750, şi pe de altă parte tuturorŭ să le facă straşnică caznă, ca să dée de faţă pe săvîrşitoriĭ fapteĭ; maĭ intêiŭ căpitanuluĭ din Sinescĭ cu aĭ sĕĭ, ceĭ maĭ cunoscuţĭ şi sciuţĭ în vinovăţiĭ, să li-se facă o maĭ deosebită caznă, ca unora ce în mâna lorŭ fără tăgăduială aŭ intratŭ 4 trăiste cu banĭ, şi la cea dinainte poştă s'aŭ găsitŭ numaĭ 2; apoĭ în urmă să se facă şi tuturorŭ celor-l'alţĭ de rândŭ, până se va descoperi săvîrşitorulŭ fapteĭ, «pentru că voimŭ D-nia mea, nu numaĭ pe unulŭ ca acela, ce şi pe ceĭ împreună cu dênsulŭ la o sciinţă a'ĭ pedepsi cu mórte, pentru pilda şi înfrânarea şi altora asemene, şi acéstă poruncă astă-ţĭ séŭ mâine să ia sfârşit, fără de altă zăbavă.» 1797 Noembre 18.

Cod. XXXVI, fila 106 verso.

Cartea luĭ A. Ipsilant, din 29 Augustŭ 1797, prin care întăresce dreptulŭ de stăpânire a luĭ Frone bogasierulŭ, din Bucurescĭ, asupra 5 pogóne de vie cu pământulŭ lorŭ, paraginĕ, i cu livada lor, ce suntŭ în Dealulŭ Supărescilor jud. Secuienĭ, care pogóne suntŭ averea-zestre a Safteĭ soţia luĭ Pandele neguţitorulŭ, pe carĭ le cedează de bună voia eĭ numituluĭ Frone, ca să scape pe bărbatu-sĕŭ de jugulŭ datorieĭ, ce avea către Frone de tal. 900 capete, şi tal. 162 dobânda. Judecătoriĭ de la Departamentulŭ de 8 aŭ găsitŭ legală cedarea acestorŭ 5 pogóne de vie luĭ Frone, care acceptase. Domnitorulŭ confirmă şi elŭ acésta.

Cod. XXXIV, fila 105 verso.

urma maĭ multŭ ale sloboḑenieĭ, de cât ale robieĭ şi ale supunereĭ . . . . . .» Drept aceea, A. Ipsilant declară liberŭ oraşulŭ Ploescĭ. [1]

1. Dat-amŭ Domnesculŭ nostru hrisovŭ tuturorŭ orăşenilorŭ din oraşulŭ Ploeştilor (jud. Prahova), ca să aibă mila şi privileghiulŭ acela ce aŭ fostŭ avutŭ din vechime, spre a se hrăni adică în numitulŭ oraşŭ, cu sloboḑenie întru tóte, făr' de a fi opriţĭ séŭ supăraţi cu cereri de havaeturĭ pentru prăvăliile alişverişuluĭ ce fac, séŭ de clacă pentru casele ce aŭ în oraş, pentru că la venirea D-nieĭ mele cu Domnia d'ântêiŭ, arĕtându-ne D-luĭ rĕp. biv vel Ban Ienache Moruzi, cum că moşia Ploeştĭ, şi cu oraşulŭ dimpreună, sunt slobode domnescĭ, şi făcêndu-ne rugăciune, ca să'l ajutămŭ şi să'l hărazimŭ pe D-luĭ cu acéstă moşie, şi cu oraşulŭ dimpreună, ca unŭ slobodŭ domnescŭ, când nearĕtându-ne atunceĭ orăşeniĭ vre-unŭ sinetŭ domnescŭ vechiŭ, pentru vre-unŭ privileghiu al lor, de a avea asupra oraşuluĭ acestuia, am fost datŭ D-nia mea, cu sloboḑenia şi volnicia acea ce aŭ Domniĭ asupra lucrurilorŭ domnescĭ slobode, numita moşie, cu oraşulŭ dimpreună, D-luĭ numituluĭ boĭeriŭ, în stăpânire. Iar dupĕ aceea în urmă, viindŭ orăşaniĭ cu jalbă la D-nia mea, şi arĕtându-ne privileghiurĭ vechĭ, prin hrisóve şi întăririĭ domnescĭ, ca să fie oraşulŭ slobodŭ totdéauna, pe séma orăşanilorŭ, cariĭ locuescŭ într'ânsulŭ, a se hrăni, şi a se chivernisi, făr' de nicĭ o dare de havaet i de clacă, şi făr' de nicĭ o oprire de către nimenĭ, cari privileghiurĭ, pierdute fiind, nu le-aŭ avutŭ la vreme, când li s'aŭ cerutŭ de D-nia mea, ca să ni le aréte, şi plirofirisindu-ne cum că, dupĕ acele privileghiurĭ, pururea şi în tóte vremile, din vechime, aŭ fostŭ toţĭ, câţĭ locuescŭ în numitulŭ oraşŭ, sloboḑĭ, şi aŭ avutŭ oraşulŭ pe séma lor, şi li s'aŭ păzitŭ şi li s'aŭ urmatŭ privileghiulŭ acela de toţĭ rĕpos. Domnĭ, câţĭ aŭ fostŭ dupĕ vremĭ până atuncĭ, trăindŭ şi pomenindu-se de la părinţĭ, moşĭ şi strĕmoşiĭ lorŭ, sloboḑĭ şi nesupĕraţĭ la dare de havaeturĭ şi de clacă, n'am găsitŭ D-nia mea cu cale a 'ĭ lăsa supuşĭ şi îndatoriţĭ caseĭ D-luĭ maĭ sus numituluĭ boĭer, ci înşi-ne strĕmutând hotărîrea nóstră d'ântêiŭ, care făcusemŭ până a nu vedea acele sineturĭ, am lăsatŭ oraşulŭ iarăşĭ slobodŭ pe séma orăşenilorŭ, dupĕ cum aŭ fostŭ din vechime. Dar nicĭ pe D-luĭ numitulŭ boĭer, nu l'am lăsatŭ neîmpărtăşitŭ de harulŭ acela, ce am apucatŭ o dată de am făcutŭ, ci i-am lăsat D-luĭ moşia din afara oraşuluĭ întru stăpânire, cu satele ce vor fi pe dênsa, şi am datŭ hrisóvele D-nieĭ mele de îndreptare pe acéstă hotărîre şi la o parte şi la alta, ca nicĭ orăşaniĭ să nu piarḑă dreptul ce l'aŭ avut din vechime, nicĭ D-luĭ numitulŭ boĭer să nu rĕmâe isterisitŭ de darulŭ domnescŭ. Iar acum, dupĕ ce din mila luĭ D-ḑeŭ, am venitŭ cu a II-a domnie aicĭ în Valachia, venit-aŭ la D-nia mea toţĭ orăşaniĭ de obşte, cu necontenite jălbĭ şi plânsorĭ, arĕtându-ne că D-luĭ rĕpos. numitulŭ boĭerŭ, prin hrisóvele celor din urma nóstră fraţĭ Domnĭ, aŭ luatŭ şi oraşulŭ în stăpânirea D-luĭ, şi i-aŭ isterisitŭ cu totulŭ de acel privileghiu, ce din vechime l'aŭ avutŭ, prin hrisóve domnescĭ vechĭ, cerându-ne toţĭ, cu o gură şi cu un glasŭ plin de lacrămĭ, dreptate de la D-nia mea. Pentru care cercetându D-nia mea de strămutarea ce s'aŭ făcutŭ în urmă, aflămŭ din condicile Divanuluĭ, că ântêiŭ repos. Nicolae Vodă Caragea aŭ datŭ hrisovŭ D-luĭ numituluĭ boĭerŭ, cu cuvênt că slobodŭ găsindŭ oraşulŭ, precumŭ l'am lăsatŭ D-nia mea, l'aŭ datŭ D-sa, ca un slobodŭ, întru stăpânirea numituluĭ boĭerŭ, dupĕ volnicia ce aŭ Domniĭ pe lucrurile slobode Domnescĭ ale ţĕreĭ; dupĕ care şi D-sa Mihaiŭ Vodă Suţul urmândŭ, i-aŭ întăritŭ harulŭ cu hrisovulŭ D-sale. *Iar rĕpos. Domnŭ*

Ast-felŭ interesele de conservare a luĭ Alex. Ipsilant, concordându cu interesele Ploeştenilorŭ, acestŭ oraşŭ îşĭ recăpătă independenţa.

Batrânulŭ Domnitorŭ acordă protecţiunea sa şi altor oraşe şi încuviinţă deschiderea de târguri şi bâlciurĭ şi în alte localităţĭ, orĭ numaĭ cât reînoi hrisóvele unor asemene bâlciurĭ şi târgurĭ.

In note dămŭ actele în rezumatŭ; relative la asemene bâlciurĭ şi târgurĭ.

Mavrogheni, negăsindŭ cu cale a isterisi pe orăşanĭ la privileghiul ce aŭ avutŭ din vechime, aŭ urmatŭ hotărîreĭ nóstre ceĭ din urmă şi aŭ lăsatŭ oraşulŭ iarăşĭ pe séma orăşanilor, dându şi numituluĭ boĭerŭ moşia din afara oraşuluĭ. Dar în urmă D-sa Mihaiŭ Vodă Suţulŭ, cum şi D-sa Alexandru Vodă Moruzi, strĕmutând hotărîrea acésta, iarăşĭ aŭ datŭ oraşulŭ în stăpânirea rĕpos. boĭerŭ, şi aŭ supusŭ pe numiţiĭ orăşanĭ a fi opriţĭ de alişverişulŭ ce l'aŭ avutŭ slobodŭ din vechime şi a plăti la numitulŭ boĭerŭ clacă şi havaetŭ, pe cât va vrea D-luĭ a 'ĭ îndatori. Decĭ chibzuindŭ D-nia mea cuvêntulŭ acela, la care s'aŭ întemeiatŭ D-lor, de aŭ datŭ oraşulŭ întru stăpânirea numituluĭ boĭerŭ, adică că volnicie şi putere aŭ D-niĭ pe lucrurile slobode domnescĭ, ḑicemŭ că adevĕratŭ, putere şi volnicie aŭ D-niĭ asupra lucrurilorŭ slobode, dar acestŭ oraşŭ nu aŭ fostŭ întru acea orânduială de lucrurĭ, că din vechime rĕpos. D-nĭ oblăduitorĭ ţĕreĭ, dupĕ aceeaşĭ volnicie şi putere l'aŭ fostŭ legatŭ prin hrisóve a fi pentru chivernisirea şi alişverişulŭ orăşenilorŭ Ploeştenĭ, nu făr' de cuvêntŭ, ci pentru slujbele cele vrednice şi credincióse ce-aŭ arĕtatŭ aceĭ orăşanĭ D-nilorŭ ţĕreĭ, în vremĭ trebuincióse, carĭĭ cu slujbele lorŭ aŭ câştigatŭ acelŭ privileghiŭ, şi pentru aceea, ca un lucru legatŭ, ce s'aŭ aflatŭ într'acestŭ chipŭ, prin hrisóve Domnescĭ, vechĭ şi noĭ, dupĕ ce am vĕḑutŭ în urmă hrisóvele şi sineturile orăşanilorŭ, carĭântêiŭ nu ne-aŭ fostŭ vĕḑute, înşine am strĕmutatŭ hotărîrea nóstră cea d'ântêiŭ şi am lăsatŭ pe orăşanĭ întru sloboḑenia aceea, ce-aŭ avut'o din vechime, care sloboḑenie a le-o opri acum, dupĕ atâta sumă de anĭ, întru care aşia s'aŭ pomenitŭ şi aŭ trăitŭ eĭ şi părinţiĭ şi moşiĭ şi strĕmoşiĭ lor, păzindu-li-se şi întărindu-li-se acel privileghiŭ de toţĭ rĕpos. Domnĭ şi stăpânitorĭ, câţĭ aŭ fostŭ dupĕ vremĭ, până la Domnia nóstră d'ântêiŭ, şi a face o mulţime de norodŭ din sloboḑĭ, supuşĭ, nu numaĭ este o faptă şi un lucru cu totu nedreptŭ, nemilostivŭ, făr' de iubire de ómenĭ şi vrednicŭ de jale, ce încă şi de mare pĕcatŭ şi împotriva pravileĭ aceea, care îndémnă pe stăpânitoriĭ de noróde a urma maĭ multŭ ale sloboḑenieĭ, de cât ale robieĭ şi ale supunereĭ. Dreptŭ aceea, atât pentru tóte aceste dreptăţĭ, cât şi pentru căcĭ este şi se numesce oraşŭ, care are osebire de satŭ, amŭ datŭ iarăşĭ Domnesculŭ nostru hrisovŭ la mânele orăşanilorŭ, prin care hotărîmŭ, ca să aibă mila şi privileghiulŭ acela ce aŭ avutŭ din vechime, şi să fie sloboḑĭ a 'şĭ face alişverişulŭ lorŭ întru tóte şi nesupuşĭ la nicĭ o dare de havaetŭ, séŭ clacă nimănuĭ, în care oraşŭ va avea şi casa Dumnéluĭ numituluĭ boĭerŭ voĭe, ca într'unŭ oraşŭ slobodŭ, a 'şĭ face alişverişulŭ, cum facŭ şi orăşaniĭ, făr' de oprire însă a orăşanilorŭ, avêndŭ şi moşia de afară întru stăpânire. Şi amŭ întăritŭ hrisovulŭ acesta cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele Io Alex. Ionŭ Ipsilantŭ Vvod, şi cu credinţa pré iubituluĭ Domnieĭ mele fiŭ Constantinŭ Vvod, martorĭ puindŭ şi

E de prisos a maĭ aminti ceea ce deja se scie din anteriórele nóstre volume, că condițiunele principale precerute pentru a dobândi voie de târgŭ și bâlciurĭ eraŭ, în primulŭ locŭ, paza nizamuluĭ relativŭ la Turcĭ și că prin înființarea lorŭ să nu se aducă pagube altorŭ târgurĭ și bâlciurĭ apropiate, fie ca locŭ, fie ca timpŭ (adecă de la unŭ bâlciŭ la altulŭ). [1]

---

pe Dumnélor cinstiți și credincioșĭ boĭerĭ veliți aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: Pan Dumitrașcu Racoviță vel Banŭ, Pan Ienache Văcărescu vel Vist., Pan Gheorghe Mavrocordatŭ vel Spat., Pan Manolache Creţulescu vel Vornicŭ de țéra de sus, Pan Ionŭ Damaris vel Vornicŭ de țéra de jos, Pan Radu Golescu vel Vornicŭ al Obștirilorŭ, Pan Cost. Filipescu vel log. de țéra de sus, Pan Stef. Văcărescu vel log. de țéra de jos, Pan Isaacŭ Raletŭ vel log. al Obiceiurilorŭ, Pan Suțu vel Postelnicŭ, Pan Thedorache Iuliano vel Clucerŭ, Pan Iordache Slătinénu vel Pah., Pan Iónŭ Paleologu vel Stolnicŭ, Pan vel Comis, Pan vel Slugerŭ, Pan vel Pit. și ispravnicŭ, Ștefanŭ Văcărescu vel log. scriindu-se hrisovulŭ acesta întru anulŭ d'ântêiŭ a Domnieĭ mele, la létŭ 1797 Maiŭ 9.

Cod. XXXIV, fila 48.

1. Cu cartea de la 19 August 1797, Al. Ipsilant reconfirmă Vorniceseĭ Veneţiana Văcărescu dreptulŭ de târgŭ (Lunea) la moșia eĭ Jilava (Ialomița), «fiindŭ de folosŭ alișverișuluĭ locuitorilorŭ părțeĭ loculuĭ și a trecĕtorilorŭ ce mergŭ și vinŭ, fiindŭ acéstă moșie *în drumulŭ celŭ mare alŭ Focșanilorŭ*». Vama ce se va lua de la acestŭ târgŭ o dă Vodă ca ajutorŭ bisericeĭ de pétră de acolo, cu hramulŭ Sf. Iónŭ înainte mergătorulŭ «unde ne-aŭ arĕtatŭ D-néeĭ Vornicésa, că și școlă are a întocmi pentru învĕțătura copiilorŭ sĕrmanĭ, fără de plată.»—1797, Augustŭ 19.

Cod. XXXVI, fila 83 verso.

Stolnicésa Maria Filipésca cere, în Martŭ 1797, voĭe de târgŭ la moșia Ciorogârla (Ilfovŭ), odată pe sĕptămână, Dumineca.

Vodă, în urma anaforaleĭ luĭ Constantinŭ Filipescu și Ștefanŭ Văcărescu vel Logofețĭ, că deja căpătase Stolnicésa asemene voĭe la 1788, dar că supravenindŭ rĕzmeriță și mórtea soțuluĭ eĭ, a rĕmasŭ lucrulŭ fără urmare, aprobă cererea facereĭ de târgŭ și ordonă Ispravnicilorŭ în consequență.

Cod. XXXIII, fila 325.

Ioniță Sinescu cere, în 4 Noembre 1796, de la A. Ipsilant înnoirea voĭeĭ, dată de Al. Moruzi, locuitorilorŭ de la 9 sate din plasa Olteţuluĭ (Vêlcea), de a face bâlciŭ pe moșia Zătreniĭ de jos, din ținutŭ județŭ, la Duminica Mironositelorŭ, la Sf. Dumitru și la Înălțare, și târgŭ sĕptămânalŭ, Joia.

Domnitorulŭ scrie Caimacamuluĭ Caragea (Iancu) să cerceteze și décă nu este împedicare să dée autorizațiunea cerută.

Cod. XXXIII, fila 276 verso.

Pitacŭ la Iancu Caragea biv. vel Post., Caimacamulŭ Craioveĭ, autorisândŭ pe biv. vel Vist. Const. Gianoglu să facă bâlciŭ la moșia sa Vălenĭ din Gorjŭ, în ținiua de Nascerea Sf. Ionŭ și la moșia Ișalnița, târgŭ sĕptĕmânalŭ Duminica. 27 Iunie, 1797.

Cod. XXXVI, fila 64.

Incetarea boalei ciumei ajută la redeschiderea târgurilorŭ şi bâlciurilor în judeţele bântuite:

Pitacŭ la Ispravnicii de Teleorman, din 13 Iunie 1797, după jalba vameşilorŭ. Domnitorulŭ, de vreme ce nu mai e ciumă, autorizează facerea bâlciurilorŭ, însă cu acéstă orânduială, ca, «la ḑiua fiteş-căruea bâlciŭ, să trimiteţi D-vóstre un zapciŭ credinciosŭ acolo la locŭlŭ bâlciuluĭ, unde să se afle şi Zabitul judeţuluĭ cu neferiĭ luĭ de pază, de a nu se face niscaiva pricinĭ de gâlcevurĭ séŭ supărărĭ noroduluĭ, că D-vóstră veţi avea a fi răspunḑătorĭ.» 13 Iunie 1797.
Cod. XXXVI fila 61.

Precum din actul acesta se vede, nu puţin contribui la redeschiderea târgurilor şi bâlciurilor stăruinţele cumpărătorilor de vămi, carĭ pierdeaŭ din venitul lor, aceste târgurĭ séŭ bâlciurĭ fiind oprite.

Aprópe de neînţeles este stăruinţa ce pune Episcopul Costandie de Buzeŭ, de a se desfiinţa târgulŭ Drăgaicei:

Episcopul Constandie de la Buzĕŭ arétă că târgul Drăgaica este în pagubă pentru Episcopie. Alex. Ipsilant a fost datŭ acest târgŭ spre folosul eĭ. Acum

---

Const. Filipescu vel Log. arétă că locuitoriĭ după moşia Şoimesciĭ (Vlaşca) cerŭ târgŭ săptĕmânalŭ Dumineca, fiindŭ depărtaţi de alte târgurĭ. — 1797.
Se ordonă de Al. Ipsilant, în 25 August 1797, la Ispravnicĭ, să cerceteze de nu se aduce cu acestŭ târgŭ vr'o pagubă altorŭ târgurĭ.
Cod. XXXV, fila 200.

Pitacŭ din 29 Iuliu 1797 către vel Spăt. şi vel Aga, pentru târgulŭ de la 15 Augustŭ la Afumaţi, «care târgŭ se începe cu o ḑi înaintea hramuluĭ Adormireĭ şi se ţine 3 ḑile.» Domnitorulŭ poruncesce să se dée de scire turorŭ târgoveţilorŭ şi neguţitorilorŭ din Bucurescĭ despre acestŭ târgŭ, unde să'şĭ vênḑă orĭ-cine ce va avea de vênḑare, fără a fi supĕraţĭ cu vr'o dare de avaetŭ séŭ de vamă, afară numaĭ că vinulŭ şi rachiulŭ sunt monopolŭ alŭ proprietaruluĭ moşieĭ; s'aŭ vestitŭ şi la judeţe, ca să îndemne pe ţĕranĭ a veni la acestŭ târgŭ.
Cod. XXXVI, fila 76 verso.

Cu cartea din 8 Septembre 1797, Al. Ipsilant confirmă dreptulŭ de târgŭ şi oborŭ de vite pe moşia Tomşesciĭ a luĭ Radu Slătinénu biv. vel Vornicŭ, târgŭ ce s'a fostŭ stricatŭ din vremea trecuteĭ rĕzmeriţe şi la care târgŭ numaĭ stăpânulŭ moşieĭ are voĭe de a vinde vinulŭ şi rachiulŭ.
Cod. XXXVI fila 88 verso.

Hrisovulŭ luĭ Al. Ipsilant, din 30 Decembre 1796, prin care recunósce, după cărţĭ ale anteriorilorŭ Domnĭ, că oborulŭ şi târgulŭ de afară se face pe moşia Fundeniĭ a luĭ C. Ştirbeiŭ biv. vel Log., care moşie vine pênă în marginea Bucurescilorŭ; decĭ şi de acum înainte să fie acestŭ oborŭ şi târgŭ. Proprietarulŭ are dreptulŭ de a lua o para de fie-ce locŭ, «după cum se urméză obiceiulŭ şi la cele-l'alte moşiĭ cu obóre».
Cod. XXXVI, fila 19 verso.

Domnitorul rânduesce pe biv vel Vornic C. Ghica, ca prin omŭ credincioso să grijéscă de târgul Drăgaicei, desărcinând Episcopia, după cererea eĭ. Orânduitulŭ Domnesc va avea a strînge venitul târguluĭ. — 12 Iunie 1797.

N.B. Constandie Episcopul ceruse desfiinţarea târguluĭ, fiind-că cu ocasia luĭ se făceaŭ numaĭ gâlcevurĭ, bătăĭ şi chiar morţĭ; iar Episcopul nu 'şĭ scotea cheltuéla prăvăliilorŭ şi a întreţinereĭ beşliilorŭ şi a ómenilorŭ Domnescĭ.

Cod. XXXVI, fila 59.

Cu referinţă la *târgul Moşilor* de la Bucurescĭ, A. Ipsilant dă, în 20 Maiŭ 1797, următorulŭ pitac-nizamŭ:

«Fiind că la târgul Moşilorŭ, care acum într'aceste ţile se face, este voia şi porunca Domnieĭ mele de a se păzi dreptatea locuitorilorŭ, carĭ dupĕ la depărtate locurĭ vin pentru puţină chivernisélă a lor şi pentru îndestularea Bucurescilorŭ, spre a nu fi adecă supĕraţĭ de către verĭ-cine cu cererĭ peste obiceiulŭ ce s'a urmatŭ, poruncimŭ Domnia mea ca vameşiĭ domnescĭ numaĭ aceea, ce aŭ fost obicinuit, să ia, adică: de carul cu vase de lemn parale 20, de carulŭ cu vase de pământŭ smălţuite parale 20, de carulŭ cu vase de pământŭ nesmălţuite parale 10 . . . . . Orênduitul cu vama agiească să nu fie volnic a supĕra pe locuitorĭ maĭ mult de cât ceea ce s'a urmatŭ în toţĭ aniĭ până acum. Şi acea vamă obicinuită luând'o, alte vase osebite séŭ cofe să nu iae. Pentru vătafulŭ de harabagiĭ, pentru că este orânduitŭ, pentru ceĭ ce vin la târgulŭ Moşilorŭ, prin condica Divanuluĭ Domnieĭ mele, obiceiul a lua numaĭ 2 parale de carŭ, însă: de la ceĭ ce aŭ venit chirigiĭ cu chirie, pământenĭ, poruncim dar, ca cu maĭ mult să nu fie supĕraţĭ; vătaful de precupeţĭ să nu aibă a face nicĭ el nicĭ precupeţiĭ întru nimic la acest târg al Moşilor, ci să lipséscă şi să 'şĭ facă vênţarea vaselor înşiĭ, aceĭ ce le-aŭ adus de afară. Pentru adetulŭ stăpânuluĭ loculuĭ . . . . . înşiĭ locuitoriĭ ce aŭ venit cu carele, arĕtândŭ cât s'aŭ obicinuit de a da în fie-care anŭ, acel obiceiŭ al loculuĭ numaĭ să se dea şi acum, iar maĭ mult nu, făcênd osebire de scădĕmêntŭ carelorŭ, dintre alţĭ prăvăliaşi, ce sunt cu prăvăliĭ în târg». Domnitorulŭ ordonă luĭ Aga, ca acest pitacŭ să fie citit în târgul Moşilorŭ în auḑul tuturorŭ.

Cod. XXXVI fila 51

Să dămŭ locŭ aci în notă şi unuĭ altŭ actŭ relativŭ la oraşulŭ Craioveĭ, în privinţa târguluĭ de Vineri, care se făcea la foişorulŭ celŭ vechiŭ, în marginea oraşuluĭ, pe drumulŭ Bucurescilorŭ şi care târgŭ apoĭ, în vremea Ciumeĭ, s'a fostŭ mutatŭ mult departe de oraşŭ. Craioveniĭ cerŭ restrămutarea luĭ lângă oraşŭ, ceea-ce Domnitorulŭ şi încuviinţéză, la 15 Iunie 1797. [1]

[1] Ión Caragea prin anafora către Domnitorŭ, din 1797, Iunie, raportéză că orăşeniĭ Craioveni i-aŭ datŭ jalbă, arĕtândŭ că din vechime târgulŭ de Vi-

Narturile continuă sub Alex. Ipsilant a îngreuia comerțulŭ și a asigura fórte puțin interesele consumatorilorŭ.

Radu Golescu vel Vornicŭ alŭ obștireĭ face aiarŭ pentru pâne la Decembre 1797.

Domnitorulŭ, măcar că dupĕ aiarŭ se cuvenea ca brutariĭ să vêndă 218 dramurĭ de pâine la o para, le acordă totuși, ca să vêndă câte 195 de dramurĭ la o para, în 15 Decembre 1796.[1]

---

nerĭ se făcea la foișorulŭ celŭ vechiŭ în marginea orașuluĭ pe drumulŭ Bucureștiuluĭ. De aceea s'aŭ îndemnatŭ mulțĭ de aŭ făcutŭ prăvăliĭ și case acolo, la acelŭ locŭ, în care daŭ și ulițele marĭ și micĭ ale orașuluĭ. In vremea ciumeĭ fiindŭ orașulŭ împrăștiatŭ, s'aŭ mutatŭ târgulŭ afară în câmpŭ la locŭ făr'de apă și depărtatŭ, unde nu se póte merge de cât véra. Craioveniĭ cerŭ să se mute îndărătŭ târgulŭ, unde era din vechime. Caĭmacamulŭ Caragea a întrebatŭ pe biv. vel Log. Ión Glogoveanu, fiindŭ boĭerŭ vechiŭ pământeanŭ, să spue elŭ unde se făcea înainte târgulŭ, și de va fi vr'o stricăciune séŭ pagubă, să se facă tot acolo. Dumnealuĭ a confirmatŭ arĕtarea negustorilorŭ, că târgulŭ se făcea la loculŭ unde este foișorulŭ vameșilorŭ, pênă sub Mavroghene, când atuncĭ arŭ fi vrutŭ vameșiĭ să'lŭ mute maĭ la margine, sub cuvêntŭ că fiindŭ târgulŭ afară de prăvăliĭ, i se pricinuesce pagubă, căcĭ ascundŭ locuitoriĭ jderiĭ și vulpele ce le aducŭ de vênzare. Totuși Caimacamulŭ de atuncĭ și boĭeriĭ n'aŭ mutatŭ târgulŭ la altă parte, dar în vremea ciumeĭ, fiindŭ Caimacamŭ Clucerulŭ Calfoglu, l'aŭ mutatŭ acolo unde se află acum, în interesulŭ neînmulțireĭ bólelĭ în târgŭ. Acum boĭerulŭ Glogoveanu găsesce și elŭ dréptă cererea orășenilorŭ. Decĭ Ión Caragea se rógă să fie poruncă de a se strămuta târgulŭ la loculŭ sĕŭ vechiŭ.

Domnitorulŭ învoesce astă strămutare la 15 Iunie 1797.

Cod. XXVIII, fila 448.

1. Dupĕ porunca Domnitoruluĭ, Nicolae Filipescu vel Vorn., Radu Golescu, și vel Logofĕtŭ Filipescu, ca să cerceteze nartulŭ pâneĭ, cu ce preț să se vêndă «acum după prețulŭ ce se politifsesce vênzarea grâuluĭ», raportéză luĭ Vodă, la 15 Iulie 1797, că aŭ trimisŭ la târgul-de-afară de aŭ cumpĕratŭ 3 baniță de grâŭ de 3 mânĭ, pentru care grâŭ aŭ orênduitŭ 3 ómenĭ: unŭ omŭ din partea veliților boĭerĭ, unulŭ din partea Dumnéluĭ vel Vornicŭ alŭ obștirilorŭ și altulŭ din partea Dumnéluĭ vel Agă, și mergêndŭ toțĭ treĭ, față cu 2 din brutarĭ, aŭ spălatŭ grâulŭ la gârlă, l'aŭ măcinatŭ la móră, și dupĕ ce l'aŭ scos făină, l'aŭ făcutŭ pâne; și făcêndŭ socotélă, dupĕ astă cercare, la 3 kile de grâŭ din 3 mânĭ, din care scădêndu-se spălatulŭ, măcinatulŭ, tĕrâța, etc. rĕmâne făină cernută ocă 640, iar pâne cóptă ocă 832, care analoghisindu-se pe tal. 50 și banĭ 118, cât costă cele 3 kile cu tóte cheltuelile, vine la para dramurĭ de pâne 163. Dar fiind-că brutariĭ aŭ felurite mijlóce viclene, nu este cu putință a se vinde printr'acest felŭ de cercare, decĭ boĭeriĭ propunŭ Domnitoruluĭ, ca să poruncéscă luĭ vel Aga, să supuie pe brutarĭ a vinde la para 170 dramurĭ de pâne albă, cóptă bine, de grâŭ spălatŭ, și făină cernută bine, fiind cu dreptate a vinde pânea cu acestŭ preț, pentru multe meșteșugurĭ și vicleniĭ ce facŭ. Apoĭ, maĭ ḑicŭ boĭeriĭ, că de și pênĕ

Brutarii se jăluescŭ în contra acestuĭ nartŭ, ḑicêndŭ că aŭ fostŭ năpăstuiţi la cişniulŭ ce s'a făcutŭ.

Domnitorulŭ poruncesce boerilorŭ Divaniţi, ca prin vel Aga, să aducă înaintele pe brutarĭ şi să le aréte socotéla ce aŭ făcut'o în anaforaua precedentă, prin care aŭ găsitŭ preţŭ cuviinciosŭ, a vinde pânea 170 dramurĭ la o para, şi să vadă boerii de se jăluescŭ brutariĭ rĕŭ, dupĕ obiceiulŭ lorŭ, «séŭ aŭ vre-unŭ cuvêntŭ dreptŭ la provlima lor». Aga a adusŭ pe brutarĭ, şi aŭ ascultatŭ cu luare aminte «cele în multe feluri schimbate pricinuiri, iar în cele dupĕ urmă ḑiseră că sunt mulţămiţi pe ceşni ce li s'aŭ făcut»; dar punŭ înainte 3 pricinuiri: 1. că din pricina seceteĭ apele aŭ scăḑutŭ, şi de nevoie mergŭ de macină la morĭ depărtate; 2. că ceşni s'aŭ făcutŭ pe 3 chile de grâŭ, şi nicĭ unulŭ din eĭ nu scóte pâne pe ḑi 3 chile de grâŭ; 3. că cheltuelile sunt maĭ marĭ de cât s'aŭ pusŭ în socotélă de boerĭ. Boeriĭ găsescŭ că aceste pricinuiri ale brutarilorŭ sunt deşérte şi neprimite, căcĭ: 1. tot-deauna aŭ fostŭ şi sunt datorĭ a avea făină măcinată pentru 2 lunĭ; 2. că din Domniaântêia a luĭ Vodă (1774—1782) şi pênă acum, socotéla făcută, orĭ de la Agie séŭ de la Epitropie, s'aŭ făcutŭ tot pe 3 chile de grâŭ, iar nu pe 2, cum cerŭ eĭ acum; 3. că cheltuelile s'aŭ aşeḑatŭ la socotélă cu bună chibzuire; aşa dar, eĭ sunt vinovaţi pentru neurmarea şi împotrivirea lorŭ la chiar porunca Domnéscă, căcĭ de când s'aŭ întăritŭ anaforaoa şi pênă acum eĭ n'aŭ vêndutŭ pânea câte 170 dramurĭ la o para şi albă şi cóptă bine, ci aŭ

---

acum era obiceiŭ de se adăoga la preţulŭ pâneĭ şi ḑeciuiala ce da brutariĭ pe la băcanĭ, dar acum n'aŭ dăogatŭ la socotélă acéstă ḑeciuială, ci să nu maĭ dée brutariĭ astă ḑeciuială. Boĭeriĭ aŭ vorbitŭ şi cu vel Aga şi acesta s'a însărcinatŭ a da nizamulŭ, iconomisindŭ şi pentru brutăriile ce sunt pe la mahalale, ca băcaniĭ să mérgă pe la acele brutării să iée pâne, ér nu brutariĭ să o ducă la băcanĭ; iar brutariĭ, ce aŭ prăvăliile lorŭ prin têrgŭ, să n'aibă voĭă a da pâne pe la băcanĭ, ci să o vêndă chiar în prăvălia lorŭ.

Grâŭ			
Oca	Dramurĭ		
840	—	Aŭ ĭeşitŭ în 3 kile, câte 35 ocă la baniţă, cu cântarulŭ	
200	—	Se scadŭ, însă:	
		Ocă Dramurĭ	
		37 —	Spălatŭ şi macinişŭ
		163 —	Tĕrâţe şi zesitŭ
		200 —	
640	—	Aŭ rĕmasŭ făină cernută, din care aŭ ĭeşitŭ pâne cóptă: ocă 832, adecă dramurĭ 332,800, sporindŭ la 100 ocă făină, alte 30 ocă, de aŭ eşitŭ pâne cóptă.	

vêndut'o şi la dramurĭ puţină şi maĭ mult tĕrâţe, négră şi cu tină şi necóptă. Cu tóte acestea, boerii, pentru ca să nu maĭ rĕmâie brutarilorŭ cuvêntŭ de pricinuire, şi pentru ca să se pótă pedepsi cu grea pedépsă la neurmare, cerŭ luĭ Vodă ca să le scadă 10 dramurĭ, adecă să vêndă în locŭ de 170 dramurĭ la o para, 160 dramurĭ numaĭ. Iar când şi de acum înainte vorŭ maĭ îndrăsni, orĭ a se maĭ jălui, séŭ a nu urma dupĕ cum se arétă maĭ susŭ, atunci pe ceĭ maĭ de frunte dintre dênşiĭ **să'ĭ pedepséscă cu ţintuitulŭ urechilorŭ prin târgŭ** şi cu ocna.

Boeriĭ maĭ punŭ, ca şi în cea-l-altă anafora, ca să lipséscă ḑeciuiala la băcanĭ; cerŭ luĭ Vodă ca să se dea poruncă la bacalbaşa cu totŭ isnafulŭ luĭ, ca să siléscă pe băcanĭ, cu voie, fără de voie, să mérgă să ia pâne de la brutarĭ, şi ḑeciuială să nu ia de la brutarĭ. Anaforaoa e iscălită de: vel Ban Racoviţă, vel Spătarulŭ, vel Vornicŭ Creţulescu, biv. vel Vornicŭ Filipescu, vel Logofĕtŭ . . . . . vel Logofĕtŭ . . . . . — 1797 August 11.

Cheltuiala la 3 chile

Talerĭ	Banĭ	
42	—	Cumpĕrătórea la 3 chile, una cu alta câte tal. 14
—	66	Chiria adusuluĭ de la móră
1	60	Lemne
—	36	Sarea
—	27	Apa
—	60	Chiria prăvălieĭ
1	—	Simbria slugilorŭ de la móră
—	27	Lumînările
—	40	Simbria celuĭ ce scóte pânea
—	30	Frământătorulŭ
—	24	La 2 Iamacurĭ
—	60	La 2 cernătorĭ
—	30	Tezghetarulŭ
—	108	Emecliculŭ ómenilorŭ
48	88	
3	—	Se încarcă câştigulŭ brutaruluĭ
2	30	Plata uiumuluĭ
53	118	
3	—	Se scadŭ zesitulŭ şi tĕrâţele
50	118	Adică parale 2030, cu care analoghisindŭ cele 832 oca pâne, adecă dramurĭ 332,800, ce este pâne cóptă, vine la para 163, şi maĭ rĕmâne dramurĭ 443, fără de a se pune la cheltuélă ḑeciuiala.

Domnitorulŭ, la 18 Iulie 1797, dă resoluţiunea conformă întocmaĭ cu propunerile de maĭ sus ale boĭerilorŭ.

Cod. XXXV, fila 113.

Domnitorulŭ, tot la 11 Augustŭ 1797, dă resoluţiunea: «S'aŭ citit înaintea Domnieĭ mele acéstă anafora a D-lor veliţilorŭ boerĭ şi, dupĕ învinovăţirea brutarilorŭ, cu tóte că nu se cădea a se maĭ scădea nartulŭ pâneĭ din dramurĭ 170», dar ca să nu le maĭ rĕmâie cuvênt de îndreptare, le acordă ca să vêndă dramurĭ 160 la o para; poruncesce şi luĭ Aga, să aducă pe brutarĭ înaintea sa (a luĭ Vodă) şi să le citéscă porunca, căcĭ de vorŭ urma împotrivă «să scie unulŭ ca acela că, nu dupĕ cum se coprinde într'acéstă anafora, se va pedepsi, ci maĭ cu multă străşnicie şi făr de milostivire. [1]

De nartulŭ din urmă nu se ţinŭ cu tóte acestea maĭ mulţĭ brutarĭ, carĭ însă nu sunt ţintuiţĭ de urechĭ prin târgŭ, dar 4 din eĭ, cu pitaculŭ din 2 Septembre 1797, sunt trimişĭ la ocna Telega, spre pedépsă că n'aŭ păzitŭ nartulŭ ce li s'aŭ datŭ, dupĕ însăşĭ cererea şi mulţămita lorŭ. [2]

Tot în acea ḑi, Al. Ipsilant scrie luĭ vel Aga, să adune pe brutarĭ şi să le citéscă pitaculŭ, că de vorŭ maĭ face pâne rea, nealbă, necóptă bine şi lipsă la dramurĭ, nu se va mărgini a'ĭ pedepsi ca pe ceĭ de sus, «ci *maĭ cu străşnicie şi fără milostivire*, ca pe uniĭ ce nu potŭ să aibă vre-unŭ cuvêntŭ, de vreme ce zaherea îndestulă vine la târgŭ şi preţulŭ este cu eftinătate.»

Pentru ca să aibă ocasiune, ca la cişniu să capete preţŭ maĭ bunŭ brutariĭ nu se aprovisionaŭ de la oborŭ, când venea grâŭ destulŭ şi ieftinŭ, ci numaĭ când era puţinŭ şi scumpŭ. Acésta motivă unŭ noŭ pitacŭ către Aga, din 25 Octombre 1797. Domnitorulŭ a aflatŭ că zaheréua ce o aducŭ ţĕranĭĭ la târgulŭ de afară, brutariĭ nu vorŭ s'o cumpere de se întorcŭ cu ea îndărătŭ. Domnitorulŭ poruncesce luĭ Aga, să oblige pe brutarĭ a o cumpĕra, de nu vorŭ proba că sunt aprovisionaţĭ pe 4 lunĭ pentru îndestularea politieĭ, «ca să nu găséscă în urmă pricinĭ, de care sunt obicinuiţĭ». [3]

In legătură cu actele relative la brutarĭ, este şi următórea anafora a Divanuluĭ, din 25 Augustŭ 1797, prin care cere Domnitoruluĭ, ca brutariĭ să plătéscă câte 30 parale de chilă, la măcinatŭ, arendarilorŭ de morĭ, în locŭ de 1 tal. de chilă cum se rênduise de Al. Moruzi. Acésta o cerŭ pentru lipsa de bucate ce s'aŭ întêmplatŭ din causa seceteĭ şi pentru că la aiarulŭ, ce s'a făcutŭ la nartulŭ pâneĭ, s'a socotitŭ măcinatulŭ pe acestŭ preţŭ (de 30 parale de chilă); boerĭĭ cerŭ ca să se dea poruncă, ca arendariĭ moşiilorŭ să priméscă acestŭ

1. Cod. XXXV, fila 166.
2. In 10 Octombre 1797, Domnitorulŭ iértă şi liberéză din ocnă pe aceştĭ brutarĭ. (Cod. XXXVI fila 185 verso).
3. Cod. XXXVI, fila 99.

preţŭ, şi făr'de voia lorŭ chiar, şi décă se va face îmbelşugare de bucate, le va mări preţulŭ «*oiumuluĭ*» (măcinatuluĭ). A. Ipsilant, la 6 Septembre, întăresce, ca întocmaĭ să se urmeze anaforaoa velitilorŭ boerĭ.[1]

Cu referinţă la măcelarĭ, pré puţine acte găsim din timpul secundeĭ Domniĭ a luĭ Alex. Ipsilant. [2]

Iată însă un pitacŭ împiedecându abuzurile lumînărarilor de céră:

Pitacŭ la Aga, din 3 Maiŭ 1797. Cumpĕrătorulŭ lumînăreĭ de céra roşie a amestecatŭ céra cu seŭ şi pentru acésta fu pedepsitŭ cu bătaie. De va maĭ amesteca céra cu alt-ceva, Domnitorul va da altă osândă lumînăraruluĭ. Porunceşce luĭ Aga să confisce lumînările falşificate şi să le pecetluiască, să le vîndă lumînărarulŭ pe aiurea, afară din ţĕră. Să ordone lucrătorilorŭ să n'asculte de cumpĕrătorŭ, de le-ar ordona falşificarea lumînărilorŭ, orĭ ca să nu le facă depline la dramurĭ, căcĭ şi eĭ, dimpreună cu cumpĕrătorulŭ, vorŭ fi pedepsiţĭ.

Cod. XXXVI, fila 57 verso.

In 17 April 1797, Divanul supune Domnitoruluĭ anafora, pentru fixarea preţuluĭ untuluĭ, ce'lŭ vînd locuitoriĭ la neguţitoriĭ pămîntenĭ. Ocaua de unt se va plăti 14 parale, iar neguţitoriĭ pămîntenĭ îl vorŭ putea vinde la capanlâĭ câte 20 leĭ cântarulŭ. Domnitorulŭ aprobă asemenea narturĭ. [3]

Lumînărariĭ de seŭ sunt obligaţĭ, în 16 Septembre 1797, prin pitac Domnescŭ, ca până în 30 de ḑile să aibă provisiune pentru 120 miĭ oca de luminărĭ de seŭ «ca să nu maĭ fie lipsă ca în anulŭ trecutŭ». Eĭ maĭ sunt obligaţĭ să adune în magaziile, ce li se vor pune la dispositiune, tot seul trebuincios peste tot anul. [4]

Lectorulŭ îşĭ amintesce cele întîmplate sub Domnia luĭ Moruzi cu referinţă la fabricaţiunea de lumînărĭ de sĕŭ. Adevĕraţilorŭ lumînărarĭ de sĕŭ se substituise neguţitoriĭ cherhanagiĭ. De aci se născură procese, carĭ s'aŭ trăgănat pînă la începutul Domnieĭ luĭ Alex. Ipsilant. [5]

1. Cod. XXXV, fila 243.

2. Pitac la Aga, din 12 Maiŭ 1797, amintindŭ, că dupĕ nizamulŭ datŭ, n'are voie nimenĭ de cât măcelariĭ să vîndă carne în Bucurescĭ, iar mieĭ pentru trebuinţa caseĭ este slobod să taie orĭ cine. Să se citéscă acest pitac în auḑulŭ tuturorŭ.

Cod. XXXIV, fila 49.

3. Cod. XXXIII, fila 334 verso.

4. Cod. XXXVI, fila 91.

5. Const. Filipescu vel. Log. şi vel Aga, dupĕ jalba vechilorŭ lumînărarĭ, carĭ sunt în procesŭ cu neguţătoriĭ cherhanagiĭ, facŭ raportŭ Domnitoruluĭ, la 1 Dec. 1796, spunîndu-ĭ că aŭ adusŭ pe amîndouĕ părţile şi aŭ cercatŭ să'ĭ împace

Articolele ce sunt prohibite de a se vinde de neguţitorĭ, contitinuă a fi şi sub Alex. Ipsilant: iarba de puşcă, glónţele şî fâsîcurile. Tóte aceste nu vor putea fi vîndute, decât cu învoirea specială a Spătarului, a luĭ Aga şi a Cămăraşuluĭ [1].

*

Fórte importante sunt actele de protecţiune, acordate de A. Ipsilant făbricelor şi în genere industrieĭ naţionale.

Aşĭa, la 26 Iunie 1797, Ipsilant dăruesce *fabriceĭ de postavŭ*, «ce este aicĭ lângă oraşulŭ D-nieĭ mele, Bucurescĭ, pe apa Dâmboviţeĭ, făcută într'adins, maĭ multŭ pentru folosulŭ acestuĭ oraşŭ», 2 sălaşe de ţiganĭ domnescĭ, fierarĭ, pentru lucrulŭ de fierŭ, ce se întêmplă la fabrică. Aceste sălaşe se vor face teslimŭ luĭ biv. vel Medelnicerŭ Chiriacŭ Arbut, stăpânulŭ fabriceĭ. [2]

In interesulŭ acesteeaşĭ fabricĭ este şi urmĕtorulŭ pitacŭ la biv. vel Stolnicŭ Grigore Asanŭ şi la biv. vel medelnicerŭ Hristea: «Fiind-că la fabrica de postavŭ este trebuinţă de a face Epistatulŭ fabriceĭ o piuă, care să fie dupĕ potriva postavurilorŭ, ce se lucréză acum, fiind-că alte piue, ce sunt pentru postavurile de ţĕră, nu potŭ sluji la postavurile fabriceĭ de a le îmbunătăţi, ce încă le strică, unde fiind-că din dosulŭ fabriceĭ este móra mônăstireĭ Sf. Iónŭ, pentru care bănuesce Egumenulŭ mônăstireĭ, ca nu cum-va cu facerea piueĭ să se aducă stricăciune moreĭ séŭ moşieĭ, orânduimŭ Domnia mea pe D-trĕ amêndoĭ, ca nisce practicoşĭ la acestŭ felŭ de trébă, să mergeţĭ la faţa loculuĭ, unde fiindŭ şi Epistatulŭ fabriceĭ şi egumenulŭ mônăstireĭ Sf. Iónŭ, şi aducêndŭ şi din morarĭ meşterĭ, cu sciinţă de meşteşugulŭ

şi s'aŭ învoitŭ, ca din tal. 14.000, ce cerŭ cherhanagiiĭ de la lumînărariĭ vechĭ pentru plata cherhaneleĭ, aŭ remasŭ pe preţŭ de 7.500, ca să rĕmâie a lorŭ, dar să dée 3.500 banĭ gata, decĭ în totalŭ va fi preţulŭ de 11.000. Aceştĭ 3.500 tal. să fie plătiţĭ în sorocŭ de 6 lunĭ. S'aŭ maĭ legatŭ amêndouĕ părţile, ca de acum înainte lumînărariĭ să nu maĭ céră nicĭ odată orênduelĭ de sĕŭ, nicĭ de la numiţiĭ neguţitorĭ, nicĭ din judeţe, dar nicĭ luminărariĭ să nu maĭ fie supĕraţĭ nicĭ o dată cu cerere de sĕŭ de la dênşiĭ, cu vre o pricină de trebuinţa Diiuluĭ séŭ alte serhaturĭ. Prin urmare, de acum înainte vechiulŭ rufetŭ alŭ lumînărarilorŭ, în numĕr de liude 14, singurĭ aŭ să fabrice lumînările de sĕŭ, şi Domnitorulŭ să le dea hrisovŭ de recunóscerea drepturilorŭ şi privilegiilorŭ. Nimenĭ afară de eĭ să nu fabrice lumînărĭ. Că vorŭ păzi şi eĭ datoriile lorŭ, aŭ datŭ zapis la Divanŭ, cu chezăşie de negustorĭ. Preţulŭ vînzăreĭ lumînărilorŭ, pe anul 1797, până la sĕulŭ noŭ, va fi de 17 parale oca.

Domnitorulŭ aprobă acéstă punere la cale, în 14 Decembre 1796.

Cod. XXXIII, fila 32 verso.

1. Cod. XXXVI, fila 97. Pitacŭ la Aga şi Spătarulŭ, din 25 Iunie 1797.
2. Cod. XXXIV, fila 70 verso.

apelorŭ, prin ajutorulŭ D-lorŭ ispravnicilorŭ judeţuluĭ, să cercetaţĭ şi prin mĕsurătóre şi prin videre şi prin chibzuire bună, ca să găsiţĭ mijlocŭ acela de a se face negreşit piua acésta, ca o trebuinciósă ce este fabriceĭ, făr' de a aduce nicĭ la móra séŭ moşia mônăstireĭ vre-o stricăciune». 1796 Dec. 30. [1]

Acéstă afacere se repetă prin unŭ alt pitacŭ la biv. vel Vornicŭ de ţéra de sus Nicolaĭ Filipescu şi la vel Vornicŭ al Obştirilorŭ Golescu, ce eraŭ orânduiţĭ pentru a găsi unŭ vadŭ pe apa Dâmboviţeĭ, unde este şi fabrica de postavŭ, orĭ din sus séŭ din josulŭ eĭ, pentru a se pune de P. S. Sa Păr. Mitropol. fabrica de hârtie; fiind-că la fabrica de postavŭ este trebuinţă de a face Epistatulŭ şi o piuă, pentru îmbunătăţirea lucruluĭ postavurilorŭ, poruncimŭ D-nia mea D-trĕ, ca chibzuindŭ locŭlŭ vaduluĭ fabriceĭ de hârtie, să vedeţĭ şi locŭlŭ unde se cuvine de a se face piua, cu mĕsură cumpănită, ca să nu aducă unul altuia vre-o zăticnire şi oprire, şi amêndouĕ să aibă mijlocŭlŭ lorŭ de lucrare, fiindŭ amêndouĕ aceste făbricĭ trebuincióse şi folositóre obştieĭ. 3 Iulie 1787. [2]

Tabaciĭ din Bucurescĭ sunt ajutaţĭ de Domnitorŭ, prin aceea că le încuviinţézĕ din noŭ scutirea de vamă a *scumpieĭ*, făcută în ţéră. [3]

Din causa ultimeĭ fómete, s'a fost opritŭ fabricarea la Bucurescĭ de bragă, măcar că se acordase tot de către Ipsilante privileghiulŭ fabricaţiuneĭ eĭ, la 20 de bragagiĭ, carĭ plătiaŭ un venit orphanotrophieĭ. [4]

Indată apoĭ, Radu Golescu, vorniculŭ obştirilorŭ, în 1 Ianuarŭ 1797,

1. Cod. XXXVI, fila 20.

2 Cod. XXXVI, fila 71 verso.

3. La cererea Tabacilorŭ din Bucurescĭ, carĭ arétă, că încă de la 1766, August 11, de sub Scarlat Ghica VV., aŭ scutire de vamă la scumpia ce aduc, făcută de eĭ, pentru trebuinţa meşteşuguluĭ lorŭ, scutire ce o aŭ şi de maĭ înainte de 1766. Vel log. Const. Filipescu propune luĭ Alex. Ipsilant scutirea şi pe viitorŭ de vamă a scumpieĭ făcută in ţéră pentru trebuinţa tabacărieĭ.— 1796 Decembre 28.

Domnitorul aprobă în 14 Ianuarie 1797.

Cod, XXXIII fila 13.

4. Iane Bazagiu din Bucurescĭ cere voie să facă bragă fiind omŭ sĕracŭ şi scăpătat, cu 4 copiĭ şi 2 fete de măritat şi cu bir. Cere să lucreze *Bazagilâcŭ* în Bucurescĭ, care s'a oprit, fiind lipsă de bucate. 1796 Februarie 10. Asupra raportuluĭ luĭ vel Aga Alex. Gherache, că din 20 de bragagiĭ cu prăvăliĭ, ce eraŭ maĭ înainte în Bucurescĭ, n'aŭ maĭ rĕmas de cât jăluitorul, care era fórte sĕracŭ. A. Moruzi, la 8 Martie 1796, considerândŭ, că într'o lună, la o prăvălie de bragă, se cheltuescŭ 2 kile de meiŭ în timpŭ de iarnă, iar véra 6 baniţe, aprobă ca jăluitorulŭ să ţină numaĭ elŭ singurŭ o prăvălie de bozagiarie.

Cod. XXXI scara 3, fila 43 verso.

propune luĭ Vodă, ca în interesulŭ orphanotrophieĭ organisată în prima Domnie şi care s'a desfiinţatŭ maĭ apoĭ, dându-se câţi-va copiĭ, carĭ aŭ maĭ rĕmasŭ să se créscă prin mahalale, să se permiţă din noŭ deschiderea a 20 de bragagerii, fiind-că acestea dădeaŭ la orfanotrofie unŭ venitŭ anualŭ, şi trebuescŭ vr'o 600 de taleri pentru copiiĭ ce se crescŭ prin mahalale. Aceştĭ bragagiĭ aŭ fost opriţi de a lucra din lipsa de zaherele. Acum, fiind-că este zaherea şi Epitropia are nevoie de venitŭ, să se învoiască lucrarea celor 20 de bragagerii, maĭ ales că lucréză numaĭ meiŭ, şi că cojocăria întrebuinţéză braga la argăséla blănilor.

Domnitorulŭ, la 21 Martie 1797, încuviinţéză deschiderea de bragagerii, ca să aibă Epitropia ceĭ 600 de taleri pentru crescerea copiilorŭ, dar găsesce că sunt prea multe 20 şi propune reducerea lor. [1]

Din seria de hrisóve ale luĭ A. Ipsilante, cu referinţă la bresle dămŭ în note următórele:

a) Hrisovulŭ bresleĭ zăbunarilorŭ, a cărora meserie era de a face zăbune cu bumbacŭ şi cu lână şi anteree dise voinicescĭ. Nimenea nu va putea face de ast-felŭ de haine decât zăbunariĭ; numaĭ Domnitorulŭ le impune condiţiunea, ca eĭ deapururе să aibă haine gata «spre vĕnḑarea şi îndestularea ţĕranilorŭ, ce vinŭ dupĕ afară, carĭ nu se potŭ zăbovi cu aşteptarea până se va face haina». [2]

1. Cod. XXXIII fila 295.

2. *Hrisovulŭ luĭ Alecsandru Ipsilant din 17 Maiŭ 1797, pentru privileghiul bresleĭ zăbunarilorŭ.*

«Fiind-că rufetulŭ zăbunarilorŭ pămêntenĭ, de aicĭ din oraşulŭ D-nieĭ mele Bucurescĭ, aŭ avutŭ privileghiulŭ, ce se coprinde maĭ josŭ, atât din întêia Domnie a Domnieĭ mele, i de la fraţiĭ Domnĭ din urmă, precum din cartea D-séle selefuluĭ nostru Al. Moruzi Vvd, ce o vĕḑum, cu leat 1793 Iunie 6, ne-am adeveritŭ, cu coprindere adecă, că la meşteşugulŭ Zăbunărituluĭ, care este de se umple cu bumbacŭ şi cu lână, atât alt rufetŭ să nu se amestece a'l lucra, cât nicĭ arménŭ séŭ giurgiuveanŭ, nicĭ croitorŭ, nimenĭ să nu cuteze a se amesteca şi a lucra meşteşugulŭ zăbunarilorŭ, făr'de numaĭ eĭ să lucreze şi să vĕnḑă marfă de zăbunărie, şi aicĭ în Bucurescĭ, şi prin târgurile dupĕ afară, adică antereie voinicescĭ şi zăbune femeescĭ şi copilărescĭ, şi alt-felŭ de zăbune marĭ, şi orĭ-ce lucru se umple cu bumbacŭ séŭ cu lână; numaĭ şi eĭ să fie datorĭ, ca apururе să aibă haine făcute gata, spre vĕnḑarea şi îndestularea ţĕranilorŭ, ce vinŭ dupĕ afară, care nu se potŭ zăbovi cu aşteptarea până se va face haina. Şi aşĭa tot lucrulŭ zăbunărieĭ, eĭ numaĭ să'l lucreze, iar la meşteşugulŭ altorŭ rufeturĭ să nu se amestece; şi pentru câţĭ din alte rufeturĭ va avea acestŭ felŭ de marfă, să aibă numiţiĭ zăbunarĭ volnicie, ca orĭ să le puie soroc, ca să şi-le vĕnḑă, séŭ eĭ să le cumpere cu banĭ.—Pentru care, dupĕ obiceiulŭ ce aŭ avutŭ, le orânduimŭ: adică, ca să aibă staroste pe Mateiŭ, ce însuşĭ, dupĕ alegerea a tot rufetuluĭ lorŭ, s'aŭ orânduitŭ a le fi

b) Altŭ hrisovŭ este acelŭ alŭ zidarilorŭ, lemnarilorŭ, nisiparilorŭ, cărămidarilorŭ, têmplarilorŭ şi strungarilorŭ, din 15 Maiŭ 1797. Dupĕ acestŭ hrisovŭ nimenĭ nu póte esercita asemenea meseriĭ fără de pecetluit. gospod. tipăritŭ pe chipulŭ sĕŭ. Meşteriĭ, cariĭ vinŭ din strĕinătate peste vĕră, la lucru, vorŭ putea lucra, de vorŭ fi bunĭ, însă prin scirea Maimar-başiĭ. De va voi să se aşeḑe în ţĕră cu nume de meşterŭ, maĭântêiŭ să fie cercetatŭ, adică esaminatŭ, şi apoĭ să i-se dea la mână pecetluitŭ domnescŭ şi să se aşeḑe în catastifulŭ bresleĭ. Este aci o spărtură făcută în cetatea bresleĭ române, care spărtură va fi tot maĭ mare, până ce meşteriĭ strĕinĭ se vorŭ substitui celorŭ pământenĭ. [1] Sub următórea Domnie a luĭ Hangeri se va da o

staroste, carele impreună cu ceĭ maĭ fruntaşĭ să aibă a căuta pricinile ce se vorŭ întêmpla între dênşiĭ, de ale meşteşuguluĭ lor, cu dreptate şi cu bună orânduială, dupĕ obiceiulŭ meşteşuguluĭ lorŭ.

Să ţie şi cutie, în care să pue de meşterŭ şi calfă, pe fieşcare sĕptĕmână, câte o para, cum şi cel care se va dovedi în vină, cu stricarea vre-unuĭ lucru, séŭ va călca legătura bresleĭ, a lucra la prăvăliaşĭ, să dea la cutie câte tal. 3, iar al douilea când se va prinde în vină, să i se îndoiască darea; cel ce va deşchide prăvălie, să dea tal. 5. Care acest venitŭ din cutie, să fie pentru ajutorulŭ celor scăpătaţĭ, şi când va muri vre-unŭ sĕracŭ din brésla lor, din cutie să'l îngrópe. — Nicĭ unŭ meşterŭ séŭ calfă să nu fie volnicŭ a lucra la alţiĭ din alte bresle lucrurĭ de vênḑare. La trebuinţele Curţeĭ, când va fi, să se cĕră de la starostea, ce l'am orânduitŭ Domnia mea, şi elŭ cu dreptate şi cu rândulŭ să dea pe fieşcare, care aceste rânduirĭ să fie şi cu scirea fruntaşilorŭ, spre a nu se năpăstui vreuniĭ. Iar care nu se va supune, orĭ la orânduiala bresliĭ, séŭ la rândurile ce va fi la curte, împotriva porunceĭ Domnieĭ mele, să fie popritŭ de acestŭ meşteşugŭ a nu maĭ lucra. Şi aşia să'şĭ aibă şi eĭ acésta orânduială, dupĕ cum aŭ şi alte rufeturĭ. Pentru care poruncimŭ D-nia mea D-tale vel agă, i vel căpitanŭ za Dorobanţĭ, ca pe ceĭ ce vĕ va arĕta rufetulŭ zăbunarilorŭ, că urméză împotriva meşteşuguluĭ lor, nicĭ într'unŭ chipŭ să nu'ĭ îngăduiţĭ, ca să li-se pótă păzi privileghiulŭ acesta întocmaĭ, dupĕ cum se coprinde maĭ susŭ. Aşijderea porancimŭ şi D-tre Ispravnicilorŭ de prin judeţe, pe unde vorŭ fi bâlciurĭ, să căutaţĭ, maĭ multŭ decât rufetulŭ zăbunarilorŭ de ţĕră, pământenĭ, să nu îngăduiţĭ pe nimenĭ alt a vinde lucrurĭ de zăbunărie, ca să se pótă chivernisi fieş-care cu meşteşugulŭ luĭ. — 1797 Maiŭ 17.

Cod. XXXIV fila 104 verso.

1. *Hrisovulŭ bresleĭ zidarilorŭ, lemnarilorŭ, nisiparilorŭ, cărămidarilorŭ, têmplarilorŭ şi strungarilorŭ.*

Fiind-că brésla zidarilorŭ, i lemnarilorŭ, cu care se slujesce norodulŭ de obşte la zidirile şi năMestiile ce face, încă din cea-l-altă Domnie a Domnieĭ mele, prin cercetare la Epitropia obşteĭ şi prin chibzuirea ponturilorŭ celorŭ cuviincióse, s'aŭ pusŭ la orênduială, dându-le şi hrisovulŭ Domnieĭ mele, încă de la lĕt 1780 Ghenarie, cu acéstă orênduială adică, pentru a se sci şi a se cunósce ceĭ destoinicĭ acestorŭ meşteşugurĭ, şi a nu se face de sineşĭ meşterĭ,

lovitură şi maĭ mare bresleĭ, căcĭ, cum vomŭ vedea maĭ departe; acelŭ

cine ar vrea, făr'de a nu sci meşteşugulŭi, şi a strica lucrurile ómenilorŭ şi a'ĭ înşela, din care acésta apurure se întêmplă pricinĭ şi jălbĭ. De aceea amŭ făcutŭ Domnia mea unŭ Meimar-başa peste aceste bresle, adică: zidarĭ, lemnarĭ, i têmplarĭ şi strungarĭ, cu volnicie să aibă de bréslă câte unŭ ceaşŭ subt ascultarea sa, şi din rufetŭ po lude 5, carĭ vor fi meşterĭ maĭ bunĭ şi maĭ bĕtrânĭ, ca cu aceiaşĭ să'şĭ povăţuiască bresla, şi să lipséscă pagubele şi necazurile obşteĭ, ce pătimea de către înşelătorĭ şi netrebnicĭ meşteşuguluĭ. Şi afară din suma ludelorŭ celorŭ arĕtaţĭ cu catastih, aleşĭ şi primiţĭ de bréslă, cărora pentru ca să fie cunoscuţĭ, maĭ ales celorŭ ce vor avea trebuinţă de a'şĭ face zidirĭ şi namestiĭ, să li se dea fieşcăruia pecetluit. gospod, tipăritŭ pe chipulŭ sĕŭ. Alţiĭ nicĭ cum să nu fie volnicĭ a pune mâna în zidirile şi namestiile ómenilorŭ; iar pe cari-ĭ va găsi Meimar-başa lucrândŭ făr'de pecetluit gospod. să dée în scire Domnieĭ, ca să se pedepséscă; afară din ceĭ ce vorŭ veni din strĕinătate, peste vĕră, la lucru, şi vorŭ fi cu adevĕratŭ meşterĭ bunĭ, aceia vorŭ fi volnicĭ să lucreze, însă prin scirea Meimar-başiĭ. Séŭ când va veni vre-unulŭ din strĕinĭ, cu nume de mesterŭ, spre locuinţă în ţéră, dupĕ cercetarea ce i se va face, îndată să însciinţeze Domnieĭ, ca să se aşeḑe în catastihulŭ bresleĭ şi să i se dée pecetluit, dupĕ orênduiala ce s'aŭ ḑisŭ maĭ sus. Aşişderea şi uceniciĭ să slujéscă pe la meşterulŭ lorŭ, pênă vorŭ învĕţa meşteşugulŭ deplinŭ, şi când va fi să iasă, să'lŭ ducă stăpânu-sĕŭ la adunarea Meimar-başiĭ cu bĕtrâniĭ bresleĭ, spre cercetare, şi de va fi alesŭ şi primitŭ de meşterŭ, să însciinţeze Domnieĭ, ca să se aşeze numele aceluia în catastihulŭ bresleĭ, şi să i se dée pecetluitŭ la mână spre dovadă. Carĭ atât uniĭ ca aceştia, ce vorŭ ieşi meşterĭ aleşĭ de bréslă, cât şi ceĭ ce sunt în bréslă meşterĭ bunĭ, sciuţĭ, să nu fie opriţĭ a intra de sineşĭ în tocmélă, şi a lua asupră'şĭ binale şi a le lucra; iar când dintr'ênşiĭ vre-uniĭ, într'unŭ felŭ le va fi fostŭ aşeḑământulŭ, şi într'altŭ chipŭ le va fi lucru, peste voinţa şi legătura tocmeleĭ aceluĭ ce cheltuesce cu materialurile, spre a'sĭ face orĭ case, séŭ altŭ acaretŭ, séŭ într'altŭ chipŭ va strica lucrulŭ cuivaşĭ, atunci Meimar-başa cu bĕtrâniĭ bresleĭ séle, să le facă judecată şi pe ceĭ de vină să'ĭ facă fără de voĭe, nu numaĭ ca să împlinéscă, ci încă şi lucrulŭ să sĕvêrşéscă deplinŭ, dupĕ cuprinsulŭ aşeḑĕmêntuluĭ. Cum şi pentru ceĭ ce vorŭ lucra cu ḑiua, de nu va lucra bine şi curatŭ, precum se cuvine, maĭ ales ḑicêndu-i se meşterŭ, Meimar-başa orĭ să'ĭ facă certare cu bătaie, séŭ să pérḑă plata ḑileĭ; şi ceĭ carĭ vorŭ tocmi cu rădicata, şi va părăsi lucrulŭ omuluĭ (afară din cuvêntulŭ de îndreptare adică când stăpânuluĭ aceluĭ lucru ĭĭ va lipsi materia lucruluĭ), iar într'altŭ chipŭ cu înşelăciune de vorŭ ămbla, tocmindŭ şi luândŭ arvună pe la multe locurĭ, mergêndŭ când la unulŭ, când la altulŭ, pe apucate, şi nimenuĭ nu'ĭ sĕvêrşesce lucrulŭ, şi maĭ ales ĭĭ aducŭ la mult necazŭ; atuncea numaĭ decât să facă Domnieĭ mele însciinţare, ca să se pedepséscă straşnicŭ, pentru pilda a tot rufetul. Aşişderea la pricinĭ, ce se va întêmpla într'aceĭ din rufetŭ, şi maĭ ales la alişverişulŭ meşteşuguluĭ lorŭ, Meimar başa cu bĕtrâniĭ rufetuluĭ să'ĭ judece, şi pe care va fi decertatŭ, să'lŭ înţelepţéscă, şi de la care va fi de împlinitŭ, să împlinéscă. Insă de va fi ceĭ cu pricina lemnarĭ, să se adune cu din bĕtrâniĭ lemnarilorŭ. Iar de va fi ceĭ cu pricină zidarĭ, să se adune cu din bĕtrâniĭ zidarilorŭ să judece. Şi câţĭ lucréză aceste meşteşugurĭ şi aŭ pecetluiturĭ Domnescĭ la mânĭ, de meşterŭ, aceştia aŭ a se cunósce de lemnarĭ orĭ zidarĭ,

Domnŭ va ridica *lojeĭ* maĭ multe din drepturile eĭ autonomice, între carĭ maĭ ales dreptulŭ de a judeca procesele dintre membriĭ bresleĭ.

---

séŭ têmplarĭ, strungarĭ, de la bréslă; şi aŭ a cunósce de maĭ mare alŭ lorŭ Meimar-başa; şi a se sci pe sineşĭ fieşce-carele dintr'ênşiĭ, că sunt legaţĭ la bréslă şi supuşĭ la Meimar-başa, care se va alege şi se va orêndui de Domnia mea, a'ĭ da ascultare în tótă vremea; iar pe celŭ nesupusŭ, să aibă Meimar-başa a'lŭ arĕta, ca să se pedepséscă de către Domnia mea. Iar pentru slujba luĭ Meimar-başa, i s'aŭ datŭ osebită carte a Domnieĭ mele, pentru privileghiulŭ sĕŭ. Adică elŭ şi cu ceauşiĭ luĭ să fie apĕraţĭ de rêndulŭ dajdiilorŭ; să aibă Meimar-başa şi unŭ scutelnicŭ; să scutéscă casa, unde va lucra meşteşugulŭ, de fumăritŭ şi de alte dărĭ, ce daŭ prăvăliile; să ia de la fieş-care pămênténŭ meşterŭ, pe anŭ po parale 11; iar de la strĕiniĭ, ce vinŭ şi se întorcŭ, câte parale 22; să aibă purtare de grijă Meimar-başa pentru unele binale, ce sunt oprite, dupĕ pravilĭ, adică care astupă şi închidŭ lumina vecinuluĭ, cum şi celŭ ce arŭ căuta să închidă şi să coprinḑă, a eşi maĭ mult la uliţă, cum şi alte asemenea, ce aducŭ stricăciune. Pentru acésta lemnariĭ i zidariĭ să aibă poruncă a da Meimar-başiĭ de scire, cât şi elŭ să ămble adesea să vaḑă şi unde va găsi, să opréscă lucrulŭ şi să dée în scire Domnieĭ, ca să se porunc éscă a se strica de tot. Aşişderea şi când se va întêmpla vre-unulŭ din breslele acestea a muri, atuncĭ pecetluitulŭ aceluia să aibă Meimar-başa a'lŭ aduce la Epitropie, unde s'aŭ datŭ, ca să se ţie 'n condică; cum şi catastihulŭ breslelorŭ acestea, să se dée la Visterie, să se scóţă din catastihŭ numele aceluĭ mortŭ; séŭ vre-unuia, ce aŭ lipsitŭ şi intrându altulŭ în locŭ, din ceĭ ce vorŭ ieşi meşterĭ, se va preface pecetluitulŭ pe numele luĭ şi celŭ vechiŭ se va sparge, îndreptându-se şi la catastih. Aşişderea şi alţiĭ, ce se vorŭ maĭ adăoga la breslele acestea, vrednicĭ şi primiţĭ de toţĭ, arĕtându-se la Epitropie, i se va da pecetluitulŭ.

Decĭ, dupĕ ce acum, din mila luĭ Dumneḑeŭ, amŭ venitŭ iarăşĭ cu a doua Domnie la scaunulŭ ţĕreĭ românescĭ, făcutu-ne-aŭ aducere aminte şi arĕtare prin anafora, D-luĭ cinstitŭ şi credinciosŭ boĭerulŭ Domnieĭ mele, vel Vorn. alŭ obştirilorŭ, pentru nizamulŭ breslelorŭ acestora, ca pentru nisce legate ce sunt, cum şi alte isnafurĭ, la Epitropie, ca să se pue la orênduială; prin care anafora ne-aŭ arĕtatŭ D-luĭ şi acésta, că pentru ajutorulŭ cutieĭ milostenieĭ de obşte, s'aŭ făcutŭ întocmire încă de la létŭ . . . în vremea Domnieĭ sale selefuluĭ nostru, a da la cutie, aceste bresle, dinpreună cu cărămidariĭ şi nisipariĭ, carĭ s'aŭ legatŭ şi aceştia a fi tot la o orênduială, ca uniĭ ce şi meşteşugulŭ lorŭ este dimpreună cu lemnariĭ i zidariĭ, într'unŭ anŭ tal. 1500 la lada milostenieĭ, de la toţĭ carĭ aŭ urmatŭ breslele acestea; şi i-aŭ rĕspunsŭ pe fieş-care anŭ, dupĕ zapisulŭ lorŭ, carĭ însuşĭ aŭ datŭ la Epitropie. Cerêndŭ Dumnéluĭ vel Vorn. ca să nu fie isterisită cutia milostenieĭ de acestŭ ajutorŭ, a căruia cerere, dupĕ însuşĭ zapisulŭ lorŭ, am găsit'o şi Domnia mea cu cale, de a da tóte numitele bresle acestŭ ajutorŭ de tal. 1500 la cutia milostenieĭ, din câştigulŭ alişverişuluĭ lorŭ, pe fieş-care anŭ, afară din ucenicĭ, carĭ sunt a fi nesupĕraţĭ de acéstă dare, carĭ banĭ aŭ a da în 2 câştiurĭ pe anŭ, dupĕ cum s'aŭ urmatŭ. Drept aceea, pentru urmarea şi întărirea a tóte acestea, maĭ sus numite, amŭ datŭ Domnesculŭ nostru hrisovŭ, prin care şi poruncimŭ ca dintr'aceste 5 isnafurĭ, nu numaĭ ceĭ dajnicĭ să fie sub ascultarea Meimar-başilorŭ şi să'şĭ dée dreptulŭ lorŭ, analogulŭ banilorŭ, ce s'aŭ ḑisŭ maĭ sus,

c) Incă de la finea anului 1796 (Decembrie 4) Alecsandru Ipsilant reînoiesce hrisovulŭ bărbierilorŭ. [1]

---

ci toţĭ de obşte, verĭ dajnicĭ, verĭ din bresle, şi scutelnicĭ i poslușnicĭ, câţĭ lucrézĕ şi se hrănescŭ cu acestŭ meşteşugŭ, făr'de a se putea ocroti de către stăpâniĭ lorŭ, maĭ vêrtos când se va întêmpla vre-unŭ lucru din Domnésca nóstră poruncă, să nu se facă cerere de dênşiĭ, cu pricină că sunt în lucrulŭ binalelorŭ ce facŭ, ci să saie toţĭ la acea poruncă gospod. spre a săvêrşi la vreme. Şi amŭ întăritŭ hrisovulŭ acesta cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele, etc. Şi s'aŭ scrisŭ întru ântêiulŭ anŭ dintr'a doua Domnie a Domnieĭ mele, aicĭ, în oraşulŭ scaunuluĭ Domnieĭ mele, Bucurescĭ, la létŭ 1797 Maiŭ 15, de Chiriţă, Logof. de Divanŭ.

Cod. XXXIV fila 58.

Cartea luĭ Alex. Ipsilant, din 24 Septembre 1797, la bresla lemnarilorŭ, zidarilorŭ, strungarilorŭ, têmplarilorŭ, i cărămidarilorŭ şi nisiparilor, că pe lângă un meimarbaşa ce este peste tóte aceste obşte «să aibă şi Ceauşĭ apĕraţĭ de tóte dajdiile şi angariile. Decĭ după arĕtarea ce ne-a făcutŭ D-luĭ vel Vornicŭ al obştirilorŭ s'a alesŭ a fi Ceauşŭ peste brésla lemnarilorŭ pe Iane Ceauşŭ, căruia, spre a fi sciutŭ şi cunoscutŭ de tótă brésla şi spre a putea împlini poruncile, ce i se vor da prin meimarbaşa, iĭ dămŭ acéstă domnéscă a nóstră carte la mânĭ, prin care poruncim, că în câtă vreme se va afla slujind, să fie apĕratŭ de rêndulŭ dajdiilorŭ Visterieĭ. . . . Aşişderea poruncim la toţĭ câţĭ sunteţĭ legaţĭ la acéstă bréslă, să cunósceţĭ pe maĭ sus numitulŭ de Ceauşŭ al vostru».

NB. La cărămidarĭ s'a rênduitŭ ciauşŭ Ilie, la nisiparĭ Anghel.

Cod. XXXIV. Fila 102.

1. Hrisovul bărbierilorŭ din 4 Decembre 1796. Fiind-că rufetul bărbierilorŭ meşterĭ, carĭ locuescŭ aicĭ în oraşulŭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, aŭ avut obiceiurile şi aşedĕmênturile ce se coprindŭ maĭ josŭ, încă de maĭ înainte, din vechime; aşişderea aŭ avutŭ şi un protomeşterŭ maĭ mare peste dênşiĭ, adecă staroste pentru purtarea de grijă şi chivernisirea rufetuluĭ lorŭ, carĭ obiceiurĭ cerêndŭ a li se întări şi acum întru a II Domnie a nóstră, după ce ne-am pliroforisit întâiŭ că le-aŭ avutŭ aceste, atâtŭ din hrisovulŭ Domnieĭ mele din cea-l-altă Domnie, i din hrisóvele fraţilorŭ Domnĭ din urmă, ce le aŭ la mâna lorŭ, am poruncitŭ să 'şĭ alégă staroste, după obiceiŭ, şi aŭ alesŭ pe Dragne bărbierulŭ, căruia amŭ datŭ Domnia mea acestŭ hrisovŭ alŭ Domnieĭ mele, ca să aibă a fi staroste şi purtătorŭ de grijă peste toţĭ bĕrbieriĭ de aicĭ, şi elŭ împreună cu 6 epitropĭ meşterĭ aĭ bresleĭ acesteĭa, maĭ bătrânĭ şi maĭ de cinste aĭ lorŭ ce vorŭ fi, să păzéscă orânduiala, ce aŭ între eĭ, adică:

1. Toţĭ câţĭ lucrézĕ meşteşugulŭ acesta aicĭ în Bucurescĭ, orĭ pământenĭ, séŭ streinĭ, din orĭ ce parte ar fi venit, séŭ călăraş, dorobanţŭ, sêrbŭ, séŭ orĭ ce fel de slujitorŭ arŭ fi, să aibă a asculta de starostea şi de aceĭ 6 epitropĭ, la cele ce 'ĭ va povăţui, pentru ale meşteşuguluĭ lor.

2. Pentru ucenicĭ, când vorŭ vrea să iasă de la meşterĭ, să fie datorĭ a da de scire starosteĭ şi epitropilorŭ, ca prin scirea şi voia lorŭ să iasă, iar de sineşĭ să nu fie volnic; nicĭ vre-unulŭ din meşterĭ să nu îndrăznéscă a lua ucenicĭĭ altuia.

d) Neguţitorilorŭ strĕinì creştinĭ din Bucurescĭ, încă le reînoiesce Ipsilante hrisovulŭ, ce le-a fostŭ acordatŭ în prima Domnie, în modulŭ urmĕtorŭ :

«Fiind-că streiniĭ neguţitorĭ creştinĭ, ce se află aicĭ în Bucurescĭ, dupĕ pronomile ce aŭ, atâtŭ prin hrisovele altorŭ fraţĭ Domnĭ, cât şi prin hrisovulŭ Domnieĭ mele din cea-l-altă Domnie a Domnieĭ mele, şi de acum, în care, lângă cele-l-alte, se coprinde a avea sloboḑenie, ca să alégă între dênşiĭ 7 maĭ de cinste şi maĭ cu sciinţă de ale neguţătoriilorŭ, ca să judece pricinile, ce se vorŭ întêmpla între dênşiĭ la ale neguţătoriilorŭ şi să ne arĕte Domnieĭ mele şi să îngrijéscă pentru tóte trebuinciósele pricinĭ ale neguţătorilorŭ, aŭ arĕtatŭ D-nieĭ mele toţĭ deobşte, prin anaforaua lorŭ, că strîngêndu-se, într'o deobşte socotéla lorŭ aŭ alesŭ pe aceştia 7 maĭ de frunte neguţătorĭ, anume: Hagi Dumitrache Papazolu, Diamandi Panaiotŭ, Nicoli Ioan, Mihali Gheorghiu, Polihronie Alecsiu, Eustatie Petru şi Theodose Toma» Al. Ipsilante orînduesce

---

3. Când se va întêmpla, orĭ greşală să facă vre-un bărbierŭ, de a nu lucra bine, orĭ de a nu păzi Duminicile şi alte sĕrbătorĭ, séŭ judecată să aibă unul cu altul, pentru ale meşteşuguluĭ lorŭ, să nu fie volnicŭ boerŭ mare agă séŭ alţĭ zapciĭ, a 'ĭ judeca, fără numaĭ starostea dimpreună cu epitropiĭ, să 'ĭ judece şi să 'ĭ îndrepteze dupĕ obiceiulŭ şi orânduiala lorŭ, certându'ĭ şi dojenindu'ĭ dupĕ vina ce vorŭ face.

4. Până nu 'şĭ vorŭ deschide meşteriĭ ceĭ maĭ de cinste prăvăliile lorŭ, să nu aibă voie ceĭ-l-alţĭ bărbierĭ a 'şĭ deschide.

5. Pentru cutia de milostenie, ce aŭ avut obiceiŭ a ţinea brésla acésta, să se ia de tot meşterul, din Duminecă în Duminecă, câte banĭ treĭ, i de calfă câte banĭ 2, dând aceştĭ banĭ orĭ-cine ar lucra meşteşugul acesta şi să se strîngă în cutie la starostea; care cutie să se ţie pecetluită, atât de starostea, cât şi de epitropĭ cu peceţile lor şi să se păzéscă peste tot anul, ca dintr'aceĭ banĭ să se cheltuiască la praznicul *prepo-Dómneĭ* Paraschiveĭ, ce 'l prăznuesc eĭ; i la mórtea vre-unuĭ meşterŭ din brésla lorŭ, ce nu va avea cu ce să 'ĭ facă trebuinciósele îngropăriĭ şi ale pomenireĭ, dintr'aceĭ banĭ să 'lŭ slujéscă şi să 'ĭ facă pomenirile luĭ; cum şi de va rĕmânea vre-un meşterŭ de aĭ lor la slăbiciune şi sărăcie, din bólă séŭ din altă întêmplare, iarăşĭ dintr'aceĭ banĭ să 'lŭ ajutoreze, cu ceea ce va fi cu cale, dupĕ starea luĭ; pentru care aceste cheltuelĭ, când se va întêmpla trebuinţă a se face, cu toţiĭ împreună să deschiḑă cutia, şi cu sfatŭ de obşte al epitropilorŭ să se cheltuiască: şi atât de baniĭ, ce se vor strînge la cutie, cum şi de cheltuéla ce se va face la acele maĭ sus arĕtate, în toţĭ aniĭ să aibă starostea a 'şĭ da socotéla, înaintea acelor 6 epitropĭ; care cheltuelĭ să se aréte prin fóie anume, la ce? unde? şi cât? s'aŭ dat, ca să fie cunoscute şi celor-l-alţĭ de obşte, spre a i se vedea slujba de este cu credinţă séŭ nu.

Decĭ am întărit Domnia mea hrisovul acesta cu însăşĭ iscălitura şi pecetea Domnieĭ mele, ca să se urmeze precum poruncimŭ maĭ sus. Şi s'a scris hrisovulŭ acesta la anul 1796 Decembrie 4, aicĭ în oraşul Domnieĭ mele, Bucurescĭ, de Răducan Poenaru biv III-lea log. Condicar».

Cod XXXIV fila 9 verso.

pre acestia «*proesti* aĭ companieĭ acestorŭ neguţătorĭ, ca să energhiséscă întocmaĭ cele cuprinşétóre în domnesculŭ nostru hrisovŭ la ale judecăţilorŭ şi la cele-l-alte pricinĭ ale neguţătorieĭ, păzindŭ întru tóte dreptatea, ca uniĭ ce aŭ a da rĕspuns Domnieĭ mele».—1797 Sept. 22.

Cod. XXXIV fila 121 verso.

e) Un monopolŭ de fabrică şi bréslă, nu prea vechiŭ, este acelŭ acordatŭ Bisericeĭ 40 de Sfinţi din Bucurescĭ, pe lângă care Episcopulŭ de Rŏmnicŭ a introdusŭ fabricaţiunea, pentru întêia óră în ţéră, de lumînărĭ de céră albă. A. Ipsilant acordă diverse scutirĭ şi folóse acesteĭ făbricĭ, reînoindŭ hrisovulŭ luĭ Moruzi, din 10 Iunie 1793. [1]

f) Grădinariĭ şi Zarzavagiiĭ din Bucurescĭ arétă luĭ Ipsilante, că încă din prima luĭ Domnie aŭ fostŭ scutiţi de vamă, de vatăjie şi de nart, iar acum vameşiĭ îĭ supĕră, sub cuvîntŭ că aŭ grădinĭ afară din Bucurescĭ şi că aŭ să li iae din ţece una de prin grădinĭ.

Ipsilante dispune, că pentru zarzavaturile, şi legumele pe carĭ grădinariĭ le aducŭ în tĕrgŭ cu spinarea, să fie nesupĕraţi de vamă;

1. Cartea luĭ Al. Ipsilant din 10 Oct. 1797, prin care Bisericeĭ 40 sfinţĭ din Bucurescĭ, metoh alŭ Episcopieĭ Rômnicŭ, îĭ renoiesce acelŭ privileghiu domnescŭ, «ca singură să aibă a ţine fabrica, întru care se lucreză lumînărĭ de céră albă în totŭ Bucurescĭĭ, ca una ce ctitoriĭ acesteĭ biserice, cu osîrdie şi cu cheltuială s'aŭ silitŭ de s'aŭ începutŭ acestŭ meşteşugŭ aicĭ în ţéră, atâtŭ spre podóba sfintelorŭ bisericĭ, cât şi spre trebuinţa altorŭ obraze, şi atâtŭ pentru că acestŭ lucru este pricinuitorŭ de podóbă a dobândi ţéra meşteşugulŭ acesta, cât şi pentru că se află acéstă biserică între cele-l-alte isterisită de celŭ maĭ puţinŭ acaretŭ, neavêndŭ nicĭ moşiĭ, nicĭ viĭ, nicĭ ţiganĭ, séŭ alt-cât de micŭ ajutorŭ, cum aŭ altele; amŭ bine-voitŭ şi Domnia mea şi, printr'acestŭ cinstitŭ hrisovŭ alŭ Domnieĭ mele, întărimŭ privileghiulŭ acesteĭ fabrice, ca să aibă tot-d'auna numaĭ metohulŭ Sf. Episcopiĭ a pune în faptă acestŭ meşteşugŭ şi a se vinde lumînărĭ de céră albă numaĭ de la fabrica acésta, nebântuită şi nesupĕrată de cumpĕrătoriĭ luminarieĭ de céră roşie şi diafendipsită spre a nu lucra, séŭ a vinde altŭ nimenĭ lumînărĭ de céră albă. La care acéstă cherhana să fie şi doĭ meşteri, ce vorŭ fi lucrătoriĭ acestuĭ meşteşugŭ, în pace şi nesupĕraţĭ de orĭ-ce dărĭ şi orânduelĭ arŭ eşi pe ţéră; cum şi prăvălia acésta a fabriceĭ să fie scutită... Şi poruncimŭ Domnia mea D-tale vel Agă, să grijescĭ la acésta, a nu îngădui pe alţiĭ să vêndă lumînărĭ de céră albă. Şi iarăşĭ să aibă a ţine acestŭ metohŭ douĕ scaune de carne aicĭ în Bucurescĭ, scutite şi apĕrate..... Aşişderea să ţie şi lude 20 scutiţĭ de tóte dăjdiile.»

Aceste milĭ le-aŭ avutŭ metohulŭ de la Mihail V. Suţu şi de la Al. Moruzi din 1793 Iunie 10. Acesta a urcatŭ numĕrulŭ ludelorŭ la 60 şi aŭ adaosŭ şi vinăriciulŭ a 1 banŭ de vadră de la Valea Meilorŭ, a Negovanilorŭ, Valea Largă, Sirbeniĭ, Valea Petreĭ, i Delicelulŭ sud Saac, unde are şi Mônăstirea Căldăruşanĭ vinăriciŭ.

Al. Ipsilante reînoiesce şi reîntăresce tóte aceste milĭ.

dar şi eĭ să vêndă zarzavaturile şi legumele cu preţŭ cuviinciosŭ. — 1796 Dec. 30. [1]

Cu referinţă la grădinarĭ dămŭ în notă unŭ actŭ, amintindŭ unŭ procesŭ alŭ lorŭ. [2]

---

1 Cod. XXXIII fila 57 verso.

2. Ţonea şi Vâlcul, *sêrbĭ grădinarĭ* din Bucurescĭ, s'aŭ jăluitŭ luĭ Vodă, că Dumitrie Polizulŭ, la trecuta lună, Februarie în 10, i-aŭ înşelatŭ, de şi-aŭ lăsatŭ grădinile, ce le avea în préjma Bucurescilorŭ, şi aŭ mersŭ la moşia pîrîtuluĭ, Cornetulŭ de la Sabarŭ, bucurându-se la apa Sabaruluĭ pentru adăpatulŭ grădineĭ, şi le-aŭ datŭ şi locŭ să'şĭ facă grădină, cu învoială prin zapisŭ, ca să dea de pogonŭ câte tal. 3, banĭ 60; eĭ aŭ cheltuitŭ cu grădina tal. 394, afară de munca lorŭ, făcêndŭ şi şanţulŭ de adusulŭ apeĭ de la Sabarŭ la grădină; şi acum s'aŭ sculatŭ numitulŭ Polizul şi le-aŭ popritŭ apa şi îĭ gonesce din grădină; eĭ cerŭ dreptatea: ca orĭ să le dea apa, dupĕ coprinsulŭ zapisuluĭ, séŭ să le plătéscă banĭĭ ce aŭ cheltuitŭ şi munca lorŭ. Domnitorul a orânduitŭ, să facă cercetare, pe Vornicul Nicolae Filipescu şi pe vel Log. Văcărescu, împreună cu unŭ zapciŭ vătafŭ de păhărniceĭ; eĭ aŭ cercetatŭ, fiindŭ ambele părţĭ, şi dupĕ ce aŭ vĕḑutŭ şi o deosebită jalbă a unorŭ vecinĭ de moşie pentru abătătura apeĭ, aŭ constatatŭ, că apa de firea eĭ acum era puţină din pricina secetelorŭ ce s'aŭ întêmplatŭ, şi aŭ maĭ abătut'o şi sêrbiĭ la grădina lor, aşia că acumŭ din aceste pricinĭ matca Sabaruluĭ a secat şi aŭ rĕmasŭ morile şi moşiile din josŭ cu totulŭ fără apă; şi aŭ cerutŭ aceĭ vecinĭ ca cu poruncă domnéscă, să se astupe şanţurile sêrbilorŭ. Intrebaţĭ sêrbiĭ, că pe ce motivŭ aŭ abătutŭ eĭ apa, aŭ rĕspunsŭ, că cu voia luĭ Polizul aŭ făcutŭ acésta, dupĕ zapisŭ; Polizulŭ a tăgăduitŭ; aŭ cerutŭ atuncĭ ca Sêrbiĭ să aréte zapisulŭ; l'aŭ arĕtatŭ, şi între altele s'aŭ vĕḑutŭ şi aceea, că aŭ voie să'şĭ ia sêrbiĭ apa Sabaruluĭ de pe moşie; le-aŭ spusŭ sêrbilorŭ, că în zapisŭ nu se coprinde că aŭ voie să abată apa Sabaruluĭ, ci numaĭ să ia apă din Sabarŭ; eĭ aŭ spusŭ că Zapisulŭ l'aŭ făcutŭ Polizul cum aŭ vrutŭ, în grecesce, şi eĭ fiindŭ ómenĭ proştĭ l'aŭ creḑutŭ; decĭ eĭ, sêrbiĭ, basaţĭ pe cea ce aŭ vorbitŭ din graiŭ cu Polizu, aŭ abătutŭ apa şi aŭ făcutŭ şanţŭ, căcĭ de arŭ fi fostŭ vorba numaĭ de luatŭ apă, nu arŭ fi trecutŭ Polizu în zapisŭ acésta, căcĭ nu i-ar fi pututŭ nimenĭ opri de a lua apă din Sabarŭ; Polizu tăgăduĭ că le-ar fi datŭ cum-va voĭe să abată apa cu şanţ; li s'a cerutŭ martorĭ, şi sêrbiĭ n'aŭ pututŭ să dea, fiindŭ la tocmélă numaĭ eĭ şi Polizul; dar aŭ cerutŭ, ca Polizul să jure, că nu le-a datŭ voĭe să facă şanţŭ; boerĭĭ judecătorĭ aŭ primitŭ acésta şi cerŭ poruncă de la Domnitorŭ că, décă Polizulŭ va jura, să fie lăsatŭ în pace, iar de nu, atuncĭ ispravnicĭĭ judeţuluĭ să facă preţuire dréptă de cheltuéla sêrbilorŭ cu grădina şi să li-se împlinéscă de la Polizu; să poruncéscă iarăşĭ Vodă Ispravnicilorŭ, ca să astupe şanţurile şi să lase apa Sabaruluĭ să curgă în voia eĭ.—1797 Iunie 28.

Domnitorulŭ la 15 Iulie 1797 găsesce, dupĕ ce şi la Divanŭ s'aŭ judecatŭ pricina, că dréptă este hotărîrea de maĭ sus a veliţilorŭ boerĭ, şi ordonă ca întocmaĭ să se urmeze, şi adaogă, că acea parte, care va rĕmâne în vină, să fie îndatorată prin zapciŭ a astupa şanţurile cu temeiŭ, ca să curgă în pace apa Sabaruluĭ.

Cod. XXXV, fila 114, verso.

g) Bucătarii încă îşi vĕdŭ reînoitŭ hrisovulŭ lorŭ, în 14 Iulie 1797, şi Acci-başa Domnescŭ, Petre, este numitŭ vătafulŭ acesteĭ bresle.[1]

2. *Hrisovulŭ bresleĭ Bucătarilorŭ*

Prin anaforaua din 10 Iulie 1797, C. Filipescu vel Log. arĕtă Domnitoruluĭ că, conformându-se ordinuluĭ, datŭ în urma jălbiĭ bucătarilorŭ de a le orêndui vătafŭ, le-a cerutŭ sinetulŭ pentru acésta, şi i l'aŭ arĕtatŭ, cu anulŭ 1794 Iunie 10, prin care actŭ Epitropia orênduise vătafŭ de bucătarĭ pe Petru în loculŭ luĭ Panait ce a muritŭ; aşeḑĕmêntulŭ bresleĭ este acesta :

1. Aŭ cutie a lorŭ, şi din Sâmbătă în Sâmbătă o pórtă pe la bucătarĭ, de strîngŭ câte o para de omŭ, séŭ care cum se îndură şi vorŭ să dée, iar nu siliţĭ.

2. Orĭ-cine are trebuinţă de bucătarŭ la nunte, la praznic şi la ziafeturĭ, cu efcolie, îşĭ înlesnesce trebuinţa, căcĭ merge la vătafulŭ lorŭ de arĕtă trebuinţa, şi cere şi află, iar nu âmblă în cóce şi în colea, nesciind unde să mérgă ca să caute. Şi de se va întêmpla aceĭ bucătarĭ să strice bucatele cuĭ-vaşĭ, vătafulŭ să le plătéscă. Carĭ aceştĭ bucătarĭ, ce se tocmescŭ pe la aşia locurĭ, aŭ de daŭ câte 60 de banĭ la cutia lorŭ; dar fĕr' de scirea vătafuluĭ să nu fie volnicŭ pe ascuns a se tocmi, căcĭ aflându-se în urmă, va fi datorŭ a da îndoitŭ la cutie.

3. Dintre dênşiĭ, orĭ-când se întêmplă de se bolnăvesce vre unulŭ, séŭ móre, séŭ este streinŭ, de altă ţĕră şi va să se călătoréscă înapoĭ la patria lorŭ, séŭ la altă parte, scăpătatŭ, neavêndŭ cu ce se urni din locŭ, cum şi alţĭ bĕtrânĭ neputincioşĭ, în cât nu sunt harnicĭ de a maĭ munci meşteşugulŭ bucătărieĭ, pe toţĭ aceştia îĭ ajută cu din cutia lorŭ, îĭ îngrópă, îĭ caută la bóle şi la tóte alte păsurĭ ale lorŭ, şi până acum la Epitropie nu s'aŭ vĕḑutŭ din bucătarĭ să céră milă, séŭ să se îngrópe, iprocĭ.

4. Paraclisulŭ, ce este din drépta la Biserica Domnéscă ot Curtea-veche, avênd evlavie, încă din cealaltă luminată Domnie a Mărieĭ téle, cerêndu-lŭ eĭ a'ĭ purta grija de tóte, li s'aŭ datŭ, şi cu a lorŭ cheltuélă aŭ făcutŭ candele de argintŭ şi alte trebuinţe; aŭ şi omŭ tocmitŭ, într'adinsŭ, de pórtă grija de unt-de-lemnŭ, de făcliĭ şi altele, avêndŭ şi tejghea cu lumînările de céră, carĭ tot norodulŭ, câţĭ mergŭ la Curtea-veche, la Biserică, cu înlesnire găsescŭ de cumpĕră şi aprindŭ pe la Icóne în Sfânta Biserică. Pentru care, acéstă orênduială găsindu-o Epitropia cu cale, dupĕ cererea bucătarilorŭ, a se orêndui epistatŭ Petre, ce se afla atuncĭ *Acci-başa, iar nu cu nume de vătafŭ, fiind cu necinste a se numi din Acci-başă Domnescŭ, vătafŭ de bucătarĭ.* Cu acéstă orênduială însă, ca să nu fie volnicĭ Acci-başiĭ dupĕ vremĭ a pretinderisi vătăşia bucătarilorŭ, cu cuvêntŭ că se cade a o avea elŭ, ci pe care îlŭ vorŭ alege şi-lŭ vorŭ cere brésla, acela să fie, şi de nu va fi Acci-başă, să se numéscă vătafŭ de bucătarĭ; să aibă a ţinea catastihŭ de venitulŭ cutieĭ lorŭ şi de cheltuélă; care se va întêmpla vre unŭ hrăpitorŭ dintre dênşiĭ, să se aréte; séŭ şi însuşĭ Epistatulŭ, de nu se va purta cu orênduială şi va vrea să hrăpéscă banĭ, iar să'l aréte, ca să se orênduiască altulŭ; şi la cutie, când vorŭ avea trebuinţă a âmbla pentru vre unŭ sĕracŭ, séŭ bolnavŭ, orĭ de îngroparea vre-unuia, séŭ de tréba Paraclisuluĭ, să o deschidă 3, 4 meşterĭ ,ce sunt maĭ fruntaşĭ, dimpreună cu epistatulŭ, séŭ vătafulŭ lorŭ. şi luându ce este trebuinţă, iarăşĭ să o pecetluiască la locŭ, ca să nu se facă mastrafŭ cu mâncătoriĭ.

Acéstă anaforă (a nazîrilorŭ Epitropieĭ) la Iunie, létŭ 1794, se vede întărită

Vămile şi mijlócele de comunicaţiune încă se cade a fi cercetate când ne ocupămŭ de comerţŭ şi industrie.

Din respectulŭ vămilorŭ amŭ arĕtatŭ şi maĭ în urmă, că neguţitorulŭ pămênténŭ nu putea lupta cu celŭ streinŭ. In urma păceĭ de la Sistov, sudiţiĭ austriacĭ se bucură de scutirĭ de vamă, carĭ nu le aŭ şi neguţitoriĭ pămêntenĭ. Dămŭ în notă maĭ multe acte relative la vămĭ şi la abuzurile vameşilorŭ, maĭ cu sémă cercetate dupĕ reclamaţiunea ţĕranilorŭ. [1]

şi de Măria Sa Alexandru Vodă Moruz, ca să fie numitulŭ Petre Epistatŭ alŭ bresleĭ, şi să se urmeze întocmaĭ, dupĕ anaforaua Epitropieĭ.

Amŭ cercetatŭ pentru acéstă orênduială a vătăjieĭ bucătarilorŭ, ca să vedemŭ, ce felŭ s'aŭ întocmitŭ de la începutulŭ eĭ, şi se găsi în condicile Divanuluĭ, létŭ 1782 Iunie 18, o anafora a Dumnélorŭ boĭerilorŭ Epitropĭ, întărită şi de către Măria sa rĕpos. Nicolae Caragea, prin care se arétă, că dupĕ jalba ce aŭ datŭ bucătariĭ, cerêndŭ să se facă şi eĭ rufetŭ, măcar că bucătariĭ sunt boerescĭ, dar ţicŭ că se cuvine să aibă între dênşiĭ unŭ vătafŭ. Şi de atuncĭ aŭ alesŭ pe Panait, ce se afla Acci-başa, nu pentru altŭ, ci numaĭ pentru trebuinţa nuntelorŭ i a praznicilorŭ obştiĭ, şi orĭ grec séŭ rumân séŭ ţigan, să se tocméscă prin scirea numituluĭ vătafŭ; şi ceĭ ce se vorŭ tocmi, aceia să lucreze; iar să nu pue pe alţiĭ, făr' de sciinţa meşteşuguluĭ, ca să nu strice bucatele ómenilorŭ; iar când şi ceĭ tocmiţĭ cu marafetulŭ vătafuluĭ vorŭ strica bucatele, paguba să o plătéscă vătafulŭ. Şi, fiind-că Curtea adesea are trebuinţă de bucătarĭ, se dă ca numitulŭ vătafŭ să fie sub ascultarea Dumnéluĭ vel Ispravniculuĭ za curte.—Acéstă orănduială, la létŭ 84, Ghenarie 18, s'aŭ întăritŭ totŭ pe numele numituluĭ Panaitŭ şi de M. Sa M. Vodă Suţulŭ, prin cartea M. Sale, ce iarăşĭ din condicele Divanuluĭ o vĕdumŭ, şi dupĕ acea s'aŭ urmatŭ până la M. Sa A. Vodă Moruzi» când, murindŭ Panaitŭ, s'a orănduitŭ vătafŭ Petre, ce este şi până acum; şi de atuncĭ până acum nicĭ o jalbă nu se vede pornită din partea vre-unuia din bucătarĭ contra vătafuluĭ Petre. Vel log. C. Filipescu cere luĭ Vodă întărirea anteriórelorŭ cărţĭ de întărire a luĭ Petre, ca vătafŭ al bresleĭ bucătarilorŭ.

A. Ipsilantŭ la 14 Iulie 1797 întăresce ponturile de maĭ sus, cum şi pe Acci-başa Petre ca vătaf, căruia îĭ recomandă să aibă grijă, ca bucătariĭ să lucreze bine şi curat, şi să nu fie nicĭ odată lipsă de bucătarĭ la trebuinţele norodului.
Cod. XXXV fila 106 verso.

1. Ioniţă i Dumitru şi Iane, rachierĭ, fabrică rachiŭ din vinŭ cumpăratŭ de la locuitoriĭ Focşanilorŭ şi Buzĕuluĭ şi Secuenilorŭ «cu riza-pazar». Rachiulŭ scosŭ îl aducŭ la Bucurescĭ la prăvăliile lorŭ de vênḑare. Vameşiĭ oboruluĭ îĭ apucă de vamă la 10 una, dupĕ vênḑarea ce facŭ în prăvăliĭ. S'aŭ jăluitŭ deja la Alex. Moruzi şi acesta a rânduitŭ să cerceteze afacerea veliţiĭ logofeţi. Aŭ cerutŭ rachieriĭ *«să plătéscă vamă după cumpărătórea vinuluĭ, iar nu după cum îl vêndŭ în prăvăliĭ, fiind-că pênă a se face vinulŭ rachiŭ, are multe cheltueli, al duoilea chiria cazanelorŭ, al treilea lemnele, plata ómenilorŭ, buţile, chiria de acolo până aice, scăḑĕmêntulŭ cel mult ce are, dobânda banilorŭ, chiria prăvălieĭ şi plata slugilorŭ, fumăritulŭ, căminăritulŭ şi cea maĭ de pe urmă, că facŭ câte 4—5000 vedre de rachiŭ şi nu se numĕră acéstă sumă cu*

Pe lângă greutăţile vămeĭ, neguţitoriĭ pământeni aveaŭ de a lupta şi cu dările diverse, carĭ atingeaŭ maĭ puţin pe neguţitoriĭ streinĭ, şi maĭ cu sémă cu vămile de oraşŭ.

5—10 oca rachiŭ a unuĭ românŭ, ce-l vinde din picere, la unŭ târgŭ din ţéră». Se hotărîse de mariĭ logofeţi să plătéscă rachieriĭ vamă, «orĭ câte 10 parale de vadră de rachiŭ, séŭ să se învoéscă cu vameşiĭ». Dar hotărîrea n'a fostŭ întărită de Al. Moruzi, că i-a venitŭ mazilia; decĭ aŭ plătitŭ vama cu învoială. Acum voindŭ a reîncepe fabricarea, aducŭ cestiunea din noŭ pe tapetŭ şi cerŭ luĭ Al. Ipsilante ca să plătéscă şi eĭ vamă «ca ceĭ-l'alţĭ neguţitorĭ cu metahurile pământuluĭ.»—1796. Decemb. 20.

Domnitorulŭ Al. Ipsilante trămite afacerea în studiulŭ vel log. de ţéra de sus, Filipescu. Acesta la 31 Dceembre 1796 presintă anafora, arĕtându că prin nouile condiţiunĭ, cu care s'aŭ datŭ vama pe 1797, s'aŭ prevĕḑutŭ taxa vamală la rachiulŭ adusŭ din podgoriĭ câte 10 parale de vadră, când vêndŭ cu ridicata. Domnitorulŭ la 15 Ianuarie 1797 ordonă ca rachieriĭ de Bucurescĭ, carĭ vêndŭ în detail, n'aŭ de a plăti ḑeciuiala dupĕ vêndarea din prăvăliĭ, ci dupĕ cât îĭ costă pe eĭ la fabricare. De la rachiulŭ, ce se vinde cu ridicata în târgŭ, vameşiĭ vor lua la ḑece una pe vêndare, dupĕ Capul 51, din catalogulŭ cu care s'aŭ strigat vămile în 1797.

Cod. XXXIII, fila 78.

Pitacŭ la Ispravniciĭ din Dêmboviţa, de la 7 Iunie 1797, că nu se face bine paza plaiurilorŭ de către vătajĭ, de a nu se scóte zaharea din ţéră şi altele, ce suntŭ oprite, şi să nu pótă trece hoţĭ şi ómenĭ rĕĭ prin locurĭ ascunse. Acum vameşulŭ de la Dragoslavile aŭ arĕtatŭ Domnitoruluĭ, cum că pe la muntele Strunga din plaiul Dêmboviţa aŭ găsitŭ drumŭ maĭ mare de cât drumulŭ şcheleĭ cel obicĭnuitŭ, pe care aŭ întêmpinatŭ şi neguţitorĭ cu mărfurĭ şi cu zaharele, scoţêndu-le din ţéră printr'ascunsŭ. Aceştĭ neguţitorĭ aŭ rĕspunsŭ vameşilorŭ, că vătafulŭ de plaiŭ aŭ datŭ voie pentru acel drumŭ. Domnitorulŭ ḑice, că asta e de vinovăţie mare, «nu pentru davaua vameşuluĭ, ci pentru călcarea şi neurmarea nizamuluĭ la paza plaiuluĭ»; decĭ trimite omŭ într'adins, ca împreună cu Ispravniculŭ să cerceteze în plaiŭ şi dovedindu-se vătafulŭ într'asemene faptă, să'l ridice şi să'l aducă la Bucurescĭ, orânduindŭ ispravniciĭ unŭ vechilŭ în locŭ la tréba vătăjieĭ.

Cod. XXXVI, fila 56 verso.

Locuitoriĭ din Muscelŭ se jăluescŭ că vameşiĭ, pentru vitele ce eĭ le vêndŭ în satŭ, locuitorŭ la locuitorŭ, orĭ pe care o taie, li cere vamă, ca şi pentru orĭ-ce lucru aŭ la casele lorŭ de mâncare şi bĕutură, iar nu de vêndare. 1796 Dec. 16.

Domnitorulŭ asupra anaforaleĭ vel logofeţilorŭ Cost. Filipescu şi Ştef. Văcărescu, de la 18 Dec., arĕtându, că în condicile Divanuluĭ, afară de rîmătorĭ, locuitoriĭ pentru alte vite şi pentru cele ce cumpĕră unulŭ de la altulŭ, n'aŭ de a plăti vamă; aprobă nesupărarea de vameşĭ a locuitorilorŭ.

Cod. XXXIII, fila 47 verso.

Pitacŭ din 7 Octombre 1797 către vătaşiĭ de plaiurĭ. Dupĕ jalba Bârsanilorŭ şi Ţuţuenilorŭ sudiţĭ, de a fi sloboḑĭ a trece brânza cea trebuinciósă

Afacerea mereŭ repetită a ciobanilorŭ ardeleni, cât privesce brânza şi lâna oilorŭ lorŭ, revine şi sub Alex. Ipsilante, precumŭ se póte

caselorŭ, precum şi lâna şi miţele de la vitele lor, Domnitorulŭ ordonă, cât pentru brânză «dupĕ ce încetéză în luna luĭ Augustŭ a da caşŭ la căşăriĭ, acea brânză ce vor face-o pentru trebuinţa lor, în numita vreme, să fie sloboḑĭ a o trece în lăuntru, fără a li se face oprire, séŭ cerere şi supĕrare întru nimicŭ. Iar pentru lână vĕ poruncimŭ iarăşĭ, ca tunḑêndu'şĭ oile lor la hotarŭ, să fie sloboḑĭ a o trece făr' de supĕrare de nimicŭ, cum şi miţele să fie sloboḑĭ a le trece. Iar pentru ceĭ ce 'şĭ tundŭ oile la vale . . . .» (urméză regula cunoscută din anterióre documente).

Cod. XXXVI, fila 95 verso.

Tilu Tetoveanu din Craiova se jăluesce luĭ Vodă, că aducêndŭ mătase din ţéra turcéscă spre Bucurescĭ, vesti pe vameşiĭ de la Craiova, întrebându'ĭ décă are a da vre-unŭ avaetŭ, şi i-aŭ rĕspunsŭ că nu, dar când fu la Craiova i-aŭ luatŭ câte 20 banĭ de ocaua de mătase, de şi nu a vêndutŭ nimicŭ acolo; viindŭ la Bucurescĭ, vameşiĭ de aicĭ i-aŭ luatŭ şi eĭ vamă dupĕ catalogŭ. Se rógă Domnitoruluĭ ca să dea poruncă Caimacamuluĭ, să apuce pe vameşiĭ de la Craiova să'ĭ întórcă baniĭ.

Domnitorulŭ, la 9 Augustŭ 1797, orênduesce pe vel Logof. de ţéra de sus să cerceteze. Vel Logofĕtŭ a cercetatŭ şi găsi dréptă reclamaţia luĭ Tilu Tetoveanu. Domnitorulŭ ordonă ca vameşiĭ de la Craiova să întórcă baniĭ luaţĭ.—1797 Augustŭ 14.

Cod. XXXV fila 178.

Pârvu, breslaşŭ, trăistarŭ, se jăluesce, că dupĕ ce a plătitŭ vama în oraşulŭ unde şéde, i se cere vamă şi prin judeţele pe unde trece cu marfa. 15 Noembrie 1796.

Vel Logofĕtŭ de ţéra de sus cercetéză condicile şi catalogulŭ vămilorŭ şi găsesce că vameşiĭ nu aŭ de a lua nimicŭ de la trăiste, ci numaĭ de la pĕrulŭ de capră, de car banĭ 180. Apoĭ jăluitorulŭ şi-a datŭ vama pe pĕrulŭ de capră, în oraşulŭ unde locuesce şi nu are decĭ de a maĭ plăti pentru trăistele, ce vinde din locŭ în locŭ.

Domnitorulŭ aprobă acésta la 12 Decembre 1796.

Cod. XXXIII fila 41 verso.

Vameşiĭ de Pitescĭ s'aŭ jăluitŭ şi împotriva locuitorilorŭ de acòlo, că nu vorŭ să'şĭ plătéscă rânduita vamă. Se rânduesce cercetare prin C. Filipescu vel Logof. Acesta aduce anafora, în 16 Martŭ 1797, în care arétă, că după ponturile vameĭ şi catalog, nu locuitoriĭ carĭ vindŭ vite, zaharele, rachiŭ plătescŭ vamă, ci neguţătoriĭ cumpĕrătorĭ. Vameşiĭ nu aŭ dreptulŭ a ămbla pe la sate. Pentru cele ce locuitoriĭ vêndŭ de la unulŭ la altulŭ nu este vamă. Marfa de aicĭ vrêndŭ s'o ducă în ţéra turcéscă, să-şĭ plătéscă vama de unde o va ridica. Iar ceĭ care espórtă în Ungaria, vorŭ plăti vama pe unde va fi scósă. Pentru râmătorĭ se face escepţiune; şi prin sate şi prin târgurĭ să ia vamă de la râmătorĭ pe banĭ 40 de unulŭ, de la vêndĕtorŭ, afară de vêndările dintre locuitorĭ, carĭ nu plătescŭ nicĭ acéstă vamă. Dreptatea cere, ca şi Vameşiĭ să nu fie opriţĭ de a merge prin sate să privigheze vêndările de porcĭ către neguţătorĭ, ca să ia vama de la eĭ. — Domnitoralŭ ordonă în conformitate cu anaforaua.

Cod. XXXIII fila 280 verso.

vedea din actele ce dămŭ în notă. Deslegările ce dă într'acésta Alex. Ipsilant sunt identice cu dispositiunile anterióre.[1]

Divanulŭ, cu anaforaua din 10 Decembre 1796, vestesce Domnitoruluĭ, că s'aŭ judecatŭ vameşiĭ de Craiova cu Const. Neguţitorulŭ suditŭ nemţescŭ, de faţă fiindŭ şi siniorŭ Gaudi representantulŭ Agenţieĭ. Vameşiĭ s'aŭ jăluitŭ că nu vrea Constantin să plătéscă vamă pe lâna ţigae, preţŭ deosebitŭ. Neguţitorulŭ rĕspunse, că până acum tot o vamă a plătitŭ, adică 15 banĭ de cântarŭ pentru lână próstă, bârsană şi ţigae. Divanulŭ a cercetatŭ condiţiunile vêndărieĭ vămilorŭ şi aŭ aflatŭ la pontulŭ alŭ 39-lea, scriindŭ aşia: «lâna ce vine din ţéra turcéscă, să plătéscă la şchele, pe unde va intra în ţéră, la suta de banĭ, 3; iar fiindŭ suditŭ şi avêndŭ teşcherea, de plată să nu se supere nimicŭ. Iar pentru lâna ţigae, ce va ieşi de aicĭ din pămêntulŭ ţĕreĭ şi va merge la ţéra unguréscă, séŭ la altă parte, de va fi suditŭ séŭ raia, celŭ ce scóte lâna, să plătéscă la suta de banĭ, 3, pe unde va ieşi.»

Domnitorulŭ la 8 Martie 1797, vĕdêndŭ pontulŭ întocmitŭ încă la 1785 «şi care s'aŭ păzitŭ în însăşi vremea oblăduireĭ oştilorŭ nemţescĭ, făr'de strămutare», decide că, de óre-ce în ponturĭ nu se specifică preţurĭ deosebite pentru categoriĭ de lână, ceea ce este specificatŭ în tarifulŭ vamalŭ alŭ suditilorŭ rusescĭ, apoĭ vameşiĭ să n'aibă dreptulŭ de a cere preţŭ deosebitŭ pentu lâna ţigae ce se expórtă.

Cod. XXXIII fila 243 verso.

1. Anaforaua luĭ Const. Filipescu şi Ştefanŭ Văcărescu, marĭ Logofeţĭ, din 15 Martŭ 1797. Provocaţĭ de porunca Domnitoruluĭ, dupĕ o jalbă a unor neguţitorĭ, contra vameşuluĭ de la schela Giurgiuluĭ, «că n'arŭ fi următorŭ, dupĕ ponturĭ, a pecetlui marfa şi a trece în cărţulie cea ce este orênduitŭ de ia la şchele», conform pont. 8; anaforaua constată, că aŭ dreptate jăluitoriĭ; decĭ să se dée porunca la Ispravnicii judeţuluĭ, să cerceteze acésta cu scumpĕtate şi să împlinéscă dreptulŭ vămeĭ de la vameşiĭ schelelorŭ, ba să fie şi pedepsiţĭ.

«Pentru neguţitoriĭ, ce aducŭ marfă din ţéra turcéscă, pentru prăvăliile lorŭ, iarăşĭ in pontulŭ 8 scrie, că tótă marfa strĕină, ce va intra în ţéră, în 17 judeţe, să plătéscă vamă acolo unde deschidŭ, faţă fiindŭ vameşiĭ aceleĭ vămĭ, şi scriindŭ una câte una să le socotéscă dupĕ catalogŭ şi să le ia vamă, ţiindŭ în sémă neguţitoruluĭ, ceea ce aŭ plătitŭ la şchele dupĕ ponturĭ.

Aşişderea şi la pontulŭ alŭ 13[lea] şi alŭ 14[lea] scrie, că marfa streină, ce se va aduce la târgurile dupĕ afară ale ţĕreĭ, şi se va vămui de vameşulŭ de acolo, întêmplându-se ca neguţitorulŭ să vêndă numaĭ dintr'ênsa, de va merge şi la alte târguri, să nu se supere de vameşulŭ acela, ci neguţitorulŭ să ia cărţulie de la vameşulŭ unde aŭ plătitŭ, ca la alte târguri să fie creḑutŭ că aŭ plătitŭ vama.

Maĭ scrie şi la pontulŭ 11, că neguţitorulŭ, orĭ străinŭ, orĭ pământénŭ, care orĭ va aduce marfă din locurĭ strĕine, séŭ va ridica să o scóţă din ţéră, să nu aibă voĭe, nefiindŭ faţă vameşulŭ aceluĭ locŭ, nicĭ să deschidă marfa, nicĭ să o lege, sub pedépsă de a plăti vama îndoitŭ.» Jăluitoriĭ arétă, că făr'de a'şĭ deschide marfa, se aşédă cu vameşiĭ unde nu are trebuinţă de a'şĭ deschide marfa şi plăteşce unŭ puţin lucru de ia teşcherea pe tótă marfa şi aci nu rĕmâne a plăti nimic. Anaforaua dă vinovaţĭ pe vameşĭ, dar şi pe neguţitorĭ «căcĭ metahirisesce viclenie spre paguba vămeĭ.» Decĭ să cerceteze Ispravniciĭ

Sudeţia, precum arĕtarămŭ, era nu numaĭ mijlocŭ de a se bucura de diverse scutirĭ, ci şi mijlocŭlŭ de a'şĭ asigura protecţiune înaintea justiţieĭ. Sub A. Ipsilante, acest beneficiŭ este în cât-va maĭ redusŭ. Aşĭa bună-óră în cestiunea dăreĭ cotărituluĭ, la care sudiţiĭ nu vroiaŭ a se supune, Alex. Ipsilante ordonă, să fie obligaţĭ a plăti acéstă dare ca şi pămênteniĭ. Totuşĭ prevede şi casulŭ când suditulŭ s'arŭ opune de a plăti cotăritulŭ, când atunci acéstă dare o va plăti stăpânulŭ prăvălieĭ, închiriată sudituluĭ. Era cu acésta sigurŭ Alex. Ipsilant, că proprietarulŭ, la închirierea prăvălieĭ, avea să încarce chiria cu diferitele aceste dărĭ. Se şcie că sudiţiĭ nu puteaŭ să posédă imobile în ţĕră, decĭ dispositiunea acésta nu era să fie paralisată de proprietarulŭ prăvălieĭ, care era pămênténŭ. [1]

---

judeţuluĭ şi pe neguţitoriĭ căduţĭ în viclenie, să'ĭ pue a plăti vama îndoitŭ împreună cu vameşulŭ.

Pentru vama râmătorilorŭ, pontulŭ alŭ 37 lea scrie, că aceĭ ce se vêndŭ în ţĕră séŭ prin târgurĭ, şi ceĭ ce aŭ a fi exportaţĭ, vênd̨ătorulŭ lorŭ să aibă a plăti vamă de unŭ râmătorŭ banĭ 40 (afară de râmătoriĭ ce vêndŭ locuitoriĭ unulŭ altuia). Cumpĕrătorulŭ să nu fie supĕratŭ, nicĭ chiar décă arŭ exporta rămătorĭ.

Petiţionariĭ maĭ cerĕŭ voĭe de târgŭ cu oborŭ de vite, pe moşia Clucereseĭ Safta, la satulŭ Miovenĭ din jud. Muscelŭ. Anaforaua găsesce justificată acéstă cerere, décă nu sunt târgurĭ pe afară, cărora să li se aducă vătămare; decĭ să se ordone Ispravnicilorŭ a face prealabilă cercetare.

«Pentru orăşeniĭ Câmpulungenĭ vĕd̨umŭ scriindŭ în hrisovulŭ lorŭ ca să fie în pace şi iertaţĭ de fumăritŭ, verĭ-carele din orăşanĭ va merge cu carĕle să încarce pesce de baltă, fără numaĭ să aibă a da la mônăstirea Câmpulung 5 oca de pesce de fie-care carŭ, dupĕ vechiulŭ obiceiŭ. Aşişderea şi pentru ierbăritŭ încă să fie nesupĕraţĭ, pentru vitele ce vorŭ tăia la scaunele din Câmpulungŭ şi pentru vitele ce se vorŭ tăia la scaune tómna în Délŭ, la vie, şi pentru alte vite ce vorŭ strînge pentru hrana lorŭ, să nu dée ierbăritŭ. Să fie în pace şi iertaţĭ şi de ciohodăritŭ şi verĭ-carele din orăşanĭ s'ar hrăni cu neguţătorie, vênd̨êndŭ mătasă şi alte mărunţişurĭ pe la târgurĭ, să nu se supere de cotărit. Aceste privileghiurĭ ale Câmpulungenilorŭ să le respecte vameşiĭ, dar să plătéscă şi eĭ ceea ce sunt datorĭ să plătéscă.

Domnitorulŭ aprobă propunerile aceste, in 16 Martŭ 1797.

Cod. XXXIII, fila 279.

1. Lazăr Stegarulŭ şi Manole aŭ fostŭ rênduiţĭ cu slujba cotărituluĭ anualŭ, şi cu împărţitulŭ coturilorŭ, cari se daŭ la Domnie nouă, şi cu ploconulŭ ce se dă la Cămărăşie nouă. Aceste 3 slujbe sunt ale luĭ vel Camaraşŭ şi se percepŭ de la prăvăliaşĭ, atât în Bucureşcĭ, cât şi pe afară prin judeţe, şi fiind-că sudiţiĭ nu plătescŭ, sunt datorĭ să plătéscă stăpâniĭ prăvăliilorŭ. Lazăr Stegarul şi Manole arétă, că stăpâniĭ prăvăliilorŭ se opunŭ a plăti şi cer deslegare de urmare.

Domnitorulŭ însărcinéză pe vel Aga şi pe vel Log. C. Filipescu, să cerceteze obiceiulŭ ce s'aŭ urmatŭ anŭ şi anţêrţŭ, şi dupĕ acelŭ obiceiŭ să se urmeze.

Inlesnirea comunicaţiuneĭ aŭ preocupatŭ şi de astă-dată pre A. Ipsilant. Unŭ mare abuzŭ făceaŭ proprietariĭ de poduri pe ape, şi întreprinzĕtoriĭ lorŭ. A. Ipsilant adresézĕ publicaţiĭ la tóte judeţele şi la Caimacamŭ, in 19 Maiŭ 1797, ca arendatoriĭ venitului podurilorŭ să nu ia brudină maĭ mare decât pentru vita mare o para şi cu câte vite va fi carulŭ încărcatŭ atâtea parale să se ia brudină. De calŭ şi de fie-ce omŭ se va plăti câte 1 para pentru trecerea poduluĭ. Sunt scutiţĭ de plată ómeniĭ domnescĭ. Unde din vechime se ia maĭ mică brudină, să rĕmâie precum a fost. [1] *(Cod. XXXVI, fila 51).*

In privinţa menzilurilor lectorulŭ îşĭ amintesce, că o asociaţiune de boĭerĭ le luase în întreprindere. Alex. Ipsilant acordă, şi încă cu retroactivitate de câte-va luniĭ, asociaţiuneĭ acesteia, adaosulŭ următor de condiţiuni şi folosinţe:

Milele ce s'aŭ făcutŭ de Măria sa Vodă boĭerilorŭ Epistaţĭ aĭ menzilurilor, pe anulŭ alŭ II-le, de la Maiŭ 96 până la Maiŭ 97.

1. Opt sute (800) surugiĭ cu dărvarĭ i rotarĭ, să rĕmâie toţĭ pe la menzilhanelele ţĕreĭ, iar ceĭ l-alţĭ să se scadă.

2. La sfîrşitulŭ anuluĭ alŭ doilea să nu se ceie de la epistaţĭ, nicĭ din ceĭ vechĭ ce aŭ întratŭ în slujbă, nicĭ 700 noĭ, ce li s'aŭ datŭ din ţéră.

La 7 Iunie 1797 ceĭ 2 boerĭ prezintă Domnitoruluĭ anafora, arĕtându că aŭ făcutŭ cercetare în condica Divanuluĭ şi aŭ aflatŭ, că *în condică nu se face deosebire între neguţătoriĭ pământeni şi sudiţĭ.* Lazăr Stegarul şi Manole dovedescŭ tocmaĭ, cu unŭ certificatŭ de la unŭ Hristea, ce aŭ ţinutŭ slujbele acestea la 1792, din cea de pe urmă Domnie a luĭ M. Şuţu, prin care mărturiseşce, că aŭ strînsŭ acestŭ iratŭ dupĕ la prăvăliile ce le ţinŭ sudiţiĭ, de la înşiĭ stăpâniĭ prăvăliilorŭ, şi aŭ avutŭ şi poruncă Domnéscă în acestŭ sens. Aŭ maĭ informatŭ şi Mihulŭ fumarulŭ în acelaşŭ sens şi s'aŭ doveditŭ că un egumenŭ de la Mônăstire plătea pentru prăvăliaşĭ sudiţĭ fumăritulŭ, dar şi sudiţiĭ plăteaŭ la cuvioşia sa şi nu din chirie se scădea, iar cuvioşia sa dădea birulŭ la slujbaşĭ. Domnitorulŭ A. Ipsilant dă resoluţiunea la 23 Iunie 1797, că: fiind-că aceste slujbe sunt vechĭ şi obicĭnuite ale ţĕreĭ, poroncimŭ Domnia mea, ca orĭ de la chiriaşiĭ sudiţĭ, séŭ de la stăpâniĭ prăvăliilorŭ să li-se împlinéscă, şi atât Dumnéta vel Aga, aicĭ în Bucureşcĭ, cât şi Ispravniciĭ pe afară prin judeţe, să daţĭ ajutorulŭ celŭ cuviincios de a se împlini, dupĕ cum poroncimŭ maĭ sus.»

Cod. XXXV, fila 56 verso.

1. Pitacŭ către Vorniculŭ obştirilorŭ Radu Golescu, din 20 Mart 1797, încuviinţându arendarea pe 3 anĭ a poduluĭ de la Călugărenĭ şi de la Fălăstóca, urmându ca dupĕ expirarea contractuluĭ, să nu se maĭ arendeze venitulŭ podurilorŭ de cât câte pe 1 an, fiind-că aşĭa e obiceiulŭ arendăreĭ veniturilorŭ Epitropieĭ.

Cod. XXXVI, fila 36 verso.

3. De la ḑi 1 a luĭ Februarie a leatuluĭ 96, să nu maĭ fie datorĭ a da pentru surugiĭ po tal. 2000, ce se coprinde în hrisovulŭ, ce s'aŭ datŭ, fiind-că s'aŭ ĭertatŭ.

4. Ugiuretulŭ, ce s'aŭ urmatŭ dupĕ inamurile Domnescĭ, să'lŭ plătéscă Domnia nestrămutatŭ, întocmaĭ dupĕ coprinderea hrisovuluĭ, pe tótă luna.

5. Una mie cincĭ sute (1500) chile orḑŭ să li se dea cu orênduială, din ţéră, la locurile unde vorŭ avea trebuinţă şi va fi spre îndemânarea epistaţilorŭ şi a Domnieĭ, plătindu-lŭ câte tal. $2^1/_2$ chila.

6. Una mie şépte sute cincĭ-ḑecĭ (1750) care de fênŭ, cu mĕsură, să se dea iarăşĭ cu orênduială la menzilhanelele, unde vorŭ avea trebuinţă, plătindu-lŭ întocmaĭ dupĕ coprinderea hrisovuluĭ, po tal. 3 carulŭ de mĕsură.

7. Afară din acestea de maĭ sus, din milostivirea Mărieĭ sale luĭ Vodă se dă epistaţilorŭ în anulŭ acesta de alŭ doilea tal. 30.000

8. Leafa surugiilorŭ de Bucurescĭ, din ḑiua, ce s'aŭ ridicatŭ aceĭ câte tal. 2000 pentru surugiĭ, D-lorŭ să o plătéscă.

9. Treĭ sute şépte (307) chile orḑŭ, ce sunt rĕmăşiţa la jud. Ialomiţeĭ şi 56 la Vezir-câslasĭ, din anul dintâiŭ, carĭ fac 363, să li se dea şi acestŭ orḑŭ iarăşĭ *în natură*, în anulŭ acesta de alŭ doilea, împreună cu orênduială de 1500 chile, care facŭ peste tot, chile 1863; iar pentru aceste 363 chile din anulŭ trecutŭ, fiind-că aŭ datŭ plata, să nu fie supĕraţĭ.

10. Altă rĕmăşiţă de fênŭ şi orḑŭ, din anulŭ trecutŭ, ce vorŭ avea în judeţŭ, dupĕ socotéla ce se face, iarăşĭ în anulŭ cestŭ de alŭ doilea să li se împlinéscă în natură, până la suma orênduelĭĭ anuluĭ trecutŭ.

11. Straşnicŭ poruncimŭ, să se dea pentru păşiunea cailorŭ, întocmaĭ dupĕ coprinderea hrisovuluĭ, ca să nu pătiméscă caiĭ menzilhanelelorŭ.

12 Orĭ câte ponturĭ se coprindŭ în hrisovŭ şi nu se anerisescŭ cu acestea, să'şĭ aibă nestrămutarea lorŭ.

Din luminată porunca Mărieĭ sale Vodă, s'aŭ datŭ la mâna D-lorŭ boĭerilorŭ epistaţĭ aĭ menzilurilorŭ, în scrisŭ, supt iscălitura nostră, aceste de maĭ sus, din milostivirea luĭ Vodă, musaadele, în anulŭ acestŭ alŭ doilea.—1796 Aprilŭ 9.

Vel Vistierŭ *Vel Post.*

Cod. XXXIV, fila 164.

De la Maiŭ 1797 poştele sunt luate în întreprindere de Ion Hagi Moscu, prin următorulŭ zapisŭ, din care se vede pe deoparte condiţiunile sub carĭ Moscu luă întreprinderea, şi pe dealtă parte resultă din aceste condiţiunĭ şi grija luĭ Ipsilant de funcţionarea cât maĭ regulată a poştelorŭ în interesulŭ comunicaţiuneĭ [1].

1. Zapisulŭ pentru menziluri, prin care se léga a ţine menzilurile ţĕreĭ. D-luĭ biv. vel Pah. Ión Hagi Moscu.—1797 Maiŭ 1.

«Ponturile cu carĭ m'amŭ aşeḑatŭ a mĕ însărcina cu tóte menzilurile

XI

Edilitatea.

In scurta sa a doua Domnie, Al. Ipsilant n'a negligiatŭ mĕsurile de edilitate, precum potŭ proba documentele, ce în acestŭ capitolŭ vomŭ aduce.

Intreţinerea pavelelorŭ şi a podurilorŭ de pe Dâmboviţa, reparaţiunea lorŭ şi, la nevoie, totala prefacere, preocupă Departamentulŭ Epitropieĭ, dupĕ îndemnulŭ Domnitoruluĭ. Nu maĭ puţinŭ se preocupă şi de unele din podurile de pe căile marĭ de comunicaţiune din ţĕră.

ţĕreĭ, în cursulŭ de unŭ anŭ, începênd de la ḑi 1 de Maiŭ 1797 până la ḑi 1 Maiŭ 1798.

1. Caiĭ menzilhanelelorŭ, dupĕ vechiul obiceiŭ, asemene şi acum, să aibă slobodă păşune pe moşiile din preajma menzilhanelelor, fără a mĕ supĕra cu cererĭ de către stăpâniĭ moşiilorŭ.

2. Meremetulŭ menzilhanelelorŭ să se facă cu orênduială de la visterie.

3. Numĕrulŭ de 800 surugiĭ, rotarĭ şi dărvarĭ, şi orênduiula lorŭ, să se păziască nestrămutatŭ, dupĕ cum s'aŭ urmatŭ şi pênă acum.

4. Beşliiĭ să fie lipsiţi dupĕ la menzilhanele.

5. La trecerĭ de calabalăcurĭ marĭ să fiŭ datorŭ să daŭ Domnieĭ numaĭ 200 caĭ, plătindu-mi-se ugiuretŭ de la Domnie po banĭ 10 de ceas, pe fieşce calŭ, iar întêmplându-se trebuinţa de maĭ mulţĭ, îndatoratŭ sunt a'ĭ da; însă ugiuretulŭ să mi se plătéscă po banĭ 15 de tot calulŭ, şi să mi se dée în scire maĭ înainte cu 5 ḑile, când se va întêmpla trecerĭ marĭ, ca şi eŭ să pociŭ griji gătirea trebuincióselorŭ.

6. Pe tótă luna să se caute socotéla inamurilorŭ Domnescĭ şi să mi se plătéscă ugiuretulŭ la sfirşitulŭ fieşcăreia lunĭ.

7. Ceĭ ce vorŭ cere cărţĭ de menzilŭ. din neguţitorĭ, séŭ şi alţiĭ, ce vorŭ avea răşaşele spătărieĭ de sloboḑenie, să li se dée îndată şi în tótă vremea, făr'de nicĭ o greutate séŭ pricinuire.

8. Taleri 4000 să daŭ pe tot anulŭ în douĕ rênduri D-luĭ vel Hatmanuluĭ, indatorindu-se şi D-luĭ să săvêrşéscă la vreme drepte cererile mele de la Domnie.

9. Să mi se dée de la Domnésca Visterie pe tot anulŭ, ca să cumpĕr din ţĕră fênŭ i orzulŭ celŭ trebuinciosŭ pentru hrana cailorŭ, să plătesc lefile slujitorilorŭ şi să înlesnescŭ greutatea cheltuelilorŭ caseĭ menzilurilorŭ.

Cu aceste 9 ponturĭ mĕ legŭ ca să ţin menzilurile ţĕreĭ în cursulŭ de unŭ anŭ, adică de la ḑi 1 Maiŭ 1797 până la 1 Maiŭ 1798, făr'de a simţi locuitoriĭ cât de puţină greutate de supĕrare, la verĭ-ce trebuinţă de menzilŭ, şi dupĕ cum eŭ mĕ supuiŭ în straşnică pedépsă, de nu voiŭ păzi aşeḑĕmêntulŭ nestrămutatŭ, să'mĭ dée şi Domnia luminată întărire, că se vorŭ păzi tóte ponturile nesmintit şi dupĕ împlinirea anilorŭ să rămâie aĭ meĭ caiĭ, fênulŭ şi orzulŭ şi tóte cele-l-alte, afară numaĭ din binalele menzilhanelelorŭ.

Dintre aceste, cu deosebire, este podulŭ de pe Colintina, pe unde trecea drumulŭ mare la Bucurescĭ, drumulŭ pe care *«necontenit urdină trebuinţele împĕrătescĭ şi domnescĭ, afară de neguţitorĭ şi alţĭ călĕtorĭ»*. La 19 Martŭ Domnitorulŭ încuviinţézĕ propunerea luĭ Radu Golescu, marele Vornicŭ alŭ obştirilorŭ, de a se face din noŭ acestŭ podŭ. Acesta ceruse încă, ca pentru înlesnirea întreţinereĭ podului Colintineĭ, să fie constituitŭ acestŭ podŭ cu brudină, ca venitŭ alŭ Epitropieĭ, ceea ce deocamdată Domnitorulŭ nu încuviinţézĕ. [1]

Adeverescŭ acestŭ plecatŭ alŭ meŭ zapisŭ, întocmitŭ prin ponturile de maĭ susŭ arĕtate, la luminata Visterie a Mărieĭ sale P. In. nostru Domnŭ şi stăpânitorŭ a tótă ţéra Românéscă Alexandru Ión Ipsilant Voevodŭ, că m'amŭ legatŭ a ţinea menzilurile ţĕreĭ, cu aceste maĭ sus arĕtate întocmaĭ, şi împlinindu-se de la Pré Inalta Domnie tóte cererile de maĭ sus arĕtate, la vremea lorŭ, mĕ făgăduescŭ şi eŭ a împlini tótă buna orênduială a menzilurilorŭ ţĕreĭ, făr'de cusurŭ. Drept aceea amŭ datŭ acestŭ alŭ meŭ plecatŭ zapisŭ la luminata Visterie a Mărieĭ sale.

Ión Hagi Moscu Pah.

NB. Acesta e ultimulŭ actŭ din cod. XXXIV. Apoĭ, din noŭ, din eróre de legătorie, urmézĕ acte de la 1813, de la pag. 168 de sub Const. Ipsilant.

Cod. XXXIV, fila 164, verso.

1. *Radu Golescu vel Vorn. alŭ obştirilorŭ, cu anaforaua de la 8 Martŭ 1797.*

«Sciutŭ este de toţĭ de obşte buna rîvnă şi milostivire a Mărieĭ tale, care este revĕrsată asupra patrieĭ nóstre, spre a întocmi cu mare podóbă tóte cele de trebuinţă şi folositóre, cu vrednice pomeniriĭ, care de la micŭ până la mare daŭ rugăciune Impĕratuluĭ cerescŭ, pentru întregimea fericireĭ anilorŭ vieţeĭ Mărieĭ tale, cu pacĭnică viaţă şi bunŭ sfîrşitŭ, amin. Veĭ sci Măria ta şi acéstă datorie, care ne îndémnă a da în scire Mărieĭ tale, pentru podulŭ Colentineĭ, că aflându-se unŭ *lo·ŭ alŭ drumuluĭ celuĭ mare, care necontenit urdină trebuinţele împĕrătescĭ şi domnescĭ*, afară din neguţitorĭ şi alţĭ călĕtorĭ.... are mare diastimă lungimea acestuĭ podŭ şi cu câtă-va cheltuială trebue *a se sĕvêrşi odată din noŭ*, bez îngrijirea meremetuluĭ de peste tot anulŭ; şi acestŭ podŭ nu este intratŭ în orênduiala Epitropieĭ, ce dupĕ trebuinţă se face cu pecete gospod. de către D-lorŭ Ispravnicĭĭ judeţuluĭ Ilfovŭ....» De la o vreme Epitropia încă a fostŭ îndatorită a da ajutorŭ cu podină, urşĭ, podinarĭ la lucru; Ispravnicĭĭ dădéŭ tufă, parĭ şi salahorĭ, pe la căpătâie în locŭ de podină. Cu cârpelĭ nu se maĭ póte ţine acest podŭ şi trebue prefăcutŭ din noŭ. Radu Golescu crede, că nu se cuvine să se tot *stenahorisésca* când judeţul când Epitropia, de aceea să se lase podulŭ asupra Epitropieĭ, ca ea să'lŭ prefacă din noŭ şi să'lŭ îngrijéscă, devenindŭ *iratŭ* alŭ Epitropieĭ, care va lua de jugŭ câte banĭ 3, asemene şi de omulŭ călare şi de alte dobitóce de negoţŭ, dar nu şi de la olace împĕrătescĭ şi domnescĭ şi de la slujbaşiĭ Statuluĭ.

Domnitorulŭ, la 19 Martŭ 1797, aprobă propunerea luĭ Radu Golescu şi ordonă facerea podului din noŭ, rezervându'şĭ, ca cu a doua poruncă a da deslegare şi în privinţa propunereĭ, de a se face podulŭ iratŭ alŭ Epitropieĭ.

Co. dXXXIII, fila 284.

Asemenea poduri cu brudină există în ţéră în favórea particularilorŭ, carĭ le construescŭ, însă şi aceste numaĭ cu aprobarea domnéscă, precum se póte constata din următórea notiţă:

Anaforaua luĭ vel Logof. C. Filipescu, provocată de resoluţiunea Domnitoruluĭ pusă pe jalbă luĭ C. Urianu, care ceruse să facă podŭ pe apa Oltuluĭ, pentru a sa chivernisélă. Vel Logof. arétă Domnitoruluĭ, că acésta nu póte fi de vătămare, că îmulţirea podurilorŭ este de înlesnire şi nezăbavă la trecătorĭ. Decĭ să i se dée voie să facă podŭ, dar brudină să nu ia maĭ mult decât ce este hotărîtŭ şi pe aiurea.

La 19 Iunie 1797 Ipsilante aprobă.

Cod. XXXIII, fila 450 verso.

Şi nu numaĭ tacse pentru trecere pe poduri, în favórea particularilorŭ existaŭ, ce şi tacse pentru trecerea peste *rambleurĭ*, adică zăgazurĭ pe la bălţi şi iazurĭ.

Dimitrie Ghica reclamă de la A. Ipsilant dreptulŭ de a percepe taxă câte o para de carulŭ încărcatŭ, de la tóte carele, ce vorŭ trece preste zăgazulŭ eleşteuluĭ de la satulŭ sĕŭ Ruşiĭ (Saac), care zăgaz se strică din pricina locuitorilorŭ drumeţĭ ce trecŭ mereŭ pe elŭ. Baniĭ percepuţĭ vorŭ servi la reparaţiunea zăgazuluĭ.

La 30 Iunie 1797 Domnitorulŭ aprobă acéstă cerere. [1]

Pavelarea séŭ podirea stradelorŭ din oraşŭ, nu este atâtŭ de activă ca sub Alex. Moruzi, totuşĭ, încă din primăvéra anuluĭ 1797 se iaŭ dispositiuni, ca satele, aşedate ca podinarĭ, să se ocupe în timpŭ utilŭ cu tăiarea podinelorŭ, prin cislă, din pădurele judeţelor. [2]

Încă din Februarie 1797, Radu Golescu, mărele Vornicŭ alŭ obştirilorŭ, arétă Domnitoruluĭ, că podurile de pe uliţele Bucurescilorŭ sunt fórte stricate «şi prăvăliaşiĭ, hanurile, cum şi casniciĭ, carĭ aŭ datorie a face aceste poduri cu cheltuéla lorŭ», s'aŭ obicĭnuitŭ a le ţine numaĭ cu cârpele. Propune decĭ să se facă podurile din noŭ, fiind-că este îndestulare publică. Decĭ aŭ pusŭ de aŭ mĕsuratŭ stradele de pavatŭ şi aŭ făcutŭ analoghia banilorŭ ce aŭ a plăti orĭ-ce

1. Cod. XXXV fila 65 verso.

2. Radu Golescu, vel Vornicŭ alŭ obştirilorŭ, cere luĭ Ipsilant scutirea a 2 sate, ce sunt ale Epitropieĭ: Boleniĭ şi Slobozia din Dêmboviţa, aşedate ca podinarĭ, şi să se ordone ispravnicilorŭ să facă cislă pe pădurile din judeţŭ din carĭ aŭ a tăia podinele, necesare la reparaţiunea podurilorŭ marĭ din Bucurescĭ.

Domnitorulŭ, la 19 April 1797, şi ordonă luĭ vel Vist. aducerea la indeplinire a anaforaleĭ.

Cod. XXXIII, fila 341 verso.

hanŭ, prăvălie, séŭ casă. Pentru douĕ poduri, adică : cel ce începe de la pórta curţii vechĭ şi merge până înaintea porţeĭ Băneseĭ Moruzóia, şi podulŭ, carele se începe dinaintea porţii D-luĭ Ión Damaris, şi merge până în respântia de lângă portiţa hanuluĭ Şerban-Vodă, aŭ găsitŭ nisce sate de cherestigiĭ să le ia în întreprindere pavarea, câte 7 tal. stânjenulŭ şi să le dea gata în 6 luni. Radu Golescu le-a şi datŭ arvună banii pe ½ înainte şi acum cere de la Domnitorŭ, să se împlinéscă analoghia banilorŭ de la ceĭ cu case pe aceste poduri.

La 21 Febr. 1797 Domnitorulŭ aprobă şi ordonă luĭ Aga să facă împlinirea analogieĭ. [1]

Pentru activarea lucrăreĭ pavelelorŭ se întrebuinţaŭ salahorĭ, negreşitŭ rĕŭ plătiţi, requisiţionaţi din Bucureşcĭ. [2]

Să nu negligemŭ de a aminti, şi la acéstă ocasiune, că hotărîrea lărgimeĭ stradelorŭ, nu era afacere independentă de guvernŭ, precum se póte dovedi şi din cod. XXIII fila 16 verso. [3]

*

Marea afacere a îndestulăreĭ oraşuluĭ cu apă, preocupă şi in Domnia acésta pre Alex. Ipsilant. Dămŭ în notă cartea luĭ din 20 Iuliŭ 1797, prinŭ care acordă Vorniculuĭ Iónŭ Florescu permisiunea de a capta isvóre nouĕ, tot la loculŭ de unde s'aŭ captatŭ alte isvóre sub Al. Moruzi, promiţêndu-ĭ, ca rĕsplătire, să i-se acorde o mĕsură şi ½ de apă, cu condiţiune că cişméua ce va face Florescu să rĕspundă la stradă, ca să fie folositóre şi norodului. [4]

1. Cod. XXXIII fila 185 verso.

2. Pitacŭ din 1 Iulie 1797 către biv vel Vist. Mateĭ Fălcoianu, ispravnicŭ alŭ Bucurescilorŭ, să dea 30 de salahorĭ, din ómeniĭ muncitorĭ din Bucurescĭ, în primirea luĭ vel Vornicŭ alŭ Obştirilorŭ, ca să'ĭ puie la lucru la pavarea poduluĭ tîrguluĭ de afară «cu plata pe ḑi dupĕ cum se va putea aşeḑa cu eĭ.»
Cod. XXXVI, fila 70, verso.

3. După rugăciunile luĭ biv vel Ban Neculai Brâncovénu, de la 23 Noemb. 1796, Domnitorulŭ rânduesce pre veliţiĭ vornicĭ şi pre Spătarulŭ, ca să fixeze lăţimea drumuluĭ ce lasă Brâncovénu pentru obşte, pe lângă casele ce aŭ cumpĕratŭ cu grădină de la reposatulŭ Vornicŭ Scarlatŭ Greceanu. Se vede că boierulŭ N. Brâncovénu închidea vre-unŭ drumŭ şi decĭ, organisându unŭ altulŭ, vroia să împedice reclamaţiunile vecinilorŭ, făcêndŭ lucrulŭ cu învoirea Domnitoruluĭ.

4. Carte din 20 Iuliŭ 1797 la mâna luĭ biv. vel Vornic Iónŭ Florescu. A reclamatŭ să i se dea o mĕsură şi ½ de apă promisă de A. Moruzi, prin cartea de la 1796 Iulie 15, şi care nu i s'aŭ fostŭ datŭ încă. Florescu a descoperitŭ isvóre nouĕ, la loculŭ unde s'aŭ făcutŭ sub Moruzi adăogirea de alte isvóre. El promite cu cheltuéla luĭ să capteze acele isvóre, numaĭ cu condiţiune să i-se dea în oraşŭ apa promisă. Domnitorulŭ aprobă cererea de a i-se da o mĕsură şi ½ de apă pe tot-déuna, cu condiţiune ca Florescu să facă cişméua rĕspunḑĕtóre în uliţă să fie şi pentru norodŭ.
Cod. XXXVI, fila 75 verso.

In 23 Noembre 1797, Domnitorulŭ reînoiesce hrisovulŭ de Suilgi başa a căpitanuluĭ Dumitru, acordându'ĭ diverse privilegiĭ şi scutirĭ pentru întreţinerea cişmelelorŭ din Bucurescĭ. Acéstă îndatorire de Suilgi-başa Domnitorulŭ o promite a fi ereditară în familia luĭ căpitanŭ Dumitru. Dămŭ în notă, aci, întrégă acéstă carte domnéscă. [1]

1. Cartea luĭ Al. Ipsilant din 23 Noembre 1797. «Pentru purtarea de grijă i meremetulŭ şi curăţirea atâtŭ acelorŭ 2 cişmele, ce de maĭ înainte sunt făcute, încă din ceea-l-altă domnie a Domnieĭ mele, una în lăuntru târguluĭ, la boiangiĭ, şi alta pe podu Mogoşóeĭ şi mahalaoa mônăstireĭ Sărindarŭ, cari aŭ isvórele lorŭ din apele ot Giulescĭ, cât şi pentru cele-l-alte cişmele din Bucurescĭ, ce în urmă s'aŭ făcutŭ, cari aŭ isvorulŭ lorŭ din apele ot Creţulescĭ; amŭ făcutŭ Domnia mea Suilgi-başa pe Dumitru Căpit., căruea încă de atuncĭ de la facerea acestorŭ 2 cişmele, i-am datŭ Domnesculŭ nostru hrisovŭ, ca elŭ şi casa luĭ să fie nedajnicĭ şi nesupĕraţĭ de orĭ-ce dăjdiĭ şi orânduelĭ ale Visterieĭ şi ale Cămăreĭ Domnieĭ mele, scutindŭ şi ale luĭ drepte bucate de dijmăritŭ, stupĭ i râmătorĭ, şi viile luĭ de vinăriciŭ, şi 150 oĭ de oieritŭ, cum şi o prăvălie i o cârciumă; să ţie şi 4 liude sculiţĭ de orĭ-ce dăjdiĭ şi orânduelĭ, cu pecetluiturĭ de la Visteria Domnieĭ mele. Asijderea i s'aŭ orânduitŭ pentru cheltuéla şi ostenéla luĭ, ce are la aceste 2 numite fântânĭ vechĭ, léfă de la Epitropie, din venitulŭ podurilorŭ şi dintr'alŭ butărituluĭ, câte tal. 60 pe lună; cari aceste veniturĭ nu numaĭ s'aŭ întăritŭ de fraţiĭ noştri Domnĭ din urmă, ci încă, dupĕ cuviinţă, la fôntânele nouĕ, ce în urmă s'aŭ făcutŭ, pentru cheltuéla şi purtarea de grijă i s'aŭ întocmitŭ şi altă plată şi milĭ, adică să ia pe lună câte tal. 200, din venitulŭ cişmelelorŭ, cum şi 6 liude streinĭ nedajdnicĭ; şi pentru depărtarea loculuĭ de matca apelorŭ, fiind cunoscută trebuinţa ce are de ajutorŭ, i-aŭ orânduitŭ 5 fôntânarĭ, unŭ ulierŭ, unŭ lemnar, 2 zidarĭ şi unŭ olangiŭ, scutiţĭ; şi numitulŭ Suiulgi-başă să fie datorŭ a avea purtare de grijă pururea şi în tótă vremea, pentru meremetulŭ lucruluĭ şi curăţenia şi îndestularea de apă, la tóte aceste cişmele vechĭ şi nouĕ, a le ţine şi a le căpui, cu a luĭ cheltuélă, dintr'aceştĭ maĭ sus numiţĭ banĭ, ce i se dă, spre a nu fi stricate, séŭ lipsă şi împuţinare de apă, şi spre a cumpăni cu măsură dréptă apele fieşcăreia cişmele, ca să fie la tóte îndestulare, afară numaĭ când va fi trebuinţă a se face undevaşĭ alte fôntânĭ nouĕ, séŭ a se aduce altă apă din osebitŭ locŭ, el să nu aibă a face acelea; care acéstă purtare de grijă a tuturorŭ cişmelelorŭ vechĭ şi nouĕ şi dupĕ mórtea luĭ *s'o aibă copiiĭ luĭ, séŭ rudeniile luĭ, carii vorŭ fi cu sciinţă de meşteşugulŭ acesta şi destoinicĭ trebiĭ acesteia.* Şi fiind-că în vremea Domnieĭ sale selefuluĭ nostru Alexandru Moruzi Voivodŭ, dupĕ ce s'aŭ orânduitŭ tóte aceste orânduelĭ de maĭ susŭ arĕtate, prin hrisovulŭ ce'lŭ vĕḑumŭ cu leat 1793, Iunie 12, maĭ făcêndu-se 2 cişmele în marginea Politieĭ Bucurescilorŭ, la Târgulŭ-de-afară, s'aŭ dat tot în purtarea de grijă a maĭ susŭ numituluĭ Suiulgi-başa, ca să le ţie şi pe acelea apurure în starea lorŭ, şi pentru ostenéla şi slujba luĭ de la aceste 2 cişmele, i s'aŭ orânduitŭ ca să ia pe tot anulŭ din baniĭ vămilorŭ câte tal. 100, cum şi liude 4 ómenĭ scutiţĭ, pentru ajutorulŭ lucruluĭ şi meremeturilorŭ. Decĭ înv rednicindu-ne Domnulŭ Dumneḑeŭ cu a II Domnie a acesteĭ Pravoslavnice ţĕrĭ Româneştĭ, ne-amŭ milostivitŭ şi, printr'acestŭ hrisovŭ alŭ Domnieĭ mele, înoimŭ şi întărimŭ tóte milele şi orânduelile, ce maĭ sus se arĕtă, ca să se păzéscă nestrămutat. Şi amŭ adeveritŭ hrisovulŭ acesta etc.» Cod. XXXVI, fila 155 verso.

De îndestularea Craioveĭ cu apă încă s'a preocupatŭ din noŭ Al. Ipsilante, cum probézĕ două acte. [1]

*

Matca apeĭ Dâmboviţeĭ şi stăvilarele de la şanţurile de apĕrare a oraşuluĭ contra inundărilorŭ, ocasionézĕ unele acte de edilitate. Unulŭ din aceste fixézĕ datoriile şănţărilorŭ. [1]

1. «Fiind-că pentru fôntânele, ce sunt la Craiova, este trebuinţă de óreşĭ-ce venitŭ următorŭ pe anŭ a fi pentru dregerea lorŭ, când s'arŭ întêmpla a se strica, amŭ făcutŭ Domnia mea acéstă milă încă din cea-l-altă Domnie a Domnieĭ m^ele, prin cartea Domnieĭ mele, ce o vĕdumŭ cu létŭ 1780 Martŭ 11, ca să aibă în oraşulŭ Craioveĭ 2 pivniţe şi 2 scaune de carne, scutite.... ca cu venitulŭ ce se va lua de la aceste prăvăliĭ şi scaune să se cheltuéscă la dregerea fôntânelorŭ când se vorŭ strica, dupĕ cum şi maĭ nainte vreme a altorŭ fraţĭ Domnĭ, aŭ avutŭ fôntânele ce era acolo, orênduiala de ajutorŭ cu banĭ de la Visterie; însă ca să nu se risipéscă acestŭ venitŭ întru zadar, când va fi trebuinţă în vremĭ să rĕmână fôntânele nedrese, orênduimŭ să se strîngă de către Sf. sa iubitorulŭ de Dumneḑeŭ Părintele Episcopulŭ, ce va fi dupĕ vremĭ la Sf. Episcopie Rômnicŭ, şi când va fi trebuinţă de cheltuială la lucrulŭ fôntânelorŭ, spre dregerea lorŭ, Sf. sa, dintr'acestŭ venitŭ alŭ scaunelorŭ şi alŭ prăvăliilorŭ, să dée cele trebuinciose, avêndŭ Sf. sa acéstă purtare de grijă a fôntânelorŭ, ca unŭ lucru cuviinciosŭ, de folosulŭ obştieĭ, ce l'amŭ datŭ asupra Sfinţeĭ Sale. Deciĭ şi acum, într'acéstă Domnie a Domnieĭ mele, întărimŭ mila acésta» 1897, Iunie 22.

Cod. XXXIV, fila 110, verso.

Pitacŭ din 22 Iunie 1797. La 1776 Al. Ipsilant aŭ rênduitŭ la Craiova 8 lude fôntânarĭ, scutiţĭ, precum aŭ fost şi în trecut; dar fiind-că fôntânĭ s'aŭ maĭ făcutŭ, şi anume: una în drumulŭ Bucurescilorŭ, în marginea Craioveĭ, cu o ţévă, a doua la tèrgulŭ de afară cu 2 ţevĭ largĭ; a treea la Tèrgulŭ din vale lângă Sf. Arhanghelŭ, cu 3 ţevĭ, de 2 stânjenĭ de sus; a patra în drumulŭ Oreveĭ, în marginea Craioveĭ, cu 3 ţevĭ, osebitŭ de o fântână ce maĭ este în délulŭ Văcănescilorŭ pe drumulŭ Caracaluluĭ, cu o ţévă, ce se numesce a Episcopuluĭ, i o altă fôntână, ce se orênduise atuncĭ, ca să se facă la neguţitorĭ, la Ştirbóica în mijlocŭlŭ oraşuluĭ, unde aŭ fostŭ şi maĭ înainte fôntână cu 2 ţevĭ micĭ şi osebitŭ de altă fôntână, ce s'aŭ făcutŭ înăuntru mitoculuĭ Episcopieĭ Rômnicŭ. Pentru adăogirĭ de fôntânĭ, Domnitorulŭ aŭ acordatŭ 12 luḑĭ nedajnicĭ şi apĕraţĭ de tóte orênduelile şi să nu fie traşĭ de boĭerĭ, séŭ zapciĭ la alte trebĭ şi beilicurĭ, ci tótă tréba lorŭ să fie numaĭ să drégă fôntânele, să le păzéscă grija în tot timpulŭ. Acestorŭ luḑĭ Caimacamulŭ să le dée adeverinţă pe numele şi chipulŭ lorŭ şi eĭ să fie sub ocrotirea Episcopuluĭ de Rômnicŭ, ce va fi dupĕ vremĭ, cum şi grija fôntânilorŭ o dă iarăşĭ asupra Episcopuluĭ.»

Cod. XXXVI fila 88

1. Pitacŭ la Constantinŭ Caliarhi biv. vel Spăt., Ispravnicŭ de Dâmboviţa. «Iţĭ facemŭ Domnia mea în scire, că datoria Epistatuluĭ şanţurilorŭ Dâmboviţeĭ, carĭ sunt făcute de către Domnia mea încă din cea-l-altă Domnie, acolo

Altŭ actŭ relativ la matca Dâmboviţeĭ, dă ocasiune luĭ Alexandru Ipsilante să ordone respingerea încălcăreĭ sevêrşită asupra matceĭ de Vorniculŭ Florescu. Acesta îşĭ măria grădina tot împingêndŭ maĭ departe matca apeĭ, ezind'o prin depunerĭ de gunóie. Domnitorulŭ stabilesce la acéstă ocasiune şi principiul că: «lucrurile ce sunt obştescĭ cum: apele, drmurile şi alte asemene, nu sunt volnicĭ nimene a le *strîmtora* şi a le abate din calea şi din fiinţa lorŭ.» [1]

într'acelŭ judeţŭ, cum şi a orênduiţilorŭ şănţarĭ, carĭ se scutescŭ într'adinsŭ, pentru acéstă trébă, nu este numaĭ de a grîji în vremĭ zlotóse şi de potopŭ, a cumpăni adică apa Dâmboviţeĭ şi a o împărţi pe şanţurĭ, ca să nu se facă înecare Bucurescilorŭ, ci şi în vreme de secetă să pórte grijă, să cureţe, să destupe matca Dâmboviţeĭ, acolo la gura şanţurilorŭ, ca nu cumva aruncândŭ nămolŭ în drumulŭ eĭ şi avândŭ locŭ de scurgere pe şanţurĭ, să rĕmâe politia Bucurescilorŭ lipsită şi de acea puţină apă, ce arŭ fi în vreme de secetă, dupĕ cum se află acum, de staŭ şi atâtea morĭ aicĭ în Bucurescĭ în uscat; séŭ şi alte mijlóce de interesurĭ, să fie făcêndŭ şanţurĭ pentru folosulŭ vre-unorŭ morĭ, ce póte să fie făcute pe aceste şanţurĭ, şi pe lângă seceta ce este să fie pricinuindŭ şi acéstă meşteşugire a lorŭ lipsă la apa Dâmboviţeĭ. Pentru care iată îţĭ poruncimŭ Domnia mea şi te orênduimŭ pe însuţĭ într'adins, să te scolĭ să mergĭ acolo, la gura şanţurilorŭ, unde să cercetezĭ cu scumpătate însuţĭ, nu cumva Dâmboviţa este astupată din aruncăturĭ de nămolŭ, séŭ abătută şi împuţinată de vre-unŭ meşteşugŭ, ca să fi curgêndŭ pe şanţurĭ pentru altŭ folosŭ şi interesurĭ? Şi de va fi unŭ lucru ca acesta, nu numaĭ să îndreptezĭ, ca să curgă apa pe matca eĭ şi să daĭ şanţurilorŭ şi Epistatuluĭ lorŭ nizamulŭ celŭ cuviinciosŭ, ci încă să însciinţezĭ şi Domnieĭ mele adevĕrulŭ lucrurilorŭ, de care trimetemŭ într'adins şi pe sluga Domnieĭ mele . . . . . cu care aşteptămŭ rĕspunsulŭ acesteĭ trebĭ făr'de zăbavă. — 1797 Augustŭ 9.

Cod. XXXVI, fila 79.

1. Igumenulŭ de la Stavropoleos s'a jăluitŭ Domnitoruluĭ, că Vorniculŭ Florescu, mônăstirea sf. Spiridon vechiŭ şi Cluc. Theodorache Iuliano, aruncândŭ pe malulŭ Dêmboviţeĭ gunóie de la caĭ şi altele, aŭ împinsŭ Dâmboviţa spre mônăstirea Archimandrituluĭ şi spre ceĭ-l-alţĭ vecinĭ, în cât dupĕ vremĭ póte să se întâmple surpărĭ de binale. Domnitorulŭ a orênduitŭ pe Radu Golescu, vorniculŭ obştirilorŭ, ca să cerceteze; acesta raportézĕ luĭ Vodă, că a mĕsurat din matca veche a Dêmboviţeĭ, unde staŭ semnele faţă, adică tărăşiĭ vechĭ pe marginea cărora curgea apă, şi până unde actualmente curge, şi a găsitŭ următórea bucată de pământŭ cu care a fostŭ împinsă Dêmboviţa din matcă: «la Vorniculŭ Florescu stânjenĭ 3; i dreptŭ mônăstirea Sf Spiridon, la capulŭ de sus, stânjenĭ 4; la mijlocŭ 5 st. şi 2 pal. şi la capu din spre podŭ st. 6; iar la D-luĭ Cluc. Iuliano la capu despre podŭ st. 9, palme 2, şi la mijlocŭ 8 şi la capulŭ de la vale 9. Radu Golescu cere Domnitoruluĭ porunca către Vorniculŭ Florescu să'şĭ ridice pământulŭ înăditŭ peste matca veche, de şi-aŭ lungitŭ grădina şi ulucile; tot asemene să se poruncéscă a urma şi mônăstirea sf. Spiridon vechiŭ şi cluc. Iuliano; şi fieşcare în partea sa să'şĭ pue şi taraşĭ pe urma celorŭ vechĭ, ca să ţie malulŭ; dar şi vecinĭ de dincolo, din malulŭ

De la grija de apă şi de gârlă, să trecemŭ la grija de focŭ. Pe lângă mĕsurile de edilitate din prima domnie, cu referinţă la paza de incendiĭ, Al. Ipsilant avu grijă de a se repara foişorulŭ de privighere a incendiilorŭ, din oraşŭ. [1]

Tot în interesulŭ apĕrăreĭ de incendiĭ, Radu Golescu, vel Vornicŭ

---

cel-l-altŭ, să ridice gunoiulŭ ce l'aŭ aruncatŭ, ca să pótă veni cu lesnire apa la matca veche. — 1797 Iunie 7.

La 12 Iulie 1797, A Ipsilant dete resoluţiunea acésta:

«Fiind-că lucrurile ce sunt obstescĭ, *cum apele, drumurile şi alte asemene nu sunt volnicĭ nimene a le strimtora şi a le abate din calea şi din fiinţa lorŭ*, poruncim Domnia mea, Vornice Florescu, Sf. ta epistatule alŭ mônăstireĭ Sf. Spiridon, şi D-tale vel Clucere Iuliano, să aveţĭ a ridica pămêntulŭ séŭ gunoiulŭ, cu care aţĭ mutat matca Dêmboviţeĭ din curgerea eĭ, să vi-lŭ trageţĭ înapoĭ, iar să nu-l aruncaţĭ în apă şi să deschideţĭ drumulŭ Dêmboviţeĭ, precum aŭ fostŭ, ca să curgă apă pe matca eĭ, spre a fi feriţĭ şi vecinii dimpotrivă de vătămarea acea ce póte să li se întâmple. Şi orênduimŭ de la epitropia obşteĭ zapciu pe . . . . . ca să faceţĭ urmarea acésta în faptă. Iar de veţĭ avé vre unŭ cuvêntŭ vrednicŭ la acésta de rĕspunsŭ, să arĕtaţĭ Domnieĭ mele.

Cod. XXXV fila 111.

1. Pitacŭ la Vorniculŭ obştirelorŭ, din 1 Iulie 1797, să se repare foişorulŭ de focŭ, care s'aŭ slăbit rĕŭ şi la vre-unŭ vêntŭ tare póte să se întâmple primejdiĭ.

Cod. XXXVI, fila 76.

Anaforaua luĭ Radu Golescu, vel vornicŭ alŭ obştirilorŭ, din 21 Augustŭ 1797, prin care arétă luĭ A. Ipsilarte, că s'a pusŭ în lucru *foişorulŭ penrtu focŭ*, şi a tocmitŭ şi ómenĭ pentru adusulŭ cheresteleĭ, ţĕranĭ; dar aceştia se sfiescŭ să taie lemne din pădurĭ, căcĭ stăpâniĭ moşiilorŭ cu pădurĭ nu'ĭ lasă, orĭ le cer unŭ preţŭ fórte mare. Cere de la Domnitorŭ poruncă, ca să fie slobodĭ ţĕraniĭ a tăia din pădurea mônăstireĭ Snagovulŭ lemnele pentru cherestéua trebuinciósă foişoruluĭ de focŭ, care «nu este vre-o bina pentru alişverişulŭ, séŭ folosulŭ cuivaşĭ, ca să se indatorésca a plăti dijma pădurieĭ, ci cherestea de trebuinţă a tot oraşulŭ, pentru paza primejdieĭ de focŭ.»

Iată şi cherestéua, ce trebuesce la săvîrşirea foişoruluĭ pentru focŭ:

4 Furcĭ, lungulŭ 8 stj. latulŭ şi grosulŭ 2 pal. próste, în 4 muchĭ.
12 Căsăróbe, lungulŭ 3 stj., grosulŭ şi latulŭ 1 şchiópă.
40 Grinzĭ, asemenea.
28 Stălpĭ, lungulŭ 2 stj., latulŭ şi grosulŭ 1 şchiópă.
100 Căpriorĭ, lungulŭ 2 stj.
3000 Uluce micĭ.
400 Uluce marĭ.
250 Laţĭ
200 Podióre, lungulŭ 1 stj.

Domnitorulŭ, la 1 Septembre 1797, aprobă întocmaĭ anaforaua.

Cod. XXXV, fila 213 verso.

alŭ obştirilorŭ, presintă Domnitorului următórea anafora, în 20 Decembre 1796:

«Insciinţezŭ Mărieĭ tale, că între alte bunătăţĭ ce aĭ sîrguitŭ Măria ta pentru bună starea a tot norodulŭ de obşte şi spre întemeerea şi podóba patrieĭ nóstre, care de la micŭ până la mare rógă pe milostivulŭ Dumneḑeŭ pentru întregimea şi fericirea anilorŭ Inălţimeĭ tale, să reverşĭ Măria ta bogata milostivire a se pune şi acéstă pricină la o bună îndreptare, adică: fiind-că cu mila luĭ Dumneḑeŭ şi cu blagoslovenia Mărieĭ tale, in politia acésta a Bucurescilorŭ *s'aŭ adăogatŭ şi s'aŭ îmmulţitŭ casele şi nu potŭ proftaxi 8 coşarĭ, ce sunt sub comanda* **Ispravniculuĭ de curte**, *a merge pe la tóte casele din oraşŭ să măture coşurile, nicĭ la luna*, nicĭ la douĕ odată, din care se pricinuesce primejdie de focŭ, arĕtându'mĭ şi mulţĭ din ómenĭ că trimitŭ de câte 5, 6 orĭ pe la coşarĭ şi nu potŭ veni, din pricină că sunt coşarĭ puţinĭ şi nu potŭ ajunge la toţĭ; pentru care de va fi primită la auḑulŭ Inălţimeĭ tale părerea prea plecateĭ slugĭ a Mărieĭ tale, să fie luminată poruncă către D-néluĭ *vel Ispravnicŭ za politie*, séŭ de prin târgŭ, séŭ de prin mahalale, din ajutóre, séŭ din ceĭ scăpătaţĭ fórte, să găséscă lude 12, carĭ să fie ertaţĭ de dajdie; însă nu din ceĭ strĕinĭ, carĭ sunt făr'de lŏcaşurĭ şi căpătâiŭ şi carĭ potŭ *să lipséscă dupĕ vremĭ, ci din pămêntenĭ, şi să se facă coşarĭ*, dându-se sub epistasia D-sale vel Aga, pe care să'ĭ aibă sub zaptŭ şi cu analoghie pe câte mahalale va putea birui unŭ coşarŭ, să'ĭ orênduiască, cum şi prin târgŭ asemenea, ca să aibă acéstă grijă: a merge negreşit din casă în casă, pe tótă sĕptămâna, în partea ce se va rêndui, să măture coşurile fieşcăruia bine, cum se cade, urcându-se şi deasupra caseĭ, la gluga coşurilorŭ şi cu gripcă de fier într'adins să le răzuiască bine, şi pentru ostenéla lorŭ să aibă a lua plată, însă: de la case aşeḑate pe pământ câte o para de coşŭ, iar la cele înalte cu 2 caturĭ po parale 2, şi cu acestŭ mijlocŭ socotescŭ că nu se va maĭ pricinui iangănurĭ, cercetându şi priveghindŭ D-luĭ vel Aga, ca să nu se conteneze coşariĭ cu măturatulŭ coşurilorŭ pe la toţĭ de obşte şi să îndemne pe fiesce-care a îngriji de focurĭ să nu fie marĭ şi să'şĭ măture coşurile, iar când se va întêmpla câte unŭ omŭ sanchinŭ şi nu va primi a măturа coşurile să-lŭ arĕte la zabitŭ ca să'lŭ supuie, pentru folosulŭ luĭ; cum şi coşariĭ curţeĭ gospod., cât şi pe unde vorŭ putea proftaxi, să fie sloboḑĭ a măturа şi a'şĭ lua asemenea plata. — 1796, Dec. 20.

Domnitorulŭ aprobă cu acésta, că «prostimea când vorŭ îngriji înşiĭ a'şĭ măturа coşurile eĭ singurĭ, să nu fie siliţĭ a da coşaruluĭ parale de coşŭ.» Domnitorulŭ ordonă Ispravniculuĭ biv. vel Vist. Fălcoianu, să găséscă ceĭ 12 coşarĭ noĭ şi să'ĭ dé sub epistasia luĭ vel Aga. — 1796, Dec. 30.

Cod. XXXIII, fila 55 verso.

Spitalele sunt îngrijite destulŭ de bine şi sub Al. Ipsilant. La 10

Maĭ 1797, elŭ ordonă Divanuluĭ să iae socotelele spitalelorŭ şi lazaretulorŭ nouĕ. [1]

Bolnavilorŭ sĕracĭ, ce se află la spitalulŭ de la Sf. Vineri, din oraşulŭ Bucurescĭ, le dă carte de volnicie ca «să ţie unŭ brutarŭ, anume Nicolae sin Adam, la pităria ce aŭ săracii acolo la Sf. Vineri», scutitŭ de tóte dările şi angariile, elŭ şi casa sa de pitărie, unde va lucra, «ca să pótă să facă pită pentru sĕracĭ, să'şĭ ţie viaţa din grâulŭ ce vorŭ câştiga.» Astă milă a acordat'o Al. Ipsilant încă din prima Domnie.—1797, Mart 14. [2]

Şi pe când de bolnavĭ se îngrijesce, te mirĭ să vedĭ că Doctorului Caracaş ĭĭ amână plata lefeĭ, ca medicŭ [3]

Al. Ipsilant rênduesce epitropŭ şi la noulŭ spitalŭ, făcutŭ la Slatina din averea reposatuluĭ Ionaşcu, care fu şi fundatorele scoaleĭ publice din acelaşŭ oraşŭ. [4]

Multă grijă se pune pentru spiţerii. Prin pitacŭ din 5 Ianuar 1797 către *Arhi-iatros*, Al. Ipsilant ordonă, ca acela, «împreună cu doĭ séŭ treĭ doctorĭ, ceĭ maĭ cunoscuţi din Bucurescĭ, şi împreună cu vorniculŭ obştirilorŭ», să inspecteze tóte spiţeriile, să înlăture doctoriile próste şi vechĭ şi să fixeze tarifulŭ. [5]

1. Cod. XXXIV, fila 49.

2. Cod. XXXIV, fila 94.

3. Doctorulŭ Dimitrie Caracaş se jăluesce luĭ Vodă, că nu i s'a plătitŭ lófa pe 1796, tal. 700 pe 7 lunĭ. Radu Golescu, la 16 Martŭ 1797, recunósce drépтă reclamarea, dar Vodă ordonă să se plătéscă rênduriĭ-rênduriĭ, numaĭ dupĕ Pascĭ, fiindŭ sciutŭ că acum are cutia multe trebuinţe de alte cheltuelĭ.»
Cod. XXXIII, fila 314 verso.

4. Anafora de la Radu Golescu, vornicŭlŭ obştirilorŭ, şi de la vel Log. Cost. Filipescu, prin care arétă, că la Slatina sunt rânduiţĭ Epistaţĭ la Spitalulŭ începutŭ acolo de *Ionaşcu* negutătorulŭ şi nesăvîrşitŭ. Epistaţiĭ aŭ misiunea de a'lŭ sfârşi. Eĭ aŭ adusŭ pe Neaga soţia luĭ Ionaşcu şi pe nepotulŭ eĭ Gavrilă şi i-aŭ întrebatŭ, ce venitŭ póte avea Spitalulŭ? Eĭ aŭ rĕspunsŭ, că are 2 moşiĭ şi unŭ locşorŭ lângă zidulŭ Spitaluluĭ, care nu produce venitŭ. Venitulŭ moşiilorŭ nu se şcie, fiind-că numaĭ în véra trecută le-aŭ ţinutŭ Ionaşcu, când aŭ fostŭ secetă. Aŭ maĭ arĕtatŭ, că rĕpos. Ionaşcu pregătise materialŭ pentru zidirea Spitaluluĭ, şi că aŭ luatŭ cu împrumutŭ cărămidă de la Scarlat Isvoreanu clucerŭ de arie. Biserica este gata cu tótă rânduiala şi are şi douĕ odăĭ făcute de Ionaşcu. Soţia luĭ Ionaşcu a promisŭ, că la mórte lasă danie tótă averea spitaluluĭ şi că, pe cât va trăi, va face ajutorŭ spitaluluĭ şi va maĭ face cu cheltuéla eĭ 2 odăĭ, o cuhnie şi unŭ cuptorŭ şi o prăvălióră, pe unŭ locŭ ce are în târgŭ, şi pe care o va lăsa spitaluluĭ. Anaforaua propune de Epitropŭ spitaluluĭ de la Slatina pe Toma Delénulŭ, judecătorŭ de acolo, şi să i se dea în primire tótă averea de fundaţiune.

Domnitorulŭ aprobă, la 19 Februarie 1797. Cod. XXXIII, fila 176 verso.

5. Cod. XXXVI, fila 20 verso.

La 8 Mart 1797 repetă aceste ordine şi cere lucrarea şi întemeerea nizamuluĭ spiţeriilorŭ, până într'o sĕptĕmână. [1]

La Maĭ 15 se supune aprobăreĭ Domnitoruluĭ, o anafora cu nizamulŭ spiţeriilorŭ. [2]

---

1 Cod. XXXVI fila 32 verso.

2. Radu Golescu vel Vornicŭ alŭ Obştirilorŭ şi ca Arhi-iatros, împreună cu orânduiţiĭ doctorĭ aĭ Bucuresciuluĭ, aŭ fost provocaţĭ de Domnitorŭ, căruea s'aŭ jăluitŭ multe obraze contra spiţerilorŭ, «că dupĕ ce nu sunt puse spiţeriile la unŭ preţŭ cuviinciosŭ şi cu drĕptă mĕsură felurile dohtoriilorŭ, ci precum vorŭ spiţeriĭ aşĭa le vêndŭ, apoĭ nicĭ folosulŭ nădăjduitŭ dintrânsele nu pot avea fiindŭ próste, vechĭ şi fără nicĭ o lucrare, rĕmâindŭ numaĭ cu cheltuéla». După porunca Domnitoruluĭ, s'aŭ făcutŭ căutare de rândŭ la tóte spiţeriile, «ca şi prin videre şi prin cercare, alegêndŭ dohtoriile cele bune, şi deosebindŭ cele próste şi vechĭ, să îndatorimŭ pe fieşcare spiţerŭ a aduce altele şi a ţine în spiţerie lucrurĭ bune; apoĭ să chibzuimŭ la tóle felurimile şi preţulŭ acela ce este dreptŭ şi cuviinciosŭ, i cu cheltuéla şi câştigulŭ pe cât li-se cade.» Radu Golescu şi protomediculŭ, chiămândŭ şi din doctoriĭ oraşuluĭ ceĭ maĭ cunoscuţĭ, s'aŭ adunatŭ şi s'aŭ sfătuitŭ pentru preţulŭ doctoriilorŭ «şi mai întêiŭ amŭ mersŭ cu doctorulŭ Silivestru i Constandinŭ (iar doctorulŭ Caracaşŭ bolnăvindu-se n'aŭ pututŭ veni) pe la tóte spiţeriile de amŭ făcutŭ alegerea doftoriilorŭ.» Cele rele şi nefolositóre s'aŭ lepădatŭ «dar fiind-că nu avemŭ nicĭ o farmacopee aşedată, cu tóte şarturile, ca într'alte părţĭ, şi pentru acésta nefiindŭ doftoriĭ siguri, décă doftoria ce s'aŭ orânduitŭ este în spiţerie séŭ nu, şi de este doftoriile cele amestecate, făcute dupĕ socotéla lorŭ, séŭ nu şi pentru alte multe greşelĭ ale spiţerilorŭ, s'aŭ găsitŭ cu cale, ca de acum înainte spiţeriĭ să urmeze întocmaĭ dupĕ ponturile, ce se însemnéză maĭ josŭ, atât la purtarea de grijă a dohtoriilorŭ, cum şi la preţulŭ cu care s'aŭ găsitŭ cu cale să vêndă fieşcare felurime, unde li s'aŭ socotitŭ câştigulŭ, cheltuéla şi scădĕmêntulŭ banilor ŭ, iprocĭ.»

1. Toţĭ spiţeriĭ să aibă datorie a urma dupĕ farmacopea Austrieĭ, de la leat 1780, pre care s'o aibă ca unŭ temeiŭ şi dupĕ care să facă şi să aibă la spiţerie tóte dohtoriile, ce se coprindŭ într'acéstă farmacopee şi cele amestecate şi cele neamestecate.

2. Tóte dohtoriile să fie bune, curate, próspete, în vremea lorŭ adunate şi fórte bine urmate. Iar cele vechĭ şi mucede, séŭ de molĭĭ stricate, nefiindŭ folositóre, să se lepede. Şi fiind-că burienile se stringŭ véra, primăvéra şi tómna, de aceea în fie-care anŭ să se facă cercetare la spiţeriĭ de către Vornicĭĭ politieĭ, pe la sfârşitulŭ luĭ Octombre.

3. Vasele, întru cari ţinŭ dohtoriile, să nu fie de tinichea, séŭ de alte asemene metale, dar să fie séŭ de sticlă, séŭ de farfurie, séŭ de pămêntŭ, séŭ de lemnŭ. Şi cine nu vorŭ urma într'acestaşŭ chipŭ, să aibă a plăti la cutie geremea câte tal. 10, pentru fieş-care acestŭ felŭ de greşală.

4. La fieşcare vasŭ să fie scrisŭ numele dohtorieĭ ce este într'acelŭ vasŭ, şi nicĭ o dată să nu puie dohtorie într'unŭ vasŭ întru care este scrisŭ numele alteĭ dohtoriĭ, şi cine nu va urma într'acestaşŭ chipŭ, să aibă iarăşĭ a plăti la cutie geremea câte tal. 10, de fieşcare de acestŭ felŭ de greşală.

5. Preţulŭ dohtorieĭ să fie dupĕ *tarifulŭ* Austrieĭ de la leat. 1785 : numaĭ

Ciuma incetéză aprópe cu totulŭ în ţéră, dar témă de isbucnirea din noŭ tot există în primăvéra anuluĭ 1797. Al. Ipsilant dă, în 14 Aprilŭ acestŭ anŭ, unŭ pitacŭ la Mitropoliţi, Episcopĭ, Spatarulŭĭ şi Agăĭ. [1]

---

cu acéstă deosebire, ca pentru unŭ creiţarŭ să ia banĭ turcescĭ. Decĭ fieşcare spiţerŭ să fie datorŭ a avea pururea în spiţeria sea unŭ acestŭ felŭ de tarifŭ, dupĕ care să vênd̦ă dohtoriile.

6. Iar de se va întêmpla vre-unŭ spiţerŭ, pentru iubirea de argintŭ să ia maĭ multŭ de cât se coprinde în tarifŭ, séŭ nu va pune tóte feliurile dohtoriilorŭ, ce coprinde în *reţetele* dohtorilorŭ, pentru câştigŭ, acelŭ spiţerŭ, de se va dovedi cu adevĕrate mărturiĭ, să aibă a se păgubi cu geremea câte 24 galbenĭ împărătescĭ, de câte orĭ se va afla cu acestŭ felŭ de vicleşugurĭ.

7. Datoria ce aŭ spiţeriĭ să se caute maĭ multŭ de cât fieş-care datorie, fiind-că eĭ aŭ datŭ dohtoriĭ, nu pentru puţin lucru, ci pentru trebuinţa omenescĭĭ firĭ, adică pentru viaţa sa; nicĭ să pótă cinevaşŭ a maĭ scădea cevaşŭ din preţulŭ, dupĕ socoteala ce s'aŭ făcutŭ prin tarifŭ, şi la fieşcare judecată să se diafendepsiască dreptulŭ sĕŭ; iar de va trece anulŭ şi nu'ĭ va plăti socotelile, să aibă a cere banĭ în urmă cu dobânda lorŭ.

8. Pentru dohtoriile, ce se orânduesce de către doctorĭ cu *grăunţe*, s'aŭ cu picăturĭ, fiind-că nu póte a se socoti cu amăruntulŭ preţulŭ lorŭ, dupĕ *tarifŭ*, să aibă voie spiţeriĭ să maĭ încarce la acestŭ felŭ de dohtoriĭ câte 4 banĭ maĭ multŭ dupĕ preţulŭ lorŭ.

9. Spiţeriĭ să nu aibă voie a vinde cuĭ se va întêmpla dohtoriĭ grele, adică cu argintŭ viŭ şi alte otrăvitóre, făr'de *reţeta* doctoruluĭ, fiind-că multe rele se póte a se întêmpla dintr'acestŭ felŭ de dohtoriĭ.

10. Spiţeriĭ să nu metahiriséscă alte dramurĭ făr de cât numaĭ dramurile pieţeĭ şi cine va metahirisi alte dramurĭ să se geremetiséscă, maĭ vêrtosŭ pentru dohtoriile, ce vorŭ maĭ multă luare de sémă.

Dupĕ aceste ponturĭ s'aŭ găsitŭ cu cale de către dohtorĭ să urmeze spiţeriĭ din Bucurescĭ şi fieş-care dintr'ânşiĭ să aibă o copie dupĕ aceste ponturĭ, dupĕ care să urmeze; iar cea de către Măria-ta întărire să rĕmâie deapururea la Epitropie, 1797, Maiŭ 15.

Radu Golescu vel Vornicŭ alŭ obştirilorŭ—arhi-iatrosŭ doctorŭ μαρκιαλις. Demetre Caracaşŭ—Silvestru..... Constantinŭ Darvaris.

Spiţeria luĭ Nicoli
» » Safant } Dumnéluĭ Arhi-iatrosŭ
» » Miler }
» » Rut din Şelarĭ
» » Fritz (**Фрицє**) din hanulŭ Popaz } Doctorulŭ Caracaşŭ
» » Gioanu }
» » Andreĭ } Doctorulŭ Constantinŭ
» » Mihali }
» » Rot } Doctorulŭ Silvestru.

1. Domnitorulŭ se bucură că aŭ încetatŭ bóla nu numaĭ în ţéră, dar şi în serhaturĭ. «S'aŭ înveselitŭ norodulŭ, cu toţiĭ de obşte, pentru acéstă milă Dumneḑeéscă. Dar fiind-că într'aceste ḑile s'aŭ întâmplatŭ a se auḑi, la unŭ

Deja în 27 Februarie 1797 Domnitorulŭ oprise cu pitaculŭ sĕŭ, bâlciurile din Teleorman, Oltŭ şi Romanaţĭ, ca să se evite contactulŭ pămêntenilorŭ cu ómenĭ de peste hotar, unde bóla tot nu era stinsă bine.[1]

Cu maĭ multe ḑile înainte de acéstă oprire a bălciurilorŭ, Alex. Ipsilant adreséză 17 cărţĭ legate către toţĭ Ispravnicĭi şi una la Caimacam (din 18 Februar 1797). Domnitorulŭ constată că nu s'aŭ maĭ ivit nicăieră de cătă-va vreme năprasnica bólă, totuşĭ se cere multă privighiere şi să nu se lese pe nedejdea că s'aŭ potolitŭ bóla. Când móre cine-va răpede, ispravnicii să facă cercetare grabnică. Acésta se pare că ispravnicii n'aŭ făcut'o şi Vodă îĭ probozesce, că lasă «lucrulŭ în slabŭ fără de nicĭ o îngrijire, până se întinde bóla şi la alŭ doilea şi la alŭ treilea şi aşia cu neîngrijirea D-tre, urméză, ferésca Dumneḑeŭ, a se împrospăta iarăşĭ rĕulŭ acesta şi a se întinde maĭ mult, pentru că de la unele locurĭ ne sosi insciinţărĭ de asemene întâmplărĭ şi tocmaĭ după ce s'aŭ întinsŭ la 2 şi la 3 aŭ priceput'o şi aŭ dovedit'o pe faţă.» Domnitorulŭ declară vinovaţĭ pe Ispravnicĭ pentru asemene tâmplărĭ şi le poruncesce să îndatorésca pe preoţĭ şi pe protopopĭ la urmarea sfintelorŭ slujbe şi rugăciunĭ neîncetat, după porunca dată şi după povăţuirea archireilorŭ, «fiind că cea d'âncĕiŭ de cât tóte altele, nădejdea la Dumneḑeŭ trebue s'o avemŭ. De altă parte să faceţĭ apoĭ şi cele de partea omenéscă îngrijirĭ şi străjuirĭ straşnice şi fără de lenevire, după poruncele şi povĕţuirele pe largŭ.» Să îndatorésca pe

---

locŭ, doue, zmedruială iarăşĭ de bóla ciumiĭ, se înţelege lucru că din niscavaĭ vechiturĭ séŭ borfe, ce vorŭ fi fostŭ tăinuite, carĭ scoţêndu-se acum la meidanŭ s'aŭ întêmplatŭ acéstă molifsélă. Domnitorul, ca să nu se maĭ întâmple asemene casurĭ, cere de la prelaţĭ carte de blăstemŭ cu grea afurisenie, ca orĭ cine va avea lucrurĭ tăinuite din vremea ciumeĭ, să le dea pe faţă, spre a se desinfecta. Prelaţiĭ să ordone Protopopilor şi Preoţilorŭ de pretutindenea, să citéscă cărţile de blăstemŭ la auḑulŭ tuturorŭ. Lucrurile descoperite să se aréte la dregătoriĭ loculuĭ, ca să le desinfectéze, iar preoţiĭ să facă şi litaniĭ, rugăciunĭ şi osfeştanie pe la Bisericĭ.

In aceaşĭ ḑi Domnitorulŭ adreséză circulărĭ şi la toţĭ Ispravnicĭi, ca să desinfecteze lucrurile, ce se vorŭ afla tăinuite din vremea ciumiĭ.

1. Cod. XXXVI, fila 32.

Pitacŭ la Spat. din 22 lunie 1797.

Fiind-că la Moldova şi aprópe de Focşanĭ s'aŭ auḑitŭ de năprasnica bólă, de unde vorŭ fi venitŭ mulţĭ la târgulŭ Dragaicei, unde s'aŭ dusŭ şi neguţitorĭ din Bucurescĭ,» Domnitorulŭ ordonă ca la întórcerea acestora să facă lazaret de 5 ḑile la mónăstirea Plumbuita şi să'şĭ desinfecteze marfa şi lucrurile şi aşia să fie sloboḑĭ a intra in oraş.

Cod. XXXVI, fila 63 verso.

locuitorĭ de a face şi eĭ inşiĭ pază, arĕtându-zapciilorŭ pe celŭ îmbolnăvitŭ. Zapciiĭ ispravnicilorŭ mergêndŭ prin sate să descopere orĭ-ce casŭ de bólă şi numaĭ decât să se ia mĕsurile de stârpire, osebindu-se pe celŭ bolnavŭ, ca să nu se maĭ întindă şi la altulŭ. Borfeturile şi lucrurile molipsite să se cureţe bine, iar cele próste să se arză împreună cu bordeiulŭ şi casa, de vorŭ fi próste. Ispravniciĭ să nu se lese pe nedejdea zapciilorŭ lorŭ, ce inşiĭ să se puie pe trébă.[1]

Alăturea cu mĕsurĭ ca cele de sus, Al. Ipsilante reclama şi ajutorulŭ bisericeĭ, pentru stârpirea ciumeĭ; rugăciunĭ pe la bisericĭ, preumblărĭ de móşte prin sate şi oraşe nu lipsiră nicĭ sub Al. Ipsilant, precum se póte vedea lucrulŭ din câte-va documente extrase în note.[2]

Tot la biserică, în primulŭ locŭ, se adresa guvernulŭ luĭ Alex. Ipsilant pentru a cere apĕrare de lŏcuste şi a căpĕta ploĭ în timpŭ de secetă.[3]

---

1. Cod. XXXVI, fila 30.

2. Pitacŭ de la 16 Februarie 1797 către Mitropol. şi Episcopĭ, poruncindu-le, maĭ alesŭ în curgerea postuluĭ mare, şi încă de vreme ce s'aŭ maĭ împrospătat icĭ, c lea la unele locurĭ bóla ciumiĭ, să se facă rugăciunĭ bisericescĭ osfeştanie, botezândŭ tot-d'auna norodulŭ şi îndemnându-lŭ atât pentru sufletésca curăţenie cât şi de a face şi însişĭ ferirea şi paza pentru întâmpinarea năprasniceĭ bóle.

Cod. XXXVI, fila 29 verso.

Pitacŭ la caimacanulŭ, vestindu'ĭ că Gavril iconomulŭ mônăstireĭ Arnoteĭ merge la Craiova cu mâna sfântuluĭ Archiepiscopŭ Mihail «şi are voie a âmbla atât acolo înăuntru oraşuluĭ, cât şi împrejur, unde se va socoti de D-ta a face osfeştanie şi rugăciunĭ.» Domnitorul ordonă, să nu se pricinuéscă vre-o cheltuială locuitorilor în mergerea séŭ întórcerea călugărilorŭ cu móştele — 1797, Sept. 29.

Cod. XXXVI, fila 94.

3. Pitacŭ la ispravniciĭ din Buzĕŭ, Ialomiţa, Secuieniĭ şi Râmnicŭ-Săratŭ. Se trimite părinţĭ cu mâna sfântuluĭ Mihaiu, ca să facă osfeştanie şi litanie, pe la locurile unde sunt locuste şi ale bântuelĭ, de la Bucurescĭ până la Focşanĭ. Domnitorulŭ ordonă ispravnicilorŭ să facă primire bună călugărilorŭ cu Móştele. Preoţiĭ şi Protopopiĭ să 'ĭ întimpine la intrare în judeţŭ şi să arĕte locurile unde se cade a se face litanie pentru isbăvirea şi stîngerea acestorŭ jivine vătămătóre, pentru ploĭ, pentru ferirea de orĭ-ce bântuire rea şi pentru sĕnătatea şi îndestularea pământuluĭ. Ispravniciĭ să dea călugărilorŭ caĭ de dramŭ şi ómenĭ de pază. De la Bucurescĭ sunt întovărăşiţĭ de Ioniţă Rudónulŭ logof. de la Divanŭ.— 1797, Augustŭ 7.

Cod. XXXVI, fila 78.

Publicaţie la 12 judeţe de dincóce de Oltŭ, ca să îndemne pe locuitorĭ şi pe céta bisericéscă a face rugăciunĭ pentru plóie, pe la tóte oraşele şi satele.— 1797 Iunie 14.

Cod. XXXVI, fila 60 verso.

Decât, când, din causa seceteĭ, morile dupĕ Dâmboviţă nu maĭ ămblară, Al. Ipsilante trămite la mônăstirile din Bucuresci pitacŭ, maĭ practicŭ decât interveniunea rugăciuniloru către Dumneḑeŭ, ca să pună grabnicŭ în activitate morĭ de caĭ. [1]

O serie de mĕsurĭ maĭ putemŭ aduce de la Alex. Ipsilant, interesându ordinea publică şi moralitatea. Aşia sunt cele relative la cafenele, la jocurĭ de hazard, la cârciume, la cerşetorĭ, la âmblarea repede a butcelorŭ, etc. [1]

---

1. Cod. XXXVI, fila 77.

1. *Cafenele.* Pitacŭ la vel Aga, din 13 Martŭ 1797, desaprobându înmulţirea cafenelelor, în care făr'de nicĭ un folosŭ îşĭ petrec ómeniĭ vremea; cere listă de cafenelele existente, cu arĕtare, care este vechiă şi care este nouă, de când e deschisă şi a cuĭ este ?

Cod. XXXVI, fila 36.

Vel Aga presintă, la 18 Martŭ 1797, anafora Domnitoruluĭ, dupĕ pitaculŭ ce i-aŭ trămisŭ şi arétă că sunt 14 cafenele în Bucuressĭ, afară de aceea ce cere să deschiḑă Dumitrache fostŭ bacal-başa.

Domnitorulŭ găsesce că sunt destule 14, ba chiar şi din acele vre-o 3 maĭ noĭ nu trebuescŭ să fie învoite, dar să nu se maĭ îngădue deschiderea şi altora, *fiind-că îmmulţirea cafenelelorŭ nu este politieĭ acesteia şi obştieĭ de nicĭ unŭ folosŭ, ci încă de stricăciune.*»

Cod. XXXIII, fila 287 verso.

Jocurĭ de norocŭ. Pitacŭ către vel Spăt. şi vel Aga, să opréscă jocurile de cărţĭ de prin tractiruri, cafenele şi cârciume, prin carĭ jocurĭ nu numaĭ se stîngŭ mulţĭ şi se prăpădescŭ, ci şi pricinĭ de gâlcévă scornescŭ. Domnitorulŭ poruncesce să se publice de obşte, «că nu sunt slobodĭ de aci înainte a maĭ face adunărĭ prin tractiruri i prin cafenele pentru jocurĭ de cărţĭ, precum nicĭ prin cârciume a face adunărĭ de beţiĭ şi alte mişeliĭ. Orĭ-carele se va găsi jucându cărţĭ în tractiruri, în cafenele, verĭ de faţă, verĭ în vre-unŭ locŭ ascunsŭ alŭ prăvălieĭ, orĭ în cârciumă adunare de beţiĭ şi alte netrebniciĭ, se vorŭ prinde şi se vorŭ ridica de zapciiĭ D-vóstre. De altă parte şi prăvăliaşilorŭ şi stăpânilorŭ acestorŭ felŭ de locurĭ, să faceţĭ acésta cunoscutŭ, de a nu primi maĭ multŭ în prăvăliile lorŭ jocurĭ de cărţĭ, séŭ prin cârciume adunărĭ de beţiĭ, că şi eĭ, ca nisce neurmătorĭ, se vorŭ rădica, şi se vorŭ închide şi prăvăliile. — 2797, Ghenarie 7.

Cod. XXXVI, fila 21.

Pitacŭ-circu'ară la Ispravnicĭ. «Fiind-că avemŭ Domnia mea în scire, că uniĭ înşelătorĭ ce se numescŭ jucătorĭ, obicĭnuescŭ a păzi târgurile de prin judeţe, de unde alăturându-se cu jocurĭ în banĭ, de năprăstóce şi de curea şi alte netrebnicii ca aceste, de tragŭ cu înşelăciune şi măgliselele lorŭ la acelŭ felŭ de focurĭ, pe mulţĭ ómenĭ în vêrstă şi copiĭ, atât din prăvăliaşĭ.... cât şi din locuitoriĭ, carĭ vinŭ la târgŭ cu vite şi altele, şi înşelându-se cu prostimea lorŭ, intrându într'acestŭ felŭ de jocurĭ, îşĭ perdŭ tótă dobânda şi se întorcŭ sĕracĭ;» Domnitorulŭ ordonă Ispravnicilorŭ, imputându-le că nu şi-aŭ

Cum se înţelege din actulŭ adusŭ în notă, relativŭ la âmblarea repede a butcelorŭ şi carĕtelorŭ, Spătarulŭ şi Aga nu se simţiaŭ destulŭ de tarĭ, ca să impună boĭerilorŭ veliţĭ âmblarea cu mersŭ potrivit a equipagelorŭ lorŭ, de aceea pitaculŭ e datŭ directŭ de către Domnitorŭ în mânele Spătaruluĭ.

---

făcutŭ datoria, ca să opréscă pe asemenea înşelătorĭ, să lipséscă asemene jocurĭ, Va trimite tiptilŭ ómenĭ domnescĭ şi de se va găsi unde-va asemene înşelătorĭ, Ispravniciĭ vorŭ cerca urgia, care nicĭ n'o socotescŭ. — 5 Maiŭ 1797.

Cod. XXXVI, fila 48 verso.

Cârciume. Beţiĭ, petrecerĭ. Cârciumărese. Pitaculŭ din 22 Noembre 1793 la vel Spăt. şi vel Aga, repeţindŭ ordinea, ca prin cârciume să nu şadă muerĭ şi fete. Tot-odată opresce adunările prin cârciume cu lăutarĭ şi cu tovărăşiĭ. Séra să se închiḑă cârciumile şi să nu petrécă nimenĭ nóptea prin cârciumĭ, luându'şĭ fiteş-care vinŭ în vasulŭ sĕŭ a casă, maĭ vêrtosŭ fiindŭ acum postulŭ Nascereĭ.

Cod. XXXVI, fila 107.

Pitacŭ la Aga şi Spăt. din 5 Iunie 1797. Domnitorulŭ a aflatŭ că la cele maĭ multe cârciume din Bucurescĭ, pe lângă cârciumarŭ şi cârciumărésă se afiă şi alte fete şi muierĭ pentru fapte necuviincióse, şi că din pricina lorŭ s'aŭ născutŭ adese gâlcevurĭ. Elŭ ordonă ca asemene fete orĭ muerĭ, să nu maĭ fie îngăduite, ci să fie ridicate de pe la cârciume asemenea celetnice.

Cod. XXXVI fila 55 verso.

Cerşetoriĭ. Pitacŭ la vel Aga din 6 Martŭ 1797. «Te însciinţămŭ pentru cerşetoriĭ din Bucurescĭ, că uniĭ dintre dênşiĭ fiindŭ ómenĭ sĕnătoşĭ, făr'de nicĭ unŭ sacatlâc, carĭ arŭ putea să muncéscă şi să'şĭ câştige hrana, maĭ vêrtos aicĭ în Bucurescĭ, că este atâta lucru, cum şi pe afară, iar eĭ din lenevire şi de obicĭnuire rea s'aŭ făcutŭ cerşetorĭ pe la bisericĭ şi pe la tóte uliţele, aducêndŭ noroduluĭ atâta supĕrare cu obrăznicia lorŭ şi înşişĭ eĭ perdŭ agoniséla, cea ce maĭ multŭ arŭ avea într'altŭ chipŭ cu munca.»

Domnitorulŭ ordonă luĭ vel Aga, să strîngă pe toţĭ cerşetoriĭ din Bucucurescĭ, să'ĭ cerceteze unulŭ câte unulŭ, şi câţĭ vorŭ fi cu adevĕratŭ nevrednicĭ de muncă séŭ de posluşanie, orbĭ, schiopĭ, ciungĭ, afară de uniĭ, carĭ cu puţintelŭ sacatlâcŭ la o parte numaĭ a trupuluĭ, care nu i-arŭ împiedeca de a munci, séŭ celŭ puţinŭ de a fi în posluşanie, păzitorĭ, stuparĭ, pândarĭ, etc. Să facă fóie de aceştia, să arĕte luĭ Vodă. Iar pe ceĭ deplinŭ sănĕtoşĭ şi pe ceĭ ce potŭ face posluşanie, «să le daĭ tare poruncă a se părăsi de cerşetorie, supĕrândŭ norodulŭ, ci să'şĭ cate hrana cu munca şi cu slujba, şi de unde nu, vorŭ fi pedepsiţĭ cu bătaie.»

Procit vel Logofĕtŭ

Cod. XXXVI, fila 32 verso.

Ămblarea răpede a butcelorŭ. La 25 Iulie 1797 s'aŭ făcutŭ Pitacŭ la vel Spăt. şi vel Aga, ca să dea nizamŭ în politie să nu maĭ âmble tare nicĭ cu carete, nicĭ cu butcĭ, nicĭ cu caĭ, nicĭ cu căruţe, fiindŭ acésta şi de stricăciunea podurilorŭ şi de întêmplare la vre o hata ; iar la curtea domnéscă, în vreme

XII

Politica externă. Mazilirea dupĕ scriitorii interni, etc.

Inchidêndŭ studiulŭ nostru asupra administraţiuneĭ interne a ţĕreĭ sub Al. Ipsilante şi păşindŭ la ultimele nóstre informaţiunĭ asupra acestuĭ Domnŭ, faţă de politica externă, constatăm, maĭ înainte de tóte, ceea ce, din acestŭ respectŭ, ne aŭ transmisŭ scriitoriĭ interni de la ceĭ maĭ vechĭ până astădĭ.

Dionisie Eclesiarhulŭ, în cronografulŭ sĕŭ,[1] începe prin a greşi data venireĭ la tronŭ a luĭ Al. Ipsilant într'a doua Domnie; el pune acésta la 1798, ceea ce este, precum vĕdurămŭ, o eróre şi apoĭ adaogă «că numaĭ 6 lunĭ aŭ domnitŭ şi i-aŭ venitŭ mazilia, şi uniĭ ḑicea că elŭ şi-aŭ cerut mazilia, dar acésta n'aŭ fostŭ de creḑutŭ, că cine 'şĭ ar lăsa Domnia, când abia aŭ apucat'o preste atâţia anĭ, prin multă dare de banĭ? Iar alţiĭ ḑiceaŭ, că omul décă îmbĕtrânesce îşĭ iese din minţĭ şi nu scie ce face, şi de aceea s'aŭ mazilitŭ; dar şi acésta este o cuvîntare deşértă a ómenilorŭ şi o bărfire; ci aŭ fostŭ altă pricină la mijlocŭ, şi el n'aŭ voitŭ să'lŭ scóţă din Dómnie, ci l'aŭ scosŭ fără de voia luĭ...»

Dionisie Fotino ḑice, că Pórta a destituitŭ fără vină pe Alexandru Ipsilant, dupĕ o domnie de 1 anŭ şi 3 lunĭ, dupĕ stăruinţa luĭ Căpitanŭ-paşa, Chiuciuc-Hussein favoritulŭ Ministrulŭ de rĕsboiŭ. Dênsulŭ, pentru a merge să se rĕsboiască contra luĭ Pasvantoglu, puse Sultanuluĭ óre-cum condiţiunea, ca să facă Domnŭ în Ţéra Muntenéscă pe Const. Hangeri.[2]

Laurian se mărginesce a înregistra faptulŭ depunereĭ, în 1797, a ambilorŭ Domnĭ românĭ şi înlocuirea lorŭ prin Const. Ipsilant în Moldova şi Constantin Hangeri în Muntenia.[3]

Cronica Protosinghelului Naum Rômnicénu nu aduce vre-o nouă

---

de uscăciune să âmble pe pămêntŭ pe drumulŭ ce este alăturea şi numaĭ pe vreme de plóie şi tină să mérgă pe podŭ şi atuncĭ să âmble iarăşĭ încet.

Condicarulŭ observă, că Pitaculŭ l'a luatŭ directŭ Spătarulŭ din mânele Domnitoruluĭ, de aceea nu s'a pututŭ trece întregŭ textulŭ în condică.

Cod. XXXVI, fila 75, verso.

1. Tesaurŭ de monumente istorice de Papiu Ilarian t. II, pag. 184.

2. Dionisie Fotino, traducerea Sion, tom. II, p. 183.

3. Istoria Românilorŭ din timpurile cele maĭ vechĭ până în ḑilele nóstre. Bucurescĭ 1873, p. 560.

informaţiune asupra înlocuireĭ luĭ Alex. Ipsilant în Domnia muntenă, ci se mărginesce a spune, că pe timpulŭ acestuĭ Domnŭ s'aŭ aţiţat mult foculŭ rĕsboiuluĭ «εἰς τὴν φράντζαν». In lăuntru lupta era între regaliscĭ şi «λιμπερτέζων»; dar era angajată Franţa şi cu rĕsb. exteriorŭ, cu Englesiĭ, Germaniĭ, Prusiĭ, Spanioliĭ şi alţiĭ. Naum Rômnicénu maĭ pomenesce şi de începutulŭ rĕscóleĭ luĭ Osman Aga Pasvantoglu şi de întrarea în ţĕră a luĭ Cara-Mustafa, cu 150 óşteni (ἀκλῆδες), ca să céră lăḑile luĭ Hagi Mimis Aga Nico, ce se păstrase la Văcărescĭ. Acest Hagi Mimis fusese robitŭ de Pasvantoglu, care 'lŭ şi decapitâ. Al. Ipsilant scăpâ de ameninţărĭ producêndŭ recepisa autografă a luĭ Mimis, că şi-aŭ fostŭ primitŭ lăḑile. [1]

Celŭ maĭ recentŭ istoricŭ al ţĕrilorŭ române, d. A. Xenopolo, ne spune, că «după *ceva* peste unŭ anŭ de Domnie, Al. Ipsilant este mazilit şi înlocuĭt cu Const. Hangerli...»

Şi maĭ la vale adaoge, că pricina mazilireĭ luĭ Ipsilant a fostŭ rĕscóla luĭ Pasvantoglu şi cererea luĭ Chiuciuc-Husein Căpitan Paşa de a se pune de către Pórtă Domnitorŭ Const. Hangerliu, iubitulŭ sĕŭ Dragoman. «Sultanulŭ consimte numaĭ decât la cererea Căpitanuluĭ Paşa, fără a se gândi décă prin a eĭ încuviinţare, dădea încă o lovitură atât tratatuluĭ de la Chiuciuc Kainargi, cât şi haţişerifuluĭ sĕŭ din 1784, şi Hangerli este numit în Domnia ţĕreĭ Muntenescĭ, în Noembrie 1797». [2]

Unŭ documentŭ, cu data de la 27 Decembre st. n. 1797, unŭ raportŭ alŭ luĭ Ruffin secretarulŭ interpretŭ alŭ ambasadeĭ francese din Constantinopole, către Talleyrand, ministrulŭ afacerilorŭ externe din Paris, dă informaţiunea, că Principele Ipsilante tatălŭ, Domnitorulŭ Valachieĭ, a fostŭ rechiămatŭ şi înlocuitŭ prin Const. Hangeri, dragomanŭ alŭ marineĭ imperiale şi favoritŭ alŭ luĭ Căpitan-Paşa. Cetăţénulŭ Fleury, consulŭ generalŭ alŭ Republiceĭ în provinciile de dincolo de Dunăre, a fostŭ presentatŭ la noulŭ Principe, care i-a făcutŭ primirea cea maĭ distinsă. [3]

Atât şi nimic maĭ multŭ găsimŭ despre rolulŭ politiceĭ, până la mazilirea luĭ Alex. Ipsilante. Te întrebĭ, cum putea Pórta, numaĭ ca să facă plăcere luĭ Căpitan-Paşa, să destitue pe Alex. Ipsilant, cu riziculŭ de a'şĭ crea dificultăţĭ cu Rusia?

Ca să pricepemŭ posibilitatea acestuĭ lucru, şi să ne esplicămŭ şi importanţa politică a scurteĭ Domniĭ a doua a luĭ Alex. Ipsilant,

1. Cronicariĭ Grecĭ de Const. Erbicénu. Bucurescĭ 1888. p. 263,
2. Epoca Fanarioţilorŭ (1711—1821) Iaşĭ 1892, p.313.
3. Hurmuzache, supl. I vol. II, p. 170.

nu ne ajunge să parafrasămŭ pe Dionisie Fotino, orĭ pe Dionisie Eclesiarhulŭ, ci trebue, luândŭ şirulŭ de ceva maĭ sus, să cercetămŭ care era situaţiunea relaţiunilorŭ politice ale puterilorŭ europene, carĭ de departe séŭ maĭ de aprópe, aŭ fostŭ la finea secoluluĭ XVIII lea factoriĭ politiceĭ orientale.

*

Comitetulŭ din anulŭ alŭ treilea alŭ Republiceĭ Francese are unŭ rolŭ importantŭ în mersulŭ lucrurilorŭ din Europa în genere şi în Orientŭ în particular, începêndŭ cu aniĭ 1794. Cambacerès cerea acestuĭ comitetŭ, în 5 Noembre acelŭ anŭ, ca ḑisulŭ comitetŭ, din care făcea parte, să ia direcţiunea politiceĭ externe a Franciеĭ. Comitetulŭ, deşi prin decretulŭ de la 7 Fructidor (24 Augustŭ) îlŭ însărcinase cu relaţiunile externe, totuşĭ refuză să urmeze pe Cambacerès în vederile luĭ, sub cuvêntŭ că ḑisulŭ decretŭ nu determinase deajuns, nicĭ întinderea, nicĭ natura puterilorŭ sale şi decĭ aştepta nuoĭ dispositiunĭ de la Convenţiune.

Alăturĭ cu Cambacerès era Merlin de la Douai, care fu primulŭ preşedinte alŭ Comitetuluĭ din anulŭ alŭ treilea alŭ Republiceĭ şi căruia urmă apoĭ Cambacerès, care nu maĭ părăsi Preşedinţa. Comitetulŭ din anulŭ alŭ treilea, împărţitŭ în diviziunĭ, coprindea una, în care intraŭ afacerile Prusieĭ, Polonieĭ, Porţeĭ cu Principatele şi ale Rusieĭ, sub direcţiunea luĭ Reinhart.

In planulŭ politicŭ alŭ Comitetuluĭ din anulŭ alŭ treilea întra ca Rinulŭ să fie limita Franciеĭ, dar Merlin adăogea, că din acea ḑi, în care Franţa va împinge limitele sale la Rin, ea va dicta legile sale Europeĭ. De altă parte, opiniunea publică în Franţa cerea rĕsboiŭ pe mórte cu Anglia şi coalitiunea cu continentulŭ, pentru a reduce acea nouă Cartago. Incă din 1783 Hoche scria: «Neamiculŭ nu este Vandeea, neamiculŭ nu este Germania; Englesulŭ e singurŭ neamic.»[1]

Din acestŭ puntŭ de vedere, Comitetulŭ cată alianţa cu Spania, Prusia, Olanda, Dania, Svedia şi statele secundare din Germania. Carnot singurŭ, şi apoĭ câţĭ-va republicanĭ maĭ moderaţĭ, eraŭ de părere, că Franţa trebuea să'şĭ marginéscă hotarulŭ séŭ la Meusa, pênă la fruntaria Olandeĭ, căcĭ ast-felŭ nu supĕra pe Prusia, ci numaĭ pe Austria. A vrea maĭ multŭ este a provoca nesfârşite rĕsbóie. Anglia se va opune la estensiunea Franţeĭ, împreună cu Austria. Belgieniĭ şĭ Palatinatulŭ vorŭ fi nemulţămiţĭ şi Prusia cu Anglia vorŭ inteţi acele nemulţămirĭ, carĭ vorŭ provoca nesfârşite rĕsbóie. Atuncĭ se născu

1. Michelet. Hist. du XIX-ième siècle tom. I. pag. 152.

curentulŭ cerêndŭ pacificaţiunea Europeĭ, curentŭ în care găsimŭ pe Barthelemy elevulŭ luĭ Vergennes, precum Carnot era discipolulŭ luĭ Vauban. Madame de Staël imprimă în Elveţia, la finea anuluĭ 1794, «Réfléxions sur la paix, adressées à M. Pitt et aux Français», în care ea totuşĭ era pentru limita Rinuluĭ.

Curentulŭ acesta prevalâ în comitetulŭ de Salute pubică şi Carnot semnâ, cu Cambacérès şi cu Merlin, depeşa la representanţiĭ de pe lângă armatele de nordŭ şi de Sambra şi Meusa, cerêndŭ ca Rinul să fie fruntaria Franţieĭ.

Pentru a ajunge la acestŭ resultatŭ, negociaţiunele diplomatice începŭ cu Prusia, cu gândulŭ de a face din Prusia scaunulŭ coaliţiuneĭ. A isola Anglia şi prin Prusia a isbi în Austria, era ţinta politică, urmărită în Paris.

Apropierea de Prusia era însă întru cât-va dificilă, din causă că în Franţa, tot se maĭ găsiaŭ politicianĭ, carĭ se gândiaŭ la restabilirea Polonieĭ. Coaliţiunea Turcieĭ cu Principatele, cu Polonia, Svedia şi Danemarca era ţinta diplomaţieĭ republicane, de la Dumouriez, care concepuse acestŭ planŭ politicŭ, până la Danton, care se ispitise a'lŭ realisa. Comitetulŭ anuluĭ alŭ treilea urmărea acésta-şĭ ţintă politică, în paralelŭ cu coaliţiunea proectată cu Prusia, ceea ce era lucru fórte greŭ de realisatŭ. Când Barthélémy apĕra causa Polonieĭ şi indemna Comitetulŭ de Salute publică, să rĕsbune «la trop malheureuse Pologne» ; când Reinhart insista, în comitetulŭ anuluĭ alŭ treilea, tot pentru Polonia, greŭ se putea ajunge la o înţelegere cu Prusia. Atunci Comitetulŭ făcu proectulŭ de a rĕscula pe Turcĭ contra Rusieĭ şi de a aţiţa curţile neutre de la nordŭ în favórea Polonieĭ. Numaĭ în ḑiua când Franţa abandonă Belgia şi'şĭ retrase oştirile sale dincolo de Rin, Prusia se induplecă să stea de vorbă cu diplomaţia francesă. Meering este însărcinatŭ de regele Prusieĭ, ca să trateze cu Comitetulŭ din Paris. Merlin scria că Comitetulŭ este gata să asculte propunerile Prusieĭ: Franţa şi Prusia aŭ neamicĭ comunĭ. Trateze Friderich Wilhelm cu lealitate, şi sistemulŭ Europeĭ va fi schimbatŭ, spre celŭ maĭ mare bine alŭ Monarchieĭ şi alŭ Republiceĭ.

Dar între aceste se întêmplă intrarea luĭ Suvaroff cu óste ruséscă în Polonia, luarea cu asaltŭ teribilŭ a oraşuluĭ Praga, măcelulŭ locuitorilorŭ şi cele-l-alte evenimente cunoscute din Istoria Polonieĭ. Pe dată diplomaţia pruséscă şi austriacă, se punŭ în mişcare, pentru a'şĭ lua parte nouă din prada Rusieĭ.

Prusianulŭ Tauensien reclamă de fruntariĭ Vistula, Narewa şi Niemenul, ceea ce arŭ fi datŭ în partea Prusieĭ Cracovia, Sandomirul şi Samogiţia. Ruşiĭ rĕspunseră în 30 Oct. 1794, că Cracovia şi

Samdomirul urméză să fie ale Austrieĭ, ĭar Somogiția urméză să fie ruséscă. Prusia să se mulțăméscă cu restulŭ de pe țĕrmulŭ stêngŭ alŭ Vistuleĭ, cu Varşovia şi cu o bucată de tĕrêmŭ de pe țĕrmulŭ dreptŭ, propriŭ a lega Prusia vechiă de nuoile séle posesiunĭ.

Austria silită se vĕdu de a primi oferta ruséscă, în 29 Noembre 1794. Ea recunoscu Rusieĭ dreptulŭ de a'şĭ duce fruntaria pênă la Bug, mulțămindu-se cu palatinatele Cracovieĭ şi a Samdomiruluĭ şi făcêndŭ reserve pentru viitóre împărțirĭ. Celŭ puținŭ îşĭ manifesta dorința de a avea compensațiunĭ teritoriale, faţă cu Rusia şi Prusia, în nordulŭ Italieĭ, asupra republiceĭ Veneţieĭ şi în imperiulŭ Ottoman. Austria împingea încă pe Rusia la o coaliţiune în contra Franţeĭ, coaliţiune pe care Ruşiĭ nu o primiră, celŭ puţinŭ nu voiră o cooperaţiune directă la resbelulŭ în contra Franţeĭ.

Cu tótă împotrivirea Prusieĭ, ca Austria să posédă Cracovia şi Samdomirul, tratatulŭ între Rusia şi Austria fu semnatŭ, la 3 Ianuar 1795, tratatŭ compusŭ din 3 instrumente. [1]

Printr'alŭ treilea instrumentŭ secretŭ, Ecaterina şi Francisc reînnoiaŭ vechile lorŭ tratate de alianţă contra Turcieĭ, şi hotăraŭ şi reînoirea tratatuluĭ lorŭ din 1782, prin care 'şĭ împărțiaŭ imperiulŭ otomanŭ şi decĭ şi Principatele. [2]

Tratatulŭ din Ianuarie 1795, orĭ cât de secretŭ în multe din părțile luĭ, provócă la Constantinopole pregătirĭ militare. Schimbarea luĭ Mihaiŭ Suțu din Moldova în Muntenia şi înlocuirea luĭ prin Alexandru Moruzi sunt o consecință ale nouilorŭ legăturĭ dintre Rusia şi Austria. [3]

Puținulŭ casŭ ce Rusia făcu de Prusia, în tratulŭ de la 3 Ianuarŭ 1795, împinge pe Frederic Wilhelm la o apropiere de Franța. Contele de Goltz este însărcinatŭ de regele Prusieĭ, să mérgă în Franța spre a trata cu Republica. Negreşit, Frederic Wilhelm punea condițiunĭ multiple la recunóscerea Republiceĭ din partea Prusieĭ. Intre aceste condițiunĭ era, că Franța să mărginéscă şi să reînoiască garanția păciĭ de Vestfalia. Asemenea aproprierĭ încercate, décă nu realisate, între Franţa şi Prusia, daŭ representanțilorŭ francezĭ din Constantinopole unŭ rolŭ spornicŭ. Amŭ vĕdutŭ cum Franța împingea pe Turcĭ în contra Rusieĭ şi în favórea Polonieĭ. Amŭ vĕdutŭ cum Domnitoruluĭ Moldoveĭ i se daŭ din Constantinopole ordine ca să protégă pe Poloni. Schimbările de Domnĭ nu sunt numaĭ în folosulŭ pungeĭ mari-

1. Vedĭ Martens tom II p. 228 et seq.

2. Austria dobândea, prin acestŭ proectŭ de împărțire, pământulŭ din jurulŭ Veneţieĭ, Istria, Dalmația, o bună parte din Serbia, Bosnia, Herțegovina şi Muntenegru.

3. Vedĭ Hurmuzachi supl. I vol. II documentele din 1794.

lorŭ divanişti din Constantinopole, ci ele, ca şi schimbările dragomanilorŭ Porţeĭ, aŭ explicaţiunea şi în jocŭlŭ politiceĭ printre puterile europene faţă cu Turcia. Nicĭ la Bucurescĭ, nicĭ la Iaşĭ, acelŭ jocŭ nu se póte înţelege, şi de aci lipsa de orĭ-ce critică în istoriciĭ noştri, carĭ n'aŭ vĕ̦dutŭ în schimbările de Domnĭ, de cât simplu unŭ câştigŭ bănescŭ alŭ cutăruĭ vizirŭ alŭ Porţeĭ. *Utile cum dulci* este aplicatŭ şi la Constantinopole, unde schimbarea de Domnie folosia politiceĭ şi pungeĭ.

Nu avemŭ misiunea de a urmări fasele, prin carĭ, de la 3 Ianuarie 1795 st. n. înainte, trecŭ tratativele dintre Prusia şi Franţa şi dintre Rusia şi Austria; nicĭ despre apropierea dintre Anglia şi Austria, apropiere manifestă când Pitt făcea să se voteze garanţia pentru 3 mil. de livre sterlinge împrumutate de Austria. Anglia căuta aliaţĭ contra Franţeĭ. Cu asemene tendinţe, negreşit că Anglia nu era în situaţiune de a juca unŭ rolŭ preponderantŭ la Constantinopole. Intregŭ anulŭ 1795 se petrece în acestŭ jocŭ de politică. Democraţiĭ din anulŭ alŭ treilea a Republiceĭ francese, în combinaţiile lorŭ diplomatice, nu perdŭ din vedere Polonia şi imperiulŭ turcŭ cu ţĕrile nóstre. Stăruinţele luĭ Descorches, la Constantinopole, sunt în sensulŭ uneĭ lige contra Rusieĭ, împreună cu Dania şi Svedia. Pre când Const. Stamati urmăria în 1795 stabilirea de consulate în Principate, Comitetulŭ de Salute publică din Paris îĭ scria de a se apropia de patrioţiĭ polonezĭ şi să facă a fi cunoscută «l'identité d'intérêts et la liaison intime, qui subsistent entre la République Française et la Porte Ottomane» [1].

Dintre actele diplomaţieĭ francese, provocate de noua împărţire a Polonieĭ, întêmplată prin tratatulŭ de la 3 Ianuarie 1795, nu putemŭ totuşĭ a nu cita instrucţiunile date representantuluĭ Franţeĭ la Constantinopole, Verninac. Republica Francesă nu recunoscea acéstă nouă împărţire. De va fi unŭ congresŭ pentru pacea generală, Pórta va fi representată în elŭ. E tréba Porţeĭ de a împedica realisarea tratatuluĭ din Ianuarie 1795 între Rusia şi Austria. «C'est pour la Turquie une question d'existence, car la Pologne partagée, les Puissances copartageantes se tourneront vers l'empire ottoman.» Verninac să îndemne pe turcĭ a intra în acţiune împreună cu Svedia şi cu Danemarca. Stamati era însărcinatŭ de Comitetulŭ Saluteĭ publice, ca să însufleţéscă pe moldovenĭ şi pe muntenĭ «contre la Russie et tâcher de les coaliser avec les polonais» [1].

1. Hurmuzache supl. 1 vol II, pag. 115.

1. Vedĭ Albert Sorel în „L'Europe et la Révolution française" IV partie, pag. 250.

Jocului acesteĭ politice este puternicŭ în Bucurescĭ, Iaşĭ şi Constantinopole.

In faţa tratatuluĭ de la 3 Ianuarie 1795, Istoria înregistréză tratatulŭ de la 20 Aprilŭ acelaşĭ anŭ, dintre Republica franceză şi Prusia. Acest tratatŭ nu resolva chestiunea Rinuluĭ, dar reînoia pacea de Vestfalia şi impunea Austrieĭ obligaţiunea de a ceda Belgia. Pacea acésta de la Basilea implica o mare perturbaţiune în Germania, perturbaţiune de care avea să profite Prusia. Acestŭ tratatŭ avu negreşit egalmente rĕsunetŭ la Constantinopole şi prin urmare şi în Principate. Scirea despre conclusiunea păceĭ între Prusia şi Franţa sosindŭ la Viena, produse unŭ sentimentŭ de indignare şi de temere. Caterina Rusieĭ de altă parte află despre tratatŭ, sbucnindŭ de mănie în contra «acesteĭ păcĭ infame, ruşinóse, desastróse», pe care un rege «sans foi ni loi» nu se ruşinase de a o semna cu «les bandits régicides et l'écume du genre humain.» [1]

Alianţa Franţieĭ cu Prusia este urmată negreşit de o înăsprire a relaţiunilor diplomatice la Constantinopole. Rusia declară, că va combate cu cea maĭ mare energie Republica francesă, combătênd pe Pruşĭ şi pe Turcĭ, carĭ, dupĕ instigaţiunile Franţeĭ, înclinaŭ în sensulŭ politiceĭ contrare Rusieĭ.

Tratatulŭ dintre Franţa şi Prusia avu de consecinţă tripla alianţă între Viena, Petersburg şi Londra, în Maiŭ 1795.

Intre aceste, continua rĕsboiulŭ, şi primele succese ale francesilorŭ contra Austrieĭ nu puteaŭ să nu aibă rĕsunetŭ în Constantinopole. Nu târdiŭ interveni a treia împărţire a Polonieĭ, când Cosciusko este condemnatŭ la o închisóre perpetuă şi îndură sórta luĭ Lafayette. La 24 Octombre 1795, fu acceptat de regele Prusieĭ tratatulŭ propusŭ de Caterina pentru o nouă împărţire a Polonieĭ, tratatŭ semnatŭ şi de Austria. Stanislas August depune coróna polonă în mânele celorŭ carĭ îĭ împărţiră ţéra.

Revoluţiunea luĭ Pasvantoglu, care se întêmplă către finea anuluĭ 1795, vine să distragă pe Pórta de la politica Puterilorŭ centrale şi apusene din Europa. Totuşi schimbarea de Domnie supravenită în Moldova la 1795, prin înlocuirea luĭ M. Suţu cu Alexandru Calimah, nu este fără de explicaţiune. Noua împărţire a Polonieĭ prin tratatulŭ de la Petersburg emoţionéză pe Pórta Otomană, care înlocuesce pre Suţu Mihaiŭ, cunoscutŭ partisanŭ austriacŭ, prin Alexandru Calimach. Alexandru Suţu, ginerele luĭ Al. Calimah, scrie luĭ Const. Stamati,

1. Veḑĭ scrisórea Catherineĭ către Friederic Wilhelm, din 12 Maiŭ 1795. Zeisberg tom. V pag. 286.

care se afla la Paris, în 2 Noembrie 1795, asigurându'lŭ de bunele sentimente ale nouluĭ Domnŭ faţă de Franţa. Verninac trimite pe lângă noulŭ Domnŭ alŭ Moldoveĭ şi pe lângă Domnitorulŭ ţĕreĭ Muntenescĭ pre Emile Gaudin, cu instrucţiunĭ, ca să cultive amiciţia Domnitoruluĭ . . . . . şi să transmită resultatulŭ observaţiunilorŭ séle personale asupra Ungarieĭ şi a Polonieĭ, cu privinţă la Austria şi Rusia.

In anulŭ 1796 se întêmplă campania strĕlucită a luĭ Bonaparte în Italia, victoriile francesilorŭ asupra austriacilorŭ la Monte-note (11 Aprilŭ) şi la puntea de la Lodi (10 Maiŭ), apoĭ acea de la Alten-Kirschen (4 Iunie). Victoria de la Castilione (5 Augustŭ), apoĭ acea de la Arcol (15 şi 17 Noembrie), urmate de mórtea Caterineĭ II a Rusieĭ, nu sunt de natură a slăbi influenţa francesă la Constantinopole. De aci ne explicămŭ curtenirea Domnilorŭ românĭ pe lângă representanţiĭ Franciei din Turcia, şi cu tóte aceste, dificultăţĭ multe întêlnesce Verninac în negociaţiunele luĭ, ca pórta să dea *exequatur* luĭ C. Stamate, ca representantŭ alŭ Francieĭ în Principate. Intrigele rusescĭ, sprijinite de cele austriace, sunt încă puternice, dar nu atât în cât să împedice depunerea luĭ A. Moruzi în 1796 Augustŭ şi înlocuirea luĭ prin A. Ipsilant. Victoria luĭ Bonaparte asupra Austriacilorŭ la Rivoli (14 Ianuar 1797), evacuarea Italieĭ de către austriaci şi maĭ apoĭ împăcarea Austrieĭ cu Franţa, prin tratatulŭ de la Campo-Formio (17 Octombre 1797), împăcare care dă Austrieĭ Veneţia, aŭ şi aceste rĕsunet însemnatŭ la Constantinopole, cu atât maĭ multŭ, că noulŭ Ţarŭ alŭ muscalilorŭ, Paul I, nu era pentru Turcĭ tot aşa de importantŭ ca Ecaterina a doua şi că Frederic alŭ Prusieĭ muri şi elŭ. In legătură cu asemenea evenimente este a se vedé mazilirea luĭ A. Ipsilant în 1797 şi înlocuirea luĭ cu Hangeri, cum şi înlocuirea luĭ Alex. Calimah alŭ Moldoveĭ prin Const. Ipsilant, în acelaşŭ anŭ 1797. Cumcă Alexandru Ipsilant, care altă dată l'amŭ vĕdutŭ refugiindu-se în Austria, perde Domnia sub influenţa victoriilorŭ franceze contra Austrieĭ, nu e îndoială. Totuşĭ situaţiunea familieĭ Ipsilant nu este din cele maĭ rele, dupĕ ce Austria se împacă cu Franţa prin tratatulŭ de la Campo-Formio. Póte sta ca dovadă la aserţiunea nóstră imprejurarea, că în acelaşŭ timpŭ în care Alex. Ipsilant e silitŭ a părăsi tronulŭ muntenescŭ, fiulŭ sĕŭ Const. Ipsilant capĕtă tronulŭ Moldoveĭ. Era numaĭ o jumĕtate de concesiune făcută Franţieĭ, numindu-se la muntenĭ Hangeri, carele se dădea de omŭ devotatŭ Franţeĭ, pe când altă jumĕtate de concesiune se făcea Austrieĭ, numindu-se C. Ipsilant Domnŭ Moldoveĭ.

XIII

Domnia lui Const. George Hangeri.—Data începerei Domniei.—Adevĕratulŭ nume.—Cine era Hangeri?—Dómna Roxandra Hangeri.—Politica europeană şi Hangeri.

Aaron Florian pune începutulŭ Domniei în téra muntenéscă, a lui Constantin Hangeri, la anulŭ 1798; elŭ nu indică luna iniţială.[1]

Dionisie Fotino aduce data de Noembre anulŭ 1797.[2]

Dionisie Eclesiarcul, ca şi Aaron Florian, dă anulŭ 1798 pentru începutulŭ Domniei luĭ Hangeri, neindicându luna.[3]

Fănuţă (Zilot Românul) încă la 1798 pune începutulŭ Domniei luĭ Hangeri (pag. 19 edit. Hasdeŭ).

D. Profesorŭ Al. Xenopol, fericitulŭ isprăvitorŭ alŭ tipăririi unei întregi istorii a Românilorŭ, urméză luĭ Fotino, în privinţa Domniei luĭ Hangeri, decĭ conservă data de Noembre 1797.[4]

D. profesorŭ Gr. Tocilescu în manualulŭ sĕŭ didacticŭ de Istoria Românilorŭ, nimicŭ nu pomenesce despre Domnia luĭ Hangeri.[5] Iar rĕposatulŭ Laurian în «Istoria Românilorŭ» a sa, cunósce data de 1797 pentru Domnia luĭ *Angerliu*, cum îlŭ numesce elŭ.[6]

Documentămŭ maĭ întêiŭ, în contra luĭ Dionisie Eclesiarcul, că nu *George Hangerliu* este numele Domnitoruluĭ de la Noembre 1797, ci *«Constantin George Hangeri»*.

«Hangerliu» este o alterare posterióră a numelui luĭ Hangeri, iar *«George»* era numele tată-sĕŭ, cum maĭ departe arĕtămŭ.[7]

Cât privesce data adusă de Dionisie Eclesiarcul, de 1798, şi care a fostŭ adoptată de unia, acésta e *neexactă*.

Bine a făcutŭ D. Alex. Xenopol de a adopta ca dată, acea din Dionisie Fotino. In adevĕrŭ, Noembre 1797 este data exactă.

Să probămŭ acésta:

a) prin sigiliulŭ Domnitoruluĭ Hangeri.

O fantastică eraldică dă actualmente familiei Hangeri, unŭ scutŭ secţionatŭ în douĕ, în modŭ orizontalŭ. In secţiunea de sus aflămŭ

1. Manualŭ de Istoria Principatuluĭ Românieĭ. 8° Bucurescĭ 1839, pag. 169.
2. Istoria generală a Daciei, trad. de G. Sion. Tom. II, pag. 186.
3. Tesaurŭ de monumente, de Papiu Ilarian. Tom II, pag. 184.
4. Istoria Românilorŭ, V. pag. 313.
5. Ediţiunea din 1889.
6. Istoria Românilorŭ, ediţiunea IV, Bucurescĭ 1873.
7. Francesulŭ Ruffin îlŭ numia „Canchery". Hurm. II supl. I, pag. 170.

capulŭ de boŭ alŭ Moldoveĭ, cu stéoa în frunte. Cu ce se póte esplica asemene introducere, în armele de familie a Hangeriilor, a mărceĭ moldovenescĭ? Numaĭ prin faptulŭ, neadmisibilŭ în eraldică, că soţia luĭ era din familia Ghica, domnitóre altă dată în Moldova.

In secţiunea a doua, de jos, sunt douĕ hangere încrucişate. De sigur este o simbolizare a însuşĭ numele de *Hangeri.* [1]

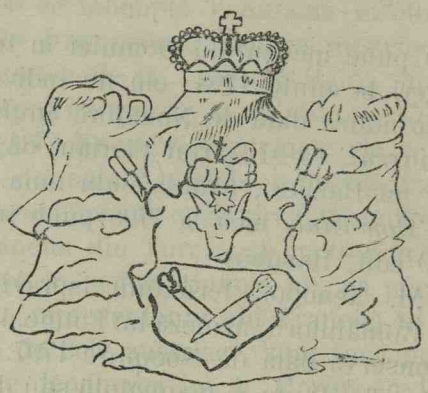

Acestŭ herbŭ nu este acelŭ ce avu Hangeri VV. în sigiliulŭ sĕŭ de Domnitorŭ.

Sigiliulŭ domnesc cuprinde corbulŭ între stea şi lună, şedêndŭ pe picióre, cu aripele întinse, iar ca tenanţi aĭ scutuluĭ doĭ leĭ în picióre cu coḑile în sus, ţinêndŭ în labele de sus: celŭ de la drépta lectoreluĭ unŭ buzduganŭ, şi celŭ de la stînga unŭ paloşŭ.

Acestŭ sigilŭ pe lângă numele abreviatŭ,

KC Γ
XP ϭϭ

are şi data de 1797

Maĭ este de la acestaşĭ Domnitorŭ şi altŭ sigiliŭ Domnescŭ, închipuitŭ aşia:

1. Vedĭ Livre d'or de la noblesse Phanariote, par un Phanariote (Eugène Rizo-Rangabe) pag. 59.

b) Se mai probéză că data de 1797 este cea esactă, şi prin documente esterne.

Ruffin, secretariulŭ interpretŭ alŭ ambasadeĭ francese din Constantinopole, în o notă către Ministrulŭ Relaţiunilorŭ esterne ale Franciei, scrie, în 27 Decembre 1797 (stilŭ noŭ), că Principele Ipsilant tatălŭ, Domnulŭ Valahieĭ, a fostŭ rechiămatŭ şi înlocuitŭ cu Const. Hangeri *(Canchery)*, dragomanŭ alŭ marineĭ imperiale şi favoritŭ alŭ luĭ Căpitanŭ Paşa. [1]

c) Să vedemŭ acum, décă cu propriile documente interne, inedite, ce posedemŭ, nu putemŭ ajunge a precisa data exată a începutuluĭ Domnieĭ luĭ Constantin Hangeri.

Din documentele, ce amŭ adusŭ la Domnia a doua a luĭ Alex. Ipsilant, la muntenĭ, vedemŭ că acesta n'a sciutŭ despre mazilirea luĭ decât la 23 Noembre 1797. Există cu acéstă dată (de 23 Noembre 1797) unŭ pitacŭ domnescŭ pe numele luĭ Alex. Ipsilant. [2]

Negreşit că mazilirea luĭ Al. Ipsilant şi decĭ numirea de Domnŭ a luĭ Const. Hangeri s'a întêmplatŭ maĭ 'nainte cu câte-va ḑile de data 23 Noembre, când ea fu sciută în Bucurescĭ.

Efectiv, la 24 Noembre 1797 se terminä Domnia luĭ Ipsilant şi arŭ urma să începă acé a luĭ Hangeri. Totuşĭ acesta nu sosesce immediat în Bucurescĭ, unde aflämŭ administrândŭ ţéra o căimăcămie. [3] O anafora, cu data de 18 Decembre 1797, adresată de boeriĭ Clucerŭ Dumitrache şi Căminarulŭ Creţulescu, către *„Cinstiţĭ Dumnélorŭ boeriĭ Caĭmacamĭ“*, [4] ne confirmă aserţiunea, că Hangeri nu'şĭ începe domnia în 24 Noembre 1797, ci maĭ târḑiŭ, dupĕ 18 Decembre 1797.

Unŭ documentŭ, conservatŭ în originalŭ la Arhiva Statuluĭ, adresatŭ către Mitropolitulŭ ţĕreĭ, din partea boerilorŭ Caimacamĭ, cu data de 4 Decembre 1797, ne arétă, că la acea dată Domnitorulŭ noŭ espediase deja, prin olacŭ, porunci diverse şi, între aceste, pre acea de a se arunca asupra ţĕreĭ darea estraordinară a zahereleĭ, dare despre care vomŭ vorbi maĭ departe. Semnatorĭ aceleĭ adrese şi decĭ «boerĭ caimacamĭ», aflämŭ pe Dumitru Ghica vel Ban, N. Filipescu vel Vornicŭ, G. Suţu vel Vist. şi Const. Filipescu. [5]

1. Hurm. vol. II supl. I pag. 169—170.

2. Veḑĭ cod XXXIV fila 156.—Cod. XXXV încă nu coprinde acte ulterióre dateĭ de 23 Noembre 1797. In acestŭ codice, veḑi la pag. 429 verso.

3. Al. Ipsilant nu se putu ridica din Curte decât după câte-va ḑile, aşĭa că în cale, peste Dunăre, se întâlni cu noulŭ Domnŭ. Acéstă întêlnire o documentéză unŭ pitacŭ domnescŭ alŭ luĭ Hangeri, în care ḑice luĭ biv vel Pah. Hagi Mosc, că *„după cuvêntarea ce amŭ avutŭ la întâlnire, pe drumŭ, cu luminatulŭ fratele Alexandru vodă Ipsilant, selefulŭ nostru*, iţĭ poruncimŭ..... etc.“ Vomŭ aduce actulŭ întregŭ maĭ departe.

4. Cod XXXVIII fila 12 şi verso.

5. La Academie în portof. N. 53 la N. 37, există o copie făcută de fosta comisiune documentală, cu legalizarea Arhiveĭ statuluĭ, pentru conformitatea cu originalulŭ.

Când anume începe domnia *efectivă* a luĭ C. Hangeri?

Primele pitace și hrisóve, ce avemŭ de la C. Hangeri, sunt cu data de 1 Ianuarie 1798.[1]

Nu urmézĕ că numaĭ atunci începe efectiv domnia luĭ C. Hangeri, căcĭ între 19 Decembre 1797 și finea aceleĭ lunĭ este sosirea Domnitoruluĭ în Bucurescĭ. E probabilŭ că preocupațiunile sĕrbătorilorŭ crăciunuluĭ și ale anuluĭ noŭ, apoĭ organisarea alaiurilorŭ de solemna intrare în Capitală, din reședința de la Văcărescĭ, aŭ absorbitŭ activitatea noului Domnŭ, în primele ḑile de la sosirea luĭ la Văcărescĭ, și de aceea nu aflămŭ alte acte din 1 Ian., decât cele 100 pitace relative la ciumă, ca afacere grabnică, iar adevĕrata activitate nu începe decât de la 6 Ian. 1798.

Așia fiindŭ, data de 1797, ce o aflăm pe sigiliulŭ luĭ Domnescŭ este fórte exactă.

Despre intrarea în Bucurescĭ a luĭ Hangeri, scrie Fănuță (Zilot Românul), că

...Și venirea în scaunŭ iĭ fu cindat:
Intrândŭ pe podulŭ Mogoșóeĭ, ca nimenĭ dintre Domnĭ alt,
Cu care vru, cum se vede, să arĕte tuturorŭ,
C'o să fie fórte dosnicŭ și țĕreĭ prăpăditorŭ...

Domnitoriĭ intraŭ cu alaiŭ de la Văcărescĭ, prin Calea Șerban-Vodă. Lumea vĕḑendu'lŭ intrândŭ pe podulŭ Mogoșóieĭ, care pe atunci era artera, din cele 4 marĭ, cea maĭ puțin importantă, «ḑise că nu e semnŭ bunŭ.»[2]

*

Cine era Constantin Hangeri?

Răspunsulŭ la acésta întrebare îl culegemŭ în opulŭ luĭ Atanasie Comnen Ipsilante,[3] în *Livre d'or de la noblesse phanariote*, în documentele Hurmuzachi,[4] în broșurica editată de G. Constantinescu: «Domnia luĭ Gheorghe Hangerliu»,[5] în Dionisie Fotino,[6] în Dionisie

1. Cod. XXXVI, fila 23 Pitace 100 pentru rênduirea de epistați în pază de bóla ciumi.

2. Pag. 5, Zilot ediținea 1884.

3. 'ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΚΟΜΝΗΝΟΥ ΥΨΗΛΑΝΤΟΥ, ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ, τῶν εἰς δώδεκα, βίβλιον Η'Ο' καὶ Ι' ἤτα ΤΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΛΩΣΙΝ (1453—1789).

4. Hurm. vol. II supl. 1 passim.

5 Domnia luĭ Gheorghe Hangerliu séŭ Pasvantoglu pașa de la Vidin, editor G Constantinescu, 8⁰ Bucurescĭ 1871. In nota finală de la pag 33, editorulŭ spune, că lucrarea e copiată, dupĕ unŭ manuscrisŭ cu data 1790, la 1832 Iunie de d. Cr. Iónide din Tg. Jiuluĭ. Acésta nu e o lucrare originală, ci numaĭ o reproducere cu variante a cronografuluĭ luĭ Dionisie Eclesiarhul la Domnia luĭ Hengeri.

6, Dionisie Fotino trad. Sion tom. II.

Eclesiarhul [1] şi în numerósele documente inedite, ce posedămŭ, séŭ carĭ se află în codicele domnescĭ.

La finea secolului XVII-le trăia la Constantinopole unŭ bogatŭ proprietarŭ grecŭ, numitŭ Ión Hangeri, cunoscutŭ mai mult sub numele de başa Ienache, séŭ Celebi Ión.

Acesta avu 2 fiĭ şi câte-va fete. Celŭ mai mare se numea Gheorghe şi deveni medicŭ, trăindŭ încă pe la 1772.

Al doilea fiŭ, Samoil Hangeri, se călugări şi deveni archepiscopŭ de Derivis, în 1731, şi Patriarch la Constantinopole, la 1763.

Mediculŭ Gheorghe Hangeri avu 3 băeţĭ şi o fată, şi anume: pe Contantin Hangeri, pe alt Samoil Hangeri, şi pe Nicolae Hangeri. Pe fată o mărită după Iacob Nerulos. Samoil se călăguri şi elŭ ca unchiusĕŭ şi deveni Archiepiscopŭ şi Mitropolitŭ de Efes. Nicolaĭ însuratŭ cu Maria, fata luĭ Nec. Manu, mare logof. alŭ Ţĕreĭ Românescĭ, avu de la dènsa unŭ fiŭ anume Dimitrie, despre care avemŭ a vorbi la istoria anilorŭ 1801. [1]. In comisiunea de alegere a hotarelorŭ despre Ardélŭ, în 1792, era un N. Hangeri alăturea cu Lupul Balş Ban. Veḑĭ şi Uricaru III pag. 269, act din 30 Iunie 1792. [2]

Constantin este acelŭ care devine Domnŭ alŭ ţĕreĭ Românescĭ. Căsătoritŭ cu Domniţa Roxanda, fiica luĭ Alecu Ghica Vodă, domnitorŭ al Ţĕreĭ Românescĭ şi a Roxandreĭ născută Rizu Rangabé, Constantin trăi mult timp în ţéră înainte de a ajunge Domnŭ. Aşia la 1788, îl aflăm cămărăşŭ aiŭ luĭ Alexandru Ipsilant în Domnia de la Moldova; iară sub Mihaĭ Suţul, maĭ apoĭ, e mare spătarŭ. Numaĭ după aceea, devenitŭ ciracŭ alŭ luĭ Căpitan Paşa, adică alŭ amiraluluĭ, Hangeri căpĕtă funcţiunea de Dragomanŭ alŭ floteĭ. Acestŭ Căpitan-Paşa era Cuciuc-Hussein, pe care împĕratulŭ turcescŭ îlŭ iubia, *«pentru căcĭ cadăna luĭ era posadnică Impĕratuluĭ»*.[3] Din asemene causă Sultanul făcu multe pe voia amiraluluĭ séŭ.

Dionisie Fotino [4] explică parvenirea maĭ întâiŭ la *dragomanatŭ*, în locului luĭ Stefanaki nepotulŭ luĭ Mavrogheni, a luĭ Hangeri, prin aceea, că tată-séŭ era *«omŭ favoritŭ alŭ Sultaneĭ Valide, mama Impĕratuluĭ.»*

Nu Dragomanŭ al Porţeĭ, ci al luĭ Căpitan-Paşa Cuciuc Hussein,

1. Dionisie Eclesiarhul în *Tesaur de monumente*, Papiu Ilarian tom II, pag. 161. Dionisie Eclesiarhul pune la prefaţa cărţeĭ sale data de 1814. Editorulŭ broşureĭ maĭ sus citate pretinde că textulŭ aceleĭ broşurĭ este după unŭ manuscrisŭ din 1800. Ar urma să credemŭ, că Dionisie Eclesiarhul a intercalatŭ în lucrarea sa o lucrare streină despre Domnia luĭ Hangeri. Dar acésta nu o putemŭ afirma, ci maĭ preferimŭ a susţine că manuscriptulŭ pretinsŭ din 1800 era o copie după celŭ alŭ luĭ Dionisie Eclesiarhul.

2. Veḑĭ *Livre d'or des familles phanariotes*, pag. 60.

3. Veḑĭ Dionisie Eclesiarhul Tesaur de monumente. II pag. 184.

4. Dionisi Fotino trad. G. Sion pag. 183.

BIBLIOTECA CENTRALĂ
UNIVERSITATEA
BUCUREŞTI

fu Hangeri. Acesta fu alŭ doile personagiŭ, dupĕ Mavrogheni, care ajunse la tronulŭ Muntenieĭ, din simpla funcţiune de interpretŭ, orĭ dragomanŭ alŭ amiraluluĭ turcŭ.

Nu numaĭ protecţiunea, de care Const. Hangeri se bucura pe lângă marele Amiral, ilŭ ajută să capete Domnia, ci şi împrejurarea că era căsătoritŭ cu Domniţa Roxandra Ghica, pe care însuşĭ elŭ, într'unŭ hrisovŭ alŭ sĕŭ, din 25 Septembre 1798, o amintesce că se trage din vechiĭ Domnĭ aĭ ţĕreĭ. («Prea iubita Dómna nóstră Roxandra Hangeri se trage din vechĭ şi multe neamurile Domnilorŭ acestuĭ scaunŭ Domnescŭ alŭ ţĕreĭ românescĭ»).[1]

Roxandra poseda, dupĕ familia sa, proprietăţĭ în ţéra Românéscă. Acéstă împrejurare nu este de puţină însemnătate şi ea încă ne esplică succesulŭ luĭ C. Hangeri.

Să maĭ adăogimŭ, că C. Hangeri avusese încă maĭ dinainte rude în Divanurile Principatelorŭ şi la Căimăcămia Craioveĭ. Ba chiar C. Hangeri fusese, — cum arĕtarămŭ maĭ sus — Cămăraşŭ alŭ luĭ Alex. Ipsilant în Domnia Moldoveĭ, şi maĭ apoĭ mare Spătarŭ alŭ luĭ Mihailŭ Suţu. Altŭ D. Hangeri este în 1796 Epistatŭ alŭ Agieĭ.[2]

Unŭ pamfletŭ, sub formă de piesă dramatică, cu titlu «Comódie în 2 fapte pentru tarafurile celorŭ ce aşéḑă Domnia», de la finea secoluluĭ trecutŭ, ne arétă *tarafurile*, adică partidele boieresc̆ĭ, adunându-se la căderea din Domnie a luĭ Alex. Ipsilant şi sfătuindŭ într'unŭ modŭ cinicŭ, fără de a se preocupa câtuşĭ de puţin de nevoile ţĕreĭ ci numaĭ de ale lorŭ, că cine o să le vie Domnŭ?

Acestŭ curios pamfletŭ, ce vomŭ reproduce integralmente maĭ apoĭ, ne arétă că boĭeriĭ — unia din eĭ — se aşteptaŭ la venirea ca Domnŭ a luĭ Hangeri, ba chiar unia îĭ eraŭ partisanĭ.

Ast-felŭ, avenirea la înjositulŭ tronŭ alŭ ţĕreĭ Muntenesc̆ĭ a luĭ C. Hangeri nu era tocmaĭ o surprindere pentru tótă boĭerimea muntén̆ă.

Evenimentele din Europa nu sunt streine schimbăreĭ de Domnie de la Noembre 1797. Tratatulŭ de la Campo-Formio, anexarea Veneţieĭ la Austria, întórcerea luĭ Bonaparte la Paris şi pregătirile pentru Congresulŭ de la Rastadt nu sunt făr de influenţe asupra politiceĭ Porţeĭ, asupra relaţiunilorŭ eĭ cu Austria, Rusia şi Francia. Acéstă din urmă putere isbutesce să aibă consulĭ în Principate, în 1797/98.[3]

1. Cod. XL fila 151 verso. Arh. Statuluĭ

2. Veḑĭ Cod. XXXI, scara 8, fila 50.

1. Carra St-Cyr înlocuesce la finea anuluĭ 1797, la Constantinopole, pre Ruffin *(Veḑĭ Hurm. II supl. I pag. 171)*, ca secretarŭ de ambasadă. Elŭ isbutesce să capete de la Pórtă beratŭ de recunóscere a luĭ Fleury, în funcţiunea de Consulŭ generalŭ francesŭ în Principate şi a luĭ Parrant ca Vice-consulŭ la Iaşĭ.

Veḑĭ firmanulŭ de recunóscere a acestorŭ Consulĭ în Hurm. II supl. I pag. 172.

Relaţiunile vechĭ ale luĭ Al. Ipsilant cu Austria nu eraŭ de natură a plăcea Francieĭ. Hangeri nu puţinŭ se ajută de asemenea situaţiune politică, în momentulŭ când Bonaparte asculta cu bună-voinţă projectele ce-i presintaŭ patrioţii poloni, de a ridica legiuni poloneze în Valahia şi Moldova, pentru de a combina unŭ atacŭ cu Napoleon asupra Austrieĭ. [2] Napoleon prim-consulŭ alŭ Francieĭ lucra într'acéstă direcţiune şi cu generalulŭ Dombrowski, comandantulŭ *en-chef* alŭ legiunelorŭ poloneze din Italia, şi pe de altă parte împingea şi pe Turcĭ contra Austrieĭ şi a Muscalilorŭ.

Cumcă domnia luĭ Hangeri era unŭ succesŭ alŭ politiceĭ luĭ Napoleon, se documentéză prin minunata recepţiune de la Bucurescĭ a luĭ Fleury, Consululŭ generalŭ francesŭ, primire *„qui a fait fumer les consuls russe et allemand“* [1] şi prin vorbele cu care unŭ altŭ documentŭ, din 14 April 1799, esplică căderea din Domnie a luĭ Hangeri: «*les intrigues des Russes, qui n'ont pu lui pardonner* (luĭ Hangeri) *d'avoir été autrefois favorable aux Français, sont les causes qui ont rendu le règne de ce prince si court.*» [2]

XIV

Divanulŭ luĭ C. Hangeri — Biserica şi şcóla.

C. Hangeri găsesce ultimulŭ Divanŭ alŭ luĭ Al. Ipsilant compusŭ din următoriĭ boĭerĭ:

Nicolae Basarab (Brancoveanu) vel Log. de ţéra de susŭ,
Dumitraşco Racoviţă vel Banŭ,
George Mavrocordat vel Spătarŭ,
Manolache Creţulescu vel Vorn. de ţéra de susŭ,
Scarlat Ghica vel Vist.,
Ión Damaris vel Vorn. de ţéra de josŭ,
Radu Golescu vel Vorn. al obştirilorŭ,
Ştefan Văcărescu vel Log. de ţéra de josŭ,
Isaac Ralet vel Logofĕtŭ alŭ obiceiurilorŭ,
Ión Roset vel Hatmanŭ,
C. Suţu vel Postelnicŭ,

1. Vedĭ Recueil des traités, Conventions et actes diplomatiques concernant la Pologne, par le comte d'Argebery. 8° Paris 1862 pag. 425.

2. Hurm. II suppl. I pag. 172.

3. Hurm. II suppl. I pag. 202.

Teodorache Iuliano vel Clucerŭ,
Iordache Slătinénu vel Paharnicŭ,
Nicolae Golescu vel Stolnicŭ,
Iancu Grecénu vel Comisŭ.

C. Hangeri are, la Ianuarŭ 1798, unŭ Divanŭ în care a conservatŭ aprópe pe toţi boïerii luï Alex. Ipsilant. In adevĕr modificările se facŭ maï multŭ în ordinea de precădere a boïerilorŭ divanişti, decât în nume. La 12 Noembre anulŭ 1797, sub Alex. Ipsilant, în fruntea Divanuluï păşia Nicolae Basarabŭ, deşi era numaï Logofĕtŭ de ţéra de sus. Marele Banŭ D. Racoviţă semna în urma aceluia şi dupĕ marele Banŭ lua locŭ George Mavrocordat, deşi era numaï mare Spătarŭ. [1]

Sub C. Hangeri, în primulŭ luï Divanŭ, păşesce la loculŭ întêiŭ Mavrocordat, tot numaï ca mare Spătarŭ, apoï vine Nicolae Brâncovénu şi în urma luï marele Banŭ D. Racoviţă.

Iată lista întrégă a boïerilorŭ din primulŭ Divanŭ a luï Hangeri:

Mavrocordat vel Spătarŭ,
N. Basarabŭ vel Logof. de ţéra de sus,
Dumitru Racoviţă vel Banŭ,
Manolache Creţulescu vel Vornicŭ de ţéra de sus, în locŭlŭ luï N. Filipescu, [2]
Scarlat Ghica vel Vistierŭ,
Iónŭ Damaris vel Vornicŭ de ţéra de jos.
Radu Golescu vel Vornicŭ alŭ obştirilorŭ,
Iorgache Suţu vel Hatmanŭ în locŭlŭ luï Iónŭ Roset,
Ştefanŭ Văcărescu vel Logofĕtŭ de ţéra de jos,
Isaac Ralet vel Logof. alŭ obiceiurilorŭ,
Teodorache Iuliano vel Clucerŭ,
Iordache Slătinénu vel Paharnicŭ,
Neculaï Golescu vel Stolnicŭ,
Dumitru . . . . . vel Comis, în locŭlŭ luï Iancu Greceanu. [3]

In acéstă listă nu se vede trecutŭ marele postelnicŭ. Postelnicia rĕmâne câte-va timpŭ vacantă prin înlăturarea din Divanŭ a luï Constantin Suţu. La capĕtulŭ Domnieï luï Hangeri, găsimŭ *epistatŭ* alŭ postelniciei pe biv vel Banulŭ Mavrocordat. [4]

1. Cod. XXXIV, fila 149.

2. Cod. XXXIX, fila 48.

3. Intre boerii de Divanŭ luă parte la judecăţi şi *N. Filipescu biv vel Vornicŭ*. Divanulŭ pentru judecăţi fu convocatŭ în primă şedinţă sub noua Domnie la 9 Ianuar 1798. (Cod. XXXIX fila 2 v.)

4. Cod. XXXIX.

In decursulŭ Domnieĭ luĭ Hangeri, orĭ cât de scurtă fu, maĭ aflămŭ câte-va schimbărĭ în compunerea Divanuluĭ. Pe ḑiua de 12 April maĭ cu sémă se introducŭ de Const. Hangeri următórele schimbărĭ:

In loculuĭ luĭ Ión Damaris, la 12 April 1798, devine mare Vornicŭ de ţéra de josŭ Const. Filipescu. [1]

Luĭ Dumitraşcu Racoviţă în marea Bănie succede Dimitrie Ghica, carele apoĭ, din causă că este rudă cu Dómna, ia întâietate în Divanŭ, păşindŭ înaintea Spătaruluĭ Mavrocordatŭ.

In loculuĭ lui Iorgache Suţu, tot la 12 April 1798, aflămŭ citatŭ ca mare hatmanŭ numele de Costache, care credemŭ că este Costache Suţu, fostulŭ postelnicŭ alŭ luĭ Alex. Ipsilant.

In loculuĭ luĭ Ştefan Văcărescu trece maĭ apoĭ ca mare Log. de ţéra de josŭ Const. Ştirbeiŭ.

Tot la 12 April 1798, devine Log. alŭ obiceiurilorŭ Mateĭ Fălcoianu, în loculuĭ luĭ Isaac Ralet. [2]

La acéstaş dată, Iorgache Suţu, încetândŭ de a fi hatmanŭ, ocupă demnitatea de mare Postelnicŭ.

In loculuĭ Visterniculuĭ Scarlat Ghica aflămŭ funcţionândŭ în unele chrisóve pe Nicolaĭ Brâncovénu. [3]

Ca mare Pah. în loculuĭ luĭ Iordache Slătinénu, aflămŭ, la 29 Iulie 1798, pe Grigore Grecénu. Asemenea, în Iulie acelaşŭ anŭ, Dimitrie Papazoglu trece ca vel Stolnicŭ, în loculuĭ luĭ N. Golescu.

Dar tot la 12 April 1798 se complectase Divanulŭ prin Radu Slătineanu vel Vornicŭ alŭ treilea, Manolache Grădişteanu vel Vornicŭ alŭ patrulea, Teodorache Văcărescu vel Slugerŭ, şi unŭ Iordache. . . vel Pitarŭ.

Dupĕ acésta nu maĭ aflămŭ schimbărĭ în Divanŭ decât în Ianuarie 1799, când, ca log. de ţéra de sus, aflămŭ pe Scarlat Câmpinénu. [4]

Décă comparămŭ Divanulŭ luĭ Hangeri cu alŭ anteriórelorŭ Domniĭ, constatămŭ că elŭ e compusŭ aprópe esclusivŭ din boïerĭ pământeniĭ: dóră posturile de încredere personală Postelnicia şi Spătăria sunt ocupate de Suţulescĭ.

Tot asemene postŭ de încredere personală era Căimăcămia Craioveĭ. Acésta fu ocupată de rude ale Domnitoruluĭ, de fostulŭ Spătarŭ

1. Cod. XXXIX fila 82. Damaris a fostŭ îmmormântatŭ la Biserica Sf. Ión de lângă curtea Văcărescilorŭ. Acéstă Biserică desfiinţându-se, marmora de pe mormêntŭ va fi dusă la museulŭ Statuluĭ din Bucuresci.

2. Mateĭ Fălcoianu este alŭ douilea boierŭ ocupândŭ acéstă funcţiune de la înfiinţarea eĭ. Vedĭ actele de înfiinţare a acesteĭ autorităţĭ şi instituţiunĭ culturale, la Domnia luĭ A Ipsilant.

3. Cod. XXXIX fila 180 verso şi 182.

4. Cod. XL, fila 183 verso.

Neculaĭ Hangeri şi de fostulŭ Postelnicŭ Dumitrie Hangeri, fratele Domnitoruluĭ. [1]

Totuşĭ la 7 Noembre 1798, găsimŭ Caimacamŭ Craioveĭ pre biv. vel Aga Iordache Lapati, care şi elŭ era înruditŭ cu Domnitorulŭ, [2] îĭ era nepotŭ.

La 5 Februarie 1799 Caimacamŭ Craioveĭ este biv. vel Spătarŭ Ncc. Hangeri.

Ca să completămŭ personaluluĭ Divanuluĭ luĭ Const. Hangeri, vomŭ maĭ cita încă pe Răducanu Poenaru logofetulŭ Divanuluĭ şi condicarŭ, pe alt log. de Divanŭ Chiriţă şi pe log. de taină Ienacache. Aceştĭ modeştĭ pionĭ aĭ limbeĭ române, aceştĭ necunoscuţĭ abilĭ făurarĭ aĭ fraseĭ române, nu ne-aŭ lăsatŭ cărţĭ, scrieriĭ speciale; avemŭ însă de la eĭ minunate hrisóve, în a cărorŭ preambule aŭ dat probă de iscusinţă in mănuirea condeiuluĭ românescŭ şi de o cultură literară de apreciat. [3]

XV

Biserica şi şcóla

O Domnie de ḑile turbure, ca ceea a luĭ Hangeri, nu este de natură a aduce contribuţiunĭ la evoluţiunea culturală a ţĕreĭ şi la îmbunătăţirea stăreĭ bisericeĭ. Décă chiar o îmbunătăţire va resulta, aceea istoriculŭ va fi silitŭ s'o pună în contulŭ împrejurărilorŭ, iar nu alŭ conscienteĭ şi bine-voitóreĭ lucrărĭ a noului Domnitorŭ. Se póte că, urmărindŭ proprii interese, Hangeri să dée hrisóve cari vorŭ folosi biserica; dar acele nu potĭ constitui pentru elŭ unŭ titlu de laudă. [4]

1. Cod. XXXIX, fila 116.

2. Cod. XXXIX, fila 105 verso. Vedĭ şi Naum Rômnicénu, C. Erbicénu. „Cronicariĭ Grecĭ." 1888 pag. 263.

3. Micile şi obscurele funcţiunĭ ocupate de asemenea logofeţĭ eraŭ dealtmintrelea cele maĭ stabile din Divanŭ, şi putemŭ găsi aceleaşĭ persóne ocupându-le de a lungulŭ a maĭ mult rŭ Domniĭ. Se póte ḑice că logofeţiĭ şi diaciĭ constituiaŭ elementulŭ stabilŭ, nu numaĭ alŭ guvernelorŭ din Bucurescĭ şi Iaşĭ, dar şi alŭ cultureĭ naţionale.

4. Eată lista hrisóvelorŭ cu privirĭ la bisericĭ şi şcóle, hrisóve ce vom da integral la anexe întru cât vor fi deosebite de Domniile anterióre:

Listă de documente relative la biserică şi cultură.

Cod. XL. 1. Cartea schituluĭ sfîntuluĭ Elefterie. fila 20.
2. Milĭ sf. Spiridon noŭ, fila 29 şi 32.
3. Sf. Gheorghe noŭ, fila 34.
4. Mărcuţa, fila 35.
5. Mitropolia, fila 37.
6. Chrisovulŭ orfanotrofieĭ, fila 39.
7. Sf. Ecaterina, fila 44.
8. Radu Vodă, fila 45.

Adevĕratŭ că la 130 de hrisóve şi cărţi a datŭ Hangeri în scurta luĭ Domnie, privitóre la şcóle, la biserică şi la ómenii carĭ serveaŭ aceste 2 instituţiunĭ, dar aceste sunt maĭ preste tot numaĭ reînoirĭ de anterióre hrisóve, constituindŭ privelegiĭ şi scutirĭ séŭ miluirĭ unorŭ

9. Bis. Neguţitoriĭ, fila 47.
10. Mônăstirea Scăienĭĭ, fila 47.
11. Cernica, fila 48.
12. Arnota, fila 49.
13. Segarcea, fila 50.
14. Zlătarĭĭ, fila 50.
15. Scutélă popiĭ Ionŭ fratele luĭ Manea Brutaru, fila 51.
16. Răzvadŭ din Dâmboviţa, fila 52.
17. Toţĭ sfinţiĭ, fila 54.
18. Flocesciĭ din Ilfovŭ, fila 54.
19. Udricanĭĭ, fila 55.
20. Rîzvanŭ, fila 55.
21. Văcărescĭĭ, 56.
22. Pantelimon, fila 58.
23. Sărindarŭ, fila 58.
24. Turbaţiĭ, fila 59.
25. Archimandritulŭ, fila 59.
26. Sf. Vinerĭ. fila 62.
27. Glavacioc, fila 63.
28. Mărculescĭ. Muscelŭ 63.
29. Poiana din Ialomiţa, fila 65.
30. Sf. Iónŭ din Focşanĭ, fila 65.
31. Băbeniĭ din Slam-Rômnicŭ, fila 66
32. Stavropoleos, fila 67.
33. Biserica din mahalaua Isvorulŭ, fila 69.
34. Sloboţia din Ialomiţa, fila 70.
35. Apostolache. Săcuienĭ, fila 70.
36. Mislea din Prahova, fila 71.
37. Banu din Buzĕŭ, fila 72.
38. Preoţiĭ de la biserica Măgurénu, fila 73.
39. Schitulŭ Ostrovŭ Argeşŭ, fila 74.
40. Plumbuita, fila 75.
41. Aninósa, fila 75.
42. Rătescĭ. Buzĕŭ, fila 77.
43. Slatina. Oltŭ, fila 79.
44. Colţea, fila 80.
45. Clocociov. Oltŭ, fila 83.
46. Plăvicenĭ. Oltŭ, fila 84.
47. Bistriţa. Vălcea, fila 85.
48. Câmpu-Lung, fila 87.
49. Hurezulŭ. Vălcea, fila 87.
50. Cartea şcóleĭ slovenescĭ, de la sf. Gheorghe, fila 92.
51. Căsciórele. Vlaşca, fila 93.

mŏnăstirĭ. Apoĭ asemene reînoirĭ de milĭ eraŭ profitabile nu numaĭ mŏnăstirelorŭ, ci şi producĕtóre de havaeturĭ pentru marele Logofĕtŭ şi de sigurŭ şi pentru Domnitorŭ. Acestuia ĭĭ trebueaŭ banĭ, mereŭ banĭ, nu numaĭ pentru a subveni la necontestatŭ grelele cheltuelĭ ale

52. Gavana, fila 95.
53. Biserica Tărtăşescĭ cu şcólă, fila 100.
54. Polovracĭĭ, fila 101.
55. Surpatele Vălcea, fila 101.
56. Cotrocenĭĭ, fila 102.
57. Nămăescĭĭ. Muscel, fila 102.
58. Sinaia. Prahova, fila 103.
59. Biserica Domnéscă. Caracalŭ, fila 103.
60. Spiridon vechiŭ, fila 103.
61. Cartea Doftoruluĭ Constantin, fila 106.
62. Doftorulŭ Silvestru, lude, fila 106.
63. Sf. Iónŭ Bucurescĭĭ, fila 107.
64. Negoescĭĭ, fila 109.
65. Căluiulŭ, fila 409.
66. Plătărescĭĭ, fila 109.
67. Gruiulŭ, fila 109.
68. Clericĭĭ de la Episcopia Buzĕŭ, fila 109 verso.
69. Episcopia de Buzĕŭ, fila 110.
70. Isvorulŭ frumosŭ, Brad şi Iezer. Vălcea, fila 111.
71. Titiriciulŭ, Vălcea, fila 111.
72. Bucovĕţulŭ, Dolj, 111.
73. Mănăilescĭ, Vălcea, fila 112.
74. Slătiórele Vălcea, fila 112.
75. Govora, Vălcea, fila 113.
76. Spitalurile şi orfanotropia, fila 115.
77. Cotména Argeş, fila 118.
78. Biserica dupĕ moşia Tetoiulŭ, fila 118 verso.
79. Mamu Vălcea, fila 120.
80. Cişmele, fila 121.
81. Tesluiulŭ. Dolj, fila 123.
82. Găneseulŭ Doljŭ, fila 123.
83. Sadova Doljŭ, 124, fila 124.
84. Biserica de la Cerneţĭ şi şcóla, fila 124.
85. Isvoranĭĭ. Ilfovŭ, fila 128.
86. Dealulŭ, fila 128.
87. Sf. Sava, fila 129.
88. Hagi-Dima, fila 130.
89. Grecĭĭ Ilfov, fila 130 verso.
90. Scutirĭ de preoţĭ, fila 130.
91. Domniţa Bălaşa, fila 132.
92. Prosia. Argeş, fila 132.
93. Creţulescu, fila 132.
94. Câmpu-Lung, fila 133.

ţĕreĭ cu oştirea turcéscă trimisă la Vidin contra luĭ Pasvantoglu, ci şi pentru a'şĭ plăti datoriile ocasionate luĭ pentru dobândirea tronuluĭ ţĕreĭ, pe lângă că avea de a satisface lăcomia proprie şi a Dómneĭ sale Ruxandra, lăcomie de banĭ şi de cumpĕrare de moşiĭ.

Nevoia Domnitoruluĭ de banĭ îl împinge să priméscă frumóse propunerĭ de la Mitropolitulŭ şi Divanulŭ ţĕreĭ. Mŏnăstirele pămêntene tot-déuna aŭ fostŭ locurĭ, în carĭ Domnitoriĭ aflaŭ ajutóre bănescĭ îndemănatece. A ajuta aceste mŏnăstirĭ, ca să'şĭ amelioreze finanţele, era decĭ o lucrare profitabilă nu numaĭ pentru ele, ci şi pentru Domnitorŭ. De aceea nu e de mirare să găsimŭ de la Hangeri acte cu totulŭ favorabile mŏnăstirelor pămêntene. Aşia la 27 August 1798, Domnitorulŭ adreséză Mitropolituluĭ următorulŭ pitacŭ :

«Fiind-că bună starea tuturorŭ mŏnăstirelorŭ, ce se află aicĭ în ţĕră, este trebuinciósă şi de folos pămêntuluĭ în tótă vremea, şi fiind-că de la o vreme

95. Hrisovulŭ de orênduiala mŏnăstirilorŭ, fila 135.
96. Scutire de scaunŭ de carne a Episcopieĭ Buzĕuluĭ, fila 138.
97. Mŏnăstirea Jitia, Dolj, fila 140.
98. Biserica de la Orĕştĭ.
99. Biserica şi şcóla din Cojescĭ, Romanaţĭ, fila 149.
100. Cartea schituluĭ Valea-Mare. Muscelŭ, 151.
101. Znagovulŭ, fila 151.
102. Biserica dintr'o ḑi, 153.
103. Episcopia Buzĕŭ pentru unŭ scaunŭ de carne, 154.
104. Căldăruşanĭ, 154.
105. Metohulŭ Episcopieĭ Rômniculuĭ, 156.
106. Episcopia Rômnic; târgulŭ Rîureniĭ 158.
107. Episcopia Rômnic : Vinăriciŭ, etc., fila 159.
108. Scutirea luĭ Mihalache dascălulŭ de la Cojescĭ, 161.
109. Scutirea luĭ Radu sin Bădica, sluga Mitropolieĭ 161.
110. Biserica Târgovişte, fila 163.
111. Schitulŭ Lespeḑile, fila 164.
112. Legătorŭ de cărţĭ ovreiŭ, fila 170.
113. Archimandritulŭ, fila 172.
114. Mărgineniĭ, fila 175.
115. Schimniciĭ de la cetatea Negru-Vodă, fila 174.
116. Mărgineniĭ: vinăriciŭ, fila 174.
117. Mŏnăstirea din Târgu-Jiuluĭ, fila 175 verso.
118. Schitulŭ Cheia, fila 177.
119. Biserica şi şcóla de Dobroşeşcĭ, de la satulŭ Tărtăşescĭ, fila 178 verso
120. Mŏnăstirea Brâncoveniĭ, Romanaţĭ, fila 179 verso.
121. Sf. Elefterie, fila 181.
122. Mŏnăstirea Dealul-Spireĭ, fila 184.
123. Biserica Baraţilorŭ. Bucurescĭ, fila 66.
124. » Catolicilorŭ Rômnicu-Vălcea, fila 67.
125. » » Muscelŭ, fila 78.

încóce mulţĭ exarchĭ aĭ Sfântuluĭ Mormêntŭ, aĭ Sfinteĭ Agora şi aĭ altorŭ mônăstirĭ, unde sunt închinate unele m-rĭ ale ţĕreĭ, vinŭ aicĭ şi, cu cuvênt de ajutorulŭ cheltuelilorŭ şi cu alte pricinuirĭ, ridică banĭ, din carĭ nu numaĭ sĕrăcescŭ m-rele ţĕreĭ, ci şi însuşĭ erarchiĭ fac neguţitoriĭ, împotriva hrisóvelorŭ ctitorilorŭ, prin carĭ se împărtăşescŭ de la maĭ sus numitele m-rĭ; dreptŭ aceea poruncimŭ Domnia mea, că de acum înainte să nu aibă voie egumeniĭ, făr'de pecete domnéscă, să dea cel maĭ puţin lucru, peste ceea ce este orĕnduit pe anŭ; iar de va îndrăsni cine-vaşĭ, făr'de voia stăpânireĭ, a da celŭ maĭ puţinŭ lucru, aceluia să nu i se ţie în sémă, nicĭ în socotéla m-reĭ cea de peste anŭ şi egumenulŭ să fie lipsitŭ din egumenie numaĭ decât şi izgonitŭ din ţéră. Acestŭ pitacŭ să se tréca atât în condica Divanuluĭ, cât şi în condica Mitropolieĭ şi prin deosebite cărţĭ să se facă cunoscutŭ şi tuturorŭ egumenilorŭ.

Cod. XXXIX fila 70.

Acestŭ pitacŭ din iniţiativă domnéscă e urmatŭ apoĭ de unŭ hrisovŭ *pentru orĕnduiala mônăstirilorŭ*, prin care Hangeri dă nizamulŭ, după care urméză să fie administrate mônăstirele pământene, ţise închinate.

Prin acestŭ hrisovŭ, cu data de la 10 Sept. 1798, Hangeri, după ce recunósce că înfiinţătoriĭ mônăstirelorŭ le-aŭ dotatŭ cu averĭ, pentru ca să serviască la facerĭ de bine şi pentru ajutorarea celorŭ sĕracĭ, apoĭ constată, de astă-dată împreună cu Mitropolitulŭ, Episcopiĭ şi veliţiĭ boieri, că aceste m-rĭ sunt încăpute la datoriĭ din causa călugărilorŭ greci, carĭ sunt trămişĭ în ţéră de la sfintele locurĭ şi carĭ nu numaĭ îşĭ permitŭ de a introduce egumenĭ călugărĭ streinĭ pe la monastirĭ, ci încă şi ridică de pe la monastirile pământene *sume de banĭ*, de le sărăcescŭ. Ca să se pună capĕtŭ uneĭ asemene urmărĭ, hrisovulŭ dispune :

a) Schimbare de egumenĭ, pentru neguţitorie, să n'aibă voie mônăstirile de jos a maĭ face, adecă să nu pótă face egumenŭ pre cine dă maĭ multŭ. Egumeniĭ abusivĭ să fie denunţaţĭ Mitropolituluĭ, care este *chiriarchulŭ loculuĭ*; acesta, de va găsi că în adevărŭ egumenulŭ nu este destoinicŭ, să aréte Domnieĭ şi Domnia va scrie *jos*, să se trimiţă om vrednicŭ şi cuvios de a se orândui egumenŭ.

b) Să nu îndrăznéscă egumeniĭ a da, fără scirea Domnieĭ şi a chiriarchuluĭ ţĕreĭ, măcar un banŭ maĭ multŭ la locurile de jos, cu nume de ajutorŭ, de cât ceea ce ctitoriĭ singurĭ aŭ orânduitŭ. Iar care va îndrăzni, să nu i se ţie în sémă la socotéla ce va da. Nu sunt permise dările de banĭ cu împrumutŭ de la mônăstirĭ, fără prealabila învoire a Mitropolituluĭ ţĕreĭ şi a D-luĭ vel Logofĕtŭ, sub pedépsă de isgonire din ţară a egumenilorŭ, carĭ vorŭ călca aceste dispoziţiunĭ.

c) Când mônăstirile cele de jos vorŭ avé trebuinţă a trămite în ţéră exarchŭ pentru pricinile mônăstiresci, să céră prealabilă învoire de la Domnie, arĕtându pricina şi trebuinţa ce este de a veni aicĭ acelŭ exarchŭ. Voia ce i se va da, va fi cu anume termen de rĕmânere în ţéră şi îndată, la împlinirea termenuluĭ, să plece de aice la mônăstirea sa, sub pedépsă de a fi isgonitŭ, la casŭ de întârdiere.

d) Mônăstirile pământene aŭ dreptulŭ de a moşteni pe egumeniĭ lorŭ, când morŭ în ţéră. Domnitorulŭ şi Mitropolitulŭ potŭ da din averea egumenuluĭ mortŭ «unŭ ajutorŭ» şi la mônăstirea de jos, peste cele orânduite de se daŭ, după hrisóvele Domnescĭ, la Cutie şi la alte obraze scăpătate.

e) La fie-care doĭ anĭ să se încheie socotelile tuturorŭ mônăstirilorŭ de Mitropolitulŭ ţĕreĭ, Vel Logofĕtŭ şi Vel Vornicŭ alŭ obştirilorŭ «ca uniia ce urméză a avé durere pentru lucru strămoşescŭ alŭ lorŭ şi să trécă acele socotelĭ atât la condica Mitropolieĭ, cât şi la condica Divanuluĭ».

Cod. XL fila 135—137

Asemenea hrisovŭ este şi elŭ unulŭ din acele acte, manifestându spornica mişcare a ţĕreĭ contra grecilorŭ. [1]

---

1. Cumcă dispositiunile hrisovuluĭ contra egumenilorŭ grecĭ, n'aŭ rĕmas numaĭ pe hârtie, potŭ proba actete următóre:

Vodă aflându mônăstirea Sărindariĭ rĕŭ ţinută şi datóre, măcar că are veniturĭ bune, ordonă luĭ vel Banŭ Dimitrie Ghica, luĭ vel Spătarŭ şi luĭ Nicolae Brâncoveanu vel Log. de ţéra de sus, să cerceteze şi să chibzuiască, ca să iasă mônăstirea din situaţia în care se află. — Augustŭ 20, 1798.

Cod. XXXIX fila 68.

Pitacŭ la Mitropolitulŭ, la vel Spătarŭ Mavrocordat, ctitorul mônăstireĭ Văcărescĭ, şi la vel Logofĕtŭ de ţéra de sus Brâncoveanu, din 26 Septembre 1798. Le amintesce chrisovulŭ datŭ cu referinţă la afacerile mônăstirilorŭ în genere; apoĭ, după recomandaţiunea Mitropolituluĭ şi a veliţilorŭ boĭerĭ, asupra jălbeĭ luĭ Nicodem, fostulŭ egumenŭ Ploeşténŭ, recomandându-lŭ spre a fi din noŭ numitŭ egumenŭ, Vodă pe deoparte a trimisŭ astă recomandaţie la Patriarchia de Ţarigrad, şi pe de alta l'aŭ şi numitŭ vechilŭ de egumenŭ şi epitropŭ la mônăstirea Văcărescĭ; iar Gavrilŭ se orênduesce la Rĕzvanu, în locŭlŭ luĭ Chirilă, celŭ lipsitŭ cu hotărîre din Divanŭ.

Cod. XXXIX, fila 85 verso şi 86.

Pitacŭ din 27 Ianuarŭ 1799 către Mitropolitulŭ, către biv vel Banŭ Mavrocordat Epistatulŭ Postelnicieĭ şi vel Logof. de ţéra de sus, să iée socotéla fostuluĭ egumenŭ de la Mărcuţa, Calinic, care, după cererea m-relorŭ părţilorŭ de jos, s'aŭ înlăturatŭ, fiind-că «s'aŭ purtatŭ cu nesilinţă, risipitorŭ lucrurilorŭ

Nu ne mirămŭ că Divanulŭ a isbutitŭ să capete la asemenea hrisovŭ semnătura unuĭ Domnŭ fanariotŭ, ca Hangeri, de óre-ce lucrulŭ se explică lesne. Hangeri nu vedé în acestŭ actŭ o manifestare anti-fanariotică, ci unŭ mijlocŭ de a opri în ţéră, pe la fie-ce mŏnastire, maĭ mulţĭ banĭ, din carĭ apoĭ, sub unŭ cuvêntŭ orĭ altulŭ, să se înfrupte însăşĭ Domnia.[1]

Dar ceea ce servise interesele momentane şi culpabile ale Domnieĭ, avea să servéscă naţiuneĭ, fiindŭ precursoriă mişcăreĭ de la 1821.

Cu anume scopŭ de îmbunătăţirea bisericeĭ nu putemŭ ḑice că este nicĭ pitaculŭ luĭ Hangeri, din 12 Ianuarŭ, 1798, prin care provócă pe Mitropolitŭ şi Episcopĭ la respectarea cunoscutelorŭ hrisóve domnescĭ, relative la hirotoniĭ. Era unŭ interesŭ fiscalŭ acela care oprea hirotoniile de *dajnicĭ*,[2] fără prealabilă constatată trebuinţă de preotŭ. Hangeri cere prelaţilorŭ ţĕreĭ întocmaĭ păzirea aceluĭ nizamŭ alŭ hirotoniilorŭ.[3]

Singurele acte, prin carĭ Hangeri se preocupa de stârpirea unorŭ abuzurĭ din administraţia bisericeĭ, sunt cele urmĕtóre:

1) Pitaculŭ din 28 Aprilŭ 1798, relativŭ la catachrisele protopopilorŭ. Hangeri ordonă mareluĭ Vistierŭ să pună a se scóte după catastişe tóte madelele ce sunt arĕtate asupra protopopilorŭ şi să dée Episcopilorŭ a se cerceta şi îndrepta.[4]

2) Alŭ doilea actŭ e o carte la toţĭ Ispravniciĭ, din 1 Maĭ 1798, iarăşĭ contra abuzurilorŭ protopopilorŭ, ce iaŭ izvodirĭ nouĕ de cisle, de oĭ cu mieĭ, pasĕrĭ şi altele, cu cuvêntŭ că aceste plocóne se trimetŭ aicĭ, luându deosebitŭ de la tot preotulŭ şi diaconulŭ, la Paştĭ, la Crăciun şi la

---

şi veniturilorŭ mŏnăstireĭ, să fie înlocuitŭ cu noulŭ egumenŭ Athanasie, care aŭ maĭ fostŭ egumenŭ la Mărcuţa.» Să predea averea în mânile nouluĭ egumenŭ; să oblige pe fostulŭ egumenŭ a întregi dota eĭ.

Cod. XXXIX, fila 134, verso.

Pitacŭ, din 27 Octombre 1798, la vel Banŭ Dumitru Ghica, epitropulŭ mŏnăstireĭ Sărindaruluĭ, să nu dée la sfintele locurĭ maĭ mult de cât se cuvine, ca cu restul să se facă mile aicĭ în pămêntulŭ ţĕreĭ.

Cod. XXXIX. Fila 103.

1. Dămŭ în anexe întregŭ acestŭ hrisovŭ.

2. Domnitorulŭ ordonă la 4 Februarie 1798, despre un preot hirotonit fără învoire, «să'lŭ aveţĭ la dajdie, să plătéscă birulŭ de rêndŭ cu ţéra», pentru că «n'aŭ avut altă slobozenie prin poruncă domnéscă, nicĭ aŭ luatŭ însciinţare de la D-vóstră (Ispravniciĭ) ca sĕ-lŭ arĕtaţĭ că este fără pricină de dajdie.»

Cod. XXXIX.

3 Cod. XXXIX, fila 8 verso. Veḑĭ actulŭ în anexe.

4. Cod. XXXIX, fila 36.

Adormirea Precisteĭ, câte 5 par. pentru ouĕ, câte 5 par. pentru găinĭ, şi câte 6 par. pentru chiria caruluĭ de adusŭ plocónele. Aşişderea şi cu cuvêntŭ de ploconulŭ bastonuluĭ arŭ fi luândŭ câte 66 parale. Domnitorulŭ aŭ arĕtatŭ aceste Mitropolituluĭ şi Episcopilorŭ, carĭ «cu mirare le-aŭ auditŭ, dicêndŭ că nu aŭ scire de unele ca aceste», şi aŭ promisŭ indreptare, dar Vodă, *«grijindŭ cu deosebire pentru dreptatea obştieĭ»*, ordonă direct Ispravnicilorŭ ca să se citéscă într'auzulŭ tuturorŭ acele cărţi şi să arĕte porunca fie-căruĭ protopopŭ, ca să contenéscă abuzurile.

Vomŭ maĭ menţiona unŭ pitacŭ către Egumenulŭ Cotrocenilorŭ, ordonându-ĭ să repare stricăciunile mŏnăstireĭ şi a împrejmuirilorŭ, cât şi a podului de pe apa Dâmboviţeĭ ce duce la mŏnăstire. 1798, Iulie 24.[1] Aceluiaşi egumenŭ de la Cotrocenĭ i se ordonă să plătéscă pensiunĭ pentru urmaşiĭ scăpătaţi aĭ ctitorilorŭ.[2]

Surghiunirea prin vel Spătarulŭ la mŏnăstirea Cernica a egumenuluĭ de la Rĕzvan, în 23 Iulie 1798, este iarăşi o consecinţă a hotărîreĭ luată de Domnitorŭ de a îmbunătăţi starea materială a mônăstirilorŭ, pentru propriulŭ sĕŭ interesŭ.[3] Dealtmintrelea acestŭ egumenŭ de la Rĕzvan era acusatŭ, că într'unŭ procesŭ cu căpitanŭ Emandi arŭ fi produsŭ înaintea justiţieĭ acte plastografiate.[4]

Ca bine facere specială la clericĭ, puţine acte avemŭ de la C. Hangeri. Aşĭa este scutirea de birŭ a luĭ Popa Ionŭ fratele luĭ *Manea Brutarulŭ*;[5] a luĭ Mihalache dascălulŭ de la biserica din Cojăscĭ;[6] a popeĭ Mogoş mutatŭ de la Arţarŭ la Cojăscĭ, ĭertatŭ de birulŭ preoţéscŭ, de ploconulŭ vlădicescŭ şi de tóte dările, în 17 Sept. 1798.[7]

Décă icĭ colea Hangeri scutesce de dărĭ servitorĭ aĭ altaruluĭ, apoĭ găsimŭ şi pitace, prin carĭ din contra, se daŭ la dăjdiĭ ómenĭ de-aĭ bisericeĭ. Aşa este pitaculŭ la Ispravniculŭ de Mehedinţĭ, ca să dée la dajdie 22 scutelnicĭ aĭ bisericeĭ domnescĭ din Cerneţĭ, sub cuvêntŭ că aceia nu potŭ fi dintre pămênteni, ci ómenĭ streinĭ.[8]

Şi cu tóte aceste nu se póte dice că Hangeri nu credea în puterea bisericeĭ. Când ciuma sbucnesce icĭ colea în ţéră, el cere Mitropolituluĭ şi Episcopilorŭ intervenţiunea lorŭ la Dumnedeŭ, ca să înceteze bóla. Asemene, când se ivescŭ locuste în Aprilŭ 1798, în direcţiunea Focşanilorŭ, Hangeri dă unŭ pitacŭ la Ispravniciĭ localĭ, să preâmble

1. Cod. XXXIX, fila 62 verso.
2. Cod. XXXIX, fila 99
3. Cod. XXXIX, fila 62.
4. Cod. XXXIX, fila 60 verso.
5. Cod. XL, fila 51.
6. Cod. XL, fila 161.
7. Cod. XXXIX, fila 80 verso.
8. Pitacŭ din 18 August 1798, cod. XXXIX f. 68 verso.

printre locuste móștele Sf. Mihail Sinadul, și să se facă rugăciuni. Se rênduesce anume unŭ arhiereŭ, care împreună cu unŭ călugărașŭ de la mônăstirea Arnota, unde se conservă móștele Sf. Mihail Sinadul, să mérgă cu aceste móște la locurele unde s'aŭ ivitŭ locuste, călătorindŭ într'unŭ rădvanŭ, cu cai de pe la mônastiri. [1]

Cu tótă acéstă credință în puterea intervențiuneĭ móștelor Sf. Mihail Sinadul pentru stârpirea locustelorŭ, Domnitorulŭ mai adaoge în pitaculŭ către Ispravnicĭ, «și din partea Domnieĭ voastre să faceți silință, și orĭ-ce mijlocŭ veți socoti spre întêmpinarea rĕuluĭ, a nu se imulți, până sunt locustele micĭ și cu ușurința de a se zdrobi.»

Ca manifestațiune a vecheĭ toleranțe de credință, găsimŭ și de la Hangeri hrisóve reînoite, de mili și privilegiĭ pentru biserica catolică a Baraților din Bucurescĭ, [2] a aceleĭ catolice din Râmnicu-Vêlcea [3] și a celeĭ din Muscel. [4]

De sigurŭ că și bisericele grecescĭ din Orient aŭ trebuit să'și védă reînoite diferitele lorŭ privilegiĭ și mili. [5]

*

De la biserică trecêndŭ la cultura publică, puține avemŭ de notatŭ. Cum Domnia lui Hangeri efective începe numaĭ în Ianuarie, neîndoiosŭ că budgetulŭ scólelorŭ este acelașŭ pe 1798 ca cel ce amŭ adusŭ mai îndărătŭ, pe anulŭ 1797. [6]

In 26 Aprilŭ 1798 aflămŭ unŭ pitacŭ către Mitropolitulŭ, îndemnându-l să activeze perceperea dăreĭ preoților pentru cutia școlelor. [7]

---

1. Pitacele din 10 și 12 Aprilŭ 1798, cod XXXIX fila 28 verso.
2. Cod. XL fila 66.
3. Cod. XL fila 67.
4. Cod. XL, fila 78.
5. Iată anume bisericele grecescĭ carĭ aŭ căpătat asemene reînoirĭ: Hrisóve din cod. XL.

Ceauș-David, fila 95
Xenofont de la Sfetagora, fila 113
Școla elinéscă—Țarigrad, fila 114
Megaspilion, fila 115
Școla și spitalul de la Terapia, fila 117
Vlahseraĭ, fila 125
Patmos, fila 126
Miralichia, fila 133
Castrachi-Rumeli, fila 163
Arnăut Chioiu, fila 185
Curu-Cișmea, fila 185 verso.
Școla de la Arnăut Chioiŭ, fila 186

6. Vedĭ în urmă la pagina 39.
7. Cod. XXXIX fila 36.

Asemene poruncă se repetă la 1 Septembre 1798, în mod mai energic, în cuprinderea următoare:

«*Io Constantin Hangeri Voevod*,

Cinstitŭ şi credinciosŭ boïerulŭ Domnieï mele, D-ta vel Logofĕtŭ de ţéra de sus, fiind-că arĕtă Domnieï mele Dumnealuï vel Vornicŭ al obştirilor, pentru baniï şcólelorŭ, carï sunt să'ï rĕspundă mônăstirele, cum că cerêndu'ï de la Prea Sfinţia Sa Părintele Mitropolitulŭ, într'acéstă vreme de mare trebuinţă, aŭ datŭ Prea Sfinţia Sa rĕspunsŭ în scrisŭ, cum că aceştï baniï cu discolie aŭ a se scóte de la m-rï, şi trebuinţă fiindŭ acum, atât ca să se plătéscă orênduitele lefï ale dascălilorŭ, cât şi la atâtea (*sic*) sĕracï, ce li se daŭ lefï şi milï pe, tóte ḑilele; care nu se cuvine a se da zătignire unorŭ trebuinţe ca acestea în vreme ce *întocmirea şcólelorŭ este învederată făcută pentru podóba ţĕreï şi este folositóre* (*sic*) *la obşte;* care când nu se va păzi plata dascălilorŭ în vremea cea cuviinciósă, urméză a se răsipi şi dascălïï şi copiiï, zăticnindu-se tot acelŭ folosŭ obştescŭ, şi pricinuindu-se nu puţină defăimare patrieï. Asemenea şi milostenia ce se împarte, iarăşï este vĕḑută trebuinţa eï. Ci pentru ca să nu ajungă tréba până acolo, poruncimŭ să cercetezï D-ta, carï sunt m-rele acelea cu rĕmăşiţa banilorŭ de şcóle, şi câtă rĕmăşiţă este la fieşcare m-re? şi din vinăriciulŭ acelorŭ m-rï să facï D-ta taxil de baniï şcólelorŭ; iar când vre-una dintr'acele m-rï va fi vêndutŭ vinăriciulŭ estimp la vre-un muşteriŭ, acelŭ muşteriŭ să se apuce ca să plătéscă baniï şcólelorŭ, ce este mônastirea datóre, şi să i se facă carte la mână pentru viitorulŭ an, a avea pe séma luï vinăriciulŭ aceï mônastirï; şi cu acestŭ mijlocŭ D-ta să facï taxilŭ şi baniï, fără de altŭ cuvêntŭ, carï să se dée la Epitropie. Într'acestŭ chipŭ dar să urmezï D-ta.—1798, Septembrie 1.

Cod. XXXIX fila 71 verso.

La 17 Ianuarŭ 1798, adecă puţine ḑile dupĕ sosirea în ţéră, Hangeri, dupĕ provocarea marelui Banŭ Dumitraşcu Racoviţă, scrie Caimacamului Craioveï, Dumitru Hangeri, că s'aŭ înscliinţatŭ că dascălulŭ şcóleï elinescï de acolo, ce de puţină vreme a fost orênduitŭ «cumcă bĕtrânŭ şi slabŭ fiindŭ, nu póte urma tréba dăscălieï şi rĕmânŭ ucenicii făr'de învĕţătură, trecêndŭ vremea în zadar, pentru care, fiind-că nu voim Domnia mea a se discolifsi şi a se isterisi boïerii Domnieï mele şi ceï-l'alţi pământenï aï părţeï loculuï de acestŭ folosŭ alŭ învĕţătureï şi alŭ procopseleï copiilorŭ lorŭ, carï vorŭ avea rîvnă spre învĕţătură, ci încă să'ï ajutămŭ, ca să créscă întru rodulŭ învĕţătureï şi al procopseleï, amŭ poruncitŭ Domnia mea Dumnealuï vel Banuluï, de aŭ cercetetŭ şi aŭ găsitŭ pe acestŭ Anastasie Filipopolitulŭ, pre carele arĕtându-lŭ Domnieï mele de vrednic şi cu procopséla învĕţătureï, iată

ilŭ orênduimŭ de a fi dascălŭ acilea la şcóla elinéscă, pe care făcêndu-lŭ D-ta cunoscutŭ şi D-lorŭ boïerilorŭ şi celor-l-alţi pământenï de acolo să'l şi aşeḑi la şcólă, ca să urmeze cu silinţă tréba învĕţăturei ucenicilorŭ, şi dupĕ acésta, vĕḑênd Domnia mea orênduiala ce-aŭ fostŭ pentru plata dascălului şi întocmirea şcólei, vomŭ da domnésca nóstră hotărîre de urmare.» [1]

Hangeri reînoi şi hrisovulŭ şcólei româno-slavone de la Sfântu Gheorghe, «unde nu numaï din copiii pământenilorŭ se află, ci şi alţiï streinï, dintr'alte ţĕrï sunt veniţi». Învĕţătorului Isaiia Anghel ierochirica şi ipodidascălulŭ sĕŭ, amêndoï pământenï, primescŭ «óreşi ce milă domnéscă, maï vêrtosŭ ca fiindŭ în linişte, pururea să fie cu mintea slobodă şi să pótă pune tótă nevoinţa a se sîrgui şi a sta napristan spre învĕţătura şi procopséla copiilorŭ sholasnicï, şi pentru streinï şi pentru pământenï.» Domnitorulŭ ïi scutesce de tot felulŭ de dăjdiï şi pre eï şi bucatele lorŭ şi le dă şi liude 5 streinï scutelnicï, apĕrându'i şi de orï-ce mosafirï».—1 Iulie 1798. [2]

Cunoscutele biserică şi şcolï din Tărtăşeşcï, Cerneţi, Greciï, Colţea, Dobroşeşcï, încă îşï vĕḑŭ reînoite privilegiile. [3]

La satulŭ Cojăştiï, moşie cumpĕrată de Dómna Ruxandra Hangeri, încă se înfiinţéză şcólă românéscă, de şi suntemŭ îndreptăţiţi a bănui că nu atât interesulŭ culturalŭ a împinsŭ pe Dómna Ruxandra să înfiinţeze asemene şcólă, ci pentru că cu pretextulŭ întreţinereï eï s'aŭ creatŭ, cu hrisóve domnescï, bune venitură, între carï vinăriciulŭ de pe moşia domnéscă de la Caracalŭ, câte 1 banŭ de vadră pe lângă 2 banï şi părpărulŭ, care'lŭ lua Sf. Spiridon-noŭ. [4]

O instituţiune, care a atras atenţiunea luï Hangeri, a fostŭ orfanotrofia. De sigur marele Vornicŭ alŭ obştirilorŭ Radu Golescu este acelŭ ce dobândesce de la Hangeri un Chrisovŭ, [5] prin care mônăstirea Stribaia cu veniturele sale este pusă la dispositiunea acesteï instituţiunï. Domntorulŭ ḑice:

«Cu sfatulŭ de obşte amŭ închinat'o Domnia mea la orfanotrofia din Bucurescï» ca să servéscă la cheltuelile de întreţinerea copiilorŭ sĕracï. La 9 Maiŭ 1798 Vodă ordonă, ca epitropia să rênduiască unŭ epistatŭ credinciosŭ, ca să facă zaptŭ tóte ale mônastireï acesteia, mişcătóre şi nemişcătóre, carï cu catastihŭ anume să le aducă în scrisŭ, spre a se trece şi în condică la Epitropie.

Cod. XXXIX, fila 48 verso.

1. Cod. XXXIX, fila 9.
2. Cod. XL, fila 9.
3. Cod. XL, fila 100, 124, 130 verso, 119, 80. — Asemenea s'aŭ reînoit privilegiile bisericeï şi şcóleï zidite de Stoln. Dumitrake în T. Jiuluï, la 15 Iunie 1798. [Veḑï hrisovulŭ în anexă, după Cod. XL fila 175 verso].
4. Hrisovŭ din 31 August 1798 cod. XXXIX fila 72.
5. Veḑi acestŭ hrisovŭ în tótă întregimea la anexe.

Orfanotrofia capătă în folosulŭ eĭ şi tóte prăvăliele, carĭ sunt să le zidéscă «luminata prea iubita Dómna nóstră Ruxandra» cu cheltuiala sa, pe locŭlŭ mônastireĭ Mihaiŭ-Vodă.

În acestŭ institutŭ se vorŭ cresce 80 de copiĭ, pe $^1/_2$ parte femeiască. Pentru acestŭ institutŭ să se zidéscă 2 curţĭ suficiente la biserica Manea Brutaru. Pentru zidirea acestorŭ curţĭ Alecu Văcărescu, fiulŭ răposatuluĭ Ienache, a propusŭ să se întrebuinţeze partea III din clironomie, dișă partea sufletuluĭ.

În orfanotrofie nu se vor primi decât pruncĭ sugarĭ până la 6 şi 7 anĭ, rămaşĭ făr'de părinţĭ şi cu desăvêrşire săracĭ. Pe pruncĭ iĭ vorŭ cresce la doicĭ afară din institutŭ până la 1 anŭ şi $^1/_2$, însă pururea sub privighiere. In institutŭ se ţinŭ copiiĭ până la 11 anĭ, iar fetele până la 12 anĭ. Băeţiĭ vorŭ învĕţa la unŭ «dascălŭ cu bună fire, bĕtrânŭ, pentru *china* avêndŭ şi óreşĭ-care învĕţătură şi de elenica», fie preotŭ séŭ mirénŭ. Maĭ se dispune să fie rênduiţĭ şi doĭ preoţĭ, din care unulŭ să fie şi dascălŭ rumânescŭ copiilorŭ; aceştia poslușindŭ câteşĭ treĭ şi bisericeĭ, să aibă a pune pre copiĭ la învĕţătura cărţeĭ de la treĭ anĭ, multŭ de la 4 înainte, silindu-se nu numaĭ să-ĭ înveţe carte; ci încă să-ĭ îndemneze câtră bunele urmărĭ, învĕţându-ĭ începuturile buneĭ credinţe, ale rugăciunelor şi câte alte sunt spre bună obicĭnuire, deprinḑêndu-ĭ şi la scrisóre.

La secţiunea fetelorŭ, în locŭ de dascalŭ să fie rênduite douĕ «dăscăliţe călugăriţe, înfrânte cu vieţuirea fără de prihană, carile să înveţe pe fete ale închinăciuneĭ şi ale lucruluĭ de mână, câte sunt trebuincióse la partea femeéscă şi să le povĕţuéscă spre cele de bună chibzuinţă.» Să fie şi unŭ preotŭ bĕtrânŭ duhovnicŭ, care va poslușĭ şi acesteĭ biserici la sfintele leturghiĭ.

Acéstă orfanotrofie este sub inspecţiunea luĭ vel Vornicŭ alŭ obştireĭ.

«Cu câte-va ḑile înainte de praznicul bisericeĭ, Epitropia să aibă a cerceta pre copiiĭ ceĭ ajunşĭ la orênduita vêrstă şi dupe iscusinţa, isteţimea, tragerea de inimă şi *dupĕ némulŭ lorŭ,* (de va fi cunoscutŭ) să se facă fóie de dênşiĭ de a se împărţi, orĭ la şcóla cea mare pentru învĕţătura desĕvêrşită, séŭ la curtea domnéscă, séŭ la neguţitorĭ de trébă şi cunoscuţĭ, séŭ la meşterĭ asemene de ispravă pentru meşteşugurĭ, orĭ la vre unŭ boĭerŭ, neguţitorŭ, séŭ la altulŭ de ispravă, ce va vré a primi vre unulŭ ca să-l créscă pentru sufletulŭ sĕŭ şi mergêndŭ la ḑiua praznicului Domnulŭ acolo, să aréte epitropiĭ şi cu economulŭ acelŭ catastihŭ cu copiiĭ dimpreună, din carĭ să priméscă Domnulŭ 4 copiĭ, mitropolitulŭ doĭ copiĭ, Episcopiĭ câte unŭ copilŭ şi D-nélorŭ boĭeriĭ, care şi câţĭ vorŭ vrea a lua, câte unulŭ; şi îndată să se pri-

méscă la orfanotrofie alți copii sĕrmanĭ în locŭ, spre împlinirea sumeĭ. Se póte da unŭ copilŭ și în cursulŭ anuluĭ și maĭ micŭ de vêrstă, la cine, fiindŭ omŭ cunoscutŭ, arŭ voi să'lŭ facă feciorŭ de sufletŭ.»

Lista feterŭ ajunse la vêrsta hotărîtă Epitropia o presintă Dómneĭ, care merge anume la orfanotrofie. Dómna ié douĕ fete «și din jupânesele etpaiuluĭ Luminăției sale, care va voi a primi și a lua, câte una.» Iar cele-l-alte venite în vêrstă, să se mărite după starea lorŭ, orĭ de la cutia milosteniei, orĭ din prisosulŭ venituluĭ orfanotrofiei, séŭ din ajutorulŭ Domnuluĭ.

Din fetele micĭ încă se daŭ în cursulŭ anuluĭ de sufletŭ.

Unulŭ dln dpctoriĭ politiei plătitŭ de Epitropie, va fi datorŭ să viziteze orfanotrofia, dându-i-se și unŭ adaosŭ de 30 tal. pe lună la léfă.

Numirea doctoruluĭ este lăsată în deplină voie a Epitropuluĭ.

Semile anualĭ se vorŭ cerceta de Mitropolitŭ, de vel Logof. alŭ țĕreĭ de sus, și de vel Post. împreună cu vel Vorn. alŭ obștirilorŭ.

Acesta e cuprinsulŭ în scurtŭ alŭ hrisovuluĭ de fundațiunea orfanotrofiei.[1] Acéstă instituțiune abia plănuită, nu credemŭ că deveni o realitate, căcĭ de construirea celorŭ douĕ palate cu multe camere nu maĭ se face nicăire mențiune de la Maĭ 1798 la Februar 1799, când se termină domnia luĭ Hangeri.

Ținemŭ sémă și de intențiune; decât, de realitatea lucrului nu avemŭ a maĭ pomeni!

*

Nu în scurtulŭ timpŭ alŭ Domnieĭ grele a luĭ Hangeri și sub amenințările Ciumeĭ și a luĭ Pasvantoglu se putea produce ceva din respectŭ culturalŭ pentru societatea română din Muntenia.

Dealtmintrelea acéstă societate era aceeași pe care anŭ descris'o pe la anii 1793. Nu în 4 anĭ trecuți de atuncĭ se schimbă o direcțiune culturală!

Cât continuă depravarea în asemenea societate, până la finea secoluluĭ alŭ XVIII[lea], ba trece și în primiĭ anĭ aĭ celuĭ alŭ XIX[lea], o póte demonstra de ajunsŭ următórele estrase de documente:

Vodă s'a înștiințatŭ, că atât prin mahalalele târguluĭ și prin hanurĭ, cât și prin odăile mônăstirlorŭ «se facŭ multe urmărĭ desfrânate și fapte vrednice de tótă rușinea, carĭ nu numaĭ că nu se cuvine a se urma cu acestŭ felŭ de apolie, ci neci se potŭ suferi a se auḑi....» Decĭ Domnitorulŭ ordonă luĭ vel Spătarŭ, să facă «cercetare și pe față și pe sub cumpĕtŭ, spre a'ĭ afla pe tățĭ câțĭ petrecŭ viéță desfrênată ca acésta, și orĭ nóptea séŭ ḑiua.... îțĭ dămŭ

1. Veḑĭ la anexe hrisovulŭ în totalitatea luĭ, după cod. XL, fila 39.

Domnia mea volnicie, ca să calcĭ case ca acelea desfrânate, măcar şi în mônăstirĭ de va fi, şi să'ĭ ridicĭ pe deoparte, şi pe de alta să facĭ scire Domnieĭ mele.... spre a se da nizamŭ de a se păzi fiesce-care de lucrurĭ netrebnice.» — 30 Iulie 1798.

Cod. XXXIX, fila 64 verso.

Cu pitacŭ domnescŭ din 28 Sept. 1798, femeea Maria cu mama sa sunt scóse din Bucurescĭ şi trămise la satulŭ lorŭ din Dâmboviţa, de unde să nu se maĭ întórcă.

Cod. XXXIX, fila 117 verso.

Se repetă nizamulŭ cârciumelorŭ: să nu sté muĭerĭ séŭ fete celetnice în cârciume.—29 Sept. 1798.

Cod. XXXIX, fila 83.

Ceea ce se va petrece în Bucurescĭ — vomŭ descri-o — cu ocasiunea uneĭ vizite a nouluĭ Amiral turc, amiculŭ luĭ Hangeri, va fi de natură a agrava rĕulŭ, iar nu a-lŭ vindeca.

Ómenii de carte nu lipsiaŭ cu tóte aceste cu totul. Celŭ puţinŭ guvernoriĭ francesĭ de prin casele boĭerescĭ continuaŭ a fi nisce factorĭ culturalĭ influenţĭ, introducêndŭ limba şi cărţile francese.

Alăturea cu literatura francesă, la Maĭ 1798, maĭ âmbla prin Muntenia şi o trupă de actorĭ séŭ *pehlivanĭ* francesĭ. Domnitorulŭ iĭ recomandă Ispravnicilorŭ din ţéră şi le ordonă să fie bine primiţĭ pretutindenea. [1]

Şi pe când Domnitorulŭ recomanda protecţiuneĭ Ispravnicilorŭ pe 3 pehlivanĭ francesĭ, elŭ nu se aréta neprietenosŭ şi către ómenii de sciinţă din ţéră. Doctorulŭ Dumitru Caracaş, care la 1795, precum vĕdurămŭ, tipărise la Viena Ποϊήματα ἰατρικά, prea lăudase pe Domnitoriĭ anterioriĭ luĭ Hangeri, ca să nu fi fostŭ îndemnatŭ Hangeri de a'lŭ trata bine, sperândŭ dóră că şi despre dênsulŭ péna mediculuĭ-poetŭ va lăsa o cântare. In adevĕrŭ Hangeri este bunŭ pentru doctorulŭ Caracaş, cum probézĕ şi următorulŭ pitac:

Io Const. George Hangeri Vvd. i gsp.

Cuvióse egumene de la mônăstirea Mărcuţa, fiind-că doftorulŭ Caracaşŭ s'aŭ orênduitŭ a şedea in lăuntru în mônăstire, în câtă vreme va voi, să'lŭ primeseĭ în lăuntru mônăstireĭ şi să'ĭ daĭ odăile cele trebuincióse de odihnă, că aşĭa este voinţa şi porunca Domnieĭ mele. — 1798, Maiŭ 12.

Cod. XXXIX fila 110.

1. Cod. XXXIX, fila 50. Pitacŭ din 29 Maiŭ 1798.

Nu putemŭ numĕra între opere, manifestându o cultură artistică, restaurațiunea anevoiósă a curței domnescĭ de la Mihaiŭ Vodă, din 1798, restaurațiune la care se întrebuințâ sute de salahorĭ și în favórea căreia arbitrarulŭ nu speriă de locŭ pe Domnitorŭ, carele ordona să se ié la lucru meșterii chiar angajațĭ de alțiĭ și să se concentreze pentru acéstă restaurare cete de țigani mônăstirescĭ și de pretutindenea... O icónă în micŭ a celorŭ petrecute cândva cu construcția megaliticelorŭ piramide egiptene!

Și la ce aŭ servitŭ luĭ Hangeri vexațiunile și nedreptățile săvêrșite cu restaurarea curței zidite de Alex. Ipsilant la Mihaiŭ Vodă? Câte-va lunĭ după ce se strămută acolo, i se întêmplă uciderea și din palatulŭ, în care intrase cu fală, fu aruncatŭ pe ferestre, fără de capŭ, golŭ, în mijloculŭ zăpeților și a gunóielorŭ de caĭ!

XVI

Administrațiunea.

Tótă activitatea administrativă a noueĭ Domniĭ se cheltuesce întru a îndoi birurile și a crea resurse fiscale, carĭ nu numaĭ să satisfacă trebuințele armateĭ turcescĭ, trimise la Vidin contra luĭ Pasvantoglu, dar să împle și punga Domnitoruluĭ, a Dómneĭ și a acoliților lor.

Alături cu aceste exacțiunĭ și stórceri a țĕreĭ de carĭ avemŭ maĭ departe a ne ocupa maĭ cu stăruință, putemŭ totuși înregistra câte-va acte și din sfera administrativă.

Așia, în primulŭ locŭ, sunt hrisóvele reorganisându Departamentulŭ epitropieĭ obștirilorŭ, din 22 Ianuarie 1798; acelŭ relativŭ la reorganisarea Cutieĭ milelorŭ, cu aceeași dată; și hrisovulŭ logofețieĭ de obiceiurĭ, din 12 Aprilie 1798.

Să le recensionămŭ pe fie-care.

Hrisovulŭ Departamentuluĭ Epitropieĭ obștirilorŭ introduce unele modificațiunĭ la hrisovulŭ luĭ Alexandru Ipsilante, din Domnia a II, sub pretextŭ că aŭ aflatŭ în vechia organisațiune «*nu puține lipse, amestecărĭ și neîntocmirĭ, cuviincióse véculuĭ trecutŭ, iar nu celuĭ de acum*».

Radu Golescu, marele Vornicŭ alŭ acestuĭ Departamentŭ făcea unŭ anachronismŭ, vorbindŭ de organisarea Departamentuluĭ în fruntea căruia se afla, ca de o instituțiune aparținêndŭ véculuĭ trecutŭ, pre când noĭ amŭ vĕdut'o fundată de Alexandru Ipsilante la 1775, și reorganisată tot de acelașĭ Domnŭ în Domnia a II-a. Era numaĭ dóră o

figură de retorică, era o intenţionată întinerire a mareluĭ Vornicŭ, carele în locŭ de a se arĕta firesce un *«laudator temporis acti»* punea la modă directiva, de care slavă Domnuluĭ nu suntemŭ nicĭ aḑĭ lipsiţĭ, acea de a pune pe spetele trecutuluĭ tot ce e rĕŭ şĭ de a proclama, că binele începe a se face numaĭ de către noĭ.

Secolulŭ al XVIII condamnândŭ secolulŭ al XVII-lè !

Şi în ce consta *marea reformă* a luĭ Radu Golescu? El înlocuĭ pre 4 vornicĭ al II prin 4 neguţitorĭ. Nu cum-va Radu Golescu s'a adăpatŭ la ideile Revoluţiuneĭ Francese de lépădă 4 boierĭ în favórea a 4 neguţitorĭ (burgheji)? S'ar puté presupune, că înlocuirea boierilorŭ prin neguţitorĭ urmăria unŭ scopŭ maĭ puţinŭ democraticŭ, acela de a înlătura competitorĭ şi controlatorĭ îndărătnicĭ. Cu 4 neguţitorĭ şi 4 boierĭnaşĭ pe lângă elŭ, nazirulŭ epitropieĭ, marele Vornicŭ era maĭ liberŭ în mişcărĭ, decât dupĕ anterióra organisaţiune.

Atributele Departamentuluĭ organisatŭ continuă a fi cele următóre :

a) Tréba milosteniеĭ, pentru care nu se va întârḑia darea unuĭ hrisovŭ specialŭ.

b) Tréba şcólelorŭ ţĕreĭ. Departamentulŭ are «să îngrijască pentru buna întocmire a şcólelorŭ şi ca prin cheltuelele ce se facŭ, să iasă dintr'ânsele roduri de învĕţătură şi de procopsélă a pământenilorŭ».

c) Tréba îngrijireĭ podurilorŭ celorŭ marĭ domnescĭ, şi a celorŭ micĭ şi a celorŭ de peste Dâmboviţa «spre a veni în puţină vreme la starea aceea ce se cuvine, ca într'o politie domnéscă, fiind lucru de ruşine şi mare defăimare acésta, a nu'şĭ avea politia Bucurescilorŭ, lângă scaunulŭ Domnieĭ, podurile eĭ în stare bună, pătimindŭ norodulŭ de obşte».

Pentru îngrijirea acestuĭ ramŭ de serviciŭ hrisovulŭ lasă în fiinţă polcovnicia de podurĭ cu cetele de podinarĭ, sub ordinele luĭ Vel Vornicŭ al obştirilorŭ.

d) Hrana şi chivernisirea pruncilorŭ sĕrmanĭ. Orfanotrofia.

e) Nizamulŭ isnafurilorŭ şi a tuturorŭ meşteşugarilorŭ—avêndŭ de zabitŭ pe Aga.

f) Aşeḑarea narturilorŭ.

g) Infiinţarea de fabrice de meşteşugurĭ iscusite; impuţinarea orĭ poprirea importaţiuneĭ de lucrurĭ zadarnice şi pricinuitóre de cheltueli deşérte.

h) Administraţiunea averilorŭ celorŭ orfanĭ. Inspecţia spitalelorŭ.

i) Să îngrijéscă Epitropia pentru nestrimtorarea, nemicşorarea şi neînchiderea uliţelorŭ de obşte şi a drumurilorŭ de prin mahalale, de a nu se întinde unii şi alţii a le cóprinde.

j) Privigherea hotaruluĭ Bucurescilorŭ, prin epistasia Vel Spătaruluĭ.

k) Ingrijirea de pieţe, în care să staţioneze carele, ce vinŭ în oraşŭ, oprite de a sta pe strade.

l) Privigherea mônăstirilor, ca să fie bine întreţinute şi reparate de egumenĭ şi economĭ.

m) Ţinerea de condicĭ, în care să fie scrise tóte hrisóvele, şi cărţile domnescĭ de *madele obştescĭ*.

n) Câte unulŭ din ceĭ 4 neguţitorĭ va avé în grijă: Cutia milostenieĭ.

Tréba scolelor.
» podurilorŭ.
» apelorŭ şi a orfanotrofieĭ.

Aceştia sunt subordonaţi Vel Vorniculuĭ, «*ca dinpreună cu D-luĭ să chibzuéscă*».

«Fără de scirea şi chibzuirea D-luĭ Vel Vornicŭ cheltueli să nu fie volnicĭ a face»

o) Localulŭ de adunare să fie orĭ la vre-o şcólă, orĭ la vre-o monastire, séŭ la casa Vel Vorniculuĭ.

p) Sunt 4 logofeţeĭ alipiţi la Departamentŭ.

q) Ceĭ 4 neguţitorĭ aŭ şi eĭ dreptulŭ «*când vor avea vre-o trebuinciósă şi grabnică pricină* să se înfăţişeze înaintea Domnieĭ mele, *ca să aréte trebuinţa pricineĭ*».

r) La casurĭ maĭ grele Epitropia să aréte pricina şi la D-lorŭ veliţiĭ boierĭ, spre a chibzui cu toţiĭ «*ca nisce iubitorĭ Patrieĭ*».

s) «La socotelele acestuĭ Departamentŭ alŭ Epitropieĭ» se rânduesce Vel Postelnicŭlŭ după vremĭ, care împreună cu Vel Vornicŭ alŭ obştirilorŭ şi ceĭ 4 neguţitorĭ, să încheie, fie-care fine de anŭ socotelele şi să se presinte Domnitoruluĭ.

t) Lefile: Vel Vornicŭ alŭ obştirilorŭ 1000 leĭ la treĭ lunĭ; ceĭ 4 neguţitorĭ: pronomion C lude pentru slujbele caselorŭ lorŭ; scutire de bucate, de vinăriciŭ, dijmăritŭ.

La ceĭ 4 logofeţeĭ, cu hârtia lorŭ, câte 100 talerĭ pe lună.

La 4 boierinaşĭ câte 20 talerĭ pe lună.

Polcovniculuĭ de podurĭ 30 talerĭ pe lună.

In 3 Februarie 1798, Vodă Hangerĭ rênduesce pe ceĭ 4 neguţitorĭ aĭ reorganisatuluĭ Departamentŭ, şi anume: Ión Scufa la Cutia de milostenie, Spirea Cazoti la podurĭ, Mihaiŭ Chiriţă la şcóle, şi Petre Vasiliu la cişmele şi orfanotrofie [1].

1. Cod. XXXIX fila 13.

La 5 Fevruarie sunt numiţi ceĭ 4 logofeţeĭ anume: Marin la tréba podurilorŭ, Anton biv Logofĕt de tainĕ la tréba şcólelorŭ, Grigorie biv Logofĕtŭ de tainĕ la tréba Cutieĭ de milostenie, şi Iordache biv. III Logofĕtŭ la tréba cişmelelorŭ şi a orfanotrofieĭ.

In aceaşĭ ḑi sunt rênduiţi şi ceĭ 4 boierinaşĭ: Costache Tufénu, Costache Greceanu, Mateĭ Greceanu şi Răducanu Caramanlâŭ. [1]

Mers'aŭ mai bine administraţiunea Departamentuluĭ obştirilorŭ cu noua organisare? In locŭ de 4 boierĭ pământeni, Radu Golescu are lângă elŭ, în tot casulŭ, celŭ puţinŭ 2 neguţitorĭ grecĭ. [2]

Iată de ce Radu Golescu perde din stima contemporanilorŭ. In curênd, însărcinatŭ de Domnitorŭ cu catagrafia vitelorŭ, pentru a fi puse la birulŭ văcărituluĭ, deghizat cu numele de goştinărit, precum vom vedé, Radu Golescu:

«Berbecii osebindŭ,
«Oile să le alégă,
«Câte sunt bărbătescĭ
«Şi câte femeiescĭ,
«Din oĭ cum şi din capre;...

Marele Vornicŭ alŭ obştirilorŭ ajunge urîtŭ de poporŭ cu asemene epistăsie, aşia în cât Fănuţă (Zilotŭ Românulŭ) nu se sfiesce de a ḑice:

«Acestŭ epistatŭ crape!» [3]

Hrisovulŭ de reorganisare a cutieĭ milelorŭ în preambula sa arétă, că scopulŭ urmăritŭ este acelŭ de a ajutora pe ceĭ scăpătaţi, de a ridica pe ceĭ căḑuţi, de a mângâia pe ceĭ ce se trudescŭ, căci acésta este ca o lege din fire şi ca o datorie obştéscă.

Domnitorulŭ spune că a cercetatŭ starea cutieĭ milosteniilorŭ, veniturile eĭ şi cumpănirea împărţireĭ milosteniilorŭ, şi că a aflatŭ «nu puţină rea orênduială şi mare catachrisis.» Deci a hotăritŭ să reorganiseze cutia, dupĕ următórele capete:

Veniturile. 500 talerĭ de la visteria domnéscă pe fie-ce lună
1000 » » cumpĕrătoriĭ oĭerituluĭ.

1. Cod. XXXIX, fila 15. Veḑĭ la anexe hrisovulŭ şi cărţile de rênduire.

2. Cod. XXXIX, fila 138. Pitacŭ din 31 Ianuarie 1799 către Mitropolitŭ şi Vel Banŭ D. Ghica, biv vel Banŭ Mavrocordat Epistatulŭ Postelnicieĭ, biv vel Banŭ D. Racoviţă, biv vel Vist. Scarlat Ghica şi vel Logofĕtŭ de ţéra de sus Scarlat Câmpinénu: să cerceteze socotelele Epitropieĭ obştirilorŭ pe aniĭ 1797 şi 1798.

3. Ultima cronică română din epoca Fanarioţilorŭ, ediţia Hasdeŭ 1884 pag. 9.

340	»	»	ai dijmăritului, adică câte 20 taleri pe județu.
340	»	»	cumpărătorii vinăriciului.
300	»	din vămi.	
500	»	de la ocnari și când acestu venitu se va căuta în credință, banii se voru da de la Visterie, séu de la cămara domnéscă.	
500	»	»	Mitropolia.
300	»	»	Episcopia Rômnic.
200	»	»	» Argeș.
200	»	»	» Buzĕu, la ḍiua praznicelorŭ lorŭ.
160	»	»	boierii cari îmbracă caftane, începêndu cu vel Banu.

Și nisce sume diverse pe cari lectorulu le póte afla în însuși hrisovulu publicatu la anexe. Toți funcționarii de tóte ramurele plătescu anumite taxe la cutie. Déca unu funcționaru rĕmâne în oficiu și pe unu altu anu, va plăti pe fie-ce anu taxa hotărîtă la cutie. Egumenii mônăstirilorŭ mari plătescu câte 40 de taleri, iar cei de la mônăstirile mai mici câte 20.[1]

Negu̧itorii cumpaniști, privilegiați cu chrisóve, adică capanlâii, cum și gelepii, plătescu la cutie câte taleri 300 la unu locu. Asemene negu̧itorii ce iau de la Visterie cărți pentru a face comerțu de vite și altele, plătescu câte 1 talerŭ de carte.

Obligațiunea pusă de a se face parte cutiei de la Clironomie a ridicat'o Hangeri prin acestu chrisovu, dar obligă pe Mitropolitu să îndatorescă pe duhovnicii de obște să îndemne pe creștini, ca la mórte să iése ceva de bună-voie la cutie «analogon după periusia lui» Archiereii, egumenii și în genere partea eclesiastică rĕmâne obligată să lése a treia parte din avere pentru cutie, căci, la din contră, tótă periusia se va lua la cutie. Averile nemișcătóre lăsate cutiei nu se voru vinde, ci se voru administra de Epitropie.

In cutie să pótă arunca ori-cine, fățișu séu în taină, ori ce sumă va voi. Când se face unu Mitropolitu nou, va da 1000 de taleri; când se face unu Episcopu nou, va da 500. Cei 3500 de clerici voru da câte 4 taleri pe anu de omu, care acéstă sumă se va împărți în 2, la mili și la școle. Acéstă dare preoții o voru plăti în 2 soróce.

La cutie merge și răsura de la banii breslelorŭ și deciuială din

1. Vedi în anexe o listă de boierii puși în slujbă, datori la cutie pentru caftane.— 18 Sept. 1798. (Cod. XXXIX, fila 82).

milele mônăstirescĭ ale vinăriciuluĭ,[1] şi taleri 1500 de la lemnarĭ şi zidarĭ şi câte 2 parale la leŭ de la mezaturi, plătite de cumpĕrătorŭ. De la chirotonii câte tal. 5 de preotŭ şi câte 2½ de diaconŭ. De la tabaculŭ pămênténŭ câte 9 parale de oca; de la celŭ strĕinŭ câte 26 de parale.

Nazirŭ cutieĭ rĕmâne tot marele Vornicŭ alŭ obştirilorŭ, ajutatŭ de ceĭ 4 neguţitorĭ; dintre aceştia unulŭ este însărcinatŭ cu cutia. Domnitorulŭ cere să înceteze catachrisulŭ la administrarea cutieĭ, ca să se pótă ajuta toţĭ ceĭ lipsiţĭ, fie obrazŭ deosebitŭ, fie maĭ prostŭ, necunoscutŭ, fie vre-o fată sĕrmană de mărităţŭ. Marele Vornicŭ împreună cu ceĭ 4 neguţitorĭ epitropĭ, aŭ misiunea de a cerceta pe faţă şi sub cumpĕtŭ de starea aceluia care cere ajutorŭ de la cutie, şi prin anafora, «făr'de a căuta hatîrŭ şi prietenie séŭ vre-o mijlocire, în cugetŭ curatŭ, să aréte Domnuluĭ», carele cu condeiulŭ sĕŭ să însemneze léfa acordată şi sub a sa pecete. «Iar pitacele de poruncă pentru banii de cutie, orĭ cu nume orĭ făr'de nume, séŭ altă mijlocire de orênduială, cu totulŭ le ridicămŭ Domnia mea să nu se maĭ facă.» 22 Febr. 1798.[2]

Sémele cutieĭ milosteniilorŭ se cercetéză anualŭ de marele Postelnicŭ.[3]

Maĭ târdiŭ, cu unŭ pitacŭ din 17 Sept. 1798, către vel Vorniculŭ obştirilorŭ, ordonă ca să înceteze de a maĭ da lefĭ de la cutie la obraze scăpătate, că nu maĭ sunt banĭ, şi «nu maĭ rĕmâne altŭ mijlocŭ de putinţă şi pentru vre unŭ ajutorŭ deosebitŭ la vre un locŭ prea trebuinciosŭ.»[4]

*

Hrisovulŭ Logofeţieĭ de obiceiurĭ, datŭ de Hangeri la 12 Aprilŭ 1798, prevede numaĭ reînoirea acesteĭ instituţiunĭ, fundată de Alex. Ipsilante în D-nia a II-a, precum recunósce însuşĭ Hangeri în preambula hrisovuluĭ.[5]

Mateiŭ Fălcoianu este marele Logofĕtŭ alŭ obiceiurilorŭ, la data când Hangeri reînoesce hrisovulŭ acesteĭ instituţiunĭ.

Maĭ puţine acte îngrijindŭ de administraţiunea ţĕreĭ găsimŭ de la Hangeri, de cât hrisóve şi pitace asigurândŭ veliţilorŭ boĭerĭ havaeturĭ. Aşĭa, darea vorniciei de la vitele de pripas, care era lăsată pe séma cutieĭ, o ia Hangeri la 4 Ianuarŭ 1799, pentru a o da în séma Visterieĭ şi

1. Mitropolia şi Episcopiile sunt scutite de a da deciuiala din vinăriciŭ, ca şi cele l-alte mônăstirĭ, pentru cutia milelorŭ (Cod. XXXIX, fila 102 verso).
2. Cod. XL fila 12 verso.
3. Vedĭ la anexe hrisovulŭ întregŭ după cod. XL fila 12 verso.
4. Cod. XXXIX fila 81.
5. Vedĭ hrisovulŭ în totalŭ la anexe, după cod. XL fila 24.

pune la dispositiunea celorŭ doĭ velițĭ Vornicí și a Vornicilorŭ III-lea și alŭ IV-lea. [3]

Din documentulŭ originalŭ, ce posedemŭ și pe care îlŭ reproducemŭ în anexe, se póte vedea și «orênduiala Logofețieĭ Divanuluĭ», adecă venitulŭ, ce aŭ sĕ'lŭ iée Logofețiĭ Divanuluĭ de la arendașiĭ acestuĭ venitŭ, și anume: câte taleri 4 și 60 banĭ la pungă, dupĕ vêndarea oierituluĭ, a vinăriciuluĭ, a dijmărituluĭ, a vămilorŭ, a ocnelorŭ și de la huzmeturile Epitropieĭ, cum și de la cărțile de căpitănie date de Spătarŭ, de la acele de polcovnicĭ de județe, de la vătașiĭ de țiganĭ, de la hrisóvele mŏnăstirescĭ, de la hrisóvele rufeturilorŭ, de la cărțile de egumenie, de la cărțile de Isprăvnicie, de la cărțile de protopopí, de la cărțile de condicarĭ de județe, de la cărțile de staroste de cavafí, de Cuiungibașă, Telalĭ-bașă și bragarĭ; de la cărțile de clacă, de dijmă și de pădure, de la cărțite vorniceilorŭ, de la jălbile pecetluite către Ispravnicĭ, de la cartea de staroste de negutitorĭ, de la cărțile de vătășeĭ de plaiŭ, de la cărțile de învoire de tèrgŭ, de la cărțile de încercătura de oieritŭ, dijmăritŭ, etc. și pênă și de la micii funcționarĭ, ca Logofețĭ alŭ III și Armașĭ alŭ II-lé din Bucurescĭ și Craiova, ba de la Mitropolie și Episcopiĭ, și până și de la hrisóvele de scutirĭ a scaunelorŭ de măcelărie, etc.

Venitulŭ considerabilŭ de la tóte asemene taxe se împărția cu analogie între ceĭ 2 Logofețĭ marĭ și Logofețiĭ alŭ II-lé, apoĭ muhurdarulŭ, divictarulŭ și scriitorulŭ. Negreșitŭ că Logofĕtulŭ de țéra de sus lua suma cea maĭ bună, apoĭ cel de țéra de jos. Acești 2 luaŭ a III-a parte din totalulŭ venitŭ. A doua parte, nu tocmaĭ întrégă, o luaŭ Logof. alŭ douilea, și a treia parte se împărția între ceĭ-l'alțĭ slușbașĭ aĭ Logofețieĭ Divanuluĭ.

Țéra Românéscă continuă a fi împărțită administrativmente în țéra de sus și țéra de jos. Țéra de sus coprindea județele: Vêlcea, Jiu de sus, Jiu de jos, Romanațĭ, Mehedințĭ, Argeșŭ, Ilfovŭ, *Bucurescĭ*.

---

3. Darea Vornicieĭ, ca venitŭ alŭ Epitropieĭ.

Cu hrisovulŭ de la 4 Ianuarie 1799 Vodă dice, că deși venitulŭ vornicieĭ este datŭ Epitropieĭ obștirilorŭ, însă de acum dispune, ca să se vêndă de la Visterie și banĭ ce se vorŭ prinde să se facă în 3 părțĭ, din care douĕ părțĭ, să se dée la Dumnéluĭ vel Vornicŭ de țéra de sus și de jos, iar a 3-a parte să se dée la ceĭ-l'alțĭ doĭ vel Vornicĭ (al 3-lea și al 4-lea). Venitulŭ să se împartă lunarŭ la velŭ Vornicĭ. Să se adune însă boeriĭ velŭ Banŭ D. Ghica, și bivŭvel Banŭ N. Mavrocordat Epistatulŭ Postelnicieĭ, vel Vist. N. Brâncovénu și vel Vornicŭ de țéra de jos C. Filipescu, să chibzuiască a se crea altŭ venitŭ Epitropieĭ obștirilorŭ, în locŭlŭ celuĭ de la Vornicie, căcĭ trebue și acolo pentru școle, poduri etc.

Cod. XXXIX fila 128 verso.

Iar ţéra de jos coprindea : Râmnicu-Sărat, Buzeŭ, Ialomiţa, Săcuienii, Prahova, Dâmboviţa, Vlaşca, Teleormanŭ, Muscelŭ şi Oltul. [1]

Administraţiunea judeţénă nu era maĭ bine făcută de cât se făcea la centru. Ispravnicĭ ce nu ascultă de ordinele Domnescĭ, când acele ordine nu satisfacŭ vederile lorŭ de câştigŭ şi de asemene Ispravnicĭ întâlnimŭ destuĭ sub Hangeri. [2]

Aceştia jăfuescŭ în voie bună şi nedreptăţescŭ pe locuitorĭ, maĭ cu sémă cu conacele zapciilorŭ prin sate, «carĭ facŭ cererĭ nepotrivite, ce nu potŭ ticăloşiĭ locuitorĭ a le împlini, fiind aceste cererĭ de multe chipurĭ şi lucrurĭ, carĭ nicĭ se găsescŭ pe la dènşiĭ», cum recunósce însuşĭ Hangeri, în cartea sa deschisă de la 18 Februar 1798. [3]

Vătaşiĭ de plaiŭ, ba şi căpitaniĭ de margine, se ocupă maĭ puţinŭ de paza judeţelorŭ şi a mărginei, de cât de a'şĭ împlea punga prin tóte mijlócele. Prinderea hoţilorŭ este numaĭ un mijlocŭ de a face parale. Aşia Ispravniculŭ de Vlaşca aŭ luatŭ taleri 400 de la unŭ hoţŭ şi de la gazda luĭ şi i-aŭ datŭ drumulŭ. Vodă la 23 Octombre 1798, trimite zapciu spătărescŭ să ia baniĭ de la Ispravnicŭ şi să'ĭ aducă la Bucurescĭ la Spătărie, «ca să se dea păgubaşilorŭ, ce se vorŭ arĕta pe urma numituluĭ hoţŭ.» [4]

De sigurŭ că aceĭ baniĭ se rătăciaŭ prin punga Domnitoruluĭ şi a cutăruia velitŭ boierŭ!

---

1. Vezĭ documentulŭ în anexă.

2. Pitacŭ din 15 Ianuarie 1799 la ispravniculŭ de Ialomiţa biv vel Pah. Const. Bălăceanu ; «Ne-am pliroforisitŭ de la D-luĭ cinstitŭ şi credincioşŭ boerulŭ Domnieĭ mele vel Spătarŭ, de *herecheturile*, ce arĕţĭ asupra căpitanilorŭ, la acestŭ judeţŭ, cu care nu daĭ înţelegere de vre-o vrednicie séŭ sadacatŭ ; *ci de faţă împotrivitorŭ te arĕţĭ la însĕşi Domnescile nóstre porunci, care le veḑi la mâna orânduiţilorŭ căpitanĭ*, ce să trămitŭ de cătră D-luĭ vel Spătarŭ ; pentru care ne-am miratŭ Domnia mea cu ce îndrăsnélă le facĭ aceste şi cu ce socotélă ? De te veĭ fi fandasindŭ că aĭ arĕtatŭ óreşĭ-care puţină piotimie la o trébă doué ce aĭ fostŭ orânduitŭ, dar însuţĭ ţi le stricĭ cu cele de acum herecheturĭ, şi Domnia mea nu te avemŭ cu vre-o deosebire la Isprăvnicie, ca când aĭ avé cevaşĭ Μερετὸ învederatŭ de *ikiakos*, ca să arĕţĭ atâta îndrăsnélă a-ĭ întórce pre căpitaniĭ ce veḑĭ că aŭ porunc̆ĭ domnescĭ la mână şi a nu'ĭ primi de căpitanĭ. Decĭ deschide'ţĭ ochiĭ şi socotescete ce facĭ şi altă dată să nu maĭ urmezĭ împotrivire ca acestea la ale căpitanilorŭ, că numaĭ te vomŭ ridica cu urgie şi încă cu tótă străşnicia te vomŭ pedepsi, spre pildă.» — 1799 Ianuarie 15.

Cod XXXIX fila 133.

Pitacŭ din 11 Iunie 1798 la Ispravnicĭĭ de Săcuienĭ, împutându-le, că în loculuĭ condicaruluĭ Luca Poenaru, rânduitŭ cu pitacŭ, eĭ şi-aŭ permisŭ să numéscă altŭ condicarŭ.

Cod. XXXIX, fila 55 verso.

3. Veḑĭ întréga carte la anexe, după Cod. XXXIX fila 22.

4. Cod. XXXIX, fila 99 verso.

Ba adese nicĭ nu maĭ prindéŭ pe hoţĭ, căcĭ póte Ispravnicĭĭ împărţiaŭ cu eĭ hoţiile sĕvêrşite şi declaraŭ că nu'ĭ potŭ prinde. Cunóscemŭ casulŭ, când unŭ particularŭ cere voie să prindă elŭ, în loculŭ Ispravnicilorŭ şi alŭ polcovnicilorŭ de judeţŭ, pe nisce hoţi ce infestaŭ ţéra:

Unŭ Constantinŭ Lipovénulŭ se prinde cu mare prinsóre la Domnie, că décă i se va da voie, va prinde pre nisce hoţĭ vestiţĭ, Neculaĭ cu fraţiĭ luĭ, ţiganĭ aĭ marelui vornicŭ Manolache Creţulescu. Domnitorulŭ ĭi dă volnicie să âmble în orĭ-ce judeţŭ cu acestŭ scopŭ, şi ordonă Ispravnicilorŭ de judeţe, polcovnicilorŭ, căpitanilorŭ, zapciilorŭ şi altorŭ slujbaşĭ, «că nu numaĭ să nu staţĭ cu vre o împotrivire la urmarea acésta, ci încă orĭ-ce ajutorŭ va face trebuinţă şi va cere, făr'de nicĭ unŭ cuvêntŭ să'ĭ daţĭ negreşitŭ, spre a'ĭ puté prinde; dar nici numitulŭ să nu se amestece la alte hoţiĭ întêmplătóre, ce nu este de datoria luĭ, fără numaĭ după aceştĭ hoţĭ să âmble a'ĭ prinde, şi prinzêndu-ĭ, cu bună pază să-ĭ trimiţă aice la D-luĭ vel Spătarŭ, cu tacrirulŭ lorŭ.» 30 Iulie 1798.[1]

Cu cine era să urmăréscă Polcovnicĭĭ pe hoţĭ, când Ispravnicĭĭ dădéŭ la dajdie pe slujitorĭĭ vechĭ şi înscriaŭ în loc ţĕranĭ cu prinsóre, de la carĭ se mărgineaŭ, lăsându'ĭ pe-acasă, să încaseze havaeturĭ bunicele.[2]

După ce ast-fel Ispravnicĭĭ n'aveaŭ slujitorĭ, apoĭ luaŭ slujitorĭ dupĕ la căpitanĭĭ de margine şi dupe la polcovnicĭĭ de judeţŭ, cea ce desorganisa mijlócele de pază.[3]

O circulară a luĭ Hangerĭ, încă de la 24 Ianuarŭ 1798, confirmă aserţiunea nóstră, că Ispravnicĭĭ globeaŭ pre hoţiĭ prinşĭ şi apoĭ ĭĭ slobodiaŭ, fără de a'ĭ maĭ trimete în judecata de la Bucurescĭ orĭ de la Craiova. Negreşitŭ că hoţiĭ carĭ nu puteaŭ plăti glóba eraŭ singurĭĭ ce se opreaŭ la închisóre, ba încă supuşĭ la cazne şi bătăĭ, ca să mărturiséscă adese crime imaginare. Insuşĭ Hangerĭ, prin circulara de care vorbimŭ, se ridică în contra unorŭ asemene maltratărĭ şi ordonă ca hoţiĭ prinşĭ să nu fie ţinuţĭ la închisórea judeţuluĭ maĭ multŭ de cât 3 ţile, nicĭ să fie căzniţĭ, ci îndată după examenulŭ afacereĭ, să fie trimeşĭ sub pază la marele Spătarŭ, cu înscinţare şi către Domnie, şi

1. Cod. XXXIX fila 66 verso.

2. Pitacŭ din 5 Maiŭ 1798 la Ispravnicĭĭ de Vlaşca. S'aŭ jăluitŭ slujitorĭĭ scaunuluĭ Isprăvnicescŭ, că slujitorĭĭ vechĭ sunt daţĭ în dajdie şi se facŭ slujitorĭĭ ţĕranĭ bogaţĭ. Domnitorulŭ desaprobă acéstă pagubă ce se aduce Visterieĭ.
Cod. XXXIX, fila 41 verso.

3. Poruncă la Ispravnicĭ să nu se ia slujitorĭĭ de la căpitanĭĭ de margine şi de la polcovnicĭĭ judeţuluĭ la alte slujbe. 2 April 1798.
Cod. XXXIX, fila 25 verso.

să nu se facă risipă avutului lorŭ, luându-se de unii şi de alţii. [1]

Pentru a împedeca identice abuzuri, ce se făceaŭ la temniţa din Bucurescĭ, Vodă dete, în 9 Septembre 1798, pitace către Spătarŭ şi Aga, ca să nu fie nimene închisŭ la grosurile lorŭ, pe vină orĭ pe pîră nedovedită. Pentru câte ţile va fi şedutŭ închisŭ unŭ pârâtŭ, pârâşulŭ să'ĭ plătéscă câte tal. 3 pe ţi, décă se va dovedi nevinovatŭ. Boĭerulŭ judecătorŭ de la agie şi spătărie să caute regulatŭ pricinele, fără zăbăvire. [2]

In interesulŭ siguranţeĭ publice se dete şi pitacŭlŭ din 3 Noembrie 1798: cafenelele, băile să fie deschise numaĭ până la 4 ceasurĭ; băcăniile şi cârciumile până la 1 ceasŭ şi ½ din nópte. [3]

— Pitacŭ de la 3 Noembrie 1798. Nimenĭ nu e slobodŭ a âmbla nóptea făr'de felinar. [4]

Din acestaş punctŭ de vedere alŭ siguranţeĭ publice, Hangeri dete şi elŭ unŭ noŭ pitacŭ la biv vel Hatmanŭ epistatŭ alŭ Agieĭ să dée poruncă la toţĭ mahalagiiĭ, şi pe la hanurĭ, să vestéscă la agie pre orĭ-cine conăcesce pre la eĭ; cine este anume? Ce felŭ de omŭ? De unde? şi pentru ce trébă a venit? Vodă cere să i se facă cunoscutŭ şi luĭ toţĭ streiniĭ ce vinŭ în Bucurescĭ.—7 Noembre 1798. [5]

Incă din 5 Ianuarŭ 1798, Hangeri dădu ordinŭ luĭ Aga şi luĭ vel Spătarŭ cu *«nizamŭ pentru streiniĭ carĭ vinŭ în Bucurescĭ»*, în sensulŭ pitaculuĭ de maĭ sus. [6]

Acestŭ nizamŭ este o reînoire a dispoziţiunilorŭ luĭ Alexandru Ipsilant din a doua sa domnie. [7]

Şi tot din acelaşŭ punctŭ de vedere inregistrămŭ şi pitaculŭ din 30 Martie 1798 către Agă şi vel Camaraşŭ, ca arnăuţimea să nu pórte arme, afară numaĭ de neferiĭ luĭ Baş-beşlégă, ci arnăuţiĭ să pórte *sope*. [8]

Maĭ avemŭ altŭ pitacŭ din 9 Septembre 1798, ca nimenĭ să nu pórte arme în oraşŭ şi caiafetŭ de deliĭ. Ordonă luĭ vel hatmanŭ «însuşĭ D-ta să încalecĭ, să mergĭ prin mahalale şi prin tîrgŭ să facĭ acéstă privighiere, şi pe orĭ care veĭ găsi purtându arme asupră'ĭ, ţiua şi nóptea, orĭ din care ogeacŭ va fi, măcar şi aĭ curţeĭ, să'ĭ ieĭ D-ta armele de-asupră-le şi să'lŭ ridicĭ, ca să'lŭ pedepsimŭ».... «însă maĭ întâiŭ să se facă acésta cunoscută la toţi, acum de iznóvă, ca să scie

1. Cod. XXXIX fila 10 verso.
2. Cod. XXXIX fila 77 verso.
3. Cod. XXXIX fila 103 verso.
4. Cod. XXXIX fila 103 verso.
5. Cod. XXXIX fila 106.
6. Vedĭ anexa dupĕ cod XXXIX fila 2.
7. Vedĭ pag. 69 a tomuluĭ VII.
8. Cod. XXXIX fila 25.

că neferiĭ aceştĭ şi spătăresc̆ĭ şi aĭ curţeĭ sunt să pórte numaĭ sope, iar arme nimenĭ să nu pórte.» [1]

Deja la 12 Ianuarŭ 1798, unŭ asemene pitacŭ dedese Hangeri «pentru bună isihia de obşte a politieĭ Bucurescilorŭ, şi pentru ca să lipséscă şi îmulţirea vorbelorŭ deşarte într'acéstă vreme.» Epistatulŭ Spătărieĭ, biv vel Banŭ N. Mavrocordat, era poruncitŭ de Hangeri să prohibe pentru orĭ-cine de a purta arme, şi boĭeriĭ să nu maĭ ţină nicĭ arnăută cu caiafetŭ de deliŭ şi tufecciŭ, căcĭ li se vorŭ da aceştĭ arnăuţĭ câţĭ le trebue, numaĭ de la ogeaculŭ curţeĭ. [2]

Bine, mĕsurĭ de asigurare contra făcĕtorilor de reŭ tot s'aŭ luatŭ icĭ-colea, şi sub Hangeri Vodă, dar contra funcţionarilorŭ, hoţĭ eĭ înşişĭ, ce mĕsurĭ se luară? Nu vedem nicĭ una. Abia doue treĭ casurĭ de judecată de funcţionarĭ — şi aceştia din ceĭ micĭ — aflăm din condicele domnescĭ, sub domnia luĭ Hangeri.

Unŭ pîrcălabŭ de satŭ, Vâlcul, s'aŭ găsitŭ cu banĭ mâncaţĭ jaf în satulŭ Greciĭ (plasa Ogrozenĭ). Vodă ordonă urmărirea luĭ.

Pe Stănică Postelnicelulŭ, care ĭarăşĭ a făcutŭ abusurĭ, l'aŭ adusŭ în fiare mumbaşirulŭ domnescŭ şi Vodă aŭ pusŭ de l'aŭ pedepsitŭ cu bătaĭe, apoĭ ĭ a datŭ drumulŭ.

Să maĭ citămŭ unŭ pitacŭ la ispravnicĭĭ de Prahova, pentru State Log. ce-aŭ fostŭ sameşŭ la judeţŭ, dovedit ca delapidatorŭ de banĭ aĭ visterieĭ şi jăfuitorŭ. Prin acestŭ pitacŭ din 9 Aprilŭ 1798 Domnitorulŭ îlŭ destitue şi ordonă să nu maĭ fie *primitŭ nicĭ odată în slujbă, plătind baniĭ jăfuiţi.* [3]

Maĭ notămŭ o cercetare rènduită de Hangeri, după doue reclamaţiunĭ contradictorĭĭ a plăiaşilorŭ din plaiulŭ Slănic (Buzeŭ) contra vătafuluĭ lorŭ Ştefan, că este jăfuitorŭ şi că şi-a făcutŭ poslușnicĭ, scutelnicĭ. [4]

Maĭ cu sémă din causa scutelnicilorŭ, cu care se păgubesce Visteria, şi decĭ Domnia, se face ancheta ordonată la 9 Februar 1798.

Vom termina acestŭ capitolŭ, consignându între mĕsurile administrative, luate sub Domnia luĭ Hangeri, şi reînoirea nizamuluĭ pentru paza marginelor, de către vătaşiĭ de plaiŭ, din 10 Ianuar 1798, în interesulŭ neîntrăreĭ în ţéră de ómenĭ *periculoşĭ siguranţeĭ publice.* [5]

1. Cod. XXXIX fila 77.
2. Cod. XXXIX fila 6. Vedĭ şi pitaculŭ de la 3 Noembre 1798, carele dice că mônastirele şi boĭeriĭ să nu aibă arnăuţĭ ómenĭ făr'de căpătaĭ. Toţĭ aceştĭ arnăuţĭ să'ĭ scrie Spătarulŭ la ogeaculŭ spătărieĭ; şi orĭ-cine va avea nevoie de vr'unŭ arnăutŭ să céră de la spătărie şi să i se dée.—1798 Noembre 3. (Cod. XXXIX fila 100 verso).
3. Cod. XXXIX, Fila 30 verso.
4 Cod XXXIX fila 21.
5. Cod XXXIX fila 5.

XV

Justiția

Niscaĭ legiuirĭ orĭ dispositinnĭ escepționale, cu referință la justiție, nu putem aștepta de la scurta Domnie a luĭ Hangeri, și de la o fire lacomă de banĭ, cum este a luĭ.

Totuși, în primulŭ pitacŭ ce semnézŭ, cu referință la justiție, acestŭ Domnitorŭ cere de la ceĭ însărcinațĭ cu facerea dreptățeĭ — cercetarea judecăților — înlăturarea hatâruluĭ și a părtinireĭ, maĭ ales în favórea dreptățeĭ sĕracilorŭ:

Cu pitaculŭ de la 6 Ianuar 1798, Hangeri convócă în I-a ședință Divanulŭ veliților boĭerĭ, pentru ḑiua de Vinerĭ 8 Ianuar adecă adoua ḑi dupĕ Sf. Ión. Domnitorulŭ ordonă ca Divanulŭ să țină ședință în tóte ḑilele, afară de Dumineca. In acest Divanŭ dă locŭ și luĭ biv. vel Vornicŭ, N. Filipescu, ca împreună cu boĭeriĭ veliți halea să caute judecățile, cu anafora să arĕte Domnitoruluĭ alegerea fie-căreĭ pricinĭ. Vel Logofĕtŭ N. Brâncovénul este însărcinat «să arete acéstă porunca atâtŭ dumnélorŭ veliților boĭerĭ, cât și celora-l-alțĭ, cu deosebită epistasie, ca să le fie sciută». Acelașŭ mare Logofĕtŭ e însărcinatŭ. să privigheze «și la judecățĭ, a curge tréba cu orânduială bună, făr de cusurŭ, urmându-se dupĕ voința și cugetulŭ Domnieĭ mele». Venirea la Divanŭ să fie fórte de diminéță «pentru ca să-șĭ gătéscă judecățile aci. Și dumnéta vel Logofĕtŭ să facĭ poruncile Domnieĭ mele pe la Depertamenturile și judecătoriĭ ceĭ dupe afară, ca să urmeze cercetarea judecăților făr de hatîr și voĭe veghiată și dreptatea sĕracilorŭ să se caute cu tótă scumpătatea și osîrdia». 1798, Ianuar 6.

Cod. XXXIX, fila 2 verso.

Cu circulara din aceași dată, 6 Ianuarŭ 1798, Hangeri scrie și boĭerilorŭ judecătorĭ de la cele 3 departamenturĭ (de 8, de 7 și criminalion) să se adune regulatŭ în fie ce ḑi, să caute pricinele norodului, atât cele ce vorŭ fi fostŭ orênduite de D-nélorŭ boĭeriĭ caimacamĭ, carĭ nu vorŭ fi luatŭ sfîrșitŭ, cât și cele ce se vorŭ orêndui de Domnie. Domnitorulŭ le recomandă, dupĕ obiceiŭ, osîrdia, ferirea de abuzŭ, de voie veghiată și hatîr și însărcinézŭ pre vel Logofĕtŭ Niculae Brâncoveanu, cu privighierea mersuluĭ Departamenturilorŭ, constituindu-lŭ responsabilŭ în casŭ de abatere. [1]

O circulară în acestașĭ sensŭ adreséză Hangeri și Divanuluĭ

1. Cod. XXXIX fila 3.

Craioveĭ, pentru rèndulŭ judecăţilorŭ. In 12 Ianuarŭ 1798, Hangeri scrie Divanuluĭ Craioveanŭ, anunţându-ĭ noua Domnie şi spune că, «amŭ sositŭ în ceasurĭ bune aice la domnesculuĭ nostru scaunŭ, decĭ nu numaĭ dupĕ datoria oblăduireĭ nóstre, ci maĭ vèrtosŭ fiindŭ şi încredinţaţĭ de bucuria ce are a se zămisli în inimele D-vóstre de acéstă bună vestire şi sosire a nóstră....» Vodă le promite în D-nia luĭ «dulceaţa buneĭ petreceriĭ,» dar arétă că bucuria sa este ca pre toţĭ supuşiĭ oblăduireĭ sale să'ĭ védă fericiţi... «pentru care maĭ întâiŭ am ridicatŭ D-nia mea cu totulŭ ruşfeturile, ce se da maĭ nainte de către Ispravnicĭ şi alţiĭ, ce se rènduia în trebĭ, din care pricină lăcomindu-se şi eĭ, se dăruia de către slujbaşiĭ zapciĭ aĭ huzmeturilorŭ şi treceaŭ cu vederea năpăstuirile şi jafurile ce se făcea cu feluriĭ de numiriĭ şi izvodiriĭ». Hangeri adaoge că judecătoriloruĭ de la Departamenturĭ şi din judeţe, li s'aŭ datŭ ordine să judece făr'de hatârŭ şi voie veghiată. Elĭ aştéptă şi de la Divanulŭ Craioveĭ aceleaşĭ paze ale dreptăţeĭ. De aceea însărcinézĕ pre biv vel Postenicŭ Dim. Hangeri, fratele sĕŭ iubitŭ, Caimacamulŭ Craioveĭ, cu aducerea la îndeplinire a scopuriloruĭ domnescĭ. [1]

In 25 Septembre 1798 Vodă Hangeri provócă din noŭ, prin pitaculŭ sĕŭ, să vinĕ maĭ de diminéţă la Divanŭ veliţiĭ boieriĭ, anume la 1 cés şi ½ (8½), ca să pótă termina tóte procesele, cu excepţiune de dilele de Joĭ şi Duminecă. Nu se cuvine, dice Domnitorulŭ, să se întârdie judecăţile, maĭ vèrtosŭ a ómeniloruĭ veniţĭ dupĕ afară, cariĭ staŭ pe cheltuială. In aceaşĭ di ordonă şi luĭ Aga şi Spătaruluĭ ca zapciiĭ ce eĭ rânduescŭ la Divanŭ, să vie şi eĭ pentru césulŭ 1½ de diminéţă (ora turcéscă). [2]

Mariĭ schimbăriĭ în personalulŭ justiţieĭ nu găsimŭ. Numaĭ 2, 3 de aceste schimbăriĭ coprindŭ condicele domnescĭ. [3]

Notămŭ că la 1 Decembrie 1798, pentru întâeaşĭ dată, se instituĕ unŭ preşedinte séŭ *protosŭ* între judecătoriĭ, la Departamentulŭ de 8, prin următorulŭ pitacŭ:

Dumnéta biv vel Clucerŭ Grigore Brancoveanu

«Dupĕ cuviinţa şi dupĕ trebuinţa ce este, iată te orênduimŭ Domnia meŭ a fi *protosŭ* între judecătoriĭ la Departamentulŭ de optŭ şi, primindŭ domnesculŭ nostru pitacŭ, să aibĭ a căuta trebile judecăţiloruĭ cu tótă privigherea, şi cu

1. Cod. XXXIX fila 6 verso.
2. Cod XXXIX fila 84 verso şi 85.
3. In 8 Ianuarŭ 1798 biv vel Serdarŭ Şerban Andronescu e rênduitŭ judecătorŭ la *Departamentulŭ* (?) Spătărieĭ (Cod XXXIX fila 3 verso). Antonie Fotino este asemene numitŭ judecătorŭ la Departamentulŭ de Criminalion din Bucurescĭ, la aceeaşĭ dată de 8 Ianuarŭ 1798. [Cod. XXXIX fila 4]. — De asemene Stolniculŭ Scarlat Fălcoianu e orênduitŭ la Departamentŭ de 7, în locŭlŭ Serdaruluĭ *Antonie Fotino*. [Cod. XXXIX fila 4 verso].

luare aminte la cercetările ce se vorŭ face pricinilorŭ, ca şi hotărîrile să fie dupĕ tótă dreptatea următóre pravilelorŭ, spre a nu se năpăstui cinevaşĭ la cea maĭ mică pricină macar, chibzuindŭ cu tótă înţelepciunea la orênduiala judeţelorŭ, ca la o trébă ce te îndatorescĭ dupĕ tot cuvêntulŭ a fi îngrijitorŭ, ca unulŭ ce şi înaintea luĭ D-ḑeŭ aĭ să daĭ cuvêntŭ pentru însărcinarea acesteĭ trebĭ, când nu'ţĭ veĭ împlini datoria ca un judecătorŭ, a urma întru tóte ale dreptăţeĭ, dupĕ povĕţuirea pravilelorŭ. De care poruncimŭ şi D-tale cinstitŭ şi credinciosŭ boĭerulŭ Domnieĭ mele vel Logofĕrŭ de ţéra de sus, să o facĭ acésta cunoscută şi la ceĭ-l-alţĭ boĭerĭ judecătorĭ aĭ acestuĭ Departamentŭ. 1798 Decembre 1. Cod. XXXIX, fila 117, verso.

Din puţinele disposiţiunĭ, cu referinţă la justiţie, luate în Domnia luĭ Hangeri, citămŭ aci câte-va:

1. Arestulŭ preventivŭ să nu fie la judeţe maĭ lungŭ de 3 ḑile.[1]

2. Liberarea din inchisóre a hoţilorŭ, dupĕ pedépsă, să se facă pe chezăşie. Chezăşiĭ să se aréte maĭ ântêiŭ la spătărie, ca să li se trécă numele în condică, spre a fi pururea sciuţĭ, şi numaĭ în urmă să se slobódă arestatul[2].

3. Tot în sensulŭ disposiţiuneĭ de maĭ sus, Domnitorulŭ adreséză la 18 Aprilŭ 1798, unŭ pitacŭ ordonândŭ să nu se maĭ bage în puşcărie arestaţiĭ trimişĭ de la Spătărie la criminalion, făr'de prealabilă poruncă a Domnitoruluĭ. De asemenea să nu se libereze din puşcărie nicĭ un arestatŭ, făr'de o identică poruncă domnéscă, dată în urma uneĭ anaforale amănunţită a Depart. de Criminalion: «că de acum inainte voimŭ Domnia mea să scimŭ cine intră în puşcărie şi cu ce vină? şi căţĭ se slobodŭ şi cu ce mijlocŭ este scăparea lorŭ? Acéstă poruncă s'o scie şi epistatulŭ armăşieĭ»[3].

In acest sens scrie Hangeri şi mareluĭ Spătarŭ.

4. Cu referinţă la organisarea Depart. de Criminalion, aflămŭ unŭ pitacŭ din 7 Maiŭ 1798, dupĕ carele se dispune:

a) Zapciiĭ ceĭ marĭ, de orĭ-ce tréptă vorŭ fi, la orênduiala judecăţilor nu aŭ deosebire de vre o maĭ mare cinste, de cât ceĭlalţĭ judecătorĭ

b) La strîngerea şi şederea judecătorilorŭ departamenturilor, să nu cuvênteze şi să nu se auḑă decât cele cuviinciose întrebărĭ şi hotărîrĭ ale pravileĭ, şi cercetările şi hotărîrele să se facă iarăşĭ după povăţuirea şi dreptatea pravileĭ.

1. Cod. XXXIX, fila 10 verso.

2. Pitacŭ din 15 Aprilŭ 1798, Cod. XXXIX, fila 31 verso. In urma acestuĭ pitacŭ, Domnitorulŭ ceru, la 19 Aprilŭ, 1798 la Departam. de Criminalion, informaţiunĭ, la o listă de 59 arestaţĭ, trimişĭ de la Spătărie la puşcărie, cu ce vină este acusatŭ fie-care, şi ce curs aŭ datŭ fie-căreĭ cause? (Cod. XXXIX, fila 32 şi verso).

3. Cod. XXXIX fila 33.

c) La înfățișarea cercetărilorŭ în judecată, să se scóță pricinile numaĭ de al duoilea Armașŭ «ca unulŭ ce și pórtă topuzŭ, semnŭ de Armășie, iar Dumnealuĭ biv vel Hatmanŭ, ca unŭ Epistatŭ alŭ Armășieĭ, iar nu ca vel Armașŭ, să'șĭ caute cele alte trebĭ ale Armășieĭ, fără a nu fi îndatoritŭ a sta la judecățĭ ca un Zapciŭ».

d) Când se caută judecățile și cercetarea pricinilorŭ, alt Zapciŭ să nu sté de față decât alŭ duoilea Armașŭ.

e) Alŭ duoilea Armașŭ să asculte cu *sevas* hotărîrele judecătilorŭ fără de a vorbi de la sineșĭ cevașĭ în vre'unŭ chipŭ.

f) Boerii judecătorĭ să stea și eĭ la judecățĭ cu întrégă înțelepciune și evtacsie pe deplinŭ, fără de a metahirisi la aceeașĭ vreme ciubuc, strigărĭ, séŭ alte cuvinte prigonitóre [1].

La 26 Augustŭ, maĭ aflămŭ unŭ altŭ pitacŭ la judecătoriĭ de Criminalionŭ ca Zapciiĭ Armășieĭ, ceĭ orênduițĭ, să asiste deapururea la pușcărie spre străjuire, iar Céușulŭ de pușcărie cu Armășeiĭ să fie nelipsițĭ de la Departamenturĭ, și Céușulŭ de Armășeĭ să se afle la conaculŭ Epistatuluĭ Armășieĭ. [2]

La 28 Ianuarie 1798 se reînoesce pitaculŭ luĭ Alex. Ipsilant din 14 Augustŭ 1797, cu referință la modulŭ vîndereĭ prin mezatŭ a lucrurilorŭ nemișcătóre pentru datoriĭ, cu deosebire că Hangeri reduce taxa de plată la telalĭ, în cazŭ când, dupĕ strigarea imobiluluĭ la mezat de bună-voie, proprietarulŭ îl vinde apoĭ prin înțelegere cu cumpĕrătorulŭ, că telalăculŭ să fie numaĭ câte 1 para la leŭ. [3]

5. Controlulŭ asupra mersuluĭ judecățilorŭ nu încetéză Domnitorulŭ de a și-lŭ atribui. Iată aci o reprimandă adresată și judecătorilorŭ de la Departamentulŭ de 7, că n'aŭ fostŭ atenți la plastografia egumenuluĭ: «pentru care acum deocamdată lăsămŭ Domnia mea ca înșivĕ să vĕ socotițĭ învinovățirea câtă este de mare și vĕtămătóre de sufletŭ, în vreme ce se cunósce, că orĭ pentru voĭa veghiată, séŭ pentru amelie s'aŭ întêmplatŭ urmarea acésta; decĭ vĕ poruncimŭ strașnicŭ să vĕ îndreptațĭ de acum înainte și să fițĭ cu mare băgare de sémă, cu tóta epimelia, la cercetările ce faceți, ca să nu se maĭ întêmple acestŭ felŭ de nedreptățĭ învederate, că să sciți hotăritŭ, că vĕ vomŭ judeca Domnia mea și vĕ vomŭ pedepsi fără milă, spre pilda de obște. 14 Iulie 1798. [4]

1. Cod. XXXIX, fila 42 verso. In acéstaș circulară se destituie logofĕtulŭ pușcărieĭ și se rênduesce cel vechiŭ, anume Petrache, avêndŭ de ajutorŭ pre alțĭ 2 logofețeĭ micĭ.
2. Cod. XXXIX, fila 69 verso.
3. Este repețitŭ și la fila 1 verso, cu data 1798 Ghenarŭ 29, cu acéstă schimbare că la vêndare de bună-voĭe, telalâculŭ să se plătéscă numaĭ pe jumĕtate, adică câte o para la leŭ
La 1799 Iulie 14, Alex. C. Moruzi modifică iar și dă telalăcu (la vinderea de bună-voie) a treia parte din o para, adecă la leŭ doĭ banĭ. (Cod. XXXVII, fila 2).
4. Cod. XXXIX, fila 61.

6. Vacanţele la Departamente continuă a fi indicate prin pitace domnescĭ şi legitimate pe nevoile agriculturei şi a sĕrbătorilorŭ de Crăciun şi de Pascĭ. [1]

7. De notatŭ ca afacerĭ maĭ de rĕsunetŭ din sfera justiţieĭ, în Domnia luĭ Hangerĭ, avemŭ:

a) Asasinarea la moşia sa Jilava a multŭ cunoscuteĭ jupânese Veneţiana Văcărescu. S'a susţinutŭ că ea fusese asasinată de nisce sicarĭ plătiţĭ de nepotulŭ sĕŭ Alecu Văcărescu, căcĭ nu se învoia ca fiică-sa să'lŭ iubéscă, pe elŭ care'ĭ era vĕrŭ primarŭ. Din causa acestuĭ amorŭ, care făcu din Alecu Văcărescu unŭ poetŭ, se dice că s'a urmatŭ divorţulŭ luĭ de-soţia sa Elena născută Dudescu. Ce este adevĕratŭ din tóte aceste? Noĭ nu scimŭ, nicĭ ţinemŭ să facemŭ investigărĭ speciale.

b) Prigonirile dintre Clucerulŭ Alecu Văcărescu şi soţia sa Elena Dudescu.

c) Incercare de asasinare de către nisce hoţĭ a mareluĭ Logof. C. Ştirbeiŭ, mergêndŭ la moşia sa Fundeniĭ. [2]

d) Trimiterea la ocnă a luĭ Andrianopolitis pentru crimă de ucidere. [3]

e) Procesŭ pentru încălcare de hotare între vel Logof. Nicolae Brâncovénu şi vel Vistierŭ. [4]

f) Vinderea avereĭ vestituluĭ Turnavitu. Procesŭ politicŭ.

g) Intervenirea Domnitoruluĭ pentru a salva de ruinare averea boieruluĭ căminarŭ Dudescu, care a ajunsŭ la datoriĭ şi scăpătăciune. Hangerĭ obligă pe creditorĭ la moratoriŭ, sub ameninţare că altmintrelea nu vorŭ fi plătiţĭ. [5]

h) Interdicţiunea ca nebunŭ a zarafuluĭ Răducanu, după cererea soţieĭ sale, ca să nu prăpădéscă averea, prin pitacŭ către vel Vorn. obştirilorŭ, ca să facă catagrafia avereĭ şi să o încredinţeze în administraţiunea Epitropieĭ, servindŭ venitulŭ pentru copiĭ, pentru tatălŭ interdictŭ şi mama lorŭ. [6]

---

1. Incetarea judecăţilorŭ de la 15 Iunie pênă la sfîrşitulŭ luĭ Iulie, din causa secerişuluĭ şi a cosituluĭ şi a săpăreĭ porumbuluĭ.—11 Iunie 1798. (Cod. XXXIX, fila 55 verso).

Vacanţe pe timpulŭ culesuluĭ viilorŭ pênă la finea luĭ Octombre. — 11 Sept. 1798. *Pitacŭ la Ispravnicĭ.* (Cod. XXXIX, fila 79 verso).

Vacanţe de Crăciun.—7 Decemb. 1798. (Cod. XXXIX, fila 121.

2. Cod. XXXIX, fila 104 verso.

3. 18 Iunie 1798. Cod. XXXIX, fila 57.

4. Cod. XXXIX, fila 98 verso.

5. Pitacŭ din 21 Noembre 1799. Cod. XXXIX, fila 12 verso.

6. Cod. XXXIX, fila 46. 18 Maiŭ 1798. O afacere relativă la poliţă potŭ afla specialiştiĭ în cod. XXXIX, fila 20.

Amŭ putea adăogi şi alte procese din timpulŭ Domnieĭ luĭ Hangeri, dar e multŭ probabilŭ că justiţia s'a datŭ numaĭ atuncĭ, când judecătorulŭ avea să se rostéscă între 2 săracĭ împricinaţĭ, iar nu şi între unŭ puternic alŭ ţĭleĭ şi cu unŭ uitatŭ de sórtă. Dreptate? Dar însuşĭ Domnitorulŭ dă exemplu, că dreptulŭ celuĭ maĭ tare domnesce în justiţie. A aflatŭ bună-óră Hangeri, că vornicésa Ecaterina Grecénu are 2 ţiganiĭ meşterĭ bucătarĭ. Vornicésa nu vrea să'ĭ cedeze şi atuncĭ Domnitorulŭ, cu pitaculŭ din 8 Ianuarŭ 1789, ordonă Epistatuluĭ Armăşieĭ să tréca pe Vasile sin Andreica şi pe Ştefan în fóia de ţiganĭ Domnescĭ «ca să pótă scăpa de sub jugulŭ robieĭ stăpâneĭ lorŭ.»

Audĭ simţŭ de umanitate! Decât, Hangeri găsesce cu calc, ca în loculuĭ acelorŭ ţiganĭ, Epistatulŭ Armăşieĭ să dée altĭ 2 ţiganĭ domnescĭ, ca şi când aceştia nu eraŭ să fie sub jugulŭ aceleiaşĭ stăpâne![1]

XVI

Dările sub Hangeri

«Lăcomia fu pricină omuluĭ de aŭ căţutŭ
«Din cinstea, ce de la Domnulŭ i s'a fostŭ datŭ din începutŭ».

Aşa începe Făнuţă (Zilot Românulŭ) istoria Domnieĭ luĭ Const. Vodă Hangeri[2] şi apoĭ adauge a ţice:

«că cum s'aşedă în scaunŭ altŭ nimicŭ nu grijui
«decât: óre cum arŭ face ţéra rĕŭ a jăfui.»

Dionisie Eclesiarhulŭ şi elŭ ne spune că Vodă Hangerliu nu maĭ înceta a scóte dăjdiĭ: «oh! amar de bieţiĭ locuitoriĭ ţĕreĭ!»

Dionisie Fotino, care laudă pe Hangeri ca omŭ bunŭ, îngăduitorŭ, vesel şi dotatŭ cu multe virtuţĭ rarĭ şi frumóse, şi pretinde că acestŭ Domnitorŭ s'a arĕtatŭ cu multă blândeţă şi dreptate» şi că iconomisia cum putea trebuinţele împărătescĭ, nu pomenesce de alte dărĭ aruncate asupra ţĕreĭ, decât de goştină séŭ văcăritulŭ.[3] Dar, ceea ce nu ne spune istoriculŭ grecŭ, o scimŭ noĭ din actele interne şi din altĭ istoricĭ.

In adevĕrŭ, cele maĭ multe dărĭ din cele vechĭ s'aŭ îndoitŭ în Domnia scurtă a luĭ Hangeri. Văcăritulŭ a venitŭ numaĭ ceva maĭ târdiŭ, să împingă la exasperare întréga ţéră, şi boieriĭ şi ţĕranĭ.

Cod. XXXIX. fila 129.
2. Ultima cronică pag. 3.
3 Tom. II. pag. 186.

Indoirea *slujbeĭ* adică a dăreĭ oieritului, dijmăritului și tutunăritului e chibzuită «cu sfatŭ de obște[1] după netăgăduita trebuință ce aŭ întêmpinatŭ pe țéră într'acéstă vreme», la 23 Iunie 1798.[2]

Indoirea oieritului, a dijmăritului, a tutunăritului,[3] provocă marĭ nemulțămirĭ între locuitorĭ, pe carĭ Hangeri cércă a'ĭ liniști, trimițêndŭ în anchetă pe alŭ doilea ibrictarŭ Ștefan, ca să cerceteze năpăstuirile ce s'aŭ făcutŭ locuitorilorŭ de către orênduițiĭ slujbașĭ cu oĭeritulŭ și dijmăritulŭ. Vodă dice, că «orĭ-carele din locuitorĭ se vorŭ simți că s'aŭ năpăstuitŭ de slujbașĭ cu vre-unŭ chipŭ,.... să scie că aŭ voie, orĭ când se vorŭ îndeletnici, să vie cu jalbă să arĕte Domnieĭ.»[4]

Nu numaĭ țĕranii plătiră îndoitulŭ *oeritŭ*, ci și chiar măcelarii. Așĭa că pe oile pentru carĭ proprietarĭi lorŭ plătiseră *îndoitulŭ oeritŭ*, fură siliți să maĭ plătéscă iar îndoitŭ oeritŭ, și măcelarii carĭ cumpĕraŭ oĭ în țĕră.[5]

Nu maĭ aducemŭ listă întrégă a celor-l-alte *slujbe* séŭ *husmeturĭ*, carĭ continuă, fie obicĭnuite, fie sporite sub Hangeri.

---

1. Există cu data din 20 Iunie 1798, anŭ pitacŭ aiŭ luĭ Hangeri către Mitropolitŭ, Episcopiĭ și boieriĭ Divanuluĭ, poruncindu-le să chibzuiască mijloculŭ de a acoperi cheltuelile de banĭ „pentru împĕrătésca trebuință și pentru mântuirea țĕreĭ.“ (Cod. XXXIX, fila 57 verso). Lĕrtășia boerilorŭ pământenĭ la aședarea birurilorŭ îndoite o constată și Zilot, dicêndŭ că atunci când Hangeri:

„alt nimic nu grijui
„Decât: óre-cum arŭ face, țéra rĕŭ a jefui?
„Se aflară și de-aice asemenea rîvnitorĭ,
„Și cu dênsulŭ împreună pe o cale călĕtorĭ.

(pag. 6)

Nu numaĭ că boerimea din Divanŭ nu se împotrivi la stabilirea unorŭ așĭa grele dărĭ, dar chiar unia din eĭ iaŭ aceste dărĭ în întreprindere. Așĭa slujba oeritului din 17 județe aŭ cumpărat'o marele Vornicŭ alŭ obștirilorŭ, Radu Golescu:

„Cărți legate la Ispravniciĭ din 17 județe, vestindu-le că s'aŭ vêndutŭ slujba oeritului și aŭ luat'o vel Vornicŭ alŭ obștirilorŭ Radu Golescu“. Până se vorŭ întocmi de Domnitorŭ ponturile cu carĭ are să se caute slujba, poruncește să se ia în scrisŭ pe la târgurĭ și orașe oile și meiĭ ce se vorŭ tăia la scaune pe fie-ce dĭ, cu începere de la 23 Aprilŭ, avêndŭ apoĭ a se plăti oĭeritulŭ pentru ele. Maĭ ordonă să îngrijéscă a nu se cacirdisi oĭ, să iasă afara din țĕră. 24 April 1798. (Cod. XXXIX, fila 35 verso).

Pitacŭ către Radu Golescu din 2 Septembre 1798, pentru banĭ îndoieleĭ oĭeritului, să dée socotelĭ până în 4 dile, că după 10 dile *se va pune cercătura oĭeritului*. Amenință, de se va întârdia cu darea banilorŭ, că va orêndui mumbașirĭ pe la județe, idiclĭi cu greŭ trépĕd. [Cod. XXXIX. fila 73].

2. Cod. XXXIX, fila 58.

3. Fănuță (Zilot Românul) dice că Hangeri:

„Orĭ-ce huzmet alŭ Cămăreĭ pe țéră, ilŭ îndoi,
Cum si fu astă îndoire maĭ întêiŭ la *oĭeritŭ*
Care cu destule zorurĭ din țéră s'aŭ împlinitŭ.
Veni vremea *dijmăritulŭ* a se scóte, obicĭnuitŭ;
Și acesta născocirĕ de'lŭ scóse iar îndoitŭ...
Când făcu (țéra) o socotélă că aŭ scăpatŭ negrești,
Eată și *tutunăritulŭ*, iar îndoitŭ i-aŭ isbitŭ“. (pag. 7).

4. Cod. XXXIX, fila 86 verso.

5. Cod. XXXIX, fila 79, pitacŭ din 11 Sept. 1798.

Ba acestŭ Domnitorŭ, ca să îmulţéscă dările şi prin numĕrulŭ dajnicilorŭ, trămite la 12 Iunie 1798 cărţi legate la tóte judeţele, ca toţi *breslaşii să se trécă la dajdie în rêndŭ cu ţéra*, afară numaĭ de boĭerinaşiĭ mazilĭ. Să se facă cislă pentru breslaşii intraţi la dajdie, fie-care dupĕ puterea sa. [1]

Tot în interesulŭ îmulţireĭ dajnicilorŭ, luă mĕsurĭ de oprire a scutelnicilorŭ. Maĭ ântêiŭ, la 18 Maiŭ 1798, trămise o circulară către toţi Ispravniciĭ semnalându-le şi ordonându încetarea abusuluĭ de facere de *scutelnicĭ* cu paguba Visterieĭ. [2] Apoĭ la 2 Decembre 1798 adresă luĭ vel Vistierŭ următorulŭ pitacŭ:

«Cinstitŭ şi credinciosŭ boĭerulŭ Domnieĭ mele D-néta vel Vistierŭ. Fiind-că din *peritasis* alŭ vremeĭ, ce este cunoscută la toţi de obşte, satele ţĕreĭ s'aŭ îngreuiatŭ şi Ispravniciĭ judeţelorŭ pentru interesulŭ lorŭ metahirisescŭ cu viclenie tot felulŭ de economiĭ la darea scutelnicilorŭ dându adeverinţe că sunt ómenĭ streinĭ, prin care se pricinuesce mare greutate şi îngreuere cu *deoclirea* (?) satelorŭ; decĭ spre incontenirea acestuĭ catahrisis amŭ hotărîtŭ Domnia mea, ca de acum înainte să nu se maĭ dée scutelnicĭ din ceĭ dupĕ orânduiala catastihuluĭ Visterieĭ, nicĭ din ceĭ dupĕ cărţĭ, şi poruncimŭ D-tale ca să nu maĭ daĭ ţidulele Visterieĭ la nimenĭ, nicĭ pecetluiturĭ să nu se maĭ dée, nicĭ cărţile Visterieĭ cu nume de ómenĭ strĕinĭ, şi orĭ-câte adeverinţe vor aduce de acum înainte verĭ-cine de la Ispravniciĭ judeţelorŭ, măcar să şi scrie într'ênsele că sunt ómenĭ streinĭ, iarăşĭ să nu li se dée pecetluiturĭ de la Visterie, ci făcêndŭ catastih cu arĕtare anume de acele adeverinţe, să le aducĭ ca să le vedemŭ Domnia mea; şi spre a fi sciută Visterieĭ porunca acésta ca să se urmeze întocmaĭ; poruncimŭ Domnia mea acestŭ Domnescŭ alŭ nostru pitacŭ să se trécă de Logofĕtulŭ calemuluĭ acestuia în condica de scutelnicĭ şi să se păzéscă în tótă vremea; însă acésta să se păzéscă până se va îndrepta vremile şi atuncĭ Domnia mea vomŭ da osĕbită poruncă în ce chipŭ să se inlesnéscă darea scutelnicilorŭ.

Cod. XXXIX, fila 118 verso.

Acelaşĭ interesŭ, alŭ îmulţireĭ banilorŭ la Visterie, face pe Hangeri să iée şi următórea mĕsură:

Pitacŭ la Spătarulŭ din 28 Aprilie 1797, ca locuitorilor din Bucurescĭ carĭ iesŭ afară la sate, să nu le dée răvaşŭ de drumŭ până ce nu vorŭ da chezaşĭ la Agie că'şĭ vorŭ plăti darea, căcĭ mergêndŭ la sate ţicŭ că o plătescŭ în Bucurescĭ, şi în Bucurescĭ ţicŭ că o plătescŭ la sate, şi Visteria rĕmâne păgubaşă.

Cod. XXXIX, fila 36 verso.

1. Cod. XXXIX, fila 56 verso.
2. Cod. XXXIX, fila 49.

Şi pe când reduce numĕrulŭ scutelnicilorŭ boïerescï şi mônăstirescï, numaï influenteluï boïerŭ Manolache Brâncovénu iï dă 70 de ludï, cu hrisovulŭ din 17 Noembre 1798. [1]

Vinăriciulŭ este nu maï multŭ unŭ venitŭ bunŭ alŭ mônăstirilorŭ maï multŭ decât alŭ Domnieï, căcï Hangeri nu numaï rădică de la mônăstirï scutelï din vinăriciŭ, dar chiar obligă pe mônăstirï, carï aŭ viï să plătéscă şi ele vinăriciŭ.

Cu acestŭ scopŭ Hangeri dă unŭ pitacŭ, din 28 Aprilŭ 1798, din tóte judeţele, să se facă catagrafie de tóte viile carï plătescŭ orï nu vinăriciŭ, indicându suma pogónelorŭ din fie-care vie mônăstirésca, boïérésca, de némurï, de mazilï (fără vinăriciŭ) şi de locuitorï (cu vinăriciŭ) [2]

Mazilïi din judeţulŭ Buzĕŭ se opunŭ a plăti vinăriciulŭ. Vodă ordonă in 3 Decembre 1798 să fie aduşï împotrivitoriï la Bucurescï, faţă cu orênduitulŭ luï vel Hatman «cărora făcêndu-le cercetare, să fie scutiţï ceï carï vorŭ fi privilegiaţi cu sineturile Domnieï mele la mânï, iar de la ceï-l-altï toţï să împliniţï dreptulŭ vinăriciuluï.....» Feciorïi de boïerŭ şi jupânesele vĕduve de bărbaţï, carï aŭ statŭ în boïerïi cu caftane, iarăşï să nu fie supĕraţï. [3]

Nicï *slujba* adică darea *majăriţuluï* nu este neglijată de Hangeri, care prin pitaculŭ sĕŭ din 22 Maï 1798, scrie la 12 judeţe şi pe Bucurescï, ca dupĕ cuprinderea ponturilorŭ slujbaşiï măjarï să fie ajutaţï la căutatulŭ slujbeï. [4]

Negreşitŭ că sub unŭ regimŭ financiarŭ ca acelŭ alŭ luï Hangeri nu numaï dajdiile către Statŭ se îmulţescŭ şi se percepŭ cu rigóre, dar şi *havaeturile* [5] prosperă, iar abuzulŭ este la culminanţa luï.

1. Cod. XL, fila 170 verso.
2. Cod. XXXIX, pag. 37 verso.
Din raportulŭ luï biv. vel Post Dumitru Hangeri, Caimacamulŭ Craioveï, se vede că peste Oltŭ viile nu se mĕsuraŭ prin pogóne ci prin răzóre. S'aŭ măsuratŭ viile peste Oltŭ cu prăjina de 18 palme domnescï şi unŭ pumnŭ. De aceste prăjinï sunt într'unŭ pogonŭ 24. Domnitorulŭ în 5 Maiŭ 1798, ordonă Caimacamuluï să nu se maï continue cu măsurarea aşïa, fiindŭ prea lungă trébă „fără numaï fieş-care stăpân de vie, pe drépta sciinţă a sa să arĕte într'adevĕrŭ câte pogóne de vie are.“ (Cod. XXXIX, fila 40 verso).
3. Cod. XXXIX, fila 121.
4. Cod. XXXIX, fila 46 verso.
5. Carte deschisă cu căpitanŭ spătărescŭ să mérgă la judeţele de peste Oltŭ şi orï-câţï polcovnicï séŭ căpitanï nu vorŭ fi plătitŭ avaetulŭ celŭ obicïnuitŭ alŭ Spătaruluï să'ï împlinéscă şi pe care se va împotrivi să'lŭ aducă la Bucurescï, lăsându vechilŭ în locŭ.
Cod. XXXIX, fila 88 verso.

Pitacŭ din 25 Maiŭ 1798 la vătaşiï de plaiŭ din ţéra de sus. Li se vestesce numirea luï Manolache Creţulescu în locŭlŭ rĕposatuluï Vornicŭ Nic. Filipescu şi Domnitorulŭ lasă perceperea havaetuluï mareluï Vornicŭ de la

Şi nu numaĭ birurile şi havaeturile venéŭ să apese asupra locuitorilorŭ, ci şi numĕróse abuzurĭ ale Ispravnicilorŭ, carĭ eraŭ fórte ingenioşĭ întru a exploata ţĕrănimea. Bună-óră, precum în volumele anterióre vĕdurămŭ, era unŭ comerciŭ lucrativŭ exportulŭ peilorŭ de epure. Ce se gândiră Ispravnicii? Să oblige pe fie-care ţĕranŭ a *le vinde* lorŭ, cu preţŭ otăritŭ de eĭ, de câte *14 parale* o pele de epure, care în comerciŭ se vinde îndoitŭ şi întreitŭ.[1]

La asemene *birŭ* ciudatŭ neîmpărtăşindu-se Hangeri, elŭ dete, în 11 Ianuarŭ 1799, o carte deschisă oprindŭ pe Ispravnicĭ a cere obligatoriŭ de la ţĕranĭ pelea de epure pe 14 parale, ci ţĕranulŭ să fie liberŭ a o vinde «cu bună tocmélă la neguţitoriĭ carĭ strîngŭ asemenea peĭ» [2]

Incă înainte de sosirea luĭ Hangeri în Bucurescĭ, pe lângă firman trămisŭ din Constantinopole, Hangeri scrisese boĭerilorŭ Caimacamĭ, să chibzuiască mijloculŭ de a îndestula cu zacherea oştirea turcéscă care avea să plece din Brăila pe malulŭ Dunăreĭ şi pe Dunăre spre a rĕpune pe rebelulŭ paşă de Vidin.

La 4 Noembre 1797 Caimacamiĭ adreséză Mitropolituluĭ şi Episcopilorŭ următorulŭ actŭ:

Noĭ Caĭmacamiĭ ţĕrceĭ Românescĭ

Prea Sfinţia ta părinte Mitropolite şi Sf. Vóstră iubitorilorŭ de Dumneḑeŭ părinţilorŭ Episcopĭ, dupĕ împĕrătescului firmanŭ, dupĕ porunca Prea Inălţa-

---

eĭ pe 6 lunĭ, în folosulŭ caseĭ rĕposatuluĭ Vornicŭ, dupĕ care apoĭ acelŭ havaetŭ se va da nouluĭ Vornicŭ M. Creţulescu.

Cod. XXXIX. fila 48.

Pitacŭ din 26 Septembre 1798 la vel Logofĕtŭ de ţéra de sus N. Brâncovénu, să împlinéscă havaetulŭ de la ceĭ ce aŭ reînoitŭ hrisóve.

Cod. XXXIX, fila 87.

Pitacŭ din 5 Februarie 1799 la toţĭ vătaşiĭ de ţiganĭ, să rĕspundă avaetulŭ lorŭ la Armăşie, de fie-care vătafŭ câte 15 talerĭ.

Cod. XXXIX, fila 138 verso.

Cu pitacŭ din 2 Ianuarŭ 1799 Vodă volnicesce pe Armaşulŭ biv. vel Post. Teodorache, să iée obicĭnuitulŭ ploconŭ alŭ Armăşieĭ, câte tal. 4 de lude de la lăeţĭ, ursarĭ, linguraŕĭ şi agrarĭ şi de la băeşĭ românĭ; Ispravnicĭĭ să dée mână de ajutorŭ zapciuluĭ armăşescŭ, să împlinéscă aceştĭ banĭ.

Cod. XXXIX, fila 128.

1. *Wilkinson* în opera sa „Tableau histor., géogr. et politique de la Moldavie et de la Val. (traducerea francesă 8° din Paris 1821), menţionéză despre importantulŭ comerciŭ cu peile de iepure si spune că o pele costa 35 parale *„dans un marché en gros"*. [pag. 70].

2. Cod. XXXIX, fila 129 verso.

tuluĭ nostru Domnŭ, *ce ne a venitŭ*, ca să dămŭ din ţéră zaherea de grâŭ şi orzŭ, care este să se scobóre la schelea Ibraileĭ, cu sfatŭ de obşte, unde şi P. S. ta Părinte Mitropolite aĭ fostŭ faţă, s'aŭ pusŭ la acéstă zacherea a da ajutorŭ şi mônăstirile şi céta preoţéscă, împreună cu cele-l-alte bresle (fiind-că locuitoriĭ birnicĭ se află astă ună-dată însărcinaţĭ şi cu altele multe), care zaherea dupĕ analoghie ajungêndŭ şi mônăstirile, céta preoţéscă, din câte 4 eparhiile a da suma de kile grâŭ 3.286 şi suma de kile orzŭ 3.029. P. Sf. ta împreună cu părinţiĭ Episcopĭ veţĭ impărţi suma acésta pe mônăstirele şi preoţiĭ eparhiilorŭ, însă nu dupĕ starea cinsteĭ, ci dupĕ îndemănarea şi puterea fiecăruia. Şi fiind-că dupĕ sciinţa nerodireĭ timpuluĭ de estimpŭ, nefiindŭ cu putinţă a se găsi în natură aicĭ, ca să se rĕspundă, pentru ca să nu se stenahoriséscă obştea, iarăşĭ cu sfatŭ de obşte, amŭ găsitŭ cu cale, ca să plătéscă cu banĭ şi zaheréua să se cumpere din ţéra turcéscă, căcĭ dupĕ însciinţarea ce avemŭ de la ceĭ înadins orènduiţĭ pentru zaherea, cumcă în ţéra turcéscă unde se póte găsi de cumpĕratŭ, se politefsesce kila de grâŭ îndoită po talerĭ 16 şi kila de orzŭ po talerĭ 10, urméză ca cu acestŭ preţŭ să se plătéscă şi maĭ sus arĕtata zacherea; decĭ Sf. ta împreună cu părinţiĭ Episcopĭ, făcèndŭ cislă cu dréptă cumpănire, atât pe mônăstirĭ cât şi pe preoţĭ, veţĭ da cuviinciósele poruncĭ în Eparhie a se şi împlini făr'de prelungire şi cât maĭ curênd acum deocamdată să proftacsiţĭ la Visterie o sumă de banĭ împreună şi cu cisla a fieş-căreĭ Eparhiĭ de suma de talerĭ aĭ mônăstirilorŭ i a preoţilorŭ, ca să fie sciută Visterieĭ şi ceĭ-l-alţĭ banĭ maĭ în urmă rènduiţĭ şi fără zăbavă i veţĭ istovi. — 1797, Decembre 4. (*Academia portof. No. 53 act. No. 37*).

Dumitru Ghica vel Banŭ. N. Filipescu vel Vorn. G. Şuţu vel Vistierŭ. Const. Filipescu.

Nu numaĭ pe ţĕrănime apasă greŭ, aşĭa dară, contribuţiunea în banĭ a zahereleĭ şi căratulŭ eĭ, ci şi pe mônăstirĭ, preoţi, neguţitorĭ şi boĭerĭ. Carele cu boĭ stătuţĭ[1] împléŭ tóte drumurile, precum tot aerul era plinŭ de plânsetele bietuluĭ cărăuşŭ şi de blăstemele luĭ asupra noueĭ Domniĭ şi a boĭerilorŭ din Divanŭ.

La 5 Martŭ 1798 iată care fu repartiţiunea banilorŭ zahereleĭ pe mônăstirĭ şi preoţi:

Pitaculŭ din 5 Martie 1798 a veliţilorŭ boĭerĭ către Mitropolitŭ şi Episcopĭ.

Dupĕ hotărîrea ce amŭ făcutŭ de obşte cu toţiĭ ca să facemŭ cu toţiĭ ajutorŭ la mare trebuinţă ce este de suma de kile de orzŭ pênă la 22.000 de kile a Brăileĭ pentru trebuinţa oştilorŭ împĕrătescĭ ce se află la Calafat, spre paza ţĕreĭ spre a nu putea bântui iar împotrivniculŭ şi nesupusulŭ prea puter-

1. Cod. XXXIX, fila 113.

niceĭ Impĕrăţiĭ; ci fiind-că cu sfat de obşte, dupĕ cum este şciută şi primită de Prea Sfinţiile Vóstre, pe lângă alte chibzuirĭ ce amŭ făcutŭ de a ajuta cu toţiĭ, amŭ făcutŭ hotărîre cu Prea Sfinţia ta a ajuta cu părintele Episcopŭ de Rômnic şi cu părintele Episcopŭ de Argeş şi cu Părintele Episcopŭ de Buzĕŭ taleri 47.000 cu mitócele Mitropolieĭ i ale Episcopiilorŭ, dupĕ cum şi de la 36 mitóce talere 18.000 po taleri 500 de mitoc; de la 66 mônăstiri marĭ şi micĭ po taleri 1000 facŭ taleri 66.000, peste tot taleri 131.000, pungĭ 262. Ci pentru mônăstirĭ şi mitóce nesupărându-se întru nimic preoţiĭ, Prea Sf. ta, împreună cu părinţiĭ Episcopĭ şi cu D-lorŭ fraţiĭ veliţĭ Logofeţi, veţĭ face cisla dupĕ dreptate, chibzuindŭ pe fie-care mônăstire cu mitócele eĭ de a da; care acéstă sumă de banĭ pênă în 10 ḑile să se împlinéscă de la ceĭ de pe afară, iar de la Prea Sf. ta şi cu părinţiĭ Episcopĭ până în 3 ḑile să se facă teslim la orênduitulŭ zarafŭ alŭ Visterieĭ, prin zapciŭ vătafulŭ de Divanŭ, fiind-că D-trĕ fraţilorŭ Logofeţĭ, vĕ este sciută trebuinţa şi cunoscută cât este de mare; pentru aceea dar să vĕ siliţĭ ca până la orênduitulŭ sorocŭ de 3 şi de 10 ḑile, negreşit să se facă teslim la Visterie, iar pe care D vóstră veţĭ cunósce că se arétă cu împotrivire saŭ cu lenevire, prelungindŭ ḑile peste ḑile, îndată să'lŭ arĕtaţĭ la noĭ, ca şi noĭ să'lŭ arĕtămŭ Mărieĭ Sale luĭ Vodă, de împotrivitorŭ şi vrăjmaşŭ patrieĭ.

Dimitrie Ghica vel Banŭ. Const. Ghica. Fost mare Vornicŭ Damaris. Scarlat Câmpinénu Vist. Nedescifrabil. [1]

Incasările acestorŭ banĭ se făcéŭ însă anevoie, décă este să judecămŭ dupĕ pitaculŭ adresatŭ în 30 Martŭ 1798 Mitropolituluĭ, ca să oblige Episcopiile şi mônăstirile să'şĭ plătéscă rĕmăşiţa de banĭ datorită. [2]

In luna Februar Hangeri nevoitŭ a se duce la tabăra turcă de la Calafat şi pe la Craiova lăsă în Bucurescĭ Căimăcămie. Intorcêndu-se la finea luneĭ Martŭ [3] şi aflândŭ de nemulţămirile crescênde ale boïerimeĭ, căcĭ fusese şi dênsa pusă la contribuţiune pentru zaherea şi vĕḑêndŭ cum boïerimea era inteţită de consululŭ rusesc [4] în contra Turcieĭ şi a Domnitoruluĭ, Hangeri găsi cu cale să mai împace pe boïerĭ, iertându-le partea lorŭ de contribuţiune pentru zaherea. Acéstă scutire o întinde Domnitorulŭ şi asupra tuturorŭ caselorŭ breslelorŭ

1. Academie, portof. No. 53, act. 39.
2. Cod. XXXIX, fila 24.
Pitacŭ din 19 Aprilie 1798, la Vorniculŭ C. Ghica să grăbéscă a împlini baniĭ zahereleĭ. (Cod. XXXIX, fila 33 verso).
3. De la finea luĭ Februarŭ până la 30 Martŭ, Hangeri este absent din Capitală, de óre-ce nu maĭ aflămŭ în condicile Divanuluĭ nicĭ unŭ pitacŭ domnescŭ de la el. Acéstă călĕtorie aŭ menţionat'o elŭ însuşĭ maĭ sus.
4. „Ceĭ buniĭ patrioţĭ boïerĭ, mare şi micŭ, cu consululŭ rusesc vorbindŭ împotriva acesteĭ urmărĭ a luĭ Vodă cu aĭ sĕĭ cetaşĭ şi temându-se să nu se audă la Pórtă, o aŭ aridicatŭ....“ (pag. 6 Zilot Românul).

şi a tuturorŭ celorŭ câţi se aflaŭ slujindŭ, sub cuvêntŭ că «dupĕ multele şi negrăitele dureri şi strădănii, care cu bucuria nóstră amŭ cercatŭ pentru mântuirea săracilorŭ locuitorĭ, Dumneḑeésca putere ne-aŭ învrednicitŭ de ne-amŭ întorsŭ sănĕtoşĭ iarăşĭ la domnesculŭ nostru scaunŭ, fiindŭ bine călĕtoriţĭ pentru mântuirea săracilorŭ, dupĕ dragostea şi silinţa ce avemŭ spre binele de obşte către tótă ţéra, de s'aŭ izgonitŭ zurbalele, cu mijlocŭ care nu s'aŭ bântuitŭ nicĭ unulŭ din locuitoriĭ ţĕreĭ. Spre mulţămită dar de tóte acestea către Inaltulŭ Dumneḑeŭ, iată hărăzimŭ Domnia mea toţĭ baniĭ, câţĭ cu sfatulŭ de obşte sunt cisluiţi aice pe oraşulŭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, pentru gătirea zahereleĭ de orzŭ trebuinciósă oştirelorŭ împĕrătescĭ..»

Căciula pe baltă de sufletulŭ tateĭ!

Totuşĭ prăvăliaşiĭ şi neguţitoriĭ ceĭ cu case şi ómenii săracĭ sunt datorĭ a continua baniĭ zahereleĭ «ca uniĭ ce se chivernisescŭ în ţéra acésta».[1] Dar boĭeriĭ unde se chiverniséŭ?

Cu baniĭ strînşĭ pentru zacherea se cumpĕra nu numaĭ grâŭ şi orzŭ, dar şi vite, maĭ ales oĭ, iar pentru ducerea lorŭ la tabără se rechiziţionaŭ păstorĭ dintre ţĕrănĭ. Neculaĭ Saegiu era epistatulŭ la cumpĕratulŭ oilorŭ de tainaturĭ pentru oştile turcescĭ.[2]

De şi la începutŭ, până a nu sosi Domnitorulŭ din Constanti-

1. Cod. XXXIX, fila 24 verso. Pitacŭ din 30 Martŭ 1798.

2. Pitacŭ din 22 Aprilŭ 1798, la Ispravnicĭ, să găséscă ciobanĭ plătiţĭ la oile de tainaturĭ împĕrătescĭ.
Cod. XXXIX, fila 35.

Pitacŭ din 22 April 1798. Neculaĭ Saegiu rênduitŭ cu tainaturile oştireĭ împĕrătescĭ s'aŭ jăluitŭ că locuitoriĭ de prin sate nu lasă să trécă oile din judeţe să le ducă la locurile unde se împartŭ tainaturele, pricinuindŭ şi pretenderisindŭ să li se plătéscă mieĭ de la oile ce aŭ fostŭ îngreunate când s'aŭ cumpĕratŭ. Domnitorulŭ găsesce că n'aŭ dreptate să reclame meiĭ fătaţĭ.
Cod. XXXIX, fila 35.

Pitacŭ la Oltŭ, Teleormanŭ şi Argeşŭ să dée ajutorŭ ómenilorŭ luĭ Neculaĭ Saegiu la cumpĕratulŭ oilorŭ de tainaturĭ pentru oştile împĕrătescĭ. — 29 Aprilie 1798.
Cod. XXXIX, fila 37.

Pitacŭ din 8 Maiŭ 1798 la Ispravniciĭ de peste Oltŭ şi la ceĭ dupĕ drumulŭ ce merge la ordia luĭ Căpitan-paşa la Slam, să nu céră stăpânii de moşie havaetŭ pentru oile ce se ducŭ la ordie, dar şi ómeniĭ cu oĭ să se ferésca a nu face stricăciunĭ la bucate.
Cod. XXXIX, fila 43 verso.

Să se ié cu plată noua zaherea, cu catastih. Pitacŭ din 6 Iunie 1798.
Cod. XXXIX, fila 53 verso.

nopole, Divanulŭ chibzuise că banii zahereleĭ să nu fie cisluiţi şi asupra ţĕranilorŭ, în aplicaţiune însă lucrulŭ eşi altmintrelea. Dar cum locuitoriĭ reclamară, în decursulŭ anuluĭ 1798, pe alocurea se rechisiţionară zaherele în natură de la locuitoriĭ carĭ aveaŭ strinse de asemene provisiunĭ, negreşit fără de plată. [1]

Rechisiţionarea în natură a grâuluĭ, orzuluĭ etc. nu împedică pe Hangeri de a arunca o dare de ajutorŭ pentru cheltuiala oştireĭ turcescĭ, de 59 parale pe fie-care lună şi de fie-ce capŭ de omŭ, peste dările obicinuite şi cele îndoite.

Către finea anuluĭ 1798, fluxulŭ nemulţămirilorŭ se urcase sus de tot. Agenţiĭ muscălescĭ înteţiaŭ aceste nemulţămirĭ şi dădĕŭ ţĕranuluĭ încredinţarea că Domnitorulŭ va plăti în curêndŭ cu mazilirea şi cu viaţa jăfuirile cu carĭ îngreuia ţéra.

Dionisie Fotino spune şi elŭ, că ţĕranii «cu multŭ timpŭ maĭ nainte de mazilirea luĭ Hangeri, prediceaŭ în gura mare şi în tóte părţile, că asupra luĭ Vodă o să vie urgie împĕrătéscă şi că are să i se tae capulŭ. [2]

Ca să maĭ potóle strigările, Hangeri, la 14 Noembre 1798, nu numaĭ iartă contribuţiunea de 59 parale de lude pe lună, ci încă promite şi o scădere de $1^1/_2$ talerĭ din séma viitóre, care va începe la 1 Febr. 1799. [3]

---

1. Carte legată la serdarulŭ Colceag, Ispravnicŭ de Ilfovŭ. «Pentru zaherĕua ce aĭ fostŭ poruncitŭ a o lua de la ceĭ ce vorŭ avea, iar nu cu cislă dupĕ la locuitorĭ, cu care acésta aĭ datŭ pricină de a se porni cu jălbĭ locuitoriĭ; ci dar un le veĭ găsi zaherea, orĭ de la cine să o iaĭ, dupĕ poruncă, făr'de a face vre-unŭ hatîrŭ şi să împlinescĭ suma ce aĭ fostŭ poruncitŭ, făr'de a supĕra pe locuitoriĭ ce cu adĕvĕratŭ nu vorŭ avea. — 17 Sept. 1798.

Cod XXXIX, fila 81.

2. Tom. II, pag. 189.

3. *Proclamaţiune la Ispravnicĭ, părâlabĭ şi locuitorĭ*

«Fiind-că dintr'ântêiaşĭ dată, deapururea şi în tótă vremea scoposulŭ şi bună voinţa Domnieĭ mele este, nevoindu-ne în tot timpulŭ de a găsi mijlóce de uşurarea de obşte a tuturorŭ ticăloşilorŭ locuitorĭ, ca întru tóte să se pótă mângâia; vĕdêndŭ şi în faptă cu tótă înţelegerea că suntemŭ porniţĭ Domnia mea cu mare râvnă şi durere de inimă pentru uşurarea şi ajutorulŭ la petrecerea cea de obşte, care pentru ca să o arĕtămŭ acósta bună voinţă a o cunósce de faţă cu toţiĭ, iată deosebitŭ de acelea câte 59 de parale de tot ludele ce le-amŭ rădicatŭ a nu maĭ fi datorĭ locuitoriĭ să dée pe tótă luna cheltuiala ordieĭ, maĭ facemŭ Domnia mea şi altă mângâere acum asupra lorŭ, rădicându-le cu scădere de tot ludele câte talerĭ $1^1/_2$ noŭ din séma viitóre ce este să ésă la Februar 1. Decĭ primindŭ D-vóstră Ispravnicilorŭ acósta domnéscă a nóstră poruncă, numaĭ decât să scóteţi copiĭ întocmaĭ din cuvêntŭ în cuvêntŭ şi deodată să le împărţiţĭ în tot judeţulŭ, ca să se citéscă în tóte satele pe la biserică tot într'o vreme, adică în ḑiua prazniculuĭ de anulŭ noŭ, la ḑi ântêiŭ

Adevĕrulŭ este că nu numaĭ ţĕrănimea avu de suferitŭ cu rechisiţiunile de tot felulŭ. Când Leu-Paşa veni maĭ ântêiŭ asupra Vidinului, elŭ scrise luĭ Hangeri: «Multă sănĕtate de la mine ca de la unŭ prietenŭ! Iată că amŭ sositŭ la cetatea Diului cu oştile mele spre a scóte pe Pasvantoglu din cetate, hainulŭ Impĕratuluĭ; tu să cauţĭ să poruncescĭ la toţi Ispravnicii de prin judeţe, să ne îndestuleze cu zaherele, fênŭ, orzŭ, oĭ, vacĭ, untŭ, sare şi orĭ-ce arŭ trebui, să nu tânjască oştile, şi carĕ pentru tréba şi ascultarea oştireĭ. Şi fiĭ sĕnătos.» [1]

Scrisórea acésta era întemeiată pe firmanulŭ Porţeĭ de care maĭ sus vorbirămŭ.

Abuzurile la care dete locŭ rechisiţiunile şi contribuţiunea pentru zaherea, aŭ atinsŭ, repetimŭ, în primulŭ locŭ pe ţĕranĭ. Câţĭ din eĭ nu şĭ-aŭ perdutŭ carele şi vitele pe drumurile grele de tómnă şi de iarnă, câţĭ din eĭ chiar nu şĭ-aŭ lăsatŭ ósele pe asemene drumurĭ! Ca vitele eraŭ cu sutele înhămaţĭ în locŭlŭ boilorŭ căduţĭ, sub cuvênt că pentru transportulŭ zacherelei la ordie se plătea o minimă sumă de la Visterie şi că nu se cuvine a se întârdia ajungerea zacherelei la destinaţie. Dar încă câţĭ sĕrmanĭ ţĕranĭ românĭ nu periră sub biciulŭ epistaţilorŭ, care'ĭ ducea în cete numeróse să tragă in sus pe Dunăre

---

Ghenar spre a le fi de bucurie locuitorilorŭ acestŭ scăděmêntŭ, ce asupra tuturor îlŭ facemŭ Domnia mea. Şi vĕ poruncimŭ, fără de nicĭ o smintélă să o urmaţĭ acésta, chiar la vremea ce vĕ dicemŭ, cu hotărîre ca deodată la strângerea ómenilorŭ, ce sunt adunaţĭ la biserică, atunci cu toţiĭ, pe lângă altele, să se bucure şi de acóstă uşurinţă şi să mulţăméscă luĭ Dumneděu şi să fie bine cunoscĕtorĭ, că avemŭ Domnia mea tótă îngrijirea pentru bună petrecerea lorŭ, de care să însciinţaţĭ Domnieĭ mele de urmarea ce aţĭ făcutŭ. — 1798, Decembre 14.

Cod. XXXIX. fila 125.

1 Dionisie Eclesiarchulŭ. Tesaurŭ de monumente, tom. II pag. 189. Asemenea în *Domnia luĭ Gh. Hangerliu*, ediţiunea Gh. Constantinescu 1871 pag. 11 Intre articolele requisiţionate pentru Turcĭ şi nu numaĭ pentru *oraie*, ci chiar pentru Constantinopole, continuă a fi céra de faguri. Aşa aflămŭ că céra de trimisŭ la Constantinopole este impusă cu analoghie asupra negutitorilorŭ cumpĕrătorĭ de miere din tótă ţéra. Se va plăti céra acésta, promite Domnitorulŭ; că dealtmintrelea dice că nu e lucru mare suma de oca ce se cere de la Ţarigrad. 27 Iulie 1798. (Cod. XXXIX, fila 65 verso).

S'a făcutŭ şi analoghia de céră rechisiţionată pe judeţe şi anume: 650 Slam-Rômnic, 800 Buzĕŭ, 1100 Saac, 1100 Prahova, 400 Ialomiţa, 650 Ilfov, 1450 Dâmboviţa, 500 Vlaşca, 800 Teleormanŭ, 800 Muscelŭ, 1450 Argeşŭ, 800 Oltŭ. Total 10.5000+7750 cinci judeţe de peste Oltŭ. Totalulŭ: 18 250. (Cod. XXXIX, fila 67).

Pitacŭ din 1 Septembre 1798 la Ispravnicĭ pentru analoghia ocalelorŭ de céră de la negutitorii ce cumpĕră miere (Cod. XXXIX).

Altŭ pitacŭ relativŭ la céră pentru Ţarigrad cu analoghie de la negutitorii carĭ cumpĕră miere în ţĕră. 3 Oct. 1798. (Cod. XXXIX, fila 90).

Pitacŭ din 11 Octombre 1798, să nu se maĭ supere negutitorii de miere pentru analoghia cereĭ, prin judeţe, căcĭ vorŭ da-o în Bucurescĭ, unde negutitorii aducŭ fagurii de scurgŭ mierea pe la casele lorŭ. [Cod. XXXIX, fila 99 verso].

«*la edec*» caicele încărcate cu provisiuni pentru ordia împerătéscă de la Calafat şi Vidin. [1]

De aceea fugéŭ ţĕraniĭ prin munţi şi codriĭ şi se pustiia ţéra. [2]

Epistasia la transportarea zahereleĭ o avu maĭ mult timpŭ Ioniţă Ştirbeiŭ, Ispravnicŭ de Teleorman. Acesta fu destituitŭ din Isprăvnicie la 15 Februarŭ 1798 şi fu înlocuitŭ prin Mateiŭ Fălcoianu în isprăvnicatŭ. Alecu Văcărescu Clucerulŭ însă deveni zahergiŭ pe 5 judeţe oltene, la 15 Februarŭ 1798. [3]

Aŭ fostŭ şi de aceĭ zaheregiĭ carĭ aŭ fugitŭ cu baniĭ adunaţi, cum se vede din unŭ pitacŭ din 3 Augustŭ 1798, poruncind să se vènḑă mişcătórele şi nemişcătórele la mezat, prin scirea tuturorŭ celorŭ cu protimisis, ale luĭ Barbu sin Petre căpitanulŭ şi Sandu Logofeţelulŭ, pentru că, trimişĭ în tréba zahereleĭ la Silistra, s'aŭ făcutŭ nevĕḑuţi; baniĭ după averea lorŭ vorŭ fi pentru despăgubirea Visterieĭ. — 3 Augustŭ 1798. [4]

Nu numaĭ Domnitorulŭ Hangeri adună în ţéră vite pentru óstea turcéscă de la Calafat la Vidin, ci şi Domnitorulŭ Moldoveĭ, Calimach, fu obligatŭ să trămită zaherele şi vite, maĭ alesŭ oĭ pentru ordie. Calimach trămise carte la Hangeri, cerêndu-ĭ voïe a cumpĕra cu bani gata, prin bună tocmélă, 10.000 oĭ din Muntenia, ne maĭ găsindŭ de

---

1. Pitacŭ din 30 Aprilŭ 1797 la Ispravniciĭ dealungulŭ Dunăreĭ, începândŭ cu Vlaşca, ca să dée orĭ-câţĭ salahorĭ va fi trebuinţă la tréba *dilicată*, «ca să tragă în sus pe Dunăre cele trebuincióse ale armateĭ prea puterniculuĭ Impĕratŭ, ce merge asupra Vidinuluĭ.» S'aŭ orênduitŭ *meemur* Dumnéluĭ Pah. Const. Bălăcénu; căpitaniĭ de margine să fie cu ascultare şi supunere către acestŭ boïerŭ.

Cod. XXXIX, fila 38.

2. Pitacŭ la vel Vist., din 14 Ianuarŭ 1799 ca să apuce pe harabagi-başa vechiŭ şi actual să dée socotélă cum aŭ împărţitŭ baniĭ luaţĭ de la Visterie pe la locuitorĭ pentru carele de transportat zaherea la ordie, că fugŭ ţĕraniĭ şi lasă carele nefiindŭ plătiţĭ.

Cod. XXXIX, fila 130 verso.

Veḑĭ şi fila 133 de la Cod. XXXIX, unde se descriŭ greutăţile aceste. Asemenea şi diverse poruncĭ din Noembre 1798 pentru carĕ, transportândŭ zaherea la ordie.

Cod. XXXIX fila 111.

Pitacŭ din 12 Octombre 1797, la sĕrdarulŭ Colceag, să pornéscă 1000 de kile de orzŭ ce este gata la Văcărescĭ şi Harabagiiĭ să gătéscă rogojiniĭ pentru acésta.

Cod. XXXIX fila 97 verso.

2. Veḑĭ Cod. XXXIX fila 18 şi 18 verso.
3. Cod. XXXIX, fila 65 verso.

cumpĕratŭ orĭ de rechiziţionatŭ în Moldova. Domnulŭ muntĕnŭ învoi acésta. [1]

*

Dar nici o dare îndoită şi nicĭ o requisiţiune orĭ-cât de grea nu turbură ţéra şi n'o împinse contra luĭ Hangeri, ca darea ce impuse cu numele de *goştinăritŭ*.

Acéstă dare nu era alta decât *Văcăritulŭ*, gróznica dajdie care ocasionase în trecutŭ atâtea revolte şi care fusese «legată» sub blăstemulŭ bisericeĭ să nu maĭ pótă fi pusă pe ţéră.

In iarna anuluĭ 1798,[2] Hangeri chiamă Divanulŭ şi-ĭ ceru să aşeḑe darea acésta a Văcăritului, sub pretext că trebue banĭ «pentru lefile ascherliilorŭ adunaţĭ la cetatea Diuluĭ, căcĭ că i se cerea de Căpitan-Paşa şi aşia aŭ găsitŭ cu cale a se face.» [3]

Mitropolitulŭ, Episcopiĭ şi boĭeriĭ, carĭ simţiaŭ că şi eĭ vorŭ fi atinşĭ greŭ cu aşeḑarea Văcăritului, se împotriviră, ḑicêndŭ că asemenea dajdie este legată cu mare blăstemŭ şi cu gróznică afurisenie, cu cărţĭ patriarhicescĭ şi cu hrisóve domnescĭ şi că, decĭ, eĭ nu îndrăznescŭ a iscăli a se pune acéstă dajdie pe ţéră. Hangeri cércă a persuade pe boĭerĭ, că de vorŭ numi *Văcăritulŭ* cu numele de *Goştinăritŭ* consecinţele blăstemuluĭ se vorŭ fi conjuratŭ!...

Boĭerimea tot resistă.

Hangeri cere însă intervenirea «deslegăreĭ» Patriarhuluĭ prin grabnicŭ olacŭ. Cincĭ-ḑecĭ de pungĭ de banĭ plăti Patriarhuluĭ ploconŭ pentru *«deslegare»*.

«Patriarhulŭ, scrie Dionisie Eclesiarhulŭ, n'a maĭ socotitŭ blăstemulŭ altorŭ Patriarhĭ întru nimicŭ, nici greutatea „săracilorŭ şi a vĕduvelorŭ, ce vorŭ să pătiméscă, ci lăcomindŭ la banĭ s'aŭ bucuratŭ

---

1. Cu pitacŭ din 4 Decembre 1798, la cererea luĭ Calimach Domnulŭ Moldoveĭ dă voie luĭ Paharn. Arabolu să cumpere din Valachia 10.000 oĭ pentru trăbuinţa ordieĭ, din orĭ-ce judeţe «prin tocmélă şi cu banĭ gata, fără de a face în vre-unŭ chipŭ silă cuivaşĭ.» Dar nu folosia adunarea de *proviant* din ambele Principate, căcĭ, cum spune Dionisie Eclesiarhulŭ, acestŭ proviant era risipit orĭ vêndutŭ de slujbaşĭ. «Făina era turnată la ordie peste Dunăre, nu în sacĭ séŭ în niscaĭ hambare pusă, ci pe pământulŭ golŭ turnată, făcută moghilĭ în sus, şi mulţime de vite, oĭ şi vacĭ, încă ceĭ ce era cu acea trébă le şi vindea. Iar slujbaşiĭ nu maĭ înceta dându zorŭ locuitorilorŭ, ḑicêndŭ: ado! ado!» (Tesaur II pag. 192).

2. „Iar când fu pe la Decembre, cam aprópe de Crăciun,
Indemnă draculŭ pe Vodă spre alt gândŭ gróznicŭ, nebunŭ,
Ca să scóţă Văcăritulŭ, unŭ huzmetŭ prea blăstemat
Prin cărţĭ de afurisenii de arhiereĭ legat
Nicĭ de cum a se maĭ scóte....“ [Fănuţă, pag. 7]

3. Tesaur II, pag. 192.

şi îndată aŭ poruncitŭ de aŭ scrisŭ carte către Mitropolitulŭ Dositeiŭ alŭ Munteniei, către Episcopĭ şi către boĭerĭ» să priméscă sub blagoslovenia luĭ, cererea luĭ Vodă.

Se pare că nicĭ vĕḑêndŭ cartea patriarhală [1] Mitropolitulŭ nu voi să aprobe dajdia, «iar Măria sa să facă cum îĭ va fi voĭa.» Hangeri găsi însă destuĭ boĭerĭ din ceĭ marĭ *«pe carĭ i-aŭ doveditŭ că sunt maĭ lacomĭ di banĭ»* şi promiţêndu-le cinstirĭ şi câte 20 pungĭ de banĭ, milă Domnéscă, eĭ aŭ aprobatŭ dajdia, semnândŭ în fruntea lorŭ Banulŭ N. Brâncovénu.

Pe dată se făcură poruncĭ la toţĭ Ispravniciĭ de judeţe să rênduiască slujbaşĭ în plăşĭ, să facă recensiunea tuturorŭ «vitelorŭ ómenilorŭ de prin tóte sate, să nu rĕmână nicĭ una nescrisă; numaĭ viţeiĭ să nu-ĭ scrie si de grabă să trimiţă catastişele la Domnie, rênduindŭ mumbaşirĭ, Turcĭ, Arnăuţĭ, ciocoĭ năprasnicĭ asupră-le. O! vaĭ de ţéră.» [2]

Pe o iérnă gróznică (era zăpada de cincĭ palme, ḑice Dionisie Eclesiarhulŭ, [3] care începuse a cădea de la 5 Noembre) porniră slujbaşiĭ dupĕ catagrafiare. In Ianuarŭ se făcuse catagrafiarea şi *imediată* percepere a câte douĭ zloţĭ de capŭ de vită dincolo de Oltŭ în cele 5 judeţe, iar dincóce de Oltŭ câte 2 leĭ de vită. [4] «Ca nişte lupĭ

---

1. Vomŭ reveni asupra acesteĭ cărţĭ în anexele acestuĭ volumŭ. dupĕ Cod. XXXIX pag. 25 verso.

Rĕsmiriţa boĭerilor totuşĭ le folosi lorŭ. Eĭ fură scutiţĭ de baniĭ văcărituluĭ „măcar că aŭ fostŭ poruncitŭ Vodă să se iée văcăritŭ şi de la boĭeriĭ marĭ si micĭ, dar n'aŭ luatŭ de la eĭ, ci numaĭ de la locuitorĭ.“ Dionisie Ecles. Tes. II pag. 193. Ba încă le-a datŭ şi boĭerilorŭ parte din baniĭ văcărituluĭ „ca nu cumva să se unéscă boĭeriĭ şi să dée arzoval“ la împĕraţie contra luĭ. De aceea Vodă, cu nume de milă, împarte la boĭeriĭ din Bucurescĭ şi Craiova, căruia câte 1 pungă, căruia câte douĕ şi maĭ multe. [Acelaş autorŭ].

2. Dionisie Eclesiarhulŭ, Tesaurŭ II, pag. 192.

3. Scrie anonimulŭ adnotatorŭ pe filele céslovuluĭ ce amŭ donatŭ Academieĭ:

«... ши аȣ скос въкъритȣ | де витъ т. в. кȣ къпитан паша | ши аȣ лȣат ши банй ши наȣ апȣкат съ іа | бани тоц ши лаȣ мазилит | ши ла февроаре 18 винерй лѣт ҂а.ѧ҃чо (1799) ла шасе | часȣрй аȣ венит Капиџи баша | ши лаȣ тъіат ѧ҃ диван (pag. 83). Фостаȣ іарнъ маре ши џер... | дъ ла ноемвре 16 пънъ ла март 23. | ла Вȣнавестире. 1799.»

(Veḑĭ pag. 5 în lucrarea nóstră „Pe file de céslovŭ“ 4° 1889.

4. In 16 Ianuarŭ 1799, ca să potoléscă puţinŭ reclamaţiunile contra văcărituluĭ, Hangeri dă unŭ pitacŭ la taxildarĭ, ḑicêndu-le că s'aŭ scăḑutŭ de la toţĭ deobşte, locuitorĭ şi toţĭ de rêndŭ, fără osebire. să se iée de acum înainte de fie-care vită mare câte $1\frac{1}{2}$ talerĭ, iar nu câte 2, şi de vita de 1 anŭ câte de $\frac{1}{2}$ leŭ, iar nu unŭ leŭ. (Cod. XXXIX, fila 131)

Cumcă perceperea văcărituluĭ se făcu odată cu catagrafiarea vitelorŭ, póte proba unŭ pitacŭ la tacsildariĭ goştineĭ din judeţe, de la 6 Ianuarŭ 1799, ordonându-le ca *deodată* să scrie vitele locuitorilorŭ la catagrafie şi tot atuncĭ să iée şi birulŭ şi să dée rĕvaşe pecetluite „şi aceia căşturĭ-câşturĭ să proftaxiţĭ baniĭ....“ [Cod. XXXIX, fila 129].

Cu carele se transporta fiţuicile pecetluite cu numele *în albŭ*, ca altă dată biletele de iertare a Papeĭ.

flămânḑi» cutreeraŭ tacsildarii satele, «dându zorŭ, ca în 10—15 ḑile să se istovéscă dajdia văcărituluĭ. Ómenii nu prea avéŭ banĭ, fiindŭ la mijloculŭ ierneĭ; târgurĭ iérna nu era, să vênḑă ómenĭĭ vite; vreme de cósă şi de sapă nu era, ca să lucreze să câştige banĭ să se plătéscă; bucate încă nu prea era ca să vênḑă, ci numaĭ o sémă de ómenĭ, carĭ maĭ avea puţinŭ, plătia. Iar slujbaşiĭ închidea ómeniĭ şi mueriĭ prin coşare şi-ĭ îneca cu fumurĭ de gunoiŭ şi cu ardeiŭ îi afuma şi-ĭ ţinea închişĭ ḑiua şi nóptea flămânḑi, să dée banĭ; pe alţiĭ îi lega cu mânile îndărătŭ şi cu spatele de garduri, şi-ĭ bătea cu bicele; pe alţiĭ legaţi îi băga cu piciórele góle în zăpada gerósă.... Aşĭa chinuiră pe bieţiĭ creştinĭ. O! amarŭ de bieţiĭ creştinĭ! Că plângea şi se văita şi săracele vĕduve ţipa de gerŭ, dar nu era milostivire la varvariĭ de slujbaşĭ, că avea urechile astupate ca aspidele, şi ca vrăşmaşĭ ucidea ómeniĭ. Încă peste Oltŭ aŭ şi omorîtŭ mumbaşiriĭ turcĭ pe mulţi, din care pe unulŭ rudele luĭ l'aŭ dusŭ la Bucurescĭ şi l'aŭ băgatŭ cu carulŭ în curtea domnéscă să'lŭ arĕte luĭ Vodă....»

Dionisie Eclesiarhulŭ adaogă a ḑice, că Hangeri nu se emoţionă de asemenea fapte, ci ḑise numaĭ: «să fi datŭ baniĭ văcărituluĭ şi nu-lŭ omora nimenĭ!»

Dionisie Eclesiarhulŭ nu este esactŭ, deşi judecă bine simţirile Domnitoruluĭ. Noĭ scimŭ, din contra, că la 15 Ianuarŭ 1799 Hangeri dete o proclamaţiune către locuitoriĭ ţĕreĭ, în care are aerulŭ de a repudia şi condemna mijlócele întrebuinţate de slujbaşĭ în perceperea văcăritului. Elŭ ḑice, în adevĕrŭ, că s'a insciinţatŭ «cumcă uniĭ din slujbaşi, ceĭ cu huzmetulŭ Costineĭ, se pórtă în tréba tacsiluluĭ acestor banĭ cu mare nemilostivire asupra Vóstră, cu bătăĭ şi casne nesuferite, fără de a vĕ face repaosŭ, şi dupĕ poruncile ce li s'aŭ datŭ prin orênduiţiĭ tacsildarĭ; de care cu tóte să li s'aŭ poruncitŭ osebitŭ, ca împlinirea banilorŭ să se facă cu *regazulŭ vostru*, dar iată printr'acéstă domnéscă a nóstră carte, într'adinsŭ vĕ dămŭ în scire, ca să sciţĭ, *că cu păsuială şi fără de bătăĭ are a se face împlinirea acestorŭ banĭ.* Ci dar şi voĭ căutaţĭ de vĕ siliţĭ, ca să vĕ plătiţĭ vitele vóstre cu tótă osîrdia, fără de altă pricinuire, *căcĭ şi neguţitorĭ de a cumpĕra vite aŭ eşitŭ îndestuĭ* şi nu puteţĭ a găsi maĭ multŭ pricină, ci vĕ sîrguiţĭ a vĕ plăti vitele fără zăbavă, ca să pótă şi orênduiţiĭ slujbaşĭ a proftacsi sume de banĭ la trebuinţa ce este şi fiţĭ înţelegătorĭ şi, cum ḑiseiŭ, de înşivĕ vĕ îndemnaţĭ la plata vitelorŭ, ca să nu se maĭ întârzieze tréba. 1799, Ianuarŭ 15. [1]

Vorbe góle: Păsuială! răgaz!!

1. Cod. XXXIX, fila 133.

Realitatea era aşia cum o descrie Dionisie Eclesiarhulŭ. Realitatea era că însuşi Vodă împingea pe bieţii ţĕrani să'şĭ vêndă vitele pe nimica, că acumŭ boĭerimea şi gelepii găsiră bună ocasiune de a cumpĕra cirezi întregĭ pe nimica «să câştige bănĭ sârgeraţĭ, dice Dionisie Eclesiarhulŭ, şi lua boĭ câte 10 séŭ 12 leĭ boulŭ mare, vacile câte 4, 5 leĭ alese, iar maĭ de jos vite câte 2 leĭ séŭ 3, încă şi câte 2 zloţĭ junicĭ, că ómeniĭ nu avea cuĭ să le vêndă iérna.... ci le da de mare nevoĭe că'ĭ muncea tiranĭĭ.»

In o lună şi jumătate *«maĭ istoviră dajdia văcăritului»* slujbaşii «cu iuţime şi muncĭ grele.» Banii îĭ trămitea la Visterie....

De la Visterie însă Vodă făcu parte şi Turcilorŭ influenţĭ, ca să pareze acuzările ce din ţĕră venéŭ necontenitŭ la Constantinopole.[1]

Vomŭ vedea însă, maĭ încolo, că elŭ nu rĕuşi în acestŭ planŭ.

Insuşĭ istoriculŭ grecŭ Dionisie Fotino condamnă pe Hangeri pentru aşedarea văcăritului. Elŭ dice, însă că la acésta l'a împinsŭ *Casniciĭ sĕĭ, ómenĭ ticăloşi, desfrămaţi şi făr'de saţiŭ*, necugetândŭ decât numaĭ cum să se îmbogăţéscă cu desbrăcarea săracilorŭ.»[2]

*

Incasarea venitului vămilorŭ şi alŭ ocnelorŭ nu preocupă maĭ puţinŭ pe Hangeri, decât perceperea dărilor de carĭ maĭ sus vorbirămŭ.

Schimbarea neaşteptată de Domnie, supravenită la finea anului 1797, făcu să nu pótă fi arendate ocnele la timpŭ. De aceea ele sunt ântêiŭ căutate în credinţă, iar la 7 Ianuarie 1798 Vodă ordonă a se da cu licitaţiune (cochiĭ-vechĭ).[3]

Vămile se caută şi ele în regie la începutulŭ Domnieĭ luĭ Hangeri.

La 7 Ianuarŭ 1798 Nicolae Saegiu este rênduitŭ epistatŭ la Car-

1. Iată unŭ pitacŭ de trecere a unorŭ banĭ peste Dunăre:

Pitacŭ din 17 Ianuarŭ 1799 către biv. vel Pitarŭ Hristodor Băleanu, Epistatulŭ Ceauşieĭ Spătărescĭ, să mérgă cu haznéua «şi s'o trecĭ Dunărea la Giurgiu până la conaculŭ *tersnachiului*, împreună cu Serd. Iordache Ispravniculŭ Vlasceĭ, «chibzuindu-vĕ fórte, ca de care cumvaşĭ nu va fi Dunărea înghețată bine, să o treceţĭ haznéua cu ómenĭ, cărândŭ ómeniĭ banii, ca să nu se întâmple vre-o primejdie la trecere.» Ordonă şi Ispravniculuĭ să dée orĭ-ce ajutorŭ de ómenĭ. — 17 Ianuarŭ 1799.

Cod. XXXIX, fila 132, verso.

2. Tom. II. pag. 186.

3. Cu pitaculŭ din 7 Ianuarŭ 1797 Hangeri ordonă licitare ocnelorŭ, împreună cu cele-l-alte slujbe. Cochiĭ vechĭ se făcéŭ vestindu-se în oraşŭ la boĭerĭ şi la lume prin starostea de neguţitorĭ. Cumpĕrătorulŭ depunea garanţia unuĭ *neguţitorŭ sigurŭ*, că va păzi *ponturile* şi va da *sferturile* la timpŭ.

Cod. XXXIX, fila 4.

vasara.[1] La 31 Decembre 1798 este înlocuitŭ prin biv. vătavulŭ za Curte Ioan Skevas, «carele să aibă a căuta dupĕ orênduială tréba carvasaraleĭ pe acestŭ următorŭ anŭ 1799, dupĕ domnescile nóstre porunci şi catalogŭ şi să ţie catastihŭ de tot venitulŭ.»[2]

Unŭ documentŭ de la finea anuluĭ 1798 vine să confirme, odată maĭ mult, informaţiunea că ţĕrile române căutaŭ, chiar şi sub Domnĭ rĕĭ, să nu se considere ca obligate cu totulŭ la respectulŭ convenţiunilorŭ comerciale ale Turcieĭ cu Austria şi Rusia. Aşĭa însuşĭ Hangeri se ocupă de fixarea unuĭ tarifŭ autonomŭ, când, la 4 Decembre 1798 însărcinézĕ, prin pitaculŭ sĕŭ Domnescŭ, pe biv. vel. Medelnicerŭ Stefan, biv. vel Medeln. Kiriac Arbut şi biv. vel Medelnicerŭ Teodorache Arcuda, *să revizuiasca catalogulŭ vămilorŭ*, fiind-că sosesce timpulŭ uneĭ noue arendărĭ a lorŭ; *«lângă acésta face trebuinţă ca să se chibzuiască cu cumpănire întrégă tóte lucrurile ce se aducŭ de vêndare de prin alte părţĭ, ca cu drépтă analoghie, dupĕ preţul ce se politifsesce vêndarea fiesce-căruĭ lucru acum, să se întocméscă şi vama cea cuviinciósă, ca printr'acésta să se pótă face îndreptare dupĕ bunŭ scoposulŭ Domnieĭ mele, fiind-că păméntenii locuitorĭ dintr'acéstă ţĕră plătescŭ mare preţ la alişverişul ce facŭ cu cumpĕrătórea de orĭ-ce lucrurĭ aŭ trebuinţă să cumpere şi nu le rĕmâne cuvênt de împotrivélă la acéstă bună întocmire celorŭ ce aducŭ marfă din alte părţĭ.* Dreptŭ aceea iată vĕ orênduimŭ Domnia mea ca împreună adunându-vĕ, să le cercetaţĭ tóte în tot chipulŭ prin neguţitorĭ cu sciinţă vrednică şi să chibzuiţĭ cu tótă scumpătatea *a se pune în urmare acéstă întocmire*, cu mijlocululŭ ce maĭ sus se arétă...»[3]

XVIII

Ţĕranulŭ sub Hangeri.

Dupĕ ce amŭ vĕdutŭ cum Hangerii a îngenuchiatŭ ţĕra sub dărĭ şi angăriĭ, maĭ este locŭ de unŭ capitolŭ, în carĭ, în modŭ specialŭ, să maĭ memorămŭ despre situaţiunea făcută ţĕranuluĭ sub acestŭ Domnitoriŭ?

In primele ḑile ale începutuluĭ Domnieĭ, Hangeri se arĕta decisŭ să fie apărătorŭ alŭ ţĕranuluĭ. In adevĕrŭ, la 10 Ianuarŭ 1798, elŭ adresa judecătorilorŭ şi ispravnicilorŭ cărţĭ deschise, recomandându-le

1. Cod. XXXIX, fila 4.
2. Cod. XXXIX, fila 127 verso.
3. Cod. XXXIX, fila 120.

unora paza *dreptăţeĭ* locuitorilorŭ «să petrécă norodul ca într'unŭ vécŭ auritŭ», iar ispravnicilorŭ poruncindu-le să poruncéscă şi eĭ «cu străşnicie, atât Condicariuluĭ, Logofétuluĭ i Sameşuluĭ, cât şi celor-l-altĭ zapciĭ, ca nu care cumvaşĭ să îndrăznéscă a face cea maĭ mică nedreptate, ce de la o vreme în cóce, fără de a nu socoti că este judecată şi resplătire, se obicĭnuise a face săracilorŭ locuitorĭ. Ci dar deschideţi-vĕ ochiĭ, să vĕ purtaţi la tóte uniţi întocmaĭ cu domnésca nóstră voinţă, fiind-că vericine din D-vóstră, séŭ din ómeniĭ ce-ĭ aveţĭ, se vorŭ dovedi călcătorĭ cât de puţin aĭ acesteĭ porunciĭ a Domnieĭ mele, unulŭ ca acela fără de milostivire se va pedepsi. Şi pentru ca să nu vĕ căiţĭ în urmă făr' de folosŭ, urmaţi după cum vĕ poruncimŭ negreşitŭ şi să ne trămiteţi pe fie-ce lună condicĭ coprinzĕtóre de pricinile ce căutaţĭ.» [1]

Ce deosebire dela vorbe la fapte!

Din tot cursulŭ Domnieĭ luĭ Hangeri ţĕranulŭ nu se alese decât cu îndoire de birurĭ, cu dăjdiĭ noue, cu despoieriĭ şi jafurĭ şi cu podvedĭ de tot felulŭ, în carĭ îşĭ perdu vitele, când nu şi viaţa.

In favórea ţĕranuluĭ este de la Hangeri, dóră unŭ pitacŭ din 6 Decebre 1798, la Ispravnicĭ, să nu oblige pe locuitoriĭ datorĭ a transporta la scheleĭ sarea de la ocne, *«pe acea vreme gré să'şĭ prăpădéscă dobitócele lorŭ»*, nicĭ să fie siliţĭ a plăti sarea pre care aŭ încărcat-o, pentru că vorŭ întârdia a o transporta. [2]

Dar era óre tocmaĭ dragostea de ţĕranĭ sorgintea acestuĭ ordinŭ, séŭ că Vodă voia, în preţiua trămiterieĭ comisarilorŭ pentru catagrafiarea vitelorŭ, să nu fie ţĕraniĭ absenţi de prin sate, ca să nu scape din catagrafie boiĭ lorŭ?

Unŭ singurŭ actŭ favorabilŭ aflămŭ pentru ţĕraniĭ de pe moşia Domnéscă din juriulŭ Câmpu-Lunguluĭ. Aceştia eraŭ obligaţi de oraşŭ să facă clacă. Domnitorulŭ la 1 Augustŭ 1798 ordonă să fie apĕraţĭ de clacă. [3]

Dar şi aci scutirea se esplică prin faptulŭ că ea nu lovia nicĭ interesele Domnieĭ, nicĭ ale vre-unuĭ boierŭ, ci ale aceluĭ oraşŭ, care se bucura din vechime de privilegiĭ escepţionale, şi constituiă în cât-va în Muntenia, o mică republică cu osebitŭ guvernŭ.

A îndemna pre locuitorĭ din judeţe să facă arăturĭ, [4] nu este iarăşĭ a le servi numaĭ interesele lorŭ.

Dar a scrie ispravnicilorŭ de Dâmboviţa şi Prahova, să oblige pe

1. Cod. XXXIX fila 5 verso.
2. Cod. XXXIX fila 121 verso.
3. Cod. XXXIX fila 25 şi 28.
4. Cod. XXXIX fila 85.

locuitorĭ a face 400.000 ocă varŭ pentru boĭerul vel Logof. Brancovénu, cu preţŭ determinatŭ de celŭ interesatŭ şi cu ordine de a-ĭ obliga slujitoriĭ la acésta şi a-ĭ sustrage de la orĭ-ce alte angajamente anterióre arŭ avea de a face varŭ pentru alţiĭ (afară de casulŭ când ar fi angagiaţĭ către Domnie), este óre a fi protectorŭ ţĕranuluĭ şi dreptăţeĭ luĭ ? [1]

Altă esplicaţiune are decât iubirea de ţĕranŭ şi pitaculŭ din 18 Decembre 1798, prin care opresce pre Zapciĭ şi Arnăuţiĭ din Bucurescĭ a lua cu sila carele de lemne ce aducŭ sătenii de vêndare la Bucurescĭ. [2] A-ĭ aperà contra unorŭ asemene făptuirĭ, era mijlocul de a-ĭ îndemna să aducă lemne de vêndare în tĕrgŭ, în mijlocŭlŭ uneĭ ierne gróznice de grele.

Nicĭ oprirea abuzurilorŭ cu scutelniciĭ, nicĭ oprirea abuzuluĭ cu poslușniciĭ [3] nu se potŭ esplica ca mĕsurĭ luate din iubirea ţĕranuluĭ.

De aceea rar Domnŭ, care să fi fostŭ urît ca Hangerĭ, într'o atât de scurtă Domnie.

---

1. Cod. XXXIX fila 92 pitacŭ din 4 Octombre 1798. Vedĭ şi pitaculŭ din Octombre 1798, regulândŭ în modŭ specialŭ claca locuitorilorŭ de la Comarnicŭ, moşia Dómn eĭ. cod. 39 fila 92 verso, 93 şi 93 verso, vedĭ şi fila 95.

2. Pitacŭ la străjariĭ de pe la respintiĭ şi căpitanilorŭ de la margenĭ să arĕte locuitorilorŭ ce vinŭ cu lemne, că n'aŭ voĭe ceĭ din ogeacurile Curţeĭ deliiĭ şi arnăuţiĭ şi ómenĭ de aĭ Spătărieĭ, să le tragă carele cu lemne, cu şi făr' de învoială tocmită de bună voĭe.

Vodă orênduesce câte unŭ ciohodarŭ cu câte unŭ Logofĕtŭ, ca să citéscă acestŭ pitacŭ şi pe uliţe, anume :

Pe podulŭ Mogoşóeĭ Gheorghe proin Condicar.
» » Calicilor, Nicolae Ursake.
» » Têrguluĭ de afară, Manolake.
» » luĭ Şerban-Vodă, Dascălŭ Dumitru.
» drumulŭ Dudescilorŭ, Dinul Iamandi.

Cod. XXXIX, fila 126.

Maĭ este de la Hangeri unŭ altŭ pitacŭ la Spătarŭ şi la Aga, din 27 Sept. ca neferiĭ şi arnăuţiĭ să nu maĭ iée dupĕ strade carele locuitorilorŭ.

Cod. XXXIX, fila 87 verso.

3. Pitacŭ, oprindŭ abusulŭ poslușnicilorŭ, a luăreĭ de banĭ de la eĭ în locŭ de slujbă, din 9 Aprilŭ 1798. In acestaşŭ pitacŭ Domnitorul ţice, că aŭ făcut însuşĭ cercetărĭ «dupĕ buna-venire a Domnieĭ mele aicea.... când cu ajutorulŭ luĭ Dumneţeŭ ne-amŭ călătoritŭ şi ne-amŭ întorsŭ de la Craiova». Insărcinéză cu ancheta pre vel Banŭ Dumitrache Ghica, pe vel Logofĕtŭ de ţéra de sus N. Brâncoveanu, pre biv. vel Banŭ Racoviţă, pre vel Vornicŭ de ţéra de sus N. Filipescu şi pre vel Vist. Scarlat Ghica.

Cod. XXXIX fila 28

«Socotiţi şi luaţi séma, cum luptă bietulŭ norodŭ!»
Eŭ cu bună 'ncredinţare, încă şi prin jurămêntŭ
Arĕt, că de marĭ năprasne maĭ peria bietul pământŭ:
Nu credŭ să fi fostŭ vr'o dată acestŭ felŭ de marĭ nevoĭ,
Ca aceste, ce acuma petrecum şi vĕdumŭ noĭ!... [1]

Aceste versurĭ ale contimporanuluĭ scriitorŭ Fănuţă (Zilot) spune simţirea obştéscă a ţĕreĭ şi a ţĕranuluĭ în deosebĭ.

XIX

Comerciŭ. — Industrie. — Fabrice. — Menziluri

Nu sub o domnie ca acea a luĭ Hangeri póte afla istoriculŭ propăşire în comerciŭ şi industrie.

Fabricele înfiinţate între 1776 şi 1797 nu mergŭ bine sub C. Hangeri. Fabrica de hârtie primesce o grea isbire de la noulŭ Domnitorŭ. Prin unŭ pitacŭ din 9 Ianuarŭ 1798 Hangeri dice cătră vel Vist.: «Find-că fabrica de hârtie într'acéstă vreme *nu este trebuincióssă* (?) şi scutelniciĭ ce'ĭ are acéstă fabrică, lude 40, nu sunt trebuincioşĭ acolo, poruncimŭ Domnia mea să se dée la dajdie şi în loculuĭ acestorŭ să se dée la fabrica de postavŭ alţĭ ómenĭ din ceĭ cu sciinţă de meşteşugulŭ postăvărieĭ, pre cariĭ îţĭ va aréta Medeln. Chiriac Arbut' Epistatul fabriceĭ de postavŭ, fiind-că voimŭ şi ceremŭ Domnia mea a se pune fabrica acésta de postav în maĭ bună lucrare şi orînduială, după trebuinţa ce este, şi zăbavă să nu se facă la acésta.—1798 Ian. 9. [2]

Din chiar acestŭ pitacŭ se póte vedea, că fabrica de postavŭ este ceva maĭ favorizată decât cea de hârtie.

Apoĭ, în 9 Ianuarŭ 1798 Hangeri maĭ ordonă luĭ Pan. Bălăceanu, Ispravnicŭ de Ilfov, să facă împreună cu Arbut, la Grozăvescĭ, o piuă pentru lucrarea fabriceĭ de postavŭ. [3]

Nu tocmaĭ desinteresată era preocuparea luĭ Hangeri de mersulŭ fabriceĭ de postavurĭ, cum se póte vedea şi din Pitaculŭ din 13 Decembre 1798 cătră vel Vist., să împlinéscă de la Epistatulŭ fabriceĭ de postavŭ câte 10 taleriĭ de postăvarŭ, *ruptórea*, şi să-ĭ dée la Cămară. Vodă cere şi catastih de toţĭ postăvariĭ în fiinţă. [4]

1. Pag. 10.
2. Cod. XXXIX fila 4 şi 4 verso.
3. Cod XXXIX fila 4 verso. Cu Pitacŭ din 20 Maiŭ 1798 ordonă luĭ Chiriac Arbut, Epistatulŭ fabriceĭ de postavŭ, să dée catastih de toţĭ ómeniĭ fabriceĭ. Cod. XXXIX fila 46.
4. Cod XXXIX fila 121 verso.

Situaţiunea comerciului este aceaşĭ, ce amŭ arĕtat-o sub anteriórele domniĭ. Nu numaĭ că comercianţiĭ supuşĭ streinĭ se bucură de privilegiĭ şi de scutirĭ, carĭ facŭ imposibilă concurenţa din partea neguţitorilorŭ pămêntenĭ, dar încă continuă a pune mâna pre mica industrie, pe tótă ḑiua maĭ multŭ, evreiĭ carĭ vinŭ de peste hotarŭ. Sunt ovreĭ ceprăzarĭ şi legătorĭ de cărţĭ, carĭ se substituescŭ ceprăzarilor pămêntenĭ, ba încă primescŭ scutirĭ şi miluirĭ de la Hangeri [1].

Unŭ Domnŭ, care nu viséză decât cu ce mijlocŭ va face maĭ multe parale, nu putea să întârḑie a da cele maĭ multe pitace şi hrisóve în favórea evreilorŭ, căcĭ desigur, le plătiaŭ bine. Aşĭa fu, de bună sémă, hrisovulŭ din 6 Sept. 1798, în care Hangeri ḑicêndŭ, că «fiind-că în judeţulŭ Slam-Rômnic, la tèrgulŭ Focşanii se află **câţĭ-va** ovreĭ cu locuinţa, carele... fiindŭ trebuinţă (?) a avea între dênşiĭ unŭ vechilŭ alŭ starosteĭ lorŭ, neputêndŭ starostea de aicĭ (din Bucurescĭ) a ajunge, pentru ca să îngrijéscă de dênşiĭ, a putea trăi în orênduiala lorŭ **şi a se îndemna şi alţiĭ de a veni**, prin jalbă aŭ arĕtatŭ Domnieĭ mele, David starostea de ovreĭ, cumcă aŭ făcutŭ vechilŭ alŭ sĕŭ peste ovreĭ, la numitulŭ tèrgŭ Focşanĭ, pe.... căruia făcêndŭ rugăciune a i se da cartea Domnieĭ mele la mânĭ spre a fi cunoscutŭ...» Hangeri aprobă cererea. Dupĕ cuprinsulŭ hrisovuluĭ, acestŭ vechilŭ de staroste are obligaţiunea a strînge de la ovreĭ analogon alŭ *rupturei* Cămăreĭ, luându'şĭ câte 30 banĭ de nume, obicĭnuiţĭ aĭ stărostieĭ, şi câte 1 leŭ venitŭ alŭ Hahambaşeĭ. Vechilulŭ să caute pricinile dintre ovreĭ, dupĕ orênduiala şi obiceiulŭ lorŭ. Li se dă dreptŭ de apelŭ la starostea de evreĭ din Bucurescĭ. Vechilulŭ de staroste să aibă «în zaptulŭ sĕŭ atât pe ovreiĭ pămêntenĭ, cât *şi pe streiniĭ ce vinŭ*, să-ĭ aibă în sciinţa sa, ţiindŭ catastih curatŭ, pentru toţĭ de obşte, dupĕ privileghiulŭ ce s'aŭ întăritŭ şi de către Domnia mea.» 1798, Sept. 6.[2]

Iată în ce modŭ Hangeri organisa o administraţiune specială a evreilorŭ, aprópe independentă de aceea a ţĕreĭ!

La 8 Sept. 1798 dete unŭ noŭ hrisovŭ luĭ David sin Moisi, pe care-lŭ făcu *staroste de evreĭ şi la tótă brésla ovreéscă*, ca aceştia să fie scutiţĭ «*de tóte alte orênduelĭ ce vorŭ eşi pe altă ţéră*, făr'de numaĭ *ruptórea* să o dée.»

In asemenea condiţiunĭ concurenţa maĭ era posibilă între Românĭ şi evreĭ?

Acelaşĭ hrisovŭ, din 8 Septembre 1798, constitue evreilorŭ în tótă

1. Cod. XL, fila 109 şi verso.

2. Evreiĭ legătorĭ de cărţi scutiţĭ de dărĭ Cod. XL fila 170. Pitacŭ din 13 Octombre 1798. Ceprăzarŭ evreŭ scutitŭ de dărĭ la Octombre 1798. Cod. XL fila 178.

ţéra jurisdicţiuni speciale la starostea lorŭ, cu dreptŭ de apelŭ la Cămăraşulŭ celŭ mare.

Starosteĭ ĭi scutea Vodă prăvălia de fumăritŭ şi de alte orênduelĭ, cum şi de dijmăritŭ i vinăriciŭ drepte bucatele luĭ. Să ţie o pivniţă în Bucurescĭ apĕrată de dajdiĭ. Când stringe dajdia de la evreĭ să iée câte banĭ 30 pentru ostenéla luĭ. Fiindŭ şi vechilŭ de Hahambaşa, să iée de tot ovreiulŭ casnic câte tal. unu pe anŭ şi alte venitурĭ ale hahamuluĭ.

Şi, ca şi când aceste nu eraŭ d'ajuns, Hangeri scutesce şi povernele ce le-aŭ făcutŭ pe loculŭ donatŭ *adhoc* de Vodă în Bucurescĭ, cu care poverne să nu aibă zapciiĭ marĭ şi micĭ a face întru nimic.[1]

Şi pe când evreiloru le acordă Hangeri hrisóve peste hrisóve, abia aflămŭ de la elŭ o singură reînoire de hrisovŭ, alŭ bresleĭ bărbierilorŭ, din 10 Iulie 1798.[2]

Mişcarea ţilnică de călĕtorĭ oficialĭ, maĭ ales Turcĭ, carĭ trecŭ mereŭ prin Bucurescĭ, ocasionézĕ şi ea o nouă greutate, apăsândŭ asupra neguţitorilorŭ şi isnafurilorŭ pămêntenĭ: eĭ fură obligaţi a plăti o adevĕrată dare estraordinară, cu scopŭ de a mobila maĭ multe case, carĭ să servéscă de conace pentru aceĭ musafirĭ, ca să nu fie nevoiţi a-ĭ maĭ primi în gazdă pe la casele lorŭ, adică în dauna chiar a onóreĭ acelorŭ case.[3]

---

1. Cod. XL, fila 134.
2. Cod. XL, fila 84 şi verso.
3. Hangeri făcu, prin pitacŭ, în 5 Februarŭ 1798, o analogie, o cislă pe isnafurĭ, ca să dée cincĭ *«tacâmurĭ»*, adică cincĭ rênduri complecte de aşternuturĭ şi mobilamentŭ pentru camerile de musafirĭ. Pitaculŭ arétă că însuşĭ *isnafurile* aŭ propusŭ asemenea facere de tacâmurĭ, prin cislă, asupra următorelorŭ companiĭ şi bresle:

Compania neguţitorilorŭ cupeţĭ » cea mare a neguţitorilor Isnaful cojocarilor subţirĭ	unŭ tacâmŭ
Evreiĭ şi armeniĭ la unŭ locŭ daŭ	unŭ tacâmŭ
Cojocariĭ groşĭ Işlicariĭ Bogasieriĭ şi margelariĭ ce nu suut între cumpănaşĭ	unŭ tacâmŭ
Isnafulŭ şalvaragiilorŭ » abagiilorŭ Pânzariĭ Tabaciĭ	unŭ tacâmŭ
Cavafiĭ Saraciĭ	unŭ tacâmŭ
Croitoriĭ Bărbieriĭ şi boiangiiĭ	unŭ tacâmŭ

Pământenii avéŭ a se lupta, în miculŭ lorŭ negoţŭ, cu asupriri de tot felulŭ. Narturile [1] isbéŭ negreşitŭ şi pe evreĭ şi în genere şi pe comercianţiĭ străinĭ; dar pe când brutarulŭ românŭ era ţinutŭ cu urechea de stâlpŭ pentru dramurĭ lipsă la pâne, comerciantulŭ *sudit* îşĭ vedea de legĭ şi regulamente, iar evreulŭ le eluda conrupându zapciiĭ.

Apoĭ monopolurile de tot felulŭ eraŭ şi ele o pedică la desvoltarea comerciuluĭ şi a industrieĭ pământene. [2] Domnia avea maĭ multe fabricĭ monopolizate şi ea impunea la vêndare preţulŭ articolelorŭ monopolizate, aşia cum îĭ plăcea. [3]

Infiinţarea de târguri septemânale şi de bâlciurĭ continuă şi sub Hangeri a fi unŭ mijlocŭ de a crea venituri protegiaţilorŭ Domnieĭ.

Pe când în Maĭ 1798 Hangeri repune în discuţiune, după reclamaţiunĭ nouĭ de la familia Moruzi, dreptulŭ ce ea pretinde că are de a robi oraşulŭ Ploescĭ, [4] Domnitorulŭ acordă numeróse hrisóve, orĭ renoesce pre cele deja acordate, la boĭerĭ, pentru a avea dreptulŭ de târgŭ la moşiile lorŭ, orĭ bâlciurĭ, cu monopolulŭ vêndăreĭ vinuluĭ, a rachiuluĭ, etc. [5]

Iar căldărariĭ, ferariĭ, olariĭ, simigiĭ, lumînărariĭ şi săpunariĭ furĭ obligaţĭ să facă 3 tipsiĭ marĭ, 6 de mijloc, 6 tingirĭ cu capaculŭ lorŭ şi 12 sahane. Veţĭ în anexe pitaculŭ şi lista objectelorŭ ce urmaŭ acele bresle să furniseze.

după Cod. XXXIX, fila 15 verso, 16 şi verso.

1. In anexe publicămŭ principalele narturĭ de sub Hangeri şi anume: Nartulŭ lumînărarilorŭ de céră roşie [Cod. XXXIX, fila 6]; nartulŭ pentru miere şi untŭ, din 1 Oct. 1798, Cod. XXXIX, fila 89]; alŭ băcanilorŭ [Cod. XXXIX, fila 108 verso, 14 şi verso], nartulŭ pâneĭ, din 6 Iulie 1798, [Cod. XXXIX, fila 59].

Ultimulŭ actŭ din Cod. XXXIX, de la 7 Februarŭ 1799, este unŭ micŭ pitacŭ la biv. vel Hatm. Epistatulŭ Agieĭ „să dée poruncă brutarilorŭ să scóţă pâne în târgŭ de vêndare albă, curată şi bine cóptă să vie la o para dramurĭ 175. Iar de vorŭ pricinui brutariĭ cevaşĭ, să ne arĕţĭ D-ta, ca să dămŭ Domnia mea poruncă la biv. vel Vorn. alŭ obştirilorŭ spre a lua grâŭ să facă *cisniŭ*, şi atuncĭ le va cădea întru tóte fără plăcere. 1799, Februarie 7.

2. Se scie că pe lângă monopolulŭ scaunelorŭ de măcelăriĭ, alŭ cârciumelorŭ, reservatŭ moşierilorŭ, maĭ se bucuraŭ privilegiaţiĭ şi de acelŭ alŭ pivniţelorŭ scutite, de alŭ prăvăliilorŭ apĕrate de dărĭ, de dreptulŭ de a întroduce vinŭ în oraşŭ fără accise etc. Cum era posibilŭ să facă vr'o trébă bietulŭ neguţitoraşŭ în asemenea condiţiuni?

La Noembre 1798 Hangeri maĭ scutesce de orĭ-ce alte dărĭ ce se plătéŭ, douĕ cafenele ale Boeruluĭ R. Golescu vel Vorn. obştirilorŭ. (Cod. XI fila 173 verso).

3. Pitacŭ din 17 Ianuarŭ 1799 să se vîndă lumînările fabricate la lumînăria Domnéscă de céră roşie, câte tl. 3 şi unŭ zlotŭ ocaoa. (Cod. XXXIX fila 132).

4. Cod. XXXIX fila... Hangeri chiamă prin Ispravniculŭ de Prahova pre Ploesceni în judecată, prin 2-3 vechiliĭ, şi le cere să'şĭ presinte hrisóvele relative la moşia Ploescĭ.

5. Publicămŭ în anexe cărţile pentru următórele târguri şi bâlciurĭ: *a)* Târgŭ cu oborŭ de vite pe Tămăsescĭ al marelui Vornicŭ Radu Slătineanu, din 3 Aprilŭ 1798 [Cod. XXXIX fila 27]. *b)* Târgŭ la moşia Stefănescĭ [Ialomiţa] a luĭ Scarlat Grădişteanu biv. vel Serdarŭ, din 23 Iuliŭ 1798. [Cod. XXXIX fila 63]. *c)* Târgŭ la Obilesciĭ luĭ Brâncoveanu. [Cod. XXXIX fila 179 verso şi 180]. *d)* Aceluiaşĭ boĭerŭ i se dă dreptŭ de bâlciŭ la Cră-

Tèrgulŭ moşilorŭ produce Domnieĭ maĭ multŭ ca tèrgurile dupĕ moşiĭ particulare [1].

Şi nu numaĭ prin monopoluriĭ şi privilegiĭ boĭeriĭ paralisaŭ comerciulŭ, dar adese eĭ dobândiaŭ ca *poslușnicĭ* meseriaşĭ, ca să nu aibă nevoĭe de a cheltui cu năĭmirea acelora. Aşĭa vedemŭ că Hangeri dă unŭ pitacŭ, din 14 Aprilŭ 1798 către Aga, ca 12 zidarĭ poslușnicĭ aĭ luĭ vel Log. de ţéra de sus N. Brâncoveanu, cât şi **o calfă cu 15 lemnarĭ**, carĭ lucréză la Dumnealuĭ, să fie scutiţi de orĭ-ce altŭ lucru de la meimar-başa «fără numaĭ cândŭ va fi trebuinţă de case Domnescĭ.»[2]

*

Dupĕ deprinderea nóstră, la acestŭ capitolŭ alŭ comerciuluĭ şi industrieĭ, se cuvine să menţionămŭ şĭ actele luĭ Hangeri relative la menziluriĭ.

Aceste acte sunt cele următóre:

1. Cumpĕrarea de caĭ pentru menzilŭ, cu circulare la Ispravnicĭ şi oprirea neguţitorilorŭ de a cumpĕra caĭ pênă se va împlini suma cuviinciósă la menziluriĭ.—19 Aprilŭ 1798.

Cod. XXXIX fila 36 verso.

2. Locuriĭ de păşune în jurulŭ Bucurescilorŭ pentru caĭ de menzilŭ' arĕtate cu pitaculŭ din 22 Aprilŭ 1798.

Cod. XXXIX fila 34.

3. Caĭ pentru menzilŭ şi pitacŭ din 16 Aprilŭ 1798 la Aga, pentru oborulŭ tĕrguluĭ de afară, ca oprirea matrapazilorŭ şi a altora să fie numaĭ pênă la 2 a luneĭ Maĭŭ.

Cod. XXXIX fila 27.

Asemenea la 8 judeţe de dincóce de Oltŭ şi la Caimacanŭ pentru 5 judeţe de peste Oltŭ.

---

ciunescĭ. [Cod. XXXIX fila 184]. *e*] Dómneĭ sale îĭ acordă volnicie de a aşeda tèrguriĭ pe la câte-va din moşiile ce cumpĕră, ca la Comarnic, Breaza, Cojestĭ etc..

Să maĭ citămŭ învoirea dată la 29 Sept. 1798 luĭ Sc. Ghica vel Vist. a face tèrgŭ sĕptĕmânalŭ pe moşia sa Rădovanulŭ şi bălciŭ la 15 a luĭ Augus'ŭ. [Cod. XXXIX fila 88 verso].

1. Pe lângă chiria locului, unde poposesce carulŭ ţĕrănescŭ venitŭ cu marfă, *vameşiĭ* maĭ percepŭ de la fie-ce carŭ cu vase de lemnŭ şi de la fieş-ce carŭ cu vase de lutŭ smălţuite câte 20 parale, iar de la căruţe cu vase nesmălţuite câte 10 par. De carulŭ cu vase de lemnŭ şi de pămêntŭ, de Câmpu-Lungŭ, câte taleriĭ 2 şi jumĕtate. Carulŭ cu vase de la Puchenĭ taleriĭ $1\frac{1}{2}$. Carulŭ cu óle roşiĭ, ce se fabrică în împrejurimele Bucurescilorŭ, plătesce accise de talerŭ unulŭ. Cumpĕrătoriĭ taxeĭ podăritului din oraşŭ n'aŭ voĭe să iée nicĭ o taxă de la carele ce mergŭ la tèrgulŭ moşilorŭ prin capitală.

Pe lângă aceste taxe, vătafulŭ de harabagiĭ maĭ percepea câte 2 parale de carŭ, însă de la ceĭ ce aŭ venitŭ chirigiĭ cu chiriĭ, pămêntenĭ.

Vătafulŭ de precupeţi şi precupeţiĭ sunt opriţi cu totulŭ de a'şĭ esercita meseria în tèrgulŭ moşilorŭ. (Pitacŭ din 12 Maĭŭ 1798. Cod. XXXIX fila 44 verso şi 45).

2. Cod. XXXIX fila 30.

Pitacŭ din 9 Septembre 1798 către Ispravnicĭ, să drégă atenanţele poştelorŭ şi casele de mosafirĭ de la fie-care. Surugiiĭ încă să dea, dupĕ datorie, câte unŭ carŭ de fênŭ.

Cod. XXXIX fila 78.

De puţin ajutorŭ era pentru comerciŭ, industrie şi în genere călĕtorilorŭ, menzilurile, în urma pitaculuĭ luĭ Hangeri din 17 Februarŭ 1798, oprindŭ a se da caĭ de menzilŭ cu plată de ugeretŭ «pentru orĭ-ce trébă măcar, făr'de numaĭ la ceĭ ce mergŭ şi vinŭ cu poroncĭ domnescĭ, cum şi la ceĭ ce vorŭ avea la mânele lorŭ adeverinţele capu-chehaelilorŭ Domnieĭ dupe la serhaturĭ, şi la ceĭ ce se vorŭ trimite de Ispravnicĭ cu vre-o trebuinţă grabnică şi vorŭ avea şi adeverinţa Ispravnicilorŭ la mână». [1]

XX

Edilitate. — Pavele. — Ape. — Restaurarea Curţeĭ domnescĭ. — Higiena. — Spitale. — Ciuma.

Din respectulŭ edilităţeĭ nu aflămŭ multe mĕsurĭ nouĕ luate sub domnia luĭ Hangeri, ci aprópe o repeţire a anteriórelorŭ dispositiunĭ. Nu contestămŭ totuşĭ că Marele Vornicŭ al obştirelorŭ, funcţionândŭ acum de maĭ mult timpŭ, era cum se ḑicea pe atunci *«practicosŭ»* în specialitatea slujbeĭ séle. Elŭ obţinu de la Hangeri în 12 Maiŭ, unŭ pitacŭ către velitii Vornicĭ, cu referinţă la hotarele Bucurescilorŭ, ca să fie revizuite şi să nu maĭ pótă întinde oraşul. [2]

Pavarea stradelorŭ din noŭ şi reparaţiunile sunt fórte neîngrijite sub Hangeri.

In 28 Septembre 1798 unŭ noŭ Polcovnicŭ de poduri e numitŭ, [3]

1. Cod. XXXIX fila 19.

2. Cod. XXXIX fila 47.

In acelaşĭ sensŭ Pitacŭ la Spătarulŭ şi Marele Vornicŭ alŭ obştirelorŭ, cu aceiaşĭ dată şi aceiaşĭ filă, cu adăogire, să se lărgéscă uliţele încălcate cu gardurile ómenilorŭ, şi să oprésca zidirea de case peste hotarul oraşuluĭ.

Cod. XXXIX fila 47.

Deja în 4 Februarŭ 1798 Hangeri dăduse unŭ pitacŭ la Aga şi la Spătarŭ, să întocmésca gardurile în jurulŭ Bucurescilorŭ.

Cod. XXXIX fila 14 şi 15.

3. Cod. XXXIX fila 87 verso.

dar ce puté face vel Vornicului obştirelorŭ şi noului Polcovnicŭ de poduri, décă veniturile caseĭ obştirelorŭ nu eraŭ suficiente pentru pavări din noŭ şi pentru întreţinerea pavagelorŭ esistente?

Spre a se înlesni aceste lucrări, Hangeri a ordonatŭ, în 5 Iunie 1798, luĭ vel Vornicŭ alŭ obştirelorŭ, ca cheresténa ce va rĕmânea din cea adunată pentru restaurarea Curţeĭ domnescĭ, s'o întrebuinţeze la pavele.[1]

In 11 Octombre 1798, vĕdêndu-se lipsa de fonduri pentru pavele, Hangeri dă unŭ pitacŭ către veliţiĭ boĭerĭ, să facă o chibzuire întrégă, împreună cu vel Vornicului obştirilorŭ, pentru *adăogirea veniturilorŭ pavelelorŭ*, care nu sunt suficiente pentru intreţinerea celorŭ 4 căĭ. [2]

Nu aflarămŭ în condicile Divanuluĭ resultatulŭ uneĭ asemenea chibzuirĭ, dar nicĭ credemŭ că se făcu, atenţiunea publică fiindŭ la îndoirea dăjdiilorŭ şi la mişcarea luĭ Pasvantoglu.

Continuă decĭ a se face micĭ reparaţiunĭ de pavage dupe vechiulŭ sistemŭ: prin analogie de banĭ aruncaţĭ asupra caselorŭ şi prăvăliilorŭ şi viranelorŭ din aceeaşĭ stradă. [3]

Grija de poduri dupe apa Dâmboviţeĭ şi de şanţurile, cu carĭ se regula şi pe atuncĭ intrarea apeĭ Dâmboviţeĭ în Bucurescĭ, o constatămŭ din câte-va acte. [4]

---

1. Cod. XXXIX fila 53.

2. Cod. XXXIX fila 97.

3. Analogia de banĭ de implinitŭ de la multe obraze pentru pavea. Se iartă la câte-va obraze, plătindu-se de la cutia de milostenie, fiind ómenĭ sĕracĭ.—10 Iulie 1798.

Cod. XXXIX, fila 59 verso.

Din contra, cu aceiaşĭ dată, se ordonă luĭ vel Spătar şi luĭ vel Vist. a se implini analogie pentru pavele de la alte feţe, boĭerĭ, preoţĭ şi mŏnăstirĭ, din orĭ-ce vorŭ găsi maĭ cu înlesnire, din léfa fieşcăruia séŭ din scutelnicĭ.

Pitacŭ la Vistier, din 19 Noembre 1798, să împlinéscă banĭ datoriţĭ de la câţĭ-va boĭerĭ care se află afară ca Ispravnicĭ.

Cod. XXXIX fila 111 verso.

4. Luĭ Const. sin Pastia Epistatulŭ şanţurilorŭ i se vestesce că cresce apa Dâmboviţeĭ. Are destuĭ şănţarĭ; să sară cu toţiĭ, să destupe gura şanţuluĭ, să nu se aducă înecarea Bucurescilorŭ.

Cod. XXXIX fila 45.

Pitacŭ la vel Spătarŭ, să rânduéscă Zapciiĭ Spătărieĭ, ca împreună cu Polcovnicului de poduri să îngrijéscă de podurile dupe Dâmboviţa, acum că începŭ desgheţurile, să tae ghiaţa de sub poduri, şi a întemeia stâlpiĭ ca unu care cunósce, să nu se întâmple vre o primejdie.—1799 Februarŭ 2.

Cod. XXXIX fila 138.

Trebuința de piețe publice începea a se face simțită. Ele sunt trebuincióse, căci Vodă ordonă să nu steie carele țeranilorŭ cu lemne pe strade, ci în anumite piețe. [1]

Drumulŭ de la Căneni și podulŭ de la Bolintinŭ sunt singure despre care aflămŭ urme de preocupațiune sub Hangeri. [2]

Intreținera fontănilorŭ publice și private, prin Suiulgi-Basa, continuă fără nicĭ o modificare. [3]

Cu referință la paza de incendiĭ, pentru prima dată se comandéză douĕ tulumbe orĭ pompe. [4]

De îndestularea publică aŭ îngrijitŭ Marele Vornicŭ alŭ obștirilorŭ. La capitolulŭ comerciuluĭ amŭ adusŭ maĭ multe narturĭ. [5]

*

Domnia luĭ Hangeri atât de grea pentru țéră, a fostŭ pe aprópe în punctulŭ de a deveni și maĭ gróznică, prin o nouă sbucnire a ciumeĭ, încă de la începutulŭ anuluĭ 1798. La 1 Ianuarŭ 1798, abia sositŭ, Hangeri numesce ceĭ 100 epistațĭ de paza Ciumeĭ. [6]

La 25 Ianuarŭ acestŭ anŭ, Domnitorulŭ ordonă luĭ vel Vornicŭ alŭ obștirilorŭ, să trămită unŭ cioclu de la polcovnicia de ciocli, să mérgă în județulŭ Muscelŭ, ca, sub povĕțuirea Ispravnicilorŭ, să curĕțe o casă, în care s'aŭ întêmplatŭ *molimă*. [7]

In curêndŭ bóla îșĭ face aparițiunea maĭ amenințătóre și în altă

1. Vedĭ pitaculŭ de la 3 Februarŭ 1798. Cod. XXXIX fila 14.

2. Poroncă legată la Dâmbovița, din 6 Noembre 1798, să repare podulŭ de pe rĕstóca de la Bolentinŭ pênă în 5 ḑile.
Cod XXXIX fila 105.

Reparația poduluĭ de la drumulŭ vămeĭ Căneni.—10 Iunie 1798.
Cod. XXXIX fifa 55.

3. Pitacŭ pentru împlinirea a 100 de talerĭ aĭ suiulgiuluĭ de la vameșulŭ oboruluĭ.—27 Sept. 1798.
Cod XXXIX fila 88.

4. La 31 Octombre 1798, pitacŭ la Vorniculŭ obștirilorŭ Radu Golescu să comandeze douĕ tulumbe de focŭ la unŭ meșterŭ ce se află în Bucurescĭ.
Cod. XXXIX, fila 102.

5. Pitacŭ din 3 Septembre 1798 privitorŭ pe fabricanțiĭ de lumînărĭ de sĕŭ, să aibă sĕŭ îndeajunsŭ să nu fie lipsitŭ orașulŭ de lumînărĭ de sĕŭ.
Cod. XXXIX, fila 73.

6. Cod XXXIX fila 23.

7. Cod. XXXIX fila 10.

direcţiune, prin acea de la Sărata (Buzeŭ) la Focşanĭ. Asemine, în Febr. 1798, se însemnéză la Mărginenĭ, în judeţulŭ Secuenĭ. [1]

Pe dată Radu Golescu propune mĕsurile de luatŭ. In prima linie, la 22 Ianuarŭ 1798, Domnitorulŭ reînoesce hrisovulŭ spitalelorŭ nouĕ (de la Dudescĭ).

In preambululŭ acestuĭ hrisovŭ fórte lungŭ, scrisŭ de Logofĕtulŭ de Divanŭ Chiriţă, se face istoriculŭ înfiinţăreĭ spitalelorŭ în ţéra muntenéscă şi anume a aceluĭ de la Pantelimon pentru bóle cronice şi a celuĭ din apropierea Bucurescilorŭ, la Valea Florescilorŭ «pentru douĕ bóle iuţĭ ce s'ar întêmpla adică ciuma şi lungórea». Acestŭ spitalŭ nu póte coprinde decât 40 bolnavĭ, deci nesuficientŭ la cele 6 marĭ întêmplărĭ de ciumă.

Acele 6 rênduri de ciumă, Logofĕtulŭ Chiriţă le pune la următoriĭ domnĭ: 1-a ciumă maĭ mare la a 3-a domnie a rĕposatuluĭ Const. Vodă Mavrocordat; a 2-a la prima domnie a repos. Scarlat Ghica; a 3-a şi cea maĭ mare, la cea dupe urmă domnie iarăşĭ a reposatuluĭ Const. Vodă Mavrocordat; a 4-a în domnia rĕposatuluĭ Manole Vodă; a 5-a la a doua domnie «a fratelui Mihaiŭ Vodă Suţul şi a 6-a (care să dée D-ḑeŭ a fi cea din urmă) în domnia fratelui Domnŭ Alexandru Vodă Moruzi».

Apoĭ hrisovulŭ face istoriculŭ zidireĭ nouluĭ spitalŭ de la Dudescĭ, sub Ales. Moruz, descrie pe largŭ acestŭ noŭ spitalŭ, arétă înzĕstrarea luĭ cu venituri şi apoĭ rênduesce epitropia nouluĭ spitalŭ compunênd-o din «epitropĭ pământenĭ iubitorĭ de patria lorŭ şi temĕtorĭ de D-ḑeŭ»: vel Banulŭ D. Ghica şi vel Vornicŭ alŭ obştirilorŭ Radu Golescu. Epitropiĭ sunt numiţĭ pe viaţă, cu dreptŭ să-şĭ dée înşiĭ urmaşĭ dupĕ mórte pre cine «în sufletulŭ sĕŭ îl va cunósce destoinicŭ, ca prin scirea şi porunca Domnéscă să se orênduéscă în loc.

Hrisovulŭ continuă apoĭ a înşira regulamentul de administraţiune alŭ spitaluluĭ şi lazareturilorŭ din Dudescĭ, cum se potŭ vedea în anexele acestuĭ volumŭ. Observămŭ că, pe lîngă ceĭ doĭ epitropĭ marĭ, se maĭ rênduescŭ epitropĭ alŭ doilea 4 neguţitorĭ şi anume: Hagi Chiriac Arbut, Ión Scufa, Spirul Cazoti şi Hristea. Aceştia aŭ admi-

1. Pitacŭ din 18 Febr. 1798. (Cod. XXXIX fila 20 verso). Idem, idem, şi o carte deschisă la Ispravniciĭ de la Slam-Râmnic. Se trimite polcovnicului de ciocli cu maĭ mulţĭ ciocli, ca să facă curăţenia celorŭ molipsiţĭ din satulŭ Custura.

La 8 Febr. 1798 sbucnesce ciuma în satulŭ Stîlpu, (jud. Buzĕu) luată de la unŭ turcŭ din Brăila; se iéŭ mĕsurĭ, cu pitacŭ Domnescŭ.

Cod. XXXIX, fila 17.

nistraţiunea veniturilorŭ spitaluluĭ şi decĭ şi a celorŭ 3 mônăstirĭ pămêntene *afierosite* spitaluluĭ de Al. Moruz. [1] Ei daŭ sémă însă celorŭ doĭ epitropĭ marĭ, carĭ aŭ dreptulŭ a primi de la epitropiĭ micĭ o dată pe anŭ o masă de onóre şi câte unŭ engolpion de câte 3 dramurĭ aurŭ. Se maĭ daŭ 60 de ómenĭ poslușnicĭ spitaluluĭ, cu nume de spitalioţĭ, [2] carĭ nu vorŭ avea léfă de 5 leĭ pe lună decât în timpŭ de bólă şi vorŭ fi obligaţĭ să aibă câte unŭ carŭ cu boĭ pentru transportulŭ smredniţilorŭ. Aceştia vorŭ sta sub unŭ anume vătavŭ şi se vor bucura de apărare de dăjdiĭ.

In Februarŭ 12 Hangeri trămite cărţĭ deschise în judeţe pentru ferire de bóla ciumeĭ.[3]

In 14 Febr. 1798 Hangeri scrie Mitropolituluĭ să ordone preoţilorŭ de la biserică să mérgă în fie ce diminéţă cu epistatulŭ *ad-hoc* şi vătăşelulŭ de mahala să-ĭ întrebe de sănătate. [4]

La 23 Februarŭ 1798 Hangeri rênduesce pre Stefan Hiot, epistatŭ pentru desinfectarea lucrurilorŭ molipsite. [5]

Acestŭ Hiotu, la 1 Martŭ acelaşĭ anŭ, e căpătuitŭ şi maĭ bine: e rênduitŭ la spitalurile noue, sub cuvêntŭ că e om care cunósce bine bóla ciumeĭ. [6]

Spitalele vechĭ, de la Pantelímonŭ şi Colţea, încă funcţionézĕ, dar pentru bóle ordinare.

---

1. *Spitalurile noue.* Ienache Scufa şi Spiro Cazoti, rênduiţĭ la cele 3 mônastirĭ date spitalelorŭ s'aŭ purtatŭ bine şi decĭ sunt confirmaţĭ din noŭ în epitropia acestora.—1798 Febr. 18.
Cod. XXXIX, fila 150.

Intre veniturile eĭ sunt baniĭ datoriţĭ de Armăşie pentru ţiganiĭ mônăstireĭ Cozia ce sunt aurarĭ între băiaşiĭ din jud. Vâlcea. Vodă ordonă luĭ biv vel Hatmanŭ epistatulŭ Armăşieĭ, să plătéscă aceĭ banĭ, fiindŭ de trebuinţă spitaluluĭ, căruia s'a datŭ veniturile mônăstireĭ Cozia cu hrisov.—1798 Noembre 27.
Cod. XXXIX fila 116.

Pitacŭ din 5 Sept. 1798 la biv. vel Vornicŭlŭ Florescu epitropulŭ Pantelimonuluĭ, să plătéscă subvenţia de 500 taleri pe câte 2 anĭ, datorită spitalelorŭ noue.

2. De o cam dată din numĕrulŭ de 60 în 1798 n'aŭ fostŭ decât 30. Pitacŭ la Vistierŭ să dóe 30 lude din 60 spitalioţĭ, ce aŭ să ţie cu hrisovŭ de poslușanie.—7 Decembre 1798.
Cod. XXXIX fila 121 verso.

3. Cod. XXXIX fila 21 verso. [Veḑĭ actul în anexe].
4. Cod. XXXIX fila 17 verso.
5. Cod. XXXIX fila 24.
6. Cod. XXXIX fila 34 verso.

Jupânésa Maria Mănăilésca din jud. Buzeŭ, a dispusŭ prin dieta sa a se face unŭ spitalŭ pe moşia sa, lăsându-ŭ esecutorŭ testamentarŭ pre biv vel Paharn. Greg. Hrisoscoleo, nepotu-sĕŭ, şi epistatŭ pre Mitropolitulŭ ţĕreĭ Dositeĭ, încă fiind Episcopŭ de Buzĕŭ. Acestŭ spitalŭ s'a terminatŭ încă din domnia luĭ Al. Moruzi, care l'aŭ dotatŭ cu unele milĭ şi ajutóre. Alexandru Ipsilant încă a întărit dotaţiunea acordată de Al. Moruzi. La 9 Iunie 1798 Hangeri, la rêndulŭ sĕŭ, reînoesce anteriórele hrisóve domnescĭ, cu condiţiune ca «numitulŭ boĭerŭ epitropŭ, prin osîrdia sa, prin epistasia P. S. părinteluĭ Metropolitŭ, să se siléscă a intra în fapte acéstă bună faptă: de a se întocmi spitalul cu doctorŭ, cu gerahŭ şi cu tótă orênduiala cea trebuinciósă.» [1]

In 15 Iulie 1798 Hangeri reînoesce şi hrisovulŭ mônastireĭ Colţa, de mile şi venitурĭ, în vedere cu spitalulŭ şi şcóla de acolo. [2]

Preocupându-se de spitale, negreşit guvernul luĭ Hangeri urma să îngrijéscă şi de spiţeriĭ şi doctorĭ. [3]

Cu altŭ pitacŭ, din 29 Noembre 1798, la vel Vornicŭ alŭ obştirilorŭ, Hangeri destitue pre unŭ doctorŭ de la spitalele nouĕ, dicêndŭ:

«Fiind-că mincinosulŭ dohtorŭ, ce se află orênduitŭ la treaba spitalurilorŭ celor nouĕ, nu numaĭ că nu are nicĭ o ştiinţă de ale molipseleĭ, ci încă deapururea s'aŭ cunoscutŭ că tóte arătările luĭ sunt neadevĕrate şi mincinóse, pre care, ca pe un nevrednicŭ, îl lipsim Domnia mé din tréba acésta, şi în locul luĭ iată orênduimŭ pre al nostru Cavas-Baş Ianake, carele are bună sciinţă de ale bóleĭ şi este sciutŭ că s'aŭ aflat şi în alte vremĭ în slujba spitaluluĭ; ci dar să'ĭ se dée léfă pe tótă luna câte tal. 50 şi pre acesta să-lŭ sciĭ D-ta de Doftorŭ al spitalurilor de molipsélă». — 1798 Noembrie 29.

Cod. XXXIX, fila 116 verso.

Ce maĭ doctor va fi fost şi acest Cavas-Başa Ianake!

In luna Noembre şi Decembre 1798 scirile de isbucnirĭ de ciumă se înmulţescŭ. In vedere cu acele sciri se iaŭ de guvernulŭ central diverse mĕsurĭ, precum se pot vedea în note câteva. [4]

1. Cod. XL fila 76.

3 Cod. XL fila 80 Veḑĭ documentulŭ la anexe.

3. Cu pitacŭ la Vorniculŭ Golescu şi la protomedicŭ, el ordonă ca dimpreună cu ceĭlalţĭ doctorĭ, carĭ primescŭ léfă de la Epitropie, să inspecteze spiţeriile şi să le pue la bună rênduială.—18 Sept. 1798.

Cod. XXXIX, fila 82 verso.

2.«Fiind-că se aude pe afară cum şi aci în politia Bucureşcilor bănuiala pe alocurea de acéstă năprasnică bólă».....

Ca să se preîntîmpine rĕul.., Vodă scrie luĭ Vel Vorn. al Obştirilor, ca împreună cu vel Spat. «să socotiţĭ, să chibzuiţĭ câte face trebuinţă la orênduiala Nizamuluĭ».

XXI

Istoria Domniei lui Hangeri

Domnia luĭ C. Hangeri a fostŭ una din cele maĭ grele, care aŭ apĕsatŭ asupra ţĕreĭ muntenescĭ. Istoriciĭ contimpuranĭ, nu sunt totuşĭ unanimĭ întru a blăstema începutulŭ acesteĭ scurte Domnie, care dură pênă la catastrofa din Februar 1799.

S'aŭ scris şi luĭ Colceac ispravnic din judeţ Ilfov să însciinţeze despre molipséla din judeţ. — 1798 Noembre 22.

Cod. XXXIX, fila 113 verso

Asemenea în 23 Noembre la mitropolitŭ se dée poruncă la preoţĭ să nu îngroape morţiĭ pênă ce nu dă de scire la Polc. Balaurea, ce este rênduit asupra acesteĭ «trebi», ca să vadă de ce bólă a murit ?

Preoţiĭ să âmble în tóte dimineţile prim mahalale cu epistatul şi Vătăşelul prin tóte casele, cercetând de sănătate séŭ bólă... să facă arĕtărĭ la cas de bóală la D luĭ Vel Spăt. şi la D-luĭ Vel Vorn. al Obştirilor.—23 Noembre 1798

Cod. XXXIX fila 113

Asemenea la Spăt. să dée seimeniĭ trebuincioşĭ de la Polc. şi de la Baş-bulucbaşa să păziască la lazareturĭ.—1798 Noembre 23.

Cod. XXXIX fila 114.

Asemenea isprav. de Ilfov să trămită 100 care lemne la spitalele nouĕ— cu plata de la Vel Vornic al obştirilor a câte 3 talerĭ de car.—1798 Nom. 23.

Cod. XXXIX, fila 114 verso.

Pitac la Vel Vornic al Obştirilor din 2 Decembre 1798

«Dintru început, când înşine D-nia mea am fostŭ de am vĕḑut spitalurile cele nouĕ, am făcutŭ întrebare Epistatuluĭ de acolo pentru acele 4 odăĭ marĭ de ce treabă sunt orênduite a fi ? Şi ne aŭ arĕtat, că una este pentru ceĭ bolnavĭ molipsiţĭ, alta este pentru ceĭ molipsiţĭ şi nu bolnavĭ; alta este pentru schimbarea aerisituluĭ şi alta este numaĭ pentru ceĭ cu ipopsie de molipsélă... Acésta i s'a arĕtat şi de Vel Vornic... Iraturile spitaluluĭ, cum că sunt îndestulate nu este nicĭ o îndoeală... «Acum cu aducerea celor molipsiţĭ de la Stefănescĭ, D-ta fără de nicĭ un fel de chibzuire îngrijitóre cu deosebire, ca la o trébă delicată ca acésta, te aĭ broditŭ de aĭ pus pe toţĭ ómeniĭ într'o odaie, fără a deosebi pre bolnavĭ de ceĭ sănătoşĭ şi pre ceĭ sănătoşĭ de ceĭ cu ipopsie, încă amestecându-ĭ şi cu ceĭ-l-alţĭ de aice» din care acésta te aĭ făcutŭ însuţĭ D-ta pricina a se prăpădi toţĭ aceştĭ ómenĭ şi a se înmulţĭ treaba acésta, de care nu numaĭ o să daĭ sémă înaintea luĭ D-ḑeŭ, ce şi de faţă escĭ vinovat fiind că iraturile spitalurilor sunt în îndestulare şi nu poţĭ să găsescĭ pricină de neajungerea cheltuelilor, ca să nu gătescĭ odăĭ maĭ multe, a face deosebirea ómenilor de a nu fi amestecaţĭ ceĭ molipsiţi cu ceĭ *ipopsiţĭ*. Incă eată că erĭ,

Hangeri era, după afirmaţiunea luĭ Dionisie Fotino *«omŭ bunŭ îngăduitoriŭ, veselŭ şi dotatŭ cu multe virtuţĭ rarĭ şi frumóse.»* Acelaşĭ scriitorŭ maĭ adaogă că *«După ce s'a aşeḑatŭ în Domnie, în adevĕrŭ s'a arĕtatŭ cu multă blândeţă şi dreptate şi economisea cum putea trebuinţele oştirilorŭ Impĕrătescĭ, ce se apropiaŭ de Vidinŭ.»*[1] Fotino, scrie că ţéra cunoscêndu-lŭ maĭ denainte, era veselă căcĭ el venia Domnŭ.

---

s'aŭ lovitŭ treĭ din ceĭ sănătoşĭ şi astăḑĭ s'aŭ lovitŭ douĭ iar din ceĭ sănătoşĭ, şi să o cunoscĭ D-ta că s'aŭ pricinuit chiar din neîngrijirea D-tale. De care îţĭ poruncimŭ, negreşit să facĭ îndreptare cu a'ĭ deosebi dupĕ cuviinţă.....» — 1789 Decembre 2.

Cod. XXXIX fila 119

Unŭ specialŭ *«nizamŭ»* coprinḑêndŭ întinse instrucţiunĭ relative la combaterea ciumeĭ, este datŭ la 9 Decembre 1798. Îlŭ dămŭ în anexe, observândŭ că el coprinde unele dispoşiţiunĭ, ce nu am aflatŭ în actele anterióre de asemenea natură. [1]

Veḑĭ anexa dupĕ Cod. 40 fila 123 şi verso şi 124 şi verso.

Pitacŭ din Decembre 1798, să se opréscă vinderea de vechiturĭ de către teielóice; prin cârciume să nu fie sloboḑĭ a bé, ci să-şĭ cumpere în vase şi să ducă acasă. Calabalâcŭ să nu fie în Cârciumă. — 1798 Decembre.

Cod. XXXIX, fila 121. Veḑĭ şi la fila 123 — Cod. XXXIX — actul d'n 9 Decembre 1798.

Polcovnicia de ciocli

Ciocliĭ să stea, nu sub agie, ci sub epistaţiĭ spitalelor noue.

Polcovniculŭ de ciocli nu se va maĭ face cu caftan, ca să nu fie dator a da vre un havaet, «ci să se facă cu sărutare de mână, ales de D-lor Epistaţiĭ ceĭ marĭ şi să nu se schimbe nicĭ într'o vreme, fără de vină învederată, prin bună cercetare. Să aibă 40 de ómenĭ la stégulŭ sĕŭ, însă 20 pe josŭ şi 20 cu carĕ pentru rădicatul celor bolnavĭ şi celor molipsiţĭ şi a celor cu ipopsie. Să aibă toţĭ 40 semnele lorŭ la strae, la car şi la vite, ca să fie cunoscuţĭ că unt de la epistasia de molipsiţĭ. Să se orênduiască Polcovnicŭ Stefanŭ Gorăné-nul. Să n'aibă voie a lua de la ciocli havaet, că nicĭ el nu dă: să se mulţuméscă cu léfa pe tótă luna taleri 20, iar ciocli cu scutélă şi câte $1^1/_2$ taleri pe lună ceĭ cu care, iar ceĭ pe josŭ cu câte un tal. pe lună.—1798 Decembre 11.

Cod. XXXIX fila 126; veḑĭ în anexa şi fila 124 verso Cod. XL Pitacul din 15 Noembre 1798.

Se trimitŭ 120 de calicĭ la monastirile din ţéră; câte 1 pânĕ la 3-4-5 şi 6 de fie-care monăstire. Acestora li s'aŭ orênduit a se strînge milostenie pentru eĭ de la bisericĭ, ca să li se trămiţă acolo prin prea sf. Mitropolitul, iar din Mŏnăstire să li se dée câte una oca mălaiŭ pe ḑi fie-căruia, cum şi din bucate ceea ce vor fi mîncândŭ şi ceĭ-l-alţĭ oamenĭ mŏnastirescĭ. Să fie opriţĭ de a fugi din mŏnăstire şi a ămbla pe aiure. Să fie bine trataţĭ. 1798 Decem. 17.

Cod. XXXIX fila 127

1. Tom. II pag. 186.

De părerea acésta a luĭ Dionisie Fotino nu fu Dionisie Eclesiarculŭ, dar Fănuță (zilotŭ) mustră pe Hangeri, căcĭ

. . . . «nicĭ pohfală, cum se cade a avea
Unŭ Domnŭ și stĕpânŭ alŭ țĕreĭ, nicĭ într'unŭ chipŭ nu o vrea :
Să ḑicŭ că nu vrea mândria, ci vrea blândŭ a se purta ?
Acésta prea peste fire, ca Domnŭ nu se aseměna . . .»[1]

Va să ḑică și Fănuță recunósce că Hangeri nu iubia fastulŭ, pompa și că se părea unŭ Domnŭ blândŭ. Intrarea luĭ pe podulŭ Mogoșóieĭ, adică nu pe strada obicĭnuiteloru alaiurĭ domnescĭ, displăcu luĭ Fănuță, din prima ḑi a sosireĭ la Bucurescĭ a luĭ Hangeri.

Domnia luĭ Hangeri, studiată la lumina serieĭ de documente ce precedŭ acestŭ capitolŭ, și cu sângele rece alŭ omuluĭ ne contimporanŭ — pe când contimpurani eraŭ Fotino și Fănuță — apare ca una din cele maĭ gróznice din câte aŭ îngenuchiatŭ țéra Muntenéscă și aŭ coruptŭ pênă la mĕduvă societatea română.

Nu iubia fastulŭ Hangeri? Nu-ĭ plăcea pompa, alaiurile ? Și cu tóte aceste, în ḑile fórte grele pentru țĕră, elŭ ordona reconstruirea Curțeĭ Domnescĭ. Dămŭ aci în notă o serie de acte relative la restaurarea Curțeĭ Domnescĭ. [2]

---

1. „Ultima cronică de Zilotŭ Românulŭ“ pag. 5.

2. Pitacŭ la vel Aga din 1 Maiŭ 1798, să dea 5 carĕ cu câte 4 boĭ la lucrulŭ Curțeĭ Domnescĭ, pentru căratulŭ apeĭ și alŭ maldăruluĭ la vitele de serviciŭ, cum și vasele și ergaliile necesare, în mânele Vorniculuĭ obștirilorŭ. Carulŭ va fi plătitŭ pe lună câte 15 taleri.

Cod. XXXIX, fila 38.

Veḑĭ în anexe actele de vinderea loculuĭ Curțeĭ vechĭ.

Cod. XXXX fila 1.

Poruncă din 3 Maiŭ 1798, să dea Mŏnăstirea Văcărescĭ 20 de țiganĭ salahorĭ; asemenea și Cotrecenĭĭ și Radu-Vodă, afară de ceĭ deja trimișĭ de la Mŏnăstirĭ, cu emiclicŭ de 5 par. pe ḑi.

Cod. XXXIX, fila 39 verso.

Pitacŭ la biv. vel Hatmanŭ epistatulŭ Armașieĭ, să dea la epistatulŭ lucrului curțeĭ 6 cușnice cu tóte ergaliile lorŭ, însă cușnice cu țiganiĭ ceĭ treĭ buincioșĭ și cu foĭ și cu tóte, dupĕ orênduiala covacilorŭ meșterĭ, 5 Maiŭ 1798.

Cod. XXXIX, fila 40.

Egumenulŭ de Cotrocenĭ refusându de a da țiganĭ salahorĭ, sub cuvêntŭ că n'are de cât 9, Domnitorulŭ, constatându că are maĭ mulțĭ de 30, ordonă în 5 Maiŭ 1798, că numaĭ aceĭ 9 să fie lăsațĭ Mŏnăstireĭ, iar cei-l-alțĭ să fie trecuțĭ în condica țiganilorŭ domnescĭ.

Cod. XXXIX, fila 41, și verso.

Cum se acordă neiubirea de *fastŭ* a luĭ Hangeri cu baterea uneĭ medaliĭ de argintŭ la 1797, care represinta bustulŭ luĭ, în spate cu o

---

La 7 Maiŭ 1798, Vodă ordonă egumenuluĭ Mŏnăstireĭ Glavaciocŭ să maĭ dea 100 ţiganĭ salahorĭ peste ceĭ deja daţĭ, însă: 50 acum şi 50 peste 4, 5 ḑile. Li-se promite emiclic de 5 parale pe ḑi.

Cod. XXXIX, fila 42.

Pitacŭ la Vorniculŭ Golescu să plătéscă meşteriĭ lemnarĭ şi zidarĭ, la ceĭ marĭ câte parale 25, la ceĭ de mijlocŭ câte 20, şi la copiĭ câte 15 parale. 8 Maiŭ 1798.

Cod. XXXIX, fila 43 verso.

Pitacŭ din 11 Maiŭ 1798 către Ceauşulŭ de lemnarĭ şi zidarĭ, să aducă în ţéră, de orĭ unde, zidarĭ şi lemnarĭ, cu plată.

Cod. XXXIX. fila 43 verso.

Vênḑarea cu licitaţie a o parte din loculuĭ Curţeĭ vechĭ. Baniĭ prinşĭ să se dea la facerea Curţeĭ de la Mihaiŭ Vodă. 30 Maiŭ 1798.

Cod. XXXIX, fila 50 verso.

Pitacŭ din 20 Maiŭ 1798: fiind-că se întârzie terminarea Curţeĭ, de ŏre-ce lemnariĭ şi zidariĭ se află împrăştiaţĭ la lucru prin oraşŭ, ordonă luĭ Radu Golescu, să ia asemenea meşterĭ orĭ dela ce lucrare s'arŭ afla, pentru lucrarea Curţeĭ domnescĭ.

Cod. XXXIX, fila 46 verso.

Fiindŭ trebuinţă de herestrăiaşĭ, céuşulŭ de lemnarĭ este volnicitŭ a aduce meşterĭ de la Tărtăşesciĭ Bujoreanuluĭ, din Ilfov. 4 Iunie 1798.

Cod. XXXIX fila 50 verso.

La vênḑarea loculuĭ Curţeĭ Vechĭ, starostea să nu ia decât 1 para la leŭ, fiind-că baniĭ din vênḑare se întrebuinţéză la zidirea Curţeĭ. 12 Noembrie 1798.

Cod. XXXIX fila 56.

Pitacŭ la Aga să afle meşterĭ de tăiatulŭ şindrileĭ pentru Curtea Domnéscă. Să se ia câte 1 omŭ de la fie-care móră din Bucurescĭ şi de pe margine, cunoscêndŭ asemenea meşteşugŭ. 13 Iunie 1798.

Cod. XXXIX, fila 56 verso.

Pitacŭ din 5 Iulie 1798, dupĕ întórcerea din Craiova, către biv vel Hatmanulŭ Filodorŭ, epistatulŭ Armăşieĭ, să apuce pe maĭ mulţĭ egumenĭ de Mŏnăstirĭ să dea ţiganĭ pentru zidirea Curţeĭ.

Cod. XXXIX fila 58 verso.

Vênḑarea loculuĭ slobodŭ. Pitacŭ din 27 Augustŭ 1798, ca să se împiedece încălcarea drumurilorŭ şi a loculuĭ Bisericeĭ de către cumpĕrătoriĭ locurilorŭ.

Cod. XXXIX, fila 70 verso.

manta de blană, pe capŭ cu o căciulă de blană cu surguciŭ, la avers;

Pitacŭ din 3 Octombre 1798 la vel Vornicŭ alŭ obştirilorŭ. Vodă arétă că din lipsa de lemnarĭ, orĭ din nevrednicia lorŭ, «s'aŭ făcutŭ zătignire mutăreĭ Domnieĭ nóstre, acum când aŭ venitŭ vremea de a ne muta»; ordonă decĭ Vorniculuĭ obştirilorŭ, ca acela să ordone vătafuluĭ de lemnarĭ Ioniţă, să ia lemnarĭ de unde va găsi, ómenĭ vrednicĭ, şi să'ĭ facă teslimŭ la Ispravniculŭ de Curte, ca în sĕptĕmâna viitóre negreşitŭ să se isprăvéscă tot lucrulŭ, adecă pênă în Dumineca viitóre să fie şi sĕvêrşitŭ. «De nu va urma cum poruncimŭ să ni-lŭ arĕţĭ să'lŭ trimitemŭ la Ocnă.»

Cod. XXXIX, fila 90.

Pitacŭ din 5 Octombre 1798, la ispravnicĭĭ de Dâmboviţa şi Prahova pentru fênŭ, şi Ialomiţa pentru orzŭ, ce sunt porunciţĭ a trimite pentru grajdulŭ gospod.

Cu Pitaculŭ din 8 Octombre 1798 ordonă luĭ Aga, pentru orĕnduiala rĕndaşilorŭ, ce măcarŭ că eraŭ obişnuiţĭ a se da pe la uniĭ alţiĭ din obraze, care acésta amŭ ridicat'o Domnia mea a nu se maĭ da nicăiriĭ, fără numaĭ la Domnésca nóstră curte, câte 5 peste tótă sĕptĕmâna.

Cod. XXXIX, fila 94.

Pitacŭ la epistatulŭ Armăşieĭ biv vel Hatmanŭ Filodor, din 8 Octombre 1798, să înlocuiască cu ţigance domnescĭ pe acele boierescĭ şi Mŏnăstirescĭ, luate la Cojeşcĭ «ca să nu maĭ fie pricină la mijlocŭ».

Cod. XXXIX, fila 94.

Pitacŭ din 12 Octombre 1798, la Vorniculŭ obştirilorŭ, să nu plătéscă lemnariĭ şi zidariĭ că n'aŭ isprăvitŭ lucrulŭ.

Cod. XXXIX fila 96.

Din lipsă de cherestea, de lemnarĭ şi de zidarĭ nu este gata Curtea. Cu Pitaculŭ din 12 Octombre 1798 ordonă vătăşeluluĭ de lemnarĭ şi de zidarĭ, «ca orĭ unde va găsi lemnarĭ şi zidarĭ şi cherestea, verĭ la târgŭ, séŭ verĭ la cine, să o ia să o aducă la Domnésca nóstră Curte, ca să se isprăviască negreşit făr'de zăbavă cusurulŭ ce aŭ maĭ rĕmasŭ.» Cherestelua totuşĭ se va plăti dupĕ preţulŭ curentŭ.

Cod. XXXIX, fila 97 verso.

Pitacŭ la biv. vel Hatmanulŭ Epistatulŭ Armăşieĭ, să dée la Epistatulŭ lucruluĭ caselorŭ Domnescĭ ţiganĭ meşterĭ de ferŭ cu sciinţă de a lucra la ferulŭ de uşĭ şi de ferestre, orĭ-câţĭ se vorŭ afla în Bucurescĭ şi orĭ aĭ cuĭ ar fi. Li se va da plata cuvenită. — 12 Maiŭ 1798.

Cod. XXXVII, fila 110 şi Cod. XXXIX, fila 71.

Pitacŭ de la Const. Gh. Hangeri către vel Vornicŭlŭ obştirilorŭ Radu Golescu, ca să ridice de la Pantelimon o sumă de cărămidă gata pentru trăbuinţa Curţeĭ Domnescĭ.—29 August 1798.

Cod. XXXVII, fila 110.

şi la reversŭ cu armele ţĕreĭ Muntenescĭ (corbulŭ cu crucea în pliscŭ, sórele şi luna)? *Eacă facsimilea acesteĭ medaliĭ.* [1]

Dar nu numaĭ medaliĭ iubea să aibă Hangeri, ci maĭ alesŭ banĭ. Şi ca să adune banĭ cât maĭ mulţĭ, s'aŭ năpustitŭ asupra ţĕreĭ cu biruĭ îndoite şi întreite şi cu văcăritulŭ, cum maĭ sus vĕḑurămŭ.[2]

In primă-véra anuluĭ 1798 se restaură Curţile Domnescĭ. Cu pitaculŭ din 29 April 1798, se ordonă Ispravnicilorŭ de Dâmboviţa, Prahova şi Sĕcuienĭ să trimită îndată câte 40.000 de oca varŭ, care se vorŭ plăti de către Vorniculŭ obştirilorŭ Golescu, câte 5 taleriĭ una.

Cod. XXXIX, fila 37.

In 29 April 1798, pitacŭ la Mitropolitulŭ, ca de la mônăstirile carĭ aŭ ţiganĭ, să dée 100 salahorĭ pentru lucrarea Curţilorŭ Domnescĭ, plătindu-li-se de către rênduitulŭ, emiclic câte 5 parale pe ḑi.

Cod. XXXIX, fila 37 verso.

Asemenea în 20 April 1798, la biv vel Hatmanulŭ Filodor, Epistatulŭ Armăşieĭ, să dée 100 ţiganĭ salahorĭ din ceĭ domnescĭ, cu câte 5 parale emiclic pe ḑi.

Cod. XXXIX, fila 38.

La 30 April 1798, rênduesce Epistaţĭ asupra primireĭ de varŭ, nisipŭ cherestea pe anumiţĭ boĭerinaşĭ «fără a nu se amesteca unulŭ în tréba altuia» însă sub povĕţuirea Vorniculuĭ obştirilorŭ.

Cod. XXXIX, fila 38.

1. Veḑĭ ce scrie despre acéstă medalie D. D. Sturdza intemeetorul ilustru al numicmaticeĭ naţionale în memoriul presintat Academieĭ în 1878 pag. 20 (8° Bucurescĭ).

Nu credemŭ că a scăḑutŭ ceva Hangeri din céta de slugĭ aĭ curţiĭ. Pênă şi Avgibaşa şi următoriĭ sĕĭ nu lipsescŭ a exista.

Pitacŭ din 28 Octombre 1798. E autorisatŭ Avgibaşa a merge cu vênătoriĭ sĕĭ Gheorghe sin Din şi Dinu sin Mihalcea, de la Bercenĭ (Ilfovŭ), pentru aducerea vênatuluĭ de trebuinţa curţeĭ împreună cu Avgibaşa Gavrilă. Eĭ sunt scutiţĭ de dărĭ şi sloboḑĭ la tréba vênătorieĭ pretutindenea, şi ajutoraţĭ la trebuinţele vênatuluĭ şi aducereĭ luĭ la curte de câtră căpitaniĭ, zapcĭĭ şi pârcălabiĭ satelorŭ.

Cod. XXXIX, fila 101 verso.

Dómna Ruxandra din spiţa aceleĭ Principese Ghica, născută Rizu Rangavi, care făcusă, cu puţinŭ înainte, din Comitele d'Antraîgues pe *Sigisbé* al eĭ în vilég, nu era unŭ sufletŭ care să inspire luĭ Hangeri simţîminte române. Şi ea póte maĭ mult ca soţulŭ eĭ, ţiné să adune averĭ, iute şi multe. Pentru acésta nu refuza de a recurge la orĭ ce mizlocŭ [1].

Dar Pitaculŭ luĭ C. Hangeri, prin care din ţiganiĭ domnescĭ donézŭ Dómneĭ séle, decĭ sieşĭ 20 salaşe de ţiganĭ, cum se póte cualifica? [2]

Dar tîrgurile şi bâlciurile acordate la moşiile Domnescĭ, la Comarnicŭ, la Bréza, la Cojăscĭ, etc.?

Aci scutirĭ peste scutirĭ, ca să fie cât maĭ productive pentru «*prea iubita Dómnă, care se trage din vechiĭ Domnĭ aĭ ţĕreĭ*».

Dar hrisóve pentru acordare de liudĭ pe la moşiile Domnescĭ?..

Şi când nu maĭ scie cum să se facă maĭ cu venitŭ o moşie a Dómneĭ, atuncĭ sub pretextŭ că Dómna *avea hotărîrea să înfiinţeze acolo o şcólă*, capĕtă de la soţulŭ eĭ Domnitorŭ, numeroşĭ liudĭ, ca la Cojescĭ şi Paserea, [3] numeróse vinăriciurĭ şi tot felulŭ de venitурĭ.

1. Maĭ multe moşiĭ cumpĕră Dómna pe numele eĭ în scurta domnie de 13 lunĭ. Moşiile Bréza, Comarnic, Talia (Prahova), Belciugatele (Ilfov), Ulmenĭ, Cojescĭ, fosta moşie a luĭ Alecu Văcărescu etc., devin, una după alta moşiĭ ale Dómneĭ Ruxandra Hangeri. Hotârniciile acestorŭ moşiĭ se facŭ cu nerespectarea dreptăţeĭ monastirilorŭ şi a particularilorŭ avênd moşiĭ vecine. Cum se cualifică hrisóvele date de Hangeri în favórea soţieĭ séle «Luminateĭ méle Dómne Ruxandra»?

La moşia Cojeşciĭ Hangeri ridică curţĭ de óre-care importanţă, décă este să judecămŭ dupĕ pitaculŭ din 5 Septembre 1798, prin care Vodă ordonă luĭ Aga, «să rênduiască unŭ căpitanŭ cu 15 slujitorĭ, ca să stea napristanŭ asupra lucrătorilorŭ de la casele ot Cojăştĭ.»

Tot asemenea Vodă ordonă luĭ vel postelnicŭ, să rênduiască 3 postelnicĭ, carĭ să stea iarăşĭ asupra salahorilor ce lucrézŭ la casele de la Cojeşcĭ.

Cod. XXXIX, fila 73 verso.

2. Nu ĭ vorbă a maĭ datŭ din ţiganiĭ domnescĭ şi la alte feţe:

Pitacŭ din 17 August 1798 prin care dărueşce luĭ Manolahe Filidor biv. vel Hatmanŭ, stăpânirea pe 10 salaşe de ţiganĭ domnescĭ, «pentru că Domnia mea cunoscumŭ multele şi vrednicele slujbe ce aŭ arĕtatŭ dumnéluĭ, ĭar când vre unulŭ din aceştĭ ţiganĭ va fi căsătoritŭ dupĕ ţigancă boïerésca séŭ mônastiréscă, atuncĭ poruncimŭ Domnia mea, ca în loculŭ aceleia să se dée schimbŭ la stăpânulŭ aceĭ ţigance dintre ceĭ-l-altĭ ţiganĭ domnescĭ.

Cod. XXXIX fila 137 [trecut în condică tocmaĭ târdiŭ, dupĕ 31 Ian. 1799].

3. Vedĭ cod. XL f. 158 din 25 Sept. 1798. Eaca şi estrasŭ din diferite acte la care maĭ sus aludem şi carĭ în întregime se vorŭ aduce la anexe:

Hotărnicirea moşieĭ Cojeşciĭ prin biv vel Serdarŭ Alexandru Colceag şi biv vel Serdarŭ Fotino.—16 Augustŭ 1798.

Cod. XXXIX fila 67 verso.

Când Vodă 'şĭ punea ochiulŭ pe vr'o proprietate, însărcina cu

Antonie Fotino şi Serdarulŭ Alex. Colceag otărescŭ noua moşie cumpĕrată de Dómna, cu numele Belciugatele (din Ilfovŭ) de la Serdarulŭ Neculaĭ Seretli şi Slugerulŭ Teodorache Văcărescu.—5 Noembrie 1798.

Cod. XXXIX fila 104.

La Comarnicŭ (Prahova). *Stăruesc locuitoriĭ (?)* să li se dée voïe de târgŭ sĕptĕmânalŭ, pe moşia «luminateĭ şi prea iubiteĭ Dómneĭ nóstre Ruxandra Hangeri». Venitulŭ rachiuluĭ, alŭ vinuluĭ este însă alŭ Dómneĭ.—10 Sept. 1798.

Cod. XXXIX fila 79.

Pitacŭ din 5 Octombre 1798, scutire de vamă pentru ceĭ ve vinŭ la acestŭ târgŭ. Se va plăti câte 4 parale de fieş-care carŭ cu zaherea, pentru locŭ.

S'aŭ trimisŭ şi cărţĭ legate la Ispravniciĭ judeţelorŭ vecine, ba chiarŭ şi maĭ depărtate, ca să îndemne pe locuitorĭ să mérgă la târgŭ la Comarnicŭ, unde nu se plătesce vamă.

Cod. XXXIX fila 91.

Pitacŭ din 7 Oct. 1798, numindŭ unŭ specialŭ vătafŭ peste ţiganiĭ «prea iubiteĭ Dómneĭ nóstre Ruxandra Hangeri, aşeḑaţĭ la moşia Luminăţieĭ Sale la Cojeşcĭ». La pricinele cele maĭ micĭ ce vorŭ avea între dênşiĭ, să le îndrepteze vătafulŭ ; iar cele maĭ marĭ ce le vorŭ avea cu alţĭ locuitorĭ, să le îndrepteze epistatulŭ caseĭ Luminăţieĭ sale.

Cod. XXXIX fila 94 verso.

Cojeşciĭ cumpĕraţĭ de la biv vel Clucerŭ Alex. Văcărescu, nefiindŭ în mărimea hotărîtă, vênḑătorulŭ i-aŭ întorsŭ Dómneĭ o parte din banĭ. La 21 Oct. 1798, Domnitorulŭ ordonă împetrirea moşieĭ Cojeşciĭ.

Cod. XXXIX fila 99.

Tîrgulŭ de la Comarnicŭ se ridică şi se pune la Bróza (Prahova), ce este iarăşĭ moşie a Dómneĭ. — 1798 Decembre 1.

Cod. XXXIX fila 118.

Fiind-că la moşia Bróza (din Prahova) împreună este şi altă moşie ce se ḑice Talia, care amêndouĕ sunt ale *Caseĭ prea iubiteĭ Dómneĭ nóstre*, şi la moşia Talie fiind-că se otăresce cu moşia Bezdedenilorŭ (Dâmboviţa) este prigonire de horare... Vodă ordonă Ispravniculuĭ de Prahova să cerceteze pricina hotarelorŭ şi să stâlpéscă cu petre.—1798 Decembre 4.

Cod. XXXIX fila 119 verso.

Cu pitacŭ din 3 Ianuarŭ 1798 Vodă trămite pre biv vel Şetrar Ioniţă Bălăcénu împreună cu Ispravniculŭ, să cerceteze pricina de hotare şi de stăpânire a unuĭ munte dintre Comarnicŭ şi Bróza şi să facă ocolnică cu semne osebite pentru amêndouĕ moşiile Dómneĭ, cu carte de blăstemŭ de la Mitropolitŭ, ca se supue dreptŭ ómeniĭ la cercetare.

Cod. XXXIX, fila 128.

pitacŭ domnescŭ ómenĭ de încredere să-ĭ aducă informaţiunĭ despre

In Hrisovulŭ din 27 Iulie 1798, Hangeri ţicêndŭ că, «luminata şi prea iubita nóstră Dómnă Ruxandra Hangeri se trage din vechĭ şi multe némurile Domnilorŭ aĭ luminatuluĭ acestuia scaun domnescŭ al ţĕreĭ românescĭ, carĭ de rêndŭ aŭ bine oblăduitŭ şi aŭ ajutoratŭ ţéra acésta, unde fiind-că s'aŭ întêmplatŭ a avea într'acestŭ pământŭ şi Luminăţia sa moşiĭ ce se numesce Cojescĭi i Paserea ot sud Ilfovŭ, cu trebuinţă de ómenĭ pentru slujbă şi posluşanie şi de alte milĭ (?) domnescĭ, *ca să se pótă ţinea în stare bună şi şcóla ce este* **să se întocméscă** pentru învĕţătura copiilorŭ de chinagramata la biserica de pétră de pe acéstă moşie, *cu cale este de a avea* şi casa Luminăţieĭ séle împărtăşirea aceea de *pronomion i de domnescului acela ajutorŭ*, care-l dobândesce şi-l aŭ tóte casele domnescĭ, boerescĭ şi monastirescĭ, câte aŭ moşiĭ, orĭ morĭ şi alte acareturĭ, carĭ se ajută din milele domnescĭ cu scutelnicĭ şi ómenĭ de slujbă şi de posluşanie şi cu alte milĭ, a cărora pronomiĭ s'aŭ păzitŭ de câtră toţĭ fraţiĭ Domnĭ, cum şi de câtră înşine Domia mea. Drept aceea, *atât pentru dreptatea némurilorŭ luminăţieĭ séle*, care aŭ bine oblăduitŭ şi aŭ ajutoratŭ ţéra acésta, cât şi dupĕ pilda a tuturorŭ caselorŭ domnescĭ, boerescĭ şi monastirescĭ, precum şi a harurilorŭ ce aŭ bine-voitŭ fraţiĭ Domnĭ de aŭ făcutŭ la cine aŭ fostŭ socotitŭ în parte şi s'aŭ urmatŭ, judecândŭ cu cale şi cu dreptate să se împărtăşéscă şi casa Luminăţieĭ séle prea iubiteĭ nóstre Dómne de domnesculŭ ajutorŭ şi pronomion...» etc.

Şi cum «cine 'mparte, parte 'şĭ face» Hangeri dă Dómneĭ séle, decĭ sieşĭ, 50 de scutelnicĭ *pământenĭ*, iar nu liuţĭ străinĭ, ca să fie de slujbă la moşiile Dómneĭ: Cojescĭi, Paserea şi Ulmeniĭ.

«Asemenea să aibă casa Luminăţieĭ séle ridicătură de oeritŭ pe tot anulŭ oĭ 2000. Aşisderea să maĭ aibă casa Luminăţieĭ séle şi vinăriciŭ de la toţĭ ceĭ ce aŭ viĭ şi plătescŭ vinăriciŭ pe moşia domnéscă de la Caracal (Romanaţĭ) câte 3 banĭ de védră, fiind-că 2 banĭ şi pîrpărulŭ sunt milă a monastireĭ Sf. Spiridon noŭ.»

Cod. XL, fila 97 verso şi 98.

Cu Hrisovulŭ din 22 August 1798 Hangeri ţice, că «dupĕ volnicia şi puterea ce aŭ Domniĭ asupra lucrurilor domnescĭ, şi precum şi alţĭ fraţĭ Domnĭ de naintea nóstră aŭ hărăzitŭ din lucrurile domnescĭ la locurĭ cuviincióse», tot asemine hărăzesce şi dênsulŭ moşieĭ Cojescĭ, adecă sieşĭ, 20 de sălaşe de ţiganĭ.

Cu Hrisovulŭ din 25 Septembre 1798, Hangeri, amintind iarăşĭ că «este la toţĭ cunoscută, cum că Luminata şi prea iubita nóstră Dómnă se trage din vechĭ şi multe némurĭ ale Domnilorŭ aĭ luminatuluĭ acestuia scaunŭ domnescŭ alŭ ţĕreĭ românescĭ... întru care, fiind-că s'aŭ aflatŭ a avea şi casa Luminăţieĭ séle, moşiĭ, viĭ, morĭ şi namestiĭ, cu trebuinţă de ómenĭ pentru slujbă, şi de alte ajutoruri domnescĭ», Hangeri maĭ dă 60 de scutelnicĭ la moşia Cojeşcii, din pământenĭ, iar nu din străinĭ, şi sub pretextŭ că la acéstă moşie este biserică de pétră şi că Luminăţia sa Dómna aŭ întemeiatŭ şi şcólă de învĕţătură făr' de plată, maĭ dă vinăriciulŭ de la maĭ multe podgoriĭ preste celŭ deja dat din moşia domnéscă de la Caracal, scutindŭ acestŭ vinăriciŭ de ţeciuială la cutia de milosteniĭ. Aşişderea să aibă casa Luminăţieĭ séle şi la viile, ce

acea proprietate, bună óră cum e pitaculŭ din anexe, în care se vede neguţitorulŭ agerŭ, priceputŭ.[1]

Ca să aibă o dróie de scutelnicĭ la moşia Cojéscĭĭ, lacoma Dómnă se servesce de o bine-făcetóre instituţiune ca şcóla şi de biserică. Ca să pună mâna pe un loc viran al mônăstireĭ Mihaiŭ-Vodă, spre a zidi prăvăliĭ de speculă aprópe de Curtea Domnéscă, Dómna declară că din aceste prăvăliĭ o parte le va afierosi reînfiinţându-ĭ orfanotrofiŭ.

Şi pe când peste 100 de scutelnicĭ îşĭ atribuesce Hangeri pe numele Dómneĭ sale, elŭ maĭ face şi alt abuzŭ, ordonându ca scutelnicĭĭ aceştia să fie dintre locuitorĭĭ pământenĭ, iar nu dintre streinĭ, carĭ eraŭ maĭ greŭ de găsitŭ.

Cu asemene apetiturĭ de banĭ, de averĭ, fiindŭ şi Dómna şi Domnitorulŭ, ce putea să aştepte ţéra de la noua Domnie?

Ş'apoĭ Hangeri nu plătise şi elŭ acéstă Domnie destulŭ de scump? Insuşi protectorulŭ séŭ, Căpitan-Paşa, marele amiral, care iĭ mijlocise Domnia de la Sultanul, primi şi elŭ bunŭ bacşişŭ. Cod. XXXIX de la archiva Statuluĭ, la fila 20, a păstratŭ urme de acelŭ bacşişŭ. Hangeri venindŭ spre Bucurescĭ, se întâlnesce în cale cu Alexandru Ipsilant, mazîlitulŭ Domnŭ, şi, pentru un cuvêntŭ séŭ pentru altulŭ, capĕtă de la dênsulŭ, în favórea luĭ Căpitan-Paşa, 20.000 de talerĭ, pentru a plăti o poliţă dată aceluia la 14 Octombre 1797, banĭ plătiţĭ

---

are în Dealul cel Mare, în sud Saac, 30 de scutelnicĭ; iar la viile din Dealul Ţinteĭ (Prahova) 10 scutelnicĭ, iarăşĭ din pământenĭ şi câte 1 scaunŭ de carne apĕratŭ şi scutitŭ la aceste 2 viĭ. Maĭ scutesce, cu multă tragere de inimă, Hangeri, de fumăritŭ şi de orĭ-ce dărĭ, nisce prăvăliĭ ce Dómna aŭ ziditŭ pe séma sa, din zidulŭ curţeĭ până în podişorulŭ ce scobóră spre casa dumnéluĭ logofĕtŭ Ştirbeiu. Maĭ scutesce în favórea Luminăţieĭ séle Dómneĭ, la vremea oierituluĭ, în toţĭ aniĭ, 3500 oĭ. Ca să mérgă bine târgulŭ înfiinţatŭ la moşia Bréza (Prahova), tot a Dómneĭ, ridică orĭ-ce vamă de la ceĭ ce vor aduce zaherele spre vêndare, acolo şi hotărésce că orĭ-ce strĕinŭ se va aşeda pe acéstă moşie, să fie nesupĕraţĭ de dăjdiĭ şi de podveţĭ, un anŭ de ţile. Hrisovulŭ reservă vêndarea vinurilorŭ şi rachiurilorŭ pe séma Dómneĭ.

Cod. XL fila 158 verso, 159 şi verso.

1. Cu pitaculŭ din 21 Ian. 1799 însărcinéză pe Gheorghe biv. alŭ treilea Logofĕtŭ de Divanŭ, să viziteze douĕ moşiĭ ce voesce să vêndă. Hagi D. Papazoglu *«la obraze sciute Domnieĭ mele» [?!]* şi anume: Lungiĭ orĭ Secăturile şi Lunguleţile din Dâmboviţa. Gheorghe să aducă scire: ce lucruri mişcătóre séŭ nemişcătóre şi care se pot vinde (arenda) sunt? adică vinurĭ, rachiurĭ, vite, porumb, fênŭ şi orĭ-ce altele. Să maĭ arĕte, şi cât preţ se póte prinde pe acelea la fie-care moşie deosebit? Ce venit póte aduce anualŭ fie ce moşie? *Câtă clacă?* Câtă dijmă? Ce cârciumĭ sunt? Venitulŭ morilorŭ? Cum şi de se găsescŭ muşteriĭ să iée venitulŭ acestora moşiĭ, şi cu cât pe anŭ? Séŭ fără cele mişcătóre?

prin marele Log. Alexandru Manu şi Banulŭ Alex. Hangeri, fratele nouluĭ Domnŭ. Prin pitaculŭ de la 10 Ianuarŭ 1798, Hangeri ordonă luĭ biv vel Pah. Hagi Ión Moscu, ca acéstă sumă să se achite din baniĭ săreĭ, la care are dreptŭ încă, pe trecutŭ, *selefulŭ Domnitorŭ*, Alexandru Ipsilante.

Şi nu numaĭ bacşişurĭ în baniĭ şi juvaere împărţise Hangeri pentru a ajunge Domnŭ, dar şi promisiuniĭ de diferite folóse, carĭ, ca omŭ de trébă, le şi îndeplini, acordându în decursulŭ anuluĭ 1798, la diferiţi *găzdaşi* aĭ séĭ, înşiraţi pe calea de la Constantinopol la Dunăre, daruriĭ anuale de bolovaniĭ de sare.[1]

*

Amŭ vĕdutŭ în urmă cum Hangeri, încă din Constantinopole, ordonă Caimacamiloru séĭ să arunce darea pentru zachereaoa de trimis la oştirea turcéscă, ordonată să mérgă în contra rebeluluĭ Pasvantoglu de la Vidin. Cronicele nóstre ne-aŭ spus pe larg greutăţile şi abuzurile de carĭ fu copleşită nu numaĭ ţéra Românéscă, dar şi Moldova, sub pretextulŭ de a scăpa ţĕrile de incursiunile luĭ Pasvantoglu şi a partisanilor séĭ. Aceleaşĭ cronicĭ, dar maĭ cu sémă Dionisie Eclesiarhulŭ vorbescŭ pe largŭ despre rebeliunea luĭ Pasvantoglu.

Nu credemŭ că intră în cadrulŭ lucrăreĭ nóstre o istorie a luĭ Pasvantoglu şi de aceea nu o facemŭ. Inregistrămŭ numaĭ evenimentele carĭ aŭ o atingere directă la mersulŭ propriŭ alŭ ţĕriloru nóstre.

Puţin ne interesează motivele rebeliuneĭ luĭ Pasvantoglu; ceea ce datorimŭ a sci, este că acestŭ isteţŭ rebelŭ devine în curêndŭ instrument în mânile puterilor străine, interesate de a slăbi puterea Turcieĭ. Pe rêndŭ, séŭ în modŭ sinchronistic, Pasvantoglu e curtenitŭ de Muscalĭ, de Austriacĭ şi de Francesĭ.

Momentele importante din istoria acesteĭ rebeliuniĭ şi carĭ aŭ imediate efecte în propriele nóstre ţĕrĭ sunt din anulŭ 1798, şi anume: expediţiunea neisbutită a luĭ Leu-Paşa (Ali-Paşa) şi apoĭ însărcinarea ce ia iusuşĭ marele amiralŭ, amiculŭ şi protectorulŭ luĭ Hangeri, de a duce o armată la Vidin şi de a supune pe rebelŭ.

---

1. Aşĭa, vomŭ cita darulŭ pentru Ali-başa de la Despotodag: 20 bolovaniĭ sare de la ocna Telega; darulŭ luĭ Hussein sin Mehmet-Paşa de la Zavita, 20 bolovaniĭ sare acordaţĭ în 9 Maiŭ 1798; 50 de bolovaniĭ de sare, anualŭ, acordaţĭ luĭ Ali-baba Tekesi; 150 bolovaniĭ sare luĭ Demir-baba Tekesi în 20 Maĭ 1798; 150 luĭ Husein Baba Salihler de la Tekéua de la Razgrad, sare de la Telega, a 100 oca bolovanulŭ. 24 Maiŭ 1798; câte 20 bolovaniĭ sare luĭ Mehmet Iazagiulŭ de la Imbrucul Turtucaieĭ, etc. (originala listă de daruriĭ de sare de la Telega amŭ donat'o biblioteceĭ Urechiă din Galaţĭ).

Acéstă din urmă expediţiune la care luară parte nu mai puţinŭ de 17 paşale şi o flotilă de şalupe canoniere pe Dunăre, comandată de contra-amiralulŭ Inţem-bey, ocasionă cele mai mari greutăţi ţĕrilorŭ Române şi în deosebi Muntenieĭ. Vr'o 5 luni de ḑile asediulŭ Vidinuluĭ ţinu, şi în acestŭ timpŭ, mai multŭ decât orĭ-când, Hangeri era datorŭ să aprovisioneze ordia cu tot ce-ĭ trebuia.

Cât sosi Căpitan-Paşa la ordie în direcţiunea Vidinuluĭ, Hangeri lăsă Căimăcămie în Bucurescĭ, la 23 Iunie 1798, pre Banulŭ Dimitrie Ghica dându-ĭ de ajutorŭ şi, credemŭ, de supraveghetorŭ pe vel Spătarul, «făcêndŭ trebuinţă a ne călĕtori Domnia mea cu ajutorulŭ luĭ Dumneḑeŭ la Craiova.» [1]

Décă este să judecămŭ dupĕ actele din condice, apoĭ numaĭ câte-va ḑile stete la Craiova, căcĭ la 5 Iulie 1788, Hangeri semnéză acte în Bucurescĭ. Fănuţă ne spune însă că «din Craiova neîncetatŭ îngrijea Hangeri întêmpinarea trebuincióselorŭ pe la ordiĭ.» [2]

Intâlnitu-s'a Hangeri cu protectorulŭ sĕŭ Căpitan-Paşa la ocasiunea acesteĭ călĕtoriĭ spre Craiova? nu scimŭ rĕspunde în modŭ afirmativŭ.

Din corespondenţele publicate în tomulŭ II, supl. I Hurmuzache, (pag. 189 et seq.) se vede că la Constantinopole pe la 14 Iuniu st. n. veneaŭ sciri rele din jurulŭ Vidinuluĭ, totuşĭ ordia luĭ Căpitan-Paşa nu este încă rĕpusă la data acésta de către Pasvantoglu. Fănuţă povestesce însă, îndată apoĭ, despre învingerea luĭ Căpitan-Paşa şi respingerea luĭ până la Lom. Scim însă că sdrobirea oştireĭ luĭ Căpitan-Paşa şi împrăştierea ordieĭ din jurulŭ Vidinuluĭ, sub loviturile viteazuluĭ şi abiluluĭ Pasvantoglu [3] s'a întêmplatŭ în Octombre st. n. Se confirmă acéstă dată şi prin scirile trimise din Bucurescĭ la Paris cu data de 2 Noembre 1798. [4]

1. Cod. XXXIX, fila 58.
2. Pag. 19.

3. Scriitoriĭ se acordă a spune, că Pasvantoglu era născutŭ în Pomerania şi că a servitŭ sub Frederic II în calitate de soldatŭ, arĕtândŭ mari talente militare şi înaintândŭ în graduri. Desertândŭ trecu în Turcia şi se făcu mahometan. Aci se distinse fórte multŭ, aşia că înaintă până la gradulŭ de Paşă. Veḑĭ portretulŭ datŭ în tom. V. Biblioteca «Urechiă» din Galaţĭ maĭ posede unŭ altŭ portretŭ alŭ luĭ, în culorĭ, imprimatŭ la Paris, la Basset marchand d'estampes, în 1797 séŭ 1798.

4. Hurmuzache tom. II, supl. I pag. 197. «Bucarest le 12 Brumaire, an 7. Je m'empresse, mon cher ami, de vous faire savoir les grands avantages que Passavan-Oglu vient de remporter sur le Capitan-Pacha..... l'armée du Capitan-pacha fut mise en déroute par les assiégés.»

De altmintrelea şi Fănuţă ceva maĭ departe pomenesce de luna Octombre.

N'avemŭ să povestimŭ intrigile dintre Căpitan-Paşa şi Ali-Paşa, pe care marele amiralŭ l'a acusatŭ că din causa luĭ a perdutŭ bătălia; nicĭ nu este de interes pentru noĭ să descriemŭ scena uciderei luĭ Ali-Paşa de mâna mareluĭ amiralŭ, ci avemŭ numaĭ să spunemŭ, că cele întêmplate la Vidin, aŭ pusŭ greŭ pe gânduri pe Hangeri, carele îşĭ ţicé de sigurŭ în cugetulŭ sĕŭ, că sórta Domnieĭ sale este indicată şi că nu-ĭ rĕmâne alta de făcutŭ, decât, pe deoparte să'şĭ desfacă cât maĭ multŭ iţete din ale bătutuluĭ Căpitan-Paşa, şi pe de alta să adune grabnicŭ şi câţĭ maĭ mulţĭ banĭ. Aşĭa se pregătesce pentru ţéră grózнica aruncare asupră-ĭ a văcărituluĭ.

Căpitan-Paşa totuşĭ speră să'şĭ asigure o revanşă asupra luĭ Pasvantoglu. Cu acestŭ scopŭ caută a'şĭ readuna fugariĭ. Vine la Şiştov, de aci trece Dunărea în ţéra Românéscă şi poposesce la Daia. Hangeri îĭ ĭese aci întru întêmpinare, de sigur maĭ multŭ ca să'şĭ dée sémă însuşĭ, din vorbirea cu marele amiralŭ, despre calea ce'ĭ rĕmâne de urmatŭ. De la Daia Căpitan-Paşa trece la Ruşciuc, de unde dupĕ câte-va ţile, vine la Bucurescĭ «póte pentru pericrghie, póte şi pentru ca să'şĭ maĭ risipéscă gândurile.»[1]

Dionisie Eclesiarhul şi Fănuţă descriŭ intrarea în Bucurescĭ a luĭ Căpitanŭ-Paşa, cu óre-care variante, cât şi petrecerea luĭ şi a suiteĭ sale vr'o douĕ sĕptemânĭ în reşedinţa domnéscă a luĭ Hangeri: «ducêndu-lŭ întru odihnă chiar în casele domnescĭ, i-aŭ făcutŭ tot felulŭ de îndestulărĭ, cu daruri scumpe, cu mese frumóse, cu tot felulŭ de ţicĕturĭ; aŭ adunatŭ pre toţĭ boieriĭ ceĭ marĭ, împreună şi cucónele, de aŭ făcutŭ jocurĭ, ca să'ĭ trécă din vreme cu privirea».[2]

Despre acéstă visită la Bucurescĭ nu face menţiune Dionisie Fotino, iar Dionisie Eclesiarhul vorbesce de dênsa.[3] Se deosebesce naraţiunea luĭ Dionisie Eclesiarhul de acea a luĭ Fănuţă prin aceea că spune, că la cererea luĭ Căpitanŭ Paşa, Hangeri a chiămatŭ la zaifet pe boierĭ cu cucónele lor şi că boeriĭ aŭ refusat de a le aduce cu eĭ. «Vodă vĕţêndŭ că n'aŭ venitŭ cu muierile lorŭ, nu i-aŭ silit, ci aŭ trimesŭ pe postelniculŭ celŭ mare şi pe cămăraşŭ, de aŭ adusŭ

1. Zilot, pag. 21.

2. Fănuţă. Zilot Românul pag. 21 şi 22. Data sosireĭ în Bucurescĭ a luĭ Husein Paşa Amiralul floteĭ turce este indicată în o corespondenţă adresată din capitala ţĕreĭ muntenescĭ cătră ministru relaţiunilor străine din Paris, cu data de 20 Ianuar 1790 [st., nou;] se ţice aci: Le Capitan Pacha est arrivé hier 19 de ce mois à Bucarest. J'ignore s'il restera longtemps dans cette Principauté, avant d'entreprendre son voyage à Constantinople. Je crois qu'il est venu pour concerter avec le Prince de Valachie les moyens de veiller à ce que Pasvantoglu observe son traité de paix. [Hurmuzache II supl. I pag 200.]

3. Tesaur de monumente istorice. Tom. II pag. 194.

muierĭ posadnice—curve—şi cârciumărese, însĕ aŭ alesŭ muierĭ maĭ chipeşe şi maĭ frumóse şi le-aŭ îmbrăcatŭ în haine frumóse din camara luĭ vodă, făgăduindu-le daruri Domnescĭ şi să facă tótă voia luĭ Căpitanŭ-Paşa şi a agalelorŭ luĭ şi să se slobódă la chefurĭ. Decĭ la vremea meseĭ le-aŭ poftitŭ la masă să şédă cu boerĭĭ şi aducêndu-le vel. Post., le-aŭ numit că sunt cucónele boerilorŭ, arĕtând: iată acésta e Brancovénca, acésta e Golésca, acésta e Cornésca, acésta e cutare, şi acésta e cutare Filipéscă. Căpitanŭ-Paşa vĕdêndu-le s'aŭ bucurat şi şedênd tóte la masă cu boerĭĭ şi vodă şi Căpitanu-Paşa cu agalele, dicêndu-le musicele; şi după ce aŭ mâncatŭ s'aŭ sculatŭ şi ridicêndŭ masa aŭ poruncitŭ Căpitanŭ-Paşa să jóce boerĭĭ cu cucónele lor; şi ţiindŭ joculŭ pênă séra şi iarăşĭ puind masa, şi dupĕ masă jucândŭ pênă în puterea nopţeĭ, şi încetând, aŭ dis Căpitanŭ-Paşa luĭ vodă să'ĭ opréscă una maĭ alésă pentru culcare, că scie elŭ că sunt Bucurescencele iubitóre de împreunărĭ, şi aşia s'aŭ şi făcutŭ, şi cele-l-alte le-aŭ dat la paturile agalelorŭ, şi boerĭĭ s'aŭ dusŭ la casele lorŭ, poruncindŭ Vodă postelniculuĭ să spună muierelor să le fie cu voie. Iar diminéţa aŭ dăruit turcĭĭ pe muierĭ bine socotindŭ că sunt cucónele boerilor şi le-aŭ slobodítŭ. Apoĭ cămăraşul le-aŭ desbrăcatŭ de hainele cu carĭ le-aŭ fostŭ îmbrăcatŭ, şi le-aŭ dat drumul.»[1]

Asemenea scene de orgie, fi-vor fi fostŭ petrecute cu cucóne adevĕrate orĭ posadnice, în palatul domnescŭ, nu numaĭ cu îngăduirea, dar prin punerea la cale a luĭ Hangeri şi a postelniculuĭ, sunt culminanţa degradăreĭ la care putu ajunge ţéra la finea sec. XVIII sub domnia Fanarioţilor!

Şi la ce aŭ pututŭ servi luĭ Hangeri asemene mişeliĭ? Numaĭ ca să maĭ poată continua o lună de dile a strînge baniĭ văcărituluĭ. De alt-felŭ, elŭ bănuindŭ că creditulŭ luĭ Căpitanŭ Paşa la Sultanulŭ este sdruncinatŭ în urma bătălieĭ perdute, caută să'şĭ facă mână bună pe lângă alţiĭ, acusândŭ chiar pe vechiulŭ sĕŭ protectorŭ, că din vina însuşĭ a mareluĭ amiralŭ s'a perdutŭ bătaia. Corespondenţa luĭ Hangeri întreţinută prin Caimacanulŭ Craioveĭ Lapati cădu în mânele luĭ Hussein paşa, care de la Bucurescĭ se dusese îndărătŭ la Rusciuk. Dilele Domnieĭ luĭ Hangeri eraŭ de atuncĭ numĕrate. Despre prinderea scrisorilor luĭ, Hangeri n'avu scire, dar totuşĭ înţelese că stă rĕŭ şi atuncĭ stăruea, dice Dionisie Fotino, la Hussein Paşa, să mijlocéscă a fi rênduitŭ Domnŭ la Moldova. Căpitanŭ Paşa ĭĭ rĕspunde cu politeţă, că va stărui, dar pe de altă parte, la Constantinopole, elŭ însuşĭ cere destituirea luĭ Hangeri.

1. Tesaur de monumente II pag. 194.

In ţéră Hangeri nu maĭ avea reţinere, grăbindŭ să adune baniĭ văcărituluĭ, sub pretextŭ că'ĭ trebue pentru întreţinerea ordieĭ turcescĭ ce se aşeda din noŭ în jurulŭ Vidinuluĭ, pentru a întreprinde o nouă campanie. Pasvantoglu ar fi pututŭ face şi maĭ cumplită sórta judeţelorŭ oltene, de s'ar fi hotărîtŭ să trécă Dunărea, dar elŭ nu făcu acésta. [1]

Relaţiunile Turcieĭ în anulŭ 1798 cu puterile Europene primescŭ o schimbare de mare însemnătate.

Situaţiunea politică a Europeĭ aduce modificărĭ în situaţiunea politică a Turcieĭ.

In anulŭ 1798 la 5 Maiŭ stilŭ noŭ Imperatorele Rusieĭ îşĭ făcu declaraţiunile séle contra Francesilorŭ, în privirea libertăţiĭ comerciale a mărilorŭ. La 19 Maĭ Buonaparte plécă cu flota, din Tulon, spre Malta şi Egipet. Austria face tratat de alianţă cu Napole. Relaţiunile Francieĭ cu Anglia sunt tot maĭ rele. Marea conspiraţiune de la Dublin, rebeliunea din Irlanda, deşi curênd nimicită, resbelulŭ civilŭ ţinu momentan pre Englezĭ la eĭ acasă. Francesiĭ însă debarcă la Malta şi iaŭ La Valette şi îndată apoĭ, la 1 Iulie, Buonaparte ajunge la Alexandria cu 300 ventrele şi 30.000 soldaţĭ, şi coprinde acéstă localitate. Luarea Cairuluĭ urméză în 22 Iuliŭ, după învingerea mameluciloră.

Tóte aceste victoriĭ aŭ puterea a alia pre Ruşĭ cu Engleziĭ. O flotă ruséscă se unesce cu alta engleză, după 22 Iulie, la Texal. Engleziĭ sub Nelson dobândesc o mare victorie navale asupra Francesilorŭ.

Acéstă victorie este de natură a ademeni pre Turcĭ să nu maĭ eziteze. Pórta dă la 1798 o declaraţiune de resboiŭ contra Francieĭ, care a invadatŭ Egipetul. La 10 Sept. acelaşĭ anŭ Pórta comunică Europeĭ manifestulŭ sĕŭ de resbelŭ cu Francia.

La indemnulŭ Angliеĭ Pórta permite uneĭ flote rusescĭ de 12 vase de linie şi 11 fregate să trécă din Marea Négră prin Dardanele [2] spre

1. Hurmuzache tom. II supl. I pag. 198.

1. Nu numaĭ prin Dardanele avu voie de la Pórtă Rusia să'şĭ trécă flota, dar şi prin Principate urmaŭ să trécă oştirele rusescĭ, aliate cu ale Turcieĭ.

Sciriĭ din Constantinopole, privitóre la trecerea armateĭ ruse prin Moldova şi Valachia, şi la destituirea luĭ Hangeri.—18 Februarŭ 1799.

Le 30 Pluviôse, an 7.

Il est déjà de notoriété publique que la Porte permet à l'armée russe de passer par ses Etats et qu'elle a donné les ordres nécessaires pour que ce passage s'effectue par la Moldavie et la Valachie.

Arhipelag. Ba la 29 Decembre 1798 Pórta chiar încheie tratatŭ de alianță ofensivă cu Rusia. La 5 Ianuarie 1799 Pórta făcu formalŭ tratatŭ de alianță cu Anglia. Rusia, aliată cu Anglia [1] se aliază la 27 Decembre și cu Regele de Napole, contra Francesilorŭ, carĭ, la Rastadt, la finea luĭ Octombre, dictaŭ Imperiuluĭ Austriacŭ condițiunile de pace. Anglia încheie și ea la 1 Decembre tratatŭ de alianță cu acelașĭ Rege de Napole, contra Francezilorŭ, căcĭ fomentaŭ tulburărĭ în Irlanda și desbarcaseră chiar oștirĭ acolo.

Intre aceste, dupĕ 4 Decembrie 1798 trupele rusescĭ și turcescĭ recucerescŭ Corfu de la Francezĭ. Impĕratulŭ rusescŭ Paul I este instalatŭ ca Grand Maître de Malta.

Asemene evenimente aŭ, neîndoiosŭ, resunetŭ și efecte nu numaĭ în Constantinopole, dar și în Bucurescĭ și Iașĭ. In prima jumĕtate a anuluĭ, politicianiĭ din capitalele române, înclinaŭ spre Francezĭ. Și Hangeri și Calimach alŭ Moldoveĭ manifestaŭ simțirĭ amicale Francieĭ. La Februarŭ 1798 Generalulŭ Carra St. Cyr secretarŭ de ambasadă franceză, decurênd sositŭ în Constantinopole, scrie Ministruluĭ Talleyrand, că cetățianulŭ Fleury a obținutŭ beratulŭ Porțeĭ de recunóscere în calitate de consulŭ generalŭ alŭ Valachieĭ și Moldoveĭ, cu reședința la Bucurescĭ, iar pe Parrant încă l'a recunoscutŭ Pórta, prin firmanŭ, de consulŭ francesŭ la Iașĭ. [2]

La venirea consuluĭ generalŭ în Bucurescĭ, boĭerimea și Domnitorulŭ îĭ făcu o primire intusiastă. [3]

Deja în 27 Septembre, stilŭ noŭ 1798, la Paris se scie că Rusia ceruse Porțeĭ acestŭ dreptŭ de a trece prin Dardanele cu flota în ajutorulŭ Turcieĭ și că Rusia «menace la Porte de l'envahissement de la Moldavie... si le grand seigneur ne se hâte promptement de rompre avec la France.»

1 Tratatulŭ definitivŭ de alianță între Rusia și Anglia este totușĭ de ceva maĭ târdiŭ, din 29 Decembre 1798 stilŭ noŭ.

2 Hurm. II supl. I pag. 171.

3. Le consul Général et moi avons fait des visites à la plus grande et à la plus respectable partie des Boyards de Bucarest. Il sont tous venus dîner à la Maison de France, et nous ont accueilli avec la plus loyale et la plus grande distinction. Nous avons eu, il y a deux jours, une petite fête où ils se sont rendus avec leurs femmes ; ils ont joué, soupé, et vu un assez joli feu d'artifice et se sont retirés très-contents, ce qui a fait *fumer* les consuls russe et allemand qui n'ont jamais pu réussir à attirer chez eux dans les fêtes qu'ils ont donnés une femme de boyard valaque, et cependant, le consul allemand et son chancelier sont mariés. Le Carême vient de commencer ici, et on ne s'amuse pas pendant sa durée, mais nous sommes invités, après Pâques, à aller dans toutes les campagnes de ces Messieurs. Jugez ce que ce sera quand nous aurons pris l'audience du Prince, ce qui arrivera dans 19 jours. C'est une cérémonie fort belle ici, à ce qu'on dit, et qui est très-coû-

Asemenea bună primire avu în Marte şi Consululŭ Frances

teuse. Nous avons réservé de mettre nos grands uniformes pour ce jour-là.

Demain, nous allons à la chasse sur la terre du célèbre Prince de Brancovan, 1er Boyard de ce Pays; nous travaillons, nous promenons et nous ne jouons jamais.

La peste est chez le vice-consul français en Moldavie. Il est mort deux Français chez lui et il a été obligé de . . .

. (*La suite manque*)

Iată şi textulŭ in limba francesă a Beratuluĭ turc :

Légende du chifre:

L'empereur Sultan Selim Khan
fils de Sultan Mustafa, toujours victorieux.

C-p'e, le 18 Ventôse an 6

Voici ce qu'ordonne ce signe glorieux et impérial, conquérant du monde cette marque noble et sublime.

Le modèle des Commandants chrétiens, St-Cyr (dont la fin soit heureuse) chargé des Affaires de la République française, Résidant près notre Sublime Porte, lui ayant représenté par une pétition scellée, que l'Européen Fleury Français de naissance, l'élite des grands de la religion du Messie, le porteur de ce diplôme impérial, avait été nommé par une commission spéciale de la République française son Consul résidant à Bucarest, pour y gérer les affaires et intérêts des négociants et voyageurs qui vont et viennent dans les Provinces de Valachie et de Moldavie; et le susdit chargé d'affaires ayant sollicité l'émanation d'un dimplôme impérial qui serait remis en conformité des nobles Capitulations entre les mains du susdit Consul, nous lui avons donné, en conséquence de notre propre Katti-Chérif, le présent glorieux signe Impérial, symbole de notre faveur, d'après l'usage consacré par les susdites Capitulations impériales et nous avons ordoné ce qui suit:

Le Français sus mentionné ayant été nommé Consul des négociants et voyageurs français qui vont et viennent dans la province de Valachie, tous les individus de cette nation qui se trouveront dans la dite province le reconnaîtront pour leur Consul, auront recours à lui dans toutes leurs affaires et en toutes circonstances, ne s'adresseront à personne autre et montreront à son égard la plus grande subordination. Il les jugera suivant les lois françaises et aucun d'eux ne contreviendra à ses décisions.

Comme il est stipulé dans les Capitulations impériales que, lorsque l'ambassadeur de France, résidant à notre Porte de Félicité, viendrait à notre suprême Divan ou qu'il irait chez nos glorieux visirs, il aurait le pas et la préséance sur les ambassadeurs des autres souverains, le Consul de France établi à Bucarest aura pareillement la préséance sur les Consuls des autres nations et sera traité avec les mêmes égards que les Beys musulmans.

Les Commissaires de quartier ni aucun officier de juridiction prévotale dite Eurf n'entreront dans la maison consulaire, ni ne se permettront de violence à cet égard.

Les négociants et voyageurs français, à leur arrivée dans le lieu de la résidence du Consul, lui feront parvenir, suivant l'usage, une note de leurs effets.

Parrant, la Curtea Domnitoruluĭ Calimach. Acestuia îĭ scrie Carra

---

Lorsqu'il s'élèvera quelque différend entre ces Français, ils se rendront à la maison consulaire et le Consul prononcera sur leur discussion sans qu'aucune autorité du pays puisse s'y immiscer.

Dans le cas où l'un d'eux, par méchanceté decidée, troublerait l'ordre de leur société, le Consul sera le maître de faire saisir et lier cet individu et de le renvoyer ainsi dans son pays sans que personne puisse s'y opposer.

On n'exigera point du Consul ni douane, ni droit de Badg sur ce qu'il fera venir pour les présents usités dans les contrées qu'il habite ; et d'après l'usage reçu, tout ce qui viendra pour sa consommation personnelle, en fait d'habillements, de mobilier, de boissons ou de comestibles, dans quelque port que ce puisse être, sera pareillement exempt de douane et de Badg.

Tout procès qui pourrait survenir entre le Consul et un autre individu quelconque ne sera point entendu sur les lieux, mais évoqué à ma Porte de félicité.

Si le Consul veut s'y rendre ou retourner en France, il nommera un Proconsul, et tant dans l'allée que dans la venue, par toute l'étendue de nos Etats bien gardés, dans les ports et passages sur mer, comme sur terre, il ne sera inquiété ni lui, ni les gens de sa suite, ni ses bagages, ni les animaux qui les voiturent ; et, par quelque endroit qu'il passe, il lui sera fourni à ses frais les vivres et autres choses nécessaires, sans que personne y mette empêchement.

Le Consul n'acquerra point de maisons, de terres ni autres propriétés soumises aux impositions dites Avariz.

Vous donc, qui commandez dans les susdits endroits, exécutez notre présent ordre impérial dans tous les points ci-dessus énoncés et de la manière la plus exacte. Reconnaissez le susdit Français Fleury pour Consul ; conformez-vous à son égard à toutes les conditions stipulées dans les Capitulations impériales accordées aux Français. Ne permettez point qu'aucun de ces articles soit enfreint ; ne souffrez point que, qui que ce soit, négociant ou autre, contravienne à nos nobles commandements et aux Capitulations dont il sont soumis ; mais au contraire, appliquez-vous sans cesse à les faire observer. Sachez le ainsi et ajoutez foi à cette marque glorieuse.

Ecrit le 21 jour de la lune de Chaaban, l'an de l'Hégire 1212, dans la place bien gardée de Constantinople.

Traduit sur le texte turc par le soussigné

Ruffin, Ier Secrétaire-interprète.

Pour copie conforme :

Le chargé d'affaires,

Signé : *Carra St. Cyr.*

Pera, le 19 Ventôse, an 6.

Je crois devoir mettre sous vos yeux dans les deux traductions ci-jointes le sens littéral dans lequel se trouvent conçus le Berat et le ferman d'*exequatur* que j'ai obtenu en faveur des citoyens Feûry et Parrant. Vous verrez que le Ier Diplôme n'a été délivré qu'à la suite d'un Katti-chérif portant création d'un Consulat Gal de la Répque fse en Valachie et Moldavie. Cette

recomandându'ĭ cu multă căldură pe Parrant şi îlŭ roagă, la nevoie, să'ĭ dée chiar şi banĭ. Calimah, în 21 Martŭ 1798, rĕspunde luĭ Carra, cu asigurărĭ depline, pe care Cara le comunica şi la Paris, luĭ Telleyrand în 10 Aprilŭ 1798. [1]

---

décision suprême qui est un *préalable* absolument nécessaire, pour autoriser toute espèce d'innovation, est due à la haute considération que le Divan a pour la République, a l'influence personnelle dont feu Rachid jouissait, a juste titre, sur tout le ministère ottoman, et j'oserai le dire, à la ferme persévérance de mes sollicitations auprès de ce Reis-Effendy. Aussi m'avait-il fait sentir dans la conférence que j'eus avec lui peu de jours avant sa maladie, que par égard à mes vives instances, et au prix que j'avais paru attacher à ce Berat, il avait fait les plus grands efforts pour en accélérer l'expédition et abréger les formes indispensables. C'est au c^en^ Flüry, ainsi que je lui marque, en lui adressant cette pièce, à juger de la valeur des difficultés vaincues en cette occasion, par l'étonnement qu'il remarquera à Bucarest à l'inspection de ce diplôme. J'y ai fait joindre une dépêche viziriale et une lettre du Capitan-Pacha adressées au P^ce^ de Valachie, et j'espère que la réunion de toutes ces autorités produira sur l'esprit de ce Hospodar, à qui j'annonce moi-même l'envoi, le double bon effet de le convaincre de l'intérêt réel que la Porte prend au nouvel établissement d'un Consul français dans cette partie importante de l'Empire, et de le forcer à un accroissement de bienveillance, sinon sincère, du moins extérieurement prononcée envers le c^en^ Flüry.

Quant au ferman du Vice Consul en Moldavie pour le c^en^ Parrant, il n'aurait du souffrir aucune difficulté puisqu'il n'est qu'une conséquence du Berat. Son expédition a néanmoins été assujettie à quelque lenteur de la part des bureaux, qui a cessé d'après de nouvelles explications.

J'ose présumer, Citoyen Ministre, que la teneur de l'un et de l'autre de ces *Exequatur*, vous paraîtra, comme à moi, ne rien laisser à désirer pour la reconnaissance officielle de notre Consul G^al^ à Bucarest et de notre Vice-Consul à Iassy, et pour leur mise en jouissance dans leurs résidences respectives, de tous les privillèges, avantages et immunités attachés à leurs places.

Salut et respect,

Signé : *Carra St. Cyr*

1. Calimachi, Domnulŭ Moldoveĭ, către Cara St. Cyr, despre recunóscerea oficială a luĭ Parrant în calitate de vice-consul la Iaşĭ.

A Jassi, le 21 Mars 1798.

Ayant reçu vos deux lettres dont vous avez bien voulu m'honorer, je n'ai pas manqué de remplir vos souhaits, d'autant plus, que, étant conformes aux vœux de mon cœur, me font un plaisir de contribuer autant qu'il est en mon pouvoir à resserrer l'heureuse harmonie qui existe entre la S. Porte et la République française. Il m'a été remis à la fois par le vice-cousul Parrant le commandement impérial accompagné d'une dépêche visiriale et d'une lettre du Capitan-Pacha, en conséquence desquels j'ai reconnu officiellement

Tóte asemene bune dispositiuní ale Curţilorŭ române şi ale

le citoyen Parrant pour vice-consul de la République française à Jassy, comme je n'ai pas manqué de le faire de mon privé avant l'arrivée de cette dépêche. Par rapport à la situation fâcheuse dans laquelle se trouvait préalablement ce vice-consul, vous pouvez être sûr que j'ai pris toutes les précautions nécessaires et secours imaginables pour l'en préserver, qui, après avoir passé quelques jours à la campagne, vient de rentrer heureusement dans la ville.

Soyez persuadé, Citoyen Chargé d'Affaires, que le dit citoyen trouvera ici dans ses affaires toute l'assistance dont il pourra avoir besoin. Je vous assure que je me ferai toujours un plaisir en tout ce qui dépendra de moi de concourir au maintien de la bonne amitié qui existe entre la S. Porte et la République française. Au reste, je vous prie de recevoir en même temps les protestations réitérées de la parfaite considération avec laquelle je suis, Citoyen Chargé d'Affaires,

Votre très-affectionné ami,

Signé : *A. Callimachi*
Prince de Moldavie.

Pour copie conforme
Signé : *Carra St. Cyr*

Carra St. Cyr către Talleyrand, despre primirea onorabilă făcută luĭ Parrant la Iaşĭ de Principele Calimachi.

Péra, le 21 Germinal, an 6.

Je crois devoir mettre sous vos yeux, dans la copie ci-jointe, la réponse du Prince Callimachi, Hospodar de Moldavie, à la lettre de recommandation que je lui avais écrite en faveur du citoyen Parrant. Vous y verrez la réception honorable qu'il avait faite à ce vice-consul d'après le ferman d'installation dont il avait été muni. Le citoyen Parrant aurait désiré d'avoir, comme le citoyen Flûry, un Bérat à produire ; mais, vu les dispositions favorables que le Prince lui avait montrées, même avant l'obtention du commandement impérial d'*exequatur*, et attendu l'empressement qu'il a mis, sur la simple inspection de cet ordre a en remplir et au-delà toutes les conditions à l'égard du vice-consul, on ne peut point imaginer que l'Hospodar eût fait davantage pour le citoyen Parrant, s'il eût été porteur d'un Berat. Ces diplômes d'ailleurs ne sont accordés par la Porte qu'aux agents qui ont un département séparé et indépendant, et la Moldavie fait partie intégrante de celui que le Directoire exécutif a confié au citoyen Flûry, en le nommant Consul général de la République dans toutes les provinces de la domination ottomane, située au-delà du Danube. Il n'a donc été possible d'obtenir pour le vice-consul qu'un simple ferman, et il n'y a pas même d'exemple de commandements pareils octroyés pour des postes détachés. Le citoyen Parrant ne s'apercevra probablement jamais, par l'accueil et le traitement que lui fera le Prince, de la différence purement diplomatique qui peut exister quant à la forme seulement entre ces deux espèces d'ordres du Gd Sr. Il n'y en a aucune au fond, d'après leur teneur presque commune et l'identité des fonctions que l'une et l'autre attribuent également au Consul général et au vice-consul, surtout lorsque ce dernier doit les exercer dans un gouvernement distinct et séparé de celui près lequel le premier se trouve résider.

Salut et respect,

Signé : *Carra St. Cyr.*

boïerimeï se schimbă sub influența alteratelorŭ relațiunï ale Porțeï cu Francia. La Bucurescï Fleury, pe dată ce Napoleon debarcă în Egipt, este pusŭ sub *pază*.[1] Asemenea se întêmplă luï Parrant la Iașï. Negreșitŭ, maï conservă Fleury în Bucurescï și Parrant la Iașï, amicï între boïerime, ba chiar căuta general-consulul să'șï maï atragă amicï și partizanï în Divanurï, împărțindŭ câte-va ceasórnice francese.[2]

Pe când Pasvantoglu căuta să se apropie de Francia, ca să fie ajutatŭ contra Porțeï, Curțile române eraŭ obligate a se arĕta ostile Francieï. Ba chiar Ales. Moruzi, fostulŭ Domnŭ alŭ țĕreï Muntenescï, acusat de partisanŭ alŭ Francieï, nu'șï scapă viața decât plătindŭ unŭ ploconŭ de 500 de pungï.[3]

Dupé instigațiunile Rusieï, consululŭ generalŭ Fleury, unŭ momentŭ arestatŭ în Bucurescï, fu adusŭ la începutulŭ luï Octombre st. n. 1798, la Constantinopole și aruncatŭ la 7 turnurï. Asemenea sórtă avu și Parrant, Consululŭ din Iașï.[4]

La atâta nu se mărgini în Bucurescï mișcarea antifrancesă. Rușiï dobândiră de la Pórtă unŭ firmanŭ prin care se ordona «à tous les sujets des Provinces du Danube par lequel il leur défend, sous des peines très-sévères, de se servir désormais de paroles injurieuses en parlant des Russes, et il leur ordonne d'appeler ces derniers *amis*.»[5]

1. Notre agent à Bucarest, malade est presque gardé à vue par suite des mesures ordonnées par la Porte.... [Hurm. tom. II, supl. I, pag. 195].

2. Vedĭ documentulŭ ce dămŭ în anexă.

3. Hurm. II, Supl. I, pag. 195.

4. Extrasŭ dintr'o scrisoare a ambasaduluï Țĕrilorŭ-de-jos, cu privire la arestarea și aducerea la Constantinopole a consululuï Flûry.

C-ple, le 19 Vendémiaire, an 7.

Le 17, le citoyen Flûry, Consul à Bucarest, a été amené aux sept tours et le citoyen Dubois son chancelier a été mis au Palais de France.

Gio. Ferzich către Afacerile esterne, despre aducerea și închiderea la Șépte-Turnurï a Consulilor francesï din Moldova și din Valachia.

C-pli 10 Oct. 1798,

Li due consoli di Moldavia et Valacchia sono stati qui trasportati e postii alle sette Torri cogl'altri prigioneri.

Semnatŭ: *Gio. Ferzich.*

5. Hurm. II, supl. I, pag. 196. Din castelulŭ Șépte Turnurï, Fleury fu strămutatŭ apoï și în un castelŭ pe Marea Neagră, la Sinope, cu unŭ servitorŭ alŭ sĕŭ; iar Parrant la Amasia, tot împreună cu unŭ servitorŭ alŭ sĕŭ. (Hurm. II, supl. I, pag. 198.

Credŭ că la expedierea din Bucurescï a luï Fleury se raportéză împrejurarea că, la 2 Sept. st. v., 1798, Hangeri ordonă luï Golescu. vel Vornicŭ alŭ obștirilorŭ, să priméscă în păstrare 3 lădï pecetluite ale aceluï Consul. (Cod. XXXIX, fila 75 verso).

In asemenea împrejurări politice, grea ar fi fost situaţiunea chiar a unui Domnitoru iubitu de ţéră; a lui Hangeri deveni intolerabilă.

Ce putea face Hangeri decât a se pleca încotro îl sufla vêntul? Francesii sunt urîţi la Constantinopole?

Domnitorul află mijlocu de a'şi manifesta puţina sa stimă pentru Napoleon şi pentru Directoriulu din Paris, transformându în *raia*, în supusu pământénu, un supusu frances! [1]

Şi pe când astfelu şicana pe consulul frances luându-i supuşii, mulţămia pe consululu rusesc, esrădându, la cererea lui, deci de bieţi dezertori muscali, rămaşi încă din 1791 în ţéră.[2]

---

1. Cod XXXIX fila 112. Un individu dă zapis în cancelaria Divanului «precum să se scie, că eu fiind de felulu meu din Kefalonia, care se stăpânia de Veneţiani, şi mai la urmă călcându-se de Francesi şi viind consulatu aice, care scié pe părinţii mei de acolo, m'au silit cu cuvênt ca sunt raia a loru şi m'au făcutu suditu, silindu-mĕ să şi mergu acum cu dênsulu; ci eu cu totulu m'amu lepădatu de sudiţia loru, de m'amu datu a fi raia a prea puternicei împĕrăţii otomănesci, legându-mĕ printr'acestu zapis că voiu fi statornicu şi în rêndu cu pământenii şi supusu la tóte orânduelile şi poruncile ţĕrei; dar cu oblăduirea Franţei să nu amu a face întru nimicu, nici a'mi mai porunci nimic mai multu, nici să amu a-i da ascultare; şi măcar şi de sunt părinţii mei din ţéra aceea, dar eu i-amu părăsitu şi pe dênşii şi locului acela şi m'amu supusu acestei oblăduiri pentru repaosulu, odihna, mângăerea şi dreptatea ce este la toţi supuşii de obşte.—1798 sept. 10.

Eu Paraschiva calfă adeverezu. Costea calfă martoru. Tudor vătafu de zidari martoru. Manolache martoru.

Loc. Sig.

Tot asemenea se întâmplă la Iaşi, unde se urméză «une contestation assez vive entre le Prince de Moldavie et le citoyen Parrant, vice-consul de la République à Jassy. Ce fonctionnaire, voulant faire jouir les ci-devant sujets vénitiens de tous les avantages attachés à la qualité de citoyens français, les appela près de lui et y comprit les individus originaires de Larta. Le Prince s'y opposa formellement sur le motif que *cette place appartient aux Turcs*. Le citoyen Parrant a informé de cette affaire le Consul général qui l'a soumise à notre légation de Constantinople et m'en a rendu compte». Hurm. II supl. I pag. 190.

2. Cod XXXIX fila 44. vedi şi pag. 27 verso. Acesti dezertori eraŭ duşi sub escortă de neferi spătăresci şi cu câte un agentu de la consulatu până la Milcov şi acolo predaţi autorităţilorŭ Moldovene, ca să-i ducă şi ele peste Nistru.

Şi pe când pe dezertorĭ îĭ estrăda, Hangeri nu refuza, la cererea aceluiaşĭ consulŭ rusescŭ, să arunce în puşcărie pe cine nu-ĭ plăcea, găsindu-ĭ vre-o vină. [1]

Nu tótă boĭerimea era de partida ruséscă. «Duhul franţozesc» străbătuse prin casele multorŭ boĭerĭ, ba şi pe la case maĭ de jos, de neguţitorĭ. [2]

In *opoziţiune* cu *politica* ţileĭ, continuase a sta, bună óră, némulŭ Turnavitu. Dumitrache Turnavitu corespundea în secret cu Francesiĭ din Viena, ba s'a găsitŭ la elŭ *«manifesturĭ asupra luminateĭ Porţĭ»*. Domnitorulŭ ordonă să i se sequestreze şi să se facă perquisiţiune în tótă casa şi în tóte hârtiele luĭ. Turnavitu fugi. Se institui o tutelă din partea Epitropieĭ, cu 2 neguţitorĭ, pentru administrarea avereĭ luĭ Turnavitu. [3]

Apoĭ toată averea mişcătóre şi nemişcătóre a *oposantuluĭ* se vêndu, din *ordin de la Constantinopole*. Profită de acéstă vêndare şi Dómna Ruxandra Hangeri, căcĭ, cu călcarea legeĭ protimisuluĭ, care o invocă în favoarea mônastireĭ Mărgineniĭ, Egumenulŭ aceleĭ mônăstirĭ, Dómna puse mâna pe viile luĭ D. Turnavitu din *Délulŭ Ţinteĭ*. [4]

Altŭ boĭerŭ din opoziţiune, Ión Faca, care ţinea cu Francesiĭ, fu datŭ la implinélă, la 23 Oct. 1798, pentru bieţĭ 550 talerĭ, datoriţĭ unuĭ supus rusesc. [5]

---

1. Anghel Rusul arestat la puşcărie, după cererea consululuĭ rusescŭ, sub acusare de hoţie. 1798 Sept. 14. cod. 39 fila 79 verso.

2. Les Russes se sont emparés dans ce pays de tous les esprits... Chaque grec Moldave voit dans chaque Russe un ami naturel, un frère (din causa religiuneĭ)... Quoiqu'il en soit, cet amour des Russes n'est pas tout à fait général; ils ont fait quelques méscontents et des dupes, qui servent d'exemple aux autres. Il est même à remarquer que la Révolution Française, pour la petite portion de ceux des Boyards qui savent raisonner, n'est pas absolument sans charmes; ils aiment qu'on leur en parle; ils ne sauraient s'empêcher de l'approuver en partie, d'en admirer du moins les prodiges; et avec le temps, la jeunesse surtout, continuant les études auxquelles elle commence à se livrer, il n'y a point à douter que les principes français n'exercent enfin, ici comme ailleurs, leur douce et bienveillante influence. Le Vice-Consul de la République y jouit déjà, comme tel, de toute l'estime, et de toute la considération possible. Il est reçu partout avec accueil et distinction.» (Hurm. Vol. II, supl. I, pag. 183.)

3. Vedĭ pitacul din Cod. XXXIX, fila 26 verso.

4. Cod. XXXIX, fila 102 verso. Neînduplecatul egumenŭ chiamă totuşĭ, în 28 Oct. 1798, în judecată pre Dómna. Credea sĕrmanul că *sunt judecătorĭ la Berlin*!

Se înşelă: Viile din délul Ţinteĭ remaseră ale Dómneĭ Hangeri.

Pórta ceru, prin firmanŭ, ca baniĭ din avutulŭ vêndutŭ alŭ luĭ Turnavitu, datoriţĭ unuĭ supus *francez*, să nu se dée acestuia, ci să se trămiţă la Constantinople. Cod. XXXIX, fila 108.

5. Cod. XXXIX fila 100.

Din contra boierilor cu trecere la Constantinopole, Hangeri le acorda milĭ şi favoruri. Aşĭa pe Beizadea Gregore Suţul, rudă cu Alex. N. Suţu, carele se făcu Dragomanŭ al marineĭ în locul luĭ Hangeri, îl recunósce, la 22 Sept. 1798, ca pămînteanŭ, fiind-că s'a căsătorit cu o pămînténă, fiica repos. boĭerŭ N. Dudescu biv. vel Banŭ; îĭ dă scutirĭ şi folosinţe, pentru că «cu acestŭ mijlocŭ (prin însoţire cu o romăncă) de însoţire, împărtăşindu-se atât de cele ce sunt împărtăşiţĭ şi pămînteniĭ, adică: moşiĭ, viĭ, case, morĭ, vite şi alte namestiĭ, cât şi de trebuinţa aceea ce aŭ şi casele pămînteniloră de ómenĭ pentru slujbă.....» [1]

Dar orĭ-cât favoría pe boĭeriĭ influinţĭ, nemulţămirea ţĕreĭ sporia mereŭ. Consuliĭ — chiar celŭ rusescŭ—care mare încredere n'avé în Hageri, celŭ care la începutŭ se arĕtase partizanŭ Rusieĭ;—comunicaŭ la Constantinopole impresiunile lorŭ despre acele nemulţămirĭ ale ţĕreĭ de Domnitorulŭ eĭ.[2] Perceperea văcărituluĭ în mijlocul celeĭ maĭ gróznice ierne [3] şi cu rigórea maĭ sus arĕtată va pregăti esplosiunea aceleĭ nemulţămirĭ generale, de care Rusia se va folosi ca să rĕstórne pre Hangeri.

In Noembre 1798 acestŭ Domnitorŭ serbă cu multă pompă o victoriă

---

1. Cod. XL, fila 146 verso.

2. „Consulaturile, după datoría ce aŭ şi după îndemnarea celoră buniĭ patrioţĭ boĭerĭ, aŭ arĕtat ielciilor la Ţarigrad şi ielciĭ la Pórtă, urmarea luĭ Vodă cu scóterea Văcăritululuĭ; şi de aci s'a început prăpădenia luĭ. (Zilot pag 13.)

Cumcă şi Rusia intriga contra luĭ Hangeri, considerându-l ca partizanŭ vechiŭ al Francesiloră, se póte vede din următorulŭ actŭ ce extragemŭ din Hurmuzache:

Gérard, către Relaţiunile esterne, despre depunerea luĭ Hangeri.

Bucharest, le 25 Germinal an 7. (14 Aprilie 1799).

Le Prince Hangerli, Hospodar de Valachie, a été déposé et remplacé par le Prince Moruzi, qui a déjà gouverné cette province. Le mécontentement des Boyards, porté au comble par l'impôt extraordinaire du *Vaccarit*; les intrigues des Russes qui n'ont pu lui pardonner d'avoir été autrefois favorable aux Français, sont les causes qui ont rendu le règne de ce Prince si court. Cette déposition annonce que le Capitan-Pacha dont le Prince Hangerli était la créature, perd son crédit, et n'a plus la même influence qu'autrefois. Beaucoup d'autres circonstances coincident à faire croire que sa disgrâce approche. Son nouveau drogman, Stathaqui, n'a point été confirmé par la Porte, parce que sa personne n'est point agréable à la mission russe. Il paraît que l'influence russe est telle, qu'ils veulent même gouverner en détail la Sublime Porte.

3. Nu numaĭ în ţĕră dar şi în toată Europa a fost gré iérna din 1798—99 „Très grande gelée depuis le 17 (n. style) Novembre 1798 jusqu'au 20 fevr. 1799, le froid était le plus fort dont on a connaissance. Alfred Mann — Table chronologique — 1 vol. 4° Dresde 1803.“

rempurtată de Turcĭ asupra a 5000 de Francesĭ. La acéstă ocasiune, Hangeri dete următórea proclamaţiune cătră ţéră:

Bunile Vestirĭ de biruinţă ce aŭ făcut puternicele oştirĭ împărătescĭ ale prea luminateĭ Porţĭ asupra Franţezilor.

Măria sa înălţatul serasker paşa Samvalesî aŭ însciinţat prea luminateĭ Porţĭ, că în trecutele ḑile, cincĭ miĭ de Francezĭ pe apă şi pe uscatŭ, mergêndŭ asupra luĭ Murat-Bei şi făcêndŭ la Feghium rĕsboiŭ multe ceasurĭ, s'aŭ biruit în sfîrşit Franţeziĭ şi stricându-se fórte rĕŭ s'aŭ gonitŭ. Iar şi Măria sa înălţatul Samvalesî, după pliroforia ce aŭ luatŭ de la Gaza, vestesce prea luminateĭ Porţĭ, cum că Bună-parte (Napoleon Bonaparte), aruncând o dajdie grea asupra locuitorilor din Misir, adică câte 100 galbenĭ de casă şi câte ḑece răghialurĭ de lude, aŭ turburatŭ tot norodulŭ în cât s'aŭ adunatŭ tótă mulţimea oraşelorŭ şi a celor-l-alţĭ locuitorĭ la Mehkemea, strigândŭ cu unŭ glasŭ că nu pot suferi acéstă sarcină, şi altele asemenea, de care auḑindŭ Bună-parte, aŭ alergat la Mehkemea cu 60 de Franţezĭ, ca să potoléscă turburarea. Iar norodulŭ nedândŭ creḑêmênt, un magrăplăŭ dintr'ânşiĭ aŭ aruncaţŭ pistolŭ în Bună-parte şi l-aŭ omorîtŭ. Aşişderea şi asupra celor-l-alţĭ şéseḑecĭ Franţezĭ, năvălind celălalt norodŭ, i-aŭ omorît în locŭ. Şi pornirea aceea a norodului, făgăduindu-le în faţă, că le se va face cererea. Intr'aceeaşĭ vreme şi Kehaiaua Mărieĭ sale Misir-Valesi, Bikir-Paşa, împreunându-se cu acelŭ norodŭ turburatŭ şi maĭ adunând şi altă mulţime de harapĭ, aŭ intratŭ în cetate, omorându pe Franţeziĭ ce se maĭ afla acolo, şi aŭ făcutŭ cetatea zaptŭ. Iar câţĭ dintr'ânşiĭ aŭ pututŭ scăpa s'aŭ tras la Bulakŭ lângă Misir, de unde nu vor putea scăpa.

Aceste bune vestirĭ de biruinţă viindŭ la prea luminata Pórtă, cu trimişĭ într'adinsŭ, s'aŭ dăruitŭ trimişiĭ vestitorĭ cu haruriĭ împĕrătescĭ, blane de samururĭ şi banĭ îndestulaţĭ, şi s'aŭ făcutŭ şinlicŭ în Ţarigradŭ treĭ ḑile de rândŭ, cu foculŭ tunurilorŭ, meterhanele şi alte veselitóre. Către acestea aŭ venit veste la prea luminata Pórtă şi de la Căpitanul otomanicescelorŭ corăbiĭ împărătescĭ, cum că la Abuhar s'aŭ împreunatŭ cu corăbiile englizescĭ, de unde era gata să se pornéscă împreună asupra Alexandrieĭ, unde puţinĭ fiindŭ Franţeziĭ, nu este îndoială că până acum vor fi luat cetatea.

Aşişderea însciinţéză la prea luminata Pórtă şi armada împĕrătéscă cum că ajungândŭ la Xirig aŭ făcutŭ Francezii întâiŭ óre-care împotrivire, închiḑêndu-se treĭ-ḑecĭ în palanga de acolo, carĭ ne putêndŭ în urmă a se maĭ împotrivi, s'aŭ închinatŭ. In cetate fiindŭ ca la şépte-ḑecĭ de francezĭ, carĭ şi aceştia, vĕḑêndŭ că nu se potŭ împotrivi, aŭ făcut cerere cu rugăminte, ca să se trimĕţă la Maşalia (Marsilia?) séŭ la Tilom, (Tulon?) ca de acolo şă se ducă la patria lor, a cărora cerere priimindu-se, aŭ închinat cetatea Xiriguluĭ şi aŭ făcut'o armada zaptŭ.

De acolo pornindu-se asupra Zakintuluĭ şi Kefalonieĭ, le-aŭ făcut şi pe

acestea zapt, de unde se trimite 4540 de robĭ francezĭ, cari se aştéptă a sosi la Ţarigrad, cu însciinţare şi de luarea Korfusuluĭ şi celor-l-alte ostróve.

Către acésta, însciinţéză la prea luminata Pórtă şi Măria Sa Ali-Paşa Tependelâu, cum-că, după ce aŭ luatŭ treĭ politiĭ ce se numesce Putrindu, Preveţiĭ şi Voniţiĭ, aŭ mersŭ şi asupra Parghiĭ, pe care aŭ stăpânit'o şi pe acésta, de unde trimite şi Măria Sa două sute robĭ francezĭ.

Ca la cinci-ḑeci de francezĭ din Alexandria, intrându într'o corabie de la Enos, ce se afla acolo, ca să mérgă la Corfu, aŭ scăpatŭ deocamdată din flota inglezilor ce păzia afară din liman; dar Caravochir alŭ corăbieĭ, căindu-se şi pricinuindŭ că este furtună, i-aŭ dusŭ dreptŭ la ostrovul Sifno, unde porunciţĭ fiindŭ cogea-başiĭ loculuĭ, i-aŭ prinsŭ pe toţĭ şi i-aŭ dusŭ la Ţarigrad, unde, legaţĭ în fiére, i-aŭ aruncatŭ la Bakioĭ şi s'aŭ rĕsplătitŭ cogea-başiĭ, întru rĕsplătirea slujbeĭ lor, cu câte cinci-sute leĭ şi cu câte o blană de samurŭ.

Este dar cunoscută bucuria ce de obşte se face în Ţarigrad, pentru aceste biruinţe, că se pórtă şi se tragŭ robiĭ francezĭ, ce pe tóte ḑilele se trimitŭ de prin tóte părţile, legaţĭ în fiérĕ pe uliţe şi norodulŭ, mare şi mic, bărbaţĭ, mueriĭ şi copiĭ se ţin după dènşiĭ, privindu'ĭ, trăgêndu-se ca pre nisce dobitóce.

De care se cuvine fie-care a ruga pre milostivulŭ Dumneḑeŭ, ca să dea biruinţă până în sfârşitŭ armelorŭ prea puterniculuĭ nostru Impĕratŭ, a căruia mărire şi putere Dumneḑeŭ să o înmulţéscă în vecĭ, amin.

Disgraţia în care se simţia căḑut la Constantinopole cu începutulŭ anuluĭ 1799, maĭ alesŭ în urma acusărilorŭ secrete ale luĭ Căpitan-Paşa, creḑu póte Hangeri a o conjura, adresând ţĕreĭ o tardivă proclamaţiune, prin care, pe deoparte cércă a maĭ justifica îndoitele birurĭ, angariĭ şi văcăritulŭ, şi pe de alta declară, că renunţă la acele adăogirĭ de birurĭ. Ce maĭ putea face, ca să continue acea despoiere a ţĕreĭ, prin birurĭ modeste şi văcăritŭ, din momentŭ ce Pasvantoglu se împăcasă cu Sultanul, care-lŭ ĭertase şi-ĭ acordase o situaţiune legală însemnată şi dorită de elŭ, la Vidin? [1]

1 Eaca acéstă proclamaţiune:

Proclamaţiunea luĭ C. G. Hangeri din 30 Ianuar 1799

«Cuvioşilorŭ arhimandriţĭ şi egumenĭ de la mônăstirĭ, molitvelorŭ vóstre preoţilorŭ şi diaconĭ, D-vóstre boĭerilorŭ de orĭ-ce tréptă i boierinaşilorŭ, mazililorŭ, părcălabilorŭ, sindiilorŭ şi caimacamilorŭ satelorŭ, şi vouĕ tuturorŭ birnicilorŭ locuitorĭ din sud . . . . . Vĕ facemŭ în scire de obşte, printr'acéstă domnéscă a nóstră de bună vestire carte, cumcă măcar că din césulŭ ce milostivulŭ Dumneḑeŭ aŭ datŭ bunŭ gândŭ întru inima Prea puterniculuĭ nostru Impĕratŭ (a căruia stăpînire şi putere să fie nebiruită în vecĭ !) şi ne-aŭ hărăzitŭ Domnia acesteĭ creştinescĭ ţĕrĭ, tótă rîvna şi scoposulŭ Domnieĭ mele aŭ fostŭ de a chibzui maĭ înainte orĭ-ce mijlocŭ, ca să păzimŭ neclintitŭ obştésca odihnă şi liniştita vieţuire, cumpănire şi bună stare a tuturorŭ săracilorŭ noştri birnicĭ şi a tuturorŭ credincioşilorŭ Domnieĭ mele supuşĭ, ca fiesce-care în vremea

Asemenea proclamaţiune şi ĭertări de biruri veniaŭ prea târdiŭ.[1]

oblăduireĭ nóstre să petrécă cu repaos, muncindŭ şi hrănindu-se dintru ale lorŭ ostenelĭ; dar fiind-că cea de către toţĭ sciută *acatastasie a Vidinuluĭ*, ce maĭ înainte de bună-venirea Nóstră în Domnesculŭ Nostru scaunŭ era începută, ajunse-se să presare tulburărĭ pe toate locurile cele din vecinătate, încât şi oştirĭ împĕrătescĭ dupĕ tótă trebuinţa s'aŭ fostŭ pornitŭ spre înduplecarea nesupunereĭ şi împotrivireĭ Vidinuluĭ; dupĕ care urma a pătimi împreună şi domnésca nóstră ţéră în parte pentru tótă şi cu supunere a se strădui şi a ajutora, proftacsindŭ cele trebuincióse în vreme făr'de zăbavă la împĕrătescile ordiĭ şi să ne nevoimŭ de obşte pentru slava Prea puterniceĭ nóstre Impĕrăţiĭ; acésta dar aŭ fostŭ care aŭ pricinuitŭ pênă acum tóte trecute greutăţĭ şi pagube, ce le vedemŭ cu mare întristare a Domnieĭ mele.

Acum dar, când milostivulŭ D-ḑeŭ aŭ datŭ cugetŭ bunŭ în inima Prea puterniculuĭ nostru Impĕratŭ, de aŭ trecutŭ cu vederea, din iubirea de ómenĭ, tóte acele împotrivitóre porniriĭ şi aŭ dăruitŭ cu desĕvêrşit iertăciune greşalelorŭ, s'aŭ făcutŭ de obşte pace şi unire precum şi maĭ nainte; Decĭ nu lipsimŭ Domnia mea a vĕ însciinţa de acéstă bună vestire, ca să vĕ bucuraţĭ cu toţiĭ de la micŭ pênă la mare, inveselindu-vĕ în tot locŭlŭ de acéstă obştéscă linişte, ce Prea puternica şi hrănitórea nóstră Impĕrăţie aŭ bine-voitŭ a aşeḑa o tămăduire ca acésta tuturorŭ celorŭ trecute rĕutăţĭ şi nevoĭ. Pentru care întinḑênd de obşte *ferbinciósele* nóstre rugăciunĭ către milostivulŭ Dumneḑeŭ pentru îndelungata viaţă şi întărirea Prea puterniculuĭ nostru Impĕrat, să petreceţĭ de acum înainte în odihnă, apucându-vĕ fiesce-care de treburile ce veţĭ avea. Şi să sciţĭ cu tótă încredinţarea, că de acum înainte nu aveţĭ a vĕ maĭ supĕra cu alte cererĭ, fără numaĭ cu obicĭnuitele dăjdiĭ; precum şi îndoirea oierituluĭ şi a dijmărituluĭ, care dupĕ mare trebuinţă a multele cheltuelĭ, siliţĭ fiindŭ, în anul trecut; de s'aŭ cerutŭ, să fiţĭ bine încredinţaţĭ că de acum înainte în toată vremea oblăduireĭ Domnieĭ-Nóstre nu se va maĭ cere, nicĭ vĕ veţĭ supĕra întru nimic, decît numaĭ oĭeritulŭ şi dijmăritulŭ dreptŭ, precum s'aŭ urmat şi din vechime. Şi pentru tóte acestea, în puţine ḑile, vĕ aşteptaţĭ fără de îndoială încă şi altă deosebită domnéscă a nóstră milă. Şi aşĭa orĭ-care din zapciĭ séŭ părcălabĭ va îndrăsni ca să vĕ facă cea maĭ mică supĕrare la cevaşĭ, să alergaţĭ la uşa Divanuluĭ Domnieĭ mele, cu tótă îndrăznéla, ca să aflaţĭ fără îndoială dreptatea vóstră. Şi D-vóstră, Ispravnicilorŭ aĭ judeţuluĭ, să îngrijiţĭ îndată a se ceti acéstă plină de bucurie Domnéscă a nóstră carte de însciinţare în auḑulŭ tuturorŭ, ca înţelegênd-o cu toţiĭ, să se bucure şi să se veselésc, încredinţându-se că vor fi fără de nicĭ un felŭ de bântuélă maĭ multŭ. De care aşteptămŭ dela D-tre unŭ rĕspunsŭ, că aţĭ urmatŭ întocmaĭ precumŭ vĕ poruncimŭ.— 1799 Ianuarie 30.

Cod. XXXIX, fila 136 şi verso.

Despre împăcarea şi liniştirea luĭ Pasvantoglu scrie şi Naum Romnicénu că «l'aŭ făcutŭ împĕrăţia Muhafizi Giustiul-Paşa de Vidinŭ». Cronicariĭ grecĭ de Erbiceanu, pag. 264.

1. Şi—cam vrêndŭ nevrêndŭ—îndată văcăritulŭ l'a iertatŭ,
Dar acésta-ĭ fu de géba: nimică nu-ĭ folosi,
Căcĭ că de nevoie póte binele a prisosi,
Ci dupĕ puţine ḑile mazilia îĭ sosi,
Fără veste, negândită, ş'amărît i se vesti. (Zilot pag. 11).

Sórta luĭ Hangeri şi capĕtulŭ Domnieĭ luĭ era otărîtŭ la Constantinopole. Acéstă Domnie avea să dureze încă numaĭ prea puţine ḑile.

Scriitoriĭ contimporanĭ, ceĭ maĭ mulţĭ, naréză nu numaĭ mazilirea luĭ Hangeri, dar şi uciderea luĭ.

Mazilirea precedă uciderea cu câte-va ḑile.

Fotino scrie că «Domnulŭ, după ce s'a mazilitŭ, a dat guvernulŭ în mâna Caimacamuluĭ nouluĭ Domnŭ, carele împreună cu Divanulŭ boerilorŭ cărmuia trebile ţĕreĭ, ĭar elŭ şedea în linişte la curtea Domnéscă şi-şĭ făcea pregătirile de plecare.»[1]

Zilot însă scrie că :

«Şi nu-ĭ fu numaĭ atâta, numaĭ a se mazili,
Ci peste puţine ḑile îl vedemŭ că şi peri.»

Dionisie Eclesiarcul singurŭ pune mazilirea în aceeaşĭ ḑi cu uciderea.

Naum Romniceanu dă cu precisiune douĕ date : una, 8 Februarie 1790 pentru mazilirea luĭ Hangeri şi înlocuirea luĭ prin Al. Moruzi în o nouă domnie şi altă dată, acea de 18 Februarie, pentru uciderea luĭ.[2]

Acéstă de pe urmă dată ni-a fost păstrată de maĭ toţĭ cronicariĭ şi adnotatoriĭ contemporanĭ uciderei.

Dionisie Fotino o înscrie, tot asemenea ca şi adnotatorulŭ din ceaslovulŭ ce amŭ donatŭ Academieĭ : «şi l'aŭ mazilitŭ, şi la Februarie 18 Vineri, leatŭ 1799, la 6 ceasurĭ, aŭ venitŭ Capegi Başa şi l'aŭ suitŭ în Divanŭ.»

Dionisie Fotino dóră schimbă óra, punênd 5 în locŭ de 6.

Intâmplarea uciderei este aşia narată în o notă de la pag. 13 a luĭ Zilot :

«Ticălosulŭ eşindŭ din baie la odaea de mosafirĭ, acolo orânduiţiĭ împĕrătescĭ l'aŭ omorîtŭ şi luându-ĭ capulŭ şi despoindu-lŭ, lăsându-lŭ numaĭ în ismene, l'aŭ tîritŭ de picióre ca pe un câne, din casa de sus, jos în mijloculŭ curţeĭ domnescĭ, aruncându-lŭ pe zăpadă amestecată cu noroiŭ şi băligarŭ de caĭ, unde a stătutŭ de la 7 ceasurĭ din ḑi până aŭ înnoptatŭ, de l'aŭ vĕdutŭ tot norodulŭ, hulindu-lŭ toţĭ pentru faptele luĭ. Incă unŭ ticălosŭ românŭ, friptŭ de plata văcărituluĭ, aruncându o para pe trupu-ĭ ḑicea : «satură-te de banĭ» iară alţiĭ alt-felŭ, osândindu-lŭ cum i se cădea. Şi de acolo l'aŭ ridicatŭ ómeniĭ şi l'aŭ îngropatŭ la mŏnăstirea Sf. Spiridonŭ-noŭ,[3]

1. II pag. 79.

2. Din documentele Hurmuzache încă apare, că mazilirea luĭ Hangeri era decretată la Constantinopole înainte de 18 Februarie stil noŭ 1799 : „Le Voivode de Valachie Hangeri a été destitué et, à ce qu'on ajoute, disgracié. Il est remplacé par le Prince Moruzi. II supl. I pag. 201.

3. La St. Spiridon noŭ, în urma ultimelorŭ cercetărĭ ce amu făcutŭ, nu amŭ aflatŭ mormêntulŭ luĭ Hangeri ; e probabil ca osemintele luĭ să fie în cavoul familieĭ Ghica.

iară capulŭ l'aŭ luatŭ orânduiţiĭ de l'aŭ dusŭ la Ţarigradŭ spre încredinţarea împĕratuluĭ. Ticălósa Dómnă, soţia sa, şi fiiĭ sĕĭ, ce se scriŭ ale lorŭ? Lesne este a chibzui cetitorulŭ la o astfelŭ de urgie câte rele aŭ petrecutŭ. (pag. 13).

Dionisie Eclesiarcul şi cu Dionisie Fotino daŭ maĭ multe detaliĭ. Celŭ ântêiŭ, Eclesiarculŭ scrie: «Decĭ prea milostivulŭ Dumneḑeŭ, auḑindŭ strigarea săracilorŭ şi necazurile lorŭ vĕḑêndŭ şi a vĕduvelorŭ plângere şi tânguire, n'aŭ maĭ pututŭ suferi pre nesăţiosulŭ şi nemilostivulŭ Domnŭ, carele aŭ ḑis în inima luĭ că nu este D-ḑeŭ să rĕsplătéscă. Dat-aŭ gândŭ Impĕratuluĭ să'ĭ curme viaţa, şi îndată aŭ chiamatŭ pe vizirulŭ şi i-aŭ poruncitŭ cu străjnicie, să scrie firman, şi să trimită capigiŭ împĕrătescŭ, să mérgă să taie pre Vodă, să-ĭ aducă capulŭ la Impĕrăţie, pentru prea multă rĕutate şi sĕrăcie, ce aŭ făcutŭ raialelorŭ împĕrătescĭ din Valachia. Şi de grabŭ Vizirulŭ aŭ poruncitŭ unuĭ capigiŭ iscusitŭ şi măestru a tăia pe ceĭ marĭ cu cumpĕtare, şi i-aŭ ḑisŭ Vizirulŭ: iată fermanulŭ Impĕratuluĭ, cu putere mare, şi cu strajnică poruncă, ia-lŭ şi mergĭ la Valachia de taie capulŭ beiuluĭ de acolo, şi-lŭ ado spre a-lŭ vedea prea puterniculuĭ nostru Impĕratŭ, că este nevrednicŭ a fi beiŭ, şi de nu veĭ îndeplini porunca, capulŭ ţi-lŭ voĭ tăia. Capigiulŭ luândŭ fermanu s'aŭ închinatŭ Viziruluĭ, şi gătindu-se aŭ plecatŭ, luândŭ cu elŭ unŭ harapŭ grózničŭ la chipŭ şi mare, cu îndrăznélă la ucidere, buzatŭ la gură; şi viindŭ pe drumŭ, pre la hanurile de beilicurĭ, nu spunea nimenuĭ unde merge şi cu ce trébă este trimisŭ, ci cu cumpĕtate, din conacŭ în conacŭ mergea cu grăbire, pentru că Domniĭ ţĕreĭ aŭ ómenĭ turcĭ hangiĭ de le dă plată banĭ mulţĭ, de ispitescŭ pe ceĭ ce trecŭ de la Impĕrăţie la Bucurescĭ, şi décă dovedescŭ că mergŭ la Vodă, cu poruncă orĭ de bine orĭ de rĕŭ, cu mare grăbire mergŭ înainte şi spunŭ luĭ Vodă, ca să se păzéscă, şi iaŭ bacşişurĭ marĭ de banĭ. Decĭ sosindŭ Capigiulŭ la Bucurescĭ, aŭ mersŭ la hanulŭ Beiliculuĭ, după obiceiŭ, şi şeḑêndŭ la hanŭ 3 ḑile aŭ spusŭ că merge la Diiu la Căpitanŭ-Paşa, şi la Ostrovŭ, cu poruncĭ Impĕrătescĭ, şi luĭ Vodă iar asemenea i-aŭ spusŭ celuĭ ce-aŭ fostŭ trimisŭ de aŭ cercetatŭ pentru venirea Capigiuluĭ. Decĭ Capigiulŭ gătindu-se cu aĭ luĭ, aŭ încălecatŭ şi aŭ mersŭ de aŭ intratŭ în curtea Domnéscă, şi aŭ descălecatŭ la scară, şi intrândŭ în casă la Logofeţie, aŭ ḑisŭ să facă arĕtare beiuluĭ, că are a vorbi cu Măria sa din gură cuvêntŭ de taină de la Dragomanulŭ Mărieĭ sale de la Ţarigradŭ, şi este călĕtoriŭ de nu póte zăbovi, şi ducêndŭ pe Capigiŭ la vel Post, şi spuindŭ şi luĭ, aŭ mersŭ Postelniculŭ la Vodă şi i-aŭ spusŭ; Vodă aŭ ḑisŭ, lasă'lŭ să vie; Postelniculŭ aŭ ḑis: ba să'ĭ spunemŭ că eştĭ

Măria ta zaifŭ, că are cu elŭ şi unŭ arapŭ gróznicŭ. Vodă aŭ ḑisŭ, aşa aŭ obiceiŭ capigiiĭ de iaŭ cu eĭ câte unŭ omŭ gróznicŭ pentru mândrie, ci să vie să vedemŭ ce'mĭ va spune de la Dragomanŭ. Postelniculŭ aŭ maĭ ispititŭ pe capigiŭ şi aŭ ḑisŭ că Măria sa este acum cam zaifŭ, ci la întórcerea sa va veni iar pe la Bucurescĭ şi va afla vreme de va vorbi cu Măria sa. Capigiulŭ aŭ ḑisŭ: eŭ avêndŭ fermanurĭ către Căpitan-Paşa pentru turburarea Pasvanduluĭ şi pentru alte trebĭ Impĕrătescĭ, şi voiŭ să mergŭ şi la Ostrovŭ la aianu, şi de acolo mĕ întorcŭ pe aicĭ, căcĭ pe aicĭ amŭ venitŭ într'adinsŭ să'ĭ spuiŭ cele ce mi-aŭ spusŭ Dragomanulŭ Mărieĭ sale, ci voiŭ să vorbescŭ cu Măria sa cincĭ şése cuvinte, şi să plecŭ că nu pociŭ zăbovi. Postelniculŭ mergêndŭ iar la Vodă, şi maĭ spuindu-ĭ ḑisele Capigiuluĭ, i-aŭ ḑis, să vie să'mĭ spuie. Decĭ Postelnicul aŭ ḑis Capigiuluĭ: te poftesce Măria sa, şi mergêndŭ Capigiulŭ cu arapulŭ aŭ intratŭ în iatacŭ la Vodă şi i-aŭ părutŭ bine că aŭ apucatŭ înlăuntru, şi făcându-ĭ Capigiulŭ obicĭnuita închinăciune cu mâna, dupĕ obiceiulŭ turcescŭ, asemenea şi Vodă către Capigiŭ, l'aŭ poftitŭ să şéḑă, şi aŭ şeḑutŭ în patŭ pe saltea lângă Vodă, iar arapulŭ aŭ şeḑutŭ pe laviţă séŭ pe scaunŭ; dat'aŭ Capigiuluĭ cafea şi ciubucŭ, iar harapu n'aŭ primitŭ, şi începêndŭ a vorbi unulŭ cu altulŭ, întrebândŭ Vodă pe Capegiulŭ de cele ce sunt la împĕrăţie, Capegiulŭ i-aŭ spusŭ cele ce aŭ sciutŭ, şi înfiorându-se Vodă de vederea harapuluĭ, Vodă aŭ făcutŭ semnŭ Postelniculuĭ să maĭ chiame ciohodarĭ în casă, grăindu-ĭ franţuzesce, şi ieşindŭ Postelniculŭ afară, harapu aŭ săritŭ răpede în spinarea luĭ Vodă, puindu-ĭ laţiulŭ în gâtŭ, Capegiulŭ aŭ sloboḑitŭ amêndouĕ pistólele odată în pântecele luĭ Vodă; harapulŭ ilŭ sugruma cu laţiulŭ, trăgêndu-lŭ cu amêndouĕ mânile giosŭ din patŭ, şi fiindŭ şi Vodă cu vîrtute de se svârcolia, Capigiulŭ aŭ înfiptŭ hangerulŭ în pântece, de i-aŭ vĕrsatŭ sângele; harapu şedea pe el şi ĭ frângea grumaziĭ, iar Ciubucciŭ şi Peşchergiŭ aŭ începutŭ a ţipa, şi când aŭ sloboḑitŭ pistólele aŭ săritŭ ciohodariĭ şi aŭ sositŭ Postelniculŭ cu eĭ, dar Capigiŭ aŭ strigatŭ: *dur bre, fermanŭ!* şi aŭ stătutŭ toţĭ, n'aŭ îndrăsnitŭ să facă nimicŭ, décă aŭ auḑitŭ de fermanŭ. Harapulŭ aŭ tăiatŭ capulŭ luĭ Vodă încă isbindu-se Vodă viŭ şi tăvălindu-se în sânge; şi puindu-ĭ ştriangulŭ în picióre, i-aŭ trasŭ trupulŭ pe scărĭ giosŭ în curte, şi desbrăcându-lŭ l-aŭ lăsatŭ în mijloculŭ curţeĭ golŭ. Iar Dómna Hangerliuluĭ cu fetele eĭ şi cu copiiĭ ţipa şi săria pe ferestre afară de fricĕ, că se temea să nu o taie şi pe ea şi pe copiiĭ eĭ. Decĭ strîngêndu-se ceĭ ce s'aŭ aflatŭ în curte şi boerĭĭ, li s'aŭ cititŭ fermanu, şi auḑindŭ toţĭ s'aŭ înfricoşatŭ. Iar boĭeriĭ ceĭ marĭ divanişţĭ, décă aŭ auḑitŭ, aŭ ieşitŭ pe afară la moşiĭ, temêndu-se nu

cum-va va avea deosebitŭ fermanŭ să taie şi pe vre unul din eĭ. Aşia săvêrşindu-se omorîrea, măcar că Postelniculŭ aŭ sfătuitŭ pe Vodă, să nu lase pe Capigiŭ că are arapŭ gróznicŭ, şi pe sĕmuire se va întêmpla cevaşĭ, dar Vodă s'aŭ înduplecatŭ cu mintea, socotindŭ că'ĭ va spune cevaşĭ pentru el ce se face la Ţarigradŭ, Dumneḑeŭ sloboḑindŭ să caḑă în ispită. Şi lăsândŭ acolo trupulŭ, dupĕ poruncă, aŭ ḑis harapulŭ: Iată cânele celŭ ce aŭ mâncatŭ raiaua Impĕratuluĭ. Şi zăcêndŭ până a doua ḑi, nimenea nu îndrăsnea să ḑică, séŭ să întrebe ceva. Harapulŭ aŭ jupuitŭ capulŭ luĭ Vodă, şi spălândŭ pelea de sânge l'aŭ împlutŭ cu bumbacŭ. Capigiulŭ aŭ poruncitŭ să vie Dómna cu copiĭ eĭ în casă'ĭ că nu are poruncă a le face vre unŭ rĕŭ şi să nu aibă nicĭ o fricĕ; Postelniculŭ aŭ mersŭ de aŭ chiamat'o, şi o aŭ dusŭ la iataculŭ eĭ. Harapulŭ aŭ pusŭ capulŭ luĭ Vodă pe o tavă şi l'aŭ dusŭ la Dómna de l'aŭ pusŭ pe o masă să se uite la elŭ, ḑicêndu-ĭ: Iată capulŭ bărbatuluĭ tĕŭ! Acésta aŭ făcutŭ ca maĭ mare ḑale să dea Dómneĭ şi copiilorŭ, să dea la banĭ să-lŭ ridice. Dómna se ḑăluia cu ţipĕtŭ şi copiiĭ şi fetele eĭ. Decĭ aŭ chiamatŭ Capigiŭ pe vel Postelnicŭ, şi pe vel Cămăraşiŭ, şi pe vel Vistierŭ, ḑicêndŭ să nu se témă că nu le va face nicĭ un rĕŭ, şi abia aŭ venitŭ cu mare fricĕ, temêndu-se să nu-ĭ taie, şi i-aŭ întrebatŭ unde sunt teşcherelele cele pecetluite ce le-aŭ făcutŭ, ca să le dea la raele dupĕ vitele ce aŭ avutŭ, vrênd să ia birulŭ de la dênşiĭ pe acelea. Iar Cămăraşiulŭ şi Postelniculŭ şi Vistieru aŭ arĕtatŭ de fricĕ, şi scoţêndu-le din cămară, spunŭ că aŭ fostŭ 3 sipeturĭ de pecetluiturĭ, şi aŭ ḑisŭ Capigiu de le-aŭ dusŭ în mijloculŭ curţeĭ unde era trupulŭ luĭ Vodă, poruncindŭ harapuluĭ să le puie tóte pe trupulŭ luĭ Vodă grămadă, şi să le aprindă cu focŭ să ardă pe trupulŭ luĭ, şi aŭ poruncitŭ să strige ţelarĭ pe uliţă, să strîngă norodulŭ să vaḑă. Decĭ vĕḑêndŭ aşa Postelniculŭ şi Vistierulŭ şi Cămăraşiulŭ aŭ căḑutŭ la piciórele Capigiuluĭ cu rugăciune, să nu se facă una ca acésta, ci să se milostivéscă să lase trupulŭ luĭ Vodă să-lŭ îngrópe, şi pecetluiturele să le arḑă deosebitŭ, şi să-ĭ dea 100 pungĭ de banĭ. Capigiulŭ vĕḑêndŭ că-ĭ dă multĭ banĭ, aŭ datŭ voie să ridice trupulŭ luĭ Vodă să-lŭ îngrópe, şi pecetluiturele le-aŭ arsŭ în mijloculŭ curţeĭ. Şi spunŭ uniĭ că l'aŭ îngropatŭ cu preoţĭ, făcêndu-ĭ pogrebania, şi aŭ luatŭ şi capulŭ luĭ Vodă din casa Dómneĭ.» [1]

Dionisie Fotino naréză acéstă gróznică scenă aşĭa: «Dar într'o ḑi (Vineri 18 Februarie), pe la 5 ore a intrat la el unŭ turcŭ peşchirgiŭ alŭ Viziruluĭ, numitŭ Hussein, urmatŭ de unŭ arapŭ şi de 2 servĭ

1. Pag. 196—197.

înarmaţi. Turculŭ acesta avea firmanŭ pentru ca să taie pe Domnŭ, şi maĭ înainte de a intra la elŭ, se înfăţişase la Divanŭ şi îĭ dăduse scrisorĭ din partea Vizirului în felurite trebĭ, fără să spuie nimica despre firmanŭ. Domnulŭ maĭ întâiŭ nu voia să'lŭ priméscă, ḑicêndŭ că e bolnavŭ, dar maĭ pe urmă căindu-se, a trimisŭ şi l'a poftitŭ. Peşchirgiulŭ cum intră îl salută, şéde lângă elŭ şi-ĭ dă în mână o scrisóre de la Hussein-Paşa, care coprindea o causă simplă şi saluturĭ amicale; iar Arabulŭ înarmatŭ şedea înaintea lorŭ în picĭóre. Peşchirgiulŭ, pe când îşĭ lua ciubucŭlŭ şi cafeaua, a început să'ĭ tremure mâna, să'şĭ schimbe faţa şi să se uĭte desŭ la Arabŭ. Domnulŭ, observêndŭ figura cea sêlbatică a Arabuluĭ, a ḑisŭ încetŭ către servii sĕĭ ca să'lŭ scóţă afară şi să'ĭ dea cafea, căcĭ presenţa luĭ îl supără. Serviĭ îl poftescŭ afară; el réspunde: *istemem*, adică: *nu voiŭ*. Domnulŭ atunce s'a turburatŭ la sufletŭ şi aruncându'şĭ ochiĭ către cămăraşulŭ sĕŭ, îĭ ḑice să védă décă băĭeţiĭ (adică bulucbaşiĭ şi arnăuţiĭ) sunt afară şi să le spuie să intre îndată acolo. Cum a ieşitŭ cămăraşulŭ, Arabulŭ, carele înţelegea grecesce, se întórce către Peşchirgiŭ, şi-ĭ ḑice cu voce sêlbatecă: *ne durursum* séŭ: *ce aşteptĭ?* Ḑicênd acésta scóte din sînŭ o frânghie şi o aruncă la gâtulŭ Domnuluĭ; frânghia cade însă la picĭóre... Domnulŭ vrea să se ridice... Arabulŭ, strigându *davranma* (adică: nu te opune) îĭ descarcă unŭ pistolŭ în peptŭ, şi Domnulŭ cade jumĕtate mortŭ. Atunce se aruncă şi Peşchirgiulŭ asupra sa şi începe a'ĭ găuri cu hangerul peptulŭ, cu tóte că Domnulŭ era mortŭ de la cea întêiŭ lovitură de pistolŭ.

Din întêmplare nicĭ unulŭ din ómeniĭ înarmaţi aĭ Domnuluĭ nu fuseseră în momentulŭ acesta pe lângă elŭ, afară de Cafegiĭ şi de doĭ Icioglanĭ, cariĭ, vĕḑêndŭ scena aceea tragică, aŭ fugitŭ cu gróză. Afară, în sala Curţeĭ, eraŭ o mulţime de ómenĭ, adunaţi pentru deosebite trebĭ ce avea la cârmuire; şi nicĭ ómeniĭ, nicĭ boĭeriĭ nu scieaŭ nimicŭ de cele întêmplate. Ceĭ doĭ turcĭ, servĭ aĭ Peşchirgiuluĭ, temêndu-se ca nu cumva să vie poporulŭ asupra lorŭ şi să'ĭ ucidă, aŭ sloboḑitŭ douĕ pistóle în sala Curţeĭ, şi atunce totŭ poporulŭ a începutŭ a fugi care în cotro. Iar Arabulŭ desbrăcându pe Domnŭ, până a nu í se rĕci trupulŭ, i-a tăiatŭ capulŭ ca să'lŭ trimiţă dupĕ datină la Constantinopole.[1] Pe urmă, târêndŭ corpulŭ, fără de respectŭ, de picĭóre, l'a scos din salele Curţeĭ până la scară, unde l'a spânzuratŭ ca pe unŭ stârvŭ de câne, şi apoĭ l'a aruncatŭ în mijlocŭlŭ curţeĭ pe

1. Intr'o scrisóre a luĭ Gheorghe Pah. către Ministerulŭ Afacerilorŭ strĕine din Parisŭ, din Constantinopole, de la 10 Martie st. n. 1799, aflămŭ că „hier on a apporté la tête de Canceri, Prince de Valachie, grand favori du Pacha; il pourrait bien lui en arriver autant.“ Hurm. tom. II Supl. I pag. 202.

zăpadă, golŭ şi fără de capŭ, spre înspăimântarea şi înfiorarea publiculuĭ privitorŭ.

. . . . . .

. . . . . .

Tótă ḑiua aceea a remasŭ corpulŭ lungitŭ în curtea palatuluĭ Domnescŭ. Peste nópte, ómeniĭ caseĭ l'aŭ luatŭ pe ascunsŭ şi l'aŭ înmormêntatŭ în Biserica cea nouă a Sfântuluĭ Spiridonŭ,[1] şi ast-felŭ după o domnie de 1 anŭ şi patru lunĭ, Hangerli Vodă a datŭ capĕtŭ vieţeĭ sale. Boĭeriĭ Divanuluĭ atâta se înspăimântaseră de terórea acesteĭ tragediĭ, în cât se împrăştiară, fugindŭ care în cotro, şi dându unulŭ peste altulŭ. Dar Peşchirgiulŭ viindŭ în sala Divanuluĭ, a trimisŭ de i-a vestitŭ pe toţĭ că să vie la Curte, amerinţându-ĭ cu urgia împĕrătéscă. Boĭeriĭ de frică aŭ venitŭ, Peşchirgiulŭ atuncea le-a cititŭ firmanulŭ pentru tăiarea capuluĭ luĭ Hangerli Vodă; dupĕ acésta a începutŭ să desbrace palatulŭ, adică averea Domnuluĭ. Tóte avuţiile casnicilorŭ, rudelorŭ şi tuturorŭ celorŭ ce locuiaŭ în palatŭ se confiscaŭ în favórea împĕrăţieĭ. Dómna cea nenorocită a luĭ Hangerli Vodă, pe lângă sfâşierele inimeĭ sale pentru uciderea soţuluĭ sĕŭ, a trebuit să maĭ privéscă şi cum o desbracă de tot ce avea. Beizadelele sărindŭ pe ferestre, aŭ scăpatŭ pe uliţe laterale în casa luĭ Manoil Brâncoveanu. Boĭeriĭ greciĭ se puseră la închisóre şi la torture pentru ca să arĕte averea Domnuluĭ, şi maĭ ales ca să dea sémă pentru adunarea baniloră *goştinăritului*, de care se credea că se vor găsi maĭ multe milióne. Astă-dată eĭ îşĭ trăgeaŭ pĕcatulŭ, adică rĕsplătirea Dumneḑeéscă, pentru întroducerea uneĭ dărĭ care fusese desfiinţată cu jurăminte şi afurisenii. Pórta cu chipulŭ acesta căuta să se desdăuneze de 40 miĭ pungĭ cu banĭ ce cheltuise în resbelulŭ cu Pasvantoglu; de aceea pe lângă averea luĭ Hangerli, a confiscatŭ şi pe aceea a casnicilor sĕĭ şi a Capu-chehaelelor sale de la Constantinopole. Nu era torturĭ şi închisorĭ teribile cunoscute, care să nu se fi întrebuinţatŭ pentru atâtea suflete nenorocite, pentru ca să le ia şi aceea ce nu puteaŭ avea.

Pe lângă aceste Hussein-Paşa aduse pe unŭ George Lapati, carele era Caimacamŭ alŭ luĭ Hangerli la Craiova şi bănuindu-l că a scrisŭ cu mâna sa pîrele Domnuluĭ asupra sa, i-a tăiat capulŭ. Dupĕ acésta a plecat la Constantinopole. [2]

Naum Râmniceanu mult maĭ pe scurtŭ aduce sfârşitulŭ domnieĭ luĭ Hangeri. Singura deosebire faptică este unde ḑice că «lucrurile luĭ

1. L'aŭ îngropatŭ la St. Spiridonŭ noŭ, fiindŭ acéstă biserică zidită de Ghiculesci şi Dómna Hangeri era din némulŭ luĭ Ghica.
2. Pag. 189—192.

Hangeri s'aŭ vêndutŭ la Sultan Mezat şi s'aŭ pusŭ la partea imperătéscă şi câţi avea să iée, cu adeverinţe, abĭa aŭ luatŭ pe jumătate: pe Aga Lapati Caimacanul Craioveĭ l'a ridicatŭ Capudan Paşa cu Mumbaşir deosebitŭ şi ducêndu-l la Rusciuc, de acolo l'aŭ luatŭ cu elŭ la Constantinopolŭ, unde l'a şí ucisŭ.»

*

Vizita la Bucurescĭ [1] a luĭ Căpitan-Paşa servise luĭ Hangeri, ca să legitimeze înaintea ţĕreĭ continuarea strîngereĭ goştinărituluĭ. Cu acest scopŭ se ţinu secretă împăcarea luĭ Pasvantoglu cu Pórta în tótă luna Ianuar şi Vodă dete ordine să se zoréscă multŭ perceperea dăreĭ grózníce.[2]

Darea continuă în adevĕrŭ a fi percepută în tot cursulŭ luneĭ Ianuar şi în primele ţile din Febr. 1799. Numaĭ după ce Peschirgi-

1. Aŭ maĭ trecutŭ pe la Bucurescĭ şi prin ţéră, sub Hangeri, în alte diverse perióde, trămişĭ din Europa la Constantinopole, în ţilele de marĭ agitaţiunĭ ale politiceĭ.

Veţĭ Cărţĭ din 7 Oct. 1798 la ispravniciĭ din drumulŭ Cânenilorŭ pentru 2 baronĭ Danimarchezĭ ce mergŭ înlăuntru; să îngrijéscă de conacele lorŭ cu plată.
Cod. XXXIX, fila 92 verso.

La 5 Febr, 1798 Pitac la Vorn. Golescu, fiind-că vine din *năuntru* unŭ ghinăralŭ inglezŭ cu 4 ofichialĭ, să gătéscă treĭ odăĭ din casele ot sfet. Sava, *carĭ or fi călduróse.*
Cod. XXXIX, fila 139.

Pitac la ispravniciĭ din drumulŭ Câinenilorŭ, să dea la drumŭ de-ale mâncăreĭ, pe banĭ, unuĭ *ofichialŭ* alŭ Curţeĭ Chesaricescĭ, care merge în *lăuntru.*
Cod. XXXIX, fila 88 verso.

2. Le 19 Nivôse, on ne doutait pas à Bucarest de la conclusion de la paix entre la Porte et Passavan-Oglou qui a exigé pour principale condition de commander à Widdin. *Cette guerre a été le prétexte d'un impôt extraordinaire qu'on lève en Valachie: c'est une capitation sur les chevaux et les bœufs, contre laquelle les Boyards et le Clergé ont fait d'inutiles remontrances. Cette circonstance a empêché la promulgation de la paix avec Passavan-Oglou.* Hurm. II supl. I pag. 201 (27 Febr. 1799).

Şi aiurea, în 8 Ian. stil noŭ 1799 se scrie Ministruluĭ afacerilor strĕine, tot din Bucurescĭ că: «on n'a pas publié jusqu'à ce moment cette paix (cu Paswanoglu) *parceque le Hospodar* de Valachie fait les recouvrements d'un impôt extraordinaire, dont les affaires de Widdin etaient le prétexte. Il est si exorbitant, qu'un grand nombre de payans, ont emigré en Transilvanie et en Turquie. Il consiste en une capitation par cheval et par bœuf. On présume qu'il rapportera environ cinq millions de piastres. Les boyards, le clergé ont en vain fait des remontrances.

Le Capitan-Pacha est parti pour Constantinople. Il s'est arrêté plusieurs jours à 4 heures de Bucarest. (Hurm. II supl. I p. 199).

basa ceti firmanulŭ, ordonândŭ uciderea luĭ Hangeri şi după ordinile luĭ, Divanulŭ şi Caimacamulŭ nouluĭ Domnŭ Al. Moruzi ordonară ridicarea dăreĭ, de şi acéstă ridicare o promise-se şi Hangeri prin proclamaţiunea luĭ către ţéră, din 29 Ianuarie 1799. Decât, acéstă încetare a percepereĭ văcărituluĭ dete ocasiune la marĭ abusurĭ: «*iar când a eşitŭ poruncă în ţéră, ca să rémână văcăritulŭ jos, la orĭ-care s'a întêmplatŭ banĭ adunaţĭ i-a opritŭ boïerĭĭ, ispravnicĭĭ, zarafĭĭ lorŭ, tacsildarĭĭ lorŭ, slujbaşĭĭ, zapciĭ, mumbaşirĭĭ*». Iar banĭĭ carĭ se aflaŭ puşĭ pe drumŭ, îĭ răpia boïerĭĭ, tăinuindŭ şi ţicêndŭ că nu s'aŭ găsitŭ banĭ strînşĭ, când aŭ sositŭ poruncile, şi ast-feliŭ s'aŭ împlutŭ de banĭ boïerĭĭ şi slujbaşĭĭ, iar raelele aŭ rémasŭ tot sĕrace.[1]

XXII

Muntenia. — Ultimulŭ anŭ alŭ secoluluĭ XVIII-lea. — Alex. Moruzi.

Gróznicŭ începe ultimulŭ anŭ alŭ secoluluĭ pentru ţĕrile române, dar nu maĭ puţinŭ tulburatŭ şi pentru întréga Europă.

La 2 Ianuar, la Rastadt, Miniştriĭ francezĭ facŭ cunoscutele declaraţiunĭ contra mersuluĭ trupelorŭ rusescĭ în Imperiulŭ Austriacŭ.

Acéstă protestare nu împedică pe Anglia de a se alia cu Pórta Otomană, deja aliata Ruşilorŭ.

In Martie Directoriulŭ Republ. francese declară rĕsboiŭ Austrieĭ. Se face a doua coaliţiune contra Francieĭ, la care coaliţiune iaŭ parte: Anglia, Austria, Neapole, Germania, Portugalia, Rusia, Turcia şi Statele Barbarescĭ.

Destrucţiunea armateĭ turcescĭ la Abukir, în 24 Iuliu, pune pe Turcia şi maĭ *à la merci* de Rusia, décă se póte. Tutela supărăciósă a Rusieĭ la Constantinopole, este negreşit cu multŭ maĭ supărăciósă în Principate. Ceva este apoĭ, în Septembre, maĭ domolită, în urma învingereĭ Ruşilorŭ de către Masena, în Elveţia, învingere care obligă pe Suvarow la retragere.

In tot cursulŭ luneĭ Decembre 1799 armata ruséscă continuă a se întórce spre Rusia, traversândŭ Germania.

Inceputulŭ anuluĭ 1800 e semnalatŭ prin scrisórea luĭ Bonaparte, primulŭ consul alŭ Republiceĭ franceze, către Regele Angliеĭ, propunêndu-ĭ să caute cu elŭ mijlócele de a readuce pacea în Europa.

1. *Dionisie Eclesiarculŭ.* Tesaur de Mon. II.

Vremile tulbure din Europa putéŭ ele să n'aibă contra efecte în Principate?

In următorulŭ nostru volumŭ vomŭ avea a cerceta maĭ de aprópe evenimentele din Principate. Aci însemnămŭ numaĭ—*à vol d'oiseau*—faptele şi întêmplările ultimuluĭ anŭ alŭ secoluluĭ alŭ XVIII-lea.

La 8 Febr. 1799 a fostŭ proclamatŭ Domnŭ, de către Pórta otomană Alex. Moruzi.[1] La Martŭ 14 acelaşĭ anŭ Alex. Moruzi intră în Bucurescĭ, reluând pentru a doua óră tronulŭ însângeratŭ alŭ ţĕreĭ Muntenescĭ.

Intre motivele prin carĭ se explică, la 19 Aprilŭ (st. n.) 1799 către Talleyrand, ministrulŭ afacerilorŭ streine alŭ Francieĭ, preferinţa dată de Pórtă luĭ Al. Moruzi, spre a fi numitŭ Domnŭ în locŭlŭ luĭ Hangeri, este şi acela, că se arĕtase de la începutŭ partizanŭ alŭ uneĭ aproprieri cu orĭ-ce preţŭ de Pasvantoglu, «dont il avait devisé la future puissance». Alegêndu-l de Domnŭ, Sultanulŭ l'a socotitŭ «plus propre à s'insinuer dans la confiance de ce rebelle et en prévenir les projets.»[2]

Cunoscutulŭ Stamati Constantin, agentŭ secretŭ alŭ Francieĭ în Orient, laudă multŭ pe Al. Moruzi, dicêndŭ că este «un homme distingué parmi les grecs par son esprit, ses talents et son influence sur les Turcs.»

Ceea-ce e maĭ curios, este că acelaşĭ Stamati afirmă că Moruzi este: «partisan par principe et par goût de la Révolution et des intérêts de la France» şi că nu se îndoesce că elŭ va fi gata a primi insinuaţiunile de la unŭ trimisŭ alŭ Francieĭ pe lângă elŭ.[3]

Este a merge prea departe cu asemenea afirmaţiunĭ. Hangeri este mazîlit—între alte acusaţiunĭ—şi pentru că trecea de partisanŭ alŭ Francieĭ; apoĭ Pórta arŭ fi alesŭ acum de succesorŭ luĭ Hangeri pe unuĭ partisanŭ şi maĭ înfocatŭ alŭ Francieĭ?

Pentru lectoriĭ noştri Al. Moruzi este persónă cunoscută. Nu noĭ vomŭ nega realele luĭ merite, ca administratorŭ alŭ ţĕreĭ, ca justiciarŭ şi ca omŭ cultŭ.

Pórta îlŭ obligă să plece îndată spre Bucurescĭ; nicĭ chiar nu'lŭ maĭ întârdiă să-ĭ dée solemna investiturĕ, să-ĭ încredinţeze «tuiurile şi semnele Domnieĭ, fiind-că Pasvantoglu supĕra neîncetatŭ ţéra cu felurite cererĭ» şi decĭ urma trebuinţa, ca cu o ḑi maĭ înainte, să fie ajunsŭ în Muntenia.[4]

---

1. „Pe file de céslovŭ", pagina penultimă. Vedĭ Hurm. II, supl. I, pag. 202. Doc. 287. Pag. 208, Doc. 288.
1. Hurm. II, supl. I. pag. 203.
1. Hurm. I. citatŭ.
1. Dionisie Fotino, II, pag. 192.

«Cu pripă plecându din Ţarigrad, încă pênă a nu trece în pământulŭ ţĕreĭ aŭ trămisŭ carte către boĭeriĭ Caimacamĭ, [1] către toţĭ Ispravniciĭ judeţelorŭ şi către toţĭ locuitoriĭ de obşte» vestindŭ noua sa Domnie şi promiţêndŭ, dupĕ obiceiulŭ manifestelorŭ, că o să facă fericirea ţĕreĭ... Se pare că ţĕranií ḑicéŭ, citindu-li-se cărţile domnescĭ :

— «Aşĭa! amŭ scăpatŭ de Hangeri cu văcăritulŭ şi vine ăsta cu fómetea!» [2]

Işĭ aducea lumea aminte de gróznica fómete întêmplată sub Domnia luĭ, dar Zilot, care raportéză asemenea vorbe ale mulţimeĭ, l'amŭ vĕḑutŭ nedreptŭ cu Moruzi, orĭ-cât şi elŭ recunoscé aiurea, că Al. Moruzi «era înfrumuseţatŭ cu înalte darurĭ, înţeleptŭ fórte, iscusitŭ la minte, deşteptŭ la ale ţĕreĭ îndreptărĭ, judecătorŭ dreptŭ».

Nu avemŭ a face aci istoria Domnieĭ a 2-a a luĭ Alex. Moruzi; o reservămŭ pentru volumulŭ care începe cu secolulŭ alŭ XIX-lea, căcĭ principala activitate a Domnieĭ luĭ intră în anulŭ întêiŭ alŭ secoluluĭ nostru, gata şi acésta de a'şĭ lua sfîrşitulŭ prea curênd.

XXIII

Moldova sub Alex. Calimah.

Amŭ incheiatŭ volumulŭ V alŭ lucrăreĭ nóstre din istoria Moldoveĭ cu mazilirea luĭ Mihaĭ Vodă Suţu. [3]

Nu nemulţămirea Moldovenilorŭ, orĭ-cât putea fi de legitimă, ci alte împrejurărĭ, ḑis-amŭ noĭ, a adusŭ schimbarea acésta nouă de Domnie.

Din studiulŭ nostru, de maĭ sus, asupra Domnieĭ luĭ Alexandru Ipsilant se putură vedea, care anume furĕ acele împrejurărĭ, carĭ la 1795 favorisară avenirea la tronulŭ umilitŭ alŭ Moldoveĭ a unuĭ noŭ Domnŭ: Alexandru Calimah.

Mihaĭ Vodă Suţul se compromisese faţă cu Rusia, favorisându şi protejându făţişŭ pre Polonĭ, din ordinea Porţeĭ otomane, sub instigaţiunea Francieĭ.

De sigur fluctuaţiunile politiceĭ Porţeĭ avéŭ efecte imediate la Bucurescĭ şi la Iaşĭ. Pe cât timp Comitetulŭ de salute publică din

1. Graba venireĭ la Domnie se esplică şi prin faptulŭ că pe actele prime ale noueĭ Domniĭ, aflămŭ pusŭ tot sigiliulŭ vechiŭ, cu data de 1797. *(Veḑĭ la Academie document. No. 96 din portof. XX).*

2. Zilot pag. 42.

3. Vol. V pag. 540.

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ

Paris împinse Pórta în contra Rusieĭ, sprijinită de progresele armatelorŭ republicane, Mihaĭ Vodă Suțul se menținu pe șubredulŭ tronŭ Moldavŭ. In ḑiua însă, în care Pórta avu scire, că acestŭ Comitetŭ de salute publică n'a isbutitŭ a împedica formațiunea tripleĭ alianțe,[1] a Austrieĭ, Rusieĭ și Angliei, în 1795, la Constantinopole se făcu o apropiere—fie și momentană—de Rusia. Atunci Mihaĭ Vodă Suțul fu sacrificatŭ noueĭ mișcăriĭ politice din Europa.

Al. Calimah succede ast-felŭ la tronulŭ Moldavŭ luĭ Mihaĭ Suțul.[2] Deși din viță română, acestŭ fiŭ alŭ luĭ Ión Calimah Vvd. și nepotŭ alŭ luĭ Teodor Calimah, istoria nu-lŭ póte considera dintre Domniĭ pământeniĭ, de óre-ce familia Calimah cu totulŭ se grecizase.

Data inscaunăriĭ nouluĭ Domnŭ nu este precisată până astăḑi, voimŭ să ḑicemŭ: luna și ḑiua.

O scrisóre, ce ginerile luĭ Al. Calimah, anume Al. Suțu, adresézăcătre Const. Stamati, cu data de 6 Augustŭ st. v. 1795, dă a se înțelege că acéstă schimbare de Domnie s'a fostŭ deja întêmplatŭ *«dans le temps»*.[3]

Când este a se socoti acestŭ *«dans le temps»*? Adică: când a căḑutŭ Mihaĭ Suțu din domnia Moldoveĭ și când urmatu-i-a Alex. Calimah?

Sunt cestiuniĭ ce le trecură cu vederea toțiĭ istoriciĭ românĭ până acuma. Toțiĭ se mărginiră a pune Domnia luĭ Alex. Calimah la data de 1795, fără indicare de lună, necum de ḑi.

Nicĭ colecțiunea splendidă de documente Hurmuzache nu ne

---

1. Francia căutâ, la 1795, să tragă în partea eĭ Curtea Vieneză, făcêndu-ĭ propuneriĭ avantagióse. Așĭa îĭ oferi Bavaria, ca s'o deslipéscă de coaliținne. Prusia și Rusia o oferiră și ele ca prețŭ alianțeĭ cu dênsele, și încă maĭ adăogeaŭ *„un lot magnifique de Polonais“*, ḑice Albert Sorel în „l'Europe et la révol. française“ (tom. IV pag. 431). Impĕratulŭ Austriac preferi să fie aliatŭ alŭ Regilorŭ decît alŭ Comitetuluĭ de salute publică. De la Maiŭ la 28 Septembre 1795, alianța Rusieĭ, a Austrieĭ și a Angliei era lucru terminat. (Veḑĭ Martens, II pag. 252).

2. In cursulŭ luneĭ Ianuarŭ orĭ Februarŭ 1795 scrisese cunoscutulŭ C. Stamati la Paris, despre Mihaĭ Vodă Suțul: «Le Prince de Moldavie Michel Soutzo ou Drac), ancien interprète de la Porte, jouit auprès du Grand Sultan de toute la considération, de tout le crédit, que des qualités brillantes, des vertus personnelles, des services rendus depuis 40 ans et un attachement à toute épreuve, lui ont assurés, sous les trois derniers empereurs. Ses avis, ses conseils déterminent les décisions du Divan, et comme dès le commencement de la Révolution, j'ai eu soin de le tenir au courant du véritable état des choses en France... ce Prince a représenté la France à la Porte Ottomane sous le point de vue le plus avantageux aux intérêts de notre nation...» *[Hurm. II, supl. 1. pag. 112 și 113].*

3. Hurmuzache II, supl. 1 pag. 132.— Calimachiĭ aliându-se cu Suțesciĭ crediserăa'și mări influența la Constantinopole.

póte ajuta la alegerea luneĭ şi ḑileĭ din 1795, în care este a se pune începutulŭ Domnieĭ luĭ Al. Calimah.

Numaĭ cu documentele interne, pitace, hrisóve, se póte ajunge la ficsarea cu aproximaţiune a dateĭ în cestiune.

Celŭ dupĕ urmă documentŭ, ce cunóscemŭ, până astădĭ, din Domnia la Moldova a luĭ Mihail Suţu, pórtă data de 30 Aprilie 1795. Este o anafora a Divanuluĭ ţĕreĭ în procesulŭ luĭ Manolache Furculiţă Clucer cu Anton Hare, vechilulŭ rezeşilorŭ de la moşia Mircesciĭ. Se ḑice aci, în preambulă, că «din luminată poruncă a Mărieĭ séle Prea Inălţatulŭ Domnŭ Mihaĭ Constantin Suţu V.V. s'aŭ înfăţişatŭ la judecată înaintea nóstră...» [1]

După 30 Aprilie nu maĭ cunóscemŭ acte publice pe numele luĭ Mihaĭ Vodă Suţu. In un documentŭ din 28 Maĭ 1795 se face menţiune, nu maĭ multŭ de Mihaĭ Vodă Suţu, ci de o *căimăcămie*. Deci la 28 Maiŭ, şi de sigurŭ câte-va ḑile înainte, încetase Domnia luĭ M. Suţu. [2]

---

1. Academia. Portof. IX doc. N. 159.
2. Acelŭ documentŭ este o petiţiune adresată aşia :

«Prea cinstiţĭ D-vóstrĕ boerĭ Căimăcamĭ»

Petiţiunea ḑice: «Avênd eŭ aĭ meĭ drepţĭ ţiganĭ, anume Dănăilă....., carĭ fiind resleţiţĭ, acum se află cu locuinţa în partea ţinutuluĭ Orheiuluĭ; pentru care mĕ rogŭ D-vóstrĕ să mi se dea volnicie şi omŭ domnescŭ, ca să mérgă împreună cu mine să mi-ĭ aducă la casa mea.»

Pe dosulŭ acesteĭ petiţiunĭ, pune resoluţiunea următóre boierulŭ Căimăcamŭ *A. Donicĭ medelnicer.*

„Cinstite frate, D-ta Sandulache Sturdza Hatmane, cercetézĕ pricina şi, fiind cererea jăluitoruluĭ cu cale, se va face." 1795 Maiŭ 28.

Familia Donicĭ luase o importanţă deosebită sub domnia luĭ M. Suţu. In Februarie 1795 móre Banulŭ Darie Donicĭ şi i se face funeraliĭ alese, cum se póte vedea din următórea socotélă a îngropăciuneĭ :

Cele ce s'aŭ cumpĕratŭ pentru îngroparea D-sale rĕposatuluĭ Banŭ Darie Donicĭ, 1795 Februarie 23.

Leĭ	B.	
31	—	amŭ luatŭ de la D. Cuconŭ Dumitrache.
		s'aŭ datŭ :
1	—	s'aŭ dat la 4 bisericĭ pentru clopote.
3	18	18 oca mazăre câte 7 p. ocaua.
	36	4 testele polială, douĕ galbene şi douĕ albe.
	60	o testea ţinte galbene.
	60	1 oca smochine.
1	—	2 oca nohot.

Décă ne amintimŭ de situaţiunea politicei Europene, în decursulŭ luneĭ Maiŭ stilŭ noŭ, bună óră de alianţa încheiată de Austria cu Anglia la 20 Maiŭ (stilŭ noŭ), alianţă la care aderă apoĭ Rusia, cum maĭ sus arĕtarămŭ; décă nu uitămŭ evenimentele premergĕtóre alianţeĭ de la 20 Maiŭ şi a coaliţiuneĭ întreite contra Francieĭ, bună óră de tratatulŭ încheiatŭ de Rusia la 3 Ianuarie 1795 şi de convenţiunea de la Basilea (Elveţia), apoĭ pricepemŭ că în adevĕr în prima jumĕtate a anuluĭ 1795 urma, firesce, să se întâmple mazilirea luĭ Mihaiŭ Vodă Suţul.

Data de 1795 luna Maiŭ rĕmâne decĭ fixată. Până aḑí nu putemŭ ajunge, cu documentele ce posedămŭ la fixarea şi a ḑileĭ. Data acésta este neîndoiosŭ documentată şi de sigiliile domnescĭ ale luĭ Alexandru Calimah. Iată facsimile a acestorŭ sigiliĭ, unulŭ luatŭ după celŭ în céră roşiă fixat în dosulŭ uneĭ cărţĭ domnescĭ ce se

---

3	60	20 oca perje.
2	48	4 oca strafide câte 24 p.
4	24	6 oca orezŭ câte 28 parale.
1	90	1 oca undelemnŭ.
1	36	2 oca măsline.
1	—	40 oca mere.
3	—	2 oca icre negre.
	6	o ólă în care s'aŭ pusŭ icrele.
1	47	37 coţĭ şiretŭ albŭ câte... par.
25	3	
	30	scădere a unuĭ galbenŭ.
25	33	şi maĭ rĕmâne:
		5 leĭ 87 banĭ care s'aŭ datŭ la D-neeĭ cucóna Catinca.
		Alamâĭ, Nevre, Fasule, Linte, Bobŭ } Aceste nu s'aŭ găsitŭ să se cumpere.

Cele ce s'aŭ luatŭ de Paraschiv neguţătorulŭ.

Leĭ	B.	
11	—	unŭ şalŭ alăgea Halepŭ.
4	—	douĕ brâe cu ciubuce de lână.
27	60	20 tulpane bucata câte 55 parale, negăsindu-se de mătase basmale.
5	10	tulpane próste câte 20 parale.
6	—	4 coţĭ şalŭ franţuzescŭ roşŭ.
53	60	pe care amŭ datŭ rĕvaşŭ că se vorŭ plăti maĭ în urmă şi tóte aceste împreună cu biletulŭ s'aŭ datŭ pe séma luĭ Lefter Vituşcaru ca să le aducă. [1]

Academie Portof. XXII, No. 211.

conservă la Academia română [1] şi altulŭ, celŭ mare, din josulŭ unuĭ altŭ actŭ de la acéstaş Academie. [2]

Drăghicĭ scriindŭ domnia luĭ Alex. I. Calimah [3] laudă pe acestŭ Domnitorŭ, că «s'aŭ arĕtatŭ cu mare înţelepciune şi blândeţe la tóte apucăturile luĭ în trébă, chibzuindŭ starea fie-căreia clasă de locuitorĭ, cum să o înlesnéscă maĭ bine şi să facă pe ómenĭ fericiţĭ...»

Invĕţatulŭ nostru colegŭ D. Xenopolŭ amintesce şi Domnia sa

Iacă şi iscălitura luĭ Calimah Vvd.

1. Portof. XXII doc. N. 246. E o poruncă din 6 Iulie 1795 la Ispravnicĭĭ de Romanŭ: Gregorie Başotă biv vel stoln şi Alecu Roset biv vel Serdarŭ.
2. Portof. VII actulŭ N. 20.
3. Istoria Moldoveĭ II pag. 60.

cele scrise de bĕtrânulŭ Drăghicĭ despre Alex. I. Calimah şi la informaţiunile acestuĭ scriitorŭ se mărginesce tótă istoria Moldoveĭ din aniĭ 1795—1799. [1]

Administraţiunea internă a luĭ Alex. Calimah, întâmplările din Domnia luĭ şi împrejurările carĭ aŭ adusŭ mazilirea luĭ, sunt lăsate la o parte în lucrarea colegului nostru.

De sigur nu e uşorŭ de a face istoria Domniilorŭ moldovene de la finele secoluluĭ XVIII-lea, după ce condicele domnescĭ aŭ arsŭ. Totuşĭ noĭ cunóscemŭ de la Al. Calimah maĭ multe ḑecĭ de hrisóve şi de pitace, din care tot putemŭ alege unele fapte şi informaţiunĭ de natură a aduce óre-care lumină asupra anuluĭ 1795—1799.

In domnia luĭ Alex. Calimah, Biserica română-moldavă este administrată de unŭ cultŭ Mitropolitŭ, Iacobŭ Stamate.[2] Apoĭ contimporanŭ şi împreună lucrătorŭ «în via Domnuluĭ» este şi Veniaminŭ Costache, care călugăritŭ de Iacobŭ Stamate, a devenitŭ Episcopŭ la Huşĭ (22 Iunie 1792) în loculuĭ luĭ Iacobŭ Stamate, care trecu Mitropolitŭ. Veniamin trecu apoĭ la Episcopia de Romanŭ în 1796, Iunie, în loculuĭ rĕposatuluĭ Antonie.[3] In loculuĭ luĭ Veniamin, la Huşĭ, fu alesŭ Episcopŭ Gherasimŭ în 1796, 1 Iunie. *(Veḑĭ Cronica Episcopieĭ Huşĭ).*

1. A. Xenopol, Istoria Românilor, vol. V pag. 321.
2. Veḑĭ cronica Episcopieĭ Romanŭ de Melhisedec. pag. 160.
3. Eată „Gramata Mitropolituluĭ Iacobŭ, de trecere a luĭ Veniaminŭ Costake, de la Episcopia de Huşĭ la cea de Romanŭ“ :

1796

Gramata canonică a Mitropolituluĭ Iacobŭ, prin care se recunósce trecerea Episcopuluĭ de Huşĭ Veniaminŭ Costache la Episcopia de Romanŭ

Iacobŭ cu mila luĭ Dumneḑeŭ Archiepiscopŭ şi Mitropolitŭ Moldavieĭ.

Cea maĭ pre susŭ de începĕtură, şi maĭ pre sus de lumină, şi maĭ pre sus de fiinţă, şi maĭ pre sus de tótă zidirea, făr de asĕmĕnare, prea înaltă Fire, ceea ce nedespărţitŭ se desparte după ipostasurĭ, şi în treĭ feţe se laudă, şi se uneşce făr de amestecare după unimea fiinţeĭ; când, după cea negrăită şi firéscă a eĭ bunătate, aŭ scosŭ tótă zidirea dintru nefiinţă la fiinţă, se vede cum că aŭ ziditŭ, adecă cu gândirea, podoaba cea înţelegĕtóre a îngerilorŭ, precum ḑice celŭ după numirea blagoslovieĭ Grigorie, că întâiŭ gândeşce şi gândirea faptă aŭ fostŭ. Iar cea-l-altă, cu cuvêntulŭ, precum ḑice Psalmistulŭ Davidŭ : Cu cuvêntulŭ Domnuluĭ ceriurile s'aŭ întăritŭ. Numaĭ pre omŭ, pomulŭ celŭ cerescŭ, cuprinderea fireĭ ceĭ vĕḑute şi nevĕḑute, adunarea împreună a tuturorŭ puterilorŭ celorŭ din lume, după care şi mică lume se numesce, prin sfatŭ şi óre cum prin socotélă negrăită îl săvêrşaşte, pentru că ḑice : să facemŭ omŭ după chipulŭ nostru şi după asemânare; trupulŭ cu mânile zidindu-lŭ, precum s'aŭ ḑisŭ: «ţĕrână luândŭ din pământŭ, aŭ ziditŭ pre

Ajutatŭ de Domnii, carĭ se succedaseră de la 1792, şi în deosebĭ de Alex. Calimah, Mitropolitulŭ Iacob II ridică din curţile arse ale

omŭ»; ĭar cu suflarea puindŭ întru dênsulŭ sufletŭ cuvêntătoriŭ, pentru că aŭ suflatŭ într'ênsulŭ Duhŭ de viéţă, precum este scrisŭ. Dreptŭ aceea este şi maĭ înaltŭ decât tóte zidirile cele-l-alte, ca celŭ ce este cuprinḑătoriŭ împreună a tuturorŭ, şi se osibesce de către tóte, ca celŭ ce singurŭ are celŭ după chipulŭ luĭ Dumneḑeŭ şi după asemânare; ci şi purtăreĭ de grijă ceĭ fórte multe şi necontenite este bine impărtinitŭ de către acéstă în treĭ luminătorĭ Dumneḑeire, firesce fiindŭ semănate întru dênsulŭ, şi dinafară cu poruncĭ este păzitŭ, şi cu legĭ povăţuitŭ. Şi ca celŭ ce este minunea cea mare a însuşĭ ziditoruluĭ Dumneḑeŭ şi Domnuluĭ nostru Is. Hs. celuĭ ce s'aŭ făcutŭ în chipŭ de omŭ, şi chipulŭ robuluĭ aŭ purtatŭ, s'aŭ mântuitŭ acéstă jivină cinstită, omulŭ, prin însuşĭ rânduĭala cea întrupată a omuluĭ şi Dumneḑeŭ Isusŭ; şi cu altele, multe pricinuindŭ mântuirea luĭ, celŭ întru adevĕrŭ Mântuitoriŭ alŭ tuturorŭ şi maĭ înainte decât toţĭ. Insă chipŭ covêrşitoriŭ aŭ metahirisitŭ cu adevĕratŭ fapta preoţieĭ, spre mântuirea luĭ, şi spre paza cea de acolo înainte, şi spre petrecerea vieţeĭ ceĭ duhovnicescĭ. Pentru care şi după rânduiala luĭ Melhisedec, făcêndu-se Arhiereŭ omulŭ şi Dumneḑeulŭ Isusŭ, cu prea curatŭ trupulŭ sĕŭ, şi cu cinstitulŭ sânge, zidirea cea cuvêntătóre, ce are nădejdea eĭ către taĭna rânduieleĭ, cu primirea o aŭ îndestulatŭ, cele ce hrănescŭ duhovnicesce şi întrupatŭ împreună cu însuşĭ Hs. pre ceĭ ce se împărtăşescŭ cu credinţă neîndoită, ca nisce mădulărĭ cu capulŭ.

Dreptŭ aceea şi ḑice: «Acésta faceţĭ întru pomenirea mea», printr'acestŭ cuvêntŭ arĕtândŭ nouĕ trebuinţa cea neapărată a preoţieĭ. Decĭ şi noĭ prin vrerea cea Dumneḑeéscă, după în urmă primirea unuluĭ altuea, bine împărtinindu-ne acestuĭ darŭ, şi fiindŭ purtătoriŭ de arhieriasca cârmă a Mitropolieĭ Moldavieĭ, folosinţa cea de către dênsa tuturorŭ creştinilorŭ, pre cât ne este în putinţă, ne silimŭ a o deşĕrta, luându aminte împrejurŭ cu priveghere, ca să nu fie nicĭ una din Eparhiile, ce sunt supt scaonulŭ Mitropolieĭ nóstre, întru lipsirea daruluĭ celuĭ duhovnicescŭ, şi neîmpărtăşită folosinţeĭ acestuea. Dreptŭ aceea şi sfînta Episcopie a Romanuluĭ, rămâindŭ întru lipsa apărătoruluĭ eĭ celuĭ adevĕratŭ şi Arhiereŭ, fiind-că celŭ ce era întru dênsa Episcopŭ, Chir Antonie, plinindŭ obştésca datorie aŭ răposatŭ, şi fiindŭ neapărată trebuinţă ca fără zăbavă să se aşeḑe la acéstă Eparhie altŭ Episcopŭ şi păstoriŭ duhovnicescŭ, spre mântuitórea ocărmuire şi purtarea de grijĭ a cuvêntăreţeĭ turme ceĭ dintru dênsa, cercat-amŭ şi amŭ aflatŭ pe alŭ nostru întru Hs. iubitŭ frate şi împreună slujitoriŭ, Chir Veniaminŭ Episcopulŭ sfinteĭ Episcopiĭ Huşuluĭ, vrednicŭ la tótă sciinţa, şi plecatŭ întru viéţa călugărésca, cuviosŭ, smeritŭ, împodobitŭ cu blândeţe, şi cu alte fapte bune, temĕtoriŭ de Dumneḑeŭ, şi ispititŭ în multă vreme de însăşĭ Smerenia nóstră, pre carele după vechiulŭ pronomion şi obiceiŭ al pămêntuluĭ, cu împreună plecarea şi priimirea a prea blagocestivuluĭ şi luminatuluĭ nostru Domnŭ *Io Alexandru Ioan Calimah Voevodŭ, s'aŭ mutatŭ de la sfinta Episcopie Huşuluĭ, la scaonulŭ sfinteĭ Episcopiĭ Romanuluĭ.* Dreptŭ acésta, datoriŭ este acest de Dumneḑeŭ iubitoriŭ Episcopŭ, Chir Veniaminŭ, alŭ nostru întru Hs. iubitŭ frate şi împreună slujitoriŭ, ca să mérgă la acea sfîntă Episcopie a Romanuluĭ, care i s'aŭ încredinţatŭ de la Dumneḑeŭ, să ocărmuiască sufletele pravoslavnicilorŭ, ce se află întru a sa Eparhie, şi să săvêrşéscă tóte câte se cuvinŭ Arhieriei neapăratŭ:

Mitropolieĭ, zidirea şcoleĭ marĭ, restaură biserica catedrală şi maĭ cu sémă reînoi, în 1799, tipografia Mitropolieĭ, tipografie maltratată, jăfuită în timpulŭ rĕsboiuluĭ, care se încheiă cu pacea de la Iaşi din 1792. Bărbatŭ desinteresatŭ şi cultŭ— după mărturia luĭ Andrea Wolf — Iacob II îmmulţi averile Bisericeĭ, donându Mitropolieĭ moşiĭ şi îmmulţindu-ĭ prăvăliile şi bolţile de zidŭ din faţa bisericeĭ metropolitane.

---

să judece şi să cerceteze a doua óră tóte pricinele bisericescĭ; ceteţĭ, cântăreţĭ, şi purtătorĭ de sfeşnice să însemneze; ipo-diaconĭ şi diaconĭ să hirotoniséscă; şi să sue la rânduiala preoţieĭ pre ceĭ vrednicĭ. Duhovnicescĭ părinţĭ să aşeḑe prin ale sale cărţĭ de duhovnicie; monaşĭ şi monahiĭ să facă, chipŭ mare şi chipŭ micŭ; Dumneḑeescĭ bisericĭ să sfinţéscă, şi să înveţe pre pravoslavniculŭ norodŭ părinţeşte totŭ lucrulŭ ce este de sufletŭ folositoriŭ şi mântuitoriŭ, nu numaĭ prin învĕţăturile cele din rostulŭ gureĭ, ce multŭ maĭ vârtosŭ prin povăţuirile şi pildele cele bune ale vieţeĭ sale, tóte tuturorŭ făcêndu-se după Dumneḑeescululŭ Apostolŭ, ca pre toţĭ, saŭ pre ceĭ maĭ mulţĭ, să dobêndĭască şi să-ĭ înfăţişeze fără prihană înaintea luĭ Hs. la ḑiua cea înfricoşată a gĭudecăţeĭ. Să stăpânĭască tóte afierosirile acesteĭ sfinte Episcopiĭ şi să pórte grija pentru starea şi adăogirea lorŭ. Asemenea să stăpânéscă şi să adune tóte veniturile eĭ cele drepte după obiceiŭ şi tóte cele-l-alte să le săvêrşască, câte se cuvinŭ Arhierieĭ, precum s'aŭ ḑisŭ, şi orĭ-ce va lega să fie legatŭ, şi orĭ-ce va deslega să fie deslegatŭ, după pravilă, certându şi afurisindŭ pe ceĭ vinovaţĭ şi împrotivnicĭ, ĭar pe ceĭ plecaţĭ şi pocăiţĭ să-ĭ erte şi să-ĭ blagoslovéscă. Dreptŭ aceia, datorĭ sunt şi toţĭ aceia, ce se află în Eparhia acésta, preoţĭ şi diaconĭ, şi de obşte partea bisericéscă şi mirenéscă, şi tot norodulŭ pravoslavnicŭ, locuitoriĭ Eparhieĭ aceştia, ca să-ĭ dea tótă cinstea, şi buna cucernicie şi priimirea şi să-lŭ asculte şi să i se supue, nearĕtându nicĭ o împotrivire către Frăţia sa. Dându cu supunere Frăţieĭ séle şi tóte cele ce se cuvinŭ: venituriĭ bisericescĭ, şi dreptăţĭ întregĭ, după obiceiulŭ Eparhieĭ, şi plecându-se întru tóte, precum şi elŭ Smereniei nóstre, şi să se pomenéscă numele Frăţieĭ sale celŭ canonicescŭ la tóte sfintele liturghiĭ şi slujbe bisericescĭ, după pravilă.

Decĭ, pentru maĭ mare credinţă, datu-s'aŭ acestuĭ ĭubitorŭ de Dumneḑeŭ Episcopŭ, Chir Veniaminŭ, fratele nostru şi întocma slujitoriŭ, acéstă praxis cu a nóstră iscălitură iscălită, şi cu pecetea sfinteĭ Mitropoliĭ pecetluită.

La aniĭ de la Hs. 1796, Iunie 7, indictionulŭ 14.

Iacobŭ Mitropolitŭ Moldavieĭ.

(L. P.)

Eată semnătura Mitropolituluĭ Iacob la 1796, Ianuarŭ 31:

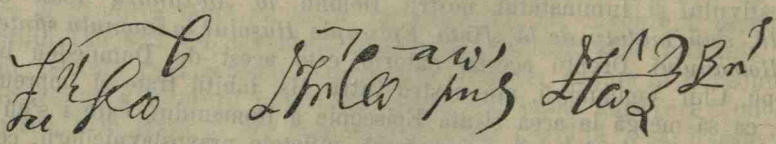

(Academie, portof. XI, acţ. No. 229.

Amŭ vĕḑutŭ dejà în tomulŭ anteriorŭ părtăşia luĭ Iacob la mişcarea culturală din ţéră. Nu se putea ca acestŭ ilustru fiŭ alŭ Transilvanieĭ (născutŭ la 1748 acolo), orĭ-cât venise în ţéră de mic copilŭ, să nu aibă, la bĕtrâneţe, relaţiune cu mariĭ bărbaţĭ, carĭ la finea secoluluĭ alŭ XVIII-lea sunt în fruntea culturеĭ naţionale de peste munţĭ. Negreşit, carte multă n'a avutŭ de unde învĕţa în ţară *călugĕraşulŭ* Iacob, dar elŭ a iubitŭ cartea, şi ca Mitropolitŭ a devenitŭ unŭ centru de gravitare a culturеĭ române din Moldova.

Relaţiunile bisericeĭ cu Alex. Calimah le aflămŭ, din documente, fórte bune. Acestŭ Domnitorŭ a respectatŭ tóte vechile constituţiunĭ ale bisericeĭ şi nu a incălcatŭ asupra vechilorŭ atribuţiunĭ ale Mitropolituluĭ, cum s'aŭ întêmplatŭ lucrulŭ maĭ adese în Muntenia.[1]

Sunt destulŭ de numeróse pitace şi hrisóve de la Al. Calimah în favóre de biserică şi mônăstirĭ.

---

1. Continuă, sub acestŭ Domnitorŭ, a se face numirea egumenilorŭ pe la mônăstirĭ prin alegerea Chiriarhuluĭ şi a Episcopuluĭ respectivŭ, cum póte proba şi următorulŭ actŭ:

Noĭ Alexandru Ión Calimah Voevod, cu mila luĭ Dumneḑeŭ Domnŭ ţĕreĭ Moldavieĭ.

Insciinţare se face cu acéstă carte a Domnieĭ mele, pentru Arhimandrituluĭ Iosaf, pe carele prin alegerea Preaosfinţieĭ sale Părinteluĭ Mitropolituluĭ Moldavieĭ, dupĕ deosebită cartea Preaosfinţieĭ sale, care s'aŭ vĕḑutŭ de Domnia mea, cu iscălitura Preaosfinţieĭ sale, întărită şi cu pecetea Sfinteĭ Mitropoliĭ, fiindŭ în anulŭ acesta 1796, l'amŭ făcutŭ Domnia mea egumenŭ la sfînta mônăstire Cârligiĭ ot ţinutulŭ Neamţuluĭ. Decĭ numitulŭ Egumenŭ este datorŭ a ţine sémă curată de tóte veniturile şi cheltuelile mônăstireĭ, câte vorŭ fi cu cale, dupĕ rênduiala altorŭ mônastirĭ, ca pe tot anulŭ să-şĭ dée séma la Preaosfinţia sa, păzindŭ buna orênduială la tóte; la care poruncimŭ Domnia mea D-vóstră Ispravnicĭ aĭ ţinutuluĭ, ca, când va cere trebuinţa, să'ĭ daţĭ şi cuviinciosulŭ ajutorŭ, spre sĕvêrşirea trebuinţelorŭ sfinteĭ mônastirĭ. Aşişderea poruncimŭ Domnia mea de obşte tuturorŭ oamenilorŭ caseĭ acesteĭ mônăstirĭ, cu toţiĭ să'lŭ cunóşteţĭ alŭ vostru desĕvêrşitŭ egumenŭ, dându-ĭ căḑuta ascultare la tóte aşeḑĕmênturile ponturilorŭ domnescĭ şi a buneĭ rênduelĭ, căcĭ care se va arĕta vre odinióră cu nesupunere, pe unulŭ ca acela să aibă a-lŭ duce séŭ a-lŭ trimite Egumenulŭ la Isprăvnicie şi acolo, dupĕ vina nesupunereĭ sale, se va certa; cum şi când Egumenulŭ avêndŭ vre-o pricină cu locuitoriĭ, ce şedŭ pe moşiile sfinteĭ mônastirĭ, séŭ cu ómeniĭ şi poslușniciĭ sĕĭ, şi nu se va odihni cu cercetarea D-lorŭ Ispravnicilorŭ, se poruncesce prin acéstă a nóstră domnéscă carte, D-vóstrĕ Ispravnicilorŭ, ca pe aceia să'ĭ soroţiţĭ şi să'ĭ îndatoriţĭ să vie împreună cu Egumenulŭ la Divanulŭ Domnieĭ mele, ca să se caute aice pricinile ce vorŭ fi şi să'şĭ afle monastirea îndestularea dreptăţeĭ.—1796, Octombre 13.

Procit biv. Logofĕtŭ.

(L. S.)

Aci vomŭ cita unŭ prea frumos hrisovŭ, din 25 Martŭ 1796, acordândŭ scutirĭ şi privilegiĭ, la preoţiĭ de la biserica Talpalarilorŭ din Iaşĭ:

Fl. mare, hârtie bunicică cu filigran

şi pe altă parte

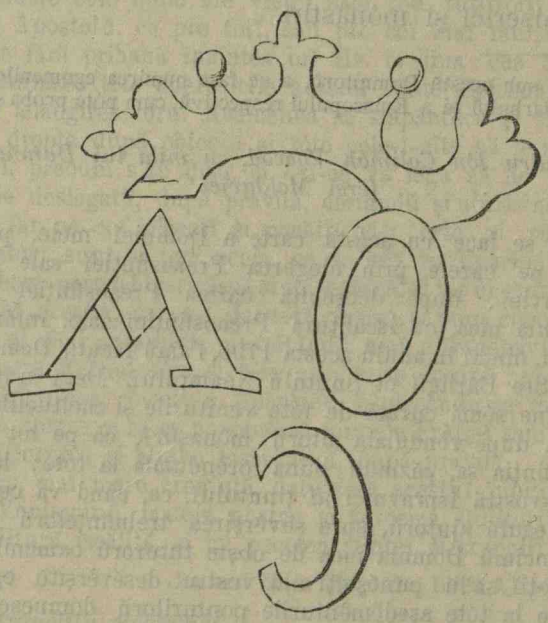

Se* [1] face scire cu acestŭ hrisovŭ alŭ Domnieĭ mele pentru biserica din mahalaua Talpalariuluĭ, (*sic*) de aicĭ din oraşulŭ Eşiĭ, unde se prăznuesce hramulŭ Prea Sfinteĭ Născătóreĭ de Dumneḑeŭ, că prin jaloba, ce aŭ datŭ Domnieĭ mele preoţiĭ, ce se află slujindŭ acesteĭ bisericĭ, arĕtatu-ne-aŭ că se află lipsită de cele trebuincióse şi fără de nicĭ unŭ ajutorŭ şi s'aŭ rugatŭ ca să fie împărtăşită din domnescile nóstre milĭ, precum şi în vremea altorŭ Domnĭ, ce aŭ fostŭ maĭ nainte de noĭ, aŭ fostŭ ajutorată.* *Decĭ, adeverindu-ne Domnia mea de

1. Iniţialele sunt roşiĭ. Asemenea între perióde este câte o stea în culóre roşiă.

slaba stare a acesteĭ biserici, n'amŭ trecutŭ cu vederea, ci dupĕ cum pentru alte sfinte Dumneḑeescĭ locaşurĭ, cu cele ce s'aŭ socotitŭ s'aŭ ajutoratŭ,* *asemenea dar şi pentru acéstă biserică o miluimŭ şi întărimŭ prin acestŭ hrisovŭ, în carele otărîmŭ, ca să aibă a lua pe tótă luna nesmintitŭ din vama gospod câte 3* oca untdelemnŭ, câte 200* dramurĭ tămâe şi câte *una** oca ceară. *Aşişderea să aibă a scuti preoţiĭ, ce slujescŭ la acéstă biserică, câte 150* vedre vin de vădrăritŭ, din drepte viile ce vorŭ avea, şi câte 50* stupĭ séŭ sfirĭ* de setină, cum şi 4* luḑĭ ómenĭ strĕinĭ, ce'şĭ vorŭ putea găsi făr'de birŭ în Visterie, pe carĭ să aibă a'ĭ scóte de peste hotarŭ, dintr'alte părţĭ strĕine şi în vreme ce se vorŭ găsi, să se aducă înaintea dregătorilorŭ ţinutuluĭ Eşiĭ, séŭ la D-luĭ vel Aga, ca să-ĭ cerceteze şi adeverindu-se că sunt streinĭ şi nu aŭ nicĭ unŭ amestecŭ de birŭ cu pământeniĭ, să le dée răvaşŭ, ca să nu fie supăraţĭ. Hotărîmŭ să fie scutiţĭ de tot birulŭ Visterieĭ şi de tóte alte dărĭ şi angariĭ, rĕmâindŭ ca să fie numaĭ pentru slujba trebuinţelorŭ acesteĭ biserici.* *Dreptŭ aceea poruncimŭ Domnia mea D-vóstră dregătorilorŭ aĭ ţinutuluĭ, vameşilorŭ de Carvasara i slujbaşilorŭ desetnicĭ şi vădrarĭ, cu toţiĭ să aveţĭ a urma întocmaĭ, dupĕ cum se cuprinde şi se hotărésce maĭ sus.* *Poftimŭ Domnia mea şi pe alţĭ fraţĭ luminaţĭ, carĭ din mila luĭ Dumneḑeŭ se vorŭ orêndui în urma nóstră cu domnia acesteĭ ţĕrĭ, să nu strice acéstă puţină milă, ci maĭ vêrtos să adauge şi să întăriască, pentru a Domniilorŭ sale vecînică pomenire, **Scrisu-s'aŭ hrisovulŭ accsta în scaunulŭ Domnieĭ mele în oraşulŭ Eşiĭ, întru cea d'ântêiŭ Domnie a nóstră la Moldova, în anulŭ d'ântêiŭ.**—La anulŭ 1796 Martŭ 25.

Semnătura Domnuluĭ
şi sigiliulŭ *Iordache Sturza vel Vist Procit*

Când interesele laice eraŭ neţinute în sémă de Biserică, Alex. Calimah le apĕră tot cu atâta zelŭ, cu care apĕra interesele legitime ale aceleiaşi Biserici. [1]

1. Eată unŭ casŭ, când Domnitorulŭ stavili o incalcare de uliţă prin zidirĭ ce făcea Mitropolitul:

Io Alexandru Ión Calimah Vvd.

Cinstiţĭ şi credincioşĭ boĭerĭĭ Domnieĭ mele, D-ta Nicolae Roset biv. vel. Logof. împreună cu D-vóstră veliţĭ boĭerĭ.

Fiind-că prin jaloba, ce aŭ datŭ către Domnia mea alŭ nostru cinstitŭ şi credinciosŭ boĭerŭ D-luĭ Nicolae Roset biv. vel Vorn., aŭ arĕtatŭ cumcă o uliţă, ce merge din uliţa cea mare dreptŭ la vale spre Bahluĭ şi la feredeŭ, acum cu zidirile ce face P. S. Părintele Metropolitŭ s'arŭ fi strâmtându, rĕmâindŭ numaĭ cât arŭ putea să trécă o căruţă, şi acea uliţă arŭ fi trebuitóre la toţĭ de obşte, atât la locuitoriĭ târgoveţĭ, cât şi la ceĭ ce vinŭ de afară, şi maĭ alesŭ, feréscă Dumneḑeŭ, de o întêmplare de focŭ şi D-sale Vorniculuĭ încă

Dintre actele de la Alex. Calimah, cu referință la școle, cunóscemŭ două, care reînoescŭ hrisovulŭ luĭ M. C. Suțul în favórea scóleĭ din Botoșanĭ, ba încă maĭ adaogă la venitulŭ aceleĭ scóle.

Primulŭ hrisovŭ este din 15 Febr. 1796, Domnitorulŭ consacră Biserica Ospenieĭ «la scóla de la Botoșanĭ, cu tóte dughenile și afierosirile ce are și va avea.» Elŭ dispune, ca epitropiĭ rânduiți asupra Bisericeĭ și scóleĭ, anume Teodor Musteață și Grigoraș Avram, să continue a administra averea Bisericeĭ și a priveghia tot-deauna «și a avea purtare de grijă spre întemeerea scóleĭ și a Bisericeĭ și din veniturile Bisericeĭ să aibă a ajuta pe ucenicii săracĭ, iubitorĭ de învĕțătură, carĭ vor nizui la acea scólă.» Domnitorulŭ dispune să nu lipséscă de la acea scólă dascălŭ elinescŭ și moldovenescŭ. Când va lipsi vre-unulŭ, să-lŭ céră Epitropiĭ la Mitropolitulŭ «și la D-lorŭ Epitropiĭ ceĭ marĭ de aice din orașulŭ Iașĭ, ca să rânduiască dascălŭ de aice.»

Va să ḑică din acest hrisovŭ resultă, ceea ce scimŭ de altmintrelea, că organisațiunea scólelor în genere, continuă în Moldova, sub domnia luĭ Al. Calimah, atât celŭ puținŭ cât permisă gróznica isbucnire și dăinuire a ciumeĭ.

Lefile dascălilorŭ scóleĭ din Botoșanĭ, se ordona a se plăti din veniturile Bisericeĭ afierosite scóleĭ. [1]

Totuși Al. Calimah maĭ vine în ajutorulŭ scóleĭ, hărăzindu-ĭ, cu acestașĭ hrisovŭ, încă 12 ludĭ scutelnicĭ.

Alŭ doilea hrisovŭ [2] din Iulie 1797, relativŭ la acéstașĭ scólă de la Botoșanĭ, după ce ḑice că «celŭ maĭ ântêiŭ temeiŭ de laudă și adevĕrată arĕtare a sufletescеĭ cunoscințe de milostivire a Egemo-

i-ar fi cu supĕrare, rĕmâindŭ închisŭ în casele D-sale. Dreptŭ aceea iată vĕ orênduimŭ Domnia mea, să mergețĭ la fața loculuĭ și fórte cu mare luare aminte să cercetațĭ trĕbuința ce va fi de acea uliță și cât se cade să fie de largă, și în ce chipŭ vețĭ afla, cu anafora să însciințațĭ pe Domnia mea. Pentru care poruncimŭ Domnia mea D-tale vel Vornicŭ de aproḑĭ ca să staĭ să mérgă boĭerĭĭ la fața loculuĭ.—1798, Maĭ 11.

1. Veḑĭ întregulŭ hrisovŭ în anexele volumuluĭ.
Veḑĭ Uricarulŭ de Th. Codrescu tom. II pag. 55.
2. Veḑĭ și acest hrisovŭ în anexele volumuluĭ.
Veḑĭ Uricarulŭ tom. II pag. 57.

nilorŭ domnĭ, este facerea de bine, căcĭ rĕmâne şi după mórte neuitate...», apoĭ scóleĭ elinescĭ şi moldovenescĭ din Botoşanĭ «pentru că cu veniturile, ce are rênduite până acum, nu este în destulŭ de a se coprinde plata dascălilorŭ şi a se ajutora şi din *ucenicii ceĭ străinĭ ce nizuescŭ la învĕţătură*», ĭi acordă scutirea a 300 boĭ de negoţŭ, de vamă şi de cornăritŭ.

*

Din respectulŭ administrativŭ, domnia luĭ Alexandru Calimah fu greŭ agitată prin requisiţiunile şi podvedile [1] ce i se impuseră în folosulŭ oştirilorŭ turcescĭ, carĭ cu Căpitan Paşa asediară pe Pasvantoglu în Vidin, şi prin bóla ciumeĭ. Nu putemŭ face, din norocire pentru memoria luĭ Alex. Calimah, nicĭ o apropiere între elŭ şi Hangeri, cât privesce îngenunchiarea Moldoveĭ sub birurĭ escepţionale, cu pretextulŭ provisiunelorŭ de grâŭ, orzŭ, etc. de datŭ Turcilorŭ.

Gróznică fu însă secerarea între ómenĭ a bóleĭ ciumeĭ. Acésta amintesce ororile ciumeĭ, acum potolite, din Muntenia, sub anteriórele Domniĭ. Pentru combaterea eĭ, Alex. Calimah recurse la aceleaşĭ nizamurĭ, ce se aplicaseră în Muntenia. Aceleaşĭ abusurĭ şi infamiĭ avură locŭ... *Cioclii* eraŭ un biciŭ al luĭ D-ḑeŭ, tot atât de cumplitŭ ca şi bóla, ba maĭ cumplitŭ. Sub pretextŭ de desinfectare a caselorŭ, unde se ivea bóla, prădaŭ casele ómenilorŭ, le ardéŭ tot... Drăghicĭ scrie că ciuma isbucni ântêiŭ la Iaşĭ, în casa unuĭ grecŭ neguţitorŭ numitŭ Cumbati, de aceea se şi ḑise de poporŭ: «*Ciuma luĭ Cumbali*». Tot elŭ ne spune, că cu ocasiunea desinfectăreĭ — adesea numaĭ pretinsă — a caselorŭ molifsite, Cioclii aŭ arsŭ documentele vechĭ ale boierilorŭ «şi după întâmplarea aceea, nenumĕrate familiĭ aŭ

---

1. *Alexandru Ión Calimah*

Scriemŭ D-nia mea cătră *Carpu Opre* i Simion Guţea mazilĭ de la ţinutulŭ Soroceĭ, că fiind trebuinţă de a se porni zaheréoa ce este rânduită la acest ţinutŭ, ca să mérgă cum maĭ în grabă la schela Galaţiĭ; eată vi se poruncesce, ca îndată ce veţĭ lua cartea acésta a Domnieĭ mele, să mergeţĭ la D-lorŭ Ispravniciĭ aceluĭ ţinutŭ şi după izvodŭ de rânduiala zahareleĭ, după povăţuirea ce vor da, să căutaţĭ să faceţĭ tot chipulŭ de silinţă şi zapcilicŭ, ca să se pornéscă cum maĭ în grabă tótă suma zahereleĭ vêndute, să mérgă cu unŭ ceasŭ maĭ înainte, şi sminteală să nu faceţĭ. 1796 Aug. 16.

Academie. Portof. XIII, No. 50.

rĕmasŭ sărace de avutulŭ lorŭ, că murindŭ bĕtrânii, copiii nevĕrstnicĭ, carĭ aŭ crescutŭ prin strĕinĭ, n'aŭ maĭ pututŭ afla de către cine se stăpânia moştenirea rĕmasă, în lipsa documentelorŭ, şi aŭ ajunsŭ unii a se supune altor case boĭerescĭ, spre a'şĭ scóte pânea de tóte ḑilele, slujindŭ.»[1]

Administraţiunea ţĕreĭ Moldoveĭ, în ḑilele acele ale Domnieĭ luĭ Al. Calimah o aflămŭ pe mâna tot a boerilorŭ anteriórelorŭ Domniĭ. In divanulŭ ţĕreĭ aflămŭ mereŭ şi câteva nume cu adevĕratŭ românescĭ.

Sub Alex. Calimah încă iaŭ parte în Divanŭ, pe lângă boeriĭ *veliţĭ*, şi din ceĭ maziliţĭ, *bivi*. Ceĭ în activitate semnézŭ adăogând la titulatură vorba «*vel*», iar ceĭ «*ex*» pun numaĭ titulatura. Cu «*bivi*» şi cu «*veli*», eată boeriĭ care în Oct. 23 semnézŭ o anafora la Alex. Calimach:

Petrache Roset *Logofĕtŭ.*
Iordache Ghica *Logofĕtŭ.*
Depaste **Vel Logofĕtŭ.**
Jordache Balş *Vistierŭ.*
Iordache Canta **Vel Vistierŭ.**
Iordache Grecianu *Vornicŭ.*
Mihaiŭ Sturdza *Vornicŭ.*
Teodor Balş **Vel Vornicŭ.**
Dimitrie Sculi *Spătarŭ.*
Mihalache Luca *Banŭ.* [2]

Intre boeriĭ prefiraţĭ prin Divanulŭ luĭ Al. Calimah, maĭ aflămŭ pe Moruzi *Logofĕtŭ*, Stratilat *Logofĕtŭ*, Avramachi *vel Vistierŭ*, Const. Balş *Vornicŭ*, Cantacuzino *Vistierŭ*, şi maĭ alesŭ între 1796 şi 1797 pre Iordache Roset ca *vel Vistierŭ*.

Ţĕranulŭ românŭ din Moldova nu e cu multŭ maĭ fericitŭ decât celŭ din Muntenia. Décă elŭ nu plătesce goştinăritŭ orĭ văcăritŭ, plătesce *cornăritŭ*... E ceva maĭ scăḑută darea, dar este cam tot acelaşĭ lucru... Dór că nu plătesce cornăritŭ şi pentru caĭ!

1. Drăghicĭ. Istoria Moldoveĭ II pag. 61.

2. Pitac de la Alex. Ión Calimah V. V. Judecata luĭ Neculaĭ şi Petrache Catargiescĭ şi Clucer Const. Aslan. Apelulŭ fu datŭ contra judecăţeĭ Divanuluĭ; e din noŭ cercetată afacerea în faţa luĭ Vodă, pentru împărţiala de clironomie a moşiilorŭ Mărăsescĭ, Cobarlile şi Cucorenii.

Academia. Portof. IV, N. 116 şi 116 a. Copia de la 1796 Oct. 23. Maĭ dămŭ în facsimile, la anexă, o ţidulă domnéscă din 11 Oct. 1797 pentru hotărîrea unuĭ locŭ de casă din Iaşĭ, din care se maĭ potŭ cunósce şi alte nume de boĭerĭ în activitate séŭ divanişti.

Claca continuă a i se cere după ponturĭ, cu tótă rigórea. Libertatea luĭ de mișcare e gróznicŭ stavilită.[1]

Cu privinţă la păduri, găsimŭ de la Alex. Calimah următorulŭ decretŭ :

Io Alex. Ión Calimah Voevodŭ, cu mila luĭ Dumneḑeŭ Domnŭ ţĕreĭ Moldoveĭ.

«De vreme ce după obiceiulŭ pământuluĭ și după otărîrea domnescilorŭ condicĭ, pădurile și dumbrăvile, cum și codriĭ «*mereĭ*» aŭ fostŭ și sunt oprite și apĕrate, ca să nu se taie de către nimenĭ, fără de scirea stăpânuluĭ moșiilorŭ; dreptŭ aceea s'aŭ datŭ acéstă carte a D-nieĭ mele cinstituluĭ și credinciosŭ boieruluĭ D-nieĭ mele, D-sale Iordache Cantacuzino, vel Log. de ţéra de jos, și omuluĭ D-sale, ce-lŭ va avea rênduitŭ purtătorŭ de grije la moșia D-sale Goesciĭ din ţin. Cârligătureĭ, cu care să fie volnicŭ a apĕra redĭurile și dumbrăvile, cum și codriĭ *mereĭ*, ce vorŭ fi pe numita moșie, să nu se taĭe de către nimenĭ alţiĭ, făr' de învoĭala D-sale vel Logof., afară numaĭ din copaciĭ căzuţĭ la pământŭ prin dumbrăvĭ, redĭurĭ și codriĭ *mereĭ*, precum și din copaciĭ de fagŭ, să nu fie nime popriţĭ a lua lemne pentru focŭ, fără a nu da nicĭ o ḑeciuială, după hotărîrea ponturilorŭ. Iar carele va îndrăzni și va tăia orĭ-ce felŭ de cherestea de neguţitorie séŭ pentru dênșiĭ, fără a nu se învoi ântêiŭ, și fară a nu da ḑeciuĭală, poruncimŭ D-tre Ispravnicilorŭ de ţin. Cârligătureĭ, ca pe uniĭ ca aceia, orĭ-cine vor fi, arĕtându-se cu nesupunere și arĕtându-ĭ la D-ta, îndată să împliniţĭ de la dênșiĭ dijma obicĭnuită, după otărîrea condiceĭ, dându și mână de ajutorŭ vechiluluĭ D-sale vel Log. spre a stăpâni și a apĕra dumbrăvile

1. N'aŭ voĭe ţĕraniĭ a se muta de pe o moșie pe alta:

Io Alex. Ion Calimah Voevodŭ

De vreme ce după însciinţarea, ce amŭ luatŭ D-nia mea din locuitoriĭ strămutaţĭ de la ţin. Soroceĭ, se află o sémă fugiţĭ și la ţinut. *Orheiuluĭ*, iată se volnicesce pe Carp Opre i Ión. Oprea să aĭbă a merge la ţin. Orheiuluĭ și pre toţĭ câţĭ va afla din ceĭ strămutaţĭ de la ţin. Soroceĭ să-ĭ ridice cu tóte ale lorŭ și să-ĭ ducă la urma lorŭ și poruncimŭ D-nia mea D-tre Ispravnicilorŭ de ţin. Orheiuluĭ, ca să daţĭ trimesuluĭ Zapciŭ tot ajutorulŭ și ómenĭ îndestuĭ, ca pe toţĭ aceĭ strămutaţĭ să-ĭ ridice și să-ĭ ducă să'ĭ așeḑe la urma lorŭ, fără smintélă.— 1795 Aug. 10.

L. Sig.

Academ'a. Port. X III, No. 53.

i rediurile şi codriĭ *mereĭ*, de pe numita moşie, întocmaĭ dupe cum se otărasce, priveghindŭ ca să nu se asupréscă cine-va maĭ multŭ peste otărârea pontu-rilorŭ. — 1796 D-bre 16.

Folio micŭ, hârtie avênd în filigranŭ treĭ capete cu literile R. C. A. Acad. portof. XIV, No. 100.

Greutăţile ţĕreĭ cu requisiţiunile pentru oştirea turcéscă obligă pe Alex. Calimah a recurge şi elŭ la óre-carĭ adăogirĭ de dărĭ, dar fórte de suferitŭ în asemănare cu execuţiunile luĭ Hangeri de la Muntenĭ.

In genere aşedarea dărilorŭ în Moldova rĕmâne acea anterióră. Venitulŭ măjărieĭ primesce óre-carĭ modificărĭ.[1] Mĕsurarea pogonuluĭ de tutunŭ, de vie şi de popuşoiŭ, în interesulŭ *pogonărituluĭ*, se reguléză prin pitacŭ specialŭ din 13 Iulie 1797.[2]

Se face o adăogire la slujba vădrărituluĭ pe 1795 peste 8 banĭ din vechiŭ aĭ vădrărituluĭ şi unŭ banŭ noŭ de vadră, banulŭ mil.ĭ. In interesulŭ pregătireĭ uneĭ case, care să servéscă de curte domnéscă— fiindŭ arsŭ vechiulŭ palatŭ,—Alex. Calimah adaugă câte 2 banĭ noĭ de tótă vadra, numaĭ pentru 1795. Elŭ ḑice prin hrisovulŭ sĕŭ de la 3 Sept. 1795, că n'aŭ găsitŭ altŭ mijlocŭ maĭ înlesnitorŭ, ca fără de a îngreuia ţéra să se pregătiască curţĭ domnescĭ. Fiindŭ mare cheltuĭală de a se restaura curţile vechĭ, Al. Calimach aŭ cumpĕratŭ cu banii din adăogirea dăreĭ casele hatmanuluĭ Costache Ghica de lângă Sf. Spiridonŭ, şi ale luĭ Lupu Balş biv vel Spat. «*Şi nefiindŭ din destulŭ numaĭ odăile ce se află într'aceste case, spre a şede cu odihnă, s'aŭ maĭ făcutŭ şi altele alăture cu aceste şi s'aŭ maĭ cheltuitŭ şi cu mere-metulŭ celorŭ cumpĕrate nu puţinĭ banĭ.*»[3]

1. Vedĭ Uricarulŭ D-luĭ Th. Codrescu, pag. 60, tom. IV.
2. Asemenea, pag. 72.
3. Eată întregŭ actulŭ :

Cu mila luĭ D-ḑeŭ noĭ Al. Ionŭ Calimah Voevodŭ Domnŭ ţĕreĭ Moldoveĭ.

Din césulŭ ce din Damneḑeésca Pronie ne-amŭ orânduitŭ Domnŭ şi oblăduitorŭ ţĕreĭ acesteia a Moldoveĭ, socotindŭ neapărata datorie, ce are unŭ stăpânitorŭ, a preveghea spre cele de trebuinţă obşteĭ, tot scoposulŭ şi cugetulŭ D-nieĭ mele aŭ fostŭ şi este să ne silimŭ cu tótă vêrtutea, nu numaĭ ca unŭ Domnŭ şi stăpânŭ, ci şi ca unŭ părinte acesteĭ patriĭ, ca prin ajutorulŭ mi-lostivuluĭ D-ḑeŭ, după râvna ce avemŭ, să aducemŭ la bună stare tóte acele ce întêmplarea aŭ adusŭ a se afla întru neplăcută rânduială şi pricinuitóre de supĕrare şi neodihna obşteĭ, care, după ce cu vrerea luĭ D-ḑeŭ amŭ venitŭ la părintesculŭ şi domnesculŭ nostru scaunŭ, între altele luat-amŭ sémă că şi curţĭ pentru şederea Domnilorŭ nu se află, fiind-că din întêmplare aŭ arsŭ şi s'aŭ stricatŭ cu totulŭ, şi nu puţină supărare se pricinuesce boĭerilorŭ şi al-tora, luându-li-se casele pentru şederea Domnilorŭ, neavêndŭ unde să şéḑă. Decĭ socotindŭ D-nia mea că acésta este cea maĭântêiŭ trebuinţă de a se

In interesulŭ uşurăreĭ ţĕrĭĭ de podvedĭ cu grâne, orzŭ, etc. pentru tabăra turcéscă, contra luĭ Pasvantoglu, Alex. Calimah ceru luĭ Hangeri învoire, să cumpere pe banĭ din Muntenia cele ce i se cereaŭ la tabăra turcă şi vĕndĕtoriĭ le şi transportaŭ acolo.

Acéstă mĕsură arĕtă de sigur, oare-care înţeléptă chibsuire şi bună voinţă a luĭ Alex. Calimah pentru ţĕranulŭ moldovénŭ.

Scutirĭ de asemenea natură, nu numaĭ în favórea ţĕranuluĭ se

---

pune la cale, pentru ca şi Domniĭ să aĭbă unde să şédă, şi supĕrarea a se lua casele unora şi altora pentru şederea Domnieĭ să lipséscă, n'amŭ lăsatŭ a nu cerca tóte chipurile, ce s'ar putea afla maĭ lesnitóre spre punerea la cale acesteĭ neurnite trebuinţă, şi după tóte cercările ce s'aŭ făcutŭ, fiind-că a se face la locŭ curţile vechĭ, trebue o mare cheltuĭală, altŭ maĭ lesnitoriŭ chipŭ nu s'aŭ găsitŭ, fără numaĭ cu bună învoĭală s'aŭ cumpĕratŭ de la alŭ nostru cinstitŭ şi credincĭosŭ boĭerŭ D. Costache Ghica Hatmanŭ, casele D-sale cu loculŭ lorŭ de lângă Sf. Spiridon, şi s'aŭ maĭ cumpĕratŭ şi de la alŭ nostru cinstitŭ şi credincĭosŭ boĭerŭ D. Lupu Balş biv vel Spat. casele D-sale Hatmanuluĭ, şi ne fiindŭ în destulŭ numaĭ odăile ce se află într'aceste case spre a şede cu odihnă, s'aŭ maĭ făcutŭ şi alte case alături cu aceste, şi s'aŭ maĭ cheltuitŭ şi cu meremetulŭ celorŭ cumpĕrate nu puţinĭ banĭ, care case s'aŭ socotitŭ şi s'aŭ hotărîtŭ ca să rĕmâĭe de acumŭ înainte de apurare curţĭ domnescĭ; însă după ce s'aŭ găsitŭ chipulŭ acesta şi s'aŭ pusŭ la cale într'acestŭ chipŭ, cercându-se şi chipulŭ spre plata acestorŭ banĭ, măcar că la o trebuinţă ca acésta este datorie a tuturorŭ locuitorilorŭ ţĕreĭ, care trebuea să iasă o dare pe ţéră, dar fiind-că ţéra în vremea acésta se află însărcinată cu multe şi grele havalele, spre săvârşirea împĕrătescilorŭ poruncĭ, nu s'aŭ pututŭ a se maĭ însărcina iarăşĭ ţéra şi cu plata acestorŭ banĭ; ce cu sfatulŭ de obşte s'aŭ socotitŭ, ca acumŭ la slujba vădrărituluĭ anuluĭ acestuia 1795, afară de optŭ banĭ vechĭ, obicĭnuitulŭ vădrăritŭ, şi afară de câte unŭ banŭ noŭ de vadră: banulŭ milĭĭ, să se maĭ iée încă câte 2 banĭ noĭ de tótă vadra, pe totŭ vinulŭ ce se ia vădrăritŭ, cu carĭ banĭ ce se vorŭ strînge să se plătéscă casele ce s'aŭ cumpĕratŭ, şi casele ce s'aŭ făcutŭ şi meremetulŭ ce aŭ fost trebuitorŭ la casele cumpĕrate, şi iarăşĭ le dăruimŭ ţĕreĭ pentru ca să fie de apurare curţĭ domnescĭ, fiind pentru odihna şi celora din urma nóstră luminaţĭ domnĭ. Insă aceştĭ câte doĭ banĭ la vadră să se ia numaĭ acum într'acestŭ anŭ, pentru că trebuinţa aŭ silitŭ a se lua, negăsindu-se altŭ chipŭ maĭ lesnitoriŭ, iară de acum înainte, nicĭ în vremea Domnieĭ nóstre, nicĭ în urma nóstră, în vremea altorŭ luminaţĭ domnĭ, să nu se maĭ ia, ca un lucru ce este peste vechiulŭ obiceiŭ şi videratŭ că póte să aducă şi păgubire visterieĭ, căcĭ adăogându-se plata vădrărituluĭ, apoĭ ceĭ cu viile necunoscêndŭ folosŭ, trebuie să le lase nelucrate, şi carĭ vor avea scoposŭ de a maĭ face vie, să continéscă, şi în locŭ de folosŭ visterieĭ, se va pricinui maĭ multă scădere. De care poftimŭ D-nia mea şi pe alţĭ fraţĭ luminaţĭ Domnĭ, pe carĭ sfântulŭ Dumnedĕŭ îĭ va orândui în urma nóstră la Domnia acesteĭ ţĕrĭ, ca să nu socotiască ca unŭ obicinuitŭ lucru luarea acestorŭ câte doĭ banĭ, căcĭ de către noĭ nu pentru altŭ sfârşitŭ s'aŭ luatŭ, ce numaĭ pentru arĕtata de sus trebuinţă, care cu altŭ chip nu s'aŭ pututŭ pune la cale, întâmplându-se într'o vreme ce era atâte havalele şi poruncĭ împĕrătescĭ şi

documentéză, sub domnia luĭ Alex. Calimah, dar şi în favórea a multorŭ mazilĭ, pogoritorĭ din *neamurĭ* şi, de sigur, maĭ alesŭ boerĭ. [1]

---

lipsă în ţéră. Scrisu-s'aŭ hrisovulŭ acesta la scaunulŭ D-nieĭ mele în oraşulŭ Eşiĭ, întru cea d'ântêiŭ Domnie a nóstră la Moldavia, în anulŭ d'ântêiŭ. La leatŭ 1795 Sept. 3.

L. S.

Iordachi velŭ Logofĕtŭ procit.
Iordache Roset velŭ Vistierŭ procit.

S'aŭ trecutŭ la condica Visterieĭ.

Constantin Burchi clucerŭ.

Uricarulŭ Th. Codrescu vol. ca suplimentŭ la jurnalulŭ *Zimbrulŭ*, Iaşi 1852, pag. 181—184).

1. Scutire de slujba disetineĭ, în favórea unuia din *„neamurĭ"* Constantin Tăutul, ce are carte gospod, prin care îl adeveréză că este socotitŭ la rânduéla neamurilorŭ, prin care carte hotărasce ca să scutéscă tóte bucatele, ce va avea drepte ale sale la *slujba disetineĭ*, atât stupi, cât şi *sfini* (porcĭ). Decĭ D-trĕ disetnicĭ de ţinutulŭ Suceveĭ, după hotărîrea ponturilorŭ, să nu'lŭ supĕraţĭ cu plata disetineĭ. 1795, Iulie 27.

Iordache Ruset vel Vistier.

Printr'altă carte, Alex. Calimah arétă, că Ionŭ Toaderŭ fecĭorŭ luĭ Const. Holban din ţin. Herţeĭ este, cu starea némuluĭ luĭ, de boĭerŭ şi că tóte némurile luĭ sunt la acéstă stare. Vodă îlŭ scutesce şi pe viitorŭ de angarale şi îĭ acorda privileghiĭ diverse şi luḑĭ.—1795, Maiŭ 10.

Procit. vel Vist.

Acad. Port. VIII, No. 188.

Luĭ Carp Oprea îĭ dă acelaşĭ Domnŭ, în *1796 Aprilie 4*, hrisovŭ prin care, pentru că a fost Căpitanŭ de margine la ţinutulŭ Suceveĭ în câte-va rênduri, (sub Mihaiŭ Suţu), pentru care i s'aŭ datŭ cărţĭ de scutire de dăjdiĭ şi de havalale, êĭ renoesce Al. Calimah acéstă milă şi scutirile şi-ĭ apĕră 50 stupĭ de disetină, 50 oĭ de goştinăritŭ, şi 3 luḑĭ de peste hotarŭ.

Procit. vel Vistierŭ.

Port. XIII, folio marĭ, No. 54.

L. S. roşu

Multorŭ boeri Domnitorulŭ dărui ţigani din ceĭ veniţĭ de peste hotare, şi carĭ, după o legiuire comună şi Muntenieĭ, se trecéŭ între ţiganiĭ Domnescĭ. [1]

Maĭ iată o carte de la Al. Calimah, din 13 Martŭ 1796 relativă tot la asemene privilegiurĭ.

«Se face scire cu acéstă carte a Domnieĭ mele pentru Mihalache sin Căp. Enache Caragea, de aice din tîrgulŭ Eşiĭ, carele prin jalba ce aŭ datŭ Domnieĭ mele, aŭ arĕtatŭ, că tatălŭ sĕŭ, cât aŭ trăitŭ, s'aŭ aflatŭ tot în slujbă, fiindŭ *căpitanŭ de podarĭ*, slujindŭ cu tótă silinţa şi dreptatea, cum şi elŭ maĭ pe urmă încă s'aŭ aflatŭ slujindŭ la acéstă slujbă, şi aŭ făcutŭ rugăminte, ca, dupĕ cum nu a fostŭ supĕratŭ pênă acum cu vre-o dare, să nu se supere nicĭ de acum înainte; cum şi o dugheniţă ce are încă să fie în apĕrare despre dările ce vorŭ fi asupra altorŭ dughene. A căruia jalobă, cercetându-se de către Domnia mea, s'aŭ aflatŭ adevĕrate arĕtările sale, că atât tatălŭ sĕŭ, cât aŭ trăitŭ, s'aŭ aflatŭ slujindŭ la tréba podurilorŭ, cum şi elŭ, dupĕ cum se adeveresce şi din cartea gospod. ce are la mână de la Domnia sa Mih. C. Suţu Vvd. Decĭ, netrecêndŭ Domnia mea cu vederea rugămintea luĭ, ci făcêndŭ milă cu dênsulŭ, hotărîmŭ prin cartea acésta, ca să fie apĕratŭ şi scutitŭ de tot birulŭ Visterieĭ, cum şi de tóte alte dărĭ şi havalele, orĭ-câte vorŭ fi asupra altora de starea sa, elŭ întru nimic să nu fie supĕratŭ. Aşişderea şi pentru o dugheniţă, ce va avea aice în tîrgulŭ Iaşiĭ, să fie scutită de baniĭ *ajutorinţeĭ*, cum şi de tóte alte dărĭ şi havalele, orĭ-câte vorŭ fi asupra altorŭ dughene. Pentru care poruncimŭ Domnia mea atât D-tale vel Aga cum şi altorŭ Zapciĭ, ce veţĭ fi rênduiţĭ cu orĭ-ce slujbă şi poruncĭ gospod. de împliniriĭ, de către toţĭ să se urmeze întocmaĭ, dupe cum se poruncesce prin cartea acésta.—1796, Mart. 13.

Procit vel Visticrŭ

Loc. Sig. roş

Fo. în posesiunea bibliotecceĭ «Urechiă» din Galaţĭ.

1. Pitac fol. micŭ din 1796 Maiŭ 25, de la Al. Ión Calimah V. V. luĭ Toader Carp biv. vel Stol. «spre rĕsplata slujbelorŭ sale, ce aŭ slujitŭ atât în vremea altorŭ luminaţĭ Domnĭ cât şi acum. Domnieĭ mele şi ţĕreĭ cu credinţă şi cu dreptate», îĭ donéză pe Jodin sin Martin, pe Jaluna fata luĭ ПЪЛАНЧЕ ţigani strĕinĭ *netoţĭ*, «carĭ împreună cu alţiĭ, păşindŭ în hotarele ţĕreĭ acesteia şi după nestrămutat obiceiulŭ pĕmêntuluĭ, s'aŭ luatŭ întru a nóstră Domnéscă stăpânire» îĭ donéză, «pre carĭ ţigani să'ĭ aibă întru a D-tale stăpânire, însă datorŭ să fie a-ĭ boteza în lumina Pravoslavniceĭ credinţe creştinescĭ. — 1796 Maiŭ 25.

Port. VII Doc. N. 20.

Din sfera justiţiei dămŭ in anexe o destulŭ de bogată culegere de documente privitóre cele maĭ multe la procese de mosiĭ. [1]

Cu puţinŭ înainte de a fi mazilitŭ Mihaiŭ Suţu, în 18 Martie 1795, adresase, precum vĕdurămŭ, instrucţiunĭ către ispravnicĭ, din care instrucţiunĭ, rĕmase în vigóre în tot cursulŭ domnieĭ luĭ Alex. Calimah, se vede încă o dată că multŭ maĭ multŭ decât în Muntenia, în Moldova continuă nedespărţite puterea judiciară de cea administrativă. In art. 1 din acestŭ nizamŭ, Domnitorulŭ ordona, ca ispravniciĭ să priméscă cu uşă deschisă şi cu blândeţe pre toţĭ locuitoriĭ «cu orĭ ce felŭ de jalbe şi pricinĭ.» [2]

Prin articolulŭ II se hotăria *plata de ciobote* câte 10 banĭ pe ceasŭ în folosulŭ mumbaşiruluĭ însărcinatŭ cu aducerea persónei, care n'a venitŭ la soroculŭ pusŭ pentru judecată.

Dupĕ articolulŭ III se vede, că ispravniciĭ numiaŭ prin ocólele judeţuluĭ aşa dişĭ namesnicĭ, cărora le delega dreptulŭ de a judeca.

Iarăşĭ actŭ de donaţiune de un ţiganŭ vizitiŭ către Petrache Kazimirŭ biv vel stolnicŭ. 1798 Iulie 25.

Semnătura

(L. S.)

Acad. Port. XIV, N. 106.

Aceluiaş Petrache Kazimir îĭ donézĕ şi unŭ ţiganŭ ferarŭ şi pre Gheorghe Munteanul bucătarŭ şi cu Flórea vĕduva, în 1798 Aprilie 4.

Semnătura luĭ Vodă.

(L. S.)

Acad. Port. XIV, N. 112.

Io Al. Ión Calimah V. V. cu mila etc.

Nisce ţiganĭ trecuţĭ de peste hotarŭ *„carĭ după lăudatulŭ şi nestrămutatŭ obiceiulŭ pĕmêntuluĭ s'aŭ luatŭ întru a nóstră Domnéscă stăpânire“* îĭ dăruesce boeruluĭ Petrache Kazimir biv vel stol. «spre rĕsplătirea slujbelorŭ ce aŭ slujitŭ şi slujesce ţĕreĭ acesteia cu credinţă şi cu silinţă.» 1798 Noem. 2.

Iscălitura.

(L. S.)

Acad. Port. XIV N. 103. Fol. mijlociŭ cu filigran un leŭ.

1. Vedĭ documentele în anexele volumuluĭ.

2. Când citescĭ cărţile deschise ale Domnitorilor fanarioţĭ, ale celorŭ maĭ mulţĭ, te mirĭ de spiritul *democraticŭ* în care sunt redactate. Nu trebue însă ca istoricul să judice pe Domnitoriĭ fanarioţĭ numaĭ după vorbe, ci maĭ ales după fapte, care maĭ adesĕ nu concordă câtuşĭ de puţin cu graiul cărţilor deşchise şi închise. Oare însuşĭ Hangeri nu declara în actele sale publice, că simpatiza cu poporul?

Asemenea namesnicĭ, căpitanĭ şi ocolaşĭ, *cumpĕraŭ* de la ispravnicĭ funcţiunea de judecătorĭ şi de împlinitorĭ, şi slujba pripasurilorŭ. Apoĭ, ca să'şĭ intre în banĭ daţĭ şi ca să şi maĭ câştige, nu era abuzŭ pre care asemenea namesnicĭ să'lŭ eviteze. Mihaiŭ Suţu amenińţase cu *ocna* şi cu *uliţa* pre ispravnicii şi pre namesnicii ce vorŭ maĭ *cumpĕra* de la aceia ocólele.

Alexandru Calimah mănţinu acéstă dispositiune.

Din culegerea de documente, ce dămŭ în anexă,[1] punem în vedere specialiştilor următórele acte:

1. Pitaculŭ din 2 Augustŭ 1795, din care se vede formalitatea de îndeplinitŭ la vêndarea prin licitaţiune a unuĭ imobilŭ, maĭ alesŭ cu referinţă la legea protimisuluĭ.[2]

2. Din pitaculŭ de la 30 Aprilie 1796 se póte vedea cum Domnitorulŭ rânduesce însuşĭ epitropŭ asupra avereĭ şi a copiilorŭ orfanĭ.[3]

---

1. Veḑĭ la anexe.

2. *Pitacŭ de la Io Alex. Ión Calimah VV. din 1795 Aug. 2.*

«Cinstitŭ şi credinciosŭ boerulŭ Domnieĭ mele D. Iordache Rizu Hatmanŭ i Părcălabŭ Suceveĭ sănătate!

Se publică în tot oraşu 6 lunĭ de ḑile «întocma după rânduéla hrisovuluĭ» la faţa loculuĭ, vêndarea de locŭ şi case cătră Mihalache Luca biv vel Banŭ «spre însciinţarea tuturorŭ ce, rudeniĭ séŭ megieşĭ, le póte da protimisire să rescumpere, că cine va voi să cumpere să se arate la faţa judecăţeĭ, ca prin judecată să cerceteze de se cade să rescumpere; iar décă până în 6 lunĭ de ḑile nu se va arĕta nimenea rĕscumpĕrătorŭ, să daĭ mărturiea D-tale D-sale Banuluĭ de însciinţare cătră Domnia mea, cum că s'aŭ urmatŭ publicăţiĭ în 6 lunĭ de ḑile şi că nimenĭ n'aŭ eşitŭ să céră protimisire, ca să i se facă D-sale Banuluĭ hrisovŭ de întăritură de la D-nia mea.» 1795 Aug. 2.

Arh. Stat. Cod. XIII. N. 157.

(L. S.)

3. *Pitacŭ de la Io Alex. Ión Calimah V. V.*

«Cinstitŭ şi credinciosŭ boerulŭ Domnieĭ mele D. Manolache Donicĭ biv vel spătarŭ, sănătate! Fiind-că asupra caseĭ repaosatuluĭ spătarŭ Constantin Donicĭ, până acum aŭ fost Epitropŭ fiulŭ sĕŭ celŭ maĭ mare D-luĭ, serdarŭ Ianakaki Donicĭ, şi acum căsătorindu-se va să se tragă la casa sa, depărtându-se din acea epitropie şi fiind-că ceĭ-l-alţĭ copiĭ încă nu sunt în legiuita vêrstă şi trebuinţa cerêndŭ a li se rândui unŭ epitropŭ spre purtarea de grijă, Domnia mea, socotindu-te boerŭ în deplină stare şi avênd şi datoria de rudenie, eată te rânduimŭ să fiĭ epitropŭ aceleĭ case, priveghindŭ atât la crescerea copiilorŭ, cât şi a lucrurilorŭ, cu bună povĕţuire şi sporire, luându întêiŭ isvod de la Dumnéluĭ serdarŭ Ianacaki Donicĭ de tóte lucrurile mişcătóre şi nemişcătóre până la celŭ maĭ pucinŭ şi unŭ izvodŭ iscălindu-lŭ D-luĭ serdarulŭ Ianacaki Donicĭ va sta la D-ta, iar altŭ isvodŭ, iscălitŭ de D-ta să'lŭ

In timpulŭ domnieĭ luĭ Al. Calimah, Republica franceză, cum am vĕḑutŭ maĭ în urmă, după lungĭ negocierĭ, reuşesce să capete de la Turcia, beratŭ de recunóscere şi aprobare a înfiinţăreĭ Consulatuluĭ generalŭ în Principate. La Iaşĭ e numitŭ vice-consulŭ Parrant. [1]

Alex. Calimah scrie în 21 Martie 1798 către *Carra St. Cyr*, spre a'lŭ asigura de tótă simpatia cu care Parrant a fost primitŭ la curtea Moldavă şi se pune la dispositiunea luĭ pentru orĭ-ce nevoie, gata fiind a'lŭ ajuta şi servi. [2]

Avenirea la tronulŭ Moldav a luĭ Alex. Calimah nu fusese bine vĕḑută de Francia. Era unŭ eşecŭ alŭ politiceĭ Republiceĭ la Pórta Otomană. In ḑiua în care Francia recâştigă din terenulŭ perdutŭ la Pórtă, fu imediatŭ vorbă de mazilirea luĭ Alexandru Calimah. Verninac representantulŭ Francieĭ la Constantinopole scrie, în 19 Iulie 1796, către Ministrulŭ sĕŭ de la relaţiunile externe, că de ar avea încredere în vre-unŭ altulŭ din Greciĭ carĭ îşĭ dispută tronurile române că ar rĕmânea credincĭosŭ Francieĭ, «*je l'aurais porté de toutes mes forces à la Principauté de Moldavie*, **occupée par le faible Callimaki complaisant des Russes.**»[3] Francia isbuti să fie numitŭ Hangeri la Muntenĭ, precum vĕḑurămŭ.

Nu Francia isbutesce însă, a dobêndi mazilirea luĭ Alexandru Calimah, ci Austria, aliata Rusieĭ şi momentanŭ şi a Turcieĭ în contra Francieĭ.

Deja în 25 D-bre 1798 se vestesce la Paris, din Bucurescĭ, că unŭ boĭerŭ amicŭ alŭ Ipsilanţilorŭ, a primitŭ de la dragomanulŭ Porţeĭ o scrisóre, prin care 'ĭ dă sciriĭ politice; corespondintele francesŭ

---

trimeţĭ aice, ca să se dea să stea la Sf. Mitropolie, cum şi tóte scutirile de moşiĭ şi alte acareturĭ să se trécă la aceste isvóde şi scrisorile aşeḑêndu-se într'o ladă să se pecetluiască şi să se pue la unŭ locŭ sigurŭ. Aşişderea orĭ ce din lucrurile aceleĭ case, după repaosarea spătaruluĭ, se va fi înştrăinatŭ de către cine-va, orĭ cu ce pricină, să se afle de către D-ta şi să înscĭinţezĭ pe Domnia mea, ca să se pue la cale, şi în scurtŭ pentru tóte lăsămŭ la bună chivernisala D-tale, ca dupĕ datoria ce aĭ să le puĭ în starea cuviinciósă şi să avemŭ rĕspunsŭ de la D-ta. 1796, Aprilie 30 f°.

Acad. Port. IV N. 96.

1. Veḑĭ Hurm. II supl. I pag. 175. Veḑĭ scrisórea luĭ Calimah din 21 Mart 1798, la paginile din urmă ale acestuĭ volum cu numĕrul 239 şi 240. Am arĕtat tot acolo, cum Carra St. Cyr comunică Ministruluĭ sĕŭ Talleyrand acéstă scrisóre a luĭ Alexandru Calimah Vodă.

2. Veḑĭ anexa după Hurm. II supl. I pag. 175. Veḑĭ recepţiunea în Iaşĭ, a luĭ Parrant. Idem pag. 176.

Importantă este relaţiunea luĭ Parrant despre situaţiunea etnică, economică, politică a Moldoveĭ, relaţiune din Iunie 1798. Veḑĭ Hurm. II supl. I pag. 177.

3. Hurmuzake II, supl. I, pag. 148.

adaugă a ḑice că «*ce prince sera incessamment fait Hospodar de Moldavie.*» [1]

Mazilirea totuşĭ întârḑie până la finele luĭ Martie 1799. La 19 Aprilie 1799 stil nou, cunoscutulŭ Stamaty scrie, din Ancona [2] Ministeruluĭ relaţiunilorŭ externe din Francia, că: «*Le Prince de Moldavie Kalimaki a été destitué et remplacé par Constantin Ipsilante ci-devant interprête de la Porte. Cette faveur accordée à ce dernier est l'effet de la protection de l'Empereur*, **à qui les Ipsilante sont dévoués.**[3]

XXIV

Domnia luĭ Constantin Ipsilante.

Laurianŭ pune mazilirea luĭ Alex. Calimah la 1797, în seria Domnilorŭ.[4] Acésta este o eróre şi se póte îndrepta de lectorulŭ nostru chĭarŭ numaĭ din actele aduse deja maĭ sus.

Din corespondenţa diplomatică dintre Stamati şi Ministrulŭ de afaceri străine ale Franţeĭ, de la 19 Aprilŭ st. n. 1799, s'a pututŭ vedea, că la data acésta numirea la tronulŭ Moldoveĭ a luĭ Constantinŭ Ipsilante era deja lucru terminatŭ. Va să ḑică avenirea la tronulŭ moldavŭ alŭ acestuia este a se pune la finea luneĭ Martie séŭ celŭ multŭ în primele 7 ḑile din luna Aprilŭ.

Totuşĭ acéstă mazilire n'a pututŭ fi cunoscută la Iaşĭ decât în cursulŭ luneĭ Aprilŭ st. v.

Const. Ipsilant, fiulŭ luĭ Alexandru Ipsilant, trecu din Dragomanŭ alŭ Porţeĭ la noua sa demnitate. Elŭ nu sosi imediatŭ în Iaşĭ; acésta se póte documenta prin actulŭ semnatŭ de caimacamiĭ carĭ conduseră afacerile Moldoveĭ câte-va ḑile din luna luĭ Aprilŭ şi aprópe tótă luna Maiŭ. [5]

---

1. Hurm. II, supl. I, pag. 199.

2. *Hurm. II, supl. I, pag. 203.* Cu tótă disgraţia în care Alex. Calimah căḑuse, elŭ tot isbuti, prin banĭ, — în penuria ce era de ómenĭ capabilĭ la Constantinopole,--să facă pre ginere-séŭ Alex. Suţu dragomanŭ alŭ Porţeĭ „Je le crois peu affectionné à nos intérêts, mais il n'aime pas non plus les Russes" ḑice raportulŭ de maĭ sus, despre noulŭ dragomanŭ.

3. Se scie că la Ancona era reşedinţa unuĭ Comitet politic prin care Francia vroia să agite Orientul.

4. Ediţ. IV Bucurescĭ 1873, pag. 649.

5. Petiţiune la boĭerĭĭ caimacanĭ din 12 Maiŭ din partea lorŭ Vasile şi Gheorghe Nacu din Dorohoiŭ pentru moşia Borola. Portof. VIII doc. 90. Academiĕ.

Unulŭ din primele acte ce avemŭ din D-nia luĭ Const. Ipsilante este din 2 Iunie 1799.[1]

Va să dică în ultimele ḑile ale luneĭ Maiŭ începe efectivŭ D-nia luĭ Const. Ipsilante la Moldova. Elŭ este introdusŭ pe tronulŭ ţĕreĭ cu beratulŭ Porţeĭ Otomane ce dămŭ în notă.[2] Prin acestŭ beratŭ

Vedĭ şi documentulŭ No. 93 din portofoliulŭ VIII de la Academie, din 5 Maiŭ 1799. Este unŭ pitacŭ către *vechiliĭ* ispravnicĭ de ţinutulŭ Dorohoiŭ, în afacerea de hotărnicie a moşieĭ Borolea sin Vasile şi Gheorghe Nacu. Caimacamiĭ sunt 5 boĭerĭ din Divanulŭ luĭ Alex. Calimah şi între aceştia Logof. Depasta.

1. Actulŭ No. 54 portof. VIII de la Academie, tot în pricina judecăţeĭ de sus. Unŭ pitacŭ închisŭ, avêndŭ sigiliulŭ de cĕră tare pe dosulŭ răvaşuluĭ.

2. Iată acestŭ firmanŭ:

«Fiind-că a totŭ Puternicul Dumneḑeŭ şi dătătorŭ bunătăţilorŭ celorŭ nemărginite, dintru a sa prea puternică Dumneḑeéscă putere şi alŭ sĕŭ mare darŭ, arĕtândŭ pre împĕrătesculŭ nostru ipochimenŭ a fi dintre ceĭ maĭ preslăviţĭ şi iubitorĭ de dreptate împĕraţĭ, şi acea luminată şi prea vĕḑută slavă a moştenireĭ nóstre cu multe feluriĭ de daruriĭ împĕrătescĭ a dreptăţeĭ şi cu strălucite lăudăriĭ aŭ făcutŭ pre alŭ nostru înaltŭ şi prea slăvitŭ pragŭ scăparea celorŭ micĭ şi celoruŭ marĭ şi a tuturorŭ de obşte celorŭ ce sunt întru nevoinţă, pentru care şi spre slava a atâtea şi întru multe feluriĭ de bunătăţĭ, s'aŭ făcutŭ obiceiŭ împĕrătescŭ lăudatŭ şi canonŭ vechiŭ aftocratoricescŭ, ca pentr'unŭ oblăduitoriŭ ce póte şterge înoirile şi nedreptăţile, şi lucrândŭ dreptatea şi nestrâmbătatea, şi vrednicŭ ca să bine oblăduïască pământescile pricinĭ şi a îndrepta politicésca bună alcătuire şi buna orânduială, ca ceĭ supuşĭ a înalteĭ împĕrăţieĭ mele Porţĭ, săracele şi neputinciósele raele ocrotindu-se, să se odihnéscă întru rĕsuflare sub umbra împărătesceĭ mele miluiriĭ. Decĭ, încredinţându-se Domnia ţĕreĭ Moldoveĭ purtătoruluĭ a acesteĭ înalte împărătescĭ poroncĭ, lauda Ighemonilorŭ creştinĭ şi alesuluĭ a celorŭântêĭ a némuluĭ sĕŭ Domnulŭ Constantinŭ Ipsilant (aĭ căruia anĭ să fie cu bine). Deosebitŭ că părinţiĭ şi strămoşiĭ sĕĭ săvêrşia cele trebuincióse a buneĭ urmăriĭ, făcêndŭ cele cuviincióse cu credinţa supunereĭ întru împĕrătescile înalte slujbe şi părintele sĕŭ, ce aŭ domnitŭ maĭ înainte în ţéra Românéscă, Alexandru Ipsilant Voevodŭ (a căruia anĭ sĕ fie cu bine), atât vechilŭ fiindŭ a dragomanieĭ ceĭ marĭ a prea înalteĭ Porţĭ, cât şi maĭ pe urmă desăvêrşitŭ dragomanŭ făcêndu-se. Şi după acésta în vremea Domniiloru sale în ţéra Românéscă şi a Moldoveĭ, şi iarăşĭ în vremea Domnieĭ ţĕreĭ Românescĭ, aŭ pusŭ tótă vîrtutea spre arĕtarea celorŭ cuviincióse, cu destoïnicia şi sîrguinţa şi spre săvêrşirea celorŭ trebuincióse a slujbelorŭ împĕrătescĭ; de vreme ce prin ispită amŭ cunoscutŭ că şi numitulŭ fiulŭ sĕŭ, rîvnindŭ ca să câştige îndestulare spre a săvêrşi înaltele împĕrătescĭ slujbe, şi urmândŭ dupĕ pilda strămoşilorŭ sĕĭ, din copilărie silindu-se a câştiga cele trebnice învĕţăturĭ şi a învĕţa feliuriĭ de limbĭ, aŭ câştigatŭ cea desăvêrşită putere, prin care şi întru dragomăniea sa s'aŭ arĕtatŭ maĭ alesŭ decât ceĭ asemenea luĭ, întru tótă curgerea dragomănieĭ, arĕtândŭ cele cuviincióse ale credinţeĭ, şi adunândŭ semne de iscusinţă şi de isteţime şi cu meşteşugire întru feliuriĭ de limbĭ, maĭ alesŭ slujind cu bună plăcere şi cu dreptate la muchealemelele de întocmele, ce s'aŭ făcutŭ între înaltulŭ nostru devletŭ cu alte curţĭ şi la tóte trebuinţele acele ce aŭ fostŭ. Decĭ, după cea mare înţelepciune şi iscusinţa minţeĭ şi după prisosinţa înţelepciuneĭ sale cea cu încredinţare s'aŭ cunoscutŭ, întru curgerea

Pórta recomandă pe Const. Ipsilant prin aceea, că părinţii şi strămoşii sĕi săvêrşiseră cele trebuincióse a buneĭ urmărĭ, făcêndŭ cele cuviincióse, cu credinţă şi supunere întru împĕrătescile înalte slujbe şi părintele sĕŭ ce aŭ domnitŭ înainte în ţéra Românéscă Alexandru Ipsilant Voevodŭ (a căruia anĭ să fie cu bine), atâtŭ vechilŭ fiindŭ a Dragomănieĭ ceĭ marĭ a prea înalteĭ Porţĭ, cât şi maĭ pe urmă desăvêrşitŭ Dragomanŭ făcêndu-se, şi după acésta în vremea Domniilorŭ sale în ţéra Românéscă şi a Moldoveĭ, şi iarăşi în vremea Domnieĭ ţĕreĭ Românescĭ aŭ pusŭ tótă vîrtutea, etc.»

vremeĭ dragomănieĭ, fiind viderat şi nădăjduitŭ că este destoinicŭ spre a ocărmui şi pricinele Domnieĭ cu chipŭ întocmitŭ, cu împărătésca mea înaltă bună plăcere, şi precum aŭ întrecutŭ fără de mĕsură pe toţĭ ceĭ de maĭ nainte la slujba dragomănieĭ, aşa şi întru acésta de acum slujbă va covêrşi, pre protivniciĭ sĕĭ, s'aŭ răvărsatŭ către numitulŭ Domnŭ împĕrătesc har şi milostivire, pentru ca să pue tótă silinţa spre ocrotirea şi mângăerea neputincióselor raele a ţĕreĭ Moldaveĭ, care este dintre cele ale nóstre strămoşescĭ şi împĕrătescĭ, şi după cuviinţa a împărătescilor mele îndurărĭ şi milostivirea ce este asupra numitelor raele, şi după noima a împĕrătesceĭ mele porunci ce s'aŭ dat spre acésta prin hatihumaium, şi ca să se siléscă spre cele ce sunt de umbrire şi de mângăerea raeleĭ, plătindu'şĭ după cuviinţă birul lor şi să îndrepteze şi cele-l-alte împĕrătescĭ slujbe, ce i se vor porunci, chip de dreptate şi de credinţă, păzindŭ în buna orênduială tóte ale ţĕreĭ cu cea prin putinţă luare aminte şi silinţă, şi făcêndŭ tótă sîrguinţa ca să tragă către sine împĕrătésca mea mulţămire. In anul 1213 şi al 7-le di a luneĭ Şeval, după noima a hatihumaiumuluĭ, dintre cele înalte împărătescilor mele daruri şi miluirĭ, numita Domnie a Moldavieĭ s'aŭ încredinţatŭ numituluĭ Domnŭ Constantin Ipsilant (a căruea sfârşitŭ să fie cu bine). Dreptŭ acésta, fiind de cuviinţă a se da acéstă înaltă împărătéscă poruncă, dându-i-se acestŭ veselitorŭ şi strălucitŭ beratŭ, am poruncitŭ ca numitulŭ, domnindŭ în Moldavia, maĭ sus arĕtatele alcătuirĭ, să arate lăudată hărnicia şi destoinicia sa spre păzirea pământuluĭ, sprijinindŭ şi *arătuindŭ* spre locuitorĭ, şi să îndrepteze pământescile pricine cu tótă vîrtutea, cuviinciósa îndreptare şi întru acésta precum şi maĭ 'nainte. Iar boerĭ ţĕreĭ Moldavieĭ şi ceialalţĭ zapciĭ şi locuitorĭ, îndreptându-se către el, pentru tóte pricinele ce atârnă la Domniĭ, să dea ascultare cu supunere, bine priimind cele ḑise de către el, şi împlinindŭ cu supunere cuvintele sale, cele ce vor fi spre buna aşeḑare a pământuluĭ, să se depărteze cu luare aminte de a trece preste cuvintele luĭ, şi nicĭ într'un chipŭ să nu se arăte împrotivitoriŭ la tóte cele ce i se vor părea cu cale. Cum şi numitulŭ Domnŭ, tot-d'a-una rĕmâind în calea supunereĭ şi temelnicŭ fiind întru credinţă, să ducă pre toţĭ întru buna orênduială, pedepsind după cuviinţă pe ceĭ ce se vor purta cu nesupunere, şi să nu contenéscă de a însciinţa la înaltulŭ împărătesculŭ meŭ prag, acele vrednice de însciinţare pricinĭ a ţĕreĭ, silindu-se cu tótă virtutea la tóte pricinele după dreptate şi să dea harul cuviincios şi să arete către împărăţia mea slujbele sale cele bune şi lăudate, nepăşindŭ nimenea împotriva acestorŭ maĭ sus poruncite. Aşa să scie şi să créḑă toţĭ, acestora ce se scrie întru acestŭ înaltŭ beratŭ, spre începutulŭ lumineĭ Şevalŭ a anuluĭ 1213.

Sigiliulŭ de Domnie a luĭ Const. Alexandru Ipsilant aduce data de 1799 fără să indice luna, dar atât actulŭ de sus de la 2 Iunie, cât şi cele ce maĭ posedemŭ, ne confirmă aserţiunea nóstră, că începutulŭ Domnieĭ în ţéră este de la finea luĭ Maiŭ cu prea puţine ḑile.

Acest lucru se confirmă şi prin cartea deschisă a Domnitoruluĭ din 3 Iunie 1799 către toţĭ ispravniciĭ de ţinuturĭ, prin care reînoindŭ în parte ponturile luĭ M. Suţu Voevodŭ din 1795, le ordonă cum să se pórte cu norodulŭ şi dă instrucţiuni cu referinţă la administraţie şi la justiţie.[1]

Divanulŭ alcătuitŭ de noulŭ Domnitorŭ se compune din:

Neculaĭ Roset biv vel Log. ca Epistatŭ Logofeţieĭ de ţéra de jos.

Mihalache Sturza vel Logof. de ţéra de sus.

Iordache Balş vel Vistierŭ.

Iordache Mavrocordat Hatmanŭ şi Părcălab Sucevceĭ.

Teodor Balş vel Vornic de ţéra de jos.

Manolache Conache biv. vel Vornic de ţéra de jos, Epistatŭ alŭ Vornicieĭ de aprodĭ.

Constantin Palade vel Vornicŭ de ţéra de sus.

Costache Caragea vel Postelnicŭ.[1]

---

1. Veḑĭ acest documentŭ în anexă.

1. Hrisovŭ din 18 Iunie 1799 relativŭ la cutia milelorŭ. In acestŭ actŭ ce vomŭ da în anexă, C. Ipsilant ḑice că: „De cum amŭ intratŭ la Focşaní în hotarulŭ ţĕreĭ, ne-aŭ întêmpinatŭ mulţime de jalobe de la case scăpătate şi vrednice de milă...“ (Veḑĭ condica No. 1, Academie şi Uricar T. III pag. 1).

Eacă unele semnăturĭ de boïerĭ din Divanŭ:

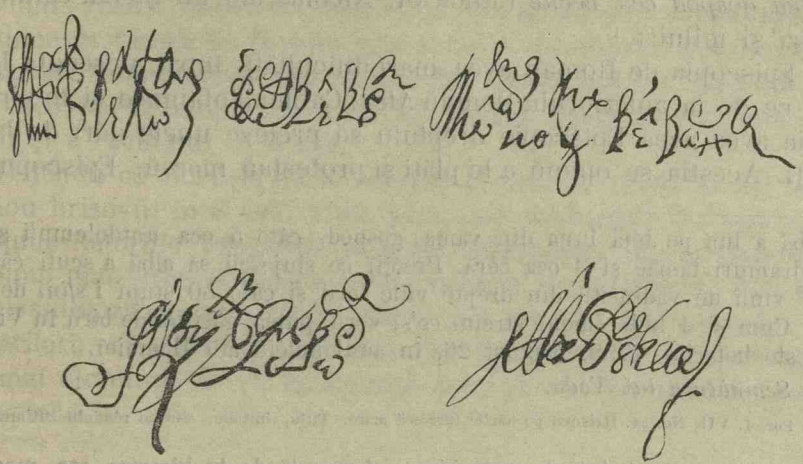

La 10 Decembre 1799 acestŭ Divanŭ era modificatŭ ast-felŭ:

In locŭlŭ luĭ Neculaĭ Roset, *Epistatulŭ* Logofeţieĭ de ţéra de jos, este Const. Balş vel Logof. alŭ ţĕreĭ de jos; iar Logofeţia ţĕreĭ de sus o păstrézĕ M. Sturdza; Iordache Balş continuă a fi vel Vist. asemenea şi Iordache Mavrocordat rĕmâne Hatmanŭ. In locŭlŭ luĭ Teodor Balş, ca vel Vornicŭ alŭ ţĕreĭ de jos, aflăm pe Iancu Razu; ceĭ-l'alţĭ aŭ rĕmasŭ neschimbaţĭ.[1]

Din aceste numirĭ constatămŭ încă odată, că afară de Hătmănie şi Postelnicie cele-l-alte funcţiunĭ sunt ocupate de boierĭ pămêntenĭ. Fost-aŭ acésta spre folosutŭ ţĕreĭ? Iată ce nu putemŭ afirma.

*

Cu referinţă la biserică Const. Ipsilante dete maĭ multe renoirĭ de hrisóve de milĭ şi scutirĭ la maĭ multe biserecĭ, orĭ la diferiţĭ preoţĭ. Aşĭa, putemŭ cita unŭ frumos şi mare hrisovŭ, din 26 Augustŭ 1799, prin care ḑice că «după cum pentru alte sfinte Dumneḑeescĭ locaşurĭ, cu cele ce s'aŭ socotitŭ s'aŭ ajutoratŭ, asemenea dar şi pentru acéstă biserică (a Tălpălarilorŭ) o miluimŭ...»[2]

1. Hrisovŭ din 10 Decembre 1799, relativŭ la spitalulŭ Sf. Spiridon pag 165—178. Cod, I, Academie şi Uricar t. I, pag. 82—100.

2. Bisericeĭ Talpalarilorŭ din Iaşĭ (hramulŭ Sf. Născĕtóre de Dumneḑeŭ), după jaloba preoţilorŭ de acolo arĕtându că biserica e lipsită de cele trebuincióse, ĭĭ acordă, «după cum pentru alte sfinte Dumneḑeescĭ locaşurĭ cu cele ce s'aŭ socotitŭ s'aŭ ajutatŭ, asemenea dar şi pentru acéstă biserică o miluimŭ...»

Unŭ altŭ frumos şi mare hrisovŭ, din 15 Septem. 1799 acordă—reînoindŭ anterióre hrisóve—la 4 preoţĭ de la biserica cea mare din *Curtea gospod cea veche* (adică Sf. Nicolae alŭ luĭ Ştefan celŭ mare, scutirĭ şi miluirĭ.[1]

Episcopia de Roman avea marĭ dificultăţĭ, întru a esecuta hrisovulŭ ce de la anteriorulŭ Domnŭ Alex. Calimah obţinuse şi în virtutea căruia avea acea Episcopie dreptulŭ să preleve unele dărĭ de la târgoveţĭ. Aceştia se opunŭ a le plăti şi protestaŭ mereŭ. Episcopulŭ se

---

să aibă a lua pe tótă luna din vama gospod. câte 5 oca untdelemnŭ şi câte 300 dramuri tămâe şi 3 oca córă. Preoţiĭ ce slujescŭ să aibă a scuti câte 150 vedre vinŭ de vădrăritŭ din drepte viile lorŭ şi câte 50 stupĭ i *sfini* de desetimă. Cum şi 4 luḑĭ ómenĭ streinĭ ce'şĭ vorŭ putea găsi făr'de birŭ în Visterie, de peste hotarŭ.—1799, August 26, în anul întêiŭ alŭ Domnieĭ.

Semnătura luĭ Vodă.

Portof. VII, No. 54. Hrisovŭ pe hârtie turcéscă mare. Titlu, iniţiale, cifre şi rêndulŭ ultimŭ cu roş.

1. Reînoesce hrisóvole anterióre a 4 preoţĭ de la biserica cea mare din *Curtea gospod cea veche*, dupĕ jalba lorŭ. «Decĭ, cercetândŭ Domnia mea şi vĕḑêndu-le şi hrisóvele gospod ce aŭ şi adeverindu-se că şi eĭ nelipsitŭ se află slujindŭ cu silinţă bisericeĭ Domnescĭ şi n'aŭ de aiure câştigŭ, dupĕ cum alţĭ preoţĭ de la alte bisericĭ ale oraşuluĭ, ci numaĭ în domnésca milă rezemându-se» le acordă scutirĭ de bucate, de tot preotulŭ câte 80 stupĭ, i *sfini* de desetină, iar pe ce vor avea maĭ multŭ să plătéscă de ḑece bucate unŭ leŭ vechiŭ, atât de stupŭ cât şi de râmătoriŭ. Aşişderea să maĭ scutéscă de tot preotulŭ câte 80 oĭ de goştină; pe câte vor avea maĭ multŭ să plătéscă ca ceĭ-l-alţĭ locuitorĭ. Să'şĭ scutéscă şi vinulŭ ce vorŭ face la drepte viile lorŭ, de vădrăritŭ. De vorŭ scuti bucate streine ca ale lorŭ, să plătéscă indoitŭ, «după otărîrea ponturilorŭ gospod şi încă să fie lipsiţĭ şi de tóte aceste milĭ.»

Scrisu-s'aŭ hrisovulŭ acesta la scaunulŭ Domnieĭ mele în oraşulŭ Iaşiĭ întru cea d'întêiŭ Domnie a nóstră la Moldavia în anulŭ d'intêiŭ.—La anulŭ 1799 Septembre 15.

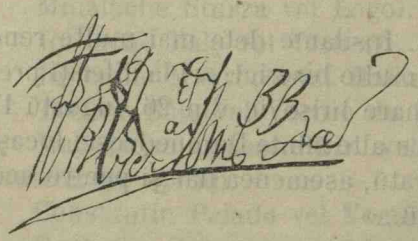

Iordache Balş vel Vist Procit.

S'aŭ trecutŭ în condica Visterieĭ.

Const. Veisa ot Vistieric

Acad. Portof. I, doc. 50.

Fo. mare, filigran vultur cu aripele întinse, şi literile C. F. A. Titlurĭ cu chinovarĭ. Iniţiale şi data idem.

jăluesce luĭ Const. Ipsilante despre acésta şi Domnulŭ îndreptăţesce pe Veniamin Costache, Episcopulŭ, să preleveze veniturile de la târgoveţĭ. Cu mumbaşir se esecută târgoveţiĭ din Roman a se supune hrisovuluĭ. Totuşĭ resistenţa târgoveţilorŭ îndémnă pe Const. Ipsilant a readuce cestiunea în Divanŭ şi a revedea hrisovulŭ anteriorŭ. La 28 Augustŭ Domnitorulŭ maĭ reduce din dările impuse târgoveţilorŭ şi opresce pe Episcopie de a da în arendă venitulŭ din vêndarea vinuluĭ şi a rachiuluĭ în oraşŭ.

Vĕdêndŭ că nicĭ aşĭa nu se supunŭ târgoveţiĭ, Domnitorulŭ emite unŭ noŭ hrisovŭ, în 8 Oct. 1799, prin care determină cu maĭ multă precisiune datoriile târgoveţilorŭ către Episcopie, dar şi Episcopieĭ îĭ impune maĭ strict respectŭ a drepturilorŭ târgoveţilorŭ. Domnitorulŭ desfiinţéză monopolurile pânelĭ, alŭ carnelĭ, alŭ pesceluĭ, alŭ lumînărilorŭ, monopoluri ce'şĭ atribuise Episcopia. Acésta fu obligată a nu maĭ stremuta, de pe la locurile lor, pe ceĭ cu case pe moşia Episcopieĭ.[1]

*

Din respectŭ alŭ istorieĭ culturale, cele dise la Domnia anterióră sunt aplicabile şi la acéstă nouă Domnie. Mişcarea culturală se face în jurulŭ Mitropolituluĭ Iacob II Putneanulŭ.

Pe când în 1798, la Buda, unŭ Sibianŭ publica nu maĭ puţinŭ decât o «*Retorică, adică învĕţătura şi întocmirea frumóselorŭ cuvêntărĭ, acum întâiŭ isvodită pe limba românéscă*»; pe când la Sibiŭ se cetia «Viaţa luĭ Bertoldo şi a luĭ Bertoldino»;[2] pe la Bucurescĭ, cânta pe românesce suferinţele sufletuluĭ sĕŭ Alecu Văcărescu, iar Ión Florescu marele Vornicŭ tipăria în grecesce o nouă ediţiune din «Ακολουθια τοῦ ἐν ἀτίοις πατρὸς ἡμων Βίσσαρίωνος τα Θαυματούργου.»[3]

La Iaşĭ restaurarea tipografieĭ metropolitane deschide o nouă carieră limbeĭ şi peneĭ române.

Şi pe când Metropolitulŭ Iacob se silea a îndrepta mersulŭ culturalŭ prin şcólă, prin carte, Domnitorulŭ C. Ipsilante încuragia aducerea de învĕţătorĭ streinĭ prin familiĭ şi înfrumuseţa Iaşiĭ, zidindŭ o curte frumósă pe sprincéna déluluĭ Galateĭ, o reşedinţă de véra în prejma oraşuluĭ, şi transforma în locŭ de promenadă râpile din josulŭ curţeĭ, promenadă mulţĭ anĭ favorită a Iaşanilorŭ, căcĭ acolo găsĕŭ obicĭnuita dulcéţă şi apă minunată de isvóre.[4]

1. Vedĭ Melhisedek. Cronica Romanuluĭ partea II, pag. 172—173.
2. Ediţiunea de la Sibiŭ 1799. Maĭ este o ediţiune din 1836.
3. 4° Viena 1797.
4. Acéstă Curte ardêndŭ în 1814—cum scrie Drăghicĭ—*(Istoria Moldoveĭ, II, pag. 62)*, fu restaurată în 1847, de sora luĭ Vodă Mihaĭ Sturza, Roxandra. In urmă acele case,

Sub domnia luĭ Const. Ipsilant încetă bóla ciumeĭ şi relaţiunile comerciale cu ţĕrile vecine reluară unŭ cursŭ maĭ regulatŭ şi maĭ favorabilŭ. Domnitorulŭ, la cererea bresleĭ neguţitorilorŭ pămêntenĭ, acordă unŭ noŭ hrisovŭ de întărire a privilegiilorŭ, scutirilorŭ şi constituţiuneĭ bresleĭ lorŭ. Acestŭ hrisovŭ ne arétă, că *loja* dispare împreună cu o bună parte din libertatea şi independenţa bresleĭ. Nu se maĭ judecă comercianţiĭ la bĕtrâniĭ lojeĭ, ci sunt justiţiabilĭ de vel vist. Ceauşulŭ, care era numaĭ un agentŭ esecutoriŭ alŭ decretelorŭ lojeĭ, devine unŭ agentŭ docilŭ în mânile Vistieruluĭ. Totuşĭ încă Aga şi alţĭ zapciĭ n'aŭ nicĭ unŭ amestecŭ în bréslă şi în judecăţile eĭ. Cu tóte aceste scăderĭ marĭ, carĭ deschidŭ porţĭ largĭ prin care, la voinţa Vistieruluĭ, să intre în bréslă comercianţiĭ evreĭ, dişĭ *pământenĭ*, tot maĭ de suferitŭ este situaţiunea comercianţilorŭ de cât a altorŭ stărĭ de birnicĭ. In documentulŭ ce dămŭ în notă se pot vedea importantele scăderĭ de birŭ şi scutirĭ de care aŭ să se bucure încă cât-va timpŭ bréslа neguţitorilorŭ pământenĭ. Perceperea birurilorŭ prin ceauşŭ şi nu după regula comună, încă tot maĭ conservă breslaşilorŭ unŭ mijlocŭ de a fi maĭ liniştiţĭ, maĭ puţinŭ jăfuiţĭ de cât cele-l-alte clase de birnicĭ. [1]

---

sub Gr. Ghica, fură transformate în ospiciŭ de invalidĭ. Eramŭ copilŭ micŭ când mergémŭ din Iaşĭ la acele case părăsite, unde locuia o maică bĕtrână, la care mama mea dăduse să înveţe carte pe douĕ din surorile mele. De câte orĭ n'amŭ trecutŭ, spre a merge la Galata, pe podulŭ dupĕ Bahluĭ făcutŭ de Ipsilant pentru a înlesni comunicaţiunea cu reşedinţa de vară!... Acestŭ podŭ a fostŭ de atunci ruinatŭ, dar continuă a purta numele Domnitoruluĭ sub care s'a duratŭ.

1. Se face scire cu acestŭ hrisovŭ al Domnieĭ mele, pentru breasla neguţitorilorŭ pămêntenĭ, de aicĭ din oraşulŭ Iaşĭ, carĭ prin jalba, ce aŭ datŭ Domnieĭ mele, s'aŭ rugatŭ, ca după hrisóvele, ce aŭ de la alţĭ luminaţĭ domnĭ de maĭ nainte, să li se întăréscă şi de cătră Domnia mea privilegiile ce aŭ. Decĭ, cercetândŭ Domnia mea şi vĕdêndu-se şi hrisóvele altorŭ luminaţĭ Domnĭ, şi socotindŭ a fi cu cale privileghiile ce aŭ, pentru că întemeerea alişverişuluĭ lorŭ aduce folosŭ şi cămareĭ gospod., eată şi Domnia mea asemenea le întărimŭ şi otărâmŭ pentru bréslа acésta a neguţitorilorŭ pămêntenĭ, a cărora nume s'aŭ trecutŭ şi în catastihulŭ Visterieĭ, cu pecete gospod., ca ântêiŭ, pentru darea biruluĭ lorŭ să fie la visteria gospod., dându câte 15 leĭ pe anŭ de tot numele, de douĕ orĭ într'unŭ anŭ, adică jumĕtate la Sf. Gheorghe şi jumĕtate la Sf. Dumitru, dându pe acéstă sumă şi câte 5 par. de leŭ rĕsură, dar cu maĭ multŭ să nu se supere nicĭ să se însărcineze. Dughenile lorŭ, ce vorŭ avea, orĭ cu ce marfă vorŭ fi, vorŭ da la slujba ajutorinţeĭ câte 25 leĭ lipscănia şi câte 20 leĭ braşovenia i blănăria şi câte 15 leĭ bogasieriele, baniĭ visterieĭ şi câte 14 parale de leŭ răsură, iar cu maĭ multŭ de cât acéstă să nu se supere. Vamă pe marfa ce vorŭ aduce, vorŭ plăti dupĕ hotărârea hrisovuluĭ obstieĭ, adică câte 3 leĭ la 100 de leĭ, după adevĕrata factură ce vorŭ arĕta cătră vameşĭ. La slujba cotărituluĭ vor da câte 60 baniĭ de tótă dughiana, după condica visterieĭ şi numaĭ odată într'unŭ anŭ.

Negreşit, tot clasa boïerésckă este aceea care e maï odihnită şi

---

Feciorii lorŭ, cum şi calfele ce slujescŭ la dughenile lorŭ, fiind holteï, să nu fie supĕraţi a plăti birŭ. Asemenea şi argaţiï lorŭ, ce vorŭ fi holteï, să nu fie supĕraţi cu dare de birŭ. Aşişderea fie-care neguţătorŭ ce se coprinde în catastihulŭ visterieï cu pecete gospod, să aibă a scuti şi apĕra câte unŭ omŭ strĕinŭ adusŭ de peste hotarŭ, carï să fie adeveriţi prin mărturia dregătorilorŭ de margine, că sunt strĕinï, lăsându-se să rĕmâe pentru ajutorulŭ caselorŭ sale. Murindŭ séŭ lipsindŭ vre unulŭ dintr'ènşiï, să aibă a se pune altulŭ în locŭ, pre carele prin scirea D-sale vel vist. şi prin alegerea bresleï se va socoti.

Cârciumele ce vorŭ avea, la vremea ajutorinţeï vorŭ plăti câte 3 leï de butie şi câte 60 parale de polobocŭ. Strînsulŭ banilorŭ biruluï lorŭ să fiă de cătră Ceauşulŭ lorŭ, neamestecându-se alţï zapciï a âmbla printr'ènşiï pricinuindu-le supĕrare. Orï-ce poruncă gospod se va socoti ca să dea, brésla acéstă a neguţătorilorŭ, să fie prin D-luï vel vist. cătră ceauşulŭ lorŭ, care să săvêrşéscă fără a nu fi supĕraţi de cătră alţï zapciï. Caï de menzil, zaharea, salahorï şi alte havalele ca aceste, ce vorŭ fi pe alţï locuitorï birnicï aï ţĕreï, aceştia să nu se supere, ci să rĕmâe în pace. Ospeţï pe la casele lorŭ să nu se rânduéscă, nicï aşternuturï séŭ arămurï să nu li se ia la sosire de musafirï. Asemenea şi la schimbarea Domnilorŭ să nu fie supĕraţi cu cerere de rădvane. Ceauşulŭ lorŭ să fie scutitŭ de tot birulŭ visterieï, pe capulŭ sĕŭ. La vremea slujbelorŭ desetineï i vădrărituluï, să aibă a scuti toţï neguţătoriï acesteï bresle 500 stupï de desetină şi 1000 vedre vinŭ de vădrăritŭ, pe care luându rĕvaşe de la D-luï vel vist. să li se ţie în sémă de către slujbaşï, de la sine, nesupărându-se pentru acéstă sumă de bucate a plăti nicï unŭ banŭ, fără numaï pe vinulŭ ce vorŭ avea maï multŭ, vorŭ plăti după cum plătescŭ vădrăritulŭ toţï alţiï: pentru stupiï în sus de ceï scutiţï vorŭ plăti desetina câte 4 parale vechï de stupŭ şi câte 4 parale de cruce răsură. Tóte pricinele şi alte trebuinţe ce vorŭ avea să se caute de către D-luï vel vist. şi după dreptate otărându-le să se puo la cale. Iar D-luï vel aga séŭ alţï zapciï să nu aibă a-ï supĕra. Decï tóte aceste păzindu-se, să urmeze şi cea rânduélă neguţătorilorŭ cu nestrămutare spre înlesnirea petrecerii şi întemeereï lorŭ. 1799, Decembre 1.

Scris de Const. Veisa diac de Visterie, semnătura luï Const. Ipsilante şi sigiliulŭ mare.

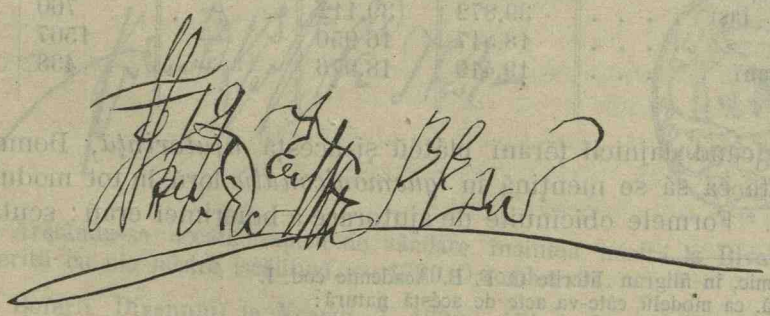

Acad. Portof. XXX Doc. 56. Folio mare cu filigran: *IMPERIAL şi un scutŭ*. Scriere bunicică. Titlu roşu. Iniţiale, rândulŭ finalŭ puncte şi diverse vorbe tot cu roşu.

sub Constantin Ipsilante, de la vel Logof. la celŭ din urmă mazilŭ.

Din hrisovulŭ mai sus adusŭ, în favórea bresleĭ neguţitorilorŭ, ţectorele a pututŭ vedea cât de multe şi variĭ sunt dările, angariile şi requisiţiunile ce continuă a le suferi ţĕranulŭ.

Dar atâtea nu eraŭ de ajunsŭ!

Un extractŭ de *slujba*, ceo relativŭ nouă, ḑisă «*Ajutorinţa*» va arĕta suma plătită cu acest nume, de fie-care din judeţele ţĕreĭ:

EXTRACTŬ DE SLUJBA AJUTORINŢEĬ DE IARNĂ, 1799.[1]

ŢINUTURILE	Suma ce s'aŭ scosŭ din visterie	Suma ce aŭ dat DD. ispravnicĭ dupe table	Sporurĭ	Scădere
	Leĭ	Leĭ	Leĭ	Leĭ
Sucéva	32,035	31,348	—	687
Niamţŭ	39,125	38,175	—	950
Romanŭ.	25,238	25,280	42	—
Bacăŭ.	40,032	—	—	—
Putna.	54,595	54,450	—	145
Tecuciulŭ	22,787	22,760	—	27
Covurluiŭ.	—	19,700	—	—
Tutova	20,427	19,674	—	753
Vasluiŭ	8,744	8,678	—	66
Fălciŭ.	19.040	18,290	—	750
Greceniĭ.	2,280	2,302	22	—
Codru.	2,295	2,295	—	—
Hotărniceni	3,255	3,334	74	—
Orheiulŭ.	78,088	—	—	—
Soroca	36,985	36,992	7	—
Herţa.	6,424	6,126	—	298
Dorohoiŭ	21,590	21,266	—	324
Harlăulŭ	16,941	16,279	—	662
Cârligătura.	4,739	4,485	—	254
Ţinut. Iaşĭ	39,872	39,112	—	760
Tîrg. »	18,517	16 950	—	1567
Botoşanĭ	19,419	18,976	—	438

Şi pe când dajniciĭ ţĕranĭ plătéŭ şi acéstă *ajutorinţă*, Domnitorulŭ ajuta ca să se menţină în *ighemoniconulŭ* lorŭ în tot modulŭ boĭerimea.[2] Formele obicinuite de ajutorare a boĭerimeĭ eraŭ: scutirĭ

1. F° mic, în filigran literile C. F. B. Academie cod. I.

2. Eată, ca modelŭ, câte-va acte de acéstă natură:

Io Const. Alex. Ipsilant Vvd. (Moldoveĭ), donéză în 1799 Iunie, 25 ţiganĭ luĭ Nihaĭ Gane biv. vel Medel. spre rĕsplătirea slujbelorŭ sale, ce aŭ slujitŭ

de contribuţiunĭ directe şi indirecte, privilegiĭ diverse, acordărĭ de ţiganĭ robĭ, dintre ceĭ veniţĭ de peste hotarŭ, învoirĭ de a avea scutelnicĭ, ómenĭ străinĭ, ba şi din aĭ ţĕreĭ, etc. Şi ca şi când atâtea folosinţe n'ar fi fost d'ajunsŭ, Domnitorulŭ maĭ acorda favoriţilorŭ sĕĭ şi sume fixe din *Cutia milelorŭ*.

Acéstă cutie era reorganisată în mare parte dupĕ pilda celeĭ de la Muntenĭ.

Nu numaĭ umanitarismulŭ împingea pe Domnĭ să organiseze cutia

---

ţĕreĭ cu credinţă şi cu silinţă etc.»

Aceştĭ ţiganĭ sunt din ceĭ veniţĭ de peste hotare. Asemenea dăruirĭ sunt frequente şi la Muntenĭ şi la Moldovenĭ.

Fo. mic, cu iscălitura Domnéscă şi sigil mijlociŭ rotund 1799. Acad. Port. X No. 76.

Io Constantin Alex. Ipsilant cu mila luĭ D-ḑcŭ Domnŭ ţĕreĭ Moldoveĭ.

Se face scire cu acéstă carte a Domnieĭ mele pentru Vasile Constantin, feciorŭ luĭ Ioniţă Barbă-rasă, ruptaş de la ţin. Tecuciuluĭ, care dupĕ cercetarea ce li s'aŭ făcut şi aice adeverindu-se prin doveḑĭ ce s'aŭ vĕḑut că sunt dreptĭ feciorĭ de ruptaşĭ şi căḑêndu-li-se şi lorŭ a fi la rênduiala neamuluĭ lorŭ, s'aŭ aşeḑat numele lorŭ în catastihulŭ Visterieĭ la rêndulŭ ruptaşilor şi spre încredinţare li s'aŭ dat cartea acésta a Domnieĭ mele, ca să fie cunoscuţĭ de ruptaşĭ.—1799, Sept. 26.

Acad. Portof. VIII, No. 37.

Zapisulŭ luĭ Costache Caragea vel Postelnicŭ, prin care, la 1799 Oct. 22, vinde luĭ Tudorache Ciurea biv vel Clucer, 17 salaşe de ţiganĭ ce-ĭ are dăruiţĭ cu hrisovŭ de danie «de la unchiulŭ meŭ» pe 4000 leĭ. I-a predatŭ cu hrisovulŭ de întăritură de la Mihaĭ Suţul Vvd. «şi să i se facă acum hrisovŭ de întăritură de acestŭ zapisŭ de vêndare de la Prea Inălţatulŭ Domnulŭ nostru M. Sa Const. Alexandru Ipsilant Vvd. şi spre încredinţare amŭ iscălitŭ singur acest zapis.

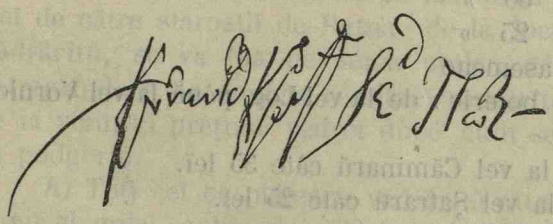

Arĕtându-se acestŭ zapisŭ de vândare înaintea nóstră la Divanŭ, s'aŭ adeveritŭ cu ale nóstre iscălĭturĭ. — 1799 Octombre 31.

Boĭeriĭ Divanuluĭ la Noemb. 7, 1799: *Mihaĭ Sturdza vel Logof., Ion Razu vel Vorn., Const. Mavrocordat Spătarŭ, Mihalake Luca Spăt., Manolake Conache vel Vorn.*

Acad. Port. XVIII, No. 389.

de milosteniĭ, ci de bună seamă şi dorinţa de a'şĭ economisi propriĭ banĭ. Era maĭ uşor pentru Domnitorĭ de a trămite la cutia milelorŭ pe ceĭ ce solicitaŭ ajutoruri de la eĭ, decât de a exauri mereŭ în caseta lorŭ privată. A aştepta, a cere ajutorŭ de la Domnitorĭ este o deprindere străveche, deprindere care persistă până astădĭ.

Veniturile maĭ d'inainte aşeḑate, ale cutieĭ milelorŭ :

a) Din veniturile Mitropolieĭ, 500 leĭ pe anŭ.

b) Mitropolitulŭ noŭ ipopsifiatŭ, 1000 leĭ odată.

c) Episcopulŭ de Romanŭ, 300 leĭ pe anŭ.

d) Episcopulŭ de Huşĭ, 200 leĭ pe anŭ.

e) Episcopulŭ noŭ alesŭ, 500 leĭ odată.

f) Monastirile ce sunt pe pământulŭ Moldoveĭ «fiind-că ctitoriĭ în vreme ce aŭ afierositŭ acareturĭ la mônăstirĭ, îndatorea pe egumenĭ ce vorŭ fi dupĕ vremĭ, ca din venitulŭ acelorŭ acareturĭ să mărite fete sĕrace, să ajutoreze case scăpătate şi să miluiască sĕraciĭ şi ce va maĭ prisosi, să trimiţă şi la mônastirele unde sunt închinate. Şi fiind-că nicĭ unele dintr'aceste acum nu se păzescŭ, pentru ca să fie împărtăşiţĭ aceĭ ctitorĭ cu pomenire de milostivire dintr'a lor hotărăm ca să se îndatorească şi pre mônăstirĭ a da pre tot anulŭ la cutia milelorŭ»:

Mônăstirele Sf. Mormênt, 500 leĭ, repartisaţĭ între toţĭ egumeniĭ.
Mônăstirele Sf. Munte asemene.

Mônăstirele Sinaiuluĭ	150	leĭ.
Sf. Spiridonŭ	150	»
Mônăstirea Slatina	150	»
Agapia	100	»
Bisericanĭ	80	»
Pângăraţiĭ	60	»
Bogdana	60	»
Florescĭĭ	25	»
Dolješţiĭ	asemene	

g) Taxa caftanuluĭ de boierie : de la vel Log. pênĕ la vel Vornicŭ de aproḑĭ câte 50 leĭ.

De la vel Spat. pênĕ la vel Căminarŭ câte 35 leĭ.

De la vel Pah. pênĕ la vel Şatrarŭ câte 25 leĭ.

Toţĭ alţĭ boĭerănaşĭ câte 10 leĭ.

Ispravnicĭĭ la numirea în funcţiune, câte 40 leĭ de unul, afară de ceĭ din ţinutulŭ Grecina, Codru şi Hotărniceniĭ, care vorŭ da câte 20 leĭ de Ispravnicŭ.

Ceĭ din Herţa şi Cărligătură, de Ispravnicŭ câte 30 leĭ.

h) Din rusumaturele pământuluĭ, 500 leĭ ; de la vămĭ 500 leĭ ; de

la ocne, goştină, desetină, vădrăritŭ, fie aceste arendate séŭ ţinute în regie, cutia milelorŭ să ia câte 500 leĭ de la cumpĕrătoriĭ veniturilorŭ, peste suma vênd̆ăreĭ, ĭar când veniturile sunt căutate în regie de la cămara domnéscă.

i) De la casa rĕsurelorŭ, de unde se plătescŭ lefurile, câte 2 parale la leŭ.

Veniturile din noŭ create prin hrisovulŭ ce analisămŭ, fură urmĕtórele:

a) De la menzilgiĭ, 500 leĭ pe anŭ. Décă menzilurile se ţin în în regie, suma se va da de la Visterie.

b) Saingiĭ, adecă ceĭ însărcinaţĭ cu strângerea oilorŭ mumbaieleĭ împĕrătescĭ vorŭ da câte 500 leĭ la vremea când li se remitŭ cărţile pentru strînsulŭ oilorŭ.

c) Maziliĭ, ruptazii şi ruptele Visterieĭ vorŭ da câte 1 leŭ de cruce pe anŭ, pe jumĕtate la Sf. Gheorghe şi a doua jumĕtate la Sf. Dumitru, făr'de răsură.

d) Neguţitoriĭ din tótă ţéră câte 2 leĭ de nume pe anŭ, făr'de răsure. Neguţitoriĭ din Iaşĭ, în posesiune de chrisóve de scuţirĭ şi privilegiĭ, câte 40 leĭ pe anŭ, în 2 trimestre.

e) Cărciumile din Iaşĭ, scutite de slujba ajutorinţeĭ, vorŭ plăti câte 90 lei pe anŭ, împliniţi prin vel Aga.

f) Căzanele şi căldările din tótă ţéră, carĭ fac rachiŭ din tescovină şi din póme, carĭ daŭ banĭ la ajutorinţe vorŭ plăti câte 8 leĭ pe anŭ de căldare mare, de la 6 vedre în sus, şi câte 4 de căldare mijlocie, de 6 pênĕ la 2 vedre, şi câte 1 leŭ de căldare mică de la 2 vedre în jos. Acestŭ venitŭ se va da în întreprindere. Domnitorulŭ ridică însă de la căldărĭ banĭĭ ce dădea la ajutorinţe, şi de asemene ordonă să nu li se ia răsură la darea impusă.

g) Vadra stărostéscă ce se lua de la podgoriile din ţinutulŭ Putneĭ de către starostiĭ de Putna, de la locuitorĭ cu viĭ, carĭ plătescŭ vădrăritŭ, se va lua pe séma cutieĭ, dându-se venitulŭ acesta în întreprindere, la vremea vênd̆ăreĭ vădrăritului, cu condiţiunea să nu se ia vinŭ, ci preţulŭ vedreĭ dupĕ cum se va rumpe pe acelŭ preţŭ în podgorie.

h) Toţĭ ceĭ ce plătescŭ vădrăritŭ câte 9 banĭ nouĭ de vadră şi 1 banŭ al mileĭ, cutia să ia 20 banĭ la 100 de vedre, osebit de 8 banĭ vechĭ de vadră ce are a'ĭ lua Visteria.

i) Boierii şi alţiĭ carĭ posedă hrisóve ca să scutéscă boĭ de negoţŭ, de vamă şi de cornăritŭ, vorŭ da la casa cutieĭ câte 8 parale de boŭ pe anŭ, plătibili când vameşulŭ le dă biletulŭ de vestire.

j) Vornicii de pe la satele marĭ vorŭ da la cutie câte 5 leĭ pe

anŭ; ceĭ de la satele de mâna doua câte 3 leĭ şi ceĭ de la satele micĭ câte 2 leĭ, în 2 semestre anuale.

k) De la hrisóvele ce se vorŭ face de la Visterie, din noŭ séŭ reîntărite, preste havaeturile obicĭnuite să se percépă câte 10 leĭ de hrisovŭ în favórea cutieĭ milelorŭ. De la cărţile de apărare de dajdie séŭ de miluire, nouĕ, orĭ reînoite se va percepe câte 3 leĭ de carte, afară de alte havaeturĭ.

l) In fine Domnitorulŭ maĭ acordă cutieĭ şi «din drepţiĭ baniĭ cămăreĭ Domnieĭ mele» câte 5000 leĭ din slujba vămeĭ, plătibile în 4 trimestre.

Dupĕ ce ast-fel s'aŭ creatŭ venitурĭ nouĕ, Domnitorulŭ hotăresce minimum şi maximum de milă ce se póte acorda, între 5 şi 40 leĭ pe lună. [1]

Décă de cutia milelorŭ nu se folosia sĕrăcimea de la olaltă, se folosiaŭ celŭ puţinŭ de reorganisarea reînnoită a Sf. Spiridon, prin hrisovulŭ ce'ĭ acordă Const. Ipsilant la 10 Decembrie 1799.

Prin acestŭ hrisovŭ Domnitorulŭ întăresce şi sporesce veniturile spitaluluĭ de 60 de paturĭ, aşéḑă lefile Doctoruluĭ şi a gerahilorŭ séŭ hirurgilorŭ, oprindŭ pe Doctorulŭ celŭ mare alŭ Curţeĭ Domnescĭ şi pre doctorulŭ politieĭ de a se amesteca în spitalŭ. Se organiséză şi o spiţerie a spitaluluĭ, comună cu spiţeria politieĭ, monopolisându-se spiţeriile în favórea spitaluluĭ. Epitropia Sf. Spiridon, prin hrisovulŭ ce analisămŭ, capĕtă întinse drepturĭ autonomice şi însăşĭ mônastirea Sf. Spiridon e recunoscută de Stavropighi adecă în care Mitropolitulŭ ţĕreĭ şi nimene să n'aibă nicĭ unŭ amestecŭ, Egumenulŭ mônastireĭ neputêndŭ fi aşeḑatŭ decât prin alegerea Epitropilorŭ.

Dispositiunele acestuĭ hrisovŭ sunt întărite cu blăstemulŭ Prelaţilorŭ Bisericeĭ. [2]

*

Din sfera justiţieĭ şi a administraţiuneĭ ne rĕmâne puţinŭ de ḑisŭ.

Cartea deschisă ce amŭ adusŭ maĭ sus, cu data din Iunie 1799, se referă la ambele ramurĭ, ba încă atinge şi finanţele prin maĭ multe articole.

Dintre aceste articole, celŭ alŭ 17-lea se preocupă de ómeniĭ rĕĭ, tâlharĭ, cari fórte se imulţiseră în ultimele timpurĭ, de la rezmeriţa terminată la 1792, încóce.

Fiindŭ vorba de asemene hoţĭ, să amintimŭ episodul întêmplatŭ cu Tufecci-başa Gheorghe. Unŭ frate alŭ acestuia, servindŭ ca arnăutŭ

1. Vedĭ Uricar tom. III, pag. 1—10.
2. Vedĭ hrisovulŭ în anexă, după *Uricar* tom. I, p. 82.

între neferiĭ Curţeĭ, deveni apoĭ hoţŭ vestitŭ la codru, punêndu se în fruntea uneĭ numeróse cete, aţinêndu-se la drumurĭ şi călcândŭ casele boĭerescĭ. Reclamaţiunĭ numeróse veniaŭ la Domnie. Domnitorulŭ chĭamă pe fratele hoţuluĭ, Tufecci-başa Gheorghe alŭ Curţeĭ şi-ĭ ordonă ca pênĕ în 2 sĕptĕmânĭ să'ĭ aducă la Curte pe fratele sĕŭ legatŭ séŭ mortŭ, sub amenin̦are că la din contra îşĭ va perde însuşĭ capulŭ. Tufecci-başa plecă din Iaşĭ în fruntea a 50 de neferĭ, urmări cu eĭ pe frate-sĕŭ pênĕ ce'lŭ strînse de aprópe într'o grădină din satulŭ Bozieniĭ (ţinutulŭ Némţuluĭ). Hoţulŭ nevoindŭ a se preda, fratele sĕŭ ilŭ împuşcă, apoĭ luându-ĭ capulŭ ilŭ duse la Domnitorŭ, ḑicêndu-ĭ: Măria ta, amŭ îndeplinitŭ porunca, amŭ liniştitŭ ţéra, dar amŭ vĕrsatŭ sângele fratelui meŭ şi plânsulŭ podidi pe nenorocitulŭ slujbaşŭ. Domnitorulŭ ca să'lŭ mângâe îl dărui cu o moşióră în Basarabia. Elŭ se retrase din slujba de Tufecciu-başa şi ca să'şĭ expieze pĕcatulŭ zidi în Iaşĭ la Sărărie Biserica Sf. Haralambie, pe care o dotă cu multe acareturĭ, astă-ḑĭ încă o mare parte din ele ruinate, căcĭ aŭ arsŭ de maĭ multe orĭ. «Blăstemulŭ luĭ Dumneḑeŭ», ḑicŭ pênă aḑĭ ceĭ din Sărărie, privindŭ ruinele din jurulŭ Bisericeĭ luĭ Tufecci-Başa. [1]

Din respectulŭ justiţieĭ semnalămŭ 2 acte şi anume: acelŭ din 20 Decembre 1799 prin care, la jalba luĭ Costache fiulŭ Stolniculuĭ Iordache, care să'şĭ vêndă o proprietate în indivisiune cu Pah. Ión Carp. Actulŭ ce dămŭ în notă arétă formalităţile ce se îndepliniaŭ pentru asemene mezaturĭ. [2]

Alŭ doilea documentŭ este din 3 Augustŭ 1799. Domnitorulŭ urmăresce o moşie ce o ḑice domnéscă, din ţinutulŭ Orheiuluĭ, care moşie şĭ-arŭ fi apropiat-o unŭ dascălŭ Teodosie, înşelândŭ pre boĭerii

1. Veḑĭ Istoria Moldoveĭ de Drăghicĭ pag. 63.

2. *Constantin Alexandru Ipsilant*

Prin jalba ce aŭ datŭ Domnieĭ mele Costachi fiulŭ Stolniculuĭ Iordache, aŭ arĕtatŭ, că lângă Sfete Niculae şi mahalaua Muntenieĭ de sus, are unŭ locŭ de împărţială cu Paharniculŭ Ion Carp, cu treĭ case ţĕrănescĭ pe locŭ. şi vrea să'l vêndă la mezatŭ. Poruncimŭ Domnieĭ sale vel Vornicŭ za aprodi, să pue pe telal Başa ca să'lŭ strige tot locŭlŭ la mezatŭ 10 ḑile pe tóte uliţele oraşuluĭ şi în Divanulŭ Domnescŭ, şi ce muşteriĭ vorŭ da preţŭ maĭ bunŭ, preţulŭ dupĕ urmă hotărîtŭ, să aducă baniĭ la Vornicie şi să-ĭ numere toţĭ deplinŭ şi luĭ să i se dée carte domnéscă de stăpânitŭ, ca pe unŭ dreptŭ lucru alŭ sĕŭ, ce l'aŭ cumpĕratŭ la Sultan Mezatŭ.—1799 Decembre 20.

L. S. *Procit. vel Vornicŭ.*

Uricar vol. X. pag. 107. (Originalul la D. T. Codrescu.

De la Constantin A. Ipsilant, la pag. 207, este din 18 Augustŭ 1799 unŭ actŭ, carte domnéscă de procesŭ de-moşie (Sohodol) din Bacăŭ.

ultimiĭ căĭmăcămiĭ. Constantin Ipsilant ordonă să se apeleze, pentru aflarea adevĕruluĭ, la vestitulŭ *Andronaki Donicĭ*. [1]

In volumulŭ nostru următorŭ, cu care vomŭ începe istoria secoluluĭ alŭ XIX[lea] vomŭ reveni în câtva asupra acesteĭ Domniĭ, cu care încheiemŭ volumulŭ de faţă.

---

1. Pitacŭ lungăreţŭ din 21 Augustŭ 1799 cu sigiliulŭ roşu rotundŭ mijlociŭ la Dumnealor veliţiĭ boĭerĭ. Fiind-că Domnia-mea ne-amŭ încredinţatŭ că moşia Bănesciĭ de la ţinutu Orheiuluĭ este drépta moşie domnéscă şi dascălulŭ Teodosie arĕtândŭ Domnieĭ sale Alexandru Calimah Vvd. nisce scrisorĭ cu plastografiĭ asupra acesteĭ moşiĭ, n'aŭ fostŭ îngăduituŭ a o stăpâni, iar acum în vremea căĭmăcămieĭ, arĕtându-le şi boĭerilorŭ caĭmacamĭ a Domnieĭ mele 'ĭ-aŭ *înşelatŭ*, şi aŭ luatŭ carte Domnieĭ sale cu care o stăpânesce. Pentru aceea dar, poruncimŭ Domnia mea, ca împreună cu cinstitŭ şi credinciosŭ boĭerŭ Domnieĭ mele Iordake Mavrocordatŭ Hatman şi D-nealuĭ Costake Karagea vel Postelnicŭ, adunându-vĕ maĭântêiŭ, să chiămaţĭ pe Dumnealuĭ Banŭ *Andronake Donicĭ* şi să'lŭ siliţĭ ca întru adevĕrŭ să ne arate tóte cele ce va fi sciindŭ pentru acéstă pricină. Şi dupĕ acésta să aduceţĭ şi pe arĕtatulŭ dascălŭ cu tóte scrisorile ce va fi avĕndŭ asupra arĕtateĭ moşiĭ, şi dupĕ ce cu amĕnuntulŭ cercetare ce veţĭ face pricineĭ acestia, dupĕ cum veţĭ afla adevĕrulŭ, prin anafora să ne însciinţaţĭ. Poruncimŭ şi D-tale vel Vornicŭ za aproţi să staĭ ca să iée sfîrşitŭ. 1799 Augustŭ 31.

Procit. vel Vornicŭ.

Sigiliulŭ mijlociŭ roşu. Acad. Portof. XV. No 109.

Eată în resumat şi alte acte de sub Const. A. Ipsilant:

Constantin Cornea biv ispravnicŭ de aproţĭ a cerutŭ în judecată pre neamurile Nenulescĭ şi Borulescĭ, din ţinutulŭ Dorohoiŭ, Vodă pune sorocŭ la 7 de la Ghenarŭ viitorŭ să se afle la Divanŭ cu scrisorĭ de doveţĭ... Cine nu va veni va fi adusŭ cu omŭ gospodŭ şi vor da ciubote.—1799 Noembre 7.

Acad. Portof. XV. No. 39.

Anaforaua Divanuluĭ din 1799 Noembre 24 în procesulŭ Stoln. Iordake Gheuca, cu rezoluţia luĭ Vodă, din 2 Ianuarie 1800, cu iscălitura şi sigiliulŭ micŭ 1799.

Iordake Gheuca ţine pe Catrina fiica Balaşeĭ Abaza, se judecă cu Costea biv vel Paharnicŭ «ce aŭ ţinutŭ pe Elena sora Balaşeĭ Abaza pentru jumĕtate satŭ de Gaurenĭ de la ţinutulŭ Iaşĭ.

Acad. Portof. XV. No. 72.

ANEXE LA VOLUMULŬ VII

DIN

ISTORIA ROMÂNILORŬ

ANEXE LA VOLUMULŬ VII

Documente relative la biserică.

La pag. 13 a volumuluĭ nostru de faţă, amŭ adusŭ o serie importantă de documente cu referinţă la biserică. Adăogimu aci una nu maĭ puţin importantă. Cetirea acestorŭ documente va arĕta cititoruluĭ că Alexandru Ipsilant şi într'a II[a] Domnie a sa s'a preocupat multŭ de biserică.

Să notămŭ aci câte-va din documentele ce publicămŭ maĭ la vale:

1) Hrisovulŭ luĭ Alexandru Ipsilant din 2 Mart 1797, în favórea mônăstireĭ luĭ Mihaĭ Vodă, cu hramulŭ Sf. Neculaĭ. Este de notatŭ pentru vorbele că: «acéstă mônăstire s'aŭ cinstitŭ şi cu starea scaunuluĭ Domnescŭ şi aŭ avutŭ maĭ nainte vĭĭ lângă mônăstire, pe care vĭĭ zidindu-se de către Domnia mea, încă din cea-l-altă Domnie, casele domnescĭ, s'aŭ datŭ mônăstireĭ schimb viile de la Tèrgovisce.»

Maĭ notămŭ în acestaşĭ documentŭ pasagiulŭ că mônăstirea acésta era *«de laturea oraşuluĭ»*. Documentulŭ maĭ coprinde şi enumerarea boĭerilorŭ din Divanŭ şi nu citézĕ decât credinţa uneĭ singure beizadele anume a luĭ Constantin.

2. Documentulŭ din 13 Martŭ 1797, face istoricŭlŭ mônăstireĭ Dealuluĭ, a restauraţiunilorŭ acesteia.

3) Documentul bisericeĭ Dudu din Craiova, din 25 Martŭ 1797, ce cuprinde istoricŭlŭ acesteĭ biserici de pe când era încă biserică de lemnŭ; menţionézĕ icóna făcĕtóre de minunĭ şi scutesce pe servitoriĭ bisericeĭ şi pe dascălulŭ de la acéstă biserică, ĭertându preoţilor între altele şi baniĭ şcólelorŭ.

4) Documentulŭ din 27 Martŭ 1797, în favórea grădineĭ de la cişméua apelorŭ «spre podóba şi mângâerea priveleĭ de obşte.»

5) Documentulŭ mônăstireĭ Sărindar pomenindŭ de icóna făcĕtóre de minunĭ de acolo.

6) Documentulŭ din 9 Aprilie 1796 adăogindŭ veniturile mônăstireĭ Colţea pentru sporirea camerelorŭ spitaluluĭ cu una pentru convalescenţiĭ de lingóre.

7) Hrisovulŭ din 27 Aprilŭ 1797, coprinde istoriculŭ mônăstireĭ Căldăruşanĭ şi nizamulŭ dupĕ care are să urmeze acéstă chinovie, nizamŭ din 12 articole. Se orênduescŭ epitropĭ aĭ mônăstireĭ, Mitropolitulŭ ţĕreĭ Dositheiŭ şi pe boïeriĭ biv vel Banŭ D. Ghica, vel Banŭ D. Racoviţă şi vel Logof. de ţéra de sus C. Filipescu.

8) Hrisovulŭ din 1 Iunie 1797 în favórea bisericelorŭ zidite de Mihail Monahul, fost Logofĕtŭ de tainĕ. In acestŭ documentŭ pentru prima óră e citatŭ Iónŭ Russet în calitate de Hatmanŭ şi în ierarhie dupĕ Isac Ralet vel Logof. alŭ obiceiurilorŭ, pe când ca vel Spătarŭ continuă a fi tot G. Mavrocordat.

9) Documentulŭ de la 9 Iunie 1797 este relativŭ la judecata rudelorŭ Mitropolituluĭ Cosma pentru clironomia luĭ. Divanulŭ decide că «cele ce agonisesce Episcopulŭ în vremea Episcopieĭ sale, dupĕ pravile, le moştenesce Episcopia». Rudele întêmpină «că cele câte sunt orĭ făcute, orĭ cumpĕrate saŭ câştigate *ritos* pe numele Episcopieĭ», numaĭ acele se cuvinŭ a rĕmâne Episcopieĭ. Divanulŭ invócă pravilele şi obiceiulŭ pământuluĭ şi dice că de câte orĭ obiceiulŭ pământuluĭ se împotrivesce pravilelorŭ, judecata urméză dupĕ obiceiulŭ pământuluĭ «ca unorŭ canóne ale ţĕreĭ». Pentru viitorŭ Divanulŭ stabilesce regula şi cere hrisovŭ Domnescŭ prin care «să se nomotimiséscă cu hotărîre de a nu maĭ fi slobodĭ nicĭ Mitropolitulŭ nicĭ Episcopiĭ să maĭ cumpere nicĭ unŭ felŭ de lucru nemişcătorŭ; încă şi ceĭ carĭ vorŭ lăsa lucrurĭ nemişcătóre dăniĭ la mônăstirĭ şi biserici, s'aŭ hotărîtŭ a se rĕscumpĕra cu banĭ de către rudeniile celuĭ ce va face a fieroma. Asemene hotărîre să se facă acum şi pentru Mitropolie şi cele 3 Episcopiĭ.

De unde vine că Divanulŭ răpesce prelaţilorŭ şi în genere mônăstirelorŭ şi bisericelorŭ dreptulŭ de a posede prin danie saŭ cumpĕrătură unŭ imobilŭ? Boïeriĭ pământenĭ vĕdêndŭ că adese se strecóră la egumeniĭ, ba şi la Episcopie şi Mitropolie călugărĭ de némŭ streinŭ, în interesulŭ neînstrăinăreĭ pământuluĭ ţĕreĭ, propunŭ dispositiunea de maĭ sus, căcĭ când va fi arhiereulŭ de neamŭ din altă ţéră streină, vorŭ iurudisi streiniĭ a veni să stăpânéscă acareturile pământuluĭ nostru cu cuvêntŭ că sunt clironomĭ».

Domnitorulŭ numaĭ la 6 Iulie 1797, dă resoluţiunea că Mitropolitulŭ, Episcopiĭ, Egumeniĭ şi toţĭ clericiĭ călugărĭ nu se cade a se

clironomisi de rudenii, de óre-ce avutulŭ lorŭ urmézĕ a rĕmâne mônăstireĭ la care şi-aŭ pusŭ metania.[1]

10) Actulŭ din 8 Octombre 1797, în favórea mônăstireĭ Arnota, din causă că patronulŭ eĭ este isbăvitorŭ de patima lăcustelor.

11) Pitacul din 13 Octombre 1797 prin care se scotŭ cu forţa din chiliile de la mônăstirea Sărindar persónele ce s'aŭ dusŭ acolo pentru vindecare de bóle prin rugăciunĭ la icona făcătóre de minunĭ şi care nu maĭ vorŭ să iasă din mônăstire.

12) Anaforaua Mitropolituluĭ Dositheiŭ din 18 Noembrie, însciinţându pe Domnitorŭ despre egumenii carĭ dărapănă averea mônăstireĭ Arnota.

13) Carte din 1 Iulie 1797 în favórea bisericeĭ zidită în oraşulŭ Slatina de Iane Slătineanu şi a şcóleĭ pentru învĕţătura copiilorŭ.

14) Hrisovulŭ mônăstireĭ Pantelimon, din 10 Maiŭ 1797, datŭ la mâna Epitropuluĭ Spitaluluĭ, Ión Florescu. Domnitorulŭ constitue diverse venitурĭ în favórea spitaluluĭ şi mônăstireĭ.

15) Şi în fine o serie de documente relative la miluirile mônăstirilorŭ din Orient.

La 1 Ianuarŭ 1797, acordă mônăstireĭ Sinaia mila ce deja i-aŭ maĭ fostŭ acordatŭ la 13 Augustŭ 1779 tot elŭ, anume vama din 4 Joĭ de la sborulŭ ce se face la vremea culesuluĭ în valea Negovanilor, pe moşia acesteĭ mônăstirĭ, carĭ sborŭ, în vremele de maĭ de mult se făcea Marţia, şi s'aŭ schimbatŭ Joia prin hrisovu luĭ A. Ipsilante din ântêia domnie.

Cod. XXXIV, fila 49 verso.

Pitacŭ la Episcopulŭ de Rômnicŭ Nectarie să dea pe lună câte 5 tal. femeeĭ Ilinca de acolo şi va fi scăḑutŭ din baniĭ preoţilorŭ la cutie «şi fiindcă ne-aŭ arĕtatŭ că femeea Ilinca e vrednică de maĭ mult ajutorŭ poruncimŭ ca şi de la Sfinţia ta să daĭ tal. 5 pe lună ca să se facă tal. 10 precum aĭ găsitŭ Sfinţia ta cu cale».—1797, Februarŭ 1.

Cod. XXXVI, fila 26.

Hrisovulŭ din 2 Martŭ 1797, prin care Al. Ipsilante reîntărescе mônăstireĭ Xiropotamulŭ, unde se păstréză cea maĭ mare bucată din Sf. Cruce, şi de unde s'a adusŭ în ţéră acestŭ Sfântŭ lemnŭ «când se afla domnŭ rĕposatulŭ întru fericire Scărlat Ghica Voevodŭ». Acesta aŭ făcutŭ ajutoriŭ mônăstireĭ câte tal. 500. S'aŭ întăritŭ acéstă milă şi de Const. Mavrocordat, orânduindŭ Domnia sa şi Epitropŭ pe P. S. Sa Păr. Mitropolitŭ Chir Grigorie, ca să pórte

1. Maĭ e de notatŭ că în acestŭ documentŭ apare pentru ântâia óră în limbă vorba *pretentióne* în locŭ de pretenderisire.

grija a primi mila în toţi anii de la Cămărăşia ocnelorŭ la 9 Martŭ, şi a o trimite la Xiropotamŭ». La 1775 Al. Ipsilante a întăritŭ astă milă şi cu regularea făcută de C. Mavrocordat. Acum reîntăresce din noŭ acéstaşi milă aducêndŭ credinţa sa, a fiuluĭ seŭ Constantin şi a boĭerilorŭ divanitĭ.

Cod. XXXIV fila 8.

Hrisovulŭ luĭ Al. Ipsilante reînoindŭ bisericeĭ «de aicea de laturea oraşuluĭ Domnieĭ mele Bucurescĭ care este zidită şi înalţată din temelia eĭ de răposatulŭ Domnŭ Mihaĭ Vodă», cu hramul Sf. Nicolae, hrisóvele anterióre pentru vinăriciŭ (veḑĭ la Domnia luĭ Al. Moruzi hrisovulŭ din cod. XXVI), adaoge următórele care nu sunt în anteriorulŭ hrisovŭ: «Aşijderea fiind-că acésta mônăstire s'aŭ cinstitŭ şi *cu starea scaunuluĭ Domnescŭ* şi aŭ avutŭ maĭ nainte şi viĭ lângă mônăstire, pe care viĭ zidindu-se de către Domnia mea *încă din cea-l-altă domnie casele Domnescĭ*, s'aŭ datŭ mônăstireĭ schimbŭ viile de la Târgovisce, care viĭ fiindŭ la locŭ depărtatŭ şi neputândŭ năstavniculŭ mônăstireĭ a merge în tot de una însu-şĭ ca să le lucreze nu s'ar fi putêndŭ face lucrulŭ dupĕ cuviinţă. Şi de vreme ce acésta Sf. mônăstire s'aŭ aflatŭ şi se află şi acum curte scaunuluĭ Domnieĭ, de aceea cuviindu-se a fi împărtăşită şi cu deosebită milă Domnéscă pentru înlesnirea lucruluĭ acesteĭ viĭ ce s'aŭ datŭ schimbŭ la loc depărtatŭ, i s'aŭ adăogatŭ de către Domnia sa Selefulŭ nostru Alexandru Moruzi Vodă alţĭ lude 20 scutelnicĭ dintre dajniciĭ visterieĭ cu pecetluiturĭ domnescĭ apăraţĭ de rîndulŭ dăjdiilorŭ către visterie şi de alte angariĭ, precum pentru acésta vĕḑumŭ Domnia mea şi cartea Domnieĭ sale cu leatŭ 1795 Aprilŭ 18. Care milă fiindŭ cu cale şi cu dreptŭ cuvêntŭ dată, şi noi asemenea o întărimŭ şi poruncimŭ Domnieĭ tale vel Vist. să i daĭ ţidulele Visterieĭ dupĕ orânduiala către Ispravniciĭ aceluĭ judeţŭ şi aducêndŭ adeverinţa de chip, să li se dea şi pecetluiturĭ de la Visteria Domnieĭ mele spre a fi în pace şi nesupăraţĭ, ca să pótă ajutora cu dênşiĭ la lucrulŭ acestor viĭ. Decĭ şi acum învrednicindu-ne Domnulŭ Dumneḑeŭ cu a doua Domnie acesteĭ pravoslavnice ţerĭ Românescĭ, amŭ bine voitŭ de amŭ înoitŭ iarăşĭ şi amŭ întăritŭ atât milele ce aŭ avutŭ maĭ nainte, cât şi acéstă din urmă ca să se păzéscă nestrămutatŭ spre a fi Sf. mônăstirĭ de ajutorŭ şi întărire, iar Domnieĭ mele şi reposaţilorŭ părinţilorŭ Domnieĭ mele vecĭnica pomenire. Rugămŭ dór şi pe alţĭ fraţĭ Domnĭ, care în urma nóstră se vorŭ învrednici a fi Domnĭ şi oblăduitorĭ acesteĭ creştinescĭ ţerĭ, să bine voiască a înoi şi a întări aceste milĭ, ca şi ale Domniilorŭ sale milĭ să fie în urmă de alţĭ în sémă ţinute. Şi amŭ adeveritŭ hrisovulŭ acesta cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele, Io Alexandru Ipsilante Voevodŭ şi cu credinţa pré iubituluĭ Domnieĭ mele fiŭ Constantin Voevodŭ, martorĭ fiindŭ Domniele lorŭ cinstiţiĭ şi credincioşiĭ boĭerĭ velitĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele Pan Dumitrache Racoviţă vel Ban, Pan Enache Văcărescu, vel Vist. Pan Manolache Creţulescu, vel Vornic de ţĕră de sus, Pan

Ion Damaris, vel Vornic de ţéră de jos, Pan Radul Golescul vel Vornicŭ alŭ obştirilorŭ, Pan Constantin Filipescul, vel Logofĕt de ţéra de sus, Pan Stefan Văcărescul, vel Logofĕtŭ de ţéra de jos, Pan Isaac Ralet, vel Logofetŭ alŭ obiceiurilor, Pan George Mavrocordat, vel Spătarŭ, Pan Constantin Suţul, vel Postelnicŭ, Pan Theodorache Iuliano, vel Clucer, Pan Iordache Slătineanu, vel Paharnicŭ, Pan Grigorie Paleologu vel stolnicŭ, Pan Nicolae, vel comis, Pan Constantin Viişorean, vel slugerŭ şi Ispravnicŭ, Constantin Filipescu, vel Logofĕt de ţéra de sus şi s'a scrisŭ hrsiovulŭ acesta la 1-iul anŭ dintru a doua domnie a Domnieĭ mele aicĭ în oraşulŭ scaunuluĭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, la anĭ de la zidirea lumeĭ 7305 iar de la Domnulŭ şi mântuitorulŭ nostru Isus Hristos 1797 Martŭ 2, de Răducanu Poenaru, biv al 3 Logofĕtŭ condicarŭ.

Cod. XXXIV, fila 15 verso.

Cartea din 1797 Martŭ 5, prin care miluesce schitulŭ Sf. Elefterie alŭ Mitropolieĭ, ca să ţină 15 poslușnicĭ, liberĭ de orĭ-ce dare. Asemenea să scutéscă bucatele sale; insă 300 oĭ de oieritŭ, stupĭ şi rîmătoriĭ de dijmăritŭ şi o cârciumă în Bucurescĭ, de dijmăritŭ, de căminăritŭ, de vamă, de vinŭ Domnescŭ şi de ortulŭ vătăşescŭ; 2 preoţĭ şi 1 diaconŭ şi 2 cântăreţĭ să fie scutiţĭ, eĭ, casele lorŭ şi bucatele lorŭ, în temeiulŭ altorŭ cărţĭ Domnescĭ de scutire, şi dupĕ rugăciunea ce aŭ adresatŭ luĭ Al. Ipsilante, Neculaĭ Brancoveanu, biv. vel Banŭ, sub a căruĭ purtare de grijă se află schitulŭ.

Cod. XXXIV fila. 4

In 9 Martŭ 1797 Al. Ipsilante intăresce egumenŭ mônăstireĭ Mărcuţa pe Ieromonachul Calinic, dupĕ alegerea epitropilorŭ de la mônăstirea Halchi, unde este închinată Mărcuţa. «Poruncimŭ Domnia mea tuturorŭ părinţilorŭ, poslușnicilorŭ şi robilorŭ mônăstireĭ, să aveţĭ a da numituluĭ egumenŭ ascultarea şi supunerea cea cuviinciósă.

Cod. XXXIV, fila 6 verso.

Hrisovulŭ de la Al. Ipsilant, din 9 Martŭ 1797, care întăresce milele mônăstireĭ Mărcuţa, cea zidită de elŭ, este identicŭ cu celŭ alŭ luĭ Moruzi, din 19 Aprilie 1793. (cod. XXVI p. 89, v. t. VI).

Cod. XXXIV fila 7.

Pitacŭ din 10 Martŭ 1797, orânduindŭ pe Theodosie Palade, biv. alŭ 3-lea log. ca împreună cu delegatulŭ Episcopieĭ de Rômnic să mérgă la mônăstirea Horezulŭ din Vâlcea, să ia socotéla egumenuluĭ şi să facă cercetare de starea mônăstireĭ, care Domnitorulŭ a aflatŭ că este în próstă stare de reaua administraţiune a aceluĭ egumenŭ.

Cod. XXXIV, fila 33.

Hrisovulŭ din 11 Martŭ 1797, confirmă în modŭ identicŭ cartea de milĭ

a schituluĭ Bradulŭ (Vălcea), dată de Al. Moruzi la 24 Iunie 1793 (Cod. XXVI f. 87; v. t. VI) Alexandru Ipsilante tot cu data de 11 Martŭ maĭ dă hrisóve de milĭ, analóge şi schiturilorŭ: Iezerulŭ şi Isvorulŭ frumosŭ, ambele în jud. Vâlcea.

Cod. XXXIV fila 12 verso.

Actulŭ din 12 Martŭ 1797, reîntăresce cartea de milĭ a mônăstireĭ Hagi Dima. Identicŭ cu celŭ alŭ luĭ Moruzi din Maiŭ 93. Cod. XXVI fila 44 (v. tom. VI).

Cod. XXXIV fila 50.

Actulŭ din 12 Martŭ 1797 de la Al. Ipsilant reîntăresce cartea de mili a mânăstireĭ Flocesciĭ din judeţulŭ Ilfovŭ. Actulŭ e identicŭ cu alŭ luĭ Alex. Moruzi din 1 Augustŭ 1793, cod. XXVI p. 167. (v. t. VI).

Cod. XXXIV, fila 25.

Carte de la Al. Ipsilante din 13 Martŭ 1797, prin care acordă mônăstireĭ Stavropighi de la Moreea cu hramulŭ Sf. Voevoḑĭ Mihail şi Gavril, milele ce aŭ avutŭ de la alţĭ fraţĭ Domnĭ, câte taleri 70 pe anŭ, dupre cum se constată şi din hrisovulŭ luĭ Al. Moruzi din 1894 Decembre 1. Astă sumă o va lua monâstirea în 2 rate: 35 tal. din vamă, restulŭ din ocne.

Cod. XXXIV, fila 91.

Anafaraua Mitropolituluĭ Dosotheiu, din Martŭ 13, 1797, prin care arótă starea decăḑută a mônăstireĭ Dealulŭ cea zidită de Radu Vodă sin Vlad Vodă. Mitropolitulŭ arótă că a vĕḑut'o însuşĭ în vara trecută şi fiind-că până la lótŭ 1795 se afla la astă mônăstire egumenindŭ unŭ archimandritulŭ Nichifor, omŭ alŭ rĕposatuluĭ Mitropolit Cosma, carele fiindŭ trecutŭ în vêrsta bĕtrăneţelorŭ şi coprinsŭ de slăbiciunea bólelorŭ, nu puté iconomisi mônăstirea dupĕ cuviinţĭ. Mitropolitulŭ a cerutŭ luĭ Moruzi rânduirea altuĭ egumenŭ şi Domnitorulŭ a ordonat să se alégă unŭ călugărŭ pământeanŭ din Mitropolie, omŭ vrednicŭ, şi Mitropolitulŭ Dositheiŭ a prezintatŭ luĭ Vodă pe eclesiarhulŭ Mitropolieĭ Dionisie, omŭ cercatŭ şi deprinsŭ în orânduiala călugărieĭ, şi fără nicĭ o meteahnă, fiindŭ şi feciorŭ de boĭerŭ pământénŭ. Moruz l'a intăritŭ. Acesta a aflatŭ mônăstirea în fórte próstă stare şi nicĭ voia să primósecă egumenia, ḑicêndŭ că dupĕ ce va îndrepta mônăstirea se va găsi altulŭ să'ĭ iae egumenia. Ca să'lŭ înduplece de a o primi, Mitropolitulŭ a cerutŭ pentru elŭ de la Moruzi o carte de statornicie, în egumenie a luĭ Dionisie. Dór când era s'o dea i-aŭ venitŭ mazilirea. Acum Mitropolitulŭ cere asemenea sinetŭ de statornicie de la noulŭ Domnŭ, cu atât maĭ mult că însuşĭ A. Ipsilante, în Domnia întêia, aŭ poruncitŭ să fie egumeniĭ statornicĭ pe la mônăstirele lorŭ şi să nu fie schimbaţĭ făr'de vină.

Ipsilante încuviinţézăă să fie egumenŭ Dionisie pênĕ când adecă i se va

căuta socotéla şi tot venitulŭ şi cheltuiala de când egumenesce şi până de se va véde de urméză întocmirea testamenturilorŭ ctitoricescĭ, dupĕ datoria ce aŭ egumeniĭ mônăstirelor şi vĕdêndŭ atuncea urmarea luĭ cu iconomie bună, va rĕmâne iarăşĭ în starea luĭ, nestrămutatŭ din egumenie.

Cod. XXXIII, fila 392 verso.

Alexandru Ipsilant la 14 Martŭ 1797, reîntăresce cartea de la el, şi în urmă de Alexandru Moruzi, la 5 Iunie 1793 pentru 5 liuḑĭ şi o pivniţă scutită. (veḑĭ tom. VI rubrica Bisericeĭ).

Cod. XXXIV fila 12.

Hrisovulŭ Sf. Mitropoliĭ pentru milele ce are, 1797 Martŭ 16 este în totulŭ identicŭ cu celŭ de la A. Moruzi din cod. XXVI fila 71.

Cod XXXIV fila 82 verso.

Hrisovulŭ mônăstireĭ Sf. Spiridon Noŭ, identicŭ cu celŭ de la cod. XXVI fila 10, datŭ de Alexandru C. Moruzi. Vvd. Dóră numaĭ boĭerĭ martorĭ aduşĭ la finea hrisovuluĭ din cod. XXVI sunt schimbaţĭ în hrisovulŭ luĭ Alexandru Ipsilant în a II-a Domnie, la 17 Martŭ 1797.

Cod XXXIV fila 18.

Hrisovulŭ din 24 Martŭ 1797, confirmă cartea de milĭ a mônăstireĭ Govora, ce o avea de la Alexandru Moruzi din 22 Decembre 1793, cod. XXVI p. 183 (v. tomul VI).

Cod. XXXIV, fila 44 verso.

Carte de la 24 Martŭ 1797, prin care Alexandru Ipsilant întăresce mila de 3 liuḑĭ acordată de Alex. Moruzi luĭ Teodosie Ieromonachulŭ purtătorulŭ de grijă la biserica de Cişmeaua ot. Zoodohul Pighi, milă ce aŭ acordat'o Mihaiŭ-Vodă Suţul.

Cod. XXXIV fila 18.

Hrisovulŭ bisericeĭ Dudul din Craiova de milele ce are. Zemble Vlahscoe. Câţĭ cu Duhul luĭ Dumneḑeŭ se pórtă, dupĕ cum ḑice Apostolul, aceştia sunt fiiĭ luĭ Dumneḑeŭ; pentru aceea ceĭ ce vorŭ să'şĭ mântuiască sufletulŭ datorĭ sunt a face milostenie, şi aşĭa se vorŭ învrednici a lua plată de la Impĕratulŭ slaviĭ, dupĕ cum ḑice: Fericiţĭ ceĭ milostivĭ că aceia se vorŭ milui, şi înaintea acelora pórta ceruluĭ se va deschide şi vorŭ intra ca nisce fiĭ moştenitorĭ, cu mărire şi cu cinste înaintea luĭ Dumneḑeŭ, în locaşurile cerescĭ, şi se vorŭ încununa cu cununa cea neveştejită. Dreptŭ aceea dar însciinţându-ne Domnia mea, cum că în oraşulŭ Craioveĭ, la biserica Dudul, Sfânta Icónă a Prea Sfinteĭ de Dumneḑeŭ născĕtóre şi pururea Fecióreĭ Marieĭ, care este făcĕtóre de minunĭ şi tot-déuna se află ajutătóre şi gata folositóre către toţĭ ceĭ pravoslavnicĭ creştinĭ

ce năzuescŭ cu rugăciuni şi cu cuviinciósă umilinţă şi evlavie, îşĭ câştigă a lorŭ tămăduire si izbăvire de orĭ-ce bólă are; şi fiind-că acóstă biserică, în care se află sfânta Icónă, maĭ 'nainte aŭ fostŭ de lemnŭ, care fiindŭ vechĭe, stricată şi cu totulŭ dărăpănată, maĭ la urmă s'aŭ îndemnatŭ doĭ din creştinĭ de acolo de la Craĭova, anume Constantin Fotescul biv Clucer za arie, i Hagi Gheorghe Ión, şi acolo strădanie şi cheltuélă silindu-se, aŭ prefăcut'o de piatră, şi cu chiliĭ pentru bolnavĭ, ce năzuescŭ spre tămăduire, unde se cinstesce şi se prăznuesce hramulŭ Sfinteĭ de Dumneḑeŭ Născătóreĭ şi pururea Fecióreĭ Marieĭ, care biserică aflându-se făr'de nicĭ unŭ ajutorŭ şi milă Domnéscă, încă din cea-l-altă Domnie a Domnieĭ mele, socotit-amŭ Domnia mea, dupĕ datoria ce avemŭ către Sf. luĭ D-ḑeŭ lăcaşurĭ, maĭ vêrtosŭ la acóstă *biserică cu luminată Icónă, de unde tot norodulŭ creştinescŭ câştigă tămăduire,* bine amŭ voitŭ încă de atuncĭ, de amŭ datŭ hrisovulŭ Domnieĭ nóstre, cât şi fraţiĭ Domnĭ din urmă cu milele acestea, care se coprindŭ maĭ jos: Adică să iée pe tot anulŭ de la vama Craĭoveĭ câte taleri una sută de la vameşĭ; să scutéscă la vremea oiérituluĭ 500 de oĭ; să ţie şi liude 20 posluşnicĭ, pe care găsindu'ĭ, să'ĭ ducă la D-lorŭ Ispravniciĭ judeţuluĭ, ca să'ĭ cerceteze, şi fiindŭ streinĭ cu adevĕratŭ, să li se dée adeverinţe pe numele şi chipulŭ lorŭ, dupĕ care li se va da şi pecetluiturile Domnieĭ mele la mână, ca să fie în pace şi nesupĕraţĭ de tóte dăjdiile şi orânduelile verĭ câte arŭ ĭeşi de la Visterie peste anŭ în ţéră, de nicĭ unele val şi supĕrare să nu aibă; să ţie şi 2 preoţĭ, i unŭ diaconŭ, i unŭ dascălŭ, scutiţĭ şi apĕraţĭ de tóte, însă: şi preoţiĭ şi diaconulŭ de ploconulŭ Episcopescŭ, *de baniĭ şcólelorŭ,* şi de orĭ-ce dărĭ vorŭ ĭeşi pe ceĭ-l-altĭ preoţĭ aĭ ţĕreĭ. Aşişderea şi acelŭ dascălŭ să fie în pace şi nesupĕratŭ de rândulŭ dăjdiilorŭ ce vorŭ ĭeşi pe ţéră, de nicĭ unele, nicĭ unŭ valŭ şi nicĭ o supĕrare să nu aibă, ca să pótă fi de slujba bisericeĭ. Aşişderea să aibă a ţinea şi scaunŭ de de carne în oraşulŭ Craioveĭ, scutitŭ, apĕratŭ de vamă, de ĭerbăritŭ, de vatafŭ de măcelarĭ şi de tóte alte angariĭ, ce daŭ alte scaune. Dreptŭ aceea şi acum întru cea de a doua hărăzită nouă Domnie, a acesteia pravoslavnice ţĕrĭ Românescĭ, amŭ bine-voitŭ ĭarăşĭ de amŭ înoitŭ şi amŭ întăritŭ milele ce se arétă maĭ sus, ca să le aibă nestrămutate. Şi rugămŭ şi pe alţĭ fraţĭ Domnĭ carĭ în urma nóstră se vorŭ învrednici cu Domnia acesteĭ ţĕrĭ, să bine-voiască pentru evlavia luminateĭ icóne a înnoi şi a întări milele acestea, ca şi a D-lorŭ sale milĭ, în urmă, să fie în sémă de alţiĭ ţinute». Urméză şirulŭ boĭerilorŭ, cu credinţa cărora a dat hrisovulŭ. 1797 Martŭ 25.

Cod. XXXIV, fila 26.

Cartea luĭ Alex. Ipsilant din 26 Martŭ 1797 prin care acordă Schituluĭ Prosia, dupĕ apa Vălsanuluĭ (Argeşŭ), schitŭ de călugăriţe, din noŭ făcutŭ cu milă dupĕ la creştinĭ, dreptulŭ de 5 posluşnicĭ, ómenĭ scutiţĭ, acordaţĭ de Alexandru Moruzi.

Cod. XXXV, fila 61 verso.

Prin cartea de la 27 Martŭ 1797, Alexandru Ipsilant reîntăresce la mânele Epistatuluĭ de la biserica Cişmeliĭ ot Zoodul Pighi dreptulŭ acordatŭ de anteriorii domnĭ, ca să aibă 20 liuḑĭ scutiţĭ «pentru lucrulŭ grădineĭ de la cişméua apelorŭ ot Zoodohul Pighi şi pentru paza şi curăţenia de sus şi de jos, spre podóba şi mângâerea priveleĭ de obşte».

Cod. XXXIV, fila 13.

Carte din 30 Martŭ 1797, de la Alexandru Ipsilant. «Fiind-că ne-amŭ însciinţatŭ Domnia mea, cum că între munţĭ se află unŭ schitŭ ce se numesce Cheia, unde locuescŭ 19 călugăraşĭ sihastri, şi acestŭ schitŭ aflându-se în locŭ pustiŭ, şi între petre, unde nicĭ roduri ale pământuluĭ de hrana omenéscă nu se potŭ face, care neavêndŭ nicĭ moşie, nicĭ vie, nicĭ altcevaşŭ nimicŭ cu vre unŭ venitŭ, aŭ fostŭ împărtăşitŭ şi cu milĭ domnescĭ şi din vremile rezmeriţelorŭ rĕpuindŭ sineturile ce aŭ avutŭ, aŭ ajunsŭ la prósta stare şi pliroforisindu-ne Domnia mea de a păr. călugăraşĭ lipsă....» îlŭ miluesce Ipsilant cu 10 liuḑĭ ómenĭ streinĭ, scutiţĭ de dăjdiĭ şi să iée pe fie-ce anŭ din vama Vălenilorŭ câte 50 talere «cari banĭ să'ĭ dée cumpĕrătoriĭ vămiĭ peste baniĭ cămăriĭ».

Cod. XXXIV, fila 24 verso.

Hrisovulŭ mônastireĭ Sărindarul, de la Alexandru Ipsilant, din 1 Aprilŭ 1797 este identicŭ cu alŭ luĭ Alexandru Moruzi, în fondŭ, numaĭ la începutŭ are următórea întroducere: «Sfinteĭ şi Dumneḑeescilĭ mônastirĭ Sărindaru, din oraşulŭ Bucurescĭ, unde se cinstesce şi se prăsnuesce hramulŭ Adormireĭ Prea Sfinteĭ de Dumneḑeŭ Născătóreĭ şi pururea Fecióreĭ Marieĭ, întru care se află icóna a P. S. Sale, care este isvorŭ de tămăduire tutulorŭ celorŭ ce alérgă cu evlavie şi cu credinţă, draciĭ gonindŭ, orbiĭ, slăbănogiĭ şi tot felulŭ de bóle şi neputinţe tămăduindŭ, ca să fie acéstă mônastire în pace şi ertată de haraciŭ, de lipsa haraliuluĭ, de plocónele bairamuluĭ, de vel sémă, de séma a II-a şi de a III-a, şi de adaosulŭ haraciuluĭ, de împrumutărĭ, de calu domnescŭ şi de ploconulŭ stéguluĭ, de untŭ, de caĭ, de care împărătescĭ, de care de óste, de podvóde, de mertice, de conace, de zaherele, de birulŭ oştiĭ, de sursatŭ de vacĭ, de oĭ, de miere, de céră, de fênŭ, de lemne împĕrătescĭ, de ploconulŭ Hanuluĭ şi alŭ Sultanuluĭ, de satarale, şi de tóte orĭ câte feluriĭ de dăjdiĭ arŭ ĭeşi de la Visteria Domnieĭ mele, preste anŭ, la mônastirĭ şi la boĭerĭ şi la ţĕră, de nicĭ unele, nicĭ odinióră, nicĭ unŭ felŭ de supĕrare să nu aibă. Aşişderea să fie Sf. mônastire în pace şi ertată de dijmăritŭ şi de vinăriciŭ; precum nu daŭ alte mônastirĭ, nicĭ acésta să nu supere». Urméză apoĭ textualŭ hrisovulŭ de la Moruzi (v. tomul VI relativŭ la biserică. Veḑĭ hrisovulŭ luĭ Alexandru Moruzi cod. XXVI fila 14.)

Cod. XXXIV. fila 41 verso.

Cartea mônastireĭ Sf. Spiridon Noŭ din Bucurescĭ, cea zidită de Scarlat Vodă şi Alex. Ghica Vodă. Domnitorulŭ îĭ întăresce mila, ca la moşia mônastireĭ Ruşiĭ de Vede din Teleormanŭ, să se facă târgŭ pe fieşce săptămână o dată; vama de la târgŭ să fie a mônastireĭ; să pótă aduce la Ruşiĭ de Vede verĭ de unde pênĕ la 2000 vedre vin şi 100 vedre rachiŭ, scutite de căminăritŭ şi de vamă. Prăvăliile din Ruşiĭ de Vede să fie apărate de fumăritŭ şi cotăritŭ. Vinŭ şi rachiŭ să nu vêndă la Ruşiĭ de Vede decât mônastirea. 1797 Aprilŭ.

Cod. XXXVI fila 44.

Alex. Ipsilant la 2 Aprilŭ 1797, aŭ confirmatŭ din noŭ milele mônastireĭ Zlătarĭ. Alexandru Moruzi prin hrisovulŭ sĕŭ de la 8 Iunie 1793 (cod. XXVI pag. 75). Redacţiunea hrisovuluĭ luĭ Ipsilant în fond este identică.

Cod. XXXIV, fila 73 verso.

Al. Ipsilant la 2 Aprilŭ 1797 confirmă Episcopieĭ de Argeş milele de vinăriciŭ şi liuḑiĭ ce i-aŭ acordatŭ şi Al. Moruzi în 3 Iulie 1793, (Cod. XXVI, pag. 115 (v. tom. VI), cu adăogire de 500 bolovanĭ sare din ocnele Domnescĭ şi să scutéscă 1500 oĭ ca şi cele-l-alte Episcopiĭ.

Cod. XXXIV fila 43.

Carte din 7 Aprilŭ 1797, prin care Al. Ipsilant acordă schituluĭ Mănăilesciĭ din Vâlcea «ḑiditŭ şi întemeiat de rĕposatulŭ Pană Trufanda vel Spătarŭ strămoşulŭ D-néluĭ Şt. Părşcoveanu biv. vel Vornicŭ», să iée schitulŭ pe tot anulŭ câte 50 bolovanĭ sare de la Ocnele Marĭ şi la vremea oĭerituluĭ să scutéscă 200 oĭ şi să ţie 6 păstorĭ şi argaţĭ, ómenĭ strĕinĭ, scutiţĭ de dărĭ, «pentru că acestŭ schitŭ fiind înfrumuseţatŭ şi înzestratŭ de maĭ sus numitulŭ Spătarŭ, cu viĭ, cu moşiĭ şi cu altele şi dupĕ vremĭ tóte acestea prăpădindu-le şi ajungêndŭ la próstă stare şi lipsă, aŭ avutŭ mila acésta încă de la Domnia mea cea dintêiŭ.»

Cod. XXXIV fila 22

Carte din 7 Aprilŭ 1797. «Fiind-că sf. şi Dumneḑeescululŭ schitŭ Bistriţa, din Vâlcea, ce este în peşteră de 50 de stânjenĭ, la care este hramulŭ sfinţilorŭ Arhanghelĭ, unde locuescŭ părinţiĭ sihaştriĭ, cu unŭ traiŭ fórte greŭ, fiind-că afară din ceea ce cu mare greutate îşĭ aduc, cele de trebuinţă vieţeĭ şi apa o tragŭ acolo sus din pîrîulŭ de jos, de 80 de stânjenĭ.....» Alex. Ipsilant miluesce schitulŭ, ca şi anterioriĭ Domnĭ, ca să scutéscă de dijmăritŭ 50 stupĭ şi de oĭeritŭ 50 oĭ şi să iée pe anŭ milă de la vama judeţuluĭ câte 50 tal. pentru unt-de-lemnŭ, tămâe şi făcliĭ. Aşişderea să iée pe tot anulŭ la vremea vinăriciuluĭ, de la Visterie, cu pecetluit. Domnescĭ, câte tal. 20 şi să ţină şi liude, 2 apăraţĭ de tóte angariile.

Cod. XXXIV fila 23.

In 7 Aprilŭ 1797 Al. Ipsilant reîntăresce hrisovulŭ de milĭ a mônăstireĭ Segarcea (Dolj), prin unŭ hrisovŭ identicŭ în fondŭ cu alŭ luĭ Moruzi din 8 Iunie 1793. (Cod. XXVI p. 76, v. tomulŭ VI).

Cod. XXXIV fila 21 verso.

Al. Ipsilant în 9 Aprilŭ 1797 reînoesce mônăstireĭ Colţea milele şi scutirile date prin hrisovulŭ din urmă a luĭ Al. Moruzi din 10 Maiŭ 1793 (Cod. XXVI, pag. 63, v. tom. VI), dar adauge în acestaş hrisovŭ dispositiunea luĭ Moruzi, din altŭ hrisovŭ, de a se spori mônăstireĭ Colţea la 3000 talerĭ mila ce i se da maĭ înainte în sumă de 2500; tot-odată amintesce, vĕdêndŭ strimtórea spitaluluĭ, neavêndŭ o deosebită odae pentru uniĭ carĭ începŭ a se scula din bólă, maĭ vêrtos ceĭ cu patima lingóreĭ, care neosebindu-se dintre ceĭ-l-alţĭ la unŭ locŭ maĭ curatŭ, se póte a'ĭ întórce bóla, precum şi alţiĭ din alte patimĭ neavêndŭ mutarea şi resuflarea lorŭ la unŭ locŭ maĭ curatŭ. Pentru aceea aŭ socotitŭ Domnia sa de trebuinţă şi aŭ poruncitŭ epitropuluĭ, ca lângă acele 2 odăĭ marĭ, spitalulŭ de josŭ, să aibă a ţine şi o a treie odae curată cu câte-va paturĭ şi cu cele trebuincióse, ca din ceĭ ce se maĭ ridică spre sănĕtate din spitalurile marĭ, să se mute într'acea deosebită odaie unde să'şĭ aibă iarăşĭ căutarea lor şi curăţenia.»

Cod. XXXIV, fila 39.

Al. Ipsilant întăresce din noŭ milele mônăstireĭ Sf. Ión din Bucurescĭ, cea zidită de Const. Brâncoveanu Vvd. Actulŭ e aprópe identicŭ cu celŭ de la Moruzi (Cod. XXVI, pag. 15). Deosebirea e, că arétă anume numele popórelor celorŭ 2 de la carĭ mônăstirea are a lua vinăriciŭ. — 1797, Aprilŭ 9.

Cod. XXXII, fila 92 verso.

Hrisovulŭ din 9 Aprilŭ 1797 de la Al. Ipsilant confirmă milele mônăstireĭ Bistriţa. E identic cu alŭ luĭ Moruzi din 10 Sept. 1793. (Cod. XXVI, fila 156 v. tom. VI).

Cod. XXXII, fila 35 verso.

Al. Ipsilant în 1797 Aprilŭ 10, reîntăresce cartea de milĭ ale mônăstireĭ Mavrogheni (zoodohul pighi). Actulŭ în fondŭ e identicŭ cu cel de la Moruzi. (Cod. XXVI, p. 221).

Cod. XXXIV, fila 14.

Al. Ipsilant în 10 Aprilŭ 1797, reînoesce cartea de milĭ a bisericeĭ Grecilorŭ, din Bucurescĭ, metoh Archiepiscopieĭ Pogonianis. Actulŭ identicŭ cu celŭ de la Moruzi din Cod. XXVI, p. 78. (v. tom. VI).

Cod. XXXIV, fila 74.

In 10 Aprilŭ 1797 Al. Ipsilant reconfirmă hrisovulŭ luĭ Al. Moruzi din

4 Maiŭ 1793, (Cod. XXVI, p. 33, v. tom. VI), de mile a mônăstireĭ Druşco, unde se află capul Sf. Visarion.

Cod. XXXIV fila 80 verso.

Carte de la 10 Aprilŭ 1797. Biserica de la Poiana «care biserică fiindŭ la locŭ cu primejdie de a rĕsmeriţelor întêmplărĭ, aŭ ajunsŭ la dărăpănare şi fiindŭ la locŭ depărtatŭ de oraşe marĭ, prin silinţa boĭeruluĭ Domnieĭ mele Răducanu Poenaru biv III Logof., ctitorulŭ bisericeĭ, s'aŭ adusŭ biserica la óreşĭ-care stare şi s'aŭ aşeḑatŭ *şcóla de învĕţătura copiilorŭ*, care biserică şi şcólă nefiindŭ împărtăşite cu vre-o milă Domnéscă, nu se póte ţinea în starea lorŭ cea cuviinciósă, Domnitorulŭ acordă bisericeĭ 2 preoţĭ scutiţĭ de tóte dările preoţescĭ, i unŭ dascălŭ scutitŭ de tóte dăjdiile şi orênduelile ţĕreĭ şi de asemenea scutite bucatele lorŭ de dijmăritŭ şi vinăriciŭ». Asemenea maĭ acordă şi 2 liuḑĭ ómenĭ strĕinĭ «ca să fie sf. bisericĭ şi şcóleĭ de ajutorŭ şi întărire.»

Cod. XXXIV fila 22 verso.

Cartea luĭ Alex. Ipsilant din 15 Aprilŭ 1797, prin care acordă schituluĭ Ulita (Muscel) 2 liuḑĭ, fără pricină de dare şi scutire pe drepte bucatele schituluĭ, stupĭ i râmătorĭ, vinŭ şi oĭ.

Cod. XXXIV fila 76 verso.

Hrisovulŭ schituluĭ Vălcanu (Dâmboviţa) din 15 Aprilŭ 1797, prin care Al. Ipsilant scutesce drepte bucatele schituluĭ, stupĭ i râmătorĭ, de dijmăritŭ, şi vinulŭ de vinăriciŭ; oile de oĭeritŭ şi să ţină liude 5, ómenĭ streinĭ. Este o reîntărire a anterióreloru hrisóve şi alŭ luĭ Moruzi din 25 Ianuarie 1795.

Cod. XXXIV fila 56 verso.

Prin cartea sa de la 15 Aprilie 1797 Alex. Ipsilant acordă mônăstireĭ Băbeniĭ (Slam-Rômnic) cu hramulŭ Inălţarea, scutire pe bucatele sale: stupĭ, râmătorĭ, 200 oĭ. Să aibă 6 liuḑĭ ómenĭ strĕinĭ. Să fie scutite de vama de la Rômnic tóte bucatele ce mônăstirea le va vinde la câmpŭ saŭ la mônăstire, «făr'de numaĭ când le va aduce la têrgŭ să le vêndă, atunci să dé vama dupĕ obiceiŭ.» Aceste milĭ sunt dupĕ cărţĭ de la anteriorii Domnĭ şi de la I-a Domnie a luĭ Alex. Ipsilant.

Cod. XXXIV fila 45 verso.

Carte din 15 Aprilŭ 1797 prin care Al. Ipsilant acordă la 3 preoţĭ şi 1 diaconŭ de la Episcopia de Buzĕŭ scutire de tóte dăjdiile ce ĭese peste preoţĭ. Aşişderea să scutéscă şi drepte bucatele lorŭ, stupĭ, râmătorĭ, scutire ce aŭ avut'o de la alţĭ Domnĭ anteriorĭ.

Cod. XXXIV, fila 47.

Alexandru Ipsilante reînoesce mônastireĭ Arhimandritulŭ în 20 Aprilŭ

1797 hrisovul luĭ Alexandru Moruzi de la cod. XXVI fila 20, cu deosebire că adaogă a scuti şi o prăvălie de la pórta mônastireĭ de fumăritŭ şi angăriĭ. Martorĭ la hrisovulŭ luĭ Alexandru Ipsilante sunt: Boĭerĭ de la docum. fila 18, cu adăogirea luĭ Isac Ralet vel Logofĕtŭ alŭ obiceiurilorŭ şi a luĭ Iancu Negrea vel Comis. Hrisovul e scrisŭ de Răducanu Poenaru biv 3-lea condicăriŭ.

Cod. XXXIV, fila 37.

Carte din 20 Aprilie 1797, de la A. Ipsilant, prin care dă schituluĭ Cotesciĭ din Slam Râmnicŭ, dreptulŭ de a avea 2 poslușnicĭ ómenĭ strĕinĭ, dreptŭ ce s'aŭ acordatŭ de predecesoriĭ Domnĭ.

Cod. XXXIV fila 60.

Carte din 20 Aprilie 1797, în favórea Bisericeĭ de la Orĕștĭ din Ilfov, care fiind ruinată din vremea rezmeriţeĭ din urmă, a fost restaurată de Alex. Lămotescu, Log. de Visterie, care aŭ aşezatŭ şi preotŭ. Domnitorul ca să se facă şi el ctitorŭ dă cartea acésta prin care preotulŭ şi gramaticulŭ Bisericeĭ să fie în pace şi nesupĕraţĭ de rândulŭ dăjdiilorŭ, scutindŭ şi bucatele lor de dijmăritŭ şi vinăriciŭ. Domnitorulŭ maĭ dă şi 4 liuḑĭ scutelnicĭ pentru trebuinţa Bisericeĭ.

Cod. XXXIV fila 77.

In 24 Aprilie 1797, A. Ipsilant, confirmă hrisovulŭ de milĭ a mônăstireĭ Slobozia, de la A. Moruzi din 20 Aprilie 1793, (Cod XXVI p. 27, v. t. VI).

Cod. XXXIV, fila 27 verso.

In 25 Aprilie 1797, Ipsilant reînoiesce cartea de mile ale mônăstireĭ din judeţulŭ Saac. Actulŭ e identicŭ cu alŭ luĭ Moruzi din codŭ XXVI p. 26 (v. tom. VI).

Cod. XXXIV, fila 28 verso.

Hrisovulŭ luĭ A. Ipsilant din 7305 (1797) Aprilie în 27, scris de Kiriţă Logof. de Divanŭ.

«Sânta mônăstire Căldăruşanĭ ce este zidită de rĕposatul Mateiŭ Basarab Vvodŭ, avêndŭ hrisóve atât de la rĕpos. Ctitorĭ cât şi cărţĭ patriarchicescĭ singhiliodi, cu înfricoşate legăturĭ, ca să se păzéscă şi să fie într'acéstă Sf. mônăstire orânduiala de chinovie cu părinţĭ cuvioşĭ, care mônăstire, zidire vechie fiind, şi din pricina vremilorŭ ajungêndŭ la próstă stare şi dărăpânare, cu scirea şi voia Domnieĭ şi a Mitropolituluĭ ţĕreĭ s'aŭ fostŭ datŭ întru purtarea de grijă şi desăvêrşită chivernisélă a rĕpos. proin Mitropolitŭ Filaretŭ, carele ca unŭ Ctitorŭ noŭ făcêndu-se, aŭ dres'o, aŭ înoit'o, aŭ împodobit'o întru tóte, curăţindu-o şi de orĭ-ce datoriĭ. Şi dupĕ ce aŭ adus'o în stare bună, dupĕ cuprinderea Ctitoricescilorŭ hrisóve şi a cărţilorŭ Patriarchicescĭ, aŭ întocmitŭ acéstă mônăstire Căldăruşaniĭ spre a se păzi într'ânsa iaraşĭ

chinovie de părinți Cernicani, pe cari i-aŭ cunoscutŭ de vrednici la viața lorŭ urmândŭ orânduelii ce-aŭ avutŭ din începutŭ de la rĕpos. Ctitorĭ, dândŭ și cartea sa pe acéstă întocmire, ca unŭ mare Ctitorŭ ce s'aŭ arĕtatŭ, pe care aŭ întărit'o și P. S. Sa Păr. Mitropolitulŭ de acumŭ, diadohulŭ rĕpos. Filaretŭ; a căruia bună faptă și urmare, fiind plăcută și luĭ Dumneḑeŭ și ómenilorŭ și pliroforisindu-ne Domnia mea, cum că se urméză și se păzesce în numita mônăstire chinovie cu bună orânduială de către numiții Păr. Cernicani, de când s'aŭ întocmitŭ și până acumŭ, ca unŭ lucru sufletescŭ și făr' de vătămare, bine amŭ voit și Domnia mea printr'acestŭ hrisovŭ alŭ Domnieĭ mele și întărimŭ acéstă bună întocmire a rĕpos. Mitropolitŭ ca să se păzéscă nestrămutatŭ, unde să aibă cuviosul archimandritŭ Cernicanulŭ chir Gheorghie, ce este orânduitŭ năstanivicŭ, d'impreună cu ceĭ-lalți Păr. Cernicani, câți mai jos se vor numi, a ține chinovie de păr. cuvioși, cari să fie îndatoriți a păzi aceste ponturĭ ce mai jos se arată:

1. Orânduiala Bisericeĭ să se păzéscă nestrămutatŭ dupĕ porunca tipicurilor și orânduéla Chinovieĭ Sfetagorescĭ, nicĭ adăogêndŭ nicĭ scăḑêndŭ, fără de numaĭ întocmaĭ dupĕ așeḑarea Sf. canóne ale Sf. Părinți să se urmeze.

2. Nicĭ a călugări făr' de porunca Domnieĭ, nicĭ a boteza făr' de scirea P. S. Sale Păr. Mitropolitŭ, să nu fie volnicĭ Părinții de acum înainte.

3. Din câți Părinți se află acumŭ într'acéstă mânăstire, făcêndŭ alegere atât din ceĭ cu darulŭ Preoțieĭ ș'a Diaconieĭ, cât și dintre *monași* și deosebindŭ pre ceĭ vrednicĭ atâtŭ de tréba Bisericeĭ, câtŭ și de a caseĭ, să rĕmâie la numĕrŭ 40, iar cândŭ la cercetarea socoteliĭ ce are a se face pe fie-care an, se va vedea că veniturile mônăstireĭ sunt în stare de a putea ține și maĭ mulți părinți, se va adăuga și alți la numĕr pe lângă aceștia.

4. Nicĭ unŭ părinte strĕinŭ din altŭ locŭ și mônăstire să nu se primĕscă fără de scirea și blagoslovenia P. S. Sale Păr. Mitropolitŭ, nicĭ să dea voie la vre-unŭ preotŭ strĕinŭ de a sluji cele preoțescĭ, maĭ vêrtosŭ cel venitŭ din altă eparhie, până nu i se va trimite poruncă în scrisŭ de la P. S. Sa Păr. Mitropolitŭ.

5. La iconomia aceștiĭ mônăstirĭ Căldărușaniĭ, să se siléscă numitulŭ Archimandritŭ a adăoga și până la cele maĭ marĭ lucruri, spre folosŭ de venitŭ și de prisosŭ, purtândŭ grija ca cheltuéla să se facă cu iconomie, maĭ cu scădere la săvêrșirea fie-căruia an, când își va încheia socotéla la epitropiĭ ceĭ orânduiți maĭ jos, nu numaĭ să nu aréte prisosŭ de cheltuélă; séŭ cândŭ nu va prisosi venitulŭ, să fie încaĭ tocmaĭ pe tocmaĭ; avêndŭ și grija viilor de a se lucra bine, cum și hotarulŭ moșiilorŭ a nu se împresura de veciniĭ, și întemeerea pădureĭ a se aduce la bună stare, cum și acareturile mônăstireĭ, atâtŭ cele din lăuntru câtŭ și cele de afară, i din bisericescile odóre, să nu le lase a se dărăpăna, ci maĭ vêrtos să se siléscă la maĭ bună stare să le aducă, prefăcêndŭ și înoindŭ, încă și din noŭ făcêndŭ.

6. Nicĭ o dată să nu aĭbă voĭe, nicĭ putere a lua banĭ cu dobândă pe numele mônăstireĭ pentru vre-o trebuinţă, făr'de scirea orênduiţilorŭ Epitropĭ, iar de va face vre-o împrumutare făr'de scire, să nu se ţie în sémă, fiind-că mônăstirea nu este datóre cu nimic pân'acum.

7. Pentru ca să se cunóscă, că într'acéstă mônăstire este chinovie, dupĕ canónele Sf. Părinţĭ, să fie dar deopotrivă toţĭ de obşte, întru tóte, iar nu cu osebire de haine, orĭ la mâncare séŭ la rugăciunile Sf. bisericĭ.

8. Pe Păr. călugărĭ ce s'aŭ găsitŭ vechĭ locuindŭ în mônăstire să aĭbă a-ĭ avea întocmaĭ şi deopotrivă cu ceĭ-l-alţĭ cernicanĭ.

9. Din Părinţiĭ de la numita mônăstire, ce se vorŭ trimite de cuviosulŭ Archimandritŭ, séŭ vor veni pentru orĭ-ce trebuinţe, să li se dée la mână adeverinţă a cuviosuluĭ stareţ Kir Gheorghie, spre a fi sciuţĭ şi când va fi trebuinţa mônăstireĭ, care are a se căuta prin stăpânire, să aĭbă a se arĕta Epitropilor acea trebuinţă.

10. Când vre-unul din Păr. Chinovieĭ nu va urma datorieĭ ce i se cade, atuncĭ cuviosulŭ stareţŭ să aĭbă a-ĭ face căduta certare, şi când şi dupĕ acésta nu va fi următorŭ, atuncĭ ca pe unŭ netrebnicŭ să-lŭ isgonéscă.

11. Tóte moşiile, acareturile şi veniturile de milĭ să le aĭbă numita mônastire în zaptulŭ numituluĭ stareţŭ, ca să le caute şi nimenĭ să nu se cerce a lua şi a înstreina cevaşĭ de ale mônăstireĭ, cu nicĭ unŭ felŭ de cuvênt, ci tóte să fie pentru trebuinţa obştimeĭ Părinţilorŭ, pe care să se siléscă maĭ sus numitulŭ stareţŭ Kir Gheorghie a le bine iconomisi şi a le chivernisi, cum am ḑis maĭ sus, spre a le aduce la sporŭ şi la adaosŭ.

12. Tóte hrisóvele şi cărţile mônăstirescĭ vechĭ şi nouĕ să le aĭbă la schivo-filachia mônăstireĭ cu bună păstrare.

Decĭ orênduimŭ Domnia mea Epitropĭ pe P. S. S. Păr. Mitropolitulŭ ţĕreĭ Kir Dositheiŭ şi pe D-lorŭ cinstiţĭ şi credincioşĭ boĭerĭĭ Domnieĭ mele biv vel Banŭ Dumitrache Ghica, vel Banŭ Dumitraşco Racoviţă şi vel Log. de ţéra de sus Const. Filipescu, carĭ Epitropĭ să fie cu purtare de grijă şi să privigheze în tótă vremea, de a se urma întocmaĭ şi fără nicĭ o scădere maĭ sus arĕtatele poruncĭ, cum şi socotéla mônăstireĭ de venitŭ i de cheltuélă, pe tot anulŭ, să aĭbă a cerceta, ajutându mônăstirea şi pe numiţiĭ Părinţĭ cu rîvnă creştinéscă, spre cele de folosŭ; aşişderea şi când cuviosulŭ stareţŭ, Kir Gheorghie, îşĭ va da obştésca datorie, să nu fie volnicŭ nimenĭ din altă parte a intra stareţŭ, făr'de numaĭ din părinţiĭ mônăstireĭ, dupĕ alegerea ce vorŭ face între dĕuşiĭ şi prin înscirea Epitropilorŭ, arĕtându-se Domnieĭ să se orênduiască, fiindŭ datorĭ Părintiĭ de obşte aĭ acesteĭ sf. mônăstirĭ a ruga pre milostivulŭ Dumneḑeŭ de-apururea întru slujbele lorŭ, pentru bună-starea şi îndestularea acesteĭ pravoslavnice ţĕrĭ, pentru starea şi ajutorŭ Dumneḑeescŭ şi pentru sufletele rĕposaţilorŭ acelora ctitorĭ. Şi amŭ întăritŭ hrisovulŭ acesta cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele Io Alexandru Ión Ipsilant Vvd. şi cu credinţa prea

iubituluĭ fiŭ alŭ Domnieĭ mele Constantin Vvd., marturĭ fiindŭ şi D-nélorŭ cinstiţĭ şi credincioşĭ veliţĭ boĭerĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: Pan Dumitraşco Racoviţă vel Banŭ, Pan Ienache Văcărescu vel Vistierŭ, Pan Manolache Creţulescu vel Vornicŭ de ţéra de sus, Pan Ion Damaris vel Vornicŭ de ţéra de jos, Pan Radu Golescu vel Vornicŭ alŭ obştirilorŭ, Pan Constantinŭ Filipescu vel Log. de ţéra de sus, Pan Ştefan Văcărescu vel Logof. de ţéra de jos, Pan Isaac Ralet vel Log. al obiceiurilor, Pan Gheorghe Mavrocordat vel Spătarŭ, Pan Constantin Suţu vel Post., Pan Theodorache Iuliano vel Clucerŭ, Pan Iordache Slătinénu vel Paharnicŭ, Pan Gligore Paleologu vel Stolnicŭ, Pan Iancu vel Comis, Pan Constantin Viişoreanu vel Slugerŭ, Pan . . . . . vel Pit. şi Ispravnicŭ. Şi s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta întru ântêiulŭ anŭ dintr'a doua Domnie a Domnieĭ mele, aicĭ în oraşulŭ scaunuluĭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, la aniĭ de la zidirea lumiĭ 7305, iar de la Nascerea Domnuluĭ Dumneḑeŭ şi Mântuitoruluĭ nostru Isus Christos 1797, April în 27 de ḑile, de Chiriţă Log. de Divanŭ.

Cod. XXXIV fila 34.

Carte de la 28 Aprilŭ 1797, prin care Alex. Ipsilant acordă mônastireĭ Brâncoveniĭ (Romanaţĭ) milele anterióre, de la Al. Moruzi 1793, Iunie, de 15 ómenĭ streinĭ scutiţĭ.

Cod. XXXIV fila 69.

In 28 Aprilŭ 1797, Alex. Ipsilant confirmă milele mônastireĭ Clocociovŭ (Oltŭ) prin unŭ hrisovŭ identicŭ cu celŭ alŭ luĭ Moruzi din 30 Iunie 1793 (cod. XXVI p. 93; v. tomulŭ VI).

Cod. XXXIV fila 64 verso.

Carte de la 29 Aprilŭ 1797, prin care mônastireĭ Gănescu din Doljŭ, cu hramulŭ Sf. Neculaĭ, îĭ reînoesce hrisóvele vechĭ şi al luĭ Alexandru Moruzi din 24 Octombre 1793, pentru 10 ómenĭ streinĭ.

Cod. XXXIV fila 113.

Actulŭ din 6 Maiŭ 1797, de la Alexandru Ipsilant reîntăresce cartea de milă a mônastireĭ Isvoranĭ (Isvorulŭ) din judeţulŭ Ilfovŭ. Hrisovulŭ e identicŭ cu celŭ de la Moruzi, din 15 Maiŭ 1793, (cod. XXVI p. 29 v. t. VI).

Cod. XXXIV fila 47.

In 6 Maiŭ 1797 Alexandru Ipsilant confirmă mila de liude scutelnicĭ a mônastireĭ Cetăţuea (Buzĕŭ), prin unŭ hrisovŭ identicŭ cu alŭ luĭ Moruzi din 6 Iulie 1793, (v. tomulŭ VI).

Cod. XXXIV fila 46 verso.

Actulŭ din 10 Maiŭ 1797 de la Alexandru Ipsilant reînoesce cartea de

milĭ a Episcopieĭ Buzeuluĭ. Actulŭ e identicŭ cu alŭ luĭ Alexandru Moruzi din 19 Augustŭ 1793, (cod. XXVI pag. 119, v. tomulŭ VI).

Cod. XXXIV fila 130.

Alex. Ipsilant la 10 Maiŭ 1797 reînoesce cartea de milĭ a luĭ Moruzi din 8 Decembre 1793, (Cod XXVI fila 199; veḑĭ tomulŭ VI) pentru bisericile Domnescĭ.

Cod. XXXIV fila 82 verso.

Cartea luĭ Alex. Ipsilant din 13 Maiŭ 1797, prin care acordă bisericeĭ Sf. Ecaterina, metohŭ alŭ mônastireĭ din muntele Sinai, vinăriciŭ din Dealurile Domnesciĭ judeţulŭ Sĕcuienĭ, însă: din poporulŭ Giugureniĭ i Băşinesciĭ şi Finţescĭ câte 2 banĭ de vadră şi pârpărulŭ. «Aşijderea fiind-că acéstă Sfântă monastire aŭ fostŭ miluită de alţĭ rĕpos. Domnĭ şi cu alte milĭ prin hrisóvele Domnielor sale, în loculŭ cărora milĭ i s'aŭ adăogatŭ de Domnia sa selefulŭ nostru Alex. Moruzi Vvd., prin cartea ce o vĕḑum cu leat. 1794. Noembre 1 ca să ia de la ocna Telega pe anŭ 100 bolovanĭ sare şi să scutéscă şi 2 cârciume aicĭ în oraşulŭ Bucurescĭ», Alexandru Ipsilant întăresce şi el aceste milĭ. 1797 Maiŭ 13.

Cod. XXXIV fila 76 verso.

Actulŭ din 13 Maiŭ 1797 de la Ipsilant, întăreşte cartea luĭ A. Moruzi din 21 Iulie 1795, miluindŭ mônăstirea Isvorulŭ Tămăduiriĭ din Bucurescĭ, şi maĭ adaoge ca să scutéscă de vinăriciŭ şi dijmăritŭ drepte bucatele preoţilorŭ şi ale bisericeĭ aceştia, şi să ţie şi 3 liude ómenĭ streinĭ, (veḑĭ tomulŭ VI).

Cod. XXXIV fila 56.

Cartea luĭ Alex. Ipsilant din 16 Maiŭ 1797 pentru Schitulŭ Ostrovulŭ (Argeşŭ), unde locuescŭ maice călugăriţe, «care schitŭ se află într'unŭ ostrovŭ în mijloculŭ Oltuluĭ, de numaĭ cu luntrile caută maicelorŭ a trece în orĭ-ce parte.» Fiindŭ schitulŭ lipsitŭ de venitŭ şi de ómenĭ cu carĭ să se pótă ajuta la trebuinţe, aŭ avutŭ milĭ de la anteriorĭĭ Domnĭ şi de la Alex. Ipsilant din I-a domnie de lua vinăriciulŭ ce se chiamă Malulŭ ot Romnicŭ (judeţ. Vâlcea), pe tot anulŭ câte 200 vedre vinŭ de la vinăriceriĭ de acolo i taleriĭ 50 de la Ocnele marĭ pentru sare, de 2 orĭ într'unŭ anŭ, la Crăciunŭ jumĕtate şi $^1/_2$ la hramulŭ schituluĭ şi lude 4 ómenĭ streinĭ scutiţĭ şi scutite 100 oĭ. «Care milă de vinăriciŭ fiind-că de la leat. 92 s'aŭ hărăzitŭ Sfinteĭ Episcopiĭ şi partea vinăriciuluĭ ce lua Domnia dintr'acestŭ dealŭ, cum şi din alte dealurĭ, spre a nu avea adică vinăriceriĭ domnescĭ a face într'acestŭ dealŭ şi jăluindu-se D-luĭ selefuluĭ nostru Alex. Vodă Moruzi starița cu tóte călugăriţele de la numitulŭ schitŭ, cum că orânduiţiĭ sfinteĭ Episcopiĭ, la care s'aŭ hărăzitŭ şi partea domnieĭ nu urméză orînduelile ce urma şi vinăriceriĭ domnescĭ a da adecă

schitului acéstă puţină milă de taleri 66 bani 80 pe anŭ,... care milă nefiindŭ cu cale a o perde schitulŭ, căci nu s'a datŭ Episcopiei decât partea Domniei, Selefulŭ Domnŭ, a datŭ cartea din 1795 Augustŭ 30, că schitulŭ să'şi primésca pe tot anulŭ mila sa.» Alexandru Ipsilant reînoesce milele de maĭ sus.

Cod. XXXIV fila 72 verso.

Carte din 16 Maiŭ 1797, prin care Alex. Ipsilant întăresce mônăstireĭ Sadova (Dolj), dărăpânată din timpulŭ rezmeriţeĭ, hrisovulŭ acordatŭ totŭ de elŭ la 1775 Aprilie 23, să ţină liude 7 scutiţĭ.

Cod XXXIV fila 69 verso.

Hrisovulŭ de la 18 Maiŭ 1797 de la A. Ipsilant, confirmă milele mônăstireĭ Jitia din judeţulŭ Doljŭ. E identicŭ în totulŭ cu alŭ luĭ Moruzi din 4 Septembre 1793, (cod XXVI p. 136 v. tom. VI).

Cod XXXIV fila 81 verso.

Actulŭ din 19 Maiŭ 1797, confirmă cele 2 hrisóve de milĭ ale mônăstireĭ Lespeḑĭ (Prahova), date de A. Moruzi în 30 Iunie şi 7 Septembre 1793, (cod XXVI v. ambele hrisóve alăturate în tom. VI).

Cod XXXIV fila 101 verso.

A. Ipsilant la 21 Maiŭ 1797 întăresce anterióra carte a luĭ Moruzi din 20 Aprilie 1793, (cod XXVI pag. 28 v. tom. VI) de milă a mônăstireĭ Cernica, cu adăogire de scutire pe fie-care anŭ a 250 oĭ de oierit, care milă şi A. Moruzi aŭ acordat'o prin o altă deosebită carte din 1794 Ianuarie 2.

Cod XXXIV fila 54 verso.

In 1797 Maiŭ 22, A. Ipsilant confirmă milele mônăstireĭ Râmnicŭ (Râmniculŭ Săratŭ) prin unŭ hrisovŭ analogŭ cu celŭ alŭ luĭ Moruzi din 20 Iunie 1793, (cod XXVI p. 110 v. tom. VI).

Cod XXXIV fila 63 verso.

A. Ipsilant la 22 Maiŭ 1797, reîntăresce cartea luĭ A. Moruzi din 20 Octombre 1795 (veḑĭ tom. VI), de mile a mônăstireĭ Căldăruşaniĭ, cu adăogire de 20 de liude ómenĭ străinĭ.

Cod XXXIV fila 55.

Hrisovulŭ luĭ Ipsilant din 22 Maiŭ 1797, prin care reîntăresce milele mônăstireĭ Mărgineniĭ (Prahova); este identicŭ cu alŭ luĭ Moruzi din 30 Iunie; 1793 (cod XXVI p. 108; v. tom VI).

Cod XXXIV fila 60 verso.

Carte în favórea preoţilorŭ Bisericeĭ Domnescĭ din Câmpu-Lungŭ «ce este făcută din temelia eĭ de răposatulŭ Mircea-Vodă, unde este hramul Sfântuluĭ

şi făcĕtoruluĭ de minunĭ Nicolae». Aceştĭ preoţĭ aŭ avutŭ milă de la Domniĭ anteriorĭ şi de la însuşĭ A. Ipsilant în Domnia I-a şi maĭ de curênd de la A. Moruzi, prin cartea de la 22 Maiŭ 1793. Prin aceste cărţĭ aŭ fost scutiţĭ de birulŭ preoţescŭ, de ploconulŭ Vlădicescŭ şi de alte orânduelĭ câte vor da alţĭ preoţĭ peste anŭ, cum şi drepte bucatele lor să fie ertate de dijmărit, oieritŭ şi căminăritŭ. A. Ipsilant reînoiesce aceste scutirĭ şi adaugă liude 4 ómenĭ străinĭ spre a fi de ajutorŭ Bisericeĭ «ca o zidire domnéscă ce este». 25 Maiŭ 1797.

Cod XXXIV fila 71.

In 26 Maiŭ 1797, A. Ipsilant reîntăresce cartea de milă a mônăstireĭ din Târgu-Vălenĭ din judeţul Saac. Hrisovulŭ e identicŭ cu celŭ de la Moruzi din 23 Augustŭ 1793. (cod XXVI p. 140, v. tom VI).

Cod XXXIV fila 57 verso.

Cartea luĭ A. Ipsilant din 26 Maiŭ 1797, prin care confirmă cartea de milĭ a schituluĭ Prosia (Argeş), ce o avea de la A. Moruzi din 29 Decembre 1793. (cod XXVI fila 185, v. t. VI).

Cod XXXIV fila 64 verso.

Hrisovulŭ din 28 Maiŭ 1797 de la A. Ipsilant acordêndŭ mônăstireĭ Cotrocenĭ milele următóre:

1. Tot vinăriciulŭ din Dealu Ţigănescilorŭ şi al Vitinescilorŭ, ce se ţine din Dealu Pitescilorŭ (Muscelŭ) şi din Dealu Bucurescilorŭ, din drumulŭ Giurgiuluĭ până în viile mônăstireĭ Radu-Vodă.

2. Să aibă a lua tótă vama din baltă de la satulŭ Pietrile (Vlaşca) şi vinăriciulŭ dintr'acestŭ satŭ cu părpărulŭ şi ploconulŭ, dupĕ obiceiŭ.

3. Să aibă a lua pe totŭ anulŭ de la ocna Telega 150 bolovanĭ sare şi să aibă voie a o vinde fără supărare de vameşĭ.

4. Să ia otaştină de la viile de pe moşia mônăstireĭ câte o vadră la 20.

5. In locŭ ca să ia din vama Domnéscă a târguluĭ, ce se ţine la Flocĭ (Ialomiţa) din 3 banĭ unulŭ, de óre-ce acestŭ târgŭ s'a mutatŭ aiurea, să iée după dispositiunea luĭ A. Moruzi, câte 200 talerĭ pe totŭ anulŭ de la cumpĕrătoriĭ vămiĭ Urzicenilorŭ, unde s'a mutatŭ târgulŭ de la Flocĭ.

6. Să se ţie 15 liude străinĭ.

7. Să scutéscă 400 oĭ.

Este o reîntărire a anteriórelorŭ hrisóve Domnescĭ. Urmézĕ credinţa Domnitoruluĭ, a fiuluĭ sĕŭ Constantinŭ şi a boierilorŭ.

Cod XXXIV fila 51.

Actulŭ din 30 Maiŭ 1797 de la A. Ipsilant, reînoiesce hrisovulŭ de milĭ a mônăstireĭ Nucetulŭ din judeţulŭ Dâmboviţa. Actulŭ e identicŭ cu celŭ de la Moruzi din 19 Augustŭ 1793. (cod XXVI fila 121, v. t. VI).

Cod XXXIV fila 92.

Actulŭ de la 4 Iunie 1797 a luĭ Alexandru Ipsilant, prin care confirmă cartea de milĭ a mônastireĭ Mamul din judeţulŭ Vâlcea, este în totulŭ identicŭ cu celŭ alŭ luĭ Moruzi din 4 Septembre 1793. (cod. XXVI pag. 137, v. t. VI)

Cod. XXXIV fila 87.

Hrisovulŭ luĭ Al. Ipsilant, din 1 Iunie 1797 prin care ţice, că «aflat-amŭ pentru reposatul Misail Monah, ce aŭ fostŭ Logofĕtŭ de tainĕ cumcă încă din mică vêrsta sa aŭ slujitŭ Domnilorŭ şi ţĕreĭ până la vêrsta bĕtrâneţelorŭ şi cugetândŭ la cele luĭ Dumneḑeŭ plăcute, cu a sa agoniséla aŭ înălţatŭ douĕ sfinte bisericĭ, aicĭ în Bucurescĭ, săvârşindu-le cu tótă podóba lorŭ, însă una ce se chiamă Mahalaua Hagiuluĭ (la care se cinstesce şi se prăsnuesce hramulŭ Prea Cuvióseĭ Maiceĭ Paraschive şi a sfinţilorŭ maĭ marĭ voevoḑĭ Mihail şi Gavril şi alta care numesce Mahalaua Ceauş David) cu hramulŭ Prea curateĭ născĕtóreĭ de Dumneḑeŭ şi pururea fecióreĭ Maria şi Sfântulŭ Părintele nostru Nicolae arhiep. Mirelor,... unde a făcutŭ şi 40 de chiliĭ spre locuinţa a 24 femeĭ sărace, obraze maĭ alese şi călugăriţe. De a cărora hrană şi îmbrăcăminte tot Misail Monahul a avutŭ purtare de grijă în viaţa sa, cum şi după sfîrşitulŭ seŭ, atât pentru purtarea de grijă şi chiverniséla acelorŭ sărace, cât şi pentru a bisericilorŭ orândueală a lăsatŭ epitropŭ şi chivernisitorŭ pe nepotulŭ sĕŭ credinciosŭ boĭerŭ Domnieĭ mele Panait Băbén biv vel Sluger». Aceste bisericĭ aŭ avutŭ şi mile domnescĭ: scutirea dreptelorŭ bucate: stupĭ i râmătorĭ, vinulŭ de vinăriciŭ, o pivniţă din Bucurescĭ de la Pórta domnéscă din sus; scutirea de oeritŭ a 200 oĭ «şi la vremea văcărituluĭ când se va întâmpla după vremĭ, scutirea a 20 vite şi a ţine 10 liuḑĭ streinĭ scutiţĭ, pentru adusulŭ lemnelorŭ şi asemene a lua şi de la Visterie amêndouĕ bisericile pe anŭ tal. 80, de 4 orĭ într'unŭ anŭ, la fieş-care hramŭ câte 20 taleri, pentru céră, tămêe, unt-de-lemnŭ şi pentru împărţitŭ la săracele de la chiliĭ. Si maĭ lua cu pecetluitŭ domnescŭ pe fieş-care anŭ de la ocna Telega, 2000 oca sare. Aşişderea şi unŭ omŭ ţinea care este rênduitŭ Ispravnicelŭ, spre purtarea de grijă şi poslușnicŭ la acele sărace, scutitŭ şi apăratŭ de tóte dăjdiile.»

Aceste milĭ le aŭ avutŭ prin hrisovŭ de la Constantin Mavrocordat şi de la Alexandru Ipsilant I-a domnie.

Sub M. Suţu în I-a domnie, Panait Băbén biv vel Slugerŭ, a prefăcutŭ în zidire de pétră una din cel douĕ bisericĭ, acea din mahalaua Ceauş David, ce era de lemnŭ, în care se află şi icóna făcĕtóre de minunĭ a Maiceĭ Domnuluĭ şi aŭ ziditŭ şi 12 chiliĭ de pétră în care să locuéscă 24 călugăriţe şi femeĭ sărace, a cărorŭ purtare de grijă aŭ avut'o tot numitulŭ titorŭ ca şi cele-l-alte, atât în viaţa sa, cât şi dupĕ mórte lăsândŭ epitropŭ şi titorŭ iar din neamulŭ sĕŭ, mirenĭ iar nu călugărĭ, fiind bisericĭ la care se află locuindŭ călugăriţe şi vĕduve sărace, precum aŭ datŭ pentru acésta şi repos. metropolitŭ ţereĭ Kir Gregorie arhieréscă carte cu aşeḑămêntulŭ acesta de la leatŭ 1783

Iunie 10 şi cu volnicia titoreluĭ să zidéscă biserica şi chiliile acestea şi să păzéscă aşeḑămênturile şi orânduelile ce prin cartea Prea Sfinţieĭ Sale în 6 ponturĭ coprinde nestrămutatŭ, lăsândŭ şi P. Sa doĭ preoţĭ ca să fie nesupăraţĭ de dăjdiile preoţescĭ». M. Vodă Suţu aŭ întăritŭ cu hrisovŭ tóte aceste aşeḑărĭ şi aŭ reîntăritŭ milele vechĭ şi aŭ adaosŭ 100 bolov. sare pe tot anulŭ, de la Telega, cu pecetluitŭ, ca să fie pentru sărace de la chiliĭ. Asemene doĭ preoţĭ şi unŭ diaconŭ să fie nebăntuiţĭ de dările preoţescĭ şi de ploconulŭ vlădicescŭ. In a II-a domnie a luĭ, Mihail Suţu aŭ constatatŭ că titorulŭ Băbénu a făcutŭ biserica de pétră şi 14 chiliĭ asemene. Decĭ Mihail Suţu a maĭ adaosŭ milă «ca să aibă a lua din vinăriciulŭ domnescŭ din judeţulŭ Ialomiţa, de vadră 2 banĭ cu părpărulŭ, de la câte viĭ lucrătóre se afla la 1792 în plasa Stelniţa, Lestunescĭ, Sloboḑia şi oraşŭ. Iarŭ la altele ce se vorŭ maĭ sădi să nu aibă a face, ca să fie pentru cheltuielile bolnavilorŭ ce vinŭ dupĕ aiurea şi năzuescŭ la ajutorulŭ P. S. născĕtóreĭ de Dumneḑeŭ, a cărorŭ cheltuelĭ tot Băbénul o dă.

Alexandru Moruzi la 1794 Ianuarŭ 1 aŭ maĭ adaosŭ mila vinăriciuluĭ cu încă 1 banŭ (câte 3 banĭ de vadră) atât din viile de maĭ înainte cât şi din viile sădite de la anteriórele hrisóve încóce într'acele 4 plăşĭ.

Alex. Ipsilant la rêndulŭ seŭ în a 2-a domnie, cu acéstă carte reîntăresce tóte milele aceste, la 1 Iunie 1797.

Intre boĭerĭĭ carĭ sunt marturĭ se află pentru prima dată: Παν Ιωαν Ροȝετ βελ Χατμαν, dupĕ Isaac Ralet vel Log. alŭ obiceiurilorŭ. Gheorghe Mavrocordat este tot vel Spătarŭ.

Hrisovulŭ luĭ Al. Ipsilant din 5 Iunie 1797 în favórea mônăstireĭ Sumla din Eparhia Trapezundeĭ. Al. Ipsilant amintindŭ că la acéstă mônăstire se află icóna făcĕtóre de minunĭ a Maiceĭ Domnuluĭ, acea zugrăvită de Apostolulŭ Luca, care mônăstire e zidită de Impĕratulŭ Alexie Comnénulŭ. Dupĕ rugăciunea călugărilorŭ de acolo, încă de la Gr. Ghica Vvd., arĕtândŭ că până la o vreme s'aŭ chivernisitŭ dintr'alte venitурĭ, iar acum sunt în mare lipsă, acelŭ Domnŭ le-aŭ făcutŭ milă să ia de la cămara Domnéscă pe tot anulŭ tal. 100 şi 10 leĭ să se dea călugărilorŭ ce vorŭ veni să-ĭ primésca. Astă milă li s'aŭ păzitŭ de atunce necontenit; iar A. Ipsilant în Domnia Ia aŭ maĭ adaus 50 tal. de la Cămărăşia de ocne. A. Moruzi a maĭ adaos încă 50 tal. pe fiecare anŭ prin hrisovulŭ de la 1783 Maiŭ 7. Al. Ipsilant întăresce acéstă milă, în Domnia II.

Cod. XXXIV, fila 85.

Zoiţa Clucerésa Moróia şi Clucerósa Maria Brătăşanca s'aŭ jăluitŭ luĭ Vodă, ḑicêndŭ că rĕpos. unchiulŭ lorŭ Mitropolitulŭ Cosma, încă în viaţă fiindŭ, le-aŭ lăsat şi lorŭ câte-va lucrurĭ mişcătóre şi sineturile a 2 acareturĭ nemişcătóre, adică a uneĭ moşiĭ din jud. Buzĕŭ, anume Jugurénca şi a unorŭ prăvăliĭ de aice din Bucurescĭ, de lângă hanulŭ Colţeĭ, care aceste lucrurĭ şi

sineturĭ ḑice că deosebindu-le rĕposatulŭ şi puindu-le într'unŭ sipetŭ l'aŭ datŭ în mânele arhimandrituluĭ David Cotroceanu, să stea la Cuviosia sa ca o *paracatathichi*, cu cuvêntŭ că la mórtea luĭ să li se dée lorŭ. Murindŭ decĭ Mitropolitulŭ Cosma, Mihaiŭ Suţu Vvd. aŭ luatŭ şi acelŭ sipetŭ de la mônăstirea Cotrocenĭ. Nepótele aŭ reclamatŭ înapoierea sipetuluĭ şi parte la clironomia unchiuluĭ lorŭ. Domnitorulŭ Al. Suţu milostivindu-se le-aŭ ḑisŭ, că le dă nu numaĭ ceea-ce le-a lăsatŭ unchiulŭ, ci şi cele-l-alte nemişcătóre şi aŭ şi rênduitŭ pe rĕpos. Clucerŭ Dumitrache, ca prin scirea Mitropolituluĭ de atuncĭ, Filaretŭ, să le facă împărţirea. După 2 ḑile de la acéstă hotărîre, se întêmpla *metathesis* a Domnieĭ. Mitropolitulŭ Filaretŭ aŭ luatŭ atuncĭ pitaculŭ de la rĕpos. Clucerŭ Dumitrache şi aŭ făcutŭ zaptŭ tótă averea rĕposat. Mitropolitŭ Cosma. S'aŭ jăluitŭ nepótele de 5 orĭ la Al. Moruzi. Mitropolitulŭ Filaretŭ a primitŭ să le restitue tótă averea, numaĭ să'ĭ dăruiască luĭ locul dealături cu mônăstirea Stavropoleos. Mitropolitulŭ actual Dositheiŭ fiindŭ pe atuncĭ Episcop de Buzĕŭ, le-aŭ sfătuitŭ să nu dée loculuĭ. Mitropolitulŭ Filaret aŭ făcutŭ atuncĭ anafora către Al. Moruzi, oprindŭ Clironomia pe seama Mitropolieĭ. Nepótele aŭ făcutŭ apelaţie şi acésta aŭ fostŭ trimisă în cercetarea Divanuluĭ velitilorŭ boĭerĭ. Peste câte-va ḑile aŭ urmatŭ demisiunea din Mitropolie a luĭ Filaret şi făcêndu-se Mitropolitŭ Dositheiŭ aŭ tot promisŭ jăluitórelorŭ că le va restitui averea, până ce se făcu Episcopŭ de Buzĕŭ nepotulŭ luĭ Dositheiŭ. Acesta aŭ reclamatŭ averea pe seama Episcopieĭ, s'aŭ înfăţişatŭ la Divanŭ, dar Divanulŭ n'a hotărîtŭ nimic, ci a prelungitŭ pricina până acum. Şi aşĭa P. S. Sa stăpânesce tótă averea şi nepótelorŭ Mitropolituluĭ Cosma le-a datŭ numaĭ 18 pogóne de vie. Jăluitórele ḑicŭ că îndestulă avere a lăsatŭ Mitropolitulŭ Cosma şi Episcopieĭ Buzeuluĭ, şi n'aŭ lăsat'o datóre cu nicĭ unŭ banŭ; şi averea rĕmasă pe urma luĭ era proprie a luĭ, adunată cu ostenéla luĭ, şi nu mônăstiréscă saŭ streină. Jăluitórele se rógă ca precum s'aŭ milostivitŭ către ele Mihaĭ Vodă Suţu să se milostivéscă şi elŭ (A. Ipsilant), căcĭ ele aŭ optŭ fete; jăluitórele se rógă de Domnitorŭ ca să poruncéscă Vorniculuĭ C. Ghica să le dée acele sineturĭ şi pitaculŭ luĭ Vodă M. Suţu, cu care să pótă stăpâni lucrurile unchiuluĭ lorŭ. In urma porunceĭ luĭ Al. Ipsilant către Divanŭ ca să cerceteze pricina şi să-ĭ raporteze. Divanulŭ arétă că a cercetatŭ în presenţa Mitropolituluĭ Dositheiŭ şi a Episcopuluĭ de Buzĕŭ Constandie. Mitropolitulŭ invocă dreptulŭ, că averea agonisită de rĕpos. Cosma ca Episcopŭ de Buzĕŭ să rĕmâie a Episcopieĭ aceleia «fiind-că cele ce agonisesce Episcopulŭ în vremea Episcopieĭ sale, dupĕ pravile, le moştenesce Episcopia.» La acésta întêmpină bărbaţiĭ nepótelorŭ Mitropolituluĭ Cosma: «că cele câte sunt făcute orĭ cumpĕrate, séŭ câştigate de rĕpos. *ritos* pe numele Episcopieĭ, la acele nicĭ eĭ nu se amestecă, nicĭ le cere; iar cele câte sunt cumpĕrate pe numele P. S Sale şi le-aŭ stăpânitŭ rĕposatulŭ şi dupĕ ce s'aŭ făcutŭ Mitropolitŭ, adică moşia Jugureanca şi prăvăliile de lângă hanulŭ Colţiĭ, cu pivniţe, carĭ le-aŭ dăruitŭ

P. S. Sa lorŭ încă trăindŭ» şi carĭ li s'aŭ recunoscutŭ şi de M. Şuţu, acestea le cere.

Divanulŭ ḑice «arĕtămŭ Inălţimeĭ tale, că dreptatea *aplos* a fieşcăreia pricinĭ se razimĕ orĭ de pravilĭ, orĭ de obiceiulŭ pământuluĭ, şi aşia orĭ la carĭ pricinĭ vedemŭ că obiceiulŭ pământuluĭ nostru se împotrivesce pravilelorŭ, urmămŭ obiceiurilorŭ, ca unorŭ canóne ale ţĕreĭ, ce, fiindŭ păzite şi urmate, sunt maĭ tarĭ de câtŭ pravilele, a cărora tărie şi chiarŭ pravilele împĕrătescĭ o mărturisescŭ, ḑicêndŭ chiarŭ aşĭa: «τόπον συνιθία νόμου κεφάλιον»». Aci, la acéstă pricină vedemŭ, că obiceiurile ce s'aŭ urmatŭ, dupĕ morţile altorŭ părinţĭ Arhiereĭ de maĭ înainte, s'aŭ împotrivitŭ pravilelorŭ, fiind-că pravilele cu adevĕratŭ aşia poruncescŭ, ca acele agonisite de Episcopulŭ în vremea Episcopieĭ sale, Episcopia să le moştenéscă, iarŭ nu rudele Episcopuluĭ; dar obiceiulŭ pământuluĭ s'aŭ urmatŭ de tot împotriva acestorŭ pravile». Divanulŭ amintesce maĭ multe casurĭ, şi conchide că moşia Jugurénca şi prăvălia cu pivniţa de lângă hanulŭ Colţiĭ, se cuvinŭ a fi stăpânite de nepótele rĕposatuluĭ, fiindŭ donate numaĭ lorŭ, încă în viaţă; iarŭ restulŭ avereĭ se cuvine a se împărţi între rudele cele-l-alte, toţĭ nepoţiĭ rĕposatuluĭ, ca nisce clironomĭ. Divanulŭ totuşĭ, pentru viitorŭ, adaogă: «Darŭ fiindŭ a nóstră netăgăduită datorie, ca să grijimŭ şi pentru alte de acum înainte, asemenea periusiĭ ale Archiereilorŭ, cu rudeniile lorŭ, carĭ, pentru interesulŭ rudeniilor, se vorŭ sirgui în tot chipulŭ a cumpĕra acareturĭ, pe numele Prea Sfinţiilorŭ sale, şi apoĭ rudeniile, răzimându-se într'acestŭ obiceiŭ, ce s'aŭ datŭ pênă acumŭ, vorŭ face *pretenţione* [1] de acele acareturĭ pe séma lorŭ, *maĭ vêrtosŭ când va fi archiereulŭ de neamŭ din altă ţĕră strĕină, vorŭ iurudisi strĕinii a veni să stăpânéscă acareturile pământuluĭ nostru cu cuvêntŭ că sunt clironomĭ.* De aceea ḑicemŭ, câte s'aŭ urmatŭ până acumŭ asupra periusieĭ Archiereilorŭ şi a rudeniilorŭ, să fie bine urmate şi nestrămutate. Iarŭ de acumŭ înainte de obşte rugămŭ pe Inălţimea ta, ca prin luminatŭ hrisovulŭ Inălţimeĭ tale, să se *nomothemiséscă*, cu hotărîre de a nu maĭ fi sloboḑĭ nicĭ Mitropolitulŭ, nicĭ Episcopiĭ să maĭ cumpere nicĭ un felŭ de lucru nemişcătorŭ, nicĭ pe numele Sf. lor sale, nicĭ pe numele Mitropolieĭ séŭ Episcopieĭ; ci precumŭ tóte mônăstirile şi Bisericile, din tótă ţéra, sunt poprite, cu luminatŭ hrisovulŭ Inălţimeĭ tale încă din cea d'intêiŭ luminată Domnie, de a nu maĭ cumpĕra lucrurĭ nemişcătóre; încă şi ceĭ carĭ vorŭ lăsa lucrurĭ nemişcătóre dăniĭ la mânăstirĭ şi biserecĭ, s'aŭ hotărâtŭ a se rĕscumpăra cu banĭ de către rudeniile celuĭ ce va face afieroma. Asemenea hotărîre să se facă acum şi pentru Mitropolie şi câte trele Episcopiile, fiind-că câteşi 4 aceste sfinte case, îndestule acareturĭ aŭ spre împlinirea tutulorŭ trebuinţelorŭ sale. Iarŭ hotărîrea cea desăvêrşită rĕmâne a se face de Măria ta. 1797, Iunie 9.

Dumitrache Ban, Nicolae Brâncoveanu Ban, Nicolae Filipescu biv vel Vornic, vel Spătar Mavrocordatŭ, vel Vornic Manolache Creţulescu.

1. Pentru întêia dată întrebuinţatŭ, în locŭ de forma pretenderisire.

Domnitorulŭ la 6 Iulie 1797 dă hotărârea că, şi după pravilele bisericescĭ, şi după cele politicescĭ, Mitropolitulŭ, Episcopiĭ, egumeniĭ şi toţĭ clericiĭ călugărĭ, nu se cade a se clironomisi de rudeniĭ, ca uniĭ ce, după cinulŭ ce aŭ primitŭ, afierosindu-se cu totulŭ Biserice, clironomulŭ şi moştenitorulŭ este Episcopia aceea la care s'aŭ aflatŭ, séŭ mônăstirea la care şi-aŭ pusŭ metania; şi cu chipulŭ acesta, nicĭ înstreinarea acareturilorŭ pământuluĭ ţĕreĭ despre care aŭ vorbitŭ boieriĭ, nu va avea locŭ. Decĭ, de şi s'aŭ întêmplatŭ de câte-va orĭ a clironomisi adică rudeniile unile din lucrurĭ după mórtea arhiereilorŭ, făr' de orânduială aŭ fostŭ, şi ca unŭ lucru făr' de orânduială urmatŭ, nu se cade a se lua pildă, dreptŭ temeiŭ în pricina acésta.» Dar cazulŭ cu cele 2 nepóte ale Mitropolituluĭ Cosma este deosebitŭ, prin faptulŭ că în viaţă fiindŭ încă rĕposatulŭ Mitropolitŭ, le aŭ făcutŭ acelŭ darŭ, adică moşia Jugureniĭ şi prăvăliile cu pivniţă de lângă Colţea, de şi, şi acésta era fără orânduială, a se da darŭ din lucrurile agonisite în vremea episcopieĭ sale; însă de óre-ce şi Mihaiŭ Vodă Suţul aŭ datŭ şi întăritŭ sineturile de stăpânire asupra acelorŭ acareturĭ, şi aŭ fostŭ întărite şi de alţĭ Domnĭ în urmă, de aceea să rĕmână numitele nepóte stăpânitóre asupra acelorŭ lucrurĭ (moşia din Jugurenĭ şi prăvăliile cu pivniţe de lângă Colţea), dăr acésta pentru motivulŭ de maĭ sus, iar nu pentru obiceiŭ.

Cod XXXV fila 88.

Cartea luĭ Alex. Ipsilant din 9 Iunie 1797, prin care întăresce schituluĭ Slătiórele (Vâlcea), unde locuescŭ călugăriţe, mila de 4 ómenĭ streinĭ, acordaţĭ deja la 1780 Maiŭ 27.

Cod. XXXIV fila 65.

In 10 Iunie 1797 Alexandru Ipsilant confirmă hrisovulŭ de la Alexandru Moruzi din 25 Maiŭ 1793 (cod. XXVI f. 39; v. t. VI), de milĭ a mônastireĭ Poiana Mĕruluĭ; adăogêndŭ încă 21 liude scutelnicĭ, ómenĭ streinĭ, ca să fie pogonaşĭ la viile mônastireĭ.

Cod.XXXIV fila 61 verso.

Actulŭ din 12 Iunie 1797 reînoiesce cartea de milĭ a mônastireĭ Negoesciĭ din judeţulŭ Ilfovŭ. Hrisovulŭ e identicŭ cu celŭ de la Moruzi din 11 Iunie 1793. (cod. XXVI p. 79 v. t. VI).

Cod. XXXIV fila 131 verso.

Cartea luĭ Alexandru Ipsilant din 12 Iunie 1797, prin care întăresce Episcopieĭ de Buzeŭ dreptulŭ la venitulŭ unuĭ scaunŭ de carne, după moşia Episcopieĭ, Bonţesciĭ (Slam Rămnicŭ), tómna la culesulŭ de viĭ.

Cod. XXXIV fila 66.

Hrisovulŭ din 12 Iunie 1797 a luĭ Alexandru Ipsilant reîntăresce mila

mônăstireĭ *Megaspilion*, milă ce o avea şi de la Alexandru Moruzi, cu hrisovulŭ din 16 Maiŭ 1793 (cod. XXVI p. 62; veḑĭ tom. VI).

Cod. XXXIV fila 66.

Actulŭ din 13 Iunie 1797 de la Alexandru Ipsilant reîntăresce cartea de milĭ a mônăstireĭ Călugiul (Romanaţĭ), pentru milĭ de liude, care milĭ le avea de la Alexandru Moruzi, prin hrisovulŭ din 30 Septembre 1794 (cod. XXIII p. 279 verso; veḑĭ tom. VI).

Cod. XXXIV fila 70.

Actulŭ din 14 Iunie 1797 reîntăresce hrisovulŭ de milĭ alŭ mônastireĭ Rĕsvanul din judeţulŭ Prahova, identicŭ cu celŭ alŭ luĭ A. Moruzi din 1793 Iunie, cod. XXVI fila 258 (v. tom. VI).

Cod. XXXIV fila 73.

Actulŭ luĭ Alex. Ipsilant din 16 Iunie 1797, prin care reînoesce milele mônastireĭ Sfântu Sava din Bucurescĭ, este în totulŭ identicŭ cu celŭ alŭ luĭ Moruzi din Maiŭ 1793, cod. XXVI pag. 69 (veḑĭ tom. VI).

Cod. XXXIV fila 77 verso.

În 16 Iunie 1797 Alex. Ipsilant întăresce mila de vinăriciŭ a mônăstireĭ *Vlahseraĭ*, prin unŭ hrisovŭ analogŭ cu alŭ luĭ Al. Moruzi din 9 Maiŭ 1793 (cod. XXVI p. 68; v. t. VI), dar cu deosebire că şterge obligaţiunea pentru Vlahteraĭ, pusă de Moruzi, de a da pe tot anulŭ câte 200 talerĭ la spitalele nouĭ făcute la satulŭ *Terapia* pentru a se putea ţine unŭ dohovnicŭ pentru parigoria bolnavilorŭ de acolo, şi alţĭ 200 tal. să'ĭ dée la şcóla de la Terapia

Cod. XXXIV fila 67 verso.

Hrisovulŭ *şcóleĭ elinescĭ* de la Arnăutŭ-Chioiŭ.

Fiind-că *şcóla elinéscă* de la Arnăutŭ-Chioiŭ se află făr' de nicĭ unŭ venitŭ şi milă domnéscă, cu care să se ajute la trebuinţele eĭ, după cum aŭ alte asemenea şcóle de învĕţătură şi bisericĭ, de aicĭ dintr'acéstă creştinéscă ţĕră, şi fiindŭ cu cale şi trebuinciosŭ ajutorulŭ la acestŭ felŭ de locurĭ, unde se face silinţa la învĕţătură şi luminarea spre cunoscinţa de Dumneḑeŭ, amŭ bine-voitŭ Domnia mea pentru pomenirea nóstră şi pentru ajutorulŭ şi mângăerea celorŭ ce se silescŭ la învĕţătură, spre a putea făr' de lipsă de dascălŭ şi de cele trebuincióse a urma osirdia lorŭ, şi amŭ datŭ acestŭ Domnesculŭ nostru hrisovŭ, ca să aibă a lua şcóla acésta, pe totŭ anulŭ, de aicĭ, de la carvasaraua domnéscă câte talerĭ 200, spre a se cheltui la trebuinţele şcóleĭ, pentru că acéstă milă aŭ avut'o numita şcólă şi de la Domnia sa seleful nostru Alexandru Moruzi VVod, prin hrisovulŭ Domnieĭ sale ce'lŭ vĕḑumŭ cu létŭ 1794 Aprilie 14. Decĭ ne-amŭ milostivitŭ şi Domnia mea de amŭ înoitŭ şi amŭ întăritŭ mila acésta ca să se păziască nestrămutatŭ. Rugămŭ dar şi pe

alţĭ fraţĭ Domnĭ, carĭ în urma nóstră se vorŭ învrednici a fi Domnĭ şi oblăduitorĭ acesteĭ creştinescĭ ţĕrĭ, să bine-voiască a înoi şi a întări acéstă milă, ca şi ale Domniilorŭ sale milĭ şi facerĭ de bine să fie în urmă de alţiĭ ţinute în sémă. Şi amŭ întăritŭ hrisovulŭ acesta cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele Io Alexandru Ion Ipsilant VVod, şi cu credinţa pré iubituluĭ Domnieĭ mele fiiŭ Constantin VVodŭ; marturĭ fiindŭ şi Dumnélor cinstiţĭ şi credincioşĭ boierĭ veliţĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele». Urméză numele boierilorŭ deja cunoscuţĭ. Ispravnicŭ hrisovuluĭ e Costache Filipescu vel Log. 1797 Iunie 22.

Cod. XXXIV fila 97.

În 22 Iunie 1797 Al. Ipsilant reîntăresce hrisovulŭ mônăstireĭ Dâlhăuţĭ (Râmnicu-Sărat) de milele ce avea, prin unŭ hrisovŭ identic cu alŭ luĭ Moruzi, din 19 Maiŭ 1793 (Cod. XXVI, p. 42; v. tom. VI).

Cod. XXXIV, fila 69 verso.

În 22 Iunie 1797, A. Ipsilant confirmă hrisovulŭ de milĭ a mônăstireĭ Bonţesciĭ (Râmnicu-Sărat) prin unŭ hrisovŭ identic cu alŭ luĭ Moruzi din 29 Maiŭ 1793, (Cod. XXVI p. 67; v. t. VI).

Cod. XXXIV, fila 69.

În 24 Iunie 1797, Al. Ipsilant dă hrisovulŭ sĕŭ de întărire a milelorŭ mônăstireĭ *Naum* de la Ochrida, în mod identic cu alŭ luĭ Moruzi, din 10 Iunie, 1793 (Cod. XXVI p. 67; v. tom. VI).

Cod. XXXIV, fila 160.

Hrisovulŭ din 27 Iunie 1797 de la Al. Ipsilant, prin care confirmă milele mônăstireĭ Plătărescĭĭ (Ilfov), acordate de Moruzi în 5 Maiŭ 1793, Cod. XXVI p. 30 (v. tom. VI), adauge că în locŭ de 4 liude să aibă mônăstirea 10 liude ómenĭ strĕinĭ.

Cod. XXXIV, fila 71.

Hrisovulŭ *Vlahernei* din Ţarigrad, de la 28 Iunie 1797.

«De vreme ce prooroculŭ şi pururea între împĕraţĭ pomenitulŭ, prea înţeleptulŭ Solomon, numaĭ în umbra legeĭ răḑimându-se, făcu atâta podóbă caseĭ dumneḑeescĭ a Ierusalimuluĭ şi o dărui cu atâtea daruri, ca să se păzéscă într'ênsa secriulŭ cu tablele legiĭ Domnuluĭ, cu cât maĭ vêrtos noĭ, carĭ suntem cu mila duhuluĭ sfânt pravoslavnicĭ Domnĭ, se cade să ne silimŭ cu tot sufletulŭ să întemeemŭ şi să ajutorămŭ sfintele luĭ Dumneḑeŭ locaşurĭ întru care nu se junghe vite necuvêntătóre, precum óre-când acolo, ci însuşĭ mieluşelulŭ luĭ Dumneḑeŭ se jertvesce pentru viaţa vecĭnică a nóstră tuturor.» Decĭ.... Al. Ipsilant acordă bisericeĭ «din năuntru la marea şi lăudata cetate a Ţarigraduluĭ, în mahalaua Canavi, la care se cinstesce şi se prăznuesce hramulŭ sf. Dumitru, unde se află aghiasma ce se numesce *Vlaherna*, minunată şi isbăvitóre, şi avêndŭ acéstă

sf. biserică şi maĭ nainte de la alţĭ fraţĭ Domnĭ i de la Domnia mea din ceal-altă Domnie, cât şi de la fraţiĭ Domnĭ din urmă, milĭ şi ajutorŭ dintr'acéstă ţéră creştinéscă...» decĭ renoiesce Al. Ipsilant milele următóre:

200 taleri pe tot anulŭ de la ocnele ţĕreĭ, însă: 70 să se dée la biserica *Vlaherna* la sf. Dumitru în 26 Oct. iar taleri 130 să se dée la paraclisulŭ ce este tot acolo ce se numesce alŭ *Precisteĭ Vlahernei*, care se prăznuesce la 20 Iuliu, pentru candelele de la aghiasmă, ca să fie pururea nestinse şi să aĭbă datorie «în tóte sfintele slujbe şi liturghiĭ a ruga pe milostivulŭ Dumneḑeŭ pentru rĕposaţiĭ Domnĭ şi pentru Domnia nóstră şi pentru fraţiĭ noştriĭ, carĭ în urmă vorŭ fi Domnĭ şi pentru bună-starea şi liniştea acesteĭ ţĕrĭ creştinescĭ.»

Cod. XXXIV, fila 75 verso.

Cu hrisovulŭ din 30 Iunie 1797, A. Ipsilant confirmă şi elŭ, ca mònăstirea Arnăut-Chioĭ să iée pe tot anulŭ câte 200 taleri de la carvasaraoa Domnéscă, dupĕ hrisovulŭ luĭ Moruzi din 14 April 1794 (Cod. XXVI p. 202; v. tom. VI); însă adauge că, fiind-că călugăriĭ nu potŭ veni să-ĭ iée, din causa cheltueliĭ şi a greutăţeĭ drumuluĭ, să li se dée aceştĭ banĭ de către boĭerii capichehaele din Ţarigrad.

Cod. XXXIV, fila 98.

Cartea luĭ A. Ipsilant din 2 Iulie 1797, prin care schituluĭ ce se numesce Peştera, *sub ţinutulŭ Ardéluluĭ*, cu hramulŭ Sf. Ión Botezătorulŭ, ĭĭ reînoiesce mila de a lua în toţĭ aniĭ taleri 100 de la Visterie la ḑiua hramuluĭ «fiindŭ veniţĭ din strĕinătate părinţiĭ călugărĭ şi aflându-se acolo locŭ pustiŭ.»

Este o reînoire acordată de acelaşĭ Domnitorŭ la 5 Noembre 1780.

Cod. XXXIV fila 88 verso.

Actulŭ din 3 Iulie 1797 de la Alexandru Ipsilant, reîntăresce cartea de milĭ a mònăstireĭ Dealu, din judeţulŭ Dâmboviţa. Identicŭ în totulŭ cu celŭ alŭ luĭ Moruzi din 31 Octombre 1793, (cod. XXVI p. 169 v. tom. VI).

Cod. XXXIV fila 89 verso.

Carte din 3 Iulie 1797, prin care A. Ipsilant întăresce mònăstireĭ Gruiulŭ din Ilfovŭ, mila de liude 10, ómenĭ strĕinĭ.

Cod. XXXIV fila 79.

Cartea luĭ A. Ipsilant din 3 Iulie 1797, prin care acordă mònăstireĭ Stelea de la Târgovişte 10 liuḑĭ, ómenĭ strĕinĭ, scutiţĭ.

Cod. XXXIV fila 79 verso.

In 10 Iulie 1797, A. Ipsilant confirmă hrisovulŭ luĭ A. Moruzi din 22 Aprilie 1793, (cod. XXVI p. 25) de milă a mònăstireĭ Mărculescĭĭ (Muscelŭ)

Cod. XXXIV fila 101.

Cartea luĭ A. Ipsilant din 10 Iulie 1797, prin care acordă Bisericeĭ din mahalaua Sêrbilorŭ de la Craiova, cu hramulŭ Adormireĭ, şi preoţilorŭ acesteĭ Biserici: «să aibă a ţine unŭ scaunŭ de măcelărie lângă Sf. Biserică», scutit de tóte dările. Astă milă e reînoită, după hrisovulŭ luĭ A. Moruzi, din 1793 Iulie 3.

Cod. XXXIV fila 78 verso.

Hrisovulŭ luĭ A. Ipsilant din 16 Iulie 1797, pentru Sf. Gheorghe «care este zidită de rĕposat Domnia sa Constantin Vodă Brâncoveanu şi închinată la sf. şi de viaţă primitorŭ Mormêntulŭ Domnuluĭ nostru Isus Hristos». I dăruesce milele:

Vinăriciulŭ din Dealulŭ Kerbeĭ i al Loloescilorŭ, i Crângulŭ i Mărunţişulŭ, Valea Bobuluĭ din Saacŭ. Aşijderea să ia din vinăriciŭ şi dupĕ moşia mônăstireĭ Poenele (Vlaşca), cu părpărulŭ, dupĕ obiceiŭ, câte 2 banĭ de vadră, iar 2 banĭ de la vadră şi ploconulŭ rĕmânŭ Domnescĭ.

Aşijderea să ia mônăstirea şi otaştina, dupĕ obiceiulŭ pămêntuluĭ, de la ceĭ cu viĭ pe moşiile mônăstireĭ.

Să priméscă 200 bolovanĭ sare de la Telega.

Să scutéscă 2000 de oĭ.

Să scutéscă 3 cârciume în Bucurescĭ.

Să ţină liude 35 ómenĭ strĕinĭ, din carĭ 15 sunt adaoşĭ acum de Alex. Ipsilant.

Aceste milĭ, afară de ceĭ 15 liuḑĭ nuoĭ, le-aŭ întăritŭ şi A. Moruzi în 1796 Aprilie 23.

Urméză mărturia Domnitoruluĭ, a fiuluĭ sĕŭ Constantin şi a boerilor.

Cod. XXXIV fila 76 verso.

Cartea din 20 Iulie 1797, prin care A. Ipsilant acordă mônăstireĭ Lăculeţele din Dâmboviţa să aibă a scuti de dijmăritŭ stupĭ i rîmătorĭ 250, şi oĭ 200, şi de pogonăritŭ pogóne 5, şi vinulŭ ce îlŭ va face în viile mônăstireĭ să se scutéscă de vinăriciŭ. Îĭ maĭ acordă şi liude 4, ómenĭ strĕinĭ, pentru ajutorŭ mônăstireĭ şi călugăriţelorŭ de acolo. Acordă unuĭ preotŭ şi unuĭ diaconŭ scutirĭ de birulŭ preoţescŭ şi de ploconulŭ vlădicescŭ «şi să aibă a lua în toţĭ aniĭ de la ocniţa, ce este de jos de Tĕrgovişte, sare bolovanĭ 15». Este o reînoire a anteriórelor hrisóve.

Cod. XXXIV fila 99 verso.

Actulŭ din 21 Iulie 1797, reîntăresce cartea luĭ A. Moruzi din 6 Maiŭ 1794, cod XXVI pag. 215 (v. tom. VI), de milĭ ale mônăstireĭ Plumbuita, judeţulŭ Ilfovŭ. Fondulŭ actuluĭ e în totulŭ identicŭ cu alŭ luĭ Moruzi.

Cod. XXXIV fila 91 verso.

Actulŭ din 25 Iulie 1797, reîntăresce hrisovulŭ milelorŭ Schituluĭ de călugăriţe «Turbaţiĭ» judeţulŭ Ilfovŭ. Identicŭ cu celŭ alŭ luĭ A. Moruzi din Aprilie 1794, cod. XXIV p. 214 (v. tom. VI).

Cod. XXXIV fila 90.

Hrisovulŭ bis. Stavropoleos. «De vreme ce Sf. Sa repos. Părint. Stavropoleos, Chir Ioanikie, aflându-se cu locuinţa aicĭ, din rîvna dumneḑeéscă fiindŭ pornitŭ, cu multă evlavie aŭ înălţatŭ din temelie sfânta biserică aicĭ în oraşulŭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, întru slava vecĭniculuĭ Dumneḑeŭ şi întru cinstea şi lauda sfinţilorŭ marilor voevoḑĭ Mihail şi Gavril şi întru pomenirea aceluĭ dintre sfinţĭ, părintele nostru Atanasie-cel-Mare Arhiepiscopul Alexandrieĭ, pre care din ostenéla sf. sale o aŭ înfrumuseţat-o pre din lăuntru şi pre din afară, cu tóte cuviincióselе podóbe şi o aŭ ocolitŭ împrejurŭ cu hanŭ şi cu alte zidirĭ, precum se vede; dar ca unŭ omŭ streinŭ ce aŭ fostŭ sf. sa n'aŭ avutŭ să o înzestreze cu de cele pământescĭ iconomiĭ. Şi socotindŭ Domnia sa repos. Nicolae Alexandru Vodă pentru părinţiĭ ceĭ ce se vorŭ afla locuitorĭ dupĕ vremĭ la acéstă sfântă biserică, ca să-şĭ aibă odihna şi chivernisćla vieţeĭ pe deplinŭ, aŭ bine-voitŭ de aŭ înzestrat-o cu cele din domnescile mile: 50 tal. la ḑiua prazniculuĭ sfinţ. Arhanghelĭ; scutirea de dijmăritŭ stupĭ 300, rîmătorĭ 300; 20 pogóne scutite de pogonăritŭ, vinulŭ cât se va face în viile mônastireĭ scutite de vinăriciŭ; oĭ 220 scutite; vite 30 scutite de văcăritŭ; odăile din hanŭ şi băcănia scutite de fumăritŭ, de schimbulŭ banilorŭ; pivniţa scutită. Hangiulŭ şi cârciumarulŭ încă să fie scutiţĭ de tóte dăjdiile. 10 liudĭ scutiţĭ să ţină. Aşişderea să aibă vinăriciulŭ din délul Boldescilor, alŭ Mălăescilor (Saac) cu părpărulŭ, câte 2 banĭ de vadră.

Alex. Ipsilant, cu cartea acésta reînoesce aceste milĭ. 1797 Augustŭ 3.

Cod. XXXIV fila 115 verso.

Hrisovulŭ de la 3 Augustŭ 1797 confirmă cele 2 hrisóve de vinăriciŭ şi sare şi alte diverse milĭ ale mônastireĭ Viforîta, date de A. Moruzi la 1793 în 20 Noembrie (cod. XXVI. pag. 179, v. t. VI).

Cod. XXXIV fila 119 verso.

Cartea luĭ Al. Ipsilant din 4 Augustŭ 1797 confirmă cele 2 cărţĭ de milĭ ale schituluĭ Fundătura (Buzeŭ), date de Alex. Moruzi la 13 Septembre şi 3 Octombre 1793 (v. tom. VI); dar maĭ adaoge încă unŭ liude streinŭ, care să fie vierŭ la via schituluĭ.

Cod. XXXIV fila 99.

Carte din 4 Augustŭ 1797, prin care Alexandru Ipsilant întăresce cartea luĭ Moruzi din 23 Septembre 1793, ca schitulŭ Fundătura ot sudŭ Buzeŭ, să iée pe fie-care anŭ câte 70 bolovanĭ sare de la ocna Slăniculuĭ şi câte tal. 50

de la vama Buzeului; şi apoĭ tot de la Moruzi avea milă, prin deosebită carte din 11 Februarŭ 1794, liude 5, ca să fie de poslușania acestuĭ schitŭ. Alex. Ipsilant le adaogă încă unŭ liude.

Cod. XXXIV fila 99.

Hrisovulŭ din 1797 Augustŭ 5, confirmă milele mônastireĭ Hurezu; identicŭ cu hrisovulŭ luĭ A. Moruzi de la 28 Septembre 1793 cod. XXVI p. 164 (v. tom, VI), cu adăogire de 20 de liuḑĭ scutiţĭ ómenĭ streinĭ, acordaţĭ mônastireĭ încă de Nic. Caragea.

Cod. XXXIV fila 118 verso.

Carte de la *6 Augustŭ 1797*. «Fiind-că pentru distihia ce aŭ pătimitŭ ţéra acésta într'aceştĭ trecuţĭ anĭ, de năpraznica bólă a ciumiĭ, s'aŭ fostŭ cerutŭ cu rugăciunĭ de obşte şi cu ómenĭ trimişĭ într'adinsŭ capulŭ Sf. Visarion a se aduce de la mônastirea *Duşco* din Rumelia, ca unŭ ajutorŭ şi folositorŭ ce s'aŭ arĕtatŭ în multe vremĭ de nevoie la acéstă patimă, de unde şi sculându-se Părinţiĭ aceĭ mônastirĭ cu protimie s'aŭ osârduitŭ de aŭ venitŭ cu capulŭ Sfântuluĭ aicĭ, unde cu ajutorulŭ sfinţieĭ sale aŭ şi dobânditŭ ţéra de obşte mângăere în faptă, cu contenirea aceĭ gróznice şi năprasnice bóle şi se află acum din mila luĭ Dumneḑeŭ şi cu rugăciunile şi ajutorulŭ sfântuluĭ acestuia ţéra curată şi izbăvită de acea cumplită bólă. Cade-se dar în adevĕrŭ ca şi ţéra de obşte să aréte mulţumita sa cu osîrdie». Domnitorulŭ găsesce cu cale a rĕsplăti serviciile capuluĭ Sf. Visarion prin ajutóre acordate mônastireĭ Duşco. Acestŭ ajutorŭ Domnitorulŭ voesce să fie de la toţĭ marĭ şi micĭ «începêndŭ de la noĭ întâiŭ şi pênĕ la celŭ maĭ micŭ.» De aceea dispune ca toţĭ ceĭ carĭ aŭ scutelnicĭ să dée câte unŭ talerŭ de liude împreună cu scutelniculŭ pe tot numĕrulŭ de scutelnicĭ trecuţĭ în catastifulŭ Visterieĭ. Domnitorulŭ ordonă Vistieruluĭ să împlinéscă aceştĭ banĭ de la toţĭ câţĭ iaŭ baniĭ scutelnicilorŭ de la Visterie; iar de la ceĭ-l-alţĭ de obşte cari 'şĭ aŭ scutelnicĭ în slujbă, câţĭ vorŭ vrea a fi rĕspunḑĕtorĭ. De la ceĭ ce nu vorŭ vrea să plătéscă, prin ispravnicĭ să se împlinéscă câte 1 talerŭ de la tot scutelniculŭ.

Cod. XXXIV fila 77 verso.

Cartea luĭ Alexandru Ipsilant din 15 Augustŭ 1797 confirmândŭ milele acordate de Al. Moruzi mônastireĭ Căsciórele din Vlaşca la 4 Septembre 1793, (cod. XXVI, veḑĭ tom. VI), adaoge că mônastirea are dreptŭ a lua şi otaştină pentru viĭ.

Cod. XXXIV fila 112 verso.

Hrisovulŭ luĭ Alex. Ipsilat din 16 Augustŭ 1797, prin care reîntăresce mônastireĭ Sf. Spiridon vechiŭ din Bucurescĭ, închinată Patriarhieĭ din Antiohia milele ce aŭ avutŭ, atât de la elŭ însuşĭ în Domnia I-a, cât şi de la ceĭ-l-alţĭ Domnĭ din urma luĭ, decĭ şi de la A. Moruzi, din 1793 Iulie 18. Acele

milĭ eraŭ: tot vinăriciulŭ din jud. Saac, însă din: valea Dobroteĭ, Vaĭ-de-elŭ, Măstinescĭ, Popescĭ, Chiliile, Cuibul şi Nucetul, câte 2 banĭ de vadră; iar părpărulŭ numaĭ din: Valea-Dobroteĭ, Vaĭ-de-elŭ, Măstinescĭ, Popescĭ şi Chiliile. Apoĭ să ţie 6 liude scutiţĭ, ómenĭ streinĭ, (acordaţĭ de M. Suţul în Domnia I) Alexandru Ipsilant reîntăresce aceste milĭ.

Cod. XXXIV fila 106 verso.

În 26 Augustŭ, 10 Octombre şi în 15 Octombre 1797 Alex. Ipsilante confirmă hrisóvele de milĭ ale Metropolieĭ şi ale bisericilorŭ din Eparhia Drâsteruluĭ, date de Al. Moruzi în 8 Iunie, 16 Iunie şi altulŭ tot în 16 Iunie 1793. (Cod. XXVI p. 83, 84 şi 85; v. tomulŭ VI).

Cod. XXXIV fila 115, 136, 136 şi 140 verso.

Cartea din 27 Augustŭ 1797, prin care Alex. Ipsilant acordă schituluĭ Bândea (Muscelŭ), cu hramulŭ Intrarea în Biserică a Maiceĭ Domnuluĭ, metohŭ alŭ Sf. Mitropoliĭ, milă ca să scutéscă 40 stupĭ de dijmăritŭ şi 50 oĭ de oieritŭ, însă drepte bucatele sale; să aibă a lua pe tot anulŭ de la Visterie câte tal. 30; să ţie şi 6 liude ómenĭ streinĭ scutiţĭ. Aceste milĭ le-aŭ avutŭ schitulŭ atât de la alţĭ anterioriĭ Domnĭ, cât şi de la Alex. Ipsilant în Domnia I din 1775, cum şi de la Domniĭ următoriĭ; acum decĭ reîntăresce aceste milĭ.

Cod. XXXIV fila 114.

În 1797 Septembre, Al. Ipsilant reînoesce hrisovulŭ de milĭ a bisericeĭ Creţulescu din Bucurescĭ. Actulŭ e identic cu celŭ de la A. Moruzi din Cod. XXVI fila 128 (v. tom. VI).

Cod. XXXIV, fila 144 verso.

Cartea de la Al. Ipsilant, din 4 Sept. 1797, în favórea mônăstireĭ Sf. Ion Evanghelistulŭ de la *ostrovulŭ Patmos*. Iĭ renoesce vinăriciulŭ de la 27 pogóne, câte 2 banĭ de vadră şi părpărulŭ, dupĕ obiceiŭ, din Jidovulŭ cu Măgăreţiĭ, Culinteniĭ, Ghindeniĭ, Malulŭ Spart, Locusteniĭ de jos, Locusteniĭ de sus, Sadova din Plasa Dumbrăveĭ, Liveḑile, Grindulŭ celŭ mare, Tirnava, Bârza, Breasta din Plasa Câmpuluĭ, Ţămneculŭ, Ohaba, Mierea, Oacheşu, Tulburea, Şipotu, Bulubucescĭ, Ciorariĭ, Băloşaniĭ, Spafiĭ, Ulmetulŭ, Slăvuţa, Văluţa, Soceniĭ, Tălpaşul din plasa Hămărăzeĭ.

Cod. XXXIV, fila 108 verso.

Actulŭ din 5 Sept. 1799 confirmă milele mônăstireĭ Plăvicenĭ; hrisovulŭ e identic cu acelŭ de la Moruzi din 19 Iulie 1793 (Cod. XXVI p. 127; v. tom. VI).

Cod. XXXIV, fila 114.

In 5 Sept. 1797, prin un hrisovŭ identic cu alŭ luĭ Al. Moruzi din 23

Iunie 1793 (Cod. XXVI p. 114; v. tom. VI), Alex. Ipsilant întăresce milele mônăstireĭ *Sf. Nicolae din Eparhia Miralichieĭ.*

Cod. XXXIV, fila 107.

Cartea din 7 Septembre 1797, prin care rênduesce anume omŭ din partea Epitropieĭ obştireĭ (de către D-luĭ vel Vornicŭ alŭ obştirilorŭ) care să scrie vinăriciulŭ din jud. Ilfov, care este cu totul alŭ mônăstirilorŭ, spre a se putea lua şi de la acestŭ judeţŭ ţeciuiala otărîtă, în folosulŭ cutieĭ milostenieĭ. La cele-l-alte judeţe iaŭ acéstă ţeciuială tacsildariĭ ordinarĭ. Rînduitulŭ specialŭ la Ilfov va aduna ţeciuiala la Epitropie cu anume catastifŭ.

Cod. XXXIV, fila 110.

Carte de la Al. Ipsilant din 7 Sept. 1797, în favórea mônăstirilorŭ *Grigoriu ot Sfetagora şi Precisteĭ de la Ţarigrad*, pentru vinăriciŭ din maĭ multe dealurĭ.

Cod. XXXIV, fila 109.

Cartea din 8 Septembre 1797, prin care scutesce de dărĭ pe Niculae ot sud Doljŭ poslušnicŭ şi purtătorŭ de grijă la metohulŭ Episcopieĭ Rîmnicŭ cu hramulŭ 40 de Mucenicĭ, cum şi drepte bucatele luĭ de dijmăritŭ şi de vinăriciŭ şi o pivniţă scutită, conformŭ hrisovuluĭ luĭ Alex. Moruzi din 1793 Decembre 13.

Cod. XXXIV fila 110 verso.

Carte din 8 Septembre 1797, prin care scutesce luĭ Filoteiŭ îngrijitorulŭ mitoculuĭ Episcopieĭ Rîmnicŭ, cu hramulŭ 40 de Mucenicĭ, ca să aibă a ţine 4 liuđĭ din dajniciĭ mahalalelorŭ Bucurescilorŭ «pentru cea de apurure curăţenie şi îmfrumuseţare a grădineĭ ce este la acestŭ mitocŭ». Domnitorulŭ ordonă vistieruluĭ scăderea acestorŭ liuđĭ din catastişele visterieĭ.[1]

Cod. XXXIV fila 111.

Carte din 9 Septembre 1797, prin care luĭ Ivan Suiulgiu, din târgušorulŭ Prahova, «care avêndŭ acestŭ meşteşugŭ, şi fiindŭ trebuinciosŭ Sf. sale Episcopuluĭ de Rîmnicŭ pentru purtare de grijă şi meremetulŭ la fôntânele ot peste Oltŭ», îĭ reînoiesce scutirile date de alţĭ Domnĭ; «iarŭ când nu se va arĕta cu tótă supunerea şi purtarea de grijă şi va face celŭ maĭ micŭ cusurŭ, atuncĭ nu numaĭ că va perde mila acésta, ci va fi căđutŭ şi sub pedépsă.»

Cod. XXXIV fila 112.

Cartea luĭ A. Ipsilant din 11 Septembre 1797, prin care Biserica din curtea Domnéscă de jos, din Târgovişte, şi cea de sus şi Biserica Sf. Vineri le voluncesce să aibă 6 preoţĭ şi 2 diaconĭ, 4 cântăreţĭ şi 5 grămăticĭ, scutiţĭ de tóte dăjdiile.

1. Pe locŭlŭ acesteĭ grădinĭ este ađĭ acea a Ateneuluĭ.

Aşişderea să scutéscă stupiĭ, râmătoriĭ, vinulŭ de vinăriciŭ şi de fumăritŭ de pivniţe şi drepte bucatele sale i de cheltuiala târguluĭ, de caĭ de olac;

Să scutéscă oile de oeritŭ, viile de pogonăritŭ;

Aceste milĭ le aŭ acordatŭ şi A. Moruzi în 1793 Noembre 22.

In 1 Septembre 1797, A. Ipsilant a fostŭ acordatŭ deja şi Mitropolieĭ de acolo reînoirea hrisóvelorŭ prin care acea mitropolie veche avea a lua în fiecare anŭ 100 bolovanĭ sare de la Telega; şi va ţine liude 10 ómenĭ străinĭ.

Cod. XXXIV fila 120.

Alex. Ipsilant reînoesce în termenĭ identicĭ cartea de mile a mônăstireĭ Radu-Vodă, din anulŭ 1797, Sept. 13, adăogândŭ numaĭ încă o sută bolovanĭ sare de la ocna Slăniculuĭ, adică să iée peste tot 200 bolovanĭ (veḑĭ hrisovulŭ luĭ A. Moruzi relativ la aceeaşi mônăstire din Cod. XXVI p. 59, în tom. VI).

Cod. XXXIV, fila 122 verso.

Al. Ipsilant în 13 Sept. 1797, confirmă milele ce are mônăstirea Vieroşul (Muscel); hrisovulŭ în fond e identic cu alŭ luĭ Moruzi din 20 Martŭ 1794, Cod. XXVI, fila 196 (v. tom. VI).

Cod. XXXIV, fila 120 verso.

In 15 Sept. 1797, Al. Ipsilant reconfirmă hrisovul de milĭ a mônăstireĭ Xenofont, datŭ de Al. Moruzi la 6 Iunie 1793 (Cod. XXVI, p. 86; v. tom. VI); fondulŭ ambelorŭ hrisóve este identic.

Cod. XXXIV, fila 106.

Cartea luĭ Al. Ipsilant din 15 Sept. 1797, renoindŭ mônăstireĭ Dedulescĭ (Slam-Rômnic) milĭ şi scutirĭ, stupĭ şi râmătorĭ i liude 12 ómenĭ străinĭ.

Cod. XXXIV, fila 126 verso.

Carte din 15 Septembre 1797, renoindŭ luĭ Kir Nectarie, Episcopŭ de Rômnic, cărţile trecuţilorŭ Domnĭ, de a scuti 2 scaune de carne în Rômnic (Vâlcea), «afară de alte scaune scutite ce aŭ avutŭ aicĭ în Bucurescĭ şi s'aŭ orênduitŭ a le ţine orĭ la Vâlcea séŭ la Craiova.»

Cod. XXXIV, fila 115.

Hrisovulŭ luĭ Alex. Ipsilant prin care Episcopieĭ de Rômnic (Vâlcea) cu hramulŭ Sf. Nicolae, fiindŭ Episcopŭ Nectarie, îĭ dă volnicie de a lua vinăriciŭ de la toţĭ ceĭ carĭ vorŭ avea viĭ pe moşia Episcopieĭ.....

Aşişderea să iée pe tot anulŭ câte 500 bolovanĭ sare de la ocne.

Să scutéscă 1500 oĭ de oĭeritŭ.

Să ţină liude 20 scutiţĭ, ómenĭ fără pricină, peste 50 ce-ĭ aŭ dupĕ catastihulŭ Visterieĭ.

Să ţină 2 scaune de carne în Craiova, scutite şi încă alte 4 scaune orĭ

în Craiova saŭ la Vâlcea «ce le-aŭ avutŭ Episcopia până acum aice în oraşulŭ Bucurescĭ şi de aci ridicându-se i s'aŭ orânduitŭ a le ţine acolo.»

Al. Ipsilant reîntăresce tóte aceste milĭ cu credinţa luĭ, a fiuluĭ sĕŭ Constantin şi a boerilorŭ:

Dumitrache Racoviţă vel Ban, *Pan Enache Văcărescu vel Vist.*, Gheorghe Mavrocordat vel Spăt., Manolache Creţulescu vel Vornicŭ de ţéra de sus, Ión Damaris vel Vornicŭ de ţéra de jos, Radu Golescu vel Vornicŭ alŭ obştirilorŭ, C. Filipescu vel Logof. de ţéra de sus, Stefan Văcărescu vel Logof. de ţéra de jos, Isac Ralet vel Logof. al obiceiurilorŭ, Const. Suţul vel Post., Theodorache Iuliano vel Clucer, Iordache Slătineanu vel Pah., Grigore Paleologu vel Stol., Iancu Neagu vel Cond., Const. Viişorénul vel Sluger, vel Pit., şi Ispravnic Pan Const. Filipescu vel Log. de ţéra de sus.

1797 Maiŭ 10, scrisŭ de Răducan Poenaru biv 3 Log. condicaru Divanuluĭ, trecutŭ în condică la 1797 Sept. 22.

Cod. XXXIV fila 117 verso.

Pitacŭ din 30 Sept. 1797 la Mitropolitulŭ, că e nevoie a se face un ajutorŭ mônăstireĭ de unde s'a adusŭ capulŭ Sf. Visarion şi la alte mônăstirĭ. Decĭ cere ca Mitropolitulŭ, Episcopiĭ şi Preoţiĭ să dea talerĭ 10,000, carĭ tal. să'ĭ împlinéscă Mitropolitulŭ fără zăbavă; «iarŭ mônăstirile, fiind-că din porunca Domnieĭ mele s'aŭ făcutŭ de către P. S. Ta cu orânduiţiĭ boierĭ fóie şi analoghia ce s'aŭ găsitŭ cu cale să dea fieşcare mônăstire pentru şcóle, şi ni s'aŭ arătatŭ acea fóie în sumă de talerĭ 11,510, din carĭ talerĭ 8590 s'aŭ datŭ pentru şcóle, iarŭ talerĭ 2920 prisosesce, acestŭ prisosŭ poruncimŭ să se dea acumŭ iarăşĭ la acéstă trebuinţă de ajutorŭ, împreună cu cele 10,000 şi apoĭ pe anulŭ următorŭ se va urma rĕspunderea banilorŭ şcólelorŭ dupĕ la mônăstirĭ întocmaĭ dupĕ fóia de analoghie, ce ni s'aŭ arătatŭ şi după acea întocmire fieşcare mônăstire va sci suma ce este să dea pe totŭ anulŭ».

Cod. XXXIV fila 94.

A. Ipsilant reînoiesce mônăstireĭ Ivirulŭ, în 2 Octombre 1797, hrisovulŭ datŭ de A. Moruzi la 30 Maiŭ 1793 (cod XXVI p. 74, veḑĭ tom. VI).

Cod. XXXIV fila 149 verso.

In 7 Octombre 1797, Al. Ipsilant confirmă milele mônăstireĭ Rătesciĭ (Buzĕŭ) prin unŭ hrisovŭ identicŭ în fondŭ cu alŭ luĭ A. Moruzi din 12 Iunie 1793 (cod XXVI p. 80; v. tom. VI).

Cod. XXXIV fila 126 verso.

Hrisovulŭ mônăstireĭ de la ostrovulŭ Patmos, datŭ de Al. Ipsilant la 8 Octombre 1797, «unde se află şi şcóla de învĕţătura cărţeĭ elenescĭ», reînoiesce hrisovulŭ din I-a luĭ Domnie şi de la următoriĭ Domnĭ şi alŭ luĭ Al. Moruzi din 10 Octombre 1793:

60 taleri pe anŭ de la cămărăşia Ocnelorŭ;

Vinăriciŭ din 27 de pogóne din Doljŭ «carĭ în cea-l-altă domnie a fratelui Mihaiŭ Vodă Suţul, s'aŭ găsitŭ neînchinate la altă mônăstire.... câte 2 banĭ de vadră şi parpărulŭ după obiceiŭ.... (urmézĕ numele popórelorŭ).

Din baniĭ vinăriciuluĭ «să se dea de către Egumenŭ, pe totŭ anulŭ, la Biserica ce se numesce «Isvorulŭ vieţeĭ», unde locuescŭ maicĭ călugăriţe» câte 100 taleri; iar ceĭ-l'alţĭ să se cheltuiască la dresulŭ mônastireĭ şi alŭ şcóleĭ de la Patmos şi la hrana cea trebuitóre ucenicilorŭ, carĭ se nevoiescŭ pentru învĕţătură la acéstă şcólă... de unde mulţĭ se procopsescŭ şi rodesce învĕţătura spre cele dumneḑeescĭ ale creştineşteĭ nóstre legĭ.

Al. Ipsilant întăresce şi el cu acéstă carte milele de maĭ sus.

Cod. XXXIV fila 133 verso.

Cartea luĭ Alexandru Ipsilant din 8 Octombre 1797, dată mônăstireĭ Arnota (Vâlcea) «Minunatŭ este întru sfinţiĭ ceĭ Dumneḑeescĭ (ḑice prooroculŭ şi împĕratulŭ David pentru că prin mijlocirea lorŭ, ca prin nisce organe şi vase curate şi alese ale Sfântuluĭ Duhŭ, isvoresce tămăduire norodului şi ajutoruri întru nevoile şi patimile lorŭ, dupĕ darulŭ ce li s'aŭ datŭ, ca unorŭ aleşĭ aĭ seĭ. Intre carĭ şi Sf. Mihail Sinodul, ca unŭ locaşŭ vrednicŭ alŭ pré Sfântuluĭ Duhŭ, prin darulŭ tămăduirilorŭ ce aŭ luatŭ de la Dumneḑeŭ, arĕtându-se făcĕtorŭ de minunĭ şi isbăvitorŭ de patima *locustelor*, nu puţin ajutorŭ aŭ cunoscutŭ ţéra acésta în câtă vreme s'aŭ arĕtatŭ acelŭ felŭ de jivine vătămătóre ródelorŭ pământuluĭ. Atât maĭ 'nainte în vremile trecute, cât şi acum în cele maĭ dupĕ urmă, cunoscêndŭ şi ţéra multŭ folosŭ din ajutorulŭ acestuĭ sfântŭ, a căruia sfântă mână, fiind-că se află păzindu-se în cinste aicĭ în ţără la mônastirea Arnota sud Vâlcea, care este zidire domnéscă slobodă a ţĕreĭ, unde se cinstesce şi se prăznuesce hramulŭ Soboruluĭ Sf. marilorŭ Voevoḑĭ alŭ oştirilorŭ cerescĭ, arhangelĭĭ Mihail şi Gavril, cade-se în adevĕrŭ, atât pentru cele trecute ajutoruri, ce aŭ cunoscutŭ ţéra, cât şi pentru folosulŭ şi isbăvirea cé desevêrşită, care şi de acum înainte cu rugăciune se cere şi se nădăjduesce de obşte a o avé ţéra prin mijlocirile şi rugăciunile acestuĭ sfântŭ, de la milostivulŭ Dumneḑeŭ şi pentru semnulŭ evlavieĭ a se face locaşuluĭ sfinţieĭ sale unŭ ajutorŭ cuviinciosŭ din milele domnescĭ, maĭ vêrtosŭ fiindŭ acéstă mônastire zidită la unŭ locŭ înaltŭ, cu multă trebuinţă de ajutorŭ...» Drept aceea Alex. Ipsilant, pe lângă mila vinăriciuluĭ ce are Arnota, de 2 banĭ de vadră cu părpărulŭ, din satulŭ Costescĭ, Bărbătescĭ, Dobricenĭ şi Bogdănescĭ (Vâlcea) adaoge să iée 100 taleri din oieritŭ; taleri 100 din dijmăritŭ; taleri 100 din vinăriciŭ; taleri 50 din vama Craioveĭ pentru unt-de-lemnŭ, făcliĭ şi tămâe. Aceştĭ banĭ să aibă a'ĭ da cumpĕrătorĭĭ slujbelorŭ peste baniĭ Cămăreĭ; iar când slujbele aceste vorŭ fi în credinţă, să se dée de la Visteria şi de la Camera Domnieĭ mele, cu pecetluitŭ. Alexandru Ipsilant maĭ dă Arnoteĭ 100

bolovanĭ sare de la Ocnele Marĭ (Vâlcea) pe fieş-care anŭ; să scutéscă 100 oĭ de oeritŭ; să ţină liude 10 streinĭ.

«Cu carĭ aceste milĭ de banĭ şi ajutorulŭ de ómenĭ îndatorimŭ pre Egum. să fie silitorŭ a face cele trebuincióse dresurĭ şi întemeerĭ spre buna podóbă şi înfrumuseţarea sfinteĭ mônastirĭ şi a bisericeĭ... ca să se afle pururea în starea eĭ... 1797 Octombre 8.

Cod. XXXIV fila 136 verso.

Actulŭ din 10 Octombre 1797 reînoesce cartea de milĭ a Episcopieĭ Râmniculuĭ pentru tîrgulŭ de la Rîurenĭ. Hrisovulŭ e identicŭ cu celŭ alŭ luĭ Moruzi din 7 Maiŭ 1793 cod. XXVI p. 141 (v. tom. VI).

Cod. XXXIV fila 137 verso.

In 10 Octombrie 1797, prin unŭ hrisovŭ identicŭ cu alŭ luĭ Moruzi din 3 Decembre 1793 (cod. XXVI p. 182; v. tom. VI), Alex. Ipsilant reîntăresce milele mônastireĭ Castrachi de la Rumele.

Cod. XXXIV fila 147.

Hrisovulŭ luĭ Alex. Ipsilant din *11 Octombre 1797* pentru mônastirea Duşco unde este capul sf. Visarion. Reînoesce milele anterióre.

Cod. XXXIV fila 134 verso.

Carte de la Alexandru Ipsilant din 13 Octombre 1797:

«Fiind-că la Domnia mea dete jalbă Neofit egumenŭ mônastireĭ Sărindarulŭ de aicĭ din Bucurescĭ, cum-că uniĭ din boernaşĭ şi jupânese, carĭ dupĕ vremĭ, pentru întêmplătóre pricinĭ aŭ intratŭ prin odăile acesteĭ mônastirĭ, le aŭ ale lor şi s'aŭ întemeiatŭ prin odăĭ cu locuinţa, ne voindŭ să iésă şi să mérgă pe la casele lorŭ, cu care acésta se face zăticnire la ómeniĭ ceĭ bolnavĭ şi neputincioşĭ, carĭ alérgă cu hierbinte rîvnă şi evlavie, ce aŭ la sfânta icónă de la acéstă mônastire, spre tămăduirea lorŭ, căcĭ neavêndŭ odăĭ de locuitŭ, pătimescŭ sărmaniĭ aceia şedêndŭ pre afară prin frigŭ şi prin ploĭ. Unde, fiind-că acéstă sfântă mônastire, la care se află sfânta icónă a Prea Curateĭ Născĕtóreĭ de Dumnedeŭ făcĕtóre de minunĭ, toţĭ de obşte, *marĭ şi micĭ, năzuescŭ de a pururea pentru tămăduirea bólelorŭ de orĭ ce felŭ*, la care se facŭ rugăciunĭ neîncetatŭ, încă din cea-l-altă domnie a nóstră s'a fostŭ datŭ porunca Domnieĭ mele, după domnescĭ venieturĭ, ce s'aŭ vĕdutŭ că are de maĭ nainte mônastirea ca nimenĭ, nicĭ din partea bisericéscă, nicĭ din partea politicéscă, mare séŭ micŭ, verĭ-cine de orĭ-ce stare, să nu fie slobodŭ a *pretinderisi* cu vre unŭ cuvêntŭ să şedă în odăile acesteĭ mônastirĭ, afară de numaĭ ceĭ ce vorŭ avea vre-o neputinţă de bólă şi vorŭ năzui spre tămăduire la sfânta icónă. Dreptŭ aceĭa poruncimŭ Domnia mea, că orĭ-câţĭ se vorŭ fi aflândŭ cu locuinţa în odăile acesteĭ mônastirĭ, acum toţĭ să iasă, să rĕmâe odăile slobode numaĭ

pentru trebuința bolnavilorŭ și egumenulŭ acesteĭ mônastirĭ să se apere cu acéstă carte domnéscă în tótă vremea de verĭ-cine, de verĭ-ce tréptă va fi, ce arŭ căuta să conăcéscă în odăile mônastireĭ. Nimenĭ altulŭ să nu locuiască afară de soborulŭ mônastireĭ și câțĭ din bolnavĭ se vorŭ întêmpla a merge pentru tămăduirea lorŭ.—1797 Octombre 13.

Cod. XXXIV fila 133.

Cărțĭ legate la tacsildarĭ, din 19 Oct. 1797 și la județele Slam Rămnicŭ, Buzeŭ, Saac, Vlașca, Muscel, Argeșŭ, Vêlcea, Gorjŭ și Mehedințĭ pentru ₰eciuiala din banĭ vinăriciuluĭ Mitropolieĭ și al Episcopiilorŭ, să o trimiță directŭ la Mitropolie cu catastihŭ, ĭar pentru cele-l-alte mônastirĭ să urmeze dupĕ poruncele ce li-s'aŭ datŭ.

Cod. XXXVI fila 97.

Hrisovulŭ din 21 Octombre 1797 de la A. Ipsilant confirmă hrisovulŭ de milĭ a mônastireĭ *Egri-api* din Țarigrad, datŭ de A. Moruzi la 14 April 1794 (cod. XXVI fila 201; veḑĭ t. VI).

Cod. XXXIV fila 159 verso.

Hrisovulŭ luĭ A. Ipsilant din 21 Octombre 1797 prin care reînoesce anteriorul hrisov de la 1778 Iulie 21 din I[a] Domnie, de milĭ mônastireĭ *Dohiariul* de la St. Agora. Aceste milĭ sunt 100 talerĭ de la ocne, pe tot anulŭ și talerĭ 100 de la vămĭ.

Intre boerĭĭ martorĭ, se adaoge Șerban Racoviceanu vel Pitar. Scris tot de Poenariŭ biv 3 Log. Condicar.

Cod. XXXIV fila 153 verso.

In 3 Octombre 1797, A. Ipsilant confirmă hrisovulŭ luĭ A. Moruzi din 6 Maiŭ 1793, (cod. XXVI p. 25; v. tomulŭ VI), de milĭ a mônastireĭ *Sf. Pavel* de la Sfetagora.

Cod. XXXIV fila 129 verso.

Carte din 3 Noembre 1797 de scutirĭ a 4 preoțĭ aĭ bisericeĭ Brancovenĭ. «Așișderea să aibă a'și scuti drepte bucatele lorŭ: stupĭ, rĕmătorĭ câte 50; câte 150 vedre de vinăriciŭ de fie-care preotŭ» milĭ acordate și de Al. Moruzi cu hrisovulŭ din anu 1794 April 19.

Cod. XXXIV fila 146 verso.

Hrisovulŭ luĭ A. Ipsilant din 8 Noembrie 1797, prin care reîntăresce atât hrisóvele anteriorilor Domnĭ cât și al sĕŭ din I-[a] Domnie, pentru milele mônastireĭ *Crimno* din ostrovulŭ Haalchi cu hramul Sf. Gheorghe. Aceste milĭ eraŭ: cá să ia pe tot anulŭ de la ocne câte tal. 150, cu pecetluit domnesc, la vremea când iaŭ și alte mônastirĭ. A. Ipsilant ĭĭ reîntăresce acéstă milă

«atât pentru deosebită evlavie ce avemŭ către Sfântulŭ, cât şi pentru că ne-amŭ înscinţatŭ Domnia mea de altă parte, cum că numita mônăstire aŭ trecutŭ închinată la Sf. Mormêntŭ.»

Cod. XXXIV fila 159.

Cartea luĭ A. Ipsilant din 12 Noembre 1797, prin care acordă mônăstireĭ Comana, din temelie zidită de Şerban Vodă cel Bĕtrânŭ, cu hramulŭ Sf. Neculaĭ, milele următóre: 100 bolovanĭ sare de la ocnele Telega, scutire de stupĭ şi rîmătorĭ, şi de vinăriciŭ. scutire a 200 oĭ de oieritŭ. Liude 10 ómenĭ streinĭ făr'de pricină. Se acordă aceste milĭ fiind-că mônăstirea a suferitŭ multŭ în timpulŭ rezmeriţelorŭ. A Moruzi i-aŭ acordat aceste milĭ la 1794. Alex. Ipsilant maĭ adaogă încă liude 10 ómenĭ streinĭ, adecă peste tot 20. «Aşişderea să aibă a lua şi tutunăritulŭ dupĕ moşia mônăstireĭ, pe care este mônăstirea; care moşie Comana se învecinesce împrejurŭ cu aceste moşiĭ: Grădiştea, Cănescĭĭ, Călugărenĭĭ, Petrile, Puienĭĭ şi Coienĭĭ. Hrisovulŭ e scris de Tudorache Logofiţelul.

Cod. XXXIV fila 88 verso.

A. Ipsilant în 12 Noembre 1797 reîntăresce cartea de milĭ a mônăstireĭ Dintr'unŭ lemnŭ (Vălcea) prin unŭ hrisovŭ în totulŭ identicŭ cu celŭ alŭ luĭ Moruzi din 30 Maiŭ 1793 cod. XXVI fila 33 (v. t. VI).

Cod. XXXIV fila 147 verso.

Carte din 24 Noembre 1797 de la Al. Ipsilant pentru mitohulŭ mônăstireĭ Iarulŭ, ce'l are la Bebeikioĭ la Ţarigradŭ, unde cu ajutorŭ dela mônăstire şi cu milĭ dela creştinĭ, părinţiĭ de la acea mônăstire s'aŭ îndemnat şi cu multă sumă de banĭ, aŭ făcutŭ la acelŭ metohŭ o sântă biserică întru pomenirea Sfîntuluĭ sfinţitŭ mucenicŭ Haralambie, unde aŭ adusŭ şi sfintele móşte, mâna Sfinţieĭ Sale, ce se afla la mônăstirea Iarulŭ. Aŭ maĭ făcutŭ şi alte zidirĭ cu odăĭ pentru odihna părinţilorŭ călugărĭ. Şi ca o zidire nouă cu multă trebuinţă de ajutorŭ, s'aŭ rugatŭ de selefulŭ nostru Al. Moruzi şi acesta, prin hrisovulŭ luĭ de la 26 Maiŭ 1796, le aŭ făcutŭ milĭ, ca să ia pe fie-care anŭ de aicĭ din ţéră din vama Bucurescilorŭ, de la Carvasara, taleri 100 şi de la Ocnă bolovanĭ sare 50, cu pecetluiturĭ Domnescĭ.

Al. Ipsilant întăresce milele aceste, dar adaogă încă 50 bolovanĭ sare.

Mărturia luĭ Pan Nicolae *Basarab (sic)* vel Logofĕt de ţéra de sus; Dumitraşco Racoviţă vel Banŭ, etc. ca în anteriórele acte. Este scrisŭ de Poenar biv 3. Logofĕtŭ Condicarŭ.

Cod. XXXIV fila 152.

Anaforaua Mitropolituluĭ Dositheiŭ din *18 Noembrie 1796,* înscinţândŭ pe Domnitorŭ că proin egumenulŭ mônăstireĭ Arnota din sud Vâlcea, Kir

Cosma, îl însciinţéză că în anulŭ trecutŭ vĕḑêndŭ multe turburărĭ şi schimbărĭ pe la unele din mônastirele de acolo, şi maĭ vîrtosŭ silitŭ fiindŭ de multele supĕrărĭ ce i-aŭ fostŭ făcutŭ Dumnéluĭ Spătarŭ Costache Slugearoglu Ispravniculŭ aceluĭ judeţŭ, ce aŭ fostŭ pe acea vreme, ca să facă paretisisŭ de egumenie asupra luĭ Daniil Arhimandritulŭ, ce acum se află egumemŭ la numita mônastire, pliroforisindu-lŭ că este omŭ bunŭ, cuviosŭ şi vrednicŭ iconomŭ, neîngăduindu-lŭ ca să dée de scire Mitropolituluĭ séŭ Episcopuluĭ Rômniculuĭ, după cuviinţă. Părintele Cosma a datŭ demisiunea, dér vĕḑêndŭ că noulŭ egumenŭ nu se pórtă cu rănduială, cu iconomie şi că aŭ adusŭ mônastirea la dărăpănare, îndatorind'o cu vr'o 5, 6 pungĭ de banĭ, moşiile mônastireĭ le-aŭ arendatŭ tóte, luândŭ venitulŭ înainte pe 2, 3 anĭ, şi se teme să n'ajungă să amaneteze odórele şi hrisóvele mônăstireĭ, pe carĭ de curând noulŭ egumenŭ i le-a luatŭ din mână; însciinţândŭ de acésta pe Episcopulŭ de Rômnicŭ, acesta aŭ poruncitŭ luĭ Cosma să pecetluéscă móştele şi să le dée în păstrare la mônastirea Bistriţa. Pe lângă aceste, locuitoriĭ din satele vecine cu mônăstirea îlŭ denunţă de rĕŭ iconomŭ şi asupritorŭ pentru locuitorĭ, făcêndu-le obiceiurĭ noue la dijmuitŭ şi la clacă. Mitropolitulŭ cere Domnitoruluĭ să trimiţă anchetă la faţa loculuĭ, şi de se va dovedi adevĕrate acusările proin egumenuluĭ şi ale locuitorilorŭ, apoĭ Mitropolitulŭ speră că egumenulŭ va fi înlocuitŭ.

Domnitorulŭ la *20 Noembre 1796* rănduesce anchetă cu scirea Episcopuluĭ de Rômnic, şi ḑice că dacă ancheta va găsi vinovatŭ pe egumenŭ să'lŭ ridice cu 2, 3 davagiĭ şi să 'ĭ aducă la Bucurescĭ.

Cod. XXXIII fila 13.

Carte din 1 Iulie 1797, prin care Alexandru Ipsilant, amintindŭ că în oraşulŭ Slatina (Olt) se află o Biserică, cu hramulŭ Adormireĭ Maiceĭ Domnuluĭ, zidită din temelie de rĕposatulŭ Iane Slătinénu, şi că la vremea «ce din voia luĭ Dumneḑeŭ aŭ fostŭ venitŭ aicĭ în pământulŭ ţĕreĭ sfântulŭ şi de viaţă făcĕtorulŭ lemn din Cinstita şi de viaţă făcĕtóre Cruce a Domnuluĭ nostru Isus Christos de la Sfetagora, de la sfânta Mônăstire Xeropotamulŭ, fiind-că aŭ fostŭ arĕtatŭ minunĭ şi *bineşaguri*, aice în pământulŭ ţĕreĭ, cu crestinesculŭ acesta norod», boerulŭ Radu Slătinénu, biv. vel. Vornicŭ, a închinatŭ Biserica de la Slatina la Xiropotamŭ, şi veliţiĭ boierĭ aŭ dăruitŭ Biserica cu ţiganĭ, cu viĭ, moşiĭ, dobitóce «carĭ atâtŭ de Domnia sa rĕposatulŭ Scarlat Ghica Voevod, i de la Domnia sa rĕposatulŭ Costantin Cehan Voevod, prin hrisovulŭ Domnieĭ-sale», cât şi din Domnia I a luĭ Alexandru Ipsilant, de la 1775 Iunie 28, aŭ fostŭ miluită Biserica de la Slatina, şi acum reîntărésce mila Alexandru Ipsilant, ca ea să fie slobodă şi în pace de orĭ ce dăjdiĭ ĭesŭ pe alte mônăstirĭ, să ţie liuḑĭ 6, ómenĭ streinĭ, şi unŭ *dascălŭ de învĕţura copiilorŭ*, iarăşĭ scutitŭ; şi la vremea oierituluĭ, să scutéscă oĭ 250, şi de vînăriciŭ şi dijmăritŭ să fie scutite drepte bucatele séle. Să aibă a lua vînăriciulŭ din Dealulŭ Slatinĭ, însă: din valea

Strihareţuluĭ până în valea Clocociovuluĭ, de vadră câte 2 banĭ şi părpărul, de totŭ omulŭ ce plătesce vinăriciŭ. «Insă fiind-că de la o vreme încóce se plătesce vinăriciulŭ, de vadră po banĭ 4», de aceea omulŭ mônăstireĭ împreună cu vinăriceriĭ domnescĭ să strîngă baniĭ la vremea vinăriciuluĭ, şi să ia mônăstirea 2 banĭ şi părpărulŭ, iar vinăriceriĭ domnescĭ cei-l-alţĭ 2 banĭ.

Cod. XXXIV fila 71 verso.

Hrisovulŭ mônăstireĭ *Chiculŭ* de la ostrovulŭ Chiprulŭ. Ceĭ ce săvîrşescŭ bunătăţile cele de sufletŭ folositóre şi plăcute luĭ Dumneḑeŭ, nu numaĭ într'acéstă vĭeaţă se laudă şi se bine-cuvîntéză, ci şi dupĕ petrecania lor le rĕmâne numele nemuritor şi pomeniriĭ veşnice, a cărora suflete în curţile dreptilorŭ se sălăşluescŭ. Multe bunătăţĭ sunt, cu care póte nescine a dobândi sufletésca mântuire, ĭar cea maĭ mare este milostenia, ce se face nu numaĭ la saracĭ şi la scăpătaţĭ, ci maĭ vârtosŭ la sfintele luĭ Dumneḑeŭ locaşurĭ. Dreptŭ aceea eŭ robulŭ luĭ Dumneḑeŭ Io Alex. Ion Ipsilant Vvd. din râvnă dumneḑeéscă îndemnându-ne, din tot sufletulŭ şi inima, avêndŭ destulă evlavie către Pré Sfânta Născĕtóre de Dumneḑeŭ şi purure Ficióră Maria, a căruea hram se află la Sfânta mônâstire din ostrovulŭ Chipruluĭ, ce se numesce Chiculŭ, la care mônăstire se află şi Sfânta Icónă a Pré Sfinteĭ Născĕtóreĭ de Dumneḑeŭ, cea zugrăvită de Sf. Apostol Luca; şi fiind-că acéstă Sf. mônâstire se află la multă sărăcie şi scăpătăciune, aŭ avutŭ milă domnéscă, ca să ia pe fiesce-care an de la cămăraşiĭ de ocne câte tal. 50, precum din hrisovulŭ rĕposatuluĭ Domn Grigorie Ghica Vvod. ce'lŭ vĕḑumŭ cu létŭ 7257 Octombre 5 ne-amŭ adeveritŭ. Dreptŭ aceea şi Domnia mea ne-amŭ milostivitŭ, şi nu numaĭ înoimŭ mila acésta de tal. 50, ci încă maĭ adăogămŭ tal. 150, ca să ia de acum înainte, pe fiescare an, de la cămăraşiĭ de ocne câte tal. 200, şi pentru ca să fie acéstă milă nestrămutată, séŭ să nu se facă vre o zaticnire, de a nu merge acéstă milă la vremea eĭ acolo, la numita sf. mônâstire, amŭ orânduitŭ Domnia mea epitropŭ şi purtătorŭ de grijă pe igumenulŭ ce dupĕ vremĭ va fi la sf. mônâstire Mărcuţa, ca să pórte de grijă numitulŭ igumenŭ, a lua acéstă orânduită milă pe fieşcare anŭ de la cămăraşiĭ ocnelorŭ, la luna luĭ Martŭ, şi prin mijlocirea ómenilorŭ de ispravă şi vrednicĭ de credinţă să o trimită la sf. mônâstire Chiculŭ de la ostrovulŭ Chipruluĭ, să se dée în mâna celorŭ de acolo părinţĭ, şi să se ia adeverinţă de la mâna lorŭ către celŭ de aice igumenŭ alŭ mônâstireĭ Mărcuţa. Pentru aceea amŭ datŭ Domnia mea acestŭ hrisovŭ alŭ Domnieĭ mele sf. şi Dumneḑeescĭĭ mônâstirĭ Chiculŭ din ostrovulŭ Chipruluĭ, spre a lua acéstă milă pe fieşcare anŭ necontenitŭ şi neopritŭ, să fie spre chivernisóla sfinteĭ mônâstirĭ, ĭar Domnieĭ mele şi rĕposaţilor moşilorŭ şi părinţilorŭ Domnieĭ mele veşnică pomenire.» Urméză apoĭ finitulŭ hrisovuluĭ dupĕ formularulŭ cunoscutŭ. 1797 Iulie 12.

Cod. XXXIV, fila 100.

Minunatŭ este Dumnedeŭ întru sfinţiĭ sĕĭ, care prin mijlocirea lorŭ ca prin nisce organe şi vase curate şi alese ale sf. Duh, pricinuesce necontenitŭ mare ajutorŭ norodului sĕŭ, neamului creştinescŭ, prin tóte locurile şi în tot chipulŭ pre aleşiĭ seĭ slăvindŭ, cu îndestulare de minunĭ, dându-le darulŭ tămăduirilorŭ fieşte căruea, dupĕ mĕsura daruluĭ luĭ Christos, dupĕ apostolicescului cuvîntŭ. Din carele şi sf. Marele Archiereu Mihail Episcopulŭ Sinoduluĭ, în vremile de apoĭ s'a arĕtatŭ alesŭ lăcaş al Pré Sfântuluĭ Duh, ca şi întru elŭ să fie minunatŭ şi proslăvitŭ Dumnedeŭ, prin darulŭ ce i s'aŭ datŭ, a arĕta mare ajutorŭ şi folosŭ norodului, maĭ alesŭ celorŭ ce năzuescŭ la elŭ cu cucernicie şi rugăciune căldurósă, alŭ căruia sf. Capŭ se află cu cinste la sf. şi Dumnedeésca mônăstire «*în muntele Atonului, ce se numesce Lavra*», cu hramulŭ sf. Athanasie Athonschi, care sfântŭ capŭ aducêndu-se în ţĕră de Domniĭ din urmă, cât şi de însuşĭ elŭ în Domnia întêia, când aŭ căḑutŭ peste ţĕră lŏcuste, de a cărorŭ stricăciunĭ pătimea ţĕra de 5, 6 anĭ şi «prin mijlocirea şi ajutorulŭ Sf. Sale aŭ câştigatŭ folosŭ de izbăvire». De aceea Alex. Ipsilant reîntărescе milele mônăstireĭ Lavra din muntele Athonuluĭ, unde se află capulŭ sf. Mihail, mile ce le-a avut mônâstirea de la anterioriĭ Domnĭ, cât şi de la elŭ însuşĭ în întêia Domnie. Aceste milĭ aŭ fostŭ: talerĭ 400 pe tot anulŭ de la Visterie ; iar M. Suţul a maĭ adaos tal. 100, adică în totulŭ să ia mônăstirea pe tot anulŭ câte tal. 500. A. Ipsilante într'a doua Domnie reîntărescе mila acésta, numaĭ şi părinţiĭ călugărĭ să fie datorĭ pururea a face rugăciunĭ pentru ţĕră şi Domnitorŭ şi când se va întâmpla să vină lŏcuste iarăşĭ, să nu întârzie Păr. călugărĭ a veni cu capulŭ Sf. Mihail să facă rugăciunĭ în ţĕră. — 1797.

Cod. XXXIV, fila 160 verso.

Hrisovulŭ luĭ Alex. Ipsilant din 5 Noombrie 1797, prin care reînoesce milele mônăstireĭ *Balicul* din Ţarigrad, cu hramulŭ Sf. Mariĭ, ca să ia sfânta mônăstire pe toţĭ aniĭ câte tal. 50 de la Cămărăşia de ocne, milĭ ce le-a avutŭ mônăstirea de la anterioriĭ Domnĭ, cât şi de la însuşĭ Al. Ipsilant în întêia Domnie.

Cod. XXXIV, fila 161 verso.

Hrisovulŭ mônăstireĭ *Pantelimonŭ*, din 10 Maiŭ 1797. Faptele cele bune, carĭ se facŭ cu gândŭ creştinescŭ, pentru folosulŭ sufletuluĭ, maĭ alesŭ la Sfintele luĭ Dumnedeŭ locaşurĭ, sunt primite înaintea luĭ Dumnedeŭ şi lăudate de ómenĭ, pe carĭ nu este cu cale a le zăticni cineva verĭ cu ce mijlóce, ci maĭ vîrtosŭ, ca unele ce sunt cunoscute de toţĭ, că sunt bune şi cu dreptate făcute, maĭ bine să le adevereze şi să întemeeze, ca să aibă lucrulŭ acela întemeere şi statornicie de apurure. Drept aceea socotindŭ Domnia mea şi pentru sfânta mônăstire şi *nosocomionŭ* a Sf. şi mareluĭ mucenicŭ Pantelimon, ce este aprópe de oraşulŭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, pe apa Colintineĭ, zidită din temelie de fericitulŭ întru pomenire Grigorie Ghica Vvod, şi hotărîtă de a fi

nosocomionŭ, adică orânduindŭ a ţinea înăuntru, în Sf. mônăstire, 12 paturĭ cu bolnavĭ de ceĭ cu bóle îndelungate, şi deosebitŭ aŭ maĭ ziditŭ acestŭ rĕposatŭ ctitorŭ şi altă bisericuţă, aprópe de acéstă mônăstire, întru slava Sf. Ierarch Visarion, cu 2 chiliĭ, spre a fi de bolnaviĭ ce vorŭ pătimi de bóle lipicióse, adică lingóre şi ciumă, pentru care aceste 2 nosocomion aŭ aşeḑatŭ Domnia sa dohtorŭ gerah şi ómenĭ ceĭ trebuincioşĭ spre chivernisirea celorŭ bolnavĭ, preoţĭ, diaconĭ i grămăticĭ, pentru slujbă la sfintele leturghiĭ, înzestrându-o cu moşiĭ, viĭ, milĭ Domnescĭ i cu metóşe, cu care să pótă a se ţinea aceĭ ticăloşĭ bolnavĭ, dupĕ cum maĭ pe largŭ în hrisovulŭ Domnieĭ sale, maĭ pe largŭ, tóte se arată». Apoĭ spune, cum A. Moruzi Vvod, vĕḑêndŭ că din causa bóleĭ ciumeĭ, avêndŭ mônăstirea Pantelimon a hrăni şi căuta pe mulţĭ bolnavĭ ciumaţĭ, a încăputŭ la datoriĭ numita mônăstire, a ziditŭ alte spitalurĭ deosebite pentru ciumaţĭ, rĕmânândŭ ca spitalulŭ mônăstireĭ Sf. Pantelimonŭ să fie numaĭ pentru ceĭ bolnavĭ de bóle îndelungate, şi a înmulţitŭ numĕrulŭ paturilorŭ, de la 12 la 30, adică a adăogatŭ 18 paturĭ. A. Ipsilant, pentru vecinică pomenire, a datŭ hrisovulŭ de faţă la mâna epitropuluĭ acestuĭ spitalŭ, cinst. şi credinciosŭ boĭerŭ Ión Florescu, ca să aibă Sf. mônăstire Pantelimonŭ milele următóre: Mŏnăstirea şi spitalulŭ Sf. Pantelimon să fie de tot slobode şi în pace de tóte dăjdiile domnescĭ, carĭ de la Visterie se orânduiescŭ şi s'arŭ orândui, adică: de sfertul Sf. Gheorghe şi alŭ Sf. Dimitrie, de împrumutărĭ de ajutorinţe, de mucarelurĭ, de ploconulŭ stéguluĭ, de podvóde, de conace, de caĭ de olacŭ, de caĭ împĕrătescĭ, de zaherele şi de tóte alte feliurĭ de dăjdiĭ obicĭnuite şi neobicĭnuite, carĭ după vremĭ pentru vre unŭ păsŭ ar ieşi pe cele-l-alte mŏnăstirĭ; cum şi de cheltuelile ce s'arŭ întêmpla a se face de aci înainte la vremĭ de ciumă, cu ceĭ ce vor pătimi de acéstă năprasnică bólă..... Incă şi bucatele acestuĭ sfântŭ lŏcaşŭ să fie scutite şi ertate, adică stupĭ i râmătorĭ, de dijmăritŭ; vinulŭ, cât s'arŭ face, de vinăriciŭ; şi oile de oieritŭ; atâtŭ în cât să nu fie supusă la nicĭ un felŭ de dajdie, ci apărată şi slobodă de tóte; şi să aibă a ţinea 2 preoţĭ, 1 diacon şi 2 grămăticĭ, sus, la sobornicéscă Biserică a Sf. Pantelimon; şi să aibă a maĭ ţinea încă 2 preoţĭ jos, la Biserica Sf. Visarion, carĭ aceştia toţĭ să fie scutiţĭ de tóte dăjdiile, zaherelele şi orĭ-ce altă dajdie va ieşi pe céta preoţéscă, cum şi de plocóne. Şi iar să aibă a maĭ ţinea un dohtorŭ şi un spiţerŭ pentru căutatulŭ bolnavilorŭ, cu léfă, dupĕ cum în hrisovulŭ rĕpos. ctitorŭ, maĭ pe largŭ, se coprinde; douĕ mueriĭ pentru spălatulŭ bolnavilorŭ. Aşijderea şi un om pentru strînsulŭ burienilorŭ de tréba dohtoriilorŭ, cum şi un chelarŭ, un jămblariŭ, un bucătar pentru trebuinţa bolnavilorŭ; i 6 slugĭ pentru căutatulŭ trebilorŭ dupĕ afară, ce se vor orândui de către Ispravniculŭ Sf. mânăstirĭ; i 40 dărvarĭ pentru căratulŭ lemnelorŭ; cum şi 11 rândaşĭ, carĭ să fie de tréba şi posluşania bolnavilorŭ; carĭ pe toţĭ aceştiea să aibă a'ĭ ţinea din liudele Visterieĭ, cu pecetluiturĭ domnescĭ, pentru ca să fie scutiţĭ şi apăraţĭ de tóte dăjdiile, zaherelele şi de orĭ-ce altă dare». Apoĭ balta ce se chiamă Gréca (Vlaşca) să fie

tot a mŏnăstireĭ, şi asemenea şi balta Zimnicea (Teleormanŭ), cu tot venitulŭ, lorŭ dupretutindenea, cu vênătórea şi vênḑarea peşteluĭ, cu vama, cu scaunile, şi cu tóte cele-l-alte veniturĭ ale acestorŭ bălţĭ, să fie tóte a mŏnăstireĭ şi spitaluluĭ Sf. Pantelimon; şi nimenĭ din vameşĭ amestecŭ să nu aibă, afară de omulŭ mŏnăstireĭ; apoĭ să maĭ aibă şi fumăritulŭ oraşuluĭ Tèrgovişte (Dâmboviţa), fumăritulŭ Craioveĭ, şi fumăritulŭ tuturorŭ celorŭ 5 judeţe de peste Oltŭ; să aibă a lua fumăritŭ de la pivniţe şi cârciume de vênḑarea vinuluĭ, şi de la prăvăliĭ cu marfă şi de la magaziĭ şi alte dughene, verĭ cu ce felŭ de marfă, saŭ bucate de vênḑare; dar nu va lua fumăritŭ de la lucrurile Mitropolieĭ, Episcopiilorŭ, mŏnăstirilorŭ celorŭ marĭ, şi afară de a veliţilorŭ boierĭ, şi afară de ceĭ ce vorŭ avea cărţĭ Domnescĭ de scutélă. Insă: de prăvălie saŭ de cârciumă mare câte tal. $5^1/_2$ banĭ 6; de prăvălie saŭ de cârciumă de a 2-a mână tal. 2 banĭ 96; de prăvălie saŭ cârciumă maĭ mică, tal. 1 banĭ 48, după obiceiŭ. *Iar câţĭ sudiţi aĭ strĕinilorŭ curţi ţinŭ cu chirie prăvăliĭ, fumăritulŭ să se ia de la stăpânulŭ prăvăliilorŭ.* Asemenea să maĭ aibă şi tŏtă vama ce va ieşi de la tèrgulŭ, (instituitŭ chiar de rĕpos. ctitor), ce se ţine în toţĭ anĭĭ pe moşia Obilésca la ḑiua Sf. Mărieĭ micĭ, care tèrgŭ ţine 8 ḑile; de asemenea şi vama de la tèrgulŭ ce se face tómna la Valea Teanculuĭ, cum şi vama de la tèrgulŭ ce se face tot-d'a-una sub Dealulŭ Pitescilorŭ; alţĭ vameşĭ, decât omulŭ mŏnăstireĭ, să nu se amestece. Asemenea să aibă a lua tot vinăriciulŭ de la viile de pe moşia mŏnăstireĭ Clătesciĭ (Ilfov), din 10 vedre, 1 vadră, şi otaştină dupĕ obiceiŭ; iar vinăricerĭĭ domnescĭ să nu aibă amestecŭ. Asemenea să maĭ aibă a lua tot vinăriciulŭ de la următórele popóre, din Slam-Rîmnic: Cotesciĭ, care se începe din valea Cârceiuluĭ, care se hotărasce cu Urichesciĭ, până în Blidaria, în drumulŭ unde se hotărésce cu Bonţesciĭ, întru care se coprinde poporulŭ Golesciĭ de sus, Calicul, valea Cârceiuluĭ şi Slugiĭ; poporulŭ Cârligele, care se începe din hotaruŭ, Cotescilorŭ şi până în hotarulŭ Bonţescilorŭ şi alŭ Dălhăuţuluĭ; poporulŭ Dălhăuţuluĭ se începe din hotarulŭ Cârligele i alŭ Bonţescilorŭ, până în hotarulŭ Doniĭ, în care poporŭ se coprinde şi poporulŭ Malulŭ Corbuluĭ, poporulŭ cu Rîturile, poporulŭ Pustiiŭ, poporulŭ Vaĭ-de-eĭ; iar poporulŭ Pustiiŭ poporulŭ Olteniĭ, se începe din Pântecescĭ şi merge până în hotarulŭ Vărştişcoilorŭ; poporulŭ Vărstişcoiŭ se începe din Oltenĭ şi ţine până în Broşteni; poporulŭ Broşteni se începe din Vărstişcoiŭ până în apa Milcovuluĭ, întru care se coprinde şi poporulŭ Pituluşa i Faraónele; de unde să aibă a lua Sf. mônăstire vinăriciŭ, şi la vremea orânduireĭ de către Episcopŭ, omulŭ mônăstireĭ să aibă a âmbla cu vinăricerĭĭ domnescĭ..... *(formula ordinară).* Să maĭ aibă a lua orânduitulŭ epitropŭ câte 2 banĭ de vadră, la care întru nimicŭ să nu se amesteçe vinăricerĭĭ domnescĭ..... Şi iar să fie Sf. Lăcaşŭ şi nosocomionŭ, câte 2 banĭ de jugŭ, de la Odivoia, carĭ i-aŭ afierositŭ la Sf. Lăcaşŭ Domnia Sa Constantinŭ Vodă Mavrocordat. Şi iar să fie Sf. Pantelimon şi

spitalurilorŭ cu săracii bolnavi, milă, să aibă de la Ocnele mari, pe tot anulŭ tal. 2500, cari bani să'i respundă cămărașii ocnelorŭ la D-luĭ Epitropŭ..... pentru că aceste ocne fiindŭ deschise pe moșia Sf. mŏnăstirĭ, cum arată hrisovulŭ Domnieĭ Sale Mateĭ Ghica Vvod, care aŭ cumpĕrat'o și aŭ afierosit'o danie la acestŭ Sf. Lŏcașŭ, i hrisovulŭ D-sale Alex. Ghica Vvod ot létŭ 1767, care este întăritŭ de Domnia mea întru I-a Domnie, adeveréză ca să ia de la aceste ocne din 20 bolovani, unulŭ; dar de la o vreme încoa nepăzindu-se acéstă hotărîre, rĕmăsese de lua numai câte tal. 500, care acésta văḑêndu-o Domnia mea, că nu este cu dreptate, fiind pe paguba mŏnăstireĭ, amŭ mai adăogatŭ încă tal. 2000, cari se facŭ 2500. Pentru cari poruncimŭ cămărașilorŭ de la aceste ocne, ca pe totŭ anulŭ să aveți a da aceștĭ bani, la Dumnéluĭ Epitropulŭ Sf. mônăstirĭ, făr' de nicĭ unŭ cuvêntŭ. Și amŭ adeveritŭ hrisvoulŭ etc...» —1797, Maiŭ 10.

Cod. XXXIV, fila 52.

Documente relative la școlĭ.

Anexă la Capit. IV pagina 25

Tendința de a învăța carte se face vădită și prin următorulŭ documentŭ, în care vedemŭ cum țĕranii, cu tótă greutatea vremilorŭ sub cari trăiaŭ, totuși *cerŭ, cu lăcrimi, școlă:*

«Insciințămŭ Mărieĭ Tale că pe lângă Schitulŭ Nămăesciĭ ot sud Muscelŭ, împrejuru'ĭ, *este câte-va sate*, și copiiĭ lorŭ pătimesc despre învățătura cărțeĭ și părinții lor nu aŭ puterea de a ține dascălŭ cu plată, și *cu lacrimi toți se rógă* Mărieĭ Tale, ca să reverși bogată milă asupra ticăloșilorŭ lorŭ copiĭ, de a li se orĕndui unŭ dascălŭ românescŭ spre învĕțăture-le, care dascălŭ l'aŭ și găsitŭ și se află în numitulŭ schit, făcêndu-lŭ de aŭ primitŭ léfă pe anŭ taleri 30, și cu din bucate, cu ce le va da îndămână satelorŭ, îlŭ vorŭ mai ajuta. Acéstă cerere a lorŭ fiind cu orĕnduială, să bine-voiescĭ Măria Ta a revĕrsa milostivire asupra lorŭ, ca să se rĕnduiască acelŭ dascălŭ și să'ĭ plătéscă Epitropia taleri 30 pe anŭ din iraturele școlelorŭ, legându-lŭ și cu zapisŭ ca să fie sirguitorŭ și cu tótă silința, spre învĕțătura și procopséla copiilorŭ, și deosebitŭ i se va face și cercetarea de 2 orĭ pe anŭ de urmarea silinței luĭ și va fi Mărieĭ Tale veșnică pomenire.» —1797, Iunie 17.

Radu Golescu vel. Vornicŭ alŭ obștilor.

Asupra acesteĭ anaforale Alexandru Ion Ipsilant Voevodŭ hotărĕsce: «cinstitŭ și credinciosŭ boerule alŭ Domnieĭ mele, vel. Vornice alŭ obștilorŭ, Golescule, am vĕḑutŭ Domnia mea anaforaua ce ne facĭ, și poruncimŭ Dumitale,

ca să daĭ de la Epitropie aceştĭ câte tal. 30 pe anŭ. Să grijescĭ însă de a se orînduĭ acestŭ dascălŭ şi de a 'şĭ urma învĕţătura copiilor, spre a nu se cheltui acéstă léfă în zadar. 1797 Octombrie 26.»

Cod. XXXV fila 356.

Anexă la Cap. VI, pagina 70.

Amŭ adusŭ la acestŭ locŭ din acestaşĭ volumŭ, alŭ VII, maĭ multe acte cu referinţă la clasa sătéscă în genere, coprinḍendŭ şi pe răzeşĭ şi moşneni. Maĭ aducemŭ încă următórele documente de acéstaşĭ natură:

Constantin Botescu mazil, Şerban Gogul mazil, Dumitrache mazil, Dumitrache Popa şi Scarlat mazilulŭ, dimpreună cu tot satulŭ Pĕcureţiĭ schela Ezescilorŭ din jud. Sĕcuieniĭ, se jăluescŭ luĭ Vodă că, fiindŭ încă din vechime, de la moşiĭ şi strĕmoşiĭ lorŭ, în satulŭ numitŭ unŭ scaunŭ de carne scutitŭ de orĭ-ce dărĭ; că acum de 2 anĭ vinăriceriĭ aŭ stricatŭ acestŭ privilegiŭ, vênḍêndŭ acestŭ scaunŭ cu banĭ; eĭ se rógă luĭ Vodă să le reîntăréscă acea milă şi să nu le strice vechiulŭ obiceiŭ.

Domnitorulŭ la 7 Septembre 1797 dă jalba acésta în cercetarea luĭ vel Logofĕtŭ de ţéra de jos.

Acesta la 8 Septembre 1797 raportéză că a cercetat jalba, dupĕ pliroforia ce i-a datŭ unulŭ din jăluitorĭ, aflătorŭ în Bucurescĭ, că scaunulŭ e chiar în satŭ, departe dealulŭ cu viile ca de 2 césurĭ, satulŭ fiindŭ schelă domnéscă, pentru folosulŭ acestorŭ locuitorĭ de la schelă se taĭe carnea, iar nu pentru lucrătoriĭ de viĭ, căcĭ chiar se şi taĭe carnea nu numaĭ tómna, ci peste tot anulŭ, aşĭa a fostŭ din vechime. Aşĭa fiindŭ, vinăriceriĭ n'aŭ dreptulŭ să supere cu avaetŭ acestŭ scaunŭ de carne. De aceea vel Logof. propune Domnitoruluĭ să dée porunc ĭ la Ispravniciĭ judeţuluĭ, să cerceteze şi de va fi adevĕratŭ cum a arĕtatŭ jĕluitorulŭ, atuncĭ să miluiască acestŭ scaunŭ cu privileghiulŭ ce l'aŭ avutŭ din vechime.

Domnitorulŭ în aceeaşĭ ḍi întăresce anaforaoa şi poruncesce Ispravnicilorŭ din jud. Sĕcuieniĭ să urmeze întocmaĭ dupĕ anafora.

Cod. XXXV, fila 247.

Sătenĭĭ din Podul-de-piatră, din Ulmul, din Chirnogĭ, din Boşneagu, din Cornăţel, din Odaia Vlădichiĭ, Corătesciĭ, Tăriceniĭ şi din Chiselet şi din alte sate din jud. Ilfov se jăluesc luĭ Al. Ipsilant, că avêndŭ eĭ 2 gurĭ de apă, ce curge din Dunăre şi intră în bălţile lorŭ, de aŭ apă pentru adăparea dobitócelorŭ şi pentru hrana lor cu vênarea pesceluĭ, s'aŭ astupat aceste 2 gurĭ şi s'aŭ uscatŭ bălţile de nu maĭ aŭ cu ce se hrăni, se rógă să le dee voĭe să deschidă unŭ *prival* anume Dohanulŭ, ce l'aŭ avutŭ din vechime deschis pe moşia mŏnăstireĭ Radu-Vodă.

Domnitorulŭ, la 13 Septembre recomandă jalba veliţilorŭ boĭerĭ, ca s'o cerceteze: unde, la care locŭ aŭ avutŭ gurile acele? Cu ce se folosea? De când s'aŭ astupatŭ şi de ce? Şi de ce nu voĭescŭ a le deschide iarăşĭ, ci cerŭ la Dohanulŭ? Şi să aréte dacă cererea lorŭ nu este împotrivitóre nizamuluĭ.

Divanĭtiĭ, la 18 Septembre 1797, arétă Domnitoruluĭ, că nu este cu putinţă a cerceta despre tóte cele ce le-a poruncitŭ, ci e de trebuinţă a se cerceta chiar la faţa loculuĭ, maĭ alesŭ că omulŭ mônăstireĭ Radu Vodă a arĕtatŭ, că de li se va da voĭe a deschide vadŭ acolo unde cerŭ eĭ, rĕmâne din pămêntulŭ ţĕreĭ ca unŭ ostrovŭ dincolo de apă, care dupĕ vremĭ póte să se cotropéscă de către hotarele pămêntuluĭ turcesc; şi deosebitŭ de acésta, pe acelŭ vadŭ ce cerŭ eĭ acum să'lŭ deschidă, potŭ coborî şi caice dupĕ Dunăre şi fiindŭ fórte aprópe de satele ţĕreĭ adesea se vorŭ întêmpla jăluirĭ de urmărĭ împotriva nizamuluĭ. Fiind-că acésta e de mare importanţă şi trebuindŭ a se vedea lucrulŭ la faţa loculuĭ, boĭerĭĭ cerŭ ca să se orênduiască de aicĭ unŭ boĭerŭ, practicos, carele să mérgă la faţa loculuĭ, să védă şi să raporteze pe largŭ de cercetare.

Domnitorulŭ, la 20 Septembre 1797, orênduesce pe biv. vel Paharn C. Bălăceanu, Ispravniculŭ judeţuluĭ, să facă cercetare cu amăruntu şi cu bună chibzuială.

Cod. XXXV, fila 286 şi verso.

Anaforaua luĭ Ştefan Văcărescu vel Legofĕtŭ din 8 Octombre 1797, dupĕ reclamaţiunea sătenilorŭ de la Bolintinulŭ din Délŭ, ţigănia de la Mihaiŭ Vodă, Ogrezenĭĭ, Malul Spart şi Tântava, din Ilfov şi Vlaşca, carĭ s'aŭ judecatŭ cu popa Ieni, iconomulŭ mônastireĭ Mihaĭ Vodă, încă din Domnia anterióră. Locuitorĭĭ avură neînvoire cu iconomulŭ pentru ţilele de clacă şi pentru dijmă.

Pentru dijmă Văcărescu propune, că de óre-ce locuitorĭĭ aŭ apucatŭ a'şĭ ridica porumburile, prin carte de blestemŭ, să fie îndatoriţĭ locuitorĭĭ a aduce cu carulŭ lorŭ dijma din 10, una, de la porumbŭ şi acésta numaĭ pentru anulŭ curentŭ, fiindŭ lipsă, iar în anĭĭ următorĭ să plătéscă dijma dupĕ ponturĭ. «Iar pentru orênduiala de ţilele clăceĭ, ţice resoluţiunea Domnitoruluĭ din 9 Octombre 1797, ţicêndŭ sătenĭĭ că maĭ nainte aŭ avutŭ obiceiŭ de clăcuia câte 6 ţile pe anŭ, séŭ când nu clăcuia da câte tal. 1, iar acum îĭ apucă isprăvnicelulŭ mônastireĭ de clăcuescŭ câte 12 ţile şi tóte ţilele aceste véra, în timpulŭ munceĭ, sunt siliţĭ de le lucréză, luându-le şi pentru ţilele ce rĕmânŭ rĕmăşiţă câte 20 de parale; la acésta, fiind-că condica Divanuluĭ orênduesce: a da fie-care casnicŭ câte 12 ţile pe anŭ, séŭ câte 1 zlot, şi aşia se urméză la ale moşiilorŭ aicĭ în ţéră, le-amŭ cerutŭ Domnia mea să aréte de aŭ vre-unŭ aşeţământŭ deosebitŭ şi de potŭ dovedi că numaĭ câte 6 ţile clăcuia maĭ înainte, şi nu avură alta să aréte, de cât ţiseră, că neguţitorulŭ arendaşŭ, în câtă vreme aŭ ţinutŭ moşia acésta, nu supĕra maĭ mult decât

7 ḑile pe anŭ; cu care urmare a arendaşuluĭ nu se ajutoréză eĭ, nicĭ facŭ vre-o dovadă cu acésta, de vre-unŭ obiceiŭ, ca să fie avutŭ din vechime şi să li se fie păzitŭ, fiind-că acelŭ arendaşŭ putea să le ierte şi tóte ḑilele clăceĭ, pentru vre-unŭ osebitŭ interesŭ alŭ sĕŭ. Aşĭa dar, când condica Divanuluĭ coprinde 12 ḑile într'unŭ anŭ şi acésta este întocmire pentru tóte moşiile de obşte şi se păzesce la toţĭ în tótă ţéra Domnieĭ mele, nu potŭ fi eĭ osebiţĭ de a'ţiĭ, neavêndŭ să aréte vre-unŭ deosebitŭ aşeḑămêntŭ, ce sunt datorĭ să clăcuiască 12 ḑile pe anŭ, după condica Divanuluĭ; însă aceste ḑile nu tóte de o-dată într'o vreme să le lucreze, ci în 4 rênduriĭ, adică: primăvéra 3 ḑile, véra 3, tómna 3, şi iarna 3; iar când stăpânulŭ moşieĭ nu va avea trebuinţă de lucru şi va cere să iée banĭ de la dênşiĭ pentru clacă, atuncĭ să nu fie supĕraţĭ maĭ mult de cât câte 1 zlotŭ pe anŭ. Pentru dijma tutunuluĭ, fiind-că este asemene cu cele-l-alte ce se dijmuescŭ, din 10, una aŭ a da, iar nu maĭ mult. Pentru capre, că s'arŭ fi supĕrândŭ de isprăvnicelulŭ moşieĭ, luându-le câte parale 3 de capră, să nu fie supĕraţĭ maĭ mult, însă musaade li se face ca câţĭ vorŭ avea 5, 6 până la 10 capre, de trebuinţa caselorŭ sale, să nu se supere; iar ceĭ cu capre maĭ multe de 10, aceia numaĭ să plătéscă po banĭ 5, atât véra cât şi iarna, după coprinderea ponturilorŭ Divanuluĭ. Pentru lemnele ce taie în pădure, să li se iée de carulŭ de lemne câte 4 parale, la trecerea poduluĭ după apa Argeşuluĭ şi câte 4 parale pentru pădure, la acésta are a se urma într'acestaşŭ chipŭ, adecă: lemnele ce vorŭ lua de trebuinţă, orĭ pentru focŭ, séŭ nuele, parĭ şi alte mărunţişurĭ pentru casele lorŭ, nu aŭ a da nimicŭ; iar pentru lemnele de focŭ, ce vorŭ tăia pentru neguţitorie séŭ dărvărie, să plătéscă adetulŭ pământuluĭ, după obiceiulŭ loculuĭ, care adetŭ să fie: orĭ câte 1 carŭ de lemne să aducă pe anŭ la mônastire, séŭ să dée de tot carulŭ, când taie lemne, po parale 2, precum se şi mulţămiră amêndouĕ părţile şi la trecerea poduluĭ să nu se supere maĭ mult, de cât câte 1 para de vită, după poruncile ce sunt date. Şi când li se vorŭ face supĕrărĭ maĭ multe să vie să dée jalbă Domnieĭ mele, şi'şĭ vorŭ afla îndestularea lorŭ. Însă la tăierea lemnelorŭ să se feréscă şi eĭ a nu tăia copacĭ roditorĭ şi lemnele ce sunt de trebuinţă. Într'acestaşŭ chipŭ dar hotărîmŭ să se urmeze la acésta, iar cele-l-alte orênduelĭ ale moşieĭ să rĕmâie, după cuprinderea anaforaleĭ D-lorŭ veliţilorŭ boĭerĭ, care cu mulţămirea amêndororŭ părţilorŭ se vede întărită de selefulŭ nostru.»

Cod. XXXV, fila 312.

Anexe la Cap. X fila 98, despre comerţ, industrie, etc.

Pitacŭ către Spătarŭ şi Aga din 21 Martie 1797, prin care Al. Ipsilant opresce ieşirea afară din oraşŭ, înaintea ţĕranilorŭ, ce aducŭ cherestea de vînḑare, ca s'o cumpere pentru matrapazlâcŭ şi precupie. Domnitorul ordonă ca străjariĭ după marginĭ să nu îngăduéscă asemene faptă, dar nicĭ eĭ să n'o comită, ca să nu se scumpească cheresteaua şi lemnele. «Ţĕraniĭ să fie sloboḑĭ a veni la

orănduitulŭ tîrg, de unde fiteşcare, de obşte, să mérgă să cumpere cu însuşĭ preţulŭ acela ce va âmbla tîrgul, fără de a sili pe ţĕranĭ şi a 'ĭ păgubi cu altŭ preţŭ. Iar ceĭ ce cu adevĕratŭ aŭ avutŭ tocmélă cu ţĕranulŭ afară la satŭ şi aŭ datŭ arvună din vreme, aceia numaĭ sunt sloboḑĭ să le tragă dreptŭ la casele lor.»

Cod. XXXVI fila 37 verso.

Raportulŭ beerilorŭ Dumitrache Ghica Banŭ, Nicolae Brâncoveanu Banŭ vel. Vornicŭ Creţulescu, biv. vel. Vornicŭ Filipescu, vel. Vornicŭ Damaris, vel. Log. Văcărescu, din 18 Septembrie 1797, în pricina dintre Vlădica Thebaidos Meletie, năstavniculŭ Mônastireĭ Zlătariĭ, cu Ioniţă Alexiu suditŭ nemţescŭ, care a luatŭ cu chirie o prăvălie de la ḑisa mônăstire. Boeriĭ constată, că Alexiu fiind suditŭ, nu póte ţinea băcănie, în care să vênḑă marfă cu deaměnuntulŭ, (Liacopoli), care după tractate sudiţiĭ nu potŭ vinde marfă decât cu deridicata şi nu potŭ cumpăra lucruriĭ nemişcătóre în ţĕră. Domnitorulŭ a ordonat încă din 9 Aprilŭ trecutŭ Spătaruluĭ Costache Caragea, să ia zapisulŭ de închiriarea prăvălieĭ din mânele luĭ Alexiu, şi egumenulŭ Zlataru să'ĭ întórcă chiria, şi boeriiĭ propun să se realiseze acéstă poruncă.

In 26 Septembrie 1797 Domnitorulŭ hotăresce asupra acesteĭ anaforale: «De a ţine suditulŭ prăvălie în care să facă vênḑare de liacopoli (în detaliu), acésta fiind lucru împotrivitorŭ şi deosebitŭ, iarăş nicĭ obicinuitŭ în pămêntulŭ ţĕreĭ acesteia, la orănduiala ce aŭ iznafulŭ băcanilorŭ raiele, precum şi jălbĭ aŭ dat Domnieĭ mele, nesuferindu-se a se lăsa băcănia acésta în mânele pîrîtuluĭ pentru vênḑarea de liacopoli, ca unŭ neobicinuitŭ lucru; decĭ, spre a se păzi obiceiulŭ ce l'aŭ avutŭ, poroncimŭ Domnia mea Dumitale biv vel Spatarŭ Caragea, prin scirea Agenţieĭ, să se ia de la mâna pîrîtuluĭ zapisulŭ de închiriare prăvălieĭ şi să i se întórcă baniĭ ce va fi dat.»

Cod. XXXV fila 298.

Anexă la cap. VIII pag. 79.

Adăogămŭ anexele următóre la acestŭ capitolŭ.

Anaforaua luĭ vel Logofĕtŭ C. Filipescu, din 14 Iunie 1797; amintesce că la trecuta lună Septembre 1796, ar fi fostŭ deja boĭerĭ caimacamĭ, cari aŭ datŭ porunciĭ în sensulŭ dispositiuneĭ luĭ A. Moruzi pentru 2 ḑeciuelĭ din vinăriciulŭ mônăstirescŭ; «amŭ datŭ porunciĭ de obşte către ispravnicĭ şi către tacsildarĭ, ca până se va hotărî de Măria ta, cum să urmeze, toţĭ baniĭ milelorŭ deplinŭ să se strîngă şi să se trimiţă la Sf. Mitropolie. Şi acésta ne apucândŭ să se urmeze, dupĕ buna venire a Mărieĭ tale s'aŭ datŭ luminatele poroncile M-tale, ca numaĭ 2 ḑeciuelĭ să se opréscă, ĭar ceilalţĭ banĭ deplin să se dea mônăstirilorŭ.

Cod. XXXV fila 45 verso.

Pitacŭ din 5 Iunie 1797 la vel Logofĕtŭ de ţéra de sus, arĕtându că Domnitorulŭ a vĕdutŭ întăririle domnescĭ ce are vel Ban Dumitraşco Racoviţă «pentru protimisis al Bisericeĭ Domnescĭ ceĭ vechĭ, ca la vremea când se vinde, dându şi Dumnéluĭ suma ce va da alţiĭ, să'l ĭée Dumnealuĭ, fiind-că acestŭ vinăriciŭ ajunge şi pe moşia Dumnéluĭ, ce se numesce Prundul, din Vlaşca, şi la acésta are dreptate; cu cât maĭ vêrtosŭ când va da şi suma banilorŭ ce vorŭ da alţĭ muşterĭĭ streinĭ?» Domnitorulŭ ordonă respectarea acestuĭ privilegiŭ a luĭ Racoviţă. Cod. XXXVI fila 57.

Vel Logofĕt Ştefan Văcărescu, prin anaforaoa din 24 Augustŭ 1797 arétă luĭ Al. Ipsilant, că măcelariĭ de la têrgulŭ Slobodŭ (Muscelŭ) n'aŭ fostŭ supĕraţĭ de vinăriceriĭ «ĭar de la un cârdŭ de vreme» aŭ începutŭ a le cere havaeturĭ. Pentru acésta s'aŭ jăluitŭ luĭ Al. Moruzi Vodă. S'aŭ făcutŭ cercetare de către Ispravnicĭ şi A. Moruzi aŭ ordonatŭ la 1794 Octombre 8 să fie lăsaţĭ în pace de vinăriceriĭ. Temêndu-se că din noŭ vorŭ fi apucaţĭ acum de vinăriceriĭ, cerŭ întărirea din noŭ a privilegiuluĭ lorŭ, şi vinăriceriĭ să'şĭ caute numaĭ de vinăriciulŭ de la scaunele de prin dĕluriĭ. 24 Augustŭ 1797. Domnitorulŭ aprobă în 25 Augustŭ 1797. Cod. XXXV fila 200 verso.

Pitacŭ din 27 Augustŭ 1797 prin care A. Ipsilant acordă Doctoruluĭ Silvestru unŭ scaunŭ de carne la moşia sa Arva, ce se numesce şi Ursóia, din Secuienĭ, scaunŭ scutitŭ deja de A. Moruzi la 1793 Iunie 27.
Cod. XXXVI fila 86 verso.

Dupĕ anaforaua vel Log. din 29 Ianuarie 1797, Domniiorulŭ Alex. Ipsilant, acordă ceauşilorŭ de Divanŭ scutire de tóte dările a uneĭ pivniţe în Bucurescĭ şi scutirea bucatelorŭ sale de vinăriciŭ şi dijmăritŭ şi să ţină câte unŭ liude strein. Cod. XXXV fila 301 verso.

Anexă la cap. IX pag. 90.

In cap. în care amŭ tratatŭ despre justiţie sub Alex. Ipsilant, avemŭ de adaos o nouĕ serie de documente si anume:

1. Menţionămŭ o petiţiune a luĭ Ioniţă Rafailă biv. alŭ treilea Logofĕtŭ pentru că în ea se face vorbă despre o judecată dintre pământenĭ cu uniia din boĭerĭĭ grecĭ aĭ luĭ Moruzi, din 22 Noembre 1796, adecă dupĕ mazilirea aceluĭ Domnŭ. Veţĭ cod. XXXIII fila 44. Căimăcamiĭ luĭ A. Ipsilant rênduescŭ boĭerĭ în cercetarea acesteĭ afaceriĭ.

2. Unŭ actŭ curiosŭ este acela prin care se însărcinéză Isaac Ralet vel Log. al obiceiurilorŭ să judece o reclamaţiune pentru unŭ pistolŭ, de şi asemene judecăţĭ nu sunt în competinţa logofeţieĭ Obiceiurilor. (Veţĭ Cod. XXXIII fila 316 şi 318 din Mart. 1797).

3. La fila *56 verso* se menţionézĕ o anafora de la 16 August 1796 cu resoluţia luĭ Moruzi încuviinţând spânzurarea unuĭ Iancu sin Bogdan Sêrbul, hotărîre domnéscă ce nu se realisă: «întêmplându-se mazilia, s'aŭ popritŭ.» Sub A. Ipsilante Iancu Caragea caimacamulŭ Craioveĭ cere graţiarea şi trimiterea la ocnă pe viaţă la 2 Dec. 1796.

Ipsilante aprobă.

4. Cartea luĭ A. Ipsilant din 22 August 1797, prin care întăresce dreptulŭ de stăpânire a Elenĭ fiica luĭ Pascal II-lea Vist., asupra unorŭ case din Bucurescĭ, mahalaua Sf. Ecaterina de lângă podulŭ Şerban Vodă, care case i s'aŭ cuvenitŭ partea eĭ din clironomia părinţilorŭ, parte hotărîtă prin judecata de împărţélă între ea, sora sa Smaranda şi alţĭ fraţĭ a eĭ, de către A. Moruzi la 1794; casele s'aŭ cuvenitŭ partea eĭ, în valórea de tal. 4500; dér întârziindu-i-se cu darea sinetuluĭ de stăpânire, ea îl cere acum la Domnitorulŭ A. Ipsilant. Dupĕ cercetarea făcută de C. Filipescu vel Log. de ţéra de sus, A. Ipsilant îĭ dă acéstă carte de întărire.

Cod. XXXIV, fila 103.

5. Clerulŭ Bisericelorŭ domnescĭ din Bucurescĭ, vînd̨ênd vinăriciulŭ lorŭ, la 1797, în tal. 3000, luĭ Ştefan şi luĭ Panait, Domnitorulŭ Mavrogheni nu aŭ lăsatŭ pe cumpĕrătorĭ să strîngă vinăriciulŭ, şi clerulŭ neavêndŭ de unde înapoia baniĭ, Mavrogheni aŭ datŭ de la elŭ 2000 de talerĭ, rĕmâindŭ ca şi preoţiĭ să dea 1000, pentru care sumă aŭ şi datŭ zapisŭ, că în sorocŭ de 3 anĭ vorŭ plăti acéstă sumă. Aŭ intervenitŭ fómetea şi ciuma şi n'aŭ pututŭ plăti ratele. Acumŭ, la reclamaţiunea creditorilorŭ, vel Log. Const. Filipescu, la 21 Iunie 1797, propune noue soróce de 3 anĭ pentru plata datorieĭ. La 14 Oct. 1797 Domnitorulŭ aprobă.

Cod. XXXV. fila 323 verso.

6. Acte relative la regularea unuĭ falimentŭ din Septembrie 1797.

Cod. XXXV, fila 324 verso.

7. Alex. I. Ipsilante la 3 Octombre 1797, dupĕ mijlocirea Episcopuluĭ de Rômnicŭ, ordonă vel Spataruluĭ, să libereze pre un călugărŭ, care avea să fie pedepsitŭ de Domnitorŭ şi pe care acuma îlŭ iartă: «Să-lŭ facĭ D-ta teslim la Sf. sa, ca să i se dea cuviincĭósele povăţuirĭ pentru îndreptarea petrecereĭ de acum înainte.»

Cod XXXV fila 306 verso.

8. Un curios procesŭ este acelŭ care se póte vedea din actele următóre: Clucerulŭ Manolache Topliceanu rênduitŭ judecător la Focşanĭ avea soţie din neamulŭ Cantacuzin. Prin chrisovŭ de la Al. Moruzi eĭ pretind dreptul de a

locui în mônăstirea Tuturor-sfinţilorŭ, ca descendenţĭ din ctitorĭ (Cantacuzinĭ). Bărbatulŭ se duce la Focşanĭ, iar femeea rĕmâne în mônăstire şi nu vrea să ĭasă decât décă egumenulŭ îĭ va cumpĕra casă boĭeréscă. Egumenulŭ găsesce că rĕmânerea în mônăstire a acesteĭ cucóne aduce scandal.

«Anaforaoa luĭ Iosif Episcopŭ de Argeşŭ, din 4 August 1797, prin care amintindŭ că Domnitorulŭ aŭ datŭ cu chrisovŭ mônăstirea Tuturor sfinţilorŭ sub ascultarea Episcopieĭ de Argeşŭ, aŭ hotărîtŭ Domnitorulŭ să nu aĭbă conacŭ înăuntru mônăstireĭ ómenĭ căsătoriţĭ cu femeile lorŭ. Episcopulŭ arétă, că pênă a nu se iscăli şi pecetlui chrisovulŭ, soţia luĭ Manolache Topliceanu, biv. vel Clucerŭ de arie, femee din neamulŭ Cantacuzin, s'aŭ jăluitŭ Domnitoruluĭ, că Episcopulŭ vrea să'ĭ scóţă din mônăstire, măcarŭ că aŭ chrisovŭ de la Al. Moruzi de a sta în ea şi a nu ĭeşi nicĭ-odată din mônăstire. Prin vel Logof. Domnitorulŭ a ordonatŭ Episcopuluĭ Iosif să'ĭ lese a sta cât-va timpŭ până'şĭ vorŭ găsi altŭ conacŭ. Episcopulŭ Iosif i-aŭ lăsatŭ să stea dinainte de Paştĭ pênă în ḑiua când Clucerulŭ Manolache Topliceanu a fost rênduitŭ judecătorŭ la Focşanĭ, şi s'a rugatŭ de Episcopŭ să lase să'ĭ şédă soţia încă pênă la sfinţiĭ Apostolĭ. Episcopulŭ aŭ îngăduitŭ, dar l'a sfătuitŭ că este bine să'şĭ aĭbă soţia lângă sine, ca să nu facă doue cheltuielĭ, iar de nu'ĭ dă mâna să o aĭbă lângă sine, să'ĭ închirieze o căscióră, că nu este locŭ în mônăstire, şi la chiria caseĭ îlŭ va ajuta şi Episcopulŭ. Aŭ trecutŭ de atuncĭ 2 lunĭ şi Topliceanu nu'şĭ maĭ aduce aminte de promisiune, iar femeea refuză de a eşi din mônăstire, sub cuvêntŭ că este ctitoriţă, «iar de'mĭ este voia ca să ĭasă, trebue să'ĭ cumpĕrŭ case boĭerescĭ, că în case cu chirie nu primesce a locui. Aceste măcarŭ că sunt vorbe femeescĭ, care nu se cade a se băga în sémă, însă pentru ctitorie mĕ supĕrŭ, căcĭ din puţină zestre ce se găsesce *în pĕrŭ* a mônăstireĭ acesteia, nu se vede a fi cevaş de la neamulŭ D-sale, fără numaĭ póte că unde s'aŭ ziditŭ biserica de rĕposatulŭ Vlădică Antimŭ, în ḑilele rĕposatuluĭ Şerban Vodă Cantacuzino. Dar cu tóte aceste, din partea mea voĭescŭ ca din câte venituri se vorŭ dovedi că sunt din cevaşĭ afieromata ale neamuluĭ D-sale, să le daŭ dreptŭ milostenie, ca unorŭ scăpătaţĭ, iar nu ca unorŭ ctitorĭ, numaĭ din mônastire să lipséscă cu locuinţa, pentru că măcarŭ de arŭ fi cele maĭ aşeḑate din feţele politicescĭ, şi maĭ trecute în vêrstă, din destulŭ este că unde este una se adună maĭ multe, cât şi nepotrivirea locuinţeĭ, căcĭ o împărtăşimŭ ca unŭ corbŭ cu porumbeĭ, nicĭ póte locui cărbunarulŭ cu înălbitorulŭ; dar deosebitŭ de acésta, la zidirea mônăstireĭ n'aŭ pututŭ ctitorulŭ să facă niscaĭva lucrărĭ deschise şi maĭ înalte pentru privélă afară, ci numaĭ clopotniţa aŭ rĕmasŭ acum..... şi vĕḑêndŭ ceĭ ce trecŭ pe drumŭ feţe nepotrivite, vorbescŭ cele împotrivă. Adevĕratŭ că Dumneḑeŭ ni poruncesce pe ceĭ fără case în casele nóstre să'ĭ aducemŭ, dar iarăşĭ la altŭ locŭ ḑice că facerea de bine ce pricinuesce *scandelă* (scandalŭ) nu este primită. Incă şi pênă la ochĭ şi pênă la

mâna cea dréptă de ne vorŭ pricinui scandelă, ḑice să le lipsimŭ de la noĭ. Numitulŭ Clucerŭ se cunósce că într'adins nu voiesce a avea soţia sa cu sine, séŭ că şi Dumnéeĭ nu voiesce, că aşĭa aŭ făcutŭ maĭ dinainte când aŭ fost iară judecătorŭ afară, şi apropiindu-se iarna, va găsi pricină că nu póte ieşi. Pentru care de vreme ce eŭ, putêndŭ şi neputêndŭ şi împrumutându-mĕ, puiŭ tot felulŭ de silinţe a aduce acéstă sf. casă la vre-o stare maĭ bună şi lăudată....» cere ca conformŭ chrisovuluĭ, să nu maĭ locuiască femeĭ înlăuntru. «In zadarŭ sunt cele-l-alte, că nu zidirile cele înalte şi spoite împodobescŭ sf. case, ci evtacsia din năuntru».

Domnitorulŭ, tocmaĭ la 2 Octombre 1797 şi găsesce că e cu cale cererea Episcopuluĭ, şi cere ca Clucerulŭ Topliceanu să'şĭ retregă femeea din mônăstire. «Şi orĭ să se ducă la bărbatu-sĕŭ, unde este orênduitŭ din mila Domnieĭ mele, în tréba judecătorieĭ, séŭ să'şĭ găséscă aiure casă pentru şedere, iar cu cuvêntŭ de ctitorie nu are vre-o putere să pretenderiséscă de la mônăstire vre-unŭ ajutorŭ, adică, orĭ a cere să şéḑă în odăĭ, séŭ într'altŭ chipŭ spre a se folosi din lucrurile mônăstireĭ, fiind-că cele afierosite la mônăstire nu se daŭ cu acestŭ pronomionŭ, fără numaĭ pentru scăpătăciunea lorŭ, de va vrea iubitorulŭ de Dumneḑeŭ Episcopŭ Argeşiŭ să le facă vre-unŭ ajutorŭ, rĕmâne la voia Sf. Sale; decĭ poruncimŭ, ciauşŭ de aproḑĭ, cu porunca acésta a Domnieĭ mele să scoţĭ familia Cluceruluĭ din odăile mônăstireĭ; să aibă însă sorocŭ de 7, 8, 10 ḑile pênă să'şĭ ridice calabalâcurile».

Cod. XXXV fila 307.

9. Interesante sunt, cât privesce mersulŭ justiţieĭ, dar şi pentru biografia Văcărescilorŭ, şi maĭ ales pentru moravurile timpuluĭ, diverse acte relative la periusia luĭ Enache Văcărescu şi apoĭ la procesulŭ dintre Clucerulŭ Alecu Văcărescu cu vitriga sa mamă Domniţa Ecaterina. Iată aceste acte:

Anaforaoa luĭ Dositheiŭ Mitropolitulŭ, Dumitrache Ghica Banŭ şi vel Banŭ Brancovénu, din 12 Octombre 1797, prin care propunŭ rênduirea a 2 purtătorĭ de grijă pentru iconomia moşiilorŭ, viilorŭ şi altorŭ multe trebuinţe ale caseĭ rĕposatuluĭ Vistierŭ Văcărescu «la părţile nevêrstnicilorŭ copiĭ aĭ rĕposatuluĭ.» Se propunŭ de îngrijitorĭ pe biv vel Slugerŭ Panaitŭ Băbeanu şi Şătrarulŭ Ivanŭ, ca uniĭ ce sunt ómenĭ cu praxis la d'alde aceste şi potŭ avea durere de inimă, fiindŭ ómenĭ vechĭ aĭ caseĭ, încă de la părinţiĭ rĕposatuluĭ; din venitурĭ are să se împlinéscă tóte cheltuelile de trebuinţă ale copiilorŭ şi prisosulŭ să'lŭ pună la păstrare. «Deosebitŭ să fie luminata porunca a Mărieĭ Tale către aceştĭ orânduiţĭ, ca şi pentru partea caseĭ M.Sale Domniţeĭ să aĭbă tot asemenea purtare de grijă, de vreme ce acéstă parte i s'aŭ datŭ *catahrisin*, iar nu cu desĕvêrşită stăpânire; ci pentru aceea să fie cu luare aminte, ca să nu se înstreineze dintr'acele lucrurĭ nemişcătóre şi să fie îndatoriţĭ

ca pentru orĭ-ce trebuinţă de datŭ, de luatŭ şi de orĭ-ce iconomie, să aréte către noĭ şi cu scirea nóstră să facă urmare.»

Domnitorulŭ la 16 Octombre 1797 aprobă propunerea.

Cod. XXXV, fila 323.

Averea răposatuluĭ Ienache Văcărescu, biv. vel Vist., mişcătóre şi nemişcătóre ce s'aŭ aflatŭ acum dupĕ mórtea sa.

Talerĭ	
36.381	în banĭ gata.
58.250	datoria ce are să ié cu zapisŭ de la uniĭ alţiĭ.
2.498	dobânda acelorŭ datoriĭ.
2.000	ce aŭ fostŭ datŭ răposatulŭ pentru dijmăritulŭ ot. sud Slam Rômnic.
99.129	
93.156	s'aŭ scăḑutŭ însă
	taleri 5.000 aĭ menzilhanelelorŭ domnescĭ.
	» 20.000 zestrea răposateĭ Elena Rizu muma D-sale Cluceruluĭ Văcărescu, afară din darulŭ dinaintea nunţeĭ *i legatum*, ce s'aŭ datŭ D-sale deosebitŭ.
	» 16.200 Posluşania scutelnicilorŭ M. S. Domniţeĭ Ecaterineĭ, ce aŭ slujitŭ caseĭ răposatuluĭ, afară din darurile dinaintea nunţeĭ ce s'aŭ datŭ deosebitŭ.
	» 3.000 ipac, banĭ aĭ M. S. Domniţeĭ.
	» 48.506 datoriile ce se cerŭ de uniĭ alţiĭ de la casa răposatuluĭ cu zapise şi fără zapise.
	» 250 aĭ cutieĭ milostenieĭ pentru caftanulŭ Vist.
	» 200 Logofĕtuluĭ ce aŭ fost la scrisulŭ acesteĭ catagrafiĭ
	93.156
5.973	rĕmân
244.490	aŭ coprinsŭ moşiile, viile, casele, ţiganiĭ şi alte lucruri mişcătóre şi nemişcătóre dupĕ preţuire.
250.463	adică două sute cinci ḑeci de miĭ patru sute şése-ḑeci şi treĭ aŭ rĕmasŭ avere bună, viindŭ de parte po tal. 41.810 cu tal. 400 ce s'aŭ fost datŭ maĭ multŭ la Mitropolie, însă la cinci părtaşĭ i la sufletŭ, făcêndu-se deopotrivă părţi.

Io Alexandru Ion Ipsilant Voevodŭ i Gospod.

Citindu-se înaintea Domnieĭ mele anaforaoa ce ne face P. Sf. Sa Mitropolitulŭ Ungro-Vlahieĭ şi cu D-nélorŭ cinstiţĭ şi credincioşĭ boĭeriĭ Domnieĭ mele, ce aŭ fost orênduiţĭ, asupra căreia făcêndŭ Domnia mea chibzuirea cea

cuviinciósă la fieş-care madea în parte, amŭ găsitŭ urmarea D-lorŭ cu inbire şi dreptate, întru tóte, şi cu bună orênduială, pe care o şi întărimŭ cu domnésca nóstră pecete, ca să se urmeze întocmaĭ şi la tóte, cum se cuprinde maĭ jos, şi poruncimŭ D-lorŭ orênduiţilorŭ Epitropĭ, ca să îngrijéscă cu osîrdie pentru părţile nevrêstnicilorŭ copiĭ, a se iconomisi cum se cade, i pentru partea sufletuluĭ, cum şi pentru partea Domniţeĭ, care o are *catahrisin,* orênduindŭ sub D-lorŭ şi alţĭ purtătorĭ de grijă, carĭ să aĭbă pururea datoria îngrijireĭ atât pentru părţile copiilorŭ, a se iconomisi cum se cade, cât şi pentru partea Domniţeĭ spre a'şĭ avea *tin hrisin* numaĭ, ca să nu se risipéscă lucrurile.—1797, Oct. 17.

Prea Înălţate Dómne,

Din luminată porunca Măriteĭ tale fiind rênduiţĭ ca să facem împărţéla avereĭ răposatuluĭ Ianache Văcărescu biv. vel Vist. la moştenitoriĭ sĕĭ i la sufletŭ, şi vĕdêndŭ că atât M. Sa luminata Domniţă Ecaterina, ce aŭ fost soţie răposatuluĭ, cât şi D-luĭ biv. vel Clucerŭ Alexandru Văcărescu, fiul maĭ sus numituluĭ boĭerŭ din soţia dintâĭŭ a sa, Elena Rizu, facŭ cerere în parte fieş-care, ca întâiŭ să li se deosibéscă dintr'acéstă avere dreptăţile ce ţicŭ că aŭ a lua; şi apoĭ să li se facă cuviinciósa împărţélă; amŭ cercetatŭ acele cereriĭ ale M. Sale şi ale D-luĭ Cluceruluĭ, şi câte dintr'ênsele s'aŭ găsitŭ cu cale, le-am scosŭ din avere şi li s'aŭ datŭ pe a mână, dupĕ cum le arĕtămŭ la vale; iar câte aŭ fost fără de cuvêntŭ dreptŭ, se însemnară maĭ jos iarăşĭ cu pricina lorŭ.

Cererile M. S. Domniteĭ.

Ţice că M. Sa Mihaiŭ Vodă Suţu la Ia Domnie, i aŭ făcutŭ privileghiŭ prin luminată cartea M. Sale, ce o vĕdurămŭ cu leatŭ 1785, ca să aĭbă lude 50 scutelnicĭ, pe carĭ făcêndu-ĭ D-luĭ răposatulŭ pogonaşĭ la viĭ şi dărvaşĭ, aŭ posluşitŭ caseĭ pênă la sfêrşitulŭ vieţeĭ sale. Ci ca pentru uniĭ ce sunt făcuţĭ darŭ pe obrazulŭ M. Sale, să i se plătéscă din casa răposatuluĭ posluşania lorŭ. Aşişderea ţice, că tot M. S. Mihaiŭ Vodă i-aŭ fost orênduitŭ atunceĭ şi léfă de la Visterie pe lună, câte taleriĭ 150 pe lună, care léfă i s'aŭ şi datŭ tot-déuna şi se dă şi acum; şi cumcă în

Răspunsurile D-luĭ Cluceruluĭ

Aceste privileghiurĭ s'aŭ făcut numaĭ şi numaĭ pentru cele multe slujbe ce aŭ arĕtatŭ răposatulŭ, către luminaţiĭ Domnĭ, şi pentru ajutorulŭ însuşĭ caseĭ D-luĭ, iar nu pentru M. Sa Domniţa, căcĭ M. Sa era în casa taică-sĕŭ îndestulată de tóte cele ce'ĭ trebuia; iar maĭ alesŭ că de vreme ce M. Sa Domniţa ţice, că léfa aŭ intratŭ în mânele M. Sale, se cădea să şi-o păstreze, nefiindŭ silită a o cheltui în casă, pentru că orĭ când şi orĭ-câţĭ banĭ ĭĭ trebuia M. Sale pentru cheltueliĭ de ale M. Sale, avea tótă voia ca să ié de la vătafulŭ de curte, cum şi târguelile ce *pohtea* lua

câtă vreme aŭ trăitŭ cu rĕposatulŭ, de aŭ şi intratŭ banii lefii în mânele M. Sale, dar ì-aŭ cheltuitŭ în trebile caseĭ, făcêndu 'şĭ une-orĭ şi haine, când vedea că rĕpos. nu'ĭ face; carĭ cheltuelĭ, fiind-că era datoria rĕposatuluĭ a i le face, ca uneĭ soţiĭ, să i se împlinéscă acum acea léfă din averea sa scăd̨êndu-se numaĭ talerĭ 500, ce aŭ fost d̨is Măria Sa rĕposatuluĭ ca să'ĭ cheltuiască la biserica ot. Văcărescĭ, a fi pentru pomenire, care biserică s'aŭ şi făcut.

de la neguţitorĭ, şi, puindu-le la catastişele lor, le plătea rĕpos. făr' de a intra nimenĭ în cercetare, ce aŭ făcutŭ baniĭ, saŭ tĕrguelile acelea? decât numaĭ să aud̨ă că Domniţa aŭ luatŭ şi era îndestulŭ, după cum se şi vădŭ cheltuelile M. S. trecute în catastişele vătaşilorŭ, ce aŭ fost după vremĭ, şi ale neguţitorilorŭ, şi plătite de rĕpos. De aceea dar nu maĭ rĕmânea loc şi trebuinţă a cheltui în casă din léfă şi nu este casa datóre a rĕspunde.

Hotărîrea judecăţiĭ

Aceştĭ scutelnicĭ şi léfă fiind făcute pe obrazulŭ M. S. Domniţeĭ sunt exsoprica şi dreptŭ alŭ Mărieĭ Sale, şi câţĭ dintr'aceştĭ banĭ aĭ lefiĭ şi poslusanie a scutelnicilorŭ vorŭ fi intratŭ în mânele rĕposatuluĭ, este datorŭ avutulŭ D-luĭ ca să'ĭ plătéscă, după cum chiar aşĭa poruncescŭ pravilele, la cartea 29 titlulŭ 1. . . . . .

Dreptŭ aceea, cât pentru scutelnicĭ, fiind-că dete mărturie Dona Logof. Ispravnicŭ de curte alŭ rĕposatuluĭ cumcă aŭ posluşitŭ caseĭ, însă: 30 de scutelnicĭ în anĭ duoĭ şi lunĭ douĕ, avêndŭ M. Sa pe ceĭ-l-alţĭ 20 tocmiţĭ în banĭ, carĭ banĭ îĭ lua M. S. Domniţa; iar în anĭ 9 şi lunĭ 6, toţĭ aceĭ scutelnicĭ aŭ posluşitŭ caseĭ; s'aŭ socotitŭ dar plata posluşanieĭ lorŭ, pentru fieşcare scutelnicŭ, pe anŭ câte tal. 30 şi s'aŭ făcutŭ tal. 12.600, carĭ banĭ scoţêndu-se din avutulŭ rĕposatuluĭ, i se deteră M. Sale. Iar pentru léfă, măcarŭ căântêiŭ aŭ fostŭ arĕtatŭ M. Sa Domniţa că intra în mânile M. Sale, dar fiind-că acum d̨ise, că une-orĭ se lua şi de rĕposatulŭ şi o cheltuia în trebile D-luĭ, rĕmâne că de va putea M. S. dovedi cu dovadă vrednică, cumcă aŭ intratŭ banĭ din léfă în mânile rĕposatuluĭ şi nu i-aŭ primitŭ Domniţa să'şĭ ié̯e de la moştenitorĭ; iar nedovedindŭ, nu are a cere nimicŭ. Aşişderea şi pentru baniĭ ce aŭ intratŭ în mânile M. Sale, iarăşĭ d̨icemŭ, că de va putea dovedi cumcă i-aŭ cheltuitŭ la trebile caseĭ, ce era datorŭ rĕpos. a le face, să'ĭ plătéscă moştenitoriĭ, iar nedovedindŭ să aibă pace.

«Să i se dee darurile ce d̨ice că aŭ dăruit rĕpos. după nuntă, însă: unŭ ceasornicŭ mic de aurŭ în anulŭ dintăiŭ; i unŭ inelŭ de diamantŭ, ot.

Darurile se numescŭ şi se ţinŭ în sémă numaĭ acelea ce dă omulŭ soţieĭ luĭ înaintea nunţeĭ; iar după nuntă nu maĭ are cuvêntŭ a cere

cămărașulŭ alŭ II^lea^, la naşterea fiuluĭ D-sale Costache; i altŭ ceasornicŭ maĭ prost, când s'aŭ întorsŭ din ţéra turcéscă; i altŭ ceasornicŭ de aurŭ cu mărgăritarŭ, şi lănţuşulŭ iar cu mărgăritarŭ, în ḑiua sf. Ecaterineĭ, în Domnia Mărieĭ Sale Alex. Vodă Moruzi; şi unŭ rezanŭ iestimpŭ la Bobotéză; aşişderea să i se dée şi hainele ce i-aŭ făcutŭ rĕposatulŭ pe obrazulŭ M. Sale, ḑicêndŭ că pravilele orênduescŭ a se da mueriĭ darurile nu numaĭ cele dinaintea nunţeĭ, ci şi cele dupĕ urmă, şi cumcă tot la acea carte şi titlu coprinde că de va dărui bărbatulŭ mueriĭ luĭ cevaşĭ şi până la mórtea luĭ nu va strămuta darulŭ, se întăresce acelŭ darŭ şi nu se strică de nimenĭ, precum şi chiar cămara împĕrătéscă moştenindŭ pe vre-unŭ omŭ făr'de moştenitorĭ, nu póte să strice darurile; iar maĭ alesŭ că de vreme ce omulŭ este stăpânŭ a dărui şi la streinĭ, cât trăesce, cât maĭ vêrtosŭ la însuşĭ soţia luĭ.

alt-cevaşĭ, cu pricină de darŭ, ci fiindcă M. Sa Domniţa are îndestule daruri din naintea nunţeĭ, să se mulţăméscă cu acelea.

Căutându-se şi pentru acésta pravilele se vĕḑu, că adevĕratŭ se ţinŭ în sémă darurile ce dă bărbatulŭ muĭeriĭ dupĕ nuntă; dar nu în altă vreme, ci numaĭ când acelŭ bărbatŭ se pedepsesce cu mórtea din urgie împĕrătéscă, precum scrie la alŭ 70^lea^ cap.

Într'acestaşĭ chipŭ dar, şi cu acéstă despărţire în sémă darurile dintre casnicĭ, cele din urma nunţeĭ, iar ghenicos altŭ darŭ între dênşiĭ, dupĕ nuntă, nu se ţinŭ în sémă, cum pe largŭ se vede la cartea 30, titlulŭ I, poruncinḑŭ chiar aşĭa.

Dar cu tóte acestea fiind-că acele daruri dupĕ nuntă, şi haĭne, ce le cere M. S. Domniţa, sunt de preţŭ, care nu fu vredniců dupĕ pravile a face pe celŭ bogatŭ sĕracŭ, şi pe celŭ sĕracŭ bogatŭ, de aceea amŭ găsitŭ cu cale de s'aŭ datŭ M. Sale. Iar cele dinaintea nunţeĭ, ce sunt acestea, însă: unŭ ceasornicŭ micŭ cu mărgăritarŭ şi cu lănţuşulŭ iar de mărgăritarŭ, i o tabacheră de aurŭ mică, i unŭ tocŭ de aurŭ pentru ace, sciute şi de D-luĭ Clucerulŭ; i o flóre de diamantŭ de tal. 3000, ce o dovedi cu adeverinţă în scrisŭ iscălită de rĕposatulŭ; acestea dupĕ pravile, avêndŭ dreptate a şi le lua, i s'aŭ datŭ.

Talerĭ 3000 aĭ M. Sale, aŭ fostŭ daţĭ împrumutŭ cu zapisŭ, ântêiŭ la D-luĭ Stolniculŭ Constantin Nenciulescu şi apoĭ la P. S. Sa Părintele Mitropolitŭ, şi i-aŭ luatŭ repos. Să i se dea.

Baniĭ aŭ fostŭ aĭ răposatuluĭ şi de aceea i-aŭ luatŭ, iar numele M. Sale se va fi pusŭ în zapisŭ pentru vreunŭ altŭ sfârşitŭ, făr' de a fi aĭ M. Sale, căcĭ Domniţa n'aŭ avutŭ pungă deosebită.

Fiind-că ne încredinţă P. S. Sa Părintele Mitropolitŭ, că zapisulŭ împrumutăreĭ aŭ fostŭ pe numele M. S. Domniţeĭ şi baniĭ i-aŭ luatŭ răposatulŭ cum şi Stolniculŭ Constantinŭ primi blastemulŭ P. S. Sale Păr. Mitropolitŭ, înaintea nóstră, că iar pe numele M. Sale aŭ fostŭ şi zapisulŭ împrumutăreĭ D-luĭ şi cumcă dobânda o plătia la M. Sa, şi fiind-că aŭ avutŭ ecsoprica cuvenită, nu rĕmâne îndoială că n'aŭ fostŭ aĭ M. Sale, şi dreptate avêndŭ a şi-ĭ lua, i s'aŭ datŭ.

Sculele ce aŭ datŭ răpos. D-sale Cluceruluĭ, nu dăruindu-i-le, ca să le aĭbă întru desĕvêrşită stăpânire, ci ca să le aĭbă pentru trebuinţa caseĭ, adică *enhrisin,* dupĕ cum i-aŭ fostŭ datŭ şi 2 moşiĭ i o vie, să se ajute cu venitulŭ lor, cât va trăi răpos., iar dupĕ mórtea D-luĭ să le puie la mijlocŭ, ca să se împarţă cu ceĭ-l-alţĭ moştenitorĭ; însă o *suia* de aurŭ cu *sorĭ* de diamantŭ, i unŭ inel *zekir,* i altŭ inelŭ de zmarangd, i o flóre de diamantŭ, i unŭ *celenchiŭ* micŭ i o pereche cerceĭ, în mijlocŭ cu rubinurĭ, împrejurŭ cu diamanturĭ şi cordeaua lorŭ, deasupra iar diamanturĭ; i unŭ inelŭ de diamantŭ pentru logodnă, să le puie la împărţélă şi să'şĭ iĕ dintr'ênsele partea ce-ĭ va veni dupĕ dreptate.

Moşiile şi via cu acestŭ felŭ de aşeḑământŭ i s'aŭ fostŭ datŭ de taĭcă-sĕŭ, precum ḑice M. Sa Domniţa, de care este şi în scrisŭ adeverinţă a taĭcă-sĕŭ, cu acestŭ felŭ de coprindere. Şi nu se împotrivesc de a le întórce, ca să intre la impărţélă; iar sculele nu primesce a le da, căcĭ i le-aŭ dăruitŭ taică-sĕŭ din însăşĭ buna sa voinţă, dupĕ cum obicĭnuescŭ şi alţĭ părinţĭ de dăruescŭ copiilorŭ.

În adeverinţa ce este făcută pentru moşie şi vie, scrie răposatulŭ, că acele s'aŭ datŭ Cluceruluĭ *catachrisin,* iar de aceste scule nimicŭ nu pomenesce. Decĭ de era datorŭ, tot cu acelŭ aşeḑământŭ, negreşitŭ trebuia să le pomenéscă, iar nepomenindŭ, se cunoscŭ dăruite, precum şi răposatulŭ într'o condicuţă de scule, ce o vĕḑumŭ, cu slova D-sale, arótă, că le-aŭ datŭ D-luĭ

Cluceruluĭ. Şi dar aceste scule ca niște lucruri dăruite pe obrazulŭ D-nĕluĭ Cluceruluĭ, găsimŭ cu cale să şi le stăpânéscă cu pace de către ceĭ-l-alţĭ moştenitorĭ.

Taleri 2500 ḑice, că i-aŭ dăruitŭ Măria Sa Mihaiŭ Vodă Suţu (unchiulŭ M. Sale), ca să'şĭ cumpere o sculă, şi i-aŭ luatŭ rĕposatulŭ; pentru care în puţină vreme va aduce dovadă.

Aducêndŭ dovadă se va cerceta.

De va putea M. Sa Domniţa să dovedéscă cu vrednică dovadă cumcă chiar M. S. i s'aŭ dăruitŭ aceĭ banĭ şi că i-aŭ luatŭ reposatulŭ, dreptate are să şi-ĭ ié de la moştenitorĭ, iar nedovedindŭ să nu'ĭ supere.

24 de zarfurĭ de argintŭ ce aŭ făcutŭ cu cheltuiala M. Sale, şi tóte argintăriile, ce sunt însemnate cu numele M. Sale să i se dée.

Acele argintăriĭ sunt făcute cu cheltuiala rĕpos. şi pentru căcĭ aŭ învĕţatŭ Domniţa pe argintar a pune numele M. Sale, nu este datóre casa să le pérḑă.

Lucrurile ce se fac în casa bărbatuluĭ sunt ale luĭ, şi nu póte să le céră soţia sa, cu pricină căcĭ le-a numitŭ pe numele sĕŭ făr'de altă dovadă că sunt dintru ale sale; dreptŭ aceea acele darurĭ de orĭ-ce altă argintărie va fi făcută cu numele Mărieĭ Sale sunt ale caseĭ rĕposatuluĭ.

Cererile D-sale Cluceruluĭ

Zestrea maică-sa Eleneĭ Rizu a fost numaĭ banĭ gata tal. 20.000 afară de scule şi haine, ce ḑice că aŭ avutŭ de alţĭ tal. 5.000; ci fiind-că D-luĭ este firesculŭ moştenitorŭ alŭ maĭcăseĭ, să i se împlinéscă din averea rĕposatuluĭ şi să i se dée D-luĭ, iară ceĭ-l-alţĭ copiĭ să nu aĭbă a face cu acea zestre.

Rĕspunsurile M. S. Domniţeĭ

Luândŭ rĕposatulŭ vorbă când era în viaţă, spunea, că zestrea aceĭ rĕposate a fost peste tal. 20.000 cu banĭ gata i scule şi haine şi cumcă dupĕ mórtea D-eĭ s'aŭ făcutŭ patru părţĭ, adică una a sufletuluĭ D-eĭ, alta a Mărióreĭ copileĭ, sora D-luĭ Cluceruluĭ, şi alta a rĕposatuluĭ şi cea de a patra a D-luĭ Cluceruluĭ şi fiindcă Mărióra aŭ muritŭ în vrêstă de anĭ 14, moştenindŭ taică-sĕŭ şi partea eĭ, să se dée Dumisale Cluceruluĭ a patra parte; iar din cea-l-altă zestre să iée şi Clucerulŭ parte cât unŭ copil; iar de nu se ţine în sémă

vorba rĕposatuluĭ, să se facă împărţélă dupĕ pravilă, de obiceiŭ în treĭ părţĭ, adică una Cluceruluĭ, alta sufletuluĭ şi alta rĕposatuluĭ, din care parte a rĕposatuluĭ să ié şi Clucerulŭ deopotrivă cu ceĭ-l-alţĭ copiĭ.

Fiind-că acestŭ felŭ de împărţélă, precum ḑice M. S. Domniţa în scrisŭ nu se vede făcută de rĕposatulŭ, amŭ căutatŭ pravilele ca să vedemŭ de s'ar cuveni rĕposatuluĭ a lua ceva şi din acea zestre a soţieĭ d'ântêiŭ şi amŭ găsitŭ la cele împĕrătescĭ, cartea 28 titlulŭ 14, scriindŭ chiar aşĭa (text grec):

. . . . . .

Ci de vreme cât reposatulŭ în viaţă aŭ trăitŭ, vre-o orênduială în scrisŭ ca acésta n'aŭ făcutŭ, cu cât maĭ vêrtosŭ copiiĭ sĕĭ ceĭ făcuţĭ cu M. Sa Domniţa, acum dupĕ mórtea tatăluĭ lorŭ nicĭ unŭ cuvîntŭ de dreptate aŭ a se amesteca la acéstă zestre, când rĕposatulŭ aŭ tăcutŭ şi când firesculŭ eĭ moştenitorŭ stă de faţă. Aşişderea ne arétă şi P. S. S. Părintele Mitropolitŭ, că rĕposatulŭ chemându-lŭ de l'aŭ ispovĕduitŭ şi cu minţile întregĭ fiindŭ, între altele ce'ĭ aŭ arĕtatŭ că lasă dupĕ mórtea sa a se urma, i-aŭ spusŭ şi pentru acéstă zestre, că aŭ fostŭ în sumă de tal. 20.000. Decĭ, dupĕ acéstă învĕţătură a pravileĭ, urméză ca tótă acéstă zestre să o ié D luĭ Clucerulŭ, fără a nu se amesteca ceĭ-l-alţĭ copiĭ întru nimicŭ, adică talerĭ 20.000, iar nu maĭ mult, dupĕ cum aŭ arĕtatŭ mortulŭ la sfârşitulŭ vieţeĭ sale şi dupĕ cum şi M. S. Domniţa asemene ḑice, că aŭ auḑitŭ din graiulŭ rĕposatuluĭ, care banĭ s'aŭ şi datŭ D-luĭ Cluceruluĭ acum.

De vreme ce darulŭ dinaintea nunţeĭ alŭ M. S. Domniţeĭ este de tal. 3.000, să i se dée şi D-luĭ pentru darul dinaintea nunţeĭ alŭ maĭcă-seĭ tot atâta, măcar că atuncĭ fiindŭ taĭcă-sĕŭ tînĕrŭ şi la însurătórea ântêia, la locŭ străinŭ, în Ţarigrad, şi la o casă ca aceea, cum era pe acea vreme a rĕposatuluĭ Iacovache, socru-sĕŭ, urméză a fi datŭ daruri de maĭ mult preţ, dupĕ starea zestreĭ maĭcă-sĕĭ şi dupĕ firea ce avea rĕposatulŭ, cum este sciutŭ de toţĭ; dar se mulţămesce pe cât aŭ luatŭ M. S. Domniţa.

Să dovedéscă D-luĭ Clucerulŭ ḑisa D-luĭ şi aşĭa să i se dée.

Cumcă aŭ avutŭ şi rĕposata maica D-luĭ Clucerulŭĭ darurĭ înaintea nunţeĭ nu rĕmâne îndoială, maĭ vêrtosŭ că căsătorindu-se rĕposatulŭ în Ţarigrad la acestŭ felŭ de casă şi luândŭ zestre îndestul dupĕ vremurile de atuncĭ. Drept aceea dupĕ neîndoiala ce este, că aŭ avutŭ şi maĭcă-sa darurĭ, i s'aŭ scosŭ scule de tal. 300, asemenea ca şi M. Sale Domniţeĭ.

O suia de diamantŭ, unŭ inelŭ roza-galben şi optŭ şire mărgăritarŭ ce le-aŭ fostŭ cumpĕratŭ rĕposatulŭ de la maĭcă-sa Ecaterina Vornicésa Văcărésca în tal. 3.500, din care aŭ apucatŭ de aŭ datŭ tal. 1.500, iar talerĭ 2.000 ce sunt să maĭ dée, aŭ orênduitŭ la sfêrşitulŭ vieţeĭ sale, ca să se dée D-luĭ şi să ié numitele scule ca să'ĭ fie pentru douĕ copile ale sale, cum la acésta arétă P. S. S. Păr. Mitropolitŭ, ci să i se dea sculele şi să i se rĕspundă aceĭ banĭ.

Nu se póte încrede la acésta numaĭ pe mărturia P. S. Păr. Mitropolitŭ, ci fiind-că este spre paguba celor-l-alţĭ copiĭ şi cu folosulŭ numaĭ alŭ unuia şi aceste sunt lucrurĭ părintescĭ prin carĭ toţĭ copiiĭ trebue să se împărtăşéscă, să facă judecata cercetare de a găsi temeiulŭ adevĕruluĭ.

Fiind-că ne încredinţézĕ P. S. S. Păr. Mitropolitulŭ, că aşĭa aŭ orênduitŭ rĕposatulŭ la sfêrşitulŭ vieţeĭ sale precum ḑice D-luĭ Clucerulŭ, din care se dovedesce, că însuşĭ stăpânulŭ lucruluĭ celŭ ce aŭ lăsatŭ pentru copiĭ îndestulŭ avut, aşĭa aŭ voitŭ să se facă de a le lăsa nepótelorŭ D-sale acele scule, dupĕ ce vorŭ rĕspunde tal. 2.000 şi fiind-că unŭ părinte păzindŭ «to falchi diomeros» a lăsa copiilorŭ sĕĭ, nu este opritŭ a face şi deosebitŭ către nepoţĭ; dupĕ acéstă orênduială a rĕposatuluĭ, ce ne-o încredinţézĕ P. S. Păr. Mitropolitulŭ duhovniculŭ rĕposatuluĭ, a căruia mărturie este primită judecăţeĭ, găsimŭ cu cale, ca rĕspunḑêndŭ D-luĭ Clucerulŭ aceĭ talerĭ 2.000, să ié maĭ sus numitele scule, şi să fie datorŭ a le da copiilorŭ D-sale Maria şi Safta, precum le-aŭ orênduitŭ rĕposatulŭ moşulŭ lorŭ, fără de a nu le înstreina la altă mână, séŭ a le da la altŭ copilŭ alŭ Dumisale. Ci dar, pentru ca să putemŭ face drépta împărtélă şi pentru ca să se cunóscă partea sufletuluĭ câtă este din tóte, s'aŭ pusŭ preţŭ lucrurilorŭ mişcătóre şi nemişcătóre, nu însă precum s'arŭ vinde la strĕinĭ ci maĭ cu scădere, ca o preţuire între părtaşĭ şi aducêndŭ tótă averea în sumă, amŭ scosŭ maĭântêiŭ banĭ domnescĭ aĭ menzilhanelelorŭ, precum ni s'aŭ poruncitŭ prin luminatŭ pitaculŭ M. Tale, apoĭ zestrea D-luĭ Cluceruluĭ şi dreptăţile M. S. Domniţeĭ, ce se cuprindŭ maĭ sus. Aşişderea şi pentru datoriile ce se cerŭ de către uniĭ alţĭĭ cu zapise şi fără zapise, s'aŭ deosebitŭ din avere zapisele de datoriĭ ce are şi casa a lua şi s'aŭ datŭ la Sf. Mitropolie, ca să stea acolo în păstrare, pênă ce vorŭ dovedi datoria că este bună

şi dréptă şi apoĭ să'şĭ iée fiesce-care dreptulŭ luĭ. Iar celă-l-alt avutŭ ce aŭ rĕmasŭ bunŭ şi fără de nicĭ o pricină l'amŭ făcutŭ în şése părţĭ de o potrivă una cu alta, din care una s'aŭ datŭ M. Sale Domniţeĭ spre a o avea *catahrisin*, iară nu cu stăpânire desĕvêrşit; alta D-sale Cluceruluĭ Văcărescu, i treĭ părţĭ la 2 copiĭ şi o copilă a M. S. Domniţeĭ: Nicolae, Iorgache şi Elena, iar a şésea parte amŭ deosebit'o pentru sufletulŭ rĕposatuluĭ în lucrurĭ mişcătóre şi s'aŭ datŭ în mânile D-lorŭ boĭerilorŭ epitropĭ aĭ rĕposatuluĭ, ca să facă tóte pomenirile şi milosteniile câte rĕposatulŭ la sfêrşitulŭ vieţeĭ sale aŭ orênduitŭ prin ispovedanie către P. S Părintele Mitropolitŭ, dupĕ cum pe larg se cuprinde în tacrirulŭ ce ne-aŭ arĕtatŭ P. S. Sa în scrisŭ. De care acéstă împărţeală amŭ făcutŭ şi deosebite foĭ de lucrurile ce aŭ căḑutŭ în partea fieş-căruia şi a M. S. Domniţeĭ şi a D-sale Cluceruluĭ şi li s'aŭ datŭ la mânĭ, iar a sufletuluĭ şi a nevrêstnicilorŭ copiĭ s'aŭ datú în mânile D nélorŭ boĭerilorŭ Epitropĭ, ca uniĭ ce sunt rugaţĭ de rĕposatulŭ a'ĭ căuta sufletulŭ şi a avea grija copiilorŭ. Iară hotărîrea cea desĕvêrşită pentru tóte rĕmâne a se face de către Inălţimea Ta.— 1797, Septembre 20.

Dositeiŭ Mitropolitŭ, Dumitrache Banŭ, Vel Spătarŭ Mavrocordat, Vel Banŭ Racoviţă, Nicolae Filipescu Vornicŭ.

Cod XXXV fila 328 verso.

Pitacŭ la vel Aga ca să caute în jurulŭ caselorŭ de beilicŭ unŭ conacŭ «pentru cinstitulŭ Arbar-Emeni de la Silistra, case ce se va socoti că face de conacŭ şi îndată să le deşarte, pênă în ḑiuă să fie gata pentru a intra mosafirulŭ.—26 Ianuarŭ 1797.

Cod. XXXVI fila 23 verso.

Cărţĭ legate la Ispravniciĭ din Vlaşca, din 12 Iulie 1798, să nu îngădue serhatliĭ din Giurgiu, de a se întinde peste hotarulŭ ţĕreĭ. Li se vestesce că s'a scrisŭ tot-odată şi Capu-kehaialeĭ de la Giurgiu, ca să aréte la ceĭ maĭ marĭ să le dée nizamŭ. «Iar când nu vorŭ avea înţelegere a se trage . . . . făr' de gâlceavă, să aveţĭ a însciinţa Domnieĭ mele fără de zăbavă».—12 Iulie 1798.

Cod. XXXIX fila 60.

Pitacŭ din 6 Sept. 1798 către tacsildarulŭ vinăriciuluĭ din Slam-Rômnic. Să nu fie slobodŭ nimene a scóte buţĭ cu vinŭ din Dealŭ, înainte de mĕsurătórea a tot Dealulŭ «că vinŭ neguţitorĭ din părţile streine pentru cumpĕratulŭ vinurilorŭ, carĭ grăbindu-se pentru alişverişulŭ lorŭ, şi neaşteptândŭ nicĭ măcar mĕsurătórea Dealuluĭ, cumpără sumă de buţĭ cu vinŭ şi le scotŭ din Dealŭ maĭ 'nainte de mĕsurătóre, din care acésta, nu puţină pagubă se dă huzmetuluĭ domnescŭ şi deosebitŭ strigare podgorenilorŭ, că nu mĕsóră dupĕ rênduială, ci sărind din locŭ în locŭ, se face întârḑiere la ceĭ maĭ mulţĭ.

Cod. XXXXI fila 74 verso.

BIBLIOTECA CEN... UNIV...

Suditŭ frances (Cod. XXXIX fila 12). Implinire de banĭ.

Sudiţiĭ refuza a da havaetulŭ luĭ vel Cămăraşŭ. (Cod. XXXIX fila 17).

Circulare din 15 April 1798, la Ispravniciĭ de Slam-Rômnic, Buzĕŭ şi Ialomiţa să prinçă pe unŭ Hagiopolu Ismail şi pre alţĭ turcĭ, dupĕ cererea luĭ Hussein Paşa, Aga de Brăila «orênduitŭ pentru nizamŭ».

Cod. XXXIX, fila 31.

Cod. XXXII fila 145 constată presenţa uneĭ Căimăcămiĭ la 1 Decembre 1797. Ultima jalbă séŭ anafora adresată luĭ Al. Ipsilante este din 20 Noembre 1797, la pag. 144 şi verso a Condiceĭ XXXII. Actulŭ de la pag. 145 verso dovedesce, că Căimăcămia ţĕreĭ la căderea luĭ Alex. Ipsilante o ţine Mitropolitulŭ şi boĭeriĭ de Divanŭ pênă la sosirea nouluĭ Domnŭ.

Codicele coprinde o serie de acte şi anaforale adresate veliţilor boĭerĭ Caimacamĭ, dar şi câte-va file rupte.

Condica se terminä cu fila 155.

Observămŭ că la fila 151 verso se află resoluţiunea luĭ Constantin Gh. Hangeri Vvod. din 13 Ianuar 1798, asupra anaforaleĭ tribunaluluĭ de criminalionŭ, de la 12 Ianuar 1798, ertândŭ pe unŭ vinovatŭ ciobanŭ de la satulŭ Beiŭ, din Vlaşca.

La fila 154 verso, în 7 Februar 1798, acelaşĭ Domnŭ Constantin Gh. Hangeri Vvd. dă resoluţiune asupra anaforaleĭ de la Criminalionŭ (Enache Mavrodin Pah., Neculi Cuzi Serdarŭ, Const. Catlica, Pascal II-lea Vistierŭ şi Thoma Panait) relativ la unŭ procesŭ de ţiganĭ.

Iancu Caragea este Caimacamŭ alŭ Craioveĭ la 1796 Dec., şi continuă 1797 Feb. 13, iar D. Hangeri vel Agă la Bucurescĭ.

*

Intre judecătorĭ, la 1797 Febr. aflămŭ pe Dumitrache Clucerulŭ, Iordache Creţulescu şi Manolache Florescu.

*

Radu Golescu la 5 Februar 1797 este Vornicŭ alŭ obştirilorŭ.

*

La Februar 19, 1797, aflămŭ în **Divanŭ** pre: vel Banŭ Racoviţă, vel Vornicŭ Creţulescu, vel Vornicŭ Filipescu, vel Logof. Ştefan Văcărescu, vel Spătarŭ Mavrocordat, vel Logof. Const. Filipescu, vel Vornicŭ Damaris.

Se maĭ găsesce iscălindŭ ca vel Logof. Isac Ralet.

La Mart 1797 vel Spăt. Mavrocordat.

Hangeri s'a întâlnitŭ pe drumŭ cu Ipsilant (Cod. XXXIX fila 20) şi aŭ avutŭ cuvêntare cu elŭ. Apoĭ vorbesce de Marele Log. Al. Manu şi iubitulŭ nostru frate Banulŭ Alex. Hangeri. «S'aŭ trasŭ poliţa (de la 14 ale luneĭ Oct·

1797), de cinstiţiĭ D-luĭ Marele Logofĕtŭ Al. Manu şi D-luĭ iubitulŭ nostru frate Banulŭ Alexandru Hangeri, de s'aŭ datŭ Prea înălţatuluĭ Căpitan Paşa, stăpânulŭ nostru, şi aceştĭ talerĭ 20.000 plătindu-ĭ acum luĭ Polihronie Gelep, veĭ ţine acestŭ alŭ nostru domnescŭ pitacŭ întru ţinerea în sémă şi scăderea Dumitale.»—1798 Ghenar 10.

Familia Văcărescilorŭ. In interesulŭ biografieĭ Văcărescilorŭ, aducemŭ aci câte-va informaţiunĭ culese din codice.

Amŭ arĕtatŭ că dupĕ mórtea luĭ Enache Văcărescu a urmatŭ procesŭ mare pentru avere, între Alecu Văcărescu şi vitrega sa mamă Elena, născută Dudescu. Din Cod. XXXIX fila 50 verso, amŭ adusŭ acte relative la proces, din 31 Maĭ 1797. (Veḑĭ şi la pag. din urmă 357).

La 19 Iulie 1798 s'aŭ făcutŭ mezatŭ în curtea Domnéscă de la Mihaiŭ Vodă a lucrurilorŭ şi juvaerurilorŭ rĕpos. Enache Văcărescu. Acésta se vestesce boĭerilorŭ din ordinŭ domnescŭ, spunêndu-li-se că aŭ voĭe să le cumpere, orĭ în detaliu, orĭ pe tóte la unŭ locŭ. (Cod. XXXIX fila 61 verso).

Alt actŭ relativ la procesulŭ luĭ Alecu Văcărescu Clucerulŭ cu fosta luĭ soţie Elenca Dudésca, este din 20 Iulie 1798 în Cod. XXXIX fila 62.

Procesulŭ nu era terminatŭ nicĭ în Septembre 1798. Prin Ispravnicĭ se urmărea averea immobilă. (Veḑĭ pitacŭ la Ispravniciĭ din Teleorman din 6 Sept. 1798. (Cod. XXXIX, fila 75.) Ba şi prin cărţĭ de blăstemŭ se urmări averea immobilă, bună óră moşia Găvănescĭ, via de la Bărzescĭ, moşia din Lunca. (Veḑĭ Cod. XXXIX fila 112 verso şi 113.

Acestŭ procesŭ sărăci pe Alecu Văcărescu, în favórea Eleneĭ Dudescu vitrega sa:

«Fiind-că Clucerulŭ Alex. Văcărescu, fiulŭ rĕposatuluĭ Vistierŭ Văcărescu, din întêmplările cele sciute aŭ scăpătatŭ, intrândŭ şi la datoriĭ, şi de vreme ce din periusia caseĭ rĕpos. Văcărescu s'a fost deosebitŭ *partea sufletuluĭ*, pentru milostenĭĭ, orênduindŭ de a se da la zidirile orphanotrofieĭ, dintr'aceĭ banĭ i se hărăzesce tal. 5000 a se ajutora la catastisia stăreĭ sale».—8 Sept. 1798.

Cod. XXXIX fila 76 verso.

La Oct. 1798 se întêmplă o mare crimă. Vornicésa Veneţiana Văcărescu care locuia cu frumósa sa fată la moşia Jilava din Ialomiţa este asasinată.

La 27 Octombre Vodă ordonă trimiterea la faţa loculuĭ a judecătoruluĭ Spătărieĭ, Stolniculŭ Şerban, ca să cerceteze «şi cu tot felulŭ de mijlocŭ să se siléscă a găsi ucigaşiĭ.... Insă cu pricina acesteĭ întêmplărĭ să nu se dée turburare între locuitorĭ, séŭ de a se aduce niscaĭ-va sătenĭ pe aicĭ».

Cod. XXXIX fila 131 verso.

A circulatŭ svonulŭ că Alecu Văcărescu, care iubea pe vară-sa, fiica Veneţianeĭ Văcărescu, scia cine a comisŭ crima de la Jilava. Justiţia n'a făcutŭ

lumină asupra acesteĭ fapte şi istoria obligată e să tacă, ca să nu ajungă unŭ *romanŭ*, în locŭ de a fi oglinda realităţeĭ.

In vol. acesta noĭ vomŭ publica, la rubrica justiţieĭ sub Hangeri, acte diverse relative la Văcărescĭ.[1]

ANEXĂ LA PAG. 158

Nicĭ unŭ documentŭ maĭ propriŭ de a ne aduce fotografia exactă a boĭerimeĭ de la finea secolului trecutŭ, şi începutulŭ secolului XIX[lea] ca o lucrare, ce ne-a căḑutŭ la mână, purtândŭ titlu: «Comödie în 2 fapte pentru tarafurile cele ce aşéḑă Domnia».

Este negreşit, prima încercare în genulŭ dramaticŭ scrisă la Românĭ şi în realitate nu este decât unŭ pamfletŭ, despre care amŭ vorbitŭ în urmă la pag. 158.

COMÖDIE IN 2 FAPTE PENTRU TARAFURILE CELE CE AŞÉḐĂ DOMNIA

Obrazele ce se cuprind într'acéstă Comödie.

P. S. Sa Păr. Mitropolitul.
D-luĭ Banul Grigore Ghica.
Stanciu bărbierul, sofragiu.
Hatmanul Pană Costescu.
Iancu Cocorëscu.
Mihăiţă Filipescu.
Marghioala Rosëtóia.
Iordache Florescu.
Iordache Comănénu.
Costache Vlădoianu.
Alecu Nenciulescu.
Ciocoiul luĭ Iordache Florescu.
Vizitiul Dumisale.

FAPTA ÂNTĂEA

PERDEAUA Ieа

Mitropolitulŭ. Eĭ, Arhon Bane, astă-ḑĭ Vodă aŭ muritŭ şi de a luĭ jale noĭ trebue să ne bucurămŭ.

Banulŭ Ghica. Şi ce jale! Jale în casa luĭ şi între prieteniĭ luĭ, iar noĭ trebue să ne bucurămŭ!

Mitropolitulŭ. Noĭ maĭ întâiŭ trebue să ne întâlnimŭ cu aĭ noştri la D-luĭ Hatmanulŭ Costescu. Să fie şi cucóna Marghiéla Rosëtóia la sfatulŭ nostru, să'şĭ dea şi Dumnéeĭ părerea, cum să urmămŭ, şi ce trebue să facemŭ, căcĭ într'altŭ chipŭ greşimŭ, şi nicĭ n'avemŭ altă casă maĭ de tainŭ, decât la cucóna Marghióla.

Banulŭ Ghica. Adevëratŭ! Bine ḑicĭ P. S. ta! Că în casa Dumnéeĭ multe taine se săvârşescŭ!

1. Veḑĭ şi Cod. XXXIX fila 8 verso şi 30.

Mitropolitulŭ. Aşa dar mâine de diminéţă oĭŭ veni eŭ la D-ta, şi oĭŭ vesti şi pe ceĭ-l-alţĭ, şi ne-omŭ aduna cu toţiĭ la cucóna Marghióla.

Banulŭ Ghica. Eŭ aşteptŭ negreşitŭ. (Fugŭ, se despartŭ unulŭ de altulŭ. Iĭ vestesce Mitropolitulŭ pe toţĭ ceĭ-l-alţi să se adune la cocóna Marghióla. A doua ḑi de diminéţă se scólă Mitropolitulŭ şi merge la Banulŭ Ghica, şi întâlnesce pe Stanciu feciorulŭ şi vorbesce cu dênsulŭ).

PERDEAUA A IIa

Mitropolitulŭ. Bună diminéţa, Stănciucule! ce face boerul?

Stanciu. Mulţămimŭ Sf. tale, P. Sf. Părinte, acu s'aŭ sculatŭ de la patŭ, şi acu şade pe ţucalŭ şi se uită în oglindă, şi 'şĭ scóte pĕrulŭ cu cimbistra, pênă oĭŭ pune eŭ masa şi să mergŭ să'ĭ văpsescŭ barba, să'lŭ fĕţuescŭ şi apoĭ iese la obraze.

Mitropolitulŭ. Ḑiĭ maĭ curênd, să mérgă aşia, că acum nu'ĭ vremea de gătitŭ. (Merse Stanciu şi iĭ spuse. Ḑice: Spune-ĭ să vie înăuntru.)

PERDEAUA A IIIa

Stanciu. Poftimŭ, Părinte!

Mitropolitulŭ. Bună diminéţa Dumitale! Dar ce póte fi atâta gătélă! Acum nu e vreme de gătitŭ, ci să alergămŭ pe brâncĭ, să fimŭ noĭ ce-omŭ fi, să nu ne trécă alţiĭ înainte.

Banulŭ Ghica. Nu te teme, Părinte, că o să vie Hangerliu Domnŭ, şi o să fimŭ noĭ tarĭ şi marĭ, şi aceĭ-l-alţĭ toţĭ sub piciórele nóstre, să se uite la noĭ cu jindŭ.

Mitropolitulŭ. De acea trebue să ne silimŭ, să nu ne ia alţiĭ pe dinainte (Fug, se duc la cocóna Marghióla. Acolo toţĭ adunaţĭ iĭ aştepta. Intră Mitropolitulŭ înainte, dă bună diminéţa.)

PERDEAUA A IVa

Mitropolitulŭ. Bună diminéţa, fiică, cocoană Marghioliţă!

Rusetóia. Sluga, Părinţele; dă'mĭ mâna, să'ţĭ o sărut, şi mĕ blagoslovesce.

Mitropolitulŭ. Blagoslovită să fiĭ, fiică.

Mihăiţă Filipescu. Cu mĕtanie, Părinte!

Mitropolitulŭ. Bogdaproste, tată fiule!

Iancu Cocorĕscu. Sărut mâna, Prea osfinţieĭ tale, Părinte!

Mitropolitulŭ. Bună diminéţa Dumitale.

Costescu. Ia să lăsămŭ noĭ vorbele şi ţĕrmoniile fără folos, şi să vorbimŭ de ale nóstre.

Rusetóia. Veḑĭ, Prea Sfinte Părinte, necazulŭ, care te-aŭ necăjitŭ vrăjmaşiĭ, rugăciunea Prea osfinţieĭ tale l-a întorsŭ asupra capuluĭ lorŭ şi aŭ arĕtatŭ, şi le-aŭ arĕtatŭ Dumneḑeŭ minunĭ prin mórtea luĭ Vodă, că şi eĭ le făcuseră nesuferite şi luaseră toţĭ din găinaţ.

Mitropolitulŭ. Numaĭ eŭ sciŭ cât m'amŭ necăjitŭ, şi cât amŭ lăcrămatŭ şi cât m'amŭ rugatŭ pentru rĕsplătire!

Banulŭ Ghica. Dar eŭ? doĭ anĭ fără de Vistierie! Puţin era să'mĭ iasă şi feciorulŭ Băleanuluĭ înainte.

Mihăiţă Filipescu. Décă trăia Vodă, negreşitŭ îl vedeaĭ şi Vistier, şi noĭ rĕmâneamŭ pe dupĕ uşă; şi décă amŭ vrutŭ să vorbescŭ cevaşĭ mĕ înfundară în Mărginenĭ.

Iancu Cocorĕscu. Ba ţi-aĭ auḑitŭ şi ponóse. Uniĭ ţi-aŭ ḑisŭ că aĭ furatŭ imumele de la Nicolopolo, alţiĭ şaluri de la Clucer, şi le-aĭ ascunsŭ în şacşârĭ, şi alţiĭ că eştĭ varvarŭ, mojicŭ, gros în cervice, că pe unde mergĭ la judeţe te stricĭ cu pământeniĭ, şi te baţĭ cu tovarăşiĭ ca orbeţiĭ.

Rusetóia. Ba aĭ vĕḑutŭ mititelu, că pórtă ponóse pe d'intregŭ sufletulŭ meŭ; în anulŭ trecutŭ îl bătu de mórte unŭ arnăutŭ ciurciuplec şi patrioţiĭ noştri nu-ĭ făcură nimic.

Costescu. Ba încă şi-l maĭ apăsă: în vêrsta în care se află, şi de abia este Clucer, şi feciorulŭ Băleanuluĭ Logofĕt, el, care să'ĭ fie fecior Dumnéluĭ.

Mihăiţă Filipescu. Da D-ta nu veḑĭ că eştĭ c'o mână de sufletŭ, c'unŭ piciorŭ în grópă şi cu altulŭ afară, şi de-abia pênă acum aĭ vĕḑutŭ o Vornicie de politie şi o Hătmănie.

Rusetóia. Ce maĭ lucru! veḑĭ terciŭ cu mămăligă; şi aceste, décă nu eramŭ eŭ să mijlocescŭ, să îndatorezŭ curtea luĭ Caragea, să moşescŭ pe Domniţa Ralu, să'ĭ scoţŭ copilulŭ... nu te teme că maĭ era pe lume Domniţa Ralu!

Iancu Cocorĕscu. Apoĭ eŭ la Caragea n'amŭ maĭ luatŭ de cât o isprăvnicie, şi atuncĭ vaĭ de mine ce pătimiĭ, că puţin era să'mĭ taie şi mâinele, şi acum la Domnulŭ alt, iarăşĭ maĭ mult de cât o Isprăvnicie nu putuĭ lua, şi mĕ scóseră fără vreme, ḑicênd că sunt jăcaşŭ şi am prăpăditŭ judeţulŭ.

Mitropolitulŭ. Acum ce-o vrea D-ḑeŭ! tóte se îndreptéză.

Banulŭ Ghica. Îndoelĭ cu năluciriĭ nu trebue să avemŭ, numaĭ să vie Hangerliu şi atuncea ne-omŭ cam umfla şi noĭ în pene ca gânsaciĭ.

Mihăiţă Filipescu. Témă 'mĭ-e să nu vie Mihaiŭ Vodă de la Iaşĭ, şi să veḑĭ pe toţĭ iar isbutindŭ.

Mitropolitulŭ. Noĭ trebue să âmblămŭ, tot să aflămŭ, cine ce vorbesce şi de cine trag nădejde să fie Domnŭ?

Rusetóia. Nu sciĭ, Părinţele, că eŭ amŭ fostŭ aséră la unŭ locŭ, că aveamŭ trébă cu o tênĕră şi mi-aŭ spusŭ, că aŭ auḑitŭ cum că rudeniile luĭ Mihaiŭ Vodă âmblă tóte vesele de părere de bine.

Mihăiţă Filipescu. Déca rudeniile luĭ Mihaiŭ Vodă sunt vesele, firește vine. Şi cu câţĭ calicĭ s'aŭ maĭ ruditŭ şi elŭ! décă'ĭ va pune pe toţĭ în trébă şi-ĭ va boeri, apoĭ celor-l-alţĭ li se înfundéză bĕşina tuturor.

Banulŭ Ghica. De e venitŭ Mihaiŭ Vodă, eŭ tot oiŭ să fiŭ Vistierŭ; numaĭ să nu fie vre-unŭ frate de aĭ Dómneĭ, căcĭ şi atuncĭ o să fie tot ăĭ

de aŭ fostŭ, tarĭ şi marĭ, şi noĭ să râgâimŭ şi să ne păstrămŭ pohta în cuiŭ.

Mitropolitulŭ. Asta'mĭ este şi mie!

Rusetóia. Deséră amŭ să mergŭ la unŭ locŭ, pentru tréba unuia, că mi s'aŭ rugatŭ, şi de acolea pot afla câte cevaşĭ. Maĭ afle şi cuconulŭ Pană ceva.

Banulŭ Ghica. Mĕ ducŭ şi eŭ mâne la Colintina să aflu şi eŭ câte cevaş de la Isprăvnicelulŭ meŭ.

Mitropolitulŭ. Veḑĭ, cocónă Marghioliţă, că puteţĭ vorbi cu toţiĭ, şi D-ta arhon Bane, mergĭ la Colintina, veḑĭ de maĭ află şi de-acolo ce'ĭ putea.

Banulŭ Ghica. Eŭ mergŭ în tóte ḑilele ca'mĭ place să mĕ uitŭ la ciute şi la căprióre cum pascŭ pajiştea verde.

Mitropolitulŭ. Décă o vrea Dumneḑeŭ, mi-oĭŭ rĕsbuna şi eŭ inima cu cine-oĭŭ sci eŭ, şi nicĭ odată nu mi-oĭŭ maĭ uita să le vorbescŭ.

Rusetóia. Aĭ dreptate, Părinţele, ca să nu'ĭ uiţĭ ce'ţĭ făcură cu Argeşiul.

Mitropolitulŭ. Eŭ, să uitŭ? Nicĭ odată nu potŭ să uitŭ, să ferésca D-ḑeŭ.

(Fugŭ toţĭ, se despartŭ unulŭ de altulŭ).

FAPTA A II[a]

PERDEAUA I[a]

Florescu către Comănénu. Cumnate, ce şedemŭ şi nu scriemŭ la Iaşĭ? Ca dór de l'o aduce Dumneḑeŭ aice Domnŭ, să ne maĭ încurămŭ şi noĭ caiĭ, că destulŭ de când *grăcinămŭ.* (?)

Comănénu. Ha, Ha! Şi maĭ eştĭ la mirare şi la îndoială că nu o să vie M. S. din Iaşĭ? Fiĭ odihnitŭ că ne vine şi nouĕ apa la móră şi o să âmble şi morile nóstre.

Vlădoianu. Ce-o vrea Dumneḑeŭ! Mĕ facŭ şi eŭ Bucurescean, iesŭ şi la ómenĭ între obraze; de cum o veni M. S. Vodă, pĕ mine mĕ trage de la Craiova aicĭ şi mĕ urcă la trépta I[a]. (întru sineşĭ) Veḑĭ, futu-ĭ măsa, ce norocitŭ sunt eŭ! Să fiŭ cumnatŭ cu unŭ Domnŭ!

Nenciulescu. Şi eŭ la acésta sunt încredinţatŭ, că o să vie M. S. cuscrumeŭ Domnŭ aci, dupĕ scrisorile ce le amŭ de la fie-mea din Ţarigrad, şi décă o vrea Dumneḑeŭ iarăşĭ îmĭ pune mâna în capŭ. Póte de n'o vrea Dumneḑeŭ, de n'o veni.

Florescu. Vine, vine, vine, fiţĭ încredinţaţĭ! că eŭ m'amŭ îndestulatŭ de la fecioru meŭ, că elŭ are frate odagiŭ la poşta de la Olteniţa, şi viindŭ aci să'şĭ ié opincĭ, i-aŭ spus că aŭ trecutŭ capiolan la Iaşĭ, pentru Domnŭ ca să se mute aicĭ.

Comănénu. Capiolan? Ce ḑice? Aŭ nu'lŭ sciĭ bine când aŭ trecutŭ?

Florescu. Nu aibĭ nicĭ o bănuială, că n'amŭ aflatŭ de la altŭ, ci chiar de la fecioru-meŭ.

Comănénu. Stăĭ, cumnate, stăĭ pe locŭ, c'oiŭ să'ĭ spuiŭ şi maicăĭ, ca să scie şi Dumnéeĭ, frate, astă veste, că nu-ĭ puţin pentru noĭ décă aĭ auḑitŭ de la feciorulŭ D-tale.

Florescu. Aşĭa, în credinţă, iaca şi feciorulŭ. Déca poftescĭ chiamă şi'lŭ întrébă singur.

Feciorulŭ. Aşĭa este, cocóne, că mi-a spusŭ şi mie unŭ frate alŭ meŭ, ce este odagiŭ, ceauşŭ şi rotarŭ la poştea Cârcinovilorŭ, în drumulŭ Cânenilorŭ.

Comănénu. Ce spuĭ, porcŭ de câne? Auḑĭ, auḑĭ, cumnate, ce spune, că frate sĕŭ este la Cârcinovŭ în drumulŭ Cânenilorŭ, iar nu la Olteniţa.

Florescu. Ciocoiule, blăstematule, dar tu nu mi-aĭ spusŭ mie aşĭa.

Feciorulŭ Ba aşĭa, Cocóne, dar n'aĭ auḑitŭ D-ta bine, că atuncĭ când îţĭ spuneamŭ eŭ, D-ta flueraĭ şi n'aĭ băgatŭ sémă.

Florescu. Mănâncĭ căcatŭ, porcŭ de câne! Eşĭ afară! (Îĭ dă 2, 3 palme şi'l dă afară).

Nenciulescu. Nu'ĭ nimic acésta, că sunt alte semne şi alte doveḑĭ, care ne este îndestulŭ nouĕ pentru M. S.

Comănénu. Sciŭ şi acésta şi sunt bine încredinţatŭ că o să'lŭ avemŭ Domnŭ aice.

Nenciulescu. Décă o vrea Dumneḑeŭ şi n'o meşteşugi draculŭ, daŭ şi eŭ sărăcia din casă afară.

Vlădoianu. Bunŭ e Dumneḑeŭ, măcar că eŭ şi tragŭ nădejde.

Nenciulescu. Să trăiascŏ fie-mea din Ţarigrad, că bună nădejde îmĭ vine de la dênsa. Numaĭ de-aşĭ vede-o odată Dómnă!

Florescu. Mie îmĭ este ciudă de caliculŭ de ciocoĭŭ, de ce să'mĭ spuie minciunĭ, şi m'amŭ ruşinatŭ şi eŭ dupĕ vorba luĭ.

Comănénu. Eŭ vĕḑŭ că nădăjduescŭ tare uniĭ şi pentru Hangerlîu, maĭ vêrtos Gligore Ghica.

Nenciulescu. N'amŭ gândulŭ tocmaĭ de Hangerlîu, că este maĭ ticălosŭ de cât mine şi creditŭ n'are de unŭ banŭ, şi cu ce dracu să se maĭ facă elŭ Domnŭ?

Vlădoianu. Asta socotescŭ şi eŭ, maĭ vêrtosŭ că sunt şi legăturĭ, ca să nu maĭ fie Domnŭ din altă familie.

Florescu. Nu sciĭ, că a séră amŭ fost la unŭ locŭ şi mi-aŭ spusŭ că Marghióla Rosetóia aŭ vorbitŭ acolo, cumcă are bună nădejde pentru Hangerlîu.

Comănénu. Aducu'mĭ aminte; nu sciĭ că Marghióla Rosetóia şi cu Pană Costescu pórtă plosca cu minciunile din casă în casă? Aşĭa sunt învĕţaţĭ.

Nenciulescu. Apoĭ meseria lorŭ este acésta.

Vlădoianu. Acu e vremea să mergemŭ pe a casă şi mâne iar ne-omŭ aduna cu toţĭ, să vedemŭ ce maĭ vorbescŭ ómeniĭ nóptea.

(Îşĭ iéŭ séra bună şi plecŭ unulŭ dupĕ altulŭ, iar Florescu dă poruncă vizitiuluĭ şi fecioruluĭ, de séră ce să facă).

PERDEAUA A IIª

Florescu. Veḑĭ maĭ trageţĭ şi voĭ cu urechia şi tu şi vizitiulŭ, să luaţĭ séma şi vedeţĭ ce maĭ vorbescŭ ómeniĭ pe-afară, şi mâine diminéţă la 12 césurĭ să fie caiĭ gata, şi masalaua aprinsă că oĭŭ să mergŭ afară.

Feciorulŭ. Bine, Cocóne, la 12 césurĭ este ḑiuă albă, şi noĭ cu masala!

Florescu. Sórele nu este rĕsăritŭ încă la acelŭ césŭ şi eŭ décă n'oiŭ merge cu masala pe podŭ la acea vreme, eŭ nu sunt boĭerŭ. Malista şi....

PERDEAUA A IIIª

Feciorulŭ. Cucóne, tóte sunt gata dupĕ poruncă; şi 'mĭ spuse o vorbă vizitiulŭ,că aŭ auḑitŭ astă-ḑĭ la măcelărie vorbindŭ ómeniĭ cumcă s'aŭ vestitŭ prin multe cârciume a séră schimbarea M. Sale.

(Plécă Florescu de a casă, merge la Comănénu, se întâluesc cu toţiĭ şi începe să vorbéscă).

PERDEAUA A IVª

Florescu. Să vĕ spuĭŭ lucrurĭ curióse: vizitiulŭ meŭ aŭ auḑitŭ aḑĭ la măcelărie, cumcă s'aŭ făcutŭ cunoscută schimbarea M. Sale prin tóte cârciumile şi eŭ de părere bună amŭ făgăduitŭ fecioruluĭ că décă m'oiŭ face eŭ Logofĕtŭ mare, îlŭ facŭ şi pe elŭ Logofĕtŭ II, şi pe vizitiŭ judecătorŭ la Departamentulŭ de 15.

Vlădoianu. Giaba vorbimŭ noĭ, că aŭ venitŭ scrisorĭ particolarĭ, cumcă s'aŭ făcutŭ Scarlat Calimach Domnŭ şi noĭ amŭ rĕmasŭ tot caântĕiŭ.

Nenciulescu. Eŭ asta sciŭ că este havadişŭ vechiŭ; dar noĭ cum credemŭ? iar acum aŭ venitŭ şi capiolan.

Comănénu. Ce spuĭ? Ce ḑicĭ? Nu glumi că'mĭ iesŭ din simţirĭ.

Nenciulescu. Eŭ, glumă? Eŭ? Dómne feresce! Tótă lumea scie de asta, şi noĭ tot ca vaĭ de noĭ!

Comănénu. Bată-lŭ Dumneḑeŭ norocŭ! fire-aĭ alŭ draculuĭ noróce! Afurisită ursitóre! Dar maĭ bine că nu fuse nicĭ pe voia luĭ Gligore Ghica.

FAPTA A IIIª

PERDEAUA Iª

Ghica către Mitropolitulŭ. Părinte, s'aŭ isprăvitŭ nădejdea nóstră.

Mitropolitulŭ. Vĕdŭ şi eŭ.

Ruseţóia. Bată-ĭ Dumneḑeŭ vrăjmaşĭ, mânca-i-ar câniĭ vrăjmaşĭ.

Mih. Filipescu. Veḑĭ, cucónă Marghiólă, maĭ âmblă D-ta cu cuconulŭ Pană de maĭ aflaţĭ câte cevaşĭ: cine să vie cu Vodă şi cine nu?

Ruseţóia. Ceĭ ce sunt sciuţĭ.

Costescu. Pe semne numaĭ pentru eĭ s'aŭ datŭ norocul.

Cocărescu. Pe semne noĭ tot-déuna căciulindu-ne şi papucindu-ne pe la alţiĭ!!

1. Din eróre, la pag. 158 amŭ ḑisŭ că acéstă piesă era dinainte de venirea luĭ Hangeri. Unŭ studiŭ ulterior m'a convins că este de la 1819. Totuşĭ conclusiunea mea rĕmâne aceeaşĭ, că Hangeri era o vechiă cunoscinţă a boĭerilorŭ, înainte de ce elŭ căpĕtâ Domnia.

V. A. U.

ANEXELE DOMNIEI LUĬ HANGERI

Biserica şi şcóla. 1. Mônăstirea Sf. Elefterie din Bucurescĭ. Hrisovŭ din 4 Februar 1798. Identicŭ cu celŭ de la Moruzi, 30 Iunie 1793 (vedĭ tom. VI p. 90)

2. Hrisovulŭ Mônăstireĭ Sf. Spiridon-noŭ din Bucurescĭ, din 5 Maiŭ 1798. Identicŭ cu celŭ de la Moruzi, din 18 Aprilŭ 1793. (v. tom. VI p. 67). De asemne şi chrisovulŭ din 17 Maiŭ 1798 este în totulŭ identicŭ cu cel de la Moruzi din 5 Aprilie 1793, dór numaĭ boeriĭ divanițĭ, a cărorŭ mărturie se aduce, sunt, séŭ alțiĭ séŭ schimbați cu slujba. Vedĭ în acest volum: *Divanulŭ luĭ Hangeri* (v. tom. VI p. 64).

3. Hrisovulŭ Mônăstireĭ Sf. Gheorghe-noŭ din Bucurescĭ, din 23 Maiŭ 1798 este identicŭ cu celŭ de la Moruzi din 28 Aprilie 1793. Deosebirea e că: îndreptarea ce o face Moruzi în chrisovulŭ séŭ relativŭ la numele unuĭ satŭ anume Valea Bobuluĭ «din greşala condeiuluĭ, încă din vremea Domnieĭ sale répos. Nicolae Vodă Caragea, s'a numitŭ în hrisovulŭ Mărieĭ sale Valea Bouluĭ, ş. aşĭa s'aŭ fost înnoitŭ şi cele din urmă hrisóve domnescĭ», de aceea Moruzi a îndreptatŭ în chrisovulŭ séŭ numele de Valea Bouluĭ prin acelŭ de Valea Bobuluĭ, ca să nu se isteriséscă Mônăstirea de venitulŭ de vinăriciŭ dupĕ acea moşie. Hangeri pune în chrisovulŭ séŭ deadreptulŭ numele corectatŭ: Valea Bobuluĭ (v. tom. VI, pag. 78).

4). Hrisovulŭ Mônăstireĭ Mărcuța, din 24 Maiŭ 1798 este identic cu celŭ de la Al. Moruzi din 19 Aprilŭ 1793 (vedĭ tom. VI p. 109).

5). Hrisovulŭ Sf. Mitropoliĭ, din 14 Maiŭ 1798, este identic cu celŭ de la Al. Moruzi din 10 Iunie 1793 (vedĭ tom. VI pag. 42). Deosebirea e că Moruzi întăresce prin hrisovulŭ séŭ pe celŭ alŭ predecesoruluĭ séŭ M. Suțu, iar Hangeri pe celŭ alŭ luĭ Al. Ipsilant din 16 Mart 1797.

6). Hrisovulŭ luĭ Hangeri pentru Mônăstirea Sf. Ecaterina, din Bucurescĭ, cu data de 23 Maiŭ 1798, este în coprindere identic cu celŭ alŭ luĭ Moruzi din 1 Noembre 1794 (v. tom. VI pag. 54). Deosebirea e numaĭ în formă, aşĭa: Hangeri amintesce de adaosulŭ făcutŭ de Moruzi milelorŭ acesteĭ mônăstirĭ, cu data de 1 Noembre 1794, cât şi de întărirea hrisovuluĭ luĭ Al. Ipsilant, din 13 Maiŭ 1797. Încolo documentulŭ are aceeaşĭ coprindere.

7). Hrisovulŭ luĭ Hangeri datŭ mônăstireĭ Radu-Vodă, în 26 Maiŭ 1798, este identic în coprindere cu celŭ alŭ luĭ Moruzi din 12 Iunie 1793 (veḑĭ tom. VI pag. 76). Acestŭ hrisovŭ coprinde pe lângă milele ce le avea din vechime şi cele adaose de Al. Moruzi; elŭ reîntăresce hrisovulŭ «selefuluĭ nostru Alexandru Ipsilant Vvd.... hrisovŭ ce'lŭ vĕḑumŭ cu leatŭ 1797 Sept. 3.» Altă deosebire este, că în hrisovulŭ luĭ Moruzi se pomenesce ca egumenŭ alŭ mônăstireĭ Radu-Vodă chir Ignatie, iar în alŭ luĭ Hangeri chir Natanail.

8. Hrisovulŭ luĭ Hangeri datŭ mônăstireĭ Neguţitorilorŭ din Bucurescĭ, cu data de 23 Maiŭ 1798, coprinde: 1) aceleaşĭ milĭ menţionate în hrisovulŭ luĭ Al. Moruzi din 21 Octombre 1795 (v. tom. VI pag. 57), adică milă de 45 tal. şi ½ la ḑiua hramuluĭ; b) milă (necoprinsă în hrisovulŭ luĭ Moruzi) de «ḑude cincĭ, scutelnicĭ, ómenĭ străinĭ şi făr'de pricină de dajdie, pe carĭ găsindu-ĭ să'ĭ cerceteze Ispravnicĭĭ după orênduială şi fiindŭ streinĭ cu adevĕratŭ să le dée adeverinţă pe numele şi chipulŭ lorŭ, ca să li se dée şi pecetluiturĭ gospod. spre a fi în pace şi nesupĕraţĭ de rêndulŭ dăjdiilorŭ Visterieĭ şi de alte orênduelĭ ca să fie de ajutorŭ şi chivernisélă sfinteĭ bisericĭ, pentru că acéstă milă aŭ avut'o sfînta biserică şi de la fraţiĭ Domnĭ de maĭ nainte, precum ne pliroforisimŭ din cartea Domnieĭ sale selefuluĭ nostru Alexandru Vodă Ipsilant, ce o vĕḑumŭ cu leat 1797 April 8. Decĭ şi Domnia mea ne-amŭ milostivitŭ şi înnoimŭ mila acésta, ca să se păzéscă nestrămutatŭ; pentru care poruncimŭ la toţĭ câţĭ se cuvine întocmaĭ să fiţĭ următorĭ.»

9), Hrisovulŭ luĭ Hangeri, din 14 Maiŭ 1798, de milĭ acordate mônăstireĭ Cernica, întrunesce în sine milele acordate de Al. Moruzi prin 2 acte: unulŭ din 2 Ianuar 1793 şi cel-l-alt din 20 April 1793 (v. tom. VI pag. 192 şi 119). Deosebirea e numaĭ în formă; aşa frasa din Hrisovulŭ luĭ Moruzi (tom. VI pag. 119); «fiindŭ rugătorĭ neîncetatŭ către milostivulŭ Dumneḑeŭ pentru ertarea păcatelorŭ nóstre, pentru fraţiĭ Domnĭ din urma nóstră şi pentru bună starea şi îndestularea acesteĭ creştinescĭ ţĕrĭ» în hrisovulŭ luĭ Hangeri e lăsată afară.

10) Hrisovulŭ luĭ Hangeri, din 27 Maiŭ 1798, de milĭ acordate mônăstireĭ Segarcea din jud. Dolj, este, cu fórte micĭ deosebirĭ de

formă în totul identic cu celŭ acordatŭ de Al. Moruzi în 8 Iunie 1793 (v. tom. VI pag. 204). O deosebire e că acestŭ hrisovŭ alŭ luĭ Hangeri nu coprinde mărturiile boĭerilorŭ, cum le coprindea hrisovulŭ luĭ Moruzi.

11). Hrisovulŭ mônăstireĭ Zlătarĭ, datŭ de Hangeri la 31 Maiŭ 1798, este în coprindere cu totul identic celuĭ datŭ de A. Moruzi la 8 Iunie 1793 (v. tom. VI pag. 62). Deosebirea şi la acesta este, că nu enumeră mărturiile boĭerilorŭ divanițĭ, cum acésta e în celŭ alŭ luĭ Moruzi.

12). Hrisovulŭ mônăstireĭ Răzvadulŭ din Dâmbovița, datŭ de Hangeri la 5 Iunie 1798, reîntăresce mila de vinăriciŭ acordată aceleĭ biserici de Al. Moruzi (dupĕ cererea luĭ Sc. Greceanu, biv vel Vornic, care a dres acéstă biserică, fiindŭ pe moşia D-sale) prin hrisovulŭ de la 22 Iunie 1793 (v. tom. VI pag. 200). Singura deosebire de formă e că Scarlat Greceanu e pomenitŭ în acestŭ hrisovŭ *«rĕposatulŭ»*.

13). Hrisovulŭ luĭ Hangeri din 30 Maiŭ 1798, datŭ Episcopieĭ Argeş, întăresce milele acordate acesteĭ Episcopiĭ de către înființătorulŭ eĭ Al. Moruzi, prin cartea sa din 23 Februar 1794 (v. tom. V pag. 35). Hangeri pomenesce de hrisovulŭ acesta a luĭ Moruzi şi de unŭ altŭ hrisovŭ, tot întărindŭ milele acordate, a luĭ Al. Ipsilant din 2 April 1797.

14). Hrisovulŭ luĭ Hangeri, din 31 Maiŭ 1798, datŭ mônăstireĭ Toți sfinții, reîntăresce mila de 100 bolovanĭ sare de la ocnă şi 10 liude, care le-amŭ vĕdutŭ deja întărite şi de Al. Moruzi prin hrisovulŭ sĕŭ din 16 Iulie 1793 (v. tom. VI p. 97) şi de Al. Ipsilant prin hrisovulŭ din 26 April 1797. Deosebirea între hrisovulŭ luĭ Hangeri şi alŭ luĭ Moruzi este că, pe când într'alŭ luĭ Moruzi se prevedea ca aceĭ 10 lude să fie «strĕinĭ din altă țĕră» într'alŭ luĭ Hangeri se ḑice: «lude 10 să fie dintre dajnicĭ în catastihulŭ Visterieĭ, ca să'ĭ aibă deapururea scutiți cu pecetluiturĭ»; apoĭ în hrisovulŭ luĭ A. Moruzi se amintesce anume ocna de unde să iée sarea, adică Telega; hrisovulŭ luĭ Hangeri nu specifică, ci ḑice: «a lua de la ocnă pe tot anulŭ bolovanĭ sare una sută»; apoĭ în hrisovulŭ luĭ Hangeri maĭ spune că mônăstirea Toți sfinții «este metoh sfinteĭ şi Dumneḑeesceĭ Episcopiĭ din sud. Argeş» şi că acéstă mônăstire (Toți sfinții) se află «la scăpătăciune şi dărăpănare»; tóte aceste indicațiunĭ lipsescŭ în hrisovulŭ luĭ A. Moruzi.

15). Hrisovulŭ de milĭ acordatŭ bisericeĭ şi şcóleĭ de la Flocesci (jud. Ilfov) de către Hangeri, în 23 Maiŭ 1798, este aprópe identic cu celŭ de la Moruzi din August 1793 (v. tom. VI pag. 118). Deosebirea e că hrisovulŭ luĭ Hangeri pomenesce şi de o carte a luĭ A. Ipsilant din 1797 care de asemenea întărea milele acesteĭ biserici şi şcóle.

16) Cartea luĭ C. G. Hangeri din 1 Iunie 1798 de milĭ în favórea bisericeĭ Udricanĭ (Ilfov), este în totul identică cu cea a luĭ Moruzi din 5 Iunie 1793 (v. tom. VI pag. 56). Deosebirea nu e alta decât că Hangeri ḑice, că reîntăresce o carte tot pentru acestŭ privileghiu de la Al. Ipsilant din 14 Martie 1797.

17) Cartea luĭ C. G. Hangeri din 26 Maiŭ 1798 reîntăresce mila de vinăriciŭ a mônăstireĭ Rĕsvanulŭ (din Bucurescĭ) întocmaĭ ca şi hrisovulŭ luĭ A. Moruzi din 11 Iunie 1793 (v. tom. VI pag. 95). Apoĭ reîntărindŭ o carte de la Ipsilant, dĭn 14 Iunie 1797, Hangeri reîntăresce şi elŭ acesteĭ mônăstirĭ, ca «să aĭbă a ţinea şi o pivniţă aicĭ în oraşulŭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, scutită şi apĕrată de fumăritŭ, de căminăritŭ, de vamă, de vinulŭ domnescŭ, i de ortulŭ vătăşescŭ şi de alte angariĭ, însă pivniţa dréptă a mônăstireĭ».

18). Hrisovulŭ mônăstireĭ Văcărescĭ, din 26 Maiŭ 1798, este în coprindere, cu totul identic celuĭ datŭ de A. Moruzi în 8 Maiŭ 1793 (v. tom. VI pag. 111).

19). 1798 Iulie 8, «s'aŭ întăritŭ hrisovulŭ sfinteĭ mônăstirĭ Pantelimonulŭ, deasupra cu iscălitura şi pecetea Mărieĭ Sale, ca să i se păzéscă milele ce se coprinde într'ênsulŭ, care hrisovŭ este trecutŭ din cuvêntŭ în cuvêntŭ, în condica de hrisóve a Mărieĭ sale Alex. Vodă Ipsilant, din Domnia dupĕ urmă».

20). Hrisovulŭ luĭ Hangeri din 30 Maiŭ 1798 reîntărindŭ milele mônăstireĭ Arhimandritu (Bucurescĭ) este, ca fondŭ, în totulŭ identic cu celŭ alŭ luĭ Moruzi din 1 Maiŭ 1793 (v. tom. VI pag. 71). O deosebire e numaĭ acésta: că hrisovulŭ luĭ Hangeri vorbindŭ de sborulŭ de la Tohani, spune, că acestŭ sborŭ «se face la ḑiua sfinţilorŭ Apostolĭ Petru şi Pavel (hramulŭ mônăstireĭ) în treĭ ḑile de rêndŭ», informaţiune ce lipsesce în hrisovulŭ luĭ A. Moruzi.

21) Hrisovulŭ luĭ Hangeri din 26 Maiŭ 1798 datŭ mônăstireĭ Glavacioc (jud. Vlaşca) pentru mila de vinăriciu şi scaune de carne, este în coprindere identic cu cel alŭ luĭ A. Moruzi, din 4 Iulie 1793, (v. tom. VI pag. 214). Deosebirea e în formă, căcĭ pe când Moruzi întăresce hrisóve anterióre ale mônăstireĭ, de la Al. Ipsilant în I-a Domnie şi a luĭ M. Suţu, Hangeri întăresce hrisovulŭ predecesoruluĭ sĕŭ Al. Ipsilant în a II-a Domnie din anulŭ 1797.

22). Hrisovulŭ mônăstireĭ Mărculescĭ, datŭ de Hangeri în 30 Maĭŭ 1798, este identicŭ cu celŭ alŭ luĭ Moruzi din 22 Aprilie 1793 (v. tom. VI pag. 151). Deosebirea e şi la acesta, ca maĭ la tóte hrisóvele luĭ Hangeri de acéstă natură (de privilegiĭ mônăstirilorŭ), că elŭ pomenesce din hrisóve anterióre numaĭ pe alŭ predecesoruluĭ sĕŭ Alex. Ipsilant.

23). Hrisovulŭ de milĭ alŭ mônăstireĭ sf. Ion din Focşanĭ, datŭ de Hangeri la 23 Maiŭ 1798, coprinde aceleaşĭ milĭ ca şi hrisovulŭ luĭ Moruzi din 8 Maiŭ 1793, afară de numĕrulŭ bolovanilorŭ de sare de la ocna Telega, în locŭ de 200 cum e în hrisovulŭ luĭ Moruzi, sunt 300 în alŭ luĭ C. Hangeri; şi în locŭ de 2 cârciume scutite în Focşanĭ (cum e în hrisovulŭ luĭ Moruzi) sunt date 3 cârciume în alŭ luĭ Hangeri. Aceste adaosurĭ aŭ fost făcute de Al. Ipsilant în a II-a Domnie, alŭ căruĭ hrisovŭ (din 1797) îlŭ întăresce şi Hangeri prin hrisovulŭ acesta (v. pentru hrisovulŭ luĭ Moruzi tom. VI pag. 211.)

24). Cartea de milĭ a mônăstireĭ Băbenĭ (jud. Rômnic-Sărat) dată de Hangeri, la 22 Maiŭ 1798, este identică cu a luĭ Moruzi din 2 Aug. 1793 (v. tom. VI pag. 151). Prin cartea sa Hangeri întăresce cartea predecesoruluĭ sĕŭ Al. Ipsilant, din 15 April 1797.

25). Hrisovulŭ mônăstireĭ Stavropoleos, datŭ de Hangeri la 26 Maiŭ 1798, este în totul identic cu alŭ luĭ Moruzi din 11 Iunie 1793 (veḑĭ tom. VI pag. 50.)

26. Cartea mônăstireĭ Apostolache (jud. Saac) pentru milele ce are, dată de C. Hangeri la 22 Maiŭ 1798, în coprindere identică cu a luĭ Al. Moruzi din 20 April 1793 (v. tom. VII pag. 94). Hangeri prin acéstă carte reîntăresce cartea luĭ Al. Ipsilant, din 24 Aprilŭ 1797.

27. Hrisovulŭ mônăstireĭ Mislea (Prahova) pentru milele ce are, datŭ de C. Hangeri la 25 Maiŭ 1798, este în coprindere identic cu alŭ luĭ Moruzi din 11 Iulie 1793 (v. tom. VI pag. 123); deosebirea e că hrisovulŭ luĭ Moruzi amintesce ca egumenŭ alŭ mônăstireĭ la acea dată (1793), pe chir Neofit, iar hrisovulŭ luĭ C. Hangeri pe chir Constandie.

28). Hrisovulŭ datŭ de C. Hangeri la 30 Maiŭ 1798 mônăstireĭ Banulŭ (jud. Buzĕŭ) coprinde aceleaşĭ milĭ ca şi hrisovulŭ aceleaşĭ mônăstirĭ datŭ de A. Moruzi la 14 Iulie 1793 (v. tom. VI pag. 201). Deosebirea e, că hrisovulŭ luĭ Hangeri nu are preambula hrisovuluĭ luĭ Moruzi: «De vreme ce Prooroculŭ...»; prin acestŭ hrisovŭ C. Hangeri întăresce unŭ anteriorŭ hrisovŭ de la A. Ipsilant în a II-a Domnie, din 1797.

29). Hrisovulŭ luĭ C. Hangeri din 6 Iunie 1798 datŭ mônăstireĭ Ostrovulŭ din jud. Argeş, are în sine coprinsulŭ celorŭ 2 hrisóve ale luĭ Moruzi din 30 Augustŭ 1793 şi 15 Septembre acelaşĭ anŭ (v. tom. VI pag. 153 şi 195).

30). Cartea schituluĭ Rătescĭĭ (jud. Buzeŭ) pentru milĭ, dată de Hangeri la 5 Iulie 1798, este în totul identică cu cea a luĭ Moruzi din 12 Iunie 1793 (v. tom. VI pag. 220).

31). Hrisovulŭ mônăstireĭ Clocociov (Olt) datŭ de Hangeri la 24

Maiŭ 1798, este în cuprindere identic cu alŭ luĭ A. Moruzi din 30 Iunie 1793 (v. tom. VI pag. 219). Prin acestŭ hrisovŭ C. Hangeri întăresce pe unŭ altulŭ anteriorŭ, de la A. Ipsilant 1798.

32). Hrisovulŭ luĭ Hangeri datŭ mônăstireĭ Plăviceniĭ (Olt) la 30 Maiŭ 1798 întărindŭ pe unŭ altulŭ anteriorŭ de la Alex. Ipsilant cu data 1798 Sept. 5; este în totul identic cu alŭ luĭ A. Moruzi din 19 Iulie 1793 (v. tom. VI p. 188).

33) Hrisovulŭ mônăstireĭ Hurezul (Vălcea), datŭ de Hangeri la 30 Maiŭ 1798 coprinde, în sine cele 2 hrisóve de la Al. Moruzi din 1793, Septembre (v. tom. VI pag. 172 şi 173). Tot prin acestŭ hrisovŭ întăresce pe unŭ altulŭ anteriorŭ, datŭ de A. Ipsilant la 15 Aug. 1797.

33). Cartea mônăstireĭ Căsciórele (Vlaşca), dată de Hang ri la 25 Iulie 1798, întăresce acesteĭ mônăstirĭ aceleaşĭ milĭ ca şi cartea luĭ A. Moruzi din 4 Septembre 1793 (v. tom. VI p. 183). Cartea luĭ Hangeri întăresce pe cea a luĭ Ipsilant Vvd. din 15 August 1797

34). Hrisovulŭ luĭ C. Hangeri din 16 Iunie 1798, datŭ monastireĭ Polovracĭ (Vâlcea) este în totul identic cu alŭ luĭ Al. Moruzi din 15 Septembre 1793 (v. tom. VI p. 166).

35). Cartea mônăstireĭ Surpatele (Vălcea) dată de Hangeri la 10 Iunie 1798, întăresce o altă carte anterióră de la Alex. Vodă Moruzi, din 24 August 1793 şi este identică cu acésta (v. tom. VI pag. 141).

36). Hrisovulŭ mônăstireĭ sf. Ión din Bucurescĭ, datŭ de Hangeri la 28 Maiŭ 1798 este identic cu 2 anterióre hrisóve de la Moruzi, unulŭ din 16 Aprilie şi altulŭ din 8 Sept. 1794 (v. tom. VI pag. 60 şi 61). Hrisovulŭ luĭ Hangeri întăresce pe alŭ luĭ Ipsilant din 9 April 1797.

37). Hrisovulŭ luĭ Hangeri din 30 Maiŭ 1798, datŭ mônăstireĭ Negoescĭ (Ilfov), întăresce unŭ alt hrisovŭ anteriorŭ de la Alexandru Vodă Moruzi cu data de 11 Iunie 1793 şi este identic cu acesta (v. tom. VI pag. 126).

38). Cartea luĭ Hangeri din 20 Iunie 1798, dată mônăstireĭ Căluiu (Romanaţĭ), întărindŭ pe o anterióră carte de la Al. Ipsilant în a IIª Domnie, dată în anulŭ 1797 Iunie 13, este identică în coprindere cu cea a luĭ Moruzi din 30 Septembre 1794, din tom. VI pag. 224.

39). Cartea luĭ Hangeri dată mônăstireĭ Isvorulŭ Frumos (Vâlcea) la 15 Iunie 1798 întăresce cartea luĭ Moruzi, din 25 Iunie 1793 şi este identică cu acésta (v. tom. VI pag. 215). Asemenea cărţĭ s'aŭ făcutŭ şi schituluĭ Iezerul din sud. Vâlcea şi schituluĭ ce se numesce Bradul din sud. Vâlcea.

40) Cartea luĭ Hangeri din 15 Iunie 1798, dată mônăstireĭ Titiriciulŭ (Vâlcea) întăresce anterióra carte a luĭ Moruzi Vodă din 28 Maiŭ 1793 şi este identică cu acésta (v. tom. VI pag. 225).

41). Cartea luĭ Hangeri din 15 Iunie 1798, dată mônăstireĭ Bucovĕţulŭ (Dolj) pentru milele ce are, întăresce anterióra carte de la Al. Vodă Moruzi, din 8 Septembre 1793 şi este identică cu acésta (v. tom. VI pag. 190).

42). Cartea luĭ Hangeri din 20 Iunie 1798, dată mônăstireĭ Slătiórele (Vâlcea) «unde locuescŭ maice călugărițe». Hangeri amintesce că acestŭ schitŭ aŭ avutŭ milă atât de la alţĭ rĕposaţĭ Domnĭ de maĭ nainte «cât şi de la Domnia sa selefulŭ nostru Alex. Ipsilant Vvod, prin cartea Domnieĭ sale, ce o vĕdumŭ cu létŭ 1797 Iunie 9, «a ţinea liude 4 ómenĭ strĕinĭ şi făr'de nicĭ unŭ felŭ de pricină, pentru poslușania şi chiverniséla maicelorŭ. Decĭ ne-amŭ milostivitŭ şi de le-amŭ înoitŭ şi amŭ întăritŭ mila acésta ca să aibă a ţine aceştĭ ómenĭ ce maĭ sus se cuprindŭ, pe carĭ aducêndu-ĭ din strĕinătate, să'ĭ ducà la D-lorŭ Ispravnicĭĭ ca să'ĭ cerceteze şi fiindŭ strĕinĭ cu adevĕratŭ să le dée adeverinţă pe numele şi chipulŭ lorŭ, ca să li se dée şi pecetluiturĭ gospod de la Visteria Domnieĭ mele».

43). Hrisovulŭ luĭ Hangeri, 1798 Iulie 6, datŭ mônăstireĭ Govoreĭ (Vâlcea), este identic cu celŭ de la Moruzi, din 22 Decembre 1793 (v. tom. VI pag. 181). Acestŭ hrisovŭ reîntăresce pe celŭ de la Al. Ipsilant în a II[a] Domnie, cu data 1797.

44). Cartea mônăstireĭ Cotména (Argeş), dată de Hangeri la 18 August 1798, întăresce cartea luĭ Al. Moruzi din 17 Iunie 1793 şi este în totul identic cu acesta (v. tom. VI pag. 213).

45). In 3 Sept. 1798 întăresce Hangeri hrisovulŭ luĭ Al. Moruzi din 1794 Mart. 4, bisericeĭ de pétră de pe moşia Tetoiulŭ (Vâlcea) a Clucerulŭĭ Vlăduţ Tetoianu, «mila ce aŭ avutŭ de *liude* 6 ómenĭ strĕinĭ, făr'de pricină de dajdie».... restulŭ dupĕ formularele cunoscute.

46). Cartea mônăstireĭ Mamulŭ (Vâlcea), din 17 Iunie 1797, întăresce cartea luĭ Moruzi din 4 Septembre 1793 şi este identică în totul cu acésta (v. tom. VI pag. 163).

47. Cartea datŭ de Hangeri la 15 Iulie 1798 mônăstireĭ Tesluiu (Dolj), unde se cinstesce şi se prăznuesce hramulŭ Înălţăreĭ Domnuluĭ şi Mântuitoruluĭ nostru Isus Christos, «ca să aibă a ţinea liude 4 găsiţĭ acum, de carĭ aducêndŭ preoţiĭ adeverinţă de la D-lorŭ Ispravnicĭĭ judeţuluĭ, de numele şi chipulŭ lorŭ etc.» (formula cunoscută). «Pentru că acéstă milă aŭ avut'o acéstă sfîntă biserică şi de la ceĭ maĭ înaintea nóstră fraţĭ Domnĭ prin cărţile Domniilorŭ sale, dupĕ cum ne *pliroforisim* din cartea Domnieĭ sale fratelŭĭ Alexandru Vodă Moruzi, ce o vĕdumŭ cu létŭ 1795.»

48). Hrisovulŭ mônăstireĭ Gănescu (Dolj), din 10 Iunie 1798 este

în totulŭ identicŭ cu celŭ de la Moruzi, din 24 Octombre 1793, pentru 10 liude (v. tom. VI pag. 141).

49). Hrisovulŭ luĭ Hangeri, din 7 Iunie 1798, datŭ mônăstireĭ Isvoranĭ (Ilfov) reîntăresce anteriorulŭ hrisovŭ de la Al. Ipsilant, din 6 Maiŭ 1797 şi este identicŭ cu celŭ de la Moruzi din 15 Maiŭ 1793 (v. tom. VI pag. 126).

50). Hrisovulŭ mônăstireĭ Sf. Sava (Osfetenogo), datŭ de Hangeri la 29 Iulie 1798, reîntăresce hrisóvele şi cărţile «de la alţĭ fraţi Domnĭ de maĭ nainte, cât şi de la Domnia sa selefulŭ nostru Alex. Ipsilant Vvd. prin hrisovulŭ Domnieĭ sale ce'lŭ vĕḑumŭ cu létŭ 1797 Iunie 16.» Hangeri adaoge, conformŭ acestuĭ hrisovŭ, 150 bolovanĭ sare de la ocna Telega pe tot anulŭ, care nu este trecută în hrisovulŭ luĭ Moruzi din 10 Maiŭ 1793 (v. tom. VI pag. 99).

51). Hrisovulŭ luĭ Hangeri din 9 Iunie 1798, datŭ mônăstireĭ Hagi-Dima (Bucurescĭ), reîntăresce unŭ anteriorŭ hrisovŭ de la A. Ipsilant, din 12 Martie 1797 şi este în totulŭ identicŭ cu celŭ de la Moruzi din 10 Maiŭ 1793 (v. tom. VI pag. 100).

52). Hrisovulŭ mônăstireĭ Grecilorŭ (Ilfov) datŭ de Hangeri la 1798 Maiŭ 31, este în totulŭ identicŭ cu celŭ de la Moruzi din 6 Iunie 1793 (v. tom. VI. 116); reîntăresce unŭ anteriorŭ hrisovŭ alŭ luĭ A. Ipsilant din 13 Septembre 1797.

53). La 6 Iunie 1798 Hangeri reîntăresce cartea mônăstireĭ Domniţeĭ Bălaşa din Bucurescĭ, datŭ eĭ de alţĭ Domnĭ de maĭ înainte «precum, din Cartea Domnieĭ sale fratelуĭ Domnŭ Alex. Moruz Vvd. ce o vĕḑumŭ cu leatŭ 1793 Iulie 22 ne-amŭ adeveritŭ» (v. tom. VI pag. 92).

54). Cartea schituluĭ Prosia, din 8 Iunie 1798, întărindŭ pre a luĭ Alex. Ipsilant din 1797 Martie 26, deşi în fondŭ este identică, dar în redacţiune fiindŭ cu totul diferită de a luĭ Moruzi din 29 Decembre 1793 ce s'a publicatŭ în tom. VI (v. p. 191), o aducemŭ integralŭ.

55). Cartea luĭ Hangeri din 1 Iunie 1798, reîntăresce milele mônăstireĭ Creţuelscu din Bucurescĭ, reînoindŭ o anterióră carte de la Al. Ipsilant din 1797 Septembre 10; ea este identică cu cea de la Moruzi din 20 Iulie 1793 (v. tom. VI p. 92).

56). Cartea luĭ Hangeri din 10 Septembre 1798, dată Episcopieĭ Buzĕuluĭ pentru scutirea unuĭ scaunŭ de carne, reîntăresce cartea luĭ A. Moruzi din 5 Maiŭ 1793 şi este identică cu acésta (v. tom. VI p. 146).

57). Cartea luĭ Hangeri dată mônăstireĭ Jâtiĭ (Dolj), din 1798 August 17, scrisă de Răducanu Poenaru biv IIIIlea condicarŭ, reîntăresce o anterióră carte de la A. Ipsilant din 1797 Maiŭ 78, şi în fondŭ este identică cu cea de la A. Moruzi din 4 Sept. 1793 (v. tom. VI pag. 186). Deosebirea e între mărturiile boĭerilorŭ. In cartea luĭ Hangeri sunt aduşĭ ca

martorĭ următórele nume: fiiĭ Domnitoruluĭ, anume Mihaiŭ, Alexandru şi Nicolae Vvd.; apoĭ a boĭerilorŭ: Dumitrache Ghica vel Banŭ, Neculaĭ Mavrocordat vel Spătarŭ, Neculaĭ Basarab vel Log. de ţéra-de-sus, Manolache Creţulescu vel Vornicŭ de ţéra-de-sus, Scarlat Ghica vel Vist., Const. Filipescu vel Vor. de ţéra-de-jos; Radu Golescu vel Vor. alŭ obştirilorŭ, Radu Slătinénu vel Vor. al III, Const. Ştirbeiŭ vel Log. de ţéra-de-jos, Manolache Grădişteanu vel Vornicŭ alŭ IV, Mateĭ Fălcoianu vel Log. alŭ obiceiurilorŭ, Iordache Suţu vel Post., Costache vel Hatmanŭ, Teodorache Iuliano vel Clucerŭ, Grigore Greceanu vel Pah., Dim. Papazolu vel Stol., Dimitrie vel Comis., Teodorache vel Slugerŭ, Iordache vel Pit. şi Ispravnicŭ Nicolae Basarab vel Logofĕtŭ de ţéra-de-sus.

58). Cartea mônăstireĭ Znagovulŭ dată de Hangeri la Sept. 1798, reîntărindŭ anterióre cărţĭ, între carĭ şi pe a luĭ Al. Ipsilant din a II Domnie din 28 Iunie 1797, şi încolo este identică cu cea de la Al. Moruzi din 1 Octombre 1793 (v. tom. VI pag. 162).

Io Constantin G. Hangeri Vvd.

Reînoire de hrisovŭ mônăstireĭ Znagovuluĭ pentru vinăriciulŭ de maĭ sus. — 1798, August 31.

La 1801 Al. C. Moruzi va renoi acestŭ hrisovŭ, în Cod. XL fila 150 verso.

Acad. Port. XX No. 98.

59). Cartea Episcopieĭ Rômnic pentru Tèrgulŭ Riurenĭ din 1798 Iulie 22, reîntăresce cartea luĭ Ipsilant din 1797 Octombre 10 şi aduce credinţa şi mărturia boĭerilorŭ sĕĭ; este identică cu cea de la Moruzi din 7 Maiŭ 1793 (v. tom. VI p. 137). Hrisovulŭ este scrisŭ de Zamfirache Log. de Divan.

60). Hrisovulŭ Episcopieĭ Rômnic pentru vinâriciŭ, 1500 oĭ, pentru liude etc., dat de Hangeri la 6 Iulie 1798, coprinde în sine 3 cărţĭ date de Moruzi separate: 7 Maiŭ 1793; 8 Noembre 1793; 8 Maiŭ 1793; 24 Octombre 1793 (v. tom. VI pag. 136—141).

61). Cartea *Bisericeĭ şi şcóleĭ* sfinţiĭ Apostolĭ Petru şi Pavel din

Tèrgovişte dată de Hangeri la 28 Sept. 1798 reîntăresce anterióre cărţĭ şi este identică cu cea de la Moruzi din 17 Iunie 1793 (v. tom. VI p. 120).

62). Hrisovulŭ schitului Lespedile (Prahova) datŭ de Hangeri la 1798 Maiŭ 24 reîntăresce anterióre hrisóve, între carĭ şi pe a luĭ Al. Ipsilant din 1797 Maiŭ 19; el coprinde în sine 2 cărtĭ de la A. Moruzi date separatŭ: unulŭ în 30 Iunie 1793, cel-l-alt în 7 Septembre 1793 (vedĭ tom. VI pag. 194).

63). Hrisovulŭ sfântului Elefterie din Bucurescĭ, datŭ de Hangeri la 18 Ghenarie 1799, reîntăresce anterióre hrisóve între carĭ şi pe a predecesoruluĭ sĕŭ A. Ipsilant, din 1797 Martie 5. In multe din părţile sale, acestŭ hrisovŭ a luĭ Hangeri este identicŭ cu celŭ alŭ luĭ Moruzi din 30 Iunie 1793 (v. tom. VI pag. 90). Deosebirea e că în locŭ de 15 liude, Hangeri pomenesce de 25; în locŭ de o cârciumă apĕrată, în Bucurescĭ, hrisovulŭ luĭ Hangeri pomenesce de 2 cârciume apĕrate în Bucurescĭ. Apoĭ la fine hrisovulŭ luĭ Hangeri coprinde următorulŭ adaosŭ: «Maĭ harăzimŭ şi Domnia mea la acest sfântŭ şi Dumnedeescŭ schitŭ pentru rugăciunea ce ne-aŭ datŭ maĭ sus numitulŭ boĭerulŭ Domnieĭ mele tai. una sută, însă: 50 la ḑiua prazniculuĭ sfântuluĭ sfiinţituluĭ mucenicŭ Elefterie şi 50 la prazniculŭ mareluĭ mucenicŭ Gheorghe (fiind-că acestŭ schitŭ are 2 hramurĭ), «carĭ acestĭ banĭ să se dée de la Visteria Domnieĭ mele pe fieş-care anŭ. Poroncimŭ dară Domnia mea D-tale vel Vist. să facĭ pecetluiturele Domniĭ mele la maĭ sus ḑisele praznice şi să-ĭ daĭ de la Visterie, ca să fie pentru untŭ de lemnŭ, tămâe şi făcliĭ; pentru că voimŭ Domnia mea de a se păzi şi acéstă milă totdéuna nestrămutatŭ.»

64). Hrisovulŭ Baraţilorŭ din Bucurescĭ, datŭ de Hangeri la 8 Iunie 1798, este în totulŭ identicŭ cu alŭ luĭ Moruzi din 10 April 1793 (vedĭ tom. V, pag. 50).

65). Hrisovulŭ catolicilorŭ din R.-Vâlcea, datŭ de Hangeri la 10 Iunie 1798 este identicŭ, cu celŭ alŭ luĭ Moruzi din 28 August 1793 (vedĭ tom. V, pag. 54).

66) Hrisovulŭ catolicilorŭ din Muscel, din 1 Iunie 1798, datŭ de Hangeri, este identicŭ cu celŭ datŭ de Moruzi la 28 August 1793 (vedĭ tom. V, pag. 53).

Mônăstirile din Orient

67) Hrisovulŭ şcóleĭ de la Ţarigrad datŭ de Hangeri la 23 Aug. 1798 este identicŭ cu celŭ alŭ luĭ Moruzi, din 1 Maiŭ 1793 (v. tom. VI pag. 74).

68). Hrisovulŭ mônăstireĭ Megaspileon de şi este identic cu celŭ de la A. Moruzi, din 16 Maiŭ 1793 (v. tom. VI 244), totuşĭ, fiind-că în

nomenclatura localităţilorŭ de unde este a se lua vinăriciulŭ, s'aŭ strecuratŭ fórte multe erorĭ, de aceea se va reproduce integral.

69). Hrisovulŭ spitaluluĭ şi şcóleĭ de la Terapia, datŭ de Hangeri la 29 Iulie 1798, scrisŭ de Răducanu Poenaru biv alŭ III-lea Logof., condicarulŭ Divanuluĭ, adaoge la milele anterióre, coprinse deja în documentulŭ de la A. Moruzi, din 11 Maiŭ 1795 (v. tom. VI pag. 76), mila acordată în plus de Al. Ipsilant prin hrisovulŭ din 3 Octombre 1797 de tal. 100 peste ceĭ 200, din venitulŭ ocnelorŭ. «Osebitŭ să iée pe tot anulŭ şi din vămĭ de la Carvasara tal. 200, carĭ banĭ atât din vinăriciu i din ocne şi de la vămĭ, să se iée prin D-luĭ vel Logof. de ţéra de sus şi D-luĭ vel Post., de a se trimite cu siguranţă pe tot anulŭ la ospitalulŭ şi şcóla ot. Terapia.» Urméză credinţa luĭ Vodă şi a fiilorŭ sĕĭ, cum şi mărturia boĭerilorŭ din Divanŭ.

70). Hrisovulŭ datŭ de Hangeri mônăstireĭ din Constantinopole Vlah-Seraĭ, în 30 Iulie 1798, este în mare parte identic cu acelŭ din 9 Maiŭ 1793, de la Al. Moruzi, ce am adusŭ în tom. VI la pag. 230. Elŭ diferă de acelŭ alŭ luĭ Moruzi prin aceea că citézăă documentulŭ luĭ Al. Ipsilant din 16 Iulie 1797 şi că la nomenclatura popórelorŭ din care Vlah-Seraĭ are a lua vinăriciŭ, înşiră unele, care lipsescŭ în hrisovulŭ luĭ Moruzi şi anume: délulŭ Plopuşoru, Pescéua, Bălteniĭ, Vlăduleniĭ, Ciopra, Cuca, Cornesciĭ, Stroesciĭ, Chicióra, Arcaniĭ, Băitişóra, Runcul, Lilescii, Alicseniĭ, Délulŭ Bălanilorŭ, Borceniĭ, Moşneniĭ, Bernecĭ, Simbotin, Hurezulŭ, Schela, Bercurile, Délulŭ Bĕtrânilorŭ, Şărgăulŭ, Rugiĭ, Valariŭ, Curpenulŭ, Bărsescĭ, Tèrgul-Jiuluĭ, Pegeniĭ, Băcesciĭ, Zăicoiul, Obârşia (din plasa Jiuluĭ).

Hrisovulŭ luĭ Hangeri se deosibesce apoĭ prin aceea că se suprimă din hrisovulŭ luĭ Moruzi, vorbele următóre: «din carĭ banĭ mônăstirescĭ ce va strînge, aĭ vinăriciuluĭ dintr'acele douĕ judeţe, să aibă egumenulŭ de la Vlah-Seraĭ, să dée la spitalurile cele noue ce le-aŭ făcutŭ la satulŭ Terapia, câte tal. 20 pe anŭ, carĭ să pótă ţine unŭ duhovnicŭ pentru parigoria şi trebuinţa bolnavilorŭ de acolo (fiindŭ fapta vrednică de pomenire) şi alţĭ taleriĭ 200 să se dée la şcóla de la Terapia, iar cei-l-alţĭ banĭ aĭ vinăriciuluĭ şi cu părpărulŭ...» etc. urméză apoĭ ca în hrisovulŭ luĭ A. Moruzi. Negreşitŭ că hrisovulŭ luĭ Hangeri aduce credinţa şi mărturia boĭerilorŭ din divanulŭ respectivŭ.

71). Hrisovulŭ mônăstireĭ sf. Neculaĭ de la Miralichia, datŭ de Hangeri la 31 August 1798, este în fondŭ identicŭ cu celŭ de la Moruzi din 23 Iunie 1793 (v. t. IV p. 248); elŭ reintăresce unŭ anteriorŭ hrisovŭ de la Al. Ipsilant în a II domnie, din 5 Sept. 1797.

72). Hrisovulŭ Mônăstireĭ Castrachi, Rumele, datŭ de Hangeri la 20 Iulie 1798, reîntărindŭ pe unulŭ anteriorŭ de la Al. Ipsilant în a II

domnie, din 10 Octombre 1797; citéză şi cartea luĭ Al. Moruzi de la 3 Decembre 1793, cu adaosulŭ de milĭ ce acestŭ Domnitorŭ a făcutŭ mônăstireĭ, şi este identicŭ cu acestŭ hrisovŭ (v. tom. IV pag. 253).

73). Hrisovulŭ şcóleĭ de la Arnăut-chioiŭ datŭ de Hangeri la 18 Ianuar 1799, este în totulŭ identicŭ cu celŭ alŭ luĭ A. Moruzi din 14 April 1796, şi reîntăresce şi pe alŭ luĭ Al. Ipsilant din 1797 (v. actulŭ de la Moruzi în tom. VI, pag. 77).

Anexă la pag. 166.

Hrisovulŭ de orênduiala mônăstirilorŭ

Cunoscutŭ este de obşte cumcă buna orênduială ţine, păzesce şi face de stă multă vreme, orĭ-ce lucru a celorŭ ce sunt şi a celorŭ ce se facŭ, iară fără de orênduială orĭ-ce se strică şi se prăpădesce, aceste nu numaĭ întru celea politicescĭ urmează, ci şi întru celea bisericescĭ; care şi rĕposaţiĭ aceĭ ctitorĭ aĭ sfinteloru mônăstirĭ, ce aŭ ziditŭ întru acésta de Dumneḑeŭ păzită ţéră, acésta sciind-o, dupĕ ce aŭ datŭ cu mare ferbinţélă averile sale spre înzestrarea lorŭ, aŭ întocmitŭ apoĭ orênduelĭ şi canóne prin domnescĭ hrisóve, ca dupĕ acelea iconomisindu-se şi chivernisindu-se, să fie şi să stee în vecĭ la starea lorŭ, pentru faceri de bine, de pururea şi ajutorulŭ celorŭ sĕracĭ, întru politicésca unire şi pentru vecĭnică pomenirea lorŭ; pentru care şi toţĭ ceĭ dupĕ vremĭ fraţĭ Domnĭ ce aŭ oblăduitŭ ţéra acésta cu acelŭ scopos aŭ bine-voitŭ şi aŭ miluitŭ aceste sfinte mônăstirĭ adăogându-le cu ajutorulŭ de venituri şi privileghiurĭ Domnescĭ prin hrisóve, care şi *înşine noĭ tóte le-amŭ prenoitŭ şi le-amŭ întăritŭ ca să se ţie,* adică tot-dé-una în starea lorŭ şi măcar că dintr'acestea sfinte mônăstirĭ multe aŭ închinatŭ rĕposaţiĭ aceia ctitorĭ, unele la mônăstirile de la Sfetagora, la Sfîntulŭ Mormîntŭ şi altele de la alte locurĭ, dar nu şocotimŭ că scoposulŭ acelorŭ rĕposaţĭ aŭ fost spre vre-unŭ sfîrşitŭ rĕŭ, ci că iarăşĭ în starea şi orênduiala lorŭ păzindu-le şi ţiindu-le, să se întinză folosulŭ celŭ orênduitŭ de dênşiĭ şi să se pomenéscă şi la acele sfinte locurĭ; împotrivă însă luămŭ pliroforie din anaforaoa ce ne-aŭ făcutŭ la ḑiântêiŭ a luniĭ aceştia Prea Sfinţia sa părintele Mitropolitŭ alŭ Ungro-Vlahiĭ de împreună cu iubitoriĭ de Dumneḑeŭ părinţiĭ Episcopĭ şi toţĭ D-lorŭ cinstiţiĭ şi credincioşiĭ boĭerĭ veliţĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele halé şi mazălĭ, cumcă de la o vreme încóce, s'aŭ isvoditŭ o încărcătură de datoriĭ fórte mare asupra tuturorŭ mônăstirilorŭ de aicĭ din pricina părinţilorŭ ce vinŭ cu nume de Ecsarhĭ, atât de la Sfîntulŭ Mormîntŭ i de la Sfetagora, cum şi de la alte mônăstirĭ, unde sunt închinate, căcĭ viindŭ aicĭ în ţeră, uniĭ cu cuvêntŭ de ajutorŭ i cu alte pricinuirĭ, alţiĭ şi ca Egumenĭ făcuţĭ de la mônăstirile de jos de a schimba Egumeniĭ şi de a aşeḑa alţiĭ în locŭlŭ celorŭ morţĭ, cu aceste pricinĭ şi urmărĭ aridică sume de banĭ de la mônăstirile de aicĭ, din care nu

numaĭ sărăcescŭ mônăstirile acestea, ci încă se face o neguţătorie înpotriva Domnescilorŭ hrisóve ale ctitorilorŭ şi ale altorŭ răposaţĭ boĭerĭ ctitorĭ, carĭ aŭ afierositŭ mônăstirĭ, din carĭ unele mônăstirĭ nicĭ sunt închinate, ci numaĭ căcĭ aŭ orênduială de unŭ darŭ spre ajutorulŭ mônăstirilorŭ de jos; cu care aceste urmărĭ vĕḑêndu-se de faţă că starea mônăstirilorŭ de aicĭ, din vremĭ în vremĭ merge spre o desĕvêrşită scădere şi spre unŭ rĕŭ sfêrşitŭ, cu toţiĭ de obşte ne-aŭ făcutŭ rugăciune, ca prin Domnescŭlŭ nostru hrisovŭ să oprimŭ aceste rele urmărĭ de acum înainte şi atât Egumeniĭ mônăstirilorŭ de aicĭ din ţără, cât şi mônăstirile de jos, unde sunt închinate acestea, se urmézĕ dupĕ cum din vechime s'aŭ urmatŭ, prin legătura şi aşeḑământulŭ răposaţilorŭ acelor ctitorĭ; a cărora anafora chibzuind-o Domnia mea cu luare aminte şi vĕḑêndŭ că dintru acéstă neorênduială ce aŭ cursŭ pênă acum, se pricinuesce în adevĕrŭ o cunoscută sărăcie mônăstirilorŭ, a cărora bună stare este trebuinciósă şi de mare folos pământuluĭ în tótă vremea şi îndatoraţĭ sciindu-ne ca oblăduitorulŭ ţĕreĭ ce ni s'aŭ încredinţatŭ de la Dumneḑeŭ a îngriji de obşte pentru starea şi bună orênduiala, atât celorŭ politicescĭ, cât şi celorŭ bisericescĭ, amŭ găsitŭ cu cale anaforaua ce ni s'aŭ făcutŭ spre a da o hotărîre de îndreptare la acésta, nu ca să isterisimŭ mônăstirile de jos, de aceea din vechime folosinţă ce le-aŭ făcutŭ răposaţiĭ ctitorĭ, ci ca să oprimŭ urmarea aceea ce împotrivă o făcea, care este pricinuitóre nu numaĭ de stingerea mônăstirilorŭ de aicĭ, ci şi însuşĭ de paguba aceluĭ folosŭ a lorŭ, pênă în sfêrşitŭ; şi iată cu socotélă de obşte chibzuindŭ şi hotărîndŭ ponturile cele cu cale şi cu dreptate, le întărimŭ prin acestŭ Domnescŭ alŭ nostru hrisovŭ:

1. Schimbarea Egumenilorŭ pentru neguţătorie, să n'aibă voĭe mônăstirile de jos a face pe cine va da maĭ mult, ci numaĭ pe acela, carele nu va urma bunei chiverniseli a mônăstireĭ şi va face sfetirismos spre îndestularea sa, pe acela să'lŭ aréte maĭântêiŭ la Prea Sf. sa Părintele Mitropolitŭ, Chiriarchulŭ loculuĭ, şi Prea Sf. sa arĕtându-lŭ Domnieĭ deînpreună cu ctitoriĭ, atuncĭ acela să se schimbe prin marifetu Dumnéluĭ vel Logof., şi când din soborulŭ mônăstiriĭ de aicĭ nu se va găsi destoinicŭ unŭ slujitorŭ vechiŭ şi practicosŭ alŭ trebilorŭ mônăstirescĭ, atuncĭ Prea o Sfinţia sa Mitropolitulŭ să aréte Domnieĭ şi Domnia sa va scrie jos să se trimiţă omŭ vrednicŭ şi cuviosŭ de a se rêndui Egumenŭ.

2. Să nu se îndrăsnéscă nicĭ unŭ Egumenŭ făr'de scirea Domnieĭ şi anumitelorŭ obraze de a da unŭ banŭ maĭ mult cu cuvêntŭ de ajutorŭ, decât ceea care ctitoriĭ singurĭ aŭ orênduitŭ, iară care se va îndrăzni să nu i se ţie în sémă la socotélă ce'şĭ va da, ci să răspunḑă de la sineşĭ, cum şi împrumutătoriĭ de vorŭ primi zapise de la Egumenĭ neîntărite de Mitropolitulŭ ţĕriĭ şi de Dumnéluĭ vel Logofĕtŭ, ca să rĕmâe păgubaşĭ şi aceĭ Egumenĭ numaĭ decât să fie lipsiţĭ din Egumenie şi izgoniţĭ din ţără.

3. Când mônăstirile cele de jos vorŭ avea trebuinţă de a trimite aicĭ

Ecsarhĭ pentru pricinile mônăstirilorŭ, să fie datóre ca ântêiŭ să însciinţeze în scrisŭ aicĭ la Domnie pricina şi trebuinţa ce este de a veni acelŭ Ecsarhŭ aicĭ, şi de i se va da voïe înscrisŭ de la Domnie cu arĕtare de sorocŭ rênduitŭ în câtă vreme are să se zăbovéscă aicĭ pentru acea pricină, aşĭa să se scóle de acolo şi să vie aicĭ ca să caute de acele pricinĭ, şi îndată ce se va împlini soroculŭ, să se scóle de aicĭ şi să se întórcă înapoĭ la mônăstirea sa, iară dupĕ împlinirea soroculuĭ, prelungindu'şĭ plecarea de aicĭ cu a da ḑi dupĕ ḑi atuncĭ să se trimită de aicĭ şi fără de voia sa.

4. Pe Egumenĭi mônăstirilorŭ de aicĭ când li se va întêmpla mórte să'ĭ moştenéscă mônăstirile de aicĭ din ţéră, unde s'aŭ şi chivernisitŭ dupĕ dreptate, iară Domnia, prin Prea Sfinţia sa Părintele Mitropolitŭ, pre cât se va socoti din averea aceluĭ rĕposatŭ Egumenŭ va orêndui de se va da unŭ ajutorŭ şi la mônăstirea de jos, afară din cele orênduite de se daŭ dupĕ hrisóvele Domneştĭ la cutiĭ şi la alte obraze scăpătate.

5. Fiind-că din căutarea socotelilorŭ Egumenescĭ pe anĭ se pricinuia aceste tóte, căcĭ nu era sciutŭ Domnieĭ în ce chipŭ le urma socotelile, ceĭ de aicĭ Egumenĭ cu mônăstirile de jos, hotărîmŭ ca la fieş-care douĭ anĭ odată să se încheie socotelile a tuturorŭ mônăstirilorŭ de Prea Sf. sa Mitropolitulŭ ţĕreĭ, de D-luĭ vel Logofĕtŭ şi de D-luĭ vel Vornicŭ alŭ obştirilorŭ, ce vorŭ fi dupĕ vremĭ, care socotelĭ să se aréte şi ctitorilorŭ, ca unora ce urméză a avea durere pentru lucru strămoşescŭ alŭ lorŭ, şi să trécă acele socotelĭ atât la condica Mitropolieĭ cât şi la condica Divanuluĭ Domnescŭ; aceste ponturĭ hotărîmŭ şi poruncimŭ ca să se urmeze şi să se păzéscă întocmaĭ nestrămutate, de care şi îndatorimŭ pe Prea Sfinţia sa Mitropolitulŭ ţĕreĭ i pe D-luĭ vel Logofĕtŭ şi pe D-luĭ vel Vornicŭ alŭ obştirilorŭ, ca tot-dé-una să iée aminte şi să grijéscă cu durere şi cu herbinţélă sufletéscă, a se urma şi a se păzi în toată vremea aceste întocmirĭ şi orênduelĭ ce amŭ hotărîtŭ, care întocmirĭ fiindŭ pentru bunăstarea sfintelorŭ şi Dumneḑeescilorŭ locaşurĭ, nu suntem la îndoială că şi Dumnélorŭ fraţiĭ noştriĭ Domnĭ, ce în urma nóstră vorŭ oblădui ţéra acésta, le va întări şi le va preînoi; şi amŭ adeveritŭ hrisovulŭ acesta cu însuşĭ Domnésca nóstră iscălitură şi pecete şi cu credinţa prea iubiţilorŭ Domnieĭ mele fiiĭ, Mihail Vvd., Alexandru Vvd., Nicolae Vvd., martorĭ fiindŭ şi toţĭ D-lorŭ cinstiţĭ şi credincioşĭ veliţiĭ boïerĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: Pan Dumitrache Ghica vel Banŭ, Pan Nicolae Mavrocordatŭ vel Spătarŭ, Pan Nicolae Basarab, vel Log. de ţéra de sus, Pan Manolache Creţulescu vel Vornicŭ de ţéra de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vistierŭ, Pan Constantin Filipescu vel Vornicŭ de ţéra de jos, Pan Radu Golescu vel Vorn. alŭ obştirilorŭ, Pan Radu Slătinénu vel Vornicŭ alŭ III-lea, Pan Constantin Ştirbeiŭ vel Logofĕtŭ de ţéra de jos, Pan Manolache Grădişteanu vel Vornicŭ alŭ IV-lea, Pan Mateiŭ Fălcoianu vel Logof. alŭ obiceiurilorŭ, Pan Iorgache Suţu vel Postelnicŭ, Pan Costache vel Hatmanŭ, Pan Teodorache Iuliano vel Clucerŭ, Pan Gregorie Greceanu vel

Paharn., Pan Dumitrache vel Stolnicŭ, Pan Dimitrie vel Comis, Pan Teodorache Văcărescu vel Slugerŭ, Pan Iordache vel Pitarŭ. Săvêrşitu-s'aŭ hrisovulŭ acesta prin Epistasia cinstituluĭ şi credinciosŭ boĭeruluĭ Domnieĭ mele Pan Nicolae vel Logof. alŭ ţĕreĭ de sus, căruia şi poruncimŭ să epistiséscă a se trece şi în condica Divanuluĭ şi a Epitropieĭ de obşte şi apoĭ să se dée în păstrare la Mitropolia ţĕreĭ, unde şi acolo în condica Mitropolieĭ trecêndu-se să scóţă apoĭ Prea Sfinţia sa copiĭ ca să trimiţă la sfintele Episcopiĭ de aicĭ ale ţĕreĭ şi la tóte mônăstirile, spre a se face sciutŭ hotărîrea acésta tuturorŭ Egumenilorŭ, care se trimite acele copiĭ şi jos fie-care la mônăstirea luĭ, ca să fie sciutŭ şi tuturorŭ părinţilorŭ de acolo; şi s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta la létŭ 1798, Septembre 10 de Chiriţă Logofĕtulŭ.

Cod. XL. fila 135—138.

Anexă la pag. 168.

Pitacŭ la Mitropolitŭ şi la Episcopŭ ca să uzmeze hirotoniile dupĕ hrisovŭ.

Prea sfinţia ta părinte Mitropolite alŭ Ungro-Valahieĭ, şi iubitorilor de Dumneḑeŭ Episcopĭ, facemŭ Domnia mea în scire, că din condica Divanuluĭ ne-amŭ adeveritŭ Domnia mea, cumcă pentru rêndulŭ hirotoniilorŭ de preoţĭ şi diaconĭ aŭ fost hotărîre făcută prin hrisóve şi întăririĭ Domnescĭ, de a se urma cu mijloculŭ acela ce este cuviinciosŭ, adică unde numaĭ va fi întru adevĕrŭ trebuinţă şi lipsă nu va fi mijlocŭ de a se aduce de la altŭ locŭ, unde se vorŭ afla de prisosŭ, care acea lipsă şi trebuinţă să o arate săteniĭ aceluĭ locŭ, séŭ mahalagiiĭ, să o cerceteze apoĭ Ispravniciĭ, de este într'adevĕrŭ lipsă şi trebuinţă, şi de nu este cu vre unŭ felŭ pricină de dajdie séŭ la mahala, şi însciinţândŭ aicĭ să i-se facă apoĭ cercetarea cea bisericéscă la Arhiereulŭ eparhieĭ, şi prin anafora arĕtându-se Domnuluĭ, să se pecetluiască anaforaua de Domnŭ, şi aşa să se hirotonisésca; care acéstă orînduială găsind-o şi Domnia mea cu cale, vremŭ ca să se păzéscă negreşitŭ; pentru care nu lipsimŭ a înştiinţa prea sfinţieĭ tale, părinte Mitropolite, şi sfinţiilorŭ vóstre Episcopĭ, ca orênduiala acésta să fie bine următóre şi de aicĭ înainte; pentru care amŭ datŭ şi hrisovulŭ Domnieĭ mele de întărire. Tolico pisah gmd.—1798 Ghenar 12.

Cod. XXXIX, fila 36.

Io Costandin Gheorghe Hangeri Vvd. i gpd. Zem. Vlahscoie.

Cinstitŭ şi credinciosŭ boĭerule Domnieĭ mele Dumnialuĭ vel Vistierŭ, fiind-că la arĕtarea ce ne-aŭ făcutŭ prea sfinţiile sale părintele Mitropolitulŭ, i iubitoriĭ de Dumneḑeŭ părinţiĭ Episcopĭ, Rômnic, Argeş şi Buzĕŭ pentru catahrisis ce facŭ protopopiĭ pe afară asupra preoţilorŭ, că aŭ avutŭ urmare de nişte urmărĭ ca acelea, ci dar poruncimŭ Domnieĭ tale să puĭ a se scóte dupĕ catastişele cercetătorilorŭ tóte Madelele ce sunt arătate asupra protopopilorŭ, care

să se dée la prea sfinţia sa părintele Mitropolitulŭ, şi la părinţiĭ Episcopĭ, spre a le cerceta şi să le îndrepte. Tolico pisah gmd.—1798 April 28.

Cod. XXXIX. 5. fila 39.

Zem. Vlahscoie. D-vóstră Ispravnicilorŭ ot. sud.... sănătate, fiind-că din însciinţările ce amŭ luatŭ Domnia mea de pre la judeţe pentru urmările ce obicĭnuescŭ da la o vreme a se face, de către unĭĭ alţiĭ în felurĭ de chipurĭ pricinuindŭ catahrisis şi nedreptăţĭ, asupra cărora s'aŭ dat Domnésca nóstră hotărîre de înfrânare şi îndreptare la fieş-ce, între care fiindŭ şi protopopiĭ judeţelorŭ, unĭĭ din ceĭ ce metahirisescŭ urmărĭ nedrepte şi nesuferite, îndrăznindŭ fără de temere a face cererĭ de izvodirĭ noue de cisle de oĭ cu mieĭ, părărĭ şi alte cu cuvêntŭ de plocónele ce se trimetŭ aicĭ, luândŭ şi deosebitŭ de la tot preotulŭ séŭ diaconulŭ, la Paşte şi la Crăciun şi la Adormirea precesteĭ câte 5 parale pentru ouă, câte 5 parale pentru găinĭ, şi câte şése parale pentru chiria caruluĭ de la aducerea acestorŭ plocóne; asemenea şi cu cuvênt de ploconulŭ bastonuluĭ arŭ fi luândŭ câte parale şaĭ-ḑecĭ şi şase de băţŭ preotulŭ séŭ diaconulŭ, unde maĭ nainte se lua câte multŭ maĭ jos; dintre care aceste urmărĭ arĕtându-se Prea Sf. sale Părinteluĭ Mitropolituluĭ, şi iubitorilorŭ de Dumneḑeŭ părinţilorŭ Episcopĭ, cu mirare le-aŭ auḑitŭ, ḑicêndu-ne că nu aŭ scire de unele ca acestea, şi cu tóte că din porunca Domnieĭ mele s'aŭ încărcatŭ prea sfinţia sa cumcă le va îndrepta, şi se vorŭ conteni aceste rele urmărĭ a nu se maĭ auḑi la vre-o eparhie, dar Domnia mea grijindŭ cu deosebire pentru dreptatea obşteĭ, eată nu lipsimŭ a vĕ trimite Domneştile nóstre poruncĭ deschise, ca să se cerceteze întru auḑulŭ tuturorŭ, şi vĕ poruncimŭ să grijiţĭ D-vóstră a nu se face de acum înainte nicĭ cum urmărĭ împotrivitóre ca acestea, ci arĕtându-le porunca Domnieĭ mele, fieş-care protopopŭ să se feréscă întru tóte şi să-şĭ păzéscă datoria slujbeĭ sale, dupĕ coprinderea Domnesciĭ nóstre poruncĭ, ce are fieş-care în mânile sale, căcĭ să sciţĭ că înşi-vĕ sunteţĭ a fi respunḑĕtorĭ la orĭ-ce mişcare se va întêmpla în judeţulŭ D-vóstră, ca nisce dregĕtorĭ ce vĕ avemŭ însărcinaţĭ cu îngrijirea tuturorŭ locuitorilorŭ de obşte, ca să petrécă toţĭ nebântuiţĭ şi cu dreptate, şi să însciinţaţĭ Domnieĭ mele de urmarea poruncĭ. ii saam receh gspd.—1798 Maiŭ 1.

6. Cod. XXXIX fila 39.

Anexă la pag. 169

Io Costantin Gheorghe Hangeri Vvd. i gpod.

Cuvióse Egumene Cotroceanene chir Visarion, amŭ vĕḑutŭ Domnia mea mônăstirea acésta şi împrejmuirile eĭ dărăpănate şi la o stare în câtpóte în puţină vreme să vie la mare stricăciune, pentru care acésta ne-amŭ miratŭ cu turburare asupră-ţĭ, pentru ce să nu îngrijescĭ, însu-ţĭ fără de altă îndemnare

séŭ poruncă a drege şi a meremetisi cele stricate, ca să nu laşĭ tréba să ajungă la cea desăvêrşită próstă stare, căcĭ atuncĭ se póte pricinui maĭ multă cheltuială la dregere, şi te veĭ socoti însuţĭ pricinuitorŭ de acea pagubă a mônăstireĭ; pentru care iată 'ţĭ poruncimŭ cu tótă străsnicia să te apucĭ a drege şi a face orĭ-ce meremetŭ va fi de trebuinţă, atât la ale bisericeĭ, cât şi împrejmuirile bisericeĭ, ca să se aducă tréba a nu o maĭ vedea Domnia mea la acestŭ felŭ de stare, că atuncĭ veĭ fi fără de nicĭ unŭ rĕspunsŭ înaintea Domnieĭ mele, şi nu te veĭ putea îndrepta nicĭ într'unŭ chipŭ; asemenea să dregĭ şi podulŭ de pe apa Dâmboviţeĭ negreşitŭ.—1798 Iulie 24.

Cod. XXXIX, fila 62.

Io Constantin Gheorghe Hngeri Vod. i gpd. Zem. Vlahscoie.

Cinstitŭ şi credinciosŭ boĭerulŭ Domnieĭ mele D-luĭ vel Log. de ţéra-de-sus, fiind-că la pricina judecăţeĭ ca aŭ avutŭ astă-ţĭ la Divanŭ înaintea Domnieĭ mele Iamandi căpitanu cu Egumenulŭ mônăstireĭ Răsvanu din Bucurescĭ pentru o prăvălie, s'aŭ doveditŭ de faţă în Divanŭ, că Egumenulŭ aŭ urmatŭ viclenie la facerea zapisuluĭ, precum s'aŭ vĕdutŭ, fără de tăgăduirea Egumenuluĭ, că zapisele sunt scrise tot cu o slovă, şi fără de nicĭ unŭ martorŭ dupĕ cum s'arŭ fi cuvenitŭ, cum şi ne unitŭ unulŭ cu altulŭ, maĭ vêrtosŭ pentru parte bisericéscă fiindŭ, care e datorŭ pururea a lumina şi a învĕţa, şi a îndrepta pre norodŭ, iar nu a metahirisi împotrivă însuşĭ viclenia pentru interesulŭ sĕŭ; de aceea dară, pentru acéstă urmare rĕmâindŭ învinovăţitŭ, amŭ hotărîtŭ Domnia mea, ca să se lipséscă de Egumenie şi poruncimŭ Dumitale aducêndŭ pre Egumenulŭ Aghiorghitulŭ şi pre Egumenu Văcăresceanulŭ dintre părinţiĭ *Aghiotafini*, să se alégă pe cine vorŭ socoti omŭ cu vrednicie, şi să-lŭ orênduiască Epitropŭ la numita mônăstire Răzvanŭ, căruia să i se facă şi cartea Domnieĭ mele de Epitropie, ca să epitropéscă tóte lucrurile mônăstireĭ, pênă va veni orênduitulŭ Egumenŭ desăvêrşitŭ.—1798 Iulie 14.

Cod. XXXIX, fila 60 verso.

Zem. Vlahscoie. Dat-amŭ Domnésca nóstră carte preotuluĭ popa Ión Brat Manea Brutarulŭ, ot. mahalaua Popi Raduluĭ, ca să fie apĕratŭ de rêndulŭ dăjdiilorŭ preoţescĭ, i de ploconulŭ vlădicescŭ, să scutéscă şi vinăriciu, i dijmăritu drepte bucatale sale, i o pivniţă adică o cârciumă, ce o are în capulŭ Poduluĭ Mogoşóia, să fie apĕrată de fumăritŭ, de căminăritŭ, de vamă şi de tóte alte dărĭ ce vorŭ eşi pe cârciume, pentru că maĭ sus numitulŭ preotŭ, din bunŭ cugetulŭ sĕŭ aŭ voitŭ şi aŭ pohtitŭ de aŭ afierosĭtŭ la Orfanotrofion, ce este să se aşeţe a fi la biserica Popi Raduluĭ, casele cu locŭlŭ din curtea bisericeĭ ce are, rĕmâindŭ a fi şi preotŭ la acéstă biserică la Orfanotrofie; dreptŭ acea cu plăcere vĕţêndŭ Domnia mea bună cugetarea şi voinţa numituluĭ preotŭ, ne-amŭ milostivitŭ asupră-ĭ şi i-amŭ făcutŭ aceste milĭ, şi pentru de a i-se păzi de apururea şi

nestrămutatŭ i-amŭ datŭ acéstă carte la mânĭ prin care poruncimŭ la toţĭ câţĭ se cuvinŭ întocmaĭ să fiţĭ următorĭ, şi nimenea întru nimicŭ supĕrare peste cartea Domnieĭ mele să nu i se facă.—1798 Maiŭ 31.

Cod. XL fila 51.

Carte de scutélă a Popi Mogoş de la Arţar ce s'a mutatŭ la Cojescĭ.

Zem. Vlahscoie. Dat-amŭ Domnésca nóstră carte preotuluĭ Popa Mogoş de la Arţar jud. Ialomiţa, ce se află acum slujindŭ preotŭ la biserica da la Cojescĭ jud. Ilfov, ca să fie în pace şi ertatŭ de birulŭ preoţescŭ, de ploconulŭ vlădicescŭ şi de tóte dările ce vorŭ eşi pre cinulŭ preoţescŭ, pentru-că aflându-se acestŭ preotŭ cu slujbă nelipsitŭ din numita biserică, şi aflându-se scăpătatŭ ne-amŭ milostivitŭ de l'amŭ ertatŭ de tóte; pentru care poruncimŭ Domnia mea la toţĭ de obşte, nimenea nicĭ uu felŭ da supĕrare să nu faceţĭ peste cartea Domnieĭ mele.—1798 Sept. 17.

Cod. XXXIX, fila 80 verso.

Io Costantin Gheorghe Hangeri Vvd. i gpod. Zem. Vlahscoie.

Cinstitŭ şi credinciosŭ boĭerulŭ Domnieĭ mele D-luĭ biv. Vel. Paharnicŭ Manolache Ispravnicŭ ot. sud. Mehedinţi sănătate, îţĭ facemŭ în scire că biserica Domnéscă de aicĭ din Cerneţŭ are liude douĕ-ḑecĭ şi douĕ, scutelnicĭ cu cărţĭ Domnescĭ, care acum s'aŭ înoitŭ şi de Domnia mea cu acéstă coprindere însă, ca să-şĭ găséscă ómenĭ străinĭ, aduşĭ acum din străinătate, şi poruncimŭ ca pre aceştĭ liude douĕ-ḑecĭ şi doĭ ce se află acum scutelnicĭ să-ĭ puĭ la dajdie şi să-ĭ arĕţĭ la visterie în Estractŭ, să cauţĭ ca şi de acum înainte să nu îndrăsnescĭ a de ţidulă de vre unŭ scutelnicŭ din pămêntenĭ, unde va fi coprinḑêndŭ sinetulŭ ómenĭ streinĭ, că veĭ cădea în vinovăţire, şi nu veĭ avea cuvêntŭ de îndreptare înaintea Domnieĭ mele, iar acéstă biserică găsindu-şĭ ómenĭ dupĕ cuprinderea senetuluĭ ce i-s'aŭ datŭ de către Domnia mea, să urmezĭ a le face cercetare dupĕ orênduială, şi fiindŭ străinĭ cu adevĕratŭ, să le daĭ chipurile în scrisŭ, ca să-şĭ iée pecetluiturile Domnieĭ mele, dupĕ orênduială, şi fiĭ sănătosŭ.—1798, August 18.

Cod. XXXIX fila 68.

Anexă la pag. 173

Hrisovulŭ Orfanotrofieĭ din oraşulŭ Bucurescĭ.

Zem. Vlahscoie. Intre tóte alte bunătăţĭ cu care se deosebesce omulŭ de alte zidirĭ Dumneḑeescĭ, ce sunt pre pămêntŭ, una acésta este maĭ mare, adică a isvodi nescine celea ce n'aŭ fost maĭ nainte, dară iĭ sunt de datorie a le face, care lucru 'lŭ asemenéză cu Dumneḑeirea şi-lŭ face ziditorŭ de lucrurĭ în faptă; şi din tóte ce s'arŭ apuca firea omenéscă să facă, orĭ din iubire de

cinste a se procopsi la învĕtătură, orĭ din iubire de slavă a câştiga dregătoriĭ, séŭ din mare râvnă a face lucrurĭ vitejescĭ, celŭ maĭ mare şi celŭ maĭ bunŭ este milostivirea: de a sprijini şi a ocroti pe ceĭ lipsiţĭ, milostenie la ceĭ scăpătaţĭ, milă la copiiĭ ceĭ sĕracĭ de părinţĭ; acéstă bună faptă împreună cu tótă biserica Domnuluĭ Hristos o avemŭ Domnia mea cea maĭ mare şi cea maĭ înaltă facere de bine, care acésta o socotimŭ din tot cugetulŭ Domnieĭ mele, că este cea maĭ mare şi maĭ temeinică din alte bunătăţĭ, prin care nu numaĭ fieş-care cetate şi oraşŭ se oblăduesce cu dreptate şi se sporesce cu bună orênduială, ci şi ceĭ maĭ marĭ şi Domnĭ aĭ lorŭ printr'ênsa se întăresculŭ, neclintiţĭ şi cu cuviinţă se slăvescŭ printr'acéstă faptă a milostivireĭ şi necazurĭ şi obidă contenesce, une-orĭ şi însăşĭ mórtea se mută şi se schimbă în bucurie şi în viaţă, iară maĭ vêrtosŭ că printr'ênsa cea mare şi proslăvită bunătate întórce spre milostivire şi îmblânḑesce pe Dumneḑeŭ şi tot orĭ-ce păcatŭ se şterge şi orĭ-ce greşélă se iartă şi orĭ-ce Dumneḑeéscă urgie încetéză, fiind-că milostenia acopere mulţimea păcatelorŭ; acéstă bunătate póte şi a se spori cât de mult şi a aduce nenumĕratŭ folosŭ, nu numaĭ într'acéstă vremelnicéscă viaţă, ci şi la vecĭnica viitóre; când dar şi în ce chipŭ póte să fie acésta? Ḑicemŭ Domnia că va fi când se va iconomisi şi se va aşeḑa cu întemeiere şi cu mare înţelepciune, unŭ necontenitŭ pîrîŭ curgĕtorŭ de milă, şi unŭ izvorŭ neîncetatŭ de facerĭ de bine; aceste dară folosinţe trupescĭ şi sufletescĭ luându-le aminte Domnia mea şi cu deamĕruntulŭ cercetându-le şi cu râvnă creştinéscă socotindu-le, hotărîmŭ printr'acestŭ Domnescŭ hrisovŭ alŭ Domnieĭ mele, aşeḑarea şi întemeiarea vecĭnică a Orfanotrofieĭ, adică a caseĭ ceĭ hrănitóre de copiĭ ceĭ sĕrmanĭ făr'de părinţĭ, care unŭ lucru ca acesta măcar că l'aŭ fostŭ cugetatŭ şi ceĭ maĭ dinainte fraţiĭ noştriĭ Domnĭ, precum amŭ vĕḑutŭ unŭ hrisovŭ alŭ Domnieĭ sale *seleſuluĭ* nostru dintru întêia Domnie, dar în faptă nu s'aŭ pusŭ, cu mijloculŭ acela ce trebue de a putea fi tot-dé-una unŭ orfanotrofionŭ nestrămutatŭ, căcĭ nicĭ unul din veniturile acelea, carĭ s'aŭ fost chibzuitŭ pentru hrana de copiĭ sĕrmanĭ, precum se cuprinde la numitulŭ hrisovŭ, n'amŭ găsitŭ urmându-se, precum nicĭ locŭ de locuinţă pentru copiĭ sĕrmanĭ n'amŭ aflatŭ slobodŭ şi aşĭa nefiindŭ veniturile cele cuviincióse la unŭ acestŭ felŭ de lucru, n'aŭ avutŭ ţéra pênă acum nicĭ unŭ orfanotrofion cu orênduială; de aceea dar chibzuindŭ Domnia mea a găsi maĭ întêiŭ cele trebuincióse şi stătătóre venitурĭ, precum trebue să le aibă unŭ orfanotrofionŭ, a se putea ţine de-apururea, cu sfatŭ de obşte, dupĕ anaforaoa ce ne-aŭ făcutŭ Prea Sf. sa Părintele Mitropolitulŭ Ungro-Vlahieĭ şi cu Dumnélorŭ cinstiţiĭ şi credincioşiĭ boĭerĭ veliţĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele, amŭ afierositŭ la orfanotrofionŭ întêiŭ mônăstirea Strehaia din sud. Mehedinţĭ, care mônăstire slobodă a ţĕreĭ fiindŭ iarăşi la locŭ aicĭ folositorŭ de obştie alŭ ţĕreĭ, aŭ afierositŭ de a se înstreina la alte locurĭ ca să se cheltuéscă adică veniturile eĭ la hrana de copiĭ sĕrmanĭ, precum şi cele treĭ mônăstirĭ sciute, asemenea sunt afierosite maĭ nainte de alţĭ fraţĭ

Domnĭ la spitalurĭ, cu care acestŭ mijlocŭ maĭ vrednică pomenire şi sufletéscă mântuire voru dobândi aceĭ rĕposaţĭ ctitorĭ, hrănindu-se atâtea suflete de sĕrmanĭ nevrêstnicĭ, carĭĭ nicĭ sciŭ a cere, nicĭ potŭ a socoti, nicĭ potŭ a cuvênta cele trebuincióse lorŭ; la care mônăstire să se orênduiască de la Epitropia obşteĭ iconomŭ vrednicŭ, ca să strîngă tóte veniturile eĭ tot-dé-una pe séma Orfanotrofieĭ, grijindŭ orênduitulŭ Iconomŭ ca să se ţie şi sfânta biserică din numita mônăstire cu bună podóbă şi cuviinţa eĭ, slujindu-se de-apururea sfintele leturghiĭ într'ênsa, cum şi zidirile şi tóte acareturile eĭ să fie în bunăstarea lorŭ; alŭ doilea afierosimŭ la Orfanotrofie vama şi tot venitulŭ tîrguluĭ Drăgăiciĭ, ot. sud. Buzĕŭ, care se face odată într'unŭ anŭ, la 24 ale luĭ Iunie, care tîrgŭ dupĕ anaforaoa, ce ne-aŭ făcutŭ Prea Sfinţia sa Mitropolitulŭ Ungro-Vlahieĭ, găsindu-lŭ slobodŭ Domnescŭ, l'amŭ mutatŭ aprópe de oraşulŭ Buzĕuluĭ, pe locŭ Domnescŭ, care şi acestŭ locŭ dupĕ volnicia ce aŭ Domniĭ asupra lucrurilorŭ slobode Domnescĭ, l'amŭ afierositŭ iarăşĭ la orfanotrofionŭ, ca să aibă şi locululŭ şi să iée şi vamă dupĕ orênduiala ponturilorŭ, cum s'aŭ urmatŭ şi în anulŭ trecutŭ, şi tot venitulŭ tîrguluĭ, din care vamă să dée pe tot anulŭ la spitalulŭ de acolo aceĭ taleri una sută cinci-dĕcĭ precum amŭ orênduitŭ; alŭ treilea, amŭ afierositŭ la Orfanotrofionŭ tóte prăvălile, care sunt să le zidéscă luminata prea iubita Dómna nóstră Lucsandra Hangeri, cu cheltuiala sa, pe locululŭ mônăstireĭ Mihaiŭ Vodă, ce se numesce grajdurile Curţiĭ, până lângă drumulŭ ce cobóră către casele D-luĭ vel Logof. Ştirbeiŭ, din podulŭ celŭ mare, care locŭ aflându-se deapururea veranŭ deschisŭ, fără de a se folosi numita mônăstire cu nimicŭ de la dênsulŭ, s'aŭ făcutŭ aşedămêntŭ cu chirie pe anŭ, dupĕ obiceiulŭ pămêntuluĭ, precum coprinde zapisulŭ Egumenuluĭ; aceste prăvăliĭ cu locululŭ de sub dênsele să se stăpânéscă tóte de orfanotrofion luându tot venitulŭ lorŭ, din care să dée mônăstiriĭ chirie dupĕ aşedămêntŭ; alŭ patrulea, aceĭ câte tal. treĭ-dĕcĭ pe anŭ de la tot prăvălieşulŭ brăgarŭ, care numaĭ acestŭ puţinŭ venitŭ de la brăgarĭ l'amŭ găsitŭ pentru Orfanotrofionŭ făcutŭ în urmă din vremea Domnieĭ sale rĕposatuluĭ Nicolae Vodă *Caragea*, orênduimŭ ca şi de acum înainte să se iée pe tot anulŭ aceştĭ banĭ de la bragagiĭ la Orfanotrofionŭ; alŭ cincilea, adăogămŭ la Orfanotrofionŭ şi de la *igurţiĭ* (?) ce'şĭ facŭ alişverişulŭ lorŭ aicĭ în Bucurescĭ, să se iée câte tal. patru pe anŭ; alŭ şéselea, lângă aceste venitурĭ orênduimŭ să aibă Orfanotrofionŭ şi 30 dărvarĭ nedajnicĭ cu pecetluiturĭ pentru aducerea lemnelorŭ de focŭ la Orfanotrofionŭ, pe care să nuĭ metahirisésca nimenea spre alŭ sĕŭ interesŭ, fără numaĭ la trebuinţa Orfanotrofieĭ. Dupĕ ce dar amŭ rênduitŭ aceste trebuincióse venitурĭ precum maĭ sus le arătămŭ, hotărîmŭ şi cuviinciosulŭ numĕrŭ al sufletelorŭ de sĕrmanĭ, ce sunt a se hrăni în tot-dé-una la Orfanotrofionŭ, şi locululŭ pentru adunarea şi locuinţa lorŭ, şi mijlocululŭ alŭ buneĭ orênduelĭ, care voimŭ să se păzéscă la Orfanotrofion, precum maĭ jos arĕtămŭ în ponturĭ.

1. Opt-dĕcĭ de suflete sĕrmanĭ, însă patru-dĕcĭ parte bărbătéscă şi patru-dĕcĭ

parte femeiască, să se primëscă în Orfanotrofionŭ de a se hrăni tot-dé-una; când însă nu vorŭ fi copiĭ pênă la numĕrulŭ de patru-ḑecĭ, iară fete vorŭ fi maĭ multe de patru-ḑecĭ, să se primëscă şi fete în locŭ de copiĭ, pênă iar la numĕrulŭ de patru-ḑecĭ, precum şi când nu vorŭ fi fete pênă la numĕrulŭ de patru-ḑecĭ, iară copiĭ vorŭ fi maĭ mult peste patru-ḑecĭ, asemenea să se primëscă, ca să se hrănëscă, adică în Orfanotrofionŭ, tot-dé-una opt-ḑecĭ de suflete.

2. La biserica ce se numesce a Mani Brutaru ot. mahalaua Popiĭ Raduluĭ, poruncimŭ Epitropilorŭ obştiĭ să zidëscă douĕ curţĭ îndestulate cu câte odăĭ trebuescŭ înlăuntru lorŭ pentru lăcuinţa a opt-ḑecĭ de suflete şi pentru iconomŭ, preoţĭ, dascălŭ şi dăscăliţe, din care zidirĭ una să fie Orfanotrofionŭ de copiĭ, iară alta de fete şi fie-care curte să aibă pórta eĭ osebită, a cărora zidirĭ cheltuelĭ vĕḑêndŭ Dumnéluĭ cinstitulŭ şi credinciosŭ boĭerulŭ Domnieĭ mele biv. vel Clucerŭ Alexandru Văcărescu, fiulŭ celŭ d'ântêiŭ şi sin Cliironomulŭ rĕposatuluĭ boĭerŭ, Ianache Văcărescu biv. vel Vistierŭ, folosulŭ sufletescŭ ce póte pricinui acestŭ Orfanotrofionŭ şi fiind-că peste părţile de cliironomie, care li s'aŭ făcutŭ şi şi-aŭ luatŭ fieş-care cliironomŭ din averea numituluĭ rĕposatŭ, s'aŭ deosebitŭ o îndestulată parte şi sufletuluĭ rĕposatuluĭ, pentru pomeniriĭ, unde fiind-că nu póte fi maĭ vrednică pomenire şi sufletëscă uşurinţă în adevĕrŭ aceluĭ rĕposatŭ, decât la acestŭ cuviinciosŭ locŭ de locuinţă şi odihnă la atâtea suflete sermanĭ făr'de părinţĭ, însuşĭ Dumnéluĭ aŭ provalisitŭ şi aŭ cerutŭ ca să se facă aceste zidirĭ cu cheltuială din partea ce s'aŭ deosebitŭ a sufletuluĭ rĕposatuluĭ părinteluĭ sĕŭ; care şi Domnia mea găsind-o cu cale acésta, ca la unŭ lucru de vrednică pomenire şi folositorŭ ţĕreĭ acesteia şi patrieĭ, întru care rĕposatulŭ acela boĭerŭ aŭ trăitŭ, s'aŭ cinstitŭ şi s'aŭ chivernisitŭ, hotărîmŭ şi poruncimŭ ca din partea sufletuluĭ să se iée cheltuiala cea trebuinciósă la zidirea şi sĕvĕrşirea întrégă a acestorŭ douĕ Orfanotrofiĭ.

3. Priminţa acestorŭ sĕrmanĭ să fie numaĭ din ceĭ micĭ, adică din pruncĭ sugarĭ pênă la şése—şépte anĭ, rĕmaşĭ fără părinţĭ, ce sunt sĕrmanĭ cu adĕvĕratŭ, făr'de nicĭ o moştenire de la tatălŭ lorŭ şi desĕvĕrşitŭ sĕracĭ şi făr'de nicĭ o rudenie vrednică şi putinciósă, a'ĭ ocroti şi a'ĭ hrăni dupĕ datorie şi dupĕ fireştile legĭ, pe care atât partea bărbătéscă cât şi partea femeiască, să'ĭ rênduiască afară la doicĭ bune, ca să'ĭ hrănëscă şi să'ĭ crëscă pênă la unŭ anŭ şi jumĕtate încât vorŭ fi sugĕtorĭ, ca să nu şéḑă înăuntru Orfanotrofieĭ atâta mulţime de doicĭ, dar câtă vreme se vor afla pruncĭĭ şi pruncile acelea afară la doicĭ, să nu lipsëscă iconomulŭ şi soţia luĭ, cât şi alţĭ trimişĭ de la orfanotrofionŭ, a merge ca să véḑă de-ĭ hrănescŭ cum se cade şi ca să le dée trebuinciósa cheltuială dupĕ tocméla ce aŭ făcutŭ, ca să n'aibă doicile pricină de lenevire, ci încă să le îndatorëscă să aibă durerea ca de însuşĭ fiiĭ lorŭ, şi peste unŭ anŭ şi jumĕtate să-ĭ iée în Orfanotrofionŭ, iară de vorŭ veni din ceĭ trecuţĭ peste anĭ şépte, să nu se primëscă la Orfanotrofie, dar nicĭ să 'ĭ gonëscă de tot când vorŭ fi făr'de nicĭ o ocrotélă, ci prin Dumnélorŭ Epitropiĭ

obştieĭ să se dée orĭ la meşteşugurĭ, séŭ la alte părţĭ ce se va găsi cuviincióse, séŭ pe la rudeniile lorŭ ca să nu piară, iară pentru sĕrmaniĭ ce vorŭ rĕmânea cu óreşĭ-care periusie, avemŭ Domnia mea deosebită orênduială prin hrisovŭ făcută a se iconomisi de Epitropia obştieĭ.

4. Aceştĭ maĭ sus zişĭ pruncĭ şi prunce, parte bărbătéscă să se hrănéscă şi să se créscă de Orfanotrofie până la vêrsta de anĭ ḑece, iară partea femeiască pênă la anĭ doi-spre-ḑece.

5. La amêndouĕ aceste orfanotrofiĭ, fiind-că sunt aprópe una de alta la unŭ locŭ, să rênduiască Epitropiĭ unŭ omŭ vrednicŭ iconomŭ, însuratŭ, din ceĭ cu vrêstă înfrântă şi soţia luĭ asemene, amêndoĭ cu fire şi viaţă bună, care să fie şi şeḑĕtorĭ cu locuinţa lorŭ în Orfanotrofie, care acestŭ iconomŭ luândŭ de la Epitropĭ tótă cheltuiala cea trebuincióssă pentru hrana sĕrmanilorŭ şi a posluşanieĭ lorŭ şi pentru îmbrăcămintea lorŭ, cum şi pentru biserică, să grijéscă cu durere pentru tóte celea trebuincióse şi pentru ceea-ce va lua şi va cheltui să'şĭ dée socotéla la Epitropie, şi iconomulŭ să iée aminte la Orfanotrofionŭ alŭ copiilorŭ bărbătescĭ, cum şi soţia luĭ să iée aminte la Orfanotrofionŭ alŭ fetelorŭ, pe care iconomŭ să'lŭ asculte toţĭ posluşniciĭ şi posluşnicele, fiindŭ datorĭ amêndouĭ să stee către cele-l-alte orênduite femeĭ cu luare aminte, ca să îngrijéscă cu durere şi cu milă pentru ocrotirea şi bună căutarea copiilorŭ, să nu se pórte cu lenevire, nicĭ să trécă cu vederea cât de puţin lucru din cele trebuincióse spre bună crescerea lorŭ, séŭ să se facă vre-o atacsie, păzindu-se şi curăţenia cea cuviincióssă înăuntru, atât la unŭ Orfanotrofionŭ cât şi la altulŭ, căcĭ de se va întêmpla vre-unŭ cusur, séŭ vre o altă atacsie, însuşĭ se va pedepsi.

6. La Orfanotrofionŭ alŭ copiilorŭ bărbătescĭ să fie orênduitŭ unŭ dascălŭ cu bună fire, bĕtrânŭ pentru *china* avêndŭ óre-şĭ care învĕţătură şi pentru Elenica, fie preotŭ fie mirénŭ; aşişderea să fie orênduiţĭ şi doĭ preoţĭ de slujba biserieĭ bĕtrânĭ, din care unulŭ să fie şi dascălŭ românescŭ copiilorŭ, aceştia posluşindŭ câte treĭ şi biserieĭ, să aibă a pune pe copiĭ la învĕţătura cărţiĭ de la treĭ anĭ, multŭ de la patru înainte, silindu-se nu numaĭ să-ĭ înveţe carte, ci încă să-ĭ îndemneze către bune urmărĭ, învĕţându-ĭ începăturile buneĭ credinţe, ale rugăciunilorŭ, şi câte alte sunt spre bune obiceiurĭ, deprinḑêndu-ĭ şi la scrisóre.

7. La Orfanotrofionŭ alŭ fetelorŭ în locŭ de dascălŭ să fie rênduite douĕ dascăliţe călugăriţe, înfrânte cu vieţuire fără de prihană, carele să înveţe pe fete ale închinăciuneĭ şi ale lucruluĭ de mânĭ, câte sunt trebuincióse la partea femeéscă, şi să le povĕţuiască spre celea de bună obicĭnuinţă; să fie şi unŭ preotŭ bĕtrânŭ duhovnicŭ, care va posluşi şi acesta bisericiĭ la sfintele leturghiĭ.

8. Epitropulŭ obştieĭ, care are tréba Orfanotrofieĭ, să fie datorŭ, acesta de faţă şi pre sub cumpătŭ, şi însuşĭ a merge adese la aceste Orfanotrofiĭ, ca să véḑă de se păzesce buna orênduială într'ênsele, şi să nu trécă cu vederea nicĭ unŭ cusurŭ,

orĭ alŭ Iconomuluĭ, saŭ alŭ celor-l-alţĭ orênduiţĭ, spre hrana şi crescerea sêrmanilorŭ şi spre buna orênduială.

9. Porţile acestorŭ Orfanotrofiĭ să fie încuiate pururea, ca fără trebuinţă să nu se deschidă, iar pentru trebuinţele de apururea, să aibă câte o portiţă în pórtă, care şi aceea să nu se descuie fară numaĭ dupĕ ce va răsări sórele, şi la un-spre-ḑece césurĭ din ḑi să se încuie, şi nicĭ copii, nicĭ fetele să nu aibă voie a eşi din Orfanotrofie afară, fără numaĭ câte odată de va face trebuinţă, de împreună cu povăţuitoriĭ lorŭ, nicĭ ceĭ-l-alţĭ să n'aibă voie a eşi afară din mônăstire, colindându încóce şi încolo fără de scirea Iconomuluĭ şi fără de trebuinţă.

10. Cu câte-va ḑile maĭ nainte de prasniculŭ bisericiĭ, epitropiĭ să aibă a cerceta pe copiiĭ ceĭ ajunşĭ la orênduita vêrstă, şi dupĕ iscusinţa, isteţimea, tragerea de inimă şi dupĕ némulŭ lorŭ (de va fi cunoscutŭ), să facă fóie de dênşiĭ de a se împărţi orĭ la şcóla cea mare pentru învĕţătura desăvêrşită, saŭ la curtea Domnéscă, séŭ la neguţătorĭ de trébă şi cunoscuţĭ, séŭ la meşterĭ asemenea de ispravă pentru meşteşugurĭ, orĭ la vre unŭ boĭerŭ, neguţătorŭ, séŭ la altulŭ de ispravă, ce va vrea a primi vre unulŭ ca să-lŭ créscă pentru sufletulŭ sĕŭ, şi mergêndŭ la ḑiua prasniculuĭ Domnulŭ acolo, să arĕte Epitropiĭ şi cu Iconomulŭ acelŭ catastihŭ cu copiiĭ de împreună, din care să primésca Domnulŭ patru copiĭ, Mitropolitulŭ doĭ copiĭ, Episcopiĭ câte unŭ copilŭ, şi D-lorŭ boĭeriĭ, care şi câţĭ vorŭ vrea a lua câte unulŭ, şi îndată să se primésca la Orfanotrofionŭ alţĭ copiĭ sêrmanĭ în locŭ spre împlinirea orênduiteĭ sume, iară şi în curgerea anuluĭ, orĭ cine din ceĭ de trébă cunoscuţĭ vrêndŭ a cere vre unŭ copilŭ, şi din ceĭ maĭ micĭ neajunşĭ la orênduita vêrstă pentru pomenirea sa, séŭ pentru ca să-lŭ facă feciorŭ de sufletŭ, să i-se dée cu căḑută cercetare şi să se aréte Domnuluĭ şi acésta la ḑiua prasniculuĭ.

11. Asemenea şi la Orfanotrofionŭ alŭ fetelorŭ să facă cercetare Epitropiĭ fetelorŭ celorŭ ajunse în vêrstă şi să le iée în scrisŭ, pre care cu fóie împreună la ḑiua prasniculuĭ să le aréte Dómneĭ, care se cuvine într'adinsŭ, pentru acestŭ plăcutŭ luĭ Dumneḑeŭ lucru a merge la Orfanotrofionŭ, din care să primésca Dómna douĕ fete, şi din jupânesele *Etpaiuluĭ* Luminăţiĭ sale, care va vrea a primi şi a lua câte una. Cele-l-alte dară câte vorŭ rĕmâne, venite în vêrstă, să se mărite dupĕ starea lorŭ, orĭ de la cutia milosteniеĭ, orĭ din prisosulŭ venituluĭ Orfanotrofieĭ (de nu va fi trebuinţă pentru vre unŭ meremetŭ séŭ alte trebuincióse cheltuelĭ), séŭ din ajutorulŭ Domnuluĭ, iar în curgerea anuluĭ de se va afla cine-va a cere şi din cele maĭ micĭ, să se urmeze cum amŭ ḑisŭ maĭ sus pentru copiĭ, a se da cu bună cercetare ipochemenuluĭ.

12. Să se ţie condică apururea la Orfanotrofionŭ şi la Epitropie, atât de copiĭ, cât şi de fete: când s'aŭ primitŭ la Orfanotrofiĭ? cândŭ s'aŭ datŭ? unde? la cine anume, şi cu ce simfonie şi din ce părinţĭ sunt (de vorŭ fi cunoscuţĭ)?

13. Primenelile din destulŭ la copiĭ şi la fete, aşternuturĭ şi îmbrăcăminte·

la toţĭ de o potrivă de iarnă şi de vară, cu căḑută economie, şi hrana mâncărilorŭ, bucate curate, şi căldură în vreme de rĕcélă, tóte acestea să le îngrijéscă Epitropiĭ prin orênduitulŭ Iconomŭ a le avea sêrmaniĭ nelipsitŭ, împărţindu-le la câte mese va trebui a se face, avêndŭ fie-care Orfanotrofie cuhnia sa osebită, i slugile şi slujnicele câte vorŭ fi trebuincióse, şi câte unŭ portarŭ.

14. Din dohtoriĭ politieĭ, carĭ sunt rênduiţĭ cu lege de la Epitropie, să chibzuiască Epitropiĭ obştеĭ pe unulŭ de a fi la amêndouĕ aceste Orfanotrofiĭ orânduitŭ, carele pe tótă ḑiua să fie datorŭ a merge o dată spre cercetarea copiilorŭ şi a fetelorŭ, iar când va fi trebuinţă să aibă a merge şi de douĕ orĭ, ca să grijéscă de bună căutarea şi sănătatea lorŭ, căruia pentru ostenéla sa, osebitŭ de lófa cea de la Epitropie, să se maĭ dée şi din venitulŭ Orfanotrofieĭ pe lună tal. 30, să fie însă feritŭ de bóle lipicióse, cum vĕrsatŭ şi altele, care póte să aducă vre o molipsélă în Orfanotrofiĭ, iar de se va amesteca prin nesciinţă, să nu mérgă îndată în Orfanotrofiĭ, pênă nu se va aerisi şi se va curăţi; să nu se amestece nimenea la aşeḑământulŭ acestuĭ dohtorŭ, fără numaĭ Epitropiĭ, nicĭ se pótă ḑice cine-vaşĭ: scóte pe acesta şi pune pe acela; dar nicĭ dohtorulŭ acesta de la ceĭ săracĭ aĭ politieĭ să nu iée plată, dupĕ cum şi ceĭ-l-alţĭ doĭ asemenea sunt porunciţĭ, carĭ aŭ a merge cu protimie şi la ceĭ scăpătaţĭ, ca şi la ceĭ chivernisiţĭ.

15. Pe fie-care anŭ odată să se încheie socotéla de tóte veniturile i chetuelile Orfanotrofiilorŭ de Prea Sfinţia sa Mitropolitulŭ, D-luĭ vel Log. de ţéra-de-sus, şi cu D-luĭ vel Post., ce vorŭ fi dupĕ vremĭ şi cu D-luĭ Vornicŭ alŭ Obştirilorŭ, şi iscălindu-se de toţĭ, să se aréte Domnuluĭ, ca să se întăréscă, şi din prisosulŭ venituluĭ ce va rĕmânea din anŭ în anŭ, orĭ să se facă meremeturĭ de va fi trebuinţă, orĭ să cumpere vre unŭ acaretŭ pentru folosulŭ Orfanotrofiilorŭ, séŭ să se mărite din fetele Orfanotrofieĭ ce aŭ venitŭ în vêrstă; iar Prea Sfinţia sa Mitropolitulŭ, ca unŭ duhovnicescŭ părinte alŭ sêrmanilorŭ, şi cu Dumnéluĭ vel Postelnicŭ să grijéscă cu luare aminte peste tótă vremea, de se păzesce buna orênduială a Orfanotrofiilorŭ.

Acestea câte dar maĭ sus cu ferbinţélă sufletéscă le-amŭ întocmitŭ Domnia mea, voimŭ şi hotorîmŭ să se pue în faptă fără de zăbavă şi să se păzéscă nestrămutate, care măcar că nu suntem la îndoială că şi Dumnélorŭ fraţiĭ noştri Domnĭ, ce vor oblădui în urmă ţéra acésta, cu iubirea de ómenĭ ce aŭ, le va întări ca nisce întocmirĭ de unŭ lucru folositorŭ patrieĭ acestia şi plăcêndŭ luĭ Dumneḑeŭ, care nu supără nicĭ la vre unŭ interesŭ alŭ cămăreĭ, séŭ alŭ visterieĭ Domnescĭ, dar cu tóte acestea rugămŭ pe Dumnélorŭ frăţesce, ca să aibă bună-voire, spre întemeierea şi nestrămutarea acestuĭ lucru cuviinciosŭ, în vreme ce când vom trece cu vederea acelŭ felŭ de bunătăţĭ, maĭ vârtos noĭ, carĭ ne-amŭ învrednicitŭ la stăpânirĭ de ţĕrĭ şi de noróde, nu vom rĕmânea neîmpărtăşiţĭ pĕcatuluĭ; dreptŭ aceea amŭ întăritŭ în cinste hrisovulŭ acesta, cu însăşĭ Domnésca nóstră iscălitură şi pecete, şi cu credinţa prea iubiţilorŭ

Domnii mele fiĭ, Mihail Vvd., Alexandru Vvd., Nicolae Vvd., mărturiĭ puindŭ şi pre Dumnélorŭ cinstiţiĭ şi credincioşiĭ boĭerĭ veliţĭ aĭ Divanuluĭ Domnii mele: Pan Dumitrache Ghica vel Ban, Pan Nicolae Mavrocordat vel Spătaru, Pan Nicolae Brancovean vel Logofetŭ de ţéra-de-sus, Pan Manolache Creţulescu vel Vornicŭ de ţéra-de-sus Pan Scarlat Ghica vel Vistierŭ, Pan Costandin Filipescu vel Vornicŭ de ţéra-de-jos, Pan Radul Golescu vel Vorn. al Obstirilor, Pan Radul Slătinénu vel Vorn., alŭ treilea, Pan Costantin Şirbeiŭ vel Logofetŭ de ţéra-de-'os, Pan Manolache Grădisteanu vel Vornicŭ alŭ patrulea, Pan Mateiŭ Fălcoianu vel Logofĕtŭ alŭ obiceiurilorŭ, Pan Iordache Suţu vel Post., Pan Costache vel Hatmanŭ, Pan Teodorache Iuliano vel Clucerŭ, Pan Grigorie Greceanu vel Paharnicŭ. Pan Dimitrie Papazoglu vel Stolnicŭ, Pan Dimitrie vel Comis, Pan Teodorache Văcărescu vel Slug., Pan Iordache vel Pit., fiindŭ Ispravnicŭ la săvêrşitulŭ hrisovuluĭ acestuia Dumnéluĭ cinstitulŭ şi credinciosulŭ boĭerulŭ Domnii mele vel Log. de ţéra-de sus Nicolae Brancoveanulŭ, căruia şi poruncimŭ a scrie hrisovulŭ acesta în condicile Divanuluĭ de aci şi de la Craiova, a visterieĭ, a mitropolieĭ, a epitropieĭ de obşte şi la logofeţia de obiceiurĭ. S'aŭ scrisŭ la întâiulŭ anŭ dintru întâia Domnie a Domnieĭ mele aicĭ în Bucurescĭ, la létulŭ 1798 Maiŭ 29, de Răducanu Poenaru biv alŭ treilea Logofĕtŭ condicarulŭ.

Cod. XL fila 39.

Hrisovulŭ mônăstireĭ Arnota ot. sud. Vâlcea.

Minunatŭ este întru sfiinţiĭ sĕĭ Dumneḑeŭ (ḑice proroculŭ Impĕratulŭ David) pentru că prin mijlocirea lorŭ, ca prin nişte organe şi vase curate şi alese ale sfântuluĭ Duh, isvorăsce tămăduirĭ norodului, şi ajutorŭ întru nevoile şi patimile lorŭ, dupĕ darulŭ ce li s'aŭ datŭ, ca unorŭ aleşĭ aĭ sĕĭ, între care şi sfântulŭ Mihail Sinedulŭ, ca un locaş vrednicŭ cu alŭ Prea sfintuluĭ Duh, prin darulŭ tămăduirilorŭ ce aŭ luatŭ de la Dumneḑeŭ, arĕtându-se făcĕtorĭ de minunĭ, şi isbăvitorĭ de patimile lŏcustelorŭ, nu puţinŭ ajutorŭ aŭ cunoscutŭ ţéra acésta, în câtă vreme s'aŭ arĕtatŭ acelŭ felŭ de jivinĭ vătămătóre ródelorŭ pământuluĭ, atât maĭ nainte în vremea trecută, cât şi acum în cele maĭ de pe urmă, cunoscêndŭ ţéra mult folosŭ din ajutorulŭ acestuĭ sfântŭ, a căruĭ sfântă mână fiind-că se află păzindu-se în cinste, aicĭ în ţĕră, la mônăstirea Arnota sud. Vâlcea, care este zidire Domnéscă slobodă, a ţĕriĭ, unde se cinstesce şi se prăsnuesce hramulŭ Soborulŭ sfinţilorŭ maĭ marilorŭ Voivoḑĭ aĭ oştirilorŭ cerescĭ, Arhanghelulŭ Mihail şi Gavrilŭ, cade-se întru adevĕrŭ atât pentru cele trecute ajutorurĭ ce aŭ cunoscutŭ ţéra, cât şi pentru folosulŭ şi isbăvirea cea de săvêrşitŭ, care şi de acum înainte, cu rugăciune se cere şi se nădăjduesce de obşte a o avea ţéra cu mijlocirea şi rugăciunile acestuĭ sfântŭ de la milostivulŭ Dumneḑeŭ, şi pentru semnulŭ evlavieĭ a se face locaşuluĭ sfiinţieĭ sale unŭ ajutorŭ cuviinciosŭ de milele Domnescĭ, maĭ vêrtosŭ fiindŭ acéstă mônăstire

zidită la unŭ locŭ naltŭ cu multă trebuinţă de ajutorŭ la trebuinţele sale; dreptŭ aceea amŭ bine voitŭ Domnia mea şi lângă mila vinăriciuluĭ ce are numită mônăstire Arnota, câte doĭ banĭ de vadră cu părpărulŭ din satulŭ Coste ciĭ, Bărbătesciĭ, Dobriceniĭ şi Bogdănesciĭ sud. Vâlcea, şi ceea ce aŭ adaosŭ Domnia sa fratele Alexandru Vodă Ipsilant tal. una sută din oeritŭ, tal. una sută din dijmăritŭ, tal. una sută din vinăriciŭ, şi tal. cinci-ḑeci din vama Craioveĭ, pentru unt-de-lemnŭ, făcliĭ şi tămâe, care aceştĭ banĭ să aibă a'ĭ da cumpărătoriĭ acestorŭ slujbe de la judeţele ot. preste Oltŭ peste baniĭ Cămăriĭ, iară când slujbele acestea vor fi în credinţă, séŭ să se dée de la Visterie şi de la Cămara Domnieĭ mele cu pecetluitŭ; aşişderea să déc şi câte una sută bolovanĭ sare de la Ocnele marĭ din sud. Vâlcea, pe fieş-care anŭ să scutéscă şi una sută oĭ de oeritŭ, precum şi liude ḑece străinĭ să aibă de-apururea nedajnicĭ şi scutiţĭ, cărora să li se dée de la Visteria Domnieĭ mele pecetluiriĭ, cu care acéstă milă de banĭ şi ajutorŭ de ómenĭ, îndatorimŭ pe Egumenŭ să fie silitorŭ a face cele trebuincióse dresurĭ şi întemeĭerĭ spre bună podóbă şi înfrumuseţarea sfinteĭ mônăstirĭ şi a bisericiĭ, atât cele din lăuntru, cât şi cele din afară zidirĭ şi împrejmuirĭ, ca să se afle pururea în starea eĭ. Acestea le întărimŭ Domnia mea, dupĕ hrisovulŭ Domnieĭ sale Alexandru Vodă Ipsilant, ce-lŭ vĕḑumŭ cu lét. 1797 Oct. 8, ca să i-se păzéscă nestrămutate, avêndŭ Domnia mea bună râvnă, şi iubire către sfintele luĭ Dumneḑeŭ locaşurĭ de a le întemeia, şi maĭ vêrtosŭ pentru ajutorulŭ ce fără de îndoială 'lŭ nădăjduimŭ de la sfântŭ, pentru care nu suntemŭ la îndoială, ca şi fraţiĭ Domnĭ din urma nóstră pentru evlavia şi folosulŭ ce'lŭ nădăjduesce ţéra de apururea de la ajutorulŭ acestuĭ sfântŭ, vor bine voi a înoi şi a întări locaşuluĭ sfinţieĭ sale privelegiulŭ acesta; şi amŭ adeveritŭ hrisovulŭ acesta cu însuşĭ credinţa Domnieĭ mele Io Costandin Gheorghe Hangeri Vvd. şi cu credinţa Prea iu biţilorŭ Domnieĭ mele fiĭ Mihail Voivodŭ Alexandru Vvd., Nicolae Vvd., mărturiĭ fiindŭ şi D-lorŭ cinstiţĭ şi credincioşĭ boĭerĭ veliţĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele, Pan Dumitrache Ghica vel Banŭ. Pan Nicolae Mavrocordat vel Spăt., Pan Nicolae Basarabŭ vel Log. de ţéra-de-sus, Pan Nicolae Filipescu vel Vornicŭ de ţéra-de-sus, Pan Scarlat Ghica vel Vist., Pan Costandin Filipescu vel Vornicŭ de ţéra-de-jos, Pan Radu Golescu vel Vorn, alŭ oştirilorŭ, Pan Radu Slătineanu vel Vorn. alŭ treilea, Pan Constandin Stirbeĭ vel Log. de ţéra-de jos, Pan Manolache Grădişteanu vel Vornicŭ alŭ patrulea, Pan Mateĭ Fălcoianu vel Log. alŭ obiceiurilorŭ, Pan Iordache Suţu vel Post., Pan Costache vel Hatmanŭ, Pan Teodorache Iuliano vel Clucerŭ, Pan Scarlat Slătineanu vel Paharnicŭ, Pan . . . . vel Stolnicŭ, Pan Dimitrie vel Comis. Pan Teodorache Văcărescu vel Slugerŭ, Pan Iordache vel Pit., şi Ispravnicŭ, Pan Nicolae Basarabŭ vel Log. de ţéra-de-sus; şi s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta la anulŭ dintêiŭ dintreântêia Domnie a Domnieĭ mele la aniĭ de la Hristos 1798 Maiŭ 18.

Cod. XL, fila 49.

Zem. Vlahscoie. Dat'amŭ Domnésca nóstră carte preotuluĭ Popa Ioan Brat. Manea Brutaru ot. mahalaua Popi Raduluĭ, ca să fie apĕratŭ de rêndulŭ dăjdiilorŭ preoţescĭ i de ploconulŭ Vlădicescŭ, să scutéscă şi vinăriciu, i dijmăritulŭ pe drepte bucatele sale, i o pivniţă, adică cârciuma ce o are în capulŭ poduluĭ Mogoşóeĭ, să fie apĕrată de fumăritŭ, de căminăritŭ, de vamă şi de tóte alte dărĭ ce vorŭ ieşi pe cârciume, pentru că maĭ sus numitulŭ preotŭ din bunŭ cugetulŭ sĕŭ aŭ voitŭ şi aŭ pohtitŭ de aŭ afierositŭ la Orfanotrofionŭ, ce este să se aseḑe a fi la biserica Popi Raduluĭ, casele cu loculŭ din curtea bisericeĭ ce are, remâindŭ a fi şi preotŭ la acéstă biserică de la Orfanotrofie; dreptŭ aceea cu plăcere vĕḑêndŭ Domnia mea bună cugetarea şi voinţa numituluĭ preotŭ, ne-amŭ milostivitŭ asupră'ĭ şi amŭ făcutŭ aceste milĭ şi pentru de a i se păzi deapururea şi nestrămutatŭ, i-amŭ datŭ acéstă carte la mânĭ, prin care poruncimŭ la toţĭ câţĭ se cuvinŭ întocmaĭ să fiţĭ următorĭ şi nimenĭ întru nimicŭ supĕrare peste cartea Domnieĭ mele să nu i se facă. isaam receh gvmd.—1797, Maiŭ 31.

Cod. XXXX fila 51.

Hrisovulŭ mônăstireĭ Sărindarulŭ

Sfinteĭ şi Dumneḑeesceĭ mônăstirĭ Sărindarulŭ din oraşulŭ Bucurescĭ, unde se cinstesce şi se prăznuesce hramulŭ Adormirea Prea Sfinteĭ de Dumneḑeŭ Născĕtóre şi pururea Fecióră Maria, întru care se află icóna a Prea S. Sale, care este isvorŭ de tămăduirĭ tuturorŭ celorŭ ce alérgă cu evlavie şi cu credinţă, dracĭ gonindŭ, orbie, slăbănogiĭ şi tot felulŭ de bóle şi neputinţă tămăduindŭ, ca să fie acéstă mônăstire în pace şi ertată de haraciŭ şi de lipsa haraciuluĭ, de împrumutărĭ de calŭ Domnescŭ şi ploconulŭ stéguluĭ, de untŭ, de caĭ, de carĕ Impĕrătescĭ, de carĕ de óste, de podvonade, de mertice, de conace, de zaherele, de birulŭ ostiĭ, de *sursat*, de vamă, de miere, de ceară, de fânŭ, de lemne Impĕrătescĭ, de ploconulŭ hanuluĭ şi alŭ Sultanuluĭ, de satarale şi de tóte orĭ-câte felurĭ de dăjdiĭ arŭ ieşi de la Visteria Domnieĭ mele peste anŭ la mônăstirĭ şi la boïerĭ şi la ţĕră, de nicĭ unele nicĭ odinióră, nicĭ unŭ felŭ dc supĕrare să n'aïbă, aşişderea să fie sfânta mônăstire în pace şi ertată de dijmăritŭ şi de vinăriciŭ, precum nu daŭ şi alte mônăstirĭ, nicĭ acésta sa nu se supere şi sa aibă a ţinea aicĭ in oraşulŭ Bucurescĭ o pivniţă pentru vênḑarea vinuluĭ mônăstireĭ, care pivniţă să fie scutită şi în pace, de fumăritŭ, de căminăritŭ, de vamă, de vinŭ Domnescŭ şi de tóte alte angariĭ ce daŭ alte pivniţe şi să aibă a scuti şi de oieritŭ oĭ cincĭ sute, i de pogonoritŭ pogóne patru-ḑecĭ, rădicându-se tot-dé-una cu pecetea Domniei mele; aşişderea să fie sfinteĭ mônăstirĭ milă de la Domnia mea să iée în toţĭ aniĭ din vama tĕrguluĭ de aicĭ din Bucurescĭ pe anŭ câte ughi 120 iară cu pecetea Domnieĭ mele, ca să fie pentru untul-de-lemnŭ ce se cheltuesce, care necontenitŭ arde în candela, care este la sfînta şi de minunĭ făcĕtórea icónă, dreptŭ ajutorŭ şi

folosulŭ pătimaşilorŭ celorŭ ce alérgă la vindecarea şi mântuirea lorŭ şi iară să fie sfinteĭ mônăstiriĭ milă dela Domnia mea, să aibă a lua vinăriciulŭ din délulŭ Greciĭ sud. Vlaşca, din ḑece vedre una dupĕ obiceiŭ, saŭ alţĭ ómenĭ aĭ mônăstireĭ ce va orĕndui egumenulŭ, să aibă a âmbla cu vinăriceriĭ Domnescĭ, şi să scrie vinariciulŭ în numitulŭ délŭ tot-de-odată şi să facă douĕ catastişe tot asemenea unulŭ ca şi altulŭ, iscălite fiindŭ amêndouĕ şi de vinăriceriĭ Domnescĭ şi de vinăriceriĭ mônăstirescĭ şi aşia împreună strângêndŭ baniĭ vinăriciuluĭ ce este de plătescŭ dajniciĭ de vadra de vinŭ câte banĭ patru şi ploconul de nume, din care banĭ să aibă a lua vinăriceriĭ Domnescĭ câte 2 banĭ de vadră şi ploconulŭ de nume, precum le va coprinde cărţile de volnicie ce li se va da la mână în vremea vinăriciuluĭ, iară ceĭ-l-alţĭ câte 2 banĭ de vadră să aibă a lua vinăriceriĭ domnescĭ împreună cu părpărulŭ precum aŭ luatŭ şi maĭ nainte, aşişderea să aibă a ţinea liude douĕ-ḑecĭ scutiţĭ de tóte angariile şi aceştia să fie ómenĭ strĕinĭ şi făr'de pricină, carĭ să'ĭ ducă la D-luĭ vel Vist. şi dupĕ cercetarea ce le va face să le dée adeverinţă, dupĕ care adeverinţă să li se dée şi pecetluitŭ Domnescŭ, pentru că aceste mile tóte câte se cuprindŭ maĭ sus, sunt date şi închinate unele încă de maĭ nainte vreme de la ceĭ vechĭ rĕposaţĭ Domnĭ şi altele s'aŭ maĭ adăogatŭ atât de Domnia sa Vodă Alexandru Ipsilant, cât şi de fraţiĭ Domnĭ, din urmă, precum ne-amŭ adeveritŭ din hrisóvele a tuturorŭ pravoslavnicilorŭ Domnĭ, ce aŭ statutŭ oblăduitorĭ creştinesculuĭ acestuĭ scaunŭ până acum; decĭ învrednicindu-ne Domnulŭ Dumneḑeŭ şi pe noĭ cu Domnia acesteĭ pravoslavnice ţĕrĭ românescĭ şi dupĕ evlavia ce avemŭ către sfînta şi minunata icóná a Prea Sfinteĭ nóstre stăpâne şi de Dumneḑeŭ născĕtóre, care este isvorŭ de tămăduirĭ la ceĭ cu evlavie şi cu credinţă năzuescŭ, bine amŭ voitŭ Domnia mea, de amŭ înnoitŭ şi amŭ întăritŭ milele acestea câte scriŭ maĭ sus, şi printr'acestŭ alŭ nostru cinstitŭ şi Domnescŭ hrisovŭ, ca pururea să'şĭ aibă sfînta mônăstire tóte milele pe deplinŭ, dupĕ tocméla ce scrie maĭ sus, ca să fie sfinteĭ mônăstirĭ de întărire şi părinţilorŭ călugărĭ de hrană şi chivernisélă, iară Domnieĭ mele şi părinţilorŭ Domnieĭ mele veciníca pomenire; aşişderea şi în urma Domnieĭ mele, pe carele bine va voi Domnulŭ Dumneḑeŭ a fi Domnŭ ţĕreĭ aceştia, séŭ din némulŭ nostru, séŭ dintr'altŭ némŭ strĕinŭ, vĕ rugămŭ cu numele luĭ Dumneḑeŭ şi alŭ Prea curateĭ maiciĭ sale, ca să înoiţĭ şi să întăriţĭ acestŭ hrisovŭ alŭ Domnieĭ mele, pe tocméla şi aşeḑământulŭ ce scrie maĭ sus, aŭ şi spre maĭ multă milă, pe cât îĭ va îndura a tot ţiitorulŭ Dumneḑeŭ, precum şi Hristos aŭ mărturisitŭ ḑicêndŭ: «fiţĭ milostivĭ precum şi eŭ sunt» şi veţĭ avea ĭertarea păcatelorŭ la înfricoşata şi a doua venire a luĭ Hristosŭ şi rugăciunea maiciĭ Sfinţiĭ sale, să vĕ învrednicéscă de a sta la drépta fiuluĭ Sfinţieĭ sale şi a judecăţiĭ luĭ ceĭ drepte, căutândŭ toţĭ în faţă unulŭ la altulŭ întru împĕrăţia ceréscă în vecĭ amin. Şi amŭ întăritŭ Hrisovulŭ acesta cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele Io Constantin Gheorghe Hangeri Vvd. şi cu credinţa prea iubiţilorŭ Domnieĭ mele

fii, Mihail Vvd., Alexandru Vvd., Nicolae Vvd şi cu tot sfatulŭ cinstiţilorŭ şi credincioşilorŭ boĭerilorŭ celorŭ marĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele, Pan Dumitrache Ghica vel Banŭ, Pan Nicolae Mavrocordat vel Spătarŭ, Pan Nicolae Basarabŭ vel Logof. de ţéra de sus, Pan Manolache Creţulescu vel Vorn. de ţéra de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vist., Pan Constantin Filipescu vel Vorn. de ţéra de jos, Pan Radu Golescu vel Vorn. alŭ obştirilorŭ, Pan Radu . . . . vel Vornicŭ alŭ treilea, Pan Constantin Ştirbeiŭ vel Log. de ţéra de jos, Pan Manolache Grădişteanu vel Vorn. alŭ patrulea, Pan Mateiŭ Fălcoianu vel Log. alŭ obiceiurilorŭ, Pan Iorghache Suţu vel Post., Pan Costache vel Hatmanŭ, Pan Teodorache Iuliano vel Clucerŭ, Pan Grigorie Greceanu vel Paharnicŭ, Pan Dumitrache Papazoglu vel Stolnicŭ, Pan Dimitrie vel Comis, Pan Theodorache Văcărescu vel Slugerŭ, Pan Iordache vel Pitarŭ şi Ispravnicŭ, Pan Nicolae Basarabŭ vel Log. de ţéra de sus şi s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta întru ântêiulŭ anŭ alŭ Domnieĭ mele aicĭ în oraşulŭ scaunuluĭ Domnieĭ mele Bucurescĭ la aniĭ de la zidirea lumiĭ 7306, iară de la naşterea Domnuluĭ Dumneḑeŭ şi Mântuitoruluĭ nostru Isus Hristos 1798, Maiŭ 27, de Chiriţă Log. de Divanŭ.

Cod. XL fila 58.

Cartea schituluĭ Turbaţiĭ din sud. Ilfov de milele ce are.

Zem. Vlahscoe. Schituluĭ Turbaţiĭ din sud. Ilfov şi călugăriţelorŭ ce locuesc la acestŭ schitŭ, să aibă a ţinea liude patru strĕinĭ, pe carĭ găsindu-ĭ acum maicile călugăriţe şi aşeḑêndu-ĭ să'ĭ aducă adeverinţă de la D-lorŭ Ispravnicilĭ judeţuluĭ de numele şi chipulŭ lor, ca să li se dee şi pecetluiturile Domnieĭ mele spre a fi în pace şi ertaţĭ de tóte dăjdiile şi orênduelile, verĭ-câte ar eşi de la Visterie şi de la Camera Domnieĭ mele, de nicĭ unele nicĭ o supĕrare să nu aibă, aşişderea să aibă a scuti şi ale schituluĭ drepte bucate de dijmăritŭ stupĭ i râmătorĭ şépte-ḑecĭ şi de vinăriciŭ din vinulŭ ce'lŭ va face în drepte viile sfântuluĭ schitŭ vedre treĭ sute şi de oieritŭ oĭ o sută, pentru că fiindŭ acestŭ schitŭ săracŭ şi făr'de ajutorŭ şi nicĭ o milă de nicĭ o parte, aŭ avutŭ acéstă milă atât de la fraţiĭ Domnĭ de maĭ nainte, cât şi de la Domnia sa *sclefulŭ* nostru Alexandru Ipsilant Vvd. prin cartea Domnieĭ sale, ce o vĕḑum cu létŭ 1797, Iulie 25. Dreptŭ aceea ne-amŭ milostivitŭ şi Domnia mea şi înoimŭ mila ce se cuprinde maĭ sus, ca să fie sfîntuluĭ schitŭ de ajutorŭ şi maicilorŭ călugăriţe de chivernisélă, iar Domnieĭ mele vecĭnică pomenire, pentru care poruncimŭ Domnia mea şi D-vóstră Ispravnicilorŭ judeţuluĭ i dijmarilorŭ i vinăriceilorŭ şi oĭerilorŭ, vĕḑêndŭ cartea Domnieĭ mele toţĭ să aveţĭ a vĕ feri şi a nu face sfântuluĭ schitŭ întru nimic supĕrare la milele ce se cuprind maĭ sus, într'altŭ chipŭ să nu fie că aşĭa este porunca Domnieĭ mele. iisaam receh gvmd.—1798, Iunie 7.

Cod. XL fila 59.

Cartea bisericeĭ sfinteĭ Vineri de milele ce are.

Zem. Vlahscoe. Sfinteĭ şi Dumneḑeesceĭ bisericĭ de aicĭ din oraşulŭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, unde se cinstesce şi se prăznuesce hramulŭ sfinteĭ prea podoapni Maicĭĭ nóstre Paraschivi, ca să aibă a ţinea printr'acóstă carte a Domnieĭ mele liude patru preoţĭ nesupĕraţĭ de tóte dăjdiile şi orênduelile verĭ-câte ar eşi de la Visteria Domnieĭ mele peste anŭ în ţéră şi aicĭ pe târgŭ i pe preoţĭ, de nicĭ unele val saŭ bântuială să n'aibă, aşişderea să aibă a scuti şi dr.pte bucatele lorŭ, stupĭ de dijmăritŭ şi vinulŭ ce'lŭ va face în adevĕrate viile lorŭ de vinăriciŭ, cum şi unŭ brutarŭ anume Nicolae să ţie la pităria ce aŭ sĕracĭĭ acolo la sfânta Vineri, care omŭ să fie în pace şi ertat de dăjdiile, ce ĭesŭ de la Visterie peste anŭ în ţéră şi pe târgŭ de nicĭ unele supĕrare să nu aibă; aşişderea să fie apĕratŭ şi de fumăritŭ şi de alte angariĭ ce aŭ alţĭ brutarĭ, şi de ploconulŭ vătavuluĭ, care aceste milĭ le-aŭ avutŭ sfânta biserică şi maĭ nainte de alţĭ trecuţĭ fraţĭ Domnĭ, precum din cartea Domnieĭ sale fratelui Alexandru Moruzi Vvd., ce o vĕḑumŭ cu létŭ 1793 August 24, i din cartea Domnieĭ sale selefuluĭ nostru Alexandru Ipsilant Vvd. ce o vĕḑum cu létŭ 1797 Mart 14, ne-amŭ adeveritŭ. Dreptŭ aceea ne-amŭ milostivitŭ şi Domnia mea şi printr'acéstă a nóstră Domnéscă carte întărimŭ a avea sfânta biserică aceste milĭ nestrămutate, de a fi aceştĭ liude patru preoţĭ, nesupĕraţĭ de tóte câte scriemŭ maĭ sus, şi când arŭ da şi alţĭ preoţĭ ce vorŭ maĭ avea cărţĭ de milă, aceştia tot să nu dee, ca să se pótă afla tot-dé-una cu rugăciune la sfânta biserică, cum şi acestŭ omŭ brutarŭ să fie ertatŭ şi să nu se supere nicĭ elŭ, nicĭ casa de pitărie a săracilorŭ bolnavĭ unde va lucra, ca să pótă face pită pentru sĕracĭ, să'şĭ ţie viaţa din grâulŭ ce vorŭ câştiga, pentru care poruncimŭ Domnia mea şi molitvelorŭ vóstre protopopilorŭ i altora şi slugĭ Domnescĭ i vlădicescĭ, i vouĕ ce veţĭ âmbla cu slujba dijmărituluĭ şi vinăriciuluĭ verĭ în ce judeţŭ vĕḑêndŭ cartea Domnieĭ mele să aveţĭ a vĕ feri de aceştĭ preoţĭ şi de bucatele lorŭ ce s'aŭ ḑisŭ maĭ sus, nimenea peste porunca Domnieĭ mele supĕrare să nu le faceţĭ, aşişderea poruncimŭ şi Dumitale vel Agă i vel căpitanŭ za dorobanţĭ, i altorŭ slugĭ Domnescĭ şi boĭerescĭ şi ţie vătaşe de brutarĭ, şi vouĕ fumarilorŭ toţĭ să vĕ feriţĭ de acestŭ omŭ şi să'ĭ daţĭ bună pace, de nimic să nu'lŭ supĕraţĭ, într'altŭ chipŭ să nu fie că aşĭa este porunca Domnieĭ mele. iisaam receh gmod.—1798 Iunie 11.

Cod. XL fila 62.

Zem. Vlahscoie. Fiind-că sfânta şi Dumneḑeeasca biserică de la Poiana, sud. Ialomiţa, unde se cinstesce şi se prăznuesce hramulŭ sfântuluĭ şi făcĕtoruluĭ de minunĭ Ierarhulŭ Nicolae, este locŭ cu primejdie de ale rĕsmiriţeĭ întêmplărĭ, din care pricină rĕmăsese la derăpănare şi prin silinţa ctitorilorŭ s'aŭ adusŭ la stare care fiindŭ depărtată de oraşe, s'aŭ întocmitŭ şi *şcólă pentru învĕţătura copiilorŭ* şi pentru de a se putea ţinea biserica şi şcóla în starea

lorŭ, aŭ avutŭ milă prin cartea Domnieĭ sale selefuluĭ nostru Alex. Ipsilant Vvd. prin cartea ce o vĕḑumŭ cu lĕtŭ 1797 April 10, ca să ţie doĭ preoţĭ scutiţĭ de tóte dările preoţescĭ, i unŭ dascălŭ scutitŭ de tóte dăjdiile şi orênduelile ţĕreĭ, cum şi ale lorŭ drepte bucate scutite de vinăriciŭ i dijmăritŭ; aşişderea să ţie şi liude doĭ ómenĭ strĕinĭ şi făr'de pricină de dajdie, scutiţĭ şi apĕraţĭ de tóte dăjdiile şi orênduelile Visterieĭ, cărora dupĕ cercetarea ce li se va face de către Ispravniciĭ judeţuluĭ să li se dée şi pecetluiturĭ Domnescĭ decĭ învrednicindu-ne Domnulŭ Dumneḑeŭ cu Domnia acesteĭ pravoslavnice ţĕrĭ, ne-amŭ milostivitŭ de amŭ înoitŭ mila acésta dupĕ cum se cuprinde maĭ sus, să i se păzéscă nestrămutatŭ spre a fi sfinteĭ bisericĭ şi şcolĭ de ajutorŭ şi de întărire, iar Domnieĭ mele şi părinţilorŭ Domnieĭ mele vecĭnică pomenire, rugămŭ dară şi pe alţĭ fraţĭ Domnĭ, care în urma nóstră se vorŭ învrednici cu oblăduirea acesteĭ ţĕrĭ, să bine-voiască a înoi şi a întări mila acésta, ca şi ale Domnieĭ sale milĭ şi faceri de bine să fie în urmă de alţiĭ ţinute în sémă. iisaam receh gvmd.—1798 Maiŭ 22.

Cod. XL, fila 64.

Cartea bisericeĭ Isvorulŭ din Bucurescĭ

Zem. Vlahscoie. Fiind-că sfânta biserică din mahalaua Isvorulŭ de aicĭ din Bucurescĭ ce este zidire nouă, unde se cinstesce şi se prăznuesce hramulŭ Isvorulŭ Tămăduirilorŭ la care năzuescŭ mulţime de norodŭ pentru evlavie şi pentru isbăvire de neputinţe, are milă de la fraţiĭ trecuţĭ Domnĭ, precum ne pliroforisimŭ din cartea Domnieĭ sale selefuluĭ nostru Alexandru Ipsilant Vvd. ce o vĕḑumŭ cu lĕtŭ 1797 Maiŭ 13, ca să iée pe tot anulŭ de la ocne câte talerĭ una sută, să scutéscă şi vinăriciu i dijmăritŭ drepte bucatele preoţilorŭ ce vorŭ fi slujindŭ la acéstă biserică şi drepte bucatele bisericeĭ: aşişderea să ţie şi liude 3 ómenĭ strĕinĭ şi făr'de pricină de dajdie, pe care rugânduĭ să li se facă cercetare dupĕ orênduiala Visterieĭ şi să li se dée şi pecetluiturĭ gospod. la mânĭ, ca să fie apĕraţĭ de rêndulŭ dăjdiilorŭ Visterieĭ şi de alte orênduelĭ; decĭ învrednicindu-ne Domnulŭ Dumneḑeŭ cu Domnia acesteĭ pravoslavnice ţĕrĭ românescĭ, dupĕ evlavia ce avemŭ către sfintele luĭ Dumneḑeŭ locaşurĭ, ne-amŭ milostivitŭ şi Domnia mea de i-amŭ înoitŭ acéstă milă şi pentru ca să i se păzéscă nestrămutatŭ, amŭ datŭ acéstă a nóstră carte Domnéscă sfinteĭ bisericĭ, pentru care poruncimŭ la toţĭ câţĭ se cuvine întocmaĭ să fiţĭ urmĕtorĭ, ca să fie aceste milĭ sfinteĭ bisericĭ de întărire şi preoţilorŭ de ajutorŭ, iară Domnieĭ mele şi rèposaţilorŭ părinţilorŭ Domnieĭ mele vecĭnică pomenire. iisaam receh gvmd.—1798, Maiŭ 23.

Cod. XL fila 69.

Hrisovulŭ mônăstircĭ de la satulŭ Vaĭ-de-eĭ ce se chiamă Slobozia.

Sfinteĭ şi Dumneḑeescĕ mônăstirĭ de la satulŭ Vaĭ-de-eĭ ce se chiamă Slobozia luĭ de lângă Slavichi (?) pe apa Ialomiţa, unde se cinstesce şi se prăz-

nuesce hramulŭ sfinţilorŭ şi marilorŭ Voevoḑĭ Mihail şi Gavril, *i poci pez plaotni* (?), care mŏnăstire este zidită şi înălţată din temelie de creştinulŭ rĕposatŭ Matheiŭ Basarabŭ Vodă, ce este dată şi închinată Metoh. şi sub ascultarea sfinteĭ mônăstirĭ de la Sfetagora ce se numesce Dohieru hramulŭ sfânt, Arhanghelŭ Mihail ca să fie sfinteĭ mônăstirĭ în délulŭ Năienilorŭ sud. saac, treĭ-ḑecĭ şi treĭ pogóne de vie şi cu treĭ-spre-ḑece stânjenĭ de moşie orĭ-câtă se va alege de peste tot hotarulŭ, care viĭ sunt tóte unele lângă altele şi îngrădite împrejurŭ, pentru că aceste pogóne de vie este dréptă moşia mônăstireĭ în jumĕtate sunt cumpĕrate de rĕposatulŭ Mateiŭ Vodă, iar jumĕtate sunt cumpĕrate de părinţiĭ egumenĭ călugărĭ de la acéstă mônăstire, cum şi de la venitul mônăstireĭ, de la Megieşiĭ de la Căienĭ şi de la alţiĭ cu zapisele lorŭ, de le ţine sfânta mônăstire de atuncĭ până acum, de când aŭ fost cursulŭ anilorŭ lĕtŭ 7145, tot cu bună pace, fără nicĭ o gâlcóvă; şi iar să fie sfinteĭ mŏnăstirĭ milă de la Domnia mea să aibă a lua în toţĭ ani de la ocna Slănicŭ merticŭ de sare pe anŭ bolovanĭ 150 şi să aducă verĭ-unde le va fi voia, la ce vadŭ arŭ vrea să o vênḑă saŭ să o trécă şi să aibă pace de către sameşiĭ ce vor fi, de *ghiumbruc* de sare şi de tóte cheltuelile ce ar fi val saŭ bantuială, de la tóte câte s'aŭ ḑisŭ să nu aĭbă, şi iar să fie sfinteĭ mônăstirĭ milă de la Domnie, să aĭbă a lua în toţĭ aniĭ de la vinăriciulŭ Domnescŭ de la judeţulŭ Săcuienilor pe anŭ tal. una sută, aşişderea să aĭbă a ţinea şi liude 30, ómenĭ străinĭ luându-le adeverinţe de la Ispravniciĭ judeţelorŭ pe numele şi chipulŭ lorŭ, să-ĭ aducă la Visterie ca să li se dée pecetluiturile gospod., spre a fi în pace şi ertaţĭ de tóte dăjdiile câte vor eşi preste anŭ de la Visteria Domnieĭ mele să fie pentru poslușania sfinteĭ mônăstirĭ, pentru că aceste milĭ le-aŭ avutŭ sfânta mônăstire şi de la fraţiĭ trecuţĭ Domnĭ precum ne pliroforisimŭ Domnia mea din hrisovulŭ Domnieĭ sale Alexandru Vodă Ipsilant ce'lŭ vĕḑumŭ cu lĕt 1797. Dreptŭ aceĭa şi Domnia mea bine amŭ voitŭ de amŭ întăritŭ şi amŭ înoitŭ milele asestea, cum şi scutéla de oĭ douĕ sute cincĭ-ḑecĭ ca să fie pentru ajutorulŭ sfinteĭ mônăstirĭ, pentru care poruncimŭ Domnia mea la toţĭ de obşte nicĭ unŭ felŭ de supărare să nu faceţĭ, şi amŭ întărit hrisovulŭ acesta cu însuşĭ credinţa Domnieĭ mele Io Costandin Gheorghe Hangeri Vvd., şi cu credinţa prea iubiţilorŭ Domnieĭ mele fiĭ: Mihail Vvd. ,Alexandru Vvd., Nicolae Vvd., şi cu totŭ sfatulŭ cinstiţilorŭ şi credincioşilorŭ boĭerĭ veliţi aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele, Pan Dumitrache Ghica vel Banŭ, Pan i proci şi Ispravnicŭ Costandinŭ Stirbeiŭ vel Log. de ţéra-de-jos, şi s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta în anulŭ dintêiŭ a Domnieĭ mele la lĕt 1798, Maiŭ 23.

Cod. XL, fila 70.

Episcopia Buzĕŭ.

Cu cât că este maĭ cuviinciosŭ şi de pohfală lucrulŭ altulŭ la datoria Domnilorŭ şi oblăduitorilorŭ, cărora dela Dumneḑeŭ li s'aŭ datŭ stăpânire

şi putere de la celŭ de sus de a se cunósce pre sine, a cât de marĭ darurĭ s'aŭ învrenicitŭ, cu atâta sunt datorĭ a arăta dragoste în faptă şi milostivire din darurile ce li s'aŭ datŭ, şi nu numaĭ pe politicesculŭ şi supusulŭ sĕŭ norodŭ, şi a'lŭ chivernisi şi a'lŭ aduce la stare bună, ci încă maĭ vêrtosŭ pentru sfintele luĭ Dumneḑeŭ locaşurĭ unde neîncetatŭ se proslăvesce numele mareluĭ Dumneḑeŭ, şi de unde toţĭ aştéptă ajutorulŭ a griji, ca şi cele din tâmplările vremilorŭ vor fi în stricăciune să le aducă la starea lorŭ cea bună, de carele şi marele între prorocĭ Impĕratulŭ David arĕtându-ne nouĕ pildă cu mare glasŭ, strigă grăindŭ : «Dómne iubit'amŭ buna cuviinţa caseĭ tale şi loculŭ lăcaşuluĭ măririĭ tale» şi alte orĭ iarăşĭ ḑicêndŭ : «Râvna caseĭ tale m'aŭ mişcatŭ» precum şi înţeleptulŭ şi pururea între Impĕraţĭ pomenitulŭ Solomon «numaĭ în umbra legiĭ rezemându-se făcu atâta podóbă caseĭ Dumneḑeescĭ a Ierusalimuluĭ, şi o dărui cu atâtea darurĭ, ca să se păzéscă într'ènsa sicriulŭ cu tablele legiĭ Domnuluĭ» cu cât maĭ vêrtosŭ noĭ, carĭ suntemŭ acum cu mila Duhuluĭ sfântŭ pravoslavnicĭ, şi avemŭ pildele Dumneḑeesciloru acestora prorocĭ, şi împĕraţĭ şi atâtea învĕţăturĭ, ni se cade să ne silimŭ cu totŭ sufletulŭ a întemeĭa şi a împodobi sfintele luĭ Dumneḑeŭ lăcaşurĭ întru care nu se junghe vită necuvêntătóre precum are când acolo, ci însuşĭ mĭelulŭ Dumneḑeŭ se jertfesce pentru viaţa nóstră a tuturorŭ; decĭ dară înălţându-ne Domnulŭ Dumneḑeŭ cu acéstă Domnie a acesteĭ pravoslavnice ţĕrĭ, bine amŭ voitŭ Domnia mea din însuşĭ râvna inimeĭ nóstre, ca cu faceri de bine şi ajutorŭ să revărsămŭ din darulŭ ce ni s'aŭ datŭ către sfintele mônăstirĭ, care sunt cea maĭ de cinste parte a oraşelorŭ, şi podóba cea mare a acesteĭ ţerĭ şi semnulŭ ce-lŭ arétatŭ alŭ pravoslavieĭ întru acestŭ principatŭ creştinescŭ, ci şi acelŭ bine să-lŭ împărţimŭ dupĕ trebuinţa fieşte-căreia mônăstirĭ, şi dupĕ mĕsura ţĕriĭ cea mare şi micĕ, întru care mônastirĭ marĭ şi maĭ întêĭ ale ţĕriĭ Domnieĭ mele fiindŭ şi sfânta Episcopie a Buzĕuluĭ, unde se cinstesce şi se prăsnuesce hramulŭ Prea sfinteĭ stăpâneĭ nóstre de Dumneḑeŭ născătóreĭ şi pururea fecióreĭ Marieĭ, care este ca maică celor-l-alte bisericĭ ale Eparhieĭ Episcopieĭ Buzĕuluĭ, şi fiind-că aŭ avutŭ şi maĭ nainte de la fraţiĭ Domnieĭ mele acestea, precum ne pliroforisimŭ Domnia mea din hrisovulŭ selefuluĭ nostru Alexandru Vodă Ipsilant, ce 'lŭ vĕḑumŭ cu lét. 1797 Maiŭ 10, a scuti una mie cincĭ sute oĭ de oieritŭ la vremea oierituluĭ, şi liude 55, scutelnicĭ cu pecetluiturĭ Domnescĭ, care să fie pentru posluşania la lucrulŭ acesteĭ sfinte case, aşişderea să fie şi liude şaĭ-ḑecĭ străinĭ, însă liude treĭ-ḑecĭ la judeţulŭ Buzĕuluĭ, şi liude treĭ-ḑecĭ la judeţulŭ Râmniculuĭ cu ruptóre de la Visterie, să dée pe anŭ de liude po. tal. optŭ, însă jumĕtate de banĭ să dée la sfântu Gheorghe, şi jumĕtate la sfântu Dimitrie, iară maĭ mult să nu fie supăraţĭ de alte orênduelĭ şi podveḑĭ, ce vor eşi de la Visteria Domnii mele pre anŭîn ţĕră; aşişderea să aibă sfânta Episcopie milă, vinăriciu din Délulŭ Bonţescilorŭ, i Blidariĭ i Curăturile ce sunt tot într'unŭ délŭ sud. slam. Râmnic, câte doĭ banĭ de vadră şi părpărulŭ dupĕ obiceiŭ, cum

şi cinci sute bolovani sare de la Ocna Telega, la vremea când iaŭ şi alte mônăstiri şi vinăriciu din valea Mantuluĭ şi valea Poieni din sud. saac. câte doĭ banĭ de vadră şi părpărulŭ dupĕ obiceiŭ, cum şi de la viile ce s'aŭ pus în urmă, şi se vor maĭ pune în pólele acestorŭ douĕ popóre, pre moşia mônastireĭ Poieni şi a boĭerilorŭ Câmpenenĭ, şi a boĭerilorŭ Măcesci, care moşiĭ se numescŭ Şarga, pe unde s'aŭ pusŭ aceste viĭ maĭ în urmă, dupĕ cum şi sfânta mônăstire Căldărueşanĭ are la partea popórelorŭ sale acolo; decĭ învrednicindu-ne Dumneḑeŭ şi pre noĭ cu Domnia acesteĭ pravoslavnice ţĕrĭ, întărimŭ milele acestea cu Domnesculŭ nostru hrisovŭ, atât pentru ferbintea dragoste ce avemŭ către Maica Domnuluĭ nostru, cât şi pentru evlavia ce păzimŭ asupra iubitoruluĭ de D-ḑeŭ Episcopŭ acesteĭ Episcopiĭ, tóte acestea maĭ sus arĕtate milĭ, să le aĭbă deplinŭ întocmaĭ fără de nicĭ o scădere; şi întărimŭ Domnia mea hrisovulŭ acesta cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele, Io Cost. Gheorghe Hangeri Vvd., şi cu credinţa Prea iubiţilorŭ Domnieĭ mele fiĭ Mihail Vvd., Alecsandru Vvd. şi Nicolae Vvd. etc.

Cod. XL, fila 72.

Cartea de scutélă a preoţilorŭ ot. biserica gospod. de aicĭ din Bucuresci.

Zem. Vlahscoie. Acestorŭ doĭ preoţĭ anume Popa Teodosie i Popa Ioan, ce sunt la sfânta biserică de aicĭ din oraşulŭ Domnieĭ mele din Bucurescĭ, unde se cinstesce şi se prăsnuesce hramulŭ Adormireĭ Prea sfinteĭ stăpâneĭ nóstre de D-ḑeŭ născĕtóreĭ şi pururea fecióreĭ Marieĭ, care este făcută de rĕposatulŭ Şerban Vodă Cantacuzino, ca să fie în pace şi ertaţĭ de birulŭ Vlădicescŭ, şi ploconulŭ sfinteĭ Mitropoliĭ, şi de alte angariĭ ce vor eşi pre preoţĭ; aşişderea să aĭbă a scuti de la acéstă biserică, dijmăritŭ, stupĭ, i rîmătorĭ una sută, şi de oĭeritŭ oĭ una sută, şi de vinăriciŭ vedre vinŭ douĕ sute, de nicĭ unele val şi supărare să nu aĭbă, cum şi o pivniţă aicĭ în oraşulŭ Domnieĭ mele Bucurescĭ să fie apărată de tóte angariile ce vor da alte pivniţe, pentru că aceste milĭ le-aŭ avutŭ numiţiĭ preoţĭ de la alţĭ fraţĭ Domnĭ de maĭ nainte, precum din cartea Domnieĭ sale fratéluĭ Domnulŭ Alexandru Moruzi Vvd., ce o vĕḑumŭ cu lĕt 1793, Maiŭ 30, ne adeverimŭ; decĭ învrednicindu-ne Domnulŭ Dumneḑeŭ cu Domnia acesteĭ pravoslavnice ţĕrĭ Românescĭ, amŭ bine voitŭ de amŭ întăritŭ milele de maĭ sus arĕtate, şi pentru ca să se păzéscă ne strămutatĭ, de obşte poruncimŭ Domnia mea: nimenĭ întru nimicŭ val şi supărare să nu le facă, într'altŭ chipŭ să nu fie, că aşĭa este porunca Domnieĭ mele, ii saam receh gvmd. 1799 Iunie 6.

Cod. XL, fila 73.

Hrisovulŭ mônăstireĭ Plumbuita.

Fiind-că sfânta şi Dumneḑeiasca mônastire Plumbuita de pe apa Colentineĭ ot. sud. Ilfovŭ, unde se cinstesce şi se prăsnuesce hramulŭ Nascerea Prea sfântuluĭ

mareluĭ prooroc Ioan înainte mergĕtorulŭ şi Botezătorulŭ Domnuluĭ nostru Is. Hristos, aŭ avutŭ milă atât de la rĕposaţi Domnĭ din urmă, cât şi de la Domnia sa selefulŭ nostru Alexandru Ipsilant Vvd., prin hrisovulŭ ce vĕdumŭ cu lĕt 1797 Iulie 21, ca să iée pe fie-care anŭ de la vinăriceri ot. sud. saac, căte una mie vedre vinŭ să plătéscă vinăriciu vadra po banĭ patru-dečĭ, aşişderea să iée de la Ocna Telega, pe anŭ bolovanĭ sare douĕ sute la vremea când iaŭ şi cele-l-alte mŏnăstirĭ, cum şi liude 25 ómenĭ străinĭ şi fără de pricina de dajdie să fie scutiţĭ şi apăraţĭ de tóte dăjdiile şi orênduielile Visterieĭ, pe carĭ găsindu-ĭ şi făcênduli-se cercetare după orênduiala Visterieĭ să li se dée şi pecetluiturile Domnieĭ mele, asemenea să aibă a lua şi de la Carvasaraua Domnéscă, seghi una sută pe fie-care anŭ, care facŭ tal. una sută şaĭ-dečĭ şi şase, să scutéscă şi de oieritŭ oĭ cincĭ sute pe totŭ anulŭ cu pecetluitŭ, ca să fie aceste milĭ sfinteĭ mŏnăstirĭ de ajutorŭ şi de întărire, părinţilorŭ de hrană şi chivernisélă, iară Domnieĭ mele şi părinţilorŭ Domnieĭ mele vecĭnică pomenire, dečĭ învrenicindu-ne Domnulŭ Dumnedeŭ cu Domnia acesteĭ pravoslavnice ţĕrĭ Românescĭ, ne-amŭ milostivitŭ de amŭ înoitŭ şi am întăritŭ aceste milĭ, ca să i se păzéscă nestrămutatŭ; şi amŭ adeveritŭ hrisovulŭ acesta cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele Io Costandin Gheorghe Hangeri Vvd., şi cu credinţa Prea iubiţilorŭ Domnieĭ mele fiĭ: Mihail Vvd., Alexandru Vvd., Nicolae Vvd., martorĭ fiindŭ şi Dumnélorŭ cinstiţĭ şi credincioşĭ boĭerĭ veliţĭ aĭ Divonuluĭ Domnieĭ mele Pan Dimitrache Ghica vel Banŭ, Pan Nicolae Mavrocordat vel Spătarŭ, Pan Nicolae Basarab vel Log. de ţéra-de-sus, Pan Manolache Creţulescu vel Vorn. de ţéra-de-sus, Pan Scarlat Ghica vel Vist., Pan Costandin Filipescu vel Vornicŭ de ţéra-de-sus. Pan Radu Golescu vel Vorn. alŭ oştirilorŭ, Pan Radu Slătineanu vel Vornic alŭ treila, Pan Constandin Stirbeiŭ vel Log. de ţara-de-jos, Pan Manolache Grădişteanu vel Vornic al patrulea, Pan Mateiŭ Făicoianu vel Log. al obiceiurilor, Pan Gheorghe Suţu vel Post, Oan Costache vel Hatman, Pan Teodorache Iuliano vel Clucer, Pan Grigorie Greceanu vel Paharnic, Pan Dimitrie Papazoglu vel Stolnic, Pan Dimitrie vel Comisŭ, Pan Teodorache vel Pit., şi Ispravnic. Pan Nicolae Basarab vel Log. de ţara-de-sus, şi séŭ scrisŭ hrisovu acesta la ântêiul anŭ dintru ântêia Domnie a Domnieĭ mele aicĭ în oraşu scaunuluĭ Domnieĭ méle Bucureştĭ la anĭ dela Hristos 1798. Iunie 1 de Răducan Poenariŭ biv. a 9-lea Log. Condicar.

Cod. XL fila 74.

Cartea mŏnăstirei Icóna de aicĭ pentru milele ce are a lua.

Żem. Vlahscoie. De vreme ce mŏnăstirea Icóna are milă prin hrisóve i cărţĭ de la toţiĭ fraţiĭ Domnĭ de maĭ nainte, precum ne pliroforisimŭ din cartea Domnieĭ sale selefuluĭ nostru Alexandru Vodă Ipsilant ce o vĕdumŭ cu lĕt 1797, vinăriciul din poporulŭ Urecheştilorŭ ot. sud. Slam-Rômnic cu părpărulŭ după obiceiŭ; drept aceea dămŭ şi Domnia mea volnicie pe carele 'l va rêndui

egumenŭ mônăstireĭ, ca împreună cu vinăriceriĭ Domnescĭ să scrie tot vinăriciulŭ din maĭ sus numitulŭ poporŭ, a căruia poporŭ déluri sunt acestea ad. Teişulŭ i Palanga pe moşia numiteĭ mônăstirĭ şi daŭ otaştină la mônăstire, i Runculŭ şi Popesciĭ pe moşia lorŭ, carĭ nu daŭ otaştină, ci numaĭ vinăriciŭ, după cum vĕdumŭ scriindŭ în cartea Dumisale fratele Mihaiŭ Vodă Suţu de la lĕtŭ 1783 Decembre 20, că aŭ luatŭ pliroforie de la Prea Sf. Sa părintele Metropolitŭ, că aceste déluri dintr'aceste popóre sunt şi cumcă tot-dé-una aŭ luatŭ mônăstirea vinăriciu şi otaştina: decĭ făcêndŭ două catastişe asemenea iscălite fiindŭ de omulŭ Domnescŭ şi de omulŭ mônăstireĭ, şi strîngêndŭ baniĭ vinăriciuluĭ, de la cincĭ banĭ de vadră, să aibă a lua omulŭ mônăstireĭ câte doĭ banĭ de vadră şi părpărulŭ după obiceiŭ, cum iéŭ şi alte mônăstirĭ, iară ceĭ-l-alţĭ doĭ banĭ şi ploconul de nume să iée vinăriceriĭ Domnescĭ; aşişderea să iée sfânta mônăstire şi venitul de la scaunele de carne ce sunt pe moşia mônăstireĭ, la care întru nimic să nu se amestece vinăriceriĭ Domnescĭ; aşişderea să aibă a lua egumenulŭ de la ceĭ ce aŭ vinŭ pe moşia mônăstireĭ otaştina după obiceiŭ, de la două-decĭ vedre o vadră, însă vinŭ iar nu banĭ. Decĭ milostivindu-ne şi Domnia mea iĭ înoimŭ mila ce se coprinde maĭ sus, ca să i se păzéscă nestrămutat. ii saam receh. gd. — 1798 Iunie 8.

Cod. XXXX fila 75.

Cartea Dumneḑeiescului sfântului locaşŭ de la Slatina sud. Oltŭ, a ţinea lude şésc şi alte milĭ.

Zem. Vlahiscoie: De vreme ce sfântulŭ şi Dumneḑeiesculŭ locaşŭ din oraşulŭ Domnieĭ mele Slatina sud. Oltŭ, la care se cinsteşce şi se prăznueşce hramulŭ Adormireĭ prea sfinteĭ stăpâneĭ nóstre născătóre de Dumneḑeŭ şi pururea fecióreĭ Maria, ce este zidită din temelie de rĕposatulŭ Ianc Slătineanu vel Medelnicerŭ şi de fratele dumnéluĭ Nicolae Slătineanu, l'aŭ şi împodobit cu tóte trebuinţele celea cuviincióse, atât pe din lăuntru cât şi pe din afară, după cum tóte se coprindŭ în cartea dumnélorŭ de *afieromata*, de la vremea ce din voĭe Dumneḑeiéscă aŭ fost venitŭ aci în pământulŭ ţĕreĭ, acestŭ sfântŭ şi de viaţă făcătorulŭ lemnŭ, din cinstita de viată făcătóre dela sfânta mônăstire Xeropotamul, fiind-că aŭ fost arĕtatŭ minunĭ şi îmbelşugare aicĭ în pământulŭ ţĕreĭ cu creştinesculŭ şi pravoslavniculŭ acesta norodŭ, Dumnéluĭ cinstitulŭ şi credinciosŭ boĭerulŭ Domnieĭ mele Radu Slătineanu vel Vornicŭ, din râvnă Dumneḑeiéscă s'aŭ fost îndemnatŭ de aŭ închinatŭ acestŭ sfântŭ locaşŭ la acea Dumneḑeéscă mônăstire Xeropotamul pentru pomenirea neamuluĭ sĕŭ, la care şi din Dumnélorŭ veliţiĭ boĭerĭ s'aŭ fost îndemnat pentru închinăciunea acésta, de aŭ miluitŭ şi aŭ dăruitŭ pe acestŭ sfântŭ locaşŭ, cu ţiganĭ, cu viĭ, cu moşiĭ, cu dobitóce, cine cu ce i-aŭ luminatŭ Dumneḑeŭ, care acestŭ sfântŭ locaşŭ, are milă de la fraţiĭ trecuţĭ Domnĭ, adică să fie cu tutuluş tot slobodă şi în pace de tóte dăjdiile câte esŭ pe anŭ de la Visteria Domnieĭ mele

pe cele-l-alte mônăstirĭ şi să aibă a ţinea şi liude ómenĭ strĕinĭ, ca să fie de poslușania şi ajutorul acesteĭ sfinte case şi unŭ *dascălŭ de învĕţătura copiilorŭ* iarăşĭ scutitŭ şi la vremea oierituluĭ să scutéscă oĭ douĕ-sute cincĭ-ḑecĭ, i de vinăriciŭ, i de dijmăritŭ să fie nesupĕrate drepte bucatele acestuĭ sfântŭ locaş; aşişderea să aibă a lua vinăriciu din délulŭ Slatineĭ, i din valea Strehăreţulŭi, pênă la valea Clocociovuluĭ, de vadră câte doĭ banĭ şi părpărulŭ de la tot omulŭ ce plătesce vinăriciu, ca să-ĭ fie acestuĭ sfântŭ locaşŭ de ajutorŭ şi de întărire, însă la vremea vinăriciuluĭ când se vorŭ trimete vinăriceriĭ Domnescĭ să aibă a merge şi omulŭ mônăstireĭ, să scrie vinăriciulŭi de împreună şi să facă douĕ catastişe asemenea unulŭ ca şi altulŭ, iscălite de vinăriceriĭ Domnescĭ şi de omulŭ mônăstireĭ, şi aşĭa strîngêndŭ banĭĭ să aibă a lua pe séma mônăstiriĭ de vadră câte doĭ banĭ şi părpărulŭ, iară vinăriceriĭ Domnescĭ ceĭ-l-alţĭ doĭ banĭ precum le va coprinde cartea nóstră ce li se vorŭ da atuncĭ la vremea vinăriciuluĭ, precum ne pliroforisimŭ Domnia mea din cartea Dumisale Alexandru Vodă Ipsilant, ce o vĕḑumŭ cu létŭ 1797 Iulie 1. Dreptŭ aceea şi Domnia mea milostivindu-ne întărim şi înoimŭ mila ce a avut, pentru care amŭ datŭ acéstă a nóstră carte sfinteĭ biserici, ca să i se păzéscă nestrămutatŭ. ii saam receh gd.— 1798, Maiŭ 28.

Cod. XL fila 79.

Hrisovulŭ mônăstireĭ Colţeĭ

Sfinteĭ şi Dumnezeiesceĭ mônăstirĭ de aicĭ din oraşu scaunuluĭ Domnieĭ mele Bucurescĭĭ, unde se cinstesce şi se prăznuesce hramulŭ treĭ-sfetitele, ce se numesce Colţea, unde sunt şi spitaluri pentru odihna bolnavilorŭ strĕinĭ, care este făcută şi înălţată din temelie de rĕpos. boierŭ Mihaiŭ Cantacuzino biv. vel. Spătarŭ, ca să aibă a lua Sfânta mônăstire în toţĭ anĭĭ dela Ocna Slăniculŭ od. sud. Saac, tótă dijma de sare, din ḑece bolovanĭ un bolovan, dupĕ cum aŭ luatŭ, să fie pentru cheltuiala şi căutarea bolnavilorŭ strĕinĭ, carĭ se vorŭ odihni în spitalurile ce aŭ făcutŭ la acéstă mônăstire, pentru că dupĕ ce aŭ făcutŭ şi aŭ înălţatŭ numitulŭ boierŭ Mihailŭ Cantacuzino biv. vel. Spătarŭ, acéstă sfântă mônăstire şi aŭ înfrumuseţat-o, şi aŭ dăruit-o cu sfinte odóre câte trebuescŭ, aŭ făcutŭ şi înprejurulŭ mônăstireĭ ziduri şi **şcólă**, chiliĭ de ajunsŭ pentru odihna multorŭ strĕinĭ, şi pe lângă acestea tóte aŭ maĭ făcutŭ şi ospitaluri ca să se odihnéscă bolnaviĭ strĕinĭ, precum tóte tocmite şi iscusite se vĕḑŭ. Decĭ pentru cheltuiala şi căutarea bolnavilorŭ ce se vorŭ odihni în spitaluri, ca să aibă să nu lipséscă la celea ce vorŭ trebui să se caute la bóla lorŭ cu dohtorĭ şi cu altele, încă din Dumnezeiasca îndemnare, şi din bun gândŭ ce aŭ fostŭ pusŭ în inima sa, aşa aŭ socotitŭ şi aŭ închinatŭ sfinteĭ mônăstirĭ să iée tótă dijma de sare dela Ocna Slăniculŭ, dupĕ cum s'aŭ ḑisŭ maĭ susŭ, fiindŭ acea Ocnă Domnéscă pe moşia Dumnéluĭ, ca să fie numaĭ pentru căutarea bolnavilorŭ, iară nu şi pentru

alte cheltuelĭ, urmându sfinteĭ scripturĭ ce grăeşce la sfânta evanghelie «că bolnavŭ am fostŭ şi strĕinŭ şi m'aţĭ căutatŭ», ca să se învrednicéscă a auḑi glasulŭ cel Dumneḑeiescŭ când va ḑice: «veniţĭ blagosloviţiĭ părinteluĭ meŭ, de moşteniţĭ împĕrăţia ceruluĭ, care este gătită vouĕ dela întemeierea lumeĭ»; de care şi Domnia mea dupĕ dania Dumisale, fiindŭ tóte Ocnele ţĕriĭ românescĭ subt stăpânirea Domnieĭ, am bine-voitŭ într'acestaşŭ chipŭ şi amŭ aşeḑatŭ, adecă, ca să iée sfânta mônăstire acea dijmă de sare şi de acum înainte dela Ocna Slăniculŭ în toţĭ aniĭ, dupĕ cum aŭ orânduitŭ boierulŭ ce scrie maĭ sus, însă de vorŭ vrea cămărăşiĭ să se învoiască cu ispravniciĭ mônăstireĭ ca să iée dijma de sare şi să dee taleriĭ douĕ miĭ cincĭ sute pe anŭ, banĭ vechĭ, iară de nu vor vrea Cămărăşiĭ să dee acea sumă de banĭ ce scrie maĭ susŭ, să fie volnicĭ Ispravniciĭ mônăstireĭ să rădice acea sare de la Ocnă, în tóte lunile, să o ducă la orĭ-ce vadŭ să o vêndă cu orĭ-ce preţŭ vorŭ putea, séŭ de s'ar găsi muşteriĭ să o vêndă, şi aceĭ muşteriĭ încă să o ducă pe la vaduriĭ să o vîndă cum s'aŭ ḑisŭ maĭ susŭ, şi să nu aibă nicĭ o opréla de nimenĭ, însă de vorŭ da cămăraşiĭ preţulŭ ce vorŭ da alţiĭ pe sare, sa aibă a o lua eĭ; iară când se va întâmpla a nu se vinde Ocnele, ci ar rĕmânea pe séma Domnieĭ, de s'ar pune cămăraşĭ în credinţă, mônăstirea totŭ să aibă a lua acea milă de la Ocnă precum scrie maĭ sus, iară nicĭ cum să nu fie lipsită de aceea milă; iară când se vorŭ învechi şi nu se va maĭ putea a se maĭ scóte sare pe acea gură de ocnă, să aibă a se face alte gurĭ de ocnă, tot acolo pe acea moşie a Slăniculuĭ, şi tot să iée sfânta mônăstire dijma, să fie sfinteĭ mônăstirĭ dijma acésta stătătóre şi ne schimbată în vecĭ; iar pentru purtarea de grijă a cheltueleĭ ce va să se cheltuiască la cheltuiala bolnavilorŭ strĕinĭ, aŭ fost pus maĭ sus numitul ctitorŭ patru Ispravnicĭ, ca eĭ să aibă a lua banĭ de la sfânta mônăstire de pe dijma de sare de la Ocna Slăniculŭ, să-ĭ cheltuiască la dohtorĭ şi la altele ce vorŭ trebui la căutarea bolnavilor strĕinĭ, şi pentru câţĭ vorŭ fi ostenitorĭ, de vorŭ purta grijă la acelea cheltuelĭ, Domnia mea încă i-amŭ ĭertatŭ să aibă pace de tóte dăjdiile orĭ câte vorŭ ĭeşi peste anŭ, de nicĭ unele, nicĭ un val şi nicĭ o băntuială să nu aibă. Aşişderea aŭ fost puşĭ şi patru negustorĭ juraţĭ, cu starostea, ca să aibă a lua în toţĭ aniĭ séma acestorŭ ce s'aŭ ḑisŭ maĭ sus Ispravnicĭ, de tot venitulŭ şi de tótă cheltuiala câtă se va face pe an la trebuinţa acelor bolnavĭ; iară de se va întâmpla mórte acelorŭ ce s'aŭ ḑisŭ maĭ sus Ispravnicĭ, să aibă a pune Ispravnicĭ dintre ceĭ patru neguţitorĭ juraţĭ, iar nu dintre alţĭ strĕinĭ. Aşişderea când va muri vre-unulŭ dintre ceĭ patru neguţitorĭ juraţĭ, ĭarăşĭ să pue altul în locŭ pe care vorŭ socoti, asemenea lorŭ, să fie tot deplinŭ patru: şi pe dania dijmeĭ de sare ce a închinatŭ acelŭ rĕposatŭ boieriŭ, ce s'aŭ ḑisŭ maĭ susŭ, şi pe tóte aşeḑământurile ce aŭ făcutŭ la acéstă mônăstire. Aşişderea să aibă a ţinea sfânta mônăstire liude douĕ-ḑecĭ scutiţĭ strĕinĭ, liude douĕ-ḑecĭ de dărvarĭ, care să fie scutiţĭ de tóte angariile ce ĭesŭ peste anŭ în ţéră, i patru lemnarĭ, şi aceştia să fie scutiţĭ de tóte podvadele,

ca să fie pentru posluşania sfinteĭ mônăstirĭ, numaĭ să dee într'unŭ anŭ ughĭ doĭ; însă să aibă sfânta mônăstire douĕ pivniţe a le scuti de fumăritŭ, i de tóte alte angariĭ; şi iar să aibă sfânta mônăstire a lua dela târgulŭ ce se face la Lichireşcĭ, din ţiua de Duminica-mare până în cea-l-altă Duminică, vama ce se face de la fieş-care neguţătorŭ, dupĕ vechiul obiceiŭ, din tóte să iée aceştĭ ómenĭ aĭ mônăstireĭ Colţeĭ, iară vameşiĭ amestecŭ să nu aibă; şi iară să aibă sfânta mônăstire, ca să iée vinăriciulŭ de la toţĭ ceĭ ce aŭ viĭ pe moşia Bucovul şi plătescŭ vinăriciulŭ ce se cuprinde din hotarŭ până în hotarŭ, dupĕ cum şi alte cărţĭ asemenea acésta arată, însă partea jumĕtate cu gărdurăritul, afară din popórele Dumnéluĭ vel. Armaşŭ, iară cea-l-altă parte pe jumĕtatea ce era până acum a Cămăreĭ Domnieĭ mele fiind-că s'aŭ închinatŭ de către Domnia mea la mônăstirea sfântulŭ Spiridon-noŭ, nu are a se amesteca vinăriceriĭ Domnescĭ, fără numaĭ orânduiţiĭ acestor douĕ mônăstirĭ, să se unéscă amândoĭ, şi luându cotulŭ de la visterie pecetluitŭ, să âmble şi să scrie, să mĕsóre şi să iée şi banĭ dupĕ cuprinderea ponturilorŭ slujbeĭ vinăriciuluĭ, dela care mônăstirea acésta să iée partea pe jumĕtate, precum se coprinde maĭ susŭ, iară cea-l-altă parte pe jumĕtate ce se lua până acum de Domnie, să aibă a o lua mônăstirea sfântuluĭ Spiridon cel noŭ, dupĕ hrisovulŭ ce are, şi aşa vinăriceriĭ Domnescĭ să nu se amestice întru nimic, şi să scutéscă peste totŭ anulŭ de oieritŭ oĭ cincĭ sute cu pecetluitŭ Domnescŭ, i dijmăritŭ şi vinăriciŭ pe drepte bucatele mônăstireĭ, şi în toţĭ aniĭ să aibă a lua aceştĭ tal. 2500 în locului dijmeĭ de sare ce s'aŭ numitŭ maĭ sus de la Ocna Slăniculŭ.

Aşişderea şi preoţiĭ de la acéstă sfântă mônăstire să fie scutiţĭ de orĭ-ce vorŭ da alţĭ preoţĭ şi să scutéscă şi dijmăritŭ şi vinăriciŭ pe dreptate bucatele lorŭ, i câte o pivniţă aicĭ în Bucureşcĭ, apărată de fumăritŭ, de cămăritŭ, de vamă de vinŭ Domnescŭ, şi de alte angariĭ, numaĭ şi preoţiĭ napristanŭ şi ne curmatŭ să păzească slujbele sfintelor bisericĭ, atâtŭ la biserica cea mare, cât şi la paraclise şi orânduiala săracilorŭ bolnavĭ de pe la spitaluri, iară de nu vorŭ păzi, ci din lenevire se vorŭ zătigni la orĭ-ce, să nu să ţie în sémă mila aceasta; osebitŭ de acésta să aibă a lua sfînta mânăstire dela vel. Vameşŭ pe tot anulŭ câte taleri douĕ-sute cincĭ-ḑecĭ pentru casele ce sunt Carvasara, căcĭ nefiindŭ, cea maĭ de trebuinţă, adecă carvasara pentru şederea Vameşuluĭ celuĭ mare, care carvasara trebue în mijloculŭ târguluĭ să fie, şi âmblându carvasaraua din locŭ în locŭ, le era fórte peste mână atât vameşuluĭ i tuturorŭ ómenilorŭ carvasaraleĭ, cât şi neguţătorilorŭ ce vinŭ cu marfă, cu poverĭ grele, care acéstă neîndemânare încă din Domnia dintêiŭ, vĕḑându-o Domnia sa selefulŭ nostru Alexandru Vodă Ipsilantŭ, şi vrêndŭ a se şci unde să fie carvasaraua spre a veni şi neguţătorilorŭ maĭ cu înlesnire, aŭ poruncitŭ ca să se găséscă unŭ locŭ ca acela, şi găsindu-se unŭ locŭ sterpŭ alŭ acestĭ sfinte mônăstirĭ, în mijlocul târguluĭ, şi vrêndŭ şi Domnia sa ca să facă venitŭ mônăstiriĭ, aŭ primitŭ şi epitropulŭ sfinteĭ mônăstiri de aŭ ziditŭ şi aŭ făcutŭ

case cu magazie şi cu tóte celea trebuincióse, şi aşa pentru folosulŭ mônăstiriĭ şi ajutorulŭ spitaluluĭ aŭ legatŭ prin cartea Domnieĭ sale, ca în tótă vremea să fie ne strămutatŭ aceste case carvasara, şi să iee mônăstirea pe tot anulŭ tal. o sută opt-ḑecĭ pre fiieş-care anŭ dela vel vameşŭ fără de nicĭ unŭ felŭ de pricină; dreptŭ aceea şi Domnia mea după rugăciunea ce ne-aŭ făcutŭ epitropulŭ acesteĭ mônăstiriĭ, amŭ maĭ adausŭ încă tal. şeapte-ḑecĭ, că unde lua mônăstirea până acum tal. o sută optŭ-ḑecĭ să iée de acum înainte pre tot anulŭ câte tal. douĕ-sute cincĭ-ḑecĭ precum se cuprinde maĭ sus; care tóte acestea milĭ şi privileghiurĭ câte sunt numite maĭ sus le-aŭ avutŭ sfînta mônăstire, atât dela fraţiĭ Domnĭ de maĭ înainte, precum şi Domnia sa Alexandru Vodă Moruzi pentru maĭ bună căutarea, hrana, şi folosirea sĕracilor bolnavĭ ce se află la spitalurile acesteĭ mônăstiriĭ, aŭ maĭ adaus milă de la Domnia sa şi alţĭ tal. cincĭ sute pe anŭ din venitulŭ ocnelorŭ lângă aceĭ talerĭ douĕ miĭ cincĭ-sute ce lua maĭ nainte, ca pre tot anulŭ să iée talerĭ treĭ miĭ tocmaĭ, la fie care tremenie câte talerĭ şapte-sute-cincĭ-ḑecĭ tocmaĭ, şi aŭ înlesnitŭ Domnia sa şi darea acestorŭ banĭ prin osebita porunca Domniei sale, ca la vremea cea orânduită fără de pricină să i se dée orânduiţiĭ banĭ spre a nu avea epitropul lipsă de trăbuinciósa cheltuială a spitalurilorŭ; la care spitaluriĭ vĕḑêndŭ Domnia sa stenahoria bolnavilorŭ, că ne avêndŭ o deosebită odaie pentru carĭ începŭ a se scula din bólă, maĭ vêrtosŭ ceĭ cu patima lingóreĭ, care nedeosebindu-se dintre ceĭ-l-alţĭ la unŭ locŭ maĭ curatŭ, să póte a-ĭ întórce boala, precum şi alţĭ din alte patimĭ, asemenea neavêndŭ resuflarea şi mutarea lorŭ la unŭ locŭ maĭ curatŭ, pentru acea aŭ socotitŭ Domnia sa de trebuinţă şi aŭ poruncitŭ epitropuluĭ, ca lângă acelea douĕ odăĭ marĭ spitaluriĭ de jos, să aibă a ţinea şi o a treilea odae curată cu câte-va paturĭ şi cu celea trebuincióse, ca din ce-ĭ ce se maĭ rădică spre sănătate din spitalurile marĭ, să-ĭ mute întru cea deosebită odaie, unde să-şĭ aibă iarăşĭ căutarea lorŭ şi curăţenia, precum şi în spitalurile vechĭ asemenea să fie curăţenie; Aşişderea să maĭ aibă sfînta mônăstire liude cincĭ-spre-ḑece după catastihulŭ visterieĭ pentru căratulŭ lemnelorŭ de încălḑitulŭ spitaluluĭ săracilorŭ bolnavĭ, afară din scutelniciĭ ce-ĭ are mônăstirea deosebiţĭ, carĭ sunt numiţĭ maĭ sus; i tal. şeapte-sute-cincĭ-ḑecĭ pe anŭ dela compania neguţătorilorŭ, care banĭ să se dée cu treĭ sferturĭ într'unŭ anŭ, la fitişŭ patru lunĭ câte tal. două sute cincĭ-ḑecĭ, carĭ milĭ s'aŭ adusŭ iarăşĭ de Domnia sa Alexandru Vodă Moruzi, pentru altŭ spitalŭ cu treĭ odăĭ ce s'aŭ maĭ ziditŭ din noŭ de Dómna Domnieĭ sale Zoi Moruzi, de mueriĭ bolnave sĕrace, de a fi deosebite de partea bărbătéscă, şi de a-şĭ avea căutarea şi odihna lorŭ fără de stenohorie, precum din hrisovul Domnieĭ sale, ce-lŭ vĕḑumŭ, cu lét 1794, Augustŭ 8, ne-am adeveritŭ, întărindu-se tóte aceste milĭ şi de selefulŭ nostru Alexandru Vodă Ipsilant. Deci învrednicindu-ne şi pre noĭ Domnul Dumneḑeŭ cu Domnia acesteĭ pravoslavnice ţĕrĭ rumîneşcĭ, bine amŭ voitŭ de amŭ înoitŭ tóte milele ce se cuprinde maĭ sus,

atât celea ce le-aŭ făcutŭ maĭ nainte, cât şi celea ce le-aŭ maĭ făcutŭ în urmă, ca să i se păzască nestrămutatŭ; şi amŭ adeveritŭ hrisovulŭ acesta cu însăşĭ iscălitura şi pecetea Domnieĭ mele, şi cu credinţa prea iubiţilorŭ Domnieĭ mele fiĭ: Mihailŭ Vvod, Alexandru Vvod, Nicolae Vvod, martorĭ fiind şi Dumnĕlor cinstiţĭ şi credincioşĭ Veliţĭ boierĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: Pan Dumítrache Ghica vel Ban, Pan Nicolae Mavrocordat vel Spăt. Pan Nicolae Basarab vel log. de ţéra de sus, Pan Manolache Creţulescu vel Vorn. de ţéra de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vist., Pan Costantin Filipescu vel Vorn. de ţéra de jos, Pan Radu Golescu vel vornicŭ alŭ Obştirilorŭ, Pan Radu Slătineanu vel Vorn. alŭ treilea, Pan Costantin Stirbeiŭ vel Logof. de ţéra de jos, Pan Manolache Grădişteanu vel Vornicŭ al patrulea, Pan Mateiŭ Fălcoĭanu vel Log. alŭ obiceiurilor, Pan Iorgache Suţu vel Postelnicŭ, Pan Costache vel Hatmanŭ, Pan Teodorache Juliano vel Clucerŭ, Pan Gregorie Greceanu vel Paharn., Pan Dumitrache Papazoglu vel Stolnic, Pan Teodorache Creţulescu vel Slugerŭ, Pan Iordache vel Pit. şi Ispravnicŭ, Pan Nicolae Basarabŭ vel Log. şi s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta la întêiulŭ anŭ alŭ Domnieĭ mele aicĭ în oraşulŭ scaunuluĭ Domniĭ mele Bucureşcĭ la aniĭ de la naşterea Domnuluĭ Dumneđeŭ şi mântuitoruluĭ nostru Is. Christos, 1798 Iunie 15. De Chiriţă Logofătu de Divanŭ.

Cod. XL pag. 82.

Hrisovulŭ mônăstireĭ Bistriţa ot. sud Vâlcea

De vreme ce proroculŭ şi pururea între împĕraţĭ pomenitulŭ prea Înţeleptulŭ Solomon, numaĭ în umbra legeĭ rezemându-se, făcu atâta podóbă casiĭ Dumneđeescĭ a Ierusalimuluĭ, şi a dărui cu atâtea daruri, ca să se păzéscă într'ênsa sicriulŭ cu tablele legiĭ Domnuluĭ, cu cât maĭ vêrtosŭ noĭ carĭ suntem acum cu mila Duhuluĭ sfântŭ pravoslavnicĭ Domnĭ, se cade să ne silimŭ cu tot sufletulŭ să întemeiemŭ şi să ajutorămŭ sfintele luĭ Dumneđeŭ locaşurĭ, întru care nu se junghe vită necuvêntătóre, precum óre când acolo, ci însuşĭ meluşelulŭ luĭ Dumneđeŭ se jertfesce pentru viaţa tuturorŭ; pentru acésta înălţându-ne şi pre noĭ Domnulŭ Dumneđeŭ cu Domnia în scaunulŭ ţĕriĭ Românescĭ, bine amŭ voitŭ, ca din bogatele milĭ ale prea milostivuluĭ Dumneđeŭ ce ne-aŭ dăruitŭ, să revărsămŭ şi noĭ facerea de bine, spre cinstea şi întărirea sfinteloră mônăstirĭ, care sunt cea maĭ de cinste parte a politieĭ şi podóba cea mare, şi semnulŭ celŭ prea arĕtatŭ al pravoslavieĭ întru acest prinţipatŭ, întru care fiindŭ şi sfînta mônăstire Bistriţa ot Sud. Vâlcea, unde se cinstesce şi se prăsnuesce hramulŭ Adormireĭ prea sfinteĭ de Dumneđeŭ născĕtóre şi pururea fecióră Maria, şi unde se păzesce şi se odihnesce şi sfintele móste ale prea cuviosuluĭ părinteluĭ nostru Grigore Decapolitŭ, voit'amŭ din tot cugetulŭ inimeĭ nóstre spre a face asupra mililorŭ şi privilegiurile ce-aŭ avutŭ de la toţĭ fraţiĭ Domnĭ de maĭ nainte, ca şi de acum să i-se păzéscă tóte pe deplinŭ şi nestrămutatŭ, adică: din vama Domnéscă, a bălţiĭ, ce se chiamă Balta Albă ot sud.

Romanaţĭ, cu tóte gârlele şi semnile bălţiĭ, din hotarulŭ Debulenilorŭ, până în hotarulŭ Grajdibovuluĭ şi vêrfulŭ Timpiĭ, pe hotarulŭ Viilorŭ, în vêrfulŭ Maminiĭ, unde aŭ fost pusŭ Doroteiu parulŭ, în gura Cujmiţiĭ, în Grindulŭ Ostatuluĭ, la gârla Buzoianuluĭ, în gura Vidinuluĭ, la câmpulŭ din Tâmpa, la măgura Bouluĭ, la Măgura ot. Şăla, înşiratele la Băşicuţa, în calea Vădăstriţiĭ, în gârla Celeiuluĭ, cu tóte gârlele care le-aŭ făcutŭ Banulŭ Barbu Craiovescu celŭ bĕtrânŭ, să aibă a lua acéstă sfântă mônăstire de la acéstă baltă cu tóte gârlele acestea ce s'aŭ numitŭ maĭ sus pre jumĕtate din vama Domnéscă, i de la nevóde, i de la cârme, i din coteţe, i din ostiĭ, i din mreje, i din vama carelorŭ şi din părpărŭ iar jumĕtate; aşişderea să iée vinăriciu de la Ocna cea mare, adică din puţulŭ catăriĭ însuşĭ, spre Licura, pe lângă hotarulŭ Rômniculuĭ pe délŭ în sus pe lângă hotarulŭ Vlădescilorŭ, şi de aicea în jos până la puţulŭ Băiĭ spre drumulŭ moriĭ, din sus de biserica Domnéscă, şi din viile ce vorŭ fi pe moşia mônăstireĭ în gura Soaşuluĭ, i din délulŭ Piştescilorŭ şi alŭ Scórţeĭ, din tóte viile câte vorŭ pe moşia mônăstireĭ ce se chiamă Muscelŭ ot. sud. Romanaţĭ, din hotarulŭ Cocorăscilorŭ, cu Aricescĭ şi cu Isvorulŭ, pênă în Bărluiu, cu părpărulŭ, i din viile ce sunt la Potilŭ şi câte se vorŭ maĭ face de acum înainte, i din viile ce vorŭ fi făcute şi se vorŭ maĭ face la Celeiŭ pe jumĕtate, i din viile ce vorŭ fi pre moşia mônăstireĭ ce se chiamă Studina ot. sud. Romanaţĭ, atât din celea lucrate, i din celea părăginite, cât şi din celea ce le vorŭ maĭ face din pajişte, cât şi din poporulŭ Maghierescĭ, i Socelulŭ Glodeni, Ciutescĭĭ sud. Gorjiu, ce sunt ale schituluĭ Pescera Bistriţeĭ, metohulŭ acestiĭ mônăstirĭ; dară fiind-că de la o vreme încóce isvodindu-se şi alte nume viilorŭ ce sunt pe moşia mônăstireĭ, ce se chiamă Muscelulŭ, între hotarulŭ Cocorăscilorŭ şi Aricescĭĭ, ţicêndu-ĭ şi Cornişulŭ, se întinsese vinăriceriĭ Domnescĭ a lua vinăriciŭ partea mônăstireĭ dintr'acéstă numire, dară din Porunca Domnieĭ sale fratéluĭ Mihaiŭ Vodă Suţulŭ făcêndu-se cercetarea la lét. 1792, s'aŭ doveditŭ, că acéstă numire de poporŭ, este tot din coprinsulŭ popórelorŭ mônăstireĭ, de unde aŭ luatŭ tot-dé-una, şi s'aŭ datŭ întărirea Domnieĭ sale, ca să iée tot sfânta mônăstire vinăriciulŭ şi dintr'acea numire Cornişulŭ, care s'aŭ întăritŭ şi de fraţiĭ Domnĭ din urmă; pentru care amŭ dat acestŭ Domnesculŭ nostru hrisovŭ, cu care să aibă volnicie cuviosulŭ egumenŭ alŭ acesteĭ sfinte mônăstirĭ, a lua milele acestea pe tot anulŭ ne lipsitŭ la vremea lorŭ, adică dupĕ ce-şĭ va luaântêiŭ mônăstirea ţeciuiala dupĕ obiceiŭ, de la câte dintr'acestea bălţĭ, vorŭ fi pe moşia sa, fiindŭ acésta dreptulŭ stăpânuluĭ moşieĭ; apoĭ să aibă a lua de la tóte aceste bălţĭ, din vama Domnéscă pe jumĕtate precum aŭ luatŭ şi pênă acum, cum şi din vinăriciŭ dela tóte popórele ce sunt numite maĭ sus, câte doĭ banĭ de vadră, şi părpărul dupĕ obiceiŭ de fie-care vasŭ po banĭ doĭ-spre-ţece, iară cei-l-alţĭ câte treĭ banĭ aŭ a lua vinăriceriĭ Domnescĭ, scriindŭ la vremea vinăriciuluĭ omulŭ mônăstireĭ împreună cu vinăriceriĭ Domnescĭ tot vinăriciulŭ, şi să iée partea mônăstireĭ pe deplinŭ fără nicĭ o lipsă; aşişderea să aibă a ţinea sfânta mônăstire şi lude optŭ streinĭ,

ce-ĭ are iarăşĭ prin tóte hrisóvele hărăzite, pe carĭ să-ĭ ducă la Ispravnicĭi judeţuluĭ ca să-ĭ cerceteze şi fiindŭ streinĭ cu adevĕratŭ, să le dée adeverinţe pre numele şi chipulŭ lorŭ, dupĕ care să li se dée şi pecetluiturĭ gospodŭ, spre a fi în pace şi nesupĕraţĭ de tóte dăjdiile şi angariile: verĭ câte arŭ eşi de la Visterie, şi de la Cămara Domnieĭ mele peste anŭ în ţéră, de nicĭ unele val şi supĕrare să nu aibă, fiind-că acestea milĭ le-aŭ avutŭ sfânta mônastire de la toţĭ fraţi Domnĭ de maĭ nainte, precum ne phiroforisimŭ din hrisovulŭ Domnieĭ sale selefulŭ nostru Alexandru Vodă Ipsilant, ce'lŭ vĕdumŭ cu lét. 1797 April 7. Aşişderea şi schitul Bistriţa din Pescerĭ ce este alŭ acesteĭ mônastirĭ, are milă de la toţĭ fraţiĭ Domnĭ de maĭ nainte, precum ne pliroforisimŭ din cartea Domnieĭ sale selefuluĭ nostru Alexandru Vodă Ipsilant, ce vĕdumŭ cu lét. 1797 April.... ca să scutéscă de dijmăritŭ stupĭ cincĭ-decĭ, şi de oieritŭ oĭ cincĭ-decĭ, să iée şi pe tot anulŭ din vama aceluĭ judeţŭ Vâlcea, câte tal. cincĭ-decĭ pentru unt-de-lemnŭ, tămâe, făcliĭ i pentru alte trebuinţe; aşişderea să iée pe tot anulŭ la vremea vinăriciuluĭ de la Visterie cu pecetluitŭ Domnescŭ, câte tal. douĕ-decĭ, şi să ţie şi liude doĭ apăraţĭ de tóte angariile, însă streinĭ; dreptŭ aceea ne-amŭ milostivitŭ şi Domnia mea de amŭ întăritŭ milele ce se cuprindŭ maĭ sus, ca să i-se păzéscă nestrămutatŭ, spre a fi sfinteĭ mônastirĭ de ajutorŭ şi întărire, iară Domnieĭ mele şi părinţilorŭ Domnieĭ mele vecĭnică pomenire. Rugămŭ şi pre alţĭ fraţĭ Domnĭ care în urma nóstră se vorŭ învrednici a fi Domnĭ şi oblăduitorĭ acesteĭ crescinescĭ ţĕrĭ, să bine voiască a înoi şi a întări milele acestea; şi amŭ adeveritŭ şi hrisovulŭ acesta cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele Io Costandin Gheorghe Hangeri Vvd. şi cu credinţa prea iubiţilorŭ Domnieĭ mele fiĭ, Mihail Vvd., Alexandru Vvd., Nicolae Vvd., şi cu tot sfatulŭ cinstiţilorŭ credincioşĭ boĭeriĭ Domnieĭ mele veliţĭ: Pan Dumitrache Ghica, vel Ban' Pan Nicolae Mavrocordat vel Spăt., Pan Nicolae Basarab vel Log. de ţéra de sus, Pan Manolache Creţulescu vel Vornicŭ de ţéra de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vist., Pan Costandin Filipescu vel Vorn. de ţéra de jos, Pan Radu Golescu vel Vorn. al Obştirilorŭ, Pan Radu Slătineanu vel Vorn. al treilea, Pan Costandin Stirbeiŭ vel Log. de ţéra de jos, Pan Manolache Grădişteanu vel Vorn. alŭ patrulea, Pan Mateiŭ Falcoian vel Logofĕtŭ alŭ obiceiurilorŭ, Pan Iordache Suţu vel Post., Pan Costache vel Hatmanŭ, Pan Teodorache Iuliano vel Clucerŭ, Pan Gregorie Greceanu vel Paharnicŭ, Pan Dumitrache Papazoglu vel Stolnicŭ, Pan Dimitrie vel Comis., Pan Teodorache Creţulescu vel Slugerŭ, Pan Iordache vel Pitarŭ şi Ispravnicŭ, Pan Nicolae Basarab vel Log., scriindu-se hrisovulŭ acesta întruântĕiulŭ anŭ alŭ domnieĭ Domnieĭ mele, aicĭ în scaunulŭ Domnieĭ mele Bucurescĭĭ, de Zamfirache Logofĕtŭ de Divanŭ la lét. 1798, Iunie 1.

Cod. XL, fila 86.

Hrisovulŭ mônastireĭ ot. Câmpu-Lung

Sfinteĭ şi Dumneḑeiesceĭ mônastirĭ din oraşulŭ Domnieĭ mele, ce se chiamă Câmpu-Lung, unde se cinstesce şi se prăznuesce hramulŭ Adormireĭ prea sf.

stăpâniĭ nóstre de Dumneḑeŭ născętóre şi pururea fecióră Maria, ca să fie sf. mônăstirĭ tóte milele câte sunt date şi miluite de rĕposatulŭ Mateĭ Vodă Basarabŭ ctitorulŭ acesteĭ sfinte mônăstirĭ, care milĭ şi danĭĭ le are sfânta mônastire şi pênă acum, adică să aibă a lua sfânta mônăstire vamă din têrgulŭ de acolo din Câmpu-Lung dupĕ obiceiŭ, din orĭ-ce bucate şi marfă arŭ aduce alţĭ ómenĭ strĕinĭ de prin alte părţĭ şi de prin alte sate de le-arŭ vinde acolo în oraşŭ, afară numaĭ din orăşenĭ, fiind-că eĭ dintru începutŭ vamă n'aŭ datŭ, şi afară din boĭerĭĭ ceĭ marĭ care îşĭ vorŭ vinde bucatele acolea, iară care vorŭ face neguţătorie, uniĭ ca aceia să'şĭ dée cu toţiĭ vama dupĕ obiceiŭ, verĭ ce felŭ de omŭ arŭ fi, iară căminăritulŭ de orĭ-câte buţĭ vor vinde acolea în têrg, atât de la alţĭ ómenĭ strĕinĭ cât şi de la orăşenĭ să aibă a lua de bute o vadră, pe care să o plătéscă cu banĭ precum vorŭ vinde în cârciumă, şi de la carulŭ cu peşte oca cinci şi banĭ nouĕ precum tot-dé-una aŭ datŭ la mônăstire şi orăşeniĭ pênă acum, şi vama zboruluĭ ce se face la sfântulŭ Ilie Prooroculŭ, şi talerĭ una sută din vama Dragoslavilorŭ şi vinăriciŭ din délulŭ Brătuleştilorŭ sud. Muscelŭ câte doĭ banĭ de vadră şi părpărulŭ dupĕ obiceiŭ; încă să aĭbă a lua de la ocna Telega bolovanĭ sare una sută pe tot anulŭ; aşişderea să aibă a ţinea şi liude ḑece scutelnicĭ şi liude ḑece ómenĭ strĕinĭ şi fără de pricină de dajdie, pentru carĭ luându adeverinţă de la d-lorŭ Ispravnicĭĭ pe numele şi chipulŭ lorŭ, să li se dee şi pecetluiturile Domnieĭ mele, de la Visterie, spre a fi apĕraţĭ de tóte dăjdiile şi angariile verĭ-câte arŭ ĭeşi peste anŭ în ţĕră, ca să fie pentru ajutorulŭ şi slujba sfinteĭ mônăstirĭ, pentru că acéstă milă aŭ avut'o sfânta mônăstire şi de la fraţiĭ trecuţĭ Domnĭ precum ne pliroforisimŭ Domnia mea din hrisovulŭ Domnieĭ sale Alexandru Vodă Ipsilant, ce'lŭ vĕḑumŭ, cu létŭ 1797; dreptŭ aceea şi Domnia mea m'amŭ milostivitŭ de amŭ înoitŭ şi amŭ întăritŭ milele ce s'aŭ ḑisŭ maĭ sus, ca să fie sf. mônăstirĭ de ajutorŭ şi întărire; şi amŭ întăritŭ hrisovulŭ acesta cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele Io Constantin Gheorghe Hangeri Vvd. şi cu credinţa prea iubiţilorŭ Domnieĭ mele fiĭ: Mihail Vvd., Alexandru Vvd., Nicolae Vvd., martorĭ puindŭ şi pe Dumnélorŭ cinstiţiĭ şi credincioşĭ boĭerĭĭ veliţĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: Pan Dumitrache Ghica vel Banŭ, Nicolae Mavrocordat vel Spătarŭ, Pan Nicolae Brâncoveanu vel Logof. de ţéra de sus, Manolache Creţulescu vel Vornicŭ de ţéra de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vistierŭ, Pan Constantin Filipescu vel Vornicŭ de ţéra de josŭ, Pan Manolache Grădişteanu vel Vornicŭ alŭ patrulea, Pan Mateĭ Fălcoianu vel Logofĕtŭ alŭ obiceiurilorŭ, Pan Radu Golescu vel Vornicŭ alŭ obştirilorŭ, Pan Radu Slătineanu vel Vor. alŭ treilea, Pan Constantin Ştirbeĭ vel Logofĕtŭ de ţéra de jos, Pan Iordache Suţu vel Postelnicŭ, Pan Costache vel Hatmanŭ, Pan Teodorache Iuliano vel Clucer, Pan Gligore Greceanu vel Paharn., Pan Dimitrie Papazoglu vel Stoln., Pan Dimitrie vel Comisŭ, Pan Teodorache Creţulescu vel Slugerŭ, Pan Iordache

vel Pitarŭ şi Ispravnicŭ, Pan Constantin Ştirbeĭ vel Log., scriindu-se hrisovulŭ acesta la lĕtŭ 1798 Maĭ 30 de Gheorghe biv. al 3-lea logf.

Cod. XL, fila 87.

Cartea Schituluĭ Gavana

Zem, Vlahiscoie: Dat'am Domnésca nóstră carte sfintuluĭ Gavana din sud. Buzeŭ unde să prăsnueşce hramulŭ Adormiri prea sfinteĭ de Dumneḑeŭ născĕtóre şi pururea fecióra Maria, şi tuturorŭ părinţilorŭ călugăraşĭ, ce se află locuitorĭ la acestŭ sfînt schitŭ, ca să aibă a-şĭ găsi liude şése oamenĭ străinĭ fără pricină de dajdie, pe care să-ĭ ducă la Dumnélorŭ Ispravnicieĭ judeţuluĭ ca să-ĭ cerceteze, şi fiind străinĭ cu adevĕratŭ, să le dee adeverinţă pe numele şi chipulŭ lorŭ, dupĕ care să li se dee şi pecetluiturile Domnieĭ mele dela Visterie, spre a fi în pace şi apĕraţĭ de tóte dăjdiile şi orânduelile, pentru care acestŭ sfîntŭ schitŭ făcêndu-se cu milă de pe la creştinĭ, şi fiind la locŭ de munte în pădure unde este cu anevoie hrana părinţilorŭ călugăraşĭ, aŭ avutŭ acéstă milă şi de maĭ nainte, precum ne pliroforisim Domnia mea din cartea Domnieĭ sale Alexandru Costandin Moruzi Vvd. care o vĕḑumŭ cu lét 1793, Iulie 26; dreptŭ aceea ne-amŭ milostivitŭ şi Domnia mea şi amŭ miluitŭ sfîntulŭ schitŭ cu aceştĭ liude şase ca să fie de ajutorŭ la hrană şi trebuinţă călugăraşilorŭ; pentru care poruncimŭ şi Dumneavóstră Ispravnicilorŭ şi altor zapciĭ, nimenea de nicĭ unŭ felŭ de supărare să nu faceţĭ peste cartea acésta a Domnieĭ mele. ii saam receh gd. 1798, Iulie 16.

Cod. XL fila 95.

Hrisovulŭ Bĭsericiĭ Ciauş David.

Ceĭ ce săvêrşescŭ bunătăţile celea de sufletŭ folositóre şi plăcute luĭ Dumneḑeŭ, nu numaĭ în viaţa acésta se laudă şi se bine-cuvintéză, ci şi după petrecania lorŭ le rĕmâne nume nemuritóre şi pomeniriĭ vecĭnice, şi sufletele lorŭ în locaşurile dreptţilor se învrednicescŭ; multe dară bunătăţĭ sunt cu care póte omul aşĭ dobândi sufletésca mântuire, iară cea maĭ mare este milostenia, ce se face atât la sfintele luĭ Dumneḑeŭ lŏcaşurĭ, cât şi maĭ vêrtosŭ la săracĭ bolnavĭ şi la scăpătaţĭ, pentru că milostenia este vêrfulŭ celor-l-alte bunătăţĭ, căcĭ rezbate cerulŭ şi rezbeşce tocmaĭ la scaunul măririĭ luĭ Dumneḑeŭ, şi celuĭ ce face milostenia ĭĭ zideşce lŏcaşŭ în cerŭ, 'lŭ face moşnénŭ împĕrăţieĭ cereşcĭ şi multă îndrăsnélă ĭĭ face către Dumneḑeŭ, de vreme ce însuşĭ Domnulŭ nostru Isus Christos se chezăşueşce ḑicêndŭ că «orĭ-ce aţĭ face unuia din aceştĭ maĭ micĭ fraţĭ, mie aţĭ făcutŭ»; aşişderea după cuvêntulŭ sfîntuluĭ Ioan ce face pentru milostenie: la atâta înălţime, ḑice, o suie preotul milostenia; dreptŭ aceea şi robulŭ stăpânuluĭ meŭ Is. Hrist. şi Dumneḑeuluĭ a tótă făptura Io Costandin Gheorghe Hangeri Vvd. râvnitorŭ fiind acesteĭ marĭ faceriĭ de bine, şi voindŭ a întări celea cu cuviinţă date milĭ pre la sfintele luĭ Dumneḑeŭ lŏcaşurĭ întru

slava a sfîntuluĭ numeluĭ sĕŭ, şi întru pomenirea nóstră, aflatamŭ şi pentru rĕposatulŭ Misailă Monahu ce aŭ fostŭ Logofĕtŭ de taină, cum-că de mica vrâsta sa aŭ slujit Domniloră şi ţĕriĭ până la vrâsta bĕtrâneţilor, şi cugetândŭ la celea de Dumneḑeŭ plăcute, cu a sa agoniséla aŭ înălţatŭ doue sfinte biericĭ aicĭ în Bucurescĭ săvêrşindu-le cu tótă podóba lorŭ, însă una ce se chiamă mahalaua Hagiuluĭ, la care se cinsteşce şi se prăznuesce hramul prea cuviósei nóstre Maicĭi Paraschiviĭ, şi a sfinţilorŭ maĭ marilorŭ Voivoḑĭ Mihail şi Gavril, şi alta ce se numeşce mahalaua Ceauşuluĭ David, la care se cinsteşce şi se prăznueşce hramul prea sfinteĭ prea curateĭ stăpâniĭ nóstre de Dumneḑeŭ născĕtóreĭ şi pururea fecióreĭ Mariĭ, a sfîntuluĭ părinteluĭ nostru Nicolae Archiepiscopulŭ Mirilorŭ făcĕtorulŭ de minunĭ, unde aŭ făcutŭ şi patru-spre-ḑece chiliĭ spre locuinţa a doue-ḑecĭ şi patru femeĭ sĕrace, obraze maĭ alese şi călugărite, de a cărora hrană şi îmbrăcăminte tot Misail Monahul aŭ avutŭ purere de grijă în viaţa sa, cum şi după sfîrşitulŭ sĕŭ, atât pentru purtarea de grijă în viaţa sa, şi chiverniséla acelorŭ sĕrace, cât şi pentru a bisericilorŭ orânduială aŭ lăsat epitropŭ şi chivernisitorŭ pe nepotulŭ sĕŭ, credincios, boerul Domnieĭ mele Panait Băbénul biv. vel Sluger, care orânduială a acelorŭ sărace cum şi a bisericilor, înşciinţîndu-ne că se păzeşce pe deplinŭ precum se afla şi când era rĕposatulŭ Misail Monahul, şi fiind-că pe lângă acéstă orânduială ce aŭ făcutŭ acelŭ rĕposatŭ aŭ avutŭ şi milĭ Domneşcĭ, adecă scutirea dreptelorŭ bucate stupĭ, i rêmătorĭ de dijmăritŭ, şi vinulŭ de vinăriciŭ, cum şi o pivniţă de aicĭ din Bucureşcĭ, dela poarta Domnéscă din sus, o ţinea scutită de fumăritŭ, de căminăritŭ, de vamă, de vinulŭ Domnescŭ, de ortulŭ vătăşescŭ şi de tóte alte angariĭ, ca să fie pentru vênḑare de vin, i de rachiŭ spre chivernisala acelorŭ sărace; aşişderea scutea la vreme oierituluĭ, cu pecetluitŭ domnescŭ, oĭ doue-sute, şi la vremea văcărituluĭ, când să întêmpla după vremĭ, scutea vite doue-ḑecĭ, ţinea şi liude ḑece scutiţĭ de tóte dăjdiile şi orânduelile câte esŭ de la Visterie peste anŭ în ţéră, care sunt pentru adusul lemnelorŭ dela chiliĭ şi pentru alte posluşaniĭ, luândŭ şi dela Visterie amêndoue bisericile pe anŭ tal. opt-ḑecĭ, de biserică câte tal. patru-ḑecĭ, însă de patru orĭ într'un anŭ, la fie care hramŭ câte tal. doue-ḑecĭ, pentru ceară, tămîe, untŭ de lemn şi pentru împărţit la sĕracele dela chiliĭ; şi iar lua pe fie-care anŭ cu pecetluitŭ Domnescŭ, sare oca doue miĭ dela Ocna Telega; aşişderea şi un omŭ ţinea, care este orânduitŭ Ispravnicŭ spre purtarea de grijă, şi posluşnicŭ la celea sărace, scutitŭ şi apăratŭ de tóte dăjdiile şi orânduelile visterieĭ, căruia prin cercetare i se va da adeverinţă dela D-luĭ vel Vist.; precum pentru tóte acestea milĭ şi orânduelĭ ce maĭ sus se arată, ne-amŭ adeveritŭ Domnia-mea din hrisovulŭ Domnieĭ séle Const. Vodă Mavrocordat, i din hrisovul Domnieĭ séle selefuluĭ nostru Alexandru Vodă Ipsilant dintru întêia Domnie, i al Dumisale răposatuluĭ Nicolae Voda Caragea; Aşişderea ne-amŭ adeveritŭ din hrisovulŭ Domnieĭ séle frateluĭ Mihaiŭ Vodă Suţu dintru cea dintâiŭ Domnie, că maĭ sus numitulŭ epitropŭ şi ctitorŭ,

credinciosŭ boierulŭ Domnieĭ mele Panait Băleanu vel. sluger, cugetândŭ la celea de Dumneḑeŭ plăcute, cu a sa agonisélă s'aŭ fost îndemnatŭ atuncĭ, în ḑilele Domnieĭ séle, spre a face în zidire de peatră una dintru acestea douĕ bisericĭ, adecă cea din mahalaua Ceauş David, ce era de lemnŭ, în care se află şi sfânta Icónă a prea curateĭ stăpâneĭ nóstre de Dumneḑeŭ născétóre făcétóre de minunĭ, şi să zidéscă şi douĕ-spre-ḑece chiliĭ ĭarăşĭ de peatră, în care să locuiască alte douĕ-ḑecĭ şi patru de călugăriţe şi femeĭ sărace văduve, a cărora purtare de grijă şi căutare să li se păzéscă tot de numitulŭ ctitorŭ ca şi celor-l-alte, atât în viaţa sa cât şi dupĕ mórte, lăsândŭ epitropŭ şi ctitorŭ iar din némul sĕŭ mirenĭ, iară nu călugărĭ, fiindŭ biserică la care se află locuindŭ călugăriţe şi sărace văduve, precum aŭ datŭ pentru acésta şi Metropolitulŭ ţĕreĭ chir Gregore Arhiereasca carte cu aşeḑământulŭ acesta făcută de la létŭ 1783 Iunie 1, şi cu volnicie ctitoruluĭ să zidéscă biserica şi chiliile, şi să păzéscă aşeḑământurile şi orânduelile ce prin cartea Prea Sfinţieĭ Sale în şése ponturĭ cuprinde nestrămutatŭ, lăsândŭ şi Prea Sfinţia Sa doĭ preoţĭ ca să fie nesupăraţĭ de orânduelile dăjdiilorŭ preoţescĭ, şi aŭ întăritŭ prin hrisovulŭ Domnieĭ sale tóte acestea câte se cuprinde în cartea Prea Sfinţieĭ Sale părinteluĭ Metropolitulŭ, fiind-că buna orânduială făcută spre a se păzi în tótă vremea nestrămutatŭ, şi pentru evlavie şi râvnă ce se cade a avea fieş-care către sfintele luĭ Dumneḑeŭ lŏcaşurĭ, şi pentru acestea călugăriţe şi veduve sărace maĭ vĕrtoşĭ, bine voindŭ şi Domnia sa de a ajuta la acestŭ lucru plăcutŭ luĭ Dumneḑeŭ, aŭ întăritŭ cele vechĭ milĭ şi aŭ şi adausŭ milă Domnéscă bolovanĭ una sută ocă sare, care să iée pe totŭ anulŭ cu pecetluitŭ iară dela Telega, ca să fie pentru chivernisélă şi ajutorulŭ sĕracelorŭ de la chiliĭ; aşişderea şi pentru doĭ preoţĭ şi un diaconŭ ce vorŭ fi la acéstă sfântă biserică, să fie nebăntuiţĭ despre rêndulŭ dăjdiilorŭ preoţescĭ, i de ploconulŭ Metropolieĭ, ca să pótă sluji sfinteĭ bisericĭ, iară dupĕ venirea Domnieĭ sale cu a doua Domnie, pliroforisindu-se că maĭ susŭ numitulŭ ctitorŭ credinciosŭ boierulŭ Domnieĭ mele Panait Băleanul biv. vel. sluger aŭ sĕvârşitŭ lucrarea şi facerea biserieeĭ din mahalaua Ceauş David, făcêndu-o de peatră, peste tot de zidŭ, şi înfrumuseţând-o cu tóte celea trebuincióse podóbe, încă şi 14 chiliĭ de peatră făcute înprejurulŭ biserieeĭ, în care chiliĭ locuescŭ acelea sĕrace, aŭ maĭ adausŭ acéstă milă: ca să aibă a lua din vinăriciulŭ domnescŭ din sud. Ialomiţa de vadră po banĭ doĭ cu părpârulŭ, dela câte viĭ lucrătóre se afla până la acelŭ timpŭ cu lét 1792 în plasa Stelnica, Lichirescĭ, Sloboḑia şi Oraşulŭ, iară la altele ce se vorŭ maĭ sădi să nu aibă a face, ca să fie pentru cheltuelile bolnavilorŭ ce vin de pe aiurea şi năzuescŭ la ajutorulŭ prea sfinteĭ stăpâneĭ nóstre de Dumneḑeŭ născétóre, a cărora cheltuială şi purtare de grijă ĭarăşĭ de către numitulŭ epitropŭ şi ctitorŭ credinciosŭ boierulŭ Domnieĭ mele Panait Baleanu biv. vel sluger se sĕvârşeşce; aşişderea şi Domnia sa Alexandru Vodă Moruzi, prin hrisovul Domnieĭ sale, aŭ maĭ adausŭ mila vinăriciuluĭ numitelorŭ bisericĭ încă câte un Banŭ ca să iée

pe tot anulŭ bisericile din numitele plăşĭ de vadră căte treĭ banĭ cu părpărulŭ, atât din viile ce se făcuse maĭ înainte, cât şi din viile ce se maĭ făcuse într'acele patru plăşĭ, până la acel timpŭ lét 1794, întărind şi Domnia sa seleful nostru Alexandru Vodă Ipsilant întru a doua Domnie tóte acestea milĭ prin hrisovulŭ Domnieĭ sale, ce-l vĕḍumŭ cu létu 1794 Iunie. Decĭ învrednicindu-ne şi pe noĭ Domnulŭ Dumneḍeŭ cu Domnia acesteĭ creştinescĭ ţĕrĭ, am bine-voitŭ şi printr'acestŭ Domnescul nostru hrisovŭ ĭĭ întărim tóte milele câte se cuprinde maĭ sus, ca să i se păzéscă întocmaĭ şi ne strămutatŭ; pentru care rugămŭ şi pe alţĭ fraţĭ Domnĭ carĭ în urma nóstră se vorŭ învrednici cu Domnia acesteĭ pravoslavnice ţĕrĭ, să bine-voiască a înoi şi a întări milele acestea, ca şi ale Domniilor sale milĭ şi faceri de bine să fie în urmă de alţĭ ţinute în sémă. Şi am întăritŭ hrisovulŭ acesta cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele Io Costandin Gheorghe Hangeri Vvd., şi cu credinţa prea iubiţilorŭ Domnieĭ mele fiĭ: Mihail Vvd., Alexandru Vvd., Nicolae Vvd., şi cu tot sfatulŭ cinstiţilorŭ şi credincioşĭ boĭerilorŭ celorŭ marĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: Pan Dimitrache Ghica vel Ban, Pan Nicolae Mavrocordat vel Spăt., Pan Nicolae Basarab vel Log. de ţéra de sus, Pan Manolache Creţulescu vel Vorn. de ţéra de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vistierŭ, Pan Costandin Filipescu vel Vorn. de ţéra de jos, Pan Radu Golescu vel Vorn. alŭ obştirilorŭ, Pan Radu Slătineanu vel Vorn. al treilea Pan Costandin Stirbeiŭ vel Log. de ţéra de jos, Pan Grădişteanu Manolache vel Vornicŭ alŭ patrulea, Pan Mateiŭ Fălcoianu vel Log. alŭ obiceiurilorŭ, Pan George Suţu vel Post., Pan Costache vel Hatmanŭ, Pan Teodorache Iuliano vel Clucerŭ, Pan Gregorie Greceanu vel Paharnicŭ, Pan Dimitrache Papazoglu vel Stolnicŭ, Pan Dimitrie vel Comis., Pan Teodărache Văcărescu vel Slugerŭ, Pan Iordache vel Pit. şi Ispravnicŭ, Pan Nicolae Basarab vel Log. de ţéra de sus; şi s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta întru ântêea Domnie a Domnieĭ mele aicĭ în oraşulŭ scaunuluĭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, la aniĭ de la Hristosŭ . . . Iulie 24, de Chiriţă Logofĕtŭ de Divanŭ.

Cod. XL fila 97.

Hrisovul mônăstireĭ Cotrocenii

Sfinteĭ şi Dumneḍeieşteĭ mônăstirĭ Cotrocenii, unde se cinstesce şi se prăznuesce hramulŭ adormireĭ prea sfinteĭ stăpâneĭ nóstre de Dumneḍeŭ născătóre şi pururea fecióreĭ Maria şi cuviosuluĭ chir . . . . , egumenulŭ mônăstireĭ, ca să fie sfinteĭ mônăstirĭ milă de la Domnia mea tot vinăriciulŭ din délulŭ Ţigăneşcilorŭ şi alŭ Viţigheştilorŭ, ce se ţine de délulŭ Piteştilorŭ sud. Muscelŭ şi din délulŭ Bucureşcilorŭ din drumulŭ Giurgiovuluĭ pênă în viile mônăstireĭ Radu-Vodă şi iar să fie sfinteĭ mônăstirĭ milă de la Domnia mea să aibă a lua tótă vama din Balta de la satulŭ Petrele sud. Ialomiţa şi vinăriciulŭ dintr'acestŭ satŭ, cu părpărulŭ şi ploconulŭ dupĕ obiceiŭ, atât dintr'acestŭ délŭ cât şi din cele maĭ sus numite; şi să maĭ fie sfinteĭ mônăstirĭ milă

de la Domnia mea, să aibă a lua pe tot anulŭ de la ocna Telega bolovanĭ sare una sută cinci-ḑeci la vremea când vorŭ lua şi alte mônăstirĭ, care sare să aibă volnicie a o vinde orĭ unde i va fi voia şi de către vameşĭ nimic supĕrare să nu aibă; aşişderea de la toţĭ ceĭ ce aŭ viĭ pe moşia mônăstireĭ, să aibă a lua sfânta mônăstire otaştina din douĕ-ḑeci vedre o vadră, dupĕ obiceiŭ; şi iarăşĭ aŭ avutŭ acéstă sfântă mônăstire a lua pe anŭ din vama Domnéscă a tîrguluĭ ce se făcea maĭ nainte vreme la oraşulŭ Flocĭ sud. Ialomiţa, alŭ treilea banŭ, care i s'aŭ şi urmatŭ pênă la o vreme, iar maĭ pe urmă mutându se tîrgulŭ de la oraşulŭ Flocilorŭ la Urziceni în judeţulŭ Ialomiţa, să isterisa numita mônăstire de acestŭ alŭ treilea banŭ, şi dintr'acésta era pricină în tóta vremea cu mônăstirea, dar Domnia sa fratele Alexandru Vodă Moruzi, vroindŭ ca să se foloséscă mônăstirea cu o milă pentru acésta, aŭ hotărîtŭ a i se da de la cumpĕrătoriĭ vămilorŭ Urziceniĭ pe tot anulŭ câte tal. douĕ sute tocmaĭ, care banĭ să i rĕspunḑă vameşulŭ la mônăstire peste suma cumpĕrătoreĭ când se vorŭ vinde vămile, fără de a se scădea Cămara Domnéscă, iar când nu se vorŭ vinde vămile şi se vorŭ da în credinţă, atunci să'ĭ rĕspunḑă Cămara aceştĭ taleri douĕ sute la mônăstire; care acéstă orênduială asemenea aŭ întărit-o şi Domnia sa selefulŭ nostru Alexandru Vodă Ipsilant; aşişderea să aibă a ţinea acéstă sfântă mônăstire liude cinci-spre-ḑece străinĭ fără de pricină pe care anume să-ĭ aducă din strĕinătate şi dupĕ adoverinţele Dumnélorŭ Ispravnicilorŭ judeţuluĭ să li se dée şi pecetluiturĭ, cum şi deosebitŭ să aibă şi alţĭ liude cinci strĕinĭ asemenea scutiţĭ cu pecetluiturĭ, ca să fie douĕ-ḑeci liude; să maĭ aibă a scuti şi vre-o patru sute de oĭ de oĭeritŭ; care aceste milĭ le-aŭ avutŭ sfânta mônăstire şi de la alţĭ fraţĭ trecuţĭ Domnĭ, precum din hrisovulŭ Domnieĭ sale selefuluĭ nostru Alexandru Ipsilant Vodă, ce-lŭ vĕḑumŭ, cu létŭ 1797, Maiŭ 28, ne-amŭ adeveritŭ.

Deci învrednicindu-ne Domnul Dumneḑeŭ cu Domnia acestiĭ pravoslavnice ţĕrĭ ne-amŭ milostivit de am întărit aceste milĭ, ca să i se păzească nestrămutatŭ, şi amŭ adeveritŭ hrisovulŭ acésta cu însăşĭ credinţa Domnieĭ méle Io Cost. Gh. Hangeri Vvd. şi cu credinţa prea iubitorŭ Domnieĭ mele fiĭ: Mihail Vvd. Alecsandru Vvd. Nicolae Vvd, marturĭ fiind şi Dumnélorŭ cinstiţĭ şi credincioşĭ boieriĭ Veliţĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ méle: Pan Dumitrache Ghica vel Ban, Pan Nicolae Mavrocordat vel Spăt., Pan Nicolae Basaraba vel Log. de ţéra de sus Pan Manolache Creţulescul vel Vorn. de ţéra de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vist. Pan Costantin Filipescu vel Vorn. de ţéra de jos, Pan Radu Slătinénu vel Vorn. al treilea, Pan Costantin Stirbeiŭ vel Log. de ţéra de jos, Pan Manolache Grădişténu vel Vorn. al patrulea, Pan Mateiŭ Fălcoianu vel Logof. al obiceiurilorŭ, Pan Iorgache Suţul vel Posteln. Pan Costache vel Hatman, Pan Teodorache Iuliano vel Clucer, Pan Gregorie Greceanu vel Paharnic, Pan Dimitrie Papazoglu vel Stolnicŭ, Pan Dimitrie vel Comis, Pan Teodorache Văcărescu vel Sluger, Pan Iordache vel Pit, şi Ispravnic Pan Nicolae Basaraba

vel Logof. şi s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta la întêiul anŭ dintru întêia Domnie, a Domnieĭ mele aicĭ în oraşul scaunuluĭ Domnieĭ mele Bucureşcĭ la lét 1798 Maiŭ 23, de Răducan Poenariu biv. 3-lea Logof.

Cod. XL, fila 101.

Cartea schituluĭ Nămăcscii din sud. Muscel

Zem. Vlahiscoie. Fiind-că sfântulŭ şi Dumneḑeesculŭ schitŭ ce se numesce Nămăescĭ sud. Muscel, unde se află cu locuinţa maicĭ călugăriţe cu stariţa lorŭ, prin hrisóvele şi cărţile fraţilorŭ trecuţi Domnĭ aŭ avutŭ milă a ţinea liude doĭ scutiţĭ oamenĭ străinĭ pentru ajutorulŭ şi trebuinţele lorŭ, a ţinea şi unŭ preotŭ apăratŭ şi scutit de tóte dările ce daŭ alţĭ preoţĭ, a lua pre tot anulŭ treĭ-ḑecĭ bolovanĭ de la Ocna Telega; dreptŭ aceea şi Domnia mea milostivindu-ne, nu numaĭ întărimŭ milele ce le are schitulŭ de la trecuţiĭ fraţĭ Domnĭ, ci peste liude doĭ ce are schitulŭ acesta, scutiţĭ cu cărţĭ Domnescĭ, hărăzimŭ Domnia mea liude încă doĭ, ca să aibă a ţinea liude patru, însă aceştĭ liude doĭ să se dée numituluĭ schitŭ dintr'aceĭ ce i'aŭ avutŭ schitulŭ poslusnicĭ şi i'aŭ luatŭ în scrisŭ cercetătorul, ce aŭ fost orânduitŭ, care şi aceştĭ doĭ să aibă schitulŭ iarăşĭ scutiţĭ ca cei-l-alţĭ doĭ, iară nu de poslusnicĭ, cărora să li se dée şi pecetluiturĭ de la Visteria Domnieĭ mele; pentru care poruncimŭ Domnia mea, ca atât milele de maĭ nainte, cât şi mila acestorŭ doĭ scutiţĭ să i-se păzéscă numituluĭ schitŭ nestrămutat, ca să-ĭ fie de ajutorŭ; într'alt chipŭ să nu fie, că aşa este porunca Domnieĭ mele. — 1798, Maiŭ 18.

Cod. XL fila 102.

Cartea mônăstireĭ Şinaia din sud. Prahova pentru vama ce are a lua în patru joĭ.

Zem. Vlahiscoie. Find-că mônăstirea Sinaia din sud. Prahova prin cărţile fraţilorŭ trecuţĭ Domnĭ, are milă vama din patru joĭ dela zborulŭ ce se face la vremea culesuluĭ de viĭ în Valea Negovanilor pe moşia acesteĭ mônăstirĭ fără de a se amesteca vameşiĭ la acestea patru joĭ, care zborŭ în vreme de maĭ înainte se făcea Marţea, şi din vremea Domnieĭ dintêiŭ a Domnieĭ sale Alexandru Vodă Ipsilant schimbându-se a se face joia, încă de atuncĭ i s'aŭ datŭ cartea Domnieĭ sale, ca în locŭ de patru Marţĭ să aibă a lua mila acésta în patru Joĭ, precum prin acésta ne pliroforisimŭ Domnia mea din cartea Domnieĭ sale, dintru a doua Domnie, ce o vĕḑumŭ cu lét 1797 Ghenar 1; dreptŭ aceea şi Domnia mea milostivindu-ne înoimŭ mila acésta, şi poruncimŭ Domnieĭ-Vóstre Ispravnicilorŭ, să faceţĭ pe vameşĭ a urma, şi cu nicĭ un fel de înpotrivire să stée egumenuluĭ, ca să-şĭ pótă lua acéstă vamă în patru Joĭ la zborulŭ acesta. ii saam receh. gd.

Cod. XL fila 102.

Cartea de la Biserica Domnească ot. Caracalŭ.

Zem. Vlahiscoie. Fiind-că preoţiĭ de la Biserica Domnéscă din Caracalŭ, aŭ avutŭ milă Domnéscă pentru slujba sfinteĭ Biserecĭ a scuti de dijmăritŭ stupĭ cincĭ-ḑecĭ, i râmătorĭ 30, i de vinăriciŭ căte vedre una sută, aşişderea şi casele lorŭ ertate de birŭ preoţescŭ şi de la alte angariĭ ce esŭ pre ţéră, precum ne-am adeverit Domnia mea, atât din cărţile fraţilor trecuţĭ Domnĭ de maĭ nainte, cât şi din cartea Domnieĭ-sale Alexandru Vodă Moruzi, ce o vĕḑum cu lét. 1794. Ghen. 30. Dreptŭ aceea amŭ datŭ şi Domnia mea acésta Domnésca nóstră carte Popi Hristi sin Popi Slănislav, şi Popi Dumitru sin Popi Pătru, şi Diaconuluĭ Stan, *vnuc* Popi Dumitru, ca să aibă milele acestea ce se coprindŭ maĭ sus; pentru care poruncim Domnia mea şi vouă dijmarilorŭ, i vouă vinăricerilorŭ şi vouă celorŭ ce veţĭ strînge dajdia preoţilorŭ, vĕḑîndŭ cartea Domnieĭ mele toţĭ să aveţĭ a vĕ feri de casele lorŭ, că verĭ-care le-arŭ face vre unŭ valŭ şi supĕrare peste cartea Domnieĭ mele, uniĭ ca aceia vorŭ lua certare. ii saam receh gd. — 1798, Iunie 13.

Cod. XL, fila 102.

Cartea sfântuluĭ Spiridon Vechiŭ de aicea.

Zem Vlahiscoie. Fiind-că sfînta şi Dumneḑeeasca mônastire a sfântuluĭ Spiridon Vechiŭ, de aicĭ din oraşul Domnieĭ mele Bucureşcĭ la care prea fericitul Patriarhŭ al Antiochie, chir Antemie unde este închinată metoh acéstă mônastire, aŭ orânduitŭ nastavnicŭ pre sfiinţia sa Iliopoleos, Nicodim, are milă atât de la ceĭ-l-alţĭ Domnĭ, cât şi de la Domnia sa fratele Alecsandru Vodă Moruzi, precum şi hrisovulŭ Domnieĭ sale de la létŭ 1793 Iulie 18, şi prin cartea Domnieĭ sale selefuluĭ nostru Alexandru Ipsilant Vodă arétă, ce o vĕḑumŭ cu létŭ 1797, August 15, ca să iée vinăriciŭ în sud. saac; însă din valea Dobroteiu, i Vaĭ-de-el, i Măstinescĭ, i Popescĭ, i Chiliile, i Ciuleul, i Nucetul câte doĭ banĭ de vadră, iară părpărulŭ numaĭ din popórele Valea Doroteĭ, i Vaĭ-de-elŭ, i Măstinescĭ, i Popescĭ şi Chiliile, cum şi liude şése ómenĭ strĕinĭ, fără de pricină de dajdie, care i-aŭ adusŭ Domnia sa fratele Mihaiŭ Vodă Suţu milă sfinteĭ mônăstirĭ încă din întêia Domnie a Domnieĭ sale, care s'aŭ întăritŭ şi de fraţiĭ Domnĭ din urmă, care milă de vinăriciŭ şi cu părpărulŭ, cum şi aceştĭ liude şése strĕinĭ, ne-amŭ milostivitŭ şi Domnia mea de amŭ întăritŭ printr'acéstă Domnéscă a nóstră cartę mila acésta; pentru care poruncimŭ Domnia mea să i se păzéscă nestrămutatŭ şi la vremea vinăriciuluĭ să aibă a'şĭ trimete mônăstirea omulŭ sĕŭ ca să âmble din preună cu vinăriceriĭ Domnescĭ la scrisulŭ vinăriciuluĭ din maĭ sus numitele popóre, i dupĕ ce va mĕsura vinurile cu cotulŭ celŭ Domnescŭ pecetluitŭ să facă douĕ catastişe şi să le iscăléscă atât vinăriceriĭ Domnescĭ cât şi omulŭ mônăstireĭ şi unulŭ să'lŭ iée vinăriceriĭ Domnescĭ, dupĕ care să iée câte doĭ banĭ de vadră şi ploconulŭ de nume, iar

altulŭ să rămâe la omulŭ mônăstirii, dupĕ care să aibe a lua banĭ partea mônăstiriĭ pe deplinŭ câte duoĭ banĭ de vadră, şi cu părparulŭ dupĕ cum coprinde maĭ sus, fără de a se amesteca vinăriceriĭ Domnescĭ întru nimic la baniĭ mônăstiriĭ, nicĭ a pretendirisi, cu pricină de zeciuială, nicĭ de vre-o cheltuială cu altŭ nume, nicĭ a sta cu vre-o împotrivire omuluĭ mônăstiriĭ, cum şi pentru scutelnicĭ să aibă acum aĭ găsi, şi ducêndu-ĭ la Dumnealorŭ Ispravniciĭ judeţuluĭ să-ĭ cerceteze, care fiind străinĭ să le deie adeverinţă pe numele şi chipulŭ lorŭ, ca să li să deie şi pecetluiturĭ de la visterié Domniĭ méle, spre aĭ avea în pace despre tóte dăjdiile, ca să-ĭ fie sfinteĭ mônăstirĭ de chiverniséla şi de întărire, iară Domniĭ méle şi părinţilorŭ Domniĭ méle vecĭnică pomenire. ii saam receh gd. 1798, Maiŭ 3

Cod. XL, fila 103.

Zem. Vlahiscoie : Sfinteĭ şi dumnezeiesciĭ mônăstirĭ, Plătărescĭ din judeţulŭ Ilfovŭ, unde să cinstesce şi să prăznuesce hramulŭ mareluĭ mucenicŭ Mercurie, şi cuviosuluĭ Egumenŭ,.... ca să fie sfinteĭ mônăstirĭ milă de la Domnia mea, să aibă a lua vinăriciu din nouĕ-ḑecĭ pogóne vie délulŭ Brăneştilorŭ sud. saac. câte duoĭ banĭ de vadră şi părpărulŭ dupĕ obiceiŭ, şi de la toţĭ ceĭ ce aŭ viĭ pe moşia mônăstiriĭ să aibă a lua otaştină dupĕ obiceiŭ, adică din douĕ-ḑecĭ vedre o vadră, însă vinŭ iar nu banĭ, aşişderea să fie sfinteĭ mônăstirĭ milă de la Domnia mea să aibă a scuti liude ḑece oamenĭ străinĭ, pe care aducândŭ adeverinţă de la Ispravniciĭ judeţuluĭ să li se dea şi pecetluiturile Domniĭ méle pe numele şi chipulŭ lorŭ, ca să fie în pace şi ertaţĭ de tóte dăjdiile şi orânduelile visteriĭ verĭ câte ar eşi peste anĭ în ţară, de nicĭ unele val şi supĕrare să nu aibă, ca să pótă fi de poslușania sfinteĭ mônăstirĭ, pentru că acéstă milă a avut-o sfînta mônăstire, atât de la alţĭ fraţĭ Domnĭ de maĭ nainte cât şi de la Domnia sa fratele Alexandru Vodă Ipsilant, prin cartea ce o văzumŭ Domnia mea cu létŭ 1797. Iunie 27. Dreptŭ aceea amŭ înoitŭ şi amŭ întăritŭ, şi Domnia mea mila acésta ce să cuprinde maĭ sus, ca să se urmeze întocmaĭ şi ne strămutatŭ, spre a fi sfinteĭ mônăstirĭ de ajutorŭ şi de întărire. ii saam receh gd. 1798, August 17.

Cod. XL fila 109.

Zem. Vlahiscoie : Sfinteĭ şi dumnezeesciĭ mônăstirĭ Gruilŭ ot judeţulŭ Ilfovŭ, ca să aibă milă de la Domnia mea liude ḑece, ómenĭ străinĭ şi fără de pricină de dajdie, pe care acum să-ĭ găséscă şi să-ĭ aducă din străinătate cărora dupĕ cercetarea ce li s'o face de către Dumnélor Ispravnici judeţuluĭ, fiind străinĭ cu adevĕratŭ să li se dee adeverinţă pe numele şi chipulŭ lorŭ, spre a li să da şi pecetluiturile Domniĭ méle ca să fie în pace şi nesupĕraţĭ de către nimenea, a fi de ajutorulŭ şi poslușania sfinteĭ mônăstirĭ, care acéstă milă aŭ avut-o şi de la Domnia sa Selefulŭ nostru Alexandru Ipsilant Vvd. precum din cartea Domniĭ sale ce o vĕzumŭ cu lét 1797, Iulie 3, ne adeverimŭ. Dreptŭ

aceea poruncimŭ Domnia mea Dumnévóstră Ispravnicilorŭ şi altorŭ zapciĭ, nimenea nicĭ unŭ felŭ de supĕrare să nu le facă, că aşa este porunca Domnieĭ méle. ii saam receh gd. 1798, Iunie 7.

Cod. XL, fila 109.

Zem. Vlahiscoie: Dat'amŭ Domnésca nóstră carte Popi Raduluĭ proin Potropopŭ, i popi Ilie, i popi Gheorghe, i popi Tudorache, carĭ sunt de clirosŭ la sfînta episcopie Buzĕŭ, ca să fie în pace şi ertaţĭ de tóte dăjdiile ce es pe preoţĭ; aşişderea să scutéscă, şi drepte bucatele lorŭ: stupiĭ, i rîmătoriĭ de dijmăritŭ, i vinulŭ de vinăriciŭ, de nicĭ unele val şi supărare să nu aibă, pentru că acéstă milă aŭ avut-o atât de la alţĭ fraţĭ Domnĭ, cât şi dela Domnia sa Selefulŭ nostru Alexandru Ipsilant Vvd. prin cartea ce o vĕḍumŭ cu létŭ 1797, April 15. Dreptŭ aceea şi Domnia mea milostivindu-ne, amŭ înoitŭ şi amŭ întăritŭ acéstă milă, ca să fie preoţilorŭ de ajutorŭ şi de chiverniséla, şi pentru de a li să păzi mila acésta nestrămutatŭ, de obşte poruncimŭ, nimenea întru nimicŭ supĕrare să nu li să facă. ii saam receh gd. — 1798, August 28.

Cod. XL. fila 109

Zem. Vlahiscoie. Dat'amŭ Domnésca nóstră carte sfinteĭ şi Dumneḍeesceĭ Episcopiĭ a Buzĕuluĭ şi Sfinţieĭ sale párinteluĭ episcopŭ al Buzĕuluĭ Chir Constandie, ca să aibă a ţinea douĕ scaune de carne în oraşulŭ Buzĕulŭ, scutite şi apărate de vamă, de ĭerbăritŭ şi de oieritŭ, ce dăjdiĭ daŭ alte scaune, acestea ale episcopieĭ de nicĭ unele să nu fie supărate, pentru că le-aŭ avutŭ scutite şi de la alţĭ trecuţĭ fraţĭ Domnĭ, precum ne pliroforisimŭ Domnia mea, din cărţile fratelui Mihaiŭ Vodă Suţul; dreptŭ aceea porancimŭ tuturorŭ ce veţĭ fi orânduiţĭ cu verĭ-ce dărĭ pe scaune, de acestea douĕ scaune ale episcopieĭ să vĕ feriţĭ, şi nimenea intru nimicŭ supărare să nu faceţĭ. ii saam receh gd. 1798, Aug. 22.

Cod. XL. fila 109.

Zem. Vlahiscoie. Dat'amŭ Domnésca nóstră carte sfântuluĭ şi Dumneḍeesculuĭ Schit ce se numeşce Mănăileşciĭ ot. sud. Vâlcea, unde se cinstesce şi se prăsnuesce hramul . . . . . care schitŭ e ziditŭ şi întemeiatŭ de rĕposatulŭ Pană Trufanda vel. spăt. strămoşulŭ Dumnéluĭ rĕposatuluĭ Stefan Prăscoveanu biv. vel. Vornic, ca să aibe a lua pe totŭ anulŭ, câte cinci-ḍecĭ bolovanĭ sare de la vel. ocnă, în vreme când iaŭ şi alte mônăstirĭ, cum şi la vremea oieritului să scutéscă douĕ sute oĭ de oieritŭ, şi să ţie şi liude şése păstorĭ şi argaţĭ pentru poslușania schituluĭ, ómenĭ strĕinĭ, iară nu de prin satele ţĕriĭ, cărora dupĕ adeverinţa Ispravnicilorŭ să li se deie şi pecetluiturile gospod. de la visterie, spre a-ĭ avea ne supăraţĭ, ca să fie pentru ajutorulŭ schituluĭ, şi chiverniséla părinţilor călugărĭ, pentru că acestŭ schitŭ fiindŭ înzestratŭ şi miluit de maĭ sus numitŭ şi rĕposatŭ Spătar, cu viĭ, cu moşiĭ şi cu altele, şi

după vreme tóte acestea prăpădindu-le şi ajungându la próstă stare şi lipsă, aŭ avutŭ mila acésta atât de la alţĭ fraţi Domnĭ de maĭ înainte, cât şi de la Domnia-sa selefulŭ nostru Alexandru Ipsilant Vvd. prin cartea Domnieĭ sale, ce o vĕḑumŭ, cu létŭ 1797, Aprilŭ 7. Decĭ ne-am milostivitŭ şi Domnia mea de-am înoitŭ şi am întăritŭ acéstă milă, ca să i se păzéscă ne strămutatŭ; pentru care poruncimŭ Domnia mea D-vóstră Ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, întocmaĭ să fiţĭ următorĭ, că aşa este porunca Domnieĭ-mele. — ii saam receh gd. 1798, Iunie 20.

Cod. XL, fila 111

Zem. Vlahiscoie. Dat'amŭ Domnésca nóstră carte luĭ..., ce este orânduitŭ din partea Epitropieĭ, ca să aibă voie şi volnicie cu acéstă carte a Domnieĭ mele să mérgă cu Vinăriceriĭ Domnescĭ, la aceste popóre de maĭ jos numite, adecă: Muereni din Negoescĭ, Godeniĭ, Groşaru, Groşaniĭ, Pârâu, Crusăţul, Gherghescĭĭ, din plasa Amârâziĭ sud. Gorju, Zavalu, Gabrul, Patelula, Sîrbi ot Jitianul, Plaiulŭ Crusovuluĭ, Ciungăreniĭ, Padea, Délul, Creţescĭĭ, Bârna, Perişorulŭ ot. plasa Căpluiu, Palta, Jăiu sud. Doljiu, Plopiĭ de sus, Plopiĭ de jos, Geormanic, Bratovaescĭĭ din Măuraş ot. plasa Dumbrăveniĭ sud. Dolju, să scrie tot vinăriciulŭ atât din viile ce vorŭ fi fostŭ maĭ 'nainte, cât şi din cele ce se vorŭ maĭ fi făcutŭ pênă acum, şi făcêndŭ douĕ catastişe dupĕ obiceiŭ, să aibă a lua omulŭ acesta câte doĭ banĭ de vadră şi părpărulŭ dupĕ obiceiŭ, care acestŭ vinăriciŭ l'amŭ hotărâtŭ şi l'amŭ orânduitŭ Domnia mea jumĕtate la spitalurile noue şi jumĕtate la Orfanotrofionŭ, însă nu cu împărţéla popórelorŭ, ci toţĭ bani ce se vorŭ strînge să se împartă pe din douĕ, jumĕtate la Orfanotrofionŭ şi jumĕtate la spitaluriĭ; pentru care poruncimŭ Domnia mea vinăricerilorŭ Domnescĭ, cu nicĭ unŭ cuvêntŭ, întru nimicŭ să nu vĕ amestecaţĭ la aceştĭ banĭ, ci toţĭ pe deplinŭ din maĭ sus numitele popóre să-ĭ strîngă orênduitulŭ acesta câte doĭ banĭ de vadră şi părpărulŭ, care cu catastihŭ anume să-ĭ aducă la Dumnéluĭ vel Vorn. alŭ Obştirilorŭ, spre a se urma împărţéla cum se cuprinde maĭ sus. ii saam receh gd.—1798 sept. 3.

Cod. XL fila 116 .

Zem. Vlahiscoie. Fiind-că sfânta mônăstire ot Haznaua apelorŭ din capulŭ poduluĭ Mogoşóieĭ, unde se cinstesce şi se prăznuesce hramulŭ Izvorulŭ Tămăduireĭ, aŭ avutŭ de la rĕposatulŭ ctitorulŭ sĕŭ îndestulate dăniĭ de moşiĭ şi acareturĭ, cum şi din veniturile Domnescĭ, aŭ avutŭ tot vinăriciulŭ din douĕ Déluri ot. sud. Olt, anume Gălmeile, Zănóga, câte cincĭ banĭ de vadră, şi părpărulŭ, i vama şi cu tot venitulŭ vêndăreĭ vinuluĭ, şi alte următóre de la Târgulŭ cu oborulŭ de vite, ce orênduise a se face acolea la Cişmea, pentru care în urmă i s'aŭ fostŭ orênduitŭ a lua tal. 1000 din vama Têrguluĭ de afară, când însă se va face acestŭ Têrgŭ, i 200 bolovanĭ sare de la Ocne, şi tal. 300 léfa din venitulŭ cişmelilorŭ, însă 300 Egumenuluĭ, şi 60 la unŭ preotŭ slujitorŭ, şi întâiŭ moşiile şi cele-l-alte acareturĭ, eşindŭ în urmă cu pricină, s'aŭ isterisitŭ

mônăstirea de venitulŭ lorŭ cu tolulŭ, dându-se prin hotărîre de judecată celorŭ ce aŭ avutŭ dreptatea şi cuvêntulŭ; aşişderea şi din vinăriciulŭ poporuluĭ Zanóga s'aŭ scăḑutŭ cu doĭ banĭ şi părpărulŭ, fiind-că s'aŭ găsitŭ maĭ nainte afierosit şi la altă mônăstire, precum şi de aceĭ tal. 1000 din venitulŭ Têrguluĭ s'aŭ isterisitŭ cu totulŭ nefăcêndu-se Têrgulŭ nicĭ decum, şi aşa neajungêndu-se cheltuelile acelea cuviincióse, care trebuescŭ la meremetulŭ bisericeĭ, şi la cele-l-alte următóre — de a fi în bună starea eĭ precum se cuvine la o biserică Domnéscă, căruia căḑêndu-i-se a fi ajutată, ca una ce apururea este în vederea Domnieĭ, lângă cea-l-altă zidire a Hăznaleĭ apelorŭ ce este spre podóba şi mărirea de obşte a politieĭ Bucurescilorŭ, şi spre a se putea ţinea în buna stare şi podóba cea cuviincióşă, cât şi pentru Egumenulŭ ce se află la acea mônăstire purtătorŭ de grijă bisericeĭ şi lucrurilor eĭ, i pentru preoţiĭ şi cântăreţiĭ ce se află slujindŭ numiteĭ biserică, da a'şĭ avea chivernisála şi plata ostenelilor; s'aŭ făcutŭ cercetare de către Domnia sa fratele Alexandru Moruzi Vvd., şi pe lângă milele ce-ĭ rĕmăsese pênă atuncĭ, adecă cincĭ banĭ şi părpărulŭ din poporulŭ Gălmeile, treĭ banĭ din poporulŭ Zănóga, tal. 200 pentru bolovanĭ sare de la Ocne, i ḑece liude străinĭ, i-aŭ maĭ adăogatŭ în locŭlŭ celorŭ ce-ĭ lipsesc, adecă taleriĭ 200 din vama Têrguluĭ de afară, peste baniĭ cumpărăturiĭ, carĭ să i se dée de la vameşŭ pe fieşĭ care anŭ, i 300 de oĭ să scutéscă de oieritŭ şi cincĭ liude scutelnicĭ, afară de treĭ liude ce aŭ avutŭ cuviosulŭ Egumenŭ Chirŭ Dionisie pe obrazulŭ sĕŭ, pentru purtarea de grijă a bisericeĭ de la Cişméua Izvorulŭ Tămăduiriĭ, cu deosebită parte i doĭ preoţĭ şi unŭ grămăticŭ scutiţĭ, cum şi aceĭ tal. 360 din venitulŭ cişmelelorŭ, orênduesce să iée pe tot anulŭ de la Dumnélorŭ naziriĭ Epitropieĭ, şi osebitŭ şi Domnia sa selefulŭ nostru Alexandru Ipsilant Vvd., la înoirea ce aŭ făcutŭ tuturorŭ acestorŭ milĭ prin cartea ce o vĕḑumŭ cu lét. 1797, Aprilŭ 10, aŭ maĭ adausŭ şi taleriĭ una sută, ca să iée pe tot anulŭ de la cămara Domnéscă, la ḑiua hramuluĭ, ca cu aceste venituri să pórte egumenulŭ grija pururea şi în tótă vremea de starea şi podóba numiteĭ biserică, şi cu scutelniciĭ să grijéscă de lucrulŭ, curăţitulŭ şi podóba grădineĭ, i de grijitulŭ caselorŭ cişmeliĭ de sus şi de jos, fiindŭ şi unŭ beciŭ, ne lipsitŭ pentru închisulŭ şi deschisulŭ, şi pentru paza şi luarea aminte de cele ce se află sus şi jos, făcênd şi meremeturĭ micĭ ce arŭ trebui la case i chioşcŭ şi la împrejmuirea curţeĭ; decĭ învrednicindu-ne Domnulŭ Dumneḑeŭ cu Domnia acesteĭ pravoslavnice Ţĕrĭ, ne-amŭ milostivitŭ şi preste liude 18 ce aŭ avutŭ îĭ maĭ adăodămŭ Domnia mea doĭ ca să ţie liude 20, însă oamenĭ străinĭ şi fără pricină de dajdie, cărora făcêndu-li-se cercetare dupĕ orênduiala Visterieĭ, să li se dée şi pecetluiturile Domnieĭ mele, ca să fie în pace şi nesupăraţĭ de tóte dăjdiile şi orênduelile ţereĭ; dreptŭ aceea ca să li se păzéscă aceste milĭ şi venituri i-amŭ datŭ acéstă Domnésca nóstră carte de întărire, prin care poruncimŭ ca să se urmeze întocmaĭ.— ii saam receh gd. 1798, Maiŭ. 26.

Zem. Vlahiscoie. Sfinteĭ mônăstirĭ ce se numesce Sadova ot. sud Dolju, unde se cinstesce şi se prăznuesce hramulŭ prea sfinteĭ născătóre de Dumneḑeŭ, ca să aibă a ţinea cuviosulŭ Egumenŭ de la acéstă sfântă mônăstire liude şépte ómenĭ străinĭ şi fără pricină de dajdie, pe carĭ găsindu-ĭ şi aşeḑându-ĭ să iée adeverinţă de la D-nélorŭ Ispravniciĭ pe numele şi chipulŭ lorŭ, ca să li se dée şi pecetluiturile Domnieĭ mele, spre a fi în pace şi iertaţĭ de tóte dăjdiile şi orênduielile verĭ-câte arŭ eşi de la Visterie şi de la Cămara Domnieĭ mele peste anŭ în ţéră, de nicĭ unele valŭ şi supĕrare să nu li se facă, ca să fie de poslușania şi ajutorulŭ trebilorŭ sfinteĭ mônăstirĭ, pentru că acéstă sfântă mônăstire din întêmplarea vremilorŭ resmeriţiĭ dărăpănându-se şi stricându-se tóte împrejmuirile eĭ, aŭ avutŭ acéstă milă şi de la Domnia sa selefulŭ nostru Alexandru Ipsilant Vvod, prin cartea Domnieĭ sale, ce o vĕḑumŭ cu létŭ 1797 Maiŭ 16. Decĭ învrednicindu-ne Domnulŭ Dumneḑeŭ cu Domnia acesteĭ pravoslavnice ţĕrĭ Românescĭ, ne-amŭ milostivitŭ de amŭ înoitŭ şi amŭ întăritŭ acéstă milă, ca să se păzéscă nestrămutatŭ; pentru care poruncimŭ Domnia mea Dumnévóstră Ispravnicilorŭ şi zabiţilorŭ ce veţĭ fi orênduiţĭ prin plăşĭ, nimenea întru nimic supĕrare peste porunca Domnieĭ mele să nu li se facă. ii saam receh. gd.— 1798 Iunie 20.

Cod. XL, fila 123.

Zem. Vlahiscoie. Fiind-că în oraşulŭ Cerneţuluĭ sud Mehedinţĭ se află o sfântă biserică Domnéscă veche, unde se cinstesce şi se prăznuesce hramulŭ sfinteĭ Dumneḑeeesceĭ Troiţĭ, la care sfântă biserică vrêndŭ Domnia sa fratele Mihaiŭ Vodă Suţu de a se aşeḑa şi a se tocmi *o şcólă cu dascălŭ pentru învĕţătura şi luminarea copiilorŭ oraşuluĭ şi împrejurenilorŭ, carĭ sunt depărtaţĭ de şcóle, pentru trăbuinciósa învĕţătură, cum şi pentru trebuinţa cântărilorŭ în sfânta biserică,* şi să aibă şi sfânta biserică unŭ ajutorŭ cu óre-care venitŭ pentru cele ce sunt de trebuinţă, cinstea şi pobóba înlăuntrulŭ eĭ, ca o zidire Domnéscă veche, ce este fără de altŭ ajutorŭ de vre-unŭ venitŭ, s'aŭ milostivitŭ Domnia sa şi i-aŭ datŭ privileghiulŭ Domnieĭ sale, ca să aibă a ţinea liude douĕ-ḑecĭ şi doĭ fără de nume şi fără de dajdie de la Visterie, pentru ajutorulŭ numiteĭ şcóle şi bisericĭ, care acéstă milă şi orênduială a bisericeĭ aŭ întărit'o şi Domnia sa fratele Alexandru Vodă Moruzi prin cartea ce o vĕḑumŭ, cu létŭ 1793, Maiŭ 5, i de la Domnia sa selefulŭ nostru Alexandru Vodă Ipsilant prin cartea ce o vĕḑumŭ cu létŭ 1797 Maiŭ 13; decĭ învrednicindu-ne Domnulŭ Dumneḑeŭ şi pe noĭ cu Domnia acesteĭ pravoslavnice ţĕrĭ Românescĭ, ne-amŭ milostivitŭ de amŭ înoitŭ şi amŭ întăritŭ acestŭ privileghiu, ca să aibă a ţine liude douĕ-ḑecĭ şi doĭ scutiţĭ, însă străinĭ, pe care să şi-ĭ aducă acum din străinătate, cărora dupĕ cercetarea ce li se va face de către Dumnélorŭ Ispravniciĭ judeţuluĭ, fiindŭ cu adevĕratŭ streinĭ şi fără nicĭ unŭ felŭ de dajdie, li se va da şi pecetluiturile Domnieĭ mele de la Visterie

pe numele şi chipulŭ lorŭ, spre a fi scutiţĭ şi apĕraţĭ de orĭ-ce dăjdiĭ şi orênduelĭ vorŭ ieşi pe ţĕră de obşte, ca să se rĕspunḑă la biserică i la şcólă aşeḑământulŭ lorŭ, din care *să ţie dascălŭ de învĕţătura copiilorŭ* şi trebuinţa cântărilorŭ în sfânta biserică, unde acolo în Cerneţĭ, fiind-că D-néluĭ cinstitŭ şi credinciosŭ boĭerulŭ Domnieĭ mele Alexandru Farfara biv. Clucerŭ, aŭ făcutŭ o casă de pétră pentru şederea dregătorilorŭ Domnieĭ mele Ispravnicĭĭ judeţuluĭ, poruncimŭ Domnia mea ca orĭ-care dregătorŭ Ispravnicŭ va şedea într'acea casă să aibă a da pe lună câte tal. 6 la numita biserică şi şcólă, ca şi aceştĭ banĭ să se cheltuiéscă iarăşĭ la trebuinţa bisericeĭ, de unt-de-lemnŭ, făcliĭ şi tămâe şi la *simbria dascăluluĭ şcóleĭ* şi a cântăreţilorŭ şi fiind-că la acéstă faptă bună aŭ fost începĕtorŭ şi isvoditorŭ Dumnéluĭ maĭ sus numitulŭ boierulŭ Domnieĭ mele biv. vel Clucerŭ Farfara, de acea iarăşĭ asupra Dumnéluĭ dămŭ acéstă purtare de grijă, ca dintru neguţătoriĭ şi orăşeniĭ de acolo pe care va socoti omŭ cu bunŭ ipolipsis şi cu frica luĭ Dumneḑeŭ, să se orênduiască Epitropŭ, a strînge acestŭ venitŭ şi a cheltui la trebuinţa şcóleĭ şi bisericeĭ cum poruncimŭ maĭ sus; pentru care întărimŭ Domnia mea acestŭ privileghiu cu însăşĭ Domnésca nóstră pecete, ca să se păzéscă nestrămutatŭ. ii saam receh.— 1798, August 18.

Cod. XL, fila 124.

Hrisovulŭ mônăstireĭ Délulŭ de lângă Târgovisce, sud. Dâmboviţa.

Sfinteĭ şi Dumneḑeiescĕĭ mônăstirĭ ce se numesce Délulŭ de lângă Târgovisce sud. Dâmboviţa, unde se cinstesce şi se prăznuesce hramulŭ sfântuluĭ Ierarch Nicolae, ca să aibă printr'acestŭ Domnescŭlŭ nostru hrisovŭ milă de la Domnia mea, să ţie liude douĕ-ḑecĭ scutiţĭ, pentru poslușania şi ajutorulŭ sf. mônăstirĭ, pe carĭ liude găsindu-ĭ, străinĭ făr'de pricină şi încărcătură pe la nescare-va sate, şi ducêndu-ĭ înaintea Dumnélorŭ Ispravnicilorŭ ca să'ĭ cerceteze de sunt străinĭ cu adevĕratŭ, să le dée adeverinţă pe numele şi chipulŭ lorŭ, dupĕ care să li se dée şi pecetluiturile Domnieĭ mele pe la mânile lorŭ de la Visterie, spre a fi în pace şi nesupĕraţĭ de tóte dăjdiile şi angariile; aşişderea să aibă sfânta mônăstire milă de la Domnia mea, să iée venitulŭ de la verĭ-câte scaune s'ar tăia carne pe moşia mônăstireĭ ce se numesce. . . . . din sud. Dâmboviţa, pe care moşie este délŭ şi locurĭ de se taie carne şi are milă de ia vinăriciu şi otaştină, să aibă omulŭ ce'lŭ va orêndui din partea mônăstirĭ să caute acestŭ venitŭ séŭ să'lŭ vênḑă cuĭ va vrea şi vinăriceriĭ nimic amestecŭ să nu aibă cu aceste scaune, fără numaĭ Egumenulŭ séŭ omulŭ ce'lŭ va orêndui, iară la alte déluri unde aŭ mônăstirile de iéŭ milă de vinăriciŭ şi moşiile vorŭ fi ale altora, pe acele déluri orĭ-câte scaune vorŭ fi să le caute vinăriceriĭ, iară mônăstirile nicĭ o trébă să nu aibă; aşişderea să aibă sfânta mônăstire milă de la Domnia mea să iée vinăriciu din délulŭ Şolomonuluĭ, ce se numesce Aninósa, i Glodeniĭ, i alŭ Rĕzvaduluĭ, i alŭ Ocniţiĭ, i

alŭ Voivoḑiĭ, şi din délulŭ Saşilorŭ ot. sud. Dâmboviţa, câte doĭ banĭ de vadră i părpărulŭ dupĕ obiceiŭ, şi omulŭ ce se va orândui din partea mônăstireĭ să âmble de împreună cu vinăriceriĭ Domnescĭ la scrisulŭ vinăriciuluĭ dintr'aceste popóre şi dupĕ ce se va mĕsura vinurile cu cotulŭ Domnescŭ, pecetluitŭ, fă cêndŭ douĕ catastişe, de la care să iée omulŭ mônăstireĭ unulŭ, iar altulŭ să rĕmâie la vinăriceriĭ iscălitŭ, să'şĭ aĭbă omulŭ mônăstireĭ a'şĭ strînge baniĭ sĕĭ partea mônăstireĭ de plinŭ, fără de a nu se amesteca vinăriceriĭ întru nimic la baniĭ mônăstireĭ, cum şi bucatele ce va avea mônăstirea de vênḑare drepte ale sale, la orĭ-ce têrgŭ le va vinde mônăstirea să fie nesupĕrată de vamă, dupĕ coprinderea ponturilorŭ de vênḑarea vămilorŭ şi dupĕ cum vĕḑumŭ anaforaua D-nélorŭ veliţilorŭ boĭerĭ întărită de Măria sa Vodă Ipsilant din Domnia dintâiŭ cu létŭ 1778, Maiŭ 20, care aceste milĭ le-aŭ avutŭ sfânta mônăstire şi de la fraţiĭ Domnĭ, precum ne pliroforisimŭ Domnia mea din hrisovulŭ Domnieĭ sale Alexandru Vodă Ipsilant cu létŭ 1797. Decĭ învrednicindu-ne Domnulŭ Dumneḑeŭ cu Domnia acesteĭ pravoslavnice ţĕrĭ, ne-amŭ milostivitŭ de amŭ înoitŭ şi amŭ întăritŭ aceste milĭ, adeverindŭ hrisovulŭ acesta cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele Io Constantin Gheorghe Hangeri Vodă i cu mărturia prea iubiţilorŭ Domnieĭ mele fiĭ: Mihail Vvd., Alexandru Vvd., Nicolae Vvd. şi cu tot sfatulŭ Dumnélorŭ cinstiţilorŭ şi credincioşĭ boierilorŭ veliţĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: Pan Dumitrache Ghica vel Banŭ, Pan Nicolae Mavrocordat vel Spătarŭ, Pan Nicolae Brâncovénu vel Log. de ţéra de sus, Pan Manolache Creţulescu vel Vorn. de ţéra de sus, Pan Radu Golescu vel Vornicŭ alŭ obştirilorŭ, Pan Radu Slătineanu vel Vorn. alŭ treilea, Pan Constantin Ştirbeiŭ vel Log. de ţéra de jos, Pan Manolache Grădişteanu vel Vornicŭ alŭ patrulea, Pan Mateiŭ Fălcoianu vel Logof. alŭ obiceiurilorŭ, Pan Iordache Suţu vel Postelnicŭ, Pan Costache vel Hatmanŭ, Pan Teodorache Iuliano vel Clucerŭ, Pan Gregorie Greceanu vel Paharnicŭ, Pan Dumitrache Papazoglu vel Stolnŭ, Pan Dimitrie vel Comis, Pan Teodorache Văcărescu vel Slugerŭ, Pan Iordache vel Pit. şi Ispravnicŭ Pan Constantin Ştirbeiŭ vel Log. scriindu-se hrisovulŭ acesta la létŭ 1798 Maiŭ 25, de Gheorghe biv. 3-lea Logofĕtŭ.

Cod. XL, fila 128.

Cartea popiĭ Coman ot. Cojeştiĭ sud. Ilfovŭ de iertarea biruluĭ sĕŭ

Zem. Vlahiscoie. Dat'amŭ Domnésca nóstră carte preotuluĭ popiĭ Coman ce se află slujindŭ la biserica ot moşia Cojeşciĭ din sud. Ilfovŭ, ca să fie în pace şi ĭertatŭ de birŭ preoţescŭ, de ploconŭ vlădicescŭ, şi de tóte dările ce vorŭ ĭeşi pe cinulŭ preoţescŭ, pentru că aflându-se acestŭ preotŭ cu slujbă ne lipsitŭ din numita biserică şi aflându-se scăpătatŭ, ne-am milostivitŭ de l'am ĭertatŭ de tóte, pentru care poruncimŭ Domnia mea la toţĭ de obşte, nimenea nicĭ un felŭ de supărare să nu faceţĭ peste cartea Domnieĭ mele. — ii saam

receh gd. 1798, Septembre 10. La 1798, Noembre, 1, asemenea carte s'a făcutŭ şi preotuluĭ Milu de la Comarnic sud. Prahova.

Cod. XL. fila 129.

Cartea popiĭ Atanasie de la spitalurile nouĕ, ĭarăşi de ĭertare.

Zem. Vlahiscoie. Dat'amŭ Domnésca nóstră carte preotuluĭ popa Atanasie ce se află slujind la ospitalurile nouĕ, ca să fie în pace şi ĭertatŭ de birulŭ preoţescŭ, de ploconŭ vlădicescŭ, şi de tóte dările, orĭ-ce va ĭeşi pe cinulŭ preoţescŭ, pentru-că aflându-se acestŭ preotŭ cu slujbă nelipsitŭ de la numitele spitaluriĭ, şi aflându-se scăpătatŭ, ne-am milostivitŭ Domnia mea de l'am ĭertatŭ de tóte şi fiind-că se află până acum acestŭ preotŭ şi în birŭ cu ţéra, poruncimŭ Dumitale vel. vist. să se scaḑă numele sĕŭ din visteria Domnieĭ mele, spre a fi nesupăratŭ; pentru care poruncimŭ Domnia mea la toţĭ de obşte nimenea nicĭ un felŭ de supărare să nu faceţĭ peste cartea Domnieĭ mele. — ii saam receh gd. — 1798, Septembre 10.

Cod XL. fila 131.

Cartea popiĭ Bucur ot. moşia Ulmeni iarăşi de ertare.

Zem. Vlahiscoie. Dat'amŭ Domnésca nóstră carte preotuluĭ popa Bucur, ce se află slujindŭ la biserica de pe moşia Ulmeniĭ din sud. Ilfov, ca să fie în pace şi iertatŭ de birulŭ preoţescŭ, de ploconulŭ vlădicescŭ şi de tóte dările orĭ-ce va eşi pe cinulŭ preoţescŭ, pentru că aflându-se acestŭ preotŭ cu slujbă nelipsitŭ de la numita biserică şi aflându-se scăpătatŭ, ne-amŭ milostivitŭ Domnia mea de l'am ĭertatŭ de tóte şi fiindŭ că se afla până acum şi în birŭ cu ţéra, poruncimŭ Dumitale vel Vistierŭ, să se scaḑa numele sĕŭ din Visteria Dumnieĭ mele spre a fi nesupĕratŭ, pentru care poruncimŭ Domnia mea la toţĭ de obşte, nimenea nicĭ unŭ felŭ de supĕrare să nu faceţĭ peste cartea Domnieĭ mele. ii saam receh gd.—1798, Septembre 10.

Cod. XL fila 131.

Cartea schituluĭ Prosia din sud. Argeş.

Zem. Vlahiscoie. Sfântuluĭ şi Dumneḑeiesculuĭ schitŭ ce se numesce Prosia de pe apa Vălsanuluĭ din sud. Argeş, unde se află locuindŭ maicele călugăriţe că acestŭ schitŭ făcêndu-se din noŭ cu milă de pe la creştinĭ, aŭ avutŭ milă de la Domnia sa selefulŭ nostru Alexandru Vodă Ipsilant, prin cartea Domnieĭ sale ce o vĕḑumŭ cu létŭ 1797 Martŭ 26, a ţinea liude cincĭ ómenĭ strĕinĭ şi fără nicĭ o pricină de dajdie, ne-amŭ milostivitŭ şi Domnia mea de amŭ înoitŭ acéstă milă, pentru care şi poruncimŭ Dumnévóstră Ispravnicilorŭ aĭ judeţuluĭ ca găsindŭ ómenĭ să'ĭ cercetaţĭ dupĕ orênduială şi fiindŭ strĕinĭ cu adevĕratŭ, să le daţĭ adeverinţe pe numele şi chipulŭ lorŭ, dupĕ care să li se dée şi pecetluiturile Domnieĭ mele la mânĭ, spre a fi în pace şi nesupĕraţĭ de rêndulŭ

dăjdiilorŭ Visterieĭ şi de alte orênduelĭ, ca să fie pentru ajutorulŭ şi hrana maicilorŭ călugăriţe, ce vorŭ locui la acestŭ schitŭ. ii saam receh gd. — 1798, Iunie 8.

Cod. XL fila 131 verso.

Hrisovulŭ mônăstireĭ Câmpu-lungŭ.

Sfinteĭ şi Dumneḑeieşceĭ mônăstirĭ din oraşulŭ Domnieĭ mele ce se chiamă Câmpu-lungŭ, unde se cinstesce şi se prăznuesce hramulŭ adormireĭ prea Sf. stăpâneĭ nóstre de Dumneḑeŭ născătóre şi pururea fecióră Maria, ca să fie sf. mônăstirĭ tóte milele câte sunt date şi miluite de răposatulŭ Mateiŭ Vodă Basarab ctitorulŭ acesteĭ sfinte mônăstirĭ, care milĭ şi danĭ le are sf. mônăstire şi pênă în vremile de acum; adică să aĭbă sfânta mônăstire a lua vama de la tîrgulŭ de acolo din Câmpu-lungŭ, dupĕ obiceiŭ, din orĭ-ce bucate şi marfă arŭ aduce alţĭ ómenĭ strĕinĭ de prin alte părţĭ şi de prin alte sate, de le-arŭ vinde acolo în oraşŭ, afară numaĭ din orăşanĭ, fiind-că dintru 'nceputŭ vamă n'aŭ datŭ, şi afară din boĭeriĭ ceĭ marĭ care îşĭ vorŭ vinde bucatele lorŭ acolea, iar care vorŭ face neguţătorie, uniĭ ca aceia să dóe cu toţĭ vamă după obiceiŭ, verĭ-ce omŭ va fi. Iară căminăritŭ de orĭ-câte buţĭ vorŭ vinde acolea în târgŭ, atât din alţĭ ómenĭ străinĭ cât şi de la orăşanĭ să aĭbă a lua de bute o vadră care să o plătéscă în banĭ precum vorŭ vinde în crâşmă şi de carulŭ cu peşce încă să iée, atât de la strĕinĭ cât şi de la orăşanĭ, pesce oca cincĭ şi banĭ nouĕ pentru căcĭ căminăritulŭ şi de carulŭ de pesce oca cincĭ şi banĭ nouĕ tot-dé-una aŭ datŭ la mônăstire şi orăşaniĭ pênă acum şi vama zboruluĭ ce se face la sf. Ilie Prooroculŭ şi taleră una sută din vama Dragoslavelorŭ şi vinăriciu din délulŭ Brătulescilorŭ sud. Muscelŭ, câte doĭ banĭ de vadră şi părpărulŭ dupĕ obiceiŭ; încă să aibă a lua de la ocna Telega bolovanĭ sare una sută pe tot anulŭ; aşişderea să aibă a ţinea şi lude 10 scutelnicĭ din pămênteni, i lude ḑece ómenĭ strĕinĭ şi fără de pricină de dajdie, pentru care luândŭ adeverinţă de la Dumnélorŭ Ispravnicĭ pe numele şi chipulŭ lorŭ, să li se dée şi pecetluiturile Domnieĭ mele de la Visterie spre a fi apĕraţĭ de tóte dăjdiile şi angariile verĭ-câte arŭ eşi peste anŭ în ţéră, ca să fie pentru ajutorulŭ şi slujba sfinteĭ mônăstirĭ, pentru că acéstă milă aŭ avut-o sfânta mônăstire şi de la fraţiĭ trecuţĭ Domnĭ, precum ne pliroforisimŭ Domnia mea din hrisovulŭ Domnieĭ sale Alexandru Vodă Ipsilant, ce vĕḑumŭ cu létŭ 1797. Dreptŭ aceea şi Domnia mea ne-amŭ milostivitŭ de amŭ înoitŭ şi amŭ întăritŭ milele ce s'aŭ ḑisŭ maĭ sus, ca să fie sfinteĭ mônăstirĭ de ajutorŭ şi de întărire şi amŭ întăritŭ hrisovulŭ acesta cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele Io Const. Gheorghe Hangeri Vvd. şi cu credinţa prea iubiţilorŭ Domnieĭ mele fiiĭ: Mihail Vvd., Alexandru Vvod., Nicolae Vvod., martorĭ puindŭ şi pe Dumnélorŭ cinstiţĭ şi credincioşĭ boerĭ veliţĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: Pan Dumitrache Ghica vel Banŭ, Pan Nicolae Mavrocordatŭ vel Spătarŭ, Pan Nicolae Brâncoveanu vel

Log. de ţéra de sus, Pan Manolache Creţulescu vel Vorn. de ţéra de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vistierŭ, Pan Constantin Filipescu vel Vorn. de ţéra de jos, Pan Radu Golescu vel Vorn. alŭ obştirilorŭ, Pan Radu Slătineanu vel Vorn. alŭ treilea, Pan Constantin Ştirbeiŭ vel Log. de ţéra de jos, Pan Manolache Grădişteanu vel Vornicŭ alŭ treilea, Pan Mateiŭ Fălcoianu vel Log. alŭ obiceiurilorŭ, Pan Iordache Suţu vel Postelnicŭ, Pan Costache vel Hatmanŭ, Pan Teodorache Iuliano vel Clucerŭ, Pan Gligore Grecénu vel Paharn., Pan Dimitrie Papazoglu vel Stolnicŭ, Pan Dimitrie vel Comis, Pan Teodorache Creţulescu vel Slugerŭ, Pan Iordache vel Pitarŭ, şi Ispravnicŭ Pan Constantin Ştirbeiŭ vel Logof., scriindu-se hrisovulŭ acesta la létŭ 1798, Maiŭ 30.

Cod. XL, fila 133.

Hrisovulŭ de orênduiala mônăstirilorŭ.

Cunoscutŭ este de obşte cumcă buna orênduială ţine, păzesce şi face de stă multă vreme orĭ-ce lucru acelorŭ ce sunt şi acelorŭ ce se facŭ, iară fără de orênduială orĭ-ce se strică şi se prăpădesce; acestea nu numaĭ întru celea politicescĭ urmézŭ, ci şi întru celea bisericescĭ, carĭ şi rĕposaţiĭ aceĭ ctitorĭ aĭ sf. mônăstirĭ aŭ zidită întru acéstă de Dumneḑeŭ păzită ţéră; acésta sciind-o dupĕ ce aŭ datŭ cu mare herbinţélă averile lorŭ spre înzestrarea lorŭ, aŭ întocmitŭ apoĭ orênduelĭ şi canóne prin Domnescĭ hrisóve, ca dupĕ acelea iconomisindu-se şi chivernisindu-se să se ţie şi să stée în vecĭ la starea lorŭ, pentru faceri de bine deapururea şi ajutorulŭ celorŭ sĕrăcĭ întru politicésca unire şi pentru vecĭnică pomenirea lorŭ; pentru care şi toţĭ ceĭ dupĕ vremĭ fraţĭ Domnĭ ce aŭ oblăduitŭ ţéra acésta, cu acelŭ scopos, aŭ bine-voitŭ şi aŭ miluitŭ aceste sfinte mônăstirĭ adăogându-le cu ajutorurĭ de venituri şi privileghiurĭ Domnescĭ, prin hrisóve, care şi înşine noĭ tóte le-amŭ preînoitŭ şi le-amŭ întăritŭ ca să se ţie, adică tot-dé-una în starea lorŭ şi măcarŭ că dintr'aceste sfinte mônăstirĭ multe aŭ închinatŭ rĕposaţiĭ aceia ctitorĭ, unele la mônăstirea Sfântagora, la sfântulŭ mormêntŭ şi altele la alte locurĭ, dară nu socotimŭ că scoposulŭ acelorŭ rĕposaţĭ aŭ fost spre vre-unŭ sfĕrşitŭ rĕŭ, ci că iarăşĭ în starea şi orênduiala lorŭ păzindu-le şi ţiindu-le, să se întinḑă folosulŭ celŭ orênduitŭ de dênşiĭ şi să se pomenéscă şi la acelea sfinte locurĭ; împotrivă însă luându pliroforie din anaforaua ce ne-aŭ făcutŭ la ḑiântêiŭ a luneĭ aceştia Sfinţia sa părintele Mitropolitŭ alŭ Ungro-Vlahieĭ, de împreună cu iubitoriĭ de Dumneḑeŭ părinţiĭ Episcopĭ şi toţĭ D-lorŭ cinstiţiĭ şi credincioşĭ boĭerii veliţĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele halea şi manzâlĭ, cumcă de la o vreme încóce s'aŭ izvoditŭ o încărcătură de datoriĭ fórte marĭ asupra tuturorŭ mônăstirilorŭ de aicĭ din pricina părinţilorŭ ce vinŭ cu nume de Exarhĭ, atât de la sfântulŭ mormêntŭ, i de la Sfântagora, cum şi de la alte mônăstirĭ unde sunt închinate căcĭ viindŭ aicĭ în ţéră uniĭ cu cuvêntŭ de ajutorŭ i cu alte pricinuiriĭ, alţiĭ şi cu egumeniĭ făcuţĭ de la mônăstirile de jos de a schimba Egumeniĭ şi de

a aşeḑa alţiĭ în locului celorŭ morţĭ, cu aceste pricinĭ şi urmărĭ arădică sume de banĭ de la mônăstirile de aicĭ, din care nu numaĭ sărăcescŭ mônăstirile acestea, ci încă se face o neguţătorie împotriva Domnescilorŭ hrisóve ale ctitorilorŭ şi ale altorŭ rĕposaţĭ boierĭ ctitorĭ, carĭ aŭ afierositŭ mônăstirĭ, din care unele mônăstirĭ nicĭ sunt închinate, ci numaĭ căcĭ aŭ orĕnduială de unŭ darŭ spre ajutorulŭ mônăstirilorŭ de jos, cu carĭ aceste urmărĭ vĕḑêndu-se de faţă că starea mônăstirilorŭ de aicĭ din vreme în vreme merge spre desĕvêrşire scădere şi spre unŭ rĕŭ sfârşitŭ, cu toţĭ de obşte ne aŭ făcutŭ rugăciunĭ, ca prin Domnesculŭ nostru hrisovŭ să oprimŭ aceste rele urmărĭ de acum înainte şi atât Egumeniĭ mônăstirilorŭ de aicĭ din ţĕră, cât şi mônăstirile de jos, unde sunt închinate acestea, se urméză dupĕ cum din vechime s'aŭ urmatŭ prin legătura şi aşeḑământulŭ reposaţilorŭ acetora ctitorĭ; a cărora anafora chibzuind-o Domnia mea cu luare aminte şi vĕḑêndŭ că dintr'acéstă neorênduială ce aŭ cursŭ pênă acum se pricinuesce în adevĕrŭ o cunoscută sĕrăcie mônăstirilorŭ, a cărorŭ bună stare este trebuinciósă şi de mare folosŭ pământuluĭ în tótă vremea şi îndatoraţĭ sciindu-ne ca oblăduitoriĭ ţĕrĭĭ, ce ni s'aŭ încredinţatŭ de la Dumneḑeŭ, a îngriji de obşte pentru starea şi buna orênduială atât celorŭ politicescĭ cât şi celorŭ bisericescĭ, amŭ găsitŭ cu cale anaforaoa ce ni s'aŭ făcutŭ spre a da o hotărîre de îndreptare la acésta, nu ca să isterisimŭ mônăstirile de jos de acea din vechime orênduită folosinţă ce le-aŭ făcutŭ rĕposaţiĭ ctitorĭ, ci ca să oprimŭ urmarea aceea ce împotrivă o făcea, care este pricinuitóre nu numaĭ de stingerea mônăstirilorŭ de aicĭ, ci şi însuşĭ de paguba aceluĭ folosŭ alŭ lorŭ pênă în sfârşitŭ; şi iată cu socotéla de obşte chibzuindŭ şi hotărîndŭ ponturile cele cu cale şi cu dreptate le întărimŭ printr'acestŭ Domnescŭ alŭ nostru hrisovŭ.

1. Schimbarea Egumenilorŭ pentru neguţătorie, să n'aibă voïe mônăstirile de jos a face pe cine-ĭ va da maĭ mult, ci numaĭ pe acela care nu va urma buneĭ chiverniselĭ a mônăstireĭ şi va face sfeterismos spre îndestularea sa, pe acela să'lŭ aréteântêiŭ la prea sfinţia sa părintele Mitropolitulŭ chiriarhulŭ locului, şi prea sfinţia sa arĕtându-lŭ Domnieĭ de împreună cu ctitoriĭ, atuncĭ acela să se schimbe prin marifetulŭ Dumnéluĭ vel Log. şi când din soborulŭ părinţilorŭ mônăstireĭ de aicĭ nu se va găsi destoinicŭ, ca unŭ slujitorŭ vechiŭ şi practicosŭ alŭ trebilorŭ mônăstirescĭ, atuncĭ prea sf. sa Mitropolitulŭ să aréte Domnieĭ şi Domnia va scrie jos să trimiţă omŭ vrednicŭ şi cuviosŭ de a se rândui Egumenŭ.

2. Să nu se îndrăznéscă nicĭ unŭ Egumenŭ fără de şcirea Domnieĭ şi a numitelorŭ obraze de a da unŭ banŭ maĭ mult cu cuvêntŭ de ajutorŭ, de cât cea care ctitoriĭ singurĭ aŭ orênduitŭ, iară care se va îndrăzni să nu i se ţie în sémă la socotéla ce'şĭ va da, ci să rĕspunḑă de la sineşĭ, cât şi împrumutătoriĭ de vorŭ trimite zapise de la Egumenĭ neîntărite de Mitropolitulŭ

ţĕreĭ şi de D-néluĭ vel Logof. să rĕmâie păgubaşĭ şi aceĭ Egumenĭ numaĭ de cât să fie lipsiţĭ de Egumenie şi izgoniţĭ din ţĕră.

3. Când mônăstirile cele de jos vorŭ avea trebuinţă de a trimite aicĭ Exarhĭ pentru pricinile mônăstirilorŭ, să fie datóre ca întêiŭ să însciinţeze în scrisŭ aicĭ la Domnie pricina şi trăbuinţa ce este de a veni acelŭ Exarhŭ aicĭ şi de i se va da voïe în scrisŭ de la Domnie, cu arĕtare de sorocŭ rênduitŭ în câtă vreme are să se zăbovéscă aicĭ pentru acea pricină, aşĭa să se scóle de acolo şi să vie aicĭ ca să caute de acele pricinĭ şi îndată ce se va împlini soroculŭ să se scóle de aicĭ şi să se întórcă înapoĭ la mônăstirea sa, iară dupĕ împlinirea soroculuĭ, prelungindu-şĭ plecarea de aicĭ cu a da ḑi dupĕ ḑi, atuncĭ să se trimiţă de alţĭ şi fără de voia sa.

4. Pe Egumeniĭ mônăstirilorŭ de aicĭ când li se va întêmpla mórte să-ĭ moştenéscă mônăstirile de aicĭ din ţĕră, unde s'aŭ şi chivernisitŭ, dupĕ dreptate; iară Domnia prin Prea Sf. sa părintele Metropolitŭ, pe cât se va socoti din averea aceluĭ mărtŭ Egumenŭ, va orêndui de se va da unŭ ajutorŭ şi la mônăstirea de jos, afară din cele orênduite de se daŭ din hrisóvele Domnescĭ la cutiĭ şi la alte obraze scăpătate.

5. Fiind-că din necăutarea socotelilorŭ Egumenescĭ pe anĭ se pricinuia aceste tóte, căcĭ nu era aceste tóte, căcĭ nu era şciutŭ Domnieĭ în ce chipŭ le urma socotéla ceĭ de aicĭ Egumenĭ cu mônăstirile de jos, hotărîmŭ ca la fie-care doĭ anĭ odată să se încheie socotelile a tuturorŭ mônăstirilorŭ de Prea Sf. Sa Mitropolitulŭ ţĕreĭ, de D-luĭ vel Logofĕtŭ şi de D-luĭ vel Vornicŭ alŭ obştirilorŭ, ce vorŭ fi dupĕ vremĭ, care socotelĭ să se aréte şi ctitorilorŭ ca unorŭ ce urmézĕ a avea durere pentru lucrulŭ strămoşescŭ alŭ lorŭ şi să trécă acele socotelĭ atât la condica Metropolieĭ, cât şi la condica Divanuluĭ Domnescŭ.

Aceste ponturĭ hotărîmŭ şi poruncimŭ ca să se urmeze şi să se păzéscă întocmaĭ nestrămutate, de care şi îndatorimŭ pe Prea Sfinţia sa Metropolitulŭ ţĕreĭ, i pe D-luĭ vel Logof. şi pe D-luĭ vel Vorn. alŭ obştirilorŭ, ca tot-déuna să iée aminte şi să grijéscă cu durere şi cu herbinţélă sufletéscă a se urma şi a se păzi în tótă vremea aceste întocmirĭ şi orênduelĭ ce amŭ hotărîtŭ; carĭ întocmirĭ fiindŭ pentru bună starea sfintelorŭ şi Dumneḑeiescilorŭ locaşurĭ, nu suntemŭ la îndoială că şi Domnia lorŭ fraţiĭ noştriĭ Domnĭ ce în urma nóstră vorŭ oblădui ţéra acésta, le va întări şi le va preînoi; şi amŭ adeveritŭ hrisovulŭ acesta cu însăşĭ Domnésca nóstră iscălitură şi pecete şi cu credinţa prea iubiţilorŭ Domnieĭ mele fiĭ, Mihail Vvd., Alexandru Vvd., Nicolae Vvd., martorĭ fiindŭ şi toţĭ Dumnélorŭ cinstiţĭ şi credinciosĭ veliţĭ boïerĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: Pan Dumitrache Ghica vel Banŭ, Pan Nicolae Mavrocordat vel Spătarŭ, Pan Nicolae Basarab vel Logof. de ţéra de sus, Pan Manolache Creţulescu vel Vorn. de ţéra de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vist., Pan Constantin Filipescu vel Vorn. de ţéra de jos, Pan Radu Golescu vel Vornicŭ alŭ obştirilorŭ, Pan Radu Slătineanu vel Vornicŭ alŭ treilea, Pan Constantin

Ştirbeiŭ vel Logof. de ţéra de jos, Pan Manolache Grădişteanu vel Vorn. alŭ patrulea, Pan Mateiŭ Fălcoianu vel Log. alŭ obiceiurilorŭ, Pan Iorgache Suţu vel Post., Pan Costache vel Hatmanŭ, Pan Teodorache Iuliano vel Clucerŭ, Pan Gregorie Grecénu vel Paharn., Pan Dumitrache vel Stolnicŭ, Pan Dimitrie vel Comis, Pan Theodorache Văcărescu vel Slugerŭ, Pan Iordache vel Pitar; sĕvêrşitu-s'aŭ hrisovulŭ acesta prin Epistasia cinstituluĭ şi credinciosŭ boĭeruluĭ Domnieĭ mele Pan Nicolae vel Logof. alŭ ţĕreĭ de sus, căruia şi poruncim să epistăséscă a se trece şi în condica Divanuluĭ şi a Epitropieĭ de obşte şi apoĭ să se dée în păstrare la Mitropolia ţĕreĭ, unde şi acolo în condica Mitropolieĭ trecêndu-se, să scótă apoĭ Prea Sf. sa copiĭ ca să trimiţă la alte Episcopiĭ de aicĭ ale ţĕreĭ şi la tóte mônăstirile spre a se face şciutŭ hotărirea acésta tuturor Egumenilorŭ, carĭ să trimită acele copiĭ în jos fieş-care la mônăstirea luĭ, ca să fie şciutŭ şi tuturorŭ părinţilorŭ de acolo; şi s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta la létŭ 1798 Sept. 10 de Chiriţă Logof. Cod. XL fila 136.

Cartea biserisci de la Oreştĭ a Lămotesculuĭ.

Zem. Vlahiscoie. Sfinteĭ şi Dumneḑeiesceĭ bisericĭ de la Orescĭ sud. Ilfov, care încă din vremea răsmeriţiĭ din urmă, aflându-se părăsită şi neslujindu-se sfintele taine într'ênsa, iară acum prin silinţa, ostenéla şi cheltuiala boĭeruluĭ Domnieĭ mele Alexandru Lămotescu Logof. za Vistierie, dregêndu-se şi făcêndu-se tóte celea trebuincióse, aŭ aşeḑatŭ şi preoţĭ, i grămăticŭ ca să fie nelipsiţĭ a sluji la acéstă sfântă biserică; drept aceea dară şi Domnia mea însciinţându-ne, dupĕ râvna ce avemŭ asupra sfintelorŭ locaşurĭ Dumneḑeiescĭ nu amŭ trecutŭ cu vederea, ci bine-voindŭ ca să ne facemŭ şi noĭ ctitorĭ ne-amŭ milostivitŭ şi printr'acéstă carte a Domnieĭ mele, orênduimŭ şi poruncimŭ, ca unŭ preotŭ şi grămăticŭ ce se vorŭ afla slujindŭ la acéstă biserică, să fie în pace şi nesupĕratŭ de rêndulŭ dăjdiilorŭ, să aibă a ţinea şi liude patru, ómenĭ strĕinĭ şi fără de pricină de dajdie cu pecetluiturĭ gospod. ca să fie de ajutorŭ sfinteĭ bisericĭ, fiind-că acésta milă aŭ avut'o şi de la Domnia sa selefulŭ nostru Alexandru Ipsilant Vvod. prin cartea ce o vĕḑumŭ cu létŭ 1797 April 10. Dreptŭ aceea poruncimŭ întocmaĭ să se urmeze, că aşĭa este porunca Domnieĭ mele.—1798 August. 27. Cod. XL fila 144.

Zem. Vlahiscoie. Dat'amŭ Domnésca nóstră carte sfântuluĭ şi Dumneḑeiesculuĭ schitŭ ce se numesce Valea mare ot sud. Muscelŭ, ca să aibă milă de la Domnia mea să ţie patru preoţĭ i unŭ diaconŭ scutiţĭ şi apĕraţĭ de tóte dările ce vorŭ ĭeşi pe preoţĭ; aşişderea să ţie şi liude optŭ ómenĭ strĕinĭ şi fără de pricină de dajdie, pe carĭ găsindu-ĭ şi fiindŭ strĕinĭ cu adevĕratŭ dupĕ adeverinţele Ispravnicilorŭ, să li se dée şi pecetluiturile Domnieĭ mele ca să fie în pace şi nesupĕraţĭ; asemenea să iée pe tot anulŭ de la ocna Telega câte una mie oca sare, şi să aibă a scuti şi vinăriciu şépte sute cincĭ-ḑecĭ vedre

vinŭ în tóte tomnile, cum şi stupĭ i rămătorĭ de dijmăritŭ cincĭ sute, şi de oĭeritŭ oĭ cincĭ sute la vremea oĭerituluĭ, pentru că acéstă milă aŭ avut-o şi de la fraţiĭ trecuţĭ Domnĭ, precum ne pliroforisimŭ Domnia mea din cărţile Domniilorŭ sale; dreptŭ aceea şi Domnia mea milostivindu-ne înoimŭ şi întărimŭ milele acestea ca să se păzéscă nestrămutatŭ. ii saam receh gd.—1798 Iunie 9.

Cod. XL fila 150.

Hrisovulŭ Măriei Sale Dómneĭ

Fiind-că este la toţĭ cunoscutŭ cum că luminata şi prea iubita nóstră Dómnă Ruxandra Hangeri se trage din vechĭ şi multe némurile Domnilorŭ aĭ luminatului acestuia scaunŭ Domnescŭ alŭ ţĕreĭ Românescĭ, care pe rêndŭ bine aŭ oblăduitŭ şi aŭ ajutoratŭ ţéra acésta, întru care fiind-că s'aŭ aflatŭ a avea şi casa luminăţieĭ sale, moşiĭ, viĭ, morĭ şi namestiĭ cu trăbuinţa de ómenĭ pentru slujbă şi de alte ajutorurĭ Domnescĭ, cu cale şi cu dreptate este de a avea şi casa luminăţieĭ sale împărtăşirea acea de pronomion şi de Domnesculŭ acela ajutorŭ, care-lŭ aŭ şi-lŭ dobêndescŭ tóte casele Domnescĭ, boĭerescĭ şi mônăstirescĭ câte aŭ moşiĭ, viĭ, morĭ şi namestiĭ într'acestŭ pământŭ care se ajută de milele Domnescĭ cu scutelnicĭ, cu poslujnicĭ de slujbă, câte şi cu alte milĭ şi harurĭ deosebite ce aŭ bine-voitŭ fraţiĭ Domnĭ de aŭ făcutŭ în parte la obraze, la mônăstirĭ, cum şi la şcóle i bisericĭ, a cărora milĭ, pronomiĭ, harurĭ s'aŭ păzitŭ şi se păzescŭ şi de noĭ; dreptŭ aceea atât pentru dreptatea némurilorŭ luminăţieĭ sale carĭ toţĭ bine aŭ oblăduitŭ şi aŭ ajutatŭ ţéra acésta, cât şi dupĕ pilda milelorŭ şi a harurilorŭ cu care sunt împărtăşite şi ajutate casele Domnescĭ i boĭerescĭ şi mônăstirile i bisericele; hotărîmŭ printr'acestŭ Domnescŭ alŭ nostru hrisovŭ, să aibă şi casa luminăţieĭ sele aceste pronomiĭ, Şaĭ-ḑecĭ de scutelnicĭ să ţie la casa şi moşia luminăţieĭ sale ot Cojăştiĭ, i Pasărea sud. Ilfovŭ din pământenĭ, dupĕ catastihulŭ Visterieĭ, cărora să li se dée Domnescile nóstre pecetluiturĭ spre a fi întru tóte nedajnicĭ şi apĕraţĭ de orĭ ce podvóde, unde la acéstă moşie Cojăscĭĭ fiind-că este şi sfântă biserică de peatră şi întocmindŭ luminăţia sa şi *şcólă de învĕţătura şi luminarea copiilorŭ de china gramata fără de plată*, amŭ bine-voitŭ Domnia mea ca acéstă sfântă biserică şi şcólă cu aceste vinăriciurĭ, adică de la toţĭ câţĭ aŭ viĭ şi plătescŭ vinăriciŭ pe moşia Domnéscă de la Caracălŭ sud. Romanaţĭ să iée în toţĭ aniĭ câte treĭ banĭ de vadră, fiind-că doĭ banĭ şi părpărulŭ sunt aĭ mônăstireĭ sf. Spiridon noŭ şi iară în sud. Romanaţĭ din poporulŭ Bobicescĭ, Morunglaviĭ, Morunesciĭ, Caloiu, Vulpenĭ, Pietroşanĭ, Câmpenĭ, Măinescĭ, Racoviţa şi Burza, Mărgăritescĭ, Plazia, Tia, Izbiceniĭ, Trăstariĭ, jumĕtate Celeiul, Cozmana, Grădinile, Studina jumătate, Corlătescĭ, Bosotenĭ, Dioscĭĭ, i Radomiriĭ, Săutesciĭ, Piatra de jos, Greciĭ, Vlăduleniĭ, Recica, acestŭ vinăriciŭ din numitele aceste popóre ca unŭ slobodŭ Domnescŭ neînchinat nicăiriĭ ilŭ hărăzim Domnia

mea cu totul sfinteĭ biericĭ şi şcóle de la Cojescĭ, ca să iée câte cincĭ banĭ de vadră şi cu părpărulŭ de la câte viĭ sunt şi de la câte se vorŭ maĭ face. Aşişderea şi de la tóte viile câte sunt şi se vorŭ maĭ face pe moşia Bănésa ot sud. Vlaşca, să iée biserica şi şcóla de la Cojescĭ, tot vinăriciulŭ câte cincĭ banĭ de vadră şi părpărulŭ, pentru că acestŭ vinăriciu ot Bănésa din vechime fiindŭ fost cu totulŭ milă bisericéscă, iarăşĭ milă la acésta sfântă biserică şi şcólă l'amŭ închinat; pentru care să aibă volnicie orênduitulŭ caseĭ luminăţieĭ sale, în vremea vinăriciuluĭ tot-dé-una a se uni pentru mila de la *Caracalŭ* cu orênduitulŭ mônăstireĭ sf. Spiridon, ca deîmpreună mĕsurându cu cotulŭ drept Domnescŭ de la Visterie, să iée şi banĭ partea sa pe deplinŭ, fără de a se amesteca vinăriceriĭ Domnescĭ întru nimic la aceste vinăriciurĭ, precum şi de deciuiala cutieĭ să fie apĕrate aceste milĭ ale numiteĭ biericĭ şi şcóle, precum este şi vinăriciulŭ sfântuluĭ Spiridon, ca cu aceste milĭ să pótă ţinea şcóla în stare bună, ca unŭ lucru pricinuitorŭ de folosŭ sufletescŭ. Să aibă biserica acésta de la Cojescĭ şi doĭ preoţĭ şi unŭ dascălŭ cântăreţŭ nedajnicĭ de-apururea şi scutiţĭ de orĭ-ce şi de ploconulŭ Vlădicescŭ; aşişderea să aibă casa luminăţieĭ sale şi la viile ce are în Délulŭ celŭ mare pe valea sud. saac, treĭdecĭ scutelnicĭ, precum şi la viile ce are casa luminăţieĭ sale în Délulŭ ţinteĭ sud. Prahova 10 scutelnicĭ, iaraşĭ din pământenĭ şi uniĭ şi alţiĭ dupĕ catastihu Visterieĭ, carora să li se dée Domnescile nóstre pecetluiturĭ a fi nedajnicĭ de orĭ-ce, pentru ca să se afle pogonaşĭ lucrătorĭ acestorŭ viĭ, unde la aceste douĕ viĭ să ţie casa luminăţieĭ sale şi câte unŭ scaunŭ de carne apĕratŭ şi scutitŭ de ĭerbăritŭ, de vamă şi de către vinăriceriĭ, ci venitulŭ lorŭ să se iée de orênduitulŭ caseĭ luminăţieĭ sale; aşişderea fiind-că lângă prăvăliile ce aŭ făcutŭ şi le-aŭ afierositŭ luminăţia sa, iubita nóstră Dómnă la orfanotrofion, aŭ ziditŭ deosebitŭ pe séma caseĭ luminăţieĭ sale prăvăliile ce se vĕdŭ, din zidul Curţeĭ pênă în podişorulŭ ce scobóră spre casa D-néluĭ Logof. Ştirbeiŭ, tóte aceste prăvăliĭ ale caseĭ luminăţieĭ sale le facemŭ nedajnice de fumăritŭ şi de orĭ-ce dărĭ şi angariĭ, ce sunt obicĭnuite pe alte prăvăliĭ de obşte, aceste să fie de tóte scutite şi apĕrate; aşişderea să aibă casa luminăţieĭ sale şi rădicătură la vremea oĭcrituluĭ, în toţĭ aniĭ, de oĭ treĭ miĭ cincĭ sute, şi fiind-că la moşia Bréza sud. Prahova a caseĭ luminăţieĭ sale, dupĕ jalba şi rugăciunea locuitorilorŭ de acolo şi din prejurŭ, care pentru zăticnirea apelorŭ şi a greutăţiĭ drumurilorŭ nu-şi avea înlesnire a merge şi a ajunge tot-dé-una când aŭ trebuinţă pe la târgurile din Prahova, amŭ datŭ slobodenie de a se face târgŭ odată pe sĕptĕmână în ḑi orênduită, facemŭ Domnia mea milă de obşte la câţĭ vorŭ veni într'acestŭ târgŭ cu felurimĭ de zaharele spre vênḑare să fie nedajnicĭ şi apĕraţĭ de vamă şi vênḑĕtoriĭ şi cumpĕrătoriĭ făcêndu-şĭ alişverişu nesupĕraţĭ, unde şi câţĭ ómenĭ strĕinĭ se vorŭ aduna spre locuinţă a se aşeḑa pe acéstă moşie să fie nesupĕraţĭ de dăjdiĭ şi de alte podvedĭ într'unŭ anŭ, iară dupĕ împlinirea de unŭ anŭ să intre la dajdie dupĕ puterea lorŭ şi casa

să'şĭ vândă singură vinurile şi rachiurile sale într'acestŭ târgŭ dupĕ obiceiulŭ pământuluĭ; decĭ măcar că nu suntemŭ la îndoială, că şi Domnia lorŭ fraţiĭ noştriĭ Domniĭ din urma nóstră, judecând dreptăţile ce am numit maĭ sus, că aŭ casa acésta vor găsi cu cale nulele şi ajutórele ce am făcut; dară cu tóte aceste pohtim frăţesce şi pe D-lor fraţiĭ noştri Domnĭ ce în urma nóstră vorŭ oblădui ţéra acésta, să bine-voiască a întări privileghiulŭ acesta, ca să se păzéscă şi să se urmeze. Şi amŭ adeveritŭ hrisovulŭ acesta cu însăşĭ Domnésca nóstră iscălitură şi pecete şi cu credinţa luminaţilorŭ prea iubiţilorŭ Domnieĭ mele fiĭ: Mihail Vvod, Alexandru Vvod, Nicolae Vvod, martorĭ fiindŭ şi D-nélorŭ cinstiţiĭ şi credincioşĭ boĭerĭ veliţĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: Pan Dumitrache Ghica vel Banŭ, Pan Nicolae Mavrocordat vel Spăt., Pan Nicolae Basarab vel Log. de ţéra de sus, Pan Manolache Creţulescu vel Vorn. de ţéra de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vist., Pan Constantin Filipescu vel Vorn. de ţéra de jos, Pan Manolache Grădişténu vel Vorn. alŭ patrulea, Pan Radu Golescu vel Vorn. alŭ obştirilorŭ, Pan Radu Slătineanu vel Vorn. alŭ treilea, Pan Constantin Ştirbeiŭ vel Log. de ţéra de jos, Pan Mateiŭ Fălcoianu vel Vorn. alŭ obiceiurilor, Pan Iorgache Suţu vel Post., Pan Costache vel Hatmanŭ, Pan Teodorache Iuliano vel Clucerŭ, Pan Gregorie Grecénu vel Paharn., Pan Dimitrie Papazoglu vel Stolnicŭ, Pan Dimitrie vel Comis, Pan Teodorache Văcărescu vel Slugerŭ, Pan Iordache vel Pitarŭ, şi Ispravnicŭ Pan Nicolae Basarabŭ vel Logof de ţéra de sus şi s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta la întêiulu anŭ dintru întêia Domnie a Domnieĭ mele, aici în oraşulŭ Bucurescĭ la létŭ 1798, Septembre 25, de Răducan Poenaru, biv. 3-lea Logof. i condicarŭ.

Cod. XL, fila 152.

Hrisovulŭ bisericeĭ dintr'o ḑi.

Celŭ ce se străduesce la lucrurĭ folositóre sufletuluĭ şi primitŭ Dumneḑeuluĭ, nu numaĭ la acésta viaţă dobândesce cinste şi mărire, ci şi dupĕ mórtea luĭ rĕmâne nemuritorŭ numele luĭ cu pomenirĭ viĭ şi rĕmâ:e sufletulŭ luĭ înăuntru dreptilorŭ, care este adevĕratŭ că se găsescŭ multe urmărĭ bune ce sunt destoinice să pricinuiască mântuirea sufletuluĭ, dară cea maĭ mare acestora deosebesce mila care se face, nu numaĭ la sĕracĭ şi scăpătaţĭ şi maĭ mult la bisericile Domnuluĭ, ci dar, de vreme că ne-amŭ însciinţatŭ Domnia mea pentru biserica dintr'o ḑi din oraşulŭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, ce este zidită de Domnia sa rĕposatulŭ Constantin Vodă Brancoveanu, unde se cinstesce şi se prăznuesce hramuluŭ mareluĭ Ierarhŭ şi făcĕtoruluĭ de minunĭ sfântuluĭ Nicolae, cumcă este fórte lipsită de tóte cele trebuincióse, neavêndŭ nicĭ o moşie, socotit'amŭ dar Domnia mea pentru trebuinţa bisericeĭ, adică a sfintelorŭ leturghiĭ, şi pentru chiverniséla preoţilorŭ şi a cântăreţilorŭ şi cu ce va maĭ prisosi de a se drege cele stricate, de a împlini cele trebuincióse, amŭ binevoitŭ Domnia mea de amŭ înoitŭ mila ce aŭ avutŭ prin hrisóvele altorŭ fraţĭ

Domnĭ de maĭ nainte, ca să aibă a lua tot vinăriciu Domnescŭ din sud. Ilfov, ce aŭ rĕmasŭ neînchinatŭ, dupĕ cum vĕḑumŭ hrisovulŭ Domnieĭ sale fratelui Mihailŭ Vodă Suţu dintru întêia Domnie, cu lĕtŭ 1883, Octombre. . . ce'lŭ dă sfinteĭ biserici, în urma celor-l-alţĭ fraţĭ trecuţĭ Domnĭ de maĭ nainte pentru acéstă milă de a i se păzi sfinteĭ biserici nestrămutatŭ pe tot anulŭ; de aceea dară amŭ bine-voitŭ şi Domnia mea, de amŭ înoitŭ şi amŭ întăritŭ acéstă milă pentru a lua pe tot anulŭ, la vremea vinăriciului, dupĕ obiceiŭ; şi pentru de a se păzi mila acésta nestrămutată apururea, am întăritŭ hrisovulŭ acesta cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele Io Constantin Hangeri Vvod. şi cu credinţa prea iubiţilorŭ Domnieĭ mele fiiĭ: Mihail Vvd., Alexandru Vvd., Nicolae Vvd., şi cu tot sfatulŭ cinstiţilorŭ şi credicincioşĭ boĭerilorŭ celorŭ marĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: Pan Dumitrache Ghica vel Banŭ, Pan Nicolae Mavrocordat vel Spătarŭ, Pan Nicolae Basarab vel Logof. de ţéra de sus, Pan Manolache Creţulescu vel Vorn. de ţéra de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vist., Pan Constantin Filipescu vel Vorn de ţéra de jos, Pan Radu Golescu vel Vorn. alŭ obştirilorŭ, Pan Radu Slătineanu vel Vorn. alŭ treilea, Pan Constantin Ştirbeiŭ vel Log. de ţéra de jos, Pan Manolache Grădişteanu vel Vorn. alŭ patrulea, Pan Mateĭ Fălcoianu vel Logof. alŭ obiceiurilorŭ, Pan Iorgache Suţu vel Post., Pan Costache vel Hatman, Pan Teodorache Iuliano vel Clucerŭ, Pan Grigore Grecian vel Paharn., Pan Dumitrache Papazoglu vel Stoln., Pan Dimitrie vel Comis, Pan Teodorache Văcărescu vel Slugerŭ, Pan Iorgache vel Pitar şi Ispravnicŭ Pan Nicolae Basaraba vel Logof. Şi s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta la întêiulŭ anŭ alŭ Domnieĭ mele, în oraşulŭ scaunuluĭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, la aniĭ de la naşcerea Domnuluĭ şi mântuitoruluĭ nostru Isus Hristos 1798 Aug. 18, de Stan Log. za Divanŭ.

Cod. XL, fila 153.

Zem. Vlahiscoie. De vreme ce sfânta Episcopie Buzeŭ are a lua venitul de pe un scaun de carne ce se deschide la vremea culesuluĭ de viĭ pe moşia sfinteĭ Episcopiĭ, anume Bumbeşciĭ din sud Slam Rômnic, dupĕ cum ne adeverimŭ Domnia mea din cartea Domnieĭ sale fratelui Domnŭ Mihaiŭ Vodă Suţu, ce o vĕḑumŭ cu lĕtŭ 1784 Maiŭ 29; dreptŭ aceea amŭ datŭ şi Domnia mea acéstă carte sfinteĭ Episcopiĭ, cu care să aibă voie omulŭ ce va fi orênduitŭ de părintele Episcopŭ, a lua venitulŭ aceluĭ scaunŭ de a se face vênḑare de carne pe numita moşie pe séma sfinteĭ Episcopiĭ, iară vinăriceriĭ să nu se amestece; într'altŭ chipŭ să nu fie, că aşĭa este porunca Domnieĭ mele. — ii saam receh gd.—1798, Sept. 24.

Cod. XL fila 153.

Zem. Vlah. Sfânta mônăstire Căldăruşaniĭ ce este zidită de rĕposat. Mateiŭ Basarab Vodă, avêndŭ hrisóve atât de la rĕposaţiĭ ctitorĭ, cât şi cărţĭ Patriarşescĭ *Singhilicodi* cu înfricoşate legăturĭ, ca să se păzéscă şi să fie într'acéstă mônăs-

tire orênduiala de chinovie cu părinţĭ cuvioşĭ, care mônăstire zidire vechiă fiindŭ şi din pricina vremilorŭ ajungêndŭ la próstă stare şi dărăpănare, cu şcirea şi voia Domnieĭ şi a Mitropolituluĭ ţĕreĭ, s'aŭ fost datŭ întru purtarea de grijă şi deseĕvêrşită chivernisélă rĕposatuluĭ Proin Mitropolitŭ Filaret, care ca unŭ ctitorŭ noŭ făcêndu-se, aŭ dres'o, aŭ înoit'o, aŭ împodobit-o întru tóte, curăţind'o şi de orĭ-ce datoriĭ şi dupĕ ce aŭ adus'o în bună stare, dupĕ coprinderea ctitoriceşcelorŭ hrisóve, din părinţiĭ cernicani şi carĭ i-aŭ cunoscutŭ de vrednicĭ la viaţa lorŭ, urmândŭ orênduelilĭ ce aŭ avutŭ din începutŭ de la rĕposaţiĭ ctitorĭ, dânduşĭ cartea sa pe-acéstă întocmire, ca unŭ noŭ ctitorŭ ce s'aŭ arĕtatŭ, pe care aŭ întărit'o şi Prea Sf. sa părintele Mitropolitŭ de acum, diadohulŭ rĕposatuluĭ Filaret, a căruia bună faptă şi urmare fiindŭ plăcută şi luĭ Dumnĕdeŭ şi ómenilorŭ, şi pliroforisindu-se Domnia sa selefulŭ nostru Alexandru Ipsilant Vvod. cumcă se urmézĕ şi se păzesce în numita mônăstire chinovie cu bună orênduială de către numiţiĭ părinţĭ Cernicanĭ de când s'aŭ întocmit pênă acum, ca unŭ lucru sufletescŭ şi fără vătămare, bine aŭ voitŭ şi Domnia sa şi prin hrisovulŭ Domnieĭ sale, ce'lŭ vĕdumŭ, cu létŭ 1797 Aprilŭ 27, aŭ întăritŭ acéstă bună întocmire a rĕposatuluĭ Mitropolitŭ, ca să se păzéscă nestrămutatŭ, unde să aibă cuviosulŭ Archimandritŭ Cernicanŭ chirŭ Gheorghe, ce este orênduitŭ năstavnicŭ, de impreună cu ceĭ-l-alţĭ părinţĭ Cernicanĭ câţĭ maĭ jos se vorŭ numi, a ţinea chinovie de părinţĭ cuvioşĭ, carĭ să fie îndatoraţĭ a păzi acestea ponturĭ ce maĭ jos se arétă :

1. Orênduiala biserieĭ să se păzéscă nestrămutatŭ dupĕ porunca tipicurilorŭ şi orênduiala chinovieĭ Sfetagorescĭ, nicĭ adăogândŭ nicĭ scădêndŭ, fără de numaĭ întocmaĭ dupĕ aşedarea sfintelorŭ canóne ale sfinţilorŭ părinţĭ să se urmeze.

2. Nicĭ a călugări fără porunca Domnieĭ mele, nicĭ a boteza fără şcirea Prea Sf. Sale Părinteluĭ Metropolitŭ, să nu fie volnicĭ părinţiĭ de acum înainte.

3. Din căţĭ părinţĭ se află acum într'acéstă sfântă mônăstire, făcêndŭ alegere, atât din ceĭ cu darulŭ preoţieĭ şi a diaconieĭ, cât şi dintre monaşĭ şi deosebindŭ pe ceĭ vrednicĭ, atât de tréba biserieĭ, cât şi de a caseĭ, să rĕmâie la numĕrŭ patru-decĭ, iară când la cercetarea socoteleĭ ce are a se face pe fie-care anŭ, se va vedea că veniturile mônăstireĭ sunt în stare de a putea ţine şi maĭ mulţĭ părinţĭ, se va adăuga şi alţĭ la numĕrŭ lângă aceştia.

4. Nicĭ unŭ părinte strĕinŭ din altŭ locŭ séŭ mônăstire să nu se priméscă fără scirea şi blagoslovenia Prea Sf. sale părinteluĭ Mitropolitŭ, nicĭ să se dée voïe la vre-unŭ preotŭ strĕinŭ de a sluji cele preoţescĭ, maĭ vêrtosŭ celŭ venitŭ din altă Eparhie, pênă nu i se va trimite poruncă în scrisŭ de la Prea Sf. sa părintele Mitropolitŭ.

5. La iconomia acesteĭ mônăstirĭ Căldăruşaniĭ să se siléscă numitulŭ Arhimandritŭ a adauge şi pênă la cele maĭ micĭ lucrurĭ spre folos de venitŭ, şi de prisos, purtândŭ grijă ca cheltuiala să se facă cu iconomie, maĭ cu scă-

dere: la sĕvêrşirea fie-căruĭ anŭ când îşĭ va încheia socotéla la Epitropiĭ ceĭ orênduiţĭ maĭ jos, nu numaĭ să nu aréte prisosŭ de cheltuială peste venitŭ, ci încă să trécă venitulŭ peste cheltuială, séŭ când nu va prisosi venitulŭ, să fie însă tocmaĭ pe tocmaĭ, avêndŭ şi grija viilorŭ de a se lucra bine şi cu bună orênduială, cum şi hotarele moşiilorŭ, a nu se împresura de alţĭ vecinĭ şi întemeierea păduriĭ a se aduce la bună stare, cum şi acareturile mônăstireĭ, atât cele din lăuntru, cât şi cele din afară, să nu le lase a se derĕpăna, ci maĭ vértosŭ să se siléscă la maĭ bună stare să le aducă prefăcêndŭ şi înoindŭ încă şi din noŭ făcêndŭ.

6. Nicĭ odată să nu aibă voĭe, nicĭ putere a lua banĭ cu dobândă pe numele mônăstireĭ pentru vre-o trebuinţă, fără de şcirea orênduiţilorŭ Epitropĭ, iar de va face vre-o împrumutare fără de şcire, să nu se ţie în sémă, fiind-că mônastirea nu este datóre nimic pênă acum.

7. Pentru ca să se cunóscă că întru acésta mônăstire este chinovie, dupĕ canónele sfinţilorŭ părinţĭ, să fie de o potrivă toţĭ de obşte întru tóte, iară nu osebiţĭ de haine, la mâncare, séŭ la rugăciunile sfinteĭ biserecĭ.

8. Părinţiĭ călugărĭ ce s'aŭ găsit vechĭ locuindŭ în mônăstire să aibă aĭ avea întocmaĭ şi de o potrivă cu ceĭ-l-alţĭ cernicanĭ.

9. Din părinţiĭ dela numita mônăstire ce se vorŭ trimite de cuviosulŭ Arhimandritŭ, séŭ vorŭ veni pentru orĭ-ce trebuinţă să li să dee la mână adeverinţă a cuviosuluĭ stareţŭ chir Gheorghie spre a fi şciuţĭ, şi când va fi trebuinţa mônăstireĭ, care are a se căuta prin stăpânire, să aibă a se arĕta epitropilorŭ, acea trebuinţă.

10. Când vre-unulŭ din părinţiĭ chinovieĭ nu va urma datorieĭ ce i se cade, atuncĭ ca pre unŭ netrebnicŭ să'lŭ izgonéscă.

11. Tóte moşiile, acareturile, şi veniturile de milă să şi le aibă numita mônăstire în zaptulŭ numituluĭ stareţŭ, ca să le caute, şi nimenea să nu se cerce a lua şi a înstrăina cevaşĭ de ale mônăstiriĭ, orĭ moşie, orĭ alt cevaşĭ cu nicĭ unŭ felŭ de cuvêntŭ, ci tóte să fie pentru trebuinţa obştieĭ părinţilorŭ, pe care să se siléscă maĭ sus numitulŭ stareţŭ chir Gheorghe a le bine economisi, şi a le chivernisi, cum amŭ ḑisŭ maĭ sus, spre a le aduce sporŭ şi adausŭ.

12. Tóte hrisóvele şi cărţile mônăstireşcĭ vechĭ şi nouĕ să le aibă la schevofilachia mônăstiriĭ, cu bună păstrare, la care aŭ orênduitŭ Domnia mea şi epitropĭ, pe Prea Sfinţia sa părintele Mitropolitulŭ ţĕriĭ, chir Dositeiŭ, i pe Dumnélorŭ cinstiţiĭ şi credincioşiĭ boĭeriĭ Domnieĭ méle, vel Banŭ Dimitrache Ghica, biv. vel. Banŭ Dimitrache Racoviţă şi vel Vornicŭ de ţéra de jos, Constantin Filipescul, care epitropĭ să fie cu purtare de grijă, şi să privegheze în tótă vremea de a se urma întocmaĭ şi fără de nicĭ o scădere maĭ sus arĕtatele ponturĭ, cum şi socotéla mônăstireĭ de venitŭ i de cheltuială pe tot anulŭ să

aibă a o cerceta, ajutându mônăstirea şi pe numiţiĭ părinţĭ cu rîvnă creştinéscă spe celea de folos; aşişderea şi când cuviosulŭ stareţŭ chir Gheorghie îşĭ va da obştésca datorie, să nu fie volnicŭ nimenea din altă parte a intra stareţŭ, fără de numaĭ din părinţiĭ mônăstiriĭ, dupĕ alegerea ce vorŭ face între dênşiĭ, şi prin şcirea epitropilorŭ arĕtându-se Domnieĭ să se orânduiască; şi osebitŭ fiind-că acéstă mônăstire are şi milĭ Domneşcĭ, prin hrisóve i cărţĭ dela toţĭ fraţiĭ Domnĭ de rêndŭ, precum din deosebitŭ hrisovulŭ Domnieĭ sale selefuluĭ nostru Alexandru Ipsilant Vvd. celŭ vĕdumŭ cu létŭ 1797 ne adeverimŭ, care milĭ sunt acestea, adecă: să iée vinăriciu din poporulŭ Valea meilorŭ, Valea Largă, i Valea Negovanilorŭ, Valea Humeĭ, Sărbiniĭ, Delicelulŭ, Valea Petriĭ, Arva şi Ursoaia ot sud... câte douĭ banĭ de vadră, afară din părpărulŭ popórelorŭ ce se va fi coprinḑêndŭ în cartea luĭ alŭ 2-lea Armaşŭ, cum şi douĕ sute bolovanĭ sare pe fie-care anŭ de la Ocna Telega; aşişderea şi liude 20 ómenĭ strĕinĭ fără de pricină de dajdie să ţie, aduşĭ acum din strĕinătate, cărora dupĕ cercetarea ce li se va face, fiind strĕinĭ să li se dée şi pecetluiturile Domnieĭ méle, cum şi să scutéscă oĭ cincĭ-sute de oieritŭ. Decĭ învrednicindu-ne Domnulŭ Dumneḑeŭ cu Domnia acestiĭ provoslavnice ţĕrĭ românéşcĭ ne-amŭ milostivitŭ de amŭ înoitŭ şi amŭ întăritŭ atât tóte orânduelile, şi bunele întocmirĭ a chinovieĭ acestiĭ sfinte mônăstirĭ, cât şi milele ce sĕ cuprindŭ maĭ sus, ca să i se păzéscă întocmaĭ şi ne strĕmutat, fiindŭ datorĭ părinţiĭ de obşte aĭ acestiĭ sfinte mônăstirĭ, a ruga pe milostivulŭ Dumneḑeŭ de a pururea întru slujbele lorŭ, pentru bună starea aceştiĭ pravoslavnice ţĕrĭ, pentru a Domnieĭ méle stare şi ajutoriŭ Dumneḑeescŭ, şi pentru sufletele reposaţilorŭ acelorŭ ctitorĭ; şi amŭ adeveritŭ hrisovulŭ acesta cu însăşĭ credinţa Domnieĭ méle Io Constantin Gheorghe Hangeri şi cu credinţa prea iubiţilorŭ Domniĭ méle fiĭ: Mihail Vvd., Alexandru Vvd., Nicolae Vvd. Martorĭ fiind şi Dumnélorŭ cinstiţĭ şi credincioşĭ boeriĭ veliţĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ méle: Panŭ Dumitrache Ghica vel. Banŭ, Panŭ Nicolae Mavrocordat vel Spăt., Pan Nicolae Basaraba vel Log. de ţéra de sus, iproci. 1798, Iunie 2.

Cod. XL fila 154.

Hrisovulŭ Metohuluĭ Episcopieĭ Rômnic.

Z. Vlh. Fiind-că sfânta biserică de aicĭ din oraşulŭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, unde, se cinstesce hramulŭ sfinţilor patru-ḑecĭ de mucenicĭ, care este Metohŭ al sfinteĭ Episcopiĭ Romnic, aŭ avutŭ privilegiurĭ Domnescĭ, ca singură să aibă a ţinea *«fabrica întru care să lucrează luminările de ceară albă»* în toţĭ Bucurescii, ca una ce ctitoriĭ aceştiĭ Bisericĭ cu sirdie şi cheltuială, s'aŭ silitŭ de s'aŭ începutŭ acestŭ meşteşugŭ aicĭ în ţéră, atât spre podóba sfintelor bisericĭ, cât şi spre trebuinţa altorŭ obraze, şi atât pentru că acestŭ lucru este pricinuitoriu de podoabă a dobândi Ţara meşteşugul acesta, cât şi pentru că se afle aceasta biserică întru cele-l-alte isterisită de cel maĭ puţin acaret, ne-avênd nicĭ moşiĭ,

nicĭ viĭ, nicĭ ţiganĭ, séŭ altŭ cât de mic ajutorŭ cum aŭ altele, am bine-voit şi Domnia mea, şi printr'acestŭ cinstitŭ Hrisovŭ al Domnieĭ mele întărimŭ privilegiulŭ acesteĭ fabrice, ca să aibă tot-d'auna numaĭ Metohul sfinteĭ Episcopiĭ, a pune în faptă acestŭ meşteşugŭ, şi a se vinde lumînările de ceară roşie şi diafindipsită spre a nu lucra séŭ a vinde alt nimenĭ lumînărĭ de ceară albă, la care aceasta cherhana să fie şi doĭ meşterĭ, ce vorŭ fi lucrătorĭ acestuĭ meşteşugŭ în pace şi ne supăraţĭ de orĭ-ce dărĭ şi orânduială arŭ eşi pe ţéră, cum şi pravalia acésta a fabriceĭ să fie apĕrată de orânduelile ce sunt pre alte prăvăliĭ, şi poruncim Domnia mea şi Dumitale vel. Agă, să îngrijescĭ la acésta a nu îngădui pe alţiĭ să vândă lumînărĭ de ceară albă; şi să aibă acest Metoh a ţine douĕ scaune aicĭ în Bucurescĭ, de carne, scutite şi apărate de erbăritŭ, de fumăritŭ, de vamă şi de alte angariĭ ce daŭ alte scaune; aşişderea să ţie şi liude douĕ-ḑecĭ străinĭ, scutelnicĭ, a fi pentru treaba şi ajutorul acesteĭ sfinte case; care acestea milĭ le-aŭ avutŭ de la fraţiĭ Domnĭ de maĭ nainte, iar Domnia sa fratele Alecsandru Vodă Moruzi la întărirea ce aŭ făcutŭ acestorŭ milĭ prin hrisovulŭ ce-lŭ vĕḑumŭ cu leat 1793, – aŭ maĭ adausŭ milă, ca să maĭ fie acestuĭ Metohŭ încă lude patru-ḑecĭ străinĭ fără pricină, ca să fie pentru posluşanie, i vinăriciulŭ din valea Meilorŭ, i Negovanilorŭ, i valea Largă, i Serbeniĭ, i valea Petriĭ sud Saac, câte unŭ banŭ de vadră, unde are şi mônăstirea Căldăruşaniĭ vinăriciu; care tóte acestea milĭ le-aŭ întăritŭ şi Domnia sa selefulŭ nostru Alecsandru Vodă Ipsilant, prin hrisovulŭ ot leatŭ 1797, Octomvre; decĭ învrednicindu-ne Domnulŭ Dumneḑeŭ cu Domnia acesteĭ provoslavnice ţĕrĭ românescĭ ne-amŭ milostivit Domnia mea de amŭ înoitŭ toate acestea milĭ, ca să se păzéscă nestrămutatŭ; întărimŭ Hrisovulŭ acesta cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele Constantin Gheorghe Hangeri Vod. şi cu credinţa prea iubiţilor Domnieĭ mele fiĭ: Mihail Vod. Alexandru Vod. Nicolae Vod. Martorĭ fiind şi Dumnélorŭ cinstiţĭ şi credincioşĭ boerĭ veliţĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: Pan Dumitrache Ghica vel. Ban, Pan Nicolae Mavrocordat vel Spăt., Pan Nicolae Basarabŭ vel Log. de ţéra de sus, Pan Manolache Creţulescu vel Vornic de ţéra de sus, Pan Scarlat Ghica vel vist., Pan Constandin Filipescu vel Vorn. de ţéra de jos, Pan Radulŭ Golesculŭ vel Vorn. al Obstirilorŭ, Pan Radu Slătineanu vel Vor. al treilea, Pan Constantin Ştirbeiŭ vel Log. de ţéra de jos, Pan Manolache Gredişteanu vel Vorn. al patrulea, Pan Mateiŭ Făleoianu vel Log. al Obiceiurilor, Pan Iorgache Suţul vel Post, Pan Costache vel Hatmanŭ Pan Teodorache Iuliano vel Clucer, Pan Gregorie Greceanu vel Paharn., Pan Dumitrache Papazoglu vel Stoln., Pan Dimitrie vel Comis, Pan Teodorache Creţulescu vel Sluger, Pan Iorgache vel Pit. şi Ispravnic Pan Nicolae Basarab vel Log. Scriindu-se Hrisovulŭ acesta întru antâiul anŭ al Domnieĭ mele la leat 1798. Iulie 27.

Cod. XL, fila 157.

Zem. Vlahiscoie. Dat'amŭ Domnésca nóstră carte luĭ Mihălache Dascălu de la moşia Cojeşciĭ sud Ilfovŭ, care fiind-că se află cu silinţă pentru învĕţătura copiilorŭ de la şcólă ce saŭ întocmitŭ la Biserica de la acéstă moşie Cojeşciĭ, ne-amŭ milostivitŭ asupra luĭ şi 'lŭ ertămŭ de rândulŭ dăjdiilorŭ Visterieĭ şi de tóte angariile ce esŭ peste anŭ: drept aceea poruncimŭ Domnia mea la toţĭ câţĭ se cuvine, nimenea nicĭ unŭ felŭ de supĕrare să nu 'ĭ faceţĭ peste porunca Domnieĭ mele, care acéstă milă să o aibă în câtă vreme se va afla slujindŭ la învĕţătura copiilorŭ şcóleĭ. ii saam receh gd.—1798, Octom. 4.

Cod. XL fila 161.

Zem. Vlahiscoie. Raduluĭ sin Bădica ot Tĕrgovişte sud Dâmboviţa care fiindŭ slugă veche a sfinteĭ Metropoliĭ, aŭ avutŭ milă prin cărţĭ Domneşcĭ, a fi apărătŭ de rândulŭ dăjdiilorŭ Visterieĭ şi de alte podvedĭ, a scuti şi ale luĭ drepte bucate de dijmăritŭ şi vinăriciŭ, după cum amŭ vĕdutŭ Domnia mea, şi cartea Dumisale fratéluĭ Mihaiŭ Vodă Suţu dintru întâia Domnie cu lét. 1784. Noembre. 1. Şi fiind-că aŭ făcutŭ rugăciune Domnieĭ mele prea sfinţia sa părintele Metropolitu ţĕriĭ chirŭ Dositeiŭ, a îşĭ înoĭ mila acésta maĭ sus numituluĭ, ném milostivitŭ Domnia mea şi i-amŭ dat cartea acésta a Domnieĭ mele, prin care poruncimŭ ca să i se păzască maĭ sus arĕtata milă întocmaĭ şi ne strămutatŭ, şi de nimenea întru nimicŭ supĕrare peste cartea Domnieĭ mele să nu i se faeă, că aşa este porunca Domnieĭ mele. ii saam receh gd.—1798, Octom. 3.

Cod. XL fila 161.

Anexă la pagina 174.

La curtea luĭ Hangeri sunt cărţi! Acésta resultă din actul de jos, dín care se vede că şi condicile domnescĭ începŭ a fi legate de legătorĭ evreĭ, carĭ treptat iaŭ locul legătorilor românĭ.

Cartea luĭ Şarşu ovreŭ de apĕrare.

Zem. Vlahiscoie. Fiind-că Şerşu ovreŭ legatorulŭ de cărţĭ din Bucurescĭ se află slujind Curţiĭ Domnieĭ mele la legatulŭ cărţilorŭ şi condicilorŭ Domnieĭ mele, ce sunt trebuincióse, şi arĕtându-se cu mesteşugŭ bunŭ şi cu silinţă la treaba Domnéscă, ne-amŭ milostivitŭ Domnia mea de l'amŭ ertatŭ de orĭ-ce dărĭ şi angariĭ vorŭ ĭeşi de la Visterie şi de la Cămara Domnieĭ mele peste anŭ în ţéră, orĭ pe bresla ovreiască în Bucurescĭ, séŭ pe alte bresle, de nimenea întru nimicŭ să nu se supere, ci să fie apĕratŭ el şi casa luĭ, aşişderea şi prăvălia ce o are în Bucurescĭ de-şĭ lucrează mesteşugul, să fie apĕrată de fumăritŭ, şi dă orĭ ce alte dărĭ vor ĭeşi pe prăvăliĭ; pentru care poruncimŭ tuturorŭ câţĭ se cuvine, să aveţĭ a vĕ ferĭ de maĭ sus numitulŭ, i de casa luĭ şi de prăvălia luĭ şi nicĭ unŭ felŭ de cerere, supĕrare séŭ bântuială să nu'ĭ faceţĭ întru nimic. ii saam receh gd. 1798. Octom. 13.

Cod. XL fila 172.

Anexe la Cap. Bisericeĭ sub Hangeri.

Hrisovulŭ Mônastiriĭ Arhimandritŭ pentru móra ce aŭ luat'o cu schimbŭ.

Zem. Vlahiscoie. Fiind-că Dumnéluĭ cinstitŭ şi crediciosŭ boerulŭ alŭ Domnieĭ mele Radu Golescu vel Vornicŭ alŭ obstirilorŭ, aŭ făcutŭ arĕtare la Domnia mea, că încă din viéţa părinteluĭ Domnieĭ sale, fiindŭ îndatoratŭ a face un ajutorŭ la mônăstirea sfinţilorŭ şi intru tot lăudaţilorŭ apostolĭ Petru şi Pavel, intru care pe lângă doĭ fiĭ aĭ Dumnéluĭ se află şi rĕposata sora Dumnéluĭ Băneasa Aniţa Dudescu îngropaţĭ, şi fiind-că numita mônăstire se află lipsită de lucru cel maĭ trebuinciosŭ la o casă, adecă móră de măcinatŭ a sa, pentru hrana şi trebuinţa părinţilorŭ şi a ómenilor mônăstireĭ, care mônăstire avêndŭ la sud. Slam Rômnic o moşie, de unde pentru depărtarea loculuĭ cu nimic nu se dobândea, cumŭ şi o pivniţă aicĭ în Bucurescĭ fără de vre-unŭ folosŭ, aŭ cugetatŭ Dumnéluĭ a face unŭ bine pentru acelŭ ajutorŭ ce era îndatoratŭ, ca cu schimbul acelorŭ douĕ acareturĭ de la care nu se folosea, să să găséscă mônăstireĭ în loc ĭarăşĭ unŭ nemişcătorŭ lucru maĭ bunŭ, de care are şi cea maĭ multă trebuinţă, adecă o móră cu moşióra eĭ, fiindŭ şi maĭ bunŭ folosŭ mônăstireĭ de a vinde acea móră a sa de măcinatŭ, şi să déę orĭ lucru pe lucru, séŭ preţulŭ acelorŭ douĕ acareturĭ, şi cu ajutorulŭ lipseĭ banilorŭ ce nu s'ar ajunge, când acumŭ în anulŭ trecutŭ vînḑêndu-o Stanca Logofeteasa o moşie de . . . stânjenĭ cu patru róte de móră în apa Dâmboviţeĭ la Rasa în sud Ilfovŭ, la care vêndare protimisindu-se Nicolae Sărdarul zet Evdochim, atât cu vecinătatea cât şi cu rudenia despre soţie, şi aflându-se la Dumnéluĭ vornicu Golescu în păstrare taleră patru miĭ douĕ sute treĭ-ḑecĭ a numiteĭ mônăstirĭ, preţulŭ acelorŭ douĕ acareturĭ, până a se găsi să se pue în locŭ la mônăstire unŭ lucru cumŭ s'a ḑisŭ ĭarăşĭ nemişcătorŭ, maĭ de folosŭ şi trebuinciosŭ, împrumutatu-s'a numitulŭ sărdar Nicolae de la Dumnéluĭ vel. vornic cu aceĭ taleră 4230 aĭ mônăstireĭ, cumŭ şi cu alţĭ deosebiţĭ aĭ Dumnéluĭ vorniculuĭ, ne avêndŭ baniĭ sĕĭ de aŭ cumpĕratŭ prin marifetŭ de judecată numita moşie cu móră dupĕ dreptatea de protimisis ce aŭ avut-o şi aŭ ţinut-o sărdarulŭ în stăpânirea sa unŭ anŭ, iară peste unŭ anŭ ne putêndŭ sărdarulŭ Nicolae respunde banĭ la Dumnéluĭ vornicu, aŭ făcut-o vênḑĕtóre la Dumnéluĭ drept. taleră optŭ miĭ nouĕ sute cincĭ-ḑecĭ şi patru, socotiţĭ cu dobânda lorŭ,i cu cheltuelile ce aŭ cursŭ; drept care cu acéstă sumă de banĭ aŭ şi cumpĕratŭ Dumnéluĭ numita moşie cu móra de împreună, de la sărdarulŭ Nicolae prin zapisŭ, decĭ Dumnéluĭ vornicu şciindu-şĭ făgăduinţa către numita mônăstire, aŭ găsitŭ în loculŭ acelorŭ douĕ acareturĭ un lucru nemişcătorŭ maĭ de folosŭ, care este şi de mare trebuinţă mônăstireĭ, cumŭ şi râvna de a face un ajutorŭ mônăstireĭ, aŭ şi sĕvârşit acumŭ în faptŭ acelŭ ajutorŭ, şi aŭ datŭ mônăstireĭ acéstă moşióră cu móra de împreună schimbŭ în loculŭ acelorŭ douĕ acareturĭ a cărora preţŭ fiindŭ fostŭ tal. 4230 aŭ maĭ primitŭ de la mônăstire taleră

două mii, cu care s'au făcutu taleri şase mii două sute trei-ḑeci, iarŭ taleri două mii şépte sute două-ḑeci şi patru, care mai trebuescŭ până la suma de taleri optŭ mii nouĕ sute cinci-ḑeci şi patru ai cumpărăturii Dumnéluĭ, 'i-au ajutatŭ Dumnéluĭ hărăzindu-i mônăstireĭ, şi au datŭ zapisulŭ Dumnéluĭ de bună stăpânire la mônăstire; asupra căruia ne-a făcutŭ Dumnéluĭ Vornicu, şi cu sfinţia sa părintele Stavropoleosŭ chir Gregorie Năstavnicu acesteĭ sfinte mônăstirĭ rugăciune, ca să dăm şi Domnésca nóstră întărire.

Deci vĕḑêndŭ Domnia mea la mônăstire zapisulŭ Dumnéluĭ Vorniculuĭ Golescu, adeveritŭ şi cu mărturia Prea Sfinţieĭ sale părinteluĭ Mitropolitŭ Ungrovlahieĭ chirŭ Dositeiŭ, şi a unora din Dumnélorŭ cinstiţĭ şi credincioşĭ boerii veliţi aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele, coprinḑĕtorŭ priciniĭ întocmaĭ, după arătarea ce ne-au făcutŭ Dumnéluĭ Vornicŭ; şi pliroforisindu-ne că acósta moşióră cu móră au agonisit-o mônastirea schimbŭ, în locului celorŭ două acareturĭ, care pentru ne ajungerea şi întocmirea preţuluĭ schimbuluĭ ce au agonisitŭ, au ajutatŭ şi Dumnéluĭ Vornicu dupĕ datoria ce au avutŭ, s'au împlinitŭ şi mônăstirea lipsa, acelŭ numaĭ de alŭ patrulea banŭ ce nu se ajungea, care ne fiindŭ în potrivă nicĭ la hotărîrea de afieromata, nicĭ la a cumpĕrătoriĭ mônăstireşcĭ, fiind-că au datŭ lucru nemişcătorŭ, şi au luatŭ iar lucru nemişcătorŭ, care este în adevĕrŭ trebuinciosŭ, pentru însăşĭ hrana şi înlesnirea a ómenilorŭ mônăstireşcĭ şi maĭ folositor; amŭ datŭ dar mônăstireĭ acestŭ Domnescŭ al nostru hrisovŭ de întărire ca să stăpânéscă numita móră cu moşia eĭ în bună pace şi amŭ adeveritŭ hrisovulŭ acesta cu însăşĭ Domnésca nóstră iscălitură şi pecete, şi cu credinţa prea iubiţilorŭ meĭ fiĭ: Mihail Vvd, Alex. Vvd. Nicolae Vvd., martorĭ fiindŭ şi Dumnélorŭ cinstiţĭ şi credincioşii boierĭ veliţi aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: Pan Dimitrache Ghica vel Ban, Pan Nicolae Mavrocordat vel Spăt., Pan Nicolae Basarab vel Log. de ţéra de susŭ, Pan Manolache Creţulescu vel Vorn. de ţéra de sus, Pan Scarlat Ghica vel. Vist., Pan Constantin Filipescu vel Vorn. de ţéra de josŭ, Pan Radu Golescu vel. Vorn. obstirilorŭ, Pan Radu Slătinénu vel Vorn. al treilea, Pan Constandin Stirbeiŭ vel Log. de ţéra de josŭ, Pan Manolache Grădişténu vel Vor. al patrulea, Pan Mateiŭ Folcoianu vel Log. al obiceiurilor, Pan Iorgache Suţul vel Post., Pan Costache vel Hatman, Pan Teodorache Iuliano vel Clucer, Pan Gregorie Greceanu vel Paharn, Pan Dimitrie Papazoglu vel Stolnic, Pan Dimitrie vel Comis, Pan Theodorache Văcărescu vel Sluger, Pan Iorgache vel Pit., şi Ispravnic Pan Nicolae Basaraba vel Log., şi s'au scrisŭ Hrisovu acesta la întêiul anŭ al Domnieĭ mele aicĭ în Bucurescĭ la lét. 1798, August 30, de Răducan biv. 3-lea Logf. condicar.

Cod. fila 172.

Zem. Vlahiscoie. Dat'amŭ cartea Domnieĭ mele părinţilorŭ schimniţĭ călugăraşĭ ce se află locuitorĭ la schitulŭ cetatea Negru Vodă din sud. Muscelŭ ca să aibă a ţinea liude doĭ ómenĭ străinĭ şi fără de pricină de dajdie, pe care găsindu-i

să li se facă cercetare de către Ispravniciĭ judeţuluĭ, şi fiind strĕinĭ cu adevĕrat să li se dée adeverinţa pe numele şi chipulŭ lorŭ, spre a li se da şi pecetluiturile Domnieĭ mele, să fie în pace şi ne supĕraţĭ; aşişderea să aibă a ţinea şi unŭ preotŭ la sfêntulŭ schitŭ şi apăratŭ de birulŭ preoţescŭ şi de tóte alte angariĭ, ce esŭ pe preoţĭ; cincĭ-ḑecĭ de stupĭ de dijmăritŭ, să scutéscă şi oĭ o sută de oieritŭ, pentru că acéstă milă aŭ avut-o şi de la trecuţiĭ Domnĭ, precum vĕḑumŭ şi Domnia-mea cărţile Domniilorŭ Sale; dreptŭ aceea milostivindu-ne şi Domnia-mea întărimŭ milele acestea ca să li se păzéscă netrămutatŭ. ii saam receh gd. — 1798, Noem. 27.

Cod. XL, fila 173.

Zem. Vlahiscoie: Dat'amŭ Domnésca nóstră carte sfinteĭ şi Dumneḑeescĭ Mŏnastirĭ Mărginenĭ din sud Prahova, ca să aĭbă a ţinea şi a stăpâni moşia ce se numeşce Bănésa din sud Vlaşca, stânjănĭ . . . carĭ prin mĕsurătóre dréptă s'aŭ alesŭ bunĭ la faţa loculuĭ, cum se arétă pe largŭ la hotărnicia ce s'aŭ făcutŭ cu boĭerulŭ practicos Ispravnicŭ al judeţuluĭ, pentru că acéstă numită moşie de stânjenĭ . . . dupĕ cercetările ce s'aŭ făcutŭ găsindu-se slobodă Domnéscă, făcutu-s'aŭ dupĕ dreptate orânduială, şi dupĕ obiceiŭ zaptŭ pe séma Domnieĭ, de la douĕ-ḑecĭ şi patru din Septembrie, prin poruncă înscrisŭ către Ispravniculŭ aceluĭ judeţŭ, iară acum însciinţându-ne Domnia-mea cum că maĭ sus numita mônăstire Mărginenĭĭ de cutremurele ce aŭ fostŭ dupĕ vremĭ, şi din vechiturĕ, crăpândŭ şi dăramându-se cea maĭ multă parte a zidirilor eĭ fórte rĕŭ, s'aŭ apucatŭ cuviosia sea Archimandritulŭ Meletie Egumenulŭ cu multă trudă şi durere, a drege şi a înoi zidurile eĭ, dară trebuinţă fiindŭ de o îndestulată sumă de banĭ a se cheltui, şi vĕḑêndŭ Domnia-mea osirdia cea ferbinte care aŭ pusŭ cuviosia sea numitulŭ Arhimandritŭ spre acéstă bună faptă, îndemnatu-ne-amŭ şi amŭ bine-voitŭ Domnia-mea a hărăzi întru evlavie la numita mônăstire moşia acésta, ca un lucru din cele slobode Domnescĭ, pe care aŭ volnicie şi putere Domnĭĭ şi stăpânitorĭĭ ţĕrĭĭ acesteia a face cu dînsele precum vorŭ găsi cu cale, dupĕ pildele şi altorŭ fraţĭ Domnĭ carĭ aŭ hărăzitŭ harurĭ Domnescĭ la cine aŭ bine-voitŭ, şi aŭ fostŭ în urmă păzite şi nestrămutate, decĭ să aibă mônăstirea Mărginenĭĭ a face zaptŭ numita moşie şi a o stăpâni tot-dé-una nestrămutatŭ, luândŭ veniturile eĭ, ca de la unŭ bunŭ şi drept acaret al sĕŭ. ii saam receh gd. — 1798, Octom. 3.

Cod. XL, fila 174.

Fiind-că sfînta şi Dumnezeéscă Mônăstire Mărginenĭ din sud. Prahova din cutremurile ce aŭ fost dupĕ vremĭ şi din vechiturĕ crăpândŭ şi dărâmându-se cea maĭ multă parte a zidurilorŭ eĭ fórte rĕŭ, la care făcêndŭ trebuinţă de îndestulată sumă de cheltuială a se ridica din temelie şi a se face ca din noŭ, unde fiindu-ĭ cu cale ajutoriulŭ şi mila Domnéscă la o trebuinţă cuviincióşă ca acésta, maĭ vêrtosŭ vĕḑêndŭ Domnia mea şi multa trudă ce aŭ pusŭ

către acéstă bună faptă cuvioşia sa arhimandritulŭ chir Meletie Igumenulŭ, ca unŭ bunŭ economŭ, cu durere, spre buna întemeiare şi amŭ bine-voitŭ Domnia mea de amŭ hărăzitŭ întru evlavie pe numita sfîntă mônăstire cu vinăriciulŭ ce numimŭ maĭ jos, ca atât acum la cheltuelile zidirilorŭ eĭ să se ajută şi să se ajutoreze, cât şi dupĕ aceasta în urmă, luându-lŭ pe tot anulŭ, să se pótă ţinea în bună stare şi rênduiala eĭ, adecă din viile ce sunt însuşĭ pe moşia sa mônăstiréscă, că plătescŭ vinăriciĭ, care se cuprindŭ în poporulŭ Ţinţea Piscurile, Moreniĭ, Cioara şi Biliesciĭ, să iée vinăriciu de vadră câte treĭ banĭ peste doĭ banĭ ce-ĭ avea din vechime cu părpărulŭ, cum şi de la Mărgineniĭ de jos să iée de vadră câte banĭ cincĭ cu părpărulŭ; aşişderea să aibă a ţinea şi cincĭ lude scutiţĭ, din pămênteniĭ, pe moşia sa, cărora făcênduli-se dupĕ orênduială adeverinţe Isprăvnicescĭ pe numele, chipulŭ şi statulŭ lorŭ, să li să dée de la Visterie pecetluiturile Domnieĭ mele la mâinĭ, ca să fie tot-deauna ne dajnicĭ şi scutiţĭ de orĭ-ce; decĭ la vremea vinăriciuluĭ urmândŭ orênduelelĭ celor-l-alte mônăstirĭ, să-şĭ aibă aşĭ lua orênduita milă din numitele popóre pe tot anulŭ nestrămutatŭ; pentru care întărimŭ hrisovulŭ acesta cu însăşĭ Domnésca nóstră iscălitura şi pecete, rugămŭ şi pe fraţiĭ noştri Domnĭ, ce în urma nóstră vorŭ oblădui ţéra acésta, ca să bine voiască întru evlavia şi bună stare acestuĭ locaşŭ Dumneḑeescŭ, a întări mila acésta, ca şi ale Domniilorŭ sale să fie în urmă de alţĭ fraţĭ Domnĭ ţinute şi păzite; săvêrşitu-saŭ hrisovulŭ acesta prin Epistasia D-luĭ cinstituluĭ şi credinciosuluĭ Domniĭ mele, Pan Constantin Ştirbeiŭ vel Log. de ţéra de jos întru... an alŭ Domnieĭ nóstre al veleatuluĭ de la Hristos 1798. Octombre în 2.

Cod. XL pag. 174

Z. Vlah. Tóte facerile de bine ce sĕvêrşescŭ Domniĭ şi oblăduitoriĭ ţĕreĭ spre întărirea şi ajutorulŭ sfinteloru luĭ Dumneḑeŭ locaşurĭ, sunt dupĕ datoria şi evlavia creştinéscă: iară cele ce pricinuescŭ şi deosebitŭ folosŭ şi mângâere în parte noroduluĭ politicescŭ, cu atâta sunt maĭ multŭ vredniceĭ, bine şi primite luĭ Dumneḑeŭ şi ómenilorŭ; drept acea fiind-că în oraşulŭ Têrgu-Jiuluĭ din sud. Gorju s'aŭ aflatŭ o sfântă biserică întru care se cinstea şi se prăznuia hramulŭ sfinţilorŭ credincioşilorŭ Voivoḑĭ aĭ cetelorŭ îngerescĭ, Mihail şi Gavril, pustie şi derăpănată şi lipsită de tóte cele trebuincióse, la care încă dintr'a doua Domnie a fratelui Mihail Vodă Suţu, prin cheltuiala Stolniculuĭ Dumitrache[1] ce se afla atuncĭ Ispravnicŭ aceluĭ judeţŭ *zidindŭ odăĭ şi tocmindŭ şcólă cu dascălŭ românescŭ şi grecescŭ,* pentru a se putea ţinea şi şcóla şi biserica în starea şi podóba lorŭ, aŭ făcutŭ şi Domnia sa aceste milĭ şi orênduelĭ ce maĭ jos se arétă, carĭ s'aŭ întăritŭ şi de fraţiĭ Domnĭ din urmă, adică: treĭ preoţĭ scutiţĭ i unŭ grămăticŭ cântăreţŭ nedajnicŭ; aşişderea aŭ orênduitŭ

1. Este autorulŭ croniceĭ evenimentelorŭ cari se încheie după pacea de la Cuciuc-Kainardgi. V. A. U.

biserice'ĭ vinăriciu de la mai jos numitele popóre, ce s'aŭ găsitŭ neînchinate la alte mônăstirĭ séŭ biserici, dupĕ cercetarea şi pliroforia ce aŭ avutŭ Domnia sa de la Ispravnicii judeţuluĭ câte doĭ banĭ de vadră şi părpărulŭ de la toţĭ ceĭ ce plătescŭ vinăriciu, adică din poporulŭ Turciniĭ, Strâmba, Valea cu apă, Délulŭ roşu, i Racoţiĭ, care sunt în plasa Tismaniĭ, i din poporulŭ Mărulŭ, Măcinca, Albeniĭ, i Hârna, Prighia, Poenarĭ, Stoiana, Cernădia, Humba, Bălcesciĭ, Miroslaveniĭ, care acestea popóre sunt în plasa Hamarăziĭ, iară la alte viĭ, ce dupĕ vremĭ se vor maĭ spori într'aceste popóre, să n'aibă maĭ mult a face, ca dintr'acestŭ venitŭ alŭ vinăriciuluĭ să se facă cheltuelile cele trebuincióse ale biserice'ĭ, la unt-de-lemnŭ, tămâie, lumînărĭ şi cele-l-alte următóre; alŭ doilea aŭ orênduitŭ să aibă *şi şcóla vinăriciu* dintr'acele popóre din sud. Gorju, ce se numescŭ maĭ jos, carí aŭ găsitŭ iarăşĭ neînchinate la alte mônăstirĭ séŭ biserici, dupĕ cercetarea şi pliroforia ce aŭ datŭ Domnie'ĭ sale Ispravnicii, câte doĭ banĭ de vadră şi părpărulŭ de la toţĭ ceĭ ce plătescŭ vinăriciu, adică din poporulŭ Cărbunesciĭ, Ducsesciĭ, i Larga, Drăgoescĭ, Prisecile, Pusnicĭĭ, Stroescĭ, Muşătescĭ, Stăncescĭ, Stefănescĭ, Ungurel, Boia, Ruginósa, Lătărescĭ, Cărăbănescĭ, Brănesciĭ, Sîrbeşciĭ, care aceste popóre sunt în plasa Gilortuluĭ şi din poporulŭ Borăsculŭ ot plasa Tismaniĭ, iară la alte viĭ ce dupĕ vremĭ se vorŭ maĭ spori într'acestea popóre să n'aibă maĭ mult a face, ci să'şĭ iée partea sa de plinŭ din popórele ce se arétă maĭ sus, precum aŭ luatŭ şi pênă acum; aşişderea aŭ orênduitŭ *şcóle'ĭ* de la bâlciurile ce se facŭ de douĕ orĭ într'unŭ anŭ, unulŭ la Cărbunescĭ şi altulŭ la Tîrgu-Jiuluĭ, ca să iée de prăvălie întêiŭ câte unŭ leŭ, de prăvălia a doua câte parale 20 şi de prăvălia a treia câte parale 10, care prăvăliĭ măcar că era obiceiŭ de da maĭ nainte câte cincĭ, şése leĭ Ispravnicilorŭ, pênă la vremea Domnie'ĭ dintêiŭ a frateluĭ nostru Domnŭ Alexandru Ipsilant Vvod. când pentru catahrisis la care adusese tréba acésta supĕrându-se neguţătoriĭ, cu luărĭ nesuferite maĭ mult, s'aŭ rădicatŭ dar Domnia sa şi cea dintêiŭ luare socotind'o peste mĕsură şi cea din urmă cu totulŭ nedréptă, aŭ chibzuitŭ o dare şi maĭ puţin decât cea dintêiŭ, ca nicĭ neguţătoriĭ să nu simţă greutate spre a da cu protimie, socotindŭ iarăşĭ şi loculuĭ acesteĭ dărĭ, că este maĭ cuviinciosŭ la acéstă sufletéscă pomenire, a se ajuta şi şcóla cu acestŭ puţin venitŭ; aşişderea aŭ orênduitŭ la şcólă şi ḑece lude scutiţĭ de posluşanie, de strĕinĭ şi de ómenĭ fără de dajdie şi fără de pricină de încărcătură la vre-unele din satele ţĕreĭ, cărora dupĕ cercetarea şi orênduiala Visterie'ĭ, să li se dée pecetluiturĭ pe numele şi chipulŭ lorŭ, şi fiind că în casele ce deosebitŭ de odăile şcóle'ĭ sunt făcute prin silinţa maĭ sus numituluĭ boĭerŭ, potŭ a găsi odihnă şi şedere şi dregătoriĭ Domnie'ĭ mele, ce vorŭ fi Ispravnicĭ dupĕ vremĭ, aŭ hotărîtŭ Domnia sa ca boĭeriĭ Ispravnicĭ ce vorŭ avea trebuinţă şi vorŭ vrea a şedea intr'ênsele, să nu păgubéscă sfânta biserică şi şcólă de folosulŭ şi venitulŭ chirie'ĭ ce se cade a avea de la dênsele, ca de la uuŭ acaretŭ alŭ bisericeĭ şi alŭ şcóleĭ, care acéstă sfântă biserică ca o

slobodă ce aŭ fost d'inceputŭ, asemenea slobodă aŭ făcut-o şi Domnia sa de împreună cu şcóla, neînchinată şi nelegată nicăirea, ca să iconomiséscă şi să chiverniséscă veniturile lorŭ, şi bună orênduiala lorŭ, prin Epitropĭ mirenĭ, adică doĭ din neguţitoriĭ şi orăşaniĭ ceĭ maĭ de frunte şi cu maĭ bună stare a Tîrgu-Jiuluĭ, prin naziret şi alŭ D-lorŭ dregătorilorŭ Domnieĭ mele Ispravnicĭ ce vorŭ fi dupĕ vremĭ judeţuluĭ acestuia, ca prin aceştĭ Epitropĭ şi prin purtarea de grijă şi epistasia lorŭ să se strîngă veniturile bisericeĭ şi ale scoleĭ, să se dée tóte celea trebuincióse bisericeĭ, să ţie pururea treĭ preoţĭ şi unŭ grămăticŭ cântăreţŭ la biserică, *unŭ dascălŭ Românescŭ şi Grecescŭ* cu ucenicĭ destuĭ la şcólă pentru învĕţătura cărţiĭ, dupĕ starea şi mĕsura venituluĭ celuĭ orênduit; de la care copiĭ şi ucenicĭ să nu se céră nicĭ o plată, şi aceĭ douĭ Epitropĭ dintre neguţătorĭ să aibă a fi epitropĭ nelipsiţĭ în cât se vorŭ purta cu orînduială, iar murindŭ aceştia séŭ găsindu-se în vină că nu iconomisescŭ bine, să se alégă alţiĭ de către obştea negustorilorŭ i orăşenilorŭ de acolo, iarăşĭ dintre pămêntenĭ, ca cu sfatŭ de obşte, prin naziretŭ şi al Ispravnicilor judeţuluĭ să se orînduiască alţiĭ, care Epitropĭ pe fie-care anŭ să'şĭ dée socotéla la toţĭ neguţătoriĭ şi orăşeniĭ de acolo, înaintea Ispravnicilor judeţuluĭ, şi acea socotélă să fie datorĭ Ispravniciĭ a o trimite la Domnie ca să o vedem. Pentru care aceste milĭ şi orênduelĭ ce se arétă maĭ sus ne-amŭ adeveritŭ Domnia-mea din Hrisóvele Domnieĭ-séle ce le vĕdumŭ; decĭ învrednicindu-ne Domnulŭ Dumneḑeŭ şi pe noĭ cu Domnia acesteĭ pravoslavnice ţĕrĭ Româneşcĭ, dupĕ evlavia ce amŭ către sfintele luĭ Dumneḑeŭ locaşurĭ, ne-am milostivit şi Domnia-mea, şi printr'acestŭ cinstitŭ şi bine închipuitu Domnésculŭ nostru Hrisovŭ, întărimŭ tóte aceste milĭ şi orânduelĭ, ca să se păzéscă nestrĕmutatŭ întocmaĭ după cum se cuprinde maĭ sus; şi am adeveritŭ Hrisovulŭ acesta cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele Io Costantin Gheorghe Hangeri Vod, şi cu credinţa prea iubiţilorŭ Domnieĭ mele fiĭ: Mihail Vvd, Alexandru Vvd, Nicolae Vvd, martorĭ puind şi pe Dumnélor cinstiţĭ şi credincioşĭ boeriĭ Domnieĭ mele: Pan Dumitrache Ghica vel Ban, Pan Nicolae Mavrocordat vel Spăt., Pan Nicolae Basaraba vel Log. de ţéra de sus, Pan Manolache Creţulescu vel Vorn. de ţéra de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vist. Pan Costandin Filipescu vel Vorn. de ţéra de jos, Pan Radu Golescu vel Vorn. al obştirilor, Pan Radu Slănicénu vel Vorn. al treilea, Pan Constantin Stirbeĭ vel Log. de ţéra de jos, Pan Manolache Grădişteanu vel Vorn. al patrulea, Pan Mateiŭ Fălcoianu vel. Log. al obiceiurilor, Pan Iordache Şuţul vel Post., Pan Cortache vel Hatman, Pan Teodorache Iuliano vel Clucer, Pan Grigorie Grecean vel Paharnicŭ, Pan Dimitrie Papazoglu vel Stolnicŭ, Pan Dimitrie vel Comis, Pan Teodorache Văcărescu vel Slugerŭ, Pan Iordache vel Pit., şi Ispravnicŭ facereĭ Hrisovuluĭ acestuia Pan Nicolae Basaraba vel Log. de ţéra de sus, scriindu-se Hrisovulŭ acesta la întêiul an dintru întêia Domnie a Domnieĭ-mele, aicĭ în oraşul scaunuluĭ Domnieĭ mele Bucurescĭ la aniĭ de la zidirea lumeĭ iară de la Domnul Dumneḑeŭ şi mântuitorul nostru Isus Hristos 1798 Iulie 15.

Cod. XL, fila 175.

Zem Vlahiscoie: Fiind-că schitulŭ ce se numeşce Scheia unde locuescŭ nouĕ-spre-ḑece călugăraşĭ sihastri, prin Cartea Domnieĭ-séle Alexandru Vod Ipsilant, ce o vĕḑumŭ, cu lĕtŭ 1797, Martie 30, aŭ avut milă a ţinea liude 10 ómenĭ strĕinĭ, ca să le poslușască şi să le dée bucate de hrană, aflându-se schitul în loc pustiŭ şi între petre, a lua pe fieş-care an tal. cincĭ ḑecĭ din vama vălenilor sud Saac, carĭ banĭ să'ĭ dée cumpĕrătoriu vămeĭ, peste baniĭ Cămăriĭ; dreptŭ aceea Domnia-mea, milostivindu-ne, întărimŭ milele acestea, ca să fie sfântuluĭ schitŭ de ajutoriŭ, şi părinţilorŭ călugărĭ de hrană şi chivernisélă, pentru care aceştĭ liude ḑece găsindu'ĭ să'ĭ ducă la Dumnélorŭ Ispravnicĭ judeţuluĭ ca să'ĭ cerceteze, şi fiindŭ strĕinĭ cu adevĕratŭ, să le dée adeverinţe pe numele şi chipul lor, după care să li se dée şi pecetluiturile Domnieĭ-mele, spre a fi în pace şi nesupĕraţĭ. ii saam receh gd. -- 1798, Maiŭ 22.

Cod. XL fila 177.

Zem. Vlahiscoie. Dat-amŭ Domnésca nóstră carte sfinteĭ şi Dumnezeescĭĭ bisericĭ Dobroşescĭĭ de la satulŭ Tărtăşeşcĭĭ ot sud Ilfovŭ, unde se prăznuesce hramulŭ adormireĭ prea sfinteĭ născătóre de Dumneḑeŭ şi a sfântuluĭ Ierarch Nicolae, şi *şcoleĭ* ce se află la numita biserică, ca să aibă milă de la Domnia mea a ţinea pentru tréba şi poslușania bisericeĭ şi a *şcoleĭ* liude doĭ-spre-ḑece ómenĭ strĕinĭ şi fără de pricină de dăjdie, însă liude şése aĭ bisericeĭ, şi liude *şése aĭ şcoleĭ* pe care aceştĭ liude găsindu-ĭ după cercetarea ce li se va face, fiindŭ strĕinĭ şi fără de pricină, să li se dée şi pecetluiturile Domnieĭ mele de a fi în pace şi nesupĕraţĭ, fiind-că această milă aŭ avut-o şi de la alţĭ fraţĭ Domnĭ, precumŭ ne pliroforisimŭ Domnia mea din cartea selefuluĭ nostru Alexandru Vodă Ipsilantŭ, ce o vĕḑumŭ, cu lĕtŭ 1797 Aprilie 16; dreptŭ aceea învrednicindu-ne Domnulŭ Dumneḑeŭ cu Domnia acesteĭ pravoslavnice ţĕrĭ, ne-amŭ milostivitŭ Domnia mea de amŭ întăritŭ acéstă milă ca să se păzéscă ne strămutată, pentru care rugămŭ şi pe fraţiĭ Domnĭ din urma nóstră, să bine-voiască a întări acéstă milă cu răvna ce avemŭ şi noĭ spre întărirea privilegiuirilorŭ altor fraţĭ Domnĭ ce aŭ făcutŭ la asemenea sfinte locaşurĭ, ca şi ale Domniilor sale să fie în urmă păzite; pentru care poruncimŭ Domnia mea nimenea întru nimicŭ supĕrare să nu facă, că aşa este porunca Domnieĭ mele. ii saam receh gd. 1798, Maiŭ 23.

Cod. XL, fila 178.

Zem. Vlahiscoie. Fiind-că sfânta şi Dumneḑeiasca mônăstire Brâncovenĭ ot sud Romanaţĭ aflându-se scăpătată şi ne ajunsă de nicĭ unŭ ajutorŭ de milă Domnéscă, aŭ avutŭ milă de la fraţiĭ Domnĭ de maĭ înainte, precumŭ ne pliroforisimŭ din cartea Domnieĭ sale fratéluĭ Alexandru Vodă Moruzi, de la lĕtŭ 1793, Iunie, i din cartea Domnieĭ sale selefuluĭ nostru Alexandru Ipsilantŭ Voevod, ce o vĕḑumŭ cu lĕt 1797, Aprilie 28, ca să fie liude cincĭ-spre-ḑece ómenĭ strĕinĭ aduşĭ din altă ţĕră, cu pecetluiturĭ Domneşcĭ, ne-amŭ milostovitŭ

şi Domnia mea, şi nu numaĭ îĭ înoimŭ mila acésta, ci încă îĭ şi adăogămŭ, ca să iée pe fie-care anŭ de la Ocne câte opt-ḑecĭ bolovanĭ sare, pe care aceştĭ liude cincĭ-spre-ḑece găsindu-ĭ acumŭ, şi fiindŭ cu adevĕratŭ strĕinĭ aduşĭ din altă ţĕră, să-ĭ ducă înaintea Ispravnicilorŭ ca să-ĭ cerceteze, şi fiindŭ tocmaĭ dupĕ cumŭ se cuprinde maĭ susŭ să le dée adeverinţă pe numele şi chipulŭ lorŭ, ca să li se dée şi pecetluiturile gospod. de la visterie spre a-ĭ avea în pace şi ne supĕraţĭ, că aşa este porunca Domnieĭ mele. — ii saam receh gd. 1798, Decembre 20.

Cod. XL fila 179.

Zem. Vlachiscoe : Fiind-că sfântulŭ schitŭ de lângă oraşŭ Domnieĭ mele Bucureşciĭ că se numeşte Spirea are milă de la fraţiĭ Domnĭ de maĭ nainte, precum ne plirôforisimŭ din cartea Domnieĭ sale Alexandru Vodă Moruzi, ce o vĕḑumŭ cu lét. 1793. Mart. 4, ca să scutéscă o băcănie şi o pivniţă ce sunt într'o casă a schituluĭ, aprópe lângă schit, de fumăritŭ, de căminărit, de vamă, de vinulŭ Domnescŭ, de ortul Vătăşesc, i băcănia să nu se supere nicĭ de către Băcal-Başa, nicĭ de către nimenea întru nimicŭ; decĭ şi Domnia mea am întăritŭ şi am înoitŭ acéstă milă a sfântuluĭ schitŭ ce aŭ avut'o, ca să i-se păzéscă intocmaĭ dupĕ cum se cuprinde maĭ susŭ, şi poruncimŭ Domnia mea vouĕ fumarilorŭ, căminarilorŭ, vameşilorŭ, de cârciumarĭ, i Băcal-Başa, toţĭ să aveţĭ a vĕ feri de acéstă băcănie şi pivniţă, a nu face nicĭ unŭ feliŭ de supĕrare, că aşa este porunca Dămnieĭ mele. ii saam receh. gd. 1799. Ghenar 13.

Cod. XL, fila 184.

Cartea mônăstireĭ Csenofont de la Sfeta-gora de vinăriciŭ ce are sud. Buzĕŭ.

Zem. Vlahiscoe : Fiind-că sfânta şi Dumneḑeiasca mônăstire ce se numesce Csenofontŭ de la Sfeta-gora unde se cinstesce şi se prăsnuesce hramulŭ sfântuluĭ mareluĭ mucenicŭ Gheorghe purtătoriŭ de biruinţă, are milă de vinăriciŭ din délurile Domnesci din sud. Buzĕŭ, însă poporu Viispescĭ, Badenĭ, Muscelŭ de vadră câte doĭ banĭ partea mônăstireĭ şi cu părpărulŭ dupĕ obiceiŭ, care acéstă milă a avut'o sfânta mônastire atât de la alţĭ fraţĭ Domnĭ de maĭ nainte, cât şi de la Măria sa Selefulŭ nostru Alexandru Vodă Ipsilantŭ, precum din cartea Domnieĭ sale, ce o vĕḑum cu lét, 1798. Sept, 15, ne-am adeverit: decĭ învrednicindu-ne Domnul Dumneḑeŭ cu Domnia acesteĭ ţĕrĭ, ne-am milostivit de amŭ întăritŭ şi amŭ înoit acéstă milă, ca să se păzéscă nestrămutat, spre a fi sfinteĭ mônăstirĭ de ajutorŭ şi de întărire, de hrana părinţilorŭ şi de chivernisélă, iară Domnieĭ mele şi părinţilor Domnieĭ mele veşnică pomenire; pentru care la vremea vinăriciuluĭ să aibă a orândui omŭ mônăstirea, să ămble cu vinăricerĭ Domneşcĭ, să scrie după obiceiŭ şi făcêndŭ două catastişe asemenea unulŭ ca şi altulŭ, iscălit fiind şi de vinăricerĭ Domneşcĭ şi de omulŭ mônastireĭ, unul să-lŭ iée vinăricerĭ şi altulŭ omulŭ mônăstireĭ, dupĕ care

să strîngă mila ce orânduim mai sus, câte doi bani de vadră, i părpărul de la toţi ceĭ ce plătescu vinăriciu, la care parte de bani a mônăstireĭ să nu se amestice vinăriceriĭ întru nimicu fără de a pretenderisi nicĭ zăciuială nicĭ cheltuială, după cum aşa se cuprinde şi în ponturile vinăriciuluĭ; de care poruncimu tacsîldaruluĭ acestuĭ judeţu întocmaĭ să fie următoru. ii saam, etc. 1798 Iulie 29.

Cod. XL fila 112

Hrisovulu Mônăstiriĭ Megaspileon.

De vreme ce proorocu şi pururea între Impĕraţĭ pomenitulu prea inţeleptulu Solomon, numaĭ în umbra legiĭ rezemându-se, făcu atâta podoabă caseĭ luĭ Dumneḑeu, şi o dărui cu atâtea daruri şi prinóse, cu cât maĭ vêrtosu, noĭ cari suntem acuma luminaţĭ cu Duhulu credinţiĭ, ni se cade să ajutămu şi să împodobimu sfintele luĭ Dumneḑeu locaşurĭ, care este semnulu celu maĭ adevĕratu al credinţeĭ nóstre, întru care nu să junghe vita ne-cuventatoare, ca atuncĭ, ci însuşĭ mielulu luĭ Dumneḑeu se jertfeşte pentru mântuirea nóstră a tuturoru, întru care pururea ne-incetatu se proslaveşce numele sĕu, şi să facu rugăciunĭ pentru Impĕraţĭ, pentru Domnĭ, şi pentru toţi pravoslavnicĭ creştinĭ; aceasta este fapta care invrednineşce pe omu a se face moşneanu aceĭ vecuitóre Impĕrăţiĭ; decĭ dară şi noĭ după ce pronia Dumneḑeiască, ne-au ajutatu de ne-au invrednicitu la scaunulu Domnieĭ acesteĭ provaslovnice Ţĕrĭ, urmându pildeloru acestora, nu numaĭ acelea ce au avutu sfintele Dumneḑeeşcĭ locaşurĭ, maĭ înainte de la fraţiĭ Domnĭ, le-amu înoitu şi le-amu întăritu, şi unde va fi cu cale şi va fi trebuinţă cunoscută şi şciută, voimu cu râvnă din tot sufletulu nostru să ajutămu şi să adaugămu; cum întracestaşĭ chipu fiindu şi sfânta şi Dumneḑeiască Mônăstire Megaspileon Chirneţiĭ de la Morea, la care să cinsteşce şi să praznueşce Hramulu Adormireĭ prea Sfinteĭ stăpâneĭ nóstre de Dumneḑeu născĕtóreĭ şi pururea fecioreĭ Maria, unde se află şi prea sfânta Icónă a sfinţieĭ sale, ce este zugrăvită de sfântulu Apostolu Luca, care fiindu la locu cu neîndeminare, şi fără de alte ajutoruri şi venituri, fără numaĭ cu una sută bolovanĭ sare, avêndu a lua pe anu din mila ce au fost făcutu fraţiĭ noştrĭ Domnĭ de maĭ nainte, iar Domnia-sa fratele Mihaiu Vodă Suţu, încă din cea-l-altă Domnie adaugându, i-au rânduitu ca să iée milă din vinăriciu de la popórele ce maĭ jos se arétă, din sud. Valcea, totu vinăriciuluĭ de plinu, câtu şi cincĭ bani de vadră, care prin cercetarea ce s'au făcutu atuncĭ s'au doveditu a fi neînchinate la altĕ Mônăstirĭ, după cum ne-am pliroforisitu din Hrisovu Domnieĭ sale ot leat. 1783. Februarie 24, care milĭ le-au întăritu şi fraţiĭ Domnĭ din urmă, insă Domnia sa fratele Alexandru Vodă Ipsilant prin Hrisovu Domnieĭ sale de la lĕt 1797, Iunie 12. Decĭ pentru evlavia ce avem şi Domnia mea către sfintele luĭ lăcaşurĭ, şi maĭ vêrtosu la acéstă sfântă Mônăstire, unde se află Icóna prea sfinteĭ de Dumneḑeu născĕtóreĭ şi pururea fecioriĭ Mariĭ ce zugrăvită de

sfîntulŭ Apostolŭ Luca, ne-amŭ milostivitŭ şi Domnia mea printr'acestŭ cinstitŭ şi bine închipuitŭ Domnescu nostru hrisovŭ de amŭ înoitŭ şi amŭ întăritŭ aceste milĭ, adecă să iée acea una sută bolovanĭ sare în toţĭ anii de la ocnă, la vremea Prazniculuĭ, însă banĭ, iar nu sare, plătindu-se bolovanulŭ pe tal. unulŭ, şi când vorŭ fi ocnele în credinţă, să aibă a lua aceştĭ banĭ de la cămara Domnieĭ mele, iar când vorŭ fi vêndute să iée de la cămăraşiĭ de ocnă cu pecete gospod. şi din tóte acestea popóre marĭ şi micĭ, ce maĭ jos pe anume arétă, să iée vinăriciu pe deplinŭ, de vadră câte banĭ cincĭ, atât din viile ce se află acumŭ sădite, cât şi din celea ce intru acelea popóre dupĕ vremĭ să vorŭ maĭ sădi, ca să fie părinţilorŭ spre ajutoriŭ şi Domnieĭ mele întru pomenire, adecă la vremea vinăriciuluĭ orênduindu-se omulŭ numiteĭ mônăstirĭ să ămble la tóte viile acestorŭ popóre, şi cât vinŭ s'ar face la fieş-care vie, de acelŭ omŭ alŭ mônăstireĭ să se mĕsóre, dupĕ dreptate, şi pe tóte vedrele ce se vorŭ găsi în fieş-care vasŭ să iée câte banĭ cincĭ pe deplinŭ şi părpărulŭ, precum să lua de vinăriceriĭ Domnescĭ, ca să fie milă sfinteĭ mônăstirĭ, iară cumpĕrătoriĭ slujbeĭ vinăriciuluĭ să nu aibă amestecŭ nicĭ la cerere de banĭ, nicĭ la mĕsurătóre, însă popórele şi plăşile anume, adecă la plasa Oltuluĭ de sus, i de jos: Ursóia, Malulŭ, Stănescĭ, Stavulŭ, Délu Bănileĭ, Dobruşa, Măgurenĭ, Spartenĭĭ, Butarĭĭ, Didetĭĭ, Osicenĭĭ, Glavĭĭ, Amăreşciĭ, Palanga, Scundulŭ, Zăvidenĭĭ, câte vĭĭ pe moşia Episcopiĭ nu sunt Orlestĭĭ, Fiscalia, Gomeştiĭ Minculuĭ, şi din plasa Oltuluĭ: Sgoiulŭ, Turceşciĭ, Bărteşciĭ, Colţeşciĭ, Slăveşciĭ, Sineşciĭ, Isteriufa, Boeşciĭ, Roşa Zgubele, Grădiştea, Obicislavia, Ciorteşciĭ, Văleniĭ, Săscióra, Crăpăturile Serbăneşcĭ, Tetoiul, Constea, Pleşoiul, Vasilaţiĭ, Gârloganiĭ, Poenariĭ, Gheroiu, Horescĭĭ, Gorunescĭĭ, Oculeşciĭ, Uşureĭ, Diculeşciĭ, şi din plaiulŭ Urezuluĭ: Armăşeşci, Stroeşciĭ, Slătióra,Greciĭ, Cacoţiĭ, Serbeşciĭ, Bireşciĭ, Alinteşci, Corşorul, (Peteci) Bodescĭĭ, Oteşaniĭ, Mateescĭĭ, Cărstănescĭĭ, şi din plasa Cerneţiĭ: Madularĭ, Valea-mare, Bătăşanĭ, Rusenescĭ, Mărginenĭ, Draganul, Gulescĭ, Dozescĭĭ, Tăciuna, Văruleni, i Zăvoiniĭ, Nisipeniĭ, Dejoiul, Borcănescĭĭ, Stănescĭĭ, Ciomagiĭ Cermăgescĭĭ, Lepuşoia, Berescĭĭ, Zurnescĭĭ, Şerbănescĭĭ, Ulmetu, Baltenĭĭ, Bojogenĭĭ, Cireş; iară din plasa Otăsăuluĭ: Francescĭĭ, Ciorăscĭĭ, Urşiĭ, Falescĭĭ, i Dumbrăvescĭĭ, Folescĭĭ de susŭ, Mănăilescĭĭ, Şerbănescĭĭ, Păusescĭĭ, Barlogul, Stoinescĭĭ, Bumescĭĭ; iară din plasa Rămniculuĭ: Vlădescĭĭ, Arhanghelulŭ, Buda, Bărsescĭĭ, şi din plaiul Cozĭĭ: Tomşaniĭ, Olunescĭĭ, Cheia; dintr'acestea numite propóre, din tóte, să iée maĭ susŭ numita mônăstire, vinăriciu deplin, de vadră po banĭ cincĭ şi părpărul după obiceiŭ, precum maĭ susŭ se arétă; decĭ să fie datorĭ părinţiĭ ce locuescŭ într'acéstă mônăstire a ruga pe milostivulŭ Dumneḑeŭ şi pe prea curată maica sa pururea la sfintele slusbe, pentru întărirea Domnieĭ nóstre; rugăm dară şi pe fraţiĭ noştriĭ Domnĭ, cari în urma nóstră se vorŭ învrednici a fi stăpânitoriĭ acesteĭ pravoslavnice ţĕri, să bine-voiască a înoi şi a întări acésta milă, ca şi ale Domniilor-séle milĭ şi faceri de bine, să fie

în urmă de alţiĭ ţinute în sémă. Şi am întăritŭ Hrisovulŭ acesta cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele, Io Constandin Gheorghe Hangeri Vvd. şi cu credinţa prea iubiţilor Domnieĭ mele fiĭ: Mihail Vvd., Alexandru Vvd., Nicolae Vvd. şi cu tot sfatulŭ cinstiţilorŭ şi credincioşilorŭ boerilorŭ celorŭ marĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: Pan Dumitrache Ghica vel Ban, Pan Nicolae Mavrocordat vel Spăt., Pan Nicolae Basarabŭ vel Log. de ţéra sus, Pan Manolache Creţulescu vel Vorn. de ţéra de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vist., Pan Constandin Filipescu vel Vorn. de ţéra de jos, Pan Radu Golescu vel Vorn. al obştirilorŭ, Pan Radu Slătineanu vel Vorn. al treilea, Pan Constandin Ştirbeiŭ vel Log. de ţéra de jos, Pan Manolache Grădisteanu vel Vorn. alŭ patrulea, Pan Mateiŭ Fălcoianu vel Log. alŭ obiceiurilor, Pan Iordache Suţu vel Post., Pan Costache vel Hatmanŭ, Pan Teodorache Iuliano vel Clucer, Pan Gregorie Greceanu vel Paharnicŭ, Pan Dumitrache Papazoglu vel Stoln., Pan Dimitrie vel Comis., Pan Teodorache Creţulescu vel Slugerŭ, Pan Iordache vel Pit., şi Ispravnicŭ facereĭ hrisovuluĭ acestuia D-luĭ Nicolae Basarabŭ vel Log. de ţéra de sus; şi s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta la întâiulŭ anŭ întru întâia Domnie a Domnieĭ mele aicĭ în oraşulŭ scaunuluĭ Domnieĭ mele, Bucurescĭ, la aniĭ 7306 de la zidirea lumeĭ, iară de la Domnulŭ Dumneḑeŭ şi mântuitorulŭ nostru Is. Hristos. 1798, Iulie 29.

Cod. XL, fila 116. (veḑĭ la pag. 375 în urmă).

Z. Vlah. Ceĭ ce săvârşescŭ bunătăţile cele de sufletŭ folositóre şi plăcute luĭ Dumneḑeŭ, nu numaĭ în viaţa acésta se laudă şi se bine-cuvintéză, ci şi după petrecania lorŭ le rĕmân numele nemuritóre şi pomeniri veşnice, şi sufletele lorŭ în locaşurile dreptilorŭ se învrednicescŭ; multe bunătăţĭ sunt dară, cu care póte neşcine a dobândi mântuinţă, iară cea maĭ mare este milostenia, ce se face nu numaĭ la sĕracĭ şi la scăpătaţĭ, ci maĭ vêrtos la sfintele luĭ Dumneḑeŭ locaşurĭ; dreptŭ aceea şi eŭ robulŭ mareluĭ şi ceresculuĭ Dumneḑeŭ Io Constandin Gheorge Hangeri Voivod, din Dumneḑeiéscă râvnă, şi din tótă voinţa inimeĭ nóstre, avênd multă evlavie cătră sfântulŭ Apostolŭ şi de Ḑumneḑeŭ cuvêntătorulŭ Ioan Evanghelistulŭ alŭ căruia hramŭ este mônăstirea ce se află la Ostrovulŭ Patmos, unde se află şi scóia de învăţătura cărţeĭ Elineşcĭ, pentru care mônăstire înţelegênd Ḑomnia-mea că se află în scăpătăciune şi lipsă, maĭ vêrtosŭ încă fiindŭ starea acesteĭ mônăstirĭ la locŭ cu nevoinţă a hraniĭ părinţilorŭ de acolo, şi de vreme ce acéstă mônăstire aŭ avutŭ milă atât prin hrisóvele fraţilor Domnĭ de maĭ nainte, prin hrisovulŭ Domnieĭ sale fratelŭĭ Alexandru Vodă Moruzi, ce'lŭ veḑumŭ, cu leat 1793, Augustŭ 10, cât şi hrisovulŭ Domnieĭ sale Selefuluĭ nostru Alexandru Ipsilant Voivod, ce iarăşĭ 'lŭ vĕḑumŭ, cu lét 1797, Octomvre 8, prin care să rânduesce a lua pe fieş-care anŭ de la cămăraşiĭ de ocne câte tal. şése-ḑecĭ, aşişderea şi vinăriciŭ de la 27 de popóre din sud. Dolju, care în cea-l-altă Domnie a fratelŭĭ Mihaiŭ Vodă Suţu, s'aŭ găsitŭ neînchinate la alte mônăstirĭ, şi s'aŭ dat acestiĭ mônăstirĭ,

să iée de la toţĭ ceĭ ce plătescŭ Vinăriciŭ câte doĭ banĭ de vadră şi părpărulŭ după obiceiŭ, ale cărora nume sunt acestea: Jidovulŭ cu Magareţiĭ, Culinteniĭ, Ghindeniĭ, Malulŭ spartŭ, i Lŏcusteniĭ de jos, i Lŏcusteniĭ de sus, Sadova din plasa Dâmbrăvi, i Liveḑile, Grindulŭ celŭ mare, Nedea, Tărnova Bărsa, Brésta din plasa Câmpuluĭ, Şemneculŭ, Ohaba, Mierea, Oacheş, Turburea, Şipotulŭ, Bulbucaniĭ, Ciorariĭ, Gălăşaniĭ, Spafia Ulmetulŭ, Slăvuţa, Văluţa, Soceniĭ, Talpoş din plasa Hamărăziĭ, în care acestea popoară, măcar că vinăriceriĭ Domnescĭ făcură osăbire cu altŭ nume adecă la poporulŭ Semneculŭ, aŭ numit Semneculŭ de jos şi Semneculŭ de sus, şi în Lŏcusteniĭ de sus puindŭ şi Braneţŭ, i Lŏcusteniĭ de jos Giorocŭ, şi în Magareţŭ, puindŭ Danetŭ şi Jlumaşŭ, dară s'aŭ făcutŭ cercetare din porunca Domnieĭ sale fratelŭĭ Alexandru Vodă Moruzi pentru acésta de către Dumnéluĭ vel Logf. şi s'aŭ doveditŭ prin cercetare cu amănuntulŭ, că sunt bune ale mônăstiriĭ, şi de când s'aŭ datŭ acéstă milă mônăstireĭ, în toţĭ aniĭ aŭ luatŭ mônăstirea pre deplinŭ şi de la acestea despărţiturĭ de numirĭ, după care s'aŭ datŭ şi întărirea Domnieĭ sale pentru îndreptarea acestorŭ popóre, a'şĭ lua mônăstirea vinăriciulŭ după dreptatea ce are, precum aŭ luatŭ şi maĭ nainte, şi deosebitŭ aŭ maĭ întărit-o şi cu hrisovulŭ Domnieĭ sale, pentru care cuviosulŭ Egumenŭ la vremea Vinăriciuluĭ să orânduiască omulŭ mônăstireĭ ca să âmble împreună cu vinăriceriĭ Domnescĭ, să scrie tot vinăriciulŭ dintre acestea numite popóre, douĕ catastişe asemenea, iscălite şi de vinăriceriĭ Domnescĭ, şi de omul mônăstiriĭ, din cincĭ banĭ de vadră ce plătescŭ dajniciĭ, să iée vinăriceriĭ Domnescĭ treĭ banĭ de vadră, iar omul mônăstireĭ doĭ banĭ de vadră şi părpărul, din care tal. una sută să se dée de către Egumenŭ pe tot anul la biserica ce se numesce Isvorul vieţeĭ, unde locuescŭ maice călugăriţe, iară ceĭ-l-alţĭ să se cheltuiască la dresulŭ mônăstiriĭ, i la dresulŭ **şcóleĭ de acolo** de la Patmos, şi la hrana şi trăbuinţa ucenicilorŭ carĭ se nevoĭescŭ la învĕţătură la acéstă scólă, pentru că ne avêndŭ acéstă mônăstire dupĕ starea şi mĕsura trebuinţiĭ la numitele cheltuelĭ ajutorulŭ celŭ cuviinciosŭ, şi fiindŭ cu cale atât pentru scóla de acolo, i pentru ucenicĭĭ de unde mulţĭ se procopsescŭ, şi rodesce învĕţătura spre cele Dumnezeescĭ ale creştinesceĭ nóstre legĭ, cât şi pentru chivernisala acelorŭ maice călugăriţe, carĭ sunt vrednice de ajutoriŭ, decĭ învrednicindu-ne Domnulŭ Dumneḑeŭ cu Domnia acesteĭ pravoslavnice ţĕrĭ românescĭ, ne-amŭ milostivitŭ Domnia mea de amŭ înoitŭ şi amŭ întăritŭ acésta milă, ca să se păzască ne strămutatŭ spre a'şĭ lua aceştĭ câte tal. şaĭ-ḑecĭ pe tot anulŭ de la cămăraşiĭ de ocne, cum şi vinăriciulŭ i părpărulŭ, întocmaĭ cum se cuprinde maĭ sus; Rugăm dară şi pe alţĭ fraţĭ Domnĭ, carĭ în urma nóstră se vorŭ învrednici a fi Domnĭ şi Oblăduitorĭ acesteĭ creştinescĭ ţĕrĭ, să bine-voiască a înoi şi a întări acéstă milă, ca şi ale Domniilorŭ sale milĭ şi faceri de bine să fie în urmă de alţĭ ţinute în sémă; şi am adeveritŭ hrisovulŭ acesta cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele Io Constandin Gheorghe Hangeri Vvd., şi cu credinţa prea

iubiţilorŭ Domnieĭ mele fiĭ: Mihail Vvd, Alecs. Vvd, Nicolae Vvd. martorĭ fiindŭ şi dumnélorŭ cinstiţĭ şi credincioşiĭ boĭeriĭ veliţĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: Pan Dumitrache Ghica vel Banŭ, Pan Nicolae Mavrocordatŭ vel. Spăt., Pan Nicolaie Basaraba vel Log. de ţéra de sus, Pan Manolache vel Vorn. de ţéra de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vist., Pan Constandin Filipescu vel Vorn. de ţéra de jos, Pan Radu Golescu vel Vorn. alŭ obştirilorŭ, Pan Radu Slătineanu vel Vorn. al treilea, Pan Constandin Ştirbeiŭ vel Log. de ţéra jos, Pan Manolache Grădişteanu vel Vorn. al patrulea, Pan Matheiŭ Fălcoianu vel Logofĕt de obiceiurĭ, Pan Iordache Suţu vel Post., Pan Constandin vel Hatman, Pan Tudorache Gulianu vel Clucerŭ, Pan Gregorie Greceanu vel Paharn., Pan Dimitrie Papazoglu vel Stolnicŭ, Pan Dimitrie vel Post., Pan Theodorache vel Slugerŭ Văcărescu, Pan Iordache vel Pit. şi Ispravnicŭ, Pan Nicolae Basaraba vel Log. de ţéra de sus; şi s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta la întêiulŭ an dintru întêia Domnie a Domnieĭ mele aicĭ în oraşulŭ scaunuluĭ Domnieĭ mele Bucurescĭĭ la lét. 1798. Iulie 24. De Răducanu Poienaru biv. 3-lea Logof. Condicarulŭ Divanuluĭ.

Cod. XL fila 127.

Anexa la pag. 377.

Z. VI. Intre tóte bunătăţile creştinescĭ, cea maĭ mare şi folositóre, este facerea de bine şi dragostea, care se cade a avea fieş-cine către aprópele sĕŭ, precum însuşĭ Dumneḑeŭ luĭ Moise la cele ḑece porunc ĭ porunceşce, şi maĭ pre largŭ Domnulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ, prin sfânta Evanghelie, în multe lucrurĭ ne arétă atât cât ca şi o împlinire a tótă legea şi adevĕrulŭ celŭ veşnicŭ o adevereşce, care cu dreptate şi cu o cumpănă legilor Dumneḑeescĭ socotesce; acestea dară şi noĭ urmându, şciindŭ prea sfânta şi Dumneḑeiasca biserică de la *Arnăut-chioiu*, unde se cinstesce şi se prăznuesce hramul maĭ marilor Voivoḑĭ şi Arhistratigĭ Mihailŭ şi Gavrilŭ, cum că acéstă biserică aŭ rĕmas la multă lipsă şi scăpăticiune neavênd nicĭ o milă şi nicĭ un ajutorŭ, m'amŭ milostovitŭ Domnia mea de amŭ datŭ şi amŭ miluit pe acéstă sfântă biserică, ca să aibă a lua în toţĭ aniĭ milă de la Domnia mea pe an tal. douĕ sute, ca să fie sfinteĭ bisericĭ de ajutorŭ şi de întărire, iar Domnieĭ mele şi rĕposaţilorŭ întru fericire părinţilorŭ Domnieĭ mele vecinică pomenire, şi acéstă mila să fie stătătóre, neschimbată şi nestrămutată, şi de vreme că este peste putinţă a veni părinţiĭ de acolo în toţĭ timpiĭ pentru cheltuială şi pentru grija călĕtorieĭ, amŭ orânduitŭ Domnia mea acéstă milă să aibă a se lua de la d-lor boeriĭ capechehaele din Ţarigrad, care acéstă milă aŭ avut-o sfântă biserica acésta, atâtŭ de la Domnia sa Mihaiŭ Racoviţă Vod, şi de la Domnia-sa Ştefan Mihaiŭ Racoviţă Vod, i de la Domnia sa Alexandru Ipsilant Vod, atât dintru întêia Domnie, cât şi dintru a doua Domnie, precum din Hrisovulŭ ce'lŭ vĕḑumŭ, scrisŭ cu létŭ . . . ne-amŭ adeveritŭ; decĭ învrednicindu-ne Domnulŭ Dumneḑeŭ şi pe noĭ cu Domnia acesteĭ pravoslavnice ţĕrĭ creştinescĭ, amŭ bine-voitŭ Domnia mea milostivindu-ne de amŭ înoitŭ şi amŭ

întăritŭ mila acésta, ca să se păzéscă nestrămutatŭ; şi amŭ întăritŭ hrisovulŭ acesta cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele Io Costantin Gheorghe Hangeri Vod., şi cu credinţa prea iubiţilorŭ Domnieĭ mele fiĭ: Mihail Vod, Alexandru Vod., Gheorghe Vod, şi cu mărturia Dumnélorŭ cinstiţĭ şi credincioşĭ boerĭ veliţi aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele, Ispravnicŭ fiindŭ faceriĭ Hrisovuluĭ acestuia, Pan Scarlat Câmpineanu vel. Log. de ţéra de sus; şi s'aŭ scris Hrisovul acesta la alŭ doilea anŭ dintru întêia Domnie a Domnieĭ mele aicĭ în oraşulŭ scaunuluĭ Domnieĭ mele Bucurescĭ la aniĭ de la nascerea Domnuluĭ nostru Is. Hr. 1799 Ghenarie 18. de Dimitrie Logofĕtul.

Cod. XL fila 185 verso.

Z. Vlah. Intre alte sfinte bisericĭ şi mônăstirĭ de la Ţărigrad, cum şi din alte eparhiĭ ce dupĕ datoria creştinéscă sunt împărtăşite, cu ajutorŭ dintr'acéstă pravoslavnică ţéră, care unora le-amŭ întăritŭ Domnia mea milele ce aŭ avutŭ, iară altora ce n'aŭ avutŭ le-amŭ făcutŭ din noŭ şi le-amŭ ajutatŭ în feluriĭ de chipuriĭ, găsindŭ Domnia mea pre sfânta şi Dumneḑeésca biserică de la Curucişmea unde se cinsteşce şi se prăznueşce hramulŭ sfântuluĭ mareluĭ mucenicŭ Dimitrie, uĭtată şi părăsită fără de nicĭ un ajutorŭ Domnescŭ cum aŭ şi alte asemenea eĭ, la care acéstă sfântă biserică îşĭ făcu închinăciunea şi se bisericescŭ cele maĭ multe şi cele maĭ dintâiŭ obraze cinstite, de boerĭ evgheniţĭ şi din mahalagiĭ ce sunt locuitorĭ la Curuciuşmea, socotit'amŭ Domnia mea, atât pentru trebuinţa ce are de cheltuelĭ la cele din lăuntru eĭ, spre aşĭ avea adecă bună orânduială şi podóbă, ca unŭ locaşŭ Dumneḑeiescŭ, la care se bisericescŭ cum amŭ ḑisŭ maĭ sus, cele maĭ multe obraze cinstite, cât şi pentru uşurarea din datoriele eĭ care ne sunt nouĕ cunoscute, că este cu cale şi de mare trebuinţă mila şi ajutorul Domnieĭ după cum aŭ şi alte asemenea eĭ, de aicĭ dintr'acéstă creştinéscă téră, şi amŭ bine voitŭ printr'acestŭ Domnesculŭ hrisovŭ de amŭ înoitŭ şi amŭ întăritŭ nu numaĭ mila ce amŭ avut'o, adică de lua pe tot anulŭ din venitulŭ ocnelorŭ câte tal. una sută şi din venitulŭ vămilorŭ câte tal. cincĭ-ḑecĭ, ci încă după râvna ce avemŭ către sfintele luĭ Dumneḑeŭ locaşurĭ, amŭ maĭ adaogatŭ Domnia mea altĭ tal. 350 ca să iée, adecă tal. 350 din venitulŭ ocnelorŭ, şi tal. una sută cincĭ-ḑecĭ de la carvasaraua Domnéscă pe tot anulŭ, la vremea când iaŭ şi alte mônăstirĭ şi bisericĭ, pentru care să fie datorĭ preoţiĭ acesteĭ sfinte bisericĭ a ruga pururea pre milostivulŭ Dumneḑeŭ pentru slujbele lorŭ, pentru bună starea şi viéţa Domnieĭ mele, şi pentru îndestularea, sănătatea şi buna norocire a acesteĭ pravoslavnice ţerĭ; dreptŭ acea rugăm şi pe toţĭ Domniĭ din urma nóstră, să bine-voiască a înoi şi întări acestŭ hrisovŭ, ca şi ale Domniilorŭ sale milĭ şi faceri de bine să fie de alţiĭ întărite şi în sémă ţinute; şi am adeveritŭ hrisovulŭ acesta cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele Io Costandin Gheorghe Hangeri Vvod şi cu credinţa prea iubiţilor Domnieĭ mele fiĭ: Mihail Vvd., Alexandru Vvd., Nicolae Vvd., şi cu mărturia D-nealorŭ

cinstiţilorŭ şi credincioşĭ veliţĭ boĭerĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele, Ispravnicŭ fiind facereĭ hrisovuluĭ acestuia, Pan Scarlat Câmpineanu vel. Log. de ţéra de sus; şi s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta la al doilea anŭ d'àntêia Domnie a Domnieĭ mele aicĭ în oraşulŭ scaunuluĭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, la anĭ de la Hris. 1799 Ian. 18.

Anexa la pag. 163, Scóle.

Cartea şcóleĭ slovenescĭ ot sft. Gheorghe celŭ vechiŭ.

Zem. Vlahiscoie. De vreme ce scóla slovenéscă ce este aşeḑată aci în oraşulŭ Domnieĭ mele Bucurescĭ la sfântulŭ Gheorghe celŭ vechiŭ, care este de învĕţătura cărţeĭ slovenescĭ, unde nu numaĭ din copiĭ pământenilorŭ se află la acéstă şcólă, ci şi alţĭ strĕinĭ dintr'alte ţĕrĭ sunt veniţĭ, care şcólă este fórte trebuinciósă la tótă obştea acestiĭ ţĕrĭ pentru învĕţătură, fiindŭ metahirisitŭ tot norodulŭ cu acéstă învĕţătură la tóte trebuinţele spre a cărora dare de învĕţătura de vechiĭ şi bĕtrâniĭ rĕposaţĭ Domnĭ sunt orênduiţĭ cu plată Domnéscă şi dascălĭ ca să se afle în tótă vremea să înveţe copiĭ, la care şcólă se află cuviosulŭ Isaia Singhel Erochirica dascălulŭ slovenescŭ, cu un ipodidascălŭ alŭ sĕŭ, care fiindŭ pământenĭ, socotitule-amŭ Domnia mea trebuinţa ce arŭ avea şi nu i-amŭ lăsatŭ să fie de tot lipsiţĭ, a fi atinşĭ de óreşĭ-ce milă Domnéscă, maĭ vêrtos că fiindŭ în linişte pururea să fie cu mintea slobodă şi să pună tótă nevoinţa a se sirgui şi a sta napristanŭ spre învĕţătura şi procopséla copiilorŭ sholasnicĭ şi pentru strĕinĭ şi pentru pământenĭ, a căror dar nevoinţă şi strădanie nu le-amŭ trecut-o nicĭ Domnia mea cu vederea, nicĭ i-amŭ lăsatŭ întru uitare, ci m'amŭ milostivitŭ şi printr'acéstă carte a Domnieĭ mele hotărimŭ, ca eĭ şi tótă casa lorŭ, în tótă vremea, să fie apĕrată de tot felulŭ de dăjdiĭ, de nimic nicĭ odinióră valŭ şi supĕrare să nu aibă; aşişderea şi drepte bucatele lorŭ încă să fie scutite şi nedajnice, stupiĭ i râmătorĭ de dijmăritŭ şi vinulŭ de vinăriciŭ, şi să ţie şi câte o pivniţă aicĭ în Bucurescĭ apĕrată de fumăritŭ, de căminăritŭ, de vamă, de vinulŭ Domnescŭ i agiescŭ, de ortulŭ vătafuluĭ de cârciumarĭ, şi de tóte orĭ-ce alte angariĭ vorŭ eşi pe pivniţe, orĭ în credinţă de va fi vinăriciulŭ sĕŭ dijmăritulŭ, orĭ dările pivniţilorŭ, orĭ de se vorŭ vinde, sĕŭ măcar vre odată de s'arŭ întêmpla ca să plătéscă şi ceĭ ce vorŭ avea cărţĭ şi hrisóve Domnescĭ, iară maĭ sus numitulŭ dascălŭ nicĭ atuncĭ să nu dee, ci tot-dé-una să fie scutiţĭ; asemenea pentru ajutorulŭ caselorŭ să aibă şi liude cincĭ, strĕinĭ scutiţĭ şi apĕraţĭ de tot felulŭ de dăjdiĭ şi orênduelĭ ce vorŭ ieşi pe ceĭ-l-alţĭ scutelnicĭ de la Visteria Domnieĭ mele peste anŭ în ţéră, de nicĭ unele nicĭ unŭ valŭ şi supărare să nu aibă; cum şi la vremea oiérituluĭ să aibă a scuti oĭ una sută cincĭ-ḑecĭ; încă să aibă pe tot anulŭ câte una mie oca sare de la ocna Telega sud Prahova; deosebitŭ să fie casa numituluĭ dascălŭ apĕrată de orĭ-ce musafirĭ şi de tóte alte beilicurĭ, orĭ vel portarŭ ar fi, saŭ altulŭ din boĭerĭ şi slujbaşĭ, de

către nimenĭ supĕrare nicĭ de cum să nu aibă; pentru care poruncimŭ Domnia mea şi D-vóstră spravnicilorŭ, i D-vóstră boĭerĭ séŭ slugĭ, carĭ dupĕ vremĭ ve'ţĭ fi oiênduiţĭ cu orĭ-ce felŭ de dăjdiĭ şi slujbe, de tóte câte scrie maĭ sus, să aveţĭ a vĕ feri şi nimenea întru nimic val saŭ supĕrare să nu facă, pentru că dascălilĭ de la numita şcolă pururea aŭ avutŭ aceste milĭ şi maĭ dinainte de la alţĭ fraţĭ pravoslavnicĭ Domnĭ, ce aŭ stătutŭ oblăduitorĭ creştineşceĭ acesteia ţĕrĭ, precum ne amŭ adeveritŭ Domnia mea din hrisóvele Domniilorŭ sale ce se vĕdu de noĭ; deci învrednicindu-ne Domnulŭ Dumneḑeŭ cu Domnia ţĕreĭ acesteĭa, înoimŭ şi întărimŭ printr'acéstă carte a Domnieĭ mele, ca să se păzéscă milele neclintitŭ şi nestrămutat. ii saam receh gvmd.—1798 Iulie 11.

Cod. XL fila 92.

Cartea Biserice ot Tărtăşescĭ din sud. Ilfovŭ.

Zem. Vlahiscoie. Fiind-că la satulŭ Tărtăşesciĭ sud. Ilfovŭ este o sfântă biserică de pétră unde se prăsnuesce hramulŭ prea Sfinteĭ stăpâneĭ nóstre de Dumneḑeŭ născĕtóre, şi a sfântuluĭ Ierahŭ Nicolae, la care biserică şi **şcólă** s'aŭ întocmitŭ de ctitoriĭ numiteĭ bisericĭ cu *dascălŭ pentru învĕţătura sirmanilorŭ copiĭ fără de plată* şi pentru ca să se pótă ţinea orânduiala ce aŭ făcutŭ ctitoriĭ, Domnia sa fratele Alexandru Vodă Ipsilant prin cărţile Domnieĭ sale ce le vĕḑumŭ Domnia mea una cu lét. 1797 Iulie 4, şi alta cu lét 1797 Sept. 2, am orânduitŭ milă la sfânta biserică i **şcólă** dupĕ pliroforia ce amŭ luatŭ prin cercetare cum că se află la acea **şcólă 32 copiĭ sĕrmanĭ învĕţându de pomană**, ca să aibă a ţinea la numita biserică doĭ preoţĭ scutiţĭ şi apăraţĭ de tóte dările ce va eşi pre preoţĭ, şi de ploconulŭ vlădicescŭ, i de alte angariĭ; asemenea să aibă a ţinea pentru ajutorulŭ bisericeĭ şi orênduiala ce s'aŭ întocmitŭ, liude ḑece ómenĭ străinĭ fără pricină de dajdie; să scutéscă şi drepte bucatele bisericeĭ: stupĭ, i râmătorĭ şi vinulŭ de vinăriciŭ; să scutéscă şi oĭ una sută de oieritŭ, cum şi *dascălulŭ de la acea şcólă* i grămăticulŭ bisericeĭ fiindŭ fără de pricină să fie în pace şi ertaţĭ de tóte dăjdiile şi angariile, ca să pótă sluji nesupăraţĭ. Dreptŭ aceea şi Domnia mea, ca la unŭ locŭ cuviinciosŭ milostivindu-ne înoimŭ şi întărimŭ milele acestea ca să se păzéscă nestrămutatŭ, pentru care poruncimŭ la toţĭ câţĭ se cuvine, nimenea nicĭ unŭ felŭ de supărare să nu facă, că aşa este porunca Domnieĭ mele. ii saam receh gd. — 1798 April 1.

Cod. XL fila 99.

Cartea doftoruluĭ Constandin de liude optŭ.

Zem. Vlahiscoie Fiind-că doftorulŭ Constandin a pururea se află slujindŭ cu tótă silinţa la căutatulŭ bolnavilorŭ ce se întâmplă pe la casele Dumnélor boierilorŭ şi pe la alţiĭ, atât aicĭ, în oraşulŭ Bucurescii, cât şi pe afară unde este trebuinţă, mergêndŭ cu protimie şi alergândŭ fără de zăbavă, dupĕ ale căruĭ slujbe prin cărţile altorŭ fraţĭ Domnĭ, aŭ avutŭ milă a ţinea liude optŭ ómenĭ strĕinĭ şi fără pricină, scutiţĭ cu pecetluiturĭ Gospod. pentru ajutorulŭ caseĭ

séle ; dreptŭ aceea ça şi de acum înainte să fie cu aceeaşĭ protinie şi îndatoratŭ a sări către toţĭ, şi a merge şi la ceĭ săracĭ, şi la ceĭ bogaţĭ, fără osebire, ne-am milostivitŭ şi Domnia mea asupra-ĭ de 'ĭ-am înoitŭ acéstă milă, şi poruncimŭ întocmaĭ să se urmeze, că aşa este porunca Domnieĭ mele. — ii saam receh gd. 1798, Augustŭ 21.

Cod. XL. fila 106.

Cartea doftorului Silivestru de liude ḑece.

Zem. Vlahiscoie. Fiind-că doftorulŭ Silivestru a pururea se află slujindŭ cu tótă silinţa la căutatulŭ bolnavilorŭ ce se întâmplă pe la casele Dumnélorŭ boierilorŭ şi pe la alţiĭ, atât aicĭ în oraşulŭ Bucurescĭĭ, cât şi pe afară, unde este trebuinţă, mergèndŭ cu protimie şi plecândŭ fără de zăbavă, dupĕ ale căruĭ slujbe, prin cărţile atătorŭ fraţĭ Domnĭ, aŭ avutŭ milă a ţinea liude ḑece, ómenĭ strĕinĭ şi fără pricină, scutiţĭ cu pecetluiturĭ Gospod. pentru ajutorulŭ caseĭ séle ; dreptŭ aceea ca şi de acum înainte să fie cu acea protimie şi îndatoratŭ a sări către toţĭ şi a merge şi la ceĭ săracĭ şi la ceĭ bogaţĭ fără osebire, ne-am milostivitŭ şi Domnia mea asupra-ĭ de 'ĭ-am înoitŭ acéstă milă, şi poruncimŭ întocmaĭ să se urmeze, că aşa este porunca Domnieĭ mele. — ii saam receh. gd. 1798, Augustŭ 21.

Cod. XL, fila 106.

Zem. Vlahiscoie. Fiind-că în oraşulŭ Cerneţuluĭ sud. Mehedinţĭ se află o sfântă biserică Domnéscă veche, unde se cinstesce şi se prăznuesce hramulŭ sfinteĭ şi Dumneḑeiesceĭ Troiţă, la care sfântă biserică, vrêndŭ Domnia sa fratele Mihaiŭ Vodă Suţu de a se aşeḑa şi a se tocmi o şcólă cu dascălŭ pentru învĕţătura şi luminarea copiilorŭ oraşuluĭ, şi împrejurenilorŭ, carĭ sunt depărtaţĭ de şcólă, pentru trebuinciósa învĕţătură, cum şi pentru trebuinţa cântărilorŭ în sfânta biserică şi să aibă şi sfânta biserică unŭ ajutorŭ, cu óre-care venitŭ, pentru cele ce sunt de trebuinţă, cinstea şi podóba înnăuntrulŭ eĭ, ca o zidire Domnéscă veche, ce este fără de altŭ ajutorŭ de vre-unŭ venitŭ, s'aŭ milostivitŭ Domnia sa şi i-aŭ datŭ privileghiulŭ Domnieĭ sale, ca să aibă a ţinea liude douĕ-ḑecĭ şi doĭ străinĭ fără de nume şi fără de dajdie de la Visterie, pentru ajutorŭ numiteĭ *şcóle* şi bisericĭ, care acéstă milă şi orênduială a bisericeĭ aŭ întărit-o şi Domnia sa fratele Alexandru Vodă Moruzi prin cartea ce o vĕḑumŭ, cu létŭ 1793 Maiŭ 5, i de Domnia sa selefulŭ nostru Alexandru Vodă Ipsilant prin cartea ce o vĕḑumŭ cu létŭ 1797 Maiŭ 13 ; decĭ învrednicindu-ne Domnulŭ Dumneḑeŭ şi pe noĭ cu Domnia acesteĭ pravoslavnice ţĕrĭ românescĭ, ne-amŭ milostivit de amŭ înoitŭ şi amŭ întăritŭ acestŭ privileghiu, ca să aibă a ţinea liude douĕ-ḑecĭ şi doĭ scutiţĭ, insă streinĭ pe carĭ să-ĭ aducă acum din streinătate, cărora dupĕ cercetarea ce li se va face de către D-nélorŭ Ispravnicĭĭ judeţuluĭ, fiindŭ cu adevĕratŭ strĕinĭ şi fără nicĭ

unŭ felŭ de dajdie, li se va da şi pecetluiturile Domnieĭ mele de la Visterie pe numele şi chipulŭ lor, spre a fi scutiţĭ şi apĕraţĭ de orĭ-ce dăjdiĭ şi orênduelĭ arŭ eşi pe ţĕră de obşte, ca să rĕspunză la biserică şi *la şcólă* aşedĕmîntulŭ lorŭ din care să ţie *dascălŭ de învĕţătura copiilorŭ şi de trebuinţa cântărilorŭ în sfânta biserică*, unde acolo în Cerneţĭ fiindŭ D-néluĭ cinstitŭ şi credinciosŭ boĭerulŭ Domnieĭ mele Alexandru Farfara biv. vel Clucerŭ aŭ făcutŭ o casă de pétră pentru şederea dregătorilorŭ Domnieĭ mele Ispravnicĭĭ judeţuluĭ, poruncimŭ Domnia mea ca orĭ-care dregătorĭ Ispravnicĭ va şedea într'acea casă, să aibă a da pe lună câte tal. 6 la numita biserică i şcólă, ca şi aceştĭ banĭ să-ĭ cheltuiéscă iarăşĭ la trebuinţa bisericeĭ: de unt-de-lemnŭ, făcliĭ şi tămâe şi la *simbria dascăluluĭ şcóleĭ* şi a cântăreţilorŭ; şi fiind-că la acéstă faptă bună aŭ fost începĕtorŭ şi izvoditorŭ Dumnéluĭ maĭ sus numitulŭ boĭerulŭ Domnieĭ mele biv. vel Clucerŭ Farfara, de aceea iară asupra D-luĭ dămŭ acéstă purtare de grijă, ca dintre neguţătoriĭ şi orăşaniĭ de acolo, pe care va socoti omŭ cu bunŭ ipolipsis şi cu frica luĭ Dumneḑeŭ să orênduiască Epitropŭ a strînge acestŭ venitŭ şi a cheltui la trebuinţa şcoleĭ şi a bisericeĭ, cum poruncimŭ maĭ sus; pentru care întărimŭ Domnia mea acestŭ privileghiu cu însăşĭ Domnésca nóstră pecete, ca să se păzéscă nestrămutatŭ. ii saam receh gd.—1798, Aug. 18.

Cod. XL, fila 30.

Zem. Vlah. De vreme ce rĕposatu Dumitrache Lŏcusteanu Slug. în viaţa fiindŭ, din râvnă crestinéscă, aŭ pusŭ ostenélă şi cheltuială de aŭ preînoitŭ şi aŭ dresŭ o sfântă biserică de la moşia ce se numesce Greciĭ ot sud Ilfov, la care după ce aŭ datŭ zestrea cea trebuinciósă şi aŭ pusŭ Preotŭ de slujbă, aŭ aşeḑatŭ şi *dascalŭ de învĕţătura sĕrmanilorŭ copiĭ fără de plată, cu simbrie de la sineşĭ*, de aceea dară şi Domnia sa fratele Mihaiŭ Vodă Suţu vĕḑêndŭ buna faptă a sa, aŭ bine voitŭ şi prin hrisovulŭ Domnieĭ sale a făcutŭ milă sfinteĭ bisericĭ pentru a putea ţinea orânduiala ce aŭ izvoditŭ la acéstă biserică, *i şcólă*, ca să ée de la Ocna Telega, pe anŭ câte una sută bolovanĭ sare, i liude ḑece ómenĭ străinĭ, fără de nicĭ o pricină, făcêndŭ nedajnicĭ şi pe acelŭ dascălŭ i preot scutiţĭ de tóte dăjdiile şi orânduelile Domnescĭ şi Arhierescĭ, stupĭ şi vinŭ din drepte viile bisericeĭ, de dijmăritŭ, şi vinăriciŭ, şi oĭ patru sute de oieritŭ, i unŭ sălaşŭ de ţiganĭ anume Gaviţa, aŭ închinatŭ Domnia sa danie numiteĭ bisericĭ dintre ţiganĭ Domnescĭ, care acestea milĭ s'aŭ înoitŭ şi de fraţiĭ Domnĭ de maĭ nainte, precum ne pliroforisimŭ Domnia mea din cartea selefuluĭ nostru Alexandru Vodă Ipsilantŭ, ce o vĕḑumŭ, cu lét. 1797 sept. 13. Deciĭ invrednicindu-ne Domnulŭ Dumneḑeŭ, cu domnia acesteĭ pravoslavnice ţĕrĭ, amŭ bine-voitŭ Domnia mea şi întărim tóte acestea maĭ susŭ arătate milĭ cu care să se pótă ţinea orânduiala sfinteĭ bisericĭ şi *şcóleĭ de acolo*, de care poruncimŭ Domnia mea şi la toţĭ câţĭ se cuvinŭ, să le păzéscă şi să le urmeze tóte acestea. ii saam receh gd.—1798, Maiŭ 31.

Cod. XL. fila 130 verso.

Z. Zlah. Tóte facerile de bine ce sĕvârşescŭ Domniĭ şi oblăduitoriĭ ţĕriĭ spre întărirea şi ajutorulŭ sfinteloru luĭ Dumneḑeŭ locaşurĭ, sunt dupĕ datoria şi evlavia creştinéscă, ĭară celea ce pricinuescŭ şi deosebitŭ folosŭ şi mângăere în parte norodului politicescŭ cu atâta sunt maĭ multŭ vrednice, bine şi primite luĭ Dumneḑeŭ şi ómenilorŭ; dreptŭ aceea fiind-că în oraşulŭ Târgu Jiuluĭ din sud Gorjŭ, s'a aflatŭ o sfântă biserică întru care se cinstea şi se prăsnuia hramulŭ sfinţilorŭ cerescilorŭ voivoḑĭ a cetelorŭ îngerescĭ Mihail şi Gavril, pustie şi dărăpănată, şi lipsită de tóte cele trebuincióse, la care încă dintru a doua domnie a fratelui Mihaiŭ Vodă Suţul, prin cheltuiala stolniculuĭ Dumitrache ce se afla atuncĭ Ispravniculŭ aceluĭ judeţŭ, zidindŭ odăĭ, şi tocmindŭ *şcólă cu dascălŭ românescŭ şi grecescŭ* pentru a se putea ţinea şcóla şi biserica în starea şi podóba lorŭ, a făcutŭ şi Domnia sa aceste milĭ şi orânduelĭ ce maĭ jos se arată, care s'aŭ întăritŭ şi de fraţiĭ Domnĭ din urmă, adecă: treĭ preoţĭ scutiţĭ, i unŭ grămăticŭ cântăreţŭ nedajnicŭ, aşişderea a orânduitŭ bisericeĭ vinăriciŭ din maĭ jos numitele popóre, ce s'aŭ găsitŭ ne închinate la alte mônăstirĭ séŭ bisericĭ, dupĕ cercetarea şi pliroforia ce a avutŭ Domnia sa de la Ispravniciĭ judeţuluĭ, câte doĭ banĭ de vadră şi părpărulŭ de la toţĭ ceĭ ce plătescŭ vinăriciŭ, adecă din poporulŭ Turcineĭ, Strâmba, Valea cu apă, Délulŭ roşŭ, i Racoţiĭ, cari sunt în plasa Tismeniĭ, i din poporulŭ Mărulŭ, Măciuca, Albeniĭ i Harna, Prigăria, Poenarĭ, Stoiana, Cernădia, Humba, Bălceşciĭ, Miroslăveniĭ, care aceste popóre sunt în plasa Hămărăziĭ, ĭară la alte viĭ ce după vremĭ se vorŭ maĭ spori într'aceste popóre, să nu aibă maĭ multŭ a face, ca dintr'acestŭ venitŭ al vinăriciuluĭ să se facă cheltuelele cele trebuincióse ale bisericeĭ la unt-de-lemnŭ, tămâie, lumînărĭ şi cele-l-alte următóre; al doilea a orânduitŭ să aibă şi *şcóla* vinăriciŭ dintr'aceste popóre din sud Gorjŭ, ce se numescŭ maĭ jos, care s'aŭ găsitŭ ĭarăşĭ ne închinate la alte mônăstirĭ séŭ bisericĭ, dupĕ cercetarea şi pliroforia ce aŭ datŭ Dumisale Ispravniciĭ, câte doĭ banĭ de vadră şi părpărulŭ de la toţĭ ceĭ ce plătescŭ vinăriciŭ, adecă din poporulŭ Cărbunesciĭ, Ducşeşciĭ, Ştefăneşciĭ, Ungurelu, Boia, Ruginósa, Lătăreşciĭ, Muşăteşciĭ, Stănceşciĭ i Larga, Drăgăeşciĭ, Prisecile, Pusniciĭ, Stroieşciĭ, Corăbeşciĭ, Brăneşciĭ, Sărbeşciĭ, care aceste popóre sunt în plasa Gilortuluĭ, şi din poporulŭ Borăscului ot plasa Tismeniĭ, ĭar la alte viĭ ce dupĕ vremĭ se vorŭ maĭ spori într'aceste popóre să nu aibă maĭ multŭ a face, ci să'şĭ iée partea sa deplinŭ din popórele ce se arată maĭ susŭ, precumŭ aŭ luatŭ şi până acumŭ: aşişderea aŭ orânduitŭ de la băleiurile ce se facŭ de douĕ orĭ într'unŭ anŭ, unului la Cărbuneşcĭ şi altului la Târgul-Jiuluĭ, ca să iée de prăvălia întêiŭ câte unŭ leŭ, de prăvălia a doua câte 20 parale, şi de prăvălia a treia câte 10 parale care prăvăliaşĭ măcarŭ că era obiceiŭ de da maĭ înainte câte cincĭ şi câte şése leĭ Ispravnicilorŭ, până la vremea Domnieĭ d'întêiŭ a fratelui nostru Domnŭ Alexandru Ipsilant Vvd. când pentru catahrisis la care adusese trĕba acésta supărându-se negutătoriĭ de luărĭ nesuferite maĭ multŭ, s'aŭ rădicatŭ dară de Domnia sa, şi cea d'întêiŭ

BIBLIOTECA CENTRALĂ
UNIVERSITARĂ

luare socotindu-o peste mĕsură, şi cea din urmă cu totulŭ nedréptă, aŭ chibzuitŭ o dare şi maĭ puţinŭ ca cea dintâĭ, ca nicĭ negustoriĭ să nu simtă greutate spre a da cu protemie, socotindŭ iarăş şi locului acesteĭ dărĭ că este maĭ cuviinciosŭ la acéstă sufletéscă pomenire, a se ajuta *şcóla* cu acestŭ puţinŭ venitŭ ; aşişderea aŭ orânduitŭ *la şcólă* şi ḑece liude scutiţĭ, de poslușanie, din străinĭ, şi din ómenĭ fără de dajdie şi fără de pricină de încărcătură de vre-unele din satele ţĕriĭ, cărora după cercetarea şi orânduiala Visterieĭ să li se dée pecetluiturĭ, pre numele şi chipulŭ, şi fiind-că în casele ce deosebitŭ de odăile şcóleĭ sunt făcute prin silinţa maĭ sus numituluĭ boĭerŭ potŭ a găsi odihna de şedere, şi dregătoriĭ Domnieĭ mele, ce vorŭ fi Ispravnicĭ după vremĭ, aŭ hotărîtŭ Domnia sa, ca boĭeriĭ Ispravnicĭ ce vorŭ avea trebuinţă, şi vorŭ vrea a şedea într'ênsele să nu păgubéscă sfânta biserică şi şcóla de folosulŭ şi venitulŭ chirieĭ ce se cade a avea de la dînsele, ca de la un acaretŭ alŭ bisericeĭ şi alŭ şcóleĭ, care acésta sfântă biserică ca o slobodă ce aŭ fostŭ din începutŭ, asemenea slobodă aŭ făcut-o şi Domnia sa de împreună cu *şcóla*, ne închinată şi ne legată nicăirea, ca să se iconomiséscă şi să-şĭ chiverniséscă veniturile lorŭ şi buna-orânduială a lorŭ prin Epitropĭ Mirenĭ, adică doĭ din neguţătorĭ şi orăşeniĭ ceĭ maĭ de frunte şi cu maĭ bună stare aĭ Târgu-Jiuluĭ, prin naziretulŭ şi alŭ Dumnélor dregătorilorŭ Domnieĭ mele Ispravnicĭ ce vorŭ fi după vremĭ judeţuluĭ acestuia, ca prin aceştĭ Epitropĭ şi prin purtarea de grijă şi epistasia lorŭ, să se strîngă veniturile bisericeĭ şi ale şcóleĭ, să se dée toate cele trebuincióse bisericeĭ ; să se ţie pururea treĭ preoţĭ şi unŭ grămăticŭ cântăreţŭ la biserică, *un dascălŭ românescŭ şi grecescŭ cu ucenicĭ îndestuĭ la şcólă pentru învĕţătura cărţiĭ*, după starea şi mĕsura venituluĭ celuĭ orânduitŭ, *de la care copiĭ şi ucenicĭ să nu se céră nicĭ o plată*, şi aceĭ doĭ Epitropĭ dintre neguţătorĭ să aibă a fi Epitropĭ nelipsiţĭ în câtŭ se vorŭ purta cu orânduială, iară murindŭ aceştia saŭ găsindu-se în vină că nu iconomisescŭ bine, să se alégă alţiĭ de către obştea neguţătorilorŭ i orăşenilorŭ de acolo, iarăşĭ dintre pământenĭ, ca cu sfatu de obşte prin naziretŭ alŭ Ispravnicilorŭ judeţuluĭ, să se orânduiască alţiĭ, care Epitropĭ pe fieş-care anŭ să-şĭ dée socoteala la toţĭ neguţătoriĭ şi orăşeniĭ de acolo înaintea ispravnicilor judeţuluĭ, şi acea socotélă să fie datorĭ Ispravnicĭĭ a o trimite la Domnie, ca să o vedem ; pentru care acestea milĭ şi orânduelĭ ce să arată maĭ sus ne-amŭ adeveritŭ Domnia mea din hrisóvele Domnieĭ sale ce le vĕḑumŭ ; deci învrednicindu-ne Domnulŭ Dumneḑeŭ şi pe noĭ cu Domnia acesteĭ pravoslavnice ţĕrĭ românescĭ, după evlavia ce avemŭ către sfintele luĭ Dumneḑeŭ lŏcaşurĭ, ne-am milostivit şi Domnia mea, şi printr'acestŭ cinstitŭ şi bine închipuitŭ Domnesculŭ nostru hrisovŭ, întărimŭ tóte aceste milĭ şi orânduielĭ, ca să se păzéscă nestrămutatŭ întocmaĭ, după cumŭ se cuprinde maĭ sus ; şi amŭ doveditŭ hrisovuluĭ acesta cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele Io Costandin Gheorghe Hangeri Vvod. şi cu credinţa prea iubiţilorŭ Domnieĭ mele fiĭ: Mihailŭ Vvod., Alexandru Vvod., Nicolae Vvod., martorĭ puindŭ şi pre Dumnélorŭ cinstiţĭ şi credincioşĭ boĭeriĭ

Domnieĭ mele: Pan Dumitrache Ghica vel Ban, Pan Nicolae Mavrocordat vel Spăt., Pan Nicolae Basaraba vel Logof. de ţéra de sus, Pan Manol. Creţulescu vel Vorn. de ţéra de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vist., Pan Constandin Filipescu vel Vorn. de ţéra de jos, Pan Radu Golescu vel Vorn. alŭ obstirilorŭ, Pan Radu Slătineanu vel Vorn. alŭ treilea, Pan Costandin Stirbeiŭ vel Log. de ţéra de jos, Pan Manol. Grădişteanu vel Vorn. al patrulea, Pan Mateiŭ Fălcoianu vel Log. al obiceiurilorŭ, Pan Iordache Suţu vel Post., Pan Costache vel Hatm., Pan Teodorache Iuliano vel Clucerŭ, Pan Gregorie Greceanu vel Paharn., Pan Dimitrie Papazoglu vel Stoln., Pan Dimitrie vel Comis, Pan Teodorache Văcărescu vel Log., de ţéra de sus; scriindu-se hrisovulŭ acesta laântâiulŭ anŭ dintru ântêia Domnie a Domnieĭ mele, aicĭ în oraşul scaunuluĭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, la anii de la zidirea lumeĭ . . . . iară de la Domnulŭ Dumneḑeŭ şi mântuitorulŭ nostru Isus Hhristosŭ 1798 Iulie 15.

Cod. XL. fila 175 verso.

Zem. Vlahiscoie. Credinciosŭ boĭerulŭ Domnieĭ mele, Ianule biv vel Sluger, Iancule Fotino Ispravnicŭ, din sud Romanaţĭ, îţĭ facem de scire, că biserica şi *scóla* ot Cojesciĭ ce este a caseĭ luminateĭ pré iubiteĭ Domnieĭ nóstre Lucsandreĭ Hangeri, are milă de vinăriciŭ de la toţĭ ceĭ ce aŭ viĭ şi plătescŭ vinăriciŭ de pe moşia Domnéscă de la Caracalŭ, câte treĭ banĭ de vadră, fiind-că doĭ banĭ şi părpărulŭ sunt aĭ mônăstireĭ sfintuluĭ Spiridonŭ noŭ, iară vinăricerii Domnescĭ nu aŭ a face la acestŭ vinăriciŭ de pe numita moşie Caracalŭ; pentru care şi poruncimŭ Domnia mea ca să aibĭ a orândui omŭ de credinţă, ca împreună cu omulŭ mônăstireĭ sfântuluĭ Spiridon, să umble să scrie şi să mĕsóre şi să iée şi banĭ, după coprinderea ponturilorŭ de vinăriciŭ ce sunt în mâna tacsildaruluĭ, de estimpŭ făcêndu-se douĕ catastişe curate, care unulŭ să iée omulŭ mônăstireĭ pentru partea de vinăriciŭ a mônăstireĭ, şi altulŭ să-lŭ trimeţĭ Domnieĭ mele, împreună cu banii partea numiteĭ case a luminateĭ Dómne, şi să grijescĭ fórte a nu se face vre-unŭ sfeterismosŭ de orânduitulŭ ce-lŭ vorŭ trimete, că veĭ fi însuşĭ respunḑĕtorŭ, cumŭ nicĭ vre-o năpăstuire locuitorilor. ii saam receh. gd. — 1798, August. 3.

Cod. XXXIX, fila 72.

Zem. Vlahiscoie. Aceştĭ treĭ fraţĭ Francezĭ anume Teodoru Blesiet, Francisc Bevilach, şi Givani Mueni, care avênd meşteşugŭ de pehliveniĭ şi comedieniĭ făcură rugăciune Domnieĭ mele a merge pe la oraşele ţăreĭ Domnieĭ mele, ca să-şĭ facă arătarea meşteşugului lorŭ, unde vorŭ fi pohtiţĭ, pentru care fiind-că li s'aŭ datŭ voie şi sloboḑenia aceasta, poruncimŭ Dumnévóstră Ispravnicilorŭ de prin judeţe pe unde vorŭ vrea a veni să fie primiţĭ, şi să nu li se facă vre-o supărare cu cerere de vre-unŭ havaetŭ, nicĭ de către D-vóstră, nicĭ de către zabiţĭ, cum nicĭ de către zapciĭ, ci să fie sloboḑĭ şi în pace orĭ la care oraşŭ vorŭ merge. ii saam receh. gd. — 1708, Maiŭ 29.

Cod. XXXIX, fila 50.

Zem Vlahiscoie. Dat-amŭ Domnésca nóstră carte luĭ Mihalache Dascălu de la moşia Cojescĭ sud Ilfov, care fiindŭ că se află cu sciinţă de carte pentru învĕţătura copiilorŭ de la şcóla ce s'aŭ întocmitŭ la biserica de la acéstă moşie Cojescĭ, ne-amŭ milostivitŭ asupra luĭ şi'lŭ ertămŭ de rêndulŭ dăjdiilorŭ vistierieĭ şi tóte angariile ce iesŭ peste anŭ; dreptŭ aceea poruncimŭ Domnia mea la toţĭ câţĭ se cuvine, nimenea nicĭ unŭ felŭ de supĕrare să nu'ĭ faceţĭ peste porunca Domnieĭ mele, care acéstă milă să o aibă în câtă vreme se va afla slujindŭ la învĕţătura copiilorŭ şcóleĭ. ii saam receh gd. — 1798, Octom. 4.

Cod. XL fila 161.

Zem.Vlah. Prea Sfinţite părinte Mitropolit al Ungro-Vlahieĭ, pentru baniĭ preoţilorŭ câte tal. doĭ de sfeti Gheorghe ce sunt să se dée la Epitropia de obşte, fiind-că întru acéstă vreme are Epitropia mare trebuinţă, poruncimŭ Domnia mea, ca atât de la Eparhia Sfinţieĭ Tale, cât şi de la Eparhiile iubiţilorŭ de Dumneḑeŭ Episcopĭ, Râmnicŭ, Buzĕŭ şi Argeşŭ, să facă taxilul acesta, şi fără zăbavă să se dée de la fie-care Eparhie, prin Prea Sfinţia Ta la Epitropie, toţĭ baniĭ deplinŭ pe cât se face; asemenea poruncimŭ Domnia mea şi pentru baniĭ şcólelorŭ de pe la mônăstirĭ să se strângă şi aceştia la Epitropia de obşte, fără a nu se maĭ întârḑia tréba, ca să se pótă proftacsi următórele trebuinţĭ ale Epitropieĭ. tolico pisah gd. — 1798, April 26.

Cod. XXXIX, fila 36.

Cartea biserici ot Tărtăseşciĭ din sud Ilfovŭ.

Zem. Vlah. Fiind-că la satulŭ Tărtăsesciĭ sud Ilfovŭ este o sfântă biserică de piatră unde se prăznuesce hramulŭ prea sfinteĭ stăpâniĭ nóstre şi de Dumneḑeŭ născătóre, şi a sfântuluĭ Ierarh Nicolae, la care biserică şi *scólă* s'aŭ întocmitŭ de ctitoriĭ numiteĭ bisericĭ cu dascăl pentru învĕţătura sărmanilorŭ copiĭ fără de plată, şi pentru ca să se pótă ţinea orânduiala ce aŭ făcut'o ctitoriĭ, Do nnia sa fratele Alexandru Vodă Ipsilantŭ prin cărţile Domnieĭ sale, ce le vĕḑumŭ, Domnia mea una cu lét 1797 Iulie 4, şi alta cu lét 1797 Sept. 2, aŭ rânduit milă la numita biserică, i *scólă*, după pliroforia ce aŭ luatŭ prin cercetare cumŭ că se află *la acea scólă 32 de copiĭ sĕrmanĭ învĕţându de pomană*, ca să aibă a ţinea la numita biserică doŭ preoţĭ scutiţĭ şi apăraţĭ de tóte dările ce va eşi pre preoţĭ, i de ploconŭ vlădicescŭ, i de alte angariĭ; asemenea să aibă a ţinea pentru ajutorul bisericiĭ şi orânduiala ce s'aŭ întocmit, liude. ḑece ómenĭ strĕinĭ, fără de pricină de dajdie, să scutéscă şi drepte bucatele bisericiĭ, stupĭ i râmătorĭ de dijmăritŭ şi vinulŭ de vinăriciŭ, să scutéscă şi oĭ una sută de oieritŭ, cum şi *dascălu de la acea şcólă, i grămăticu bisericiĭ* fiindŭ fără de pricină să fie în pace şi ertaţĭ de tóte dăjdiile şi angariile, ca să pótă sluji nesupĕraţĭ; dreptŭ acea şi Domnia mea, ca la unŭ locŭ cuviinciosŭ milostivindu-ne, înoimŭ şi întărimŭ milele acestea ca să se găséscă

nestrămutatŭ; pentru care poruncimŭ la toţĭ câţĭ se cuvine, niminea nicĭ unŭ felŭ de supĕrare să nu facă, că aşa este porunca Domnieĭ mele. ii saam receh. gd. 1798. April 1.

Cod. XL fila 92 verso.

Anexa la Cap. XVI (pag. 176.)

Documente relative la administraţiune.

La pag. 176 amŭ studiatŭ administraţiunea ţĕreĭ sub Hangeri. Amŭ promisŭ la pag. 182 a da aci, ca anexă, următórea «orênduială a havaeturilorŭ», care în copie originală, din chiar 1798, o posede institutulŭ Urechiă din Galaţi.

Orênduiala havaeturilorŭ Logofeţieĭ Divanuluĭ.

De la următórele husmeturĭ câte tal. 4—60 la pungă, dupĕ vênḍare. Insă:
De la oĭeritŭ.
De la vinăriciŭ.
De la dijmăritŭ.
De la vamă.
De la ocne.

Şi de la husmeturile Epitropieĭ; care să se împărţéscă aşĭa:

Talerĭ	Banĭ	
2	—	vel Logofĕtulŭ de sus.
1	60	vel Logofĕtulŭ de jos. *Iar de la lĕtŭ 1809 s'aŭ făcutŭ tal. 2 ca şi la celŭ de sus.* (Adaus de altă mână; scrisórea relativ fórte rea. dovedesce a fi cu mult posterióră restuluĭ docum.)
1	—	Logofeţiĭ alŭ doilea, *precum şi la Logofeţiĭ Divanuluĭ proerisit încă unŭ ortŭ* (Adaus idem).
4	60	

Iar muhurdarulŭ şi divictarulŭ, de la oĭeritŭ şi ocne să iée câte tal. 100.
De la vinăriciŭ, dijmăritŭ şi vămĭ câte tal. 60.
De la husmeturile Epitropieĭ câte tal. 52.
De la cărţile Spătărescĭ de căpitănie, câte tal. 4 şi banĭ 105 impărţindu-se aşĭa:

Talerĭ	Banĭ	
1	25	vel Logofĕtulŭ de sus.
1	25	vel Logofĕtulŭ de jos.
1	25	Logofeţiĭ alŭ doilea.
1	—	Muhurdarulŭ şi divictarulŭ.
—	30	Scriitorulŭ.
4	105	

De la cărţile de polcovnicie de judeţe, câte tal. 10—60. Insă:

Taleri	Bani	
2	110	vel Logofĕtulŭ de sus.
2	110	vel Logofĕtulŭ de jos.
2	110	Logofeţiĭ alŭ doilea.
1	60	Muhurdarulŭ şi divictarulŭ.
—	30	Scriitorulŭ
10	60	

De la cărţile de vătăşiĭ de ţiganĭ câte tal. 4—90. Insă:

Taleri	Bani	
1	50	vel Logofĕtulŭ de sus.
1	20	vel Logofĕtulŭ de jos.
1	20	Logofeţiĭ alŭ doilea.
1	—	Muhurdarulŭ şi divictarulŭ.
—	30	Scriitorulŭ.
4	90	

Impărţéla judeţelorŭ

Ţéra de sus	*Ţéra de jos*
Vâlcea	Slam-Rômnic
Gorju	Buzĕŭ
Romanaţĭ	Ialomiţa
Mehedinţĭ	Săcuienĭĭ
Argeş	Prahova
Ilfov	Dêmboviţa
Bucurescĭĭ	Vlaşca
	Teleorman
	Muscel
	Oltŭ

De la hrisóvele mônăstirescĭ să se iée ţeciuială dupĕ cuprinderea milei. Iară Muhurdarulŭ şi divictarulŭ să iée de la cele marĭ tal. 20 şi de la cele micĭ tal. 10.

De la hrisóvele rufeturilorŭ să iée dupĕ rufetŭ. Iar Muhurdarulŭ şi divictarulŭ să iée de la cele marĭ tal. 5, iar de la cele micĭ taleri 3. De la cărţile de egumenie se ié dupĕ starea mônăstireĭ. Iară Muhurdarulŭ şi divictarulŭ să iée de la cele marĭ tal. 20, iară de la cele micĭ tal. 10.

De la husmeturile *boĭerilorŭ grecĭ* câte tal. 10. Insă:

Taleri	Bani	
4	80	vel Logofĕtulŭ.
2	40	II-lea Logofĕtŭ.
2	—	Muhurdarulŭ şi divictarulŭ.
1	—	Scriitorulŭ.
10		

De la cărţile de Ispravnicĭ tal. 25. Insă:

9	40	vel Logofĕtulŭ.
4	80	II-lea Logofĕtŭ.
9	40	Muhurdarulŭ şi divictarulŭ.
1	80	Scriitorulŭ.
25	—	

De la cărţile de protopopŭ, câte tal. 16. Insă:

8	80	vel Logofĕtulŭ.
4	40	II-lea Logofĕtŭ.
2	—	Muhurdarulŭ şi divictarulŭ.
15	—	

De la Logof. alŭ treilea de Craiova, Armaşulŭ alŭ doilea, Polcovnicŭ de Cerneţĭ, Polcovnicŭ de Craiova, Portarŭ, Judecătorŭ de Divanŭ şi de Departamentulŭ Craioveĭ şi de la Judecătoriĭ de judeţe, tal. 15. Insă:

9	40	vel Logofĕtulŭ.
4	80	II-lea Logofĕtŭ.
1	—	Muhurdarulŭ şi divictarulŭ.
1	—	Scriitorulŭ.
16	—	

De la cărţile de condicarĭ de judeţe tal. 16. Insă:

Taleri	Bani	
8	—	vel Logofĕtulŭ.
4	—	II-lea Logofĕtŭ.
3	—	Muhurdarulŭ şi divictarulŭ.
1	—	Scriitorulŭ.
16	—	

De la cărţile starosteĭ de cavaşĭ, cuiumgi-başa, telal-başa şi brăgarĭ, câte tal. 20. Insă:

11	40	vel. Logofĕtulŭ.
5	80	II-lea Logofĕtŭ.
2	—	Muhurdarulŭ şi divictarulŭ.
1	—	Scriitorulŭ.
20	—	

De la cărţiie de clacă, dijmă şi de pădure şi alte obiceiurĭ ale moşielorŭ, câte tal. 3. Insă:

1	80	vel Logofĕtulŭ.
—	100	II-lea Logofĕtŭ.
—	60	Muhurdarulŭ şi divictarulŭ.
3	—	

De la cărţile de logofeţiĭ de Craiova, i de mitropolie, i de episcopie, şi de scutéla scannelor, câte tal. 6. Insă:

3	40	vel Logofĕtulŭ.
1	80	II-lea Logofĕtŭ.
1	—	Muhurdarulŭ.
6	—	

De la cărţile Vorniceilorŭ câte tal. 3. Insă:

1	40	vel Logofĕtulŭ.
—	80	II-lea Logofĕtŭ.
1	—	Muhurdarulŭ şi divictarulŭ.
3	—	

De la jălbile pecetluite către ispravnicĭ, tal. 1. Insă:

—	70	vel Logofĕtulŭ.
—	35	II-lea Logofĕtŭ.
—	15	Muhurdarulŭ şi divictarulŭ.
		Iar scriitorulŭ de la 4 parale până la 7.
1	—	

De la cartea de staroste de negustorĭ tal. 43. Insă:

Talerĭ	Banĭ	
26	—	vel Logofĕtulŭ.
13	—	II-lea Logofĕtŭ.
3	—	Muhurdarulŭ şi divictarulŭ.
1	—	Scriitorulŭ.
43	—	

De la cărţile de vătăşie de plaiŭ tal. 20. Insă:

11	40	vel Logofĕtulŭ.
5	80	II-lea Logofĕtŭ.
3	—	Muhurdarulŭ şi divictarulŭ.
20	—	

Dă şi scriitoruluĭ cât se va proerisi Vornicĭĭ.

De la cărţile de târgŭ tal. 20, a cărora împărţélă asemene este ca cea dinapoĭ.

De la cărţile de judeţe ot vel ocne tal. 20, a cărora împărţélă asemene.

De la cărţile de cercătură, de oieritŭ, dijmăritŭ, tal. 10. Insă:

3	80	vel Logofĕtulŭ.
1	100	II-lea Logofĕtŭ.
3	60	Muhurdarulŭ şi divictarulŭ.
1	—	Scriitorulŭ.
10	—	

Zem. Vlahiscoie. Dumné-vóstră Ispravnicilorŭ de la judeţele ce cadŭ spre dramulŭ Focşanilorŭ sănătate, fiind-că aŭ venitŭ la auḑulŭ Domnieĭ mele cum că pe la unile locurĭ se află lŏcuste îngropate care acum aŭ începutŭ a eşi, după îngrijirea ce avemŭ Domnia mea, iată de aicĭ s'aŭ orânduitŭ unulŭ din Arhiereĭ, sfinţia sa părintele.... cu moaştele sfîntuluĭ Mihail *sinodulŭ*, printr'a căruia sfîntă mijlocire şi rugăciunĭ către milostivulŭ Dumneḑeŭ se câştigă izbăvire şi tămăduire de acest felŭ de jivinĭ vătĕmătoare; ci dar vĕ poruncimŭ, ca orĭu nulŭ din Dumné-vóstră, séŭ judecătorulŭ judeţuluĭ să mergeţĭ cu sfintele moaşte şi cu numitu Arhiereŭ pe la locurile ce vor fi locustele îngropate, ca să se facă osfeştăniĭ şi rugăciunĭ pentru izbăvire de acest rĕŭ, la care şi din partea D-vóstră să faceţĭ silinţă, şi orĭ-ce mijlocŭ veţĭ socoti spre întîmpinarea rĕuluĭ a nu se înmulţi pênă sunt lŏcustele micĭ, şi cu înlesnire a se sdrobi, precum şi sfinţieĭ sale părinteluĭ Arhiereŭ, i călugăraşuluĭ să li să dée celea trebuincióse ale mâncărilŏr la drumŭ, avêndŭ ajutorŭ ca să pótă cu înlesnire a înconjura tóte locurile unde vor fi lŏcuste. ii saam receh gd. 1798, Aprilie 10.

Cod. XXXIX, fila 28 verso.

Anexă la pag. 176

Hrisovu pentru Departamentulŭ Epitropieĭ. Unde este politie, acolo dupĕ cuviinţă şi oblăduire trebue a fi, şi unde oblăduire cu începerĭ milostive şi temeiurĭ statornice şi de folosŭ, acolo şi cetăţeniĭ sunt fericiţĭ; acesta este scoposulŭ celŭ maĭ alesŭ, şi lucrulŭ celŭ desevêrşitŭ bunŭ alŭ politieĭ, fiind-că tot omulŭ din fire caută fericirea; decĭ din césulŭ acela ce din Dumnezeésca pronie prin prea puternica împĕrăţie (a căruia stăpânire şi biruinţă Domnulŭ Dumneḑeŭ să le intăréscă în vecĭ) aŭ bine-voitŭ de ne-aŭ rădicatŭ în Domnesculŭ acesta scaunŭ alŭ Valahieĭ, îndată cât Ni-a fostŭ prin putinţă, amŭ chibzuitŭ să întocmimŭ folosulŭ şi fericirea norodului celuĭ de subt stăpânirea nóstră, că acésta socotimŭ a fi datoria cea maĭ mare a unuĭ stăpânitorŭ, dar fiind-că fericirea din nimicŭ alta nu curge, fără numaĭ din buna orênduială şi ocârmuirea obştiriĭ, pentru aceea face trebuinţă a începe de la acésta, ca una ce este isvorulŭ curgerilorŭ celorŭ curate, şi rădăcina ródelorŭ celorŭ cu bune mirosurĭ; dreptŭ aceea luândŭ în mânĭ rămurile celea ce sunt cu multe deosebirĭ ale stăpânirilŏr, şi cu scumpĕtate făcêndŭ băgare de sémă Epitropieĭ departamentuluĭ obştescŭ, aflatamŭ nu puţine lipse, amestecărĭ şi neîntocmirĭ întrênsulŭ, cuviincióse véculuĭ celuĭ trecutŭ, iar nu celuĭ de acum, care aducŭ multă zătignire la ocărmuirea cea bună a stăpânirilŏr şi orênduelilorŭ celorŭ cuviincióse; pentru care bine chibzuindŭ Domnia mea, prin cercetare osîrdnică, şi, unele adăugândŭ, alte scoţêndŭ şi schimbându-le, hotărîmŭ prin acest alŭ nostru Domnescŭ hrisovŭ, şi întărimŭ întocmirea şi buna orênduială a acestuĭ departamentŭ al epitropieĭ, ca să-şĭ urmeze întocmaĭ după capitole ce maĭ în jos se va ḑice:

Intêiulŭ. Nazîrŭ şi lucrătoriŭ alŭ trebilorŭ obşteşcĭ ale acestuĭ departamentŭ ce maĭ jos îl vomŭ numi, orênduimŭ Domnia mea ca să fie celŭ dupĕ vremi Dumnéluĭ vel Vorn. alŭ obştirilorŭ carele să aibă şedere şi la Divanulŭ Domnieĭ mele împreună cu Dumnélorŭ veliţiĭ boierĭ, căutândŭ pricinile de judecăţĭ ale norodului, de obşte, ca într'acest chipŭ să se şi afle de apărarea faţă înaintea Domnieĭ méle, la poruncile ce vomŭ avea a da pentru întêmplătóre pricinĭ obşteşcĭ, cum şi pentru a ne arĕta Dumnéluĭ adesé de pricinile şi trebile epitropieĭ, ca să curgă cu înlesnirea lorŭ.

2. Patru neguţătorĭ din ceĭ dintêiŭ aĭ politieĭ, de cinste şi cu bunŭ ipolipsisŭ cu starea lor, de aicĭ, orênduimŭ să fie epitropĭ la acest departamentŭ, carĭ de împreună cu Dumnèluĭ vel Vornicŭ să lucreze şi să îngrijéscă cu osărdie de tóte trebile obşteşcĭ câte maĭ jos orênduimŭ, ca cu mijloculŭ adunăriĭ maĭ multorŭ chibzuirĭ de boerĭ şi de neguţătorĭ, şi cu osărdia ce vorŭ face, să sĕvêrşască cele maĭ bune mijlóce drepte şi folositóre obştieĭ.

3. Alţĭ patru boerinaşĭ micĭ, orênduimŭ ca să fie următorĭ şi ascultătorĭ trebilorŭ acestuĭ departamantŭ, ce li se vorŭ orêndui lor spre sĕvêrşire, carĭ să şi mérgă unde se vor trimite, şi se vor orêndui de către Dumnéluĭ nazîrulŭ epitropieĭ în trebile acestuĭ departamentŭ pentru lucrarea şi desĕvêrşirea în vreme, slujindŭ de apărarea numiţiĭ boerinaşĭ la acestŭ departamentŭ, care toţĭ aceştia alegêndu-se şi hotărîndu-se de noĭ, să va scrie anume în deosebită fóie pecetluită.

4. Orênduimŭ la acestŭ departamentŭ şi patru Logofeţĭ, carĭ să aibă a fi nelipsiţĭ de la locului cel orênduitŭ alŭ adunăriĭ nazîruluĭ şi alŭ epitropilorŭ, scriindŭ şi ţiindŭ condicĭ curate şi socotelĭ de tóte ale acestuĭ departamentŭ; aşişderea şi polcovnicia podurilorŭ o legămŭ asuprăşĭ la acéstă epitropie, care este încărcată şi cu tréba podurilorŭ, dupĕ cum aŭ fost şi dintêiŭ de când s'aŭ isvoditŭ acéstă polcovnicie.

5. Tréba milostenieĭ şi a facerilorŭ de bine să o caute Dumnéluĭ vel Vornicŭ alŭ obştirilorŭ, de împreună cu orênduiţiĭ patru neguţătorĭ epitropĭ, cu tótă osărdia şi durerea de sufletŭ, urmândŭ în tocmaĭ şi întru tóte dupĕ osĕbitŭ hrisovulŭ Domnieĭ mele ce amŭ datŭ, coprinzĕtoriŭ pe largŭ pentru cutia milostenieĭ.

6. Tréba şcólelorŭ ţĕriĭ să o îngrijéscă cu osărdie, silindu-se ca prin bună întocmirea lorŭ, şi prin cheltuelile ce se facŭ, să iasă dintr'ênsele rodurĭ de învăţătură şi procopsală pământenilorŭ.

7. Ingrijirea podurilorŭ celor marĭ Domneşcĭ şi ale celor micĭ ale politieĭ, să o aibă epitropia acum şi tot-deauna, că puindŭ de a se face şi de a se drege tóte spre a veni în puţină vreme la starea acea ce se cuvine ca întru o politie Domnèscă, fiind unŭ lucru de ruşine şi mare defăimare acésta a nu avea politia Bucureşcilorŭ, lângă scaunulŭ Domnieĭ, podurile eĭ în starea lorŭ, pătimindŭ norodulŭ de obşte; dreptŭ aceea celea patru poduri marĭ să

îndatoreşce epitropia să le întemeieze, cu din veniturile ce sunt legate la epitropie pentru facerea podurilorŭ, iară celea micĭ ale uliţilorŭ Bucureşcilorŭ, prin îngrijirea epitropieĭ şi prin epistasia Dumnélorŭ Zabiţilorŭ politieĭ, să îndatoreşce înşişĭ mahalagiiĭ prăvălieşĭ, şi toţĭ câţĭ aŭ namestiĭ şi acareturĭ pe dênsele, ca să le drégă şi să le facă, dupĕ cum aşa aŭ fost maĭ nainte datoria lor, şi dupĕ cum aşa sa urmézĕ şi la împĕrăteştile politiĭ, de a îngriji fieşce care, mare şi micŭ, pentru podurile pe care şedŭ, chibzuindŭ epitropia a găsi şi alte niscaiva mijlóce maĭ înlesnite, orĭ caldarâmurĭ, orĭ de va fi cu putinţă séŭ juguri aşternute cu pământŭ şi nisipŭ; şi în scurtŭ ceremŭ în puţină vreme negreşitŭ îndreptarea şi bună starea podurilorŭ, ca unŭ lucru ce este celŭ maĭ dintêiŭ trebuinciosŭ politieĭ.

8. Tréba izvórelorŭ de apă şi a cismelelorŭ să le îngrijéscă cu tótă luarea aminte de a fi îndestulătóre norodului pururea de ape curate, strîngêndŭ veniturile apelorŭ ce sunt legate la acéstă Epitropie, şi dându cheltuelile cele orânduite suiulgiilorŭ, ca să nu aĭbă cuvêntŭ de îndreptare suiulgiiĭ la vre-o întâmplare de lipsă şi stricare a cismelelorŭ.

9. Hrana şi chivernisirea pruncilorŭ sĕrmanĭ, fără de părinţĭ, adică orfanotrofion să o îngrijéscă cu durere spre a nu se lăsa la pierdere şi fără de nicĭ o căutare întru o politie ca acésta, cu stăpânire pravoslavnică, fiind şi necinste şi pĕcatŭ.

10. Nizamulŭ Isnafurilorŭ şi al tuturor meşteşugurilorŭ să îngrijéscă de apururea, ca prin luarea aminte a Epitropieĭ, şi prin epistasia şi Zabitlâculŭ D-néluĭ vel Agă Zabitulŭ târguluĭ politieĭ, să fie tóte în bună orânduială, spre a se păzi, adecă, dreptatea obştieĭ întru tóte, şi să nu pătiméscă norodulŭ, avêndŭ Epitropia datorie pe tótă vremea pentru preţulŭ nartuluĭ lucrurilorŭ de mâncare, i lucrurilor de purtatŭ, şi a orĭ-ce feluri trebuincióse, şi să facă Domnieĭ mele arĕtare, ca să dăm porunca cea cuviinciósă de urmare la Dumnéluĭ vel Agă. Aşişderea să cerceteze şi să chibzuéscă mijlócele cele maĭ bune pentru maĭ multă eftinătate a celor trebuincióse obştieĭ, lucrurĭ atât de ale mâncăriĭ, i de ale portuluĭ, cât şi de altele câte s'ar putea a se isvodi şi a se lucra prin fabrice de meşteşugurĭ iscusite, şi să arate la Domnia mea, că găsindu-se cu cale, prin porunca nóstră să se pue în faptă; către acésta să se poprésca séŭ măcar să se împuţineze acele câte se aducŭ din ţĕrĭ străine lucrurĭ zadarnice şi pricinuitóre de cheltuelĭ deşarte, şi de pagubă unora şi altora, care numaĭ pentru a se potrivi uniĭ altora, facŭ arĕtărĭ nebuneşcĭ, pentru care unele ca acelea să facă arĕtare Domnieĭ mele ca să dăm poruncile ce se va cuveni.

11. Pricinile de averĭ ale sĕrmanilorŭ copiĭ fără de părinţĭ, lucrurĭ mişcătóre şi nemişcătóre, séŭ de sineşĭ mişcătóre, să le caute după pravilă Dumnéluĭ Vorniculŭ obştirilorŭ dinpreună cu patru neguţătorĭ Epitropĭ întocmaĭ ca în locŭ de părinţĭ, dându averile lorŭ întregĭ la păstrare de rudeniĭ, fără de a se clăti cevaş de alŭ lorŭ şi îndatorindu'ĭ a căuta şi de copiĭ, şi de averile

lorŭ, ca să crésc㸠şi să adaoge până vorŭ veni în vârstă, de care să aibă Epitropia a ţinea condică într'adinsŭ pentru averea copiilor fără de părinţĭ, ca să fie sciute.

12. Să aibă Dumnéluĭ vel Vorniculŭ obştirilorŭ împreună cu orânduiţiĭ patru neguţătorĭ Epitropĭ a cerceta pururea şi în tótă vremea pentru spitalurile săracilorŭ bolnavĭ, de se îngrijescŭ bine de către Iconomiĭ lorŭ, şi de îşĭ aŭ sĕraciĭ bolnavĭ căutarea şi odihna cea trebuincióså.

13. Să îngrijéscă Epitropia pentru nestrâmtorarea, nemicşorarea şi neinchiderea uliţilor de obşte şi a drumurilor de prin mahalale, de a nu se întinde uniĭ şi alţiĭ ale coprinde, de care să dée de şcire pentru ceĭ din târgŭ la Dumnéluĭ vel Agă, iar pentru ceĭ de prin mahalale la Dumnéluĭ vel Spăt. ca să'ĭ zătignéscă; pentru care acésta să se îndatoreze şi Meĭmar-başa, cu lemnariĭ şi zidariĭ Bucurescilorŭ, de a fi îngrijiţĭ să nu facă urmărĭ împotrivă; aşişderea şi hotarele oraşuluĭ Bucurescilorŭ precum sunt însemnate cu crucĭ de jurŭ împrejurŭ, să se păzéscă negreşitŭ prin îngrijirea Epitropieĭ şi prin Epistasia şi Zăbitlâcul Dumnéluĭ vel Spătarŭ.

14. Să îngrijéscă atât Epitropia, cât maĭ vârtos şi Dumnélor Zabiţiĭ politieĭ, tot-dé-una a nu sta carele ce vin de afară pe podurile uliţelor Bucureşcilor, ci arĕtând Epitropia la Dumnélor Zabiţiĭ politieĭ, locurile virane, ce aŭ fost şi sunt pentru acésta, să îndatorésc㸠Dumnélor Zabiţiĭ pe toţĭ ţĕraniĭ ce vin cu orĭ-ce felurimĭ de lucrurĭ pentru vênd㸠ca să tragă la locurile cele rânduite, care să le facă cunoscut şi norodului de obşte.

15. Dumnéluĭ Vorniculŭ şi cu orânduiţĭ 4 neguţătorĭ Epitropĭ să aibă luare aminte şi băgare de sémă tot-dé-una pentru zidirile mônăstirescĭ, la cele din lăuntru şi la cele din afară, de urméză Egumeniĭ şi Iconomiĭ lorŭ a face meremeturile cele trebuincióse, şi de ţin buna orânduială şi podoaba lor.

16. La condicile acestuĭ departament să se scrie şi toate Domneşcile nóstre hrisóve, ce dămŭ pentru nizamurĭ obşteşcĭ i ale Isnafurilor, cumŭ şi orĭ-ce Anaforale şi porunci de asemenea madele obşteşcĭ.

17. Unulŭ dar, din patru Epitropĭ neguţătorĭ, să aĭbă asupră'şĭ în parte îngrijirea cu deosebire a trebiĭ cutieĭ de milostenie, dupĕ hrisovulŭ ce amŭ datŭ pentru veniturile cutieĭ şi pentru cheltuelile eĭ; altulŭ iarăşĭ din patru Epitropĭ să aĭbă asupră'şĭ în parte tréba şcólelorŭ; altulŭ iarăşĭ din patru Epitropĭ neguţătorĭ să aĭbă asupră'şĭ în parte tréba podurilorŭ, şi altulŭ iarăşĭ din patru Epitropiĭ neguţătorĭ să aĭbă asupră'şĭ în parte tréba apelorŭ şi a orfanotrofieĭ, fieşce-care însă dintr'ênşiĭ pentru orĭ-ce trébă are orênduită asupră'şĭ în parte, să facă arĕtare la Dumnéluĭ vel Vornicŭ alŭ obştirilorŭ, ca d'impreună cu Dumnéluĭ să chibzuiască, iară dupĕ datorie toţĭ de împreună să se silésc㸠întru osârdie cu îngrijire pentru acestea, şi pentru tóte cele-l-alte trebĭ ale Epitropieĭ, d'impreună cu Dumnéluĭ vel Vornicŭ; puindŭ toţĭ o râvnă fierbinte întru cele de folosulŭ obşteĭ şi d'impreună să caute şi tóte socotelile, iară fără de scirea

şi chibzuirea Dumnéluĭ vel Vornicŭ, cheltuelĭ să nu fie volnicĭ a face. Şi adunarea pentru lucrare şi d'impreună chibzuirea tuturorŭ trebilorŭ Epitropieĭ, să se facă, orĭ la vre-una din odăile şcólelorŭ, orĭ la vre-una din mônăstirĭ, séŭ la casa Dumnéluĭ vel Vornicŭ, unde acolo la acelŭ locŭ alŭ adunăreĭ, să păzéscă şi orênduiţiĭ patru boĭerinaşĭ micĭ şi Logofeţiĭ, păstrându-se în cinste acolo şi hrisóvele Domnescĭ ale Epitropieĭ, şi cutia banilorŭ, şi condicile, şi catastişele, şi tóte sineturile Epitropieĭ, în bună pază.

18. Osĕbitŭ de Dumnéluĭ Vorniculŭ căruia i s'aŭ datŭ locŭ de şedere la Domnesculŭ nostru Divanŭ şi este de-apururea înaintea nóstră, aŭ voĭe şi orênduiţiĭ patru neguţătorĭ Epitropĭ, când vorŭ avea vre-o trebuinciósă şi grabnică pricină, să se înfăţişeze înaintea Domnieĭ mele, ca să aréte trebuinţa pricineĭ, iară dupĕ datorie în tóte Sâmbetele d'impreună cu Dumnéluĭ Vorniculŭ.

19. Iară când se va intêmpla vre-o deosebită maĭ mare trébă obştéscă, care să aĭbă trebuinţă de maĭ multe chibzuirĭ, să aréte atuncĭ Epitropia şi la Dumnélorŭ cinstiţiĭ şi credincioşĭ boĭerĭĭ veliţĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele, care şi Dumnélorŭ ca nisce iubitorĭ aĭ patrieĭ, avêndŭ datorie pentru orĭ-ce trebĭ, vorŭ socoti cele maĭ bine folositóre obşteĭ, să se sfătuiască şi să chibzuiască d'impreună cu toţiĭ şi să aréte Domnieĭ mele.

20. La socotelile acestuĭ Departamentŭ alŭ Epitropieĭ de tóte veniturile şi cheltuelile, orênduimŭ Domnia mea nazirŭ pe Dumnéluĭ cinstitulŭ şi credinciosŭ boĭerulŭ Domnieĭ mele vel Postelnicŭ, ce va fi dupĕ vremĭ, ca la tot sfârşitulŭ unuĭ anŭ, Dumnéluĭ vel Vorn. alŭ obştirilorŭ şi cu orênduiţiĭ patru neguţăterĭ Epitropĭ încheindŭ socotelile de la tóte venitnrile i cheltuelile unuĭ anŭ, osĕbitŭ ale fie-căreĭ madele şi iscălindu-le D-néluĭ Vorniculŭ şi cu patru neguţătorĭ Epitropĭ, să le teoriséscă Dumnéluĭ vel Postelnicŭ, care socotelĭ să se scrie în condica Epitropieĭ, unde tot într'aceeaşĭ condică asemenea să se trécă şi socotelile anilorŭ viitorĭ, în rêndŭ, unele dupĕ altele, ca să fie cunoscutŭ prisosulŭ ce aŭ rĕmasŭ într'unŭ anŭ din venitурĭ, séŭ cheltuiala ce aŭ trecutŭ maĭ mult, şi la încheierea socotelilorŭ să se înfăţişeze şi tóte anaforalele pecetluite şi însemnate de Domnŭ, cu care aŭ datŭ acele cheltuelĭ ce s'aŭ încheiatŭ, ca să se spargă, şi aşa să se aréte la Domnŭ, încheiarea socotelilorŭ a fieş-căruia anŭ.

21. Iară pentru ostenéla şi îngrijirea care aŭ a face, D-néluĭ vel Vorn. alŭ obştirilorŭ, şi cu orênduiţiĭ patru neguţătorĭ Epitropĭ, cu tóte că aceste trebĭ la carĭ se vorŭ osêrdui, adică milostenia săracilorŭ şi cele-l-alte pricinĭ folositóre obşteĭ, va fi într'adevĕrŭ mântuitóre de sufletŭ fieş-căruia şi pricinuitóre de laudă lorŭ şi patrieĭ întru care locuescŭ şi se chivernisescŭ, pentru care se cade fieş-care a se protimopiisi, dară dupĕ cuvêntulŭ ce ḑice, cum că de unde slujesce cine-va, de acolo trebue să şi dobêndéscă, orênduimŭ Domnia mea, ca să iée Dumnéluĭ vel Vornicŭ de la Visterie, de unde iéŭ şi ceĭ-l-alţĭ boĭerĭ aĭ Domnieĭ mele Divaniţĭ, fiind că slujesce şi D-néluĭ la Divanŭ, taleră

una mie la triminie, iar la patru neguţătorĭ Epitropĭ, să se dée fieş-căruia câte unŭ pronomion analogon dupĕ slujbele şi ostenelile lorŭ, adică de a avea fieş-care dintr'ânşiĭ şi câte şése lude scutelnicĭ pentru ajutorulŭ caselorŭ lorŭ, fiind-că de la acestŭ felŭ de folositóre sufletescĭ trebĭ, nu numaĭ nu trebue cine-va a cere plată de banĭ, ci încă se cade să dée şi să ajute, care acestŭ pronomion 'lŭ vorŭ avea numiţiĭ neguţătorĭ în cât se vorŭ afla slujindŭ acestuĭ Departamentŭ, iară lipsindŭ, să piérdă acestŭ pronomion; să scutéscă şi ale lorŭ drepte bucate de vinăriciŭ i dijmăritŭ; iară patru Logofeţĭ ce avemŭ orînduiţĭ, fiind-că nădejdea lorŭ este în condeiŭ, le orênduimŭ léfă din veniturile Epi-tropieĭ cu adausŭ din ce aŭ fost, adecă la câteşĭ patru, cu hârtie, pe lună tal. una sută aşişderea şi la patru boĭerinaşĭ slujitorĭ acestuĭ Departamentŭ, fieş-căruia pe lună câte tal. douĕ-ḑecĭ, cum şi Polcovniculuĭ podurilorŭ tal. douĕ-ḑecĭ; indatorimŭ dară pe Dumnéluĭ vel Vorn. alŭ obştirilorŭ şi pe orônduiţiĭ patru neguţătorĭ Epitropĭ, ca cu râvnă fierbinte, dupĕ bunŭ ipolipsis şi credinţă ce amŭ datŭ la ipochimenele sale alegêndu-ĭ de bărbaţĭ vrednicĭ şi credincioşĭ, să apuce cu tótă osârdia trebile Epitropieĭ, câte orênduimŭ maĭ sus, ca nisce pricinuitóre de lauda patrieĭ şi de binele acela alŭ obştieĭ, care 'lŭ voĭesce şi 'lŭ cere sufletulŭ nostru, lucrându-le neîncetatŭ spre bune sfârşiturĭ, ca să cunóscem Domnia mea în faptă roduri bune, şi isprăvĭ vrednice din ostenelile sale şi ca să dobândéscă prin acestŭ mijlooŭ şi de la Domnia mea milostiviriĭ şi bune resplătiriĭ ale slujbelorŭ şi ostenelilorŭ sale, şi de la Dumneḑeŭ ajutorŭ vieţeĭ şi izbăvire sufletelorŭ, iară când nu le va urma acestea şi împotrivă vorŭ lăsa în lenevire şi nesilinţă trebile şi binele obştescŭ, séŭ se vorŭ dovedi în vre-una necredincioşĭ, atuncĭ ca unŭ vinovatŭ şi Domnieĭ mele şi patrieĭ, se va osândi în adevĕrŭ şi cu lepădare de cinste şi cu cădere în urgie, şi va avea a da sémă şi la Dumneḑeŭ; dreptŭ aceea poruncim cu hotărîre nestrămutată, ca tóte maĭ sus numitele bune orênduelĭ să se păzéscă şi să se urmeze în faptă negreşitŭ; întărindŭ hrisovulŭ acesta cu însăşĭ Domnésca nóstră iscălitură şi pecete şi cu credinţa luminaţilorŭ prea iubiţilorŭ Domnieĭ mele fiĭ: Mihail Vvd., Alexandru Vvd., şi cu credinţa D-nélorŭ cinstiţilorŭ şi credincioşĭ boĭerilorŭ veliţĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: Pan Nicolae Mavrocordat vel Spătarŭ, Pan Nicolae Basarab vel Logof. de ţéra de sus, Pan Dumitraşco Racoviţă vel Banŭ, Pan Manolache Creţulescu vel Vorn. de ţéra de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vist., Pan Ión Damaris vel Vorn. de ţera de jos, Pan Radu Golescu vel Vorn. alŭ obştirilorŭ, Pan Iorghache Suţu vel Hatmanŭ, Pan Ştefan Văcărescu vel Logof. de ţéra de jos, Pan Isac Ralet vel Logof. alŭ obiceiurilorŭ, Pan . . . . . vel Postelnicŭ, Pan Teodorache Iuliano vel Clucerŭ, Pan Iordache Slătineanu vel Paharn., Pan Nicolae Golescu vel Stolnicŭ, Pan Dimitrie vel Comis, şi Ispravnicŭ Pan Nicolae Basarab vel Logof. de ţéra de sus. Şi s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta în anulŭ dintêiŭ dintru întâia Domnie a Domnieĭ mele aicĭ în oraşulŭ scaunuluĭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, la aniĭ de la zidirea lumeĭ

7307, iarâ de la nascerea Domnuluĭ Dumneḑeŭ şi mântuitorulŭ nostru Isus Hristos 1798 în luna luĭ Ianuarŭ 22, de Răducan Poenaru biv. III-lea Log. condicarŭ de Divanŭ. Cod. XL, fila 7.

Anexe la pag. 178

Io Cost. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd. Zem. Vlahiscoie

Fiind-că prin Domneşcile nóstre hrisóve ce s'aŭ făcutŭ pentru buna orânduială şi întocmirea Epitropieĭ de obşte, s'a datŭ hotărirea Domnieĭ mele, coprinḑétóre, ca împreună cu Dumnéluĭ vel. Vornicŭ al obştirilorŭ să fie şi patru neguţătorĭ ómenĭ cinstiţĭ şi de credinţă, ca fieş-care dintre aceştĭ patru neguţătorĭ, să'şĭ aibă în parte orânduită îngrijirea slujbeĭ sale, făcêndu-li-se si câte unŭ pronomionŭ de scutelnicĭ pentru ajutorulŭ caselorŭ lorŭ; decĭ dară, ĭată orânduimŭ pe Ioan Scufă să aibă deosebită îngrijire a cutieĭ de milostenie, pe Spirea Cazoti a podurilorŭ, pe Mihaiŭ Chiriţă alŭ şcólelor, şi Petre Vasiliu alŭ cişmelilorŭ şi a orfanotrofionŭ, şi ĭarăşĭ cu toţiĭ de împreună şi cu Dumnéluĭ vel Vornicŭ să fie următorĭ şi silitorĭ pentru bună sĕvârşire a acelorŭ maĭ sus numitelorŭ trebĭ, şi tuturorŭ trebilorŭ Epitropieĭ, urmândŭ întocmaĭ la tóte dupĕ cuprinderea Domneşcilorŭ nóstre hrisóve; şi porunicimŭ maĭ sus numiţilorŭ orânduiţĭ negustorĭ Epitropĭ, maĭ ânteĭŭ să cetiţĭ cu luare aminte Domneşcile nóstre hrisóve, şi făcênduvĕ bine înţelegĕtorĭ, la ce orânduială de trébă mare v'amŭ orânduitŭ Domnia mea, să puneţĭ cea maĭ desĕvârşită osârdie cu credinţă din tot sufletulŭ la tóte, spre a nu se face vre-o urmare în potriva Domnescilorŭ nóstre hrisóve, ca să vĕ arĕtaţĭ cu slujbă plăcută, care pricinuesce nu numaĭ folosŭ sufletescŭ şi laudă de la ómenĭ, ci şi mila Domnieĭ mele o veţĭ trage asupră-vĕ. — tolico pisah gd. — 1798, Februarie 3.
Cod. XXXIX fila 13.

Io Cost. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd. Zem Vlahiscoie

Cinstitŭ şi credinciosŭ boĭerule alŭ Domnieĭ mele vel. Vornicŭ al obştirilorŭ, Radule Golescule, fiindŭ în Domnescile nóstre hrisóve ce s'aŭ făcutŭ pentru buna orânduială şi întocmirea Epitropieĭ de obşte, cuprinde ca să fie şi patru ómenĭ de credinţă, care fieşce-care să-şĭ aibă în parte orânduiala slujbeĭ sale, ĭată orânduimŭ Domnia mea pe biv. alŭ 3-lea Logofĕtŭ Marin la tréba poduluĭ, şi pe Anton biv. alŭ 3-lea Logofĕtŭ za taină la tréba şcólelorŭ. i pe Grigorie biv. Logofĕtŭ za taină la tréba cutieĭ de milostenieĭ, şi Iordache biv. alŭ 3-lea Logofĕtŭ la tréba cişmelelorŭ şi orfanotrofieĭ, cărora să le arĕţĭ porunca Domnieĭ mele ca să fie cu supunere şi ascultare fieş-care la orânduiala slujbeĭ luĭ, cu silinţă şi următorĭ a le sĕvârşi fără de lenevire, ţinêndŭ condice curate pentru tóte, cu urmare întocmaĭ dupĕ coprinderea Domnescilorŭ nóstre hrisóve ca după slujba lorŭ ce va arĕta să fie pururea umbriţĭ de mila Domnieĭ mele, tolico pisah gd. — 1798, Februarie 5. Cod. XXXIX fila 15.

Io Cost. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd. Zem Vlahiscoie

Cinstitŭ şi credinciosŭ boĭerule Domnieĭ mele, vel Vornice alŭ obştirilorŭ Golescule, fiind-că în Domnescile nóstre hrisóve ce s'aŭ făcutŭ pentru buna orânduială, şi întocmirea Epitropieĭ de obşte coprinde ca să fie şi patru Boerinaşĭ supuşĭ şi ascultătorĭ pentru trebile Epitropieĭ, ĭată orânduimŭ Domnia mea pe Costache Tufeanul, Costache Greceanul, Mateiŭ Greceanul şi Răducanul Garamanlău, cărora să le arăţĭ porunca Domnieĭ mele, ca să slujéscă cu credinţă şi să fie supuşĭ pentru orĭ-ce slujbă la care se vorŭ orândui, silindu-se a le sĕvârşi fără de lenevire, cu urmare dupĕ coprinderea Domnescelorŭ nóstre hrisóve. — tolico pisah gd. — 1798, Februarie 5. Cod. XXXIX, fila 15.

Io Cost. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd. Zem. Vlahiscoie

Prea Sfinţia Ta Părinte Mitropolitŭ, i Dumneavóstră cinstiţilorŭ şi credinciosŭ boĭerilorŭ Domnieĭ mele vel Bane Dumitrache Ghica, biv vel Bane Mavrocordat, Epistatule alŭ Postelnicieĭ, i biv. vel Bane Racoviţă, i biv. vel Vist. Scarlat Ghica, şi vel. Logofĕtŭ de ţéra de sus Scarlat Campinene, fiind-că face trebuinţă a se căuta socotelile Epitropieĭ de obşte, atât de la létŭ 1797, cât şi de la létŭ 1798, poruncimŭ Domnia mea, să vĕ adunaţĭ la unŭ locŭ, şi să socotiţĭ socotelile Epitropieĭ, căutândŭ tóte sineturile după obiceiŭ, de care să ni se facă arĕtare curată. — tolico pisah gd. — 1799, Ghenarie 31.
Cod XXXIX, fila 198.

Anexa la pag. 180

Dregătoriile ce s'aŭ făcutŭ cu fóie pecetluită, şi s'aŭ datŭ la Visterie, şi este să plătéscă după cum maĭ jos arată obicinuitulŭ avaetŭ alŭ cutieĭ:

Talerĭ	
120	Dumnéluĭ vel. Logofĕtŭ Dimitrache Racoviţă.
50	Dumnéluĭ Paharnicu Gregorie Greceanul.
30	Dumnéluĭ Serdar Costache Mihalache.
30	Dumnéluĭ Medelnicer Gheorghe proin vel. căpitan.
30	Dumnéluĭ Medelnicer Romanit.
20	Dumnéluĭ Şătrar Stavri.
20	Dumnéluĭ Şătrar Iordache.
20	Dumnéluĭ Şătrar Dimitrache Sihleanul.
20	Dumnéluĭ Cluceru za Arie a luminatuluĭ Bez-dadea.
30	Dumnéluĭ Medelniceru Teodorache Arcuda.
40	Dumnéluĭ căpitanŭ za Lefegiĭ Costandin zet Starostea.
20	Vătavŭ de Visterie proin Ciubucciu
20	Vătavŭ de paharnicie Ioniţă Chiriţă.
20	Vătavŭ de Divanŭ Iancul Mihalache.
20	Polcovnicŭ de târgŭ Nicolae Buzescu.

20 Polcovnicŭ de ciocli Dimitrache.
10 Polcovnicŭ de politie Grigorascu.
10 3-lea Logofĕtŭ zet. Canache.
10 3-lea Logofĕtŭ Dinul sin Starostea.
10 3-lea Logofĕtŭ Dimitrache Gordescul.
10 3-lea Vist. Nicolae de la Piteşcĭ.
40 Căpitan za Dorobanţĭ Stan.
10 Polcovnicŭ de Cerneţĭ Costache.
50 Proin Ispravnicel za Curte Manolache.
40 Stolnicu Alecu sameşulŭ Visterieĭ.

700 Adecă şapte sute.

Cod. XXXIX, fila 82.

Io Cost. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd.

Poruncimŭ Domnia mea D-luĭ vătaşe de Aproţĭ ce te orânduimŭ Zapciŭ, să apucĭ pe fieş-care şi dupĕ acéstă fóie să împlinescĭ baniĭ negreşitŭ dreptulŭ cutieĭ, ce are a lua fără prelungire, fiindŭ sciută trebuinţa de cheltuelĭ ce are cutia. – tolico pisah gd. — 1798, Septembrie 18.

Cod. XXXIX fila 82.

Io Costan. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd. Zem. Vlahiscoie

Dumnéluĭ cinstitŭ şi credinciosŭ boĭerulŭ Domnieĭ mele vel Vornice alŭ obştirilorŭ pentru ţĕciuiala din mila vinăriciuluĭ mônăstirilorŭ ce daŭ la cutie, fiind-că la hotărirea ce s'a făcutŭ dintru începutŭ de Domnia-sa fratele Alexandru Vodă Moruzi, nu se coprinde a da şi Metropolia cu Episcopiile, precum şi în urmă în Domnia selefuluĭ nostru Alexandru Vodă Ipsilantŭ, ĭarăşĭ nu a fostŭ supărate Metropolia şi Episcopiile, poruncimŭ Domnia ca să nu supere nicĭ de acum înainte Metropolia, Episcopia Rômniculuĭ, Episcopia de Argeşŭ, şi Episcopia Buzĕuluĭ de acéstă ţĕciuială a mileĭ vinăriciuluĭ, şi de s'aŭ luatŭ de cătrĕ taxildariĭ judeţuluĭ niscariva banĭ de ţĕciuală dintr'aceste milĭ să întórcă înapoĭ. — 1798, Octombre 31.

Cod. XXXIX fila 102.

Anexă la pag. 179.

Hrisovulŭ pentru cutia milelorŭ.

Nu numaĭ pentru pricinile celea cu multe deosebirĭ şi chipurĭ, socotimŭ a fi datoria Domnilorŭ de a trămite şi a orêndui dregătorĭ şi căpeteniĭ la Eparhiĭ spre paza pravilelorŭ, spre izgonirea nedreptăţiĭ, spre ţinerea buneĭ orênduelĭ, ci şi pentru mângâerea şi ajutorulŭ celorŭ ce curgerea vremiĭ, orĭ din naşcere, séŭ dupĕ naşcerea i-aŭ gonitŭ şi i-aŭ dusŭ în starea uneĭ marĭ sărăciĭ, se cade de a îngriji, că toţĭ ceĭ ce aŭ hotărâtŭ a locui în politie şi maĭ alesŭ ceĭ maĭ marĭ şi sprijinitoriĭ noroduluĭ, trebue a o socoti acésta ca o lege din fire,

nepovăţuită de la altulŭ, şi ca o datorie obştéscă şi fără tăgăduire, să ajute adecă pe ceĭ scăpătaţĭ, să rădice pe ceĭ căduţĭ, să mângâe pe ceĭ ce se trudescŭ, în scurtŭ să stée împotrivă, şi să întîmpineze întêmplările prefaceriĭ vieţiĭ omeneşcĭ, căcĭ vedemŭ şi pe ceĭ cu vieaţă de hiéră, care nicĭ aŭ, nicĭ nu pricepŭ felurimele legilorŭ nóstre, ce se cuvinŭ la viaţa politicéscă, că pe acelŭ căḑutŭ în stare ca aceea, nu numaĭ curatu'lŭ cunoscŭ, ci cu băgare de sémă (măcar cu mijlocu varvaricescŭ) 'lŭ şi păzescŭ între eĭ; decĭ dintru acésta să adună cu firea omenéscă (de nu se va schimba de rĕutatea ce este multă în lume, prefăcêndu-se din bună, în rea) póte a striga cu glasŭ rĕsunătorŭ şi neîncetatŭ invĕlindŭ milostivirea şi ajutorulŭ ce trebue a arĕta toţĭ de obşte către ceĭ scăpătaţĭ, cu acest felŭ de fire, dar noĭ creḑêndŭ şi socotindŭ folosulŭ supuşilorŭ noştri, şi celorŭ scăpătaţĭ ca însuşĭ alŭ nostru, îndată ce ne-amŭ rădicatŭ pe scaunulŭ Domnieĭ nóstre, nu amŭ lipsitŭ maĭ întâiŭ a cerceta şi a băga de sémă, nu numaĭ pentru starea cutieĭ milosteniilorŭ, i pentru cele după lege drepte venituri ale eĭ, i pentru orênduiala urmărilorŭ, eĭ, ci şi pentru cumpĕnirea împărţiriĭ ce se face a milosteniilorŭ; care acestea cu de-amĕruntulŭ cercetându-le, aflatamŭ nu puţină rea orênduială şi mare catahrísisŭ; pentru aceea, după ce amŭ încheiatŭ maĭ întêiŭ departamentulŭ epitropieĭ, care era lucrătoriŭ aceştiĭ trebĭ, prin Ipochimene cuvincióse la epitropie, precum se cuprinde în hrisovulŭ nostru ce s'aŭ datŭ pentru acésta, maĭ ajutându-o deocamdată cu cât-va, pênă ce cu vreme prin ajutorulŭ Dumneḑeescŭ vomŭ maĭ adăuga şi celea maĭ mult de cât acestea, şi îndreptându unele orênduelĭ trebuincióse cutieĭ; am hotărîtŭ să urmeze capetele maĭ jos arĕtate, întărindu-le cu acest alŭ nostru hrisovŭ, prin care orênduimŭ întâiŭ veniturile eĭ, adecă: tal. 500 de la Visteria Domnieĭ méle pe fieş-care lună, tal. 1000 de la cumpĕrătoriĭ oierituluĭ la vremea aceştiĭ slujbe, tal. 340 de la cumpĕrătoriĭ dijmărituluĭ, adecă de fie-care judeţŭ câte tal. 20; tal. 340 de la cumpĕrătoriĭ vinăriciuluĭ; tal. 300 din vămĭ; tal. 500 de la ocnarĭ; iară când slujbele acestea se vorŭ căuta în credinţă, să se dée numiţiĭ banĭ de la Visterie séŭ de la cămara Domnieĭ mele, tal. 500 de la Episcopia Argeşuluĭ; tal. 200 de la Episcopia Buzeuluĭ la ḑilele praznicelorŭ lorŭ. De la Dumnélorŭ boerĭ Domniĭ mele când îmbracă caftane, séŭ când se orênduescŭ în trebĭ ale judecătorieĭ şi alte epistasiĭ, adecă tal. 160, vel Ban; tal. 80 biv. vel Ban orênduindu-se judecători; tal. 80, biv. vel Vornicŭ rânduindu-se judecătoriŭ, tal. 150, vel Vornicŭ de ţéra de sus; tal. 130 vel Vornicŭ de ţéra de jos; tal. 70, biv. vel Logof. rânduindu-se judecătorŭ; tal. 120 vel Log. de ţéra de sus; tal 400 vel Spătarŭ; tal. 150, vel Hatmanŭ; tal. 400, vel Vist.; tal 100, vel Vornicŭ alŭ obştirilorŭ; tal. 120, vel Log. de ţéra de jos; tal. 70, vel Log. de obiceiurĭ; tal. 200, vel Postelnicŭ; tal. 100, Ispravniculŭ politieĭ Bucureşcilor; tal. 60, vel Clucerŭ; tal. 150, vel Căminarŭ; tal. 50, vel Paharnicŭ; tal. 150, vel Cămăraşŭ; tal. 40, vel Stolnicŭ; tal. 150, vel Comis; tal. 150, vel Agă; tal. 150, vel Gramaticŭ;

tal. 30, vel Serdarŭ; tal. 30, vel Medelnicerŭ; tal. 30, vel Slugerŭ; tal. 50, vel Ispravnicŭ de curte; tal. 50, vel Pitarŭ; tal. 100, vel Armaşŭ; tal. 50, vel Portarŭ; tal. 20 vel Şătrarŭ; tal. 20, vel Clucerŭ de Arie. Aşişderea să dée tal. 40, vel Cuparŭ; tal. 100, vel Vameşŭ pentru carvasara; tal. 20, vel Cămăraşŭ de ocne pentru Caftanulŭ sĕŭ; tal. 20, vel Vameşŭ pentru Caftanulŭ sĕŭ; tal. 30, vel Logof. de ţéra de sus; tal. 30, vel Log. de obiceiurĭ; tal. 10 III-lea Log. de sus; tal. 19 III-lea Log. de jos; tal. 10 III-lea Vist.; tal. 10 III-lea Postelnicŭ; tal. 10 III-lea Log. de obiceiurĭ; tal. 10, Log. de Visterie; tal. 10, Log. de Spătarĭ; tal. 10, Logofĕtŭ Agieĭ; tal. 40, căpitanŭ de Lefegiĭ; tal. 40, vătafŭ de Aproḑĭ; tal. 40, vel căpitanŭ de darabanĭ; tal. 30, ciauşŭ de aprozĭ; tal. 20, vătafŭ de copiĭ; tal. 20, vătafŭ de Visterie; tal. 20, vătafŭ de păhărnicie; tal. 20, vel căpitanŭ de cazacĭ; tal. 20, Bas bulucŭ başa; tal. 20, ceauşŭ spătărescŭ; tal. 20, ciauşŭ Agiescŭ; tal. 10, II-lea Comisŭ; tal. 10, III-lea Comisŭ; tal. 30, II-lea Pitarŭ; tal. 10, II-lea Armaşŭ; tal. 10, II-lea portarŭ; tal. 20, polcovnicŭ de pórtă; tal. 10, polcovnicŭ de siimenĭ; tal. 10, polcovnicŭ de vênătorĭ; tal. 10, polcovnicŭ de podŭ; tal. 20, polcovnicŭ de Tîrgovişte; tal. 20; polcovnicu de ciocli; tal. 5, III-lea Armaşŭ; tal. 5, III-lea portarŭ; tal. 20, Log. hătmănieĭ; tal. 10, polcovnicŭ hătmănieĭ; tal. 20, Ispravniculŭ politieĭ Bucureşcilorŭ; tal. 10, polcovnicu ispravnicatuluĭ Bucureşcilorŭ; tal. 25, Vornicu de haremŭ; tal. 15, gramaticu Dómneĭ; tal. 30, Mehtupciu; tal. 10, II-lea spătarŭ; tal. 15, Muhurdaru; tal. 30, divictaru; tal. 20, vătafu de curte; tal. 60, II-lea cămăraşŭ; tal. 25, II-lea grămăticŭ; tal. 10, cafegi-başa; tal. 10, III-lea gramaticŭ; tal. 20, Secerulŭ; tal. 10, rahtivanu; tal. 10, cafegiĭ başa; aşişderea şi de la Epistatulŭ cărniĭ; tot 200, Epistaţiĭ menzilhanelilorŭ; tal. 250. de la ḑi întâiŭ a luniĭ trecute înainte şi de la gelep-başa; tal. 200. Dumnélorŭ judecători a treĭ departamenturĭ de aicĭ câţĭ aŭ léfă pe lună maĭ multŭ de cât tal. 50 să dée câte tal. 20 la cutie, iară câţĭ aŭ léfă câte tal. 50 séŭ maĭ jos, să dée câte tal. 10. Aşişderea şi judecătorulŭ spătărieĭ şi agieĭ. Dumnélorŭ boerĭ de la Craiova, adecă Dumnéluĭ Caimacanu tal. 200. Gramaticu talerĭ 30. Alŭ III-lea Logofĕtŭ talerĭ 10, polcovnicu talerĭ 20. Armaşu talerĭ 10, alŭ II-lea portarŭ talerĭ 10, polcovnicu de Cerneţĭ tal. 10; asemenea şi boeriĭ judecatorĭ de la Divanu Craioveĭ, şi de la 2 Departamenturĭ de acolo, să dée precum amŭ ḑisŭ, ca şi judecătoriĭ Departamenturilorŭ de aicĭ; de la patru negustorĭ Epitropĭ aĭ departamenturilorŭ obştirilorŭ de aicĭ câte tal. 20; de la fiesce care Ispravnicŭ alŭ judeţuluĭ câte tal. 50, iară Judecătoriĭ judeţuluĭ câte tal. 10. Câţĭ însă vorŭ rămênea in **ofichion** alŭ lorŭ, sĕŭ în cele-l-alte Epistasiĭ maĭ mult de cât unŭ anŭ să aibă a da pe tot anulŭ acestŭ ajutorŭ la cutie. Egumeniĭ când se orânduescŭ să aibă a da dintr'a lorŭ, iarŭ nu de la Mônăstirĭ, ceĭ de la Mônăstirile marĭ câte tal. 40, iar ceĭ de la Mônăstirile maĭ micĭ câte tal. 20. Neguţătoriĭ companiştĭ carĭ sunt privileghiaţĭ cu hrisovŭ, adecă Capanlăĭ, cum şi gelepĭ, de la toţĭ tal. 300. Aşişderea şi negustoriĭ care iaŭ de la Visteria

Domniei mele cărți pentru alișverișuri de vite și altele, să dée la luarea cărței taleri unulŭ.

Fiind-că pentru Catahrisisŭ care se urma în pricina pereusiilorŭ celorŭ morți, de se isterisa și se mâhnea rudele și clironomi de dreapta clironomia lorŭ ce li se cuvine dupĕ pravilă, cu pricina ajutoruluĭ cutieĭ de milostenie, amŭ ridicat Domnia mea cu totulŭ acea rânduială, hotărîmŭ ca prea sfinția sa părintele Metropolit Ungro-Vlahieĭ, pe toți duhovniciĭ de obște să'ĭ îndatoréscă și să le dée învĕțătură și poruncă, ca să fie datorĭ întru îngreuiarea oprireĭ daruluĭ sĕŭ, să îndemne pe fie-care creștinŭ mirénŭ, saŭ preotŭ mirénŭ la sfîrșitulŭ lorŭ, ca să lase acea ce se va proerisi la cutie analagonŭ după periusia luĭ, pentru folosul și pomenirea sufletuluĭ sĕŭ, ca la unŭ locŭ cuviinciosŭ, de unde sĕ ajută și se mângâie mulți săracĭ și scăpătați, iară Arhiereiĭ, Igumeniĭ, și cu unŭ cuvânt tótă partea călugărilorŭ, preoți și călugărĭ, orĭ prin cuvênt séŭ prin diată și să dée la cutie a treia parte, iară când acésta nu va urmao întocmaĭ precum orânduimŭ, atuncĭ să iée la cutie tótă periusia călugăruluĭ. Vre-unŭ lucru nemișcătorŭ de va afierosi cine-va la cutie, acel lucru să nu se vîndă, ci să rămâie a-l căuta Epitropia ca un acaretŭ și sigură *Iratŭ* ce este, Căți din *proeresis* al lorŭ, orĭ de față séŭ prin tainá vorŭ avea a da la acéstă cutie vre-unŭ ajutorŭ, să pótă a merge și înșișĭ ca să arunce în cutie. Așișderea să dea la cutie prea sfinția sa Metropolitulŭ țĕriĭ, când se învrednicesce a se face Metropolitŭ noŭ tal. una mie, precumŭ și părinții Episcopĭ aĭ Râmniculuĭ aĭ Argeșuluĭ și aĭ Buzĕuluĭ câte tal. 500. Iară preoții și Diaconiĭ din tóte Eparhiile țĕriĭ, după numĕrulŭ ce sunt arĕtați în hrisóvele vechĭ de 3500, să dée ceia ce aŭ datŭ și până acumŭ, adică câte tal. patru pe anŭ, din care să iée cutia partea sa pe jumĕtate, precumŭ s'aŭ urmatŭ, iară cea l-altă sunt ale școlelorŭ, carĭ banĭ să'ĭ facă părinții Arhiereĭ negreșitŭ pe toți teslimŭ la orânduitele douĕ soróce; asemenea și răsura de la baniĭ breslilor, dupĕ orânduiala hrisóvelor care le-amŭ vĕdutŭ Domnia mea, să-și iéie cutia.

Deciuiala din milele mônăstirescĭ ale vinăriciuluĭ, să-și iéie cutia deplinŭ la vremea ce-și iaŭ și mônăstirile milele lorŭ de vinăriciŭ, cumŭ și aceĭ tal. 1500 de la lemnarĭ și zidarĭ, precumŭ și de la mezaturĭ cele câte douĕ parale la leŭ de la cumpărătorŭ, i de la hirotoniĭ câte tal. 5 preotuluĭ, și câte tal. doĭ și jumĕtate diaconuluĭ, i de la tabacŭ câte douĕ-decĭ și șése de parale ocaua celuĭ strĕinŭ, și câte optŭ parale ocaua celuĭ din țéră, maĭ scăzĕndŭ pe tăbăcarĭ din cea de maĭ nainte. Orânduimŭ Domnia mea asupra cutieĭ nazărŭ pe Dumnéluĭ vel Vornicŭ alŭ obștirilorŭ, și pe ceĭ patru neguțătorĭ Epitropĭ ce sunt arătați prin deosebita fóie pecetluită, din care unuluĭ să aibă deosebita îngrijire și Epistasia în parte'și asupra cutieĭ, iară la lucrarea și osârdia ce trebue să se facă la acéstă trébă a milosteniei, cum și la cele-alte trebĭ ale Epitropieĭ dupĕ hrisovuluĭ ce deosebitŭ amŭ datŭ Domnia mea pentru întocmirea acestuĭ Departamentŭ, să fie câte-și patru dinpreună cu Dumnéluĭ Vorniculŭ

următorĭ şi silitorĭ, carĭ să se osîrduiască acumŭ şi în tótă vremea fără de lenevire pentru strîngerea nu numaĭ sus numitelor venitурĭ ale cutieĭ, ci şi pentru altele întîmplătóre, care se vor orândui la cutie dupĕ cuviinţă de a le face tacsil, şi când vorŭ întâmpina vre-o discolie, să céră ca să li se dea totŭ ajutorulŭ de la Domnia mea, ţicemŭ ca mare îngrijire să aibă Dumnéluĭ vel Vorniculŭ nazârulŭ, şi cu orânduiţiĭ patru neguţătorĭ Epitropĭ de a lipsi catahrisisŭ acela ce se urma maĭ nainte şi pênă acumŭ la baniĭ cutieĭ de milostenie, cheltuindu-se şi risipindu-se fără de cuvênt dreptŭ, rămâindŭ atâţia şi atâţia sĕracĭ vrednicĭ de milă lipsiţĭ, şi orĭ vre-unŭ obrazŭ deosibit, orĭ maĭ proştĭ necunoscuţĭ, orĭ vre-o fată sĕrmană de măritat, séŭ verĭ-cine arŭ fi, după jalbele ce vorŭ da rânduindu-se spre cercetare la Epitropie, Dumnéluĭ Vorniculŭ dinpreună cu patru neguţătorĭ Epitropĭ să aibă a cerceta şi de faţă şi pe subt cumpătŭ de starea aceluia ca să afle în adevĕr şi prin cercetare şi prin vedere de i se cuvine ajutorŭ şi de este vrednic de milă, şi fără de a căuta hatâr şi prietenie séŭ vre-o mijlocire, dreptulŭ adevĕrŭ, în cugetŭ curatŭ, să aréte Domnuluĭ prin anafora iscălită de nazîr şi de patru neguţătorĭ Epitropĭ starea aceluia şi ca câtă milă i se cuvine ajutor la lipsa şi trebuinţa luĭ, după starea cutieĭ, socotindŭ că sunt şi alţiĭ atâţia şi atâţia sĕracĭ asemenea, şi pecetluindu-se şi însemnându-se cu condeiulŭ Domnuluĭ însăşĭ acea anafora, aşa să pótă a da ce se va orândui. iar pitacele de porunc̆ă pentru banĭ din cutie, orĭ cu nume, orĭ făr de nume, séŭ altă mijlocire de orânduială, cu totulŭ le rădicamŭ Domnia mea, să nu se maĭ facă, fără de numaĭ cum amŭ ţisŭ maĭ sus, prin anaforaua Vorniculuĭ, şi a câteşĭ patru a neguţătorilorŭ epitropi pecetluită şi însemnată de Domnŭ, orĭ pentru mult, orĭ pentru puţin, socotindu-se bine la acésta Dumnéluĭ nazîrulŭ şi cu negustoriĭ epitropĭ, că nu numaĭ vătămare de sufletŭ vorŭ avea când nu vorŭ căuta treaba milostenieĭ întru cugetŭ curatŭ, rĕmăindŭ pĕcătuiţĭ a da sémă înaintea luĭ Dumneẓeŭ, ci şi de la Domnia mea vorŭ avea răsplătirea când se vorŭ dovedi necredincioşĭ. La tot sfârşitulŭ unuĭ anŭ să fie datorŭ Dumnéluĭ Vornicu obştirilorŭ împreună cu ceĭ patru neguţătorĭ Epitropĭ a 'şĭ da socotéla osăbită a cutieĭ, întru care să se arete nu numaĭ toate venitурile câte maĭ sus numim, ci şi celea întîmplătoare, i cheltuelile, sub iscăliturile tuturora; unde amŭ orênduitŭ Domnia mea pe celŭ după vremĭ vel Postelnicŭ să fie nazîrŭ asupra socotelilorŭ Epitropieĭ de obşte, ca să se teorisască de către Dumnéluĭ, care socotelĭ să se scrie în condica Epitropieĭ, unde tot întraceeaşĭ condică asemenea să se tréc̆ă şi socotelele anilorŭ viitorĭ în rândŭ una după alta, ca să fie cunoscutŭ prisosulŭ ce aŭ rĕmasŭ într'unŭ anŭ din venitурĭ, séŭ cheltuéla ce aŭ trecutŭ maĭ mult, şi la închierea socoteliĭ să se înfăţişeze şi tóte anaforalele pecetluite şi însemnate de Domnŭ, ca să se spargă, şi aşa să se aréte la Domnŭ închierea socoteleĭ a fieş-căruĭ anŭ; iară pentru ostenéla ce are a face Dumnéluĭ vel Vornicŭ alŭ obştirilorŭ, cum şi orênduiţiĭ patru neguţătorĭ epitropĭ, măcarŭ că acéstă trébă a milostenieĭ săracilorŭ, la care să

vorŭ osîrdui, va fi în adevĕrŭ mântuitóre de sufletŭ, pentru care tot creştinulŭ este datorŭ a se osîrdui fără de plată, dar cu tóte acestea, fiind-că lângă acésta trébă a milostenieĭ săracilorŭ, sunt încărcaţĭ şi cu cele-l-alte trebĭ obşteştĭ ale Epitropieĭ, amŭ orênduitŭ Dnmnia mea, prin deosĕbitŭ hrisovulŭ Domnieĭ mele, care amŭ datŭ pentru întocmirea acestuĭ Departamentŭ alŭ Epitropieĭ, aceea ce s'aŭ căḑutŭ, atât pentru Dumnéluĭ Vorniculŭ, cât şi pentru patru orânduiţĭ neguţătorĭ Epitropĭ, i pentru patru boerinaşĭ şi Logofeţĭ; dreptŭ acea poruncimŭ ca tóte acestea să se urmeze întocmaĭ; şi amŭ întăritŭ acestŭ Domnescŭ hrisovŭ cu însăşĭ Domnésca nóstră Iscălitură şi pecete, şi cu credinţa luminaţilorŭ şi prea iubitorŭ Domnieĭ mele fiĭ: Mihail Vvod., Alex. Vvd. şi cu marturia D-lor cinstiţilor şi credincioşĭ boerilorŭ veliţĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: Pan Nicolae Mavrocordatŭ vel Spăt., Pan Nicolae Basarab vel Logof. de ţéra de sus, Pan Dumitrasco Racoviţă vel Ban, Pan Manolache Creţulescu vel Vornicŭ de ţéra de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vist., Pan Ioan Damaris vel Vornicŭ de ţéra de jos, Pan Radu Golescu vel Vornicŭ al obştirilorŭ, Pan Iorgache Suţu vel Hatman, Pan Stefan Văcărescu vel Logof. de ţéra de jos, Pan Isaac Ralet vel Logof. alŭ obiceiurilorŭ, Pan . . . . vel Post. Teodorache Iuliano vel Clucer, Pan Iordache Slătineanu vel Paharnicŭ, Pan Nicolae Golescu vel Stolnicŭ, Pan Dimitrie vel Comisŭ şi Ispravnicŭ Pan Nicolae Basaraba vel Logof. de ţéra de sus; şi s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta în anulŭ d'ântêiŭ dintru ântêia Domnie a Domnieĭ mele aicĭ în oraşul Bucurescĭ la anĭ de la zidirea lumiĭ 7307, iară de la nascerea D-luĭ Dumneḑeŭ şi mântuitorulŭ nostru Isus Hristos. 1798. în luna luĭ Ianuarie 22. De Iacovache Logof. de taină.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vvod. i gspd. Zem. Vlahiscoie.

Cinstitŭ şi credinciosŭ boĭerulŭ Domnieĭ mele Dumnéluĭ vel Vorn. alŭ obştiriloră, fiind-că cu orînduiala lefilorŭ ce se facŭ de la Epitropie la obraze scăpătate, câte numaĭ pênă acum s'aŭ hotărîtŭ, vedemŭ o sumă îndestulată, care dupĕ iraturile Epitropieĭ, nu maĭ arŭ rĕmânea altŭ mijlocŭ de putinţă şi pentru vre-unŭ ajutorŭ deosebitŭ la vre-unŭ locŭ prea trebuinciosŭ, de aceea dară D-néta trebue să chibzuescĭ maĭ din vreme şi să socotescĭ a nu maĭ orêndui lefĭ, căcĭ precum ḑicemŭ, iraturile Epitropieĭ nu aŭ catastasu atâta de mare, şi aşĭa veĭ urma Dumnéta de acum înainte. toti pisah gd. — 1798, Sept. 17.

(Lista grecéscă scrisă românesce sub No. 26 Fila 82).

Cod. XXXIX fila 81.

Anexa la pag. 181

Hrisovulŭ Logofeţieĭ de obiceiurĭ

O râvnă desĕvêrşită avêndŭ Domnia mea de a pune în faptă câte sunt de folosŭ, trebuinţă şi podóba acesteĭ de Dumneḑeŭ păzită ţéra nóstră, nu amŭ lipsitŭ de cum amŭ ajunsŭ cu ajutorulŭ luĭ Dumneḑeŭ la scaunulŭ acesta a chibzui şi cele ce sunt spre buna orênduială şi podóba eĭ şi găsindŭ la orên-

duiala şi obiceiurile politicescĭ, pentru trebuinţa şi folosulŭ ţĕreĭ o Logofeţie osebită întocmită de Domnia sa selefulŭ nostru Alexandru Ipsilant Voivod, o adunătóre de tóte obiceiurile şi orênduelile politicescĭ, şi de privileghiurile pămêntuluĭ acestuia câte maĭ jos se vorŭ numi, în care să scrie tóte dupĕ orênduiala lorŭ, ca să fie cunoscute şi ca să se păzéscă de-apururea şi în tótă vremea cu cuviinţă şi cu statornicie, ca unŭ lucru ce neavêndu-lŭ maĭ nainte ţéra, câte se făcea, une-orĭ se făcea într'unŭ chipŭ, alte orĭ într'altŭ chipŭ, adecă fără de nicĭ o orênduială întocmită, la care găsindŭ acéstă întocmire şi aşedare de Logofĕtŭ mare alŭ obiceiurilorŭ şi sub dênsulŭ alŭ doilea şi alŭ treilea i patru Logofeţeĭ micĭ ; acésta dară orênduială dupĕ ce maĭântêiŭ chibzuind-o şi Domnia mea, amŭ aflat-o de trebuinţa ţĕreĭ, care o amŭ întăritŭ, făcêndŭ şi vel Logof. de obiceiurĭ şi voimŭ ca prin îngrijirea nevoinţeĭ şi strădania acesteĭ Logofeţiĭ să se scrie Istoria, orênduiala politicéscă, şi dregătoriile ţĕreĭ nóstre, ceĭ de Dumneḑeŭ păzite şi să se păstreze la acéstă Logofeţie, una ca să fie cunoscute pe deplinŭ cele de cuviinţă, atât ale tuturorŭ împreună, cât şi ale fieş-căruia orăşanŭ în parte, şi alta ca să se alcătuiască şi să fie de-apururea în ţéră o întocmélă necurmată fără greşélă, care este vêrfulŭ bunătăţilorŭ la tóte lucrurile şi la tótă însoţirea politicéscă a ómenilorŭ, şi Logof. avêndŭ rêndŭ dupĕ Logof. vel ţéra de jos, şi ţinêndŭ toiagŭ, să şéḑă împreună cu ceĭ-l-alţĭ boĭerĭ aĭ Domnieĭ mele, la Domnesculŭ nostru Divanŭ şi la cele-l-alte adunărĭ, şi să judece împreună cu ceĭ-l-alţĭ şi când se face înălţare de dregătorĭ séŭ se daŭ boĭeriĭ şi se sĕvêrşescŭ alte obiceiurĭ, i ţeremoniĭ, atât politicescĭ cât şi biserescĭ, să se afle faţă pentru îndreptarea şi povaţa în ce chipŭ se cuvine a se face urmare dupĕ obicĭnuita lorŭ orênduială ; să aibă acéstă dregătorie a Logofeţieĭ de obiceiurĭ léfa aceea ce aŭ şi D-nélorŭ veliţiĭ Logofeţĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele, de la Visterie, cum şi alŭ II-lea Log. i alŭ III-lea Log. şi patru Logofeţĭ micĭ aĭ Logofeţieĭ de obiceiurĭ, să aĭbă asemenea léfă de la Visterie dupĕ cum şi aĭ Divanuluĭ; aşişderea să aĭbă acéstă Logofeţie a obiceiurilorŭ şi iraturĭ de la slujbele Domnescĭ ce se strigă la cochiĭ vechĭ dupĕ cum s'aŭ urmatŭ şi anulŭ trecutŭ, adecă pe cât iéŭ amêndoĭ D-nélorŭ veliţiĭ Logofeţiĭ cu doĭ (2) Logof. să iée acéstă Logofeţie pe jumĕtate şi împărţindŭ trebile acesteĭ Logofeţiĭ în cincĭ capete :

1. In istoria Domnilorŭ Valahieĭ, adecă să se facă adunare de tóte letopisiţile ce s'aŭ scrisŭ dupĕ vremĭ de ómenĭ cu sciinţă pentru oblăduirea ţĕreĭ, cu schimbările şi prefacerile eĭ, împreună şi cronologia Domnilorŭ şi ocârmuitorilorŭ pe scurtŭ.

2. In geografia ţĕreĭ : cum se hotărăsce cu cele din afară ale eĭ, adecă cu prea puternica Impĕrăţie şi cu pămêntŭ strĕinŭ, precum hotărnicia ţĕreĭ despre partea Banatuluĭ şi cu Transilvania, ce s'aŭ făcutŭ prin ómenĭ împĕrătescĭ la létŭ 1792, dupĕ pacea de la Şiştov, i sinetulŭ ce s'aŭ datŭ nemţesce şi turcesce pentru cercetarea hotarelorŭ de către comisariĭ Austrienĭ la mâna Efenḑilorŭ

. . . . . aĭ Prea Inalteĭ Porţĭ, şi hotărnicia hazurilorŭ Austriecéscă ce s'aŭ făcutŭ din poruncă Impĕrătéscă cu Mumbaşirŭ în Domnia luĭ Ştefan Vodă, cum şi cercetările ce s'aŭ făcutŭ maĭ în urmă şi privileghiurile ţĕreĭ, hatiserifirilorŭ ce s'aŭ datŭ dupĕ vremĭ pentru privileghiurile eĭ şi câte se voriĭ maĭ da să se scrie în condicile acesteĭ Logofeţiĭ, iară cele adevĕrate să se păstreze la Mitropolie, de unde să se iée adeverinţă înscrisŭ cumcă s'aŭ datŭ acolo, care adeverinţă să se tréca la condică.

2. In cele ce se cuvine la Domnŭ, de la începutulŭ Domnieĭ pênă la sfârşitŭ, adecă venirea Domnieĭ de la Ţarigrad, pênă se aşéḑă în scaunulŭ Domnieĭ, ţeremoniile ce se obicĭnuiescŭ a se face maĭ desŭ séŭ maĭ rarĭ, precum: alaiŭ la sĕrbătorĭ, felurimile de eşirĭ ale Domnilorŭ din Curtea Domnéscă, afară de ţeremoniile ce se facŭ peste anŭ la Curtea Domnéscă: nunte Domnescĭ, cununiĭ şi botezurĭ Domnescĭ, întâmpinărĭ de solĭ şi de alţĭ mosafirĭ.

4. In bisericésca orênduială şi acésta în douĕ, în de obşte cum sunt mezaparisiile bisericescĭ şi în parte cum se urméză cele de cuviinţă a fiteş-căruia din ceĭ din cinulŭ bisericesc, şi cum se face aşeḑarea de Mitropolitŭ, de Episcopĭ şi de Egumenĭ de la mônăstirĭ marĭ şi micĭ, să fie scrise la acéstă cancelarie, şi la tóte acestea când se face, să se afle dupĕ trebuinţă Logofĕtulŭ de faţă spre a arĕta orênduiala lorŭ.

5. In orênduiala politicéscă, şi acésta în douĕ, în deobşte, pentru care se cuprinde în parisiile Domnescĭ, şi în parte care este boĭeriile şi veniturile lorŭ, de care cuvêntămŭ aicĭ la acestŭ cap. adecă meseriile tuturorŭ dregătorilorŭ marĭ şi micĭ, veniturile lorŭ şi datoria ce are fieş-care a sĕvêrşi tóte acestea, să fie trecute în condica de obiceiurĭ, şi acéstă Logofeţie când se înalţă cinevaşĭ la vre-o boĭerie, să fie datóre să dée la celŭ ce iĕ boĭerie în scrisŭ însemnare, care să cuprinḑă orênduiala aceleĭ boĭeriĭ, şi datoria ce are a urma, cum şi havaeturile séŭ baeşişulŭ ce este obicĭnuitŭ a da acea boĭerie la îmbrăcatu caftanuluĭ verĭ-cuĭ, iarăşĭ de la acéstă Logofeţie să arĕte şi să se dée fóie anume şi legile celorŭ ce sunt în dregătoriĭ, şi orĭ-ce slujbă séŭ boĭerie, cu tóte că sunt scrise la Visterie fiind-că de dênsa se şi daŭ, să fie însă şi la condica acesteĭ Logofeţiĭ scrise şi de la acéstă Logofeţie să se facă arĕtare fiteş-căruia dregătorŭ orênduita léfă împreună cu cea-l-altă orênduială de urmarea datorieĭ, boĭerieĭ şi slujbeĭ luĭ; iară altele ce vomŭ maĭ chibzui Domnia mea că sunt de cuviinţă a se da pe séma acesteĭ dregătoriĭ pentru îndeplinire le vomŭ orêndui şi le vomŭ întocmi prin deosebită carte a Domnieĭ mele, în care se va arĕta anume şi ce altŭ venitŭ are acéstă Logofeţie, şi din ce Decĭ întărimŭ aceste capete printr'acestŭ Domnesculŭ nostru testamentŭ şi voimŭ ca să se păzéscă cele ce se cuprindŭ într'ênsulŭ precum le orênduimŭ şi să se urmeze nestrămutatŭ, spre întărirea şi podóba, cum amŭ ḑisŭ, a ţĕreĭ acesteia de Dumneḑeŭ păzite şi nu suntemŭ la îndoială, că şi la ceĭ din urma nóstră luminaţĭ fraţĭ Domnĭ va fi plăcută acésta, şi vorŭ bine-voi şi Domnia lorŭ a întări

aceste obiceiurĭ, carĭ măcar de şi s'aŭ izvoditŭ dupĕ vremĭ, orĭ-cum s'aŭ întêmplat; iară acum s'aŭ luatŭ întărire pe deplinŭ, cu cuvêntŭ dreptŭ şi cu sfatŭ de obşte; şi amŭ întăritŭ hrisovulŭ acesta cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele Io Constantin Gheorghe Hangeri Vvod. şi cu credinţa prea iubiţilorŭ Domnieĭ mele fiĭ: Mihail Vvd., Alexandru Vvd. martorĭ fiindŭ şi Dumnélorŭ cinstiţiĭ şi credincioşĭ veliţiĭ boïerĭ aĭ Divanuluĭ Dómnieĭ mele: Pan Dumitrache Ghica vel Banŭ, Pan Nicolae Mavrocordat vel Spătarŭ, Pan Nicolae Basarabŭ vel Logof. de ţéra de sus, Pan Nicolae Filipescu vel Vorn. de ţéra de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vist., Pan Constantin Filipescu vel Vorn. de ţéra de jos Pan Radu Golesu vel Vorn. alŭ obştirilorŭ, Pan Radu Slătineanu vel Vornicŭ alŭ treilea, Pan Constantin Ştirbeiŭ vel Logof. de ţéra de jos, Pan Manolache Grădişteanu vel Vornicŭ alŭ patrulea, Pan Mateiŭ Fălcoianu vel Logof. alŭ obiceiurilorŭ, Pan Iorgache Suţu vel Post., Pan Costache vel Hatmanŭ, Pan Teodorache Iuliano vel Clucerŭ, Pan Scarlat Slătineanu vel Paharn., Pan . . . vel Stoln., Pan Dimitrie vel Comisŭ, Pan Teodorache Văcărescu vel Slugerŭ, Pan Iordache vel Pitarŭ, şi Ispravnicŭ Pan Nicolae Basarab vel Logofĕtŭ de ţéra de sus; şi s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta la anulŭ d'întêiŭ dintru întêia Domnie a Domnieĭ mele, la anĭ de la Hristos 1798, Aprilŭ 12.

Cod. XL, fila 24.

Anexă la pag. 182.

Cost. Gheorghe Hangeri Vvd. i gospodŭ.

Cinstiţiĭ şi credincioşiĭ boerilorŭ Domniĭ méle, D-ta vel Bane Dimitrie Ghica i Dumnéta vel Bane Nicolae Mavrocordatŭ Epistatule alŭ Postelniciĭ, i Domnia ta vel Vist. Nicolae Brâncovene, şi D-ta vel Vornice de ţéra de jos Constantin Filipescule, cu tóte că slujba Vornicieĭ este legată la epitropie între cele-l-alte iraturĭ ce maĭ are, dar dupĕ cuviinţă amŭ socotitŭ Domnia mea să facemŭ Iratŭ alŭ Dumnélorŭ veliţilorŭ Vornieĭ, când însĕ să va găsi prin buna chibzuiré Dumnévóstră altŭ mijlocŭ ca să se pue în locŭ la epitropie de o potrivă venitŭ cu acésta a slujbiĭ Vornicieĭ, fiind-că de acolo să ajutoréză cele maĭ multe obraze scăpătate cu lefile şi milele ce se daŭ necurmatŭ, cum şi orênduiala podurilorŭ marĭ se ţinŭ, şi urmarea să fie cu mijloculŭ cĕ se arată maĭ jos, adeeă slujba Vornicieĭ să se vêndă de la Visterie, şi baniĭ ce va eşi să se facă treĭ părţĭ, din care douĕ părţĭ să se dée la doĭ D-lorŭ veliţiĭ Vornieĭ de ţéra de sus, şi de ţéra de jos, iar o parte să se dée la ceĭ-l-alţĭ doĭ Dumnélorŭ veliţiĭ Vornicĭ alŭ treilea şi alŭ patrulea, şi pentru ca să nu să întîmple logotriviĭ la mijlocŭ, acestŭ venitŭ să se împarţĭ cu analoghie la Dumnélorŭ pe tótă luna, şi să fie şciută Visterieĭ socotéla acestuĭ venitŭ, şi împărţéla analoghieĭ, afară din lefile Dumnélorŭ; ci dar d'împreună adunându-vĕ D-vóstră şi chibzuindŭ a găsi mijlocŭ acestiĭ întocmirĭ, precum ţicemŭ ca, şi la Epitropie

să se găsască altŭ iratŭ, în locului acestuia a se pune spre a nu se da zătignire trebuinţiĭ, şi să ne arĕtaţĭ Dumnévóstră cu Anafora. tolico pisah gd.—1799 Ghenar 4.

Cod. XXXIX fila 128 verso.

Anexă la pag. 183.

Zem. Vlahiscoie. Dumnévóstră Ispravnicilorŭ ot sud.... sănĕtate, şi vouĕ părcălabilorŭ şi tuturor locuitorilorŭ de prin satele acestuĭ judeţŭ, vĕ facemŭ Domnia mea în şcire că între alte năpăstuirĭ şi jafurĭ, şi nedreptăţĭ ce s'aŭ urmatŭ de către slujbaşiĭ zapciĭ aĭ plăşilorŭ, care până acum trecêndu-se cu vederea de către Ispravnicĭ, aŭ pătimitŭ ticălósa Raia, nedreptăţĭ şi necazurĭ nesuferite, una este şi acésta adecă conacile Zapciilorŭ ce le facŭ prin sate cu cererĭ, nepotrivite ce nu pot ticăloşi a le împlini fiind de multe chipurĭ şi lucrărĭ carĭ nicĭ se găsescŭ pe la dênşiĭ, în cât până a nu merge Zapciu în satŭ, maĭ înainte trimite slujitoriĭ săĭ gătéscă conacŭ, cerêndu-le lucrurĭ ce numaĭ pe la băcăniile tèrgurilorŭ se găsescŭ, şi aşa dupĕ ce soseşce Zapciu şi nu se află gata ale conaculuĭ, îĭ înjură, îĭ necăjescŭ, trimiţêndu'ĭ dupĕ ale conaculuĭ, şi în cea de pe urmă îĭ şi bate aruncêndu-le câte o pricină de neîmplinirea poruncilorŭ Domneşcĭ ; acestea dară cu mare mirare şi cu mâhnire din destulă vĕdêndu-le Domnia mea, nu putem a suferi de a pătimi într'acest chipŭ ticălósa Raina a prea puterniculuĭ împĕratŭ, în vreme ce zapciiĭ aŭ simbria lorŭ orênduită, şi nu aŭ a cere alt-cevaşĭ mâncarea lorŭ de la locuitorĭ, din cele ce aŭ şi locuitoriĭ, adecă fênŭ pentru caĭ şi grăunţe, câte odată când li se întîmplă masulŭ la acelŭ satŭ, iară de ale mâncăriĭ, de care mănâncă şi însuşĭ locuitoriĭ satelorŭ orĭ-ce să întêmplă la casele lorŭ, fără de a nu face gătire de conace cu deosebite cererĭ de lucruĭ care nu aŭ eĭ. Dreptŭ acea poruncimŭ de acum înainte toţĭ să o şcie de obşte, că zapciĭ n'aŭ să facă cerere maĭ mult de conacu lorŭ, şi orĭ-carĭ se va îndrăzni împotriva poruncii Domniĭ méle a face vre-o urmare de cerere cât de puţinŭ, unulŭ ca acela să şcie, că lipsindu-lŭ Domnia mea din slujbă, îlŭ vomŭ pedepsi fără de milostivire. Asemene aŭ venitŭ la auḑulŭ Domnieĭ méle că părcălabiĭ satelorŭ unindu-se cu zapciĭ şi cu uniĭ din fruntaşĭ, punŭ banĭ în cislă maĭ mult decât estracturile Ispravnicilorŭ, cu cuvêntŭ de cheltuiala satuluĭ, cu care încărcându-se suma respunderiĭ la împlinire în parte, se face numaĭ de către ceĭ sĕracĭ şi neputincioşĭ, iar fruntaşiĭ trecŭ fără de a se supĕra la acele cheltuelĭ, care le cisluescŭ numaĭ şi numaĭ pentru mâncătoria lorŭ, i a Zapciilorŭ. Decĭ şi acéstă urmare fiind fără de dreptate şi pricinuitóre de necumpănire, nu o putemŭ suferi Domnia mea, ci hotărâmŭ şi poruncimŭ să se rădice cu tot, şi de acum inainte verĭ ce cheltuială măcar va avea fieşcare satŭ, ca să pue în cislă, întâiŭ să o arate D-vóstră Ispravnicilorŭ, ca să o cercetaţĭ, şi de o veţĭ găsi cu cale şi cu adevĕrată cheltuială, dréptă a satuluĭ aşa să daţĭ slobodenie a se pune în cislă, şi să fie trecută pricina aceleĭ cheltueli în condica judeţuluĭ pentru ca să se şcie în tótă vremea; maĭ vĕḑumŭ

Domnia mea din jălbile de pe la locuitorĭ, că se face mare năpăstuire sĕracilorŭ la cisle, puindu-se fruntaşiĭ pe uşorŭ, şi ceĭ sĕracĭ fórte peste puterea lorŭ, şi acésta nu póte fi de altŭ, fără de numaĭ că Dumnévóstră Ispravnicĭ neîngrijindŭ de cumpănirea judeţuluĭ, nicĭ cercetândŭ adese cislele, vĕ căutaţĭ numaĭ interesurile, şi v'aţĭ lăsatŭ în nădejdea Zapciilorŭ, şi eĭ ca nişce oamenĭ fără chibzuială întrégă, socotindŭ că tótă vrednicia stă numaĭ la împlinirea banilorŭ, căutândŭ şi eĭ apoĭ mijlócele ce ar putea să jăfuiască, ne avêndŭ nicĭ unŭ felŭ de înfrînare de la Ispravnicĭ, fără de a socoti câtă îngrijire trebue să aibă a nu se năpustui nicĭ unulŭ la cislă, şi cu acésta se face de mare nevoie risipirea şi strămutarea locuitorilorŭ de prin loculuĭ lorŭ, de care cu tóte că amŭ orênduitŭ Domnia mea cercetătorĭ pe la judeţe, şi avemŭ să facemŭ îndreptare acestor lucrurĭ, ca să se bucure locuitoriĭ de obşte, şi să petrécă ticălósa Raiaoa cu tótă liniştea, dară ca uniĭ ce sunteţĭ datorĭ D-vóstră a priveghea, vĕ poporuncimŭ strașnicŭ să aveţĭ pururea îngrijirea de unele ca acestea, cu tot mijloculŭ cuviinciosŭ, şi să vedeţĭ a nu se face sĕracilorŭ năpăstuire la cislă, nicĭ să îngăduiţĭ vre-o urmare împotrivă, că vĕ vomŭ pedepsi întocmaĭ ca pe cel vinovatŭ; priveghеţĭ dară de acum înainte şi de faţă şi pe sub cumpĕtŭ la cislele satelorŭ, fiind-că întru acésta stă buna cumpănire; şi porunca acésta a Domnieĭ méle, cetindu-se prin tóte satele întru auduluĭ tulurorŭ locuitorilorŭ, s'o adevereză în dosŭ preotu şi pârcălabu satuluĭ, şi trecênd-o la condica judeţuluĭ, să o trimeteţĭ apoĭ Domnieĭ mele, spre încredinţare că aŭ înţeles'o cu toţiĭ. ii saam receh gd.—1798, Febr. 18.

Cod. XXXIX, fila 22.

Anexă la pag. 183.

Zem. Vlahiscoie. Findŭ că Dumnealuĭ cinstitŭ şi credinciosŭ boĭerulŭ Domnieĭ mele vel Spătarŭ ne arétă, cum că Ispravnicĭĭ din sud Vlaşca aŭ luatŭ tal. patru sute de la unu Gheorghe Hoţulŭ i de la gazdele luĭ, care s'aŭ prinsŭ de Polcovnicu judeţuluĭ, cu căpitaniĭ de la Daia, i Gréca şi Cacaleţiĭ, dămŭ volnicie slugeĭ Domnieĭ mele . . . . . zapciŭ spătărescŭ să mérgă la Ispravnicĭĭ Vlăsceĭ de unde să ia acestĭ tal. patru sute ce i-aŭ luatŭ Ispravnicĭĭ de la numitulŭ hoţŭ, i de la gazdele luĭ, să-ĭ aducă la Spătărie, ca să dée păgubaşilorŭ ce se vorŭ arĕta pe urma numituluĭ hoţŭ. ii saam receh gd.—1798. Octomb. 23.

Cod. XXXIX fila 99 verso.

Anexă la pag. 184.

Zem. Vlah. Fiind-că Gheorghe Proorovicĭ, i Neculae cu fraţiĭ luĭ ţiganĭ aĭ Dumnéluĭ vel Vorn. Manolache Creţulescu ce sunt sciuţĭ de hoţĭ vestiţĭ, trecuţĭ în multe rânduri prin condicile puşcărieĭ, nu s'aŭ părăsit de urmările lorŭ, ci apururea âmblândŭ, dintr'unŭ judeţŭ într'altulŭ tălhărindŭ şi hoţindŭ,

pentru care fiind-că dete Domnieĭ mele mare prinsóre Costandin Lipovanulŭ, cum ca să-i se deie voie şi sloboḑenie de la Domnia mea şi i va prinde, de aceea dupĕ a luĭ făgăduială, dămŭ Domnésca nóstră carte la mânile numituluĭ Costandin Lipoveanulŭ, cu care să aibă voĭe şi volnicie să âmble în orĭ-ce judeţŭ va face trebuinţă, să prinḑă pe aceştĭ ţiganĭ hoţĭ. De care poruncimŭ Dumneavóstră Ispravnicilorŭ aĭ judeţuluĭ, i Polcovnicilor, Căpitanilorŭ, Zapciilorŭ şi altorŭ slușbaşĭ, nu numaĭ să nu staţĭ cu vre-o impotrivire, fără de nicĭ un cuvêntŭ, să daţĭ negreşitŭ spre a-ĭ putea prinde, dar nicĭ numitulŭ cu pricina acésta să nu se amestece la alte hoţiĭ întâmplătóre, ce nu este datoria luĭ, fără de numaĭ după aceştĭ hoţĭ să âmble a-ĭ prinde, şi prinḑêndu-ĭ cu bună pază să-ĭ trimită aicea la Dumnéluĭ vel Spăt. cu tacrirul lorŭ.—1798 Iulie 30.

Cod. XXXIX fila 66.

Anexă la pag. 184.

Io Cost. Gheorghe Hangeri Vvod. i gpd. Zem. Vlah.

Cinstitŭ şi credinciosŭ boerulŭ Domnieĭ mele biv. vel Stoln. Stefánică Ispravnicelŭ ot. sud. Vlaşca, sănătate; veĭ vedea jalba aceasta ce aŭ datŭ Domnieĭ mele slujitoriĭ scaunuluĭ isprăvnicescŭ, şi cu mirare ne-aŭ fost să auḑimŭ nisce urmărĭ ca acestea, ca să se deie în dajdie slujitoriĭ ceĭ vechĭ, cu pecetluiturĭ, fiindŭ săracĭ, şi să se opréscă ceĭ bogaţĭ, care s'aŭ găsitŭ sporŭ şi aŭ fost porunca Domnieĭ mele a se da în dajdie, lucru carele aduce la turburare, şi care sunt de scădere şi pagubă Visterieĭ Domnieĭ mele, cum şi în ce chipŭ s'aŭ întâmplatŭ pricina acésta, de care aşteptămŭ respunsŭ acesteĭ.—1798. Martie 5.

Cod. XXXIX, fila 41 verso.

Io. Cost. Gheorghe Hangeri Vvod. i gpd. Zem. V .

Cinstiţĭ şi credincioşĭ boĭerĭĭ Domnieĭ mele D-néta vel Spăt., i D-néta vel Agă, vă facem Domnia mea in scire că Deliiĭ şi Tufecciiĭ, Ogiacliiĭ curţeĭ, sunt să fie de ómenĭ opt-ḑecĭ, cărora aŭ a li se da adeverinţele, luĭ vel Hatmanŭ Costache pe la mânele lorŭ, ca să fie cunoscuţĭ, cum şi Spătăria are Neferiĭ cu toţĭ Zapciiĭ lorŭ ómenĭ treĭ-ḑecĭ şi şése. Asemenea şi Agia are neferĭ cu toţĭ zapciiĭ lorŭ ómenĭ 36, cărora li se va da iarăşĭ adeverinţe pe la mânele lorŭ, după orânduială de către D-nóvóstră, spre a fi cunoscuţĭ, iară alţĭ afară dintr'aceştia, orĭ iamacĭ séŭ arnăuţĭ séŭ cu nume de Tufecciŭ, séŭ Deliŭ, séŭ neferĭ, să nu se cunóscă, nicĭ să.pórte ârme séŭ căiafet de arnăuţĭ; dreptŭ aceea poruncimŭ strașnicŭ într'acestașŭ chipŭ, să puneţĭ D-nóvóstră în urmare porunca acésta, şi să grijiţĭ a se păzi negreşitŭ, făcêndu-o cunoscută la toţĭ spre a sci fieș-care porunca ce amŭ datŭ, iară ceĭ l-alţĭ toţĭ câţĭ vorŭ fi să intre în orânduială la dajdie dupĕ starea lorŭ, aşeḑându-se la cătastihul mahalalelorŭ de către Dumnéta vel Agă. tolico pisah. gd.—1798 April 2.

Cod. XXXIX fila 25 verso.

Anexă la pag. 185.

Io Cost. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd. Zem Vlahiscoie

Cinstitŭ şi credinciosŭ boerulŭ Domnieĭ mele biv. vel. Hatmane Suţu Epistatule al Agieĭ, trebuinţă fiindŭ a se da unŭ Nizamŭ la orânduiala băilorŭ, cafenelelorŭ, i băcăniilorŭ, şi cărciumelorŭ, ca să şcie fie-care până la ce vreme din nópte séra potŭ a se zăbovi la trebuinţa alişverişuluĭ, poruncimŭ Dumitale să daĭ Dumnéta de scire cu pristavŭ, că cafenelele şi băile până la patru césurĭ sunt slobode a fi deschise, cum şi băcăniile până la unŭ ciasŭ şi jumĕtate din nópte, asemenea ĭară unu maĭ multŭ, dându-le să înţelégă, că după acésta în urmă celŭ ce se va arĕta cu urmare împotriva Domnescĭĭ nóstre porunceĭ, sĭ şcie că se va pedepsi, şi pe unulŭ ca acela să-lŭ ridice, avêndŭ Dumnéta purtare de grijă a se păzi Nizamul acesta în tótă vremea negreşitŭ. — tolico pisah gd. — 1798, Noembre 3.

Cod. XXXIX fila 103 verso.

Anexă la pag. 185.

Io Costantin Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd.

Cinstitŭ şi credinciosŭ boerulŭ Domnieĭ mele biv. vel. Hatmane Costache Suţule Epistatule al Agieĭ, fiind-că cu sloboḑenie ce se vede acum într'acéstă vreme, âmblândŭ nóptea sloboḑĭ orĭ-cine fără de felinare, găsescŭ mijlocŭ făcĕtoriĭ de rele de îşĭ sĕvârşescŭ faptele şi hoţiile, care acésta dupĕ cum ne pliroforisimŭ Domnia mea, aŭ avutŭ Nizamŭ, adecă nu era nimenea slobodŭ a umbla nópte fără de felinarŭ, de aceea poruncimŭ Dumitale, ca de acum înainte de la un ciasŭ şi jumĕtate din nópte, nimenea să fie slobodŭ a âmbla fără de felinarŭ, şi maĭ ânteiŭ să facĭ porunca acésta sciută la toţĭ de obşte spre a o urma fieş-care, ĭară pe celŭ ne următorŭ să-lŭ ridice.—tolico pisah gl.—1798, Noembre 3.

Cod. XXXIX fila 103 verso.

Anexă la pag. 185.

Pitacŭ la Aga pentru strĕiniĭ ce vorŭ veni în poliţie să-ĭ arĕte Mărieĭ sale

Io Constantin Gheorghe Hangeri Vvd.

Cinstitŭ şi credinciosŭ boerule al Domnieĭ mele Dumnéta biv. vel. Hatmane Epistatule alŭ Agieĭ, primindŭ Domnescul nostru Pitacŭ, să daĭ poruncă în tot poporulŭ Dumitale, mahalagiilorŭ şi pe la hanurĭ, ca de acum înainte oâţĭ se vorŭ întâmpla a veni, ca să conăcéscă atât prinŭ hanurĭ, cât şi pe la prăvăliĭ séŭ case ale mahalagiilorŭ, să fie datorĭ stăpâniĭ caseĭ, séŭ hangiulŭ de la hanŭ îndată a face scire la Agie pentru celŭ ce a conăcitŭ acolo, cine este anume, ce felŭ de omŭ, de unde şi pentru ce trébă a venitŭ? spre a fi sciuţĭ Dumitale toţĭ aceştia, ca să se facă arĕtare Domnieĭ mele în vreme, dân-

du-le să înţelègă, că celŭ ce nu va face urmare după porunca Domnieĭ mele, se va pedepsi straşnicŭ, şi aşa să îngrijescĭ Dumnéta a se păzi acestŭ Nizamŭ în tótă vremea negreşit. — tolico pisah gd. — 1798, Noembre 7.

Cod. XXXIX fila 106.

Anexă la pag. 185.

Pitacŭ la vel. Agă pentru cercetarea strĕinilorŭ ce vinŭ în Bucurescĭ.

Io Costantin Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd.

Cinstitŭ şi credinciosŭ boerulŭ Domnieĭ mele Dumnéta vel. Agă, fiind-că pentru a se păzi buna orânduială şi Nizamulŭ ce se cuvine de către zabiţiĭ politieĭ, cea maĭ ânteiŭ îngrijire de a pururea urméză a se face prin marifetulŭ Agieĭ, maĭ vârtosŭ la strĕiniĭ ce vinŭ în Bucurescĭ, a se cerceta ce ómenĭ sunt, de unde aŭ venitŭ şi cu ce trebuinţă, unde este conăcitŭ, şi cât are a şedea? pentru ca să fie sciuţĭ, după obiceiŭ, cine şi ce felŭ de ómenĭ sunt, şi cu ce trebuinţă sunt aicea veniţĭ în politia Bucurescilor, cu care acestŭ mijlocŭ să se pótă a se vedea furiĭ şi făcĕtoriĭ de rĕŭ, dintre neguţătoriĭ şi călĕtoriĭ ceĭ bunĭ, care Nizamŭ 'lŭ voimŭ Domnia mea să se păzéscă ca unŭ pricinuitorŭ de bună petrecere şi în liniştită odihnă a obşteĭ, de care poruncimŭ să îngrijescĭ Dumnéta, ca pe la străjĭ, şi vătăşeĭ, să daĭ straşnice porunciĭ a fi cu priveghere şi luare aminte, să vadă cine a venitŭ, ce felŭ de ómenĭ sunt, şi să-ĭ arăte la Dumnóta; să îndatorescĭ şi pe hangiĭ de pe la hanurile ce sunt în poporulŭ Agieĭ, precum deosebitŭ s'aŭ poruncitŭ şi Dumnéluĭ vel Spătarŭ, pentru hanurile din poporulŭ Dumisale, cum şi pe ómeniĭ ce sunt portarĭ prin mônăstirĭ să-ĭ îndatorescĭ ca orĭ-ce strĕinŭ va veni, verĭ creştinŭ verĭ turcŭ, séŭ altŭ călĕtorŭ din neguţătorĭ, numaĭ decât să facă scire la Agie, ca să-ĭ cercetezĭ Dumnéta: cine este, de unde a venitŭ, cu ce trebuinţă şi cât are a şedea? cum şi găzdaşilorŭ cărciumarĭ, care ţine gazde şi conace de musafirĭ, să li se dée straşnică poruncă, ca strĕiniĭ să nu fie primiţĭ în mahalale, ci să mérgă să conăcéscă la hanurĭ, afară de aceĭ ce aŭ a se sălăşlui cu locuinţa aicea, pe care a'ĭ arĕta la Dumnéluĭ Ispravniculŭ Bucurescilor, ca să urmeze după orânduiala ce are; pentru care să va da acéstă poruncă a Domnieĭ mele, şi Dumisale Baş-Beşleagă ca şi pentru turcĭ să aibă această purtare de grijă: a se cerceta, cine şi de unde aŭ venitŭ şi cu ce trebuinţă? spre a da de scire la stăpânire, ca să facă cercetare şi urmarea ce amŭ poruncitŭ Domnia mea şi aşa să îngrijescĭ Dumnéta a se păzi Nizamulŭ acesta cu scumpătate ca să pótă fi cunoscuţĭ şi sciuţĭ strĕiniĭ ce vinŭ în Bucurescĭ, şi eĭ dând să înţelégă străjarilorŭ, hangiilorŭ, portarilorŭ şi vătăjeilorŭ i găsdaşilor de prin mahalale, care de nu vorŭ fi următorĭ şi vorŭ face vre-unŭ cusurŭ la Nizamulŭ acesta, aŭ a se pedepsi fórte straşnicŭ de către Domnia mea; pentru care se va porunci şi la Hătmănie, ca şi pentru ceĭ ce vinŭ cu Menziluri, asemenea

să aibă datoria a cerceta şi a'ĭ şci ce ómenĭ sunt, spre a face arĕtare Domnieĭ mele ; aşişderea poruncimŭ Domnia mea ca să îngrijescĭ Dumnéta şi pentru orânduiala pâneĭ, carneĭ, lumânărilorŭ, şi a celor-l-alte tóte, a fi îndestulare la politie, şi a se păzi Nartulŭ celŭ cuviinciosŭ la fieş-care ; să porunceşcĭ Polcovnicilorŭ şi tuturorŭ celor-l-alţĭ Zabiţĭ, ca să se feréscă de a face obiceiŭ de luare cu jăfuire şi ne dreptate, precum se obicinuise de la unŭ rândŭ de vreme încóce, forte să se pórte cu luare aminte toţĭ de împreună a nu da cea maĭ mică pricină de năpăstuire şi cărtire săracilor. — toli pisah gd. — 4798, Ghenar 6.

Cod. XXXIX fila 2.

Anexă la pag. 185.

1798. Martie 30. S'aŭ făcut pitac la Dumnea biv. vel Spăt. i Dumnéluĭ vel Agă, şi la vel Cămăraşŭ pentru arnăuţĭ, că aicĭ în Bucurescĭ fiindŭ linişte, fără de trebuinţă este de a purta arnăutŭ arme, şi de la toţĭ să se rădice armele, şi să pórte sope, afară numaĭ din neferiĭ Dumnéluĭ Baş-beşlégăĭ.

Cod. XXXIX, fila 35.

Anexă la pag. 186.

Io Cost. Gheorghe Hangeri Vvod. i gpr. Zem. Vlahiscoie

Cinstitŭ şi credinciosŭ boerulŭ Domnieĭ mele Dumnéta vel Hatmane fiind că din pricina arnăuţilorŭ şi altora care pórtă caiafetŭ de deliĭ, fără de a fi din ogecurile celea şciute, de apururea se întêmplă gâlcevurĭ şi hatale, de care s'aŭ fost datŭ poruncile Domnieĭ mele prin pitacurĭ, atât la spătărie, agie cum şi pentru aĭ curţeĭ, ca nimenea să nu pórte aicĭ în politie arme, asupra lorŭ, şi din neîngrijirea ce s'aŭ făcut, nu s'aŭ pusŭ în urmare acest nizam ; pentru care poruncimŭ Domnia mea însuşĭ Dumnéta să încalecĭ să mergĭ prin mahalale şi prin târgŭ, să facĭ acésta priveghere, şi pe orĭ care veĭ găsĭ purtândŭ arme asupra luĭ, ţiua şi nóptea, orĭ din care ogeacu arŭ fi, măcarŭ şi aĭ curţiĭ, să iéĭ Dumnéta armele de asupra luĭ şi să 'ĭ rădicĭ ca să 'ĭ şi pedepseşcĭ ca pe unŭ neurmătorŭ porunceĭ, şi de urmarea ce veĭ face să ne arĕtaţĭ, însă maĭ întêiŭ să se facă acésta cunoscută la toţĭ de obşte acumŭ de iznóvă, ca să şcie că neferiĭ ageşcĭ şi spătăreşcĭ cum să pórte numaĭ sope, precum şi aĭ curţiĭ asemenea, iară arme nimenea să nu pórte. — tolico pisah gd. 1798. Septebre 9.

Cod. XXXIX fila 77.

Anexă la pag. 186.

Porunca ce s'a făcutŭ la orênduitulŭ boerŭ cercetătorŭ, de la sud Buzĕŭ după jălbile plăiaşilorŭ, din plaiu Slănicŭ sud Buzĕŭ.

Boerul Domnieĭ mele biv. 3-lea Logof. Iacovache orênduitule cu cercetarea de la sud Buzĕŭ, îţĭ facemŭ Domnia mea în şcire, că locuitoriĭ plăcşĭ din

plaiulŭ Slănicului ditr'acelŭ judeţŭ, deteră Domnieĭ mele acestea patru jălbĭ care şi să trimise cu deosebitŭ tacrirŭ grecescu, după înşciinţarea Ispravnicilorŭ, şi fiindŭ că jălbile sunt cu arétare una în potriva alteia, şi iscăliturile jălbilorŭ tot aceleaşĭ cu numire adecă: plăiaşĭ din plaiulŭ Slănicului sud Buzĕŭ, să înţelege tréba că este la mijlocŭ vre o mesteşugire; pentru care 'ţĭ poruncimŭ domnia mea, să aibĭ a face cercetare fórte cu amăruntulŭ de tóte, ca să afli adevĕrulŭ lucruluĭ la fie-care madea, şi atâta pentru celea ce arétă asupra vătafuluĭ Stefan, să lămureşcĭ lucru de fieş-care madea ce năpăstuire s'aŭ făcutŭ ómenilorŭ, şi ce nedreptate şi jafurĭ? cum şi pentru celea ce arétă asupra luĭ Dinu Păclénu, asemenea să cercetezĭ apoĭ şi pentru poslusniciĭ ce arétă către Stefan vătafŭ liude 25, i Vasile Logof. liude zece. (10.) şi ceĭ-l-alţĭ vătăşeĭ aĭ plaiuiuĭ, de când i are scutiţĭ de dăjdiile Visteriĭ, şi din care satŭ sunt luaţĭ, şi cu ce tocmélă îĭ are fieş care, cum şi liude 20. aĭ schituluĭ Găvana, de când sunt luaţĭ şi din ce satŭ, şi cu ce tocmélă îĭ ţine şi cu ce orênduială iaŭ luatŭ peste scultelniciĭ ceĭ aŭ? De tóte acestea făcând cercetare cu scumpătate, vĕdêndŭ şi cele arĕtate prin tacrirulŭ Ispravnicilorŭ, să te sileşcĭ ca să descoperĭ adevĕrulŭ, şi să înştiinţezĭ Domnieĭ mele fără de zăbavă.—1898 Februarie 9.

Acéstă carte s'aŭ datŭ în mâna luĭ Ioan Bardaş din pl. Slănic sud. Buzĕŭ.

Cod. XXXIX, fila 21.

Anexă la pag. 186.

Porunci pe la toţĭ Vataşiĭ Plaiurilorŭ pentru Nizam.

Ío Cost. Gheorghe Hangeri Vvod. i gpd.

Slugiĭ Domnieĭ mele Vătaşe de Plaiŭ . . . . . sud. . . . . fiind-că pentru paza buneĭ orânduelĭ, şi ferire de cele împotrivitoare la Nizamul Mărgeniĭ, ce este intocmit, ... , aĭ ponturĭ şi porunci pe largŭ după condica Divanuluĭ, date la mânĭ încă de când te-a orânduitŭ Vatafu, îţĭ poruncimŭ dar, că acestorŭ ponturĭ şi porunceĭ să aibĭ a urma întocmaĭ, silindu-te la sevărşirea poruncilorŭ, şi priveghindŭ forte pentru paza Nizamuluĭ, ca să nu se întâmple vre-unŭ cusurŭ la paza mărgineĭ, că veĭ cădea în urgia Domnieĭ mele, şi pentru or-ce se întâmplă, séŭ veĭ simţi, să aibĭ a scrie după orânduială aicĭ la Dumnéluĭ vel Vorn. de ţéra de . . . şi la Dumnéluĭ biv., vel Banŭ, Nicolae Mavrocordatŭ Epistatulŭ Spătărieĭ, ca Dumnélorŭ să facă arĕtare după orânduială către Domnia mea, şi veĭ lua poruncă de urmare pentru tóte acestea.—1798 Ianuar 10.

Cod. XXXIX fila 5.

Publicaţiĭ la tóte judeţele ca să se indemne locuitoriĭ la arături.

Dumnévóstră Ispravnicilorŭ ot sud. . . . . sănătate, fiind-că timpulŭ din mila luĭ Dumneḑeŭ este de semănatŭ rodurile pământuluĭ, şi fiind-că poftimŭ

şi voimŭ pe locuitoriĭ ţĕriĭ Domnieĭ mele, aĭ vedea întru tóte îndestulaţĭ, maĭ vertosŭ de ale rodului pământuluĭ, care este hrana şi alişverişulŭ lorŭ, spre a fi şi eĭ îndestulaţĭ, şi ale prisosi de a vinde şi pe banĭ ca să câştige şi să se foloséscă în vremea Domnieĭ mele, când silă saŭ hrăpire la bucatele şi zaharelele lorŭ cu a li se lua fără de preţŭ, acésta nu o suferimŭ nicĭ de cum, precum inşi-vĕ să o socotiţĭ, şi să le daţĭ înţelegere că est timpŭ, orĭ câtă trebuinţă de zaharea aŭ fost toată s'aŭ luatŭ cu preţŭ îndestulatŭ, şi însu-şĭ eĭ să o cunóscă câte folosurĭ aŭ avutŭ, şi fiind că unĭĭ, din prostimea lorŭ, şi din naravulŭ lenevieĭ, nu sunt îndemnătorĭ de sineşĭ la lucrulŭ pământuluĭ, de acea nu lipsimŭ, întradinsŭ, a vĕ porunci Domnia mea, ca să îndemnaţĭ pe toţĭ locuitoriĭ de obşte la semănatulŭ de grâŭ i orzŭ, nu numaĭ a eşi cu plugulŭ pentru a-şĭ face datoria porunceĭ, ci şi a se sili de a semăna cu îndestulare, până este vremea bună de la Dumneḑeŭ, grijindŭ Dumnóvóstră de acéstă trébă, care este cea maĭ întâiŭ trebuinciósă ţĕriĭ, şi să avem respunsŭ de urmare cu arĕtare de suma arăturilorŭ negreşitŭ, ca să vedemŭ Domnia mea, silinţa ce s'aŭ pus la tréba acésta; aşa dară ca unŭ lucru ce este chiarŭ pentru buna îmbielşugare şi folosulŭ lorŭ, să se îndemneze până este vremea bună a se apuca cu micŭ cu mare la arăturile de tómnă, ca să le facă maĭ cu înmulţire. — 1798, Sept. 26.

Cod. XXXIX fila 85.

Anexe la cap. XV, pag. 187. — *Justiţie*

Publicaţiĭ pe la tóte judeţele către Ispravnicĭ, cu povăţuirĭ a păzi dreptatea locuitorilorŭ.

Dumné-vóstră Ispravnicilorŭ şi judecătorule ot sud. . . . . sănĕtate; avêndŭ Domnia mea mare râvnă ca sĕraca raiaua prea puterniculuĭ şi prea milostivuluĭ nostru Impĕratŭ (a căruia putere să fie vecĭnică şi biruitóre) să petrécă norociţĭ ca într'unŭ *veacŭ auritŭ*, iată vĕ trimitemŭ Domnescile nóstre cărţĭ, prin care cu hotărîre vĕ poruncimŭ, să primiţĭ cu cugetŭ curatŭ şi blândŭ pe toţĭ supuşiĭ noştri, dupĕ creştinésca nóstră datorie şi să căutaţĭ orĭ-ce pricină a lorŭ întêmplătóre şi pace vorŭ avea dupĕ cuviinţa cuvêntuluĭ celuĭ dreptŭ şi dupĕ obiceiurile pământuluĭ, osârduindu-vĕ spre a lua verĭ-ce pricină a lorŭ sfêrşitulŭ celŭ cuviinciosŭ fără zăbavă de vreme şi fără celŭ maĭ puţin rusfetŭ, şi cu unŭ cuvênt să vĕ depărtaţĭ de verĭ-ce izvodirĭ nouă séŭ altele împotriva obiceiurilorŭ pământescĭ, fiindŭ încredinţaţĭ, că numaĭ cu acestaşŭ mijlocŭ veţĭ trage către Dumné-vóstră Domnésca nóstră bună-voinţă şi stăpânesculŭ nostru ajutorŭ; aşişderea vĕ poruncimŭ D-vóstră Ispravnicilorŭ, să daţĭ poruncă cu străşnicie, atât condicaruluĭ Logofĕtuluĭ i sameşuluĭ, cât şi celor-l-alţĭ zapciĭ, ca nu care cum-vaşĭ să îndrăsnéscă a face cea maĭ mică nedreptate, ce de la o vreme încóce fără de a nu socoti că este judecată şi rĕsplătire, se obicĭnuise a se face

sĕracilorŭ locuitorĭ ; ci dar deschide-vĕţĭ ochiĭ, să vĕ purtaţĭ la tóte uniţĭ întocmaĭ cu Domnésca nóstră voinţă, fiind-că verĭ-cine din Dumné-vóstră séŭ din ómeniĭ ceĭ aveţĭ, se va dovedi călcătorĭ cât de puţin acesteĭ poruncĭ a Domnieĭ mele, unulŭ ca acela fără de milostivire se va pedepsi, şi pentru ca să nu vĕ căiţĭ pe urmă fără de nicĭ unŭ folosŭ, urmaţĭ dupĕ cum vĕ poruncimŭ negreşit şi să ne trimeteţĭ pe fie-care lună condicĭ coprinzĕtóre de pricinile ce căutaţĭ, şi fiţĭ sănĕtoşĭ. – 1798, Ianuarie 10.

Cod. XXXIX fila 5 verso.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vvod. i gspd. Zem. Vlahiscoie.

Cinstiţilor şi credincioşilor Dumnévóstră boĭerilorŭ veliţĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele ce a'ţĭ fost halea, poruncimŭ Domnia mea, că de poimâne Vineri să vĕ aflaţĭ în tóte ḑilele la Domnésca nóstră Curte, să căutaţĭ pricinile de judecăţĭ ale norodului, carĭ se vorŭ orêndui de către Domnia mea, nelipsiţĭ în tóte ḑilele afară din Duminică, unde să fie şi D-néluĭ cinstitŭ şi credinciosŭ boĭerulŭ Domnieĭ mele biv. vel Vornicŭ Nicolae Filipescu, ca dimpreună cu toţĭ să se caute judecăţile şi cu anafora să aretaţĭ Domnieĭ mele alegerea ce veţĭ face, pentru care poruncimŭ Domnia mea Dumitale vel Logof. Nicolae Brâncovene, ca să se arate acéstă poruncă a Domnieĭ mele, atât Dumnélorŭ vetiţilorŭ boĭerĭ cât şi celor-l-alţĭ, cu deosebite Epistasiĭ, ca să le fie sciută şi să urmeze fieşcare datoria luĭ, asemenea să privegheze şi la judecăţĭ a curge tréba cu orênduială bună fără de cusurŭ, urmându-se dupĕ voinţa şi cugetulŭ Domnieĭ mele să se arate porunca Domnieĭ mele şi zapciilorŭ celorŭ orênduiţĭ, ca eĭ să vie fórte de diminéţă pentru ca să-şĭ gătéscă judecăţile ce aŭ, şi D-ta vel Logof. să facĭ poruncile Domnieĭ mele pe la Departamenturile şi judecătoriĭ ceĭ de pe afară, ca să se urmeze cercetarea judecăţilorŭ fără de hatârŭ şi voĭe veghiată, şi dreptatea sĕracilorŭ să se caute cu tótă scumpĕtatea şi osârdia. tolico pisah. 1798, Ianuarie 6.

Cod. XXXIX, fila 2 verso.

Anexă la pag. 188.

Carte către Dumnélorŭ boĭeriĭ Divaniţĭ de la Craiova cu povĕţuiri şi învĕţăturĭ a păzi dreptatea locuitorilorŭ.

Io Constantin Gheorghe Hangeri Voivodŭ i gospod.

Cinstiţilorŭ şi credincioşĭ boĭerilor Domnieĭ mele de la Divanulŭ Craioveĭ sănĕtate ; de obşte vĕ facemŭ Domnia mea în scire, că dupĕ ce din Dumneḑeiasca Provedinţă milostivirea prea puterniceĭ împĕrăteşteĭ mărirĭ, a căreia stăpânire Domnulŭ Dumneḑeŭ să o înmulţéscă în vecĭ biruitóre, aŭ bine-voitŭ de a ne hărăzi Domnia ţĕreĭ românescĭ cu ajutorŭ de sus, călătorindu-ne

amŭ sositŭ în cósurĭ bune aicĭ la Domnesculŭ nostru scaunŭ, decĭ nu numaĭ dupĕ datoria oblăduireĭ nóstre, ci maĭ vêrtosŭ fiindŭ şi încredinţaţĭ de bucuria ce are a se zĕmisli în inimele D-vóstră de acéstă bună vestire şi sosire a nóstră, iată într'adins însciinţămŭ şi Dumnévóstră deosebitŭ, arêtându-vĕ că celŭ maĭ ântêiŭ doritŭ lucru alŭ Domnieĭ mele este a ne strădui prin tot felulŭ de mijlóce şi pe cât ne va fi prin putinţă să cercaţĭ în tótă curgerea vremiĭ a Domnieĭ nóstre dulcéţa buneĭ petrecerĭ a D-vóstră, căcĭ şi dupĕ datorie şi dupĕ cuviinţă, bucuria nóstră este de a vedea pe toţĭ supuşiĭ oblăduireĭ nóstre întru fericire şi cu totulŭ depărtaţĭ de verĭ-ce scârbă i nevoie, şi acésta învederatŭ şi cunoscută fiindŭ de toţĭ de obşte, suntemŭ şi cu totulŭ porniţĭ a pune şi în faptă râvna nóstră, pentru care şi maĭ ântêiŭ amŭ ridicatŭ Domnia mea cu totulŭ rusfeturile ce se da maĭ nainte de către Ispravnicĭ şi alţiĭ ce se rânduia în trebĭ, din care pricină lăcomindu-se şi eĭ, se dăruia de către slujbaşiĭ zapciĭ aĭ huzmeturilorŭ, şi trecea cu vederea năpăstuirile şi jafurile ce se făceaŭ cu feluri de numirĭ şi izvodirĭ şi alte multe ca acestea, judecătorilorŭ de pe tóte departamenturile şi judeţele, iarăşĭ straşnicŭ li s'aŭ poruncitŭ ca să judece fără de hatârŭ şi voĭe veghétă şi cu cea maĭ mare priveghere şi silinţă să fie pentru dreptate spre a isbrăni pricinile şi judecăţile norodului spre a lua sfârşitŭ cât maĭ în grabă, asemenea dară trebue şi Dumnévóstră boĭerilorŭ Domnieĭ mele de la Craiova să curmaţĭ cu osârdie, făcêndu-vĕ pildă cu urmarea cea bună a D-vóstră şi celor-l-alţĭ maĭ micĭ, ca prin urmărĭ de slujbă bună să puteţĭ trage la D-vóstră milostivirea Domnieĭ mele, fiindŭ bine încredinţatŭ că odihna, buna stare şi liniştita petrecere a Dumnévóstră şi a tuturorŭ este bucuria Domnieĭ mele, pentru care şi de la D-néluĭ cinstitŭ şi credinciosŭ boĭerulŭ Domnieĭ mele biv. vel Postelnicŭ Dumitrache Hangeri iubitulŭ nostru frate Caimacamulŭ Craioveĭ, vĕ veţĭ pliroforisi cu îndestulare, pentru bunăvoirea şi îngrijirea ce o avemŭ *ansitii* Dumnévóstră, de care să fiţĭ odihniţĭ, acésta vĕ însciinţămŭ şi fiţĭ D-vóstră sănĕtoşĭ.—1798, Ianuarie 12.

Cod. XXXIX fila 6 verso.

Anexă la pag. 188.

Pitacŭ la veliţi boerĭ a sta să caute judecăţile şi să se strîngă lau nŭ ciasŭ şi jum.

Io Const. Gheorghe Hangeri Voevodŭ i gspod.

Fiind-că din jălbile norodului ce ni se dă apururea, vedem Domnia mea că cu zăbava ce se face la isbăvirea princinelorŭ de judecăţĭ pătimescŭ ceĭ ce se prigonescŭ, maĭ vêrtosŭ ómenĭ carĭ sunt veniţĭ de pe afară, ci nu se cuvine a şedea în cheltuelĭ perdêndŭ vremea lorŭ în zadarŭ pe aicĭ şi acéstă nu se pricinuesce din alta, fără de numaĭ că nu se adună Dumnélorŭ veliţi boĭerĭ maĭ de diminéţă la Domnésca nóstră curte, să stée a căuta pricinele cu epimelie, a se da izbrănire; asemenea că şi zapciĭ nu aŭ îngrijirea datorieĭ lorŭ

adică a face arĕtare Dumnĕlorŭ veliţilorŭ boĭerĭ când aŭ judecăţĭ maĭ multe, ca şi Dumnĕlorŭ să se adune, precum ḑicemŭ, de diminĕţă, şi să stée pênă se vorŭ isprăvi spre a se da fără de zăbavă sfirşitŭ pricinilorŭ, şi aşa nicĭ scotŭ zapciĭ judecăţile ce sunt orânduite spre cercetare în vremea cea cuviinciósă, ci din ḑi în ḑi prelungindu-se, când cu pricină că nu s'aŭ adunatŭ Dumnĕlorŭ veliţiĭ boieri la Curte, când cu alta, că nu sunt amêndouĕ părţile venite, să se străgănéscă lucru zăbovindu-se, i poteşieriĭ fără de nicĭ o isbrănire, pe cândŭ uniĭ siliţĭ de nevoie fugŭ de judecăţĭ mergêndŭ pe afară, şi în urmă după trebuinţă de iznóvă iarăşĭ se aducŭ cu Mumbaşirŭ, care acésta fiindŭ cu totulŭ nesuferită şi fără plăcere Domnieĭ mele, de acumŭ înainte afară din Joĭ şi Duminecă, în tóte cele-l-alte ḑile ale sĕptĕmâneĭ să vĕ aflaţĭ de diminĕţă la un ciasŭ şi jumĕtate din ḑi, acumŭ în vreme de Tómnă până când tot e ḑiua maĭ mare, cu toţiĭ adunaţĭ aicĭ la Domnésca nóstră Curte, căutândŭ tréba judecăţilorŭ pênă la cincĭ ceasurĭ din ḑi, de care poruncim Domnia mea şi vouă zapciilorŭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele, să vĕ aflaţĭ maĭ de diminĕţă veniţĭ la Curte cu judecăţile ce aveţĭ şi să le gătiţĭ dupĕ orânduială de a le înfăţişa; păzindu-se acéstă orânduială cu tótă îngrijirea negreşitŭ, precum ḑicem în tóte cele l'alte ḑile, asemenea şi anaforalele să nu zăbovéscă, ci în grabă făcêndu-se să se şi dé cumŭ ce aŭ câştigat dreptatea prin orânduiţiĭ zapciĭ. tolico pisah gd. 1798. Sept. 25.

Cod. XXXIX, fila 84 verso şi 85.

Pitacŭ la Aga şi Spătarŭ ca să se afle zapciĭ la Divanŭ la un ciasŭ şi jum.

Io Const. Gheorghe Hangeri Voevodŭ i gspod. Zem. Vlahiscoe.

Cinstiţĭ şi credincioşĭ boĭeriĭ Domnieĭ mele D-ta vel Spătar, D-ta vel Agă, pentru zapciĭ D-vóstră ca după orânduială să cuvine a se afla la Domnésca nóstră Curte în ḑilele cele orânduite de Divanŭ, adecă, Lunea, Mercurea şi Vinerea, poruncimŭ să-şĭ păzéscă fie-care datoria sa a veni la Curte de diminĕţă la unŭ ciasŭ şi jumĕtate din ḑi, ca să se afle la orânduiala întocmireĭ Divanuluĭ negreşitŭ, şi numaĭ când vorŭ velea că nu se face Divanŭ, atuncĭ aŭ voĭe aşĭ merge la tréba lorŭ, dreptŭ acea să îngrijiţĭ Dumnévóstră a le da poruncă sĕ urmeze datorieĭ ce aŭ, căcĭ într'altŭ chipŭ îĭ vomŭ pedepsi Domnia mea straşnicŭ. 1798. Sept. 25.

Pitacŭ prin care se orânduesce Sărdaru Şerban judecător la Spătărie.

Io Const. Gheorghe Hangeri Voevod i gspod.

Credinciosŭ boĭerule al Domnieĭ mele biv. vel Sărd. Şerbane Andronescule, iată te orânduimŭ Domnia mea judecătorŭ la Departamentulŭ Spătărieĭ, şi primindŭ acestŭ Domnescŭlŭ nostru Pitacŭ, să mergĭ să cauţĭ judecăţile ce se vorŭ

întîmpla, şi să fiĭ cu silinţă şi fără pregetare spre a nu se face celorŭ ce vorŭ fi în pricinile judecăţilorŭ nescareva nedreptate, séŭ necazurĭ cu prelungire de vreme, ci pe toţĭ primindu-ĭ cu blândeţe în tótă vremea, să te arĕţĭ cu osirdia cuviinciósă, spre a-şĭ afla fie-care dreptatea luĭ ferindu-te de hatâr şi voïe vegheată, ca sĕ ţi se cunóscă slujba, să dobândescĭ mila Domnieĭ mele. 1798 Ianuarie 8.

Cod. XXXIX fila 3 verso.

Anexă la pag. 189.

Publicaţiĭ ta tóte judeţele şi la Căimăcamŭ pentru rândulŭ hoţilorŭ şi făcătorilorŭ de rĕŭ ca să nu-ĭ ţie maĭ multŭ de treĭ ḑile la Ispravnicatŭ

Io Const. Gheorghe Hangeri Voevod i gspod. Zem. Vlahiscoe.

Dumnévóstră Ispravnicilorŭ ot sud . . . . sănătate, vĕ facem Domnia mea în ştire, că pentru tâlharĭ, hoţĭ şi făcĕtorĭ de rĕŭ carĭ se prindŭ pe afară pe judeţe, cum şi pentru gazdele lorŭ, am luat Domnia mea înştiinţare, că uniĭ din Ispravnicĭ nu-şĭ păzescŭ datoria lorŭ, că dupĕ ce se prindŭ acestŭ felŭ de ómenĭ în faptă de hoţie, séŭ gazdă, sĕ le facă ecsamenu lorŭ, şi să-ĭ trimétă aci la Dumnéluĭ vel Spătar, cu însciinţare către Domnia mea; ci avêndu-ĭ la închisóre acolea la ispravnicatŭ ḑile multe căznindu-ĭ cu bătăĭ, lucru ce nu se cuvine a se face aiurea, ci numaĭ aicĭ la puşcărie, dupĕ ce trecŭ prin cercetarea judecăţeĭ Departamentuluĭ de cremenalion ; aşişderea ar fi obicĭnuit Ispravniciĭ şi altă urmare adică de globesc pe uniĭ ca aceştia, şi-ĭ slobód fără aĭ trimite aicĭ ; pentru care acestea fiind-că sunt de nesuferitŭ la auḑulŭ Domnieĭ mele, iată vĕ poruncimŭ straşnicŭ, că de acum înainte, când se prindŭ hoţiĭ şi făcĕtoriĭ de rĕŭ, cum şi gazde, să nu se ţie acolo la judeţŭ maĭ multŭ de treĭ ḑile pênă să li se facă cercetarea şi ecsamenulŭ lorŭ dupĕ orânduială, iară maĭ multă să nu se ţină la judeţŭ închişĭ, nicĭ să se facă risipă avutuluĭ lorŭ luându-se de uniĭ şi de alţiĭ, căcĭ împotrivă de se va face urmare, nu numa de către Dumnévóstră, ci şi de ómeniĭ ce-ĭ aveţĭ, să sciţĭ cu hotărâre că veţĭ avea a da sémă înaintea Domnieĭ mele, şi nu vĕ veţĭ putea îndrepta, şi să însciinţatĭ Domnieĭ mele de primirea poruncĭĭ acésta. 1798, Ianuarie 24.

Cod. XXXIX fila 10 verso.

Anexă la pag. 189.

Pitacŭ către Departamentulŭ de Cremenalionŭ pentru hoţiĭ ce se slobod prin chezăşie, de la puşcărie să se arate şi la Spătărie.

Dumnévóstră judecătorilorŭ de la Departamentulŭ de Cremenalionŭ, orânduiala este, ca ceĭ ce se slobodŭ de la închisórea puşcărieĭ şi se daŭ pe chezăşie să se arate maĭ întâĭ la Spătărie, ca să se trécă numele în condica Spătărieĭ

spre a fi pururea şciuţĭ şi cunoscuţĭ; iată poruncimŭ Dumnévóstră, de acum înainte într-acestŭ chipŭ să se urmeze adică pentru câţĭ se vor slobozi de la închisórea puşcărieĭ cu chezaşŭ, pe acelŭ chezaşŭ să-lŭ arĕtaţĭ maĭ întâiŭ la Spătărie, ca să li se trécă numele în condică spre a fi pururea şciuţĭ, şi apoĭ veţĭ urma cu sloboḑenia acelorŭ închişĭ, după orânduială. tolico pisah gd. 1798, Aprilie 15.

Cod. XXXIX fila 31 verso.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vocvodŭ i gspd.

Dumnévóstră judecătorilorŭ de la Departamentulŭ de Cremenalionŭ pentru toţĭ aceştĭ vinovaţĭ ce se arétă într'acéstă fóie că s'aŭ trimes de la Spătărie la puşcărie, să aveţĭ a face cercetare: câ;ĭ dintre aceştia să află la închisórea puşcărieĭ, şi fie-care cu ce vină este? asemenea şi câţĭ s'aŭ sloboḑit, dintr'aceştia fóie cu vină aŭ fostŭ, şi cu cercetare séŭ hotărire s'aŭ sloboḑit, printr-a cuĭ chezăşie? anume de fie-care să faceţĭ Domnieĭ mele arĕtare în scrisŭ, cu bună pliroforie, şi întru adevĕrŭ, şi la tréba acestuĭ Departamentŭ alŭ Cremenalionuluĭ să şciĭ vătaşe de pórtă Teodorache Fotino, că într'adinsŭ eştĭ orânduitŭ la acest Departamentŭ, ca să facĭ tot felulŭ de *ecsierivosis* la cercetările priciniĭ, şi să privigheză a nu se întâmpla, séŭ celŭ maĭ puţinŭ cusurŭ; decĭ dară îngrijesce cu sirguinţă bună, şi cu silinţă la tóte pricinile a se descoperi adevĕrulŭ, păzind dreptatea întru tóte, ca să dobândiţĭ mila Domnieĭ mele şi cinste, pentru că în potrivă purtându-te, să şciĭ că te vomŭ pedepsi straşnicŭ, şi spre pildă te vomŭ scădea şi din cinstea de ofichion ce te găseseĭ, lăsându-te ca pe un prost ţĕranŭ birnicŭ. tolico pisah gd. 1798, Aprilie 19.

Cod. XXXIX, fila 32.

Anexă la pag. 189.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd. Zem. Vlahiscoe.

Cinstitŭ şi credincĭosŭ boĭerulŭ Domnieĭ mele D-néluĭ vel Spătarŭ, pentru hoţiĭ şi alţĭ făcĕtorĭ de rele ce după orânduială se aduc la Spătărie, şi Spătăria cu ecsamenŭ îĭ trimete la puşcărie spre cercetare, poruncimŭ Domnia mea de acum înainte câţĭ se vorŭ trimete de la Spătărie, să ne facĭ maĭ întâiŭ arĕtare cu anafora de vina lorŭ, şi cu porunca Domnieĭ mele să se pue în puşcărie ca iarăşĭ prin porunca Domnieĭ mele după cercetarea judecăţiĭ să se sloboḑă pentru că voim Domnia mea să se păzéscă acéstă orânduială, adică de a fi şciutŭ Domnieĭ mele, cine se bagă în puşcărie, şi cu ce mijloc se slobodŭ; ci dară aşa să urmezĭ Dumnéta. tolico pisah gd. 1798, Aprilie 18.

Cod. XXXIX, fila 33.

Anexă la pag. 189.

Pitacŭ pentru orânduiala Departamentului Cremenalionŭ, şi pentru Petrache ca sĕ orânduĭască logf. al treilea.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd. Zem Vlahiscoe.

Dumnélor zapciĭ ceĭ marĭ de orĭ-ce tréptă vorŭ fi la orânduială judecăcătiorŭ, când adică să face cercetarea uneĭ pricinĭ, nu aŭ vre-o deosebire de vre-o maĭ mare cinste de câţĭ alţĭ judecătorĭ aĭ Departamentuluĭ şi aşĭa urmézĕ ca la strîngerea şi şederea judecătorilorŭ Departamentarĭ a se cuvênta şi a se auḑi numaĭ cele trebuincióse întrebărĭ, şi hotărârile pravileĭ, ca şi cercetărite să se facă după povĕţuirea pravileĭ, şi hotărârile să fie iarăşĭ cu dreptatea dupĕ pravilă; decĭ darŭ vĕḑêndŭ Domnia mea, că cercetările ce se facŭ la Departamentulŭ de Cremenalionŭ, nu mergŭ cu bună orânduială, din pricinele ce sunt şciute Domnieĭ mele, poruncimŭ de acum înainte tot-deauna la înfăţişearea cercetărilorŭ în judecată să se scótă pricinile numaĭ de al 2-lea Armaşŭ, ca unulŭ ce şi pórtă Topuzŭ semnulŭ de Armăşie, iară Dumnéluĭ biv. vel Hatmanŭ, ca unŭ Epistatŭ alŭ Armăşieĭ, iar nu ca unŭ vel Armaşŭ să-şĭ caute cele-l-alte trebĭ ale Armăşieĭ, fără a nu fi îndatoratŭ a sta la judecăţĭ ca unŭ zapciŭ, şi când se caută trebile judecăţilorŭ şi cercetarea altorŭ prlcinĭ, afară din al 2-lea armaşŭ, să asculte cu sevasŭ la hotărârile judecăţilorŭ fără de a vorbi de la sineşĭ ceva în vre-unŭ chip, şi boĭeriĭ judecătorĭ sĕ stée la judecăţĭ cu întrégă înţelepciune şi cu eftacsisŭ pe deplinŭ fără de a metahirisi la acea vreme ciubucŭ, strigărĭ séŭ alte cuvinte prigonitóre . . . . . i logf. puşcărieĭ cel vechiŭ anume Petrache sĕ orânduesce a fi la acéstă trébă, ca şi maĭ nainte cu alţĭ doĭ Logofeţĭ micĭ precum aŭ fostŭ de la începutŭ, iară cela-l-altŭ Logofĕtŭ ce se orândui să să lipséscă cu totul, şi niminea să nu se închiḑă în puşcărie fără de porunca Domnieĭ mele; dreptŭ aceea poruncimŭ cu tótă străşnicia D-vóstră boĭerilorŭ judecătorĭ de la acestŭ Departamentŭ întocmaĭ să fiţĭ următorĭ la tóte, şi să se păzéscă acésta orânduĭală cu tótă silinţa, şi îngrijirea neslipitŭ în tótă vremea. tolico pisah gd. 1798, Martie 7.

Cod. XXXIX fila 42 verso.

Anexă la pag. 189.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vvod. i gspd Zem. Vlahiscoie.

D-vóstră judecătorilorŭ de Cremenalionŭ amŭ luatŭ Domnia mea însciinţare pentru câte fără de orênduială se urmézĕ în trebile acestuĭ Departamentŭ care cu tóte că îndestule şi cu pe largŭ i s'aŭ datŭ de către Domnia mea în tot chipulŭ povĕţuirĭ, pentru buna eftasie ce se cuvine a se păzi de către fiecare în parte la orênduiala judecăţilorŭ şi o cere Domnia mea acésta a se urma cu tótă scumpĕtatea în tótă vremea buna eftasie, căcĭ nu putemŭ suferi să auḑimŭ că s'aŭ întêmplatŭ celŭ maĭ micŭ cusurŭ, dară împotrivă vedemŭ şi

auḑimŭ, că de multe orĭ se întâmplă de nu păzescŭ nu numaĭ zapciiĭ ceĭ orênduiţĭ cu ómeniĭ lorŭ, ci niciĭ măcar vre-unŭ omŭ Armăşescŭ nu se află la Departamentŭ pentru cele întâmplătóre trebuinţe, fără numaĭ tvorĭ Armaşŭ se găsesce singurŭ scoţêndŭ judecăţile spre înfăţişare la cercetărĭ; de aceea fiindŭ cu totulŭ împotriva cuviinţeĭ şi neplăcute Domnieĭ mele, în vreme ce la acestŭ Departamentŭ se află cele maĭ dinainte cercetărĭ ale vinovaţilorŭ, unde se înfăţişază tâlhariĭ şi alţĭ ómenĭ răutăţiţĭ, care când nu se va afla ómenĭ îndestuĭ de străjuire, urméză de a se întâmpla şi alte nenădăjduite; pentru care poruncimŭ cu tótă străşnicia, de acum înainte vătafu de puşcărie, să fie nelipsitŭ de la puşcărie, străjuindŭ cu mare priveghere dupĕ datoria sa, iară Iuz-başa ceauşulŭ de puşcărie, să se afle la conaculŭ Dumnéluĭ de la Departamentŭ cu alŭ II-lea Armaşŭ, urmândŭ datoria lorŭ ce aŭ, şi ceauşiĭ de Armăşeĭ să se afle la conaculŭ D-luĭ Epistatulŭ Armăşieĭ; într'acestŭ chipŭ dară să se păzéscă orênduiala precum din vechime s'aŭ urmatŭ acéstĭ întocmire şi dupĕ cuviinţă voimŭ Domnia mea a se păzi şi de acum înainte, spre a nu se întêmpla celŭ maĭ micŭ cusurŭ vre-odată, dupé ce veţĭ ceti cu înţelegere Dumnévóstră Domnesculŭ nostru pitacŭ, apoĭ să se arate şi D-luĭ biv. vel Hatmanŭ Epistatulŭ Armăşieĭ ca şi D-luĭ să fie următorŭ a păzi şi a nu se face vre-o urmare împotrivă. tolico pisah gd.—1798, August 26.

Cod. XXXIX fila 69 verso.

Anexă la pag. 190.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vvod. i gspd. Zem. Vlahiscoie

Dumnévóstră judecătorilorŭ de la Departamentulŭ de şépte, fiind-că la pricina judecăţeĭ ce aŭ avutŭ astădĭ la Divanŭ înaintea Domnieĭ mele Iamandi Căpitanu cu Egumenu Răzvăneanu pentru o prăvălie s'aŭ dovéditŭ de faţă în Divanŭ vicleşugulŭ ce aŭ metahirisitŭ Egumenulŭ la facerea zapiseloru, nu numaĭ că sunt scrise amêndouĕ tot cu o slovă şi fără de niciĭ unŭ martorŭ dupĕ cuviinţă, ci încă şi nepotrivite la coprinderea lorŭ, care acéstă madea din anaforaoa D-vóstră vĕḑum că s'aŭ cercetatŭ la acelŭ Departamentŭ de şépte şi pentru că nu v'aţĭ urmatŭ datoria a cerceta pricina dupĕ cum se cade să fi probăluitŭ zapisele, să fi chibzuitŭ ale dreptăţeĭ, pierierghisindŭ cele ce se cuprindŭ la un zapis şi cele ce se cuprindŭ la cele-l-alte, cum şi cele urmate, v'aţĭ făcutŭ înşi-vĕ pricină de năpăstuire; Iamandi diafendipsindŭ pe Egumenŭ la o urmare vicléná ca acésta, căcĭ şi D-lorŭ veliţiĭ boĭerĭ încredinţându-se la cercetarea şi anaforaoa Dumnévóstră n'aŭ cerutŭ zapisele a le vedea, pentru care acum de-odată lăsămŭ Domnia mea ca înşi-vĕ să vĕ socotiţĭ învinovăţirea cât este de mare şi vătămătóre de sufletŭ în vreme ce se cunósce că orĭ pentru voĭe veghétă séŭ pentru amelie s'aŭ întêmplatŭ urmarea acésta; decĭ vĕ poruncimŭ strașnicŭ, să vĕ îndreptaţĭ de acum înainte, şi să fiţĭ cu mare băgare de sémă şi cu

tótă epimelia la cercetările ce faceţĭ, ca să nu se maĭ întâmple acestŭ felŭ de nedreptăţĭ învederatŭ, că să sciţĭ hotarîtŭ că vĕ vomŭ judeca Domnia mea şi vĕ vomŭ pedepsi fără milă, spre pilda de obşte. tolico pisah gd.—1798 Iulie 14.

Cod. XXXIX fila 61.

Anexă la pag. 191.

Publicaţiĭ la tóte judeţele pentru oprirea judecăţilorŭ de la 15 ḑile ale luĭ Iunie pênă la sfârşitulŭ luĭ Iulie.

Dumnévóstră Ispravnicilorŭ ot sud . . . sănătate, vĕ facemŭ în scire că obiceiulŭ este în toţĭ aniĭ a se face contenire judecăţilorŭ de la 15 ḑile ale acesteĭ urmĕtóre luniĭ, pênă la sfârşitulŭ luneĭ Iulie, când într'acéstă vreme este vremea secerişuluĭ, i a cosituluĭ de fênŭ, şi sapa porumbuluĭ; de care vĕ poruncimŭ, să daţĭ în şcire tuturorŭ de obşte, ca să fie înşciinţaţĭ de acésta, spre a'şĭ căuta fieşĭ-care de strînsulŭ rodurilorŭ pământuluĭ şi sapa porumbuluĭ, de cositulŭ fênuluĭ şi de alte trebuinţe ale hrăneĭ, şi pe niminea sĕ nu aduceţĭ în judecată, cum şi pre ceĭ ce sunt intraţĭ în judecata Dumnévóstră, să-ĭ isbrăniţĭ prin hotărîre, şi să le daţĭ drumulŭ pe la casele lorŭ, dupĕ cum şi aicĭ s'aŭ datŭ poruncile mele, ca să nu se aducă cu mumbaşirŭ nimenea pentru pricinĭ de judecăţĭ, afară numaĭ de pricinĭ de vinovăţiĭ, care sunt următóre a se căuta în tótă vremea, şi fiţĭ sănătoşĭ. 1798, Iunie 11.

Cod. XXXIX fila 55 verso.

Publicaţiĭ la tóte judeţele şi la Căimăcamulŭ, pentru contenirea judecăţilorŭ pe vremea culesurilorŭ de viĭ.

Dumnévóstră Ispravnicilorŭ ot. sud . . . . sănătate, vĕ facemŭ în şcire, că într'acéstă vreme, când sunt culesulŭ viilorŭ, culesulŭ porumburilorŭ şi aluĭ arăturilorŭ, obişnuitŭ şi de trebuinţă este a se precurma pricinile judecăţilorŭ pênă la sfîrşitulŭ luĭ Octombre, ca să-şĭ pótă căuta fieşi carele de aceste agoniselĭ; decĭ vĕ poruncimŭ Domnia mea, ca să înşciinţaţĭ la toţĭ din obşte, ca a şcie fieş-carele, că într'acestŭ sorocŭ, niminea nu are a se trage în judecăţĭ spre a nu se trepăda în zadarŭ cu venirea pe la Divanŭ, şi aşa să urmaţĭ şi Dumnévóstră, ca să nu ridicaţĭ pre nimenea de la tréba lorŭ, într'acest sorocŭ afară numaĭ din pricinile de iglimatică, care în tótă vremea aŭ a se căuta, pentru care amŭ datŭ poruncile Domnieĭ mele şi aicĭ la tóte judecătoriile, şi fiţĭ sănătoşĭ. 1798, Sept. 11.

Cod. XXXIX fila 79 verso.

Adecă eŭ Ioan precupeţŭ din mahalaua Pantelimonuluĭ, încredinţezŭ cu zapisu meŭ la logofeţia luminatuluĭ Divanŭ, precum să se scie că Marţĭ la ḑece ciasurĭ din douĕ ale luneĭ aceştia, mergêndŭ Dumnéluĭ vel Logof. Constandin

Ştirbeĭ la moşia Dumisale Fundeniĭ, unde acolo mergêndŭ douĭ ómenĭ călărĭ cu caiafetŭ arnăuţescŭ, pe cósta de lîngă heleşteŭ, s'aŭ datŭ bănuială că adevĕratŭ sunt hoţĭ, carĭ fiind-că aŭ ḑis către ómenĭ de acolo că arŭ fi greşitŭ drumulŭ, iar locuitoriĭ şi de o parte de drumŭ şi de altă parte, ce făcea arăturĭ, aŭ ḑisŭ că n'aŭ vĕḑutŭ acestŭ felŭ de ómenĭ trecêndŭ pe drumŭ, la cercetarea ce aŭ făcutŭ potera spătărească, aŭ datŭ cuvêntŭ şi Iane, ce este şeḑĕtoriŭ la oborulŭ Tîrguluĭ de afară în cârciuma D-luĭ vel Logof., că aceĭ ómenĭ aŭ greşitŭ drumulŭ şi pentru căcĭ aŭ ḑisŭ cuvênt potrivitŭ cu alŭ acelorŭ ómenĭ ce le-aŭ fost venirea hoţéscă, dându-se D-néluĭ vel Logof. la bănuială că-ĭ scie Iane, şi sunt vicleniĭ la mijlocŭ, ca să iasă bănuiala că nu urmézĕ elŭ acestŭ felŭ de rele urmărĭ, l'amŭ luatŭ eŭ în chizăşia mea pe omŭ, ca orĭ când 'l va dovedi vicléuŭ cu sciinţă pentru aceĭ ómenĭ, séŭ cu altă rĕutate ascunsă, să amŭ a da omulŭ în judecata luminatuluĭ Divanŭ, ca să'şĭ iée căḑuta rĕsplătire, că Dumnéluĭ era să-l dée în cercetarea judecăţeĭ, şi eŭ amŭ căḑutŭ cu mare rugăciune la Dumnéluĭ vel Logof. de l'aŭ datŭ în chiezăşia mea: şi pentru maĭ adevĕrata credinţă mi-amŭ pusŭ numele şi degetulŭ în locŭ de pecete, ca să se créḑă.....
1798. Noembre 6.

Eŭ Ioan Precupeţŭ ot mahalaua Pantelimonuluĭ, chezaş.

Eŭ Popa Manolache, mărturie.

Niţu Logf. za taină, condicarŭ, am scris cu ḑisa luĭ şi martor.

Cod. XXXIX fila 104 verso.

Zem. Vlahiscoie. Fiind-că Angheli Andrianopolitis, pentru fapta uciderei ce aŭ săvêrşitŭ, s'aŭ hotărîtŭ de către Domnia mea a se trimete la osânda ocneĭ, de care poruncimŭ slugilorŭ Domnieĭ mele, cămăraşilor de la ocna Telega, aducêndŭ sluga Domnieĭ mele, zapciŭ armăşescŭ, pe numitulŭ Angheli, să aveţĭ a'l pune în ocnă ca să se osândéscă, de unde să nu fie slobodŭ a eşi fără de a doua poruncă a Domnieĭ mele, şi la mâna orânduituluĭ zapciŭ să aveţĭ a da adeverinţă de primire. ii saam receh gd. 1798 Iunie 18.

Cod. XXXIX fila 57 verso.

Zem. Vlahiscoie. Credinciosŭ boĭerule Domnieĭ mele, biv. vel Şătrarŭ Mihaiŭ Grecene, sănătate, iţĭ facemŭ în scire, că Dumnéluĭ vel Logf. Nicolae Brâncovénu vrênd a'şĭ hotărî moşia Dumisale Obileştiĭ, ce are în sud Ilfovŭ, că arŭ fi călcată de către moşia Dumnéluĭ vel Vist. Frăsinetulŭ, şi, din porunca Domnieĭ mele, făcêndu-se cercetare maĭântêiŭ aicĭ la Dumnélorŭ veliţi boĭerĭ, nu s'a împotrivitŭ Dumnéluĭ vel Vist. a-şĭ hotărî Dumnéluĭ vel Logf. moşia Dumisale, ḑicêndŭ însă şi acésta că nu trimite altŭ omŭ la hotărnicie, fără de numaĭ că şi Dumnéluĭ îşĭ va da sineturile în mâna orânduituluĭ hotarnicŭ, la care anafora s'aŭ datŭ şi hotărîrea Domnieĭ mele; decĭ fiind-că eşcĭ cerutŭ de Domnia sa vel Logf., iată te hotărîmŭ Domnia mea hotarnicŭ şi luândŭ maĭ întâiŭ de la Dumnéluĭ vel Vist. sineturile Dumisale, să mergĭ la numita moşie

Obileştiĭ cu sluga Domnieĭ mele alŭ 2-lea portarŭ şi cu veciniĭ împrejuraşĭ faţă, afară din vechilulŭ Dumnéluĭ vel Vist., să facĭ cercetare hotarelorŭ şi semnelorŭ dupĕ scrisorĭ, dupĕ dovedĭ, cumŭ şi dupĕ stăpânire veche, prin ómeniĭ bĕtrânĭ din satele de prin prejurŭ, ca să arate prin carte de blĕstemŭ hotarele cele adevĕrate, şi făcêndŭ tragere cu sfóra dupĕ obiceiŭ, unde nu va fi nicĭ unŭ felŭ de pricinuire, să se puie şi pietre, şi să daĭ carte de hotărnicie, iară la care parte va fi pricină, petre să nu se pună, ci numaĭ semne, şi să înşciinţezĭ Domnieĭ mele, ca de aicĭ să se facă hotărîrea dreptăţeĭ. ii saam receh gd. 1798, Octombrie 19.

Cod. XXXIX fila 98 verso.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vvod. i gspd. Zem. Vlahiscoie.

Cinstiţĭ şi credincioşĭ boĭeriĭ Domnieĭ mele, D-néta vel Vist. Scarlat Ghica, i D-néta vel Vornice al obştirilorŭ Radule Golescule, fiind-că ni s'aŭ făcutŭ arĕtare cu bună pliroforie, cum că casa Căminaruluĭ Dudescu a intratŭ la grea datorie, din pricină că nu s'a făcutŭ chivernisirea ce se cuvenea, şi pentru că voimŭ Domnia mea a se face maĭ nainte îngrijirea cea trebuinciósă, spre a nu veni la maĭ mare derăpănare avutulŭ şi economia acesteĭ case, poruncimŭ Dumnévóstră, împreună să chibzuiţĭ, ca să găsiţĭ mijloculŭ celŭ maĭ cuviinciosŭ spre a eşi casa acésta de la datoriile ce se află, fără de a nu se vinde vre-unŭ acaretŭ, din moşiĭ şi altele nemişcătóre, ci cu veniturile caseĭ chivernisindu-se, aveţĭ voie să le daţĭ în arendă şi pe unŭ anŭ, şi pe douĭ, şi pe treĭ anĭ, ca negreşitŭ din venituriĭ şi din alte lucruriĭ mişcătóre să se plătéscă fieş-căruia datornicŭ rânduriĭ, rânduriĭ, purtând de grijă a se lăsa acea ce veţĭ socoti şi pentru cheltuiala caseĭ Căminaruluĭ Dudescu din tóte ḑilele; iară când uniĭ din datornicĭ nu va vrea să iée din cele nemişcătóre, séŭ din venituriĭ, să le arĕtaţĭ că nu numaĭ se vorŭ păgubi de acum înainte de vre-o dobândă, ce vorŭ fi scriindŭ zapisele ce aŭ, ci şi de chiar suma capetelorŭ se vorŭ fórte discolipsi a lua, fiind-că nu voimŭ Domnia mea să se înstrăineze cu vîndare de totŭ vre-unŭ acaretŭ nemişcătorŭ de la acéstă casă şi vĕ îndatorimŭ ca să priveghiaţĭ în tótă vremea pentru acésta, şi să luaţĭ treaba caseĭ acesteia asupra Dumnévóstră, făcêndŭ urmare întocmaĭ precum poruncimŭ, şi de care cum-va s'ar întâmpla a se vinde ceva din vre-unŭ acaretŭ fără şcirea Dumnévóstră să o publicuiţĭ, că fără iscălitura Dumnévóstră nu va avea curs, şi aşa să se trécă pitaculŭ acesta şi în condica Divanuluĭ. tolico pisah gd. 1798, Noem. 21.

Cod. XXXIX fila 111 verso.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd. Zemb. Vlahiscoic.

Cinstitŭ şi credinciosŭ boerulŭ Domnieĭ mele D-ta vel. Vornice alŭ Obştirilorŭ, fiindŭ-că după jalba ce aŭ fostŭ datŭ Domnieĭ mele în trecutele ḑile soţia Răducanuluĭ ce aŭ fostŭ zarafŭ, arĕtândŭ pe soţulŭ sĕŭ, că este smintitŭ

din fire, ne fiindŭ cu minţile întregĭ, din care pricină pentru ca să nu se prăpădéscă lucrurile casiĭ, face cerere de a i se lua casa din mână, şi a se da în siguranţă, ca să fie pe séma copiilorŭ, şi s'aŭ datŭ porunca Domnieĭ mele, ca împreună cu orânduiţiĭ neguţătorĭ epitropĭ, să se iée în scrisŭ tótă pereusia caseĭ acesteia, şi să se dée în seamă de omŭ credinciosŭ; acum dară, fiind-că soţia numituluĭ Răducanu Maxim, ş'aŭ datŭ obştésca datorie, şi rĕmâindŭ soţulŭ eĭ, carele este şciutŭ în patima ce se află, ca să nu prăpădéscă pereusia caseĭ, să rĕmâie copiiĭ ce are săracĭ, este de trebuinţă a i se lua casa din mânĭ şi a se face îngrijire pentru acéstă pereusie; poruncimŭ Domnia mea, îndată dupĕ primirea domnesculuĭ nostru pitacŭ, împreună cu orânduiţiĭ neguţătorĭ epitropĭ, făcêndŭ maĭ înainte catagrafia de tótă pereusia caseĭ acesteia, să se iae în zaptu Epitropiĭ pe séma copiilorŭ luĭ, şi să se îngrijască a se iconomisi dupĕ orânduială, spre a nu se prăpădi ceva dintr'ênsa, fără de numaĭ din venitulŭ caseĭ, ceea-ce se va socoti pentru hrana copiilorŭ şi a tatăluĭ lorŭ, să se dée cu scirea Epitropieĭ; de care urmare, ce se va face, să ne arĕţĭ, împreună şi cu catastihŭ curatŭ, de tótă pereusia acésta; asemenea şi pentru copiĭ, să se facă îngrijirea cea cuviinciósă a nu se lăsa în mâna luĭ. tolico pisah gd. — 1798, Maiŭ 18.

Cod. XXXIX fila 46.

Anexă la pag. 189.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vvod. i gspd Zem. Vlahiscoie.

Dumnévóstră Ispravnicilorŭ ot sud. . . . . sănătate, vĕ facem Domnia mea în şcire, că pentru tâlhariĭ, hoţiĭ şi făcĕtoriĭ de rĕŭ, carĭ se prindŭ pe afară pe la judeţe, cum şi pentru gazdele lorŭ, amŭ luatŭ Domnia mea însciinţare, că uniĭ ispravnicĭ nu-şĭ păzescŭ datoria lorŭ, că dupĕ ce sĕ prindŭ ast-felŭ de ómenĭ în faptă de hoţie, nu urmézĕ să le facă examenulŭ lorŭ şi să'ĭ trimiţă aicĭ la Dumnéluĭ vel Spătarŭ, cu însciinţare către Domnia mea, ci avêndu-ĭ la închisóre acolea la isprăvnicatŭ ḑile multe, căznindu-ĭ cu bătăĭ, lucrurĭ ce nu se cuvine a face aiurea, ci numaĭ aicĭ la puşcărie, dupĕ ce trecŭ prin cercetarea judecăţiĭ Departamentuluĭ de cremenalionŭ. Aşişderea arŭ fi obicinuitŭ Ispravnicii şi altă urmare: de globescŭ pe uniĭ ca aceştia, şi-ĭ slobóde fără a-ĭ trimite aicĭ; pentru care acestea, fiind-că sunt nesuferite la auḑulŭ Domnieĭ mele, iată vĕ poruncimŭ strașnicŭ, ca de acum înainte, când se prindŭ hoţiĭ şi făcĕtoriĭ de rĕŭ, cum şi gazde, să nu-ĭ ţie acolea la judeţŭ maĭ multŭ de cât treĭ ḑile, pênă să li se facă cercetarea şi examenulŭ lorŭ dupĕ orânduială, şi apoĭ cu acelŭ examenŭ şi cu fóie de totŭ avutulŭ lorŭ, cu bună pază, să-ĭ trimiţă aicĭ la Dumnéluĭ vel Spătarŭ, cu însciinţare către Domnia mea, iară maĭ multŭ să nu se ţie la judeţŭ închişĭ, nicĭ să se facă risipă avutuluĭ lorŭ, luându-se de uniĭ şi alţiĭ, căcĭ împotrivă de se va face urmare nu numaĭ de

către Dumnévóstră, ci şi de ómenii ce-ĭ aveţĭ, să sciţĭ cu hotărîre că veţĭ avea a da séma înaintea Domnieĭ mele, şi nu vĕ veţĭ putea îndrepta; şi să însciinţaţĭ Domnieĭ mele de primirea poruncii acesteia. — 1798, Ianuarie 24.

Cod. XXXIX fila 10 verso.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd. Zem Vlahiscoie

Cinstitŭ şi credinciosŭ boerule alŭ Domnieĭ mele, D-ta vel Spătare, din jălbile norodului, ce ni se dă, paratirisindŭ Domnia mea, vĕdumŭ că se urméză o mare nedreptate cu închisorile ómenilorŭ la Spătărie şi Agie; căcĭ mulţĭ se întêmplă de pătimescŭ închisorĭ şi cheltuelĭ, fără a nu avea vre-o învinovăţire asupră, care uniĭ din pizmă, alţiĭ şi cu alte socotelĭ pornindŭ davă asupra vre-unuia 'lŭ trage, orĭ la Spătărie, orĭ la Agie, orĭ la căpitanulŭ de dorobanţĭ, séŭ la căpitanulŭ de lefegiĭ, şi aşa 'lŭ pune la oprélă, la grosŭ, de stă grosurile pline în tótă vremea, şi dupĕ ce 'lŭ ţine ḑile la închisóre, séŭ de i se face cercetarea judecăţiĭ, ĭese acelŭ închisŭ dreptŭ şi fără nicĭ o vină, şi tocmaĭ atuncĭ se cunósce că pâra luĭ i-aŭ fost nedréptă, care acésta se póte înţelege maĭ cu întrégă pliroforie şi de D-vóstră, dregătorĭ, zapciiĭ ceĭ marĭ aĭ politieĭ, fiindcă le vedeţĭ chiar cu ochiĭ Dumnévóstră, ca uniĭ ce aveţĭ acéstă epistasie şi putere de a ţinea grosulŭ, şi de a căuta judecăţĭ. Decĭ, pentru ca să se facă îndreptarea cea cuviincióşă şi la acésta, să nu maĭ pătiméscă nicĭ unulŭ pe nedreptate închisorĭ şi cheltuelĭ zădarnice şi perdere de vreme, iată poruncimŭ printr'acestŭ domnescŭ pitacŭ, ca de acum înainte, când se întêmplă, dintre ceĭ ce se prigonescŭ, a eşi în cercetare dreptŭ şi fără de vină la pâra, ce i se face de davagiu luĭ, să aveţĭ a urma într'acestaş chipŭ, adecă: pentru câte ḑile va fi şeḑutŭ închisŭ acelŭ pârâtŭ, să plătéscă pârâşu câte tal. treĭ pe ḑi pentru neadevĕrata luĭ pîră, ce năpăstuindu-lŭ fără de dreptate 'l-aŭ pus la închisóre, zătignindu-lŭ din chivernisála luĭ, şi acésta să o faceţĭ cunoscută, maĭ întâiŭ la toţĭ aceia, căţĭ tragŭ pe alţiĭ în judecată, ca să scie maĭ întâiŭ pênă a nu se pune pârâtu luĭ la închisóre, spre a nu găsi pricină, că nu 'l-aŭ fostŭ sciută una ca acésta; însă şi cercetarea pricinilor să se facă cu necurmare pe tóte ḑilele, că de aceea avem Domnia mea orânduit şi boerĭŭ judecătorŭ într'adins pentru pricinile ce se caută la dregătoria Spătărieĭ şi Agieĭ, ca să nu se zăbovíască ceĭ ce sunt în priciniĭ de cercetărĭ, şi aşa să se îngrijască acésta a se păzi cu tótă silinţa negreşitŭ, întocmaĭ urmându-se precum poruncimŭ. tolico pisah gd.— 1798, Sept. 9.

Cod. XXXIX fila 77 verso

Eacă acte în carĭ Hangeri îşĭ urmăresce la justiţie propriile interese:

Credinciosŭ boerule Domnieĭ mele biv. vel sărdarŭ Alexandre Colciagŭ, Ispravnicŭ de la sud Ilfovŭ i biv. vel sărdarŭ Andonie Fotino, ce aţĭ fostŭ

orânduiţĭ hotarnicĭ aĭ moşieĭ Cojeştiĭ, sănătate; amŭ vĕdutŭ Domnia mea arĕtarea ce aţĭ făcutŭ, că sforându moşia, dupĕ orânduială, aŭ eşit o sumă de stânjenĭ lipsă din suma ce s'aŭ fostŭ cumpĕratŭ de Luminăţia sa prea iubita Dómna nóstră Luxandra Hangeri de la Dumnéluĭ biv. vel Clucerŭ Alexandru Văcărescu, pentru care lipsă, fiind-că s'aŭ făcutŭ învoirea cea cuviincióşă cu întórcerea de banĭ de la Clucer la Luminăţia sa, şi altă pricină n'aŭ maĭ rĕmasŭ în mijlocŭ, fără numaĭ să se impetrească moşia, vĕ poruncium dară să mergeţĭ cu orânduitul . . . . . i Post, la faţa loculuĭ, unde dupĕ semnele ce aţĭ făcutŭ, când aţĭ sforatŭ moşia, să se pue petre dupĕ orânduiala ce se cade şi de săvârşirea porunciĭ să daţĭ în scrisŭ, cu arĕtarea cătră Domnia mea. tolico pisah gd.—1798 Octom. 21.

Cod. XXXIX, fila 99.

Zem. Vlah. credinciosŭ boĭerulŭ Domnieĭ mele biv. vel sardar Alexandre Colgeac Ispravnic, ot sud. Ilfovŭ, i biv. vel Sardarŭ Andonie Fotino, sĕnătate; fiind-că moşia Cojeşciĭ din sud. Ilfovŭ, ce s'aŭ cumpĕrat de luminata prea iubita nóstră Dómnă, are sineturĭ care nu sunt unite la cele scrise, avênd diafora la suma stânjenilorŭ şi dintr'acea pricină nu se póte lămuri, a se şci hotarele cele adevĕrate, spre a se împlini suma stânjenilorŭ ce s'aŭ cumpĕratŭ, pentru care vĕ orânduim Domnia mea pe amîndoĭ şi vă poruncimŭ, primindŭ porunca acésta cu sluga Domnieĭ mele II-lea portarŭ, să mergeţĭ în faţa loculuĭ la numita moşie, unde strîngêndŭ pre toţĭ vecinĭĭ împrejuraşĭ, cu care se vecinesce acea moşie, cu scrisorile i sineturile ce vorŭ fi avênd, să teorisiţĭ atât scrisorile şi sineturile moşieĭ aceştia Cojescĭ, cât şi ale vecinilorŭ împrejuraşĭ, şi aşa făcêndŭ cercetarea cea cuviincióşă, dupĕ orânduială, să faceţĭ alegerea hotarelor moşieĭ, cu tragere dupĕ obiceiŭ şi să o împetriţĭ; dându şi în scrisŭ prin carte de hotărnicie cu suma stînjinilorŭ ce aŭ eşitŭ la fieş-care trăsură, spre a fi şciute adevĕratele hotare, grijindŭ însă ca să nu se facă vr'o greşală orĭ la tragere, séŭ la punerea hotarelorŭ, si să însciinţaţĭ Domnieĭ mele de săvârşirea pricineĭ. ii saam receh gd.—1798 Aug. 16.

Cod. XXXIX, fila 67 verso.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd.

Cinstiţĭ şi credincioşiĭ boerĭĭ Domnieĭ mele vel Vornice de ţéra de jos, Costandine Filipescule, 'ţi facem Domnia mea în scire că sărdaru Nicolae Terenti, cu slugerulŭ Teodorache Văcărescu, din bună voinţă aŭ vêndutŭ la prea iubita, luminata Dómna nóstră Luxandra Hangeri, moşia ce o aŭ la Belciugatulŭ din sud Ilfovŭ, prin zapisŭ adeveritŭ de părinţiĭ Arhiereĭ, i de Dumnélor veliţĭ boĭerĭ, la care dupĕ trebuinţă s'aŭ orânduitŭ hotarnicŭ sărdarulŭ Andonache Fotino, i D-luĭ sărdarulŭ Alexandru Colciag de aŭ hotărnicitŭ dupĕ orânduială, şi numiţiĭ boerĭ vêndĕtorĭ arĕtându că nu sunt mulţămiţĭ la aceeaşĭ hotărnicie, aŭ

cerutŭ de isnoavă, ca şi cu boerĭ din parte-le să se facă hotărnicie: după a cărora cerere li s'aŭ datŭ voie de la Domnia mea a lua un boerŭ hotarnicŭ pe cine vorŭ vrea, ca împreună cu maĭ sus numiţiĭ să se facă hotărnicie dupĕ dreptate; orănduim dară Domnia mea şi pe D-ta, ca unŭ Vornicŭ mare, să mergeţĭ la faţa loculuĭ, unde să fie atât maĭ sus numiţiĭ hotarnicĭ, cât şi Clucerulŭ Petrache, pe care l'aŭ cerutŭ numiţiĭ boerĭ vĕnĕtorĭ din parte-le, şi să urmezĭ D-ta cu silinţă a se face hotărnicia dupĕ dreptate, de la care să ni se aréte prin carte, dupĕ orânduială. tolico pisah gd.—1798 Noem. 5.

Cod. XXXIX, fila 104.

Zem. Vlahiscoe. Cinstitŭ şi credinciosŭ boerule alŭ Domnieĭ mele biv. vel Paharnicŭ, Ispravnicŭ ot sud. Prahova, sĕnătate, fiind-că la moşia Breaza dintr'acel judeţŭ, împreună este şi altă moşie ce se dice Talea, care amĕndouĕ sunt ale caseĭ prea iubiteĭ Dómneĭ nóstre, şi la moşia Talea, fiind-că se hotăreşce cu moşia Bezdadenilor din sud. Dâmboviţa, e prigonire la hotare, îţĭ poruncimŭ Domnia mea, să mergĭ la faţa loculuĭ, unde faţă şi cu aceĭ moşneni Bezdedenĭ să facĭ amănuntă cercetare, atât pentru stăpânirea Mònăstireĭ Mărginenĭ, cum s'aŭ urmatŭ în vremea când stăpânea mònăstirea această moşie, cât şi dupĕ scrisorĭ şi alte doveḑĭ, să te sileşcĭ ca să descoperĭ acele adevĕrate şi drepte hotare ale despărţireĭ acesteĭ moşiĭ, păzindŭ cu scumpătate a nu se năpăstui vre-o parte, şi, spre a fi şciute hotarele, să puĭ şi petre dupĕ obiceiŭ şi să daĭ şi cărţĭ de alegere, atît la mâna acelorŭ locuitorĭ moşnenĭ de arĕtarea hotarelorŭ lorŭ, cât şi la casa luminăţieĭ sale iarăşĭ să daĭ carte, spre a lipsi tóte prigonirile de la mijlocŭ, să o hotăreşcĭ şi să o izbrăneşcĭ cu mulţămita ómenilor, fără a ni se maĭ scrie pricinuirĭ. ii saam receh. gd.—1798 Decem. 4.

Cod. XXXIX, fila 119 verso.

Zem. Vlahiscoe. Dumneavóstră Ispravnicilorŭ ot sud. Prahova i credinciosŭ boerule Domnieĭ mele biv. vel sătrariu Ioniţă Bălăcene, sănătate! Vĕ facem în scire, că între hotarulŭ moşieĭ Comarniculŭ şi între hotarulŭ moşieĭ Breaza este unŭ munte, ce ţine de moşia Comarniculŭ şi, din amelia celorŭ de maĭ înainte stăpânitorĭ, s'aŭ împresuratŭ acelŭ munte de alţiĭ, cum şi pentru deosebita pricină, ce este cu locuitoriĭ Bezdedenĭ, care se vecinescŭ cu această moşie, ce vi s'a datŭ porunca Domnieĭ mele a se face cercetare la faţa loculuĭ, să se descopere celea adevĕrate hotare, spre a lipsi pricinile, maĭ vîrtos fiind-că aŭ eşitŭ la mijlocŭ şi pricina acestuĭ munte, trebuinţa este de a se face cercetare cu scumpătate de oamenĭ practicoşĭ şi a se şi hotărî, ca să se facă ocolnică cu semne osebite pentru amĕndoue moşiile, adecă Comarniculŭ şi cu Breaza; de aceea iată vĕ orănduim Domnia mea hotarnicŭ pe unul din Ispravnicĭ, cu numitulŭ sătrariŭ, şi primindŭ porunca acésta, să mergeţĭ la numita moşie, unde, cu carte de blăstemŭ, ce se va lua de la Sfinţia sa părintele Mitropolitulŭ,

să faceţĭ cercetare cu amănuntulŭ pentru hotarele amêndorora moşiilorŭ, şi pentru acelŭ munte, de faţă cu moşneniĭ Bezdedenĭ i cu Egumenulŭ Sinaiot şi cu alţĭ vecinĭ împrejuraşĭ, ce vorŭ maĭ fi, ca descoperindu-se tóte împrejurimile să le şi hotărîţĭ dupĕ dreptate, făcêndu-le alegerea amêndorora moşiilorŭ osebit şi împetrindu-se să daţĭ în scrisŭ dupĕ orânduială, cu cuprindere pe largŭ de toate pricinuirile, dupĕ care când vre-o parte nu vorŭ rĕmânea odihniţĭ, să-ĭ soroci ţĭ la Divan.— 1798 Ianuarie 3. *(Vedĭ şi pag. 227 în urmă).*

Cod. XXXIX fila 128.

Sudiţiĭ faţă cu justiţia.

Cinstitŭ şi credinciosŭ boĭerule alŭ Domnieĭ mele, D-néta biv. vel Hatmane Filodore, Epistatule alŭ Armăşieĭ, fiind-că Dumnéluĭ cinstitŭ consulŭ rusescŭ făcu arĕtare Domnieĭ mele pentru unŭ Anghel Rusu, carele s'arŭ fi dovedit ŭ în faptă de hoţie, cerêndŭ ca să se trimiţă la puşcărie spre cercetare; pentru care, dupĕ cererea D-luĭ poruncimŭ, să-lŭ primescĭ Dumnéta la puşcărie, făcêndu-i-se cuviinciósa cercetare, ca să mărturisésca adevĕrŭ la faptele lui. tolico pisah gd.—1798, Sept. 14.

Cod. XXXIX fila 79 verso.

Zem. Vlahiscoie. Cinstitŭ şi credinciosŭ boĭerule alŭ Domnieĭ mele biv. vel Paharnicŭ Ioan Faca, sănĕtate! Fiind-că pentru tal. cinci-ḑeci, ce eştĭ datorŭ luĭ Atanasie Dimitriu suditŭ, nu aĭ fostŭ următorŭ a plăti dupĕ poruncile Domnieĭ mele, ce ţi s'aŭ datŭ, şi acum iarăşĭ aŭ supăratŭ auḑulŭ Domnieĭ mele numitulŭ suditŭ cu jalbă, iată orênduimŭ într'adins sluga Domnieĭ mele . . . . . aprodŭ vătăşescŭ, şi iţĭ poruncimŭ, ca cu acestŭ mumbaşirŭ să aibĭ a plăti negreşit, fără de altă pricinuire, ca să se dée jăluitoruluĭ. ii saam receh gd.—1798, Octombre 23.

Cod XXXIX, fila 100.

Anexe la cap. XVI

La Cap. XVI (pag. 192) adăogimŭ anexele de la vale relative la dărĭ şi scutirĭ.

Să se observe la scutirĭ şi privilegiĭ, acele ce Hangeri îşĭ acordă luĭ însuşĭ, pe numele Dómneĭ sale şi acele acordate luĭ Beizade Suţu Grigore, în 29 Septembre 1798.

Dăm la vale şi un facsimile de uric de mazilŭ, în întregime, cu sigilŭ şi contrasemnărĭ.

Carte pentru sameşulŭ de la sud. Prahova State Logof., ce s'aŭ dovedit ŭ ca mâncătorŭ.

Zem. Vlahiscoie. Dumnévóstră Ispravnicilorŭ ot sud. Prahova sănĕtate; Pentru State Logof. ce aŭ fostŭ sameşŭ la acelŭ judeţŭ, s'aŭ arĕtatŭ cu urmărĭ

împotriva datorieĭ sale, şi pricinuitorŭ de pagubă Visterieĭ Domnieĭ mele, care din cercetarea ce s'aŭ făcutŭ din porunca Domnieĭ mele, s'aŭ doveditŭ, osĕbit din alte fapte, jăfuitorŭ şi cu lude treĭ, scutelniciĭ alŭ unuĭ divictarŭ Iordache Slătineanu, ce încă din anulŭ trecutŭ, dându-se la dajdie cu poruncă prin Visterie, numitulŭ State i-aŭ *chiopisit*, luându-le tal. treĭ sute şi făgăduindu-le ca să-ĭ puie la orênduiala breslaşilorŭ şi i-aŭ ţinutŭ pênă acum fără de dajdie, şi altele multe, precum maĭ în jos se arĕtă tóte anume, dupĕ care urmare a luĭ, fiindŭ cu tótă dreptatea vredniciŭ a se pedepsi, poruncimŭ maĭ ântêiŭ să-lŭ lipsiţĭ din tréba sămeşieĭ şi să se trécă la condica judeţuluĭ, spre a nu maĭ fi primitŭ nicĭ-odată în slujbă domnéscă, séŭ la judeţŭ, şi apoĭ aceĭ tal. treĭ-sute ceĭ luaţĭ de la treĭ scutelniciĭ, să-ĭ împliniţĭ de la dênsulŭ să-ĭ daţĭ ómenilorŭ acelora de la care i-aŭ luatŭ rusfetŭ şi elŭ de-ĭ va fi datŭ cuĭ-va ceva, să-şĭ caute să şi-ĭ iée şi să-şĭ facă socotélă de când aŭ fostŭ dată porunca pentru aceştĭ treĭ scutelniciĭ a se da la birŭ, ca de atunciĭ şi pênă acum câte dăjdiĭ şi orĭ-ce alte orênduelĭ aŭ eşitŭ în judeţŭ, tóte acelea să le plătéscă numitulŭ State Logof. şi aceştĭ banĭ să se trimiţă la Visteria Domnieĭ mele, cu însciinţarea Dumnévóstră şi cu socotéla lorŭ anume, iară cele-l-alte jafurĭ să se întórcă la ceĭ năpăstuiţĭ, ci dar aşa să urmaţĭ D-vóstră. Iolico pisah gd.—1798, Aprilie 9.

Cod. XXXIX fila 30 verso.

Io Const. Gheorghe Hangeri Voevodu i gspod.

Dumnéta vel Paharnicŭ Hagi Ión Moscu, dupĕ cuvêntarea ce amŭ avutŭ la întâlnirea pe drumŭ cu luminatulŭ fratele Alexandru Vodă Ipsilant, selefulŭ nostru, îţĭ poruncimŭ, ca din baniĭ săreĭ Domnieĭ mele, ce sunt asupră-ţĭ, să daĭ aceĭ tal. doue-decĭ de miĭ, care prin poliţă însemnată de la 14 ale luĭ Oct. 1797, s'aŭ trasŭ de cinstiţiĭ Dumnélor boĭerĭ Marele Logof. Alexandru Manu, i Dumnéluĭ iubitulŭ nostru frate Ban Alexandru Hangeri, de s'aŭ datŭ Prea Înălţatuluĭ Căpitan-Paşa stăpânulŭ nostru, şi aceştĭ tal. 20000 plătindu-ĭ acum luĭ Polihronie Gealepu, veĭ ţinea acestŭ domnesculŭ nostru pitacŭ întru ţinerea în sémă, şi scăderea Dumitale.—1798, Ianuar 10.

Cod. XXXIX fila 20.

Zem. Vlahiscoie. Fiind-că Vasile sin Andreiŭ Ţiganu, i Ştefan Ţiganu, aĭ Dumnéeĭ Vornicesei Ecaterina Greceanu, prin jalbă aŭ cerutŭ ca să fie ţiganĭ domnescĭ, să-şĭ dée birulŭ lorŭ ca şi ceĭ-l-alţĭ, cu care aceea să-şĭ pótă scăpa de sub jugulŭ robieĭ stăpâneĭ lorŭ, li s'aŭ datŭ domnésca nóstră carte la mânile lorŭ, prin care poruncimŭ Dumitale Epistatule alŭ Armăşieĭ, pe maĭ sus numiţiĭ să-ĭ trecĭ în condica ţiganilorŭ domnescĭ, şi în locŭ să se dée Dumnéeĭ verĭ-ce alţĭ noĭ ţiganĭ de o potrivă schimbŭ, pentru ca să

nu mai aĭbă trébă cu dênşiĭ, ci să rĕmâie în birŭ ca şi ceĭ-l-alţĭ ţiganĭ domnescĭ. ii saam receh gd.—1798 Ianuarŭ 8.

Cod. XXXIX fila 129.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd. Zem. Vlahiscoie.

Cinstitŭ şi credinciosŭ boĭerulŭ Domnieĭ mele D-néta biv. vel Hatmane, Epistatule alŭ armăşiei, Dumnéluĭ vel Vornicŭ al obştirilorŭ Radu Golescu, ne făcu arĕtare cumcă tal. 250 ce este datóre armăşia a da pentru ţiganiĭ mônăstiriĭ Cozia, ce sunt aurarĭ între Băeşiĭ din sud. Vâlcea, nu s'aŭ datŭ nicĭ până acumŭ, şi aceştĭ banĭ fiind-că sunt a merge în cheltuelile spitalurilorŭ după cumŭ sunt orânduiţĭ, împreună cu cele-l-alte venieturĭ ale mônăstireĭ, prin hrisovul Domnieĭ mele, poruncimŭ D-tale, ca îndată după primirea acestuĭ pitacŭ, să daĭ negreşit aceştĭ banĭ la Dumnéluĭ vel Vornicŭ alŭ obştirilorŭ. tolico pisah gd. 1798 Noembre 27.

Cod. XXXIX, fila 116 verso.

Pitacŭ la Prea Sfinţia sa Părintele Metropolit şi la uniĭ din boĭeriĭ, anume pentru ajutorulŭ de banĭ ce se cere.

Io Cost. Gheorghe Hangeri Vvod. i gpd. Zem. Vlahiscoie

Prea Sfinţia ta Părinte Mitropolite alŭ Ungro-Vlahieĭ, iubitorilorŭ de Dumneḑeŭ Episcopĭ, i D-vóstră cinstiţilorŭ şi credincioşĭ boĭerilorŭ Domnieĭ mele, vel Bane Ghica, vel Logof. de ţéra de sus Brâncovene, biv. vel Bane Racoviţă, biv. vel Vornice Costache Ghica, vel Vistiere Scarlat Ghica, vel Vornice de ţéra de jos Constantine Filipescule şi vel Vornice alŭ obştirilorŭ Golescule, fiind-că sunt la tótă obştea cunoscute grelele cheltuelĭ, care curgŭ neîncetat pentru împĕrătésca trebuinţă şi pentru mântuirea ţĕreĭ, să vĕ adunaţĭ la un loc, unde să chibzuiţĭ cu osârdie, ca să se găséscă mijlocŭ iconomieĭ acestorŭ grele cheltuelĭ de banĭ, fără de a pune la acéstă trebuinţă înainte vre-o dajdie, din acelea ce în ḑilele Domnilorŭ dinaintea nóstră curgeaŭ fără de a fi aceste trebuinţe, şi prin anafora iscălită de toţĭ să arĕtaţĭ Domnieĭ mele.—1798, Iulie 20.

Cod. XXXIX fila 57 verso.

Cărţĭ legate la Ispravniciĭ din 17 judeţe, pentru de a pune să iée in scrisŭ pe la târguri şi oraşe oile şi mieiĭ ce se vorŭ tăia la scaune pe fieşcare ḑi, de la 23 ale luneĭ Aprilie înainte.

Dumnévóstră Ispravnicilorŭ ot sud.... sănătate! Vĕ facemŭ în scire, că pe acestŭ următorŭ anŭ s'aŭ vêndutŭ slujba oĭerituluĭ Dumisale vel Vornicŭ alŭ obştirilorŭ Radu Golescu şi pênă se vorŭ întocmi, de către Domnia mea, ponturile cu care are să se caute slujba, vĕ poruncimŭ Domnia mea, ca să puneţĭ să iae în scrisŭ pe la târgurĭ şi oraşe oile şi mieiĭ, ce se vorŭ tăia la scaune

pe fieș-care ḑi, de la 23 ale lunĭ Aprilie înainte, ca când vorŭ veni slujbașiĭ să li se aréte socotéla, spre a nu fi pricinĭ de gâlcevurĭ între aceĭ ce sunt a plăti; așișderea să îngrijițĭ, ca și pe la marginĭ a nu se caciordisi oĭ, ca să iasă afară din ţéră, căcĭ, făcêndu-se vre-unŭ cusur din neîngrijirea D-vóstră, ve'ţĭ fi rĕspunḑĕtorĭ.—1798, Aprilie 24.

Cod. XXXIX fila 35 verso.

Io Const. Gheorghe Hangeri Voevod i gspod. Zem. Vlah.

Dumnéta cinstitŭ și credinciosŭ boĭerulŭ Domnieĭ mele Radule Golescule, pentru baniĭ oĭerituluĭ îţĭ poruncimŭ Domnia mea, pênă în patru ḑile, negreșit, orĭ-ce socotelĭ veĭ avea de ale oierituluĭ, să ţi le cauţĭ și să istovescĭ darea banilorŭ la acelŭ sorocŭ, fiind-că de la 10 ale acesteĭ următóre lunĭ, este a se începe să se caute cercătura oĭerituluĭ și maĭ multă zăbavă să nu facĭ cu darea banilorŭ, cacĭ neurmândŭ, vomŭ orêndui Domnia mea mumbașirŭ pe la judeţe, i deliĭ cu greŭ trépăd. ii saam receh gd.--1798, Sept. 2.

Cod. XXXIX fila 73.

Io Cost. Gheorghe Hangeri Vvd. i gospodŭ Zem.

Cinstitŭ și credinciosu boierule, alŭ Domnieĭ mele, Dumnéta vel Vist., fiind-că pentru grelile cheltuelĭ, ce dupĕ netăgăduita trebuinţă aŭ întîmpinatŭ pe ţéră într'acéstă vreme, care de tótă obștea póte să fie cunoscută, cu sfat de obște s'aŭ găsitŭ cu cale, și de trebuinţă, a se economisi unŭ ajutorŭ spre împlinirea respunderiĭ cererilorŭ, și s'aŭ hotărîtŭ ca slujba oierituluĭ și a dijmărituluĭ, într'acéstă vreme, când este să se caute să se îndoiască la plată, precum pentru aceésta s'aŭ și datŭ poruncile Domnieĭ méle. Decĭ dar poruncimŭ Domnia mea, ca baniĭ dijmărituluĭ, dupĕ suma vêndĕriĭ dintêiŭ, să se facă tacsil de la fieș-care cumpĕrătorŭ de judeţŭ îndoiţĭ, și așa să-ĭ primeșcĭ; iar pentru baniĭ oierituluĭ, veĭ urma, precum prin deosebitŭ pitacŭ s'aŭ poruncitŭ Dumitale cu D-néluĭ vel Comisŭ. — tolico pisah gd. 1798, Iunie 23.

Cod. XXXIX, fila 58.

Carte la vtori Ibrictar, ce este orênduitŭ la sud. Saac, cu cerere să se dée pliroforie locuitorilorŭ și să se scóle să vie aicĭ.

Zem. Vlahiscoie. Slugiĭ Domnieĭ mele alŭ nostru 2-lea Ibrictarŭ, Stefane, ce eștĭ orênduitŭ cu cercetarea la sud Saac, pentru că năpăstuirile ce s'aŭ făcutŭ locuitorilorŭ de către orênduiţiĭ slujbașĭ cu oieritulŭ i cu dijmăritulŭ, primindŭ acéstă poruncă a Domnieĭ mele, să aibĭ a o citi în auḑulŭ tuturor locuitorilorŭ ca să înţelégă cu deslușire, că poruncile Domnieĭ mele dintru întêiŭ aŭ fost, atât la îndoirea dijmărituluĭ, cât și la îndoirea oierituluĭ a plăti numaĭ dreptŭ dobitócele lorŭ, iară nu și plocónele și paralele de rĕvașŭ, séŭ alte cheltuelĭ cu alt-felŭ de numirĭ, precum maĭ pe largŭ să arétă la însemnarea ce ţi s'aŭ

datŭ din condica Divanuluĭ, şi orĭ-carĭ din locuitorĭ se vor simţi că s'aŭ năpăstuitŭ de slujbaşŭ cu vre-unŭ chipŭ peste poruncile Domnieĭ mele, să şcie că aŭ voie, orĭ-când se voru îndeletnici, să vie cu jălbĭ să aróte Domnieĭ mele, ca să i se facă îndestulare, cu împlinire de la acel slujbaşŭ, pentru orĭ-ce urmare nedréptă i se va fi făcutŭ, şi aşa pliroforisindŭ pe toţĭ de obşte, să se scóle să vie fără de a maĭ zăbovi acolo, la acéstă cercetare, ii saam receh gd . . . . 1798, Sept. 26.

Cod. XXXIX, fila 86 verso.

Pitacŭ la Dumnĕluĭ Vornicŭ Golescu, ca să supue pe măcelari a plăti îndoiala oierituluĭ.

Poruncimŭ Domnia mea, vel Vornice alŭ obştirilorŭ, pentru măcelarĭĭ politieĭ Bucureştilorŭ, ce încă n'aŭ plătitŭ îndoirea oierituluĭ, după porunca Domnieĭ mele, ce li s'aŭ datŭ prin rĕspunsŭ în dosulŭ jălbeĭ lorŭ, să-ĭ apucĭ Dumnéta, ca să plătéscă îndoirea oierituluĭ fără de altŭ cuvêntŭ. tolico pisah. gd.—1798, Sept. 11.

Cod. XXXIX fila 79.

Cărţĭ legate la tóte judeţele pentru breslaşiĭ, ce aŭ să fie în rêndu cu ţéra. Io Const. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd. Zem. Vlahiscoe.

Dumnévóstră Ispravniciloră ot sud . . . . sĕnătate. Vĕ facemŭ Domnia mea în şcire, că s'aŭ făcutŭ hotărîrea Domniĭ mele pentru orênduiala breslaşilorŭ, ca toţĭ să se pue la dajdie în rândŭ cu ţéra, afară numaĭ din boerinaşiĭ mazilĭ, carĭ aŭ a rĕmênea iarăşĭ la orênduiala lorŭ ne supĕraţĭ. Ci dar vĕ poruncimŭ, primindŭ domnésca nóstră pôrunc̆ă, să aveţĭ a pune la dajdie, în rêndulŭ satelorŭ, pe toţĭ breslaşiĭ de la acelŭ judeţŭ, de acum de la 2-a sémă; să privegliaţĭ însă a se aşeda fiesce-care dupĕ starea şi puterea luĭ, fără a nu face hatârŭ vre-unuia, că împotrivă de veţĭ urma, să şciţĭ că nu vĕ veţĭ putea îndrepta înaintea Domnieĭ mele, şi să trimiteţĭ arĕtare Domnieĭ mele, adeverită cu iscălitura Dumnévóstră amêndorora; într'acest chipŭ dar urmândŭ, să avemŭ rĕspunsŭ de primirea porunceĭ; acésta, şi fiţĭ sĕnătoşĭ.—1798, Iunie 12.

Cod. XXXIX, fila 56 verso.

Publicaţiĭ la tóte judeţele şi la Caimacamul pentru rêndulŭ scutelnicilorŭ dupĕ cărţĭ.

Dumnévóstră Ispravnicilorŭ ot. sud... sĕnătate. Find-că la orênduiala scutelnicilorŭ dupĕ cărţĭ, s'aŭ vĕdutŭ îndestul catahrisisŭ cu urmare care s'aŭ pricinuitŭ din însăşĭ rea economia Ispravnicilorŭ, ci nu s'aŭ păzitŭ datoria îngrijirilorŭ, ce aŭ metahirisitŭ mijlóce aducĕtóre de puţin folosŭ, şi aŭ trecutŭ cu vederea paguba cea mare a Visterieĭ şi necumpĕnarea la întregimea satelorŭ, care acésta, osârduindu-ne Domnia mea cu iubire de ómenĭ, li s'aŭ datŭ nizamulŭ celŭ

cuviinciosŭ alŭ îndreptării; însă voimŭ, ca de acum înainte să se păzéscă buna orênduială, şi de vreme ce aŭ începutŭ a se înoi hrisóvele mònăstirilorŭ şi alte cărţi, ce se daŭ de către Domnia mea, unde la unile se cuprinde a avea scutelnicĭ dupĕ catastihŭ, la altele ómenĭ fără de pricină de dajdie, iară la altele dice să aibă ómenĭ strĕinĭ şi fară de pricină, şi iarăşĭ la altele să'şĭ aducă ómenĭ din strĕinătate, vĕ poruncimŭ Domnia mea să aveţĭ purtare de grijă a nu maĭ metaherisi urmărĭ împotrivitóre ca cele trecute, a da adeverinţele scutelnicilorŭ, aşa fiteş-cum, fără luare aminte, ci să priveghiaţĭ fórte cu băgare de sémă cuprinderea domnescilorŭ sineturĭ şi poruncilorŭ Visterieĭ, şi întocmaĭ să urmaţĭ a cerceta pe aceĭ scutelnicĭ, ca să fie întocmaĭ, adică, de scrie ómenĭ streinĭ sinetulŭ, să fie streinĭ cu adevĕratŭ, iară să nu daţĭ din pămêntenĭ în locŭ de strĕinĭ, căcĭ pe orĭ-care din Ispravnicĭ vom dovedi Domnia mea învinovăţitŭ cu orĭ-ce chipŭ de urmare în potrivă la tróba acósta, să scie hotărît, că prin judecată 'lŭ vomŭ pedepsi cu tótă străjnicia. Şi acóstă poruncă să o trécă în condica judeţuluĭ, şi să îngrijescĭ a se păzi negreşit în tótă vremea şi să avemŭ rĕspunsŭ că aţĭ primitŭ porunca Domnieĭ mele. Acésta, şi fiţĭ sănătoşĭ. 1798, Maiŭ 18.

Cod. XXXIX fila 49.

Hrisovulŭ D-luĭ Vorniculuĭ Manolache Brâncovénu, de liude 70.

Domniĭ şi oblăduitoriĭ, cărora li s'aŭ datŭ din mila luĭ Dumneḑeŭ stăpânire şi putere de a face bine şi ajutorŭ, datorĭ sunt a se cunóşce pre sineşĭ, că cu orĭ-cât de marĭ dararĭ s'aŭ învrednicitŭ de la Dumneḑeŭ, cu atâta sunt şi eĭ datorĭ a hărăzi pe supuşiĭ lorŭ ceĭ credincioşĭ şi a face bine şi ajutorŭ din domnescile dararĭ, ce aŭ câstigatŭ de la Dumneḑeŭ, fiind-că acesta este semnulŭ celŭ maĭ adevĕratŭ, cu care arŭ putea omulŭ a se arĕta, că urméză prea sfântuluĭ Dumneḑeŭ şi ziditoruluĭ sĕŭ, care prin razele dumneḑeireĭ sale încălḑesce, hrănesce şi înviaḑă tótă făptura, şi acésta este pricina, care îndemnéză, întăresce şi îmbărbătéză inimile supuşilorŭ către stăpânŭ, spre osârdie, slujbă şi credinţa cea desăvêrşită, adecă dreptatea şi facerea de bine către supuşiĭ de obşte, şi deosebit în parte la cine se cuvine, dupĕ starea trebuinţeĭ şi dupe mĕsura cea mare şi mică. Drept aceea, socotit-amŭ Domnia mea pentru Dumnéluĭ cinstitŭ şi credinciosŭ boĭerulŭ Domnieĭ mele Pan Manolache Brâncovénu, biv. vel Vornicŭ de ţéra de sus, care fiindŭ din slăvita familie Domnéscă, moşiĭ şi strămoşiĭ Dumisale vechĭ pământenĭ aĭ ţĕriĭ acesteia, şi din începutulŭ Dumnéluĭ până acum, purtându-se în slujba fraţilorŭ Domnĭ de maĭnaintea nóstră, cum şi acum în slujba Domnieĭ mele, cu supunere, cu drĕptă credinţă şi cu înţelepciunea vrednică de laudă şi cinste, şi cu râvnă fierbinte pentru ţéră şi avêndŭ deosebita greutate casiĭ Dumnéluĭ, însărcinată cu familie de fiĭ, cu care l'aŭ mângâiatŭ Dumneḑeŭ, iară maĭ vêrtosŭ acum într'acéstă trecută vreme a răzmiriţeĭ, pătimindŭ multe pagube şi datoriĭ, amŭ găsitŭ

cu cale pentru cinstea némuluĭ Dumnéluĭ, i pentru greutatea caseĭ ce pórtă şi pentru slujbele şi petrecerea cea cu înţelepciune şi râvna cea fierbinte, ce are către ţéră, a avea casa Dumisale, ce aŭ scăḑutŭ şi s'aŭ dărĕpănatŭ din văpaia rĕsboiuluĭ dintr'acéstă patrie a Dumnéluĭ, pentru care aŭ pătimitŭ, ajutorulŭ acela ce cu cale şi cu dreptate i s'aŭ fostŭ făcut de către Domnia sa fratele Mihaiŭ Vodă Suţul, de liude cinci-ḑeci, scutiţĭ prin hrisovul de la létŭ 1792, i prin hrisovulŭ Domnieĭ sale fratéluĭ Alexandru Vodă Moruzi, de la létŭ 1793, Aprilie... prin care nu numaĭ întăresce acestŭ ajutorŭ, ci încă maĭ adaogă şi alţĭ liude doue-ḑeci, cât şi prin cartea Domnieĭ sale selefuluĭ nostru Alexandru Ipsilant Vodă din anulŭ trecutŭ létŭ 1797, Martie 11, iarăşi se întăresce acestŭ ajutorŭ de la liude şépte-ḑeci. Deci învrednicindu-ne şi pre noĭ Domnulŭ Dumneḑeŭ, cu Domnia acestiĭ de Dumneḑeŭ păzită ţéră Românéscă, şi vĕḑêndŭ hrisóvele i cartea fraţilorŭ Domnĭ de ajutorulŭ acesta, cum şi de ale Dumnéluĭ credincióse slujbe pliroforisindu-ne şi vĕḑêndu le şi în faptă, amŭ datŭ acestŭ domnesculŭ nostru privileghiŭ, prin care să aibă a ţinea liude şépte-ḑeci, afară din catastişele visterieĭ, ce are prin arhondologhie, scutiţĭ şi apăraţĭ de tóte dăjdiile, zaherele, cherestele, podvóde şi orĭ-ce orânduelĭ arŭ eşi de la visteria Domnieĭ mele în ţéră; pe carĭ să-ĭ aibă orĭ în ce judeţŭ va avea trebuinţă, dându-se adeverinţă de la visteria Domnieĭ mele, dupĕ care, dându-le şi Dumnélorŭ Ispravnicĭ aĭ judeţelorŭ, ţidule, dupĕ cercetarea ce li se vorŭ face a fi, dupe ponturĭ, pe chipulŭ lorŭ, să li se deie şi pecetluiturile de la Visteria Domnieĭ mele; aşişderea să fie casa Dumnéluĭ scutită de oieritŭ, văcăritŭ, pe câte vite drepte va avea casa Dumnéluĭ, de dijmăritŭ, i vinăriciŭ, de dăjdiĭ domnescĭ, de zaharele, mucarelŭ, séŭ alte ajutoruri ce s'ar întâmpla dupĕ vremĭ a eşi pre veliţiĭ boerĭ, de tóte să fie casa Dumnéluĭ slobodă şi nesupĕrată întru nimicŭ. Deci întru adeverirea şi temeinica stare şi urmare a acesteĭ domnescĭ hărăziri de maĭ sus arĕtată, iĭ dămŭ Dumnéluĭ acestŭ domnescŭ hrisovŭ, întăritŭ cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele Io Consandinŭ Gheorghe Hangeri Voevodŭ i cu credinţa prea iubiţilorŭ Domnieĭ mele fiĭ: Mihailŭ Voevodŭ, Alexandru Voevodŭ, Nicolae Voevodŭ şi cu totŭ sfatulŭ Dumnélorŭ cinstiţilorŭ şi credincioşĭ boĭerilorŭ celorŭ marĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: Pan Dumitrache Ghica vel Banŭ, Pan Nicolae Mavrocordat vel Spatarŭ, Pan Nicolae Basarabŭ vel Logofĕtŭ de ţéra de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vistierŭ, Pan Manolace Creţulescu, vel Vornicŭ de ţéra de sus, Pan Constandin Filipescu vel Vornicŭ de ţéra de jos, Pan Radu Golesculŭ vel Vornicŭ alŭ obştirilorŭ, Pan Radu Slătinénu vel Vornicŭ al 3-lea, Pan Constandin Stirbeiŭ vel Logofĕtŭ de ţéra de jos, Pan Manolache Grădişténu vel Vornicŭ al 4-lea, Pan Mateiŭ Fălcoianu vel Logofĕtŭ alŭ obiceiurilorŭ, Pan Gheorghe Suţu vel Postelnicŭ, Pan Costache vel Hatmanŭ, Pan Tudorache Juliano vel Clucerŭ, Pan Grigorie Grecénu vel Paharnicŭ, Pan Dimitrie Papazoglu vel Stolnicŭ, Pan Dimitrie vel Comisŭ, Pan

Tudorache Văcărescu vel Slugerŭ, Pan Iordache vel Pitarŭ, şi Ispravnicŭ Pan Nicolae Basarabŭ vel Logofĕtŭ de ţéra de sus, şi s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta la întêiulŭ anŭ dintru întêia Domnie a Domnieĭ mele, aicĭ în oraşulŭ scaunuluĭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, la aniĭ de la zidirea lumeĭ 7307, iară de la spăsania eĭ 1798 Noembre 17, de Răducanu Poenaru biv. alŭ 3-lea Logofĕtŭ, condicarulŭ Divanuluĭ.

Cod. XXXX fila 170 verso.

Cărţĭ legate prin tóte judeţele pentru cercetarea viilorŭ, câte se vor fi aflândŭ prin tóte plăşile judeţuluĭ, mônăstirescĭ, boerescĭ şi altele.

Dumnévóstră Ispravnicilorŭ ot. sud... sănătate! Vĕ facemŭ Domnia mea în şcire, că fiind trebuinţă a se şci în fieş-care judeţŭ, câte viĭ sunt mônăstirescĭ câte boerescĭ, câte sunt ale némurilorŭ şi ale mazililorŭ, ce nu plătescŭ vinăriciŭ, şi câte sunt ale locuitorilorŭ, care plătescŭ vinăriciŭ domnescŭ, dupĕ obiceiŭ, vĕ poruncimŭ Domnia mea, îndată dupĕ primirea acesteĭ poruncĭ, să orênduiţĭ din boerinaşiĭ judeţuluĭ unŭ omŭ credinciosŭ, care să mérgă pe la tóte viile, câte se află în acest judeţŭ, verĭ a cuĭ va fi măcar, să le ié în scrisŭ, cu suma pogónelorŭ, făcêndŭ catastihŭ curatŭ, cu arĕtare în sumă de pogóne, dupĕ cum se vorŭ fi şciindŭ de fieş-care stăpânŭ alŭ vieĭ, în care catastihŭ să se aréte şi anume viile mônăstirescĭ a fie-căruia, iarăşĭ cu suma pogoanelorŭ, şi viile boerinaşilorŭ de némŭ şi ale mazililorŭ asemenea anume a fieş-căruia, iarăşĭ cu suma pogoanelorŭ, şi viile cele dajnice la vinăriciŭ asemenea anume a fieş-căruia, iarăşĭ cu suma pogónelorŭ, arătêndŭ pentru fieş-care vie de este pe pămêntŭ streinŭ, séŭ chiar pe pămêntulŭ celorŭcele aŭ? şi acest felŭ de catastihŭ făcêndŭ Dumnévóstră, fără nicĭ o zăbavă să'lŭ trimeteţĭ Domnieĭ mele, şi să avem respunsŭ de urmarea poruncĭĭ. Acésta; 1798, April 18.

Cod. XXXIX fila 82 verso.

Io Cost. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd. Zem. Vlahiscoie

Cinstitŭ şi credinciosŭ boierule alŭ Domnieĭ mele, Dumnéta vel Post. Dumitrache Hangeri caimacamu Craioveĭ, sănătate. Rĕspunḑĭ la poruncile Domnie mele ce s'aŭ datŭ pentru suma pogónelorŭ de vie ale fieş-căruia, prin care arĕţĭ că acilea la judeţele ot. peste Oltŭ neşciindŭ ce va să ḑică pogonulŭ, fără numaĭ îşĭ aŭ viile fieş-care numite cu răzóre, aŭ scrisŭ Ispravnicilorŭ ca să mĕsóre viile cu prăjina de 18 palme Domnescĭ şi unŭ pumnŭ, care sunt în pogonŭ prăjinĭ 24, şi cerĭ porunca ce este a se urma; la acésta-'ţĭ rĕspundemŭ Domnia mea, că porunca Domnieĭ mele n'aŭ fost a se mĕsura viile, fiind-că se face mare zăbavă şi întîrḑiere, fără numaĭ fieş-care stăpân de vie pe dréptă şciinţa sa să aróte în adevĕr cam câte pogóne vie are? ci dar acea urmare de mĕsuratŭ să rĕmâie, şi numaĭ de la stăpânĭ luându-se pliroforia, să se urmeze dupĕ cuprinderea poruncilorŭ Domnieĭ mele ce sunt date, şi zăbavă să nu se facă. Acésta, şi fiĭ Dumnéta sănătosŭ.—1798, Maiŭ 5. Cod. XXXIX fila 40 verso.

Zem. Vlahiscoie: Dumneavóstră Ispravnicilor ot. sud. Buzeŭ, sănătate! Find-că arétă Domnieĭ mele Dumnéluĭ vel. Hatmanu, cumpărătoriŭ vinariciuluĭ de estimp, cum că uniĭ din locuitoriĭ de acolo nu sĕ supunŭ a plăti vinăriciulŭ, cu pricină că ar fi mazilĭ, şi alte cu alte pricinĭ, vĕ poruncimŭ dară că pe toţĭ aceia ce nu s'aŭ supusŭ a plăti vinăriciulŭ, să-ĭ aduceţĭ înaintea Dumnévóstră faţă cu orânduitulŭ Dumnéluĭ vel. Hatmanu, cărora făcêndu-le cercetare, câţĭ dintru aceia vorŭ fi priveleghiaţĭ cu sineturile Domnieĭ méle la mânĭ, să fie în pace, iară de la cei-l-alţĭ toţĭ să împliniţĭ dreptulŭ vinăriciuluĭ negreşit, cu urmare după coprinderea ponturilor vinăriciuluĭ; ci şi feciorii de boerĭ şi jupânesele vĕduve, ce le vorŭ fi stătutŭ bărbaţiĭ în boeriĭ cu caftane, ĭarăşĭ să nu fie supăraţĭ . . ii saam receh. gd.—1798 Decembre.

Cod. XXXIX, fila 121.

Zem. Vlahiscoie: Dumnévóstră Ispravnicilor ot. sud . . . . sănătate! Amŭ luatŭ Domnia mea înşciinţare din jălbile locuitorilor, cum că prin satele judeţuluĭ li se face cerere de o sumă de peĭ de ĭepure, încă şi cu cislă pe liude şi cu zor mare prin mumbaşiretŭ de zapciĭ, silindŭ pe ticăloşiĭ locuitorĭ ca să le găséscă de orĭ unde vorŭ putea, cu cuvênt că li se plăteşce câte parale 14 de o pele, care urmare de este cu adevĕrat la acelŭ judeţŭ, sunteţĭ vrednicĭ de tótă pedépsa, nu numaĭ căcĭ este nesuferită una ca acésta la auḑul Domnieĭ mele, ci încă şi că maĭ vêrtos v'aţĭ făcutŭ pricină a zătigni unŭ alişveriş de obşte ca acesta, pentru că ar putea eĭ să-şĭ vândă fieş-care peile de ĭepure la neguţătoriĭ, ce âmblă după acestŭ alişverişŭ, ca sĕ se foloséscă din munca şi strădania lorŭ, şi cu urmarea ce faceţĭ le zătigniţĭ şi acestŭ puţin folosŭ de alişveriş; ci dar cu tótă străşnicia vĕ poruncimŭ, pe de o parte să însciinţaţĭ Domnieĭ méle de se urmează una ca acésta la acelŭ judeţŭ şi cum aţĭ îndrăsnitŭ dea-ţĭ pus urmare, o silă ca acésta, ce şciţĭ că este cu totul împotriva voinţeĭ Domnieĭ mele şi nesuferită, şi pe de altă parte, îndată să citiţĭ porunca aceasta întru auḑul tuturor de obşte, în tot judeţulŭ acela, ca să înţeleagă cu toţiĭ, că sunt sloboḑĭ, avînd tótă voia, să-şĭ vênḑă peile de ĭepure la orĭ-cíne va vrea, cu bună tocmélă şi cu banĭ gata, fără a maĭ cerca de acum înainte vre-o silă séŭ supărare cu acest felŭ de cerere de către cine-va-şĭ; pentru care poruncim de obşte tuturorŭ locuitorilorŭ, când şi după acésta se va maĭ îndrăsni cine-va-şĭ a face câtuşĭ de puţină supărare pentru peĭ de ĭepure, orĭ din zapciĭ, din zabiţĭ séŭ măcar şi ispravnicĭ, să veniţĭ să daţĭ jalbă la Divanul Domnieĭ mele, a căruĭa uşă pururea este deschisă şi veţĭ vedea înşi-vĕ în faptă pedéapsa, ce vomŭ face unuia ca celuia, spre a fi pildă şi altora. ii saam receh. gd.—1799 Ianuarie 11.

Cod. XXXIX fila 129 verso.

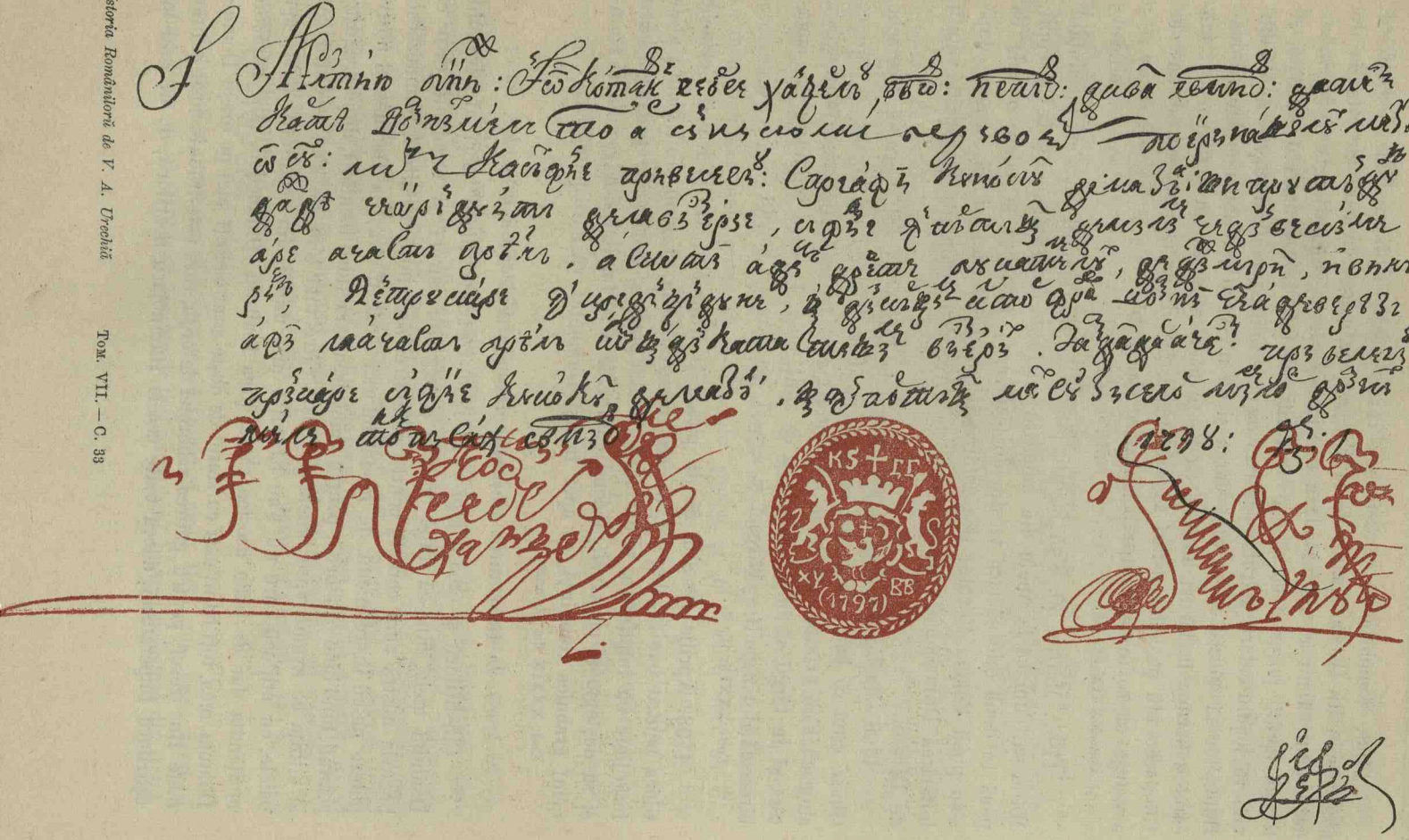

1798. Noembrie 22. S'aŭ făcutŭ carte legată la Ispravniciĭ Vlăşciĭ, că aicĭ viindŭ un Adam Mazilŭ de la Focşanĭ, ce mergé cu cară cu Zaherea de orḑŭ, cum că nu aŭ putinţă de a maĭ merge carele, şi fiind-că la 19 Noembre li s'aŭ făcutŭ poruncă ca să dée de carŭ câte tal. 1.60 i nutreţu de vită, şi vite în locŭlŭ celorŭ stătute, pentru care s'a trimisŭ şi cihodar, însuşĭ unulŭ din Dumnélor să mérgă, ca sa vaḑă starea şi de nu va fi putinţă a merge, să descarce zaheréua la locurĭ bune şi să fie în păstrare şi să nu maĭ dée aceĭ tal. 1.60, arĕtândŭ şi ciohodaruluĭ să se întórcă, iară de va cunósce că aŭ stare de a merge, să se urmeze dupe porunca ce s'aŭ datŭ.

Cod. XXXIX fila 113.

1798: Martie, 30. S'aŭ făcutŭ pitacŭ la Metropolitŭ că s'aŭ însciinţatŭ Măria sa, cum că la unele din mônăstirĭ maĭ este rĕmăşiţă, cum şi la Episcopiĭ, pênă în două ḑile să facă tacsilŭ de toată acea rămăşiţă, şi talere o mie ce s'aŭ pusŭ Poiana Mĕruluĭ să-ĭ întórcă înapoĭ Episcopieĭ, şi să urmeze ḑupĕ hotărîrea Dumnélorŭ veliţilor boerĭ, la care s'aŭ orânduitŭ şi zapciŭ vătafŭ de Divanŭ.

1798. Martie 30. S'aŭ făcutŭ pitacŭ la Dumnéluĭ vel. Vornicŭ Costache Ghica, cum că baniĭ zahereleĭ ce s'aŭ pusŭ pe boerĭ, i pe bresle, şi ceĭ ce slujescŭ s'aŭ ertatŭ, iară de la neguţătoriĭ care îşĭ facŭ alişverişŭ întru acéstă ţéră şi în tĕrgŭ să împlinéscă ceea ce sunt puşĭ, la care împlinire să metahirisască din zapciiĭ spătărescĭ şi agescĭ, pe care va socoti.

Cod. XXXIX, fila 24.

1798. Aprilie 19. S'aŭ făcutŭ pitacŭ la Dumnéluĭ vel. Vornicŭ Costache Ghica pentru baniĭ zahareleĭ, că are mirare Măria sa, cum s'aŭ făcutŭ atâta întârḑiere cu împlinirea, ci dar fără de altă prelungire să arăte pricina zăbăviĭ şi să deştepte şi pe zapciĭ, făcênd silinţa de a se împlini, fiind şciută şi Dumnéluĭ grabnica trebuinţă, că apoĭ însuşĭ Dumnéluĭ va fi răspunḑĕtoriŭ.

Cod. XXXIX fila 33 verso.

Io Constantin Gheorghe Hangeri Voivodŭ i gospod.

Cinstiţilorŭ şi credincioşilorŭ, Domnó-vóstră veliţilorŭ boerĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele, fiind-că dupĕ multele şi negrăite durerĭ şi strădăniĭ, care cu bucuria nóstră amŭ cercatŭ pentru măntuirea săracilorŭ locuitorĭ, Dumnezeésca putere ne-aŭ învrédnicitŭ, de ne-am întorsŭ sănătoşĭ ĭérăşĭ la Domnescul nostru scaunŭ, fiind bine călĕtoriţĭ, pentru măntuirea săracilorŭ locuitorĭ, dupĕ dragostea şi silinţa ce avemŭ spre binele de obşte către tótă ţéra, de s'aŭ isgonitŭ zurbalele, cu mijlocŭ care nu s'aŭ băntuitŭ nici unulŭ din locuitoriĭ ţĕriĭ, spre mulţămita dar de toate acestea către prea Inaltulŭ Dumneḑeŭ, iată hărăzimŭ Domnia mea toţĭ baniĭ câţĭ cu sfatul de obşte sunt cisluiţĭ aicĭ pe oraşu Domnieĭ mele Bucurescĭ, pentru gătirea zahereleĭ de orḑŭ, care este trăbuinciosŭ la hrana oştirilorŭ împĕrătescĭ, adecă toate casele Dumnélorŭ boerilorŭ, de la celŭ maĭ

mare până la celŭ maĭ micŭ, câţĭ aŭ îmbrăcatŭ caftanu, i toate casele breslelorŭ, cum şi a tuturorŭ celorŭ câţĭ se află slujindŭ, întru nimic supĕrare sĕŭ cerere să nu li se facă; pentru care iarăşĭ rugămŭ noianul milostiviriĭ aceluiaşĭ înduratŭ Dumneḑeŭ, carele după tertipurile care amŭ făcut şi se urmézĕ şi acum, să ne învrednicéscă în câte-va ḑile, a vedé şi cea desevêrşită desrădăcinare şi prăpădenia a numitelorŭ zurbale, care acéstă hărăzire o aducemŭ Domnia mea ca o jertfă către prea înaltulŭ Dumneḑeŭ, numaĭ şi numaĭ pentru cea pênă acuma nebântuire a Domnescilŭ nóstre ţĕrĭ. Iară pravălieşiĭ şi neguţitoriĭ ceĭ cu case, ca uniĭ ce se chivernisescŭ în ţéra aceasta, făcêndu-şĭ negoţulŭ lorŭ cu tótă folosinţa lor, poruncimŭ Domnia mea să-şĭ rĕspunḑă analogon ce i-aŭ ajunsŭ. Şi acésta milă şi hotărîre a Domnieĭ mele, poruncimŭ să o faceţĭ şciută şi cunoscută în adunarea Dumné-vóstră, la toţĭ de obşte. tolico pisah gd. — 1798, Martie 30.

Cod. XXXIX fila 24 verso.

Cinstitŭ şi credinciosŭ boĭerule Domnieĭ mele Dumnea-ta biv. vel. Post Dumitrache Hangeri, Caimacam Craioveĭ, sănĕtate. Facemŭ Domnia mea în şcirea Dumitale, că Nicola Saigiu ce este orânduitŭ cu tainaturile oştirilorŭ Impĕrăteşcĭ. arĕtă Domnieĭ mele, că uniĭ din locuitoriĭ din judeţulŭ Romanaţilor, prin Ispravniciĭ judeţuluĭ nu arŭ fi îngăduitŭ pe ómenĭ a eşi cu oile din judeţŭ, ca să le ducă la locurile cele orânduite, unde se împartŭ tainaturile, pricinuindŭ şi pretendirisândŭ să li să plătéscă mieiĭ de la oile ce aŭ fostŭ îngrecate când le-aŭ cumpĕratŭ; pentru care acestea arŭ fi avutŭ cuvêntŭ dreptŭ, atuncĭ când dupĕ porunca Domnieĭ mele putea să ia-e altele şterpe, şi în loculŭ lorŭ să dée din celea îngrecate, precum însuşĭ Nicola o ceruse acésta, iară acum, când tóte oile aŭ fătatŭ, nu aŭ nicĭ unŭ cuvêntŭ la cererea ce facŭ, ci să daĭ Dumneata poruncile celea cuviincióse la Ispravniciĭ judeţuluĭ, de a nu face supărare ómenilorŭ numituluĭ Saigiu, nicĭ a-lŭ zătigni din trébă, ca să nu se întâmple vre-unŭ cusurŭ. — 1798, April. 22.

Cod. XXXIX fila 35.

1798, April. 30, fiind trebuinţă de o sumă de salahorĭ, ca să tragă în sus pe Dunăre celea trebŭincióse ale armateĭ prea puterniculuĭ Impăratŭ, care merge asupra Vidinuluĭ, s'aŭ orânduitŭ Meermur Damnóluĭ Paharn. Costandin Bălăceanul şi s'aŭ poruncitŭ Ispravnicilorŭ de la Vlaşca, Oltu, Teleorman, Romanaţĭ şi Dolju, ca să le dée orĭ-câţĭ salahorĭ va fi trebuinţă la acéstă trébă delicată, şi să fie cu mare silinţă a nu se face celŭ maĭ puţin cusurŭ, că se va primejdui cu viaţa, şi căpitaniĭ mărgineĭ să fie cu ascultare şi supunere la orânduitulŭ boĭerŭ, cum şi ispravniciĭ să aibă ómenĭ orânduiţĭ, să nu fugă vre-unŭ salahorŭ. Acésta.

Cod. XXXIX fila 38.

Cinstitŭ şi credinciosŭ boĭerule alŭ Domnieĭ mele, D-ta vel. vist., fiind-că Arabagi-Başa, ce aŭ fostŭ maĭ înainte de treĭ patru lunĭ, cum şi celŭ maĭ din urmă

frate Alli, în pricina carelor de tréba ordiei, aŭ luatŭ sumă mare de banĭ de la vistierulŭ Domnieĭ mele, atât aicea, cât şi la Craiova, şi în multe chipurĭ făcèndŭ înşelăciunĭ, pe de o parte lua banĭ, şi pe de alta oprea dreptulŭ cărăuşilorŭ, dintr'a cărora pricină fugea şi carele de slujbă, precum acesta este sciutŭ de toţĭ, şi suntem pliroforisiţĭ Domnia mea de mâncătoriile lorŭ, pentru care poruncim să-ĭ aducĭ înaintea Dumitale şi pliroforisindu-te maĭ întêiŭ de la Dumnélor boĭeriĭ Caimacamĭ aĭ Craioveĭ, cât şi de la Deşliu, printr'a cărora mână li s'aŭ dat baniĭ, cum şi de baniĭ ce li s'aŭ dat de aicĭ, să-ĭ apucĭ apoĭ ca să arate socotéla cum 'ĭ-aŭ împărţit pe la cărăuşĭ, aducênd şi pre Polcovniculŭ Constandin, care are şciinţă de urmele lorŭ, să le cercetaţĭ tóte acestea şi câţĭ banĭ se vorŭ găsi asupra lorŭ, cu tótă străşnicia, prin Mumbaşirlâcul vatafuluĭ de Divanŭ, să facă împlinire, ridicându-i la închisóre, până va plăti toţĭ baniĭ, tolico pisah gosd. — 1799, Ianuarie 14.

Cod. XXXIX fila 130 verso.

1798, Noem. 18, s'aŭ făcut carte deschisă către Ispravniciĭ judeţelor ce cadŭ în drumulŭ Craioveĭ, pentru douĕ canarale de cară cu zaharea de orzŭ, din judeţulŭ Buzĕu şi Slam-Râmnic, ce mergŭ la Craiova, să le dée Ispravniciĭ dobitócelor nutreţŭ şi boĭ să le pue la cară pentru ceĭ ce vor fi stătut; pentru care s'aŭ orânduitŭ şi mumbaşir ciohodarĭ.

Asemenea carte legată s'aŭ făcutŭ la Ispravniciĭ de Vlaşca să dée tuturor acestor cărăuşĭ, de fieş-care carŭ câte parale şai-zecĭ.

S'aŭ scrisŭ şi deosebită carte la Caimacamu Craioveĭ, că sosind carele acolo, să le descarce şi să le întórcă înapoĭ; acestea poruncĭ în mâna Raduluĭ de la Vintilă-Vodă sud. Buzĕŭ ce s'aŭ trimis cu 136 care de Ispravnicĭ, în locŭ de mazilul Adam de la Focşanĭ cu 105 care.

Cod. XXXIX, fila 111.

Carte cu care s'aŭ orênduitŭ Dumnéluĭ Clucer Văcărescu zaharagiu în 5 judeţe ot peste Olt.

Zem. Vlahiscoie: Dupĕ trebuinţa ce este pentru o sumă de zaharea orzŭ şi grâŭ a se profitacsi la orânduitele locurĭ ce se cere, orânduim Domnia mea pe Dumnéluĭ cinstitŭ şi credinciosŭ boĭerulŭ Domnieĭ mele biv. vel. Clucer Alecsandru Văcărescu, carele să mérgă cu acéstă poruncă a Domnieĭ mele în părţile Craioviĭ, unde cu volnicie pre deplinŭ, în câte cincĭ judeţe de acolo, să facă cercetare cu orĭ-ce mijlocŭ va socoti, şi verĭ-ce felurime de zaharea va găsi, a Mitropolieĭ, Episcopieĭ, a Mônăstirilor, a boĭerilorŭ, şi boerinaşĭ, orĭ preoţĭ séŭ verĭ-ce breslă va fi, séŭ la Menzilhanele, verĭ-unde şi orĭ acuĭ va fi să se iée, pre de altă parte să se facă teslim la Dumnéluĭ Caimacamu Craioveĭ ca să o împarţă pe la tainaturĭ, după cum prin deosebită porunca Domnieĭ mele s'aŭ povăţuitŭ. Volnicie are maĭ sus numitulŭ, orânduitulŭ boĭerŭ, ca cu orĭ-ce

mijlocŭ va şci să găséscă suma zahareleĭ ce o cerem Domnia mea; pentru acésta poruncim Dumitale Caimacamule al Craioveĭ şi Dumneavóstră Ispravnicilor aĭ judeţelorŭ să i se dée ascultare întru tóte. — 1798, Febr. 15.

Cod. XXXIX fila 18 verso.

Io Costantin Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd. Zem. Vlahiscoie

Fiind-că Barbul sin Petre Căpitanul ot mahalaua Mântulósa, i Sandu Logofeţelu, ce are casă în mahalaua Udricanilor, carĭ aŭ fostŭ în trébă Zahareliĭ la Silistra cu Sărdaru Nicoli, avêndŭ amêndoĭ aceştia sumă de banĭ asupra lor, nu s'aŭ supusŭ porunciĭ Domnieĭ mele de a veni cu orânduitulŭ ciohodarŭ, ce aŭ fostŭ trimisŭ mumbaşir, ci aŭ fugitŭ dosindŭ; de aceea poruncimŭ, staroste de neguţătorĭ, astă-ḑĭ negreşitŭ să scoţĭ la mezat tóte orĭ-ce lucrurĭ vor avea aceştĭ doĭ, mişcătóre şi ne mişcătóre, spre a se vinde, după orânduiala mezatuluĭ, prin şcirea tuturorŭ celorŭ ce li se cuvine *protimisis*, şi baniĭ ce se vorŭ aduna de pe avutulŭ lorŭ, mişcătorŭ şi nemişcătorŭ, să se arate Domnieĭ mele spre a se face împlinire de baniĭ ce sunt asupra lor. — tolico pisah gomd.— 1798, August 3.

Cod. XXXIX, fila 65 verso.

Zem. Vlahiscoie : Tacsildarule al slujbeĭ goştineĭ de la sud .... sănĕtate fiind-că dintru însciinţarea Ispravnicilorŭ sud Gorju, văḑum Domnia mea, că avênd *aporie*, facŭ întrebare, pentru scăḑêmêntŭ ce cu milostivire amŭ arĕtatŭ Domnia mea la huzmetu goştineĭ, într'acele cinci judeţe, adecă de este acelŭ scăḑêmêntŭ numaĭ la locuitoriĭ birniciĭ séŭ la tótă obştea de rêndŭ, pentru care ca să vĕ deslușimŭ tréba, să şciţĭ cum să urmaţĭ, iată printr'acéstă Domnéscă a nóstră carte, vĕ poruncimŭ, că de la toţĭ de obşte, fără osebire, să aveţĭ a lua de vita mare câte tal. unul şi jumătate, iar nu tal. doĭ, şi de vita de unŭ anŭ câte o jumătate de leŭ, iară nu câte unŭ leŭ; aşa dară să şciţĭ, şi împotrivă urmare să nu faceţĭ, că veţĭ fi rĕspunḑĕtorĭ. ii saam receh gsd. — 1799 Ianuarie 16.

Cod. XXXIX, fila 131.

Zem. Vlahiscoie. Tacsildarule alŭ slujbeĭ goştineĭ din sud ..... sănĕtate; fiind-că vedemŭ Domnia mea, cumcă la căutarea acesteĭ slujbe se face multă ostenélă, maĭ multă slujbaşilorŭ, şi frămêntătură locuitorilorŭ, şi zăbavă trebeĭ, din pricină că vĕ răzimaţĭ la cuprinderea pontuluĭ ce ḑice, căântêiŭ să luaţĭ în scrisŭ vitele ómenilorŭ, şi să faceţĭ catastif a trimete aicea, şi apoĭ să închipuiţĭ răvaşele cele pecetluite, şi să începeţĭ a lua baniĭ; pentru care vĕ poruncimŭ, ca să vĕ înlesnimŭ Domnia mea treaba acésta, spre a nu se face maĭ multă zăbavă, iată vĕ poruncimŭ cu hotărîre, de odată să fie şi scrisul vitelorŭ, şi luarea banilorŭ şi darea răvaşelorŭ pecetluite, şi aşĭa câşturĭ-câşturĭ, să proftacsiţĭ baniĭ precum puteţĭ, şi maĭ multă zăbavă să nu se facă Ianuarie 6.

Cod. XXXIX fila 129 verso.

Zem. Vlahiscoie. Părcălabilorŭ şi vouĕ locuitorilorŭ de obşte de prin plaiurile şi plăşile din judeţul Dâmboviţa, amŭ luatŭ Domnia mea înşciinţare cumcă uniĭ din slujbaşĭ ceĭ cu husmetulŭ goştineĭ dintr'acel judeţŭ se pórtă în treba tacsiluluĭ acestorŭ banĭ, cu mare nemilostivire asupra vóstră, cu bătăĭ şi cazne nesuferite, fără de a vĕ face repausŭ, dupĕ poruncile ce li s'aŭ datŭ prin orânduiţiĭ tacsildarĭ, de care cu tóte că li s'aŭ poruncitŭ osĕbitŭ ca împlinirea banilorŭ să se facă cu răgazu vostru, déră iată printr'acéstă domnéscă a nóstră carte, într'adinsŭ vĕ dămŭ în şcire, că cu păsuială şi fără de bătăĭ, are a se face împlinirea acestor banĭ; ci dar şi voĭ căutaţĭ de vĕ siliţĭ, ca să vĕ plătiţĭ vitele vóstre cu tótă osârdia, fără de altă pricinuire, căcĭ şi neguţătorĭ de a cumpĕra vite aŭ eşitŭ îndestuĭ, şi nu puteţĭ a găsi maĭ multă pricină, ci vĕ sârguiţĭ a vĕ plăti vitele fără zăbavă, ca să pótă şi orânduiţĭ slujbaşĭ a proftacsi sumĭ de banĭ la trebuinţa ce este, şi fiţĭ înţelegĕtorĭ, şi cum ţicem, de înşivĕ vĕ îndemnaţĭ la plata vitelorŭ, ca să nu se maĭ întârţieze tréba.— 1799 Ianuarie 15.

Cod. XXXIX fila 132 verso.

Pitac la Aga, ca împreună cu Nicolae Saigiu să facă Cochi-vechĭ, cu strigare a vămilorŭ.

Cinstitŭ şi credinciosŭ boĭerule al Domnieĭ mele D-ta vel. Aga, primindŭ Domnescul nostru pitacŭ, împreună cu Nicolae Saigiu să faceţĭ Cochi-vechĭ, cu strigare de vînţarea vămilorŭ, cu cele-l-alte slujbe ce se vîndŭ împreună, pe acestŭ următoriŭ anŭ lét. 1798, dupĕ domnescele nóstre ponturĭ, de care să arĕţĭ porunca Domnieĭ mele tuturor Dumnélorŭ boerilorŭ de obşte, cum şi la starostea de neguţătorĭ, ca să facă şcire la toţĭ ceĭ ce vor fi muşterii a cumpĕra slujba acósta, spre a se strînge la vremea strigăriĭ Cochiĭ-vechilorŭ, şi aşa fieş-care muşteriŭ ce va cumpĕra să-şĭ dée chezăşie sigur la Cămara Domnieĭ mele, ca să respunţă sferturile la vremea cea orânduită, făcêndŭ arĕtare Domnieĭ mele de suma ce va eşi. tolico pisah gd.--1798 Ianuarie 7.

Cod. XXXIX, fila 4.

Io Const. Gheorghe Hangeri Voevodŭ i gspod. Zem. Vlahiscoe.

Printr'acestŭ Domnescul nostru pitacŭ orânduimŭ Domnia mea Epistat al Carvasaraleĭ de aicĭ din oraşulŭ Domnieĭ mele Bucureşcĭ pe biv. Vătafŭ za Curte Ión Schevas, carele să aibă a căuta dupĕ orânduială tréba Carvasaraleĭ pe acestŭ următorŭ anŭ 1799, dupĕ domnescile nóstre ponturĭ şi catalogŭ, şi să ţie catastih curatŭ de tot venitul, silindŭ cu tótă sârguinţa la trebile ce sunt ale Carvasaraleĭ, spre a nu se face cusur. tolico pisah gd. — 1798 Decembre 31.

Cod. XXXIX fila 127 verso.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd. Zem. Vlahiscoe.

Credinciosŭ boĭerulŭ Domnieĭ mele biv. vel. Medelnicerŭ Ştefan, biv. vel Medelnicer Chiriac Arbut şi biv. vel. Medelnicer Teodore Arcuda, fiind-că acum s'aŭ apropiatŭ soroculŭ a se da vămile pe anulŭ viitorŭ, şi vedemŭ Domnia mea din cele trecute, că de-apururea sunt prigoniriĭ şi judecaţĭ la madelele vămilorŭ, care nu contenescŭ de la auḑulŭ Domnieĭ mele; pentru ca să lipséscă dar orĭ-ce prigonire, este de trebuinţă ca să se facă căutare cataloguluĭ şi pontuarilorŭ, şi cu bună chibzuire, dupĕ dreptate, să se întocméscă, cum arŭ putea pricinui orĭ-ce împotrivire la tot cuvêntulŭ dreptŭ, şi pe lângă acésta face trebuinţă, ca să se chibzuéscă cu cumpănire întrégă tóte lucrurile ce se aducŭ de vêndare de prin alte părţĭ, ca cu dréptă analogie, dupĕ preţul ce se politifsesce vêndarea fieşĭ-căruia lucru, acum, să se întocméscă şi vama cea cuvinciósă, ca printr'acésta să se pótă face îndreptare, dupĕ bun scoposulŭ Domnieĭ mele, fiindcá pămênteniĭ locuitorĭ dintr'acésta ţéră plătescŭ mare preţŭ la alişverişul, ce se face cu cumpĕrătórea de orĭ-ce lucruriĭ aŭ trebuinţă să cumpere, şi nu le rĕmâne cuvêntŭ de împotrivire la acéstă bună întocmire celorŭ ce aducŭ marfă din alte părţĭ. Dreptŭ aceea atât vĕ orânduim Domnia mea, ca împreună adunându-vĕ să le cercetaţĭ tóte în totŭ chipulŭ, prin neguţătorĭ cu sciinţă vrednică, şi să chibzuiţĭ cu tótă scumpĕtatea a se pune în urmare acéstă întocmire, cu mijlocul ce maĭ sus se arată, de care se ne arĕtaţĭ cu bună pliroforie făr'de zăbavă.—1798, Decembrie 4.

Zem Vlahiscoie. Dumnévóstrà Ispravnicilor ot sud.... sănătate. Find-că după greutatea vremeĭ şi a drumuluĭ, amŭ chibzuitŭ Domnia mea cu milostivire, cum că pentru carele de orânduiala săriĭ, ce din poruncile Domnieĭ mele s'aŭ făcutŭ la acelea judeţe, pentru mergerea la Ocnă ca să încarce sare, să o ducă la orânduitele schele, póte vorŭ fi rĕmasŭ pe drumŭ niscaĭ-va care cu sare, neputêndŭ ticăloşiĭ locuitorĭ să o ducă pe acea vreme grea, şi pentru ca să nu fie siliţĭ de zapciĭ Dumnévóstră, iată vĕ poruncimŭ ca împreună cu acestŭ ..... ce se orândui într'adinsŭ, să daţĭ omulŭ Dumnévóstră, ca să âmble într'acestea judeţe amêndoĭ, şi orĭ-unde va găsi care cu sare încărcate, mergêndŭ pe drumŭ orĭ la schele, séŭ la altă parte, să nu care cum-va şi zapciiĭ îndemnaţĭ fiindŭ de Epistaţiĭ Ocnelorŭ, să îndrăznéscă a-ĭ sili pe locuitorĭ ca să mérgă la drumŭ cu sare pre acea vreme grea, să-şĭ prăpădéscă dobitócele lorŭ, nicĭ iarăşĭ să fie siliţĭ de Epistaţiĭ Ocnelorŭ, séŭ apucaţĭ cărăuşiĭ aceia a o plăti sarea de la dênşiĭ, ca să le rĕmâie lorŭ, că acéstă nedreptate şi silă nu o voimŭ Domnia mea, fiindŭ împotriva atot cuvêntuluĭ dreptŭ, şi să îngrijiţĭ Dumnévóstră a nu se face urmărĭ împotriva voinţiĭ Domnieĭ mele cu *sicleturĭ* precum arĕtămŭ, că vĕ veţĭ învinovăţi înşi-vĕ. ii saam receh g. d. — 1798. Decembrie 6.

Cod. XXXIX fila 121 verso.

1798. Aprilie 1. S'aŭ făcutŭ poruncă legată la Ispravniciĭ ot. sud. Muscelŭ, că aŭ luatŭ Măria sa înşciinţare, cum că împrejurulŭ oraşuluĭ Câmpu-Lungŭ pe moşia Domnéscă, fiindŭ şi alt satŭ, care ţine de judeţŭ, şi locuitoriĭ orăşenĭ le-arŭ fi făcêndŭ supărărĭ de clacă şi alte obiceiurĭ, şi fiind-că *a cere clacă locuitorŭ de la locuitorŭ, este împotriva obiceiuluĭ pământuluĭ*, maĭ vêrtos moşie Domnéscă fiindŭ, să cerceteze Ispravniciĭ cum s'aŭ urmatŭ obiceiu din vechime şi până acumŭ, şi cu ce cuvêntŭ şi temeiŭ fac acéstă cerere orăşeniĭ şi dreptulŭ adevĕrŭ să înşciinţeze, şi până vorŭ avea al doilea poruncă, să nu îngăduiascăpe orăşenĭ să le facă vre-o supĕrare.

Cod. XXXIX, fila 25.

1798. Aprilie 2. S'aŭ făcutŭ poruncă la Ispravniciĭ Musceluluĭ, că s'aŭ înşciinţatŭ Măria sa, cum că pe locuitoriĭ ce sunt şeḑătoriĭ în satele de pe moşia Domnéscă a Câmpu-Lunguluĭ afară din oraşŭ, îĭ supără orăşeniĭ de clacă şi alte obiceiurĭ, şi după obiceiŭ nu este a lua clacă locuitorŭ de la locuitorŭ, să cerce cu ce cuvêntŭ de temeiŭ facŭ orăşeniĭ acéstă cerere. şi cum s'aŭ urmatŭ până acum, şi să înşciinţeze, şi până vorŭ avaa alŭ doilea poruncă, pe orăşenĭ să nu 'ĭ îngăduéscă a face vre-o supărare.

Cod. XXXIX fila 28.

Hrisovulŭ Mărieĭ sale Dómneĭ Lucsandra Hangeri pentru 50 scutelnicĭ i redicătură de oieritŭ şi vinăriciŭ câte doĭ Banĭ de vadră.

Fiind-că este la toţĭ cunoscutŭ cum că luminata şi prea iubita nóstră Dómnă Lucsandra Hangeriu, se trage din vechĭ şi multe némurile Domnilorŭ aĭ luminatului acestuĭ Scaunŭ Domnescŭ al Ţĕreĭ Românescĭ, care de rêndŭ aŭ bine oblăduitŭ şi aŭ ajutoratŭ ţéra acésta, unde, fiind-că s'aŭ aflatŭ a avea într'acestŭ pământŭ şi casa luminaţieĭ sale, moşie, ce se numesce Cojăştiĭ, i Pasărea ot sud. Ilfovŭ, cu trebuinţă de ómenĭ pentru slujbă şi poşluşanie, şi de alţĭ ómenĭ Domnescĭ, ca să se pótă ţinea în stare bună, *şi şcóla*, ce este să *se întocméscă pentru învĕţătura copiilorŭ de Kino-Gramata la Biserica de piatra* pe aceia moşie, cu cale fiind de a avea şi casa luminăţieĭ sale împărtăşirea acea de pronomionŭ şi de Domnesculŭ acela ajutorŭ, care dobândesc şi aŭ tóte casele domnescĭ, boerescĭ şi mônăstirescĭ, câte aŭ moşiĭ, viĭ, morĭ, şi alte acareturĭ care se ajută din milile Domnescĭ cu scutelnicĭ i ómenĭ de slujbă şi de poşluşanie şi cu alte milĭ, a cărora pronomiŭ s'aŭ păzitŭ de către toţĭ fraţi Domnĭ, cum şi de către înşine Domnia mea. Dreptŭ acea, atât pentru dreptatea némurilorŭ luminăţieĭ sale, care aŭ bine oblăduitŭ şi au ajutoratŭ ţéra acésta, cât şi după pilda tuturorŭ caselorŭ domnescĭ, boerescĭ, şi mônăstirescĭ, precum şi a harurilorŭ, ce aŭ bine voitŭ fraţiĭ Domnĭ de aŭ făcutŭ la cine aŭ fostŭ socotitŭ în parte şi s'aŭ urmatŭ, judecăm cu cale şi cu dreptate, să se împărtăşascăşi casa luminăţieĭ sale prea iubiteĭ nóstre Dómne, de domnesculŭ aju-

torŭ şi pronomionŭ, şi hotărîmŭ prin acestŭ Domnesculŭ nostru hrisovŭ, să aibă casa luminăţieĭ sale, atât la numita moşie Cojeştiĭ i Pasărea, cât şi la moşiea Ulmenĭ, ce are totŭ într'acestŭ judeţŭ casa luminăţieĭ sale, unde va face trebuinţă, ca să ţină cinci-ḑeci scutelnicĭ pământenĭ, după catastihul Visterieĭ, cărora să li se deie domnescile nóstre pecetluiturĭ după orânduială, spre a fi întru tóte nedajnicĭ, şi apăraţĭ de orĭ-ce podvoade; ca să pótă fi de slujba caseĭ la numitele moşiĭ. Asemenea să aibă casa luminăţieĭ sale şi rădicătură de oieritŭ, pe totŭ anul oĭ douĕ miĭ. Aşişderea să maĭ aibă casa luminăţieĭ sale şi vinăriciŭ de la toţĭ ceĭ ce aŭ viĭ, şi plătescŭ vinăriciŭ, pe moşia domnéscă de la Caracal sud. Romanaţĭ, câte treĭ banĭ de vadră, fiind-că doĭ banĭ şi părpărul sunt milă aĭ mônăstireĭ sfîntuluĭ Spiridonŭ noŭ, pentru care la vremea vinăriciuluĭ, unindu-se orânduitul din partea caseĭ luminăţieĭ sale cu mônăstirea sfîntuluĭ Spiridonŭ noŭ, să iée cotulŭ de la Vistierie sŭ mĕsóre şi să ia-e şi baniĭ, ce urmézĕ după coprinderea ponturilor vinăriciuluĭ, din care să-şĭ iée mônăstirea partea sa, iară vinăriceriĭ domnescĭ întru nimicŭ să nu se amestece a pretenderisi ceva; precum şi de ḑeciuiala Cutieĭ, să fie vinăriciul acesteĭ case nebântuitŭ, după cum este şi vinăriciul mônăstireĭ sfântuluĭ Spiridon noŭ. Pentru care, măcar că nu ne îndoimŭ, cum că şi Domnia-lorŭ fraţiĭ Domnĭ din urma nóstră vorŭ găsi acésta cu cale pentru dreptăţile ce amŭ numitŭ maĭ susŭ; dară cu tóte acestea poftim frăţeşce pe Dumnélorŭ, să bine-voiască a întări privilegiulŭ acesta, ca să se păzéscă şi să urmeze. Şi amŭ întăritŭ Hrisovulŭ acesta cu însăşĭ Domnésca nóstră iscălitură şi pecete, şi cu credinţa luminaţilor prea iubiţilorŭ Domnieĭ mele fiĭ, Mihail Vvd, Alexandru Vvd, Nicolae Vvd, martorĭ fiindŭ şi Dumnélorŭ cinstiţĭ şi credincioşĭ Boieriĭ Veliţĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele. — 1798. Iulie 27.

Cod. XL, fila 97 şi 98.

Zem. Vlahiscoie. Fiind-că Hagi Dumitrache Papazoglu, douĕ moşiĭ ale sale ce se numescŭ Lungiĭ, ce se ḑicŭ şi Secăturile, i Lunguleţiĭ din sud. Dâmboviţa, le-a vêndutŭ *la obraze sciute Domnieĭ mele*, cu tóte lucrurile mişcătóre ce se află la numitele moşiĭ, orênduimŭ Domnia mea pe boĭerulŭ Domnieĭ mele Gheorge biv. treti Logof. de la Divanŭ, să mérgă împreună cu Hagi Dumitrache Papazoglu la aceste moşiĭ, unde să vaḑă cu luare aminte ce lucruriĭ mişcătóre, sunt pe moşiĭ, cariĭ se potŭ vinde, adecă vinuriĭ, rachiŭ, vite, porumbŭ, fênŭ şi orĭ-ce altele şi să le iée în scrisŭ tóte, pênă la orĭ-ce lucru mişcătorŭ, făcêndŭ şi unŭ catastihŭ, ca cu cât preţŭ potŭ vinde acelea, osebitŭ la o moşie, osĕbitŭ la alta; aşişderea şi ce venitŭ póte aduce pe anŭ fieş-care moşie? câtă clacă? câtă dijmă? ce cârciumĭ sunt? şi osĕbitŭ venitulŭ morilorŭ? cum şi de se găsescŭ muşteriĭ să iée venitulŭ acestorŭ moşiĭ? orĭ cu cât pe anŭ? saŭ fără cele mişcătóre? Şi să aducă Domnieĭ mele pliroforie întrégă de tóte. ii saam receh gd.—1798, Ianuarŭ 21. *(Veḑi ce ḑicem la pag. 230 în notă).*

Cod. XXIV fila 133 verso.

Hrisovulŭ luĭ Beizadé Grigorie Suţu

Nu sunt alte semne maĭ arĕtătóre ale prea sfântuluĭ Dumneḑeŭ cu care se îndatorescŭ ceĭ ce oblăduesc pe pământŭ şi aŭ stăpânire de ţĕrĭ şi de noróde, carĭ se numescŭ închipuirĭ sufletescĭ ale luĭ Dumneḑeŭ, spre a urma adecă închipuirea ceresceĭ stăpâniriĭ a Celuĭ de Sus, ca uniĭ ce a fieş-căreia stăpâniriĭ pe pământŭ începutulŭ este coborîtŭ de Sus, decât facerea de bine şi hărăzirea din darurile acelea ce s'aŭ învrednicitŭ de la Dumneḑeŭ a împărtăşi şi a hărăzi la locurile cele cuviincióse, cu mĕsura cea mare şi mică, dupĕ trebuinţă şi dupĕ cuvêntulŭ ce are fiteş-care în parte şi de obşte. Decĭ de vreme ce Dumneḑeiasca Pronie ne-aŭ învrednicitŭ a stăpâni şi acestŭ de Dumneḑeŭ păzitŭ scaunŭ al ţĕreĭ Românescĭ, de unde luminatulŭ Beizadea Grigore Suţu, fiulŭ Domnieĭ sale fratelui Domnŭ Mihail Suţu Vvod, prin cununie aŭ luatŭ soţie pământéncă pe Dumnéeĭ fiica rĕposatuluĭ Nicolae Dudescu biv. vel Banŭ, cu care acestŭ mijloc de însoţire împărtăşindu-se atât de cele ce sunt împărtăşiţĭ şi pământeniĭ, adecă moşiĭ, viĭ, case, morĭ, vite şi alte namestiĭ, cât şi de trebuinţa ceea ce aŭ şi casele pământenilorŭ de ómenĭ pentru slujbă şi posluşanie, amŭ bine-voitŭ Domnia mea de amŭ hărăzitŭ şi amŭ împărtăşitŭ şi casa luminăţieĭ sale cu împărtăşirea aceea ce aŭ tóte casele pământenilorŭ, din domnescile nóstre darurĭ şi ajutoruri, şi printr'acestŭ Domnesculŭ nostru hrisovŭ, întărimŭ darurile ce aŭ făcutŭ Domnia sa fratele Domnŭ Mihaiŭ Suţu Vvod. prin hrisovulŭ Domnieĭ sale, ca să i se păzéscă nestrămutatŭ adecă o sută douĕ-ḑecĭ liude scutelnicĭ să aĭbă a ţinea, cari să se aşeḑe în catastihulŭ Visterieĭ Domnieĭ mele şi dupĕ orênduiala Visterieĭ să li se dée pecetluiturile Domnieĭ mele la mână, că apururea şi în tótă vremea să-ĭ aĭbă nestrămutaţĭ şi nedajnicĭ, pentru posluşania caseĭ luminăţieĭ sale; să aĭbă casa luminăţieĭ sale a ţinea şi alţĭ liude 30 pogonaşĭ la lucrulŭ viilorŭ de la Sărata sud. Buzĕŭ, însă aceştia sunt afară din ceĭ ce se cuprindŭ maĭ sus şi dupĕ orênduială cercetându-se de D-nélorŭ Ispravnicĭĭ judeţuluĭ, şi fiindŭ ómenĭ dupĕ cuprinderea ponturilorŭ, să li se dée adeverinţă pe numele şi chipuţŭ lorŭ, ca să li se dée şi pecetluiturĭ gospod. de la Visterie, spre a fi nesupĕraţĭ, ca să fie napristan şi nelipsiţĭ de la lucrulŭ vieĭ la vremea cea trebuinciósă; aşişderea să aĭbă şi la vremea oĭerituluĭ, dupĕ cum aŭ şi tóte casele pământenilorŭ rădicătura de treĭ miĭ de oĭ, care să intre în catastihu Visterieĭ celŭ pecetluitŭ, spre a le scuti în toţĭ anĭ; şi fiind-că intre acareturile ce aŭ luatŭ de zestre la moşia *Ageştĭ* aŭ făcutŭ stare de case, aŭ preinoitŭ sfînta biserică, aŭ orênduitŭ ca să se *ţie scólă, la care să înveţe treĭ-ḑecĭ de copiĭ, fără de plată, care fiindŭ lucru sufletescŭ de a se afla pururea, în tótă vremea, din copiĭ pământenĭ la învĕţătura fără plată 30 de ucenicĭ* amŭ bine-voitŭ Domnia mea ca să aĭbă a ţinea la acéstă moşie alţĭ liude 150 ómenĭ aduşĭ din strĕinătate, fără de pricină de dajdie, cărora dupĕ cercetarea ce li se va face să li

se dée pecetluiturile Domnieĭ mele la mânile lorŭ, ca să fie apĕraţĭ de tóte alte dăjdiĭ şi orênduelĭ de podvóde, ca să pótă căuta cu înlesnire orênduitele slujbe, necurmat; aşişderea la numita moşie să se facă douĕ bâlciurĭ într'unŭ anŭ, unulŭ la Duminica Tuturorŭ Sfinţilorŭ şi alŭ doilea la ḑiua sf. Dimitrie şi, deosebitŭ, pe tótă sĕptĕmâna, Duminica, să se facă târgŭ şi de vreme ce aceste bâlciurĭ şi târgurĭ nu sunt din cele ce se făcéŭ maĭ nainte, ci în urmă s'aŭ orênduitŭ, hotărîmŭ ca la vama acestorŭ bâlciurĭ şi târgurĭ să nu aĭbă amestecŭ, nicĭ *pretension*, nicĭ cererĭ, nicĭ vama Domnéscă, nicĭ vameşiĭ, ci precum pênă acum, aşĭa şi de acum înainte, să se facă vênḑarea vămilorŭ, afară de tóte târgurile de la Ageştĭ, pentru ca să se îndemne maĭ mult neguţătoriĭ şi ceĭ-l-alţĭ să aducă feluriĭ de marfă la târgŭ şi să plătéscă vama obicĭnuită, neavêndŭ şi ceĭ ce plătescŭ vamă la Ageştĭ cuvêntŭ, de a se apăra aiurea unde nu s'arŭ cuveni, că aŭ plătitŭ vama la Ageştĭ, care acéstă vamă precum şi cele-l-alte tóte venituriĭ ale moşieĭ, să le strîngă Isprăvnicelulŭ şi să facă dintr'acestea cheltuelile cele obicĭnuite ale şcóleĭ şi ale bisericeĭ, ce se arétă într'acestŭ hrisovŭ, amŭ orênduitŭ Domnia mea ca să aibă milă de vinăriciŭ, dupĕ cum şi alte mônăstiriĭ şi biserici aŭ, adecă din délulŭ Slam-Romnic popórele Putrăda din Délŭ i din vale, Herăsciĭ, Zăplaziĭ, Raducesciĭ, Belciugata, şi Măcsineniĭ, de la acelea să iée vinăriciu tot de vadră po banĭ cincĭ şi părpărulŭ dupĕ obiceiŭ, de la câte dintr'acestea popóre nu vorŭ fi ale luĭ *ftori* Spătarŭ şi din sud. Saac popórele: Arva, Valea Humeĭ, Valea Orleĭ, Tocilele, Valea Dobroteniĭ, Valea Ceptura, faţa Ceptureĭ peste apă, Valea Măguriĭ, Valea Ţiganuluĭ, Valea Mônăstireĭ şi Valea luĭ Stan, însă de la acestea să iée vinăriciŭ numaĭ po banĭ treĭ, fără de părpărŭ, care este dupĕ obiceiŭ, şi din sud. Dâmboviţa popórele Cărcĭ, Noavel, Bugşanĭ, Gura Ocniţeĭ, Gorgoteniĭ, Răzvad de jos, Sărăfóia, Doicesciĭ, Lăculeţele, Via bĕtrână şi Délulŭ, acestea să aĭbă a lua vinăriciu po banĭ doĭ numaĭ, şi de la sud. Olt popórele: Răgózele, Ostra Nănésa, Slăvitesciĭ, Barsesci, Creţescĭ, Crăncenĭĭ, Oltul de sus i Vedea şi de la acesteasă iée iarăşĭ vinăriciŭ po banĭ cincĭ şi părpărulŭ dupĕ obiceiŭ, ca să se ajutoreze la cele maĭ sus arĕtate, spre a fi şi Domnieĭ mele vecĭnică pomenire, deosebitŭ de acestea şi Isprăvnicelul moşieĭ să fie apĕratŭ de dăjdiile Visterieĭ şi să scutéscă de dijmăritŭ şi vinăriciu drepte bucatele luĭ; să fie apĕraţĭ şi doĭ preoţĭ i unŭ diaconŭ de tóte dările bisericescĭ i politicescĭ şi doĭ grămăticĭ de rêndulŭ dăjdiilorŭ şi *dascălulŭ de la şcólă* asemenea; aşişderea orênduimŭ ca să aĭbă casa luminăţieĭ sale a ţinea, aicĭ în Bucurescĭ, patru scaune de carne scutite şi apĕrate de tóte orênduelile şi obiceiurile altorŭ scaune, cum şi cincĭ cârciume în Bucurescĭ, în care să se vêndă vinulŭ luminăţieĭ sale, să fie scutite şi apĕrate de tóte orênduelile şi obiceiurile ce sunt pe alte pivniţe de obşte; asemenea să aĭbă *acéstă şcólă* şi biserică şi goştinăritŭ ce esă din ţéra, care goştinăritŭ are a se urma întocmaĭ dupĕ ponturile Divanuluĭ, carĭ se coprindŭ maĭ jos, ĭară de la râmătorĭ, ce nu sunt a ĭeşi, să n'aĭbă a lua nimic,

adecă câţi din neguţători, orĭ pământeni orĭ streĭni, sunt raia a prea puternicii Impĕrăţii, carĭ vorŭ strînge râmătorĭ de neguţătorie şi vorŭ vrea a-ĭ scóte din ţéră afară, orĭ la ce parte, de la aceĭ râmătorĭ, adecă ce vorŭ ĭeşi din ţéră să se iée goştinăritŭ deplinŭ, dupĕ vechiulŭ obiceiŭ, de un râmătorŭ banĭ optŭ, iară de va fi suditŭ alŭ curţiĭ rusescĭ, séŭ alŭ curţiĭ nemţescĭ adevĕrat, cu dovadă, acelŭ ce scóte râmătorĭ dîn ţéră şi va fi vitele adevĕrate ale suditului, cumpĕrate de elŭ, de la acelŭ suditŭ să iée numaĭ treĭ la sută, pe cât sunt datorĭ sudiţiĭ a da la mărfurile lorŭ, fără de altă trecĕtóre, la care aceĭ banĭ treĭ la sută să nu aĭbă a face vameşiĭ séŭ oborariĭ, séŭ aĭ schelelorŭ întru nimic, atât ceĭ de aicĭ cât şi ceĭ de dincolo de peste Olt; aşişderea să aĭbă a lua casa luminăţieĭ sale 150 bolovanĭ sare. Carĭ aceste milĭ şi orênduelĭ fiind-că ne pliroforisimŭ Domnia mea din hrisóvele i cărţile Domnescĭ, ce are casa luminăţieĭ sale şi *şcóla* i biserica ot. Agescĭ, cumcă le-aŭ avutŭ, le întărimŭ şi cu acestŭ Domnesculŭ nostru hrisovŭ, ca să se păzéscă nestrămutatŭ. Şi amŭ întăritŭ hrisovulŭ acesta cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele Io Const. Gheorghe Hangeri Vvod. şi cu credinţa prea iubiţilorŭ Domnieĭ mele fiĭ: Mihail Vvod. Nicolae Aexandru Vvod., martorĭ fiindŭ şi Dumnélorŭ cinsiţĭ şi credincioşĭ boĭerĭ veliţĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: Pan Dumitrache Ghica vel Banŭ, Pan Nicolae Mavrocordat vel Spăt., Pan Nicolae Basarab vel Logof. de ţéra de sus, Pan Manolacḑe Creţulescu vel Vornicŭ de ţéra de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vist., Pan Constantin Filipescu vel Vorn. de ţéra de jos, Pan Radu Golescu vel Vornicŭ alŭ obştirilorŭ, Pan Radu Slătineanu vel Vorn. alŭ treilea, Pan Constantin Ştirbeiŭ vel Logof. de ţéra de jos, Pan Manolache Grădişténu vel Vorn. alŭ patrulea, Pan Mateiŭ Fălcoianu vel Logof. alŭ obiceiurilorŭ, Pan Iorgache Suţu vel Post., Pan Costache vel Hatmanŭ, Pan Teodorache Iuliano vel Clucerŭ, Pan Gregorie Greceanu vel Paharn., Pan Dimitrie Papazoglu vel Stolnicŭ, Pan Teodorache Văcărescu vel Slugerŭ, Pan Iordache vel Pitarŭ şi Ispravnicŭ Pan Nicolae Basarab vel Logof. de ţéra de sus şi s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta la létŭ 1788, Sept. 22 de Chiriţă Logof. za taină.

Cod. XL, fila 146 verso.

Anexe la Cap. XIX. (pag. (210.

Aducemŭ aci o altă serie de documente relative la comerciŭ, industrie, fabrice, mezaturĭ, etc:

Carte pentru facerea târguluĭ Comarnic ot sud. Prahova.

Zem. Vlahiscoie. Fiind-că toţĭ locuitorĭi de la Comarnic şi de pe împrejur aŭ datŭ jalbă Domnieĭ mele arĕtândŭ, cum că aŭ multă neîndemânare a merge când aŭ trebuinţă de pururea pe la târgurile ce sunt prin judeţulŭ Prahoviĭ, pentru greutatea drumuluĭ, a locurilorŭ rele ce sunt, şi pentru trecerea apelorŭ, care adesea orĭ se întâmplă de sunt primejdióse, făcênd rugăciune Domnieĭ

mele, ca să dămŭ slobozenie de a se face un târgŭ, pe sĕptĕmână odată, la numitul locŭ Comarnic, pentru ajutorulŭ chiverniselilorŭ şi pentru alişverişulŭ negutătorilorŭ; unde fiind-că în adevĕrŭ este şciutŭ nelesnirea ce aŭ pentru greutatea şi strîmtorarea loculuĭ, şi pentru trecerea apelorŭ, şi fiind-că voimŭ Domnia mea bună chiverniseală locuitorilorŭ ţĕriĭ Domnieĭ mele de obşte, şi alişverişulŭ negutătorilorŭ, de a curge cu lesnire în ţéra Domnieĭ mele, amŭ dat printr'acéstă carte slobozenie de a se face pe sĕptĕmână odată, adecă .... târgŭ la Comarniculŭ, în sud. Prahova, pe moşia acésta, ce este a caseĭ luminateĭ şi prea iubiteĭ Dómneĭ nóstre Lucsandra Hangeri, spre a'şĭ face atât locuitoriĭ, cât şi negutătoriĭ alişverişul lorŭ cu înlesnire, la care târgŭ vînzarea vinuluĭ şi a rachiuluĭ să fie numaĭ alŭ caseĭ luminăţieĭ sale Dómneĭ nóstre, dupĕ obiceiŭ; dreptŭ acea poruncimŭ Dumnévóstră Ispravnicilorŭ aĭ judeţuluĭ, să înşciinţaţĭ de acésta la toţĭ, spre a se aduna la numita zi pentru folosulŭ lorŭ, silindu-vĕ de a izvodi, şi de a se întemeia pentru urmarea în tótă vremea. ii saam receh gd. 1798, Septembrie 10.

Cod. XXXIX fila 78 verso.

Carte de târgŭ pentru moşia Comarnic, însă ceea care este trecută înapoĭ aŭ rĕmas, iară acésta s'aŭ făcutŭ în urmă.

Zem. Vlahiscoie. Fiind-că toţĭ locuitoriĭ de la Comarnic şi de prin prejurŭ, aŭ datŭ jalbă Domnieĭ mele arĕtându cum că mare neîndemânare aŭ a merge de apururea pentru trebuinţele lorŭ, pe la târgurile ce sunt prin jud. Prahoviĭ pentru greutatea drumuluĭ, a locurilorŭ rele ce sunt, şi pentru trecerea apelorŭ, care adesea orĭ se întâmplă primejdióse, făcêndŭ rugăciune Domnieĭ mele, ca să dăm slobozenie de a se face târgŭ, pe sĕptĕmână odată, la numitulŭ locŭ Comarnicul, pentru ajutorŭ chiverniseleĭ lorŭ, şi pentru alişverişulŭ negutătorilorŭ, unde fiind-că în adevĕrŭ ni s'aŭ făcutŭ şciinţă, nelesnirea ce aŭ pentru greutatea şi strîmtorarea loculuĭ, şi pentru trecerea apelorŭ şi fiind-că voimŭ Domnia mea bună chiverniséla locuitorilorŭ ţĕriĭ Domnieĭ mele de obşte, amŭ datŭ printr'acéstă carte slobozenie, de a se face târgŭ, pe sĕptĕmână odată, Duminica, la Comarnic în sud. Prahova pe moşia acésta, ce este a caseĭ luminateĭ şi prea iubiteĭ Dómneĭ nóstre Lucsandra Hangeri, spre a'şĭ face atât locuitoriĭ cât şi negutătoriĭ alişverişulŭ lorŭ, cu înlesnire; la care târgŭ să aĭbă voĭe locuitoriĭ şi alţiĭ ce vorŭ veni la acestŭ târgŭ, a vinde rachiulŭ lorŭ slobodŭ fără de niciĭ o supĕrare, iar vênzarea vinuluĭ să fie numaĭ alŭ caseĭ luminăţieĭ sale Dómneĭ nóstre, dupĕ obiceiŭ, asemenea şi toţĭ câţĭ se vorŭ aduna la acestŭ târgŭ cu lucrurĭ de vênzare, îĭ iertămŭ Domnia mea, ca într'unŭ anŭ întregŭ să fie nesupĕraţĭ de vamă, plătindŭ numaĭ câte o para de locŭ, şi dupĕ împlinirea anuluĭ, în tótă vremea are a fi nesupĕraţĭ de vamă, numaĭ zahareaua câtă va veni de vênzare la acestŭ târgŭ Comarnicul, dândŭ câte patru parale de fie-care carŭ cu zaharea pentru locŭ, iară nu maĭ multŭ; dreptŭ aceea

poruncimŭ D-vóstră Ispravnicilorŭ judeţuluĭ, să înşciinţaţĭ de acésta la toţĭ, spre a se aduna la numita ḑi de târgŭ, fiind chiar pentru alişverişulŭ şi folosulŭ lorŭ, silindu-vĕ de a se izvodi, şi a se întemeia târgulŭ acesta cu urmare în tótă vremea. ii saam receh gd. 1798, Octombre 5.

Cod. XXXIX, fila 90 verso.

Nouĕ cărţi la nouĕ judeţe pentru târgulŭ ce era orânduitŭ la Comarnic, să se facă la Bréza sud. Prahova.

Dumnévóstră Ispravnicilorŭ . . . . sănătate, vĕ facemŭ Domnia mea în şcire pentru târgulŭ ce se orânduise a se face la Comarnic, pe moşia caseĭ prea iubiteĭ Dómneĭ nóstre, că ridicându-se de la Comarnic, s'a hotărît a se face la Bréza sud. Prahova, ce este iară'şĭ moşia numiteĭ luminăţieĭ sale, care are a se face totŭ cu aceeaşĭ întocmire şi sloboḑenie, adecă strîngerea târguluĭ să fie Dumineca, şi locuitoriĭ de acolo de pe moşia Bréza, cum şi alţiĭ ce se-vorŭ strînge la acestŭ târgŭ, să fie sloboḑĭ a'şĭ vinde rachiulŭ lorŭ de obşte, fără de nicĭ o oprire, şi fără de vamă i căminăritŭ; aşişderea şi pentru zahareaua ce se va vinde la acelŭ târgŭ, se fie nesupăraţĭ de vamă şi vênḑĕtorulŭ şi cumpĕrătorulŭ, fără de numaĭ să dóe de car câte parale 4 pentru locŭ, şi acésta să se urmeze tot-déuna nestrămutatŭ, iară pentru alte lucrurĭ ce se va maĭ face alişverişŭ la acestŭ târgŭ, să fie şi acele ertate de vamă într'unŭ anŭ întregŭ de acumŭ înainte, plătindŭ şi aceĭa numaĭ câte o para de locŭ, iară dupĕ înplinirea anuluĭ, să rĕmâie cum ḑicemŭ numaĭ zaharea fără de vamă de apururea, la care târgŭ vênḑarea vinuluĭ are să fie numaĭ a caseĭ luminăţieĭ sale, iară altŭ niminea să nu fie slobodŭ a vinde vinŭ; decĭ ca să se facă cunoscută şi şciută acésta la toţĭ de obşte neguţătorĭ séŭ locuitorĭ, spre a şci fie care că acestŭ târgŭ este să se facă la Bréza în ḑi de Duminecă, cumŭ şi apĕrarea ce aŭ la acestŭ târgŭ, şi sloboḑenia vênḑĕreĭ fără de vamă într'unŭ anŭ, spre a se îndemna să vie fie-care la târgŭ ca să'şĭ facă alişverişulŭ lorŭ slobodŭ, vĕ poruncimŭ Domnia mea să aveţĭ a publicui în totŭ judeţulŭ, ca de obşte să fie înşciinţaţĭ, de orânduiala acestuĭ târgŭ, şi fiţĭ sânătoşĭ. 1798, Decembre 1.

Cod. XXXIX, fila 118 verso.

Treĭ cărţĭ legate la Teleorman, Oltŭ şi Romanaţĭ pentru oprirea dăreĭ cailorŭ de pe la Menzilhanele, fără de poruncă gspd.

Dumnévóstră Ispravnicilorŭ ot sud. . . . . sănătate, fiind că caiĭ de poştă ce sunt aşeḑaţĭ pe la Menzilhanelele de la acelŭ judeţŭ, trebuie să fie păstraţĭ numaĭ pentru trebuinţele Domnescĭ, fără a nu se maĭ da şi la alte părţĭ cu plată de ugeretŭ, ca să se pótă îndestula trimiterea celorŭ ce mergŭ şi vinŭ, cu poruncĭ Domnescĭ, vĕ poruncimŭ Domnia mea straşnicŭ, îndată dupĕ primirea poruncĭĭ, să aduceţĭ pe vătăşeiĭ postelorŭ dintr'acelŭ judeţŭ, şi să le porunciţĭ cu deosebire într'adinsŭ, ca să îngrijéscă de acum înainte a nu maĭ da

caiĭ de poştă nimenuĭ altŭ, cu plată de ugeretŭ, pentru orĭ-ce trébă măcarŭ, fără de numaĭ la ceĭ ce mergŭ şi vinŭ cu poruncile Domnieĭ mele, şi vorŭ avea în mânile lorŭ Menziluri Domnescĭ, cum şi la ceĭ ce vorŭ avea la mânile lorŭ adeverinţele Capuchehaielilorŭ Domnieĭ mele de pe la serhaturĭ, şi la ceĭ ce se vorŭ trimite de Ispravnicĭ cu vre-o trebuinţă grabnică, şi vorŭ avea adeverinţĭ şi a Ispravnicilorŭ la mânĭ, iar altŭ nimenea să nu se îndrăznéscă a da caiĭ de Menzilŭ, că straşnicŭ se va pedepsi, şi veţĭ cădea şi Dumneavóstră la învinovăţire; să aveţĭ purtare de grije a priveghia înşi-vĕ, şi a nu îngădui pe vătăşeiĭ de pe la Menzilhanele, a da măcarŭ unŭ calŭ în altă trébă împotriva porunciĭ Domnieĭ mele, că va cădea în urgie, şi pe celŭ ce 'lŭ veţĭ dovedi cu urmare împotrivă, să 'lŭ arătaţĭ Domnieĭ mele, ca să 'lŭ pedepsimŭ. — 1798, Februarie 15.

Cod. XXXIX fila 18.

Cărţĭ deschise pe la Ispravnicĭ pentru a cumpĕra caĭ pentru trebuinţa Menzilhaneliĭ şi alţĭ neguţătorĭ, să fie opriţĭ până se va împlini suma.

Dumnévóstră Ispravnicilorŭ ot sud. . . . . sănătate, fiind-că este trebuinţă a se cumpĕra o sumă de caĭ pentru menziluri, iată se orândui de la casa menziluluĭ . . . . . carele viindŭ are tótă voia să cumpere caĭ de pe la târguri şi de prin sate, de la verĭ-cine măcarŭ, cu tocmélă şi cu banĭ gata, însă într'acéstă vreme, până se va cumpĕra, suma cea trebuincióså de caĭ pentru tréba menzilurilorŭ; poruncimŭ Domnia mea straşnicŭ ca Dumnévóstră să nu maĭ îngăduiţĭ a cumpĕra alţiĭ de la negustoriĭ giambaşĭ ce vorŭ fi venitŭ acolea pentru cumpĕratulŭ cailorŭ; căcĭ precum ḑicemŭ, tréba Menziluluĭ vrêndŭ a se pune la îndreptare acum, urméză a se da tot felulŭ de ajutorŭ spre înlesnire ca să nu se facă zăbavă nimicŭ, ci dar orĭ-ce felŭ de giambaşĭ vorŭ fi, verĭ din creştinĭ, verĭ din neguţătoriĭ turcĭ, să fie opriţĭ a nu cumpĕra caĭ pênă se va împlini trebuincióså sumă la tréba menzililorŭ care este grabnică într'acéstă vreme şi de mare trebuinţă a se îndrepta, ca să nu se întâmple cusurŭ la săvêrşirea împărătescilorŭ poruncĭ, pentru care să arătaţĭ porunca Domnieĭ mele şi zabituluĭ de judeţŭ ca împreună să fie următorŭ. 1798, Aprilie 19.

Cod. XXXIX fila 33 verso.

Zem. Vlahiscoie. Fiind-că pentru păşunea cailorŭ de Menzilŭ de la poşta Bucurescilorŭ sunt orânduite locurile din marginea Dâmboviţeĭ de la Cotrocenĭ, şi pêna la Răş, care parte cade între patru moşiĭ, la căpătâiurĭ, adică între moşia Sfinteĭ mônăstirĭ Sărindarulŭi, i a Sfântuluĭ Ión, a Sfinteĭ Ecaterineĭ, şi a mônăstireĭ Mihaiŭ Vodă, dămŭ acéstă Domnésca nóstră carte Epistaţilorŭ caselorŭ menziluluĭ, ca să aibă sloboḑenia a pune caiĭ de poştă la păşune într'acestŭ locŭ, şi poruncimŭ ca dupĕ trebuinţa ce va fi cu îndestulare la

păşunea cailorŭ împotrivire séŭ supĕrare de către Egumenii acestorŭ mônăstirĭ, să nu aibă, căcĭ menzilulŭ fiindŭ dintre cele maĭ trebuincióse trebĭ ale ţĕriĭ care se ţine pentru tótă obştea întru înlesnire la sĕvêrşirea împărătescilorŭ poruncĭ, dupĕ datorie urméză de a 'şĭ avea caiĭ Menzilurilorŭ păşunea slobodă, precum în tótă ţéra se obişnuesce orânduiala acésta, dupĕ întocmirea ce s'aŭ datŭ de maĭ înainte; pentru care poruncimŭ şi Dumnévóstră Ispravnicilorŭ aĭ judeţuluĭ să o faceţĭ acósta cunoscută la Ispravnicii moşiilorŭ mônăstirilorŭ de maĭ sus numite, spre a nu se face supĕrare cu urmare împotriva poruncii Domnieĭ mele. ii saam receh gd. — 1798, Aprilie 22.

Cod. XXXIX fila 34.

Dumnévóstră Ispravnicilorŭ ot sud. . . . . sănătate, pentru rândulŭ Menzilhanelelorŭ de la acestŭ judeţŭ, cu tóte că vi s'aŭ trimisŭ poruncile Domnieĭ mele, ca să puneţĭ să le meremetiséscă, fiindŭ de tot derăpănate, adecă coşarele, orzăriile şi casele de mosafirĭ, la fie-care Paşte, dară nicĭ o urmare pênă acum n'aţĭ începutŭ să faceţĭ, şi de acum înainte vine vremea ierniĭ, când trebuie tóte acestea a fi gata, ca să nu vie tréba a se strica iarăşĭ menzilurile, care cu atâta mare chieltuială se ţine, şi să dée zătignire trebuinţelorŭ, ci dar înţelegeţĭ tréba acésta că este delicată, şi numaĭ de cât vĕdêndŭ înşi-vĕ Dumnévóstră, ce trebuinţă de meremetŭ are fieş-care menzilŭ, cu tótă graba să proftacsiţĭ cele trebuincióse ale meremetuluĭ, ca tóte să se drégă negreşitŭ şi în scurtŭ fără zăbavă aşteptămŭ însciinţarea Dumnévóstră, că aţĭ pusŭ în urmare porunca acésta, şi aţĭ săvêrşitŭ meremetulŭ la fieş-care poşte. Aşişderea vĕ poruncimŭ şi pentru fênŭ, ce sunt daturĭ surugiiĭ a da, câte unŭ carŭ de omŭ, atât rĕmăşiţa din anulŭ trecutŭ cât şi cea de est timpŭ, tótă suma să o împliniţĭ Dumnévóstră de la surugiĭ negreşitŭ, şi să se facă teslimŭ pe la orênduitele poşte fără zăbavă, şi să fiţĭ sănătoşĭ. — 1798, Septembre 9.

Cod. XXXIX fila 78.

1798, Aprilie 16. Poruncĭ la optŭ judeţe, şi una la caimacamŭ, pentru cincĭ judeţe, unde s'aŭ făcutŭ poruncĭ de a cumpĕra caĭ de tréba Minzilurilorŭ, cum şi pitac la Dumnéluĭ vel Agă pentru oborul têrguluĭ de afară, ca oprirea matrapazilorŭ şi a altora să fie numaĭ pênă la 20 ale luneĭ luĭ Maiŭ.

Cod. XXXIX fila 37.

Treĭ cărţĭ legate, la Teleorman, Olt şi Romanaţĭ, pentru oprirea dăreĭ cailorŭ de pe la Menzilhanele, fără de poruncă gspd.

Dumnévóstră Ispravnicilorŭ ot sud. . . . . sănătate, fiind-că caiĭ de poşte, ce sunt aşeḑaţĭ pe la Menzilhanelele de la acelŭ judeţŭ, trebuie să fie păstraţĭ numaĭ pentru trebuinţele Domnescĭ, fără a nu se maĭ da şi la alte părţĭ cu plată de ugeretŭ, ca să se pótă îndestula trimiterea celorŭ ce mergŭ şi vinŭ cu poruncĭ Domnescĭ, vĕ poruncimŭ Domnia mea straşnicŭ, îndată

dupĕ primirea poruncĭĭ, să aduceţĭ pe vătăşeiĭ poştelor dintr'acelŭ judeţŭ, şi să le porunciţĭ cu deosebire şi într'adins, ca să îngrijască de acum înainte a nu maĭ da caĭĭ de poştă niměnuĭ altulŭ cu plată de ugeretŭ, pentru orĭ-ce trébă măcarŭ, fără de numaĭ la ceĭ ce mergŭ şi vinŭ cu poruncile Domnieĭ mele şi vorŭ avea în mânile lorŭ Menziluri Domnescĭ, cum şi la ceĭ ce vorŭ avea la mânile lorŭ adeverinţele Capuchehailorŭ Domnieĭ mele de pe la serhaturĭ, şi la ceĭ ce se vor trimite de Ispravnicĭ cu vre-o trebuinţă grabnică şi vorŭ avea adeverinţĭ şi a Ispravnicilorŭ la mânĭ, iară altŭ nimenĭ să nu se îndrăznóscă a da caĭĭ de Menzilŭ, că strașnicŭ se va pedepsi, şi veţĭ cădea şi Dumnévóstră la învinovăţire; să aveţĭ purtare de grije a priveghia înşi-vĕ, şi a nu îngădui pe vătăşeiĭ de pe la Menzilhanele a da măcarŭ un calŭ în altă trébă, împotriva poruncĭĭ Domnieĭ mele, că va cădea în urgie, şi pe celŭ ce veţĭ dovedi cu urmare împotrivă să 'lŭ arĕtaţĭ Domnieĭ mele ca să 'lŭ pedepsimŭ. — 1798, Februarie 15.

Aceste cărţĭ s'aŭ dat în mâna Cluceruluĭ Parascheva Ispravniculŭ Oltuluĭ, d'impreună şi cu osebita carte către Serdarulŭ Ruset ce s'aŭ scos din Isprăvnicia Oltuluĭ şi s'aŭ făcutŭ la Buzĕŭ.

Cod. XXXIX fila 19.

Anexe la Cap. XX (pag. 215). — *Edilitate.*

Hrisovulŭ mônăstireĭ Coltea

Sfinteĭ şi Dumnezeieşteĭ mônăstirĭ de aicĭ din oraşu scaunuluĭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, unde se cinstesce şi se prăznuesce hramulŭ Treĭ-sfetitele, ce se numesce Colţea, unde sunt şi spitaluri pentru odihna bolnavilorŭ strĕinĭ, care este făcută şi înălţată din temelie de rĕposatulŭ boerŭ Mihaiŭ Cantacuzino biv. vel Spătarŭ, ca să aibă a lua sfînta mônăstire în toţĭ aniĭ de la ocna Slăniculŭ ot sud Saac tótă dijma de sare, din ḑece bolovanĭ unŭ bolovanŭ, dupĕ cum aŭ luatŭ, să fie pentru cheltuiala şi căutarea bolnavilorŭ strĕinĭ, carĭ se vorŭ odihni în spitalurile ce aŭ fost la acéstă mônăstire, pentru că dupĕ ce aŭ făcutŭ şi aŭ înălţatŭ numitulŭ boerŭ Mihaiŭ Cantacuzino biv. vel Spătarŭ acéstă sfintă mônăstire, şi aŭ înfrumuseţat-o şi aŭ dăruit-o cu sfintele odóre câte trebuescŭ, aŭ făcutŭ şi împrejurulŭ mônăstireĭ ziduri şi şcóĭă şi chiliĭ de ajunsŭ pentru odihna a multorŭ strĕinĭ, şi pe lângă acestea tóte aŭ maĭ făcutŭ şi ospitaluri ca să se odihnéscă bolnaviĭ strĕinĭ, precum tóte tocmite şi iscusite se vĕdĕ; decĭ pentru cheltuiala şi căutarea bolnavilorŭ ce se vorŭ odihni în spitaluri ca să aibă să nu lipséscă la cele ce vorŭ trebui să se caute la bóla lorŭ cu doctoriĭ şi cu altele, încă din Dumneḑeésca îndemnare şi din bunŭ gândŭ ce aŭ fost pusŭ în inima sa, aşa aŭ socotitŭ şi aŭ închinatŭ sfinteĭ mônăstirĭ să iĕ-o tótă dijma de sare de la ocna Slăniculuĭ dupĕ cum s'aŭ ḑisŭ maĭ sus, fiind acea ocnă Domnéscă, pe moşia Dumnéluĭ, ca să fie numaĭ pentru

căutarea bolnavilorŭ, iară nu şi pentru alte cheltuelĭ, urmândŭ sfinteĭ scripturĭ ce grăeşce la sfînta Evanghelie, că «bolnavŭ am fost şi strĕinŭ şi m'a-ţĭ căutatŭ», ca să se învrednicéscă a auḑi glasulŭ celŭ Dumneḑeescŭ, când va ḑice «Veniţĭ blagosloviţiĭ părinteluĭ meŭ de moşteniţĭ împĕrăţia ceruluĭ, care este gătită vouă de la întemeierea lumiĭ»; de care şi Domnia mea dupĕ dania Dumisale fiind tóte ocnele ţĕriĭ românescĭ sub stăpînirea Domnieĭ, am bine-voitŭ într'acest chipŭ, şi amŭ aşeḑatŭ, adecă, ca să iée sfînta mônăstire acea dijmă de sare şi de acum înainte de la ocna Slăniculuĭ în toţĭ aniĭ, dupĕ cum aŭ orênduitŭ boierulŭ ce scrie maĭ sus, însă de vor vrea cămăraşiĭ să se învoiască cu Ispravniciĭ mônăstireĭ, ca să iée dijma de sare şi să dée talerĭ douĕ-miĭ-cincĭ sute pe anŭ, banĭ vechĭ, iară de nu vorŭ vrea cămăraşiĭ să dée acea sumă de banĭ ce scrie maĭ sus, să fie volnicĭ Ispravniciĭ mônăstireĭ să ridice acea sare de la ocne, în tóte lunile, să o ducă la orĭ-ce vadŭ, să o vênḑă cu orĭ-ce preţŭ vor puté, séŭ de-şi vor găsi muşteriĭ să o vênḑă, şi aceĭ muşteriĭ încă să o ducă pe la vaduri să o vênḑă, cum s'aŭ ḑisŭ maĭ sus, şi să nu aibă nicĭ o oprélă de nimenĭ, însă de vor da cămăraşiĭ preţulŭ ce-'lŭ vor da alţiĭ pe sare să aibă a o lua eĭ, iară când se va întêmpla a nu se vinde ocnele, ci ar rĕmânea pe séma Domnieĭ, de s'ar pune cămăraşĭ în credinţă, mônăstirea tot să aibă a lua acea milă de la ocnă precum scrie maĭ sus, iară nicĭ de cum să nu fie lipsită de acea milă, iar când se va învechi şi nu se va maĭ puté a se maĭ scóte sare pe acea gură de ocnă, să aibă a se face alte gurĭ de ocnă, tot acolo pe acea moşie a Slăniculuĭ, şi tot să iée sfînta mônăstire dijma, să fie sfinteĭ mônăstirĭ dijma acésta stătătóre şi neschimbată în vecĭ; iar pentru purtarea de grijă a cheltueliĭ ce va să se cheltuiască, cum la cheltuiala bolnavilorŭ strĕinĭ, aŭ fost pusŭ maĭ sus numitulŭ ctitorŭ patru Ispravnicĭ ca eĭ să aibă a lua baniĭ de la sfînta mônăstire dupĕ dijma de sare de la ocna Slăniculŭ, să-ĭ cheltuiască la doctoriĭ şi la alte ce vor trebui la căutarea bolnavilorŭ strĕinĭ, şi pentru câţĭ vor fi ostenitorĭ de vor purta grijă la acelea cheltuelĭ, Domnia mea încă i-amŭ iertatŭ să aibă pace de tóte dăjdiile orĭ-câte ar eşi peste anŭ, de nicĭ unele, nicĭ unŭ valŭ, şi nicĭ o bântuială să nu aibă. Aşişderea aŭ fost pusŭ şi patru negustorĭ juraţĭ împreună cu starostea, ca să aibă a lua în toţĭ aniĭ séma acestorŭ ce s'aŭ ḑisŭ maĭ sus Ispravnicĭ, de tot venitulŭ şi de tótă cheltuiaia câtă se va face pe anŭ, la trebuinţa acelorŭ bolnavĭ, iară de se va întêmpla mórtea acelorŭ ce s'aŭ ḑisŭ maĭ sus Ispravnicĭ, să aibă a pune Ispravnicĭ dintre aceĭ patru negustorĭ juraţĭ, iar nu dintre alţĭ strĕinĭ; aşişderea şi când va muri vre-unulŭ dintre aceĭ patru negustorĭ juraţĭ, iarăşĭ să-şĭ pue eĭ altulŭ în locŭ pe care vor socoti asemenea lorŭ, să fie tot deplinŭ patru, şi pe dania dijmeĭ de sare ce a închinatŭ acelŭ rĕposatŭ boerŭ ce s'aŭ ḑisŭ maĭ sus, şi pe tóte aşeḑămînturile ce aŭ făcutŭ la acéstă mônăstire; aşişderea să aibă a ţinea sfînta mônăstire liude douĕ-ḑecĭ scutiţĭ strĕinĭ, şi liude douĕ-ḑecĭ dărvarĭ, carĭ să fie scutiţĭ de tóte angariile ce esŭ peste

anŭ în ţéră, i patru lemnarĭ şi aceştia să fie scutiţĭ de tóte podvódele, ca să fie pentru poslușania sfinteĭ mônăstirĭ, numaĭ să dée într'unŭ anŭ ughi douĭ; încă să aibă sfînta mônăstire douĕ pivniţe a le scuti de fumăritŭ, i de tóte alte angariĭ; şi iară să aibă sfînta mônăstire a lua de la târgulŭ ce se face la Lichireşcĭ din ţiua de Duminica mare, până în cea-l-altă Duminică, vama ce face de la fiecare negustorŭ, dupe vechiulŭ obiceiŭ, din tóte să iée aceştĭ ómenĭ aĭ mônăstireĭ Colţea, iar vameşiĭ amestecŭ să nu aibă; şi iar să aibă sfînta mônastire ca să iée vinăriciulŭ de la toţĭ ceĭ ce aŭ viĭ pe moşia Bucovulŭ şi plătescŭ vinăriciulŭ ce se cuprinde, din hotarŭ până în hotarŭ, dupĕ cum şi alte cărţĭ asemenea acésta arată, însă partea jumĕtate cu gărdurăritulŭ, afară din popórele Dumnéluĭ vel Armaşŭ, iar la cea-l-altă parte pe jumĕtate, ce era până acum a cămărieĭ Domnieĭ mele, fiindŭ-că s'aŭ închinatŭ de către Domnia mea la mônăstirea sfîntuluĭ Spiridonŭ noŭ, nu are a se amesteca vinăriceriĭ Domnescĭ, fără numaĭ orânduiţiĭ acestorŭ douĕ mônăstirĭ, să se unéscă amêndoĭ, şi luându cotulŭ de la Visterie pecetluitŭ, să âmble şi să scrie, să mĕsóre şi să iée şi baniĭ dupĕ cuprinderea ponturilorŭ slujbeĭ vinăriciuluĭ, din care mônăstirea acésta să iée partea pe jumĕtate precum se cuprinde mai sus, iar cea-l-altă, parte pe jumătate, ce se lua până acum de Domnie, să aiba a o lua mônăstirea sfîntuluĭ Spiridonŭ noŭ, dupĕ hrisovulŭ ce-'lŭ are, şi aşia vinăriceriĭ Domnescĭ să nu se amestece întru nimicŭ; şi să scutéscă peste tot anulŭ de oieritŭ oĭ cincĭ sute cu pecetluitŭ Domnescŭ, i dijmăritŭ şi vinăriciŭ, pe drepte bucatele mônăstirĭĭ, şi în toţĭ anĭ să aibă a lua aceştĭ tal. 2500 în locŭlŭ dijmeĭ de sare ce s'aŭ numitŭ maĭ sus de la ocna Slăniculŭ; aşişderea şi preoţiĭ de la acéstă sfîntĭ mônăstire să fie scutiţĭ de orĭ-ce vorŭ da altĭ preoţĭ, şi să scutéscă şi dijmăritulŭ i vinăriciulŭ pe drepte bucatele lorŭ, i câte o pivniţă aicĭ în Bucureşcĭ apĕrată de fumăritŭ şi de căminăritŭ, de vamă, de vinŭ Domnescŭ, şi de alte angariĭ, numaĭ şi preoţiĭ napristan şi necurmatŭ să păzéscă slujbele sfintelorŭ bisericĭ, atât la biserica cea mare, cât şi la paraclisŭ, şi orênduiala sĕracilorŭ bolnavĭ de pe la spitaluri, iar de nu vorŭ păzi. eĭ din lenevire şi se vorŭ zătigni la orĭ-ce, să nu să ţie în sémă mila acésta; deosebitŭ de acésta să aibă a lua sfînta mônăstire de la vel Vameşŭ pe tot anulŭ câte talerĭ douĕ-sute cincĭ-decĭ pentru casele ce sunt carvasara, căcĭ ne fiind cea maĭ de trebuinţă, adecă carvasara pentru şederea Vameşuluĭ celuĭ mare, care carvasara trebue în mijlocŭlŭ târguluĭ să fie, şi âmblându carvasaraua din locŭ în locŭ, le era fórte peste mînă atât Vameşuluĭ, i tuturorŭ ómenilorŭ carvasaraleĭ, cât şi negu ţătorilorŭ, ce vinŭ cu marfă, cu povorĭ grele, care acéstă neîndemânare încă din Domnia d'ântêiŭ vĕdênl-o Domnia sa Selefulŭ nostru Alexandru Vodă Ipsilant, şi vrêndŭ a se şci unde să fie carvasaraua spre a veni şi negustorilorŭ maĭ cu înlesnire, aŭ poruncitŭ ca să se găséscă un locŭ, ca acela, şi găsindu-se un locŭ sterpŭ alŭ acesteĭ sfinte mônăstirĭ în mijlocŭlŭ târgului, şi vrêndŭ şi Domnia sa ca să facă venitŭ mônăstireĭ, aŭ primitŭ

și epitropulŭ sfinteĭ mônăstirĭ de aŭ ziditŭ și aŭ făcutŭ case cu magazie și cu tóte cele trebuincióse, și așa pentru folosulŭ mônăstireĭ și ajutorulŭ spitaluluĭ, aŭ legatŭ prin cartea Domnieĭ sale, ca în tótă vremea să fie nestrămutatŭ aceste case carvasara, și să iée mônăstirea pe tot anulŭ talere o sută optŭ-decĭ pe fieș-care anŭ de la vel Vameșŭ fără de nicĭ un felŭ de pricină; dreptŭ aceea și Domnia mea, dupe rugăciunea ce ne-aŭ făcutŭ epitropulŭ acesteĭ mônăstirĭ, amŭ dat adaosŭ încă talere șépte-decĭ, ca unde lua mônăstirea până acum talere doue sute cincĭ-decĭ, să iée de acum înainte pe tot anulŭ câte talere doue sute cincĭ-decĭ, precum se coprinde maĭ sus, care tóte aceste milĭ și privilegiurĭ câte sunt numite maĭ sus le-aŭ avut sfânta mônăstire, atât de la fraților Domnĭ de maĭ 'nainte, precum și Domnia sa Alexandru Vodă Moruzi, pentru maĭ bună căutarea, hrana și folosirea săracilorŭ bolnavĭ ce se află la spitalurile acesteĭ mônăstirĭ, aŭ maĭ adausŭ milă de la Domnia sa și alțĭ talerĭ cincĭ sute pe anŭ din venitulŭ Ocnelorŭ, lângă aceĭ talerĭ doue miĭ cincĭ-sute ce lua maĭ 'nainte, ca pe tot anulŭ să iée talere treĭ miĭ tocmaĭ și aŭ înlesnitŭ Domnia sa și darea acestorŭ banĭ prin osebita porunca Domnieĭ sale, ca la vremea cea orânduită, fără de pricină să i se dée orânduițiĭ banĭ, spre a nu avea epitropulŭ lipsă de trebuinciósa cheltuială a spitalurilor, la care spitalurĭ vĕdêndŭ Domnia sa stenahoria bolnavilorŭ, că neavêndŭ o deosebită odae pentru care începŭ a se scula din bólă, maĭ vêrtosŭ ceĭ cu patima lingóreĭ, care nedeosebindu-se dintre ceĭ-l-alțĭ, la un locŭ maĭ curatŭ, se póte a-ĭ întórce bóla precum și alțĭ din alte patimĭ, asemenea neavênd resuflarea și mutarea lorŭ la unŭ locŭ maĭ curatŭ, pentru aceea a socotitŭ D-sa de trebuință și aĭ poruncitŭ epitropuluĭ, ca lângă acele doue odăĭ marĭ spitalurĭ de jos, să aibă a ținea și o a treĭlea odaie curată cu câte-va paturĭ și cu cele trebuincióse, ca din aceĭ ce se maĭ rădică spre sănĕtate din spitalurile marĭ, să-ĭ mute într'acea deosebită odaie, unde să-și aibă iarăși căutarea lorŭ și curățenia, precum și în spitalurile vechĭ asemenea să fie curățenie; așișderea să maĭ aibă sfânta mônăstire liude cincĭ-spre-dece, dupĕ catastivulŭ Visterieĭ, pentru căratul lemnelorŭ de încălditulŭ spitaluluĭ săracilorŭ bolnavĭ, afară de scutelniciĭ ce-ĭ are mônăstirea deosebițĭ, carĭ sunt numițĭ maĭ sus, i talerĭ șépte sute cincĭ-decĭ pe anŭ, de la compania neguțătorilorŭ, carĭ banĭ să se dée cu sferturĭ într'unŭ anŭ, la fiteș-patru lunĭ câte talere doue sute cincĭ-decĭ, care milĭ s'aŭ adusŭ iarăși de Domnia sa Alex. Vodă Moruzi, pentru alte spitalurĭ cu treĭ odăĭ, ce s'aŭ maĭ ziditŭ din noŭ, de Dómna Domnieĭ sale Zoe Moruzi, de mueriĭ bolnave sĕrace, de a fi deosebite de partea bărbătéscă și de a-și avea căutarea și odihna lorŭ fără de stenahoria, precum din hrisovulŭ Domnieĭ sale, ce-lŭ vĕdumŭ, cu létŭ 1794, Augustŭ 8, ne-amŭ adeveritŭ, întărindu-se tóte aceste milĭ și de selefulŭ nostru Alexandru Vodă Ipsilant; decĭ învrednicindu-ne și pe noĭ Domnulŭ Dumneḑeŭ cu Domnia acesteĭ provoslavnice țĕrĭ românescĭ, bine amŭ voitŭ de amŭ înoitŭ tóte milele ce se coprinde maĭ sus, atât celea ce

le-aŭ făcutŭ maĭ maĭ de'nainte, cât şi cele ce lea făcut în urmă, ca să i se păzéscă nestrĕmutatŭ. Şi amŭ adeveritŭ hrisovulŭ acesta cu însăşĭ iscălitura şi pecetea Domnieĭ mele, şi cu credinţa prea iubiţilorŭ Domnieĭ mele fiĭ: Mihail Voevodŭ, Alexandru Voevodŭ, Nicolae Voevodŭ. Martorĭ fiindŭ şi Dumnélorŭ cinstiţĭ şi credincioşĭ veliţĭ boĭerĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: Pan Dumitrache Ghica vel Banŭ, Pan Nicolae Mavrocordat vel Spătarŭ, Pan Nicolae Basarab vel Logofĕtŭ de ţéra de sus, Pan Manolache Creţulescu vel Vornicŭ de ţéra de sus, Pan Scarlatŭ Ghica vel Vistierŭ, Pan Constandin Filipescu vel Vornicŭ de ţéra de jos, Pan Radu Golescu vel Vornicŭ alŭ obştirilorŭ, Pan Radu Slătinénu vel Vornicŭ alŭ 3-lea, Pan Constandin Stirbeiŭ vel Logofĕtŭ de ţéra de jos, Pan Manolache Grădişténu vel Vornicŭ alŭ 4-lea, Pan Mateiŭ Fălcoianu vel Logofĕtŭ alŭ obiceiurilorŭ, Pan Gheorghe Sutu vel Postelnicŭ, Pan Costache vel Hatmanŭ, Pan Teodorache Iuliano vel Clucerŭ, Pan Grigorie Greceanu vel Paharnicŭ, Pan Dumitrache Papazoglu vel Stolnicŭ, Pan Teodorache Creţulescu vel Slugerŭ, Pan Iordache vel Pitarŭ şi Ispravnicŭ, Pan Nicolae Basarab vel Logofĕtŭ, şi s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta la ântĕiulŭ anŭ alŭ Domnieĭ mele, aiĉi în oraşulŭ scaunuluĭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, la aniĭ de la nascerea Domnuluĭ Dumneđeŭ şi mântuitoruluĭ nostru Isus-Hristos, 1798 Iunie 15, de Chiriţă Logofĕtŭ de Divanŭ.

Cod. XL fila. 80

Io Constandin Gheorghe Hangheri Voevodŭ i gospod.

Cinstiţilorŭ şi credincioşilorŭ boĭeriĭ Domnieĭ mele, D-vóstră veliţilorŭ, Vornicĭ, primindŭ Domnesculŭ nostru Pitacŭ, să aveţĭ a merge la hotarele politieĭ oraşuluĭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, unde să faceţĭ cercetare cu scumpĕtate, ca să aflaţĭ semnele hotarelor ce sunt puse încă din cea d'ântĕiŭ Domnie a Dumisale Alexandru Vodă Ipsilant, dupe care semne urmândŭ Dumnévóstră de jurŭ împrejurulŭ oraşuluĭ, câte dintr'acele semne vorŭ fi stricate, căđute séŭ lipsă, să se pue altele în looŭ, ca să se facă bine cunoscut hotarele oraşuluĭ, şi să ne faceţĭ apoĭ arĕtare în scrisŭ cu anafora, iar apoĭ pentru câte case se vorŭ găsi făcute afară din semnele hotarelorŭ acestora, tóte acelea să se iée în scrisŭ anume ale cuĭ sunt, şi cine le stăpânescŭ, şi cine şéde într'ônsele, pe ce pământ cade, şi cine sunt aceia ce le are, boĭerinaşĭ séŭ negustorĭ, séŭ proştĭ locuitorĭ ţĕranĭ? şi să chibzuiţĭ Dumnévóstră unde s'arŭ cădea acele case să rĕmâie, adică tot de oraşŭ, séŭ să se dée judeţuluĭ Ilfovŭ? şi iarăşĭ să ne arĕtaţĭ, ca să punemŭ la orânduială acéstă trébă hotarelorŭ politieĭ, a se şci până unde are a fi, spre a nu se maĭ întinde cu lungimea şi mărimea oraşuluĭ; pentru care acésta aşteptámŭ fără zăbavă anafora de la Dumnévóstră. — tolico pisah gd. — 1798, Maiŭ 23.

Cod. XXXIX fila 47.

Io Constantin Gheorghe Hangeri Vvd.

Cinstiţĭ şi credincioşĭ boĭerĭi Domnieĭ mele D-néluĭ vel. Spătar i D-néluĭ vel. Vornicŭ alŭ obştirilorŭ, fiind-că din hotarele cele şciute ale politieĭ oraşuluĭ Bucureşciĭ, din vreme în vreme s'aŭ întinsŭ unĭĭ alţiĭ de şi-aŭ făcutŭ case şi alte namestiĭ, şi cu îngrăditurile gardurilorŭ ce aŭ făcutŭ fieş-care împrejurulŭ caseĭ sale, nu numaĭ că aŭ strâmtoratŭ uliţile în cât când se întêmplă de se întâlnesce un carŭ viindŭ şi altulŭ mergêndŭ, se zătignescŭ, şi neputêndŭ trece unulŭ de altulŭ pătimescŭ necazurĭ fărămêndu-şĭ carele, care acestea aŭ începutŭ a se urma şi prin mahalale, în lăuntru hotarelorŭ, şi din anŭ în anŭ primă-véra când îşĭ facŭ ómeniĭ gardurile tot lăcomindu-se a apuca locŭ maĭ multŭ se întindŭ cu gardurile, în cât la multe uliţe nicĭ unŭ carŭ singurŭ nu póte trece cu lesnire; decĭ poruncimŭ Domnia mea, împreună D-vóstre să faceţĭ cercetarea acésta, şi să daţĭ nizamulŭ celŭ cuviinciosŭ, a se îndrepta lărgirea uliţilorŭ, ca să-şĭ pue fieş-care gardurile dupĕ cuviinţă, spre a se face înlesnire la trecerea carelorŭ, cu locŭ îndestulatŭ, şi către acésta să facă cunoscutŭ la toţĭ locuitoriĭ ce sunt cu şederea afară din hotarele cele şciute, că de acum înainte nimenea să nu se îndrăznéscă a maĭ face case şi alte namestiĭ, până nu va face arĕtare maĭ întêiŭ la spătărie, ca să cerceteze D-néluĭ vel. Spătarŭ, şi cu voie dată de către Dumnéluĭ dupĕ trebuinţa ce va fi să-şĭ facă acela casă, iară fără de voie de la Dumnéluĭ să nu pótă nimic a-şĭ face.— tolico pisah gd.—1798, Maiŭ 23.

Cod. XXXIX, fila 47.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd. Zem. Vlah.

Cinstitŭ şi credinciosŭ boĭerule alŭ Domnieĭ mele, D-nĕta biv. vel Bane Mavrocordate Epistatule al Spătărieĭ, primindŭ Domnesculŭ nostru pitacŭ, să cercetezĭ cu zapciĭ orânduiţĭ într'adinsŭ pe tóte marginile Bucureşcilorŭ de jurŭ împrejurŭ, şi unde se va găsi locurĭ deschise prin mahalale, osebĭ din drumurile cele marĭ, tóte acele locurĭ să îndatoreşcĭ pe toţĭ mahalagiĭ din prejurŭ, dupĕ orânduială şi nizamul ce-aŭ fostŭ, ca să le închidă, spre a fi la toţĭ adecă un drumŭ de eşitŭ afară din Bucurescĭ, care să trécă prin străjile ce sunt orânduite, îngrădindŭ acele locurĭ deschise cu garduriĭ şi cu mărăciniĭ, fiindŭ de multă trebuinţă acésta pentru furiĭ de dobitóce, i de alţĭ ómenĭ rĕĭ, şi fugarĭ de pre la stăpânĭ; aşişderea şi câte batacurĭ vorŭ fi prin mahalale în uliţele unde nu sunt podurĭ, cum şi pe la căpătuiurile podurilor marĭ, încă să îndatorescĭ pre mahalagiĭ, dupĕ orânduiala ce aŭ fostŭ, să le astupe bine cu tufanŭ, pletire de nuiele, cu sfărămăturĭ de varŭ i cărămidă şi cu altele ca acestea; la care acestŭ lucru alŭ baltacurilorŭ, să aibĭ şi D-nĕta a da mână de ajutorŭ, cu ómenĭ din brésla Dumitale, i cu care, dupĕ cum ne pliroforisimŭ din condicile divanuluĭ că aŭ fostŭ orânduiala acésta, ca negreşitŭ de împreună

cu mahalagiiĭ să se drégă tóte; cum şi când se va maĭ strica să aibă datorie mahalagiiĭ şi ómeniĭ breslii D-tale a purta grijă tot-d'a-una, ca peste tótă vremea să fie drésă fără de a maĭ aştepta altă poruncă; să grijescĭ însă D-néta fórte ca nu cumvaşĭ zapciĭ ceĭ orânduiţĭ să facă vre-unŭ catahrisisŭ în priciniile acestea, a cere şi a lua vre-o mită de parale de la ceĭ ce sunt datorĭ, séŭ de la alţiĭ ce nu sunt datorĭ într'acéstă trébă, orĭ altă urmare netrebnică, care nu le suferim, că unuiŭ că acela fórte se va pedepsi.—tolico pisah gd.—1798, Februarie 4.

Cod. XXXIX, fila 14 şi 15.

Pitacŭ prin care se orânduesce Polcovnicŭ de podŭ tot Costache.

Io Constandin Gheorghe Hangeri Vvd. i gpsd.

Fiind-că hotărîrea ce s'aŭ făcutŭ de Domnia mea pentru orânduiala Polcovnicieĭ de podŭ, se coprinde ca fără de vină să nu se scóţă şi apururea să fie statornicŭ în câtă vreme se va afla slujindŭ, cu silinţă sîrguitóre a-şĭ împlini datoria, pe ḑi cu urmare tóte câte se coprinde la Domnésca nóstră hotărîre, ce s'aŭ datŭ prin buiurdismă, cu ponturĭ, la anaforaua Agieĭ, orânduimŭ dar Domnia mea printr'acestŭ Domnesculŭ nostru pitacŭ Polcovnicŭ de podŭ tot pe Costache Docsache ce aŭ fostŭ Polcovnicŭ, care împreună cu podariĭ séĭ, să fie datorĭ a urma cu tótă silinţa fără de preget, întocmaĭ precum i se dă povăţuire printr'acelea ponturĭ, păzindu-le întru tóte ca să nu facă cusur.—ii saam receh gd.—1798, Sept. 28.

Cod. XXIX, fila 87 verso.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vvd. i gpsd. Zem. Vlahiscoie

Cinstitŭ şi credinciosŭ boĭerulŭ Domnieĭ mele Dumnéta vel Vornicŭ al obştirilor, primindŭ Domnesculŭ nostru pitacŭ, orĭ câtă cherestea grósă va prisosi peste trebuinţa caselorŭ Domnescĭ să o facĭ zaptŭ, şi îndată să puĭ să drégă podurile Bucurescilorŭ, şi pentru care va pricinui că este prea grósă, să aibă a o ciopli şi negreşit să se drégă podurile.—tolico pisah gd.—1798, Iunie 5.

Cod. XXXIX, fila 53.

Cinstiţilorŭ şi credincioşĭ boĭerilorŭ Veliţĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele, fiind-că într'acéstă vreme câte patru podurĭ marĭ ale acesteĭ politiĭ sunt stricate, şi iraturile ce sunt orânduite pentru facerea şi meremetulŭ acestor podurĭ nefiindŭ îndestule nu numaĭ pentru facerea podurilorŭ de iznóvă, ci nicĭ măcar pentru ale meremetuluĭ, ca o trebuinţă obştéscă ce este cunoscută tuturorŭ, se cuvine dupĕ totŭ cuvêntulŭ dreptŭ a se îngriji şi a se găsi celŭ maĭ cuviinciosŭ mijlocŭ de ajutorŭ şi de adausŭ la iratulŭ podurilorŭ, ca să se pótă ajunge cu îndestulare trebuinciósa cheltuială orĭ la facere, séŭ la meremetŭ, pentru a fi cunoscută trebuinţa aceea şi Domnia mea, amŭ orânduitŭ de

la visterie a se da unŭ ajutorŭ cât s'aŭ socotitŭ, care nicĭ acela nefiindŭ îndestulŭ, poruncimŭ ca să se facă de către Dumnévóstră o chibzuire întrégă şi cu dreptate, de împreună cu D-néluĭ vel. Vornicŭ al obştirilorŭ, socotindŭ mijlocului ce se póte găsi maĭ cu cuviinţă pentru adăugirea la iratulŭ podurilorŭ, dupĕ trebuinţa obştéscă ce este, care se póte cunósce de toţĭ fără de tăgăduire şi cu tot cuvêntulŭ dreptŭ trebue să se găsóscă celŭ maĭ înlesnitŭ mijlocŭ la adăugirea acesteĭ trebuinţe, ca să fie de ajunsŭ şi îndestulatŭ, orĭ pentru facere când va fi trebuinţă, sĕŭ pentru a meremeturilorŭ, şi de urmarea ce veţĭ face pentru mijlocului aceşteĭ trebĭ obştescĭ, să ne arĕtaţĭ cu anofora, ca să vedemŭ Domnia mea chibzuirea Dumné-vóstră şi pentru câte întru adevĕrŭ vorŭ fi dupĕ dreptate chibzuite pentru adausulŭ acesteia, vĕ poruncimŭ a se pune în urmare.—tolico pisah.—1798, Oct. 11.

Cod. XXXIX, fila 97.

Io Constantin Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd. Zem. Vlahiscoie

Dumneata vel Vornicŭ alŭ obştirilorŭ, pentru acestea obraze ce maĭ jos se însemnară cu suma banilorŭ ce aŭ să rĕspundă analagonŭ la facerea poduluĭ, ce s'aŭ făcutŭ pe lângă casele lorŭ, fiind-că sunt sciuţĭ că nu aŭ putere de plată, ca să nu'şĭ pérdă şi locuitoriĭ lucrătorĭ aĭ poduluĭ dreptatea lorŭ pe munca ce aŭ făcutŭ, poruncimŭ să se plătéscă partea acestorŭ obraze de la cutia milostenieĭ, 1798, Iulie 10.

Taleri	Banĭ	
38	27	Clucerésa Maria Petrésca.
31	60	Medelnicerulŭ Ştefani.
90	—	Anica Vilăróe.
90	—	Fiiĭ paharniculuĭ Romaneti.
249	87.	Adecă douĕ-sute patru-dečĭ şi nouĕ şi banĭ opt-dečĭ şi şépte.

Io Constantin Gheorghe Hangeri Voivodŭ i gospod. Zem. Vlahiscoie

Cinstiţilorŭ şi credincioşilorŭ boĭerilorŭ Domnieĭ mele, D-ta vel spătarŭ i D-ta vel. Vistierŭ, fiindŭ-că ceĭ maĭ josŭ numiţĭ nu sunt următorĭ a da analogosŭ ce 'ĭ-aŭ ajuns la facerea poduluĭ care s'aŭ făcutŭ pe d'inaintea caselorŭ sale şi locuitoriĭ ce aŭ lucratŭ apururea supĕră pe Domnia mea cu jălbĭ, cerêndu-şĭ împlinirea dreptuluĭ lorŭ, poruncimŭ Dumitale ca cu orĭ-ce mijlocŭ veĭ găsi D-ta maĭ înlesnitŭ, orĭ din leafa ce va fi avêndŭ fieş-care, sĕŭ din scutelnicĭ, să se împlinéscă negreşitŭ banĭ, şi să se plătéscă muncitorilorŭ, fără de altă prelungire, prin D-luĭ vel. Vornicŭ alŭ obştirilorŭ. ii saam receh gd.—1798, Iulie 10.

Cod. XXXIX, fila 59 verso.

Talerĭ	Banĭ	
55	96	Vel. Vameşŭ.
48	84	Anton Baroţ.
161	—	Sărdarulŭ Ioniţă Fălcoianu.
25	90	Sfântulŭ Gheorghe.
142	60	Paharniculŭ Bălăceanu.
62	15	Preoţiĭ de la biserica Sfinţiĭ.
6	75	Sfântulŭ Spiridonŭ vechiŭ.
20	15	Medelnicerulŭ Gheorghe.
105	90	Căminarulŭ Bărcănescu.
129	45	Dumnéeĭ Bănésa Moruzóia.
148	60	III-lea Postelnicŭ Vasilache.

Io Constantin Gheorghe Hangeri Vvd.

Cinstitŭ şi credinciosŭ boĭerulŭ Domnieĭ mele D-ta vel. Vistierŭ, fiindŭcă Dumnéluĭ vel. Vornicŭ al obştirilorŭ prin anafora aŭ făcut arĕtare Domnieĭ mele, cum că Dumnélorŭ, boeriĭ ce se arĕtă maĭ josŭ, care lipsescŭ acum afară în Isprăvniciĭ, sunt datorĭ a da arĕtata sumă de banĭ ca analoghie pentru facerea podurilorŭ, poruncimŭ Dumitale primindŭ Domnesculŭ nostru pitacŭ, maĭ întâiŭ să le scriĭ şi cartea Dumitale, ca să trimiţă fieşĭ-care baniĭ ce sunt datorĭ după analoghie, şi când nu vorŭ fi următorĭ a trimite, atuncĭ să le oprescĭ Dumneata din chiria ce aŭ, şi să-ĭ facĭ teslim la epitropie. tolico pisah gd.—1798 Noembre 19.

Cod. XXXIX fila 111.

Talerĭ	Banĭ	
120	—	D-luĭ biv vel. Logofĕtŭ Dumitrache Racoviţă.
132	45	D-luĭ Clucerŭ Bărcănescu în două locurĭ.
113	60	Paharnicŭ Bălăceanu.
140	—	Paharnicŭ Ioniţă Fălcoianu.

1798 Maiŭ 12. S'aŭ făcutŭ porancă la Costandin sin Pastia, Epistatulŭ şanţurilorŭ, că apa Dâmboviţeĭ se înmulţesce, şi fiind-că are îndestuĭ şănţarĭ să sară cu toţiĭ ca să destupe gura şanţuluĭ şi să cureţe şanţul, că de va veni apă multă, nu numaĭ că se va lipsi de la acéstă epistăsie, ci încă se va şi pedepsi.

Cod. XXXIX fila 45.

Io Constantin Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd.

Cinstiţiĭ şi credincioşiĭ boĭeriĭ Domnieĭ mele D-ta vel Spătarŭ şi D-ta biv vel Hatmane Epistatŭ alŭ Agieĭ, fiind-că acum asupra radicatuluĭ zăpedeĭ, când se desghiaţă zăpedile, face trebuinţă maĭ din vreme a grĭji pentru

podurile din politia Bucurescilorŭ ce sunt pe Dâmboviţă, poruncimŭ Domnia mea să rânduescĭ zapciĭ de aĭ Dumnévóstră, ca împreună cu Polcovnicii de podŭ să îngrijéscă, cu tótă purtarea de grijă, a deslipi şi a tăia ghiaţa de sub podurĭ şi a întemeia stâlpiĭ ca nu care cum-vaşĭ din nepurtarea de grijă să se întêmple vr'o primejdie. ii saam receh gd.—1799, Februarie 2.

Cod XXXIX fila 138.

Io Constantin Gheorghe Hangeri Vvd.

Cinstitŭ şi credinciosŭ boĭerulŭ Domnieĭ mele Dumneata biv vel. Vistierŭ Mateiŭ Fălcoianu, Ispravnicŭ al politieĭ Bucurescilorŭ, fiind-că s'aŭ datŭ porunca Domnieĭ mele către D-luĭ biv. vel Banŭ Mavrocordatŭ, Epistatulŭ Spătărieĭ, ca să îndatoreze pe mahalagiĭ a astupa baltacurile de pe uliţile ce nu sunt podurĭ, cum şi pe la căpătâiulŭ podurilorŭ marĭ să se pue tufă şi fărămăturĭ de cărămidĭ, poruncimŭ dar Domnia mea şi Dumitale ca să daĭ la tótă mahalaua câte douĕ care pentru treaba aceea, spre a nu se face zăbavă la astuparea baltacurilorŭ. tolico pisah gd.—1798, Februarie 5.

Cod. XXXIX fila 14.

Io Constantin Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd Zem. Vlahiscoie

Cinstitŭ şi credinciosŭ boĭerulŭ Domnieĭ mele D-ta biv vel. Vistierŭ Barbule Văcărescule Ispravnicŭ ot sud. Argeş sănĕtate, fiind-că de la trecĕtoriĭ ce mergŭ şi vinŭ pe la vama Câinenilorŭ, amŭ luatŭ Domnia mea pliroforie, cum-că podulŭ de la drumulŭ acesteĭ vămĭ s'aŭ fórte stricatŭ, în cât nu numaĭ că face zătignire trecĕtorilorŭ, ci încă şi cu mare greutate le este trecerea : pentru care-ţĭ poruncimŭ Domnia mea, să facĭ cercetare cu vedere la faţa loculuĭ, chibzuindŭ ce meremetŭ se cuvine, şi de va fi lucru maĭ uşorŭ a se meremetesi, îndată să puĭ să se drégă, iar cândŭ într'adevĕrŭ va trebui pentru dregerea poduluĭ vr'o cheltuială deosebită, să trimiţĭ Domnieĭ melə arĕtare, de celea ce sunt trebuinţă, făcêndŭ însă Domnia ta şi acéstă cercetare, în ce chip şi cu ce orânduială s'aŭ urmatŭ maĭ d'inainte, facerea, dregerea şi paza acestuĭ podŭ ? de care să daĭ Domnieĭ mele curată pliroforie, fără de zăbavă şi fiĭ să nĕtosŭ.—1798, Iunie 10.

Cod. XXXIX fila 55.

1798 Noembre 6. S'aŭ făcutŭ poruncă legată la Dâmboviţa pentru podulŭ de peste Răstócă de la Bolintinŭ, ca unul din Dumneavóstră să vie la faţa loculuĭ şi făcêndŭ chefşŭ de ceea-ce trebue să pătie şi în faptă, şi până în cincĭ ţile să se isprăvéscă, şi să nu pricinuiască că trebuie să dea ajutor şi judeţulŭ Ilfovŭ, fiind-că judeţulŭ are alte havalele.

Cod. XXXIX fila 105.

Pitacŭ cu Mumbaşir ciohodarŭ ca să împlinéscă de la Vameşulŭ oboruluĭ tal. 100 aĭ Suiulgiuluĭ.

Io Constantin Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd. Zem. Vlahiscoie

Fiind că Dumitru Suiulgiu-Başa pentru ostenelile ce are la douĕ cişmele ot târgu de afară, prin cărţĭ Domnescĭ carĭ s'aŭ întăritŭ şi de către Domnia mea, are a lua pe fieş-care anŭ din vama têrguluĭ-de-afară tal. una-sută, carĭ banĭ ne pliroforisimŭ Domnia mea, că dupe ce 'i-aŭ cerutŭ cu cartea Domnieĭ mele, în multe rânduriĭ, vameşiĭ următorĭ n'aŭ fostŭ a-ĭ da, pentru a căror neurmare orânduim pe sluga Domnieĭ mele ciohodarŭ Mumbaşir, să împlinéscă aceştĭ taleriĭ una-sută, carĭ să-ĭ dée deplinŭ Suiulgi-Başa şi pentru a vameşilorŭ ne urmare să le iée trépădŭ tal. ḑece. tolico pisah gd. — 1798, Septembre 27.

Cod. XXXIX filaa 88.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd.

Cinstitŭ şi credinciosŭ boĭerŭ Domnieĭ mele vel. Vornicŭ alŭ obştirilorŭ Radule Golescule, fiind-că este trebuinţă a se face douĕ tulumbe pentru a se afla la întâmplăriĭ de focŭ, şi găsindu-se acumŭ aicĭ în Bucurescĭ meşterŭ cu bună sciinţă de acestŭ meşteşugŭ, 'ţĭ poruncimŭ să aducĭ pe acelŭ meşterŭ şi să-lŭ tocmescĭ cu preţŭ cuviincios, ca din veniturile epitropieĭ, ca unŭ lucru trebuinciosŭ de obşte, să se facă negreşitŭ şi să îngrijescĭ Dumnéta de acésta a nu se zăbovi. tolico pisah gd.—1798, Octombre 31.

Cod. XXXIX fila 102.

Io Constandin Gheorghe Hangeri Voevodŭ

Cinstitŭ şi credinciosŭ boĭerulŭ Domnieĭ mele, Dumnéta vel Vornice alŭ obştirilorŭ, Radule Golescule, pentru rêndulŭ mungirilorŭ ce lucréză lumînările de seŭ aicĭ în Bucurescĭ, ca să nu se întâmple şi pe anulŭ viitorŭ, a cerca noroduluĭ vr'o discolie cu lipsă de lumînăriĭ, şi să pătiméscă obştea, poruncimŭ Domnia mea, să aducĭ pe toţĭ mungiĭ înaintea Dumitale, maĭ de vreme, de acum, şi să-ĭ cercetezĭ de şi-aŭ făcutŭ gătirea cea trebuinciósă de suma seuluĭ, de aŭ arvunitŭ maĭ din vreme şi ce mijlóce aŭ spre a împlini suma? îndatorându'ĭ ca fără de altŭ cuvêntŭ să îngrijéscă aşĭ împlini trăbuinciósa sumă, privindŭ şi D-ta la herechetulŭ ce facŭ, spre a te încredinţa cu prinsórea lorŭ, să nu vie tréba la vre-o lipsă, şi să le puĭ sorocŭ de aşĭ aduce seŭ, şi să'lŭ aşeḑe la magazie, cântărindu'l de faţă cu orânduitulŭ Dumitale, până la împlinirea sumeĭ câtŭ este de trebuinţă pre un anŭ întregŭ şi întru acestŭ chipŭ să se facă siguranţă cu mungiiĭ.— Tolico pisah gpd. — 1798, Septembre 3.

Cod. XXXIX fila 73.

Una sută pitace s'aŭ făcutŭ pentru Epistaţii ce s'aŭ orânduitŭ

Io Costandin Gheorghe Hangeri Voevodŭ i gospod. Zem. Vlahiscoe

Fiind-că pentru năprasnica bólă a ciumeĭ care se aude ,într'alte părţĭ, trebuinţă este din vreme a se face îngrijire de paza cea cuciinciósă în tótă politia Bucurescilorŭ, iată orânduimŭ Domnia mea epistaţĭ pe . . . . . la mahalaua, căruia îĭ poruncimŭ ca în tóte dimineţele luându pe preotul mahalaliĭ i pe Vătaşulŭ, să înconjóre tóte casele i prăvăliile d'a rêndu ămblându din casă în casă, ca să cerceteze din afara casiĭ, pentru sĕnătate pre fieş-care orĭ bărbat, femee, copilŭ sĕŭ slugĭ, până la cel maĭ mic, că sunt sănĕtoşĭ toţĭ din mahala, să *răportuiască* la Dumnealorŭ boĭeriĭ Epistaţĭ, iară fiindŭ vre-unulŭ bolnavŭ orĭ de ce, iarăşĭ să răportuiască numaĭ decât, spre a se face cercetare bóliĭ aceluia, ca fiindŭ de acéstă năprasnică, numaĭ decât să-ĭ ridice, după povăţuirile Dumnélorŭ boĭerilor Epistaţĭ; de osebitŭ să dée fieş-căruia învĕţăturĭ şi povĕţuirĭ a nu ascunde de orĭ-ce bólă arŭ fi, ci să arate în adevĕrŭ pre fieş-care bolnavŭ, că cu acestŭ mijlocŭ vorŭ fi feriţĭ ceĭ-l-aţĭ aĭ caseĭ şi nu se vorŭ primejdui toţĭ; aşişderea să îndatorésc̆ă pe toţĭ aĭ mahalaliĭ, marĭ şi micĭ, ca să facă fieş-care fumurĭ îndestulate, în tot locul̆ŭ, ca să fie nelipsitŭ de apururea, avênd acéstă epistăsie osirdie fără de pregetare ca la o trébă obştească, la care fieş-care este datorŭ a urma întocmaĭ dupe povăţuirile ce i se va de către . . . . . iară purtându-se cu amelie, şi nu va face acéstă cercetare cu scumpĕtate, se va pedepsi; poruncimŭ însă ca orânduitulŭ Epistatŭ, cu preotulŭ şi Vĕtăşelŭ, să nu cumvaşĭ inpricina acésta să facă vre-unuĭ mahalagiŭ verĭ-ce urmare şi supĕrare alta împotrivă spre catahrisis la acest Nizam că aŭ a se cerceta de către Domnia mea, şi dovedindu-se se va pedepsi. i saam, receh. gd. 1798. Ianuarie 1.

Cod. XXXIX fila 23.

Pitacŭ la Vornicu Golescu, ca să trimiţă unŭ cioclu la sud. Muscelŭ, pentru curăţenia molefmi ce s'aŭ întâmplatŭ.

Io Constandin Gheorghe Hangeri Voevodŭ i gospod.

Cinstitŭ şi credinciosŭ boĭerul Domnieĭ mele Dmneata vel Vornicŭ alŭ obştirilorŭ, primindŭ Domnesculŭ nostru pitacŭ, să aibĭ a lua unŭ ciolu de la Polcovnicul de ciocli pe care să-l daĭ la sud. Muscelŭ, să se afle acolo sub povăţuirea Ispravnicilorŭ. pentru curăţenia uneĭ case ce s'aŭ întâmplatŭ molifmă, de care s'aŭ poruncit şi ispravnicilorŭ prin deosebita cartea Domnieĭ mele. Tolico pisah gd.—1798, Ianuarie 25.

Cod. XXXIX fila 10.

1798, Febrnarie 8, s'aŭ făcutŭ rĕspunsŭ la ispravnicĭĭ Buzĕuluĭ după însciinţarea ce aŭ trimesŭ, cum că la satulŭ Stâlpu, s'aŭ molifsitŭ de ciumă, şi

fiindŭ tăinuită de Isprăvnicelŭ, aŭ muritŭ 13 şi 9 se află bolnavĭ, care molipsélă aŭ adus-o un turcŭ de la Brăila, s'aŭ făcut porunca Mărieĭ sale către Ispravnicĭ, ca în tot chipulŭ să se siléscă şi să'ĭ pue să se spele, să le facă lăzăretŭ, alegêndŭ pre ceĭ sănătoşĭ din ceĭ bolnavĭ, şi tóte mijlócele curăţenieĭ să le facă ca să nu se lăţéscă maĭ mult, la care însuşĭ Dumnélor să mérgă, (iară să nu se încrédă pe trimişĭ), ca să dée nizamŭ deosebitŭ pentru paza şi curăţenie, s'aŭ trimesŭ şi un Zapciŭ din ceĭ marĭ de la spătărie, care să fie sub ascultarea şi povăţuirea Dumnélorŭ. Astădĭ la 7 césurĭ s'aŭ dat acéstă carte în mâna D-luĭ vel Spătarŭ, de împreună şi cu însciinţarea Dumnélor Ispravnicilorŭ.

Cod. XXXIX fila 17.

Publicaţie la 12 judeţe de dincóce de Olt pentru ferirea de bóla ciumeĭ

Zem. Vlahiscoie. Dumnévóstră Ispravnicilorŭ ot sud . . . . . sănătate, i moliftelorŭ Dumnévóstră protopopilorŭ, preoţilorŭ, i diaconilorŭ şi vouĕ boĭerinaşilorŭ, mazîlĭ, breslaşĭ, i pârcălabilorŭ de prin sate şi tuturorŭ locuitorilorŭ de obşte, fiind-că dupĕ înşciinţările ce avemŭ Domnia mea, pe la unele locurĭ ale mărgineĭ, se aduce într'acéstă vreme de năprasnică bólă a ciumeĭ, încă şi prin satele ţĕreĭ în câte-va locurĭ s'aŭ intêmplatŭ, care dupĕ ingrijirea ce s'a făcutŭ, cu mila luĭ Dumneḑeŭ s'aŭ şi curăţitŭ, déră pentru cele întêmplătóre (feréscă Dumneḑeŭ) grijindŭ Domnia mea maĭ 'nainte, dupĕ durerea de inimă ce avemŭ, nu lipsimŭ a vĕ trimite Domnescile nóstre porunci povăţuitóre de mijlócele ce socotimŭ că sunt trebuincióse spre întêmpinarea acestuĭ rĕŭ, adecă maĭ întêiŭ decât tóte fie-care să facă cuviinciósa pază încât va sta putinţa, de către ceĭ ce vinŭ din părţile mărgineĭ, şi apoĭ orĭ-cine s'arŭ întêmpla bolnăvŭ verĭ de ce bólă, să nu o tăĭnuiască precum se obişnuescŭ, ci îndată să o aréte preotuluĭ de satŭ şi Zapciuluĭ plăşeĭ ca să se dée de scire Ispravnicilorŭ de judeţŭ şi când, feréscă Dumneḑeŭ, s'arŭ întêmpla acestŭ felŭ de bólă la vre-ó casă, să proftacséscă cu grabă a se deosebi de către ceĭ sănĕtoşĭ şi a se pune în locŭ feritŭ familia cea zmreduită, ca să nu facă cât de puţin amestecare cu ceĭ sănĕtoşĭ, ci maĭ vîrtosŭ să facă ferélă, ca nicĭ lucrurile, nicĭ vitele lorŭ să nu se amestece cu ale celorŭ sănĕtoşĭ, ci să fie feriţĭ în ḑilele celoa orînduite ale lăzăretuluĭ, spălându-se eĭ şi borfele lorŭ, şi aerisindu-le adesea; asemenea şi ceĭ cu bănuială ĭarăşĭ să fie deosebiţĭ pe o sémă de ḑile, spălându-se, afumându-se şi aerisindu-se, şi în scurtŭ nicĭ cum tăinuire într'acéstă vreme de bólă să nu facă, să o aréte îndată, ca să şcie fieşce-care a se feri unulŭ de altulŭ; pentru care poruncimŭ tuturorŭ de obşte, înşivă fieşce-care socotind'o acésta, de sineşĭ să o urmeze, ĭar maĭ vîrtosŭ D-vóstră Ispravnicilorŭ aĭ judeţuluĭ, să îngrijiţĭ a da la toţĭ să o înţelégă, făcêndu-se a fi cunoscĕtorĭ, că acestŭ mijlocŭ urmându-se, este de obşte folositorŭ, şi deosebitŭ să priveghiaţĭ în tótă vremea pentru sănĕtatea locuitorilorŭ, şi îndată ce veţĭ

simți la vre-unŭ locŭ bólă saŭ bănuială de smreduire, să abateți cu grabă a'ĭ deosebi de către ceĭ sănĕtoșĭ, a nu se amesteca nicĭ într'unŭ chipŭ, nicĭ eĭ, nicĭ borfele, nicĭ lucrurile lorŭ, căcĭ pentru celŭ maĭ micŭ cusurŭ și nelevire ce veți face la îngrijirea acésta, ne veți da pricină a ne turbura ștrașnic asupră-vĕ. Dreptŭ aceea, acestea urmându-le cu băgare de sómă și mare privighere adesea să înștiințați Domnieĭ mele de sănătatea locuitorilor. ii saam receh gd. 1798, Februarie 18.

Cod. XXXIX, fila 21 verso.

Prea Sfinția ta părinte Mitropolite alŭ Ungro-Ulahieĭ, fiind-că pentru îngrijirea și paza de năprasnica bólă a ciumeĭ, ce se aude prin alte părți, este dată porunca Domnieĭ mele, către Dumnéluĭ vel Spătarŭ, orânduindu-se și Epistații în tóte mahalalele, ca împreună cu preotulŭ de mahala, și cu vătășelul, să âmble cercetându în tóte diminețile, să îngrijască a âmbla împreună cu Epistatulŭ și vătășelulŭ, prin mahala, să cerceteze, și orĭ pentru sănĕtate saŭ bólă ferésca Dumnedeŭ de se va întêmpla, să facă arĕtare dupĕ orânduială la Dumnéluĭ vel Spătarŭ, ca cu mijloculŭ acesta să se pótă face cuviinciósa pază, și ferirea de acestŭ rĕŭ. tolico pisah gd. — 1798, Februarie 14.

Cod. XXXIX, fila 17 verso

Io Cost. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd.

Fiind-că la spitalurile noue face trebuință de unŭ Epistatŭ vrednicŭ pentru cele molifsite lucrurĭ când se va întêmpla năprasnica bólă (ferească Dumnedeŭ) ĭată orênduim Domnia mea pe Stefan Hiotu, carele să aibă a fi Epistatŭ, și cu purtare de grije la tréba ce se orânduesce, spre a nu face cât de puțin cusurŭ, și pentru slujba sa să aibă leafă pe lună câte tal. cinci-dieci de la Epitropie, din veniturile ot spitalurilor, și să fie orânduitŭ acestŭ Pitacŭ, se va face șciut și cunoscut. ii samm receh gd.— 1798, Februarie 23.

Cod. XXXIX fila 24.

Io Cost. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd.

Fiind-că la spitalurile cele noue este trebuință de unŭ omŭ cunoscĕtorŭ de bóla ciumeĭ (când ferească Dumnedeŭ se va întêmpla), care să cunósca pe ceĭ bolnavĭ de sunt cu adevĕratŭ de năprasnica bólă a ciumeĭ, și de vreme ce acestŭ Ștefan Hiotu este cu șciința acésta, îndatoratŭ la vreme de acestŭ felŭ de bólă, și pentru slujba sa, să aibă leafă pe lună câte tal. 50 din veniturile spitalurilorŭ pe tótă luna, și să fie rânduitŭ sub emaetulŭ Dumnélorŭ orânduițilorŭ Epitropĭ, uude mergêndŭ cu Domnesculŭ nostru Pitacŭ se va face șciutŭ și cunoscutŭ; pentru care poruncimŭ ca să i se dée léfa acésta pe tótă luna, de astă-dĭ înainte. tolico pisah gd. — 1798, Martie 1.

Cod. XXXIX fila 34 verso.

Io Const. Ghcorghe Hangeri Vvd. i gspd. Zem. Vlahiscoe.

Fiind-că deteră pliroforie Domnieĭ mele D-nélorŭ cinstiţĭ şi credincioşĭ boĭeriĭ Domnieĭ mele biv. vel Ban, Dimitrache Ghica, i vel Vornicŭ al obştirilorŭ Radul Golescul Epitropiĭ spitaluluĭ şi lazaretulorŭ nouĕ, cumŭ că orânduiţiĭ Epistaţĭ, ce sunt trimişĭ pe la mônastirile acestorŭ spitaluriĭ, s'aŭ purtat în vremea trecută pênă acumŭ cu bună orânduială, şi aŭ fostŭ silitorĭ la cele următóre după datoria lorŭ, ţiindŭ în bună stare lucrurile mônăstirilorŭ şi eftacsia bisericéscă cu călugăraşiĭ ce sunt, întocmaĭ după cumŭ aŭ fostŭ porunciţĭ prin poruncile ce aŭ avutŭ date in mânile lorŭ; dreptŭ aceea şi Domnia mea îĭ orânduimŭ iarăşĭ pe dênşiĭ a Epistasi tréba mônăstirilorŭ acestora, după aceeaşĭ orânduială ce aŭ fostŭ întocmită, şi poruncimŭ Ianache Scufa şi Spiro Gazoti, ce sunteţĭ Epistaţĭ orânduiţĭ la cele treĭ mônăstiriĭ, Tismana, Cozia şi Câmpu-Lungŭ, să aveţĭ a fi următorĭ după aceeaşĭ întocmire şi de acumŭ înainte, silindu-vĕ în tot chipulŭ pentru veniturile mônăstirilor a le spori şi a le ţinea în bună orânduială, totŭ precum aţĭ fostŭ porunciţĭ, ferindu-vĕ de urmărĭ înpotrivitóre, ca să nu se facă nicĭ unŭ felŭ de cusurŭ, că la orĭ-ce veţĭ fi rĕspundĕtorĭ şi nu vĕ veţĭ putea îndrepta. tolico pisah gd. 1798, Februarie 18.

Cod. XXXIX, fila 45 verso.

Zem. Vlahiscoie. Cinstitŭ şi credinciosŭ boĭerulŭ Domnieĭ mele D-néluĭ vel Vist. din şaĭ-ḑecĭ de *spitalioni*, ce este întocmitŭ prin Domnescul nostru hrisovŭ a avea la posluşania spitalurilorŭ celorŭ nouĕ, fiind-că nu are făcuţĭ pênă acumŭ nicĭ unulŭ, şi de vreme ce cu pricina molifseleĭ dintr'acéstă vreme trăbuinţa cere să aĭbă oamenĭ ca aceştia la slujba şi tréba nizamuluĭ spre întâmpinarea acestuĭ rĕŭ, poruncimŭ Domnia mea să li se dée acum de-odată *treĭ-ḑecĭ* ómenĭ după orânduiala intocmireĭ, ce prin Domnescul nostru hrisovŭ se coprinde; zăbavă să nu se facă cu darea acestorŭ ómenĭ. tolico pisah gd. 1798. Decembre. 7.

Cod XXXIX fila 121 verso.

Hrisovu spitaluluĭ de la sud. Buzeŭ.

Fiind-că paharnicésa Maria Mănăĭleasca de la sud. Buzeŭ, ce a muritŭ fără de copiĭ moştenitorĭ, din îndemnarea sufletéscă aŭ hotărît prin dieta sa de a se face unŭ spitalŭ de sĕracĭ bolnavĭ la Buzeŭ, pe moşia sa, asupra căruia a orânduitŭ Epitropŭ pe cinstitŭ şi credinciosŭ boĭerulŭ Domnieĭ mele Grigore Hrisoscoleŭ biv. vel Paharnicŭ, nepotu-sĕŭ, şi Epistatŭ pe prea Sf. sa Metropolitu ţĕreĭ chirŭ Dosofteiŭ, încă fiindŭ Episcopu Buzeuluĭ, ca din averea răposateĭ, ce prin dieta sa a orânduitŭ, să săvârşéscă spitalulŭ, care spitalŭ săvârşindu-se cu tóte cele trebuincióse, după rugăciunea ce a făcutŭ prea sfinţia sa părintele Metropolitŭ Domnieĭ sale Alexandru Vodă Moruzi, dinpreună cu orânduitulŭ boĭerŭ Epitropŭ, ca să ajute şi Domnia sa din Domneşcile milĭ la acest lucru

sufletescŭ cu óre-şi care venitŭ curgĕtorŭ pe anŭ, de a se putea ţinea spitalulŭ în orânduiala luĭ, cu tóte cele trebuincióse, a căruĭ rugăciune primindŭ Domnia sa, ca pentru o faptă bună, pricinuitóre de folóse sufletescĭ, pentru adăpostirea şi sprijinirea celorŭ sĕracĭ, carĭ nu aŭ puterea de a se căuta pe sineşĭ la neputinţele şi bólele, ca să aĭbă la acestŭ locŭ o odihnă ticăloşiĭ spre a se căuta cu dohtorŭ, cu ţerahŭ, cu dohtoriĭ, cu hrană, cu ómenĭ şi mueriĭ posluşmice, cu lemne pentru încălḑitulŭ caselorŭ şi cu tótă posluşania cea trebuincióşă, aŭ bine-voitŭ Domnia sa, şi prin hrisóvele Domnieĭ sale, ce vĕḑumŭ cu lĕt 1794. aŭ hotărîtŭ si aŭ orânduitŭ, că să iée spitalulŭ pe tot anulŭ de la ocne, bolovanĭ de sare douĕ sute cincĭ-ḑecĭ, aşişderea şi de la Epitropia Domnéscă să se dée la spitalul acesta pe tótă luna câte fal. douĕḑecĭ din baniĭ preoţilorŭ Eparhieĭ Buzeuluĭ, ce se adună la cutia Epitropieĭ, care să fie ajutor la leafa Dohtoruluĭ i a ţerahuluĭ, şi osebitŭ să aibă spitalulŭ şi douĕ-ḑecĭ şi cincĭ liude străinĭ scutiţĭ, pentru lemne de încălḑitulŭ sĕracilorŭ bolnavĭ şi alte posluşaniĭ spitaluluĭ, pe carĭ găsindŭ numitul boĭeru Domnieĭ mele Epitropulŭ, ómenĭ strĕinĭ şi fără pricină, să li se facă de câtră Ispravniciĭ judeţuluĭ cercetare după orânduială, şi cu adeverinţele Isprăvniceşcĭ viindŭ la visteria Domnieĭ mele, să li se dea petcetluiturĭ Domneşcĭ pe numele şi chipulŭ lorŭ, ca să fie nedajnicĭ; care acestea milĭ le-aŭ întăritŭ şi Domnia sa selefulŭ nostru Alexandru Vodă Ipsilantŭ, cu hrisovulŭ Domnieĭ sale, cu lĕtŭ 1797. Dreptŭ aceea şi Domnia mea milostivindu-ne, înoimŭ şi întărimŭ milele acestea cu Domnesculŭ nostru acestŭ hrisovŭ, ca la unŭ lucru sufletescŭ, însă să fie datorŭ numitulŭ boĭerŭ Epitropŭ ca prin osîrdia sa, prin Epistasia prea Sfinţieĭ sale părînteluĭ Metropolitŭ, să se siléscă a intra în faptă acéstă bună faptă, de a se întocmi spitalulŭ cu Dohtorŭ, cu ţerahŭ, şi cu tótă orânduiala cea trebuincióşă, primindŭ sĕracĭ bolnavĭ la odihnă şi căutare, urmândŭ întocmaĭ orânduiala dieteĭ aceleĭ rĕposate ce s'aŭ făcutŭ pentru acestŭ spitalŭ. Şi amŭ întăritŭ hrisovulŭ acesta cu însăşĭ iscălitura şi pecetea Domnieĭ mele, şi cu credinţa prea iubiţilorŭ Domnieĭ mele fiĭ: Mihail Voevodŭ, Alexandru Vvd., Nicolae Vvd, martorĭ fiindŭ şi D-nélorŭ cinstiţĭ şi credincioşĭ veliţiĭ boĭerĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: Pan Dimitrie Ghica, vel Banŭ, Pan Nicolae Mavrocordat, vel Spătar, Pan Nicolae Basaraba, vel Logof. de ţéra de susŭ, Pan Manolache Creţulescu vel Vor. de ţéra de sus Pan Scarlatŭ Ghica vel Vist., Pan Constandin Filipesculŭ vel Vor. de ţéra de josŭ, Pan Radu Golescu vel Vorn. alŭ obştirilorŭ, Pan Radu Slătineanu vel Vorn. alŭ tréilea, Pan Constandin Ştirbeiŭ vel Logof. de ţéra de josŭ, Pan Manolache Grădişteanu vel Vorn. al patrulea, Pan Mateiŭ Fălcoianu vel Logof, alŭ obiceiurilorŭ, Pan Gheorghe Suţu vel Post., Pan Costache vel Hatman Pan Teodorache Iuliano vel Clucerŭ, Pao Grigorie Greceanu vel Paharn., Pan Dumitrache Papazoglu vel. Stolnic, Pan Dimitrie vel, Comis, Pan Teodorache Văcărescul vel Slugerŭ, Pan Iordache vel Pitar, şi Ispravnic Constandin Ştirbeiŭ vel Logof. Scriindu-se hrisovulŭ acesta la lĕt. 1798 Iunie 9, de Chiriţă Logof. de Divanŭ.

Cod. XL fila 76.

Pitacŭ ce s'aŭ orênduitŭ la D luĭ Vornicu Golescu ca să cerceteze spiţériile.

Fiind-că spiţeriile de aicĭ din oraşulŭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, din pricină că nu sunt cercetate adesé, ca să se vadă ce doftoriĭ aŭ într'ânsele, şi ce urmare facŭ spiţeriĭ la datoria lorŭ, nu-şi aŭ nicĭ orênduiala îngrijireĭ ce li se cuvine, metaharisindŭ uniĭ doftoriĭ vechĭ, alţiĭ alte orênduelĭ împotrivitóre, cu nesciinţa meşteşuguluĭ, care acésta pricinueşce la obşte nu numaĭ o cheltuială zadarnică şi fără de nicĭ unŭ folosŭ, ci încă şi primejdiĭ pe alocurea la bólă; de accea pentru a se pune acésta în bună orênduială, poruncimŭ D-luĭ cinstitŭ şi credinciosŭ boierulŭ alŭ Domnieĭ mele Radu Golescu vel Vornicŭ alŭ obştirilorŭ, şi D-tale pahar. iată de împreună şi cu ceĭ-l-alţĭ doctorĭ ce aŭ léfă de la Epitropie, să mergeţĭ pe la tóte spiţeriile, să faceţĭ teoria cuvinciósă, doftoriile ce se găsescŭ la fieş-care spiţerie de sunt curate, de sunt nuoĭ, iar nu vechĭ, de urméză spiţeriĭ datorieĭ ce aŭ, de nu metahirisescŭ în vre-unŭ chipŭ viclénŭ séŭ altă înşelăciune la facerea séŭ darea doftoriilorŭ, de le vîndŭ cu preţulŭ cuviinciosŭ? şi tóte aceste cu bună chibzuială cercetându-le de împreună, să se pue în bună orânduială. dându-le nizamulŭ celŭ cuviinciosŭ, şi de urmarea ce se va face, să ni să aróte prin anafora. tolico pisah gd.- 1798, Sept. 18.

Cod. XXXIX fila 82 verso.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd.

Cinstitŭ şi credinciosŭ boĭerulŭ Domnieĭ mele D-ta vel Vorn. alŭ obştirilorŭ, fiind-că de la bună venirea Domnieĭ mele aice în scaunulŭ acesteĭ ţĕrĭ, dupĕ râvna ce am avutŭ pentru spitalurile cele nouĭ, care sunt făcute pentru năpraznica bólă a ciumiĭ, (când feréscă Dumneḑeŭ se va întêmpla) găsindŭ orênduelile şi întocmirile spitaluluĭ nesăvêrşite, Domnia mea amŭ pusŭ tot felulŭ de silinţe, puindu-le tóte în bună orênduială, s'aŭ săvârşitŭ, făcêndŭ încă şi orĭ-ce ajutorŭ aŭ fost trebuinciosŭ din partea Domnieĭ, precumŭ de toţĭ este vĕḑută, dupĕ care întocmire şi orênduelile iraturilorŭ ale spitalurilorŭ, urméză de anĭ tóte întregĭ, nefiind trebuinţă a le cheltui de cât la vre-o întêmplare de acésta, acum dar fiind că se aude pe afară, cum şi aicĭ în politia Bucureştilorŭ bănuială; trebuinţă fiind a se cerceta cu scumpĕtate ca să se întîmpine din vreme rĕulŭ, până a nu ajunge tréba la maĭ multă înmulţire, ca o trébă ce este a spitalurilorŭ noue, ce sunt intru însărcinarea şi purtarea de grijă a Dumitale, poruncimŭ ca împreună cu Dumnéluĭ vel Spătarŭ să socotiţĭ, să chibzuiţĭ, câte arŭ face trebuinţă la orênduiala Nizamuluĭ molifseliĭ, şi tóte puindu-le în urmare, să ni să arete chiarŭ ce poruncĭ se va cădea să dămŭ, să se şi facă dupĕ arĕtarea Dumnévóstră, în scurtŭ cu acéstă trébă deosebitŭ de altele te avemŭ Domnia mea încărcatŭ pe D-ta, şi poruncimŭ să îngrijescĭ cu tótă privegherea şi să te silescĭ fără de pregetŭ, ca orĭ-ce *tertipŭ* se va cuveni, să se facă spre întîmpinarea acestuĭ rĕŭ, şi întru curăţenia cea de săvĕrşitŭ să se pue în

urmare; de care acésta s'aŭ poruncitŭ şi serdaruluĭ Colceag Ispravnicŭ de Ilfovŭ, ca să dé pliroforie Dumitale pentru molifséla din judeţulŭ Ilfovŭ, pe care să-lŭ chiemĭ Dumnéta şi să-ĭ vorbescĭ pentru acésta. tolico pisah gd. — 1798, Noembre 22.

Cod. XXXIX fila 113 verso.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd. Zem. Vl.

Prea sfinţia ta parinte mitropolite alŭ ungro-vlahieĭ, fiind-că pentru îngrijirea şi paza de năpraznica bólă a ciumiĭ, ce se aude aicĭ în politia Bucurescilorŭ, este dată porunca Domnieĭ mele, către Dumnéluĭ vel Vornicŭ alŭ obştirilorŭ, ca împreună cu Dumnéluĭ vel Spătarŭ să chibzuiască tertipurile cele cuviincióse, spre întîmpinarea acestuĭ rĕŭ, de unde orênduindu-se şi Epistaţĭ în tóte mahalalele, face trebuinţă ca să se dé şi poruncile prea sfinţieĭ tale către toţĭ preoţiĭ de obşte, întêiŭ ca din ceĭ ce se întêmplă de morŭ să nu îngrópe până a nu da de şcire la Polcovnicu Balaurŭ, ce este orênduitŭ asupra acesteĭ trebĭ, ca să cerceteze şi să vaţă pricina bóleĭ, de ce aŭ muritŭ, şi a doua ca în tóte dimineţile să âmble preotulŭ mahalaleĭ cu epistatulŭ i vătaşelulŭ prin tóte casele, cercetândŭ de sănătate séŭ bólă (feréscă Dumneḑeŭ) de se va întîmpla, şi aşa să facă arĕtare la Dumnéluĭ vel Spătarŭ şi la Dumnéluĭ vel Vornicŭ alŭ obştirilorŭ, dupĕ orênduială, ca cu mijloculŭ acesta şi cu alte tertipurĭ, avêndŭ întru ajutorŭ şi mila luĭ Dumneḑeŭ, să se pótă face cuviinciósa pază; ci dar poruncimŭ să puĭ pre sfinţia ta în urmare porunca Domnieĭ mele, şi pe orĭ carĭ din preoţĭ se va dovedi că nu este următorŭ, să-'lŭ pedepsescĭ sfinţia ta. tolico pisah gd.—1798, Noembre 23.

Cinstitŭ şi credinciosu boĭerulŭ Domnieĭ mele D-ta vel Spătarŭ, pentru câţĭ seimenĭ sunt trebuincioşĭ de pază la lazaretŭ, şi la alte trebuinţe pentru ferire de năpraznica bólă, spre a nu se putea întinde molipséla, poruncimŭ Dumitale, ca să iéĭ de la Polcovnicu de seimenĭ, şi de la Baş-bulugbaşa seĭmenĭ ce vorŭ fi trebuincioşĭ, şi prin şcirea Dumnéluĭ vel Vornicŭ alŭ obştirilorŭ să orênduescĭ la locurile cele cuviincióse câte douĭ seĭmenĭ de fie-care zapciŭ. tolico pisah gd.—1798, Noembre 23.

Cod. XXXIX fila 114.

Zem. Vlahiscoe. Dumnévóstră Ispravnicilorŭ ot. sud Ilfovŭ, sănătate, fiindŭ trebuinţă pentru o sumă care lemne pentru spitalurile cele noue, mai vêrtosŭ acum în vremea ce se aude pe alocurea de molipséla ciumiĭ, vĕ poruncimŭ, primindŭ Domnésca porunca, să aveţĭ a trimite de la acelŭ judeţŭ una sută care lemne încărcate bine, dreptŭ la spitalurile cele noue, şi să iée locuitoriĭ plata lemnelorŭ de la Dumnéluĭ vel Vornicŭ alŭ obştirilorŭ, de la tot carulŭ po tal. treĭ, ci dar fiindŭ şi plata îndestulată şi trebuinţa grabnică, poruncimŭ să nu se zăboviască. — ii saam receh gd, 1798, Noembrie 23.

Cod. XXXIX, fila 114.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vvd i gd. Z. V.

Cinstitŭ şi credinciosŭ boĭerulŭ Domnieĭ mele D-ta vel Vornice alŭ obstirilorŭ, dintru începutŭ când înşine Domnia mea amŭ fostŭ de amŭ vĕ̦dutŭ spitalurile cele nouĕ, amŭ făcutŭ întrebare Epistatuluĭ de acolo pentru cele 4 odăĭ marĭ, de ce trébă sunt orânduite a fi? şi ne-aŭ arĕtatŭ, că una este pentru ceĭ bolnavĭ molipsiţĭ, alta este pentru ceĭ molipsiţĭ şi nebolnavĭ, alta este pentru schimbarea aeruluĭ, şi alta este numaĭ pentru ceĭ cu ipopsie de molipsélă, care dupĕ ce ne-amŭ întorsŭ la Domnésca nóstră curte întrebându-te şi pe Dumnéta, asemenea ne-aĭ arĕtat, că este întocmirea şi orânduiala acestorŭ odăĭ, cu deosebire de cele-l-alte odăĭ ale spitaluluĭ; iraturile spitaluluĭ cum că sunt îndestulate nu este nicĭ o îndoială, fiindŭ cunoscută Domnieĭ mele; acum dară cu aducerea celorŭ molipsiţĭ de la Ştefănescĭ, D-ta fără de nicĭ un felŭ de chibzuire îngrijitóre cu deosebire, ca la o treabă delicată ca acésta, te-aĭ broditŭ de 'ĭ-aĭ pusŭ pe toţĭ ómeniĭ într'o odaie, fără a deosebi pe ceĭ bolnavĭ dé ceĭ sănătoşĭ, şi pe ceĭ sănătoşĭ de ceĭ cu ipopsie, încă amestecându-ĭ şi cu cei-l-alţĭ de aicĭ, din care acésta te-aĭ făcutŭ însuşĭ D-ta pricina a se prăpădi toţĭ aceştĭ ómenĭ, şi a se înmulţi tréba acésta, de care nu numaĭ aĭ să daĭ séma înaintea luĭ Dumneḑeŭ, ci şi de faţă escĭ vinovat, fiind-că iraturile spitalurilorŭ sunt cu îndestulare, şi nu poţĭ să găsescĭ pricină de neajungerea cheltueliĭ, ca să nu gătescĭ odăĭ maĭ multe, a face deosebire ómenilorŭ, de a nu fi amestecaţĭ ceĭ molipsiţĭ cu ceĭ ipopţĭ, în cât iată că erĭ s'aŭ lovitŭ treĭ din ceĭ sănătoşĭ, şi astă-ḑĭ s'aŭ lovitŭ doĭ iar din ceĭ sănătoşĭ, şi să o cunoscĭ D-ta, că s'aŭ pricinuit chiar din negrijirea D-tale, de care 'ţĭ poruncimŭ negreşitŭ să facĭ îndreptare cu aĭ deosebi după cuviinţă, căcĭ precum ḑicemŭ, iraturile spitalurilorŭ sunt îndestulate. tolico pisah gd. — 1798, Decembrie 2.

Cod. XXXIX, fila 119.

Pitacŭ la agie pentru telalĭ şi telelóice a fi opriţĭ de a maĭ àmbla cu lucrurĭ şi vechiturĭ, nicĭ pe uliţele târguluĭ, nicĭ prin mahalale, nicĭ prin târgul de afară, nicĭ în târgulŭ Cuculuĭ; asemenea şi pentru cârciume să nu fie slobod a primi ómeniĭ la bĕutură, ci cuĭ va trebui, să 'şĭ cumpere în vasŭ, şi calabalâcŭ la cârciumă să nu fie.

Altŭ pitacŭ la spătărie numaĭ pentru cârciumĭ, asemenea.

«Pitac către Dumnéluĭ vel logofĕtŭ pentru contenirea judecăţilorŭ ca să le pue tuturorŭ sorocŭ pênă după sĕrbătorile sfinteĭ nasceriĭ, şi să mérgă fieş-care la casele lorŭ.

Pitacŭ către Epistatulŭ Armăşieĭ ca să isgonéscă pe corteţĭ şi pe lăeţĭ din Bucurescĭ, a nu maĭ fi primiţĭ.

Pitacŭ către Dumnéluĭ vel Vist. ca să dée 30 de liude la spitalŭ din 60 spitalioţĭ ce are să ţie cu hrisovŭ, care suma acésta e trecută înainte.

Acestea s'aŭ făcut la 7 Decembrie 1898, în interesulŭ combatereĭ bóleĭ.

Cod. XXXIX, fila 121.

Rânduiala Nizamuluĭ ce s'aŭ găsit de trebuinţă a se pune în urmare şi a se păzi cu tótă îngrijirea într'acéstă vreme ce se aude pe alocurea de năpraznica bólă a ciumeĭ

«Tèrgulŭ femeĭescŭ ce se face tot-d'a-una la tèrgul Cucului cu teleleicile muĭerĭ, să se ridice de tot, fiindŭ alişverişulŭ lorŭ cu lucrurĭ vechĭ şi pânzeturĭ, de care să îngrijască Dumnéluĭ Epistatulŭ agieĭ a se ridica negreşitŭ.

«Telaliĭ să nu vênţă nicĭ prin tèrgŭ, pe uliţe, nicĭ pe la casele lorŭ, nicĭ prin mahalale, haine vechĭ, séŭ cârpiturĭ, afară numaĭ câte i se va da de către starostea de neguţătorĭ să le vênţă cu mezatŭ, căcĭ acelea urméză a fi şciute că sunt de la locurĭ curate; şi la acésta să privegheze atât Dumnéluĭ vel Spătar în poporul spătărieĭ, cât şi Dumnéluĭ Epistatulŭ agieĭ în poporulŭ agieĭ.

«Bucătarĭĭ ceĭ ce ţinŭ alişverişŭ de pacegirie, să vênţă bucatele lorŭ fără de adunare înăuntru prăvăliilorŭ lorŭ cu mese, ci afară să mănânce fieş-care, orĭ unde va vrea, cumpĕrându-şĭ cu paraua bucatele; la care să îngrijască Dumnéluĭ Epistatulŭ agieĭ.

«Cârciumile să 'şĭ facă vênţarea vinuluĭ, orĭ de a picioarele, viindŭ celŭ ce va să bée, séŭ în vase să 'ĭ dée vinulŭ, iar nu cu adunărĭ de mese să priméscă pe muşterĭĭ, urmându Dumnéluĭ vel Spătarŭ şi Dumnéluĭ Epistatulŭ agieĭ precum prin deosebitŭ pitaculŭ Domnieĭ mele s'aŭ poruncitŭ.

«Lăutarĭĭ pre la cârciumĭ să nu maĭ cânte, ci să lipséscă într'acéstă vreme, de care să îngrijască Dumnéluĭ vel. Spătarŭ, şi Dumnéluĭ Epistatulŭ Agieĭ.— Băeşiĭ pre la băĭ să nu maĭ primescă ómenĭ bolnavĭ, măcar de ce patimă va fi; nicĭ adunărĭ să nu se facă pre la băĭ, şi să îngrijéscă Dumnéluĭ Epistatulŭ Agieĭ pentru acésta.

«Preotulŭ mahalaleĭ împreună cu Epistatulŭ şi Vătăşelulŭ, îndată ce va simţi bolnavŭ pre vre-unul dintr'acea mahala, să dée de şcire Polcovniculuĭ Bălaurŭ, carele după ce va cerceta de împreună cu ceĭ-l-alţĭ orânduiţĭ patima bolnavuluĭ, fără zăbavă să aréte cu bună pliroforie acé bólă la Dumnéluĭ vel Spătarŭ, şi la Dumnéluĭ vel Vornicŭ alŭ obştirilorŭ, şi după povăţuirea ce va lua să urmeze.

«Sacagiiĭ toţĭ să fie datorĭ a alerga cu sacalele acolo unde va face trebuinţă a se spăla vre-o casă molipsită, şi să grijască la acésta Dumnéluĭ Epistatulŭ Agieĭ.

«Cerşitorĭĭ ceĭ secaţĭ şi cu adevĕratŭ vrednicĭ de milă, să se ridice a nu maĭ fi aicĭ în politie, ci după cum s'aŭ urmatŭ şi alte dăţĭ, să trimiţă pre la mônăstirĭ, fiind-că cu âmbletele lorŭ pre uliţă şi prin mahalale facŭ multe amestecăturĭ, însă maĭ întêiŭ să se facă de la spătărie şi de la Agie unŭ catastiv de toţĭ aceştia, ca să se vaţă câţĭ sunt, şi ce felŭ de ómenĭ sunt? apoĭ Dumnélor veliţĭ logofeţĭ cu Dumnéluĭ vel Vornicŭ alŭ obştirilorŭ, să chibzuiască a se trimite cu analogie dintre ceĭ săracĭ pe la mônăstirĭ şi aşa cu bună orânduială să se trimiţă prin Dumnéluĭ vel Spătarŭ.

«Ţiganiĭ Domnescĭ, monăstirescĭ şi boĭerescĭ, ceĭ ce vorŭ fi de prisosŭ să se scóţă afară la ţéră, însă pentru ceĭ Domnescĭ lăeţĭ şi rudarĭ s'aŭ datŭ porunca Domnieĭ mele către Dumnéluĭ Epistatulŭ armăşieĭ, ca pre toţĭ să-ĭ scóţă afară din politia Bucurescilorŭ, iară pentru ceĭ mônăstirescĭ şi boĭerescĭ să se facă cunoscută fieş-căruia, ca să-şĭ opréscă numaĭ cât le va face trebuinţă pentru curtea sa, iar pre ceĭ de prisosŭ negreşitŭ fie-care să şi-ĭ scóţă afară la ţéră.

«Cârciumile uneĭ mahalale ce se va întêmpla, feréscă Dumneḑeŭ, a se molipsi, tóte să se pecetluiască şi să stea închise nouă ḑile, în care acéstă diastimă, nu numaĭ nimenea să nu fie volnicŭ a face o adunare într'acea mahala, ci încă fieş-care să-şĭ scuture, şi să-şĭ curăţéscă lucrurile, făcêndŭ şi fumurĭ îndestulate, de care să îngrijéscă spătăria şi Agia.

«Casă orĭ bună, orĭ próstă măcar, cu pricină de zmraduială să nu se arḑă fără de şcirea Dumnéluĭ vel Spătarŭ şi a D-néluĭ vel Vornicŭ al obştirilorŭ, pentru care acéstă să se facă cunoscută la toţĭ, maĭ vêrtosŭ celorŭ cu estasie de a âmbla pentru cercetarea molifseliĭ.

«Fie-care neguţător să-şĭ facă fumurĭ din naintea prăvălieĭ, când îşĭ are deschisă de-şĭ face alisverişulŭ, şi să îngrijéscă Agia la acésta.

«Ciocliĭ nicĭ într'unŭ chipŭ şederea să nu şi-o aibă în politie, nicĭ măcarŭ prin mahalale, ci numaĭ când feréscă Dumneḑeŭ va fi trebuinţă la vre-o casă, să se aducă cu bună pază şi priveghere a nu se amesteca cu nimenea, iară nevestile şi copiĭ lorŭ să-ĭ trimiţă la M-rea Znagovuluĭ, precum s'aŭ urmatŭ şi alte dăţĭ, şi acésta să o grijască spătăria, şi D-luĭ vel Vornicŭ al obştirilorŭ.

«La tóte spitalurile să se facă haine de aba pentru sĕraciĭ ce mergŭ la spitaluri, ca să aibă pentru priminéla lorŭ, şi acésta să o îngrijască Dumnélorŭ Epistaţiĭ ceĭ marĭ aĭ spitalurilorŭ.

«Fie-care biserică să-şĭ aibă cutia pentru săracĭ, şi câţĭ banĭ se va strînge să-ĭ trimiţă sĕracilorŭ pe la mônăstirĭ, şi acésta să o îngrijască prea sfinţia sa părintele Mitropolitŭ şi cu Dumnéluĭ vel Vornicŭ al obştirilorŭ.

«Epistatul şi vătăşelulŭ mahalaleĭ să fie datorĭ a da de şcire la tóte casele boĭerescĭ întru aceeaşĭ mahala, când feréscă Dumneḑeŭ se va întêmpla vre-o zmreduire, în cuprinsul acesteĭ mahalale, séŭ măcar şi bănuiala, ca să scie fiecare să se feréscă.

«Asupra seimenilorŭ ce sunt la polcovniculŭ Balaurŭ, să se orânduiască Răducanu căpitanulŭ Spătărieĭ, ca să fie împreună cu dênşiĭ îngrijitorĭ la slujba acésta, şi acestŭ căpitanŭ să aibă datorie, pênă a nu se împlini patruḑecĭ de ḑile la casa cea molifsită, a merge cu seimenĭ, şi cu deosebit într'adinsŭ, ca să caute să nu fie ascunse nescare-va bórfe, şi să epistăséscă a se spoi casa şi a se curăţi, şi apoĭ să se mute stăpânulŭ caseĭ într'însa.

«Patru mueriĭ cu leafă să se găséscă pentru curăţitulŭ caselorŭ celorŭ molifsite, ca să le măture, să le spele, să le spoiască, şi să le facă totŭ felu

de curăţenie ; pentru acésta să îngrijéscă Dumnéluĭ vel Vornic al obştirilorŭ «Cinstitŭ şi credinciosŭ boĭerule al Domnieĭ mele D-ta vel. Spătarŭ ; acóstă întocmire ce s'aŭ făcutŭ pentru nizamul molifseleĭ, câte cadŭ în partea Dumitale, poruncimŭ Domnia mea, să se puie în urmare cu tótă scumpĕtatea întocmaĭ precumŭ poruncimŭ, şi maĭ întâiŭ cu pristavŭ să se facă cunoscutŭ la toţĭ, şi apoĭ fără de zăbavă să se puie în faptă şi să se îngrijéscă orânduiala acésta de către toţĭ, precumŭ ḑicem, până îşĭ va face Dumneḑeŭ milă a trimete curăţenia cea desăvârşită.»

Asemenea trei ponturĭ ca acestec s'aŭ făcutŭ: unulŭ către Dumnéluĭ vel. Aga, altulŭ către Epistaţiĭ ceĭ marĭ aĭ spitalurilorŭ, şi altulŭ către prea Sfinţia sa părintele Mitropolitulŭ.—1798, Decembre 9.

Cod. XXXIX fila 123 şi 124.

Zem Vlahiscoie. Fiind-că polcovnicia de ciocli dintr'anteeaşĭ dată aŭ fostŭ întocmirea şi orânduiala eĭ a se afla cu ómeniĭ stéguluĭ sĕŭ, de împreună, numaĭ şi numaĭ pentru vremĭ întêmplătóre, când feréscă Dumneḑeŭ se aude de naprasnica boală a ciumeĭ, şi cu tóte că se găsesce în brésla Agiéscă, dară dupĕ ce s'aŭ întocmitŭ spitalurile cele nouĕ, iarăşĭ pentru acestŭ felŭ de vremĭ întêmplătóre de molifsélă, ne maĭ fiindŭ cuviinţă a se afla ciocliĭ în brésla agieascâ, dupĕ cum s'aŭ găsit cu cale, cu sfatŭ de obşte, şi ni s'aŭ arătatŭ prin anaforaua Dumnélorŭ veliţilorŭ boĭerĭ, cu hotărîrea Domnieĭ mele, s'a rădicat pe Polcovnicŭ de ciocli cu ómeniĭ de la Agie, şi l'am datŭ a fi sub amaetulŭ Dumnealorŭ Epistaţilorŭ celorŭ marĭ de la spitalurile cele nouĕ, cu acéstă orânduială adică : ca de acum înainte polcovniculŭ de ciocli să nu se facă cu caftanŭ, ca să nu fie datorŭ a da şi vre-unŭ havaetŭ, ce să se facă cu sărutare de mână, a li se da Dumnélorŭ Epistaţiĭ ceĭ marĭ, şi să nu se schimbe nicĭ într'o vreme fără de vină învederată, prin bună cercetare, şi polcovniculŭ acesta să aibă patru-ḑecĭ de ómenĭ la stéguluŭ sĕŭ, însă douĕ-ḑecĭ pe josŭ; carĭ aceştĭ cu carele să fie pentru ridicatŭ celorŭ bolnavĭ, pentru ridicatŭ celorŭ molifsiţĭ, şi pentru ridicatŭ celorŭ cu ipopsie; şi atâtŭ ceĭ pe jos, cât şi ceĭ cu carele să-şĭ aibă semnele lor la straie, la care şi la vite, pentru a fi cunoscuţĭ de toţĭ că sunt din ceĭ ce slujescŭ la Epistăsie de molifsélă, şi aşa acum acestŭ Stefi Goronénu, care acum (dupĕ alegerea Dumnélorŭ boĭerilorŭ Epistaţĭ) s'aŭ orânduitŭ şi se află într'acéstă trébă, cu hotărîre poruncim să rĕmâie nestrămutatŭ în Epistăsia acésta, şi să nu se schimbe fără de vină învederată, dupĕ cum am ḑisŭ maĭ sus, avênd şi elŭ tótă putarea de grijă aşĭ împlini datoria care este acésta : maĭ întâiŭ să fie cu credinţă, priveghindŭ a nu îngădui pe ómeniĭ luĭ, adĭcă pe ciocli, să facă cea maĭ mică urmare de viclenie, a fi fără de preget ḑiua şi nóptea, silitorŭ şi următorŭ dupĕ porunca şi povăţuirea ce i se va da de Dumnélorŭ Epistaţiĭ ceĭ marĭ aĭ spitalelorŭ, ferindu-se de urmărĭ nesuferite, adică hrăpirĭ de jafurĭ, atât el cât şi ómeniĭ

luĭ, că pentru orĭ-ce urmare împotrivitóre fâcută orĭ de elŭ, séŭ de ómenĭĭ lui, va fi respunḑĕtoriŭ şi le vom pedepsi Domnia mea cu tótă străşnicia, fără de milostivire. Polcovniculŭ de ciocli, precumŭ nu este datorŭ să dée vre un havaetŭ undeva, esemenea nicĭ elŭ, să nu aibă a cere de la ciocli nimic, orĭ cu cuvêntŭ de ploconŭ, séŭ cu cuvênt de havaetŭ Polcovnicieĭ, pe léfa ce i s'aŭ orânduit a lua pe tótă luna câte tal. 20 precum şi ciocli să se mulţăméscă pe scutéla lorŭ, şi pe léfa ce li s'aŭ orânduit pe lună, ceĭ cu care câte 1 tal. şi jumĕtate şi ceĭ pe josŭ câte 1 tal. care léfă să-şĭ o iée în tótă vremea fără de nicĭ-o zătignire. ii saam receh gd.—1798, Decem. 11.

Cod. XXXIX.

37 de cărţĭ la 37 de mônăstirĭ, unde s'aŭ orânduitŭ 120 de calicĭ, pentru molipséla de ciumă, care s'aŭ dat la spătărie, ca acolo să puie numele de desubt dupĕ cislă.

Zem. Vlahiscoe. Cuvióse Egumene de la mônăstirea . . . . sud. . . . . sĕnĕtate, fiind-că într'acéstă vreme ce se aude de năprasnica bólă a ciumeĭ, s'aŭ întocmitŭ orînduiala nizamuluĭ ce s'a socotit maĭ de trebuinţă, spre a nu se face maĭ multă amestecătură, între care altele se coprinde şi pentru cerşitoriĭ sĕracĭ sacaftisaţĭ, ce nu sunt vrednicĭ de muncă, ca să se trimită pe la mônăstirĭ, precum s'aŭ urmatŭ şi în alte vremĭ, ca să nu maĭ âmble pe uliţele politieĭ, făcêndŭ amestecătură cu tot felulŭ de ómenĭ, care acésta socotindŭ Domnia mea că se cade dupe tot cuvêntul dreptŭ, de vreme ce datorie netăgăduită este la mônăstirĭ să îngrijéscă în tótă vremea îmbrăţişândŭ cu dragoste faptele cele bune de milostivire, şi de ajutorŭ, maĭ vêrtosŭ către ceĭ neputincioşĭ, şi secatefsiţĭ, iată dară cu analogie de sĕracĭ ce se aflară în politie se trimiserĕ şi la acea mônăstire... liude care pre anume se însemnară maĭ jos, cărora de aicĭ li s'aŭ orênduitŭ a se strînge milostenie pentru eĭ la bisericĭ, ca să se triméţă acolo prin prea sfântul părintele Mitropolit; iară de la mônăstire poruncim să li să dée câte una oca mălaiŭ pe ḑi, fieş-căruia, cum şi din bucate ceea ce vorŭ fi mâncândŭ şi ceĭ-l-alţĭ ómenĭ mônăstirescĭ şi să grijescĭ cuvioşia ta pentru odihna lor, neîngăduindŭ să iasă de acolo din mônăstire, nicĭ a veni aicĭ în Bucurescĭ, nicĭ a âmbla aiurea, unde să nu se aréte ómenĭĭ mônăstireĭ către dênşiĭ cu nemilostivire şi cu vre-o rĕutate orĭîn ce chip, pentru că vremŭ Domnia mea a cerceta de petrecerea lorŭ, şi când vomŭ dovedi că pătimescŭ ticăloşiĭ, séŭ sunt lipsiţĭ de obişnuita lorŭ hrană, şi nu şi-aŭ căutarea lorŭ, pre cum ḑicém, să sciĭ că veĭ da sémă înaintea Domnieĭ mele şi nu te veĭ îndrepta cu nicĭ un felŭ de pricinuire, şi aşa aducêndu'ĭ acolo la mônăstire, maĭ întâiŭ să'ĭ puĭ să-ĭ spele, să-ĭ curăţescĭ, să-ĭ afumĭ şi apoĭ să-ĭ primescĭ în mônăstire, dându adeverinţă orânduituluĭ Zapciŭ că-ĭ aĭ primitŭ.— ii saam. recech. gd.— 1798, Decembrie 17.

Liude		
5	Căldăruşanĭ.	Ţéra de sus
2	Znagovul.	
3	Plătărescĭ.	
1	Balamucĭĭ.	
2	Fedeleşoiu.	
3	Tutana.	
16		
4	Glavaciocŭ.	Vlaşca
2	Căsciórele.	
2	Găisenĭĭ.	
4	Comana.	
4	Délul.	Dâmboviţa
3	Nucetul.	
3	Golgota.	
4	Butoiu.	
42		

42		
6	Sloboḑia sud. Ialomiţa.	Muscelŭ
5	Câmpu-Lungŭ.	
4	Vieroş.	
2	Râncociovŭ.	
4	Vâlcea.	
3	Clococioc. Olt.	Prahova
4	Mărginenĭ.	
3	Mislea.	
3	Târgşoru.	
4	Poiana.	
4	Sinaia.	
4	Văleni.	Saac
2	Apostolachie.	
3	Bradu.	
93		

93		
1	Berca.	Buzĕŭ
4	Barbu.	
5	Vintilă-Vodă.	
3	Râmnic.	Slănic-Râmnic
4	Băbenĭĭ.	
3	Dedulesci.	
3	Poiana-Mărului.	
1	Barbesci.	
120		

Cond. XXXIX fila 127.

Anexă la pag. 221.

La capitol. 21 al Domnieĭ luĭ Hangeri se cuvine sĕ aducemŭ câte-va anexe, care nu sunt lipsite de însemnătate.

Aşa avemŭ pitaculŭ prin care la 23 Iunie 1798 Hangeri avêndŭ a pleca în călĕtorie spre Craiova lasă Caimacamŭ pe Banulŭ Dimitrie Ghica. Despre acéstă călĕtorie amŭ amintitŭ deja la pagina nóstră 232.

Douĕ acte de estrădare de desertorĭ ruşĭ vorŭ urma, ca anexă la pag. nóstră 242.

Urméză, ca anexă la pagina 243, acte relative la acusaţiunea luĭ Dumitru Turnavitu de conspirare cu strĕinulŭ, adecă cu Franţa, în contra interesuluĭ Porţeĭ, conspiraţiune pe care amŭ menţionat-o la pagina 243.

Persecuţiunile ce le aŭ suferitŭ Turnavitulŭi, ba şi mórtea luĭ, mórte despre care, cum dice însuşi Hangeri, «este pliroforie şi prin alte ţĕrĭ, nu numaĭ aicĭ în ţéra Românéscă», a dat ocasiune unuĭ poet anonimŭ, narându în versurĭ mórtea luĭ Hangeri, să spună că l'a gonit pe Hangeri pĕcatulŭ uciderei acestuĭ Turnavitu:

«Veḑĭ a sângeluĭ vĕrsare!
Cum făcu la cerŭ strigare,
Cunóşce dar că scriptura
Dreptŭ îţĭ dă învăţătura:
Insu-şĭ cum ţie nu'ţĭ place
Nicĭ tu altuia nu face».

Anexă la pag. 232.

Vel Bane Dumitrache Ghica, îţĭ facemŭ Domnia mea în şcire, că făcênd trebuinţă a mĕ călĕtori Domnia mea cu ajutorulŭ luĭ Dumnezeŭ la Craiova, iată iarăşĭ orânduimŭ pe D-néta Căimăcamŭ, avêndu-te cercat şi cunoscutŭ de credinciosŭ, lăsându-ţĭ întru ajutorŭ la săvêrşirea trebilorŭ şi pe D-néluĭ cinstitŭ şi credinciosŭ boĭerulŭ Domnieĭ mele vel Spătarŭ ci dar nu avemŭ îndoĭală că şi acumŭ, te veĭ arăta D-néta cu aceeaşĭ credinciósă slujbă şi protimie. 1798. Iunie 23.

Cod. XXXIX, fila 58.

1798. Maiŭ 10. S'aŭ făcutŭ carte deschisă către Ispravniciĭ ce cadŭ în drumulŭ Focşanilor, fiind-că se trimite ḑece dezertorĭ de la Consululŭ rusescŭ cu un Iasacciŭ de la Consulŭ, şi cu unŭ neferŭ Spătarŭ ceea ce le va trebui la drumŭ pentru mâncarea lorŭ şi a cailorŭ lorŭ, să le dée, însă cu banĭ gata, şi când vorŭ trece de ceea parte la Moldova. Ispravniciĭ de Focşanĭ să iée adeverinţă de la ceĭ-l-alţĭ Ispravnicĭ pentru teslimatŭ.

Cod. XXXIX fila 44.

Patru dezertorĭ, anume: Nicolae Dobrovicĭ, Mihale Timofezof, Zermalae Alecseev şi Semen Garbuliv, pentru aceştia s'aŭ făcutŭ poruncă la Ispravniciĭ din drumulŭ Focşanĭ, ca la mergerea lorŭ să nu le facă vre-o supĕrare, dându-le şi cele trebuincióse de mâncare, cu ale cheltuelĭ, şi după ce vorŭ trece de cea parte, Ispravniciĭ din Focşanĭ să iée adeverinţă de din colo de teslimat. 1798, Aprilie 8.

Cod. XXXIX fila 27.

Anexă la pag. 243.

Io Constantin Gheorghe Hangeri Voivodŭ i gospod.

Fiind-că Dumitrache Turnavitu s'a găsit a avea corespondenţă la Vghena (Viena) cu făcĕtoriĭ de manifesturĭ asupra prea luminateĭ Porţĭ a prea puter-

niceĭ împĕrăţiĭ. dupĕ mehtupulŭ prea înălţatuluĭ Vizirŭ, amŭ poruncitŭ de s'aŭ căutatŭ scrisorile luĭ într'adinsŭ, pentru a se găsi acele *corespondenţiĭ*, şi câte de acelŭ felŭ de corespondenţiĭ s'aŭ găsitŭ între scrisorile luĭ, acelea numaĭ deosebindu-se le-aŭ luatŭ Domnia, iară cele-l-alte tóte scrisorile de orĭ-ce alişverişurĭ, acareturĭ i datoriĭ, câte s'aŭ găsit la casa luĭ, strîngêndu-se şi luându-se în scrisŭ, iată orânduimŭ Domnia mea pe neguţătoriĭ Departamentuluĭ Epitropieĭ de obşte, ca împreună şi cu doĭ neguţătorĭ din proestĭ aĭ cumpanieĭ, să le căutaţĭ, şi prin cercetare bună să le lămuriţĭ tóte, ca să se facă cunoscutŭ ce este averea luĭ, orĭ în lucrurĭ nemişcătóre, orĭ în alişverişulŭ căşăriilorŭ, séŭ altor tovărăşiĭ, orĭ în datoriĭ de banĭ, séŭ verĭ în ce, cât şi ce este datorŭ a da? şi din tótă pereusia luĭ, ce se va alege, să scóţă maĭ întâiŭ baniĭ domneşcĭ, ce este Turnavitulŭ datorŭ, adecă tal. 3100 ce iaŭ luatŭ Turnavitu la plecarea luĭ de aicĭ, de la Visterie, ca să-ĭ dée în Ţarigrad la Dumnéluĭ Ismail Aga, şi nu i-aŭ datŭ; şi alţĭ talerĭ 1400 a uneĭ poliţe iscălită de Turnavitu ce în chizăşia luĭ de platnicŭ şi rĕspunḑĕtorŭ, s'aŭ datŭ de către Dumnélorŭ boĭeriĭ Caimacamĭ aĭ Domnieĭ mele, şi nu s'aŭ numĕratŭ unde aŭ fostŭ orânduiţĭ, la care acéstă cercetare veţĭ face întrebare şi fraţilor Turnavituluĭ, de vor eĭ să iée asupra lorŭ averea luĭ şi să fie rĕspunḑĕtorĭ datoriilorŭ ce este datorŭ, séŭ nu? unde pentru ca să puteţĭ cu înlesnire a căuta şi lămuri tréba acésta, orânduimŭ zapciŭ de ajutorŭ pe vătafulŭ de Visterie, şi să arĕtaţĭ Domnieĭ mele în scris lămurirea ce aţĭ făcutŭ. tolico pisah gd. 1798, Aprilie 7.

Cod. XXXIX fila 26 verso.

Să fie împreună şi starostea de neguţătorĭ la teoria şi cercetarea acésta.

Cuvióse Egumene de la sfânta mônăstire Marginenĭ, sănătate, fiind-că între lucrurile Turnavituluĭ ce s'aŭ vêndutŭ cu mezatŭ aŭ fostŭ şi via de la *Ţintea* din sud Prahova, care dupĕ ce s'aŭ strigatŭ peste treĭ lunĭ de ḑile la mezatŭ, nu numaĭ aicĭ în Bucureştĭ, ci şi la judeţŭ, afară, în faţa loculuĭ, unde ţi s'aŭ căḑutŭ că de aĭ avutŭ vre unŭ cuvêntŭ asupra acestuĭ lucru, adecă a ḑice că via este pe moşia mônăstireĭ, trebuea într'atâta îndelungată vreme, să te fi arĕtatŭ cu cererea ce vreĭ să facĭ, căcĭ cu tăcerea ce aĭ făcutŭ, şi dupĕ pravilă şi dupĕ canoanele orândueleĭ mezatuluĭ, nu'ţĭ maĭ rĕmâne nicĭ unŭ felŭ de cuvêntŭ alŭ dreptăţeĭ, maĭ vêrtosŭ că nu poţĭ ḑice, că nu aĭ şciutŭ de ce *mórte aŭ datŭ Turnavituluĭ*, fiind-că de sfârşitulŭ luĭ este pliroforie şi prin alte ţĕrĭ, nu numaĭ aicĭ în ţéra Românéscă, cum şi în ce chipŭ a fostŭ întîmplarea morţeĭ sale, şi că din porunca împĕrătéscă s'aŭ vêndutŭ lucrurile şi avutulŭ luĭ; dupĕ care tóte acestea, de vreme ce via din délulŭ Ţinteĭ s'aŭ cumpĕrat la mezatŭ de prea iubita Dómna nóstră Lucsandra Hangeri, măcarŭ că nicĭ vre-un cuvêntŭ dreptŭ nu-ţĭ maĭ rĕmâne, în vreme ce eştĭ vinovatŭ

de tăcerea ce-aĭ făcutŭ într'atâta vreme a mezatuluĭ pênă acum, şi locŭ de vre-o teorie nu-ţĭ maĭ rĕmâne la cererea ce veĭ avea să facĭ, dară Domnia mea avêndŭ evlavie la sfânta mônăstire, facemŭ acósta musaadea cu sincatavasisŭ alŭ dreptăţeĭ, şi poruncimŭ: îndată dupĕ primirea acesteĭ Domneşteĭ nóstre cărţĭ, să te scolĭ şi să viĭ fără de nicĭ o zăbavă pentru teoria acesteĭ madele; şi fiĭ sănătos. Octombre 28, 1798.

Cod. XXXIX, fila 102 verso.

Fiind-că între scrisorile unuĭ francezŭ s'aŭ găsitŭ şi un zapisŭ alŭ Turnavituluĭ Dumitrache, de tal. 25 miĭ, care banĭ cu prea înaltu firmanŭ împĕrătescŭ se cerŭ a se împlini negreşitŭ din avutulŭ Turnavituluĭ, poruncimŭ Domnia mea, staroste de neguţătorĭ, ca toţĭ baniĭ ce s'aŭ prinsŭ din avutulŭ Turnavituluĭ, să-ĭ strîngĭ, orĭ de la Epitropie séŭ de unde vor fi, puindŭ şi tu acelea câte douĕ parale ale telaliculuĭ ce le-aĭ oprit şi a se face arĕtare Domnieĭ mele, câtă sumă s'a adunatŭ? că să'ţĭ poruncimŭ unde să'ĭ daĭ. tolico pisah gd. — 1798, Noembrie 14.

Cod. XL, fila 102 verso.

Anexe la pag. 248

In revista sa de archeologie, Domnulŭ Profesorŭ Gr. Tocilescu aŭ publicat nisce:

«Stihurĭ asupra venireĭ Nemţilorŭ în Bucurescĭ şi asupra perireĭ Voevoduluĭ Hangeri»

Aceste stihurĭ sunt din unŭ manuscriptŭ cumpĕrat pentru biblioteca statuluĭ de la rĕposatulŭ locot.-colonel Papazoglu.

Dăm aci ca anexă la pag. nóstră 248 stihurile prevestindŭ uciderea luĭ Hangeri.

Vorŭ maĭ urma câte-va versurĭ comunicate Domnuluĭ Tocilescu de rĕposatulŭ C. D. Aricescu. Observăm numaĭ, că publicaţiunea acestorŭ diverse stihurĭ s'a făcutŭ în revista Domnuluĭ Tocilescu într'unŭ modŭ adese neinteligibilŭ, probabilmente din causa manuscriptuluĭ rĕŭ scrisŭ. Ne posedêndŭ manuscriptele, puţin putemŭ îndrepta din ce este de neînţeles în acéstă anexă:

Iată aceste stihurĭ:

O ce grŏznică osîndă
De la Dumneḑeŭ osîndă!
Vĕḑumŭ fără zăbovire
A osîndireĭ sosire
Luĭ Hangeri Voevodŭ,
Domnulŭ acestuĭ norodŭ,
Care nu s'aŭ pomenitŭ
Aicĭ în ţĕră ivitŭ
Aşa patimă-'nfocată
Să dea curândŭ şi îndată,
C'osebitŭ de mazîlie
Şi scótere din domnie,
Îĭ maĭ sosi o bătaie:
Ca şi capulŭ să i-l taie

Capăgi-başa Osmanu
De la Devlet cu firmanu,
Alcătuitŭ de măşhurĭ
Ómenĭ de ştire furĭ, (?)
Prin care l'aŭ vinuitŭ
Pentru căcĭ s'aŭ îndrăznitŭ
De a scóte văcăritŭ,
Numindu-l goştinăritŭ,
Lucru ce aŭ fost opritŭ
Cu blestemŭ afurisitŭ,
Osebit de-alte madele,
Care şi acelea grele.
Adecă multă hrăpire
Şi a ţĕrĭĭ prăpădire
Cu rĕspunderĭ necurmate
Şi alte dărĭ neurmate,
Căcĭ plătiră îndoitŭ
Oeritŭ şi dijmăritŭ,
Incă şi tutunăritŭ.
A mări ticăloşia
Impărătéscă urgia
Mai rĕŭ n'avea cum să fie.
Că făr de-a fi judecatŭ,
Séŭ altŭ cuvînt de-ndreptatŭ,
Să spuie cin' l'aŭ îndemnatŭ
Aşa fapte de-aŭ urmatŭ,
Nu l'aŭ prelungitŭ mai mult,
Că a spune ar fi vrutŭ
Pe aceĭ îndemnătorĭ,
Patrieĭ rĕŭ voitorĭ
Şi chiar luĭ omorîtorĭ,
Spre a'ĭ şci ceĭ cu săvdea [1])
Frumos titlu a le da,
Aĭ cunósce ceĭ din urmă,
Să facă modă şi furmă,
Unor cânĭ ce muşcă turmă.
Pentru că n'aŭ mulţămire
Căcĭ din turmă aŭ hrănire,
Şi în loc să o păzéscă,
De lupŭ să n'o bântuiască

1) Iubire.

Eĭ maĭ mult găsesc culpulŭ
De o rup maĭ rĕŭ de cât lupulŭ,
Căcĭ că pentru interesurĭ,
Scornesc mulţimĭ de eresurĭ,
Precum cu pogonăritu,
— Venile-ar şi lorŭ sfârşitu ;
Că maĭ vrusese să'lŭ scóţă
Dintr'a Dumnealorŭ povaţă,
Să petrecemŭ micŭ, şi mare,
Stingere şi rea prădare,
Fiind mulţime de viĭ,
Pogóne sute de miĭ,
Şi apoĭ câte cincĭ leĭ
De unde vreĭ ca să eĭ ?
Vedeţĭ ómenĭ făr' de milă
Cum fac luĭ Dumneḑeŭ silă,
Răvnindŭ singurĭ să'l mânie
A le trimete urgie,
Şi mĕ tem că-o să le vie,
Căcĭ n'aŭ frică de blăstemŭ,
Nicĭ de păcatŭ eĭ să temŭ,
Urmândŭ numaĭ rĕutăţĭ,
Zavistiĭ şi nedreptăţĭ,
Ca şi cu bieţiĭ brăslaşĭ
Şi d'al de streinĭ ruptaşĭ.
Pe loc o afăvurisiră
Şi cu cale o găsiră
De-ĭ dete cu ţĕranĭĭ rênd,
Slujbă să arate vrênd.
Óre-atâtea suspinurĭ
N'o s'aducă niscaĭ chinurĭ ?
Nu aşĭ crede plânsul lor
Sa treacă pe Dumnealor,
A nu gusta vr'o papară
Veninată şi amară,
Că Domnulŭ celŭ ziditoriŭ
Este 'n delungŭ rĕbdătoriŭ,
Dar apoĭ de adichie
Numa 'ndată să mânie,
Şi fieşĭ cuĭ dupe faptă
Iĭ trimite plată dréptă,

Măcar fie orĭ-ce tréptă,
Dupĕ cum vĕḑum în faptă
La prea luminatŭ Domnulŭ
Urgie şi greŭ sodomulŭ;
Şi de veţĭ vrea, înţelegeţĭ,
Iar de nu, urmaţĭ cum mergeţĭ.
Că eŭ mĕ întorcŭ a scrie
A luĭ vodă istorie,
Cum mórtea 'ĭ aŭ fost să fie.

. . . . . .

Vineri, dupĕ lunĭ amare,
La 18 Februare,
Merse la Domnulŭ la curte
Boerĭ şi obraze multe,
Ca să vaḑă ce-o să nască,
Din firmanŭ ce-o să citéscă;
Iar la câte-va din ḑi
Şĭ Capugiulŭ sosi,
Împreună cu alţĭ treĭ,
Şi unŭ Arapŭ între eĭ,
Carele descălecândŭ
Cu cugetulŭ rĕŭ în gândŭ,
Adică să'lŭ săvîrşéscă,
Şi întocmaĭ să împlinéscă
Porunca împărătéscă;
N'a vrutŭ să se urce susŭ
Spre a nu'ĭ da vr'unŭ prepusŭ
Ci ca unŭ leŭ în mânie
A mersŭ dreptŭ la Visterie,
De unde a minisitŭ
Pe Vodă cum c'a venitŭ,
Şi d'o fi vremea să vie
Să'ĭ dea rĕspunsŭ ca să scie,
Că e trimisŭ de Devletŭ,
Să'ĭ spue un merhametŭ,
Ca să nu maĭ aibă dertŭ
Séŭ vr'un fel de casabertŭ.
(Aci iar o lacună).
Cel-l-alt vrênd isichie,
Nicĭ nu aude, nicĭ nu şcie
Măcar ce o fi să fie,
Că de nimicŭ nu'ĭ pasă,
Ci ḑice: fugĭ şi mĕ lasă,
Căcĭ eŭ îmĭ catŭ de casă.
Alţiĭ şi de nu sunt fraţĭ,
Dar aflându-se cumnaţĭ,
Staŭ numaĭ de rugăciunĭ,
Cu ceasurĭ închinăciunĭ,
Doar tomburĭ nu eglindesc; [1]
Iar acest felŭ se spăsescŭ?
Altulŭ avênd copiĭ marĭ,
Şi vĕḑênd ghiordumurĭ marĭ
De jócă icóse mia,
Şi perde banĭ cu mia,
Silesce de face damurĭ
Cum şi pentru câştigŭ la harĭ, (?)
Maĭ avênd o îngrijire
Şi pentru a slujbelorŭ venire
Din vreme să cerceteze,
Ca să se adevereze,
Să le ĭea dupĕ voinţă,
Avêndŭ de tóte sciinţă.
Şi la aşa socotélă,
Că'şĭ stringe agoniseală
Nu încape îndoeală,
Avêndŭ omu şi sfieală,
Ci în scurtŭ, fieşte-care,
Făr de altă arătare,
Toţĭ petrecŭ în dezghinare,
Séŭ să ḑică în gustŭ ce are,
Că de ar pune toţĭ drugu
Ar scóte brazdă ca plugu,
Şi'arŭ netezi ca strungu,
Ci lăsândŭ pe Dumnealorŭ,
Ca să petreacă cum vor,
Să venimŭ la întâlnire
Şi a luĭ Vodă peire,
Ca să spuĭ cum s'aŭ întîmplat
Şi cum capulŭ i s'aŭ luatŭ:
Acelŭ trimisŭ mergênd sus,
Tóte luĭ Vodă 'ĭ aŭ spus,

1) Adică: petrec, se amuséză.

BIBLIOTECA CENTRALĂ

Dupĕ cum i le ḑisese
Turculŭ când îl trimesese,
Şi precum şi eŭ arătŭ
La istorie 'ndărătŭ.
Vodă de aşa mujdea
S'aŭ bucuratŭ şi credea;
Că păcatŭ cine'l gonesce,
Pe orĭ-care îl orbeşce,
Şi nicĭ cum nu'l domireşce
Până când nu'l rĕsplătesce.
Şi aşa cu bucurie
'I-aŭ poruncitŭ să şi vie
Tocmaĭ sus în Spătărie,
Cu boeriĭ parisie.
Decĭ dupĕ ce aŭ intratŭ
Şi sălam-alechĭ 'ĭ-aŭ datŭ, [1])
El, ca celŭ ce se sció
Că simţindŭ capulŭ să-ĭ ió,
Aŭ începutŭ să vorbéscă
Şi cam cu rîs să zîmbéscă,
Cu o schimă, rânduială,
A nu da vre o bănuială,
Ḑicêndu-ĭ cu îndrăsneală:
Valea abeimŭ azelŭ,
Nu fiĭ tristŭ că escĭ mazelŭ,
Devletŭ mazîlŭ saulsucŭ,
Casavitu olmasicŭ,
Că precum ţi-am arătat
Prin mujdeua [2]) ce 'ţĭ-am dat,
La Moldova eştĭ mutatŭ
Şte fermanu ocueasinŭ [3])
Pă Giuzel icamlasinŭ
Izbănu ocum ma[illegible]ia sîz.
Igun, firmanu să'l citescĭ
Să te[illegible]pliroforisescĭ,
Ca să mĕ anthimisescĭ
De grabnica luĭ venire
Cu a domnieĭ vestire.

1) Salutare.
2) Nuvela.
3) Iată, să citeştĭ firmanu, frumosŭ să mi se citéscă.

Vodă dăduse poruncă
Şerbetŭ, cafea să aducă,
Că din semnu ce vĕḑuse
Óre ce şi pricepuse,
Şi avea prea fricĕ mare
De a harapuluĭ uitare,
Că se uita la el drept
Cu ochĭ încruntaţĭ în peptŭ,
Fiind prea fórte grozavŭ,
Lungŭ, buzatŭ, negru, scârnavŭ,
Şi când cafeaua sosise
Capegiulŭ îĭ maĭ ḑise:
Beiule, de acestŭ icramŭ [1])
Fórte mulţămire amŭ,
Că nu beaŭ cafea, şĕrbet,
Avêndŭ patimă şi dertŭ
Şi mĕ supĕră la peptŭ.
Vodă atuncĭ în vorbire
Fiindŭ coprinsŭ de 'ngrozire,
Séŭ să ḑicŭ că fu brodire,
Suci capu să se uite
Pe o feréstră în curte,
Că era adunărĭ multe,
Şi socotea să'l ajute;
Iar acesta capugiŭ,
Să nu'ĭ maĭ ḑic piscălgiŭ,
Ci maĭ bine chisargiŭ, [2])
Avêndŭ el la spate pusă
Pistolaşe micĭ ascunse
Gătite, cu glónţe pline,
Ca să'lŭ lovéscă prea bine,
Când vodă vru a se 'ntórce
Vorbă cu Turculŭ a face
Prea cu unŭ sulŭ subţire
Şi cu o meşteşugire
'I-aŭ pusŭ unŭ pistolŭ în peptŭ
Lovindŭ prin ţîţe dreptŭ,
Şi iute ca un ajderŭ [3])

1) Invitaţiune.
2) Chisargiŭ, teslarŭ.
3) Monstru.

Şi lovi şi c'un hangeru;
Apoĭ de grab şi arapu,
Ca clipa 'ĭ taie capu,
Şi se săvîrşi săracu.
Oh ce focŭ şi jale mare
De-aşa osîndită stare!
Că dupĕ ce laŭ tăiatŭ
Pe locŭ l'aŭ şi desbrăcatŭ,
Doar ismene 'ĭ-aŭ lăsatŭ;
Îĭ târî trupulŭ afară
Jos pe petre, lângă scară.
Vinerĭ la şése din ḑi,
Toţĭ vĕḑu şi auḑi
A luĭ mórte osândită,
Ce'ĭ fusese rânduită
Cu aşa grabnicŭ sfîrşitŭ,
Ce nu s'aŭ maĭ pomenit.
O prea luminatulŭ Domnulŭ
Cum îĭ sosi greŭ sodomulŭ!
Tóte în zadarŭ 'ĭ fură,
Şi ca clipa se trecură!
Nu şciuşĭ să te păzescĭ,
Séŭ să fugĭ, să pribegescĭ,
Să nu beĭ aşa pahar
Mult veninatŭ şi amarŭ;
Dar pe semne vru pĕcatulŭ
Care îl veĭ fi urmatulŭ,
Acela te aŭ gonitŭ fórte
Ca să pieĭ cu aşa mórte,
Precum Domnu Mavroghică
Căcĭ aŭ tăiatŭ pe Petrică, [1]
Aşa şi Măria-Ta
Căcĭ perduşĭ pe Dumitrică,
Acel Petrache numitŭ
Aŭ fostŭ iar ca Turnavitŭ [2]
Pravoslavnicŭ şi creştinŭ.

Ear nu daţĭ păsurĭ şi chinŭ
Să'ĭ pierĭ decĭ fără de milă?
Sufletŭ să luaţĭ în silă.
Veḑĭ a sângeluĭ vĕrsare
Cum făcu la cerŭ strigare!
Cunósce dar, că scriptura
Dreptŭ îţĭ dă învĕţătura:
«Însuşĭ cum ţie nu'ţĭ place
Nicĭ altuia tu nu face.»
Iată dar ce folosiţĭ
Că scriptura nu păziţĭ,
Alergaţĭ singurĭ la vină
Ca să facĭ morţiĭ pricină,
Să'ţĭ întristezĭ casa fórte
Cu amărita ta mórte,
Şi ce bucurie-avea
Când aĭ luat domnia,
Iar acum ce întristare,
Ce plângere cu ohtare,
Că de aĭ fi viŭ să veḑĭ,
Aĭ plânge, să lăcrămezĭ
De Dómna şi de Domniţe
Ş'ale curţiĭ coconiţe,
Cum cu focŭ te jelescŭ ele
Cu bietele bezdadele,
Vĕḑêndu-te josŭ tăiatŭ
Făr de capŭ şi desbrăcatŭ,
Făr de capŭ şi plinŭ de sânge!
Şi cum n'orŭ ţipa şi plânge
Să vaḑă unŭ Domnŭ slăvitŭ,
In aşa halŭ osânditŭ?
Ce inimă o să fie
Plânsulŭ să pótă să'lŭ ţie
Şi să nu se obidéscă,
Cu lacrămĭ să se jelóscă? 294
. . . . . .

1) cf. **Fotino**, II, 358.
2) Idem, op. cit., II 368.

1) **Fotino**, op. cit., II, 369.

Anexă la pag. 254.

1798 Februarie 5. Pitac la Vorniculŭ Golescu, fiind-că vine din năuntru un ghinăral englez cu patru ofichialĭ, să gătéscă dar treĭ odăĭ din casele ot sfete Sava, care vor fi călduróse.

Cod. XXXIX fila 138

1798. Octombrie 7. S'aŭ făcutŭ carte deschisă către Ispravniciĭ judeţelor ce cad în drumulŭ Câinenĭ, pentru douĭ Baronĭ Delimarchezi (Danimarchezi ?) ce mergŭ prin schela Câĭnenĭ, să le dée tóte cele trebuincióse ale conacelorŭ, însă să li dée cu plată.

Cod. XXXIX fila 92 verso.

1798, Septembrie 28. Poruncimŭ la Ispravniciĭ ce cad pe drumulŭ Câĭnenĭ pentru unŭ ofichialŭ, Filembaum, al Curţeĭ Chesariceşcĭ, ce merge înăuntru, să'ĭ dée la drumŭ de ale mâncăreĭ, pe care la va plăti cu banĭ.

Cod. XXXIX fila 88 verso.

Anexă la pag. 256.

Amŭ arĕtatŭ că la 18 Febr. 1799 s'a întâmplatŭ uciderea luĭ Hangeri, la pag. nóstră 248, unde din erórea culegătoruluĭ tipograficŭ, cu tóte corecturile făcute, s'aŭ imprimatŭ data de 1790 în loc de cea de 1799. Imediat s'a constituitŭ căimăcămie până la sosirea nouluĭ Domnŭ Alexandru Moruz. Se póte constata acésta prin docomentele publicate în *Convorbirĭ Literare* (No. 7 din 1892). Este unŭ pitacŭ alŭ căimăcămieĭ cu data din 9 Febr. 1799.

Anexă la pag. 276.

Cu referinţă la sfera *justiţieĭ* sub domnia în Moldova a luĭ Alexandru Calimah, maĭ aducemŭ aci, în prescurtare cele maĭ multe, o serie de documente.

1. Pitacŭ din 1795 Iulie 6, către Grigore Băşotă biv vel Stolnicŭ şi Alexandru Roseţ biv vel Serdarŭ, Ispravnicĭ de ţin. Romanuluĭ. Cercetare ordonată pentru hotarele dintre moşia Hăbăsesci a Cluceruluĭ Iordache Milu şi moşia Fărcăşani a mônăstireĭ Trierarchĭ din Iaşi. (Acad. portofoliu XXII doc. No. 246).

2. Pitacŭ de la Io Alexandru Ión Calimah Voevod din 20 Iulie 1795, după jalba luĭ Manolache Caracaş. cerèndŭ să se otarnicéscă unŭ locŭ de case părintescĭ din Tèrgu-Romanuluĭ. Domnitorulŭ dice, că acestŭ locŭ nefiindŭ hotărnicitŭ de sumă de anĭ şi împresurându-se de către megiaşĭ «de nu veţi putea merge unuluĭ din D-vóstră (Ispravnicĭ), să rînduiţĭ din mazîliĭ aceluĭ judeţŭ pre cari îĭ veţĭ socoti a fi ómenĭ cu sciinţă, să mearg㠠la faţa loculuĭ, unde strîngèndŭ pe toţĭ megiaşiĭ,

împrejurași, cu scrisorĭ ce vor avea, fiindŭ față jăluitorulŭ iară cu scrisorile și dovedile sale, să facă cu amănuntulŭ cercetare... să mĕsóre locul și să'l stilpéscă cu petre hotare» (folio mic. Acad. port. VII No. 11).

3. Pitacŭ din 22 Iulie 1795, Volnicie unuĭ armășelŭ să găséscă nisce țiganĭ aĭ mareluĭ Vornicŭ N. Roset, fiindu-ĭ dați cu hrisovulŭ luĭ Alexandru Moruz, înoitŭ și de M. C. Șuțu. (Acad. port. XXII cod. No. 21).

4. Pitacŭ din Noembr. 1795, în favórea luĭ Toader Carp cu refe-rință la nisce țiganĭ. Pitaculŭ este semnatŭ de Domnitorŭ și are si-gilŭ mijlociu. (Acad. port. VII dos. No. 22).

5. Documentŭ din 31 Noebr. 1795 în pricina, de hotărnicie dintre moșiile Gănescĭ și Juvicescĭ ale Stolniculuĭ Const. Gheuca și între moșiile Cosáscĭ și Poenile Călugăruluĭ dise și Cârstescĭ din ținutulŭ Cârligătura, ale Clucerulŭi Anastase Scorțescu. Se face în acestŭ actŭ mențiune de *o hartă de închipuire a loculuĭ*. Domnitorulŭ împuter-nicesce pe Scorțescu, să stăpânéscă numitele moșiĭ întocmaĭ. Contra-semnatŭ de vel Log. Sigiliu mijlociu în roșu. (Folio mic, avênd în fi-ligranŭ unŭ Leu. Acad. port. XII dos. No. 173).

6. Pitacŭ din 23 Ianuar 1796. Este o volnicie dată luĭ Peliția biv vel Jigniceri, să stăpânéscă jumătate satŭ din Oborocenĭ, fiindŭ dréptă zestrea a Domnieĭ sale.

Sigiliulŭ mijlociŭ în roșu. (Acad. port. I. No. 66).

7⁰) Anaforaoa Divanuluĭ, în *1796 Ianuar 31*, cu judecata făcută la Mitro-polie (după jaloba paharniculuĭ Gregoraș Sturza pentru moșia Pițcanĭ de pe Prut țin. Iașĭ).

Banulŭ Mihalache Luca aŭ arĕtatŭ, că Pițcaniĭ sunt în stăpânirea neamuluĭ seŭ, ca danie de la Domnul Moisi Movilă Voevod și s'aŭ stăpânit de eĭ până la 1755, apoĭ perdênd scrisorile moșieĭ aŭ rĕmas nestăpânită *atât din împotri-virea vremilor*, cât și pentru perderea scrisorilor de la reposatulŭ Logof. D. Sturza.

Este anaforaoa semnată de Iacob Mitropolitulŭ și de alțĭ boerĭ de Divan.

(Academie. Port. XI. Doc. No. 229. Folio mare, hârtie grósă cu 3 craĭ noĭ în filigran).

8. Pitacŭ de la Alexandru Calimah din 6 Febr. 1796. Este po-runcă dată ispravnicilor de Roman, în urma jalbeĭ luĭ Ioniță Burchi biv vel jitnicerŭ. Sigiliulŭ domnescŭ este în ceară deasupra cârțeĭ îndoite ca scrisóre. (Acad. port. IX doc. 111. folio, hârtie tricapelă).

9⁰) *Io Alexandru Ión Calimah Voevod*

Credinciosŭ boeruluĭ Domnieĭ mele D. Ión Carp biv vel Stolnicŭ, sănătate. Alŭ nostru cinstitŭ și credinciosŭ boerŭ D. Manolache Donicĭ biv. vel Ban ne

aŭ făcutŭ aretare, că în moşia Săpoteniĭ de la ţin. Orheiuluĭ are şi D-luĭ părţĭ, carele nefiindŭ alese şi hotărîte despre coĭ-lalţĭ rezeşĭ, aŭ cerşutŭ ca să se aleagă şi să le hotarască...

Ordonă stâlpirea şi hotărîrea. «Iar născêndŭ pricină pentru hotare, petre să nu puĭ, ci să facĭ hartă cu bună închipuire de starea loculuĭ», cum şi menţiune, de aceste pe largŭ, cu cari viindŭ la Divanŭ, să se hotărască.— 1796 Maĭ 5.

(Răvaşŭ, pe dosŭ adresa şi sigiliu de céră roşie 1795).

(Acad. Port. IV. No. 75).

10°) *Pitacŭ din 1796. Iulie 3.*

«Fiind-că din porunca Domnieĭ mele, la cercetarea ce este ca să se facă moşieĭ Binesciĭ (Orheiu), care s'aŭ aflatŭ dréptă Domnéscă, s'aŭ orînduitŭ pre D-nealuĭ Spăt. Şerban Canano, iată te orînduimŭ şi pre D-néta, ca împreună cercetător. Decĭ luând cartea Domnieĭ mele, îndată te veĭ scula şi veĭ merge la numita moşie Binesciĭ, unde şi D-néluĭ Spat. Şerban Canano s'aŭ trimis...» Să cerceteze hotarele, să facă mărturie pre largŭ şi hartă, după obiceiŭ.

Sigiliu de céră roşie pe dosŭ la Răvaşŭ.

(Acad. Port. IV No. 230).

11°) Pitacŭ la Iordache Neagoe biv. vel Post. serdar de Orheiŭ, să hotărască Clisova, partea luĭ Spăt. Donicĭ.

(Acad. Port. XXII. No. 206).

12°) Către Dumitru Sturza biv. vel Post. i Gheorghe Iuga Vornicŭ de Pórtă, dupe jalba luĭ Ion Teutulŭ biv. vel Sluger, pentru moşia împresurată.— Februarie 12 din 1798.

Sigiliul mijloc roşu (1795).

(Acad. Port. I. No. 100, (Folio mic).

13°) Carte închisă cu sigilŭ de céră roşie, la Costache Racoviţă biv vel Post. Ispravnicŭ de ţin. Neamţŭ, dupe jalba luĭ Ştefan Cosma, Ion Negură etc. că rezaşiĭ din Ţuşcanĭ şi din Broşteni le împresóră moşia. — Iunie 22 din 1798.

(Acad. Port. I. No. 103).

14°) De la Alex. Ión Calimach. Pitacŭ din 1796 Sept. 10 către Manolache Donicĭ biv vel Banŭ, cerêndŭ ca cu hrisovŭ de la răposatulŭ Domnŭ Mihaĭ Racoviţă Vvd. pe o a patra parte din moşia Clisova, să'lŭ trimită la Divanŭ spre cercetare.

(Academie. Portofoliulŭ XXII. No. 159).

15°) De vreme ce Stefan Ciogole biv Vorn. de Pórtă prin jalbă ce aŭ datŭ Domnieĭ mele aŭ făcutŭ cerere, ca din moşia Sebăşeniĭ i Bădiuţiĭ jud. Dorohoĭ,

să i se dée partea luĭ ce i s'arŭ cădea de pe némulŭ Ciogolescilorŭ, împotriva căreĭ cereri fiind-că Banulŭ Iamandi aŭ rĕspunsŭ, că socrulŭ D-sale rĕposat. Mihalache Sturdza are cumpĕrate părţĭ dupĕ acéstă moşie de la Sorocenescĭ, «se pune ḑi de sorocŭ feciorilorŭ luĭ Ioniţă Soroceanu, ca la 14 ḑile a viitóreĭ lunĭ Noembre, să se afle aicĭ cu scrisorĭ, doveḑĭ ce va avea, să stea la judecată cu Stefan Ciogolea...» de cumva nu va veni, va fi adusŭ cu omŭ gospod şi va da şi ciobote.— 1796, Oct. 22.

Sigilŭ roş cu data 1795.

(Academie. Port. I. No. 111).

16°) *Io Alexandru Ion Calimach Vvod.*

Pitacŭ la boĭeriĭ Iordache Luca biv vel Stolnicŭ şi la Ispravniculŭ de ţin. Dorohoiuluĭ, să hotărască moşia luĭ Vasile Nanu din satulŭ Borole.—1796, Noembre 7.

Sigilŭ mijlociŭ roş cu Io A. Calimah Vvod 1795.

Academie. Port. VIII, (folio mic, filigranŭ cu vulturŭ cu unŭ capŭ şi aripile întinse ; de desubt C F A).

17°) De la Alex. Calimah. Pitacŭ din 1797 Ghenarŭ 24, volnicindŭ unŭ aprodŭ să «ridice prin marafetulŭ *Dregătorilorŭ de ţinutŭ*, pe Iordaki Davidol şi Ioniţă Soroceanu, carĭ n'aŭ venitŭ la soroculŭ ce li s'a datŭ, ca să se judece la Divanŭ, cu Banulŭ Toma Iamandi şi cu neamulŭ Ciogolea.

Sigilŭ roş mijlociŭ, 1795.

(Academie. Portofof. I. 112). *Procit vel Logofĕtŭ*

18°) *Io Alexandru Ion Calimah Vvod.*

Prin domnésca nóstră carte se pune ḑi de sorocŭ Egumenuluĭ de la schitulŭ Runcul şi diaconuluĭ Toader Bojog de la ţin. Neamţ, ca la 10 ḑile a curgĕtóreĭ lunĭ Martŭ, împreună cu scrisorĭ şi doveḑĭ ce vorŭ avea asupra moşieĭ Bahna i Cornescĭĭ şi Ţuşcanĭĭ, să se afle aicĭ la Divanulŭ Domnieĭ mele, să stea la judecată cu rĕzeşiĭ do moşia Bahna, iară neviindŭ la soroculŭ de sus, se va trimite omŭ gospod de'lŭ va aduce şi va da ciobote; acésta. — 1797 Martŭ 2.

Sigilŭ mijlociŭ roş. *Procit vel Logof.*

(Academie. I. 78).

19°) *Io Alex. Ión Calimah Vvod, Domnŭ ţĕreĭ Moldoveĭ*

Enache biv. căpitanŭ de lefegiĭ, cere să i se întăréscă stăpânire asupra uneĭ părţĭ din moşia Mircescĭĭ. — 1797, Aprilie 20.

(Academie. Portof. IX No. 162).

20°) *Io Alexandru Ión Calimah Vvod.*

Dupĕ jalba luĭ Petrache Stârce mazilŭ de la ţin. Iaşiĭ, în judecata cu

Pitarŭ *N. Calmuţki* pentru moşie, se pune şi de sorocŭ luĭ Neculae Calmuţki la viitórea şi de sf. Dumitru.— 1797, August 8.

Sigilŭ mizlociŭ roş 7795.

(Academie. I. No. 42).

21°) *Io Alexandru Ión Calimah Vvod.*

Către Ispravnicŭlŭ de ţin. ———— «boĭerulŭ Domnieĭ mele Gheorghe Tăut Vorn. de Pórtă» după jalobele luĭ Ioniţă Arhip pentru moşia de la muma luĭ, *Epureniĭ*, cu nedreptate stăpânită de unŭ Simion Rosna de la sud. Botoşanĭ.—1 798, Aprilŭ 30.

Sigilŭ mijlociŭ din 1795 roş.

(Academie. Portof. I. No. 83, folio mic).

22°) Către *Vorniculŭ de Botoşanĭ.*

Tot după cererea luĭ Arhip, pentru moşia de clironomie de la mama sa, Ruşiĭ, iar de Simion Rosna stăpânită.— 1798, Aprilŭ 30.

Sigilŭ mijlociŭ roş din 1795.

(Academie. Port. I. No. 85).

23°) *Io Alexandru Ion Calimah Vvod.*

Pitacŭ către Gheorghe Ghica Vorn. de Pórtă, după jaloba rĕzeşilorŭ din moşia Bahna, că li se împresóră moşia de rĕzeşiĭ din Ţuşcanĭ şi Broştenĭ (ţin Neamţ). Vodă spune, că «s'aŭ scrisŭ cartea Domnieĭ mele către D-luĭ Posteln. Const. Racoviţa Ispravnicŭlŭ de Neamţŭ, ca să 'ţĭ dée ajutorŭ şi din partea D-sale pe care va socoti, carele împreună cu numiţiĭ să mergeţĭ şi să faceţĭ cuviinciósa cercetare la faţa loculuĭ, după cum se poruncesce prin acéstă carte» 1798, Iunie 22.

Sigiliŭ roş mijlociŭ, 1795. *Procit vel Logofĕtŭ.*

(Acad. Port. I No. 79, folio micŭ în filigran : ΠΠΠ şi pe fila cea-l-altă săgeata şi A I M).

24°) *Io Alexandru Ion Calimach Vvod.*

Pitacŭ de rênduirea luĭ Const. Palade biv. vel Vorn. să mérgă la ţin. Suceveĭ, să hotărască aceste moşiĭ (a *Smarandeĭ Canta*) şi anume: Forĕsciĭ Maximescĭĭ, Onicaniĭ, a patra parte din Mediescĭ.— 1798, Iulie 13.

(Academie. Portof. IV, No. 222).

25°) *Carte la cinstitŭ şi credinciosŭ boĭerulŭ Domnieĭ mele D-luĭ Manolache Donicĭ biv vel Spăt. cu sanĕtate!*

După jalba luĭ Vasile Panăş, Gheorghe Panăş şi cu alte némurĭ şi rĕzeşĭ aĭ lorŭ de la ţin. Orheiuluĭ asupru D-tale, cerêndŭ să fie judecaţĭ la Divanŭ pentru moşia *Tutovenescii* din ţin. Orheiu, că arŭ fi a lorŭ....

I se pune «şi de sorocŭ, ca la 26 a viitóreĭ luniĭ August, negreşitŭ să

te afle la Divanŭ cu scrisorĭ şi doveḑĭ ce veĭ avea, sĕŭ vechilŭ deplinŭ rĕspunḑĕtorŭ să'ţĭ trimiţĭ...» — 1798, Iulie 19.

Sigilŭ de céră roş mijlociŭ.

(Academie. Portof. XXIII No. 284).

26°) *Carte dómnéscă cu adresa pe dosŭ, către «credinciosŭ boĭerulŭ Domnieĭ mele D-luĭ Ispravnicŭ de ţin. Romanulŭ, cu sănĕtate să se dé».*

Dupĕ reclamaţia luĭ Manolache Poliţan, că i s'a făcutŭ pagubă cu nisce oĭ ce aŭ intratŭ pe moşia *Scheuleţului*, ce este alăturĭ cu *Oboracenii* de la ţin. Romanulŭ, călcându-ĭ 70 de fălcĭ de fênŭ. Ordonă Vodă să se facă ispăşire.

Sigilŭ céră roşă pe dosulŭ cărţeĭ.

(Academie Port. I. No. 86 fol. mic).

27°) *Io Alexandru Ion Calimah Vvd*

Pitacŭ «către cinstitŭ şi credinciosŭ boĭerulŭ Domnieĭ mele D-ta Vasile Roset vel Vornicŭ za aprodĭ», în afacerea avereĭ rĕpos. Manolache Zugravu.— 1798, Sept. 23.

(Academie. Port. XII. Docum. No. 274. folio oblong).

28°) Alex. I. Calimach dă volnicie unuĭ aprodŭ, ca să mérgă la ţinutulŭ Orheiuluĭ şi prin marafetulŭ *D-sale serdarilorŭ*, să ridice pe unŭ Vasile Bucuresceanu cu alţiĭ aĭ sĕĭ, rĕzeşĭ din moşia Clisova, de la acestŭ ţinutŭ alŭ Orheiuluĭ, împreună cu orĭ-ce scrisorĭ şi doveḑĭ ce vorŭ fi avêndŭ, să-ĭ aducă la Divanŭ, să se judece cu D-luĭ Spătarŭ Manolache Donicĭ, pentru părţile ce are şi D-luĭ în numita moşie Clisova.—1798, Noembre 20.

Sigilŭ roşŭ rotundŭ

S'aŭ trecutŭ în condică *Procit vel Logof.*

M. Condicarŭ

(Academie. Portof. XXII, doc. No. 204).

29°) *Cu mila luĭ Dumnezeŭ Io Alexandru Ioan Calimach Voevod Domnul ţĕreĭ Moldoveĭ.*

Domnia mea deosebită rîvnă avêndŭ spre a păzi lucrarea bunelorŭ fapte întocmaĭ dupĕ cumŭ ceĭ de maĭ dinaintea nóstră luminaţĭ Domnĭ aŭ urmatŭ adecă dupĕ datorie a întemeia starea supuşilorŭ şi a milui, şi a ajutora locurĭ, căḑute. Dreptŭ aceea, luat-amŭ Domnia mea aminte şi pentru credinciosŭ boĭerulŭ Domnieĭ mele D-nĕluĭ Vasile Machedon biv vel Slugerŭ, Ispravnicŭ de Curte, carele din copilăreasca s'a vêrstă s'aŭ aflatŭ şi se află slujindŭ în Domneşcile Curţĭ, atât în vremea altorŭ luminaţĭ Domnĭ, cât şi acumŭ, aflându-se slujindŭ Domnieĭ mele cu credinţă şi cu dreptate. Socotit-amŭ Domnia mea cu a nóstră milostivire, că se cade a fi împărtăşitŭ cu óre-care ale nóstre Domneşcĭ mile şi iată osebitŭ de altele l'amŭ miluitŭ Domnia mea cu unŭ locŭ Domnescŭ, ce

s'aŭ aflatŭ slobodŭ lĕngă pórta Curţiĭ gospod ceĭ vechĭ, subt cósornicŭ, adecă la faţa uliţeĭ marĭ de către temniţă, ce este în zidulŭ curţeĭ vechĭ şi în dughiana unuĭ ciasornicarŭ neamţŭ, ce aŭ avutŭ şi elŭ locŭlŭ danie de maĭ înainte; la care locŭ din porunca Domnieĭ mele s'a rânduitŭ întâiŭ hotarnicŭ pe credinciosŭ boĭerulŭ Domnieĭ mele D-néluĭ Şerban Botezat biv. vel Sluger de l'aŭ cercetatŭ, carele prin mărturia sa ce a datŭ în scris aşa arată, că dupĕ poruncă mergêndŭ la faţa loculuĭ şi chiamândŭ de faţă pe împrejŭraşĭ aŭ cercetatŭ nu cum-va acelŭ locŭ să fi fostŭ maĭ dinainte datŭ danie altora de către alţĭ luminaţĭ Domnĭ? şi toţĭ aŭ arĕtatŭ, că acestŭ locŭ de-a pururea a fostŭ slobodŭ, locŭ Domnescŭ şi pe acestŭ locŭ a fostŭ drumŭ de mergea la *pórta cazacilorŭ* iar apoĭ de la o vreme în cóce de când s'a deschisŭ pe acolo lagum pentru curgerea apeĭ, s'aŭ îndreptatŭ mergerea orăşenilorŭ pe uliţa ce merge pe lângă temniţă la pórta cazacilorŭ şi aşa nefiindŭ nicĭ o pricină la mijlocŭ, aŭ făcutŭ stânjenulŭ de 8 palme gospod, întâiŭ aŭ măsuratŭ faţa loculuĭ la uliţa mare, ce este tocmaĭ dinaintea porţeĭ gospod ceĭ vechĭ, începêndŭ cu mĕsura din colţulŭ piciorului porţeĭ gospod alăturea cu uliţa pe lângă dughéna ciasornicaruluĭ neamţŭ, ce este acuma o bărbierie, şi acolo s'aŭ împlinitŭ 5 stânjenĭ şi 2 palme, unde aŭ pusŭ douĕ petre hotare *chintrerea* loculuĭ; din care una caută inapoĭ la piciorulŭ porţeĭ, şi alta caută spre uliţa temniţeĭ. Apoĭ din faţa uliţeĭ marĭ, din petrele hotare, ce s'aŭ arĕtat maĭ susŭ mergêndŭ cu mĕsura spre temniţă alăturea cu dughiana ciasornicaruluĭ, până în marginea uliţeĭ, din dosŭ, care se numeşce uliţa temniţeĭ ce merge spre pórta cazacilorŭ, acolo în margine s'aŭ împlinitŭ 8 stânjenĭ şi 2 palme, unde s'aŭ pusŭ alte 2 petre hotare chintrerea loculuĭ, din care una caută înapoĭ la cele douĕ petre hotare ce aŭ pusŭ întâiŭ, iar una caută în jos spre pórta cazacilorŭ, alăturea cu uliţa temniţeĭ, la cel-l-altŭ colţŭ alŭ acestuĭ locŭ. De acolo a purcesŭ cu mĕsura în jos spre pórta cazacilorŭ, mĕsurândŭ fundulŭ loculuĭ alăturea cu uliţa temniţeĭ până în malulŭ ripeĭ pe unde curge apa lagumuluĭ, unde s'aŭ împlinitŭ 8 stj. şi 4 palme şi iarăşĭ aŭ pusŭ acolo 2 petre hotare chintrerea loculuĭ, din care una caută înapoĭ la cele-l alte 2 petre hotare, iar una caută dreptŭ în colţulŭ ziduluĭ curţeĭ gospod, şi apoĭ din petrele acestea s'aŭ întorsŭ cu mĕsura dreptŭ la colţulŭ celŭ maĭ dinainte alŭ curţiĭ gospod, de unde se începe zidirea porţeĭ şi acolo tocmaĭ în ungherŭ s'aŭ împlinitŭ 10 stj. şi 2 palme, unde nu a maĭ fostŭ trebuinţă de a maĭ pune hotar la acestŭ colţŭ. Cumŭ maĭ pre largŭ se cuprinde la aceeaşĭ mărturie hotarnică, ce este din anulŭ acesta curgĕtorŭ, întărită şi cu pecetea porţeĭ gospod. Dreptŭ aceea, acestŭ locŭ de maĭ sus arĕtatŭ să-ĭ fie de la Domnia mea danie şi miluire cu totŭ venitulŭ, neclintitŭ şi nereşuitŭ nicĭ odinióră în vecĭ, pe care să aibă a'şĭ face case, séŭ dughene, séŭ orĭ-ce altă zidărie va voi, ca pe dréptă moşia sa. Asupra căruia să-ĭ fie hrisovulŭ Domnieĭ mele acesta stătător în vecĭ; care s'aŭ întăritŭ cu a nóstră Domnéscă iscălitură şi pecete. La care poftimŭ Domnia mea cu dragoste pe

alţĭ fraţĭ luminaţĭ Domnĭ, ce vorŭ fi în urma nóstră la Domnia acesteĭ ţĕrĭ, să nu surpe acéstă puţină milă care cu dreptŭ amŭ făcutŭ Domnia mea, ce maĭ vêrtosŭ să întăréscă pentru alŭ Domniilor salo cinste şi veşnică pomenire. Scrisu-s'aŭ hrisovul accsta la scaunulŭ Domnieĭ mele în oraşulŭ Iaşĭ, întru cea dintâiŭ Domnia a nóstră la Moldova, în anulŭ alŭ treilea, în cursulŭ anilorŭ de la mântuitorulŭ Hristos, 1797 Decembrie 28.

(Semnătura luĭ Vodă).

30°) *Cu mila luĭ Dumneḑeŭ Io Alecsandru Ión Calimah Voevodŭ Domnŭ ţĕreĭ Moldovĕĭ.*

Bine-voindŭ Domnia mea a întemeea starea supuşilorŭ noştrĭĭ şi, după cuviinţă a revărsa a nóstre Domnescĭ milĭ, la locurĭ căḑute, pentru că facerea de bine şi milostivirea, după ce este strălucită podóbă luminaţilor Domnĭ, este şi cea maĭ trainică, care şi dupĕ viaţă rĕmâne păzită. Pe acésta dar ceĭ dinaintea nóstră luminaţĭ Domnĭ s'aŭ silitŭ a o avé cu sine-şĭ. Asemenĭ şi Domnia mea, din ceasul, ce *în numele sfântuluĭ Dumneḑeŭ am domnit* intr'acéstă bine-credinciósă ţĕră şi m'amŭ suitŭ la alŭ nostru părintescŭ şi domnescŭ scaunŭ, în cât aŭ fostŭ cu putinţă ne-amŭ silitŭ a o avé cu noĭ.

Dreptŭ aceea, luat-amŭ Domnia mea aminte şi pentru locuitorĭĭ din tèrgul Petreĭ, de la ţinutul Neamţuluĭ, carĭ, prin jalba ce aŭ datŭ Domnieĭ mele, aŭ făcutŭ cerere pentru totŭ loculuĭ Domnescŭ, ce aŭ maĭ rĕmasŭ acolo ne datŭ nimenuĭ, să li se facă lorŭ danie şi miluire de catre Domnia mea, ca unora ce pururea aŭ purtatŭ de grijă pentru sfânta biserică Domnéscă, ce este la acelŭ locŭ, întru care se cinstesce şi prăznuesce hramulŭ nasceriĭ sfântuluĭ, slăvituluĭ proorocŭ înainte mergĕtorŭ şí Botezătorŭ Iónŭ, cum şi altora sfinte şi Dumneḑeescĭ locaşurĭ ce maĭ sunt acolo. A cărora cerere Domnia mea nu o amŭ trecutŭ cu vederea *pă* (*sic*) viitor, fiindŭ spre bună podóbă şi întemeerea sfintelorŭ luĭ Dumneḑeŭ locaşurĭ, pentru să aibă deapururea prilejŭ ca să se slujască într'însele Dumneḑeésca liturghie. Iată ne-amŭ milostivitŭ Domnia mea şi prin acestŭ alŭ nostru Domnescŭ hrisovŭ i-amŭ miluitŭ cu totŭ loculuĭ Domnescŭ de la tèrgulŭ Petriĭ, atâtŭ acelŭ cât este cu dughenĭ şi case pe dènsulŭ, cât şi totŭ locul slobodŭ ce maĭ este afară de tèrgŭ, care de astă-ḑĭ înainte şi în vecĭ să le fie dréptă ocină şi moşie, pe care să'l stăpânéscă cu bună pace, în tóte semnele şi hotarele luĭ, ce sunt deosebitóre între alte moşiĭ şi alte locurĭ ce sunt date maĭ înainte. Insă şi tèrgoveţiĭ să fie datorĭ, în tótă vremea a ţine acea biserică gospod. şi alte sfinte biserici de acolo, cu îndestulare de preoţĭ ş cu tóte cuviincíosele podóbe bisericescĭ pentru slujirea sfinteĭ şi Dumneḑeesceĭ liturgiĭ. Asupra căruia locŭ să le fie hrisovulŭ Domnieĭ mele acesta, de danie şi miluire, statornicŭ, neclătitŭ şi .... nicĭ odinióră, în vecĭ; care s'aŭ întăritŭ cu *alŭ* (sic) nóstră Domnéscă iscălitură şi pecete. Decĭ poftimŭ Domnia mea, cu dragoste, şi pe alţĭ fraţĭ luminaţĭ Domnĭ, ce vorŭ fi în urma nóstră la

Domnia acestiĭ ţĕrĭ, să nu surpe mila acésta, ci maĭ vârtosŭ, adăogêndŭ, să întărească, pentru a Domniilorŭ sale cinste şi vecĭnică pomenire. Scrisu-s'aŭ hrisovulŭ acesta la scaunulŭ Domnieĭ mele, în oraşulŭ Eşiĭ, întru ce dintâiŭ Domnie a nóstră la Moldova, în alŭ doilea anŭ, de credinciosŭ boerĭulŭ nostru Şerbanŭ biv vel Slugerŭ, în aniĭ de la Hristosŭ 1797 Mart, 8.

Semnatŭ Io Ales. Calimah Vvd.

(Intre actele St. Ión de la Pétra).

31°) La 1798 Aprilie 12 aflămŭ pe zapisulŭ moşieĭ Poiana Cârnuluĭ o întărire *de la Isprăvnicia ţinutuluĭ Vasluiuluĭ,* care face actŭ de notariat: «şi de faţă înaintea nóstră viindŭ cuvioşia sa chir Iosaf năcialniculŭ S-tuluĭ Schitŭ, ce se numesce a Ducăĭ, împreună cu Mardarie Darie, şi arĕtându-ne şi prin viŭ glasŭ de faţă cu numitulŭ Mardarie, precum că din însăşĭ a sa bună voire, de nimenĭ silitŭ, nicĭ asupritŭ, pentru mântuirea sufletuluĭ sĕŭ şi a celorŭ de maĭ dinainte aĭ sĕĭ, aŭ datŭ danie partea acésta a sa din Poiana Cârnuluĭ, ce este alăturea cu moşia Schituluĭ, precum prin dania acésta maĭ sus în scrisŭ se arată; pentru aceea a sa bună voire audind-o şi noĭ, amŭ adeveritŭ şi cu a nóstră iscălitură, iar pentru scrisorile vechĭ însuşĭ ne aŭ arĕtatŭ, că sunt date la Dumnéluĭ Serdarulŭ Ión Roset, fiind date de către moşiĭ Dumisale a luĭ Mardarie, cuprinḑêndŭ acele scrisorĭ şi pe alte nume de moşiĭ, care sunt date de aceea la némulŭ Dumisale Serdarulŭ Roset.

Condica Mitropolieĭ Iaşĭ din 1818, pag. 957.

32°) *Io Alexandru I. Calimach Vvd.*

Cinstitŭ şi credinciosŭ boĭerulŭ Domnieĭ mele D-ta Dimitrie Sturza biv. vel. Spătare, sănătate. Iţĭ facemŭ Domnia mea scire, că după multele judecăţĭ ce aŭ avutŭ D-néluĭ Stolnicu Andreĭ Milu cu D-néluĭ Mihail Sturza, pentru douĕ silişte anume Miraesciĭ i Cozinesciĭ, s'aŭ datŭ cea desĕvârşită hotărire şi de către Domnia, mea, prin întăritura ce s'a făcutŭ anaforalelorŭ D-séle veliţilorŭ boerĭ; dar fiind-că după jalba ce aŭ datŭ către Domnia mea D-néluĭ Stolnicu Milu aŭ arĕtatŭ că nu i s'arŭ fi urmândŭ stăpânirea dupĕ hotărîrea Domnieĭ mele, pricinuindu-se supărare de către D-néluĭ Vorniculŭ Mihaĭ Sturza, dupĕ cum la acésta ne-amŭ încredinţatŭ din însaşĭ însciinţarea D-séle boierilorŭ Ispravnicĭ aĭ ţinutuluĭ Romanuluĭ, ce fac către Domnia mea; étă te orânduimŭ Domnia mea hotarnicŭ şi poruncimŭ D-téle, ca primindŭ porunca acésta, să mergĭ la faţa loculuĭ la aceste maĭ sus arĕtate douĕ silişte, unde cetindŭ anafora D-séle veliţilorŭ boĭerĭ, din cuvêntŭ în cuvêntŭ, cum şi întăritura Domnieĭ mele, să puĭ în lucrare porunca ce se cuprinde în anafora, şi să puĭ şi petre hotarŭ pe la locurile ce se va veni, întocmaĭ dupĕ cuprinderea anaforalelorŭ ce s'aŭ ḑisŭ, şi după ce veĭ pune petre hotare, veĭ da şi mărturie hotarnică la

mâna D-séle Stolnicu Andreĭ Milu, încredinţată cu iscălitura D-tóle; acésta, şi fiĭ sănătosŭ. — 1797, Aprile 27. *(Arh. statuluĭ Iaşi).*

Pecete gospod. *Procit vel. Logf.*

33⁰) Dupĕ luminata carte gospod. ce ne-aŭ adusŭ D-néluĭ Stolnicu Andreĭ Milu, a Inălţimeĭ Sale Alexandru Ión Calimach Vvd. din 1797 Aprilie 27, întru care ni se scrie, că dupĕ judecata ce aŭ avutŭ D-néluĭ Stolnicu Andreĭ Milu cu D-néluĭ Vornicŭ Mihail Sturza pentru douĕ silişte anume: Mircesciĭ, Cosmesciĭ s'aŭ datŭ cea desĕvârşită hotărîre şi de către Inălţimea Sa prin întăritura ce aŭ făcutŭ anaforaleĭ D-séle veliţilorŭ boĭerĭ, şi că dupĕ jalba ce aŭ datŭ către Inălţimea Sa D-néluĭ Stolnicu, aŭ arĕtatŭ, că nu i s'arŭ fi urmândŭ stăpânirea dupĕ hotărîrea Inălţimeĭ Séle, pricinuindu-se supărărĭ de către D-néluĭ Vornicŭ Mihail Sturza, dupĕ cum la acésta s'aŭ încredinţatŭ Inălţimea Sa din însăşĭ însciinţarea D-séle Ispravnicilorŭ ţinutuluĭ Romanuluĭ, ce facŭ către Inălţimea Sa, şi îmĭ poruncesce ca să merg la faţa loculuĭ la aceste maĭ sus arĕtate silişte, şi cetind anaforaua veliţilorŭ boĭerĭ şi întăritura eĭ, dupĕ cuprinderea anaforaleĭ să punŭ şi petre hotarŭ şi să daŭ şi iscălitura hotarnică şi mărturie; dupĕ poruncă, amŭ mersŭ la faţa loculuĭ şi ânteiŭ am cercetatŭ anaforaua D-lor séle veliţilorŭ boĭerĭ, care este din 1795 Octombrie 8, şi fiind-că D-nélor boerĭĭ hotărescŭ din marginea moşieĭ Juganiĭ i de către Mircesciĭ să se mĕsóre în sus una mie douĕ sute stânjenĭ, în curmezişŭ pe treĭ locurĭ pe la capete, şi prin mijlocŭ, şi să se dée Mircescilor i Cozmescilor pentru douĕ silişte, şi unde va veni şi se va împlini mĕsura dintre moşia Pogonesciĭ a D-séle Vornicu Mihail Sturza (fiind atuncea Spătarŭ) să se facă despărţire, şi să se puie şi petre hotarŭ, cu care şi D-séle Spătarŭ Milu i se dă hotarŭ de douĕ sate dupĕ mĕsura ce-ĭ dă alăturea moşieĭ Juganiĭ, şi D-séle Vorniculŭ Mihail Sturza, ĭarăşĭ 'ĭ rĕmân acele patru silişte întregĭ, care anafora fiindŭ întăritŭ şi de Inălţimea Sa la 1796 Martie 29, se arată în întăritură, că D-nélor veliţiĭ boĭerĭ întocmaĭ dupĕ dreptate aŭ judecatŭ, şi D-luĭ Spătarŭ Enache dupĕ drepte scrisorile séle să aibă a stăpâni douĕ selişte, anume: Mircesciĭ şi Cozmesciĭ de la ţinutulŭ Romanuluĭ pe Siretŭ, şi prin boĭerulŭ hotarnicŭ ce se va orândui de către Inălţimea Sa, să facă despărţire hotarnică, dupĕ cum s'aŭ găsitŭ cu cale şi cu dreptate de D-nélor veliţiĭ boĭerĭ, ĭar când D-néluĭ Vornicŭ Mihail Sturza va găsi doveḑĭ şi scrisorĭ încredinţate înpotriva scrisorilorŭ D-lor séle Spătarŭ Milu, atuncĭ să aibă voie a'şĭ căuta prin judecată. Decĭ fiindŭ că atât prin anaforaua D-lor séle veliţilorŭ boĭerĭ, cum şi prin întăritură se hotăresce, că D-néluĭ Spătarŭ Milu are dreptate, şi D-nélor veliţiĭ boĭerĭ hotărescŭ, ca să se dée D-séle Spătaruluĭ Milu 1200 stânjenĭ din hotarul Juganilor despre Miraescĭ în sus spre Pogonesciĭ D-séle Vorniculuĭ Mihail Sturza; amŭ mersŭ de amŭ cercetatŭ marginea numiteĭ moşiĭ Juganiĭ despre moşia Miraesciĭ şi aflându-o despărţită cu petre hotarŭ şi movilĭ, dupĕ hotărîrea ana-

foraleĭ şi dupĕ porunca gospod. ce mi-a venit, amŭ începutŭ a mĕsura ânteiŭ din hotarulŭ Juganil or ce este în lunca Siretuluĭ în sus spre Pogonescĭ, prin luncă, şi unde s'aŭ împlinit una mie douĕ sute stânjenĭ gospod., amŭ pusŭ peatră.

34º) Insciinţare facŭ cu acéstă adeveĭată şi încredinţată mărturie a mea, la toţĭ ceĭ ce se cade a sci, că la 1783 fiindŭ eŭ Logofĕtŭ mare în Domnia prea Inălţatuluĭ Domnŭ Măria Sa Alexandru Constantin Voevodŭ Mavrocordatŭ, şi fiind multă pricină şi gălcévă între D-néluĭ Enache Milu biv vel Spătarŭ şi între fratele nostru D-néluĭ Constantin Sturza biv vel Vornicŭ, cerêndŭ Spătarulŭ Milu de la D-néluĭ Vornicŭ Sturza, prin vechilul sĕŭ D-néluĭ Nicolae Roset vel. Logofĕtŭ, cumnatulŭ sĕŭ, fiindŭ la acea vreme vel Vornicŭ, o moşie anume Cozmescii, ce ar fi alături cu moşia Mircescii a Spătaruluĭ Milu, şi moşia acésta este împresurată şi luată de D-néluĭ Vornicŭ Constantin Sturza între moşiile séle ce le are Pogonescii şi cu alte treĭ silisce în sus şi tot într'unŭ hotarŭ, pentru care moşie Cozmescii din porunca Mărieĭ Séle numitulŭ Domnŭ fiindŭ eŭ orânduitŭ şi cu alţĭ fraţĭ boĭerĭ marĭ, ca să judecămŭ şi să cercetămŭ de stăpânesce D-néluĭ Vornicului Constantin Sturza acéstă moşie Cozmescii şi o are luată în moşiile séle de maĭ sus arĕtate, cu împresurare să-şĭ afle Spătarulŭ Milu hotarŭ; (*aci este lacună*) alŭ doilea mĕsura ĭarăşĭ în hotarulŭ Juganilor în curmezişŭ prin Bolboca şi pe de asupra Bolboceĭ tot în sus spre Pogonescii şi unde s'aŭ împlinitŭ una mie douĕ sute stânjenĭ gospod. amŭ pusŭ peatră hotarŭ; al treilea din hotarulŭ Juganilor ce este pe podişŭ şi tot în sus în curmezişŭ şi spre Pogonescĭ şi unde s'aŭ împlinitŭ 1200 stânjenĭ gospod. amŭ pus piatră hotarŭ în podişŭ; alŭ patrulea ĭarăşĭ din hotarulŭ Juganilor din moviliţa ce este în marginea Dumbraveĭ, despre apusŭ, în curmezişŭ şi tot pe sub Dumbrava şi prin Dumbravă în sus spre Pogonescĭ, şi unde s'aŭ înplinitŭ 1200 stânjenĭ gospod. amŭ pus peatră în mărginea Dumbraveĭ; al cincelea ĭarăşĭ din hotarulŭ Juganilor din capătulŭ moşieĭ Juganilor despre apusŭ dintr'unŭ locŭ ce este în Codru în curmezişŭ şi în sus prin Codru şi prin Poenĭ. spre Pogonescĭ şi unde s'aŭ împlinit una mie douĕ sute stânjenĭ amŭ pus peatră hotarŭ, şi cu aceste cincĭ mĕsurĭ şi petre hotare, ce dupĕ porunca gospod. amŭ făcut, amŭ despărţit moşia D-séle Stolniculuĭ Andreĭ Milu despre moşiile D-séle Vornicŭ Mihail Sturza şi i-amŭ datŭ şi mărturie D-séle Stolniculuĭ Andreĭ Milu, 1797 Maiŭ 24.

Dimitrie Sturza Spătarŭ.

(Arh. Statuluĭ. Iaşi Dosar No. 25. Trans. 1765, fila 22).

35º) *Io Alexandru Ion Calimah Vvd. cu mila luĭ Dumnedeŭ Domnulŭ ţĕreĭ Moldoveĭ.*

Citindu-se anaforaoa acésta înaintea Domnieĭ mele şi dupĕ cercetare ce aŭ făcut prea sfinţia sa părintele Mitropolitŭ împreună cu D-niĭ veliţiĭ boĭerĭ,

atât pravilelorŭ împĕrătescĭ, cât şi Sobornicesculuĭ hrisovŭ din anul 1785, între care s'aŭ vĕdutŭ hotărâre cum să urmezĭ pentru cele nemişcătóre lucrurĭ şi acareturĭ mônăstirescĭ şi bisericeştĭ, ca *nicĭ cum să n'aibă voïe Egumenul* a le deslipi de la mônăstire, şi a le înstrĕina la alţiĭ fără voïe şi vederată trebuinţă precum pe largŭ se cuprinde prin anaforaoa acésta. Dreptŭ aceea hotărândŭ şi Domnia mea, că atât la acéstă sfîntă mônăstire, Treĭsfetitile, cât şi la cele-l-alte tóte mônăstirĭ şi biserică a ţĕriĭ acesteĭ în tocmaĭ dupĕ a împĕrătescilorŭ pravile şi a sobornicesculuĭ hrisovŭ hotărîre să urmeţĭ. Iar care din lucrurĭ cele nemişcătóre, de către celŭ de maĭ d'inainte Egumenŭ a acesteĭ mônăstirĭ se vorŭ fi deslipitŭ şi se vorŭ fi înstrĕinatŭ peste arĕtata hotărîre, prin a divanuluĭ cercetare să se pue la stare cuviinciósă, ca să nu se păgubéscă sfînta mônăstire; Intărindu-se anaforaoa acésta şi cu a Domnieĭ mele, Domnéscă iscălitură şi pecete. 1797, Sept. 1.

(Iscălit) Alexandru Calimah Vvd.

Alexandru Hrisoverghi
Stolnic procit

36°) *Prea înălţate Dómne!*

Prin luminata ţidulă, ni se poruncesce, că adunându-ne la sfînta Mitropolie să cercetămŭ jalba ce aŭ datŭ către Inalţimea ta, cuvioşia sa Costandie, Egumenulŭ mônăstireĭ Treĭ sfetitile, cu arĕtare că cele maĭ multe acareturĭ aceleĭ sfinte mônăstirĭ sunt vêndute de Egumenulŭ ce aŭ fost maĭ de 'nainte, cu aşeţĕmînturĭ şi tocmele vecînice, dintre care se pricinuesce o mare strîmbătate şi pagubă sfinteĭ mônăstirĭ socotindu-se de către noĭ asupra acesteĭ pricinĭ, maĭ întâiŭ cuvêntulŭ dreptăţiĭ şi a pravileĭ hotărîrĭ, alŭ doilea de tóte egumenulŭ să aibă acel pronomion şi putere, ca fără şciinţa Mitropolituluĭ pămêntuluĭ acestuĭ ce va fi dupĕ vremĭ şi fără şciinţa Divanuluĭ, cum şi fără a Domnieĭ poruncă şi hotărîre să vândă venitulŭ moşiilorŭ, şi a acareturilorŭ mônăstirescĭ, subt aşeţĕmînturĭ vecînice, cum şi de tóte Egumenulŭ dupĕ putere şi voïe ce i se da de acolo de unde este închinată mônăstirea, să vêndă veniturile şi acareturile, şi a moşiilor, cu paguba mônăstireĭ sub tocmelile care să se păzéscă cu vecînicie la némulŭ cumpĕrătorilor mônăstireĭ, ceea-ce puntulŭ din hrisovulŭ ce s'aŭ făcutŭ cu sfatulŭ de obşte, la anulŭ 1785 Decembre 28, hotărăşce pentru asemenea pricinĭ, să cercetămŭ şi cu anafora să înştiinţămŭ pe Inălţimea ta «iată, pentru acéstă pricină cum şi sfînta mônăstire dreptate ce i se cuvine dupĕ a Inălţimeĭ tale poruncă, ne-amŭ adunatŭ la sfînta Mitropolie, şi intrândŭ în cercetare amŭ vĕdutŭ la condica Divanuluĭ, trecutŭ unŭ hrisovŭ din anulŭ 1777, Martie 24, de la rĕposatulŭ Domnŭ Gr. Alexandru Ghica Vvd. iarăşĭ pentru pricina unora din acareturile acesteĭ mônăstirĭ ce cu feluri de chipurĭ ceĭ maĭ de înainte Egumenĭ le deslipise de la mônăstire cu nişte tocmelĭ nefolositóre mônăstireĭ, dupĕ a pravililorŭ hotărârĭ ce ţic: «mônăstirescĭ lucrurĭ nicĭ să se vêndă, nicĭ să se zologéscă, fără numaĭ décă va avea

mônăstirea nevoĭ şi vederată trebuinţă», aŭ orênduitŭ rĕposatulŭ Domnŭ atuncĭ boĭerilor de aŭ cercetatŭ tóte acele pricinĭ şi le-aŭ pusŭ la cale, orênduindŭ şi douĭ Epitropĭ, că împreună cu Egumenulŭ mônăstireĭ ce era pusŭ de părinţiĭ eparhieĭ cu alegerea tuturorŭ părinţilorŭ, să pórte grija la tóte acareturile, şi veniturile mônăstireĭ, şi orĭ-ce trébă a mônăstireĭ va fi, şi vorŭ pune la cale aceĭ treĭ, şi vorŭ iscăli, aceea să aibă tărie, şi să se ţie în sémă, iar care trébă s'ar face numaĭ de unulŭ séŭ de douĭ, şi nu vorŭ fi iscăliţĭ cu toţĭ treĭ aceea să rĕmâe ca o nimica şi în sémă să nu se ţie; aşişderea hotăreşte şi pentru Egumenŭ, cu ce alegere să se pue, cum şi de se va întêmpla să móră Egumenulŭ, ce urmare să păzéscă Episcopulŭ până se va orêndui altulŭ, cum pe largŭ se arată în condica Divanuluĭ; apoĭ cercetându-se şi de către noĭ la pravilele împĕrătescĭ, s'aŭ aflat într'acestaşĭ chipŭ că hotărescŭ la titlu; I-iŭ cartea 5, şi titlu 2, fila 163: întêiŭ nicĭ un lucru nemişcătorŭ şi bisericescŭ, să nu se înstrĕineze cu nicĭ unŭ chipŭ, iar când va fi vre-o nevoĭe şi trebuinţă, care să nu se pótă întîmpina cu altŭ chipŭ decât cu înstrĕinarea unuĭ lucru din cele nemişcătóre, atuncĭ dupĕ încredinţarea prin juramîntŭ a chivernisitorilorŭ şi cu primirea acelorŭ maĭ mulţĭ aĭ mônăstireĭ séŭ aĭ vre-uneĭ bisericĭ şi cu şcirea Archiereuluĭ ce-ĭ hirotonisesce, se slobódă înstrĕinare şi de lucru nemişcătorŭ; alŭ doilea, pe lucrurile mônăstirescĭ şi bisericescĭ, zidirile ce se facŭ cu tocmélă să dea pe tot anulŭ venitulŭ obicĭnuitŭ de aceĭ ce le facŭ, şi de moştenitoriĭ lorŭ de apurarea, iar când orĭ ziditorulŭ, orĭ moştenitorulŭ până la douĭ anĭ, nu va da venitulŭ obişnuitŭ, atuncea se izgonesce d'intru acea ziditură fără a se socoti ostenéla; alŭ 3-lea, tóte tocmelile cu care se da lucrurile mônăstirescĭ séŭ bisericescĭ, slobod să'şĭ facă, pentru câţĭ anĭ va fi cu voie a uneĭ părţĭ şi alteia, însă peste 30 anĭ, să nu tréca, iar sobornicescului hrisovŭ de la anulŭ 1785, hotăreşce pentru vênzĕrĭ şi schimbărĭ a moşiilorŭ mônăstirescĭ, ca cu totulŭ să fie popritŭ Egumenulŭ a nu face, fără numaĭ când va fi trebuinţă de a se face vre-unŭ schimbŭ cu moşiile mônăstirescĭ, să nu se facă cu alt-ceva fără de cât iar cu moşiĭ, carĭ să se cerceteze de către Mitropolitulŭ ţĕriĭ şi de către Divanŭ, cum pe largŭ arótă la acelaşĭ hrisovŭ şi înştiinţându-mĕ.—Lét 1797 August 6.

A înălţimeĭ tale către D-ḑeŭ *(iscălit) Iacob Mitrop. Moldoveĭ*
smeritŭ rugătorŭ *prea plecată slugă*

37°) *De la Părcălabia Galaţiĭ*

D-luĭ Gheorghe Şişman, din Târgu Galaţiĭ avêndŭ făcute patru magaziĭ binale, jos la schele, pe locului D-sale Şatraruluĭ Ştefan Kirie ce 'l-aŭ avutŭ părintescŭ, pentru care plătó pe tot anulŭ câte 50 leĭ, şi dupĕ vreme căsătorindŭ pe fĭica D-sale dupĕ D-luĭ Iane Popa Gheorghiu, i-aŭ datŭ zestre douĕ magaziĭ binale dintre acele, apoĭ în anulŭ trecutŭ stăpânulŭ loculuĭ avêndŭ trebuinţă de banĭ, aŭ scosŭ locului la vênzare, şi ne eşindŭ din némurile vên-

ţétorilorŭ, séŭ răzeşĭ, nimine sĕ'lŭ cumpere, 'l-aŭ cumpĕratŭ D-luĭ Gheorghe Şişmanŭ cu preţŭ 150 leĭ, dupĕ dreptatea ce are să cumpere acel cu binalele, şi numitulŭ ginere a D-sale de atunceĭ necontenitŭ i-aŭ făcutŭ cereriĭ, ca să 'ĭ întórcă baniĭ pe jumĕtate, pentru cât locŭ ţinu acele douĕ magaziĭ ce le are zestre, şi tot l-aŭ prelungitŭ; acum D-luĭ Iane Popa Gheorghiu ginerile D-sale, venindŭ înaintea nóstră, unde faţă fiind şi D-luĭ Gheorghe Şişman, aŭ făcutŭ cerere, ca să rescumpere locul pe care se află acele douĕ magaziĭ binale ce le are de zestre, şi să'ĭ întórcă baniĭ, a căruĭ cerere cunoscêndu-se alăturată dreptăţiĭ, dupĕ protimisisŭ, şi dar amŭ hotăritŭ ca D-luĭ Iane Popa Gheorghiu să'ĭ întórcă baniĭ 225 leĭ pe care baniĭ i-aŭ şi adusŭ la părcălăbie, şi nevoindŭ ca să'ĭ priméscă D-luĭ Gheorghe Şişman, i-aŭ datŭ la mâna D-sale jigniceriu Costache Vasiliu, ca să sté până când 'ĭ va lua, iar D-sale Iane Popa Gheorghiu s'aŭ datŭ cartea acésta, ca să'şĭ stăpânéscă loculuĭ cu douĕ magaziĭ ce are, dupĕ dreptate şi protimisisŭ ce are, nesupĕratŭ de către nimenĭ. — 1799, Maiŭ 1.

Nicolae Paharnic, Nicolae Stamatin Sulgerŭ

38°) *Io Alexandru Ión Calimah Vvd. cu mila luĭ D-ţeŭ Domnŭ al ţĕreĭ Moldoveĭ.*

Credincioşĭ boerĭ Domnieĭ mele D-néta Alexandru Chrisoverghi biv vel Slugerŭ, Ispravnicŭ de ţin. Cernăuţĭ, i D-néta Pavel Balş vel. Pit. sănătate; prin jalba ce aŭ datŭ către Domnia mea Paraschiva fiica luĭ Nicolae Holban de la ţinutulŭ Herţiĭ, aŭ arĕtatŭ cum că după mórtea tatăluĭ lorŭ rĕmâindŭ eĭ treĭ fraţĭ, apoĭ clironomia părintéscă ce le-aŭ rĕmasŭ, aŭ împărţit'o frăţesce, făcêndŭ şi scrisóre de împărţélă după cumŭ s'aŭ învoitŭ, care scrisóre s'aŭ vĕţutŭ acumŭ de D-néluĭ vel. Log. întru care arétă, că după multe pricinĭ şi judecăţĭ ce aŭ avutŭ între dînşiĭ, pe urmă aŭ stătutŭ de s'aŭ învoitŭ de şi s'aŭ împărţitŭ clironomia părintéscă şi în partea jaluitóreĭ arétă că s'aŭ venitŭ jumĕtate de satŭ din Culiţenĭ de la ţinutulŭ Cernăuţĭ, fiindŭ scrisórea acea din trecutulŭ anu 94 Iulie 24, iscălită de amândoĭ fraţiĭ eĭ Vasile şi Ión şi încredinţată şi cu iscăliturile D-nélorŭ veliţilorŭ boerĭ de atuncea; decĭ acum numita jăluitóre aŭ făcutŭ cerere către Domnia mea, ca acea jumĕtate de satŭ de Culiţenĭ, ce i s'aŭ venitŭ în partea eĭ să i se hotărésca şi să se deosibéscă despre cea-l-altă jumĕtate, care şi aceea, după împărţéla ce aŭ făcutŭ, aŭ rĕmasŭ în partea fratéluĭ eĭ celŭ maĭ micŭ Ión, precum arétă şi scrisórea de împărţélă ce s'aŭ pomenitŭ maĭ susŭ. Şi fiind-că v'aŭ cerutŭ pe D-vóstră hotarniciĭ, iată vĕ orîndduimŭ Domnia mea, ca să mergeţĭ la faţa loculuĭ, unde adunândŭ de faţă pe toţĭ rezeşiĭ şi megiaşiĭ împrejuraşĭ cu scrisorĭ dovedi ce o fi avêndŭ, faţă fiindŭ şi jăluitórea iarăşĭ cu scrisorile eĭ, să faceţĭ cercetare maĭ întâĭ din scrisorĭ şi alte dovedĭ ce vorŭ fi, ca să aflaţĭ cele adevĕrate marginĭ a numiteĭ moşiĭ Călţenĭ, pe unde va fi âmblatŭ hotarele eĭ din vechĭ şi după ce veţĭ conjura cu petre şi alte semne hotare de jurŭ împrejurŭ, apoĭ veţĭ mĕsura tótă moşia

în lungŭ şi în latŭ şi veţĭ alege jumĕtate de satŭ a jeluitóreĭ despărţindu-o cu petre hotare despre cea-l-altă jumĕtate de satŭ, care veţĭ da şi mărturie hotarnică la mâna jăluitóreĭ, dupĕ obiceiŭ, arĕtându suma stânjinilorŭ şi cu petre şi alte semne hotare s'aŭ deosebitŭ jumĕtate de satŭ a jăluitóreĭ şi care parte s'aŭ venitŭ: din sus sĕŭ din jos? Intru care măiturie iscălindu-vĕ D-vóstră, să se iscăléscă toţĭ megieşiĭ şi împrejuraşiĭ ca venindŭ la divanŭ şi cercetându-se de D-néluĭ vel. Log. de va fi făcutŭ pe orînduială şi cu următóre de dreptate să se întăréscă de către Domnia mea, iar dacă la hotărâtŭ va nasce vre-o pricină din spre vre-o parte, atunci cu petre să nu se stâlpéscă, ce în ce chipŭ va fi curgerea pricineĭ să faceţĭ mărturie în scrisŭ cu arĕtare pre largŭ cum şi hartă de închipuirea moşieĭ iscălită de D-vóstră, arĕtându şi locului acelŭ de pricină; cu care împreună prin ḑi de sorocŭ ce le veţĭ pune viindŭ la Divanŭ, li se va da hotărîre precum va fi dreptŭ.— 1795 Septembre 27.

(L. S.) oval micŭ roşu cu data 1795.

S'aŭ trecutŭ în condică:

M. Condicar *Proc. Vel. Log.*

(Biblioteca Urechiă din Galaţĭ).

39°) Carte către Teodor Balş, biv vel Paharnicŭ şi Tănase Vasile biv vel căpitanŭ de Dărăbanĭ, de la Alex. Ión Calimah din 27 Maĭ 1797, trimiţându-li-se jalba Paraschiveĭ fiĭca luĭ Nicolae Holban pentru jumĕtate satŭ din Culiţenĭ pentru nouă hotărnicie a satuluĭ. Cartea este închisă cu pecetea Domnéscă în ceară roşie şi chiar pe plicŭ în dosŭ, unde se ḑice că «să se dée cu sănătate», marele Logofĕtŭ contra semnéză într'un colţŭ, iar întru cel-altŭ colţŭ opusŭ *Mihaiŭ Condicarulŭ* iscălesce, sub vorbele: *s'aŭ trecutŭ.*

40°) Pitacŭ Domnescŭ, folio oblongŭ, de la Alex. Calimah, din 11 Octomb. 1797, adresatŭ deschisŭ ca o circulară către Const Greceanul vel Log. de ţéra de sus, Mihaĭ Sturza biv vel Vornicŭ, Dimitrie Saul biv vel Spătarŭ.

Le ordonă hotărnicirea unuĭ locŭ de dughenĭ a luĭ Ión Razu biv vel Vor.

(L. S.) rotundŭ mijlociu, cu data 1795.

(Biblioteca Urechiă, Galaţĭ).

Notă la pag. 224 (Nota 2)

Adevĕrulŭ e că Muscalii carĭ se pregăteaŭ să intre în ţéră, cerură abolirea *văcăritului*, ca să-şĭ facă nume bun la Muntenĭ, dar uciderea luĭ Hangeri însemna şi un revirement noŭ în politica Turcieĭ faţă cu Francia.

Rebeliunea luĭ Pasvantoglu amenińţându Valachia, părea că o să legitimeze apĕrarea eĭ prin oştirĭ muscăleşcĭ. Cu atâtŭ maĭ multŭ se

răcia Turcia de Francia, cu câtŭ eraŭ la curtea Republicană veleităţi să se trateze cu Pasvantoglu. «Cet homme (dice o notă către Directorulŭ executiv alŭ Republ. fr. în 1798) merite peut-être qq. attention de la part du Directoire. S'il est dans les destinées prochaines de de l'Empire turc de cesser d'exister en Europe, il serait à désirer que Pasvantoglu put en acquérir une portion, même considérable, puisqu'il en résulterait une diminution sur les lots qui, dans ce démembrement, échoieraient à la Russie et à l'Autriche. En s'èlevant sous les auspices de la R. F. il contracterait pour elle une reconnaissance qui pourrait être utile contre l'ambition qu'il faut toujours supposer à ces deux Cours impériales...»

Nu numaĭ asemenea planurĭ ciudate faţă cu Pasvantoglu, dar şi maĭ alesŭ campania Egipetuluĭ schimbase pe la finea luĭ Septembre 1798, sentimentele Turcieĭ faţă cu Francia; îndată şi la Bucureşcĭ şi la Iaşi, Consululŭ generalŭ Fleury şi Vice-consululŭ Parrant, sunt arestaţi de Domnitorĭ. (Veḑĭ la pag. nóstră 241).

Noul ambasador francez *Descorches* va veni să explice Porţeĭ că invasiunea Egipetuluĭ nu va să ḑică «un acte d'hostilité exercé contre elle, un ancien et fidèle ami.. La France ne pouvait plus tolérer les vexations et les outrages dont depuis longtemps les Beys accablaient nos concitoyens. [1]

1. «La Porte se méprendrait bien gravement si elle s'obstinait à regarder notre descente en Egypte *comme un acte d'hostilité exercé contre elle.* Ce n'a jamais été l'intention du Directoire qui verra toujours dans le Gouvernement ottoman un ancien et fidèle ami de la France. Mais il ne pouvait plus tolérer les vexations et les outrages dont depuis très-longtemps les Beys accablaient nos concitoyens. Plusieurs fois, nous en avons demandé justice: soit défaut de moyens, soit manque de bonne volonté, la Porte ne nous l'a jamais accordée. Il était naturel que nous nous la fissions nous-mêmes. Mais, c'est uniquement contre les Beys que nos efforts ont été et seront dirigés. Du reste, toutes les propriétés, et notamment celles du Gd Sr, seront scrupuleusement respectées, et, à moins que les Turcs ne veuillent s'abandonner à une méfiance sans motifs, les relations commerciales ont déjà dû reprendre leur cours ordinaire.

La Porte sera bientôt à même de reconnaître la vérité de ces assertions. Le Directoire a nommé, pour se rendre auprès d'elle, en qualité d'ambassadeur, le citoyen Descorches. Ce choix seul doit tranquilliser le Divan. Les propositions dont il sera chargé achèveront de porter la conviction dans les esprits. Elles éclaireront la Porte sur les dangers auxquels l'exposent nos ennemis qui sont également les siens, en la poussant à des déterminations violentes qu'ils savent très-bien être propres à altérer la bonne intelligence qui, depuis plus de trois siècles, unit les deux Empires, et pour le maintien de laquelle le Directoire est disposé à employer tous les moyens que comportent l'intérêt et la dignité de la République.

Au surplus, le plus ou moins de liberté dont on vous laissera jouir dans

Notă la pag. 236.

Francia cu puţine luni mai înainte de invasiunea Egipetuluĭ, câştigă de la Pórtă primulŭ beratŭ de înfiinţarea unuĭ Consulatŭ generalŭ pentru Moldova şi Valachia, în Bucurescĭ, în persóna luĭ Fleury[1] şi a unuĭ Vice-consulŭ la Jaşĭ, în persóna luĭ Parrant[2], Generalulŭĭ

---

l'exercice de vos fonctions, nous fera connaître incessament le véritable objet des gardes qu'on vous a donnés. J'attendrai avec impatience les renseignements ultérieurs que vous ne manquerez pas sûrement de m'envoyer à cet égard.

Le citoyen Parrant m'écrit qu'il est à Jassy soumis à la même mesure. On y fait également garder à vue le citoyen Ledo Ix, dont vous m'avez envoyé une pétition. Je ne crois pas pouvoir intervenir dans les affaires dont elle traite. Il doit commencer par se pourvoir d'un fondé de procuration qui entamera à Bordeaux les poursuites auxquelles peuvent donner lieu les spoliations dont il se plaint.

Le Directoire a autorisé l'acquisition des trois montres que vous désirez pour en faire des présents. Elles seront remises au citoyen Descorches, qui, s'il y a lieu, vous les fera parvenir pour en être disposé comme vous l'indiquiez.

Salut et fraternité,

P. S. — Je reçois en ce moment votre lettre du 11 Fructidor dernier nº 57, par laquelle je vois vos efforts pour parvenir à connaître les véritables dispositions de la Russie à notre égard, d'après notre situation actuelle envers la Porte. Ce n'est pas sans étonnement que *j'ai lu ce que vous me dites sur les sentiments pacifiques de cette Puissance et de ses agents placés près de vous. Ces renseignements sont bien contraires à ceux que me donne le citoyen Ruffin par sa dépêche du 8 du même mois. Il m'assure qu'on ne doute pas à Constantinople que la Porte ne* cède incessament *aux instances de la Russie, en acceptant le secours de sa flotte de la Mer Noire. Il ajoute que l'Envoyé de Russie menace la Porte de l'envahissement de la Moldavie et de l'entrée par force dans le Bosphore, si le Gd Sr ne se hâte promptement de rompre avec nous.*

La même contradiction existe touchant les nouvelles que vous me donnez sur le siège de Widin. Il croit à un arrangement avec Oglou, moyennant le Pachalik de Romélie. Il fait arriver incessamment le Capitan-Pacha à Constantinople, tandis que vous le fixez au siège de Widin qu'il aurait ordre de prendre, s'il ne veut payer de sa tête un mauvais succès.

1. Deja mai înainte de Fleury, dar ca agenţi secreţi aŭ fostŭ Gaudin, şi grecŭlŭ Stamaty.

2. Prin ce mijlóce dobêndi Carra acestŭ beratŭ n'o spune în raportul sĕŭ, către ministrulŭ de externe Talleyrand, din 9 Martie 1798:

«Je vous préviens que j'ai enfin obtenu le Bérat consulaire pour le citoyen Fleury, Consul général de la Valachie et de la Moldavie, faisant sa résidence à Bucarest, ainsi que le firman de Vice-consul pour le citoyen Parrant à Jassy. Comme c'est une innovation, le Reis-Effendi n'a pas manqué de me faire valoir cette déférence et je l'en ai fait remercier.

Salut et respect,

Signé: *Carra St. Cyr.*»

Carra St. Cyr, secretarŭ de ambasadă, sositŭ în primele ḑile din Ianuarie 1798, la Constantinopole, spre a conduce afacerile ambasadeĭ în locului luĭ *Ruffin*, agentulŭ provizoriŭ şi primulŭ dragoman, are satisfacerea d'a vedea primitŭ Consulii francesĭ la Bucurescĭ şi Iaşĭ cu marĭ manifestaţiunĭ de simpatie de boïerĭ, carĭ nicĭ consululuĭ Rusesc şi Austriac nu le-aŭ arĕtatŭ.

Sub Const. Hangeri s'a înfiinţat aşĭa dară Consulatulŭ generalŭ al Francieĭ în Valachia.

Le citoyen Fleury, Consulat Gal de la République dans les provinces au-delà du Danube, a été présenté au nouveau Prince qui lui a fait l'accueil le plus distingué.

Salut et respect

Hurm. T. II, supl. I, pag. 170.

Signé: *Ruffin*

Nota din care extraserăm rîndurile din notă şi P. S. adaogă, că toată duşmănia Porţeĭ vine de acolo, că Rusia o împingea ca să declare resbel Francieĭ pentru Egipet şi o ameninţa alt-fel, că invade Moldova şi Valachia.

Carra St. Cyr fu agentulŭ frances secretŭ numitŭ a urmări de aprópe relaţiunile cu Pasvantoglu, care,—spera Republica Francesă că dupĕ ce bătuse pe Căpitan Paşa,— era nădejde să suplant ze dinastia legitimă din Constantinopole.

Rusia, în Octombrie 1798, îşĭ porni flota cu scopŭ de a ajuta pe Pórtă în resboiŭ contra Francieĭ.

In asemenea ocurinţă Pórta ordonă prin firmanŭ ţĕrilorŭ române:

Le Gd Sr a adressé un firman à tous les sujets des Provinces du Danube par lequel il leur défend, sous des peines très-sévères, de se servir désormais de paroles injurieuses en parlant des Russes, et il leur ordonne d'appeler ces derniers *amis*. (Veḑĭ pag. 241).

Era decĭ *legitimată* chiar de Pórtă influenţa ruséscă în Bucurescĭ şi Iaşĭ.

Ce e de mirare dar să vedem, în Octombrie 1798, maltrataţĭ în Bucurescĭ şi Iaşĭ Consulii francesĭ şi transportaţĭ la Constantinopole, unde sunt aruncaţi la 7 turnurĭ?

Relaţiunile cu Rusia facŭ, că în Ianuarie 1799, (orĭ la finea anuluĭ 1798) Domnul Muntean refuză voïa d'a trece prin ţĕră a nouluĭ ambasadorŭ francesŭ Descorches.

Negreşitŭ că cu cât se înteţia receala între Pórtă şi Francia, se compromiteaŭ grecii din fanarŭ, carĭ treceaŭ de amicĭ Francieĭ. Se

găsiaŭ în adevĕr sigur (dar de aceĭa adevĕraţĭ patrioţĭ) carĭ împingea pe Franţa, nu să salve Turcia, ci să salve Grecia. Aşa era Stamati, care proba luĭ Merlin, unulŭ din directoriĭ Republiceĭ Francese, că turciĭ nu maĭ potŭ fi consideraţĭ decât ca supuşĭ muscăleşcĭ şi că nu se cuvine ca Franţa să maĭ respecte acéstă ţĕră a Turcieĭ. (Doc. Hurm. T. II supl. II No. 275 pag. 197).

Ceĭ maĭ mulţĭ grecĭ însă urĕscŭ pe Franţa, cum ḑice Stamati, căcĭ sunt: «Attachés aux Russes, dont l'adroite politique conserve à quelques familles priviligiées la domination des deux provinces lucratives de Valachie et Moldavie.»

Anexa la pag. 248.

Deja în 25 Decembrie 1798 se scrie guvernuluĭ francesŭ din Bucurescĭ, ştirea că se aşteptă numirea la tronŭ în loculuĭ luĭ Hangeri a luĭ Ipsilante dragomanulŭ Porţeĭ. A fost datŭ acéstă scire chiar el prin scrisóre către unŭ amicŭ din Bucurescĭ.

Sciriĭ din Constantinopole, privitóre la trecerea armateĭ ruse prin Moldova şi Valahia, şi la destituirea luĭ Hangeri.

Le 30 Pluviôse, an 7.

Il est déjà de notoriété publique que la Porte permet à l'armée russe de passer par ses Etats et qu'elle a donné les ordres nécessaires pour que ce passage s'effectue par la Moldavie et la Valachie.

Le Vaïvode de Valachie, Hangerli, a été destitué et, à ce qu'on ajoute, disgracié. Il est remplacé par le Prince Moruzi. On assure que cette destitution est une suite de la réconciliation de Passavan-Oglou avec le Gouvernement ottoman. Les sentiments sont partagés sur le compte du Capitan-Pacha. On dit qu'il ne sera pas réhabilité jusqu'à ce que l'armée russe passe par ces provinces. Il ne manque pas d'ennemis qui cherchent à le supplanter dans la faveur du Souverain.

Eată ce scrie Stamati:

Constantin Stamati către Talleyrand, ministrul Relaţiunilor esterne, despre numirea luĭ Moruzi Domn în Valachia şi a luĭ Constantin Ipsilanti în Moldova.

Ancône, le 30 Germinal, an 7.

Le Prince Alexandre Moruzi a remplacé en Valachie le malheureux Hangerli; s'étant montré dès le principe partisan d'un rapprochement à quelque prix que cela fût avec Passavan-Oglou dont il avait deviné la future puissance, il a été préférablement choisi par la Porte comme plus propre à s'insinuer dans la confiance de ce rebelle et en prévenir les projets. Moruzi est un homme

distingué parmi les Grecs, par son esprit, ses talents et son influence sur les Turcs. Je le connais partisan par principe et par goût de la Révolution et des intérêts de la France. Je ne doute pas qu'il ne se prête à nos insinuations si j'envoyais un négociateur auprès de lui. [1]

Ipsilanti fu decept, căcĭ urmă Moruzi, care trecea de partisanŭ alŭ Francieĭ, dar probă apoĭ contrariulŭ.

Anexă la pag. 278.

Nu cunoscŭ un documentŭ maĭ propriŭ de a arĕta care era situaţiunea economică şi socială a Moldoveĭ la începutulŭ secoluluĭ al XIX-lea, ca memoriulŭ Vice-consululuĭ Parrant din Iaşi. El pórtă data de la Iaşi, 11 Iuniŭ 1798.

«Les connaissances théoriques, scrie Parrant, n'existent point ici; il n'y a pas même une bonne Carte de la Moldavie, et pour en connaitre chaque canton, il faut s'adresser à la personne qui l'a vu en particulier, et qui, bien sûrement, ne la pas vu en observateur. Les distances sont à peine connues, les positions mal déterminées; les ressources commerciales, en général, sont entièrement ignorées. Il n'y a point ici ce qu'on appelle de négociants en gros. Chaque marchand est attaché à sa partie et ne sait voir qu'elle. Quant aux ressources locales, elles sont immenses sans doute; la terre, dans le sens le plus étendu, enterre ici dans son sein des trésors inépuisables; mais, on s'en doute à peine; on n'en a du moins jamais conçu une idée nette. Le nombre des habitants des villes et villages [2], le produit du terrain, etc., tout est mal connu, et c'est de cette incertitude d'ordinaire si favorable aux gouvernements despotiques, que naissent la variation et l'incertitude de toutes les institutions, de tous les calculs; il n'y a pas une base, pas un point de départ dont on puisse s'autoriser: tout y est voriable, tout y est arbitraire».

şi maĭ departe:

«La Moldavie avec la Bassarabie et le Budziac, les Rayas de Hottin et de Bender, qui en font partie comme territoire de l'Empire, a pour limites au Nord le Dniester et la mer Noire; au midi, le Danube et la Valachie; à l'ouest, la Transilvanie. C'est un Vaïvode chrétien du rite grec, aux ordres de la Porte

1. Din o corespondenţă francesă se vede că Văcăritulŭ a trebuitŭ să producă le ĭ 5.000,000.

De aceea: Un grand nombre de puysans ont émigré en Transylvanie et en Turquie.

2) Trista stare a ţĕreĭ din respectulŭ locuitorilorŭ e constatată, în 6 Febr. 1800, de colonelulŭ polonŭ Grabinski scriindŭ cătră Kosciuszko generalulŭ Polonieĭ. Elŭ dice că: „*La Moldavie et la Valachie aujord'hui sont désertes, sans commerce, sans aucune loi solide; tous leurs produits sont pourris ou sans prix, car les ordres les plus sévères sont donnés de St. Petersbourg, qui défendent de faire entrer aucun produit dans les pays russes*". Hur. T. II supl. I. p. 205.

qui y commande, et le gouvernement est à peu de chose près, le même qu'en Valachie. Cette dernière principauté est plus étendue et donne plus de revenus que la Moldavie ; mais on peut pourtant dire, que celle-ci est plus fertile. Son prince a le pas à la Porte sur l'autre, et cependant, ce qui semble singulier, il arrive souvent que le G. S. comme par une nouvelle grâce, fait passer en Valachie le Prince de Moldavie qui y marche en triomphe et avec une nouvelle satisfaction. Cela s'explique ainsi : c'est que l'argent qu'il y a de plus à gagner, vaut mieux apparemment que les bonneurs qu'on y perd. L'honneur a beaucoup d'attraits pour MM. les grecs mais l'or en a davantage... etc.

(A se vedea întregulŭ raportŭ în Hurm. vol. II, supl. I, pag. 177).

Alexandru Calimah, căruia la venirea în Moldova, i se făcuse acrostihulŭ: «*VenIt ALeXanDer CaLIMaChUs patrIae nostrae fILIUs, pater fUtUrUs,*» sperândŭ a putea pune mâna pe averea Mitropolituluĭ Iacob, cercândŭ a-lŭ isgoni din Mitropolie spre a da cârja pe banĭ unuĭ archimandritŭ óre-care, Mitropolitul refuză a'şĭ da demisia ce i se cerea, dicêndŭ că nu o va da de cât *adunăriĭ ţĕreĭ*.

Neuitatulŭ M. Cogălniceanu citézĕ asemenea actŭ de rezistenţă în frumosul, dar neterminatulŭ sĕŭ articolŭ, publicatŭ în 1855 în *România Literară* şi republicatŭ în *Ateneul Român din Iaşĭ, 1861, semestrulŭ alŭ II-lea.*

Anexă la pag. 279 (Nota 3).

Un momentŭ Francia republicană bine chibzuise ca să 'şĭ modifice cu totulŭ politica sa faţă cu Turcia. Este în col. Hurmuzaki (tomulŭ II, supl. I) unŭ eminentŭ actŭ în care republica recunósce că a greşitu calea în Orientŭ, Ludovic XV, din diua când s'a aliatŭ cu Austria şi decide, ca să se revină la vechia politică a luĭ Francisc I: de a trăi iar în bună alianţă cu Pórta Otomană. Când însă vĕdu că Turcia era ajunsă o jucărie în mânile muscalilorŭ, atunci Republica Francesa ascultă cu plăcere sfatulŭ politicŭ al luĭ Stamati agentŭ secretŭ în Bucurescĭ şi Iaşĭ, de a rescula pe tóte popórele creştine din Peninsula Balcanică şi a sfârşi cu Imperiulŭ Otomanŭ[1]. Sub auspiciile Republiceĭ Francese se înfiinţă, cu reşedinţă la Ancona, un

1. Une commission fut nommée par le Directoire exécutif dans le but apparent de favoriser le commerce français dans les îles de Corse, Malte, Corfou, etc. Cette commission constituait en réalité une *agence politique secrète, dont le but était de soulever les Grecs contre la domination ottomane. Constantin Stamaty et E. Gaudin en font partie. — Le siège de cette agence fut établi à Ancône.*

Cette commission fut dissoute par arrêté du 28 Ventôse an 8. Stamaty resta seul chargé de poursuivre l'effectuation des projets qui existaient encore à cette époque, mais il fut plus tard licencié à son tour. (Hurm. II sup. I p. 269).

comitetŭ secretŭ, în care pênă la urmă, remase numaĭ Stamati, cu misiunea de a rescula pe grecĭ.

Stamati, în 7 Noembre 1799 scrise către Reinhard Ministrulŭ relaţiunilorŭ strĕine, cele următóre:

«Si la Porte persiste aveuglèment dans son système de déférence et de subordination aux volontés de la Russie, *je poursuivrai mes opérations révolutionnaires et le plan adopté depuis l'expédition.* Si au contraire elle montre de la tendance, comme j'ai tout lieu de le présumer à présent, à se rapprocher de notre gouvernement, je m'offre à accélérer sa détermination, par des moyens aussi infaillibles qu'ils sont à l'abri de toute traverse de nos ennemis...»

Stamati întreţinea relaţiuni secrete chiar şi cu unii din Dragomanii Porţeĭ. Aşa cu Alexandru Sutzo, prin care spera să readucă pe turcĭ în direcţiunea Francieĭ şi să dejóce intrigile şi influenţa ruséscă.

Notă la pag. 279.

Vĕdurămŭ cum pe tronulŭ Moldoveĭ Pórta, în 19 Aprilie 1799, mazilĭ pe Calimach Vodă şi îl înlocui prin Constantin Ipsilant. Acest Constantin Ipsilant a fostŭ feciorulŭ luĭ Alexandru Ipsilant şi tatălŭ Ipsilantiştilorŭ din eteria grecéscă de la 1821.

Vĕdurămŭ la pag. 278, în documentulŭ din Hurm. tom. II, supl. I pag. 199, că încă de la finele anuluĭ 1798 Decembre 25 era decisă la Pórtă numirea luĭ Ipsilante la tronulŭ Moldoveĭ. Grabinski colonelŭ polonezŭ scriindŭ luĭ Kosciusko generalulŭ Polonieĭ despre călĕtoria luĭ prin Valachia şi Moldova, arĕtă pe Ipsilante, în Februarie 1800, *cu totulŭ dedatŭ influenţeĭ muscălescĭ.* Iată ce ḑice el:

«A Jassy, j'ai vu l'Hospodar de la Valachie, Ipsilante, qui m'a reçu avec beaucoup d'honnêteté pendant plusieurs jours chez lui. Il se souvient de l'hospitalité qu'il a joui en Pologne dans son exile, que les Polonais lui ont fait éprouver si généreusement. Il m'a dit que, voyant la position où se trouve l'Empire Turc, il observe plus scrupuleusement les ordres des Ambassadeurs de Petersbourg, que les firmans du grand Sultan. Il est ami constant de la Russie, depuis quand l'influence de la France et de la cour de Berlin ont chassé son père de la dignité d'Hospodar de la Valachie. Aujourd'hui la Russie dominant sur le Divan, en récompensant le fils pour tout ce qu'a souffert son père, a obtenu que le grand Sultan lui a offert l'Hospodarat de Valachie. La Moldavie et la Valachie aujourd'hui sont désertes, sans commerce, sans aucune loi solide; tous leurs produits sont pourris ou sans prix, car les ordres les plus sévères sont donnés de Pétersbourg, qui défendent de faire entrer aucun produit dans les pays russes».

FINEA VOLUM. VII

TABLA DE MATERII DIN TOMUL VII

Pag'na

Către sprijinitorii publicațiuneĭ 5
CAP. I.—*Isvóre. Scriitorĭ anteriorĭ despre a doua domnie a luĭ Alex. Ipsilant* 7
Despre Codex No. XXXII (în notă) 7
» » » XXXIII » 7
» » » XXXIV » 7
» » » XXXV » 7
» » » XXXVI » 7
» » » XXXVII » 7
» » » XXXIII » 7
Bibliografia externă 8
Albert Sorel 8
Albert Vandal 8
Sergie Tatischeff 8
Zilot,Fanuța 8
Dr. Caracaș ca poetŭ 8
Aaron Florian 8
Laurian despre A. Ipsilant 8
Dionisie Eclisiarcul 9
Mazîlirea luĭ Moruz și numirea luĭ A. Ipsilant 9
Cronologia acestorŭ Domnĭ dupĕ documente . . . . . 9—10
Căimăcămia dupĕ A. Moruz (în notă) 10
Primulŭ Divanŭ alŭ luĭ A. Ipsilant 10
Anulŭ morțiĭ luĭ Enache Văcărescu (notă) 10
Boerĭĭ de mâna doua din Divanulŭ luĭ A. Ipsilante 11
Boerĭĭ din opositiune în Divanŭ. 12

Pagina

Şătrarulŭ Ioniţă Oteteleşanul în opositiune 13
Biserica sub Alexandru Ipsilant 13
Pitacŭ pentru Sf. Dumitru 13
Biserică nouă în mahalaua Popa Ivaşcu 13
Reparaţiunea bisericeĭ de la Uluiţĭ şi înmulţirea preoţilorŭ eĭ (notă) 14
Restaurarea mônăstirei Mărgineni 14
Pitacŭ relativŭ la hirotoniĭ 15
Budgetulŭ bisericilorŭ domnescĭ din Bucurescĭ 16
Scutirĭ şi miluirĭ de preoţĭ 17
Reprimanda Episcopuluĭ de Rîmnic 17
Fabrica de lumînărĭ de céră albă a episcopieĭ de Rîmnic . . . 18
Abusurĭ egumenescĭ la mônăstirĭ 19
Hrisovulŭ de egumenie a mônăstireĭ Délului 19
Controlulŭ administrăreĭ mônăstirilorŭ închinate 20
Schitulŭ Berislăvescĭ 20
Socotelile mônăstireĭ Sf. Ión din Bucurescĭ 21
Şcóla pentru Preoţĭ 21
Mônăstirea Toţĭ Sfinţiĭ zidită de Mitropolitulŭ Antim 21
Egumenŭ abusivŭ 22
A. Ipsilante şi judecăţile consistoriilorŭ 24
Adulterŭ pedepsitŭ 24
Cartea bisericeĭ catolice din Tîrgovişte 24
Idem a baraţilor din Câmpu-Lung 25
CAP. IV.— *Cultura publică. Şcóle* 25
Pitacŭ de la A. Ipsilant pentru şcóle în tóte judeţele 25
Cartea baraţilorŭ din Rîmnicului-Vâlciĭ (notă) 25
Asemene a baraţilorŭ din Bucurescĭ 25
Cercetare despre starea şcólelorŭ 26
Hrisovulŭ bisericeĭ săşescĭ (notă) 26
Seminariŭ la Antim 27
Hrisovulŭ mônăstiriĭ Tuturorŭ Sfiinţilorŭ 27
Şcóla de la Sf. George 28
Hrisovulŭ şcóleĭ acesteia 29
Anafora relativă la şcóla domnéscă, din 1797 Iunie 30
Şcóla la mônăstirea Colţea 30
» de la Dómna Bălaşa. Burse la şcolarĭ 31
Depărtarea dascăluluĭ elin de la şcóla din Craiova 31
Numirea luĭ Pahomie ca dascălŭ 31
Doctorul Manase Epistatŭ şcóleĭ din Craiova 31
Copiiĭ răposatuluĭ Băjescu internaţĭ la şcóla de la Dómna Bă-

Pagina

laşa (notă) 31
Şcólele din judeţe 32
Constantin Filipescu fostŭ mare Vistierŭ, fondatorŭ de şcólă în Caracal 32
Şcólă la Cerneţi 32
Şcóle la satele Tărtăşesci, Agesci, Greciĭ, Preajba . . . . . 32—33
Acte relative la aceste şcolĭ (în note) . . . . . 33—34—35
Ţĕraniĭ cer şcólă 34
Veniturile şcólelor 36
Dascălulŭ Dragnea îşĭ cere léfa (notă) 36
A. Ipsilant protege pe învĕţătorĭ 37
Şcóla la mônăstirea Motru 38
Testamente relative la şcolĭ. 38
Budgetulŭ de veniturile şi cheltuelile şcólelor pe 1797 . . . 38—43
Miluirĭ de şcóle din Orientŭ 43
Hrisovŭ pentru şcóla din Ţarigrad (notă) 43
Şcolarĭ din Orientŭ în Bucurescĭ . . . . . 44—46
Hrisovulŭ bisericeĭ şi şcóleĭ Maguliotisa (notă) 44
Şcóla de la Terapia (notă) 45
Hrisovulŭ tipografieĭ de la Rîmnic 46
Stanciu tipografulŭ Mitropolieĭ 46
Doctoriĭ agenţĭ culturalĭ 46
Doctorŭ prostŭ destituitŭ. 47
Doctorulŭ Caracaş: unde a învĕţatŭ. Venirea luĭ în Dacia. Volumulŭ luĭ de versurĭ publicate la bĕtrineţe (notă) 47
CAP. V.—*Administraţiunea* 47
Circulară către Ispravnicĭ şi Judecătorĭ 47
Ponturĭ din condicile Divanuluĭ pentru Ispravnicĭ 48
Pentru Judecătorĭ 50
» Condicarĭ. 51
» Zapciĭ. 52
» Polcovnicĭ 53
Orele de cancelarie . . . . . 53—54
Organisarea Logofeţieĭ obiceiurilorŭ 54
Enache Văcărescu şi Logofeţia obiceiurilorŭ 54
Gheorgache alŭ douilea Logofĕtŭ şi scrierea sa din 1762 . . . 54
Despre Logofeţia obiceiurilor 55
Hrisovulŭ Logofeţieĭ de obiceiurĭ (notă) . . . . . 55—57
Reorganisarea departamentuluĭ Epitropieĭ . . . . . 56—59
Oprirea de importŭ de carete (notă) 58

Pagina

Hrisovulŭ departamentuluĭ Epitropieĭ . . . . . 59—64
Golescu administratorŭ moşiilorŭ luĭ A. Ipsilant 60
Slujba Vornicieĭ . . . . . 62 - 67
Ponturile de slujba Vornicieĭ 64
Precupia slujbeĭ Vornicieĭ 66
Abusulŭ Ispravnicilorŭ cu jderĭ 67
Căminăritulŭ la sate 67
Nizamulŭ cu Turcii. 68
Poliţia Bucurescilorŭ 69
Nizamŭ pentru hanurĭ 69
Nizamŭ relativŭ la streinĭ 69
CAP. VI.— *Ţĕranii* 70
Diverse acte relative la clacă . . . . . 70—71
Secetă 71
Dreptulŭ locuitorilorŭ la pescuitŭ, păduri şi protimisis 72
» la vênḑare de spirtuóse 73
Acte relative la drepturile proprietarilorŭ . . . . . 73—76
Abuzurile vinăricerilorŭ 74
Aurari romănĭ din Vâlcea 75
Incetarea urmăririĭ ţĕranilorŭ la 15 Iunie şi la 15 Aprilie . . . 77
Urmărirea de funcţionarĭ jăfuitorĭ de ţĕranŭ . . . . . 77—78
CAP. VII. — *Ostea* 78
CAP. VIII — *Finanţe, privilegiĭ de scutélă* 79
Hagi Moscu cumpărătorulŭ sărăriĭ 80
Avaeturile slujbaşilorŭ. (notă) . . . . . 80—82
Preoţiĭ şi mônăstirile nu plătea regulatŭ avaeturile cutiei . . 82
Immulţirea veniturilorŭ cutiei 83
Darea pe clironomiĭ 83
Enache Văcărescu şi biserica din Giulescĭ 83
Mile şi scutirĭ . . . . . 84—91
Cărţĭ de milă la turcĭ (notă) 84
Mile la ceĭ botezaţĭ din altă lege (notă) . . . . . 85—86
Ţigani dăruiţĭ (notă) 87
Rescumpărărĭ şi liberărĭ de ţiganĭ . . . . . 88—89
Acordări de scaune de carne (notă) . . . . . 87—89
CAP. IX.— *Justiţia* 90
Publicaţiune către tóte judeţele despre justiţie 91
Ponturile Polcovnicieĭ şi Armăşieĭ de Craiova 92
Judecătoriĭ de la 1797 92
Ponturĭ pentru Ispravnicĭ. 93

Pagina

Nizam pentru mezaturĭ silnice 94
Liberărĭ din ocnă 94
Arestŭ preventivŭ de 4 ḑile 95
Oprirea torturelorŭ 95
Spătarul şi Aga să judece pricinile prin judecătorĭ, iar nu prin vătăşei şi zapciĭ 95
Grăbirea proceselor 95
Vacanţele justiţieĭ 95
Impărtăşire din lucrurile de la hoţĭ 95
Urmăririĭ contra jafuitorilorŭ de sub Mavrogheni 96
Procese diverse (notă) . . . . . 96—100
CAP. X. — *Comerţŭ, tĕrgurĭ, industriĭ bresle şi căĭ de comunicaţiune* 98
Hrisovulŭ luĭ A. Ipstlantŭ desrobindŭ Ploesciĭ . . . . . 99—102
Hrisovulŭ Ploescilorŭ (notă) 101
Diverse înoirĭ de bâlciurĭ şi tĕrgurĭ (notă) . . . . . 103—104
Tĕrgulŭ Drăgaica 104
Tĕrgulŭ moşilorŭ 105
Tĕrgulŭ de la Craiova 105
Narturile 106
Jalba brutarilorŭ contra nartuluĭ 107
Cişniulŭ pâneĭ (notă) . . . . . 107—108
Pedeapsa brutarilorŭ carĭ facŭ pânea scăḑută la dramurĭ . . . 108
Despre nartulŭ pâneĭ 109
Despre măcelarĭ 110
Abuzulŭ lumînărarilorŭ de céră 110
Nartulŭ untuluĭ 110
Lumînărarĭ de sĕŭ 110
Articolele proibite 110
Fabrica de postavŭ 111
Sălaşe de ţiganĭ dăruiţĭ fabriceĭ 111
Piuă la fabrică 111
Fabrică de hârtie . . . . . 111—112
Tabaciĭ din Bucurescĭ 112
Bragagiĭ privilegiaţĭ 112
Orfanotrofie 112
Hrisovulu breslei zăbunarilorŭ 113, idemŭ a breslei zidarilorŭ, lemnarilorŭ, nisiparilorŭ, cărămidarilorŭ, tĕmplarilorŭ şi strungarilorŭ . . . . . 115—116
Hrisovulŭ bărbierilorŭ 117

Pagina

Hrisovulŭ neguţătorilorŭ creştinĭ 118
Cartea mitoculuĭ Episcopieĭ de Rîmnicŭ pentru fabrica de lumînărĭ de céră albă 119
Grădinarĭ şi zarzavagiĭ . . . . . 119—120
Breasla bucătarilorŭ şi hrisovulŭ lorŭ . . . . . 121—122
Vămile 122
Vama rachiuluĭ şi a vinuluĭ (notă) . . . . . 122—123
Abuzurĭ de vameşĭ (notă) . . . . . 123—125
Bârsani şi Ţuţueni faţă cu vama (notă) 123
Sudeţiĭ 126
Sudeţiĭ nu potŭ cumpĕra imobile 126
Menziluri şi poduri pe ape 127
Milele pentru Epistaţiĭ menzilurilorŭ . . . . . 127—128
Hagi-Moscu întreprinzĕtorŭ de poştĭ 128
Ponturile întreprinderilorŭ (notă) . . . . . 128—129
CAP. IX. — *Edilitatea* 129
Podulŭ de la Colintina 130
Poduri cu brudină 131
Pavelele din Bucurescĭ 131
Apa la Bucurescĭ 132
Fixarea lăţimeĭ uneĭ strade 132
Hrisovulŭ luĭ Suilgi-Paşa 133
Apa la Craiova (notă) 134
Şanţurile de apărare de revărsarea Dâmboviţeĭ . . . . . 134—135
Apărarea matceĭ Dâmboviţeĭ 135
Grija de incendiĭ 135
Foişorŭ pentru focŭ 136
Coşari 137
Spitalele . . . . . 137—138
Spitalŭ la Slatina 138
Inspectarea şi nizamulŭ spiţeriilorŭ . . . . . 138—140
Ciuma încetează 140
Lista spiţeriilorŭ din Bucurescĭ inspectate 140
Oprirea bâlciurilor din unele judeţe din causa ciumeĭ 141
Sbucnirea ciumeĭ în Moldova 141
Lazaretŭ de çile 5 la Plumbuita 141
Mĕsurĭ profilactice 142
Rugăciunĭ prin biserici 142
» contra lŏcustelorŭ şi a seceteĭ 142
Morĭ de caĭ la Bucurescĭ 143

Pagina

Mĕsurĭ relative la cafenele, la jocurĭ de noroc, la cârciume, la cerşitorĭ, la repedea ămblare a caretelorŭ . . . . . 143—144
CAP. XII. — *Politica externă; mazilirea după scriitorii interni* 145
CAP. XIII. — *Domnia luĭ Hangeri; data începereĭ Domnieĭ. Dómna Ruxandra Hangeri, politica europénă şi Hangeri* 153—159
CAP. XIV. — *Divanulŭ luĭ Hangeri* 159
CAP. XV. — *Biserica şi scóla* 162
Lista de documente relative la biserică şi cultură . . . . . 162—165
Pitacŭ din 27 Augustŭ 1798 relativ la mônăstările închinate 165—166
Hrisovŭ pentru orânduiala mônăstirilorŭ . . . . . 166—167
Acte contra egumenilorŭ greci (notă) 167
Acte de la Hangeri cu referinţe la biserică . . . . . 168—169
Móştele sf. Mihaĭ Sinadulŭ şi lŏcustele . . . . . 169—170
Toleranţa religiósă 170
Cultura publică 170
Hrisóvele mônăstirilorŭ grecescĭ (notă) 170
Porunca de la 1 Septembrie 1798 pentru baniĭ scólelorŭ 171
Destituirea profesorulŭĭ de la scóla din Craiova 171
Reînoirea hrisovuluĭ de la sf. George 172
Scólele sătescĭ şi de la mônăstirea Colţea şi Cernetŭ 172
Orfanotrofia din Bucurescĭ . . . . . 172—174
Demoralisarea în Bucurescĭ . . . . . 174—175
Doctorulŭ Caracaşŭ protegiatŭ 175
Trupa de actorĭ francesĭ la 1798 175
Restaurarea Curţeĭ domnescĭ de la Mihaĭ Vodă 176
CAP XVI. — *Administraţiunea* 176
Reorganisarea Departamentuluĭ Epitropieĭ . . . . . 176—178
Numirea celorŭ patru neguţătorĭ la acestŭ Departament 178
Reorganisarea cutieĭ milelor . . . . . 179—181
Reînoirea hrisovuluĭ logofetieĭ de obiceiurĭ 181
Havaeturĭ la boĭerĭ 181
Vornicia de la vitele de pripasŭ, luată de la cutie 182
Orînduiala Logofeţieĭ Divanuluĭ . . . . . 182—183
Împărţirea ţĕreĭ în judeţe şi vornicĭĭ 182
Reaua administraţiune judeţeană 183
Hoţi neprinşĭ 184
Hoţi liberaţĭ abusiv 184
Siguranţa publică, cafenele, băĭ, căltĕorĭ străinĭ 185
Oprirea portuluĭ de arme 185
Boĭerĭĭ să nu maĭ aibă arnăuţĭ delĭĭ 186

Pagina

Abuzuri şi jafuri prin sate şi plaiuri 186
Nizamŭ pentru paza marginilor 186
CAP XVII.—*Justiţia* 187
Circulările de la 6 Ianuarie 1798 în favórea justiţiei 187
Circulările de la 12 Ianuar 1798 către Divanulŭ Craioveĭ 188
« de la 25 Sept. 1798 pentru orele de cancelarie . . . 188
Schimbările în personalulŭ judecătorescŭ 188
Instituirea de «*protos*» ad. de Preşedinte . . . . . 188—189
Diversele dispoziţiuni luate de Hangeri cu referinţa la justiţie: arestŭ preventivŭ, liberarea hoţilorŭ de la închisóre, nearestarea fără porunca luĭ Vodă, regulamentŭ alŭ Depart. de Creminalionŭ, asemenea alŭ tuturorŭ Departamenturilorŭ, nizamulŭ Armaşuluĭ şi alŭ zapciilor Armăşieĭ . . . . . 189—190
Pitacŭ din 28 Ianuarie 1798 pentru modulŭ vêndăreĭ immobilelorŭ prin mezatŭ, pentru datorii 190
Controlulŭ justiţieĭ rezervatŭ Domnuluĭ 190
Telalicŭ la vêndarea de immobile (notă) 190
Vacanţiile la Departamentŭ 191
Procese de Divanŭ. Asasinarea Veneţianeĭ Văcărescu 191
Procesu dintre Clucerŭ Alecu Văcărescu şi soţia sa 191
Incercare de asasinare a mareluĭ Logof. C. Ştirbeĭ 191
Procesulŭ de hotare de moşiĭ 191
Procesulŭ politicŭ alŭ luĭ Turnavitu 191
Domnitorulŭ salvă de ruinare averea luĭ Căminarŭ Dudescu . . 191
Interdicţiunea zarafuluĭ Răducanu 191
Hangeri îşĭ atribuesce ţiganĭ străinĭ 192
CAP. XVIII.—*Dările sub Hangeri* 192
Diverşĭ scriitorĭ despre Hangeri 192
Indoirea dărilorŭ: (*oĭeritul*, dijmăritulŭ, tutunăritulŭ 193
Pitacŭ din 20 Iunie 1799 către Divanŭ să chibzuiască dările ca să ajungă banĭ pentru oştire (notă) 193
Zilot despre indoirea birurilorŭ (notă) 193
Breslaşiĭ daţĭ în birŭ cu ţéra 194
Oprirea facereĭ de scutelnicĭ 194
Pitacŭ din 28 Aprilie 1798 (din eróre tipăritŭ 1797) ca să nu iasă locuitorĭ din Bucurescĭ pe la sate, de cât dând chizăşie că şi-aŭ plătitŭ darea 194
Scutelnicĭ acordaţĭ luĭ Manolache Brâncoveanu 195
Plata vinăriciuluĭ întinsă şi la mônăstirĭ 195
Catagrafia vielorŭ 195

Pagina
Mazilii se opunŭ a plăti vinăriciul. *Sunt obligaţi* 195
Birulŭ peilor de epure. Abuzurí isprăvniceşcí 195
Pitacul Căimăcămieĭ luĭ Hangeri din 4 Noembre 1797 către Divanŭ să reguleze aprovizionarea ósteĭ turcescí 196–197
Plocóne şí havaeturí (note) 196
Repartiţiunea banilorŭ zahareleĭ 197
Hangeri se duce la tabára turcă 11 Febr. 1798 198
Căimăcămia lăsată în Bucurescí 198
Hangeri iartă boïerimea din Bucurescí de banií cisluiţí şi asupra cí 199
N. Saegiu Epistatulŭ tainaturilorŭ oştireĭ 199
Requiziţiunĭ în natură 200
Nemulţămirea ţĕranilorŭ 200
Hangeri emoţionatŭ de nemulţămirí 200
Cartea luĭ Leu Paşa către Vodă Hangeri 201
Ţĕraniĭ îşĭ pierd boiĭ, carele şi adesea viaţa în podveḑĭ. 201
Ţĕraniĭ trag la «*edec*» pe Dunărea 201
Eĭ fugŭ, se espatriază 202
Ioniţă Ştirbeĭ Epistatŭ al zahareleĭ. *Apoĭ Al. Văcărescu* 202
Calimach Vodă din Moldova şi zaharelele turcescí 202
Goştinăritulŭ sub Hangeri (1798) 203
Boïerimea, Divanul se împotrivesce, apoĭ cedéză 203
Deslegarea goştinăritului prin carte patriarcală 203
Iérna grea. Catagrafiarea vitelorŭ. Immediată percepere a dăreĭ 204
Informaţiunea despre văcăritŭ de «*Pe file de ceaslovŭ*» (notă) . 204
Dionisie Eclesiarcul despre goştinăritŭ 205
Proclamaţiunea din 15 Ianuarie 1799 a luĭ Hangeri justificându-se pentru goştinăritŭ 205
Ţĕraniĭ obligaţi a'şĭ vinde vitele pe nimica 206
Cu cine împarte Hangeri baniĭ goştinăritului 206
Vămile şi ocnele sub Hangeri 206
Revizuirea tarifuluĭ vamalŭ în 1798 207
CAP. XIX.—*Ţeranul sub Hangeri* 207
Circularea din 10 Ianuarie 1798. Deosebire între vorbe şi fapte . 208
Transportarea săreĭ la schele prin ţĕranĭ 208
Hangeri apără ţĕraniĭ de pe moşia Domnéscă din jurulŭ Câmpu-Lunguluĭ de claca ce li cer têrgoveţi 208
Indemnarea ţĕranilorŭ să are 208
Ţĕraniĭ sunt obligaţi să facă varŭ pentru vel Logof. Brancovénu 209
Zapciĭ şi arnăuţi opriţi de a lua cu sila carele cu lemne aduse de ţĕranĭ spre vêndare 209

Pagina

Oprirea abuzuluĭ cu poslușnicĭ 209
CAP. XX. — *Comerciŭ, industrie, fabrice, menziluri, sub Hangeri* 210
Fabrica de hârtie declarată «netrebuincióșă» 210
Fabrica de postav 210
Piuă la acéstă fabrică 210
Situațiunea Comerciului 211
David staroste de ovreĭ la Focșanĭ, cu misiunea de a maĭ chiăma în țéră și alțĭ ovreĭ 211
Evreĭ scutițĭ de dăjdiĭ 8 Septembrie 1897 211
Breasla evreilor din tótă țéra 212
Scutirĭ acordate starosteĭ de evreĭ 212
Brésla bărbierilor. Decret reînoit în 10 Iulie 1798 212
Cislă asupra isnafurilor în 5 Februarie 1798 pentru mobilarea caselorŭ de musafirĭ (notă) 212
Negușătorii pământenĭ asupriți 213
Monopolurile împedică prosperitatea comerciului 213
Narturile (notă) 213
Înființarea de târgurĭ septemânale 213
Ploesciĭ sub Hangeri 213
Meseriașĭ dațĭ poslușnicĭ la boieri 214
Menzilurile sub Hangeri și actele relative 214
Târgulŭ moșilorŭ. Dărĭ relative 214
Poștele nu servă pentru comerțŭ 215
CAP. XXI.—*Edilitatea. Pavele. Ape. Restaurarea curțeĭ domnescĭ. Higenă. Spitale. Ciumă* 215
Pieți publice 217
Drumulŭ de la Câineni 217
Paza de incendiĭ. Primele pompe 217
Sbucnirea ciumeĭ la 1798. Mĕsurĭ profilactice 217
Hangeri reînoesce la 22 Ianuare 1798 hrisovulŭ spitalelorŭ de la Dudescĭ 218
Cele 6 rînduri de ciumă întâmplate în Muntenia 218
Cărți la județe pentru ciumă 219
Preoțiĭ ca agenți sanitarĭ 219
Desinfectarea lucrurilorŭ molipsite 219
Spitalele vechĭ Pantelimonu și Colțea 219
Spitalulŭ jupâneseĭ Maria Mănăilésca din județulŭ Buzĕŭ . . . 220
La 15 Iulie 1798 reînoirea hrisovuluĭ mânăstireĭ Colțea 220
Doctorĭ și spițerĭ sub Hangeri 220

CAP. XXI.—*Istoria domniei luĭ Hangeri* Pagina
Polcovnicia de ciocli (notă) 221
Hangeri iubia fastulŭ 222
Reconstruirea curţeĭ domnescĭ (note) 223
Medalia de argint a luĭ Hangeri . . . . . 223—226
Dómna Ruxandra soţia luĭ Hangeri 226
Diverse hrisóve în favórea Dómneĭ Ruxandra 227
Lăcomia luĭ Hangeri de moşiĭ şi averĭ 227
Bacsiş luĭ Căpitanŭ-Paşa 230
Pazvantoglu. Rebeliunea luĭ 230
Espediţiunea luĭ Ali-Paşa 231
Căpitanŭ-Paşa cu noua expediţiune 231
Daruri de sare la *Găzdaşi* aĭ luĭ Hangeri (notă) 231
Asediulŭ Vidinuluĭ 231
Hangeri la Craiova 232
Căpitanŭ-Paşa bătutŭ de Pazvantoglu. 232
Originea germană a luĭ Pazvantoglu (notă) 232
Intrigile dintre Căpitanŭ-Paşa şi Ali-Paşa 232
Căpitanŭ-Paşa la Bucurescĭ 234
Dionisie Fotino şi Dionisie Eclesiarculŭ despre visita luĭ Căpitanŭ-Paşa la Bucurescĭ 233
Zilotŭ despre acésta 233
Orgia de la Palatŭ 233
Relaţiunile Turcieĭ la 1798 cu puterile Europene. Situaţiunea diverselorŭ state Europene 233
Flota ruséscă în Dardanele. Tratat de alianţă între Ruşĭ şi Turcĭ la 27 Dec. 1798. Tratat între Pórta şi Anglia în 5 Ian. 1799. 235—236
Hangeri şi Calimah faţă cu situaţiunea politică externă 236
Beratulŭ Porţeĭ pentru Consulatulŭ frances în Valahia şi Moldova 237
Recepţiunea Consulilorŭ francesĭ la Bucurescĭ şi Iaşĭ . . . 236—237
Scrisórea luĭ Cara către Calimah recomandându-ĭ pe consululŭ Parrand. Răspunsulŭ luĭ Vodă Calimah din 21 Martie 1798 239
Cara către Talleyrand despre primirea făcută la Iaşĭ luĭ Parrand 240
Consululŭ Fleury la Bucurescĭ arestatŭ 241
Arestarea luĭ Parrand la Iaşi 241
Instigaţiunile Rusieĭ contra Francieĭ 241
Consuliĭ aruncaţi în închisórea şépte turnurĭ din C-nopol (note) . 241
Supusŭ Francesŭ transformatŭ în raia română 242
Desertorĭ Muscalĭ extradaţi 242
Duhul franţuzescŭ în principate 243

Pagina

Opositiunea contra luĭ Hangeri. Turnavitŭ şi Ión Faca 243
Boĭerĭ favoriţĭ de Hangeri 244
Proclamaţiunea luĭ Hangeri din Noembre 1798 vestindŭ victorie a Turcilorŭ asupra 5000 de Francesĭ 245
Proclamaţiunea luĭ Hangeri din 30 Ianuarie 1799 către ţéră, cercándŭ să o împace (notă) 246
Impăcarea luĭ Pazvantoglu, dupĕ Naum Rômniceanu (notă) . . . 247
Data mazilireĭ şi uciderei luĭ Hangeri dupĕ diverşĭ scriitorĭ . . 248
Naraţiunea uciderei dupĕ Zilotŭ . . . . . 248—251
Dionisie Fotino despre acesta-şi evenimentŭ . . . . . 251—253
Naum Rômniceanu de asemenea 253
Inteţirea percepereĭ goştinăriturluĭ 254
Diverse persóne însemnate trecênd prin Muntenia (notă) 254
CAP. XX. — *Muntenia. Ultimulŭ an al secol. 18-lea Alex. Moruz* 255
Situaţiunea politică europeană în 1799 255
Bonaparte şi Anglia 255
Numirea luĭ Alex. Moruz ca Domnŭ al ţĕreĭ muntenescĭ. Sosirea luĭ la Bucurescĭ 256
Motivele acesteĭ schimbărĭ de Domnie 256
CAP. XXIII.—*Moldova sub Alex. Calimah* 257
Data urcăreĭ pe tron a luĭ A. Calimah . . . . . 258—259
Îngroparea luĭ Darie Donicĭ (note) 259
A. Donicĭ Caimacamŭ pănă la venirea luĭ Calimah 259
Drăghicĭ despre Calimah 261
Sigilulŭ mare şi celŭ micŭ alŭ luĭ Calimah 261
Semnătura facsimilată al luĭ Alex. Calimah 261
Biserica Moldoveĭ sub Calimah 262
Mitropolitulŭ Iacobŭ Stamate 262
Veniaminŭ Costache Episcopŭ la Huşĭ apoĭ la Romanŭ 262
Gramata canonică a Mitropolituluĭ Iacob din 1796 (notă) . . 262—264
Iacob al II-lea şi lucrările sale dupre Andreĭ Wolf . . . . 264—265
Pitaculŭ luĭ Calimah pentru rînduirea de egumenŭ la mônăstirea Cârligĭ (notă) 265
Semnătura facsimilată a luĭ Iacob Mitropolitulŭ 264
Hrisovulŭ bisericeĭ talpalarilorŭ 266
Filigranulŭ hârtieĭ acestuĭ hrisovŭ 266
Uliţă încalcată de Mitropolitulŭ 267
Acte relative la scolĭ 268
Hrisovulŭ din 15 Februarie 1796 pentru şcóla de la biserica

Pagina

Ospenieĭ, din Botoşanĭ 268
Hrisovulŭ din Iulie 1797 sporindŭ veniturile şcóleĭ din Botoşanĭ 269
Acte relative la administraţiune sub A. Calimah 269
Ciuma luĭ Cumbati 269
Rechisiţiunile militare sub Calimah 269
Divanulŭ Domnescŭ a luĭ A. Calimah 270
Ţĕranulŭ sub Calimah . . . . . 270—271
Regimulŭ pădurilorŭ sub Calimah 271
Ţĕranulŭ opritŭ de a se muta de pe o moşie pe alta (notă) . . 271
Dările sub Calimah. Adăugirĭ 272
Cumpĕrarea caselorŭ hatm. Costache Ghica şi ale luĭ Lupu Balş spre a le transforma în palatŭ Domnescŭ. Hrisovulŭ relativŭ din 3 Septembre 1795 . . . . . 272—273
Diverse scutirĭ 274
Dărurĭ de ţiganĭ pe la boierĭ 275
Acte relative la justiţie sub Calimah. 276
Diverse mĕsurĭ cu referinţă la justiţie . . . . . 277—278
Mazilirea luĭ A. Calimah . . . . . 278—279
CAP. XXIV. *Domnia luĭ Const. Ipsilant la Moldova* 279
Primul actŭ din Domnia luĭ Ipsilant 280
Firmanulŭ cu care C. Ipsilant este introdus la Domnie (notă) . 280—281
Sigiliulŭ mare alŭ luĭ C. Ipsilant 282
Sigiliulŭ mijlociŭ alŭ aceluiaşi 282
Divanulŭ luĭ Const. Ipsilant 282
Facsimile de sĕmnăturĭ a câţĭ-va din boierĭ din Divanŭ 283
Biserica moldavă sub C. Ipsilant . . . . . 283—284
Facsimile dupĕ semnătura luĭ C. Ipsilant 284
Mişcarea culturală sub Iacob II Putneanu 285
Retorica românéscă tipărită la Buda în 1798 285
Poetulŭ Alecu Văcărescu 285
Cartea luĭ Ión Florescu mare Vornicŭ 285
Restaurarea tipografieĭ metropolieĭ din Iaşĭ 285
Zidire de palatŭ la Galata 285
Hrisovulŭ neguţătorilorŭ pămèntenĭ de C. Ipsilant . . . . . 286—287
Slujba ajutorinţeĭ în 1799 288
Diverse moduri de a ajuta boïerimea 289
Zapisulŭ luĭ Costache Caragea întăritŭ de Domnitor (notă) . . . 289
Cutia milelorŭ în Moldova şi venitulŭ eĭ . . . . . 290—292
Despre hoţĭ faţă cu justiţia 292
Episodulŭ luĭ Tufecci-başa Gheorghe . . . . . 292—293

Pagina

Formalităţile pentru mezaturĭ 293
Andronache Donicĭ 294
Diverse acte relative la justiţie (note) 294
Anexe la volumulŭ VII 295
Documente relative la biserică 297–340
Hrisovulŭ luĭ A. Ipsilant pentru Mihaĭ-Vodă, din 2 Mart 1797 . 297
Documentŭ din 13 Martŭ 1797 pentru mônăstirea Dealu 297
» bisericeĭ Dudu din Craiova, din 25 Martŭ 1797 . . . 297
» din 27 Martŭ 1797, pentru grădina de la cişméua Mavrogheni 297
Documentulŭ mônăstireĭ Sărindar 298
» pentru mônăstirea Colţea din 9 Aprilie 1796. . . . 298
Hrisovŭ pentru mônăstirea Căldăruşaniĭ din 27 April 1797 . . . 298
Hrisovŭ din 1 Iunie 1797 în favórea bisericilorŭ zidite de Mihail Monahu, fostŭ Logofĕtŭ de taină. 298
Documentŭ relativŭ la judecata rudelorŭ Metropolituluĭ Cosma pentru cliromonia luĭ, din 9 Iunie 1797. 298
Actŭ datŭ în favórea mônastireĭ Arnota, din 8 Octombre 1797 . 299
Pitacŭ pentru mônăstirea Sărindarŭ din 13 Octombre 1797. . . 299
Anaforaua Metropolituluĭ Dositeĭ, din 18 Noembre 299
Carte din 1 Iulie 1797, pentru mônăstirea Slatina 299
Hrisovŭ pentru mônăstirea Pantelimonŭ din 10 Maiŭ 1797. . . 299
» » » Sinaia din 1 Ianuarie 1797 299
Pitacŭ pentru Episcopulŭ de Rômnicŭ Nectarie din 1 Feb. 1797. 299
Hrisovŭ pentru mônăstirea Xiropotamulŭ, din 2 Martie 1797 . 299–300
Hrisovŭ de reînoire pentru biserica ridicată de reposatulŭ Domnŭ Mihaiŭ-Vodă, din 1797 Martie 2 300–301
Carte de miluire pentru schitul Sf. Elefterie al metropolieĭ din 1797 Martie 5 301
Hrisovŭ de întărirea ca Egumenŭ la mônăstirea Mărcuţa a Ieromonachuluĭ Calinic, din 9 Martie 1797 301
Hrisovŭ de întărîrea milelorŭ pentru mônăstirea Mărcuţa, din 19 Aprilie 1797 301
Pitacŭ pentru mônăstirea Horezul, din 10 Martie 1797 301
Hrisóve de mile pentru schiturile Iezerulŭ şi Isvorulŭ frumosŭ, datŭ de A. Ipsilante în 17 Martie 1797 301–302
Actŭ de reîntărirea milelor mônăstireĭ Hagi-Dima, din 12 Martie 1797 302
Actŭ din 12 Martie 1797 datŭ de Al. Ipsilantŭ pentru reîntărirea cărţeĭ de milĭ mônăstireĭ Floceşciĭ 302
Al. Ipsilantŭ în 13 Martie 1797 acordă mônăstireĭ Stavropighi

Pagina

de la Moreea milele ce le aŭ avutŭ 302
Anaforaua metropolituluĭ Dosothei din 13 Martie 1797 pentru mônăstirea Dealu. . . . . 302 -303
Carte de la Al. Ipsilantŭ, din 14 Martie 1797. 303
Hrisovulŭ metropolieĭ, din 16 Martie 1797 303
Hrisovulŭ mônăstireĭ Sf. Spiridonŭ Noŭ, din 17 Martie 1797 . . 303
» » Govora, din 24 Martie 1797 303
Al. Ipsilantŭ întăresce mila luĭ Teodosie Ieromonachul, prin cartea de la 24 Martie 1797 303
Hrisovulŭ bisericeĭ Dudu din Craiova, dat în 1797 Martie 25 . 303—304
Carte de milă a Schituluĭ Prosia, dat de Al. Ipsilantŭ în 26 Martie 1797 304
Al. Ipsilantŭ reîntăresce milele bisericeĭ Cismeliĭ, prin cartea de la 27 Martie 1797 305
Al. Ipsilantŭ reîntăresce milele schituluĭ Cheia, prin cartea din 30 Martie 1797. 305
Hrisovulŭ mônăstireĭ Sărindarulŭ din 1 Aprilie 1797 305
Domnitorulŭ întăresce mila mônăstireĭ Sf. Spiridon Noŭ din Bucurescĭ, prin cartea de la 1797 Aprile 306
Al. Ipsilantŭ confirmă din noŭ milele mônăstireĭ Zlătarĭ în 2 Aprilie 1797 306
Al. Ipsilantŭ la 2 Aprilie 1797 confirmă milele Episcopieĭ de Argeşŭ. 306
Al. Ipsilantŭ întăresce mila Schituluĭ Mănăilescĭ din Vâlcea, prin cartea din 7 Aprilie 1797 306
Asemenea întăresce mila Schituluĭ Bistriţa, prin cartea din 7 Aprilie 1797 306
Hrisovulŭ mônăstireĭ Segarcea din 7 Aprilie 1797 307
Al. Ipsilantŭ în 9 Aprilie 1797 reînoesce milele şi scutirile mônăstireĭ Colţea 307
Al. Ipsilantŭ întăresce din noŭ milele mônăstireĭ Sf. Ion din Bucurescĭ, 1797 Aprile 9 367
Hrisovulŭ mônăstireĭ Bistriţa din 9 Aprilie 1797 307
Al. Ipsilantŭ în 1797 Aprilie 10 reîntăresce cartea de milĭ a le mônăstireĭ Mavrogheni 307
Al. Ipsilantŭ în 10 Aprilie 1797 reînoesce cartea de milĭ a bisericeĭ Grecilor, din Bucurescĭ 307
Al. Ipsilantŭ întăresce mila mônăstireĭ Druşco, în 10 Aprilie 1797 . . . . . 307- 308
Carte de la 10 Aprilie 1797 pentru biserica de la Poiana . . . 308
Al. Ipsilantŭ în 15 Aprilie 1797 acordă milĭ Schituluĭ Ulita . . 308

Pagina

Hrisovulŭ Schituluĭ Vâlcanŭ din 15 Aprilie 1797 308
Al. Ipsilantŭ în 15 Aprilie 1797 acordă milĭ mônăstireĭ Băbenĭ . 308
Al. Ipsilantŭ scutesce preoţiĭ de la Episcopia de Buzeŭ de dăjdiĭ, prin cartea din 15 Aprilie 1797 308
Al. Ipsilantŭ reînoesce Hrisovulŭ mônăstireĭ Arhimandritulŭ, în 20 Aprilie 1797. . . . . 308—309
Al. Ipsilantŭ acordă milĭ Schituluĭ Cotesci, prin cartea din 20 Aprilie 1797 309
Carte din 20 Aprilie 1797 în favórea bisericeĭ de la Orescĭ . . . 309
Hrisovulŭ mônăstireĭ Sloboḑia, din 24 Aprilie 1797 309
Al. Ipsilantŭ reînoesce cartea de milĭ ale mônăstireĭ din judeţul Saac. 25 Aprilie 1797 309
Hrisovulŭ mônăstireĭ Căldărușanĭ din 27 Aprilie 1797 . . . . 309—312
Al. Ipsilantŭ acordă mônăstireĭ Brâncoveniĭ milele anterióre, prin cartea de la 28 Aprilie 1797 312
Al. Ipsilantŭ confirmă milele mônăstireĭ Clocociov, în 28 Aprilie 1797 312
Intărirea hrisóvelor vechĭ a mônăstireĭ Gănescu din Doljŭ prin cartea din 29 Aprilie 1797 312
In 6 Maiŭ 1797 cartea luĭ Al. Ipsilantŭ pentru mônăstirea Isvoranĭ. 312
Al. Ipsilantŭ în 6 Maiŭ 1797 confirmă mila mônăstireĭ Cetăţuia. 312
Al. Ipsilantŭ în 10 Maiŭ 1797 reînoesce cartea de milă a Episcopieĭ Buzeuluĭ. . . . . 312—313
Al. Ipsilantŭ la 10 Maiŭ 1797 reînoesce cartea de milĭ pentru bisericele Domnescĭ 313
Cartea de milĭ a bisericĭ Sf. Ecatarina, din 13 Maiŭ 1797 . . . 313
Intărirea de milĭ a mônăstireĭ Isvorul Tămăduireĭ din Bucurescĭ din 13 Maiŭ 1797 313
Cartea de milĭ pentru Schitulŭ Ostrovulŭ (Argeş), din 16 Maiŭ 1797. . . . . 313—314
Intărirea hrisovuluĭ mônăstireĭ Sadova, din 16 Maiŭ 1797 . . 314
Hrisovulŭ mônăstireĭ Jitia, din 18 Maiŭ 1797 314
Confirmarea celor 2 hrisóve de milĭ ale mônăstireĭ Leşieḑi din 19 Maiŭ 1797 314
Carte de milă a mônăstireĭ Cernica din 21 Maiŭ 1797 314
Al. Ipsilantŭ confirmă milele mônăstireĭ Râmnicŭ (Râmnicul-Săratŭ), în 1797 Maiŭ 22 314
Al. Ipsilantŭ reîntăreşce cartea de milă a mônăstireĭ Căldărușanĭ, în 22 Maiŭ 1797 314
Hrisovulŭ mônăstireĭ Mărgineni (Prahova) din 22 Maiŭ 1797. . . 314

Pagina

Carte în favórea preoţilorŭ Bisericeĭ Domnescĭ din Câmpu-Lungŭ dată de Al. Ipsilantŭ în 25 Maiŭ 1797 314–315
Al. Ipsilantŭ reîntăresce cartea de milă a mônăstireĭ din Tîrgu-Văleni, din judeţul Saac. în 26 Maiŭ 1797 315
Cartea de milĭ a Schitului Prosia (Argeşŭ), din 26 Maiŭ 1797 . . 315
Hrisovul mônăstireĭ Cotrocenĭ din 28 Maiŭ 1797 315
Al. Ipsilantŭ reînoeşte Hrisovulŭ de milĭ a mônăstireĭ Nucetulŭ, din judeţul Dâmboviţa, în 30 Maiŭ 1797 315
Al. Ipsilantŭ confirmă cartea de milĭ a mônăstireĭ Mamulŭ în 4 Iunie 1794 316
Hrisovulŭ bisericeĭ din Bucurescĭ, ridicată de Misaihŭ Monachŭ, din 1 Iunie 1797. 316–317
Hrisovulŭ mônăstireĭ Sumla din Eparchia Trapezundeĭ, din 5 Iunie 1797. 317
Jăluirea Zoiţeĭ Clucereasa Moroia şi Clucereseĭ Maria Brătăşanca la Vodă, din 9 Iunie 1797 317–319
Resoluţiunea Domnitoruluĭ la acéstă jăluire, din 6 Iulie 1797. . 320
Cartea de întărire a Schitului Slatiórele (Vâlcea) din 9 Iunie 1797 320
Hrisovulŭ de mili alŭ mônăstiri Poiana Mărului, din 10 Iunie 1797. 320
Cartea de mili a mônăstireĭ Negoescĭĭ, din 12 Iunie 1797 . . . 320
Cartea de mili a Episcopieĭ de Buzĕu, din 12 Iunie 1797 320
Hrisovulŭ mônăstiri Megaspilion, din 12 Iunie 1797. . . . 320–321
Cartea de milĭ a mônăstireĭ Căluiul (Romanaţĭ). 13 Iunie 1797 . . 321
Hrisovulŭ mônăstireĭ Rĕsvanul din 14 Iunie 1797 321
Al. Ipsilantŭ reînoeşte milele mônăstireĭ Sf. Sava din Bucurescĭ în 16 Iunie 1797 321
Al. Ipsilantŭ întăresce mila de vinăricĭ a mônăstireĭ Vlahseraĭ în 16 Iunie 1797. 321
Hrisovulŭ şcóleĭ elinescĭ de la Arnăut-Chioiu. 22 Iunie 1797. 321–322
Hrisovulŭ mônăstireĭ Dâlhăuţi. 22 Iunie 1797 322
Hrisovulŭ de milĭ alŭ mônăstireĭ Bonţesci, din 22 Iunie 1797 . 322
Hrisovulŭ de întărire a milelorŭ monăstireĭ *Naum* de la Ochrida, din 24 Iunie 1797 322
Hrisovulŭ mônăstireĭ Plătărescĭĭ, din 27 Iunie 1797. 322
Hrisovulŭ Vlaherneĭ din Ţarigradŭ, de la 28 Iunie 1797. . . 322–323
Hrisovulŭ mônăstireĭ Arnăut-Chioĭ, din 30 Iunie 1797. 323
Al. Ipsilante reînoesce mila schitului Peştera, în 2 Iulie 1797 . . 323
Al. Ipsilante în 3 Iulie 1797 reîntăresce cartea de milĭ a mônăstireĭ Dealu 323
Al. Ipsilante întăresce mila mônăstireĭ Gruiulŭ din Ilfov, în 3

Pagina

Iulie 1797 323
Al. Ipsilante în 3 Iulie 1797 acordă milĭ mônăstireĭ de la Tèrgovişte. 323
Hrisovulŭ mônăstireĭ Mărculescĭĭ, din 10 Iulie 1797 . . . . 323—324
Hrisovulŭ Sf. Gheorghe, din 16 Iulie 1797 324
Al. Ipsilante acordă milă mônăstireĭ Lăculeţele, prin cartea din 20 Iulie 1797. 324
Al. Ipsilante în 21 Iulie reîntărește milele mônăstireĭ Plumbuita. 324—325
Actulŭ din 25 Iulie 1797 de miluirea schitului Turbaţĭ 325
Hrisovulŭ bis. Stavropoleos din 1797 August 3 325
Hrisovulŭ mônăstireĭ Viforita, de la 3 August 1797 325
Al. Ipsilante confirmă milele schituluĭ Fundătura, din 4 Aug. 1797. 325
Al. Ipsilante întăresce milele schituluĭ Fundătura în 4 Aug. 1797. 325—326
Hrisovulŭ mônăstireĭ Hurezu, din 5 August 1797 326
Carte de la 6 August 1797 pentru mônăstirea Duşco 326
Al. Ipsilante confirmă milele mônăstireĭ Căsciórele din Vlaşca, la 15 August 1797 326
Hrisovulŭ mônăstireĭ Sf. Spiridon vechĭ din Buc. 16 Aug. 1797. 326—327
Hrisovulŭ de milĭ ale Mitropolieĭ şi ale bisericilorŭ din Eparchia Drâstorului, din 16 August, 10 Octombre şi 15 Octombre. 327
Al. Ipsilante acordă milă schituluĭ Bândea, prin cartea din 27 August 1797. 327
Al. Ipsilante reînoesce hrisovulŭ de milĭ a bisericeĭ Creţulescu, din Bucurescĭ Septembre 1797 327
Al. Ipsilante reînoesce mila mônăstireĭ Sf. Ioan Evanghelistulŭ de la ostrovulŭ Patmos prin cartea din 4 Sept. 1797 . . . 327
Hrisovulŭ mônăstireĭ Plăviceni din 5 Sept. 1799 327
Hrisovulŭ mônăstireĭ Sf. Nicolae din Eparhia Miralichieĭ, din 5 Septembrie 1797. . . . . 327—328
Carte din 7 Sept. 1797 de rînduire de vinăriceriŭ pentru Ilfov. 328
Al. Ipsilante dă mônăstirilorŭ Grigoriu ot Sfetagora şi Precisteĭ de la Tavigrad pentru vinăriciu maĭ multe dealurĭ, prin cartea din 7 Sept. 1797. 328
Cartea din 8 Septembre 1797 scutindŭ de dărĭ pe un poslușnicŭ al Episcopieĭ Rîmnic. 328
Cartea din 8 Septembre 1797 miluindŭ pe Filoteĭ îngrijitorulŭ mitocului Episcopieĭ Rîmnic 328
Carte din 9 Septembre 1797 pentru Suiulgiu 328
Cartea luĭ Al. Ipsilante din 11 Septembre 1797 pentru servitoriĭ bisericeĭ din Tîrgovişţea 328
Al. Ipsilantŭ reînoesce cartea de milĭ a mônăstireĭ Radu-Vodă

Pagina

din 1797 Sept. 13. 329
Hrisovulŭ mônăstireĭ Vieroşulŭ, din 13 Sept. 1797 329
Hrisovulŭ mônăstireĭ Xenofont, din 15 Sept. 1797 329
Hrisovulŭ mônăstireĭ Dedulescĭ, din 15 Sept. 1797 329
Carte din 15 Sept. 1797 pentru mili Episcopieĭ de Rîmnic . . . 329
Hrisovulŭ Episcopieĭ Rîmnic (Vâlcea), din 10 Maĭ 1797 . . . 329—330
Pita-ŭ din 30 Sept. 1797 pentru mônăstirea Duşco 330
Hrisovulŭ mônăstireĭ Ivirulŭ, din 2 Octombre 1797 330
Hrisovulŭ mônăstireĭ Rătescĭ, din 7 Octombre 1797 330
Hrisovulŭ mônăstireĭ de la ostrovulŭ Patmosŭ din 8 Oct. 1797. 330—331
Cartea lui Al. Ipsilante, din 8 Oct. 1797, dată mônăstireĭ Arnota 331—332
Hrisovulŭ episcopieĭ Rîmnic, din 10 Octombre 1797 332
Hrisovulŭ mônăstireĭ Castrachi de la Rumele, din 10 Oct. 1797 332
Hrisovulŭ mônăstireĭ Duşco din 11 Octombre 1797. 332
Carte de la Al. Ipsilante, din 13 Oct. 1797, pentru deşertarea camerelorŭ de la mônăstirea Sărindar. . . . . 332—333
Cărţi legate la tacsildarĭ, din 19 Octombre 1797 333
Hrisovulŭ mônăstireĭ Egricapi din Ţarigradŭ, din 21 Oct. 1797. 333
Hrisovulŭ mônăstireĭ Dohiariul de la Sfetagora, din 21 Oct. 1797. 333
Hrisovulŭ mônăstireĭ Sf. Pavel de la Sfetagora, din 3 Oct. 1797. 333
Hrisovulŭ mônăstireĭ Brancovenĭ, din 3 Noembre 1797 333
Hrisovulŭ mônăstireĭ *Crimno*, din ostrovulă Haalchi, din 8 Noembre 1797. . . . . 333—334
Cartea luĭ Al. Ipsilante din 12 Noemb. 1797 pentru mônăs. Comana. 334
Hrisovulŭ mônăstireĭ Dintr'un-lemnŭ (Vâlcea), din Noemb. 1797. 334
Cartea pentru mitohulŭ mônăstireĭ Iarulŭ din 24 Noemb. 1797. 334
Anaforaua Mitropolituluĭ Dositheiŭ, din 18 Noembrie 1796, relativă la egumenulŭ de la Arnota. . . . . 334—335
Carte din 1 Iulie 1797 pentru biserica Adormireĭ de la Slatina. 335—336
Hrisovulŭ mônăstireĭ *Chiculŭ* de la ostrovulŭ Chipruluĭ, din 1797 Iulie 12 . . . . . 336—337
Hrisovulŭ din 1797 al mônăstireĭ Lavra 337
Hrisovulŭ mônăstireĭ *Balicului* din Ţarigradŭ din 5 Noembr. 1797. 337
Hrisovulŭ mônăstireĭ *Pantelimonŭ* din 10 Maĭ 1797 . . . . 337—340
Documente relative la şcolĭ . . . . . 340—343
Anexe la Capit. IV pagina 25 . . . . . 340—341
Anexe la Capit. VI pagina 70 . . . . . 341—343
Anexe la Capit. X fila 98 despre comerţŭ, industrie etc. . . 343—344
Anexe la Capit. VIII pagina 79. . . . . 344—345
Anexe la Capit. IX pagina 90 relative la justiţie 345

Pagina

Clironomia lui Enache Văcărescu 348
Impărţeala averei lui Enache Văcărescu . . . . . 350—357
Ospătare la Beilic 357
Apărarea hotarelorŭ despre Turci 357
Relativ la vinăriciŭ (6 Sept. 1799) 357
Sudiţii şi vel Cămărăşŭ 358
Prindere de Turci 358
Căimăcămie la 1 Decemb. 1797, după căderea lui Al. Ipsilante. 358
Cod. XXXII. 358
Divanulŭ Muntenescŭ la 19 Februare 1797. 358
Hangeri se întâlnesce în drumŭ cu Ipsilante. 358
Familia Văcărescilor 359
Anexă la pagina 158 . . . . . 360—366
Comoedie în 2 fapte pentru tarafurile cele ce aşadă Domnia. 360—365
Anexele Domnieĭ lui Hangeri 366
Biserica Sf. Eleftherie. Hrisovŭ, din 4 Ianuarie 1798. 366
Hrisovulŭ mônăstireĭ Sf. Spiridon noŭ, din 5 Maĭ 1798 366
Hrisovulŭ mônăstireĭ Sf. Gheorghe noŭ, din 23 Maĭ 1798 . . . 366
Hrisovulŭ mônăstireĭ Mărcuţa, din 24 Maĭ 1798 366
Hrisovulŭ Sf. Mitropolii, din 14 Maĭ 1798 366
Hrisovulŭ mônăstireĭ Sf. Ecaterina, din 23 Maĭ 1798 367
Hrisovulŭ mônăstireĭ Radu-Vodă, din 26 Maĭ 1798 367
Hrisovulŭ mônăstireĭ Neguţitorilorŭ, din 23 Maĭ 1798 367
Hrisovulŭ mônăstireĭ Cernica, din 14 Maĭ 1798 367
Hrisovulŭ mônăstireĭ Segarcea, din 27 Maĭ 1798 . . . . . 367—368
Hrisovulŭ mônăstireĭ Zlătarĭ, din 31 Maĭ 1798 368
Hrisovulŭ mônăstireĭ Răzvadul, din 5 Iunie 1798 368
Hrisovulŭ episcopieĭ Argeş, din 30 Maĭ 1798 368
Hrisovulŭ mônăstireĭ Toţi sfinţii, din 31 Maĭ 1798 368
Hrisovulŭ bisericeĭ şcólei Flocesci, din 23 Maĭ 1798 368
Cartea lui C. G. Hangeri pentru biserica Udricani, din 1 Iunie 1798. 369
C. I. Hangeri întăresce mila de vinăriciŭ a mônăstireĭ Resvanulŭ în 26 Maiŭ 1798. 369
Hrisovulŭ mônăstireĭ Văcăresci, din 26 Maiŭ 1798 369
» » Pantelimonulŭ, din 8 Iulie 1798 369
» » Archimandritŭ, din 30 Maiŭ 1798. 369
» » Glavaciocŭ, din 26 Maiŭ 1798 369
» » Sf. Ion din Focşani, din 23 Maiŭ 1798 . . 370
Cartea de milă a mônăstireĭ Băbeni, din 22 Maiŭ 1798 370

Pagina

Hrisovulŭ mônăstirei Stavropoleosŭ, din 26 Maiŭ 1798 370
Cartea mônăstirei Apostolache, din 22 Maiŭ 1798 370
Hrisovulŭ mônăstirei Mislea, din 25 Maiŭ 1798 370
» » Banulŭ, din 30 Maiŭ 1798 370
» » Ostrovulŭ, din 6 Iunie 1798 370
Cartea schitului Răteşcii, din 5 Iulie 1798 370
Hrisovulŭ mônăstirei Clocociov, din 24 Maiŭ 1798 . . . . 370—371
» » Plăviceniĭ, din 30 Maiŭ 1798 371
» » Hurezulŭ, din 30 Maiŭ 1798 371
Cartea mônăstirei Căsciórele, din 25 Iulie 1798 371
Hrisovulŭ mônăstirei Polovracı, din 16 Iunie 1798 371
Cartea mônăstirei Surpatele, din 10 Iunie 1798 371
Hrisovulŭ mônăstirei Sf. Ioĭ din Bucurescı dela 28 Maiŭ 1798 . 371
» » Negoescı din 30 Maiŭ 1798. 371
Cartea mônăstirei Căluiŭ, din 20 Iunie 1798 371
» » Isvorulŭ Frumosŭ, din 15 Iunie 1798 371
» » Titiriciulŭ, din 15 Iunie 1798 371
» » Bucovĕţulŭ, din 15 Iunie 1797 372
» » Slătiórele, din 20 Iunie 1798 372
Hrisovulŭ mônăstirei Govoreĭ, din 6 Iulie 1798 372
Cartea mônăstirei Cotmeana, din 18 Augustŭ 1798 372
Hrisovulŭ bisericei de pétră de pe moşia Tetoiulŭ, din 3 Sept. 1798 372
Cartea mônăstirei Mamulŭ, din 17 Iunie 1797 372
» » Tesluiŭ, din 15 Iulie 1798 372
Hrisovulŭ mônăstirei Gănescu, din 10 Iunie 1798 . . . . . 372—373
» » Isvoranĭ, din 7 Iunie 1798 373
» » Sf. Sava (Osfcenogo), din 29 Iulie 1798 . . 373
» » Hagi Dima, din 9 Iunie 1798 373
» » Grecilor (Ilfov), din 31 Maiŭ 1798 373
Cartea mônăstirei Domniţa Bilaşa, din 6 Iunie 1798 373
» schitului Prosia, din 8 Iunie 1798 373
» episcopiei Buzĕului, din 10 Septembre 1798 373
» mônăstirei Jâlei, din 17 Augustŭ 1798 . . . . . 373—374
» » Znagovulŭ, din Septembre 1798 374
» episcopiei Râmnicŭ, din 22 Iulie 1798 374
Hrisovulŭ episcopiei Râmnicŭ din 6 Iulie 1798 374
Cartea bisericei şi şcólei Sf. Apostoli Petru şi Pavel, din Bucurescı, din 28 Septembre 1798 . . . . . 374—375
Hrisovulŭ schitului Lespedile, din 24 Maiŭ 1798 375
» Sf. Elefterie, din Bucurescı din 18 Ghenarie 1799 . . 375

Pagina

Hrisovulŭ Baraţiilor din Bucurescĭ, din 8 Iunie 1798 375
» Catolicilor din R.-Vâlcea, din 10 Iunie 1798 375
» » » Muscel, din 1 Iunie 1798 375
» Mônăstirile din Orient . . . . . 375—377
» şcóleĭ de la Ţarigrad din 23 Augustŭ 1798. 375
» Mônăstireĭ Megaspilionŭ . . . . . 375—376
» spitalului şi şcóleĭ de la Terapia, din 29 Iulie 1798 . . 376
» Mônăst. din Constantinopole Vlah-Serai, din 30 Iulie 1798 376
» » Sf. Nicolae de la Miralichia, din 31 August 1798 376
» » Castrachi, din 20 Iulie 1798 . . . . . 376—377
» şcóleĭ de la Arnăutŭ-Chioiŭ, din 18 Ianuarie 1799 . . 377
Anexă la pag. 166 . . . . . 377—380
Hrisovulŭ de orênduiala Mônăstirilorŭ, din 10 Septembre 1798 377—380
Anexă la pag. 168 . . . . . 380—381
Pitacŭ la Mitropolitŭ şi la Episcopŭ ca să urmeze hirotoriile dupĕ hrisovŭ, din 12 Ianuarie 1798 380
Hangeri se adreséză către vel. Vistierŭ pentru cercetare şi îndreptarea catahrisisuluĭ ce facŭ protopopiĭ pe afară asupra preoţilorŭ, din 28 Aprilie 1798 380-381
Hangeri se adreséză către Ispravnicĭ pentru a înfrâna nedreptăţile protopopilor din judoţe, 1 Maiŭ 1798 381
Anexă la pag. 169. . . . . 381—382
Hangeri mustréză pe egumenulŭ Visarion dela Cotrocenĭ, că pentru ce aŭ lăsatŭ Mônăstirea să se strice. Îi poruncesce ca s'o drégă şi să'l încunoşciinţeze. 24 Iulie 1798 . . . . 381—382
Judecarea la divanŭ a căpitanuluĭ Iamandi cu egumenulŭ Mônăstireĭ Răzvanŭ. 14 Iulie 1798. 382
Scutirĭ de dăjdiĭ şi mituirĭ a preotuluĭ Ioan Brat Manea Brutaru pentru că aŭ dăruitŭ nisce case la orfanotrofie. 31 Maiŭ 1798 . 382—383
Carte de scutélă a popeĭ Mogoş de la Cojeşcĭ. 17 Sept. 1798. . 383
Pitacŭ la Ispravnicului de Mehedinţi pentru liuḍi bisericeĭ Domnescĭ din Cerneţi. 18 Augustŭ 1798 383
Anexă la pag. 173 383
Hrisovulŭ Orfanotrofieĭ din Bucurescĭ, din 29 Maiŭ 1798 . 383—390
» Mônăstireĭ Arnotă, din 18 Maiŭ 1798 . . . . . 390—391
» » Sărindarŭ, din 27 Maiŭ 1798. . . . . 392—394
Cartea Schituluĭ Turbaţi de mile, din 7 Iuni 1798 394
» bisericeĭ Sf. Vinerĭ, din 11 Iunie 1798 395
» » de la Poiana *şi a şcóleĭ pentru învĕţătura copiilorŭ*, de la 20 Maiŭ 1798 . . . . . 395—396

Pagina

Cartea bisericeĭ Isvorulŭ din Bucurescĭ, din 23 Maiŭ 1798 . . . 396
Hrisovulŭ Mònăstireĭ de la satulŭ *Vaĭ-de-eĭ*, din 23 Maiŭ 1798. 396—397
» Episcopieĭ Buzĕŭ, din 1798 . . . . . 397—399
Cartea de scutélă a preoţilorŭ de la biserica Domnéscă din Bucurescĭ, din 6 Iunie 1798 399
Hrisovulŭ Mònăstireĭ Plumbuita, din 1 Iunie 1798 . . . . . 399—400
Cartea Mònăstire Icóna, din 8 Iunie 1798 . . . . . 400—401
Cartea Bisericeĭ de la Adormirea Maicĭĭ Domnului şi *a şcóleĭ de lângă ea din 28 Maiŭ*. 1798 . . . . . 401—402
Hrisovulŭ Mònăstireĭ Colţeĭ pentru spital şi şcólă, din 15 Iunie 1798 . . . . . 402—406
Hrisovul Mònăstireĭ Bistriţa, din 1 Iunie 1798 . . . . . 406—408
» » Câmpu Lung, din 30 Maiŭ 1798 . . . 408—410
Carte a schituluĭ Gavana, din 16 Iulie 1798 410
Hrisovul bisericeĭ Ceauş-David, din 24 Iulie 1798 . . . . 410—413
Hrisovul Mònăstireĭ Cotrocenĭ, din 23 Maiŭ 1798 . . . . . 413—415
Cartea schituluĭ Namăescĭ, din 18 Maĭ 1798 415
Cartea Mònăstireĭ Sinaia, din Maiŭ 1798 415
Cartea de la biserica domnéscă din Caracal, de la 13 Iunie 1798 416
Cartea Sfăntuluĭ Spiridon Vechiŭ, din 3 Maiŭ 1798 . . . . 416—417
Cartea Mònăstireĭ Plătărescĭ, din 17 August 1798 417
Cartea Mònăstireĭ Gruiul, din 7 Iunie 1798 417
Carte de miluire, din 28 August 1798, a preoţilor de la Episcopia de Buzeŭ 418
Carte de scaune de carne a Episcopieĭ de Buzeŭ, din 29 August 1798. 418
Cartea schituluĭ Mănăilescĭ, din 28 Iunie 1798. . . . . 418—419
Volnicie de vinăriceriĭ aĭ Epitropieĭ, din 13 Septembrie 1798 . . 419
Cartea bisericeĭ Mavrogheni pentru vinăricĭ şi miluirĭ din 26 Maiŭ 1798 . . . . . 419—420
Cartea Mònăstireĭ Sadova pentru liuḍi, din 28 Iunie 1798. . . . 421
Hrisovul bisericeĭ domnescĭ şi a şcóleĭ din Cerneţí de la 18 August 1789 . . . . . 421—422
Hrisovul Mònăstireĭ Dealu, din 28 Maiŭ 1798 422-423
Cartea popeĭ Coman din Cojescĭ de la 1 Noembrie 1798. . . . 423
» » Atanasie de la spitalurile noue, din 10 Septembrie 1798 424
» » Bucur din Ulmenĭ, 11 Septembrie 1798 424
Hrisovulŭ mon. Câmpu-Lung, din 30 Maiŭ 1798 . . . . . 425—426
Curtea bisericeĭ de la Oreşcĭ, din 28 August 1798 429

Pagina
Cartea schitului Valea-mare, din 9 Iunie 1798 . . . . . 429—330
Hrisovulŭ Măriei Sale Dómnei pentru biserica şi şcóla din Cojesci şi alte miluiri, din 25 Septembre 1798 . . . . . 430—432
Hrisovulŭ bisericei Dintr'o di de la 18 August 1798 . . . . 432—433
Carte pentru un scaunŭ de carne al Episcopiei de Buzĕŭ, din 24 Septembre 1798 433
Carte pentru chinoviŭ la mon. Căldărușani, din 2 Iunie 1798 433—436
Hrisovul mitocului Episcopiei Rîmnic, din 27 Iulie 1798 . . 436—437
Cartea învĕţătorului de la Cojeşti de iertare de bir, din 4 Octombre 1798 438
Cartea luĭ Radu sin Bădică din Târgovişte de miluiri, din 3 Octombre 1798 438
Anexă la pag. 174 438
Cartea luĭ Şarşu ovreiŭ legătorŭ de cărţi, din 13 Octombre 1798 438
Anexe la cap. bisericeĭ sub Hangeri 439
Hrisovulŭ mon. Archimandritŭ pentru o móră, din 30 August 1798 . . . . . 439—440
Cartea schitului cetatea Negru-Vodă, din 27 Noembre 1798 . 440—441
Cartea mon. Mărginenĭ, din 30 Octombre 1798 441
Asemenea din 20 Octombre 1798 . . . . . 441—442
Biserica şi şcóla din Târgu-Jiŭ, carte de la 15 Iulie 1798 . . 442—444
Cartea Bisericeĭ Scheĭa, din 22 Mai 1798 445
Cartea bisericeĭ Dobroşeşcĭ de la satul Tărtăşeşci şi *a şcóleĭ* de acolo, din 23 Maiŭ 1798 445
Cartea mon. Brăncovenĭ, din 20 Decembre 1798 . . . . . 445—446
Cartea bisericeĭ Spirea, din 13 Ianuarie 1799 446
Cartea mon. Xenophont, din 29 Iulie 1798 . . . . . 446—447
Hrisovulŭ mon. Megaspilion, din 29 Iulie 1798 . . . . . 447—449
Hrisovulŭ mon. din Ostrovul Patmos şi a şcóleĭ de acolo, din 24 Iulie 1798 . . . . . 449—451
Anexă la pag. 377 451
Hrisovulŭ bis. Arnăut-Chioĭ, din 18 Ianuarie 1799 . . . . 451—452
Hrisovulŭ mon. Curuciuşmea, din 18 Ianuarie 1799 . . . . 452—453
Anexă la pag. 163 453
Cartea şcóleĭ sloveneşcĭ de la sf. Gheorghe vechiŭ, din 11 Iulie 1798 . . . . . 453—454
Cartea bisericeĭ şi *şcóleĭ* din Tărtăşesci, din 1 Aprilie 1798 . . 454
Carte de miluirea doctorului Constantin, din 21 August 1798, 454—455
Cartea doctoruluĭ Silvestru, din 21 August 1798 455
Cartea bisericeĭ domneşcĭ şi a şcóleĭ din Cerneţĭ de la 18 August

Pagina

1798 . . . . . 455—456
Cartea bisericeĭ şi a *şcóleĭ* de la satul Greciĭ, din 31 Maiŭ 1798, 456
Carte de miluire a *şcóleĭ* de la Tèrgu-Iiŭ, din 15 Iulie 1798 . 457—459
Carte pentru biserica şi *şcóla* din Cojeşcĭ, din 3 August 1798 . . 459
Carte deschisă la ispravnicĭ recomandându-le o trupă de pehlivanĭ şi comedianţi francezĭ, din 29 Maiŭ 1798 459
Carte de scutire a dascălului de la *şcóla* din Cojeşcĭ, de la 4 Octombre 1798 460
Pitac cătră Mitropolitŭ pentru baniĭ preoţilorŭ, din 26 Aprilie 1798 460
Cartea bisericeĭ şi *şcóleĭ* din Tărtăşeşcĭ, din 1 Aprilie 1798 . . . 460
Anexe la cap. XVI pag. 176. *Documente relative la administraţiune* 461
Orînduiala havaeturilor logofeţieĭ Divanuluĭ . . . . . 461—464
Pitac din 10 Aprilie 1798 pentru stirpirea locustelor 465
Anexa la pag. 176 465
Hrisovŭ pentru departamentulŭ Epitropieĭ, din 22 Ianuarie 1798. 465—471
Anexă la pag. 178 471
Carte din 3 Februarie 1798 de orînduire a patru neguţătorĭ la Epitropie 471
Carte din 7 Februarie 1798 cătră Radu Golescu vornic obştirilor 471
Carte din 5 Februarie 1798 de orînduire a patru boernaşĭ la Epitropie 472
Carte din 31 Ianuarie 1799 pentru cercetarea socotelelor epitropieĭ 472
Anexă la pag. 180 472
Avaetul cutieĭ de la dregătorĭ . . . . . 472—73
Carte din 31 Octombre 1798 de scutire a mitropolieĭ şi a Episcopiilor de ceva la cutie deciuiala la vinăriciŭ 473
Hrisovulŭ pentru cutia milelor din 20 Ianuarie 1798 . . . 473—478
Cartea din 17 Septembre 1798 cătră vornicu obştirilor pentru a nu mai rîndui leĭ din cutie 478
Anexă la pagina 181 478
Hrisovulŭ logofeţieĭ de obiceiurĭ, din 12 Aprilie 1798 . . . 478—481
Anexă la pag. 182 481
Pitac din 4 Ianuarie 1799 relativ la iraturile epitropieĭ . . 481—482
Anexă la pag. 183 483
Circulară din 18 Febr. 1778 relativă la nedreptăţile din sate . . 482—483
Carte din 23 Octombre 1798 constatând prevaricaţiunile ispravnicilor din Vlaşca 483

Pagina

Anexa la pag. 184 483
Pitac din 30 Iulie 1798 autorizând pe un particular să prindă hoţĭ . . . . . 483—484
Pitac din 5 Martie 1798; abuzurĭ cu slujitorĭ din Vlaşca 484
Pitac din 2 Aprilie 1798 pentru organisarea deliilorŭ, Tufecciilor, Neferiilor şi oprirea de port de arme de particularĭ . . . 484
Anexă la pag. 185 485
Nizanulŭ băilorŭ, cafenelelor, băcăniilorŭ şi cârciumelorŭ din 3 Noembr. 1798 485
Nizamulŭ pentru âmblarea nóptea cu felinar, din 3 Noembr. 1798 485
Pitacŭ la Aga, din 7 Noembre 1798, pentru străinĭ ce sosesc în Bucurescĭ 485
Idem din 6 Ianuar . . . . . 486—487
Pitac din 30 Martie 1798 pentru oprirea de port de arme 487
Idem din 9 Sept. 1798 către Hatmanŭ 487
Anexă la pag. 186 487
Anchetă ordonată în 9 Febr. 1798 in judeţulŭ Buzeŭ după reclamaţiunea unor locuitorĭ plăeşĭ . . . . . 487—488
Poruncĭ din 10 Ianuarie 1798 la toţĭ vataşiĭ plaiurilor pentru nizamul Mărgineĭ 488
Circulare din 24 Ianuarie 1798, la tóte judeţele ca să se îndemne locuitoriĭ la arăturĭ . . . . . 488—489
Anexe la cap XV Justiţia 489
Publicaţiĭ pe la tóte judeţele către Ispravnicĭ, cu povăţuirĭ a păzi dreptatea locuitorilorŭ, din 10 Ianuarie 1798 . . . 489—490
Carte către boeriĭ divanuluĭ, din 6 Ianuarie 1798 490
Anexă la pag. 188 490
Carte către Dumnélorŭ boeriĭ Divaniţĭ de la Craiova cu povăţuirĭ şi învĕţăturĭ a păzi dreptatea locuitorilorŭ, din 1798 Ianuarie 12 . . . . . 490—491
Pitacŭ la veliţĭ boeri a sta să caute judecăţile şi să se strîngă la un cias şi jum. din 1798 Sept. 25 . . . . . 491—492
Pitacŭ la Aga şi Spătarŭ ca să se afle zapciiĭ la Divan, la un cias şi jum. din 1798 Sept. 25 492
Pitacŭ prin care se orênduesce Sărdarŭ Şerban judecătorŭ la Spătărie, din 1798, Ianuarie 8 . . . . . 492—493
Anexă la pagina 189 493
Publicaţiĭ la tóte judeţele şi la Căimăcamŭ pentru rêndulŭ hoţilorŭ şi făcĕtorilorŭ de rĕŭ, ca să nu-ĭ ţie maĭ mult de treĭ ḑile la Ispravnicatŭ, din 1798 Ianuarie 24 493

Pagina

Pitacŭ către Departamentulŭ de Cremenalionŭ pentru hoţiĭ ce se slobodŭ prin chezăşie, de la puşcărie, să se arate şi la Spătărie, din 1798, Aprilie 15 . . . . . 493—493
Carte către jud. cătoriĭ de la Departamentulŭ de Cremenalionŭ, din 1798, Aprilie 19 494
Carte către vel Spătarŭ pentru hoţi din 1798, Aprilie 18 494
Pitacŭ pentru orênduiala departamentuluĭ cremenalion şi pentru Petrache ca să orênduiască Logofetŭ alŭ treilea din 1798 Martie 7 495
Pitacŭ către judecătoriĭ de Cremenalionŭ pentru buna eftasie, din 26 August 1798 . . . . . 495—496
Anexă la pagina 190 496
Carte către Departamentulŭ de şépte, din 1798 Iulie 14 . . 496—497
Anexă la pagina 191 497
Publicaţiĭ la tóte judeţele pentru oprirea judecăţilorŭ de la 15 ţile ale luneĭ Iunie până la sfêrşitulŭ luĭ Iulie, din 1798 Iunie 11 497
Publicaţiĭ la tóte judeţele şi la Caimacanulŭ, pentru contenirea judecăţilorŭ pe vremea culesurilorŭ de viĭ, din 1798 Sept. 11 497
Ioan, precupeţŭ din mahalaua Pantelimonuluĭ dă unŭ zapisŭ în 1798 Noembrie 6, în favoarea celorŭ doĭ ómenĭ carĭ aŭ greşitŭ drumulŭ . . . . . 497—498
Domnitorulŭ trimite la osînda ocneĭ pe Anghel Andrianopoli în 1798 Iunie 18 498
Domnitorulŭ dă o anafora în favórea luĭ Nicolae Brâncovénu, ca să i se facă dreptate, în 1798 Octombrie 19 . . . . . 498—499
Pitacŭ către vel Vist. Scarlatŭ Ghica şi Radu Golescu Vornicŭ alŭ obştirilorŭ, pentru casa Căminaruluĭ Dudescu, din 1798 Noembre 21 499
Domnitorulŭ dă pitacŭ soţieĭ Răducanuluĭ în 1898 Maiŭ 18. 499—500
Anexă la pagina 189 500
Domnitorulŭ poruncesce Ispravnicilor ca să prindă pe tâlhariĭ, hoţiĭ, făcătoriĭ de rĕŭ şĭ pe gazdele lorŭ, 1798 Ian. 24. 500—501
Pitacŭ relativŭ la arestărĭ la spătărie şi agie, către vel Spătarŭ din 1798 Septembrie 9 501
Hangerĭ orênduesce ca hotarnicĭ pe vel Sĕrdarŭ Alex. Colciag şi pe vel Sĕrdarŭ Andronie Fotino, ca să sforéscă moşia Cojescĭ, în 1798 Octombrie 21 . . . . . 501—502
Asemenea relativŭ la hotarele Cojeştilorŭ, din 16 August 1798 . 502
Asemenea pentru hotarele moşieĭ Belciugata, din 5 Nbr. 1798 502—503

Pagina

Asemenea pentru moşia Breaza şi Talia din 4 Decembrie 1798 . 503
Asemenea pentru unŭ munte de la Comarnicŭ, din 3 Ian. 1799. 504
Sudiţi faţă cu justiţia 504
Arestarea supusului rusescŭ Anghel Rusu, 14 Sept. 1798 . . . 504
Implinirea paharniculuĭ Ioan Faca pentru banĭ datoriţi sudituluĭ Atanase Dumitriu din 23 Octombrie 1798 504
Anexe la cap. XVI 504
Carte pentru sameşulŭ State Logofetŭ ce s'aŭ doveditŭ mâncătorŭ, 9 Aprilie 1798 . . . . . 504—505
Poliţă de banĭ dată de Hangeri luĭ Al. Ipsilant întâlnindu'lŭ in cale. 505
Vodă îşĭ apropiézăţiganĭ particularĭ, din Ianuarie 1799 505
Pitacŭ la Hatmanŭ pentru plata de către Armăşie a banilorŭ datoriţi epitropieĭ, de la aurarĭ din Vălcea, din 27 Noemb. 1798. 506
Pitacŭ la mitropolitŭ şi boierĭ pentru ajutorulŭ de banĭ ce se cere, 21 Iulie 1798 506
Cărţi legate la Ispravnicĭ pentru catagrafia oilorŭ şi micilorŭ ce se taie în oraşe la scaune de la 23 Aprilie inainte, 24 Aprilie 1798 . . . . . 506—507
Pitacŭ la Radu Golescu pentru socotelile oieritului, din 2 Septembre 1798 507
Pitacŭ pentru indoirea dăreĭ oieritului şi dijmăritului. 8 Iun. 1798 507
Carte la ibractarulŭ alŭ doilea să cerceteze năpăstuirile făcute la locuitoriĭ din judeţulŭ Secuenĭ de către slujbaşiĭ oieritului i dijmăritului, din 26 Sept. 1798 508
Pitacŭ ca măcelariĭ să plătéscă indoiala oeritului, din 11 Septembre 1798 508
Cărţi legate la tóte judeţele ca breslaşiĭ să intre la bir cu ţéra. 12 Iunie 1798 508
Publicaţiĭ la tóte judeţele pentru rîndulŭ scutelnicilorŭ, din 18 Maiŭ 1798 . . . . . 508—509
Hrisovulŭ Vorniculuĭ Manolache Brâncovénu, din 17 Noembre 1798 . . . . . 509—511
Cărţi legate prin tóte judeţele pentru catagrafiarea viilorŭ, din 18 Aprilie 1798 511
Carte din 5 Maiŭ 1798 explicândŭ cum să se măsóre viile . . . 511
Pitacŭ în favórea cumpĕrătorilorŭ vinăriciului Decembre. 1798 . 512
Carte deschisă către Ispravnicĭ, să înceteze abusiva cerere de peĭ de iepure de la locuitorĭ; 11 Ianuarie 1799 512
Facsimila dupĕ documentulŭ din 1798, prin care Toder sin Nicolae Berivoescul e recunoscutŭ mazilŭ 513

Pagina

Pitacŭ din 22 Noebr. 1798; care de rechisiţiuni stătute pe drumurĭ 514
Pitacŭ din 30 Martie 1798 către mitropolitulŭ pentru rĕmăşiţele de bani de la Episcopiĭ 514
Pitacŭ din 30 Martie 1798 de iertarea banilorŭ zahareleĭ pentru boerĭ, bresle şi slujbaşĭ 514
Pitacŭ din 19 Aprilie 1798 ordonândŭ împlinirea banilorŭ zahareleĭ 514
Pitacŭ de iertare a banilorŭ zahareleĭ a boerilorŭ, a breslaşilorŭ şi a tuturorŭ funcţionarilorŭ. 30 Martie 1798 515
Pitacŭ din 22 Aprilie 1798 relativŭ la mieiĭ fătaţĭ de oile luate în rechisiţiune 515
Pitacŭ din 30 Aprilie 1798, dare de salahorĭ care să tragă pe Dunăre vasele la *edecŭ* 515
Pitacŭ din 14 Ianuarie 1799 pentru tragerea la rĕspundere de banĭ a luĭ Arabagi-başa pentru închiriare de care . . 515—516
Pitacŭ de la 18 Noembre 1798 pentru care de zaherea din maĭ mulle locurĭ 516
Carte de orênduire a clucerului Văcărescu ca zaharagiŭ peste Oltŭ, în 15 Febr. 1798 . . . . . 516—517
Urmărirea luĭ Barbu şi Sandu Logofeţelulŭ, carĭ aŭ mâncatŭ banĭ de aĭ zahereleĭ şi aŭ fugitŭ; 3 August 1798. 517
Pitacŭ din 16 Ianuarie 1799 informândŭ pe tacsildarulŭ Goştineĭ ce dare are de a percepe 517
Pitacŭ din 6 Ianuarie 1799 ordonândŭ tacsildarilorŭ Goştineĭ, că odată cu catagrafiarea vitelorŭ să se şi iée darea pe ele . 517
Circulara din 15 Ianuarie 1799, ca să percépă Goştina cu păsuélă şi fără de bătăĭ 517
Licitarea vămilorŭ, 7 Ianuarie 1798 518
Pitacŭ de rênduire de epistatŭ la carvasara, din 31 Dec. 1798 . 518
Pitacŭ din 4 Decembre 1798 pentru revederea tarifuluĭ vamalŭ. 519
Pitacŭ din 6 Decembre 1798, să fie păsuiţĭ locuitoriĭ cu transportarea sărĭĭ la scheĭ fiindŭ drumurile grele 519
Pitacŭ din 1 Aprilie 1798 relativŭ la claca locuitorilorŭ de pe moşia Domnéscă din jurulŭ Câmpu-lunguluĭ 520
Idem din 2 Aprilie 1798 pentru aceeaşĭ afacere 520
Hrisovulŭ Dómneĭ Luxandra Hangeri, din 27 Iulie 1798 . 520—521
Evaluărĭ de moşiĭ ce are de gândŭ să le cumpere Vodă 521
Hrisovulŭ de milĭ a luĭ Beizede a Grigore Şuţu, din 22 Sept. 1798. 522—524
Anexe la Cap XIX pag. 210 524
Târgŭ la Comarnic, 10 Septembre 1798 525

Pagina

Idem, din 5 Octombre 1798 525
Nouĕ cărți la nouĕ județe vestindŭ că târgul Comarnic s'a strămutatŭ la Breaza, din 1 Dec. 1798 . . — 526
Treĭ cărți legate la Teleorman, Olt și Romanați pentru oprirea dăreĭ cailorŭ de pe la Menzilhanele, fără de poruncă, din 5 Februarie 1798 . . . . . 526—527
Cărți deschise pe la Ispravnicĭ pentru a cumpĕra caĭ pentru trebuința Menzilhaneliĭ și alți neguțătorĭ, să fie opriți pĕnă se va împlini suma, din 19 Aprilie 1798 527
Pitacŭ pentru păşunea cailorŭ de Menzil de la postă, din 22 Aprilie 1798 . . . . . 527—528
Pitacŭ către ispravnicĭ pentru rândul Menzilhanelelorŭ, din 9 Septembre 1798 528
Poruncĭ la opt județe și una la caimacamŭ de a cumpĕra caĭ de treaba Menzilurilorŭ, pĕnă la 20 al luneĭ luĭ Maiŭ 528
Treĭ cărți legate la Teleorman, Olt și Romanați, pentru oprirea dăreĭ cailorŭ dę pe la Menzilhanele, din 15 Febr. 1798. 528—529
Anexe la Cap. XX (pag. 215). *Edilitate* 529
Hrisovulŭ mônastireĭ Colțea, din 15 Iunie 1798 . . . . . 529—533
Pitacŭ către Vornicĭ, spre a merge la hotarele politieĭ orașuluĭ Bucurescĭ spre a afla semnele hotarelorŭ, din 23 Maiŭ 1798. 533—534
Pitacŭ către biv. vel Banŭ Mavrocordat epistatul spătărieĭ spre a cerceta cu zapciĭ orânduiți intr'adins tóte marginile Bucureștilor de jur împrejur, din 1798 Febr 4 . . . . . 534—535
Pitacŭ prin care se orânduesce Polcovnicŭ de poduri tot Costache, din 1798 Sept. 28 535
Pitacŭ către Vornicŭ al obștirilorŭ spre a derege podurile Bucurescilor, din 1798 Iunie 5 535
Pitacŭ către boĭerĭi veliți aĭ Divanuluĭ spre a drege cele patru poduri a politieĭ din 1798 Oct. 11 . . . . . 535—536
Pitacŭ către vel Vornicŭ alŭ obștirilor pentru a plăti lucrătorilorŭ suma banilorŭ ce aŭ să respundă analogon la facerea poduluĭ, 1798 Iulie 10 536
Asemenea și vel Spăt. să plătéscă muncitorilorŭ, 1798 Iulie 10. 536—537
» » » Vist. » » » » Noemb. 19 . 537
Domnitorulŭ poruncesce luĭ Const. sin Past.a Epistatulŭ șanțurilorŭ ca să se destupe gura șanțuluĭ Dâmbovița. 1798 Maĭ 12 537
Pitacŭ către vel Spătarŭ și vel Hatmanŭ Epistatŭ al Agieĭ spre a se îngriji de podurile din politia Bucurescilorŭ, ce sunt pe Dâmbovița, din 1799 Febr. 2 . . . . . 537—538

Pagina

Domnitorulŭ poruncesce luĭ Matei Fălcoianu, Ispravnicŭ alŭ politeĭ Bucurescilorŭ, ca să astupe baltăcurile de pe ulițele în carĭ nu sunt poduri, 1798 Febr. 5 538

Domnitorulŭ poruncesce vel Vistieruluĭ Barbu Văcărescu spre a direge podulŭ de la drumulŭ vămeĭ Câinenĭ, din 1798 Iunie 10 538

Pitacŭ cu Mumbașir ciohodar, ca să implinească vameșulŭ obo-rului tal. 100 ai suiulgiului din 1798 Sept. 27 539

Domnitorulŭ poruncesce vel Vorniculuĭ obștireĭ Radu Golescu, ca să se facă două tulumbe pentru Bucurescĭ, 1798 Oct. 31 539

Domnitorulŭ poruncesce vel Vorn. obștireĭ Radu Golescu ca să se ingrijésca de luminărĭ, 1798 Sept. 3 539

Una sută pitace s'aŭ făcutŭ pentru Epistaților ce s'aŭ orînduitŭ pentru ciumă, din 1798 Ianuarie 1 540

Pitacŭ la Vorniculŭ Golescu ca să trimiță unŭ ciocliu la sud Mus-cel pentru curățenia molefmiei din 1798 Ianuar 25 540

Pitacŭ la Ispravnicii Buzĕuluĭ din 1798 Febr. 8 . . . . . 540—541

Publicație la 12 județe de dincóce de Olt pentru ferirea de bóla ciumiĭ, din 1798 Febr. 16 . . . . . 541—542

Pitacŭ către Mitropolitulŭ Ungro-Vlahieĭ, din 1798 Februarie 14. 542

Domnitorulŭ numește pe Stefan Hiotu Epistatŭ la spitalurile nouĕ, din 1798 Februarie 23 542

Pitacŭ către epitropiĭ spitalurilorŭ nouĕ de a plăti leafa pe tótă luna luĭ Ștefan Hiotu, 1798 Martie 1 542

Pitacŭ către biv. vel Banulŭ, Dumitrache Ghica, i vel Vornicŭ al obștirilorŭ Radul Golescu, din 1798 Februarie 18 543

Hrisovŭ pentru vel Vist. din 1798 Decembrie 7 543

Hrisovŭ spitalului de la sud Buzeŭ din 1798 Iunie 9 . . . 543—544

Pitacŭ ce s'aŭ orânduitŭ la Dumnéluĭ Vornicu Golescu ca să cer-ceteze spițeriile, din 1798 Septembrie 18 545

Pitacŭ către Vorn. alŭ obștirilorŭ pentru spitalurile cele noue, din 1798 Noembrie 22 . . . . . 545—546

Pitacŭ către Mitropolitulŭ Ungro-Vlahiei, din 1798 Noembrie 22. 546

Pitacŭ către vel Spătarŭ, din 1798 Noembrie 23 546

Pitacŭ către Ispravnicii din sud Ilfovŭ pentru spitalurile cele nouĕ, din 1798 Noembrie 23 546

Pitacŭ către vel Vornicŭ alŭ obștirilorŭ pentru iraturile spitalu-rilorŭ, din 1798 Decembrie 2 547

Pitacŭ la agie pentru telalĭ și telelóice, din 7 Decembrie 1798 . 574

Pitacŭ la spătărie pentru cârciumĭ, din 7 Decembrie 1798 . . . 547

Pagina

Pitacŭ către vel Logofĕtŭ pentru contenirea judecăţilorŭ 547
Pitacŭ către Epistatulŭ Armăşieĭ ca să isgonéscă pe corteţĭ şi pe lăeţĭ din Bucureştĭ, din 7 Decembre 1798 547
Pitacŭ către vel Vistierŭ ca să dée 30 liude la spitalŭ, din 7 Decembre 1798 547
Rânduiala Nizamuluĭ ce s'aŭ găsit de trebuinţa a se pune în urmare şi a se păzi cu tótă îngrijirea într'acéstă vreme ce se aude pe alocurea de năpraznica bólă a ciumeĭ, din 1798. . . 548—550
Domnitorulŭ ordonă că polcovnicia de cioclĭ să fie sub amaetulŭ Epistaţilorŭ celorŭ marĭ de la spitalurile cele nouĕ, din 1798 Decembre 11 . . . . . 550—551
37 de cărţĭ la 37 de mônăstirĭ, unde s'aŭ orînduit la 120 de calicĭ, pentru molipséla de ciumă, care s'aŭ dat la spătărie ca acolo să puie numele de desubt dupe cislă, din 1798 Decembre 17 . . . . . 551—552
Anexă la pag. 221. . . . . 552—553
Hangeri prin pitacŭ, din 23 Iunie 1798 lasă Caimacam pe Panul Dimitrie Ghica. 552
Anexă la pag. 232. 553
Domnitorulŭ numesce pe Dim. Ghica de Caimacam în 23 Iunie 1798. 553
Carte către Ispravnicĭ, din 1798 Mai 10 553
Domnitorulŭ poruncesce Ispravnicilor ca să se îngrijéscă de desertorĭ: Nicolae Dobrovicĭ, Mihale Timoferof, Zermalae Alecseef şi Semen Garbuliv, ca la mergerea lor să nu le facă vre-o supărare. 1798 Aprilie 8 553
Anexă la pag. 243. . . . . 553—555
Domnitorulŭ orânduesce pe negutătorii Departamentuluĭ Epitropieĭ de obşte, să caute scrisorile luĭ Dumitrache Turnavitu. 1798 Aprilie 7 . . . . . 553—554
Pitacŭ către Eugumenulŭ de la Sf. mônăstire Marginenĭ, din 1798 Octombre 28. . . . . 554—555
Domnitorulŭ poruncesce Starostelui de negutătorĭ ca să strîngă toţĭ banĭ Turnavitului. 1798 Noembre 14 555
Anexă la pag. 248. 555
«Stihurĭ asupra venireĭ Nemţilor în Bucurescĭ şi asupra pereireĭ Voevoduluĭ Hangeri» . . . . . 555—559
Pitacŭ către Vorniculŭ Golescu, din 1798 Febr. 5 560
Domnitorul prin cartea deschisă către Ispravniciĭ judeţelor ce cad în drumul Căinenĭ poruncesce ca să se îngrijéscă de cele trebuincióse pentru baroniĭ Delimarchezi, 1798 Oct. 7 . . . 560

Pagina

Pitacŭ către Ispravnicii ce cad pe drumul Câinenĭ din 1798, Sept. 28. 560
Anexă la pag. 256. 560
Anexă la pag. 276. 560
Pitacŭ către Grigore Başotă şi Alex. Roset pentru a cerceta hotarele dintre moşia Habăsesci şi moşia Fărcăşani, din 1795 Iulie 6. 560
Pitacŭ de la Al. I. Calimah, din 20 Iulie 1795. . . . . 560—561
Pitacŭ de volnicie unui armăşelŭ, din 22 Iulie 1795 561
Pitacŭ din Noembrie 1795, în favórea lui T. Carp cu referinţa la nişce ţigani 561
Documentŭ de hotărnicie din 31 Noembrie 1795 561
Pitacŭ din 23 Ianuarie 1796 561
Anaforaua Divanului, din 1796 Ianuarie 31 561
Pitacŭ de la Alexandru Calimah, din 6 Febr. 1796 . . . . . 56a
Al. I. Calimah ordonă lui Ión Carp biv vel Stolnic să stălpéscă moşia Săpoteni, din 1796 Maiŭ 5 . . . . . 561—562
Pitacŭ din 3 Iulie 1796 pentru moşia statului Bineşcĭ din Orhei 562
Pitacŭ către Iordache Neagoe pentru hotărirea moşieĭ Clisova . 562
Pitacŭ către D. Sturza şi Gheorghe Iuga pentru hotărnicie în 12 Februarie 1798. 562
Carte către ispravnicĭ din Neamţ, din 22 Iunie 1798 562
Carte de la A. Calimah din 10 Sept. 1796 pentru moşia Clisova 562
Ḑi de soroc în procesul lui Ştefan Ciogole, din 22 Octombr. 1796 563
Pitacŭ pentru hotărniciea satului Borolea de subt A. Calimah 7 Noembrie 1796 563
Pitacŭ de la A. Calimah din 24 Ianuarie 1797, mandat de aducere a unor impricinaţi pentru moşie 563
Carte de la A. Calimah cu ḑi de soroc în procesul moşieĭ Bahna, Cornesci şi Ţuşcani, 2 Martie 1797 563
Carte de la A. Calimah, din 20 April. 1797, pentru moşia Mircesci. 563
Carte de la A. Calimah, din 8 August 1797, cu ḑi de soroc în procesul dintre Petre Stircea şi N. Calmutzky . . . . . 563—564
Carte de la Al. Calimah către ispravnicii de Botoşani, din 13 Aprilie 1798, pentru moşia Epureni 564
Cartea către vorniculŭ de Botoşani, din 30 Aprilie 1798, de la Al. Calimah pentru moşia Ruşii 564
Cartea de la Al. Calimah, din 22 Iunie 1798, pentru moşia Bahna. 564
Pitacŭ de la Al. Calimah pentru hotărârea moşiilor Smarandeĭ Canta, 13 Iulie 1798 564
Cartea de sorocire după jalba lui Vasile şi George Panăş pentru moşia Tutovenesci . . . . . 564—565

Pagina

Cartea cătră ispravnicii din ținutulŭ Romanuluĭ 565
Pitacŭ către Roseti în afacerea averei repos. Manolache . . . .
din 1798 Septembrie 23 565
Alex. Calimah poruncesce unuĭ aprod ca să mérgă la ținutul Orcheiuluĭ. 1798 Noembrie 20 565
Cartea de milă Slugerului Vasile Machedon, din 1797 Decembrie 28 . . . . . 565—567
Hrisovul bisericeĭ domnescĭ din ținutulŭ Némțului, din 1797 Martie 8 . . . . . 567—568
Zapisul moșieĭ Poiana Cârnuluĭ, din 1798 Aprilie 11 568
Al. I. Calimah poruncesce biv vel Spătaruluĭ Dimitrie Sturza ca să pună petre hotare la siliștele Mircescii și Cozinescii, 1797 Aprilie 27 . . . . . 568—569
Domnitorul prin anaforaua din 1767 Aprilie 27 hotărește, ca să se dée Spătaruluĭ Milu 1200 stânjenĭ de pămênt din hotarul Juganilor . . . . . 569—570
Dimitrie Sturza Spătar însciințézĕ prin cartea din 24 Maiŭ 1797 că a despărțit moșia Stolniculuĭ Andreĭ Milu de moșia vorniculuĭ Mihail Sturza. 570
Anaforaoa Mitropolituluĭ Iacob alŭ Moldoveĭ către Domnitor, din 1797 August 6 . . . . . 571—572
De la Părcălăbia Galațiĭ, din 1793 Maiŭ 1 . . . . . 572—573
Pitacŭ către Al. Crisoverghi biv vel sluger și Pavel Balș spre a merge de a despărți cu petre hotare jumĕtate din satulŭ Culițenĭ, 1795 Septembre 5 . . . . . 573—574
Anaforaoa mon. Treisfetitile din 1798 Sept. 1 . . . . . 570—572
Carte către Teodor Bals biv vel Paharnic și Tănase Vasile biv vel căpitan de Dărăbanĭ de la Al. I. Calimah, din 27 Maĭ 1797. 574
Pitacŭ Domnesc din 10 Oct. 1797 574
Notă la pag 224 (Nota 2) . . . . . 574—576
Notă la pag. 236 . . . . . 576—578
Anexă la pag. 248 . . . . . 578—579
Anexă la pag. 278 . . . . . 579 580
Anexă la pag. 279 (Nota 3) . . . . . 580—581
Notă la pag. 279 581

ILUSTRAȚIUNI

	Pagina
Marca familiei Hangeri	154
Sigilulŭ mijlociŭ alŭ luĭ Hangeri	»
Medalia luĭ Hangeri	226
Sigilulŭ mare alŭ luĭ Alex. Calimah	261
» micŭ » » » »	»
Semnătura facsimilată a luĭ Alex. Calimah	»
» » a luĭ Iacob Mitropolitulŭ	264
Filigranul hârtieĭ hrisovuluĭ bisericeĭ Talpalarilor	266
Sigilulŭ mare alŭ luĭ C. Ipsilant	282
» mijlociŭ alŭ luĭ C. Ipsilant	»
Facsimile de semnăturĭ a câțĭ-va boĭerĭ din Divanŭ	283
Facsimile a semnătureĭ luĭ C. Ipsilant	284 și 287
» » » » Const. Caragea	289
» dupĕ documentŭ de la 1798	513

ERATA LA VOLUMUL VII

Negreşit sunt multe erorĭ strecurate în volumŭ. Tipografiile nóstre n'aŭ corectorulŭ propriŭ şi reviḑiunea ultimeĭ corecturĭ se face — décă se face — cum dă Dumneḑeŭ! Adaoge la acésta, că secretariĭ meĭ, uniĭ maĭ radicalĭ etimologiştĭ, alţiĭ maĭ fonetiştĭ, aŭ împestriţatŭ tipărirea, cu propriile lorŭ sisteme ortografice. Sperŭ totuşĭ că neconsequenţele grafice şi ortagrafice nu vorŭ desgusta din cale afară pe lectorŭ şi că bunulŭ simţŭ şi iubirea de istorie vorŭ triumfa asupra neplăcereĭ căşunată de babilonia ortografică.

Sunt însă unŭ numĕrŭ de erorĭ carĭ atingŭ înseşĭ faptele şi dar mĕ simţ obligatŭ a le releva aci.

La pag. 18, alŭ 6-lea rîndŭ de jos numĕrândŭ, să se citéscă: *cherhanéoa* în locŭ de *chelhanéoa*, adică fabrica.

La pag. 36 rîndulŭ 4 din note, a se ceti: *china-gramata* în locŭ de *latina-gramata*.

La pag. 158 din eróre s'a ḑisŭ că: «*Comödia*» acolo publicată e de la finea secoluluĭ XVIII^lea^, când este de la începutulŭ celuĭ următorŭ. De altmintrelea acéstă «*Comödie*» publicată la finea secoluluĭ XVIII^lea^ este deopotrivă oglinda fineĭ aceluĭ secolŭ ca şi alŭ primilorŭ 30 de anĭ din celŭ următor.

La pag. 159 a se suprima din titlulŭ capitoluluĭ XIV vorbele: «*Biserica şi şcóla*» pentru că despre aceste se tratéză la cap. XV (pag. 162).

La pag. 187 cifra XV a se ceti XVI.

La pag. 192 cifra XVI a se ceti XVII.

La pag. 194 rîndulŭ alŭ 4-lea, numerândŭ din jos în sus, citesce 1798 în locŭ de 1797.

La pag. 232 rîndulŭ 13, citesce 1798 în loc de 1788.

La pag. 283 în nota a 2-a rîndulŭ 3, citesce: 20 Ianuar 1799, în loc de 1790.

La pag. 248 rîndul 16 citesce: 1799, în locŭ de 1790.

La pag. 256 amŭ amintitŭ dupĕ Naum, File de ciaslovŭ şi alţiĭ, că Moruzi a fostŭ proclamatŭ Domnŭ la 8 Februar 1799 şi că la 18 Februarie în acelaşĭ

anŭ, Hangeri arŭ fi fost ucis. In «Convorbiri Literare» No. 7 din 1892, D-l Lahovari a publicatŭ unŭ documentŭ cu data de 9 Februarŭ, 1799 ca provenindŭ de la Căimăcămia ţĕreĭ Românescĭ. E de sigurŭ o eróre, căcĭ de şi Al. Moruzi a fost proclamatŭ Domnŭ la Constantinopole la 8 Februarie, Hangeri a căutatŭ a domni până la 18 Februarie şi era materialmente imposibilŭ ca la 9 Febr. să existe în Bucurescĭ o Căimăcămie a luĭ Moruzi. Aci nu avemŭ dar de a îndrepta noĭ data, ci *Convorbirile Literare.*

Pag. 382. Documentulŭ publicatŭ aci pentru popa Ion Brat Manea Brutaru, din 31 Maiŭ 1798, din eróre s'a maĭ reprodusŭ şi la pag. 392.

Pag. 333. Aliniatulŭ alŭ 3-lea rîndulŭ 2 să se citéscă: *Egricapi,* în locŭ de *Egri-api.*

Pag. 328. Documentulŭ penultimŭ, rîndulŭ întêĭ, citesce: Târgşorŭ (Prahova) în locŭ de târguşoru Prahova.

Pag. 328. Documentulŭ ultimŭ rîndulŭ 2 citesce vorba din urmă: *volnicesce.*

Pag. 399. Documentul alŭ doilea este din 1798 Iunie 6, iar nu din 1799.

Pag. 413. In penultimulŭ rîndŭ alŭ documentuluĭ adauge data de 1798, înainte de vorbele Iunie 24.

La pag. 426 din eróre s'a reprodusŭ hrisovulŭ de orânduiala mônastirilorŭ, deja reprodusŭ la pag. 377.

Pag. 457, rîndulŭ întêiŭ citesce: Vlah. în loc de Zlah.

Pag. 459, rîndulŭ ultimŭ citesce: 1798 în locŭ de 1708.

Pag. 487, rîndulŭ 8 citesce: 1798 în locŭ de 4798.

Pag. 504 rîndulŭ 7 citesce: 1799 în locŭ de 1798.

Pag. 506, rîndulŭ 2 citesce: 1799 în locŭ de 1798.

Pag. 524, rîndulŭ 29 citesce: 1799 în locŭ de 1798.

FUNDAŢIUNEA UNIVERSITARĂ CAROL I

VERIFICAT 1937

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ BUCUREŞTI

BIBLIOTECA Centrală Universitară Bucureşti